

סימן א ע"ד טלית בת ה' שכתב בש"ע א"ח סי' י' ס"א דחיבת בציצית וב"ח ומ"א פוטרין
ע"ש הגה בב"י סי' י' הביא ב' ברייתות דמיטעט בעלת ג' ה' ו' כו' ויש פוסקים דסמי קדא
מקמי ב' והרא"ש פירש דממעט בבעלת ה' שלא להטיל רק ד' ציצית ע"ש.

ולוחק דהא דומיא דבעלת ג' נקט דמשמע דפטור ה' ו' כמו ג'. ונלענ"ד ליישב בעזה"י
דפלוגתא דת"ק ור"י אי ד' ציצית קדא מצנה ומעפבין ולר"י ד' מצות ואמר בעלת ה'
א"ב ופרש"י ז"ל דלת"ק מטיל רק ד' ולר"י מטיל בכל כנה פינון דכל קדא מצנה באפי
נפשה ע"ש.

ולע"ד די"ל הפירוש דהא אמרה תורה ד' ציצית על ד' כנפות. וממילא בשלמא לת"ק
דאין המצנה על כל כנה רק שטייל ד' על ד' כנפות קדא מצנה ממילא גם בעלת ה' ו'
מקיים שטייל בד' ד' ציצית וכנ"ל אבל לר"י דכל קדא מצנה בפ"ע שוב לא יהיה סגי
בבעלת ה' ד' ציצית רק ה' או ו' ושוב לגמרי פטורה דהא אמרה תורה רק ד' ולא ה' מצנות
בטלית.

דבשלמא אי חד מצנה החילוק בין בעלת שלש דאין פאן מה לקיים דלא למעבד פלגא
דמצנה כדאמר הש"ס סוף סנפה על תקיעה תרועה ע"ש אבל בעלת ה' אפשר לקיים כל
המצנה משא"כ לר"י גם ב"ג אפשר לקיים בכל כנה ואעפ"כ אמרה תורה דוקא ד' מצות
ממילא אימעוט ה' כמו ג' פנ"ל: וא"כ מנושב דספרי ר"י הוא וממעט שפיר ה' כמו ג'
משא"כ למה דקי"ל כת"ק פנ"ל וא"ש.

ותי' הרא"ש ז"ל תמוה דבש"ס זבחים י"ח מבואר להדיא דפליגי דלחד ברייתא פטור
בעלת ה' ולדבריו ל"פ רק דחיב בד'. ואי פ' כמ"ד דחיבת א"צ לפירש פנ"ל רק דספרי
קה"מ דפוטר ע"ש.

שוב מצאתי בבה"ז שעמד בנה ונשאר בקושיא. ונהו שציין מ"א עיין בה"ז.

והוא תימה רבה על הרא"ש. ולזאת מסכים מ"א שהוא ספק: ובמ"ש אפשר ליישב דעת
הרא"ש ז"ל דשם בזבחים אמר בס"ד תנאי הוא אפלוגתא דרב ושמואל גבי מרושלין כו'
אי כמאן דאיתא כו'.

ובמנחות סוף פרק הקומץ אמר שמואל הלכה כר"י דד' מצות הן ואם פן לר"י ע"כ או
דבעלת ה' חייב ה' ציצית כמ"ש רש"י או דפטור לגמרי כבעלת ג' כמ"ש. ולכה לשמואל
מפרש תרנוניהו אליבא דר"י דפסק פותיה וע"כ מפרש הפלוגתא לס"ד או דאומן היותר
על ד' כנפות פמה דליתא שהוא ברוחב יותר מהראוי לדרה בחד כמו מרושלין כדאמר
התם וממילא אין פאן רק ד' כנפות וחיב או כמאן דאיתא והוי בעלת ה' והוי כבעלת ג'
לר"י דפטורה כמ"ש פינון דחשיב כבגד אחר שאינו בת ד' פנ"ל.

ומשני ש"ה דכתיב אשר תכסה כו' ומרבי לחייב גם לר"י ובאמת חייב. ב"ה ו' בכל
כפרש"י לר"י.

ואידך ס"ל לכסות וסומא וממילא לא איתרבי ושוב פטור לגמרי לר"י פנ"ל. משא"כ
לדין דפסיק הש"ס שם ולית הלכתא כר"י דלא וכשמואל רק ד' מצנה א' ממילא איתרבי
מאשר תכסה רק להטיל ד' ציצית כבעלת ה' פנ"ל ושוב לא קשיין הברייתות להדדי

כמ"ש הרא"ש ז"ל דפי' הברייטא הממעט בעלת ה' הוא רק מן ה' ציצית פנ"ל: שוב נראה לע"ד די"ל כפ"שט"י דתמוה ג"כ שינוי הגרסאות דבזבחים שם אמר ואיך אפשר לא דריש ומרבי פסות סומא לא בעלת ה' ובמנחות מ"ג ע"ב אמר להיפוך ע"ש דר"ש דריש מאשר כו' עוד קשה דאמר מרןשלין שלא סלקן תנאי הוא כו' והי' קשה דרב ושמואל כתנאי.

ומסיק דכמה דאיתא לכ"ע וש"ה דכ' אשר תכסה כו' וא"כ קשה דשמואל דלא כמאן. וע"כ דהש"ס משני רק לרב דקי"ל פנת' דמרןשלין כמה דאיתא דליהוי ככ"ע והי' ראוי לפטור בעלת ה' לגמרי רק מאשר תכסה ריבה פנ"ל.

ולשמואל נשאר כתנאי וסבר (שו"ת) פברייטא המחייבת בעלת ה' דכמאן דליתא פיון דס"ל מרןשלין פשרין ע"כ לא ס"ל מאשר תכסה רק דפליגי אי כמאן דאיתא או ניחא כו' דכיון דכמאן דליתא פשוט שחייבת בד' ציצית פמרןשלין הנ"ל ע"ש. רק לרב משני פנ"ל. מאשר תכסה.

ולכך לס"ד דפליגי אי פאיתא כו' או לא הי' הפירוש אי חייבת או פטורה לגמרי אי חשיב בגד שאינו ד' רק פמו ג' או לא נשפיר נקיט דפליגי אי פטורה כו' ועלה משני דכ"ע כמאן דאיתא רק ש"ה דכ' אשר תכסה ורבי קרא לחייב בעלת ה' ושוב יש לומר דלא פליגי הברייטות פלל פדברי הרא"ש ז"ל דברייטא הממעט בעלת ה' הוא מה' דלא הונוכר רק מעוט לא בג' ולא בה' היינו שיהי' ד' ולא ג' ולא ה' וברייטא המחייבת הוא מאשר תכסה ששתיה חייבת בד'.

והא דפריך ואיך היינו לשמואל דמרןשלין פשרין וע"כ כתנאי והפוטרת פוטרת לגמרי דא"א לומר כפי' הרא"ש ז"ל דנ"ל תרנוניהו מאשר תכסה דא"כ ס"ל כמאן דאיתא וע"כ פנ"ל א"כ ל"ל אשר תכסה ואמר לרבות פסות סומא כו' ואיך היינו לרב כו' ואיך היינו לשמואל אשר לא דריש כו' מה שאין פן לרב דקי"ל פנתיה אמר שפיר במנחות להיפוך דלכ"ע בעלת ה' חייבת בד' ציצית ולא קשה תמיהת תוס' שם במנחות ע"ש ומנושב דברי הרא"ש בעזה"י עכ"ז פיון דר"א מפיץ פוטר וכן ראיתי ברזקם שכ' קבלתי ממורי מר"א מפיץ כו' דבעלת ה' פטורה ע"ש.

ונראה שדבריהם נובעים מר"ת רבו שהתוס' מנחות מ"ג ע"ב כ' דר"ת לא גריס דא"כ פוליהו מרבי בעלת ה' ופ"ב דזבחים תנאי ולא ג' ולא ה' כו' ומוקי לה כר"ש ע"ש וא"כ לדידן פיון שקי"ל כר"ש פטור בעלת ה': ומה שתוס' כ' שם על דברי ר"ת ומיהו ע"כ צ"ל דג' תנאי הני נאלקבא דר"ש פליגי התם דהא קי"ל הלכה כר"ש כו' וקי"ל דבעלת ה' חייבת פדאמר לעיל ה"מ דבצרי' לגלימין' לא עביד ול"כ דשני' בעלת ה' נאנן כמאן כו' אלא ע"כ כו' ע"ש ונשפיר גרס רי' וזה כ' שאר בעלי תוס' לדחות ד' ר"ת שחשבו הך דבצרי' כפרש"י ז"ל ונשפיר הוכיחו פנ"ל אכל ר"ת ז"ל דלא גריס ע"כ לא ס"ל פדבריהם רק הפי' כר"א מפיץ דהך דבצרי' אדרבא הפי' לא עביד פלום לחייבו בציצית דשני' בעלת ה' דפטורה ובאמת קי"ל כר"ש וברור לע"ד.

וכיון דתלתא תקיפי קמאי ס"ל לפטור ר"ת ורא"מ ורוקם ודאי דיש לחוש לדבריהם ז"ל ופשט הלשון מוכח פן ולהכי דייק ר"ת להביא פל הלשון ולא ב"ג ולא ב"ה ולא פוקי

מפי' הרא"ש דמשמע דשנה המיעוט ב"ה כמו ב"ג דפטור לגמרי וגם בקא דבצרי כו' לפרש"י קשה מה קמ"ל פיון דהוא ב"ה ונדאי חייבת לדידהו פאילו מתחלה הי' ה' ולרא"מ מייירי במרןשלין שאינו ראוי ופטור דקי"ל שם בלא סלקן דפסול ע"ש.

ובצרי' כמה שחתה באלקסון שיהי' ראוי מ"מ פטור דשנ' ב"ה וס"ד דעומד לשנ' בעלת ד' כמו חייט' קמ"ל דפטור וכ"ש אם נעשית מתחלה בעלת ה' שהבגד פה הוא. ולשא' פ' צ"ל דקמ"ל אף שקלקל הבגד כמה דבצרי' מ"מ חייבת דשנ' ב"ה כנ"ל.

עכ"פ מ"ש ב"י בשם מהרי"ק דדעת יחיד הוא ואין לחוש ע"ש הרי מהרי"ק הי' סבור שרק ר' שמחה יחיד מדלא הביא פלל הרא"מ וגם פנונתו שם לחומרא ע"ש אבל מאחר דרא"מ ורוקח וגם דעת ר"ת מראין פן ונדאי דיש לחוש לחומרא כמ"ש ב"ח ומ"א וממילא אם הי' ב"ה נעשה ד' ציצית ואח"כ חתכו ונעשה ב"ד יש לחוש דהוי תולמ"ה וצריף להתיר הציצית ולחזור ולעשותו כמו ב"ג נעשאו ד' פנ"ל: מ"ש מ"א ב"ה אין לעשות היינו לקיים מצות ציצית דלבוש ממ"נ מותר רק ס' ברכה הוי ואי מברך על טלית אחר י"ל דמותר ללבוש גם ב"ה.

ובלא טלית אחר אפ"ש דאסור אף דלקמן בטומטום כו' מותר ללבוש בלי ברכה י"ל דאל"כ לא יקיים לעולם מצות ציצית. וגם דהוי ס' השקול וס"ד לקולא משא"כ בעלת ה' דלרוב הפוסקים מחויב לברך ומ"מ יש חשש איסור ללבוש בלי ברכה: סימן ב ע"ד הבהכ"נ שא"י שהחדרים שבמערב מניחים שם בע"מ חפציהם ושאר דברים שבא לידי זלוזול ורוצים טובי העיר במאנ"ה לעשות מהחדרים ע"נ ולפתוח חלונות וסריגים בכנותל מערבי של בהכ"נ: הנה טעם דלא לסתור כו' לא שיהי' פלל דגם דנוטלין קרשים מפותל עדיין בהכ"נ כמקודם.

רק משום נותץ אבן כמ"ש ר"מ. ומ"ש מהמרדכי מגילה פ' בני העיר אין ראי' דמפורש שלא נקרא תשמישי קדושה רק מזיק כו' שלא הי' ראוי להעמיד שם ס"ת שיתקלקל.

ומשמע דאם הי' תש"ק הנה אסור משא"כ נ"ד דהפנותל פראוי תש"ק רק החדרים מזיקים. אולם זה ונדאי דקלקול פדי לתמן אינו בלא תעשון דאל"כ לא הי' צריף לטעם דפשיעוּתא לסתור בי כנישתא כו'.

וכן מפורש ברמב"ם ז"ל דגבי שמות פתב סתם המוחק כו' המאבד כו' וכן נותץ אבן פתב דרף השחתה דוקא ע"ש פ' י"א ה"ח. וכן מוכח מספרי פ' ראה הובא ברש"י ז"ל וכי תעלה על דעתך שישאל נותצין כו' ואי ע"מ לתמן אסור בלאו.

איצטריף וע"כ דאינו אסור מה"ת וכן פתב המרדכי מגילה פ' בה"ע דמיייתי ספרי מנין לגותץ אבן ממזבח עזרה כו' ולכך אסור לנתון דבר מבהכ"נ שדומה למקדש מעט כו'. ואם נתץ ע"מ לבנות שרי דנתיצה זו בגין מיקרי עיי"ש.

אולם פיון דמה"ט הוא דשרי לה דחשיב בגין א"כ י"ל פדמחלק הש"ס שבת ל"א ע"ב דסותר ע"מ לבנות במקומו חייב משא"כ ע"מ לבנות שלא במקומו ע"ש ולר"ש צריף שיהיה הבגין יותר טוב מהראשון כמ"ש התוס' שם ודף ק"ו ד"ה חוץ אע"פ שבשעת הקלוקל אינו בא התיקון היינו משום שהקלוקל גורם תיקון יותר טוב לבסוף ע"ש וכה"ג אינו נקרא מקלקל וכתב המרדכי שפיר דהאי נתיצה בגין הוא פיון שיהי' בגין יותר טוב.

משא"כ כְּשֵׁלָא יְהִי יוֹתֵר טוֹב חֲשִׁיב מְקַלְקֵל. וְתִיקוֹן קִצַּת מְצֻנָה מִבְּחוּץ.

הָא אִפִּי תִיקוֹן מִיֵּלָה פְּלִיגִי אִי חֲשִׁיב תִיקוֹן וּבְמִיֵּלָה דְנוֹקָא דְחֲשִׁיב תִיקוֹן גְּבָרָא ע"ש. וְכֹן
בע"ז י"ג ע"ב דְמִשְׁנֵי אַבְיֵי הֵתָם מְשוּם בְּזִיוֹן קִדְשִׁים.

וְנִשְׁחַט כּוֹ' וְנִשְׁנִי גִיסְטָרָא כּוֹ' וְנִתְצַתָּם כּוֹ' לֹא תַעֲשׂוּן כּוֹ' ע"ש מְפֻרָשׁ דְהַגֵּם שֶׁהוּא לְצוֹרֵךְ
מְצֻנָה. שְׁנִיךְ לֹא תַעֲשׂוּן דְנוֹעֵל דְלֵת שְׁנִיךְ ג"כ צַעַר בע"ח.

וְהַגֵּם דְרָבָא מְשַׁנֵּי שְׁנוּיָא אַחֲרֵינָא שְׁנֵרָאָה כְּמִטִּיל מוּם. זֶה הַתִּירוּץ הִיא שְׁלֵא יַעֲשֶׂה עִיקוֹר
אַבְל אֵהָא דְלִשְׁנֵי גִיסְטָרָא ע"כ כְּתִירוּץ דְאַבְיֵי: וְכֹן רוּב הַפּוֹסְקִים דְכָלְלוּ מוֹחֵק אוֹת מֵהַשֵּׁם
עִם נוֹתֵץ כּוֹ' וְשֵׁם לַכ"ע אֶסוּר כְּשֵׁאִין הַתִּיקוֹן בְּשַׁעַת הַקְּלָקוּל אֵף לִיפּוֹת אַח"כ הַפְּתַב
יוֹתֵר לְהַב"י יו"ד ס"ו רע"ו בְּשֵׁם ר"י אֶלְפִסְנֵדְרִי שְׁכ"ו וְלִיפָא לְמִימַר דְכָל מְחִיקָה שֶׁהִיא
לְתִיקוֹן שְׁרִי דְהַנּוֹתֵץ אֶבֶן מִמְזַבֵּחַ לֹא מְסַיֵּיב אֶלָּא דְרָף הַשְּׁחִתָּה אַבְל אִם נִפְגְּמָה שְׁצָרִיךְ
לְתִיקוֹן אַחֲרָת בְּמִקוּמָה שְׁרִי שְׁפֹן מְצִינּוּ בְּנֵי חֲשֻמוֹנָאֵי כּוֹ' דְהֵתָם שְׁאֵנִי דַא"א לְנוּ בְּלֹא
מְזַבֵּחַ גַּם א"א לְבָנוֹת בְּמִקוּם אַחֵר אַבְל הָכָא אֶפְשָׁר לְגַבְּזוּ הִירֵיעָה ע"ש.

וּא"כ בְּנִידוֹן דִּידוֹן אֶפְשָׁר לְהִסִּיר הַחֲדָרִים לְגַמְרֵי וְכַדוּמָה בְּלִי לְסִתוֹר הַכּוֹתֵל. וְהַגֵּם דְקִצַּת
רָאָה כַּמ"ש רו"מ מֵהָא דִּיהִיב עֲצָה לְהוֹרְדוֹס הֵנָּה לַל"ק דְתִינוּהָא חֲזִי וְדַאי אִין רַאִי וְלַל"ב
י"ל דְבָהָא פְּלִיגִי אִי בְּלִי תִינוּהָא כְּדִי לִיפּוֹת וְלְרוּמָם אִי שְׁרִי רַק לַל"ב גַּם כֹּן מ"מ דְנוֹקָא
מְזַבֵּחַ וְבַה"מ דַא"א בְּמִקוּם אַחֵר וְע"כ כְּשֵׁרוּצִים לְהַדָּר מְנוֹכַרְח לְסִתוֹר פְּחִילוֹק הַנ"ל.

וּא"ל א"כ מַאי פְּרִיךְ אַבְיֵי כְּנִישְׁתָּא הָא י"ל כְּנ"ל דְלֹא קִשָּׂה אִי מְשוּם פְּשִׁיעוּתָא שְׁלֵא יְבָנָה
אֲדַרְבָּה וְדַאי הַחֲשֵׁשׁ בְּבַה"מ חֲמוּר יוֹתֵר וְהוֹצְרָךְ לְשְׁנוּיָא כְּנ"ל מְשַׁא"כ עַל הַסְּתִירָה אֵף
מֵהָא דְלֹא לִיסְתוֹר בַּה"כ"נ דְלֹא אָמַר מְשוּם סְתִירָה י"ל ג"כ מְשוּם דְצָרִיךְ לְבָנוֹת בְּמִקוּמוֹ:
אֲמָנָם וְדַאי דִישׁ חֲלוּקִים בְּדָבָר דְשָׁאֵר תִּיבּוֹת בְּתוֹרָה אֵף דְחֲשִׁיבָא גּוּף הַקְּדוּשָׁה מ"מ
נִמְחָקִין עַכ"פ לְצוֹרֵךְ תִּיקוֹן אוֹ לִיפּוֹת וְנִטְפֵּל לֵה' לְפָנָיו וְדַאי דְחֲשִׁיב עַכ"פ תְּשֻׁמִּישׁ קְדוּשָׁה
כְּבִית הַכְּנֶסֶת וּמִי יֹאמֵר דְנִמְחָק.

וְלְכַאוּרָה הִי נ"ל לְמִפְּנֵי הַכּוֹתֵל עַפ"י זִי"ן טוֹבֵי הָעִיר בַּמֵּאָה"ע דְמָה חֲלוּקֵי בֵּין לְמִפְּנֵי
כּוֹלוֹ אוֹ כּוֹתֵל אֶחָד וְכִינוֹן דְפָקַע קְדוּשְׁתִּי? יְכוּלִים אַח"כ לְסִתוֹר וְלְבָנוֹת חֲלָק מֵהַכּוֹתֵל. אֵף
לְכַאוּרָה ז"א דְנוֹקָא כָּל בַּה"כ"נ דְפָקַע קְדוּשְׁתִּי? מְשַׁא"כ כְּשֵׁמוֹכְרִים אֵיזָה קְרָשִׁים וְכַדוּמָה
נִיְהוּ דְמִזָּה פָקַע מ"מ אִיסוּר נוֹתֵץ אֶבֶן לֹא פָקַע דַּעַב"כ נוֹתֵץ מִמְקַדְשׁ מְעַט כִּינוֹן דְהַנְּשָׂאֵר
עוֹמֵד בְּקְדוּשְׁתּוֹ אִין בְּיָדָם לְהַפְּקִיעַ הָאִיסוּר וְכַעֲזִין מ"ש הָר"ן נְדָרִים פ' הַשְּׁוֹתֵפִין דָּף מ"ז
לְחֲלָק בֵּין מַה שְׁמִפְקִיעַ מֵהַשְּׁיַעְבּוּד ע"ש: אֲמָנָם לַעֲנ"ד נִרְאָה.

הֵנָּה מֵהַר"מ פְּדוּוּאָה הוּבָא בַּמ"א סס"י קנ"ב כ' הָא דְאֶסוּר לְגַתּוּץ דְנוֹקָא דְבָר הַמְּחַנּוּבָר
עֵי"ש וְתַמּוּהָ מְאוּד דְהָא. מְפֻרָשׁ בַּש"ס ע"ז וְגַם מְפֻרָשׁ פ"ג שׁוֹרְף עֲצֵי הַקְּדוּשׁ כּוֹ' דְעוֹבֵר
בְּלֹאוּ עֵי"ש.

וְנִרְאָה לַע"ד בְּרוּר דְהִיכִי דְבִטֵּל שְׁמוֹ מַה שְׁהִי זֶה מַה"ת גַּם בְּתַלוּשׁ דְוּמִיָּא וְאִבְדַתָּם שְׁמָם
כּוֹ' לֹא תַעֲשׂוּן וְלִכְךָ שׁוֹרְף וְכֹן לְשׁוּנֵי גִיסְטָרָא אֶסוּר. אַבְל נוֹתֵץ אֶבֶן וְכַה"ג שְׁעַדְדִין לֹא
בִטֵּל שְׁמוֹ כָּלֵל שְׁהִי מְקַדָּם.

וְזֶה נִלְמַד רַק מִמְזַבְחוֹתֵם תִּתְּנוּ וּמִפְּוֹרֶשׁ בְּמִשְׁנֵה כָּלִים פִּי"ה גַּבִּי תַנּוּר נֹתֵץ דְּנִתְּצָה
דְּוֹקָא בְּדָבָר שְׁמֻחָוּבָר לְקַרְקַע וּבְמִס' שְׁבַת קכ"ה מְדָלָא כְּתַב יִשְׁבָּר ע"ש וְגַם מִפְּוֹרֶשׁ שָׁם
בְּחֻלְקוֹ לְשָׁנִים דְּהַגְדוּל טָמֵא וְהַקְטָן טְהוֹר דְּהַגְדוּל שְׁמוֹ עָלָיו וְלֹא מִקְרִי נֹתֵץ וְהַקְטָן מִקְרִי
נֹתֵץ עֵי"ש וּמִמִּילָא דְבָרֵי הַגְדוּלִים בְּרוּרִים דְּכִשְׁנִישְׁאָר שְׁמוֹ רַק נֹתֵץ אֲבָן הָאֶסוּר רַק
מִקְרָא דְתִתְּנוּ וְזֶה שִׁינְיָה בְּנֹתֵץ אֲבָן דַּמ"מ אֲבָן זֶה נִקְרָא נֹתֵץ וְזֶה דְּוֹקָא בְּמֻחָוּבָר לְקַרְקַע
וְכַנ"ל.

וּא"כ לַפַּעַם דְּבְמוֹכַר מְקַצֵּת פְּוֹתֵל עַפ"י זֹתָה"ע דְּפַקַּע מִמְקַצֵּת זֶה קְדוּשְׁתִּי שׁוּב לֹא שִׁינְיָה
הָאֶסוּר הַנ"ל דְּהָא עֲדִינָן נִשְׁאָר שָׁם בַּהַכ"נ פְּמִקוּדָם. רַק מִשׁוּם דְּמָה שְׁמֻכּוּר מְהַפְּוֹתֵל
מִקְרִי נֹתֵץ וְהָא מְזַה פִּקַּע קְדוּשְׁתִּי וּמְוֹתֵר מָה שֶׁהוּא נֹתֵץ וּמָה שְׁנִישְׁאָר בְּקְדוּשְׁתִּיהָ הִינּוּ
כָּל בַּהַכ"נ אֵינּוּ נֹתֵץ כָּלֵל פִּינּוּ דְשְׁמוֹ עָלָיו פְּמִקוּדָם כַּנ"ל וּא"כ לַמ"ש לְסִתּוֹר מְקַצֵּת
בַּהַכ"נ פְּשֻׁבְטֵל שְׁמוֹ אֶסוּר גַּם ע"י מְכִירָה רַק כְּשִׁמְכְרוּ פְּלוּ אֲבָל כַּה"ג לִיקַח קַצֵּת
מְהַפְּוֹתֵל לְצוּרָה אֵיזָה מְצַנָּה מְהַנִּי ע"י מְכִירָה.

וְלַרְוּחָא דְמִילְתָא יַעֲשׂוּ הַסְרִיגִים בְּרוּזֵל קוּדָם הַסְתִּירָה דְחֻשִׁיב בְּנֵן טוֹב מְקוּדָם פְּשֻׁבְטֵת
הַעֲצִים יָבִיא בְּרוּזֵל וְאַח"כ לְסִתּוֹר הַעֲצִים דְּאֵין בּוֹ צוּרָה עוֹד. וְכֵן לְסִתּוֹר ע"י עַפְוִ"ם דַּג"כ
סָפַק גַּבִּי חֲסִימָה בְּש"ס ב"מ דָּף צ' אֵי יֵשׁ שְׁלִיחוֹת דְּהָא גּוֹרָם אֵין אֶסוּר כְּמִפְּוֹרֶשׁ בְּש"ס
כַּנ"ל לֹא תַעֲשׂוּן הָא גְרָמָא שְׁרִי וְכַמְבּוֹאָר בְּר"ן פ' בַּה"ע דְּבַהַכ"נ הוּא דְרַבְּנָן ע"ש.

וְנִידוּן הַגֵּט לַע"ד דְּכָשֵׁר כְּשִׁנְכָתָב דְּמִתְקַרֵי הִירֶשׁ יוֹסֵף וְאֵין לְהַאַרְיָה הַנְּלַע"ד פְּתַבְתִּי:
סִימָן ג ע"ד מָה שְׁנוֹהֵגִין בְּכַמָּה מְקוּמוֹת לְהַבִּיא הַחֲמִין הַטְּמוּנִים לְשֻׁבְתָּ ע"י קְטָן מִבֵּית
הָאוּפָה כְּשִׁאֵין מְצוּי לְהֵם נְכָרִי וְרַב א' כְּתַב אֵלֶיךָ שְׁמֻחָוּבָר אַתָּה לְהַזְהִיר הָעַם לְהַבִּיא דְּוֹקָא
ע"י נְכָרִי: הִנֵּה בְּש"ס יְבָמוֹת פ' חֲרָשׁ ד' קי"ד ר"י אֵיךְ כִּסּוּ לִי מִפְּתָחֵי דְבֵי מְדַרְשָׁא כו'
דְּבַר טְלִי וְטִלְיָא כו' וְקָאָמַר אֶלְמָא קְטָן אוֹכַל נְבִילוֹת אֵין ב"ד מְצוּנִים לְהַפְרִישׁוּ לִימָא
מְסִייע לִי לֹא יֵאמַר אָדָם לְתִינּוֹק הֵבֵא לִי מִפְּתָח כו' אֲבָל מְנִיחוּ תוֹלֵשׁ כו' וְדַחֵי תוֹלֵשׁ
בְּעֲצִיץ כו' זוּרַק בְּכַרְמְלִית דְּרַבְּנָן כו' וּמְבּוֹאָר פְּשֻׁטָא דְש"ס לְכַאוּרָה דְּאָרְפָּא בְּאֶסוּר דְּרַבְּנָן
אֵין מְאָכִילִין לְקְטָן בְּיַדִּי פִינּוּ דְּבַרִּי בְּדַרְבְּנָן וְאֵעַפ"כ תְּנִי לֹא יֵאמַר הֵבֵא לִי כו' וּפִי' כֵּן
הַרְמַב"ם ז"ל סוּף ה' מ"א דְּאָרְפָּא בְּשָׁבוֹת דְּרַבְּנָן אֵין מְאָכִילִין כו' וְכֵן פְּסַק בְּש"ע ס' ש"מ"ג
כְּלִי חוֹלֵק אוּלָם דַּעַת רִשְׁבִּי"א וְנ"י שָׁם דְּדוֹקָא לַס"ד דְּקְטָן מְצוּנִין לְהַפְרִישׁוּ ע"כ בְּרִייתָא
בְּדַרְבְּנָן מְנִיחוּ תוֹלֵשׁ וְע"כ רִישָׁא דְלֹא יֵאמַר הֵבֵא לִי גַם בְּאֶסוּר דְּרַבְּנָן אֲבָל לְמַסְקָנָא
וְלִמָּאֵי דְקִי"ל דְּגַם בְּדַאוּרֵיתָא אֵין ב"ד מְצוּנִים לְהַפְרִישׁוּ בְּרִייתָא כְּפִשְׁטָא בְּאֶסוּר תוֹרָה
הָא דְלֹא יֵאמַר הֵבֵא כו' אֲבָל בְּאֶסוּר דְּרַבְּנָן מְאָכִילִין אוֹתוֹ בְּיַדִּים.

וְהַבִּיא רִשְׁבִּי"א ז"ל רְאִיוֹת לְדְבָרֵי ע"ש: וְהִנֵּה יֵשׁ לִי מְקוּם עֵיוֹן אֵיךְ מְדַמֵּי בְּש"ס קְטָן
אוֹכַל נְבִילוֹת כו' לְאֶסוּרֵי שְׁבַת הָא קי"ל בְּשֻׁבְתָּ מְלֹאכֶת מְחֻשְׁבֶּת אֶסְרָה תוֹרָה וּמִתְעַסֵּק
אֵינּוּ אֶסוּר כָּלֵל. וּבְש"ס פ"ק דְּחֻלְוִין י"ב ע"ב קי"ל קְטָן אֵין לוֹ מְחֻשְׁבָּה אֲפִילוּ מְדַרְבְּנָן
וּמְחֻשְׁבָּתוֹ נִיפְרָת מִתּוֹךְ מַעֲשֵׂיו אֵית לִיהָ מְדַרְבְּנָן וּמַעֲשֵׂה אֵית לִיהָ מַה"ת.

וּבְקַדְשִׁים דְּמִתְעַסֵּק פְּסוּל בְּשַׁחֲטָה שְׁחִיטַת חַש"ו פְּסוּל אַף שְׁאוּמֵר בְּפִירוּשׁ שְׁשַׁחְטוּ לְשֵׁם
קְדָשִׁים מ"מ בְּכָל דְּבַר שְׁצָרִיף מְחֻשְׁבָּה הֵנִי מְחֻשְׁבָּה שְׁלוֹ כְּמָאן דְּלִיתָא וְכַמְתְּעַסֵּק וְכַמ"ש
תּוֹס' שָׁם ד"ה קְטָן דְּאָרְפָּא דְּסִתְמָא פֶּשֶׁר בְּקַדְשִׁים.

מ"מ בקטן גרע דהוי רק פמתעסק אף שאומר בפירוש שמכונן לזה כו' ע"ש. וכו' בחולין אי הוי בעי פנונה לשחיטה אף דגם לרבנו דר' נתן לא צריה רק פנונה לחתיכת סימנין ולא לזביחה כמבואר להדיא בש"ס פ' השוחט אעפ"כ אמר דלרבנו לא הוי מהני שחיטת חרש שוטה וקטן ולא מקרי פנונה וכאלו חתה בלא פנונה וכו' לעגנו הכשר חשבינו כבלא מחשבה.

וא"כ ניהו דקטן אוכל נבילות באיסור דאורייתא ב"ד מצווין להפרישו היינו באיסורי אכילה דבגדול כה"ג אף בלא פנונה הוי איסור דאורייתא דקי"ל מתעסק בתלבים ועריות חייב שנהגה כו' ושפיר הקטן עושה איסור דאורייתא וב"ד מצווין להפרישו אבל גבי איסור שבת הא גם גדול אם הנה עושה בלא מחשבה לא הנה איסור כלל מה"ת המעשה עצמו ואם פו פינו דקטן אין לו מחשבה א"כ אינו עושה מעשה איסור כלל מה"ת פינו דמלאכת מחשבת בעינו ולא מקרי מחשבה ממילא אינו איסור תורה ואין ב"ד מצווין להפרישו ואיך דייק בש"ס אקטן אוכל נבילות משבת כו': אמנם לכאורה זה אינו דהא מבואר שם דקטן יש לו מעשה כו' גבי אלון ורמון כו'.

שחקקום התנוקות למוד בהן כו' ופי' תוס' דהיכא דהמעשה מורה בבירור על הדבר שאין לתלות בדבר אחר נקרא מעשה וחשיב מעשה שיש בו מחשבה ודוקא בקיימא עולה בדרום ואייתוה לזפון דאיכא למיתלי מקום הוא דלא איתרמי להו חשיב רק מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו ע"ש.

ואם פו בשלמא לעגנו מחשבה דקדשים אין המעשה מורה בבירור על המחשבה וכן על הפנונה לחתיכת סימנין. אבל על המחשבה של המעשה עצמו פגון באיסור הוצאה דשבת מורה המעשה בבירור על המחשבה של מעשה זו שרואין שמוציא או מכניס מורה על המחשבה של הוצאה כו' וכמו דחשיב בש"ס פ"ב דחולין דף ל"א שחיטת חש"ו פנונה לחתיכה עכ"פ אף דלא חשיב לחתיכת סימנין ע"ש ושפיר חשיב מעשה דאית להו מה"ת.

ואף דלכאורה פינו דכ' מלאכת מחשבת בשבת הוי כמו בתרומה שהביאו תוס' מירושלמי את שפתוב בו מחשבה אין מעשה שלו מוכיח על מחשבתו כו' עי"ש. דז"א דדוקא בתרומה דניטל במחשבה לחוד בלא מעשה לא מהני מעשה מוכיח משא"כ בהנה דבעי מעשה עם מחשבה שפיר אית להו מעשה מוכיח דהא בהכשר ושחיטה פתוב ג"כ מחשבה לדעתכם זבוחו כו' וכן בשבת וכנ"ל: אמנם הא קי"ל פ"ק דשבת דאמר ר"י המפנה חפצים מזוית לזוית ונמלה עליהם והוציאם פטור שלא הי' עקירה משענה ראשונה לכך ע"ש דלא מחייב בהוצאה והכנסה רק שהנה עקירה על דעת שיהנה הנחה אח"כ בר"ה.

וא"כ לעגנו זה שוב בקטן בשענה שנוטל החפץ בידו ברה"י אין פאן מעשה כלל רק מחשבה דהא לא ניכר כלל בבירור שהוא העקירה על דעת להוציאו לר"ה ואף דאמר בפירוש שרוצה להוציאו אין פאן רק מחשבה לחוד דלית להו ולא עדיף מקיימא עולה בדרום ואייתוה לזפון כו' דכיון דשייך מקום הוא דלא איתרמי חשיב רק מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו שאינו מחשבה מה"ת רק מדרבנו.

וכאן גרע יותר דאין שום הוכחה מצד מעשיו בשעת העקירה ואם פו ממילא אף שמוציא אח"כ ואז חשוב מחשבה מצד המעשה המוכיח מ"מ אין שום איסור תורה כלל כמו

במפנה חפצים ונמלה והוציאו כיון דלא יחשיב מחשבה פלל של העקירה ראשונה כדי להוציא אף שאמר בפירוש פנ"ל וכן במעביר ד' אמות בר"ה דבעינו ג"כ עקירה ע"ד להעביר ד' אמות ולהניח ואל"ה לא מחייב וממילא אין פאן גבי קטן שום איסור תורה דגם בגדול כה"ג בלא מחשבה ע"ד להניח לא הי' חייב פנ"ל וכמו בהעלום חש"ו לגג דאע"פ שנתכוננו ופירשו לא מהני מחשבתם כמ"ש תוס' שם ד"ה ותיבעי כו' ע"ש.

ואין לומר דכיון שמוציא אח"כ לר"ה איגלאי מילתא שהי' העקירה ע"ד פן וחשוב מעשה המוכיח דז"א דהא אף בגדול פליגי רשב"ג ורבנן אי אמרינן הוכיח סופו על תחילתו ע"ש חולין ל"ט ע"ב ואף לרשב"ג דאמר הוכיח סופו כו' היינו במקום שהמחשבה הי' מועיל איגלאי מילתא שהיה באמת מחשבתו ע"ד פן אבל בקטן דכל זמן שאינו עושה מעשה המורה בבירור לא מהני מחשבתו פלל אף שאומר בפירוש שעושה ע"ד פן ואם כן נדאי דלא שייך הוכיח סופו כיון דבשעת העקירה לא הי' מעשה פנ"ל.

ועוד דגם אח"כ אינו בירור שהי' העקירה ע"ד להוציא דשמה נמלה להוציא ועכ"פ לא עדיף ממחשבתו ניקרת כו' בבבב"א עולה בדרום כו' שאינו אלא מדרבנן פנ"ל. וא"כ אין לדמות פלל בקטן הוצאה ומעביר לאוכל גבילות או לשאר איסורי שבת כיון דבזה א"א פלל בקטן שיהיה איסור דאורייתא.

וגם אין לדחות דכיון דהא דאין לו מחשבה הוא רק משום שהוא קטן. וא"כ נכלל בכלל קטן אוכל גבילות כיון שאם הי' גדול היה מעשה במחשבה.

ז"א דאין שום טעם לזה כיון דהוי בלא מחשבה יהי' מאיזה צד שיהי' אין פאן מעשה איסור פלל דלא אסרה התורה מעשה כזה גם בגדול. ודוקא פשהמעשה הוא איסור גמור רק מצד דהקטן לאו בר חיובא שייך לקטן אוכל גבילות כו' משא"כ בהנ"ל.

וא"כ הוא תמוה איך דייק בש"ס מהא דדבר טלי וטליא כו' דסבר גם בקטן אוכל גבילות דאין מצווין להפרישו הא לא דמי פלל דשם עושה נדאי איסור משא"כ בהוצאה והעברה והא אי"ס"ל דב"ד מצווין להפרישו אין לנו לימוד אחר רק מהא דמיימי הש"ס ה"תם מלא תאכלום כי שקץ להזהיר גדולים על הקטנים.

ומהא דכל נפש לא תאכל דם כו' וא"א ללמוד רק מה דדמי להו שאסור כה"ג בגדול גם בלא מחשבה משא"כ שבת פנ"ל ע"ש דעביד צריכותא דלא הוי מצוי למילף רק איסור השנה בכל פנ"ל ומכ"ש בהנ"ל: אמנם לבן עזאי דמהלך פעומד דמי ועקירת גופו פעקירת חפץ דמי לא ס"ל דר"י ובמפנה חפצים ונמלה והוציאן חייב פדאמר בש"ס פ"ג דכתובות ד' ל"א והרי"ף ז"ל משמע דפסק פנותי' פ"ק דשבת א"כ שפיר גם בקטן בהוצאה ומעביר יש איסור דאוריית' דאף שנטל החפץ בידו מקודם מ"מ בשעה שמוציאו חשיב מעשה המורה בבירור על המחשבה דאף שלא הי' העקירה ע"ד פן חייב וכן בהכנסה וגם במעביר למ"ש תוס' שבת ה' ע"ב דאף בעומד לפוש י"ל דחייב לב"ע ע"ש: והנה יש לדקדק בש"ס למה הזכיר דאירכסי לי' מפתחא דבי מדרשא.

הא גם בצורה דבר הרשות הדין פן פמבואר בש"ע וא"ל דנקט לרבותא דאף לדבר מצוה אסור לצוות להביאו בפירוש ז"א כיון דמירי בר"ה דאורייתא ואסור להאכיל מה"ת פשוט דלא הותר איסור דאורייתא לצורה מצוה: עוד קשה למה אמר הש"ס אלמא קסבר

קטן אוכל נבילות אין ב"ד וכו' הא הוא זה הדין עצמו מה שיניף בזה אלמא קסבר וקא דאמר לימא מסייע לי הוא מאיסור שבת ולא הנה צריף להקדים קטן אוכל נבילות: אמנם יתנישב הפל ע"פ מ"ש הט"ז א"ח סי' שמ"ו דמשמע במרדכי שיש היתר להביא המפתח ע"י תינוק כמו ע"י נכרי ואע"ג דבפ' חרש איתא דנאבדו המפתחות כו' ואמר לידבר תינוק כו' משמע דאסור להביא ע"י תינוק כו' דליספו לי' בידים אסור התם מיירי בר"ה שהיא דאורייתא אבל אנו אין לנו אלא פרמלית שהיא דרבנן ע"ש: והנה אם נפרש פוננת הט"ז שפוסק פהרשב"א דאף שלא לדבר מצנה מותר להאכיל איסור דרבנן לתינוק הוא תימה שלא יזכור דברי הרמב"ם והש"ע שסתם כדבריו ולכתוב משמעות ושנראה לו פן מה שמפורש מחלוקת הראשונים ז"ל.

וע"כ פוננת הט"ז על מפתחות בהכ"נ שהזכיר מקודם שהיא לדבר מצנה דבזה י"ל לכ"ע דשרי בכרמלית דרבנן וע"ז הקשה מפ' חרש דג"כ הנה מפתחות דבי מדרשא ותיגרז דשם מיירי בר"ה גמור פנ"ל: וא"כ מינשב הפל דהש"ס דניק מדלא הביא בפירוש ע"י תינוק פינון שהיא לדבר מצנה דשרי בדרבנן ובתינוק לעולם האיסור הוצאה דרבנן פנ"ל ועוד דהנה לו לצוות להגביה המפתחות ללכת מעט ואס"פ יצנה להוליכו לבהמ"ד דג"כ רק דרבנן פינון שלא הי' עקירה משעה ראשונה לכך ושרי לדבר מצנה.

וע"כ דסבר כן עזאי ויש איסור דאורייתא בכל גונוי ולכך אמר לידבר כו'. ואמר שפיר אלמא קסבר קטן אוכל נבילות כו' דמוכח דסבר אף באיסור דאורייתא אין צריף להפרישו פינון דמוכח דסבר כן עזאי ויש איסור תורה.

ואמר אס"פ לימא מסייע לי מהא דמניחו תולש כו' דאל"ה לא הי' צריף סיוע פלל דבתולש זורק שפיר יש מעשה גמור דאית לי' לקטן משא"כ בהוצאה והכנסה. רק על איסור דאורייתא דהוכיח מייתי שפיר פנ"ל.

פינון דע"כ סבר שהיא דאורייתא או כב"ע או דסבר מחשבתו ניקרת אית להו מה"ת פנ"ל. ומוכח פדברי הט"ז דלצורך מצנה שפיר שרי לדין בכרמלית דרבנן ואף אם הי' ר"ה גמור מ"מ לדין דלא קי"ל כב"ע ומחשבתו ניקרת אית להו רק מדרבנן א"כ לעולם אין אלא דרבנן בתינוק פנ"ל.

ובזה יתנישב מה דתמוה מאוד לשון הפרייתא לא יאמר אדם לתינוק הבא לי מפתח כו' אלא מניחו תולש זורק ותמוה למה נקט בתרי גונוי או דהנה לו למיתני לא יאמר תלוש אלא מניחו או תרנוייהו בהבא לו אלא מניחו מביא כו' ולמ"ש מינשב היטיב דברייתא קמ"ל לא יאמר הבא אף דלעולם אינו בקטן אלא איסור דרבנן פינון דלא קי"ל כב"ע וליכא מחשבה אעפ"כ אסור לדבר רשות וכדעת הרמב"ם ז"ל.

אבל מניחו תולש כו' בזה הרבותא אף שהיא איסור דאורייתא לגבי קטן גם פן דבזה חשיב מעשה המוכיח גמור דהוי מחשבה אעפ"כ א"צ להפרישו דקטן אוכל נבילות אין מצווין להפרישו פנ"ל ואף לאפיי דמוקי תולש בעציץ שאינו נקוב מ"מ קמ"ל דהא אי הוי נקיט מניחו מביא ה"א דוקא בהד' דא"א לעולם בקטן איסור דאורייתא פלל משא"כ בתולש דעכ"פ תולש גמור הוי דאורייתא ולכך קמ"ל מניחו תולש כו': ובמ"ש מינשב מה שתמהו כל הראשונים ז"ל ב"ש"ס ר"פ מי שהחשיף בנותן פיסו לנכרי או לתמור ואם

אין תמור נותנו לחש"ו ופריף אחמור הא איכא שביתת בהמתו ומשני נותנו עליו פשהוא מהלף כו' ובקטן לא הנפיר כלל בש"ס דג"כ צריף ליתן לו פשהוא מהלף דהא למיספי ליה איסור בידים אסור מה"ת והוכיחו רשפ"א ותוס' ור"ן ו"ל דבאמת גם בחש"ו צריף ליתן פשהוא מהלף ע"ש שדחוק מאוד למה לא אמר בש"ס פן וגם הרי"ף ורמב"ם ורא"ש לא הנפירו כלל וע"ש בהה"מ.

ולמ"ש מןושב שפיר דבחש"ו לענין מעביר והכנסה לעולם אין פאן רק איסור דרבנן והני כמו נותנו עליו פשהוא מהלף דלא חשיב עקירה משעה ראשונה לכף פנ"ל: וכן מןושב מה שתמה במרדכי למה קטן הבא לכבות אין שומעין לו הא בכיסו נותנו לקטן והתירו משום פסידא ולמה לא התירו בכיבוי משום הפסד ע"ש.

ולמ"ש א"ש דבכיבוי שפיר בקטן יש איסור דאורייתא דהוי מעשה המוכיח שפונותו לכבות משא"כ בהוצאה ומעביר דא"א כלל שיהיה איסור דאורייתא פנ"ל: אולם מסתפינא לחלק בדבר חדש שלא מצאתי בראשונים ואחרונים.

שידברו מזה לחלק בקטן בין אסור הוצאה ומעביר לשאר איסורים ובתוס' ור"ן פ' מי שהחשיף הנ"ל מבואר דאין חילוק פנ"ל. עכ"ז יש בזה די לימוד זכות מה שנהגו להקל יותר בהוצאה ומעביר ע"י תיבוק משאר איסור שבות דרבנן מאחר שזה לעולם תרי דרבנן פרמלית ומה שאינו חשוב מחשבה ושניהם דרבנן דא"א לבוא לידי איסור דאורייתא פנ"ל: אמנם יש לדחות דכל זה למאי דמבואר בר"ן ו"ל גבי קטן שפא לכבות ובש"ע ואחרונים דאין האיסור בקטן העושה ע"ד אביו או שמצוהו רק משום דלא ליספו לי' אישור בידים מלא תאכילום דאמר בש"ס פ' חרש.

וע"ז שייף שפיר פנ"ל פיון דאין לו מחשבה אין הקטן עושה איסור דאורייתא ולא שייף לא תאכילום. אולם תמהני דמכילת' פ' יתרו לא תעשה כל מלאכה אתה ובנה כו' בקטנים ע"ש הובא ברש"י בפ"י החנומש לא בא אלא להזהיר גדולים על הקטנים וסיים רש"י וזהו ששנינו קטן הבא לכבות אין שומעין לו מפני ששביתתו עליף.

וכן הרמב"ן ו"ל שם כתב הזהיר שלא יעשו הבנים קטנים מלאכה לדעתנו וברצוננו ע"ש וכן רא"ה בס' החינוף ובס' יראים לר"א ממיץ כתבו בלשון הזה וא"כ נראה דאין האיסור בקטן העושה לדעת אביו מצד האיסור של הקטן לבד שעושה איסור וכמו שאר איסורין מלא תאכילום רק שהאב עצמו מצוה פשהמלאכה נעשה ע"י שניהם וכמו מחמר בשביתת בהמתו כו'.

וא"כ נדאי דלא שייף בזה מ"ש דכיון דע"ז הזהירה תורה דאף שאין לקטן מחשבה אסור להניחו לעשות לדעתו של גדול. דהא גם מחמר אסרה תורה פשהחמור עושה עקירה והנחה פנ"ל בלא דעת רק דשמעה לקלא ואזלא מחמת' כו' כדאמר פ"ק דע"ז דף ט"ו וכן בקטן פשעושה מחמת דעתו ורצונו או ציונו.

אף י"ל דדוקא מחמר שלעולם אינו מחשבה ע"כ האיסור על מחשבת הבעלים משא"כ קטן דיש לו מעשה מה"ת שוב י"ל דדוקא בהנהג מלאכות דחשיב מעשה המחשבה ודוחק: אף באמת יש לעיין דמדהרמב"ם וטור וש"ע לא הביאו כלל הך איסור שיהיה לאו מיוחד בשבת בקטן ע"ד אביו כמו שהביאו שביתת בהמתו ועבד נפקא להו מןינפש בן אמתף.

ומלמען ינוח עבדך וְאֶמְתֶּךָ כְּמוֹךָ אֲבָל לֹא מְלֵא תַעֲשֶׂה כו' שְׁפֹתַי ג"כ עֲבָדְךָ וּבִשְׁ"ס יְבָמוֹת מ"ח ע"ב וַיִּנְפֹּשׁ בְּוֶן אֶמְתֶּךָ בְּעֶבֶד עָרֵל אוֹ אֵינוֹ אֵלָא עֶבֶד מְהוּל כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר לְמַעַן יְנוּחַ עֲבָדְךָ הָרִי עֶבֶד מְהוּל אָמֹר ע"ש וְהִנֵּה מְדַלָּא פְרִיָּךְ עֶבֶד מְהוּל הָא כ' לֹא תַעֲשֶׂה מְלֵאכָה דְּהָא חַיִּיב בְּכָל מִצְוֹת כְּאִשָּׁה.

וע"כ דְּהָא אֵינְךָ שְׁהֵרַב מְצֻנָּה עַל שְׁבִיתתוֹ וע"ז אָמַר הָא מוֹכַח הָאִסּוּר עַל הָרַב מְלַמְעַן יְנוּחַ כו'. וא"כ ע"כ סָבַר הַש"ס דְּלֹא כְּמִכְלִיתָא הַנ"ל שְׁהוֹכִיחַ דְּאִתָּהּ וּבִנְיָה הַיְיָנוּ קַטְנִים דְּגְדוּלִים מְנוֹהֲרִין בְּעֶצְמָן דַּא"כ גַּם עֲבָדְךָ ע"כ הָאִסּוּר עַל הָרַב דַּא"כ הָרִי מְנוֹהֲרִים לְעֶצְמָם כְּאִשָּׁה רַק עַל הָרַב כְּמוֹ בְּנָה וּבְהֶמְתָּהּ.

וע"כ הַש"ס דַּס"ל דְּעֲבָדְךָ מִיְיָרִי בְּאִסּוּר שְׁעַל הָעֶבֶד עֲצָמוֹ וְלֹא אֵינְךָ לְהוּ מַה שְּׁמֻנְזָהֲרִים בְּעֶצְמָם מִמִּילָא גַם בְּנָה בְּגְדוּלִים וְאִנְזָהֲרָה לְעֶצְמָם: אִף אֵינוֹ רְאִיָּה דְּהָא כְּמוֹ שְׁמֻפְרָשִׁים אִתָּהּ וּבְהֶמְתָּהּ כְּשֶׁהִמְלָאָכ' נַעֲשִׂית ע"י שְׁנִיָּהֶם הַיְיָנוּ מְחַמֵּר וְכֵן בְּנָה בְּקַטְוֹן שְׁעוֹשָׁה לְדַעְתוֹ.

אֲבָל כְּשֶׁעוֹשָׁה מְעֶצְמוֹ אֵין חַיִּיב עָלָיו לְמַנְעוֹ וְכֵן בְּבִהְמָה לֹא הִנֵּה חַיִּיב לְמַנְעָה רַק מִיְנוּחַ שׁוֹרָה. א"כ שְׁפִיר הִנֵּה צָרִיךְ קָרָא דְּוִינְפֹּשׁ בְּוֶן אֶמְתָּהּ שְׁמֻצְנָה לְמַנְעוֹ בְּעוֹשָׁה מְעֶצְמוֹ וּפְרִיָּךְ רַק מְלַמְעַן יְנוּחַ דְּמוֹכַח דְּצָרִיךְ לְמַנְעוֹ כְּמוֹ שְׁבִיתת בְּהֶמְתוֹ כַּנ"ל.

אֲבָל קָרָא דְּלֹא תַעֲשֶׂה כו' מִיְיָרִי כְּוֹלָה בְּנַעֲשִׂית הַמְלָאכָה מְרֻצוֹנוֹ גַּם בְּעֶבֶד כַּנ"ל. וי"ל שְׁפִיר דְּעוֹבֵר בְּלֹא כְּשֶׁהָעֶבֶד עוֹשָׂה עַפ"י צִיּוּי אוֹ שְׁכּוֹפָהוּ: אוֹלָם מְדַבְרֵי הַרְמַב"ם ז"ל מְבֹנָאָר פ"כ מַה"ש ה' י"ד כְּשֶׁם שְׁאָדָם מְצָנָה עַל שְׁבִיתת בְּהֶמְתוֹ כְּוֶן מְצָנָה עַל עֲבָדוֹ וְאֶמְתוֹ וְאֵע"פ שֶׁהֵן בְּנֵי דַעַת וְלַדַּעַת עֲצָמָן עוֹשִׂין כו' שְׁנַאָמַר לְמַעַן יְנוּחַ כו' וְאִסּוּרוֹ בְּעֶשָׂה.

וְלֹא הַזְפִּיר כְּלָל שְׁיִהְיָה לָאוּ בְּעֶבֶד מְהוּל שְׁעוֹשָׁה ע"פ הָרַב וְע"ש בַּהֶה"מ. אִף אֶפְשָׁר דְּלֹא מִיְקָרִי כְּלָל בְּעֶבֶד גְּדוֹל שְׁעוֹשָׁה ע"פ הָרַב שְׁהֶמְלָאכָה נַעֲשִׂית ע"י שְׁנִיָּהֶם.

דְּהָא קי"ל אֵין שְׁלִיחַ לְדַבֵּר עֲבִירָה מְשוּם דְּבָרֵי הָרַב וְדְבָרֵי הַתְּלַמִּיד דְּבָרֵי מִי שׁוֹמְעִין וְאִדְעָתָא דְּנַפְשִׁיהָ עֲבִיד וְהוּי כְּעוֹשָׁה מְעֶצְמוֹ וְשׁוֹב אֵין כְּאֵן רַק הָעֲשָׂה דְּלַמְעַן יְנוּחַ. וְדוֹקָא בְּקַטְוֹן דְּלֹא שְׁיָיָךְ דְּבָרֵי הָרַב כו'.

וּבַל"ז הִיכָא שְׁכּוֹפָהוּ אוֹ שְׁהָעֶבֶד שׁוֹגֵג י"ל כִּינּוֹן דְּאִיכָא לָאוּ דְּלַפְנֵי עוֹר. וְלַעֲנֵן מְלַקוֹת אֵין חַיִּלוּק דְּגַם אֵלָאוּ זֶה אֵין בּוֹ מְלַקוֹת כְּמוֹ מְחַמֵּר כְּדָאמַר בְּש"ס שְׁבִיתת קנ"ד.

וְלֹא הַצָּרִיךְ לְהַזְפִּיר לָאוּ זֶה. וְגַם בְּקַטְוֹן לֹא הוֹצָרְכוּ לְהַזְפִּיר כִּינּוֹן דְּאִיכָא לָאוּ בְּמַאֲכִיל בְּיָדִים מְלֵא תַאֲכִילוּם וּמְלַקוֹת אֵין בּוֹ גַם בְּלֹא זֶה כְּמוֹ מְחַמֵּר וְאֵין נ"מ בְּדַבֵּר.

מ"מ דוֹחַק גְּדוֹל אִם הִנֵּה הִלָּאוּ מְפֹרָשׁ עַל קַטְוֹן שְׁיִשְׁמִיט הַרְמַב"ם ז"ל מַה שְּׁאֵין דְּרַכּוֹ כְּלָל. וְעוֹד דְּבַרְמַב"ם ז"ל שֶׁם רִישׁ פְּרָק כ' שְׁמֻצְנָה עַל שְׁבִיתת בְּהֶמְתוֹ מְלַמְעַן יְנוּחַ כו' וְהִלָּא לָאוּ מְפֹרָשׁ בְּתוֹרָה לֹא תַעֲשֶׂה כו' וּבְהֶמְתָּהּ שְׁלֵא יַחְרוֹשׁ בָּהּ וְנִמְצָא לָאוּ שְׁנִיָּתָן לְאִזְהַרְת מִיַּת ב"ד וְאֵין לוֹקִין.

וּפִי' הַה"מ דָּאִם לֹא הִנֵּה בְּבִהְמָה מִיַּתָּה הִי לוֹקִין אִף שְׁכָתוֹב אִתָּהּ כו' וְדָלָא כְּפִירוֹשׁ רַש"י. וְא"כ אִם הִנֵּה בְּקַטְוֹן הַפִּי דְּאִתָּהּ וּבְנָה שְׁעוֹשָׁה בְּצִיּוּיוֹ וְכְמוֹ מְחַמֵּר אִם כֵּן הִנֵּה רְאוּי לְלַקוֹת דְּלַעוֹלָם אֵין בְּזָה מִיַּתָּה כְּשֶׁעוֹשָׁה הַקַּטְוֹן בְּצִיּוּי אֲבִיו.

והגוי לאו שגיש בו מעשה דקי"ל ב"מ צ' כר"י דתסמה והנהיגה בקול לוקין דעקימת שפתי
הגוי מעשה היכא דאיתעבד מעשה בדיבוריה. וא"כ אמאי לא כתב הרמב"ם ז"ל לאו זה
דלוקין עליו.

אף י"ל פדאמר בש"ס שבת קנ"ד דאפי' למ"ד לאו שגיתן לאמב"ד לוקין מודה במחמר
דליכתב כו' אתה למה לי הוא ניהו דמחייב בהמתו לא מחייב. כמו כן י"ל אבנה גם כן
כנ"ל.

ועוד דדוקא בבהמה שגיה בדיבוריה איתעביד מעשה שאינו בדעת כלל מה שאין כן בקטן
אף דעושה ע"פ ציווי מכל מקום לא מיקרי לגבי דידיה עביד מעשה כנ"ל: אף בש"ס
פ' חרש דמיתתי כל הגי דמוזקרין על הקטנים ומשני דלא ליספו בידים ומצריה להו
צריכא ולא מיתתי הא דשבת דאיירי בה מקודם ולמה לא אמר צריכותא על זה.

והנה נראה מזה דאף למכילתא הנ"ל אין הלוא דלא תעשה כו' אתה ובנה רק בבנו ובתו
הקטנים פשעושים בציווי אביו אבל שאר קטן שעושה על דעת הגדול אינו בכלל זה
כלל. ולכך לא מיתתי בהדי הנך דמוזקרי הגדול על הקטן על כל קטן דעלמא כנ"ל.

והא הרשב"א ז"ל כתב בעבד דמצונה אף על עבד שאינו שלו מדכתיב וינפש כן אמתה
והגר מדכיל בהדי גר ע"ש. ואף זה כתב רק מסברא דנפשיה.

וא"כ בזה שאין שום לימוד י"ל דוקא בנה כמשמעו. ומדוקדק מה דנקיט הש"ס בכיבוי
בקטן העושה ע"ד אביו כו' ולמה לא אמר סתם על דעת גדול ולהנ"ל א"ש דבעי לשנויי
הא דשביתתו עליה כמ"ש רש"י בפירוש החומש ולכך נקיט בעושה ע"ד אביו דשגיה
הלוא דאתה ובנה כנ"ל: סימן ד להרב ר' וואלף נ"י נכד הרב הגאון אב"ד דק"ק ווארשא.

בעה"מ ח"ש: ע"ד הטילטול בעירנו על סמך מחיצת הווייסיל. א"י למה רו"מ מחפש
אחר חומרות בדבר שהעיד מהרי"ט שנהגו היתר ע"פ זקנים ואחריו כנה"ג תלמידו.

והג' החסיד דבר שמואל סי' ק"נ. ושיבח הרבה המתירין פי באמת הוא, להרים מכשול.
וח"צ מחזיק הרב דב"ש לחסיד והנה חבירו של הגי"ת. וע"ד הט"ז בסי' שס"ג סק"כ
שציונה להחמיר כה"א שהביא רמ"א ז"ל דחייש שמה יעלה הים שרטון.

לע"ד מאחר שרמ"א ז"ל פסק ע"פ מ"ש בד"מ לחלוק על ב"י שכ' מאחר דהרי"ף
ורמב"ם כו' הכי נקטינן פדרפו. והר"מ כתב שאין נראה לו לדחות כל האחרונים מפני
הרי"ף והרמב"ם ואף בדעת הרי"ף אין הכרע דס"ל ל"ח שהרי השמיטו לגמרי ע"ש.

משמע דחולק רק מפני דרמב"ם חידאי וברי"ף ספק. ותמהני שהרי מפני שבה"מ שגם
ר"ח גורס כן וגם בערוף גורס כן ל"ח כו' ערוף אזל ע"ש.

א"כ מבואר שגורסת הגאונים כן לא חיישי. ובהג"א מביא שגי' מיימוני וערוף לא
חיישינן.

והר"א לא הביא משמע שלא היו ידועים דברי ר"ת וממילא אפטר דאי הוי שמיע
להרא"ש דברי ר"ח שגורס כן לא הנה חולק שידוע שדבריו דברי קבלה ובפרט
בגירסאות. וכמ"ש רמ"א ח"מ סימן כ"ה.

ויבנדאי נאָמנים דבריי הה"מ שהר"ח גורס פון. וממילא מסתמא גם הרי"ף פון דעתו כמ"ש ב"י.

עוד נראה דע"כ דמאן דאמר לא תנישין היינו דס"ל פלישנא בתרא דתכמים מתירין ופליג מרימר על ר"נ ופסק הלכה פתכמים. אם פון אפשר דמסנפק הרי"ף אי הלכה כר"נ או פמרימר וא"כ עכ"פ הלכה פלישנא בתרא דר"נ אמר אין הלכה פתכמים והיינו מה שמתירין רק פבריי דל"א לא איסור ולא היתר ולכך השמיט פמשמעויות לישנא דבריי.

והיכא דנהוג נהוג. וגם לגירסת רש"י דחיי"ג"כ י"ל דלשון רש"י ז"ל שם ויעלה כו' רוחב פרסה ויותר ל"ל לומר פון וידוע שלשונו פסוף צרוף ונראה דהוי קשיא ליה מנ"ל לש"ס דגם לספק אחד חוששין.

דלמא בדרבי דהי' ב' תששות שפא תנטל אשפה. וגם שפא כו' שרטון.

ובכ"מ ב' מיעוטים עושין ס' פנ"ל. ולכך פיא דעל דרבנן הוי ס' לקולא ולא הנה חושש גם לב' תששות רק לשל תורה פינון שיהנה רה"ר ולרש"י ז"ל צריף ס' ריבוא בוקעין.

וכפי שכתבו הפוסקים דמחנה ישראל הנה ס' ריבוא אנשים וכן נשים וכן טף ג' פרסה ממילא רוחב פרסה הוי מקום שיהנה ס' ריבוא בוקעין וא"כ לא אמר רבי היתר גם ע"י זה"פ בצד הפתוח לרה"ר ונהה חושש על שניהם שפא תנטל האשפה והים יעלה שרטון רוחב פרסה וישאר מחיצה א' וזה"פ שיהנה ר"ה דאורייתא.

והוכיח הש"ס שפיר מפת כ"ש אם תשש רחוק שצריף ב' תששות הי' חושש כ"ש תנטל אשפה לחוד. וכן דף צ"ט האריף רש"י ז"ל בלשונו ד"ה במבוי ונראה ג"כ פנ"ל.

דאל"ה מה פריף דלמא דוקא ב' תששות ע"ש. וא"כ פינון דהיכא דתני רה"ר הוא ר"ה דוקא ובמתני' דלא יעמוד דף צ"ט בעי הש"ס פרמלית מאי וקי"ל פברא.

א"כ בכל דוקתא דתני ר"ה אין שום ראיה על פרמלית. ממילא לדין דאין לנו רה"ר כמ"ש בש"ע סי' ש"ג סי"ח ואנו תופסין פון לאיסור ואנו נוהגין היתר מתקשיטין שפפןרש בש"ס.

א"כ גם לרש"י ז"ל אדרבא משמע שאין לחוש לשרטון בדרבנן: וא"כ הגם שאנו מחוייבים לכוף עצמינו לדעת רמ"א ז"ל. מ"מ הרי גם פפי פללי הוראה פשפוטב המחבר סתם ורמ"א וי"א ולא פתב וכן עיקר וכדומה עכ"פ בדרבנן לקולא עיין פ"מ בהקדמה וכללים ע"ש.

א"כ למ"ד אין להחמיר רק פשאפשר לתקן בנקל. רק בעת שנקרש ג"כ נראה דהוי פנסר פחות מד' שהרי פשאינו מכוסה בשלג ריאים להלן מחרקת הגליד וכשמכוסה מתיראים אולי תחת השלג נקבים ויש סכנה.

וגם מה שמחלקים בין דבר הנטל בשבת אף אם נאמר דאין הכפור מותר לטלטל. לע"ד דוקא בור שנקנס לחצר שהמקום של ישראל אכל בנהר וייסיל שרוב א"י מה בכך שאין רשאי מ"מ הם לוקחים מים ומשברים הכפור בשבת.

וגם בענין המדרון נשכתב הט"ז דפסק בש"ע דוקא מתלקט י' מן ד' וברמב"ם ז"ל מדרון סתם ולא הזכיר פלל שיהי' מתלקט י' וראב"ד השיג עליו. ונראה דהרמב"ם ס"ל דמ"ש אח"כ תל המתלקט הוא ענין אחר ות"ק נקיט סתם מדרון וא"צ שיהי' מתלקט י'.

והטעם נראה פדאמר פ"ק דשבת דף ח' וכן בגומא דיותר מג' הוי פרמלית ע"ש: ולפי פ"ר' יונתן באית לי' גידודי הוא אבן יוצא כו' דמשמע שסגי רק שמקלקל הילוף הרבים להקיא בהפירצה י' ממילא כשד' טפחים מרה"ר המדרון בשופוע כפי ע"י מתלקט ד' מתוף ג' חשיב גידודי דהא מונע ההילוף והוי פרמלית פנ"ל: שוב שלחתי אחר ס' פנסת יתקאל וראיתי שדיברו הרבה מזה ודב' הגאון מהר"ש ברורים גם כשיש פפור וגליד דהרי מבואר בש"ס ב"ב כ' ובמשנה דאהלות דכפור וגליד אין כו' משום שימסו ויהי' מים.

וברמב"ם בפ"י פשעשה אנהל מהם אינו פלום. ואף בחורף וע"ג נהר.

והרי הרמ"א ז"ל הנה במדינתנו שנהרות נקראים בחורף. אם פן ליש אומרים וחושש לשירטון הנה לו להזכיר חשש זה דאפשר שגם מ"ד ל"ת לשירטון מודה בכפור דנדאי הוא בקל שנה.

וכן הפו' שכ' שבנהרות ל"ח לשירטון לא כתב שום דבר מכפור משמע דס"ל פנ"ל שגם בשעת הכפור מותר פנ"ל. שוב קניתי ס' חתם סופר על א"ח ומאריך בזה הרבה וגם פן דעתו פנ"ל.

הנלע"ד פתבתי הק' יצחק מאיר: סימן ה' החיים והשלום וכל טוב, לכבוד ידיד עליון הרב הגאון המאה"ג פאר הדור תפארת ישראל הנשר הגדול נ"י פ"ה ע"ה, מוהר"ר שלמה זלמן נ"י אבדפ"ק: תשואות חן ליקרת פבודו על התשורה אשר שלח לי ספרו הנחמד ינפשו ה' להרבות תורה בעולם כחפצו ויתחדש פנשר נעוריו.

ולקראות פי ערבים ונחביבים עלי דברי מר אמרתי לא אמנע להודיע את אשר פלפלתי בתשובתו סי' א'. וגם פי הוא מהשאלות השכיחים בס' קנינים הן בחמץ והן בבכור ואת אשר יבחר יקרב: על מ"ש בקנין מעות בחמץ דלא מקרי ספק כלל ממשמעות הש"ס דספק בכור דאי ת"כ מוציאין חשיב של הישראל בודאי.

וא"כ גם בס' קנין מעות שלא יהיה מהני תפיסת הנכרי הוי של ישראל בודאי ולא הוי ספק דרבנן גם אחר הפסח. וכמ"ש בס' קצות החושן בכללי תפיסה לענין קדושין.

וכ' רו"מ שיש ג' ספיקות לאיסור כו'. והדברים תמוהים בעיני הרבה.

מאחר שרו"מ חושב זה לנדאי שלו אף שע"פ הדין אינו שלו מ"מ מאחר שאין זכות להב' בתפיסה פש"ס הנ"ל דדוקא אי ת"כ א"מ הנה חשיב זכות. א"כ הא קי"ל פהפו' דעכ"פ בס' דרבנותא אין מוציאין מהתופס מלבד ד יכול לומר קים לי כהרמב"ם והפו' דת"כ אין מוציאין רק דגם הרי"ף ושאר פוסקים סוברים בפלוגתא דרבנותא אין מוציאין ובס' בגוף התפיסה גם פן אין מוציאין.

ואם כן עכ"פ אם יתפוס הנכרי לא נוציא ממנו מס' דשמא מעות קונה ואין מוציאין בסד"ר. וא"כ שוב מאי ג"ס יש פאן הא למה שפל הפו' תפסו עיקר דלא פהרמב"ם בת"כ וכהש"ס דתל' ביהא דאי ת"כ אין מוציאין חשיב של הפהן מספק.

וא"כ פאן אי מעות קונה באמת ונשפיר אם יתפוס לא נוציא ממנו מאי בכה אף אם הדין כהפ' דתקפו מוציאין ומה שלא נוציא לא יהי' פהדין מ"מ לא נוציא ממנו הא כל עיקר החשש של ר"מ הוא דאף אי באמת קני ע"פ הדין מ"מ פיון שלא יועיל תפיסתו אף שמה שגפסוק שאינו מועיל יהי' שלא פדין מ"מ אין לו זכות.

ומטעם זה עצמו נדחה דהא מ"מ יועיל תפיסתו מצד קים ליה פהפ' דמהני תפיסה בסד"ר וכיון שמועיל תפיסתו והוא שלו באמת על פי הדין נדאי דמותר. ואין צד לאיסור רק אולי פהרמב"ם ע"פ פי' הב"י דאף אי תקפו פהן אין מוציאין מ"מ חשיב של הפעלים קודם תפיסה.

ובנדאי שאין לחוש לזה באיסור דרבנן נגד פשטא דהש"ס וכל הפוסקים. דלכל החולקים על הרמב"ם הדין פאן דמותר דלדידהו באותן שאי תפס אין מוציאין הוי של הב' מספק א"כ אף שפ' ת"כ מוציאין מ"מ פיון דיועיל התפיסה מ"מ חשיב של הנכרי מס' אי קונה והוי אחז"פ ס' דרבנן ולקולא.

ועוד דהא פסק בש"ע סימן ס"ו פדעת ת"ה דאי שמט ואכיל לא מפקינן מיניה אף בלי טעם מחילה רק שהי' קנין מדעתו אף שהתפיסה שלא מדעתו. וא"כ בקנין מעות אף שלא משו' לא נוציא מידו עכ"פ מטעם שמט ואכיל אם יתפוס ושוב אף שתפיסה זו אינו מצד שהוא שלו מקודם מ"מ שוב הוי ספק שלו אי מעות קונה.

פיון דהזכות של תפיסה יש לו עכ"פ דהא א"י להוציא ממנו כל זמן שאין זה חוזר בו. ואף שהש"פ חולק שם מ"מ אין לדחות דברי הש"ע.

ועוד דמלבד דלא בריר הך שכ' המל"מ פ"ח מהל' שאה"ט דס"ס בדרבנן לחומרא נראה דגם הוא מודה בספק תיקו או פלוגתא דרבנותא דהא כתב הה"מ להדיא פ"ק כ"ז מהל' שבת גבי בעי' דיש תחומין למעלה מי' דבנהרות שמסופק אם למעלה מי' שמותר שהוא ספק דרבנן לקולא והובא בב"י וש"ע ברמ"א סי' ת"ד בלי חולק אף שהוא ס"ס לאיסור ואי' שיהי' דעת המ"ל עכ"פ לדין ברור הדין כן.

וכ"ש בפלוגתא דרבנותא שאין להכריע דקי"ל בש"ס הי' א' אוסר וא' מתיר בדרבנן חולכין אחר המיקל הא נדאי דלא מחלקין אם המתיר מתיר מטעם ספק דרבנן לקולא פיון דברור לו להתיר שהדין כן בלי ספק דסד"ר לקולא ונשפיר סומכין על המתיר באיסור דרבנן וכן ממש בנ"ד.

ועוד מה שמדמי מר ספק פלוגתא דרבנותא לספק בכור דמיקרי שאין זכות גם כן אינו מוכרח דלדעת הפוסקים דקני הדין ברור ויכול להוציא בב"ד אם הי' יודעין הדין ובשביל שאין ב"ד הבקיאין בדין לא נפקע זכותו.

שיהי' נקרא אינו שלו: ובגוף הדבר בס' גמור שכתב ר"מ וס' קצה"ח שיהי' נקרא אינו שלו בנדאי פיון שאינו מועיל תפיסה. גם כן לע"ד אינו כן.

דְּהָא מְפֻנְרֵשׁ בִּשְׁ"ס לְהִדְיָא גִיטִין מ"ב ע"ב אִיבְעִי לְהוּ מְעֻנְכֵּב גִּט שְׁחָרֹר אוֹכְל בְּתְרוּמָה אוֹ אִינוּ אוֹכְל קִנְיָן כְּסָפוֹ אָמַר רַחֲמֵנָא וְהָאִי לָאו קִנְיָן כְּסָפוֹ א"ד פִּינְוֹן דְּמַחְסָר כּו' ת"ש פְּהִנְתָּ שְׁנַתְעָרַב וְלָדָה בּוֹלַד שְׁפַחְתָּהּ הָרִי אֵלּוּ אוֹכְלִין בְּתְרוּמָה כּו' וּמִשְׁנֵי הָכִי הִשְׁתָּא הָתָם אַם יבֵּא אֵלֵיהּוּ וַיֹּאמֶר בְּחַד מִינֵי דְעֵבֵד קִנְיָן כְּסָפוֹ הוּא הֵכָא לֹא קִנְיָן כְּסָפוֹ כְּלָל ע"ש וּמוֹכַח דְּאַף דְּהִיכָא דְּפַקַּע זְכוּתוֹ לֹא מִיקְרִי שְׁלוֹ מ"מ בְּמָה שְׁנַפְקַע זְכוּתוֹ מְסַפֵּק אַף דְּלֹא מְהֵי כְּלָל תְּפִיסָה בְּעֵבֵד זֶה מ"מ אוֹכְל בְּתְרוּמָה וְחָשִׁיב עֵבֵד שֶׁל הָרַב דַּל"ה לֹא הִי אוֹכְל תְּרוּמָה דְּשִׁמְאָ עֵבֵד הוּא וְאֵעִפ"כּ אִין קִנְיָן שֶׁל הָרַב דְּפַקַּע מְסַפֵּק פִּינְוֹן דְּאִינוּ מוֹעִיל תְּפִיסָה.

וּע"כ דְּלֹא פָקַע. וְעוֹד לְאֲמִימָר דְּאָמַר מְפַקִיר עֵבֵדוֹ אִין לוֹ תְּקֵנָה דְּגוּפֵי לֹא קִנְיָן כּו' אִיף תְּנִי בְּמַתְנֵי הַגְּדִילוֹ מְשַׁחְרְרִין זַא"ז הָא אִין לוֹ בּוֹ זְכוּת אַף אַם עֵבֵד הוּא.

וְכֵן לְשִׁמוּאֵל דְּאָמַר מְפַקִיר אִין צְרִיף גִּט שְׁחָרֹר דְּאִין רְשׁוּת לְרַבּוֹ כּו' אִינוּ עֵבֵד לְמָה צְרִיף בַּס' גִּט שְׁחָרֹר. וּע"כ דְּלֹא פָקַע זְכוּת הַס' עכ"פ.

וְכֵן בְּהָא דְּאָמַר בִּשְׁ"ס ב"ב וּבְכוּרוֹת מ"ז דְּבְכוּר וּפְשוּט שְׁנַתְעָרְבוּ וְלֹא הִנְפְּרוּ אִין כּוֹתְבִין הַרְשָׁאָה זֶה לְזֶה פִּינְוֹן דְּמִיעֻטָּה תּוֹרָה בְּכוּר וְלֹא סָפֵק אִין לוֹ שׁוּם זְכוּת לְהַקְנוֹת. מִשָּׂא"כ הִנְפְּרוּ וְאֵח"פ נִתְעָרְבוּ דְּלֹא אִימְעוּט מְהֵי הַרְשָׁאָה וְאֵם בְּכָל סָפֵק שְׂאִינוּ מוֹעִיל תְּפִיסָה לֹא הִי לוֹ שׁוּם זְכוּת מֵאִי חִילְקָ לְמָה יוֹכַל לְהַרְשׁוּת פִּינְוֹן שְׂאִין לוֹ כְּלוּם בְּנֻדָּאִי.

וְגַם מוֹכַח שֶׁם דַּס"ל לְש"ס תְּקֵפוֹ מוֹצִיאִין בְּסָפֵק דַּל"ה מֵאִי פְּרִיף ב"ב דַּק"ז אֵהָא דְּבְכוּר וְלֹא סָפֵק לְאַפּוֹקִי מֵאִי וּמִשְׁנֵי לְבֵא בְּהַרְשָׁאָה וְהָא בְּפִשְׁטוֹ דְּהִי מוֹעִיל תְּפִיסָה מִשָּׂא"כ פִּינְוֹן דְּאִימְעוּט שְׂאִין לוֹ כְּלָל בְּסָפֵק וּע"כ דְּסַבֵּר בְּכָל סָפֵק דְּלֹא מְהֵי תְּפִיסָה וְאֵעִפ"כּ מְהֵי הַרְשָׁאָה.

וְגַם קוֹשְׁיּוֹת קִצָּה ח"ב בַּס' נְכַנְסִין לְדִיר דְּהָיִי ס' לְקוּחַ. וּמ"ש רו"מ דְּכְשִׁמוּכֵר בְּעֻצְמוֹ וְחִזּוֹר וּלְקַחְהּ חֲזִיב בְּמַעֲשֵׁר וְתַמְהֵי עַל רו"מ וְהַגָּאוֹן מְלִיסָא ז"ל שְׁדַחָה מְסַבְּרָא.

וְהֵלֵא מְבוֹנָר בְּרִש"י ז"ל לְהִדְיָא בְּכוּרוֹת י"א אִי אַתָּה יְכוּל לֹמַר בְּבֵא לִיד פְּהֵן וּפִי אֵם נִתְּנוּ לְכַהֵן כּו' שׁוּב אִינוּ נְכַנְס לְהַתְעַשֵּׁר כּו' וְאַפִּילוּ חִזּוֹר יִשְׂרָאֵל וּלְקַחוּ מִמֶּנּוּ כּו' ע"ש דְּלֹא כְּרו"מ. וְכֵן אִיתָא בְּגַמ' לְהִדְיָא בְּכוּרוֹת נ"ו גְּבִי אַתְּנֵן חִזּוֹר וּלְקַח כּו' ע"ש.

אֲמַנְם לַע"ד נִרְאָה בְּרוּר בְּמָה שְׁנַתְחַבְּטוּ בְּכַה"ג וְאַחֲרוֹנִים הָא ס' גְּזֵל ס' אִיסוּר הוּא וְתִינְרָצוּ דְּהַתִּירָה הַתּוֹרָה ס' גְּזֵל. וְתַמּוּה מַנִּין לְהֵם לְפָרֵשׁ זֶה דְּאִיסוּר זֶה קַל מְשָׂאֵר אִיסוּר וְאֵם מְקַרָּא דְּמִי בַּעַל דְּבָרִים דְּיִלִּיף מִינֵי הַמַּע"ה א"כ מֵאִי פְּרִיף פְּשִׁיטָא מֵאֵן דְּכֹאִיב לִיה פְּאִיבָא וְכו'.

הָא אִינְצִטְרִיף שְׂאִין עֲלֵיו סָפֵק אִיסוּר. וּלְכֹף פְּשׁוּט לַע"ד שְׂאִינוּ קַל כְּלָל מְכָל אִיסוּר רַב דַּמ"מ פִּינְוֹן דְּבַגְזָל אַף שְׁלֵא יוֹכַל הַנְּגִזָל לְהַנּוֹת מ"מ אוֹמַר לוֹ הָרִי שְׁלֵף לְפָנֵיךָ.

וּבִאוּמַר לְשָׁנִים גְּזֵלְתִי קי"ל מַנִּיחַ גְּזֵלָה בֵּינֵיהֶם וּמְסַתְלַק אִי לָאו מְשׁוּם קִנְסָא דְּעֵבִיד אִיסוּרָא וּמְקַיִים בְּזֶה הַשְּׁבָה אַף שְׂאִין זֶה יְכוּל לְקַח אוֹתוֹ מְסַפֵּק. וְאָמַר בִּשְׁ"ס ב"ק דָּף ק"ג ע"ב לְחַלְקָ בֵּין מַתְנֵי דְּלֹא נִשְׁבַּע א"צ לְהוֹלִיף לְמַדִּי מְשׁוּם דְּכִינְוֹן דְּאוּדִי לִי כְּמֵאֵן דְּאָמַר יְהִיָּה לָךְ בְּיַדִּי דְּמִי וְנִשְׂאֵר אֲצִלוּ בְּפַקְדוֹן וְהָיִי הַשְּׁבָה.

וכן בא' מכם הפקיד היכא דלא פשע ולא הוי לי' למיזק דמניח ביניהם כו' ולא אמרינן דמחויב לתת משלו עוד לא' פדי שייבוא תשלומין א' למי שהוא שלו. דמה לו לזה ואין מחויב להפסיד ממונו.

דקא חזינן בהשבת אבידה שלו קודמת ואף בהפסד מועט ולא אמרי' דיפסיד פדי לקנין מ"ע כמו בשאר מצות דחייב עד חנמש ממונו פדאמר פ"ק דב"ק דף ט' ע"ב ע"ש ובתוס' ד"ה אילימא. וע"כ פנין שהוא מצוה של ממון מה חזית דממונא דחברך עדיף.

ושלו קודם כמו כן באמר לב' גזלתי כו' שחייב' תורה להשיב מה שגזל אבל להפסיד נדאי ממונו פדי שייגיע ממונו לידו זה לא מחייב. עכ"פ היכא דלא עביד איסורא ולא פשע נדאי הדין כן ואינו גזלן כלל שאינו רוצה לגזול כלל של אחרים רק שלא ליתן מה שהוא שלו בנדאי.

ונה עצמו הטעם בס' ממון דלקולא דממון זה שפידו שהוא ספק אם של האחר אם שלו שפיר לא גרע הוא עצמו מאחר שאין צריך ליתנו לזה. ואין פאן ס' גזל כלל שהוא אינו מחזיק כלל בשלו בתורת גזל ואינו רוצה כלל לגזול ספק זכות שיש לתובע ואם הוא שלו רצונו להחזיר לו רק מחזיק בשל עצמו שגם זכותו שנה לשל זה מספק ומ"מ אינו חייב ליתנו לזה ולהפסיד זכות ספיקו בשביל זכות ס' של התובע דכמו שאינו מחויב להפסיד נדאי ממונו בשביל הצלת ממון אחר כן אינו מחויב להפסיד ספק ממונו בשביל ספק ממון אחר דמאי אולמי' מדיד' פנין שזכות שניהם שנה בחפץ זה.

ולכך אינו מחויב להחזיר מספק אף שנשאר זכות ספיקו של זה. ואינו גזל כלום שאם יתברר שהוא שלו יחזיר לו ומאי גזל איכא.

וקא מבואר בש"ס בכמה דוכתי דלא הוי גזלן רק כשמוציא מרשותו בתורת גזילה ונקי מחלק הש"ס פ' הגזל בתוקף ספינתו של חברו בין נחית אדעתא דגזלנותא וכופר בפקדון דאינו רוצה להחזיר מה שהוא שלו.

אבל בהנ"ל בספק אינו רוצה לגזול כלל מה שהוא של התובע וזכות ספק שלו עדיין הוא שלו ומה שאינו מחזיר הוא מצד זכותו דג"כ הוא ספק. וכן מבואר בש"ס בכורות דף מ"ט ע"א אהא דכהן א' דמשני בבא בהרשאה ופריה הא לא פתבינן אורכתא אמטלטלין ומשני ה"מ היכא דכפר' אבל בלא כפר' פתבינן.

וקא התם לא יוכל לגבות כלל מספק. וקא גם לא כפר' הוי ככפר' וגרע דלא יכול להוציא בדיינים.

וע"כ דז"א רק כמ"ש דבזה לא תפיס כלל שלו בתורת גזילה רק ספק שמא שלו אבל לא בזכותו וממילא בהרשאה שודאי מחויב לו שפיר יכול להרשות דהוי שלו ספק זכותו ולא גזלו הפהן מעולם ולא דמי לכפר' כו' ומה שמותר להשתמש בו ולהוציא ג"כ לאו גזל הוא דקא פסק הרמב"ם ז"ל גם בספק הינוח כשאין בו סי' ג"כ הוא שלו אף דלא קני מטעם יאוש דהוי ישל"מ וכמ"ש הש"ך ז"ל סי' ר"ס דכל זמן שלא נתברר של מי יכול להשתמש בו ולהוציא.

וכן בסי' ע"ו ורכ"ב בלקח מא' כו' דעת הש"ך דיהי' בידו ואין צריק ליתן לב"ד אף שהוא
נדאי של אחרים. וכ"ש כאן בספק דמה שמוציאו אינו בתורת גזל רק כמו שם דמיהו
כיון שלא יוכל להתברר הספק הוי זה נהנה וזה לא חסר.

ואם תברר הספק באיזה אופן רחוק שהוא שלו באמת ישלם לו. וא"צ להפסיד זכות
שלו שאם הוא שלו לא ישתמש בו כנ"ל.

ומשמעות הש"ס דת"כ דפריה נמצא זה פוטר כו' נראה לע"ד דאין ראיה כנ"ל. וכן
קושיות בן הש"ך ו"ל אף דתקפו נוציאין מ"מ הא ספק הוא לענין מעשר שמת לא
בפירו.

וכן קושית קצה"ח דיהי' ספק לקוח הגם דלא קשה בפשיטות די"ל שפדה ספק פ"ח קודם
ז' למ"ד בכורות נ"ו דלקוח מחוסר זמן אינו פוטר ע"ש אולם קצת דוחק דסתמא קתני:
אמנם לע"ד אינם קושיות כלל.

דקא בש"ס חולין קל"ד ע"א דפליגי אי מתנות פהונה נגזלת כו' ופסק הרמב"ם ו"ל פ"ט
מהל' בפיכורים כשמכר מתנות פהונה מהני המכירה ופטור מלשלם כמו מזיק מתנות
פהונה או שאכלן ומפרש דנגזלות אף דאיתנהו בעין פקע החיוב והמכירה מועלת ואף
דאין אדם מוכר דבר שאינו שלו מ"מ מהני.

והיינו אף דט"ה לאו ממון מ"מ לא מיקרי לגמרי של פהן וכמ"ש רש"י ריש פ' הגזל
אקא דלא הספיק ליתנו עד שצבעו כו' דמ"מ לאו גזל גמור הוא. ולע"ד טעמו של
הרמב"ם דכמו דילפינו יאוש משמלה מיוחדת שיש לה תובעין כו' ואף בגזל דבאיסורא
אתי לידן' וכבר נתחייב בהשבה מ"מ מהני המכירה אחר יאוש ואף שאין יכולין למכור
דבר שאינו שלו מ"מ מהני כמ"ש תוספות דבשינוי מעט יוצא מרשותו אחר יאוש ומהני
ש"ר.

וכן גבי מ"כ דהוי ממון שאין לו תובעין אף דיש עליו חיוב הוי ממש כמו גזילה אחר
יאוש ושפיר מהני מכירה כנ"ל. איהו שיהי' עכ"פ פסק הרמב"ם ו"ל בן.

וא"כ מה שקורא בספק פדיון פטר חמור שם מעשר ומקדישו ודאי מהני דאף בנדאי
פדיון פ"ח הי' מהני אם הקדישו דכמו דהי' מהני אם מכרו מהני הקדישו דמה לי מכרו
להקדישו או לגבוה פדאמר בש"ס פ' מרובה.

וכיון דלענין זה לא יצא עדיין מרשות בעלים לעולם שלא יוכל למכרו או להקדישו
שפיר מהני כשקורא שם מעשר ואינו ענין ללקוח כלל. וממילא בספק פדיון פ"ח שגבס
להתעשר אין כאן ספק כלל פשיצא עשירי והוי מעשר ודאי.

רק קושית הש"ס הוא להיפוך איהו תני נכנס להתעשר לכתחלה הא ודאי דאינו רשאי
למכור או להקדיש מ"כ כיון דנגזלות הוי גזלן עליהו דמפקיע זכותו של פהן. וא"כ
בספק מגרע גרע משאר ספק ממון שתופסו מספק דרשאי למכור אף שאינו רוצה לגזול
לזה שפנגדו כלל הא אינו גזל כלל זכות ספיקו שהי' לו מקודם דגם אחר המכירה עדיין
זכות ספיקו קיים דאם הוא שלו עדיין שלו.

וגם אם אכלו מחוייב לשלם לו ואינו מפסיד כלום כנ"ל. משא"כ בספק מתנות פהונה דכשםכרו פטור לגמרי או אם מקדישו דאף אם נדאי של פהן ג"כ פקע זכותו במכירה או בהקדש זה ואין לו שוב שום זכות א"כ שפיר הוי ספק גזל ואינו רשאי לגזול ספק זכותו ככל ספק איסור רק בשלמא אי ת"כ מוציאין א"כ לא היה אפשר לו שום זכות ממון הוי זה נהנה וזה לא חסר ומותר שפיר להקדישו או למכרו אבל אי תקפו פהן אין מוציאין א"כ עכ"פ היה לו קצת זכות מספק לתפוס שוב אין זה רשאי לגזולו במה ששקדישו שפקע לגמרי בתורת נדאי ופרידו שפיר איך נכנס להתעשר נמצאו זה פוטר ממנו בממונו של פהן דבמה שיהי' מעשר מפקיע זכות ס' של הפהן שיש לו בו כנ"ל.

ומדוקדק לשון הש"ס פוטר ממנו כו' דאין ענין כלל להזכירו ולמ"ש מדויק דאף שזכות ספק של תפיסה אפשר דלא הוי שנה פרוטה מ"מ פינון שנה נהנה שפוטר ממנו שוב אף שחסר פחות משנה פרוטה חייב על כל ההנאה כמו שחרירותא דכותלא.

וכמ"ש תוס' פתובות פ' א"נ ופ"ק דב"ב. וכיון שיהי' פטור הוי ספק גזל ואיך נכנס לדיר להתעשר כנ"ל.

ומינושבים כל הקושיות. ואח"כ בעי אב"י למימר דליכא אלא ט' וממ"נ כו' דא"כ לא פקע כלל זכות ספיקו פינון שאינו רוצה לגזול א"כ אם הוא של פהן אין לו אלא ט' ואינו מחוייב ויכול שפיר לקרוא שם אם הוא שלו יתנה מעשר ואי לא לא ומ"מ יהי' הט' פטורים ממ"נ ואין צריד לגזול כלל ודחה דא"כ עשירי ספק: ומינושב מה שתמהו פולם על הרמב"ם ז"ל שפסק ת"כא"מ מש"ס הג"ל.

ולמ"ש י"ל בפשיטות דכל הקושיות רק לס"ד אבל למאי דאמר אח"כ מאי הוי עלה דמסותא ופשיט מר"נ כל ממון שא"י להוציא בדינין כו' דבארקע שאינה נגזלת מ"מ כשא"י להוציא בב"ד הוי אינו ברשותו כמו מטלטלין הנגזלים.

וא"כ ממילא בכל הני שתופס ועומד בספק אף דלא מכונני כלל לגזול של חבירו אם הוא שלו מ"מ פינון שאין שפנגדו יכול להוציא בב"ד מיקרי איני ברשותו דלא עדיף מקרקע שאינה נגזלת ומ"מ הוי אינו ברשותו.

וא"כ שפיר לא מיקרי גזילה מה שמקדיש הס' פט"ח ומפקיע זכות ספק של זה דכל גזל הוא דוקא שמוציא מרשות זה וכאן גם מקודם לא הי' נקרא ברשותו זכות ספק שלו כלל ושפיר נכנס להתעשר אף אי ת"כ אין מוציאין.

ודוקא לס"ד דהוי אמרינן דקרקע שא"נ מיקרי ברשותו אף שא"י להוציא א"כ גם במטלטלי שאינו רוצה לגזלם מיקרי ברשותו גם שא"י להוציא מספק עכ"פ זכות ספק שלו ושפיר אי ת"כ אין מוציאין לא הי' רשאי זה להקדיש ולהפקיע דמוציא מרשותו והוי גזל.

ושפיר דייק דת"כ מוציאין דאל"ה זה פוטר ממנו כו' אבל למסקנא דגם קרקע שא"נ לא מיקרי ברשותו כל שא"י להוציא א"כ גם אי ת"כ א"מ ואין זה חפץ לגזול מ"מ לאו ברשותו ולאו גזל הוא כנ"ל ופסק הרמב"ם ז"ל שפיר ת"כ א"מ למסקנא כנ"ל וא"ש: ולכך נראה לע"ד בכל ספק שביד המוחזק כל שאינו רוצה לגזול אף שאין הלה יכול

להוציא וגם תפיסה לא יועיל מ"מ ניהו דהוי אינו ברשותו דא"י להוציא אכל שלו מקרי מספק.

ולדעת הפוסקים דלא פרמב"ם אפשר דהוי ברשותו ג"כ כל דלא כפרין' ואם הוא שלו רוצה להחזירו כדמוכח מש"ס הנ"ל דהרשאה נהא דעבד. וא"כ ממילא בחמץ דאינו עובר אלא א"כ הוא שלו וברשותו כמבואר בתוספתא הובא בר"ן ורא"ש ז"ל.

ופשוט דאין הישראל רוצה לגזול זכות ספקו פלל של הנכרי שפיר הוי של הנכרי מספק ונהוי ספק דרבנן אחה"פ. וכן מבואר בש"ס פ' הכותב גבי אית לך סהדי דתבעתינהו מחיים ולא יחבית כו' דאף דתפיס ועומד מ"מ פיון שלא אמר שרצונו להחזיק בתורת תפיסה משל זה לא חשיב תפיסה כנ"ל.

וא"כ מה בכך שמונח ברשות ישראל פשנתן הנכרי מעות ונהוי ספק כל שלא תפסו ישראל שלא ליתנו להנכרי פשתובעו שפיר הוי ספק של הנכרי. ומטעם הואיל ויכול לתפסו ולא עבר וכמ"ש ר"מ בסוף התשובה דאיני מבין דבריו פלל דהואיל אי בעי מיתשל אמרינו שיהי' למפרע שלו ועבר עכשיו פיון דאי מיתשל יהי' עתה שלו קודם הדין.

אבל מה שיכול להחזיק ויהי' שלו מפאן ואילך בשביל זה יעבור קודם שיחזיק פשוט דלא אמרינו וכמו שאינו עובר בחמץ של הפקר בשביל שהי' יכול לזכות בו: וכן מ"ש ר"מ דהוי נדאי גורם לממון גם כן אינו מוכן דגורם לממון שלו רבי רחמנא אבל אם הוא של הנכרי ומה שגורם לממון של אחרים אף דלא מפקינן מספק אינו יותר מהממון עצמו: (שייך לעיל) וכן מהקושא שהניח ר"מ בצ"ע לר"א מה מהני בספק פדיון פ"ח ולמ"ש א"ש דניהו דמת או נאכד שלא יבוא לידי פהן אינו פדוי אבל פשהו קיים ורוצה ליתנו לכהן רק מספק אינו נותנו י"ל דמהני דאומר הרי שלך לפניהו כמו דהי' מהני חילול מעשר על מעות שנפל לים אי לאו משום דבעי מצוי בידו.

וכיון שהוא של הפהן מספק עדיין קיים זכותו ופדוי אף שאינו נותן לו פנ"ל: וכן מ"ש קצה"ח בתוס' מספק להפוס' ת"כ מוציאין וקודש אשה א"מ פלל דלא מידי יחייב תמוה בעיני ולע"ד הוא ס' א"א דהא בכל ספק קדושין צריכה להחזיר הפסד קדושין ומ"מ מקודשת מס' וע"כ דכיון דמה שמחזרת הוא שלא פדיון אם מקודשת שפיר נתקדשה דהא גם מעמ"ל עכ"מ: סימן ו בעניני הביטול ובדיקה הגם שהאריכו הרבה הפוסקים עדיין אינו מבין כל הצורך ואכתוב בעזה"י הנלע"ד: הנה רש"י ז"ל פ"ק ד'.

אהא דמדאוריית' בביטול בעלמא סגי פ"י מדכתב תשביתו ולא כתב תבערו ונהשבתה בלב הוי השבתה. ובתוס' תמהו תמיהות עצומות חדא דהאי השבתה ע"כ הבערה הוא דתניא ר"ע אומר א"צ הה"א תשביתו ומצינו להבערה שהיא אב מלאכה.

ועוד דתשביתו ילפינן מאף חלק שהיא מו' שעות ולמעלה ואחר איסורא לא מהני ביטול כו'. ונההו הא דלא הקשו תוס' מר"י דאין ביעור חמץ אלא שריפה.

וא"ל דהוי מצינו למימר דבאמת תליא בהך פלוגתא ולרבנן שפיר תשביתו ביטול משא"כ לר"י דיליף שריפה דוקא. ז"א דא"כ מר"ע לא קשה דהא אמר לקמן דס"ל כר"י ע"ש.

אף פשוט דלא קשה מר"י דניהו דאמר אין ביעור חמץ אלא שריפה מ"מ לא קאמר דפי תשביתו דקרא היינו שריפה דוקא רק דיליף מנותר דבשריפה דוקא משום דחמץ ג"כ בבל תותירו כו' ותוס' עכשיו בקושיו ראשונה דע"כ נימא דעשה דתשביתו קודם זמן איסורי' פיון דמהני ביטול.

וינלפותא דר"י דבשריפה ע"כ אחר איסורו כמ"ש תוס'. וא"כ אינו שום קושיו על רש"י די"ל שפיר דתשביתו היינו ביטול ונהיינו קודם איסורו וממילא פשטילו אינו עובר אח"כ בב"י ואינו בבל תותירו ואינו בשריפה דליכא ילפותא מנותר פשטילו וכשלא ביטלו ילפיון מנותר דבשריפה דהיא ג"כ בבל תותירו ולא מצד עשה דתשביתו רק דא"א לקיים עוד תשביתו בביטול לאחר איסורו.

ולכך הקשו תוס' מר"ע דאמר להדיא הרי אומר תשביתו ומצינו להבערה כו' וע"כ מפרש דתשביתו היינו הבערה ולא ביטול ודלא פריש"י ור"ע בעצמו הוצרך לומר דע"כ משום דהפלי' תשביתו הוי הבערה דאל"ה מאי דייק דאין יום ראשון הפי' ביו"ט דהוי אב מלאכה ומצותו בשריפה.

הא מטעמא דר"י דיליף מנותר היינו עכשיו שיהפלי' בערב יו"ט אבל אי הוי הפי' ביו"ט לא מוכח כלל מנותר דגם קדשים אין שורפין ביו"ט. וא"כ פיון דתשביתו לעולם ביו"ט מאי ילפותא איכא הו' איכא למפרך משום שהו' ביו"ט לכה אינו בשריפה.

וע"כ הוצרך ר"ע לומר דפי' תשביתו היינו שריפה. אף רש"י פי' ג"כ בהא דר"מ ש"מ אין ביעור חמץ אלא שריפה כר"י ויליף לה מנותר כו'.

וע"כ דאף דאיכא למיכרך פנ"ל דהיא הנותנת שעיקר תשביתו ביו"ט למ"ד פנ"ל. מ"מ הילפותא רק גילוי מילתא דפי' תשביתו היינו שריפה ודוחק.

ונראה דהא גם בפשוט מאי דייק ר"ע הו' אי נימא יום ראשון היינו יו"ט א"כ בפירוש התירה תורה לשרוף ביו"ט. וע"כ דאי הוי בנדאי הפי' ביו"ט באמת לא הוי קשה אבל פיון דמסופקין פירושא דקרא דיום הראשון אי בערב יו"ט או ביו"ט שפיר מכריע מזה דנדאי הפי' עיו"ט דביו"ט אסור שהוא מלאכה ולמה נימא שהתיר' תור' ויותר י"ל דהפלי' עיו"ט כדי שלא יהי' נגד הסברא פנ"ל.

א"כ ממילא פירש"י ג"כ שפיר דילפינו מנותר אף דיש פירכא פנ"ל משום דאסור לשרוף ביו"ט מ"מ שוב זה מצד האיסור ממילא יש לנו לומר דפי' יום הראשון משום הכי בעיו"ט. פיון דבאמת יש ק"ו מנותר דחמץ ראוי להיות בשריפה א"כ אם יהי' הפי' ביו"ט לא יהי' בשריפה ויהי' נגד הסברא דק"ו ומכריע מזה דפי' דקרא ערב יו"ט ושפיר בשריפה פנ"ל.

וכעין שכתבו תוס' אהא דלא תשחט על חמץ כו' פיון דאסור כו' י"ל מסברא דאערב יו"ט קאי ע"ש. ובמ"ש מיושב מ"ש הרא"ש פ"ב בשם הרב הברצלוני הוכחה דקי"ל כר"י דאין ביעור חמץ אלא שריפה מדאמר בש"ס מדר"ע ש"מ אין ביעור חמץ אלא שריפה כו' ותמוה כמו שתמה בש"א הו' פיון דר"ע שבר כר"י ממילא פשאי' הלכה כר"י אין הלכה כר"ע מטעם זה עצמו ע"ש.

ולמ"ש מְיוֹשֵׁב דְהָא דְלָא קי"ל כר"י היינו משום דהק"ו מְפָרְךָ דְכָל דִּין כו'. וא"כ דִּינִיק
הָרַב שְׁפִיר דְהָא ע"כ טַעְמָא דר"ע לָאו מְשׁוּם הַק"ו הוּא דְהָא אִי הִפִּי ביו"ט לֹא תהי' ק"ו
כָּלֵל כַּנ"ל וע"כ דְסָבַר בל"ז דפי' דַּתְשַׁבִּיתוּ הֵינּוּ שְׁרִיפָה כַּמְבֻרָא מְלִשׁוֹן ר"ע הַה"א
תְּשַׁבִּיתוּ וּמְצִינוּ לְהַבְעָרָה כו'.

זוה לא נדחה. אף הפוסקים לא ס"ל הכי דא"כ ר"י נחכמים לא ס"ל דר"ע דהא לא דִּינִיק
רק מפח הק"ו כנ"ל: וְהִנֵּה עַל תְּמִיחַת תּוֹס' הַנ"ל נִרְאָה פְּשׁוּט דְרַש"י ז"ל לֹא ס"ל מ"ש
הָרַא"ש ז"ל ז' ע"ב אומר אֲנִי דְהוֹצֵאת חֲמִץ קוֹדֵם זְמַן אִיסוּרֵי' לֹא נִפְיֵק מִתְּשַׁבִּיתוּ דְהָא
אָמַר ר"ע תְּשַׁבִּיתוּ הֵינּוּ שְׁרִיפָה וְלֹא צְנוּתָה תּוֹרָה לְשׁוֹרְפוֹ אֲלֵא אַחַר שְׁכַבְרָא נֶאֱסַר מִיַּד
דְּהוּי אַנּוּתָר כו' ע"ש.

והוא שיטת התוס' בְּהָא דְשַׁעַת בִּיעוּרוֹ גַּבֵּי פְּלוּגְתָא דר"י וּרְבִנּוּ. אָבֵל מְדַבְּרֵי רַש"י ז"ל
בְּכַמָּה דְוֹכְתֵי נִרְאָה דְסָבַר דַּתְשַׁבִּיתוּ הֵינּוּ קוֹדֵם הַתְּחִלַּת הָאִיסוּר.

דְּהִנֵּה קִשְׂיָא לִי לְתוֹס' וּשְׂאָר פּוֹסְקִים דְּלִיכָא בַּל יִרְאָה עַד הַלְלִיָּה וְרַק דְּעוּבְרָא אַעֲשֵׂה
דַּתְשַׁבִּיתוּ בְּכָל רַגַע שְׂאִינוּ מְבַעְרוּ וְכֵן דַּעַת רֹב פּוֹסְקִים ז"ל. וְקִשְׂיָה הָא הַתּוֹס' מְפָרְשִׁים
דְּאֵף חֵלֶק הֵינּוּ דפי' תְּשַׁבִּיתוּ הֵינּוּ אַחַר חֲצוֹת חַל עָלָיו חַיִּיב הַשְּׁבִיטָה וּמ"ש מְכַל הַמְצוֹת
שְׁקִיבּוּעֵי' בְּזִמְנָן כְּמוֹ מִילָה דְכְּתִיב וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל וּתְנֶנּוּ כָּל הַיּוֹם כְּשֶׁר לְמִילָה אֲלֵא
זְרִיזִין מְקַדִּימִין לְמַצּוֹת וְלֹא אֲמַרִּינּוּ כִּינּוּ דְמִיַּד בַּע"ה חַל הַמְצוֹנָה עוּבְרָא בְּכָל רַגַע עַל הָעֲשֵׂה
וע"כ כִּינּוּ דְקַבְעָה הַתּוֹרָה שְׁיִהְיִי נַעֲשֵׂה הַמְצוֹנָה בַּיּוֹם הַזֶּה זְמַנָּה כָּל הַיּוֹם וְכֵן בְּכַמָּה דְוֹכְתֵי
וּמְמִילָא גַם בַּעֲשֵׂה דַּתְשַׁבִּיתוּ שְׁצוּתָה הַתּוֹרָה בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וּמִתְחִיל הַזְּמַן אַחַר חֲצוֹת
מְמִילָא וּמְנָה כָּל הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד הַלְלִיָּה רַק מִטַּעַם זְרִיזוֹת כַּנ"ל.

אָבֵל מַנ"ל שְׁעוּבְרָא בְּכָל רַגַע עַל הָעֲשֵׂה. וּא"ל כִּינּוּ דְכַתְבֵּי אֵף חֵלֶק הוּי כְּאֵלוֹ הַחַיִּיב שְׁקַבְעָה
הַתּוֹרָה בְּרַגַע חֲצוֹת הַיּוֹם וּמְמִילָא כְּשֶׁעֲבַר בִּיטֹל הָעֲשֵׂה.

ז"א דא"כ לא הי' מקיים אח"כ הָעֲשֵׂה כָּלֵל וע"כ דְּבַחֲצוֹת מִתְחִיל הַחַיִּיב עָלָיו וְהוּי כְּמוֹ
בְּמִילָה וְכַה"ג כַּנ"ל. אֵף נִרְאָה הַחֲלִיזָה פְּשׁוּט דְּדוֹקָא בְּמַצּוֹנָה שְׁהַקְפִּידָא עַל עֲשִׂיַּת מַעֲשֵׂה
הַמְצוֹנָה וּבְמָה שְׁעוֹשֵׂה אוֹתָהּ פַּעַם אַחַת מְקַיְיֵמָה אֲמַרִּינּוּ כִּינּוּ שְׂאֵמְרָה תּוֹרָה בַּיּוֹם הַזֶּה
יַעֲשֵׂה כְּמוֹ מִילָה וּשְׂאָר מְצוֹת שְׁפִיר בְּכָל הַזְּמַן כְּשֶׁר כְּשֶׁמְקַיְיֵמָה רַק מְשׁוּם זְרִיזוֹת כַּנ"ל
אָבֵל עֲשֵׂה דַּתְשַׁבִּיתוּ נִרְאָה דְּגַם לְתוֹס' אִין זֶה מַעֲשֵׂה שְׁמֹנְטֵל עָלָיו לְשׁוֹרְף כַּנ"ל רַק שְׁמֹנְטֵל
שְׁיִהְיֵה הַחֲמִץ מְשֻׁבָּת מְרִשׁוּתוֹ מְחֲצוֹת וְאֵילָף וְהַשְּׁבִיטָה זוֹ יִלְפִינּוּ מִנּוּתָר שְׁיִהְיִי מְשֻׁבָּת
ע"י שְׁרִיפָה שְׁלֵא יִהְיִי בְּעוֹלָם כָּלֵל וּמַצּוֹנָה זוֹ אִינָה מַעֲשֵׂה שְׁמֹנְטֵימָה בְּפַעַם אַחַת רַק כָּל
הַמְשָׁף הַזְּמַן מְחֲצוֹת עַד אַחַר הַפְּסַח הָעֲשֵׂה שְׁיִהְיֵה מְשֻׁבָּת רַק שְׁמִתְחִיל מְחֲצוֹת הַחַיִּיב
שְׁיַעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה הַשְּׁרִיפָה שְׁיִהְיִי מְשֻׁבָּת.

וְהוּי כְּמוֹ הָעֲשֵׂה דְשַׁבְּתוֹן שְׁבוֹת דְּכְּתִיב בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבְּתוֹן וְלֹא אֲמַרִּינּוּ שְׁמִינִים בְּמָה
שְׁיַשְׁבוֹת פַּעַם אַחַת בַּיּוֹם. וּבְרַגַע שְׂאִינוּ שׁוֹבְתָ עוּבְרָא עַל הָעֲשֵׂה כְּכָל הַזְּמַן בְּכָלֵל הָעֲשֵׂה
וְכֵן בְּעֲשׂוֹר תַּעֲנּוּ כו': סִימָן ז' בְּעַנְיֵי בִּיטוּל וּבְדִיקָה הָאֲרִיכוֹ הַרְבֵּה הַפּו'.

וְלֹא אֲכַתּוּב אֲשֶׁר קְדַמוּנִי. רַק אֲשֶׁר חֲנַנִּי ה': הִנֵּה פ"ק דְּסוּפָה פְּרִים וּכְסוּתוֹת וּבְטָלָה לֹא
מְהַיָּ דְבְטָלָה דַּעַתוֹ אֲצֵל כָּל אָדָם שְׂאִין מְבִטְלִין וְתָבֵן וְעַתִּיד לְפָנּוֹתוֹ צָרִיף בִּיטוּל בְּפִירוּשׁ
וּכְשֶׁאִין עַתִּיד לְפָנּוֹתוֹ אוֹ עָפַר סֶתֶם ע"ש.

וְשֵׁם נִחְלְקוּ אֵי מְהַנֵּי הַבֵּיטוּל לִזְיָ יְמֵי הַחֵג לַחֹד אוֹ לַגְּמָרֵי ע"ש וּפְסָחִים מ"ה אִיפָא תְרֵי לִישְׁנָא בַגְמ' בְּבָצֵק שְׂבִסְדְקֵי עֲרִיבָה. וּבְכֹנֶפֶת שְׂאוֹר שְׂיַחְדָּה לִישִׁיבָה לְרִשְׁבָּ"א מְהַנֵּי בֵיטוּל וּלְת"ק אָמַר כָּל פְּזִיזֵיט אַע"ג דְּמַבְטֵל לֹא בְטִיל ע"ש.

וְהִנֵּה בֵיטוּל הַחֵמֶץ כַּמ"ש הַרְמַב"ם וְרַש"י שְׂיַהְיֵי בְטֵל כְּעַפְרָא וּכְדָבָר שְׂאִינוּ. קִשָּׁה דְכִשְׁחָשׁוּב וְשׁוּה הַרְבֵּה בְטֵלָה דַעְתּוֹ אֶצֶל כָּל אָדָם כְּמוֹ כו"כ דְּלֹא מְהַנֵּי בֵיטוּל שְׂיַהְיֵי כְּעַפְרָא הַקְרָקַע.

וְאֵי מִשׁוּם מְצֻנָה דְתַשְׁבִּיתוּ וּב"י. הָא גַם בְּסוּפָה אַף שֶׁא"א לְקַיִּים מְצֻנָה סוּפָה בְלֹא"ה מ"מ לֹא מְצִינוּ שְׂיַוְעִיל בֵּיטוּל דְכו"כ.

וְדוֹחֵק לְחַלְקָה: וְע"כ נִרְאֶה דְמִשׁוּם דְאָסוּר בְּהַנְּאָה שְׂפִיר עוֹמֵד לִיבְטֵל אֶצֶל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שְׂרוּצָה לְקַיִּים כַּד"ת. וְכִינּוּן שְׂעוֹמֵד לְכוּף הָנוּי כְּתָבָן לְמ"ד בְּטֵלוּ בְּפָה צְרִיף דְסִתְמָא לֹא בְטֵל דֹא"י אִם רוּצָה לְקַיִּים וּמְהַנֵּי הַבֵּיטוּל בְּפָה אוֹ בְּלַב כַּנ"ל.

אֲמָנָם לְר"ש דְחֵמֶץ שְׂעֵבֵר עַה"פ מוֹתֵר. וְאָמַר בְּש"ס דְחֵמֶץ הַקֹּדֶשׁ חָשִׁיב מַה"ט גוֹרָם לְמָמוֹן דְכְמוֹן דְמֵי בְחֵמֶץ כְּזֶה שְׂאֵחֵר פֶּסַח יֵהִי מוֹתֵר ע"ש פ' כ"ש וַא"כ לְעַנְיָן הַבֵּיטוּל לַגְמָרֵי מִתּוֹרַת דְבַר הַגּוֹרָם לְמָמוֹן שׁוּב אִינוּ עוֹמֵד דְהָא בְּאַמַּת מוֹתֵר אַחַה"פ וְהָנוּי כְּפָרִים וּכְסֻתּוֹת הַנ"ל.

דְּבִשְׁלָמָא לְעַנְיָן סוּפָה סְגִי לִישׁ פו' בֵּיטוּל לְשִׁבְעָה דֹא"צ יוֹתֵר וְעַכ"פ לְעַנְיָן הַז' מְבִטְלוּ. מִשֶּׁא"כ בְּחֵמֶץ דְיַהְיֵי מוֹעִיל הַבֵּיטוּל רַק מִשׁוּם דְאָסוּר וְעוֹמֵד כו' אֶבֶל כִּינּוּן דְלְעַנְיָן אַחַר הַפֶּסַח אִינוּ עוֹמֵד וְשׁוּב לֹא בְטֵל מִתּוֹרַת גוֹרָם לְמָמוֹן כַּנ"ל.

וְעַדִּינָן עוֹבֵר כַּנ"ל. וְאִם דֹא"י לֹא בְטֵל וְאָסוּר לְהַשְׁהוּתוֹ אִינוּ גוֹרָם לְמָמוֹן מ"מ אִיף נֹאמַר דְיַוְעִיל הַבֵּיטוּל שְׂיַהְיֵי מוֹתֵר לְהַשְׁהוּתוֹ הָא א"כ אִינוּ בֵיטוּל כָּלֵל.

וּמִש"ה טַעַם הַרְמַב"ם ז"ל דְחֵמֶץ יְדוּעַ לֹא מְהַנֵּי בֵיטוּל וּלְמַדוּ מִהַש"ס דַּפ' אֵלוּ עוֹבְרִין לְחַד לִישְׁנָא דְכֻזִּית אַע"ג דְבְטֵל לִי לֹא בְטֵל ע"ש מ"ה ע"ב וְאָמַר ר"ה סְמִי קִילְתָא מְקַמֵּי חֲמִירְתָא וּלְר"י ס"ל לְרַבְּנָן הָכִי ע"ש דְכֻזִּית לֹא בְטֵל כַּנ"ל.

אֲמָנָם לְמֵאֵי דַק"ל כַּר"ש דְקַנְיָס לְאַחַר הַפֶּסַח אָסוּר בְּהַנְּאָה. א"כ שׁוּב לֹא הָנוּי גוֹרָם לְמָמוֹן כָּלֵל וּמְמִילָא שְׂפִיר מְהַנֵּי הַבֵּיטוּל דְרֵאוּי וְעוֹמֵד שְׂיַהְיֵי בְטֵל וְהָנוּי כְּעַפְרָא כַּנ"ל וְשׁוּב מַה"ת בְטֵל כַּנ"ל.

וּמִתְיַשְׁבִּים בַּעֲזָה"י הַרְבֵּה תְמִיהוּת מ"ש הַר"ן לְמָה בְּאַמַּת אַף שְׂבִטְלוּ אָסוּר אַחַה"פ הָא לֹא עֲבַר בְּב"י ע"ש בְּרֵא"ש פ' כָּל שְׂעָה ס"ד מִירוּשְׁלָמִי מִשׁוּם הַעֲרָמָה. וּלְמ"ש פְּשׁוּט דָאִם יֵהִי מוֹתֵר בְּהַנְּאָה כְּשִׁבְטֵל לֹא יוֹעִיל הַבֵּיטוּל כָּלֵל וְעֲבַר בְּב"י וְשְׂפִיר הַנְּצָרָה קָנִס לְאַסוּר וִירוּשְׁלָמִי א"צ לְטַעַם הַעֲרָמָה רַק בְּהַפְקָר מִמֶּשׁ כְּמִפְּנֵי בִירוּשְׁלָמִי וַא"י אִיף אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ בֵּיטוּל מַה הִי חֶסֶר לִירוּשְׁלָמִי לוֹמַר בְטֵל כְּבָכֵל מְקוּם וּלְמ"ש מִיְנוֹשֵׁב הֵיטֵב כַּנ"ל.

וּמִיְנוֹשֵׁב מַה שְׂתַמְהוּ כָּל הַפּוֹסְקִים עַל הַרְמַב"ם הָא מְפּוֹרָשׁ כְּמָה פְּעָמִים בַּגְמ' גַּבִּי נִזְכָּר שְׂיֵשׁ לוֹ חֵמֶץ כו' מְבִטְלוּ וְגַבִּי וְכִי מִשְׁפַּחַת לִי וּבְכַמָּה דְּוִכְתִּי מְדֹאֹרֵי יִתָּא בְּבֵיטוּל סְגִי.

ולמ"ש לא ק"מ דאחר דאסרו חכמים בהנאה לאחר הפסח משום קנסא שוב שפיר מה"ת
בביטול סגי ורק מדרבנן צריף ביעור ושייף פל הקולות דאקילו משום דהוי דרבנן.

אבל רמב"ם ז"ל דקאי על התורה אמר שפיר זה שאמרה תורה תשביתו הוא ביעור
לחמץ ידוע וביטול לשא"י דמה"ת שמופתר בהנאה לאחר הפסח לגמרי אינו מועיל ביטול
לחמץ ידוע כלל פנ"ל.

ופסק בזה דגורם פזה שרק אסור לזמן הוי כממון וכ"ש לענין הביטול פנ"ל. ובבזק
ומבער ויש עוד חמץ שא"י ולא מצא מהני הביטול מה"ת דלא שייף בזה בטלה דעתו כו'
דאדרבה לטרוח ולחפש יותר מהבדיקה בשביל שיווי מועט עומד לבטלו כעפר ומהני
שפיר כמ"ש רמב"ם ז"ל מה"ת ביעור לחמץ ידוע וביטול לאינו ידוע פנ"ל גם ע"פ דברי
הר"ן ז"ל י"ל ג"כ פכל הנ"ל: ומינושב דברי רש"י ז"ל ר"פ שהקדים לאור ה"ר בגמ' מפ'
כו' בודקין שלא יעבור ב"י ותוס' דחו ע"ש ורש"י בעצמו גבי משפיר בי"ד פי' אי משום
ב"י כו' דסגי בביטול דמיסח דעתא כו' ומשוי כעפר ולמ"ש מינושב דשפיר יליף מציאה
מחפוש כו' דמה"ת דמופתר אחר הפסח לא מהני ביטול פנ"ל בחמץ ידוע וכל שמצוי ע"י
בדיקה לאור ה"ר חשיב מצוי רק עכשיו דאסור בהנאה מהני הביטול מה"ת לשוני' כעפר
פלשון רש"י ז"ל רק חכמים תיקנו שישאר אדאוריית' ושללא להקל ממה שהי' מה"ת ע"י
הקנס של ר"ש.

ופי' שפיר בודקין שלא יעבור היינו מה"ת פנ"ל וכמעט הר"ן ז"ל שזה תלוי בלב אם
האיסור אצלו פראוי שעי"ז מהני ביטולו כעפר. אבל כשממונו חביב עליו מהאיסור א"כ
לא מסח דעתי מיניפקל ולא הוי ביטול וזה נראה לע"ד גם בלא הנ"ל דס"ל לרש"י
ורמב"ם שענין ביטול זה להיות קרוי השבתה הוא כמו ביטול ע"ז דנקרי מבטל ובכמה
דוכתי שמבטל החשיבות שלו וכן כאן דתרגום תשביתו תבטלון היינו מה שעושהו בלבו
כעפר ומסולק ממנו הוא מושבת מרשותו אף שבביתו.

אבל בלא מסח דעתו אף שיאמר בפיו לשון הביטול לא שייף בזה דברים שבלב אין
דברים דמ"מ אינו מושבת ממנו כשדנין נגד אחר בקנין וכה"ג שייף אין דברים שבלב
משא"כ לענין זה אי חשיב השבתה או לא תלי' רק בלב.

וכשיודע בעצמו שאינו בטל אצלו בלב באמת מחויב לשרפו מה"ת. ומינושב בחולין דף
ד' שתמהו למה אין הע"ע מבטליו וכו' דליכא הפסד ויהי' ג"כ רק דרבנן ע"ש בראש
יוסף.

ולהנ"ל א"ש דלא מועיל בטולם כלל פנ"ל. גם מינושב במקרא ויוצא בשפירא שפי' רש"י
פ' כ"ש דף כ"ז דהיינו שלא בשעת ביעורו דפליגי ר"י ורבנן ותמהו הא עכ"פ ביטול
מהני ע"ש.

ולהנ"ל אפשר דזמן גדול קודם ביעור לא מהני ביטול כיון שראוי לאכול ולמפור בטלה
דעתו והוי ככרים וכסות הנ"ל ורק סמוך לזמן ביעורו. ומה"ט מודה ר"י בשעת ביעור
דהשבתתו בכ"ד וגם ביטול מהני ומי שאינו בטל אצלו או אחר איסורו שפיר בשריפה
פנ"ל גם לרש"י ז"ל.

וא"י קונשית תוס' על רש"י דהא אומר ר"ע מצינו להבטלה כו' תשביתו כו'. וע"כ תשביתו
א"ז איסורו ע"ש וקא פיון דגם לרש"י ו"ל א"ז איסור לא מהני הבטלה דאין תלוי בו
להסיח דעתו ממנו.

רק קודם זמן איסורו. וע"כ לרש"י ולתרגום דתשביתו תבטלון היינו דהחייב עליו
כשיגיע תחילת זמן יהי חמץ מושבת ממנו היינו או שיהי בטל אז כעפר ע"י שבתולו
קודם שהועיל ביהולו ואם לא בטל ישרפנו לר"י.

וא"כ אי נימא דיום הראשון יו"ט והוא א"ז איסורו ע"כ אם לא ביטל צריף שריפה לר"י.
עוד לע"ד בלשון רש"י ו"ל שהקדים לאור הגר כו' וכן הר"ן שהקשה דיליף כו'.

דאפשר אף אם הבדיקה דרבנן מ"מ לאור הגר מה"ת. ע"פ המשנה פ"ב דכלאים דר"י
אומר יבור ופי' בש"ס ב"ב צ"א דכיון דמתחיל לברור ומניח השאר מיקחי כמקנים פלאים
שרוצה במה שנושאר משא"כ פשאינו מתחיל כלל ע"ש.

וא"כ הא הני תרתי שנים דבתוספתא המניח חמץ והמקנים פלאים ע"ש. א"כ אף אם
כשלא בודק כלל הי' מהני הבטלה מה"ת מכ"מ כשמתחיל לבודק ולא יבדוק בחורין
כראוי מיקחי דרוצה בהנושאר ומורה היפה הבטלה וי"ל דבזה מה"ת אסור דשם רק מיקחי
כו' משא"כ חמץ דעבר עליו רק הבטלה יפקיע האיסור וכיון שהמעשה מורה שרוצה בו
עובר עליו כנ"ל.

ויליף שפיר מחיפוש דגם מה שיוכל ע"י חיפוש קרוי מצוי כנ"ל גם י"ל דעכשיו שתקנו
חכמים לבודק ולבער שוב פשאינו בודק כלל ג"כ מורה היפה הבטלה ע"ש ברשב"ם
ותוס' ב"ב ה"ל פיון דדרף ב"א כו' כמקנים כנ"ל: וגם נראה דגם לענין זה דמי לכלאים
כשאגיע כו' אלקטנו כו' דאינו עובר וכ' תוס' ריש ב"ב ד"ה גתניאש ולא גדרה כו' דהטעם
דכ' לא תזרע דניחא לי' ע"ש וי"ל ג"כ דמפ' הירושלמי לא יראה לה כו' בטל בלבה והיינו
שלא יהי חשוב אצלו דינו ג"כ כנ"ל דכשברצונו לשרפו אינו עובר בעוד שעוסק וא"ש
כד' תוס' כ"ט במשנה כדי לבערו כו'.

וכי ריב"א שהניח לבער ח' חמץ בתחילת זיין שתמה מרדכי רפ"ק איף נכנס בס' תשביתו
ע"ש ולהנ"ל מנושב כנ"ל. ומה"ט לקמן דילמא כו' וחס עליו לשורפה מיד פירש"י רגע
א' כו' ע"ש היינו שאין בשהיתו זמן שנוראה שאינו רוצה לשורפו דא"כ גם הבטלה לא
מהני רק שאין זמן ויליף לשורף וכשכבר ביטל אין המחשבה חזרה משא"כ משום
שיעסוק בלא ביטול עובר ברגע כנ"ל.

וכן אם עושה שום מעשה בפסח שרוצה בהחמץ הני חזרה מהבטלה שפלב דמעשה
מוציא מידי מחשבה. וכהאי דעירובין דמבטל רשות וכשמוציא פליו אט"פ הני חזרה
ע"ש: וכן מ"ש רש"י במשנה בודקין שלא יעבור ב"י.

הוא ג"כ או דבא להורות דאף שתקנו מטעם דלמא אתי למיכל כדאמר גבי פפר בשמי
קורה דוקא שם שאינו מורה מה שאינו מבער דרוצה בו רק שאינו טורח לעלות או לירד
כו'. משא"כ כשמונח לפניו ואינו מבער.

או דאף אם בָּמָה שְׁאִינוּ מְחַנְיָב לְבָדוּק אֵין הוֹכְחָה נֶגֶד הַבִּיטוּל מ"מ בְּזֶה שְׁחַיִּיבוּ חֲכָמֵי לְבָדוּק וּלְבַעַר מְשׁוּם דְּלֹא לִיתִי לְמִיכַל שׁוּב כְּשִׁאִינוּ בּוּדֵק וּמְבַעַר מוֹרָה שְׁרוּצָה בּוּ נֶגֶד הַבִּיטוּל.

וקמ"ל מפ"י שְׁפִירֵשׁ דְּבוּדֵקִין כּו' עֲכָשְׁיוּ הוּא שְׁלֹא יַעֲבֹר ב"י שְׁאֵם לֹא יִבְעַר יַעֲבֹר ב"י כְּנ"ל מֵה"ת. ומ"מ א"ש כָּל הַקּוֹלוֹת שְׁמַקְיֵל בְּש"ס מְשׁוּם דְּבִדִּיקַת ח' דְּרַבְּנָן.

דְּכִינּוּ דְּרַבְּנָן לְקוּלָא וּא"צ לְחַזֵּר וּלְבָדוּק שׁוּב מֵה שְׁאִינוּ בּוּדֵק אִינוּ נֶגֶד תְּקִנּוֹת חֲכָמִים וּמִהֲנֵי הַבִּיטוּל כְּנ"ל: א"כ לַע"ד לְרֵש"י ז"ל וְהַרְמַב"ם ז"ל וְהַעוֹמְדִים בְּשִׁטְתֵּיהוּ הַפְּקָר אִינוּ בִּיטוּל כָּלֵל רַק כְּשִׁאֵר קִנְיָנִים וְאִינוּ מְקַיִּים תְּשֻׁבָתוֹ כָּלֵל רַק שְׁמַפְקִיעַ הַחַיִּיב מִצְוָה מְמַנּוּ וְגַם הָא צְרִיךְ ג' וְלֹא נִיחָא לְהוּ בְּתִי תוֹסֵפ' דָּף ד' דְּמֵה"ת מִהֲנֵי דְּמ"מ כִּינּוּ דְּתִיקְנּוּ כּו' א"כ שְׁלוֹ הוּא מֵה"ת וְעָבַר עָלָיו כִּינּוּ שְׁאִין א' יָכוֹל לְזַכּוֹת.

ומ"ש דְּאֵנּוּ סִהְדֵי דְּמַפְקִירוּ בְּלֵב שְׁלָם. ג"כ לֹא ס"ל דְּזֶה שְׁיִיךְ רַק בְּרַגַע שְׁמַתְחִיל הָאִיסוּר וְאֵז לֹא מִהֲנֵי וְקוּדָם לְכּוֹן שְׁיִכּוֹל לְמַפְרֹךְ מֵה אֵנּוּ סִהְדֵי שְׁיִיךְ: גַּם הָא בַּח"מ ס' רַע"ג פָּסֵק בְּש"ע עֵינָר דֹּא צְרִיךְ מֵה"ת רַק ג' מְדַרְבְּנָן ע"ש וּא"כ אִיךְ אֶפְשָׁר דְּמַבְטֵל בְּלַבּוֹ יְהִי מְשׁוּם הַפְּקָר.

וְכּוֹן מְבוֹנָר שְׁם ס' ט' דְּבִלָא זָכָה אַחַר כָּל ג' יָמִים יָכוֹל לְחַזֵּר בּוּ ע"ש. א"כ נִרְאָה דְּעֵדִיף מֵהוֹאִיל אִי בְּעֵי מִיתְשַׁל עֲלָה לְהַפּו' דְּעוֹבֵר ב"י כִּינּוּ דְּאִי בְּעֵי הָדָר בִּי מֵהַפְּקָר וְיִהְיֶה לְמַפְרַע שְׁלוֹ עוֹבֵר ב"י אִף שְׁאִינוּ חוֹזֵר.

וְלֹא נִשְׁאָר רַק תִּי הַר"ן כִּינּוּ דְּחַמֵּץ אִינוּ בְּרִשׁוּתוֹ רַק עֲשִׂאָן הַפְּתוּב וְסָגִי בְּגִלּוּי דַעַת דְּלֹא נִיחָא לִי בְּהֵאִי זְכוּתָא. וְקִשָּׁה.

מנ"ל הָא סְבָרָא הָא מְסַבְרָא כְּמוֹ דְּלֹא מִהֲנֵי הַפְּקָר כְּשִׁאֵסוּר בְּהִנָּאָה כֵּן אִם יִפְקִיר אוּ יִמְכּוֹר קוּדָם שְׁיִחּוּל בְּרַגַע הָאִיסוּר ג"כ לֹא יוֹעִיל וְדוּקָא שְׁחַל הַהַפְּקָר קוּדָם זְמַן אִיסוּר וּא"כ אוֹתוֹ הַגְּלוּי דַעַת דְּלֹא נִיחָא לִי הוּא רַק עַל רַגַע הַתְּחַלַּת הָאִיסוּר וְאֵז אִינוּ מוֹעִיל.

וע"כ ס"ל לְהַר"ן מְקַרָא דְּלֹא יִרְאָה לָהּ בְּטַל בְּלַבָּף הַפִּי שְׁלֹא יְהִי נִרְאָה וְחַשִּׁיב אֶצְלוֹ כְּשִׁחַל הָאִיסוּר. וְכִשְׁמַגְלָה דַעַתוֹ קוּדָם דְּלֹא נִיחָא לִי א"כ בְּרַגַע שְׁחַל כְּבָר אִינוּ חַשִּׁיב אֶצְלוֹ.

אוּלָם זֶה כַּפְרֵש"י ז"ל וְאִינוּ עֲנִינּוּ לְהַפְּקָר: שְׁאֵלוֹת וְתִשׁוּבוֹת חֲלָק יו"ד סִימָן א' סִימָן א שְׁאֵלָה בְּמַעֲשֵׂה שְׁאִירַע בְּעַגְלָה שְׁנַמְצָא שְׁהִי חֶסֶר כָּל הַעֲיָגוּל וְהַקּוּלָשִׁי שְׁל הַנּוֹרְדָא וְלֹא נִשְׁאָר רַק הַשְׁוֹרֵשׁ שְׁל הַנּוֹרְדָא וְכָל הַחֲרִיץ וְהִי לְשׁוֹרֵשׁ הַהוּא תוֹאֵר וְנֹרֵד כְּמוֹ כָּל הַשְׁרָשִׁים שְׁל וְנֹרְדוֹת.

וְהַשְׁוֹרֵשׁ הִי גְדוּל בְּרִינּוֹחַ כְּטַרְפָא דְּאֵסָא הִינּוּ כְּפָרָק אֶמְצָעֵי שְׁל אַגוּדָל. וְהַתְּחִיכָה הַחֲסִירָה הִי נְמַצָּאת בְּאוֹנוֹת כְּמוֹ שְׁכַתְּב בְּרַמ"א ז"ל ס' ל"ה.

נִרְצָה מוֹרָה א' לְאֶסְרוּ וְשְׁכַנְגְדוּ חוֹלֵק עָלָיו וּמִתִּירוּ וְדַבְרֵיהֶם יִתְבָּאֵר מִתּוֹךְ הַתְּשׁוּבָה: תְּשׁוּבָה הִנֵּה אִם נֶאֱמַר בְּדִין הַב' בְּרַמ"א ס' ל"ה ס"ב דִּישׁ מְכַשִּׁירִין בְּתוֹאֵר נֶרֶד בְּשׁוֹרֵשׁ כַּע"א אִף שְׁאִין תוֹאֵר נֶרֶד בְּרִאשָׁה כּו' דְּמַמְיֵלָא דִּי בְּשׁוֹרֵשׁ לְחוּד כְּעוֹבֵי אֶצְבַּע כַּע"ש

הש"ק ס"ק כ"א וכמ"ש הרב המתיר א"כ למה בדין הא'בחסר מקצת כו' יש לבדוק כו' אם נמצא פשר כו'.

והא גם בלא החתיכה פשר. למה שפירשו כל האחרונים דדוקא בגיש פטירפא דאסא ורק החתיכה להשלים התואר.

ואין לומר דגרע מה שנמצא חתיכה הססירה דנראה דחסר כמ"ש הרב המתיר בשם תשובות ב"א. א"כ למה פתב יש לבדוק.

וגם לשון אם נמצא כו' פשר הא בלא נמצא כ"כ דכשר. וכן בד"מ פתב ס"ק ג' דין הב' בגיש תואר נרד בשורש כו' ולא תמה כלל ואח"כ ס"ק י"א הביא מ"כ דין הא' דחסר מקצת כו' וכתב שתמויה ואם קבלא נקבל.

ומה התימא פיון שבלא החתיכה פשר. וברמ"א הי' אפשר לפרש בדין א' דחסר מקצת כשאין תואר נרד גם בשורש שבמקומו היינו שאין לו תואר של שורש נרד ג"כ רק ע"י ההשלמה יעשה תואר נרד בצירוף.

אולם הש"ק ס"ק י"ח פתב ועוד דגם בהנשאר יש תואר נרד וכדכ' הרב וכן י"מ כו' תואר נרד בשורש כו' ומשמע לי' להש"ק דמדכתב וכן כו' דגם בדין א' מיירי בגיש תואר נרד בהנשאר בשורש כו'.

היינו כמו שאינו מזיק שינתה מקומה מהחתיכה העודף על השורש כו' וכן שינתה תוארה בעודף כו' וא"כ למאי שהספיק הש"ק ס"ק כ"א להר"ץ דבשורש פענכי אצבע לחוד פשר. א"כ למה לי' לרמ"א הח' הנמצאת הוא בל"ז פשר פנ"ל.

וכן הר"ץ שכ' דנוהגין כו' בשורש לבד פשר והספיק הש"ק ז"ל. וס"ק י"ט הביא הש"ק דהר"ץ לענני דינא כו' אבל אין נוהגין פן אלא כל שינתה מקומה מטריפין כו' וכ"כ מהר"מ דבדברי רמ"א משמע דלא ברירא לי' להכשיר והספיק הש"ק ע"ש.

ואיך סותר פיון שדי בשורש. וצ"ל דסבר שזה גרע ע"י חתיכה הנמצאת שנראה שחסר חתיכה זו משלים והוא שינתה מקומה.

אך א"כ איך פתב הש"ק ונראה לי טעמא פיון שדבק לאומא כו' הוי לי' יתרת בעלמא ואין לעינינותא כלום ע"ש. ומשמע מאחר שאינו חושב וחתיכה זו לנרדא טריפה.

ולמה הא די בשורש. ובר"ץ עצמו י"ל שאין תואר נרד בשורש.

אולם הש"ק ז"ל ס"ק י"ח מפרש דברי רמ"א בגיש תואר נרד בשורש ואיך הביא כל הדברים הסותרים: והי' אפשר לפרש דכיון שנראה שחסר בראשה גרע. ואף בלא החתיכה הנמצאת ניקר בהנרדא שחסר בראשה דכן לשון האגור ורמ"א ע"ש אם חסר קצת מהנרדא ואינה שלמה פדרפה להיות תחפש כו' ע"ש גם הלשון כפול.

ומשמע דיש בזה ב' ריעותות אף שיש פענכי אצבע מ"מ נראה שחסר. וגם ע"י שחסר אין לה ממילא תואר נרד בראשה.

ואף דנה ונה אחת הוא מ"מ יש חילוק. דהנה חסרה נרדא דטריפה גם להפוסקים דהג"מ מיירי בב' אבל נדא אית לכולהו מ"מ היכן מצינו שטריפה עכ"פ בכלל מילתא דרבא ליתא.

וכן להר"ן בשם הברצלוני דעכשיו נשתנה ויש לכולהו מה בכך מ"מ אין להוסיף לדין דיתרת מקמא פשר. וכבר ותמהו הפוסקים.

אולם הפשוט דהא לרמב"ם חסרון קמט וכו' ג"כ טריפה בכלל ריאה שחסרה ולדין כ' כפופה ולרש"י חסרון אונא ג"כ מטריפות ריאה שחסרה הוא פיון דמקנבל צורת הריאה בה' אונות וכשחסר א' הוי ריאה שחסרה.

וראית תוס' מדלא משני הכי כתב הכ"מ דלא חיישי לה. וע"כ גם לרש"י ז"ל פן דלישני בחסרון אונא כמו שפי' רש"י ורמב"ם באמת המשנה פו: ולכך בנרדא דכולהו אית להו הוי ריאה שחסרה ממילא דחסר מצורתה כמו מה' אוני פיון דאית לכולהו אנו רואין שחסרה וגרע מכ' כפופה.

ונה לא הדר בריא פיון שחסר מתולדה. ושינתה תוארה ג"כ מה"ט טריפה לדין דהא רש"י ז"ל כתב גבי חליף דב' קרומי נשט כו' דשניהם נטולים ממקום שראויים להיות וחסבינו שינוי המראה לנטול וחסר מתחלת ברייתה פיון דמקנבל שצריך להיות חיצון אדום ופנימי לבן וכשהיא לבן אין זה קרום החיצון רק הפנימי ובשניהם לבנים ג"כ חסר החיצון ולא מצד לקותא דסופו לינקב ע"ש בפוסקים ובתשו' נב"י הוכיח דלרש"י ז"ל דוקא רוב נשתנה אבל אי חליף מיעוט פשר דכיון דהרוב.

פדרכו מורה שזה הוא קרום הראוי להיות ונגרר אחר הרוב ע"ש: וממילא שינתה תוארה פיון דצורת הנרדא מקנבלת אמרינו בשינוי דהוי חליף שאין זה נרדא רק יתרת אונא פנ"ל (ונה י"ל טעם רש"ל שמחמיר בשינתה תוארה יותר משינתה מקומה ע"ש ביש"ש די"ל דהוי תרתי לריעותא דהנרד חסרה ויש יתרת מקמא במקום זה עצמו דעל כל פנים ריעותא הוי להפוסקים דגם זה חשיב ב' לריעותא וגרע מחסרה נרדא לגמרי.

וכ"ש להפוסקים דיתר כנטול עם מקומו עכ"פ מורה על קלקול פנ"ל. אבל שינתה מקומה אין ב' הריעותות במקום אחד דבמקום היתר אינו חסר כלל: ומה"ט א"ש דעת היש מכשירין ביש בהשורש תואר נרד אף שיש שינוי תואר בראשה מ"מ זה מורה שהוא נרדא כמו שם ברוב פו בנרדא בשורש פלובי אצבע.

ומה מזיק שינוי שבראשה ע"כ היא נרד פיון שיש לה תואר נרד בשורש פלובי אצבע. ודיעה האוסרת ס"ל דכל תואר הנרד א' הוא וכשיש שינוי בראשה אין כל הנרדא בצורתה הראוי לה ועדיין חשבינו לה נטולה כולה.

וע"ז סמך רמ"א אמכשירין בתואר נרד בשורש פנ"ל דמכריע על כל הנרדא שהוא נרדא וממילא אין כאן חסר כלל דאין השינוי תואר לקותא שצאמר דמקצת לקוי רק מטעם חסר פנ"ל: וא"כ בחסר מקצת העיגול וכה"ג בראשה שנתאה שחסר ממילא יש ב' דברים אח' שעי"ז אין לה תואר נרד ומורה שאינה נרד דצורתה מקנבלת.

וְזֶה תְּלוּי בַב' דְּיַעוֹת הַנ"ל מֵאַחַר שֶׁהַשׁוֹרֵשׁ פְּעוּבֵי אֲצַבַע יֵשׁ לָהּ הַתְּנַאֵר ע"כ שֶׁהוּא נֶרְדַּ וְדִי בְּכַעֲבֵי אֲצַבַע כַּנ"ל. אָף יֵשׁ עוֹד רִיעוּתָא מִצַּד הַחֲסָרוֹן עֲצָמוּ דְאָף שְׂאִינָה כַּכ' פְּפוּפָה מ"מ פֶּאן שְׂצוּרְתָהּ מְקוֹבְלַת מִמִּילָא כְּמוֹ פְּשַׁחְסָרָה כֹּל הַנֶּרְדָּא דְמִטְרִיפִין מִצַּד רִיזָא שְׁחַסְרָה מֵאַחַר דְּלָכֵל הַבְּהֵמוֹת יֵשׁ לְרִיזָא שְׁלֵהֶם נֶרְדַּ.

כֵּן בְּחֶסֶר מִקְצַת מֵהַנֶּרְדַּ ג"כ מֵאַחַר שֶׁכָּל הַרִיאוֹת יֵשׁ לָהֶם נֶרְדַּ שְׁלִימָה עִם הָעֵיגוּל בְּצוּרְתָהּ הַמְּקוֹבְלַת וְזוֹ חֶסֶר מִמֶּנָּה הוּא ג"כ בְּכָלֵל רִיזָא שְׁחַסְרָה וְיֵמָּה חִילוּק בֵּין חֶסְרָה כֹּל הַנֶּרְדָּא אוֹ מִקְצַתָּהּ.

מֵאַחַר שֶׁלֹּא הַנֶּרְדַּ בַּפ"ע בְּגִמְרָא רַק מִשׁוּם דְּכוּלְהוּ אֵית לֵהוּ הַנֶּרְדָּא שְׁחַסְרָה וְכִינּוּ דְכוּלְהוּ אֵית לֵהוּ שְׁלִימָה הַנֶּרְדַּ ג"כ חֶסְרָה כַּנ"ל. וְע"ז אֵינּוּ מוֹעִיל מַה שְׂיֵשׁ שׁוֹרֵשׁ פְּעוּבֵי אֲצַבַע דְּמָה בְּכַף אִטוּ זֶה יִכְרִיעַ שְׂאִינּוּ חֶסֶר מַה שְׂרוּאִין שְׁחַסְרָה הֲלֵא אָנּוּ אוֹמְרִים שְׁבִאָמַת הוּא נֶרְדַּ רַק שְׁחַסְרָה מִמֶּנָּה וְלִכְפֹּף בְּלֵא הַהֲשַׁלְמָה הִיוּ טְרִיפָה וְרַק מִצַּד חֲתִיכָה הַנְּמַצָּאת דְּהִכִּי רְבִיתִיָּהּ שְׁחַסְרָה פֶּאן וּמִשְׁלִים פֶּאן כו' וְזֶה שְׁפַתְבּ הָאָגוּר הַלְשׁוֹן שְׁחַסְרָה קִצַּת וְאִינָה שְׁלִימָה כְּדִרְכָּה לֵהִיוֹת כו' וּמְדוּקָדֵק לַמ"ש דְּמֵאַחַר שְׁדִרְכָּה לֵהִיוֹת שְׁלִימָה שׁוֹב הַנֶּרְדַּ חֲסָרוֹן וְהוּי רִיזָא שְׁחַסְרָה כְּמוֹ כֹּל הַנֶּרְדַּ כַּנ"ל וְכַתְּבֵי שְׁמִשְׁלִים הַח' וּבְדִין זֶה תְּמָה עָלָיו הַרְמ"א שְׂיִשְׁלִים בְּצַד אַחַר וְאֵפ"כ כַּתְּבֵי אִם קְבֵלָה נְקַבֵּל כו' וּמִינְשׁוּבִים כֹּל דְּבָרֵי הַשְּׁ"ף ז"ל שְׁדַחָה דְּבָרֵי מְהַר"ל שׁוֹחַט שְׁדִיִּיק מִזֶּה דְּלֵא בְּעֵי תְּנַאֵר נֶרְדַּ דְּאָף שֶׁהַחֲתִיכָה מִשְׁלִים מִכ"מ אֵין לָהּ תְּנַאֵר נֶרְדַּ וְדַחָה דַע"י הַצִּירוּף יֵשׁ תְּנַאֵר נֶרְדַּ וְכִינּוּ דְּהִכִּי רְבִיתִיָּהּ אֵין פֶּאן רִיעוּתָא דְּשִׁינְתָּה תְּנַאֵרָהּ.

וְעוֹד דְּהָא בְּהַנְשָׂאָר יֵשׁ תְּנַאֵר נֶרְדַּ וְכִינּוּ דֵאֵין פֶּאן חֲסָרוֹן דְּמִשְׁלִים הַחֲתִיכָה אִם כֵּן שׁוֹב רַק מִשׁוּם הַתְּנַאֵר שׁוֹב דִּי בַשׁוֹרֵשׁ פְּעוּבֵי אֲצַבַע כַּמ"ש הַרְמ"א וְכֵן כו' וְאִם כֵּן אָף שְׁנֵאֵמַר דְּעַל יְדֵי הַצִּירוּף עֲדִינּוּ אֵינּוּ תְּנַאֵר נֶרְדַּ מְכַל מְקוֹם הַשׁוֹרֵשׁ פְּעוּבֵי אֲצַבַע בְּתְּנַאֵר נֶרְדַּ מוֹרָה שֶׁהוּא נֶרְדַּ וְאֵין מִזִּיק הַשְּׂיִנּוּי דְּבַעוֹדָה כַּנ"ל: וּמִסּוּפֵק הַשְּׁ"ף בְּגִסָּה וְהִבִּיא הַר"ץ שְׁגַם בְּגִדִים וְטָלָאִים אֵין הַמְּנַהֵג רַק כֹּל שִׁינְתָּה מְקוּמָה מִטְרִיפִין וְאָף שֶׁא"צ תְּנַאֵר נֶרְדַּ מ"מ כִּינּוּ שְׁחַסְרָה וְטְרִיפָה בְּלֵא הַהֲשַׁלְמָה מִמִּילָא מִתְּפַשֵּׁר רַק ע"י הַחֲתִיכָה חֲשִׁיב לִי שִׁינְתָּה מְקוּמָה וְכֵן הַת"ח שֶׁהִבִּיא הַשְּׁ"ף בְּשִׁמְאֵל כו' וְהַשְּׁ"ף דַּחָה כִּינּוּ דְּהַשׁוֹרֵשׁ עוֹמֵד בְּמְקוֹמוֹבְמְקוּמוֹ כַּנ"ל.

וְשִׁפִּיר כַּתְּבֵי הַשְּׁ"ף בְּשֵׁם הַר"ץ ס"ק כ' הַטַּעַם לְהַטְרִיף דַּח' יִתְרַת הוּא וְאֵין שְׂיִיף לְהוֹרֵד וְטְרִיפָה כַּנ"ל וְס"ק כ"א הַשְּׁ"ף בְּשֵׁם הַר"ץ בְּנִתְקַטְנָה הַעֵינּוֹנוֹתָא רַק הַשׁוֹרֵשׁ נִיפְרָ כו' נִרְאֶה דְּהֵינּוּ שְׂאִינּוּ נִיפְרָ שׁוּם חֲסָרוֹן כֹּלֵל רַק שֶׁהִיא קִטְנָה וְאָף שְׂאִין לָהּ הָעֵיגוּל רַק הַשׁוֹרֵשׁ פְּעוּבֵי אֲצַבַע אוֹ כַּט"ד לְדִין כַּתְּבֵי הַשְּׁ"ף דְּכָשֵׁר כִּינּוּ שְׂיֵשׁ שׁוֹרֵשׁ הַרִי כֹּל הַנֶּרְדָּא קִימַת כו'.

וְהֵינּוּ כִינּוּ דְּדִי בְּתוֹר הַשׁוֹרֵשׁ אָף שְׂאִינָה עֲגוּלָה בְּרֵאשָׁה וְיֵמָּה דְּכָל הַבְּהֵמוֹת אֵית לֵהוּ נֶרְדַּ הֵינּוּ כַּט"ד דְּבַהֲכִי סְגִי שׁוֹב הַעוֹדָה לֹא מִיְקָרִי חֶסֶר כְּשֶׁאֵינּוּ וְרַק הַתְּנַאֵר חֶסֶר וְהֵא הַתְּנַאֵר אֵינּוּ מִזִּיק בְּרֵאשָׁה דַמ"מ נֶרְדַּ הוּא וְיֵשׁ פֶּאן כַּט"ד וְכַמּוֹ לְרַמְב"ם בְּקִמְט טְרִיפָה וְכַשְׁהִי כֹּל הַרִיזָא קִטְנָה כְּשֶׁר דֵאֵין פֶּאן חֲסָרוֹן וְלִכְפֹּף קָרִי לִיָּה פֶּאן נִתְקַטְנָה אֲבָל שְׁלִימָהּ.

משא"כ בדינים שלמעלה שגדולה ונראה חסר מקצת: ולפי פי' הג"ל בנראה שחסר
ונמצא חתיכה פדין הא' אף שיש שורש קשה להקל נגד הש"ך בפרט בגסה ובנדאי
שקשה לסמוך על סתימת הת"ש בלי ראי' נגד הש"ך שהוראותיו מוספמים.

ובדין שהרמ"א כתב שתמוה רק אם קבלה נקבל ואפשר שגם רמ"א דוקא בגדיים
וטלאים קאמר: אמנם נראה לפרש עוד דהא רמ"א ז"ל מצא פתוב דין הג"ל דחסר כו'
אם נמצא חתיכה כו' סתם ואפשר לפרש ביש תואר נרד בהנשאך ואפשר לפרש באין
תואר נרד רק ע"י חתיכה המשלימה.

וא"כ זה תלי' אי ס"ל להך מ"כ דין הב' דסגי תואר נרד בשורש לבד א"כ ע"כ דמייירי
באין תואר נרד בהנשאך דאל"כ גם בלא נמצא החתיכה פשר. וע"כ דגם בזה מכשיר
בהשלימה.

וע"ז תמה רמ"א. אבל אי לא ס"ל כי"א של דין ב' רק דלא מהני תואר נרד בשורש לבד.
שפיר יש לפרש המ"כ הג"ל ביש תואר נרד בהנשאך שורש ואעפ"כ צריך להשלימה
שיהי' תואר נרד גם בראשה ע"י החתיכה פנ"ל. ולכך סתם רמ"א ז"ל דין הא' אם חסר
מקצת כו' וכתב וכן אם יש תואר נרד בשורש כו' להורות.

דגם דין א' מייירי שיש בהנשאך תואר נרד כמ"ש הש"ך בזה סומך על המ"כ להכשיר
דבאין תואר נרד בהנשאך א"א לסמוך להתיר דלמא הך המ"כ אינו סובר כי"א של
דין הב' וא"כ מייירי רק ביש תואר נרד בהנשאך וא"כ אין שום דיעה להתיר באין תואר
נרד בהנשאך וע"י השלימה פנ"ל.

וברק ביש תואר נרד בהנשאך שפיר פשר ממ"נ המ"כ הג"ל ע"י ההשלימה בין אי ס"ל
פדין הב' או לא. ואח"כ כתב וכן י"מ ביש תואר נרד בשורש כעובי אצבע וזה לא נלמד
מדין א'.

וכן בדין הב' כתב הש"ך ור"ץ דגם בשורש לבד פשר ביש תואר נרד. ומ"מ לא קשה
בדין הא' למה לי' אם נמצא הא פשר בלא החתיכה.

דהא לדיעה זו באמת ע"כ שם פשר באין תואר נרד בהנשאך. רק דמ"מ לא סמכין
להתיר מספק פנ"ל שפא לא ס"ל למ"כ כי"א אלו.

ומנושב מ"ש מהר"מ דלא ברירא לי' לרמ"א להכשיר בהשלימה אף שכתב להדיא יש
להקל כו' ועכ"פ קאי אב' דינים האחרונים. ולמ"ש היינו דהא קצת משמע מרמ"א פיון
שפוסק פדין הב' דסגי ת"ו בשורש ממילא דין א' דהשלימה באין ת"ו בשורש רק ע"י
החתיכה.

אף מדכתב וכן כו' משמע דמייירי גם בדין הא' ביש תואר נרד כמ"ש הש"ך. מזה דיין
מהר"מ דלא פסיקא לי' להקל לסמוך על ההשלימה היינו גם באין תואר נרד בהנשאך
וכמ"ש לעיל דילמא לא ס"ל להמ"כ כי"א הג"ל.

ולכך אף שהביא דין ההשלימה סתם לי' ולא פסיקא לי' להקל רק ביש תואר נרד
בהנשאך. ולכך ש"ך ס"ק י"ח דחה דברי מהר"ל שוחט שרצה להוכיח מדין השלימה
דא"צ תואר נרד גם בשורש דמשמע לי' דאין בהנשאך תואר נרד מהוכחה הג"ל.

דא"כ גם בלא התתיקה פֿשר לדין הב'. ודחה ש"ף מב' טעמים.

א' דע"י צירוף יש תנאר נרד. ואי מיירי באין תנאר נרד ג"כ אין ראיה.

ועוד דגם בהנשאר יש תנאר נרד כו'. היינו שאין רמ"א סומך על המ"כ רק ביש תנאר נרד בהנשאר וכדכ' וכן כו' ואיך ילמוד מזה לסמוך על שינתה תנארה בשורש כו', וס"ק כ' כתב הר"ץ דאין נוהגין לסמוך על דין השלמה לחוד שיהי' פֿשר גם באין תנאר נרד בשורש רק כל שינתה מקומה מטריפין.

דכינו דאין תנאר נרד בשורש רק ע"י התתיקה קרי ליה שינתה מקומה. וכתב הטעם דאין התתיקה שיהי' לנרד ושוב אין לה תנאר נרד כנ"ל.

וכתב דגם רמ"א לא ברירא לי' להכשיר מצד ההשלמה לחוד באין תנאר נרד בשורש כו' רק ביש תנאר נרד. ואח"כ ס"ק כ"א כתב ר"ץ דנוהגין להכשיר פֿדין הב' בלא השלמה ג"כ פֿינן דהשורש יש לו תנאר נרד כשאר שורש והסכים הש"ף.

ומינשב מה שסתם הת"ש להתיר גם בגסה דכינון שיש תנאר נרד בשורש א"צ להשלמה כנ"ל: אף עדיין אין מדוקדק כל הצורך מאחר דס"ק י"ח משמע דפשוט לש"ף דרמ"א מיירי ביש בהנשאר תנאר נרד איך הסכים להר"ץ אח"כ ס"ק כ' וכתב אךמ"א לכאורה גם בגסה כו' הא מסיק בנתקטנה דכֿשר ואף בלי התתיקה ודנימא דגרע ע"י התתיקה הוא דוסק דהא כתב שאין התתיקה שיהי' כו'.

לזאת נראה יותר דלא כספ' ראש אפרים רק דש"ף מפרש דין א' באין בשורש כט"ד וצריך השלמה להשיעור ג"כ. ואין תימה פֿינן דמה דחסרא נרדא טריפה לדידן הוא רק משום דכולהו אית להו נחסר כו' ממילא פֿינן דהכי רביתיהו ושימצא החסרון במקום אחר שפיר פֿשר.

וא"ש שכתב רמ"א שמ"מ תמוה ואם קבלה נקבל וכתב פֿן בש"ע. וכן משמע ס"ק י"ח שכ' וכ"כ מהר"מ כו' ע"ש.

ומ"מ משיג על מהר"ל שוחט. דבהנשאר יש תנאר נרד אף שאינו פֿשיעור מ"מ התנאר יש ומורה שהוא נרד ונר' שחסר ומשלים התתיקה ועוד דמיירי פֿשיש פֿענבי אצבע ואינו ט"ד דלענין השורש מהני פֿמו במעים וסגי בתנאר פֿענבי אצבע ולענין השיעור עדיין אינו רק פ' ב' של אגודל.

ומשלים החסרון. וכן משמע לשון הש"ף בהנשאר ע"ש.

וכן ס"ק י"ט דבעי הת"ח לאסור בשמאל משום שינתה מקומה וכן ס"ק כ' הר"ץ אין נוהגין אלא מטריפין כל שינתה מקומה א"ש מאחר שחסר להשיעור וצריך להח' קרי ליה שינתה מקומה ומסכים הש"ף.

ואח"כ בנתקטנה כ' שפיר דכֿשר היינו בט"ד לדידן דבזה מודה רמ"א גם בגסה. ונרא' דהר"ץ מחולק בזה עם הרמ"א פֿפי מה שהביא בי"א לשון ר"ץ שכ' דח' הנמצאת חשבינן ליתרת ולא להנרד ור' משה איסרלס אמר טעם אחר משום מה שחסר פֿאן משלים פֿאן כו' ואם קבלה נקבל ע"ש שפֿן לשון הר"ץ.

ונר' שהיא מפרש דאין חושבין הח' הנמצא להשלים רק יתרת בפ"ע ומ"מ פשר ממילא
לטעמו ע"מ מייירי המ"כ דוקא ב"ש ט"ד בשורש הנשאר ומפרש אם נמצא כו' דבלא הח'
ג"כ פשר דא"צ תואר נרד בראשה.

רק הסתיק' המורה שהיא השלמ' לנרדא יאסור דהוי שינתה מקומה ע"ז אמר דחשבינו
ליתרת ואינו כלל להנרדא ממילא פשר. וממילא באין ט"ד טריפה.

ורמ"א אמר טעם אחר דכך אורחיה להשלים החסרון ולטעמו פשר גם באין ט"ד וע"ז
כתב הר"ן דאין נוהגין פן אלא כל שינתה מקומה אסור ואין מתירין פסברת הרמ"א
שיהי' פשר גם באין כט"ד דצריף הח' להשיעור וממילא הוי שינתה מקומה אלא נוהגין
לאסור.

רק בנשאר כט"ד שפיר מתירין דאז לא שינתה מקומה וחסר התואר בראש אינו מזיק.
והר"ל שוחט ה"ה רוצה להוכיח מרמ"א דמכשיר גם באין ת"ו כלל דהא רמ"א בתורת
השלמה מכשיר וגם באין ט"ד ומה מהני השלמה מ"מ אין תואר.

ודחה הש"ף דע"י צירוף יש תואר ועוד דעכ"פ בהנשאר כו' כמ"ש לעיל ובזה הסכים
הש"ף לר"ן לאסור. אבל ב"ש שורש כט"ד הסכי' להר"ן דמיקרי כל הנרד קנים וכשר
ומינושב שפתם הת"ש ב"ש כט"ד להכשיר אף בגסה דגם הש"ף ס"ל פן כנ"ל: הנה יש
לשיניהם המתיר והאוסר על מה לסמוך.

ומי שחלה הוראתו מקודם אין לסתור הוראתו לע"ד. את הנלע"ד פתבתי הק' יצחק
מאיר: סימן ב זיין אלול תרי"ד לפ"ק לכבוד אהו' הרב הגדול החר"ף ובקי החסיד מוה'
חיים דוד נ"י אב"ד דק"ק בענדין: ע"ד השאלה שנמצא על הריאה נקודות אדומות שכ'
בשמ"ח שצריף לבדוק אחר נקבים ונמצא לפעמים קטנים מאוד בקרום עליון ומחמת
שהנקב קטן א"א לבדוק במראית עין אם לא ניקב גם הב' ובדקין בפושרין ואינו
מבצבץ.

הנה הגם פי לא הי' חפצי להשיב בזה פי ידעתי בזה שיש רבנים אוסרין ויש מכשירין
וכבר קרה לי בכיוצא בזה שמביא למחלוקת. עכ"ז לבל יראה שאיני חושש להשיב
לרו"מ ובאמת פבוד ת"ח יקר בעיני.

אכתוב לא להלכה ולא למעשה רק שיש לצדד בקצרה. מ"ש רו"מ שנ"ל ברור להטריף
ואינו מועיל שום בדיקה דאף דבכל מראה אדומה תולין בדר"נ שענדין לא נבלע היינו
אם אינו פנגד הנקב אבל אם הוא פנגד הנקב תולין שהוא מחמת מפה שבקרום העליון
וכמו בכל ק"ד שנגד הנקב כו' בתב"ש סי' ל"ח ס"ק ט"ז ול"ש ס"ק י"ב שפכתבו דאף
דבכל מראה אדום לא אמרי' כלל שהוא מחמת שנצטר הדם רק תולין בדר"נ מ"מ ב"ש
מפה בדופן לא תלינו בדר"נ כו' ולפ"ז גם פאן שהמראה פנגד הנקב כו' עכ"ל: ולע"ד
אינו ענין לזה.

דלא דברו במראה אדומה רק בקרום עליון קנים שאינו אדום אבל ב"ש נקבים בקרום
עליון והסתחון קנים ומפורש בש"ס חולין דף מ"ו סימן נא סומקא א"כ במקום שניקב
קרום עליון ראוי להיות נקודות אדומות מחמת שנראה קרום הסתחון ואין פאן שום
ריעותא מחמת המראה.

ומה שְׁהָאָנְדָם נִכְנָס לְבֶשֶׁר הַרְיָאָה קִצָּת אֵין זֶה קוֹרֵט דָּם. ומ"ש רו"מ בצ"ע הוא פֿשוט לְבַעַל שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת חוּט הַשְּׁנִי ס' ס"ט דְּלִית דְּחַשׁ לְאַדְמוּמִית בְּעֶלְמָא וְדִינִיק מְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם וְרַש"י וּמְרַדְכִי וּשְׁאָר פּוֹסְקִים ע"ש.

וְנִדְחָה מ"ש רו"מ דֶּהֲחוּשׁ מְעִיד שְׁהַנְקוּדָה מְחַמַּת הַנֶּקֶב וְשִׁלְטָא הַלְקוּתָא מִתַּחַת לְקְרוּמִים דְּאֵין שׁוּם הוֹכְחָה דְּרַק מ' שְׁנִיקְבַּ קְרוּם הָעֲלִיּוֹן אָדוּם הַנְקוּדָה. ומה"ט צָרִיף לְרֵאוֹת אַחַר נֶקֶבִים שְׁמִסְתְּמָא הוּא מְחַמַּת שְׁנִיקְבַּ חוּר הָעֲלִיּוֹן מִמִּילָא צָרִיף לְרֵאוֹת אִם לֹא נִיקְבַּ גַּם הַתַּחְתּוֹן.

וּמִמִּילָא סְגִי בְּנִפְיָה כָּל נִיקְבַּ זֶה בל"ז. ומ"ש לְחוּשׁ שְׁמָא טִיפַת דָּם נִכְנָס בְּקְרוּם ב' מ"ס ב"א.

לע"ד אֵין לְחוּשׁ בְּדָבָר הַמְפֹרֵשׁ בְּש"ס וְכָל הַפּוֹסְקִים נִיקְבַּ זֶה בל"ז פֿשֶׁר. וְזֶה זְמַן רַב טָרַם רְאִיתִי ס' ב"א פִּירְשְׁתִּי הַש"ס הַאי רְיָאָה דְּאִיגְלָדָא פְּאֵהִינָא סְנַמְקָא לְמָה לִי הַף סִימְנָא.

דְּקמ"ל דְּאָף דְּאָדוּם לְגַמְרִי לֹא דְמִי לְוֹנֶשֶׁט לְפִירַש"י וּל"ח לְנִיקְבַּ דְּבִדִּיקַת רְיָאָה בְּנִפְיָה מוֹצִיא מְחַשֵּׁשׁ זֶה. וי"ל דְּמִזָּה לְמַד בַּה"ג וְהוּא דְלֹא מְפַקָא זִיקָא דְּאִי לֹא הִי צָרִיף בְּדִיקָה לְמָה נֶקֶט מַה שְׁקְרוּם ב' אָדוּם וְלֹא הִי רְבוּתָא כָּלָל.

וּבְנִצְרָר הַדָּם מִמֶּשׁ נִגְדַּד הַנֶּקֶב בְּקְרוּם עֲלִיּוֹן יֵשׁ לְעֵינֵי דְהַגַּם דְּבִרְש"י מְפֹרֵשׁ דְּגַם נִצְרָר הַדָּם פֿשֶׁר וְכֵן בְּרִי"ף וְרַשְׁב"א וְמַה שְׁהַקְשָׁה בַת"ש ס' ל"ח ס"ק ט"ז מְדַרְבָּא מְכַשֶׁר אָדוּמָה מְדַר"נ מוֹכַח דְּאִם בָּא הָאָדוּם מְחַמַּת צָרִירַת דָּם טְרִיפָה ע"ש.

ולע"ד לֹא קִשָּׁה כָּלָל דְּמִיָּתִי מְדַר"נ שְׁדָרְף לְהֵאָדִים ע"י שְׁלֹא נִבְלַע וְאִח"כ נִבְלַע וּמִתְפַּשֵּׁט הַדָּם בְּאַבְרִיּוֹ כֵּן צָרִירַת דָּם שְׁנַאָסַף לְמַקּוּם א' כַּמ"ש רַש"י הַדְרָא בְּרִיא וְסוֹפּוֹ לְהַתְפַּשֵּׁט וּלְהַבְלַע בְּרִיאָה.

וְהָרֵא"ש ז"ל בְּשֵׁם ר' אֶפְרַיִם הוּא שְׁהַזְפִּיר הַחִילּוּק בֵּין מִתּוֹלְדָה לֹא נִבְלַע ע"ש. אֲבָל כָּל הַפּוֹסְקִים לֹא ס"ל כֵּן דַּמ"ש הַתַּב"ש דְּהָרֵא"ש ס"ל דְּכָל הַפּוֹסְקִים ס"ל דְּכָשָׁבָא ע"י צָרִירַת דָּם טְרִיפָה.

לע"ד א"א לְהַעֲמִים דְּבִרְיֵוֹ כָּלָל בְּלִשׁוֹן רַש"י וְרַשְׁב"א וּבְפֶרֶט בְּרִי"ף ז"ל שְׁהִבִּיא שְׁקֵלָא וְטְרִיא דְּש"ס מ"ש מְקַצְתָּה וּמְסִיק ל"ש וּכְשֶׁרָה מְדַר"נ וְדָחָה פִּי ר"ח דְּטְרִיפָה כְּאֵלוֹ מְפֹרֵשׁ בָּא לְהוֹצִיא מִפִּי הַת"ש דְּגַם ע"י צָרִירַת דָּם פֿשֶׁר.

ומ"ש הַחַב"ש דְּמַצִּינוּ כְּזֶה בְּשִׁבְתָּ וּשְׁבוּעוֹת לע"ד לֹא דְמִי כָּלָל דְּשָׁם דְּחוּ ל"ש שְׁאֵין חִילּוּק אוֹ פִּירוּשׁ דְּאִי חִיִּיב בְּכָל גְּוֹנֵי חִיִּיב וְאִי פְטוּר בְּכָל גְּוֹנֵי פְטוּר אֲבָל לֹא כְּזֶה שְׁמִתְחִיל לְחַקוֹר בֵּין מְקַצְתָּה בֵּין כּוֹלָה בְּנִצְרָר וּמְסִיק ל"ש וּכְשֶׁרָה וְלֹא בְּנִצְרָר כָּלָל.

עכ"פ גַּם הָרֵא"ש וּר' אֶפְרַיִם שְׁפִירְשׁוּ מְחַמַּת מָפָה בְּדוּפֵן מְשַׁמַּע דְּצָרִירַת דָּם בְּבֶשֶׁר הַרְיָאָה אֵינוֹ מְזִיק רַק פֿשְׁמִבְחוּז. מ"מ בְּעֵנֵי דִידוֹן שְׁנִיקְבַּ עוֹר הָעֲלִיּוֹן נִרְאָה דְּטְרִפָה כְּמוֹ קוֹרֵט דָּם.

דְּהָא רַמ"א כְּתַב סְסִי מ' נִצְרָר הַדָּם בְּעוֹבֵי הַבֶּשֶׁר הָרִי הוּא פְּקוֹרֵט דָּם ע"ש. מ"מ הָוִי לְהוֹ לְהַפּוֹסְקִים לְפֶרֶשׁ זֶה בְּנִיקְבַּ קְרוּם הָעֲלִיּוֹן דְּמְטְרִיף כְּשֶׁנִּצְרָר הַדָּם בְּרִיאָה בְּבֶשֶׁר וְגַם

למ"ש הרא"ש פ' גיד הנשה בישורא דאסמיק שהנפחה מחיים ונתקבץ הדם שם והאדים
הבשר וכ"כ הר"ן אדום ביותר ע"ש.

ולמה דחה הרא"ש חילוק א' בין האדומה ביותר. דהא ודאי דלא נבלע מתולדה דלא
שכיח.

ול"ל לפרש מ"מ בדופן ולא שרואין שבשר הריאה אדום במקום הזה. הגם שיש לדחות
מ"מ משמעות פשט דבריהם דאינו מזיק מבפנים ואפשר כמ"ש בש"ס פ' השוחט בחותך
בשר מבית השחיטה קודם שתצא נפשה מלחה יפה יפה ע"ש בתוס' דגרע מאומצא
דאסמיק שע"י שחותר וצדיין חי נבלע הדם ע"ש ובש"ע סי' ס"ז ס"ג.

וא"כ פיון דחיי ריאה תלויין בקנה י"ל שע"י שחיטת הקנה שהוא לענין הריאה פחותה
קודם שתצא נפשה יבלע בו הדם בבשר ואין ריעותא האודם בבשר הריאה פשאינו מגיע
לקרומים.

אף לא מצינו זה בפוסקים. וכשנצטרך ממש אין להקל כלל.

גם מ"ש ר"מ שפשוטו בפושרין זמן מועט מתלבן ומבצבץ זה ודאי מחוניבים לעשות
ומ"ש ר"מ בענין ניקב קרום עליון על לבושי שרד ובית אפרים שכ' דאין הבדיקה
מעבד דיעבד איני רגיל לעיין בדבריהם.

אולם מה קושיא ע"כ מחזיקים דברי תב"ש רק לחומרא וכמבטל איסור פשאפשר לעיין
ואינו רואה משא"כ בא"א דאם הי' התפשט מדינא למה לא יבדוק בנפיקה עכ"פ וכן מה
שהאריך ר"מ בענין נשחטה הותרה המלא בספרי הפוסקים ולא יכיל כמה גליונות והי'
זה אתו ברקה ושלום כנפש דו"ש הק' יצחק מאיר: סימן ב"ה יום ג' ויגש תרי"ב ל'
ווארשא לכבוד אהובי ידיד נפשי הרב המופלג חריף ובקי החסיד מ' לוי יצחק נ"י:
מכתב קבלתי ולא הי' פנאי להשיב מיד.

ע"ד ריאה סרוכה לשון הלב ובסירכא שירייקי דדמא היינו שפתוף השורייקי דבר לח
אדום כמו דם. ואמר השו"ב שמקנבל שממשמשין בה ומניחים וחוזרים לראותה ונמצא
הסירכא מתלבנת וקולפין אותה ובודקין בפושרין כשאר סרכות.

ומעלתה כתב שפנלם הספימו לט"ז סי' ל"ז ס"ק ג' דנדאי טריפה: והנה לשון הט"ז
הסירכא הי' מלאה דם כו'. נתמלא כל סביביו כו' ולמה לו אריכות זה משמע קצת דדוקא
קאמר דלקף כתב שמספיקות בא.

וגם בזה מבואר מלשוננו דספק הוא. והיינו כמו פרמי לריעותא דא' מורה על השני.

כן בעוברת ע"י מיעוץ אף שמורה דהפשטת ליקה מדעוברת. מ"מ בקרום הנעשה ע"י
הפשטת ליקה דחשיב ריר אינו מצוי שיהיה בו דם.

ומורה דמריאה נגד הוכחה דעוברת. ונשאר סירכא שלא פסדו דטריפה.

וא"צ להגיה כלל בט"ז ור"ת וא"ל הוא ואיך למימר דאינו הפשטת ליקה דדם זה בא
וכו' היינו דמסלק הוכחה דעוברת שיהא ודאי הפשטת ליקה כו'. וממילא בתלוי' עוברת
ע"י מיעוץ שיש ב' הוכחות שהפשטת ליקה מדלא נסרכה למ"א ומדעוברת י"ל דעדיף

מהוכחת הדם כמו בתלוי' מבועה עוברת ע"י מיעוץ דמשמע מט"ז ס"ק ב' להכשיר לזאת הניח בס' בית אפרים ס"ק קי"ג בצ"ע דעת הת"ש.

וכתב משום דט"ז פתב דגרע מתרתי לריעותא אם פן מה שנומצא דם טפי רגלים לדבר מתלוי' בבוועה ע"ש. ולע"ד אינו הנפקתה דכוננת הט"ז דגרע דתרתי לריעותא אין הבועה מורה שהסירכא אינו הפשטת ליחה רק קלקול בריאה ואפ"ה חושבין לסירכא גמורה נגד הוכחה בתלוי' כ"ש בזה דהוכחה דדם נגד הוכחה דעוברת פנ"ל.

אבל מ"מ י"ל דלא עדיף רק נגד הוכחה א' פנ"ל. אולם מ"מ דבריהם נכונים דהגם שיהי' הפי' פן בט"ז מ"מ שוב אין ללמוד עכ"פ ממה שמכשיר הט"ז תלוי' עוברת מבועה שנכשיר תלוי' עוברת עם דם מאחר דגרע פנ"ל.

ומ"מ י"ל דדוקא דם ממש פלשון הט"ז אבל אותן שורייקי אפשר שימצאו גם בקרום הנעשה מהפשטת ליחה דניהו דדם הרבה משמע מגמ' דאין דרף להיות בקרום דבריאה שהאדימה ונצטרך כו' הספק רק על דם שבפנים לא מהקרום עצמו.

מ"מ הא קורט דם מבואר סי' ל"ו דכשאינו נגד המחט פשר עכ"פ מצוי להיות על הריאה. וא"כ כמו שמחלקים התב"ש וב"א במ"ש ט"ז סי' ל"ט ס"ק כ"ג בועה בשפיולי שיתלוי כפתור ומגלא דא"נ בשפיולי פשר אף דהמגלא מורה כו' ומחלקים שם בין כפתור קטן ע"ש פן י"ל לענין דם.

אולם שוב יש להוכיח מש"ס שם דאין חילוק בין רב למעט דא"כ מה פריף מ"ו ע"ב ארבא בריאה שהאדימה מקצתה פשירה פולה טריפה מ"ש כו' אי ל"ח שרצים כו' נצטרך הדם כו' ע"ש וברש"י שם דא"כ י"ל בכולה דל"ש שיהי' נצטרך הדם מקרום עצמו וע"כ מצרירת הדם שבפנים וע"י פן האדים עור החיצון ממילא גם הפנימי ע"כ לקוי וטריפה משא"כ מקצת יכול להיות שנצטרך הדם שבקרום עליון עצמו אל מקום א' וא"כ לא לקוי רק החיצון דהפנימי בלא זה אדום ולא מחזקינו ריעותא על הפנימי כמו שכתבו הפו' בושט וקורקבן בע"י חולי דל"ח לקרום הב' ואף בלקותא באין פולו לקוי.

מכ"ש פאן דמסופקין על הדם שנצטרך שי"ל בטר קורבה שהוא מקרום עליון עצמו לא מבפנים משא"כ בכולו. ומוכח דגם מקצת לא תלינו בדם שבקרום וחשיב רוב ומצוי שבפנים בא.

א"כ נראה דסרכא תלוי' עם דם אף מועט שעוברת ע"י מיעוץ יש להטריף. אולם בדבוקה ניהו דלסברת הט"ז גרע מתלוי' דהוכחה מדם שאינו ליחה נגד מה שעוברת ע"י מיעוץ פנ"ל וממילא סרכא שלא פסדון היא דטריפה.

אולם זה במיעוץ שהי' נהוג אז דהני ראי' מה שעובר שהיא פריר וליחה שפיר הדם מורה דאינו הפשטת ליחה. ובדבוקה א"ל משום דעובר שאינו מהריאה דגם אם מצד הב' שדבוק ג"כ לא הי' ראוי להיות עובר במיעוץ וממילא מדיש דם ע"כ שפא מאיזה מקום פנימי לא ליחה וריר.

ושוב דינו כשאר סרכא שאינה עוברת שלא פסדון דטריפה אף שיש ספק אי מריאה או ממקום הב' פנ"ל. אמנם עכשיו דא"י פלל מיעוץ הנ"ל איף הי' רק קילוף והוא עפ"י הג'

מ' סענדר ויהספיו האחרונים לבושי שרד וב"א ובאמת נכון שהוא קרום פמעשה דרינוס או בשר בלוי וכה"ג א"כ אין הקילוף מורה שהוא הפשטת ליחה רק שאינו מהריאה פינו שנקלף פולו ולא נשאר דלדול א"כ אין הוכחת הדם עומד פלל נגד הוכחת הקילוף שאינו מהריאה.

דנשאר הוכחת הקילוף או דמהקרום הפרוס הסירכא והדם. ואי אין דרד דם להיות בקרום הפרוע א"כ ע"כ משומן הלב הסירכא.

ובכל סירכא שלא פסדרן דמדינא טריפה ואעפ"כ סומכין על הוכחת הקילוף דאינו מהריאה פנ"ל. ובדם הרבה אפשר שזה מורה נדאי דמסמפונות הריאה כמ"ש הט"ז וגם הוכחה הנ"ל מגרע משא"כ בשוריקי י"ל פנ"ל: עוד נראה דאם נסרף לשומן הלב היינו היורד בין ערוגות הריאה ללב ובזה מבואר ססי' ל"ד דרגילים להיות בו נקבים קטנים והיינו רבימייהו וכתב ב"ח ופ"ה ז"ל שכן פיות הסמפונות ע"ש אם פן סברא טובה לומר שמאלו הסמפונות הדם בסירכא פינו שעובר בקילוף מהריאה: ויש להוסיף טעם להקבלת השו"ב למשמש עד שמתלבנת דתלינו פינו שמתלבן ע"כ אם הי' דם ממש בסירכא מה שנתלבנה היא בשביל שחזר הדם למקורו למקום שהסירכא יצאה משם.

וא"כ שוב אח"כ שנקלפין ובודקין מהני שוב הבדיקה דאם חזר הדם לסמפונות הריאה נדאי דהי' מבצבץ דברגע זו לא נסתם. ויש הוכחה דחזר הדם למקורו לשומן הלב או לקרום הפרוס פנ"ל.

גם לכאורה מה דחשש בקילוף דידן הוא רק שמא זה קרום העליון שנקלף וא"כ י"ל בשלמא ט"ז לטעמיה דגם בנגלד אין אנו בקיאים בבדיקה אבל הש"ה ז"ל שכתב סי' ל"ו ס"ק ט' דבנגלד בקיאים דכיון שנגלד אם הי' נקב בקרום הב' הנה מבצבץ הרבה והי' ניכר ע"ש וכן נוהגין אם פן י"ל דשפיר סומכין על הקילוף ממ"נ אם קרום פרוס פשר ואם זה קרום העליון שנקלף שוב מהני הבדיקה גם לדידן דהי' ניכר פינו שנקלף פנ"ל.

אף י"ל דכוננת הש"ה ז"ל רק דאם הי' הלקוּתא גדולה כ"כ שפחיים נגלד הי' ניכר גם בקרום הב'. אבל לא בקליפה דנקלפין וראיה דא"כ במה דלא מהני הבדיקה שאין בקיאים במחט וכה"ג יקלפו עור החיצון ויבדקו.

וע"כ פנ"ל. הגם שיש לדחות קצת דחי' זו מ"מ נראה פן: וא"כ נראה דאם השו"ב מקנבל זה משו"ב נאמנים ובקיאים אפשר דאין לסתור קבלתם בנסרף לשומן הלב פנ"ל בפרט דהרבה פוסקין מקילין בנעניעו ע"ש ואם מסברת הלב אומרים פן נראה דאין לחדש קולות שלא נמצא בפוסקי' דהקילוף ג"כ קולא גדולה.

ואפשר דסומכין על הקילוף רק בצירוף שפא הפשטת ליחה משא"כ בדם. גם אפשר דיצא להם בטעות ממ"ש הט"ז ססי' ל"ח בריאה שהיה על גבה חוט א' עב כב' חוטין כו' והי' בראש החוט כו' שהיה בו דם כו' וסתמתי עד שיצא הדם לראות אם ישמנה ללון כו' ע"ש והולידו מזה אם לא חתף והי' משמנה ללון הי' פשר.

ונה טעות דשם בתוכו הי' תחת הקרום ע"ש בפוסקים. אולם אם ע"י משמוש משמנה ללון וא"י אם יש בו דם פלל נראה דכשר.

הנלע"ד פתבתי וימחול כבודו לשאול עוד לאיזה רב מפונרסם פי לא למראה עיני אשפוט רק למשמע אנון וצריף בקיאות במראות עין פי אולי יש להבחין שאין אלו פסירכא שיש בתוכה דם והי' זה שלום פנפש ידידו דו"ש הק' יצחק מאיר בקרב מור"י ז"ל תשובה שני' על ענגן הנ"ל שמצאתי בין הפתבים סימן ד ב"ה יום ג' וירא תרני"ג לפ"ק.

לכבוד אהו' ידידי הרב הגדול חריף ובקי חסיד מוה' אברהם דוד נ"י. אהד"ש הנה מכתבו מזמן רב נתן לי ידידינו ר' משה נ"י שבוע העברה.

נהגם פי לדעתי הכל מבוא' בכתבי הראשון עכ"ז לבל תחשוב שאיני חושש להשיבך הנה אכתוב בקיצור. מה שלפעמים אתה פותב שהשורניקי הולך מאחרי הקרומי הרניאה היינו מתחת הקרומים מבואר היטב בדברי שטרפה וגם רחוק שלא יבצבץ.

אולם מ"ש שהשורניקי בסירכא ומתאימות לקרום הרניאה. והיינו שפושקולפין הסירכא מעל הרניאה נקלף עם השורניקי ונשאר הרניאה עם ב' הקרומי' שלה שלם ויפה בנה כל דברינו פי השו"ב אומרים שניזכר להם שהשורניקי הם בקרום עצמו לא מבפנים ע"ז פתבתי.

שהט"ז אינו מחשיב לנדאי טריפה וא"צ להגיה רק וא"ל היא ואיכא למימר דאינו הפשטת ליחה. או שהי' כ' עוד ל' ואל"ל והפני' נאית לן למימר וחסר המדפיס ל' א' שהי' נראה לו כפול.

נהגם שפר"ת כ' נדאי. לא הי' לפניו מהט"ז רק מה שלפנינו ואם נרצה להגיה לא נדע שום דין פראוי.

ורק סברת הט"ז פן שגם אולי ימצא בקרום שמהפשטות ליחה ג"כ דם עכ"ז אין נראה פן רק אל"ל שאין דם רק מהרניאה. וגם כ' זה בנתמלא דם הרבה.

ומ"ש מעשה שהי' פן הי'. לא יתכן פלל בפוסק אחרון להלכה שיתן מכשול ואם אמרו ס' ב"א לענגן סירכא תלוי' היינו פיון שהמעשה בדבוקה הי' כ' המעשה כמו שהי'.

אבל במעשה זו עצמו מה הי' לו לכתוב נתמלא דם כו' הרבהכו' הי' לו לכתוב רק שהי' דם ואינו שינוי מהמעשה ולא שנוכל לטעות. ומ"ש ת' ב"א דרבותא דלא נימא דהוי כמפה בכיס אינו נראה פלל.

ולזאת משמע דלא ברירא לי' להט"ז לסמוך גם ע"ז. מ"מ בשורניקי דאפשר שאינו דם פלל וכמו בקרמי המבוארים בש"ע סי' ס"ה ובתה"ב בית ג' שער ג' דכל ל' אפילו אית בהו שורניקי סומקי שרנין דלאו דם הוא אלא שומנא בעלמא וכטחול כו' ע"ש.

ואף אי יש בהם מעט דם הדרף בשורניקי פן ואפשר שיכול להיות שורניקי בקרום הנעשה מהפשטת ליחה ג"כ עם מעט דם. ואינו דומה לסירכא שבתוכה דם.

נהגם אם נאמר שבקרום הנעשה מהפשטת ליחה אין בו ממש כ"כ שיוכל לעשות שורניקי דקמא מ"מ במעשה דריינוס שהי' קרום גמור שהי' נראה לכל שהוא קרום הרניאה. וכן אפשר בלוי.

שפיר אפֿשֿר דײַש בקרום פֿזֿה או בֿשֿר בֿלוי גַם שׁוֹרְרִיקי דְדָמִי. דְּלֵא מְצִינוּ בַּפּוֹסְקִים
שׁיטֿרפּוּ בַּבֿשֿר בֿלוי וַיֵּשׁ בוּ דָם מְעַט פֿדְרָךְ לִהְיוֹת בַּבֿשֿר או שׁוֹרְרִיקי דְדָמֵא.

וְכֵן בְּמַעֲשֵׂה דְרִינּוֹס דֵּהט"ז אִינוּ מַחְשִׁיבוּ לְרִיעוּתָא כִּלְל פֿינּוּן שְׁקִלוּף וְהִרְיָאָה שְׁלִימָה.
וּלְזֹאת פֿתְבַתִּי מֵאַחַר דְּבִשְׁלֵא פֿסְדְרָן גְּמִיר הִינּוּ אַף מַגֵּב לִגֵּב אוּ מֵא' לֵג' דְּמִפְנֵי בִשׁ"ס
דְּטְרִיפֿה וּלְשׁ"ף ז"ל וּדְאִי טְרִיפֿה.

עכ"ז נִהְגוּ בְּמִיעוּף הַגֵּם שִׁכ' רַמ"א ז"ל שְׁלֵדִינָא נ"ל שְׁלֵא יוֹעִיל עכ"ז לֹא מִיחָה בְּמִנְהַג
וְזֶה זְמַן שְׁנֵהְגוּ בְּקִלוּף וְהַגֵּם שְׁהִרְעִישׁוּ גְדוּלִים וְכ' שְׁמַאֲכִילִין טְרִיפּוֹת עכ"ז נִהְגוּ בְּכָל
מְדִינּוֹת אֵלּוּ זוּלַת יִרְאִים יְחִידִים.

וְבֵא הַגָּאוֹן מוה' סְעֵנְדֵר ז"ל וַיֵּשֶׁב הַמְּנַהֵג בְּטוֹב טַעַם אֲשֶׁר הוּסְבוּ דְבָרָיו בְּעֵינֵי כָּל
הַגְּדוּלִים: סִימָן הַ הֵנָּה מַחְמַת עֲדוּת הַקְּצָבִים הַפְּסוּל רַק מַחְמַת נוּטֵל שְׁכָר עַל הוֹרְאָתוֹ
שְׁזָה קִנְס שְׁהוֹרְאוּתָיו בְּטִלִין אוּלָם אִין זֶה פְּסוּל פֿמְבֹאָר בְּר"ן קְדוּשִׁין וּש"ע ת"מ ס' ט'
וּס' ל"ד דָּאָף לֹא עָשָׂה תְּשׁוּבָה מ"מ כְּשֶׁר אוּתוֹ עֲדוּת וְדִין שְׁיָדוּעַ שְׁלֵא נוּטֵל שְׁכָר.

א"כ עַל עוֹפּוֹת שְׁאִין חֲשֵׁשׁ שְׁכָר אַף לְהַמְחִמִּירִין בְּפְסוּל מַחְמַת עֲבִירָה מ"מ בְּזֶה אִין חֲשֵׁשׁ
כַּנ"ל. וְכֵן פ' א"ט בְּרִש"י שִׁפִּי הַחֲשָׁד דְּמִיחְזִי כְּנוּטֵל שְׁכָר עַל הוֹרְאָתוֹ.

וְעַל פֿיעוּר דְּלִיקַח כו' פִּי הַחֲשָׁד שְׁיֵאמְרוּ בְּשִׁבִיל כְּף זָכָהוּ לְזֶה שְׁיִתֵּן לוֹ בְּזוּל ע"ש מ"ד
ע"ב וְהִינּוּ בְּאִיסוּר דַּע"א נֶאֱמָן אֲפִילוּ נוֹגַע אִין הַחֲשֵׁשׁ כִּלְל שְׁפָסֵק שְׁלֵא כְּדִין מְשׁוּם מְמוֹן
נִרְק בְּמְמוֹן.

א"כ גַּם בְּנוּטֵל: שְׁכָר מְמֵשׁ ג"כ רַק מְשׁוּם מָה אֲנִי בְּחִנּוּם. וְאַף שְׁמֵהֲרֵשׁ"א פִּי נֶשֶׁם דְּמְשׁוּם
שְׁעֵבֵר עַל מָה אֲנִי כו' יַחְשִׁישׁוּ שְׁזִיכָה כו' מ"מ מְלִבֵּד שְׁהַפְּשׁוּט בְּרִש"י לַע"ד כַּמ"ש הַחִילּוּק
בֵּין אִיסוּר לְמְמוֹן רַק גַּם לְדְבָרָיו הוּא רַק חֲשָׁד.

אָבֵל לֹא שְׁיֵהֵי ע"י שְׁעֵבֵר חֲשֵׁשׁ פְּסוּל שְׁכָר לְדִידוֹן. הַגֵּם שְׁלֵשׁוֹן רַמ"א ס' י"ח שְׁלֵא יִבֵּא
לְהַקֵּל לְהַכְשִׁיר כְּדִי כו' מ"מ ג"כ י"ל שְׁלֵא יֵהִי חֲשָׁד דֵּהוּא מְדַבְּרֵי הָרִיב"ש ס' ת"ק
וּמְבֹאָר שֶׁם כְּדַבְּרֵי רִש"י הַנ"ל דְּנוּטֵל שְׁכָר וְכֵן בְּרַמְב"ם ז"ל מְשׁוּם חֲשָׁדֵא.

וּבְגִמְרָא בְּכוּרוֹת כ"ט. אָמַר הַחֲשָׁד דָּתָם הוּא וְשָׂרֵי לִי מְשׁוּם אֲגָרָא.

וּא"כ אֲפֿשֿר כְּדַבְּרֵי מֵהֲרֵשׁ"א ז"ל וְדוּקָא אֵילָא בְּיַבְנָה דְּחָסִיד וּג"כ הִי' קוֹצְבִין לוֹ הַשְׁכָּר
כְּף דְּלֵא הִי' אִיסוּר בְּזֶה רַק מְשׁוּם אֲתִי לְמַחְשָׁדָא וְלִנּוּ אִין חֲשֵׁשׁ מִשָּׂא"כ בְּלוֹקַח בְּעֲצָמוֹ
שְׁעוּבֵר עַל אִיסוּר דְּנוּטֵל שְׁכָר שׁוּב י"ל דֵּיִשׁ חֲשֵׁשׁ גַּם לְדִידוֹן שְׁמָא מִיְקַל מְשׁוּם שְׁכָרוֹ.

וְכַפְשֵׁט לְשׁוֹן הַרַמ"א ז"ל וְכֵן מְשַׁמַּע לְשׁוֹן רִש"י שֶׁם בְּמִשְׁנֵה בְּכוּרוֹת אִין שׁוֹחֲטִין דְּדִילְמָא
מְשׁוּם אֲגָרָא קִשְׂרֵי לִי וְהָא בְּגַמ' שֶׁם אָמַר לְהַדְיָא רַק דְּאֲתִי לְמַחְשָׁדִי וּמְשַׁמַּע הַחִילּוּק
כַּנ"ל דְּבִזְזָה שְׁבֵאֲסוּר שְׁיֵיף חֲשֵׁשׁ כַּנ"ל.

אַף זֶה דוּקָא בְּכּוּר דְּקִי"ל א"א רוּאָה בְּכוּרֵי עֲצָמוֹ וּלְכָף גַּם נוֹגַע פְּסוּל מִשָּׂא"כ בְּשָׂאָר
אִיסוּרִים וּלְכָף בְּאֲמַת הַרַמ"א צִירָף ב' הַדִּינִים שֶׁם שִׁכ' וְכֵן נִהְגוּ בַּק"מ כו' וְע"ש בַּט"ז.
וְגַם אִם חֲשָׁבוּ דֵּהִטְרִיחָא לְקִלוּף הַסִּינְרָכוֹת הוּא פְּשָׁר הַבָּאָה וּמִלּוּי וְאַף שְׁמִחְוִיבִים בַּל"ז
מ"מ מוֹסִיף לָהֶם שְׁכָר לֹא עַל הַהוֹרְאָה עכ"פ לֹא נִפְסְלוּ בְּזֶה בְּעוֹפּוֹת שְׁחִיו חֲשֵׁשׁ שְׁכָר
נִרְאָה דְּלֵאוּ בְּכָלל פְּסוּלֵי עֲבִירָה הֵן כַּנ"ל.

רק העדות מב' ונרדוּת אם הנער פסול גמור ע"פ ד"ת כמבואר בגב"ע אין נשאר רק ע"א מהפּכּר וְלֹא פְלוּם בְּהַכְחָשָׁה אִף לְבַעַל נֶפֶשׁ וְלִהְיֵה מִיר גַּם בַּע"א וְגַם עֲדוּתוֹ רַק עַל א' מהשו"ב והב' אין עלי' שום עדות רק מהפסול: סימן ב"ה ז' שכתב תרכ"ב לפ"ק גור.

החיים והשלום וְכָל טוֹב לְכַבּוֹד אֱהוּ הָרַב הַמֵּאָה"ג חֲרִיף וּבָקִי נ"י פ"ה ע"ה חכם וְשָׁלֵם אבד"ק פיעטרקוב נ"י: ע"ד מכתבו בצמקה אָנָּה וְחוֹזֵר ע"י מְירוּס וּמְשֻׁמוּשׁ אִם מְצַטְרֵף לְרִיעוּתָא דְסִירְכָא עוֹבְרַת ע"י מיעוּף.

אין ספרי האחרונים ת"י פה גור. וְשִׁלְחָתִי אַחֵר ס' לְבוּשֵׁי שָׂרָד וּמְבוּנָא שָׁם דְּמְצַטְרֵף. וְאִינוּ סוֹבֵל פִּי אַחֵר. מ"ש מתוך הצמיקה הוא דְּהָא צְמוּקָה הוּא וְמָה שְׁחוֹזֵר עִתָּה אִינוּ מְסִיר שָׁם צְמִיקָה מָה שְׁהִי בְּחַיִּי.

מ"ש ר"מ פִּינּוֹן דְּהַטַּעַם שֶׁא"י לְהִנְיָף עַל הַלֵּב וּכְשִׁחֻזְרַת אֲנִלָּה חֲנוּמְרַת בַּה"ג א"י הָא ע"ז אָנוּ דְּנִינוּ: הִנֵּה דְבָרֵי בַּה"ג פְּשׁוּטִים בְּטַעַמָּם. מֵאַחַר שְׁחִסְרָה אָנָּה טְרִיפָה גַם שְׁהַקְרוּמִים קִיּוּמִים וּשְׁאָר חֲסָרוֹן קִמַּט וְכַה"ג אִינוּ אוֹסֵר.

ע"כ שְׁצוּרְתָהּ לַעֲשׂוֹת פְּעוּלְתָהּ לְהִנְיָף עַל הַלֵּב הוּא עִם ה' אוֹנוֹת וְשִׁיחָה' ג' מְיָמִין וּב' מְשֻׁמָּל וּכְשִׁחְסְרָה מְצוּרָה זֹה אִינָה רִיָּאָה וּכְשִׁחְסְרָה כְּנִלָּה מְמִילָא חֲרוּתָא דְּטְרִיפָה שֶׁע"כ גַּם כֵּן מִטַּעַם זֶה דֵּא"י לְהִנְיָף וְלַעֲשׂוֹת פְּעוּלְתָהּ וּמ"ש בְּשֵׁם פ"מ דְּהַנִּי כְּנִיָּקָב הַלֵּב וְכִתְבוּ כְּפָה פְּעָמִים.

וְאִין מְמַשׁ בְּדְבָרִים אֵלוּ. שְׂיָדוּעַ שְׁפָל פְּעוּלַת הַרִיָּאָה הוּא זֶה.

וְכָל הַטְּרִיפּוֹת שְׁפָה הוּא שְׁמִקְוֹלְקֵלַת וְאִינָה יְכוּלָה לַעֲשׂוֹת מָה שְׁנִבְרָאָת לַעֲשׂוֹת מְמִילָא הַטְּרִיפּוֹת מְצַד עֲצָמָה וְאִינוּ עֲנִיָן כְּלָל לְאוֹתוֹן טְרִיפּוֹת שֶׁע"ז סוּף לִינְקָב וְכַדוּמָה. וּמְמִילָא כְּמוֹ צְמִיקָה כְּנִלָּה בִּיּוֹדֵי אָדָם טְרִיפָה מְצַד עֲצָמָה מִטַּעַם הַנִּל כֵּן צְמִיקָה אָנָּה שְׁלִימָה ג"ר הַנִּי בְּחִסְרָה אָנָּה כִּיּוֹן שְׁהָאָנָּה א"י לַעֲשׂוֹת פְּעוּלְתָהּ לְהִנְיָף: וְמָה שְׁלֵא הִבִּיא בַּש"ע הוּא שְׁלֵא עָלָה ע"ד בַּב"י וּבַד"מ לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי בַּה"ג לְחִלְקֵי בֵּין אָנָּה שְׁלִימָה לְמִקְצַת כְּמִבְּנָאָר בַּב"י וּד"מ אֲבָל מֵאַחַר שְׁמִהְרָשׁ"ל מִכַּיּוֹן וְט"ז וְש"ף הִבִּיא וְהַדְּבָרִים נִרְאִין וְדַאי י"ל שְׁאֵלוּ עָלָה ע"ד חִלּוּק הַנִּל לֹא הִי דוּחִין דְּבָרֵי בַּה"ג שְׁדְּבָרֵיו דְּבָרֵי קְבֵלָה וְאִין שׁוּם חוּלְק מְפֹרָשׁ עָלָיו וְא"י לְמָה ר"מ קוֹרָאָה חֲנוּמְרָא לַע"ד הוּא כְּכָל הַטְּרִיפּוֹת וְא"כ כִּיּוֹן דְּבַצְמִיקָה כְּנִלָּה פ' הַר"ן וְרַמ"א וְש"ף כְּנוֹתִי דְּבִיּוֹדֵי אָדָם לֹא מְהַנִּי הַבְּדִיקָה וְאִף שְׁחֻזְרָה טְרִיפָה רַק בְּסַפֵּק ע"ש וְכֵן מְשֻׁמְעוֹת הַש"ס וְש"ע דְּבַחְרוּתָא אִינוּ מוֹעִיל שְׂיִתְנָה בְּמִים וְיִשְׁתַּנָּה רַק שְׂתַחֲזוֹר מְעַצְמָה.

רַק שְׁמִקְוֹבֵל בַּה"ג דְּגַבֵּי אָנָּה א' מְהַנִּי מְירוּס וּמְיָשְׁמוּשׁ וּמְמִילָא תוֹלִין שְׁהוּא בַּי"ש. כְּמוֹ בְּחֲרוּתָא.

אוּ אֲפֹשֶׁר דְּמוּדָה הַר"ן בְּזָה אִף שְׁנִרְאָה בַּי"א כִּיּוֹן דְּהַשְׁאָר לֹא נְצַטְמַק מוֹקְמִינוּ אַחֲזָקַת כְּשִׁרוֹת. אֲבָל לּוֹמֵר שְׁאִינוּ רִיעוּתָא א"י מַנ"ל.

וּמ"ש ר"מ מְגַבְּשׁוּשִׁית כו' אִין מְדַמִּין בְּטְרִיפּוֹת שָׁם קִים לְהוּ דְּכְשִׁחֻזְרַת וּמְכֻסָּה אִינוּ בּוֹעָה. מִשָּׂא"כ כָּאֵן דְּבַי"א גַּם בְּחֻזְרַת טְרִיפָה וְאִם הִי צְמוּקָה מְחִיִּים א"י לְפַעֲנֵל וְהַרִי הוּא כְּחִסְרָה.

וְכָל קוֹלוֹת שֶׁכִּי לְבוּשֵׁי שָׂרָד בְּעֵינָיו ב' לְרִיעוּתָא שָׁם לַע"ד אֵין מְוַכְרְחִים כְּלָל נִיהוּ דְצִימוּק
וְדַאי אֵין הִטְרִיפוֹת מְשׁוּם סוּפוֹ לִינְקוּב דְהִי טְרִיפוֹת בַּפ"ע. רַק פִּינּוּן שְׂרוּצָה לַעֲשׂוֹת
פְּעוּלְתָהּ לְהִנְיָף וְאֵין הִצְיָמוּק מִנִּיחָה סוּפוֹ לִינְקוּב אוֹ לִינְטָל א"כ כְּשֵׁישׁ עוֹד רִיעוּתָא
הַמּוֹרָה שְׁנִיב מוֹרָה שְׁמִקְוֹלְקָלָת ע"י הִצְמוּק וּלְכָף נִיבָה וּבְזָה נְדָחִים כָּל דְבָרֵינוּ ע"ש
שְׁכָל רְאִיּוּתֵי הֵם שְׁאֵין הִטְרִיפוֹת מְשׁוּם סוּפוֹ לִינְקוּב זֶה אֲמַת אֲבָל כְּשֵׁהוּא טְרִיפָה שׁוּב
סוּפָה לִינְקוּב וּמְמִילָא מְצַטְרַף ב' לְרִיעוּתָא: וְגַם בִּיתְרָת שְׁהִתְחִיל רְאִיּוּתֵי ג"כ שְׁאֵין דְבָרֵינוּ
מְוַכְרְחִים כְּלָל מ"ש מַת' מְשַׁאֵת בְּנִימִין ב' פִּיסִין דְנִרְדָּא ב' רוּאִין ל"א.

וְאֵי סוּפוֹ ע"ש. וְאֵינִי מְבִין כְּלָל הָא וְדַאי בְּמָה שְׁאֵינוּ טְרִיפוֹתָאֵין סוּפוֹ לִינְטָל כְּלָל כְּגוֹן
יְתֵרָת בְּדָרֵי.

וּבִש"ס בְּכוֹרוֹת דָּף מ"ה ו' אֲצַבְעוֹת כו' כ"ד. מ"ד בְּשִׁבְחוֹ מְשַׁתְּעֵי כו' וְאֵי סוּפוֹ לִינְטָל אֵין
שְׁבִיחַ וְכֵן רוּאִין דִּיתֵר אֲצַבְעַ וְכַה"ג אֵין סוּפוֹ לִינְטָל.

וְכֵן בְּגוֹבְתֵי בְּחֻלִּין וְכַה"ג. וְכֵן לְשׁוֹן הַגַּמ' בְּכוֹרוֹת מ' חֻלִּין מ"ח אֲבָל יְתֵר בְּרַגְלֵי טְרִיפָה
כו' מ"ט כָּל יְתֵר כְּנִטוּל.

אֲבָל אוֹתוֹ יְתֵרָת דְמִיטְרָפָה בְּהַ אֶף שְׁהִטְרִיפוֹת מְשׁוּם סוּפוֹ לִינְטָל וְכַה"ג עכ"פ מְקוֹלְקָלָת
שְׁמַעְנוּתָא לִינְקוּב ג"כ. וְכֵן דְרָבָא מְטְרִיף כָּל יְתֵרָת אֵין עוֹשִׂין פְּלוּגְתָא רְחוּקָה וְדַקְמ"ל
דְלִית הִלְכָתָא שְׁאֵינוּ רִיעוּתָא כְּלָל וְי"ל דְפַעְמִים שְׁהִיא יְתֵרָת דְמִיטְרָפָא רַק פִּינּוּן דְהִרְבָּה
פְּעָמִים אוֹרְחָא הוּא וְכֵן בְּנוֹרְדָא דְחִינֵי בְּרִיּוּתָא הִכִּי אֵית לֵהוּ וְתוֹלִין גַּם בְּאוֹתָן שְׁבִבִית
שְׁכָן וּמ"מ יֵשׁ שְׁמַחְמַת קְלָקוּל הוּא וְסוּפוֹ לִינְטָל.

רַק דְמוּקֵי אֲחֻזְקַת כְּשֵׁרוֹת אֲבָל מ"מ כְּשֵׁישׁ עוֹד רִיעוּתָא מוֹרָה שְׁגַם הִיְתֵרָת הִי הַמְקוֹלְקָלָת
וְהִי סוּף לִינְטָל וְכַה"ג. וְגַם לְקוּלָא אֲמַרִּינוּ חֻלִּין דָּף ג' אֵינְהוּ אֲכֵלִי וְלִדְיָן מְסַתֵּם לָא
קְתִיבִים.

כ"ש לְחוּמְרָא פִּינּוּן דְרָבָא מְטְרִיף נֹאמֵר דְלִמָּאן דְפְּלִיג גַּם רִיעוּתָא לָא חֲשִׁיב. וְא"כ מֵאֵי
מִיּוֹתֵי לְבוּשֵׁי שָׂרָד מְשַׁאֵת בְּנִימִין ב' פִּיסִין שְׁמַחְזִיק מ"ב לְחוּמְרָא מֵה שְׁאֵינוּ ע"פ דִּין
כְּלָל לְהִטְרִיף חֶסֶר פִּיס וּמְמִילָא כְּשֵׁאֵין בּוֹ טְרִיפוֹת לָא שְׁנִיבָה כְּנִטוּל אוֹ לִינְטָל וּלִינְקוּב
וְרַק שְׁמַחְמִירִין בְּחֶסֶר פִּיס לֹאמֵר שְׁסוּפוֹ לִינְטָל הַנּוֹרְדָא וְנַחְמִיר עוֹד בְּיְתֵר לֹאמֵר כְּנִטוּל
כְּאֵלוֹ הִי טְרִיפוֹת גְּמוּר אֵין לְהוֹסִיף חוּמְרָא עַל חוּמְרָא.

וְאֵין עֵינָיו כְּלָל לְהַ דְמִפְּנֵי בְּש"ס וְאֵין לְהַאֲרִיף בְּזָה. עכ"פ בנ"ד צָרִיף רֵאִי בְּרוּרָה
לְהַכְשִׁיר מֵאֲחַר שְׁדִין ב' לְרִיעוּתָא יֵשׁ לוֹ מְקוֹר בְּש"ס בְּהַעֲלָתָה צְמָחִים כו' רַק שְׁאֵין אָנוּ
בְּקִיאִין לְדַמוֹת הַרִיעוּתוֹת א"כ צָרִיף רֵאִי: וּבְפֶרֶט עֲכָשְׁיוֹ שְׁאֵין בְּקִיאִין בְּבִדְיָקָה רַק הַש"ף
וְרַש"ל כְּתִבוּ מְסַבְרָא וְנִרְאָה דְגַם עֲכָשְׁיוֹ כו' כְּמוֹ בְּאֵטוּם.

אֲבָל עכ"פ י"ל דְרִיעוּתָא חֲשִׁיב וְדִי לְסַמּוּךְ עַל בְּקִיאוֹת שְׁלָנוּ בְּרִיעוּתָא חֲדָא לָא בְּעוֹד
שְׁיֵשׁ סִרְכָא עַע"י מִיְעוּף כַּה"ג. הַנְּלַע"ד כְּתִבְתֵּי וְאֵין סְפָרֵי פּוֹסְקִים ת"י.

וְאֵם יִמְצָא רו"מ בְּדְבָרֵיהֶם לְדַחוֹת דְבָרֵי הַנ"ל אֵינִי אוֹמֵר קְבִלוּ דַעְתֵּי. וְכֵן מ"ש ת' מֵהַגְּאוֹן
מְהַר"ש נ"י מְבָרָאד.

הגם שִׁמְפֹרְסָם לַת"ח גָּדוֹל עַכ"ז רְאִיתִי ב' ת' מְמַנּוּ א' נִשְׁלַח לִי מְלוּבָלִין וְא' מְקַאֲסָאוּ וְרְאִיתִי שֶׁדְּבָרָיו מְטוֹשְׁטָשִׁי אוֹלִי הוּא מְזֻקָּנ'. לְזֹאת הֲלֹא רו"מ יָדְיו רַב לוֹ אִם יִרְאֶה שֶׁהֵם דְּבָרִים שֶׁל טַעַם יִסְמְנֶה עֲלָיו וְאִם לֹא לֹא וַיִּצְרַף ג"כ עִמּוֹ הֶרֶב ר"מ נ"י דְּבָרֵי דו"ש או' הַק' יִצְחָק מְאִיר: סִימָן הַגָּה בְּעֵינַי דָּם שֶׁמְלַחֵה אוֹ בִּשְׁלוֹ תַּפְסוּ רַמ"א וּט"ז וְש"ף ז"ל בְּפִשְׁטוֹת שֶׁהוּא דְרַבְּנָן וּבְאַמַּת שְׂיִישׁ לְעֵינַי הֶרֶבָה בְּזֶה דְּהַגָּה בִּיש"ס מְנַחוּ דָּף כ"א טַעַמָּא דְמִיַּעַט כּו' הָא לֹא ה"ה ה"א דָּם לִיבְעֵי מְלַח הָא פִּינּוּ דְמַלְחִי נְפִיק לִי מִתּוֹרַת דָּם דְאָמַר זְעִירִי אָמַר ר"ח דָּם שֶׁבִּשְׁלוֹ אֵינּוּ עוֹבֵר עֲלָיו וּר"י אָמַר זְעִירִי דָּם שֶׁמְלַחֵה אַע"כ כּו' וּמִשְׁנֵי מ"ד מְשַׁדְּי' בִּי מִשְׁהוּ לְמַצְנֶה קמ"ל וּפְרַש"י דָּם שֶׁבִּיִּשְׁלוֹ בֵּין דְחֻלְיִין בֵּין דְקַדְשִׁים וְאָכְלוּ אַע"כ דְהָא לֹא חִיִּיבָה תּוֹרָה אֲלָא אָדָם הִרְאוּ לְכַפֵּרָה וְדָם קַדְשִׁים מִשְׁבִּשְׁלוֹ לֹא חִזִּי לְמַלְתִּי וְנְפִיק לִי מִתּוֹרַת דָּם וּמְלוּחַ ה"ה פְּרוּתַח כּו' וְאַח"כ אֵימָא גּוּפָא אָמַר זְעִירִי כּו' יִתִּיב רַבָּא כּו' אֵימְתִּבְי' אַבְיֵי הַקְּפָה אֵת הַדָּם וְאָכְלוּ אוֹ שֶׁהִמְחָה הֶחֱלַב כּו' חִיִּיב לֹא קָשִׁי פֶּאן בְּאוּר פֶּאן בְּחִמָּה הַקְּפָה בְּאוּר לֹא הִזְר בְּחִמָּה הִזְר בְּחִמָּה נְמִי נִימָא הוּאִיל וְאִדְחִי אִדְחִי דְבְעֵי ר"מ מר"י דָּם שֶׁקְרוּשׁ וְאָכְלוּ וְא"ל הוּאִיל וְאִדְחִי יִדְחָה אֲשַׁתִּיק א"ל דִּילְמָא וְדָאִי פֶּאן בְּחִטָּאוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת פֶּאן בְּחִטָּאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וּפְרַש"י פֶּאן הָא דְהַקְּפָה אֵת הַדָּם בְּחִמָּה וְאָכְלוּ חִיִּיב וְה"ה לְשֶׁל חֻלְיִין הוּאִיל וְרָאוּי לְכַפֵּרָה בְּקַדְשִׁים כּו' וְהָא דְזְעִירִי אֵינּוּ עוֹבֵר עֲלָיו בְּחִטָּאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת כּו' וְטַעַמָּא מְפָרֵשׁ לְקָמוּ.

א"ל אֲדַכְרְתֵּן מִקְלֵתָא דְאָמַר ר"ת דָּם שֶׁקְרַשׁ בְּחִטָּאוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת וְאָכְלוּ חִיִּיב וְלִקְחָה וְנָתַן אָמַר רַחֲמָנָא וְהָא בַר לְקִיחָה וְנָתַיְנָה הוּא בְּחִטָּאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וְאָכְלוּ פְטוּר וְטַבַּל וְהַגָּה כּו' וְרַבָּא דִּידְי' אָמַר אֲפִילוּ בְּפְנִימִיּוֹת חִיִּיב הוּאִיל וּכְנֻגְדוֹ רָאוּי בְּחִיצוֹנִיּוֹת אָמַר ר"פ הַלְפָּה דָּם חִמּוּר שֶׁקִּיִּרְשׁ וְאָכְלוּ חִיִּיב הוּאִיל וּכְנֻגְדוֹ רָאוּי בְּחִטָּאוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת וּפִירַש"י דָּם חִמּוּר אַע"כ שְׂאֵינּוּ רָאוּי לְקַרְבָּן וְא"ל דְלֹא חִיִּיבָה תּוֹרָה פְּרַת אֲלָא עַל דָּם הִרְאוּי לְקַרְבָּן אֲלָא אֲפִילוּ חִמּוּר דְאֵינּוּ רָאוּי חִיִּיב עַכ"ל.

וכ' תוּס' יִשְׁנִים ד"ה פֶּאן אֲפִירַש"י ז"ל וְלֹא נִהֲרָא דַא"כ בְּפְנִימִיּוֹת נְמִי מִשְׁמַע לְשִׁיטַת רַש"י דָּאִם בִּשְׁלוֹ צְלוּל הוּאִיל וְרָאוּי לְטַבִּילָה וְהַזָּאָה חִיִּיב עֲלָה אִם אָכְלוּ וְאִין הַסּוּגְיָא מוֹכִיחַ פֶּן דְאָמַר לְעֵיל פִּינּוּ דְמַלְחִי נְפִיק מִתּוֹרַת דָּם כּו' וְעוֹד דְרַבָּא דִּידְי' אָמַר אֲפִי בְּפְנִימִיּוֹת חִיִּיב מִשְׁמַע לְפִירַש"י דְרַבָּא לִית לִי דְזְעִירִי וְלְעֵיל קָאָמַר יִתִּיב רַבָּא וְקָאָמַר לְהָא שְׁמַעְתָּא מִשְׁמַע דַּס"ל בְּזְעִירִי לְכֹן נ"ל דְבְזְעִירִי הֵינּוּ בְּבִשְׁלוֹ בְּאוּר כ"ע לֹא פְלִיגִי דְאֵינּוּ עוֹבֵר עֲלֵי וְהָא דְמַחְלַק הֵכָא בֵּין חִטָּאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת כּו'.

קָאִי אַקְפָּאוּ בְּחִמָּה עַכ"ל: מְבֹנָאָר מְזָה דְלְשִׁיטַת רַש"י ז"ל לְמַסְקָנָא פְּלִיג רַבָּא אֲזַעֲרִירִי. רַק לַס"ד דְלֹא יָדַע הַחִילּוּק בֵּין חִטָּאוֹת חִיצוֹנוֹת כּו' וְא"כ ע"כ טַעַמָּא דְדָם שֶׁבִּיִּשְׁלוֹ אוֹ מְלַחוּ שְׂאֵינּוּ עוֹבֵר הֵינּוּ מִשּׁוּם דְנְפִיק מִתּוֹרַת דָּם דַּא"ל ה' לְמָה לֹא יְהִי רָאוּי לְכַפֵּרָה אֲפִי שֶׁבִּשְׁלוֹ וְע"כ דְאִין תּוֹרַת דָּם עֲלֵי וְלִכְהֵּ מִמִּילָא אֵינּוּ עוֹבֵר עֲלֵי וְלִכְהֵּ כ' רַש"י בְּקוֹנְשִׁית הַש"ס מִשְׁבִּשְׁלוֹ לֹא חִזִּי כּו' וְנְפִיק מִתּוֹרַת דָּם וְלֹא כ' טַעַמָּא מְפָרֵשׁ לְקָמוּ כַּמ"ש אַח"כ מִשּׁוּם דַּלְס"ד הִי הַטַּעַם פְּנ"ל וּפְרִיָּה שְׁפִיר וְהַזָּרָה לְשִׁנּוּי' מ"ד מְשַׁדְּי' בִּי כּו' אָבַל לְמַסְקָנָא בְּתַר דְאָמַר אֲדַכְרְתֵּן כּו' אִין הַטַּעַם פְּלַל בְּהָא דְזְעִירִי מִשּׁוּם שֶׁמְבֹשֵׁל נְפִיק מִתּוֹרַת דָּם רַק מִשּׁוּם דְמַסְתְּמָא נִקְרַשׁ וְלֹא בַר טַבִּילָה וְהַזָּאָה הוּא פִּינּוּ דְמִיִּירִי בְּפְנִימִיּוֹת.

ובאמת שוב לא קשה לזעירי קושית הש"ס דשפיר בעי קרא למעוטי דם ממלח דס"ד שזרוק קודם שיקרש כמ"ש תוס'. והא דיתביב רבא וקאמר לשמעתיא דזעירי היינו קודם דאמר אדכרתן מילתא דר"ח והי' סבור ע"כ הטעם כס"ד הנ"ל דנפיק מתורת דם פינו שפשו לו וקפה ולא הי' חולק אזעירי אבל פתר דאמר אדכרתן מילתא דר"ח דמסיק דע"כ טעמא דזעירי אינו משום דנפיק מתורת דם רק משום דר"ח ומיירי בחטאות הפנימיות ואינו עובר משום דלאו בר טבילה כו' ובחיצוניות מודה ושוב בסברא זו פליג רבא עליו ומייתי ורבא דידי' אמר הואיל וקנגדו ראוי וליתא לדזעירי פינו דע"כ טעמא דידי' משום דר"ח.

וממילא לרבא חייב בכל דם שפשו לו בין באור ובין בחמה. ולכך פ' רש"י ז"ל פרבא ור"פ דבתראי ניהו ופירש בברייתא דחולין ק"כ הקפה את הדם באור ע"ש.

וכן פ' כ"ה גבי הלב קורעו כו' דמיירי בלב עוף כו' ע"ש. שוב ראיתי בכו"פ כ' לנישב קושית התוס' פעין מ"ש רק שכ' דגרסינו רבה במקום רבא דלא יחלוך דידי' אדידי'.

ולמ"ש אין צורך לזה: וכן ראיתי מפני פסמ"ג סי' קל"ז שנינו פ' כ"ה הלב כ' ופרש"י שענוש פרת אף לאחר שפשו לו ור"ל שאינו סובר פאותו אמורא שאמר בהקומץ דם שפשו לו אינו עובר שנגמר פי הדם כו' לא חייבה תורה אלא על דם הראוי לכפרה וזה הואיל וקירש ע"י בישול אינו ראוי לכפרה לכל הפחות בחטאות הפנימיות שנא' וטבל והזה אלא סובר רש"י פאותו אמורא שחייב על דם שפשו לו הואיל וראוי לכפרה בחטאות החיצוניות שנגמר ולקח כו' ובר לקיחה ונתינה הוא אף שקרוש ע"ש.

ומבואר דפי' בדברי רש"י ז"ל כמ"ש דלמסקנא פליג רבא אזעירי דכיון דטעמא דזעירי למסקנא משום דקרוש ואינו ראוי לטבילה וע"ז פליג רבא משום דראוי בחטאת חיצוניות שוב חייב בכל מקום.

גם משמע מדברי סמ"ג דלא משפחת פלל צלול בבישול דלעולם נקרא מיד כשנתבטל או נמנח. ולא קשה קושית תוס'.

ותוס' לא ניחא להו דלמסקנא יהי' נדחין דברי רבא דאמר משמיל דזעירי. וכן שיהי' קושית הש"ס דנפיק מתורת דם לס"ד פנ"ל: והנה פשט הסוגיא לכאורה מוכחת כפי' רש"י ז"ל דלתנס' דמבשל באור אין הטעם פלל דנפיק מתורת דם משום שנקפה רק אף צלול לא מיקרי דם וכל פלפול הש"ס בין חטאות חיצונות לפנימיות רק אקפאו בחמה כו' וקשה טובא חדא מאי פריה אביי אזעירי מהא דהקפה הדם ואכלו חייב מאי ענין זה לזה הא בדזעירי אינו פלל משום שהקפה דגם צלול נפיק מתורת דם ע"י הבישול.

ושם תני הקפה ולא נזכר פלל בישול. והא גם מעצמו אפשר להיות נקרא כדתני במשנה יומא פ"ד ממרס שלא יקרא.

וא"ל מאי קמ"ל ז"א דקמ"ל אף דלאו בר טבילה והתאה. וצ"ל דלתנס' לשון הקפה משמע שעשה פעולה להקפות או ע"י בישול באור או בחמה דאל"ה הני ליה למתני דם קפוי או דם שנקרא כו' ולרש"י ז"ל א"ש כפשטי' דגם לס"ד מאי דבישול מוציא מתורת דם הוא ג"כ רק משום שנקפה ואינו ראוי לזריקה בכל חטאות פנ"ל ופריה שפיר מהקפה משא"כ לתוס' צריה לדחוק פנ"ל.

ועוד קשה דכי משני פאן שהקפה בחמה מה פריד הואיל ונדחה ידחה מי אמר לו שנדחה
כלל הא דוקא באור דאף שצלויל יצא מתורת דם משא"כ בחמה לא יצא מתורת דם כלל
מעולם. ואם קושיתו אר"י דאמר דם שקרש כו' הואיל ונדחה הוי ליה להקשות רק אר"י
לא ארבא וזעירי דלא קשה עליוהו כלל גם עכשיו דמיתתי דר"י דהא אינהו לא מיירי
כלל משום שנקפה רק משום בישול אף בצלויל ולרש"י א"ש פיון דבבישול רק משום
שנקפה ופריד שפיר הא גם בחמה נדחה פיון שנקפה משא"כ לתוס' ועוד למה הוצרך
רבא לומר בחמה הדר באור לא הדר.

הא באור אין הטעם כלל משום דלא הדר להיות צלויל דהא אף שעדיין לא נקרב כלל
יצא מתורת דם. ועוד מאי זה דמשני רבא פאן שהקפה באור הא בהא דזעירי לא נזכר
כלל קפוי ולא מיירי בי' כלל ולא הוי לרבא לשנויי רק התם בלא בישול רק בחמה דזה
עיקר החילוק דבהא דזעירי אין צריך להקפה ולא לטעמא דלא הדר פנ"ל: ונראה לע"ד
כפי שיטת התוס' דהא כו' ד"ה דם דלקף דם שבשלו אינו עובר משום דלא חייבה תורה
רק אדם הראוי לכפרה כו' ותמוה ג"כ מנ"ל דאינו ראוי לכפרה פיון שהוא צלויל ונראה
דהנה במנחות פ"ו אמר ריב"ז ושמן מבושל פסול לנסכים.

ובב"ב צ"ז פתבו תוס' והרא"ש בשם רש"י דאשתני לגריעותא והרא"ש כתב דאף
דנשתנה למעלייתא מ"מ פיון שנשתנה מברייתו פסול לנסכים כדאמר בכורות י"ז גפן
שהדלה כו' דיליף מה זבח שלא נשתנה כו' ע"ש ובבב"ב ל"ח אף ירקות שנשתנו ע"י
האור כו' ובכמה דוכתי דעכ"פ בבישול חשיב נשתנה מכמו שהיה.

וי"ל למאי דאמר זבחים צ"ג בקיבל פחות מפדי הזאה בכלי זה וגם בכלי אחרת פסול
משום דכתוב וטבל בדם שיהיה שיעור טבילה מעיקרו ופירש"י מדם הראשון משמע
ע"ש. וא"כ י"ל הטעם בבישול בדם אף שהוא צלויל אינו ראוי לכפרה פיון שע"י הבישול
חשיב נשתנה א"כ אין זה מדם הראשון.

וכמו יין מבושל דפסול מה"ט לנסכים פנ"ל: והנה בגדה ריש פרק דם הגדה בהני דלא
מטמאין אלא לחין ולא יבישין. אמר בש"ס התם בשרץ דיליף מדכתב במותם שיהי'
כעין מותם וכשנתניבש ונשתנה מכמו שהיה לא מטמא ואמר התם דאם אפשר לשרות
ולחזור כמו שהיה מטמא אף בעודו יבש דלא מקרי נשתנה פיון דאפשר לחזור כמו
שהיה לח פנ"ל ע"ש: וא"כ מיושב הפל לשיטת התוס' דדם שבשלו אמר דאין עובר
עליו אף בצלויל דאינו ראוי לכפרה פיון דנשתנה מחמת הבישול דחשיב נשתנה אף שהוא
צלויל פנ"ל ואינו דם הראשון ואינו ראוי לכפרה עוד ולקף אע"ע ופריד מהקפה הדם
ואכלו חייב והא ג"כ נשתנה עכ"פ פיון שקפוי וכמו התם בנתייבש עכ"פ ואעפ"כ חייב
ומוכח או דראוי לכפרה אף שנשתנה או דחייב אף שאינו ראוי לכפרה וממילא גם
מבושל יהי' חייב פנ"ל.

ומשני פאן בחמה פאן באור לא הדר ובחמה הדר כו' והיינו דבאור בבישול עכ"פ לא
הדר כמקודם ואותו השינוי שע"י הבישול הוי נשתנה שא"א להיות פקודם הבישול ולקף
אף צלויל אינו ראוי לכפרה אבל בחמה דאין נקרא בישול רק השינוי מחמת שקפוי
וממילא פיון דהדר ואפשר לחזור ולהיות צלויל לא חשיב נשתנה גם בעודו קפוי כמו
התם ושפיר ראוי לכפרה וחיוב.

וּפְרִיָּהּ נִימָא הוּאִיל וְאִיִּדְחִי אִיִּדְחִי דְאָמַר ר"י דָּם שְׁקֵרֵשׁ כּו' הוּאִיל וְנִדְחָה כּו'. דְּנִיְהוּ דְּלֵא חֲשִׁיב שִׁינּוּי פִּינּוּן דְּאֶפְשָׁר לְחַזֵּר לְכַמוּ שֶׁהִי מ"מ עכ"פ כֹּל זְמַן שֶׁהוּא קְרוּשׁ אֵינּוּ רְאוּי לְזַרְיקָה דא"א לְהַזוּת בְּקְרוּשׁ וּמְמִילָא אַף שְׁיַחְזוֹר לְהִיּוֹת צְלוּל אֶמְרִינּוּ הוּאִיל וְנִדְחָם יְדָחָה וְלֹא יִהְיֶה רְאוּי עוֹד לְכַפְּרָה לְעוֹלָם וּא"כ לְמָה יִהְיֶה חֲטִיב בְּהַקְפָּה בַּחֲמָה הָא אַף שְׁלֵא נִשְׁתַּנָּה מ"מ אֵינּוּ רְאוּי לְכַפְּרָה לְעוֹלָם פִּינּוּן שְׁנִקְפָּה וְנִדְחָה וּמְשַׁנֵּי פְּאֵן בְּפִנְיָמִיּוֹת כּו' דכ' וְטָבֵל וְהִזָּה וְכִינּוּן שְׁנִקְרֵשׁ אֵינּוּ רְאוּי אַף דְּלֵא חֲשִׁיב שִׁינּוּי וְנִדְחָה וְשׁוּב אֵינּוּ רְאוּי לְעוֹלָם וּפְטוֹר אֲבָל בְּחִיצוֹנִיּוֹת דְּכַתְּי וְלִקְחַ כּו' וְכִי לְקִיחָה וְנִתְיַנֵּה הוּא וְשִׁפִּיר רְאוּי לְכַפְּרָה אַף כְּשֶׁהוּא קְרוּשׁ פִּינּוּן דְּשִׁינּוּי לֹא חֲשִׁיב בַּחֲמָה שְׁאֶפְשָׁר לְחַזֵּר כְּמוּ שֶׁהִיָּה וּלְכַד חֲטִיב.

אֲבָל בְּבִישׁוּל שְׁנִשְׁתַּנָּה וְשִׁינּוּי זֶה לֹא יִחְזִיר מְמִילָא אֵינּוּ רְאוּי לְכַפְּרָה מְשׁוּם הַשִּׁינּוּי וּלְכֻלֵּי עֲלֵמָא פְּטוֹר. וְלְכַד אַף לְרַבָּא וּר"פ דְּהוּאִיל שְׁפִינְגָדוּ רְאוּי בְּחִיצוֹנוֹת חֲטִיב גַּם בְּדָם חֲמוֹר דְּנֻקָּא בְּהַקְפָּה בַּחֲמָה אֲבָל בְּאֹר דְּגַם בְּחִיצוֹנוֹת אֵינּוּ רְאוּי לְכַפְּרָה אַף בְּצְלוּל מְחַמַּת הַשִּׁינּוּי דְּבִישׁוּל שִׁפִּיר ל"כ ע"פ פְּטוֹר וְאֵין ע"ע וּמִיָּנֻשׁב כַּנ"ל: וּבְאַמַּת תְּמוּהָ לְרִש"י ז"ל פִּינּוּן דַּע"כ ל"ס ד' הִי טַעְמָא דְּזַעֲרִי דְּבִישְׁלוֹ נְפִיק מִתּוֹרַת דָּם וְע"ז לֹא הִיָּה חוֹלֵק רַבָּא א"כ אַף לְמַסְקָנָא שֶׁהִנְכַּרְח לְחַלֵּק בְּזַעֲרִי בֵּין חִיצוֹנוֹת לְפִנְיָמִיּוֹת וְע"ז חוֹלֵק רַבָּא הוּאִיל וּכְנֻגָדוּ רְאוּי כּו' מ"מ מנ"ל בְּבִישְׁלוֹ בְּאֹר לְמִפְּלַג אֲזַעֲרִי הָא יָכוֹל לְהִיּוֹת נִשְׂאָר סְבַרַת זַעֲרִי בְּאֹר דְּנְפִיק מִתּוֹרַת דָּם וְרַק בַּחֲמָה הַקְפָּה חֲטִיב בְּבִישׁוּל הוּאִיל וּכְנֻגָדוּ רְאוּי.

וְגַם מנ"ל לְרִש"י לְפָרֵשׁ כֵּן בְּדַרְבָּא דְּלֵמָּא הָא דְּמְשַׁנֵּי פְּאֵן בְּפִנְיָמִיּוֹת כּו' קָאֵי עַל הַקְּשׁוּיָא מִר"י דְּאָמַר דָּם שְׁקֵרֵשׁ הוּאִיל וְנִדְחָה כּו' מִיָּרִי בְּפִנְיָמִיּוֹת וְכֵאֵן הִיָּנּוּ בְּרִייתָא דְּהַקְפָּה חֲטִיב בְּחִיצוֹנִיּוֹת.

וְרַק בַּחֲמָה. אֲבָל אֲזַעֲרִי בְּאֹר לֹא פְּלִיג רַבָּא פְּלָל.

וְרִש"י ז"ל בְּעַצְמוֹ פִּי ד"ה פְּאֵן בַּחֲטָאֵת חִיצוֹנִיּוֹת הָא דְּקַתְּנֵי הַקְפָּה אֵת הַדָּם בַּחֲמָה וְאֲכֹלוּ חֲטִיב כּו' ע"ש. וְלְמָה לוֹ לְפָרֵשׁ בַּחֲמָה.

וְכִינּוּן שֶׁפִּי כֵּן א"כ לְמָה פִּי אַח"כ וְכֵאֵן עַל זַעֲרִי דְּאֵינּוּ עוֹבֵר בְּפִנְיָמִיּוֹת. וְהָא י"ל שִׁפִּיר בְּאֹר כַּנ"ל.

רַק דִּר"י דָּם שְׁקֵרֵשׁ הִיָּנּוּ בְּפִנְיָמִיּוֹת שְׁנִדְחָה כַּנ"ל. וְצ"ל דְּמְשַׁמַּע לִיה לְרִש"י דְּהַתְּרִוּץ פְּאֵן כּו' קָאֵי עַל מַה שֶׁהַקְשָׁה אַבְיֵי הַבְּרִייתָא עַל זַעֲדִי וְלֹא אֲדַר"י שֶׁהִבִּיא רַק לְדַחוּת הַתְּרִוּץ פְּאֵן בַּחֲמָה כּו': אֲמַנְם לְתוֹס' ז"ל תְּמוּהָ נִיְהוּ דְּלַעֲנֵן כְּרַת דְּבַעֲי דָּם הִרְאוּי לְכַפְּרָה שְׁיָיָה דְּגַם דָּם חֲמוֹר בְּעֵי שֶׁהִיּוּ שְׁפִינְגָדוּ רְאוּי כּו' אֲבָל לַעֲנֵן לֹא דְּאֲתַרְבִּי דָּם הַתְּמַצִּית וְדָם הָאִיבָרִים א"כ מַה בְּכַד שְׁפִינְגָדוּ וְאֵינּוּ רְאוּי לְכַפְּרָה עכ"פ לֹא גָרַע מִהֲנִי דְּמַעוֹלָם אֵין רְאוּיִן לְכַפְּרָה וּמ"מ בְּלֵאוּ הֵם.

וְגַם אִם נֹאמַר דְּדָם הַנֶּפֶשׁ פִּינּוּן שִׁישׁ בּוֹ לֹא וְכַרַת שְׁרְאוּי לְכַפְּרָה וְכִינּוּן שְׁנִשְׁתַּנָּה דְּאֵינּוּ רְאוּי לְכַפְּרָה גַּם לִית בִּיהָ. אֲבָל מ"מ דָּם הָאִיבָרִים דִּישׁ לֹא מִיָּחוּד כַּמ"ש רִישׁ פְּרִיתוֹת ה' לְאוּנֵן כּו' וְדָם הַתְּמַצִּית ג"כ ע"ש אַף שְׁמַעוֹלָם א"ר לְכַפְּרָה א"כ מַה יוֹעִיל הַבִּישׁוּל מַה שְׂאִין רְאוּי לְכַפְּרָה כַּנ"ל.

וְלֹא דְּמִי לַמ"ש תּוֹס' פְּסָחִים דָּף כ"ח. דְּכִינּוּן דִּילִיף דְּלֵאוּ א' לְהַנְאָה אֶמְרִינּוּ בְּכוּלְהוּ ע"ש דְּהַטַּעַם דְּהוּי רַק גְּלוּי מְלֵתָא דְּלֵא תֹאכַל הִפִּי גַם הַנְאָה וְכִינּוּן שְׁבִכּוּלָן לְשׁוֹן אֲכִילָה כְּתִיב

הפי' שנה אכל לעננו זה אין לדמות פינו דהני לאונו נאמרו דאף שא"ר לכפרה מ"מ יעבור בלאו.

לא שיקד לדמות שלא יהי אסור בבשלו פינו דרק משום שא"ר לכפרה. וזה הוא דאמרה תורה דדם אברים אף שא"ר לכפר בלאו.

וצ"ל בדוחק דמ"מ פינו דדם הנפש הקמור שפכרת ומ"מ פשושפנה ע"י ביטול פקע איסורו לפי שאינו ראוי לכפרה שוב גם שאר דם דאתרביבלאו אף שא"ר לכפרה מ"מ ג"כ דוקא בלא נשתנו ושפנגדו בדם הנפש הנה ראוי לכפרה דכמו בדם קמור מצריף שיהיה שפנגדו בחטאת ראוי לכפרה פן בדם אברים ותמצית.

ומ"מ לא דמי כלל דקמור לענין פרת נכלל בלאו וכרת א' עם הטהורים דכ' לכפר בדם הנפש ובעי שיהיה שפנגדו ראוי מה שאין פו הני דאזהרתו מיוחד אף שא"ר לכפרה מ"מ י"ל פנ"ל דלא אתרבי רק כשפנגדו בדם הנפש הי' ראוי פנ"ל ובעין זה אמר בש"ס חולין ע"ד ע"ב לר"י דם וכל דם פל היכא דחייב אדם הנפש חייב אדם התמצית והיכא דלא מחייב כשלייל כו' ע"ש פן י"ל לדידן פנ"ל: ולהנ"ל הי' נראה דין חדש למאי דאמר חולין פ"ז וזבחים ע"ח בדם שנתערב במים דאמר ר"י ל"ש אלא מים לדם אכל דם למים ראשון ראשון בטל דהו"ל דחוי ואינו חוזר ונראה.

ואמר עלה ר"פ לעננו כסוי אינו פן דאין דחוי אצל מצות והיינו משום דבידו כמ"ש תוס' סופה ל"ג זבחים ל"ד. רק לכפרה חשיב דחוי ע"ש.

וא"כ מה דקי"ל חוזר וניעור כשנפל מינו דראשון באיסור הוא ג"כ משום דאין דחוי באיסורין ע"ש. וא"כ פינו דאמר פאן במנחות דבעי מר"י דם שקירש ואכלו אם חייב ואמר ר"י הואיל ואיך דחוי ע"ש ולתוס' מייירי בחמה ואעפ"כ אף שנעשה צלול וראוי לכפרה פטור מה"ת כשאכלו לפי שנדחה ולעננו כפרה אינו חוזר ונראה שוב גם לאכילה פטור דמלי' שפכרה.

וא"כ גם למסקנא ניהו דפליג שבחמה דהדר לא נדחה כלל בחטאות החיצונות דכ' ולקח ונתן מה"ט הוא דחייב אכל אם לא הי' ראוי בחטאות חיצונות ג"כ גם למסקנא לא הי' עובר מה"ת לפי שנדחה לכפרה פנ"ל.

א"כ ממילא גבי דם שנפל למים דלעננו כפרה הוי דחוי שאינו חוזר ונראה אף שנפל וניתוסף דם עד שיש מראה אדמומית ע"ש א"כ ממילא נדחה גם לעננו איסור אף דאין דחוי באיסורין מ"מ פינו דלא חזי' לכפרה משום דחוי שוב ממילא אינו עובר עליו מה"ת כמו דם שבשלו לתוס' פנ"ל דאינו ראוי גם בשפנגדו בחטאת חיצונות פנ"ל כמו דם שקרש פנ"ל לס"ד ולר"י פנ"ל.

ושפיר לא אמרין חוזר וניעור שיהי' אסור מה"ת גבי דם רק מדרבנן אף שניתוסף פנ"ל. וכן אם אין במים מראה אדם אף שיש כדי ליתן טעם אף דטעם פעיקר דאורייתא בכל איסורין מ"מ גבי דם פנ"ל לא אסור מה"ת פינו שאינו ראוי לכפרה בשפנגדו הוי כדם שבשלו פנ"ל שמחמת השינוי שאינו ראוי אינו עובר עליו פנ"ל.

ולא מצינו זה בפוסקים ודוחק גדול לחלק בין שהשינוי בגוף הדם כבישול וקרוש כו' ובין שהשינוי שאינו ראוי לכפרה אינו מחמת עצמו רק ע"י התערובות מים ודוחק פינו דלשון הגמ' שנה בשתייהו שקורא נדחה פנ"ל ע"ש.

והנה גוף הדבר תמוה ניהו דלעגנן כפרה שינה פינו שבשלו או מלחו או קרש גשתנה ואינו ראוי אבל לעגנן איסור פינו שהיה ראוי לכפרה ונאסר במה פקע איסורו ע"י שנעשה אינו ראוי והא בש"ס ע"ז כ"ט ע"ב אמר שינוי זין מבושל ש"נ כו' אסור ופריה פשיטא משום דאיבשל פקע לי איסור כו' ואף דמבושל אין בו משום יי"נ משום שאינו ראוי לנסף ע"ג מזבח מ"מ פינו שכבר נאסר כשהיה ראוי פשיטא ליה לש"ס דלא פקע איסוריה ע"י שנבשל ע"ש והוא ממש כמו בדם ולמה יהי פקע איסוריה ע"י בישול שנעשה אינו ראוי לזריקה פינו שהי ראוי ונאסר ואטו אם נפסל הדם בינצא ולן או לא נתקבל בכלי וכה"ג לא יתחייב: אף הא עכ"פ זה מפורש בגמ' לעגנן חיוב בדם שקרש דהיה פטור כשאינו ראוי לזריקה אף דהיה ראוי קודם שנקרש והיה איסור פרת מ"מ פקע איסור פרת כשנשתנה שאינו ראוי וע"כ דיש אינה לימוד לגמ' ע"ז או דמשמע להו מהו פי כו' בנפש יכפר דהאיסור רק כל שראוי עדיין לכפרה פנ"ל.

וממילא גם על שאר דם י"ל דדוקא אם שכנגדו בדם הנפש ראוי לכפרה בלא שינוי פנ"ל. ולשון סמ"ג ג"כ פנ"ל כי הדם כו' לא חייבה התורה כו' הגם דבגמ' לא אמר זה הלשון רק למעט דם התמצית וכה"ג שמתחלתו א"ר לכפרה דלא חל כלל איסור פרת עליו מ"מ משמע לגמ' דגם על דם הנפש קאי רק כל שראוי פנ"ל.

גם נראה די"ל לתוס' אין הטעם כלל בבשלו באור משום שא"ר לזריקה ואדרבא ק' הגמ' להיפוך והא פינו דמלחו נפיק לי מתורת דם כשבשלו או מלחו ואין שם דם עליו להיות בלאו א"כ פשוט דכ"ש שאינו ראוי לזריקה.

והי אפשר דהטעם פדאמר בברכות ל"ח שלקות כו' בפה"א ור"י אמר שהפל כו' דדברי שנשתנו ע"י בישול לגריעותא לאו במלתייהו קיימי לכל הדברים ומייתי ממצה ומרור במבושל כו' ומר"י דזית מליח ופי' תוס' משום דמליח פרוחח ע"ש דסברי דדברים שדרפן לאכלן חזין וע"י בישול שינוי לגריעותא אף שעדיין ראוי לאכילה ואם הי מתקלקל קצת בלא בישול ודאי דבמלתייהו קאי מ"מ פינו שע"י שינוי הבישול נתקלקל לאו במלתי קאי.

ורא"ה בב"ה בית ג' שער כ' דהדם נפגם במלח דלאו אורחין כו' דדם שמלחו א"ע ע"ש וכן תוס' כ' שהמלח שורף הדם כו' וא"כ י"ל דמה"ט לאו במלתי קאי ונפיק ליה מתורת דם ע"י השינוי לגריעותא שע"י בישול ומליחה פנ"ל.

וי"ל דתוס' לטעמיהו שפי' שם בתומי וברתי דלאו במלתייהו פנ"ל ולכן סברי גם כאן דדם שמלחו ובשלו אע"פ פנ"ל. ור"י רמב"ם פ' שם אף בשינוי לגריעותא בבישול במלתייהו קיימי ע"ש ולכך סוברים גם כאן דע"ע.

גם אפשר דלגמרי מלח ובשול פוגם הדם עד שאינו ראוי לאכילה כלל. אף לא משמע כן מהפוסקים רק שנבשל כל פנ"ל: והנה פסחים כ"ד באוכל חלב חי דפטור שהוא שלא כדרך אכילתו ובעי לסייע ממשקין ודחי דזיעה כו' בשלמא א"א פירי גופי' כו' ופירש"י

דאי אכיל שלא פֿדרכו פֿגון שפֿישל אַגוזין נאָכלן וממילא משמע דלדין דחלב חי פֿטור גם מה שטוב יותר חי ממבונשל פֿטור במבונשל דהוי שלא פֿדרכ אכילה פֿנ"ל.

נאף דלכאורה יש לחלק בין חי דראוי עדיין לבשל ואוכלו חי א"כ הוא שלא פֿדרכ אכילתו וכה"ג בכל מה שעדיין אפֿשר פֿדרכ אכילה. משא"כ בפֿשלו דא"א לאכלו חי א"כ עכשיו דרכ אכילתו פֿמו שהוא דעדיין אוכל אדם הוא אף שטוב יותר.

ונחשיב שאוכל פֿדרכ אכילתו. אף מרש"י ו"ל מוכח שגם זה נחשיב שלא כד"א מדכתב בינשל אַגוזים כו'.

ואין סבֿרא לחלק בין בינשל בעצמו פֿדי לאכלו ובין שהוא מבונשל. וכן משמעות הגמ' שם דמה"ט שאר משקין חוץ זתים וענבים אין פֿמותן לחיב דחשיב שלא פֿדרכ אכילתו נאף שפֿבר הו משקין ועכשיו דרכ אכילתו פֿה מ"מ נחשיב שלא כד"א שפֿדרכ לאכול הפֿרי לא למשקין.

דדחוי דזיעה רק דלא לסייע לר"י. אַמנם פֿכר הרבו לתמוה מסוגיא דחולין דף קכ ע"ש בח"צ סי' כ' ופ"י בפֿסק חדש סוכר כלח"מ רק לענן להתיר לגמרי מדרבנן כ' בסוף שאף הראב"י כו' אלא שלא כד"ה לגמרי בחלב חי משא"כ משקין היוצאין מפירות פֿמו זר נחשב בעיני לומר דאיכא מאן דשרי לכתחילה ע"ש.

אבל לענן דאורייתא מסכים ע"ש: ובאמת תמוה דא"כ למה אמר בש"ס ע"ז ס"ח בכורות כ"ג בגבילה דוקא סרוחה שאינו אוכל אדם אמדינן שאינו ראוי לגר אינו קרוי גבלה הא גם סרוחה קצת נחשב שלא פֿדרכ אכילה דפֿטור דרכ לאכלו קודם שנסרח וע"כ פֿנ"ל דעכשיו דרכ אכילתו פֿן וניהו דלענן טומאה שפיר איצטריה דמ"מ לא פֿקע שם גבלה מינ' פֿל שלא נפסל מאוכל אדם אף שיחשב שלא פֿדרכ אכילה.

אף הש"ס מיייתי לה גם לענן איסור. אף י"ל דלענן טעם מיייתי שפיר דאם עדיין שם גבלה עלי' רק משום שלא כד"ה הוא דפֿטור עכ"פ איסור מדרבנן.

משא"כ דלא מיקרי גבלה מותר נטל"פ גם מדרבנן ע"ש וקרא צריה לטומאה דפקע: והנה הרמב"ם ו"ל פ' י"ד מה' מ"א ה' י"א המחה החלב כו' חי כו' או שעירב דברים מרים פֿגון ראש כו' י"נ או גבלה נאכלן פֿשהן מרים או שאכל אנוכל איסור אחר שהסריח ובטל מאוכל אדם פֿטור ע"ש וגבי חי לא כ' שבטל כו' וכוּפֿשהן מרים רק בהסריח כו' משמע דס"ל חילוק הנ"ל דבזבז דאפֿשר לבשלו או עירב דבר מר ואפֿשר להסירו והוא אוכלן מרים נחשיב שלא פֿדרכ אכילתו אף שעדיין אוכל אדם משא"כ הבאיש כו' אם עדיין אוכל אדם אין בו עכשיו דרכ אכילה יותר וכינן שעדיין אוכל חיב.

וצ"ל דדחוי דאב"י דמשקין זיעה היינו דדחי גוף הדין דפירי גופי' כה"ג שאין בו אכילה נחובה יותר לא נחשיב שלא כד"א פֿנ"ל והפ"י בפ' חדש הנ"ל האריה בהנ"ל ג"כ דא"כ כ"ש במשקין ע"ש היטב ולע"ד די"ל דאי לא אתרבי משקין פֿמותן רק מצד שהמחה החלב וגמעו שפיר הי' חשוב שלא כד"א דלגבי שיהי' נקרא אוכל חלב שהי' יכול לאכלו בלא המחה והמחהו שפיר אינו נקרא אכילה כמ"ש תוס' דבמידי דאכילה אין שתי' בכלל אכילה.

אָבֵל פִּינּוֹן דְּמַרְבֵּי נֶפֶשׁ כּו' הַשׁוֹתָה וּלְעַנְנֵי הַשָּׁתִּי מִשְׁנַעֲשׂוּ מִשְׁקִין אֵין דְּרָף אַכִּילְתּוּ רַק לִשְׁתוֹת וּלְגַמְעוּ וְהִי דְרָף כּו' כָּל אִסּוּר שְׁלֵא הִי טוֹב מְעוֹלָם וּמ"מ אוֹכֵל הוּא דַחְשִׁיב דְרָף אַכִּילְתּוּ כְּמוֹ שֶׁהוּא מִשָּׂא"כ בְּהִי דְלֵא אִתְרַבֵּי מִשְׁקִין כְּמוֹתָן וְאֵין לְחִיבּוֹ מִצַּד הַשָּׁתִּי רַק עַל הָאִכִּילָה בְּדְרָף שְׁתִּי חֲשִׁיב שְׁלֵא כּד"א.

וּלְכָף מְמִילָא גַם בְּהִי דְלֵא אִתְרַבֵּי מ"מ אִסּוּר תּוֹרָה יֵשׁ אִף שְׁבַמְקוֹמוֹת כ' תּוֹס' דְשְׁלֵא כּד"א דְרַבְּנָן מ"מ הָא קי"ל דִּינִצָּא מְטַמָּא אִסּוּר ע"ש בְּכוֹרוֹת דָּף ו' חֵלֶב בְּהֵמָה טְמֵאָה וְכַה"ג וּמִדְּמִי לָהּ בְּש"ס לָהּ דְטְמֵאִים כּו' צִירָן וְרוֹטְבָן כּו' וְהִינּוּ הָךְ דְּמִינִי גַם גְּבִי מִשְׁקִין אֵי כְּמוֹתָן ע"ש וְרַמְבַּ"ם ו"ל פ"ו מ"מ אִינִצָּא מְטַמָּא אִסּוּר מֵה"ת וְאֵין לוֹקִין ע"ש וּמֵה"ט בְּמִזְבֵּחַ הָרָא"ש בְּרַכּוֹת פ' כ"מ דְלֵא כּר"י ע"ש ס' ל"ה דְאִף דְנִשְׁתַּנָּה וְאֵינוֹ אוֹתוֹ דְבַר מ"מ אִסּוּר מֵה"ת הִינִצָּא מֵאִסּוּר.

וּא"כ בְּשִׁלְמָא בְּשִׁלְמָא בְּדְרָף אַכִּילָה שְׁחִי אוֹ עֵירֵב מַר כּו' לְתוֹס' דְרַבְּנָן דְלֵא שְׁיִיף בִּי אִסּוּר יִנִּצָּא מְטַמָּא כּו' דְמ"מ אוֹכְלוֹ לֹא בְּדְרָף אַכִּילְתּוּ דְאִסּוּר יוֹצֵא ג"כ מֵה"ת רַק בְּדְרָף אַכִּילְתּוּ. אָבֵל בְּמָה שְׁדְרָף לְאָכְלוֹ חִי וּבְשִׁלּוֹ אוֹ נַעֲשׂוּ מִשְׁקִין נִיהוּ דְפַקַּע ד"א וּא"א עוֹד לְאָכְלוֹ בְּדְרָף אַכִּילְתּוּ מ"מ עכ"פ אִסּוּר יִנִּצָּא מְטַמָּא אִתּ בִּי וּלְעַנְנֵי אִסּוּר זֶה הִי דְרָף אַכִּילְתּוּ שְׁזֵה כְּשֶׁנִּשְׁתַּנָּה וְנַעֲשֶׂה מִשְׁקִין וְדְרָף בְּכָף וְשִׁפִּיר אִסּוּר מֵה"ת אִף שְׁאֵין לוֹקִין.

וְדוֹקָא כְּשֶׁנִּפְסַל מֵאוֹכֵל אֲדָם כּנ"ל. וְאֵין לְהֶאֱרִיף כָּאֵן בְּזֵה: עכ"פ י"ל בְּדָם שְׁבִשְׁלוֹ דְנִיהוּ דְנִפְיָק מִתּוֹרַת דָּם מ"מ אִסּוּר יִנִּצָּא מְטַמָּא שְׁיִיף בִּי דַעכ"פ מֵה"ת אִסּוּר אֵלֵא שְׁאֵינוֹ עוֹבֵר בְּלֵאוֹ כּמ"ש הָרַמְבַּ"ם ו"ל פ"ג מֵה"מ א"ה"ל דְהִי כַחֲצִי שְׁיַעוֹר ע"ש וְזֵה הֵן לְטַעַם דְּמַחֲמַת הַשְּׁיִנּוּי יִנִּצָּא מִתּוֹרַת דָּם וְהֵן לְטַעַם דַּחְשִׁיב שְׁלֵא כּד"א מ"מ לֵא מִשְׁמַע שְׁיִיף נִפְגָּם עַד שְׁלֵא יִהִי רָאוּי לְמֵאֲכַל אֲדָם.

רַק שְׁלֵא כּד"א. וּמ"מ אִסּוּר יִנִּצָּא כְּמוֹ חֵלֶב טְמֵאָה יֵשׁ בּוֹ כּנ"ל.

דְלַעַנְנֵי זֶה הִי דְרָף אַכִּילְתּוּ כּנ"ל. וּמִינְשִׁיב שְׁפִיר הָא דְאָמַר שֵׁם דְּחֵלֶב חֲדוּשׁ דְדָם נֶעֱפַר וְנַעֲשֶׂה חֵלֶב ע"ש בְּכוֹרוֹת מ' וְהָא עכ"פ לֹא עֲדִיף מִדָּם שְׁבִשְׁלוֹ דְהָא אֵינוֹ רָאוּי לְכַפְרָה עכ"פ כְּשֶׁנִּשְׁעֶשֶׂה חֵלֶב כּנ"ל וּלְמ"ש א"ש דְלַעַנְנֵי אִסּוּר יִנִּצָּא מְטַמָּא דְלַעַנְנֵי זֶה מִיִּירֵי שֵׁם שְׁפִיר גַם בְּשִׁלּוֹ כֵּן דְאִף שְׁנִשְׁתַּנָּה מ"מ אִסּוּר הַנְּ"ל יֵשׁ בּוֹ וְהִתִּירָה תּוֹרָה וְשִׁפִּיר סד"א דְגַם חֵלֶב טְמֵאָה לֹא יִהִי אִסּוּר יִנִּצָּא כּו' כּנ"ל וּא"כ לְהַנְּ"ל דְאִסּוּר מֵה"ת מְטַעַם יוֹצֵא מֵאִסּוּר עכ"פ י"ל דְדוֹקָא דָּם גָּמוּר שְׁבִשְׁלוֹ אוֹ מְלַחוֹ דְהִי אִסּוּר וּלְכָף אַחַר הַשְּׁיִנּוּי אִסּוּר מֵה"ת כּנ"ל אָבֵל דָּם אֵיבָרִים שְׁפִירֵשׁ ע"י בְּיָשׁוּל אוֹ מְלִיחָה דְבְּזֵה קוֹדֵם הַבְּיָשׁוּל אוֹ הַמְּלִיחָה לֹא הִי אִסּוּר כָּלֵל וְתַחֲלָתוֹ פִּירֵשׁ ע"י בְּיָשׁוּל כּו' אֵינוֹ יוֹצֵא מֵאִסּוּר כָּלֵל וִי"ל שְׁפִיר דְמוֹתֵר מֵה"ת.

וְכֵן לְטַעַם אֵי נִפְגָּם לְגַמְרֵי יֵשׁ חֲלוּקֵי ג"כ לְהַפּוֹסְקִים דְדוֹקָא נִפְסַל מֵאִכִּילַת כָּלֵב מִשָּׂא"כ סְרוּחָה מְעִיקְרָא לְכ"ע מוֹתֵר מֵה"ת וְשְׁיִיף ג"כ חֲלוּקֵי הַנְּ"ל דְכְּשִׁפִירֵשׁ ע"י בְּיָשׁוּל וּמְלִיחָה לֹא חָל עֲלֵי שֵׁם אִסּוּר כָּלֵל מִשָּׂא"כ בְּדָם מִשְׁ שְׁבִינְשָׁלוֹ: וְהִיָּה מִינְשִׁיב מֵה דְאָמַר גְּבִי כְּפָדָא עֲלוּי בְּיָשׁוּרָאֵל דָּם דְאִוְרִינְתָא ע"ש חוֹלִין דָּף קי"א.

וְכֵן הָא דְמַחְמִירִין בְּדָם בְּעֵין שְׁנַפֵּל עַל הַצְּלִי אוֹ מְלִיחָה יוֹתֵר מִדָּם פְּלִיטָה דְאֵין טַעַם לְחֵלֶק רַק שְׁכ' הָרָא"ש דְלֵא מְצִינוּ בְּדָם בְּעֵין דְשָׂרְק ע"ש פ' כ"ה ס' מ"א וּבַת"ח מְבִיא: סִימָן

ב"ה יום ג' ער"ח שְׁבַט תרכ"ו לפ"ק גור: לְכַבּוֹד אֱהוּבֵי יד"נ הָרַב הַגָּאון הַמְּפֹרָסם נ"י
פ"ה ע"ה בּוֹצִינָא קְדִישָׁא תְּפַאֲרַת יִשְׂרָאֵל, מוהר"ר חיים נ"י.

אב"ד דק"ק צאנז. אַתְּד"ש שְׁלוֹמוֹ הַטּוֹב.

קַרְת מְכַתְּבוֹ הַגִּיעַנִי יוֹם ה' הָעֶבֶר א"י לְמָה נִתְעַכֵּב כָּל כָּף. אודות הַתְּרַנְּגוּלִים הַחֲדָשִׁים.
מִתְחִילָה כְּשֶׁנִּרְאוּ בְּמִדִּינַתְּנוּ הִי' ג"כ קִנְיָה עָלַי מְאוֹד שֶׁשִּׁמְעֵתִי שְׁאוּכְלִין בְּאִיזָה מְקוֹמוֹת.
גַּם הַב"ד אָסְרוּ בּוֹאֲרֵשָׁא.

וְאַח"כּ הַתִּיר הָרַב שֶׁהַעִיד שו"ב א' שֶׁחִיבֵר סֵפֶר עַל שו"ב וְנִסְעֵ לַא"י. שְׂרָאָה בְּמִדִּינָה
אַחַת שְׁאוּכְלִין אוֹתָם כְּמוֹ אֵלּוּ שְׂרוּאָה פֶּה.

וְרִצִּיתִי לְחַקֹּר עוֹד. וְהַעִידוּ לִי שֶׁבְּבֵית הָרַב הַגָּאון אַבְד"ק טִשְׁעֶנְקֶנְדוּף אוּכְלִים וְגַם הוּא
בְּעֶצְמוֹ אוּכַל וּמְפֹרָסם לְגִדּוֹל וְצַדִּיק.

וְלֹא רִצִּיתִי לְחַקֹּר יוֹתֵר. וְהַעִידוּ לִי בְּנֵי הָרַב הַגָּאון שֶׁכְּשֶׁכְּתָבוּ לוֹ מְלוּבְּלִין וְשֶׁאֵר עֲיִירוֹת.
הַשִּׁיב שֶׁסוּמָךְ עַל זָקֵן אַח' שֶׁהַעִיד שְׁאוּכְלִין בְּמִדִּינָה אַחַת וְנִסְעֵ אִישׁ הַגָּאון לַא"י. וְלִדְעוּתִי
שֶׁהוּא זֶה שֶׁהַעִיד בּוֹאֲרֵשָׁא: וְהִנֵּה עֵתָה רְאִיתִי מְכַתֵּב קְדָשׁוֹ שֶׁגַּם לְפָנַי רוּמ"כ הַעִידוּ
דִּינָיִם וּבְעָלֵי הוֹרָאָה שְׁאוּכְלִין בַּא"י אוֹתָן עַל פִּי מְסוּרַת יִשְׁנָה.

א"כ ע"פ דִּין א"י טַעַם הָאוּסְרִין דְּמִשְׁמַעוֹת הַפּוֹס' וְרַש"ל וְש"ף סִימָן פ"ב דְּבַכָּה"ג שֶׁלֹּא
הִיָּה נִמְצָאִים עוֹפוֹת אֵלּוּ בְּמִדִּינָה וְכִשְׁבָּאוּ יְכוּלִין לְסַמְּךָ עַל מְסוּרַת מְדִינָה הָאוּכְלִין
דְּמַעוֹלָם לֹא נִמְנָעוּ וְכַמ"ש רו"מ שֶׁיִּחְזַ' אוּלָם לְהַרְעִישׁ עַל הָאוּסְרִין א"י כִּי בְּעַנְיַן הַמְּסוּרַת
קִצְרוּ הַרְבֵּה.

דָּף ס"ב פִּירֵשׁ רַש"י עוֹף שֶׁמְסָרוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ בְּטְהוֹר. וְכֵן לְשׁוֹן הַש"ס עוֹף טְהוֹר מְסָר
לִי וְדָף ס"ג ע"ב פִּי' רַש"י בְּמְסוּרַת אִם זְכוּר הוּא בְּאָדָם כִּשֶׁר שֶׁאֲכָלוּ אוֹ שֶׁמְסָר לוֹ רְבוּ
צִיָּד חֲכָם שֶׁהוּא טְהוֹר.

וּבְרַש"י שְׁבָרִי"ף וְהָר"ן כָּתַב אוֹ צִיָּד חֲכָם. וַי"ל דְּפִי' לַס"ד אֲבָל הָרַא"ש נוֹטֵר וְש"ע
הַזְפִּירוּ רַק שֶׁמְסָר לוֹ שֶׁהוּא טְהוֹר נִרְאָה שֶׁמְפָרֵשׁ דְּבָרֵי רַמְבַּ"ם שֶׁפִּשְׁט הַתִּירוּ הַיָּינוּ
שֶׁהוּא דָּבָר פְּשוּט בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁזֶה עוֹף טְהוֹר וְלֹא הַזְפִּירוּ שִׁיָּהֵיָה דִּי שְׂרָאָה אָדָם כִּשֶׁר
אוּכְלוּ: וְהִנֵּה מְהִרִי"ל בְּתִשׁוּבָה כָּתַב אוֹ מְדִינָה אוֹ עִיר שֶׁהוּא מְנַהֵג פְּשוּט שֶׁם לְאֻכְלוֹ אוֹ
שֶׁמְקַנְבֵּל מִפִּי אָדָם גְּדוֹל דְּכַדָּאֵי לְסַמְּךָ עַל עֲדוּתוֹ דְּנוֹדָאֵי דִּינִיק שֶׁפִּיר כו' נְחִזִי מֵאֵן דְּאִסְהִיד
עָלָה אֲבָל אֵינֶשׁ דְּעֵלְמָא כו' לֹא סְמַכִּינוּ דִּילְמָא לֹא דִּינִיק שֶׁפִּיר.

וְאִכָּה"ג קָאָמַר תְּלַמוּדָא וְהוּא שִׁיָּהֵיָ בְּקִי בְּהֵן וּבְשִׁמוּתִיהֶן וְזֶה אֵינוֹ נִמְצָא הָאִידְנָא כָּלָל.
וְכַתֵּב דְּבָרָיו עַל עוֹף נְכָרֵי שְׁאִין מְכִירִין אוֹתוֹ וְכַעֲיִן נ"ד: וְש"ף ס"ק א' הַעֲתִיק אַחַר
שֶׁהִבִּיא הַש"ס רְבוּ צִיָּד כו' דַּע' רַש"ל שֶׁכָּתַב וְה"ה אִם ת"ח מַעִיד עַל עוֹף שֶׁמְקַנְבֵּל הוּא
שֶׁטְהוֹר נִאָּמֵן וּבְכַרְט הָאִידְנָא שְׁאִין לָנוּ צִיָּד אֲלֵא מְסוּרַת ע"ש.

וְא"י אִיךָ יְפָרֵשׁ הַש"ס נִאָּמֵן כו' דְּבַעֲי רְבוּ צִיָּד אוֹ רְבוּ חֲכָם וּפְשׁוּט דְּלֹא מְהַנִּי רְבוּ חֲכָם
מְדָאָמַר בְּקִי בְּהֵן וּבְשִׁמוּתִיהֶן כו'. וּפְרַש"י אֵינְהוּ מִי יָדַע בְּהוּ כְּלוּם מְכִירִין שֶׁלֹּא יָהָא א'
דוּמָה לְזֶה וְהוּא טְמֵא ע"ש.

דמשמע דהגם שפעין אותו שפראה בלי שינוי ומקנבל שטהור עכ"ז חיישינו שמה טמא דומה לזה. ואין ראי' פלל ממה שהתיר זה אם אינו צייד שבקי בהן שהוא מין לעצמו שאין בנמצא דומה לו.

וברש"ל סי' קט"ו מוסיף בהן לא בקי ולא יכול להתירן מלבד אכל מ"מ אם מעיד ת"ח שמשקנבל כו'. נראה שרוצה לפרש רבו חכם להתיר מלבד.

והוא תמוה עכ"ז כשמעיד שהתירו רבו חכם למה לא יהי נאמן. ואי משום שאין.

חכם יכול להתיר הי' לש"ס לומר אין חכם יכול להתיר מלבד. וכי חשוד החכם לשקר.

ואם הצייד ראה שאכל חכם למה לא יהי נאמן מסתמא מקנבל. ואין לע"ד פ"א אחר רק דלא מהני אף שדומה למין זה שמה מ"מ טמאים ואין כמו זה שאכל או שהתיר.

וכן נראין ד' מהרי"ל בתשובה הנ"ל שפירש הש"ס פן ולכך סיים ואין נמצא פלל שלא בסמוך. מ"מ נראה דמהרי"ל לא קאי על מדינה ועיר שהתחיל.

גם נראה לע"ד שהראשונים הרי"ף והרא"ש וטור לא פירשו כרש"ל. שלא יהיה צייד נאמן שהתיר חכם.

דלא הזכירו זה פלל. רק דנאמן שרבו צייד התיר לו.

וע"כ מפרשים להיפוך דבעי אי דוקא חכם או סגי בצייד. ופשוט מדר"י בקי בהן כו' ע"כ מפרש רבו צייד דחכם מנא ידע להו.

אבל חכם פשוט דמהני דמסתמא דייד או מקנבל שטהור. אבל רש"ל ופ"ד ז"ל שהביא ס"ק א' דהתיר לו חכם לא מהני וע"כ יפרש אינהו מנא ידע דלא מהני דילמא דומה לזה טמא.

א"כ איך סיים מעיד שמשקנבל מהני. ואפשר מפרש שאין הצייד נאמן שהתיר חכם פיון שאין זה מאומנתו רק על רבו צייד.

אבל כשת"ח מעיד כו' או עדים פשרים שהתיר חכם ודאי מהני דמסתמא מקנבל. והיינו דסיים כ"ש האידנא שאין לנו צייד אלא מסורת.

וקא על פ"א דמסורת קאי דווקא צייד. וע"כ ראיתו דחזינו שאוכלין עופות על סמך מסורת מאבותינו אף מאי ראיה זה שלא נולד ספק מעולם.

משא"כ בספיקות. וי"ל דס"ל הא דא"נ צייד בשם חכם הוא משום דאיכא לברורי יותר ע"י צייד בקי וחכם ועתה שלא נמצא נאמן: מה שהעידו שבא"י אוכלין ע"פ מסורת ישנה.

וכתב רומ"כ שהי' נשם גדולים מימות הב"י עד עתה. עכ"ז א"י אם הי' אלו התרנגולים אז אולי הובאו כמו לקאן.

גם אין לחשוב מדינה שכל עיר נשם לעצמה מובדלת אין דרך פלל מזו לזו רק מדבר. ורק ד' או ה' מקומות שיושבים אחב"י: גם שכפי הנראה לע"ד ומסתימת בעלי הש"ע והש"ף בסוף שהביא דעת מהרי"ל הנ"ל שאין דעתם פלל שייסמכו שאר מקומות על

מקומות שנהגו לאכול אם לא שיהי' המסורת ברור מאוד שראו הרבה גדולים שאכלו או אמרו בפירוש שיודעין או מקנבלין שהוא טהור ומ"מ אותן מקומות שנהגין לאכול א"צ לחקור איה נעשה המנהג.

כמו נהגו כר"א כו' וכדומה. וכדאמר בש"ס הלכה מנהג נהגו כו' א"כ אין ראי' מהגדולים שפאו מח"ל לשם.

שהניחו אותם פמנהגם אבל אין ראי' שהי' להם איזה קבלה או ידיעה: ועירות יודעין אנו שיש קלות הרבה. וגם ממדינה שהעיד השו"ב הנ"ל סמוך לטירקני.

מי יודע מה טיבו של המדינה אולם ע"ז בנודאי יש לסמוך על כבוד קדושתו שמסתמא שאל איזה מסורת ישנה. וגם על הרב מטשעפנאווי שאוכל אותם: עכ"פ מדינא נראה שמותר שהרשב"א בת"ה ושאר פוסקי' לא הזכירו רק מקום שאין אוכלין אם יסכימו לשנות לאכול אבל לא מקום שלא הי' המין וכפאו בא עמה מסורת של מקומות שאוכלין משמע דלכ"ע מותר.

אבל מסתימת הפוסקים ושי"ף ז"ל שהביא בסוף דבריו תשובות מהרי"ל כתב ועיין כו' משמע שצריך מסורת ברורה עכ"פ שהרבה ת"ח אוכלין או מקנבלין שזה עוף טהור: ועכ"פ מ"ש ר"מ שיש מינים שאין דומין לאותם שהעידו עליהם פשוט שאסורין כדברי ר"מ אף שיש להם ג' סימנים ומי זה בדורותינו שיחלוק על רמ"א שכתב ואין לשנות ורש"י ורא"ש וטור דבצי מסורת דוקא.

ואפשר שגם אותן אסורין משום אותן שאינן דומין כמ"ש רשב"א על מקומו שנמנעים לאכול. הגם שיש לדחות דאין משנים המנהג משום טעם הנ"ל אבל לא לאסור מחדש מ"מ אינו מוכרח.

בפרט בשם תרגולים דמפנרש בש"ס ופוסקים יש בהן שהן אסורים עמוני כו' ע"ש חולין ס"ב ע"ב: הנלע"ד כתבתי הק' יצחק מאיר. סימן ט הגהה הא דאיסורא ברובא בטל מה"ת פירש"י פ' ג"ה ורשב"א ורא"ש ז"ל דילפינן מאחרי רבים להטות ע"ש ויש לתמוה איה נוכל ללמוד מזה דנודאי איסור יהי' גיטור.

הא כל רוב כט' חנויות וכה"ג שאנו מסופקין מכריע הרוב דע"ז יש סברא דמסתמא פירש מהרוב יותר מהמיעוט דכשר הוא ואין פאן איסור וכחזקה וקורבה וס"ס וכה"ג. וסברא זו ילפינן מאחרי רבים להטות דמכריע שאמת פהרוב דעות.

ובפ"מ ראיתי אח"כ בפתיחה כ' ויש לעיין כו' ולא תי' פלום עיין שם: והגהה אי גימא דלא פהר"ן חולין צ"ה רק דגם בלא ביטול לא חשיב קבוע פשאינו ניקר מה"ת דקבוע חדוש הוא ונדוקא בניקר וא"כ מה"ת אף דחד בחד לכ"ע אסור מה"ת דאיקבע איסורא וגם להרמב"ם ספק פזה מה"ת לחומרא.

מ"מ חד בתרי מותרת כל ח' מטעם כל דפריש מרובא פריש והוי ככל רוב דעלמא בט' חנויות ונמצא כו' פיון דאין האיסור ניקר ולא חשיב קבוע. וא"כ אפשר דמותרים כל החתיכות כמ"ש תוס' פ"ק דחולין דף ט' וריש גדה לענין ס' טומאה בר"ה דב' שבילין שהוא דבר שא"א להיות לא ילפינן מסוטה לטהר שניהם.

אָבֵל מִטַּעַם חֲזָקָה שְׁפִיר מְטַהְרִין שְׁנֵיהֶם אַף דְּסִתְרֵי הַדָּדִי מ"מ כָּל חַד מוֹקְמִינֵן אַחְזָקָה וְלֹא אֵיכְפֵת לֵן בְּדַחְבְּרֵי וְאַף בָּאוּ לְשֹׂאֵל בַּב"א כ' תוּס' פ"ק דְּפִסְחִים דָּף י' דְּמַדְרַבְּנֵן הוּא דְטַמְאִין וּמַה"ת גַּם בַּב"א שְׁנֵיהֶם טְהוּרִין ע"ש וּב"כ גַּם בְּהִיתָר מִטַּעַם רֹב פִּינֵן דְּכָל א' מִןתְּרַת דְּמַרְנָבָא הוּא דְכָשֵׁר שׁוּב פּוֹלֵן מִןתְּרִין דְעַל כָּל א' אֵיפָא רֹב דְמַהֲהִיתָר הוּא.

אַף דְסִתְרֵי. וְאַחַת וַדַּאי אִיסוּרָא הָוִי כַב' שְׁבִילִין בַּב"א דְמַה"ת פּוֹסְקִין דְשְׁנֵיהֶם טְהוּרִין פְּנ"ל.

דְרֹב פְּחֲזָקָה פְּנ"ל. וְאַף דְבְהִלָּף בְּשְׁנֵיהֶם זַא"ז הָוִי וַדַּאי טַמְא הִינְנוּ דְהָא עֲכָשְׁוּ יְדוּעַ שְׁטַמְא.

מִשָּׂא"כ בְּאִכִּילָה שְׁאֹכֵל זַא"ז וְרַאשׁוֹנָה מִןתְּרַת לְסַמְנָה עַל הָרֹב דְאִין אִיסוּר וְשׁוּב גַּם הַשְּׁנִי מִןתְּרַת לְסַמְנָה עַל הָרֹב דְהִיתָר וְאַף דַּא"כ כְּבָר אָכַל אִיסוּר מַה בְּכָה מ"מ זֹו הַחֲתִיכָה מִןתְּרַת ג"כ וּמַה דְהוּי הוּי וְאִם רַאשׁוֹנָה הִי הָאִיסוּרָה אִין תּוֹסְפֵת אִיסוּר בְּמַה שְׁאֹכֵל הַשְּׁנִי אַף א"א לֹמַר פֶּן דְהָא חֲזִינֵן פְּרִיתוֹת פ' דָּם שְׁחוּטָה כ"ט ס' אָכַל בַּב"ח אָכַל רַאשׁוֹנָה וְאַח"פ הַשְּׁנִי חֲזִיב חֲטָאֵת.

וְכֵן בְּשִׁבְתָּ ל"ה עֲשֵׂה מְלֹאכָה בְּשְׁנֵי בַה"ש וְהִפָּה אֵת זֶה וְחִזֵּר וְהִפָּה זֶה חֲזִיב מִיתָה לְמ"ד הַתְּרַאֲת סָפֵק שְׁמַה הַתְּרַאָה וְאַף לְהַרְמֵב"ם דַּס"ד מַה"ת לְקוּלָא וַא"כ מִןתְּרַת מַה"ת בַּה"ש רַאשׁוֹן וְכֵן הִפָּה זֶה כו' וּמ"מ לֹא הִתְרַת רַק הַסָּפֵק לֹא לַעֲשׂוֹת ב' דְּבָרִים שְׁיִהְיֶה וַדַּאי אִיסוּר מ"מ אַף שְׁהֵם בַּזַּא"ז לֹא בַּב"א וְחֲזִיב אֲפִילוּ מִיתָה.

וְכֵן בְּחַד בְּתַרִי מִיַּד אִיסוּר לְאָכֹל פּוֹלֵן פִּינֵן שְׁיִהְיֶה וַדַּאי אִיסוּר מ"מ אַף דְּכָל אַחַד בְּפָנֵי עֲצָמוּ מִןתְּרַת מִטַּעַם רֹב פְּנ"ל: שׁוּב רַאִיתִי דְאִין הִכְרַח מְפָל הַנְּ"ל דְבַה"ש חֲשִׁיב הַרְמֵב"ם ז"ל אִיקְבַּע אִיסוּרָא דְשִׁבְתָּ וְחוּל לְפָנֵיו וַא"י כו' ע"ש פ"ה מַה"ל שִׁבְתָּ ה"ד וּבַמ"מ שָׁם וְכֵן הִפָּה אֵת זֶה כו' דַּס' בֶּן ט' כו' עכ"פ א' אִיסוּר.

וְשְׁפִיר פִּינֵן דְסָפֵק זֶה אִיסוּר מַה"ת וּבְאֲשָׁם קָאִי מְמִילָא בְּעוֹשֶׂה שְׁנֵיהֶם חֲזִיב חֲטָאֵת. דְמַה שְׁלֹא הִי עֲלִי עוֹנֵשׁ וַדַּאי רַק מְפָנֵי שְׁלֹא הִי וַדַּאי אָבֵל בְּשֵׁישׁ וַדַּאי חֲזִיב.

וְכֵן לְמ"ד הַתְּרַאֲת סָפֵק שְׁמַה הַתְּרַאָה לְעוֹנֵן מִיתָה. וּכְאֹכֵל חֲצִי שְׁיַעוּר דְאַף שְׁעִדִין אִין חֲזִיב מ"מ כְּשֹׂאֹכֵל עוֹד חֲתִיכָה שְׁנִי כְּדִי אֲכִילַת פָּרַס נְגַמַר חֲזִיבוּ פִינֵן דְשָׁם הָאִיסוּר עַל פּוֹלוּ.

וְכֵן גַּבִּי ב' חֲתִיכוֹת פְּרִיתוֹת כ"ג בְּמִשְׁנָה הוּא לר"י דְלֹא בְּעֵי חֲתִיכָה מַב' חֲתִיכוֹת וְשְׁפִיר סָפֵק הִרַאשׁוֹן מַה"ת אִיסוּר וְגַם הַב' מְמִילָא חֲזִיב פְּנ"ל. וּלְכָה בְּבַרְיֵיתָא שָׁם י"ח ע"א לְמַאן דְפָטַר בָּא א' וְאָכַל רַאשׁוֹנָה.

וְהַזְכִּיר שָׁם אָכַל רַאשׁוֹנָה בְּשׁוּגַג וְשְׁנִי בְּמִזִּיד חֲזִיב הִינְנוּ אֲשָׁם תְּלוּי עַל הִרַאשׁוֹנָה וּלְהַפּוֹף פְּטוּר. וְאַח"כ תְּנִי שְׁנֵיהֶם בְּמִזִּיד פְּטוּר שְׁנֵים בְּשׁוּגַג ע"ש וְלֹא הַזְכִּיר שְׁנֵיהֶם בְּשׁוּגַג דְחֲזִיב חֲטָאֵת ע"ש.

וּלְמ"ש א"ש דְלְמ"ד דְלֹא חֲשִׁיב אִיקְבַּע כְּשֹׂאֹכֵל רַאשׁוֹנָה פְּטוּר אַף שְׁנֵיהֶם בְּשׁוּגַג רַק א"ת חֲזִיב עַל הִרַאשׁוֹנָה דְעַל הַשְּׁנִי אִינוּ שָׁב מִיְדִיעַתוֹ דְמִןתְּרַת מַה"ת וְאַף דְמַדְרַבְּנֵן אִיסוּר לֹא חֲשִׁיב שָׁב כְּדָאֵמַר יוֹמָא בְּחֲצִי שְׁיַעוּר ע"ש וַא"כ אַף שְׁעִדִין סָפֵק שְׁמַא שְׁנִי חֲלָב מ"מ

פֿטור דִּקְיָה מִן תּוֹרַת מַה"ת וְהַרְמַב"ם ז"ל דִּפְסַק פ"ח מַה"ל שְׁגָגוֹת דְּאָכַל שְׁתִּיָּהוּ בְּשׁוּגַג חַיִּיב חֲטָאת.

לְטַעֲמֵי דְסוּבֵר דְּגַם בְּאֵי נִכְרֵי וְאֶכְלָרַאשׁוּנָה חַיִּיב ח"ת עַל הַשְּׁנִי' בֵּינוֹן שֶׁהִי אִיקְבַּע וּא"כ שְׁנִי' מַה"ת אֶסוּרָה וַיֵּשׁ חַיִּיב חֲטָאת מִמ"נ מִשְׁא"כ לְמ"ד אִיתְחַזַּק דְּוָקָא: וְאִי לְמ"ד הַגְּזָל וּבְלֹא אִיקְבַּע מ"מ נָא הִתִּירָה תּוֹרָה הַסְּפֵק שְׁיִהְיֵי חַשִּׁיב אֲנֹס אִם יֵשׁ אִיסוּר רַק כָּל שְׁאִינוֹ וְדַאי אֵין הִלְאוּ אֲבָל אֲנֹס לֹא הָוֵי וּמַה"ט בְּהִזָּה מַחֲלוֹן שֶׁל יָחִיד וְנִכְנַס חַיִּיב פ' י"ב דְּפָרָה. וּבְסִמּוּף לְוִסְתָּה חַיִּיב קָרְבָן אִי וְסִתוֹת דְּרַבְּנָן. מִשְׁא"כ בְּהַדָּה דְּאִיפָּא רֹב וְאִמְרָה תּוֹרָה לְסִמּוּף אַרְוֵב דְּמוֹתָר דְּבִזָּה אִי שְׁנוּדַע שֶׁהִי אֶסוּר פֿטוּר דְּאֲנוֹס הוּא וְכִמוֹ שְׁלֹא בְּשַׁעַת וְסִת דְּפֿטוּר.

וְכִן נִמְצָא טְרִיפָה בְּסִתָּר בֵּינוֹן דַּא"צ לְחוּשׁ מְטַעַם רֹב שְׁפִיר י"ל דְּמוֹתָר מַה"ת לְאֶכְלָל כְּוָל זַא"ז דְּאֵין תּוֹסֶפֶת אִיסוּר בְּחִתִּיכָה ב' כְּשִׁתּוּלִין דְּכְשָׁרָה הוּא אִי דַא"כ כְּבָר אֶכְלָל אִיסוּר מ"מ אֲנוֹס הָוֵי וּמ"מ עֲכָשְׁיוּ מִן תּוֹרַת זֹאת הַחֲתִיכָה ג"כ כְּנ"ל.

דְּהַא פ"ה דְּטְהָרוֹת מְשַׁנָּה ד' עֲשֵׂה טְהָרוֹת וְנֶאֱכָלוּ טָבֵל כו' טְהוּרוֹת כו' דְּמִשְׁמַע דְּאֵין חִילּוּק בְּנֶאֱכָלוּ אִי שֶׁהוּא עֲצָמוֹ אֶכְלָן רִשְׁאֵי אַח"כ לְאֶכְלָל גַּם הַשְּׁנִי' רַק בְּקִיּוּמָה הִרְאִישׁוֹנוֹת דְּזָה וְזָה תְּלוּיּוֹת הֵינּוּ דְּהָוֵי כְּבָאוּ לְשִׁאוּל בְּב"א כְּמ"ש הַר"ש שֶׁם ע"ש וְזָה מְדַרְבְּנָן לְתוֹס' הַגְּזָל: אִי בְּהַא דְּכָרִיתוֹת י"ח ע"ב וּשְׁבוּעוֹת י"ט בְּהַלָּה בַּא' וְנִכְנַס לְמַקְדָּשׁ וְהִזָּה וְטָבֵל וְהַלָּה בְּב' וְנִכְנַס דְּחַיִּיב כו' וּפִי' תּוֹס' דְּבַר"ה מִיְיָרֵי ע"ש וְלָמָּה יֵהִי חַיִּיב הָא מַה"ת מִן תּוֹרַת לְכַנּוֹס לְמַקְדָּשׁ בֵּין בְּרַאשׁוּנָה בֵּין בְּשְׁנִי' מְטַעַם חֲזָקָה כְּכָל ס"ט בַּר"ה דְּאִי דְּסוּתָר מוֹקְמִינָן אַחֲזָקָה כְּנ"ל וְאִי דִי"ל בְּשְׁנִי' לִיכָּא חֲזָקָה טְהָרָה דַּא"כ נְטִמָּא בְּרַאשׁוּנָה וְיִצָּא מִחֲזָקָתוֹ אִז וְאִדְרַבָּא חֲזָקָה שְׁלֹא נְטִמָּא אִז רַק עֵתָה.

רַק חֲזָקָה שְׁלֹא נִתְבַּרְרָא מִיְיָרֵי בֵּינוֹן שֶׁהִי טְהוּרָה אִז בְּסִפְקָה רַק עֵתָה נוֹדַע כו' אֲבָל גַּם חֲזָקָה טְהָרָה לֹא חַשִּׁיב וַיֵּשׁ לְדַחוֹת בֵּינוֹן דְּהִזָּה וְטָבֵל חַשִּׁיב חֲזָקָה טְהָרָה שֶׁהִי מִן חֲזָקָה לְנוֹ כְּנ"ל. וְעוֹד גַּם בְּלֹא חֲזָקָה טְהָרָה ס"ט בַּר"ה טְהוּרָה מִגְזָה"כ כְּמ"ש תּוֹס' חוֹלִין וְרִישׁ גְּזָה הִיכָּא שְׁאִפְשָׁר א"כ בְּרַאשׁוּנָה שְׁבָא לְשִׁאוּל רַק עַל עֲצָמוֹ הִי טְהוּרָה גְּמוּרָה.

וְכִן עֵתָה. וּבַל"ז הַקְּשָׁה הַמַּל"מ פ' י"א מַה' שְׁגָגוֹת מַחֲלוֹן שֶׁל רַבִּים וְהַגִּיחַ בַּצ"ע ע"ש וַצ"ל דְּלַעֲנֵן גְּבָרָא דְּאִפְשָׁר לְהַזּוֹת וְלְטַבּוֹל לֹא חַשִּׁיב אֲנֹס וְכַחֲלוֹן יָחִיד דְּמִי אִי שֶׁהִתִּירָה תּוֹרָה הַסְּפֵק כְּנ"ל.

וְגַם דִי"ל דְּלַעֲנֵן הַחַיִּיב קָרְבָן בְּנִכְנַס לְמַקְדָּשׁ בֵּינוֹן דְּהִתִּירָה תּוֹרָה רַק הַסְּפֵק וּמִן תּוֹרַת לְכַנּוֹס גַּם בְּשְׁנִי' כְּשִׁטְבָל וְהִזָּה מ"מ יֵשׁ כָּאֵן וְדַאי חַיִּיב קָרְבָן עַלִי וְכָכֵל הַסְּפִיקוֹת דְּאִי שְׁמוֹתָר מ"מ כְּשִׁנוּדַע חַיִּיב קָרְבָן הִיכָּא דְּלֹא אֲנוֹס.

וְכַשְׁחוֹר וְנִכְנַס נוֹדַע שְׁחַיִּיב קָרְבָן עַכ"פ. וּמ"מ לַעֲנֵן אִיסוּר י"ל דְּאֵין אִיסוּר מַה"ת גַּם בְּכַנִּיסָה שְׁנִי' דַּס"ט בַּר"ה טְהוּרָה וְאִמְרִינָן לַעֲנֵן הַכַּנִּיסָה דְּעֲכָשְׁיוּ טְהוּרָה וְכָבָר מְחוּבָּב קָרְבָן עַל כַּנִּיסָה הִרְאִישׁוּנָה רַק שְׁלֹא נוֹדַע וְאֵין אִיסוּר עַלִי בְּכַנִּיסָה שְׁנִי' מַה שְׁיִהְיֵי נוֹדַע עִי"ז שְׁנוּדַאי עֲבַר בֵּינוֹן דְּמִצַּד עֲצָמוֹ אֵינוֹ אִיסוּר כְּנ"ל.

וכן בחד בתרי פנ"ל בַּיָּבֵשׁ דְּמוֹתָת כָּל א' מטעם רוב בזא"ז פנ"ל. רק מדרבנן אסור
כָּבָאוּ לְשֹׂאוֹל בַּב"א פנ"ל דְּנֵדָאֵי א' שְׁלֵא כְּדִין מִשָּׂא"כ מְדַאוּרֵייתָא י"ל דְּמוֹתָר פנ"ל.

וא"כ להנ"ל בב"א לְאָכּוֹל שְׁלֵשֶׁתוֹן אָסוּר מֵה"ת דְּנֵדָאֵי אָסוּר לֹא הוֹתֵר מְעוּלָם. אף א"כ
בְּלַח בְּלַח אף בְּמִינוֹ וּבֵא"מ בְּלָאוּ טַעַם כְּעִיקָר רָאוּי לְהִיּוֹת אָסוּר מֵה"ת כִּינּוֹן שְׁמַעוֹרָב
וְנִכְלָל הָאִסוּר בְּכּוּלוֹ.

ובכל מה שאוכל מההיתר יש בו נדאי משהו אסור שאסור מה"ת ומה יהי' מותר כִּינּוֹן
דְּלֹא שְׁיִיף מְרֻבָּא פְּרִישׁ דְּקִי"ל יֵשׁ בְּיָלָה: וְכֵן אֶפְיֻלוּ יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ לְהַר"ן ו"ל פֶּרֶק ג"ה ש"כ'
דְּהָא דְּקָבוּעַ שְׁאִינוּ נִיפָר לֹא חָשִׁיב קָבוּעַ הוּא מִטַּעַם דְּכִינּוֹן דְּבָטֵל בְּרוּב אִין כָּאֵן אִסוּר
וְלֹא חָשִׁיב קָבוּעַ ע"ש.

וא"כ אי נִימָא פנ"ל הָא אֲדַרְבָּא כִּינּוֹן שְׁהֵדִין דְּקָבוּעַ כְּמַחְצָה עַל מַחְצָה לֹא יִבְטֵל בְּרוּב
מֵה"ט כִּינּוֹן שְׁאִינוּ נִיפָר לְהִתֵּר שׁוּב לֹא שְׁיִיף לְהִתֵּר מִטַּעַם כָּל א' מְרֻבָּא פְּרִישׁ דְּהוּי
קָבוּעַ פנ"ל.

וכבע"ח וְכָל הֵנִי דְּלֹא בְּטָלִי נְעוּד דְּהָרָא"ש ו"ל מִתִּיר גַּם לְאֲנָכְלוֹן כְּלוֹן בַּב"א. וְתוֹס'וֹ
בְּכוּרוֹת כ"ג פְּתַב גַּם כֵּן דְּמִסְתַּבְּרָא דִּמֵה"ת מוֹתֵר וְהָא דְּבִטּוּמָאֵת מִשָּׂא כְּמָאֵן דְּאִיתָא דְּמִי
רַק מְדַרְבְּנָן ע"ש.

וכן רוב הפוסקים שפיתבו דְּנִיפָר הַחִסּוּר לְהִיּוֹת הֵיטֵר וְקָשָׁה מִנ"ל כִּמ"ש לְעִיל וְהִנֵּה
נִרְאָה לִמָּה שְׁהַקְשָׁה הַמְרַדְכֵי דְּקִי"ל קָבוּעַ כְּמַע"מ וְהָא סְנֵהֲדָרִין דְּיִלְכִינּוּ רֻבָּא מִינֵיהּ
קָבוּעַ מִיַּעוּט כְּהָרֻב וְלִשׁוֹן שֶׁל הַתִּי אִינוּ מוּבָן ע"ש: וְנִרְאָה לַע"ד דְּהָא רֻבָּא כְּכוּלוֹ יְלִיף
הַש"ס מִלְּמִיד אַחֵר לֹא מֵאַחֲרֵי רַבִּים כו' דְּיִלְיָף כָּל רֻב ע"ש בְּנִזִּיר מ"ב ב' שְׁעָרוֹת כו'
אָמַר ר"א כו' זֹאת אוֹמֶרֶת רֻבּוֹ כְּכוּלוֹ מְדַאוּרֵייתָא מְדַגְלֵי כו' בְּנִזִּיר יִגְלַחֲנוּ כו' הֵכָא עַד
דְּאִיכָּא כְּלוּלָה הָא בְּעַלְמָא רֻבּוֹ כְּכוּלוֹ ע"ש וְהִינּוּ דְּזָה א"א לְלִמּוּד מֵאֵר"ל דְּהָא הַמוּעֵט
קָבוּעַ כְּמוֹ הָרֻב וְאִין כָּאֵן סָפֵק רַק שְׁיִיף חָשִׁיב בְּגִילּוּס הָרֻב כְּכוּלוֹ.

ומעין זה הוא בְּשַׁחֲטָה דְּרֻבּוֹ כְּמוֹהוּ כו' וּפְרוּץ מְרוּבָה עַל הַעוּמָד. וּבְסוּפָה חֲמַתָּה מְרוּבָה
כו' כְּפִירֵשׁ"י רִישׁ סוּכ' וְכָשֵׁר מְרוּבָה עַל הַפְּסוּל כו' וּבְמִשְׁנֵה פְּלִים רֻבּוֹ מִתְּכוּת כו' וְתַנּוּר
וְתַמֵּץ בְּרֻבּוֹ וְהַרְבֵּה כה"ג.

וְהִינּוּ שְׁנֵדוֹן עַל הַדָּבָר כְּלוֹ אִם נִקְר' הַסִּימָן שְׁחוּט אוֹ קִיָּים אֲמֵרִינּוּ רֻבּוֹ כְּכוּלוֹ שְׁנִקְרָא
שְׁחוּט. וְכֵן פְּסִיקַת קְנָה לְעַנְיָן טְרִיפּוֹת שְׁנִקְרָא הַסִּימָן נִפְסַק וּבְכָל הֵנִי כִּינּוֹן דְּכוּלוֹ דְּבָר
אַחַד וְצָרִיף לְהַקְרָא אוֹ עַל שֵׁם הָרֻב אוֹ עַל שֵׁם הַמוּעֵט חָשִׁיב כְּכוּלוֹ ע"י הָרֻב אף
שְׁהַמִּיעוּט קָבוּעַ.

וְזֵה אִינוּ עַנְיָן לְסָפֵק. וּבִט' חֲנִיּוֹת בְּנִמְצָא וְקָטָן וְקִטְנָה וְשָׂאָר רֻב א"א לְלִמּוּד מְקָרָא הַנְּל'
דִּיגְלַחֲנוּ כו' דֹּא"א לֹא דְּבָטֵל הַמִּיעוּט כְּאִילוּ אִינוּ נִמְצָא דְּהֵם דְּבָרִים נִפְרָדִים שְׁהַחֲנִיּוֹת
שְׁמוּכָרִים נִבְלָה הֵם בַּפ"ע וְכֵן הָאִילּוּנִית וְהַטְרִיפּוֹת לֹא יִתְכַשְּׁרוּ עַל יְדֵי הָרֻב.

וּמִמִּילָא כְּשִׁדְנִין עַל א' אִי מְהָרֻב אוֹ מִהַמִּיעוּט א"א לְלִמּוּד מְהָא דְּרֻבּוֹ כְּכוּלוֹ. דִּמ"מ ע"ז
שְׁדְנִין יֵשׁ סָפֵק דְּאוּרֵייתָא שְׂאֵם הוּא מִהַמִּיעוּט טְרִיפָה.

וְזֶה יִלְפִי מֵאֲרֵי לְהַטּוֹת דְּסִנְהֶדְרִין שֶׁהִסְפֵּק לְכָל הַב"ד אִם הָאֵמֶת פְּהָרֹב אוֹ פְּהַמְיָעוּט הַמְזַפִּין וּפּוֹסְקִין לְחַיִּיב וְאֵמֶרָה תּוֹרָה שֶׁהִסְפֵּק מְוַכְרַע ע"י הָרֹב שֶׁהָאֵמֶת כּוֹ. כּוֹ בְּכָל רֹב אֵף דְּלִיתָא קָמֵן יֵשׁ רֹב סְבָרוֹת ע"ז הַנְּמַצָּא שֶׁפֶּשֶׁר וּמְכָרִיעַ הִסְפֵּק כּוֹ: וְכֵּן פְּשָׁדְנִין עַל א' שֶׁהוּא סְפֵק אִי מְהָרֹב בְּזֶה אֵמֶרָה תּוֹרָה קְבוּעַ כְּמַחְצָה ע"מ.

וּבְסִנְהֶדְרִין יֵשׁ ב' הַדְּבָרִים. דְּהָא פְּשָׁהֲרֹב מְחַיִּיבִין כּוֹ חַשְׁיָב שֶׁכָּל הַב"ד מְחַיִּיבִין דְּהָא בְּש"ס סִנְהֶדְרִין דָּף ו' דַּא"צ לְשִׁלְמֵם בְּטַעֵו חֵלְקֵי אוֹתָן שֶׁלֹּא טַעֵו מִשּׁוּם דַּא"ל אֵת לֹא סְלִיק דִּינָא.

וְאִם הִי חַשְׁיָב רַק שֶׁהָרֹב יְכוּלִין לְחַיִּיב הִי מְשַׁלְמִים הַכֹּל. וְע"כ דְּכֹלּוֹ חַשְׁיָב שֶׁפּוֹסְקִין הַדִּין בִּינּוֹן דַּכ' א"ר לְהַטּוֹת.

וְהִינּוּ מִשּׁוּם דְּכָל הַב"ד חַשְׁיָב ב"ד אֶחָד דַּכְת' לֹא תַעֲשׂוּ אֲגוּדוֹת שִׁיְהִי פֶּלַג מוֹרִין כּוֹ. וְאוֹ שִׁיְפִסְקוּ חַיִּיב אוֹ זַכַּי עַכ"פ כָּל הַב"ד צָרִיף לְפִסְקֵי הַדִּין.

וְאִם כּוֹ ע"כ סְתָרִי אֶהְדְּדִי אוֹ שִׁיְכָרִיעַ הַמְיָעוּט אֵת הָרֹב אוֹ הָרֹב הַמְיָעוּט. שׁוּב בְּזֶה רֹבּוֹ כְּכֹלּוֹ כְּמוֹ בְּגִילּוֹחַ וְהַסִּימָן שִׁיְהִי נִקְרָא כְּלוֹ שְׁחוּט וְנִפְסָק.

כִּינּוֹן שֶׁדְּנִין עַל הַכֹּל בְּיַחַד חַשְׁיָב מֵהַ שֶׁפּוֹסְקִין פְּהָרֹב שֶׁכָּל הַב"ד מְחַיִּיב וְהַמְיָעוּט כְּמֵאן דְּלִיתָא וְכֹאֲלוֹ פּוֹסְקִין כְּנֹלָם כּוֹ. וְמֵה"ט פֶּרַק קַמָּא דְּהוֹרִיּוֹת קו"ל ק' שִׁיְשָׁבוּ לְהוֹרוֹת אֵף דְּהַמְיָעוּט חוֹלְקִין רֹבֵי כְּכֹלּוֹ אֵף דַּכ' כָּל הָעֵדָה.

וְכֹשֶׁלֹּא יִשְׁבוּ כְּכֹלּוֹ לֹא מִקְרִי כָּל ע"י הָרֹב ע"ש לְמַסְקָנָא דַּאִיתּוֹתֵב ר"י. וְהוּא מְטַעֵם דְּבִיִּשְׁבוּ כְּכֹלּוֹ דַּע"כ יְכָרִיעוּ כ"א וְסְתָרִי מְכָרִיעַ הָרֹב וְרֹבּוֹ כְּכֹלּוֹ וְחַשְׁיָב כְּכֹלּוֹ פֶּסְקוֹ.

מִשָּׂא"כ כְּשֶׁלֹּא יִשְׁבוּ רַק הָרֹב דַּאִין שִׁיְיָ לְהֵם הַמְיָעוּט א"כ פֶּסְקוֹ רַק רֹב הָרֵאֲנִין לְהוֹרוֹת וְלֹא שִׁיְיָ רֹבּוֹ כְּכֹלּוֹ דַּאִין דְּנִין כָּל עַל כְּכֹלּוֹ שִׁיְיָ נִקְרָא דְּבָר א' כּוֹ. וְזֶה כְּנֹונֵת תּוֹס' ב"ק פֶּרַק הַמְנִיחַ דַּאִין הוֹלְכִין בְּמִמּוֹן אַחַר הָרֹב מ"מ סִנְהֶדְרִין חַשְׁיָב הַמְיָעוּט כְּמִי שֶׁאִינוֹ דַּב"ד מִפְּקִי מִינֵי ע"ש שְׁנֵתְחַבְּטוּ בַּפִּי דְּבָרֵי תּוֹס' ע"ש.

וּבְאֵמֶת כְּנֹונֵתָם כּוֹ לְדִשׁוּב רֹבּוֹ כְּכֹלּוֹ דְּחַשְׁיָב שֶׁכָּל הַבֵּית דִּין מְחַיִּיבִין וְאִין כָּאן מִיָּעוּט כָּל כְּכֹלּוֹ שֶׁכְּנֹונֵת צָרִיכִין לְפִסְקֵי וְכָל הַב"ד כְּחַד כּוֹ לְזֶה אִינוֹ עֲנִין לְסְפֵק רַק מְטַעֵם רֹבּוֹ כְּכֹלּוֹ וְהַמְיָעוּט אֵף שֶׁהוּא וְדַאִי כְּמֵאן דְּלִיתָא חַשְׁיָב כְּכָל הַנִּי דַּכ' לְעִיל וּמְמִילָא מֵה"ט לֹא חַשְׁיָב קְבוּעַ כָּל בְּסִנְהֶדְרִין דְּהָא אִם יִפְסְקוּ פְּהָרֹב אִין כָּאן מִיָּעוּט כָּל אֵף שְׁנִיכָרִין וְכֵּן בְּסִימָן וְסָדָף וְכָל הַנִּי אֵף שֶׁהַמְיָעוּט נִיכָר וּבְמִקּוּמוֹ מ"מ כְּשֶׁדְּנִין עַל כָּל הַסְפֵּק חַשְׁיָב נִפְסָק כְּכֹלּוֹ כּוֹ.

וְזֶה הוּא כְּנֹונֵת הַמְרָדְכֵי פ"ק דְּחוֹלִין בַּתִּי: וּמ"מ יְלִיף הַגְּמָרָא שֶׁפִּיר גַּם בְּסִפְּק דְּאֲזִלִּין בְּתַר רֹבָא מֵאֲחֵרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת דַּא"ל לְמָה יִצְטָרְכוּ הַב"ד כְּכֹלּוֹ לְפִסְקֵי פְּהָרֹב לְחַיִּיב מִיתָה וּמִמּוֹן הָא לְכָל הַב"ד בְּיַחַד הִסְפֵּק שֶׁמָּא הַדִּין עִם הַמְיָעוּט הַמְזַפִּין.

וְלֹא דְּמִי כָּל לְרֹב דְּגִילּוֹת וְסִימָנִין וְהַנִּי לְשֶׁהָרֹב ג"כ וְדַאִי פְּהַמְיָעוּט שִׁיְיָ שֶׁרֹבּוֹ כְּכֹלּוֹ. מִשָּׂא"כ לְעֲנִין הַסְפֵּק בְּדִין אִם הַדִּין פְּהַמְיָעוּט זֶה פְּטוּר וְהָרֹב שֶׁלֹּא כְּדִין וְע"כ דְּגִזָּה"כ שֶׁבְּסִפְּק הוֹלְכִין אַחַר הָרֹב שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁהָאֵמֶת כּוֹ.

ושוב פּשָׁאָמְרָה תּוֹרָה אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת דְּמִסְתָּמָא הָאָמַת פֶּן לְסַמְנָה ע"ז שׁוֹב מִמִּילָא לְעֵנֵן הַפֶּסֶק רַבּוּ פְּכוּלוֹ וְחָשִׁיב שְׁפָל הַב"ד מְחִיבִין פֶּנ"ל וְאִין פֶּאן קְבוּעַ פְּלָל דְּכַמְאן דְּלִיתָא: וּא"ל דַּא"כ לָמָּה לִיה קָרָא דְרַבּוּ פְּכוּלוֹ הָא מְצִינוּ לְמִילָף מְאַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת.

דַּא"כ הָוֵי קְבוּעַ. וְגַם אִין הוֹלְכִין בְּמַמוֹן א"ר וְגַם דְּבַצְרֵי לְהוּ מְמַנֵּן הַב"ד.

ז"א דְהוּי מ"ל דְּגוּזָה"כ שְׁהַמְיַעוּט יִבְטְלוּ דַעְתָּם מִפְּנֵי הָרוּב פִּינּוֹן דְּסִתְרֵי וְכַמוֹ זָקֵן מְמָרָא דְכִתְיָ ע"פ הַדְּבָרִים כּו' וְג"כ לֹא קָשָׁה פֶּל הַנְּ"ל דְּמִמִּילָא פֶּל הַב"ד פּוֹסְקִין פְּהָרוּב. רַק עַכְשָׁיו דִּילְפִינּוֹ רַבּוּ פְּכוּלוֹ י"א גַם בְּסִנְהֶדְרִין פֶּן פֶּנ"ל.

וּמְרַבּוּ פְּכוּלוֹ א"י לְלַמּוֹד עַל סִנְהֶדְרִין דְּשָׁם דְּבָר א' מִשָּׂא"כ בְּדְבָרִים נְפָרְדִים שָׂא יִכְרִיעַ לֹא הָוֵי יִדְעִינוּ פְּלָל דְּחָשִׁיב פֶּל הַב"ד א' וְצָרִיף אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת פֶּנ"ל. וְאִם פֶּן מְזָה נְלַמֵּד שְׁפִיר בְּיָבֵשׁ בְּחַד בְּתַרֵי דְבְטַל בְּרוּב לְגַמְרֵי פִינּוֹן שְׁדִינִין עַל פֶּל הַתַּעְרוּבוֹת בְּיַחַד.

וּע"כ אִו שְׁיִהְיֶה הַפֶּל אֲסוּר מְסַפֵּק וְאִז הַמְיַעוּט יִכְרִיעַ הָרוּב הָיִתֵר שְׁיִאֲסוֹר מְסַפֵּק. אִו שְׁיִהְיֶה מְוֹתָר פְּכוּלוֹ שְׁפִיר פִּינּוֹן דְּסִתְרֵי הַמְיַעוּט וְהָרוּב מְכָרִיעַ הָרוּב הַמְיַעוּט שְׁיִהְיֶה מְוֹתָר פְּכוּלוֹ: וּבְזָה מוּבָן מַה דְּתַמָּה פ"מ שְׁלֹא מְצִינוּ הָיִתֵר שְׁנִתְעַרְבַּב בְּב' ח' אִיסוּר דְּנִימָא תַּהֲפֹף לְאִיסוּר שְׁיִלְקָה עַל ח' א' וּמ"ש מְאִיסוּר שְׁנִתְפֹּף לְהָיִתֵר ע"ש.

וּלמ"ש לַק"מ דְּדוֹנְקָא בְּהָיִתֵר שְׂאֵם לֹא נִתְפֹּף הָאִיסוּר לְהָיִתֵר יִכְרִיעַ הַמְיַעוּט אֶת הָרוּב הָיִתֵר לְהִיּוֹת אֲסוּר פְּכוּלוֹ מְסַפֵּק לְכָף מְכָרִיעַ הָרוּב וְנִתְפֹּף פֶּנ"ל. מִשָּׂא"כ הָיִתֵר בְּרוּב אִיסוּר גַּם אִם לֹא נִתְפֹּף מ"מ נִשְׂאָר פְּכוּלוֹ אֲסוּר מְסַפֵּק וְלֹא יִכְרִיעַ פְּלָל הָרוּב אִיסוּר לְהִיּוֹת מְוֹתָר מִמִּילָא לֹא נִתְפֹּף פְּלָל וְנִשְׂאָר הַהָיִתֵר הָיִתֵר וְאִיסוּר אֲסוּר וְהַפֶּל אִיסוּר מְסַפֵּק וְשְׁקִיבּוּעַ פֶּנ"ל (מְלַבֵּד דְּבַל"ז לֹא קָשָׁה דְהַר"ן נְדָרִים בְּגִדּוּלִין וְנִמְכָּ"ן ע"ז גְּבִי קָמָא קָמָא בְטַל כ' דְהָיִתֵר אִין דְרַכּוֹ לְהַתְבַּטֵּל רַק לְהוֹסִיף עֲלֵי וְחָשִׁיב פְּכָבָר נִיתְנַסַּף ע"ש) מ"מ עִיקָר פֶּנ"ל.

דְּבִאִיסוּר מוּעֵט שְׁיִכְרִיעַ הַהָיִתֵר שְׁיִהְיֶה אֲסוּר פְּכוּלוֹ מְסַפֵּק וְסַפֵּק בְּאִיקְבַע מַה"ת לְחוּמְרָא א"כ יִהִי עַל פֶּל הַתַּעְרוּבוֹת שְׂם אֲסוּר מַה"ת פְּהַמְיַעוּט וְכִינּוֹן שָׂא"א לְחֻלְקָא וְעַל פֶּל הַתַּעְרוּבוֹת צְרִיכִין לְפָסוּק בְּשִׁנְיָה מְוֹתָר אִו אֲסוּר הָוֵי פְּסִנְהֶדְרִין שָׂא"א לְחֻלְקָא וְכַהֲאִי דְפִסְחִים דְאִין קָרְבַּן צְבוּר חֲלוּק דְמְבַטֵּל הַמְיַעוּט לְגַמְרֵי שְׁיִהְיֶה דִינּוּ פְּהָרוּב וְנִתְפֹּף פֶּנ"ל מִשָּׂא"כ הָיִתֵר בְּאִיסוּר פֶּנ"ל דְגַם אִם לֹא יִבְטַל יִהְיֶה פֶּל הַתַּעְרוּבוֹת שְׂם אִיסוּר מִן הַתּוֹרָה פְּהָרוּב.

וְאַף דְהָא עַכ"פ שְׂם וְדָאִי אִיסוּר יִתְבַּטֵּל מִהָרוּב ע"י הַמְיַעוּט וְלְכַאוּרָה שְׁיִיף ג"כ פֶּנ"ל שְׁהַמְיַעוּט יִכְרִיעַ שְׂלֹא יִהִי וְדָאִי רַק סַפֵּק אִיסוּר. וְשׁוֹב נִתְפֹּף הַמְיַעוּט שְׁיִהְיֶה הַפֶּל וְדָאִי אִיסוּר פֶּנ"ל שְׁהָרוּב מְכָרִיעַ לְוִדָאִי פֶּנ"ל.

דְּנִיּהוּ שְׂאִין הַהָיִתֵר מוּעֵט מְכָרִיעַ הָרוּב לְהִיּוֹתוֹ פְּמוּהוּ הָיִתֵר עַכ"פ יִהְיֶה הָרוּב מְוֹתָר לְהַמְיַעוּט שְׂלֹא יִהִי וְדָאִי כְּמוֹ שְׁהִי דְנִרְאָה דו"א דְהָא לְהִרָא"ש וְכוּ' הַנְּ"ל לֹא נִתְפֹּף לְהָיִתֵר רַק בְּנִדְעַת הַתַּעְרוּבוֹת וְנִרְאָה דְהוּא מְדָאוּרִי' וְאִם אַכְל פֶּל הַג' ח' קוֹדֵם שְׁנִדְעַת חִיב חֲטָאֵת דְוִדָאִי חֲלַב אַכְל שְׂלֹא נִתְפֹּף לְהָיִתֵר.

וילעגן סטאט אפֿשר דאָינז שױב מידיעתו מיִקרי דאָלוי ידע הֵיה נהפֿה ומותר מה"ת וכל האִסור ע"י שׁלא נודע. ואינז מוכרח דמ"מ על ח' חלב האִסור הֵיה שׁב מידיעתו וכינז דעתה לא נהפֿה להיתר חֲשיב שׁב מידיעתו.

אָבל עכ"פּ אִסור דאָרײַטא עבִיד בִּלא נודע וְהטעם דְּדוֹקא בְּנוֹדע שְׁצָרִיכִין לְדוֹן על פְּלוֹ אם מותר או אסור הָרוב מְכָרִיע דִּיהֵי מותר וְכִסְנֵהֶדְרִין שְׁצָרִיכִין לְפִסּוֹק פּנ"ל דְּמְכָרִיע. משא"כ בִּלא נודע שא"צ לְדוֹן על התערוכות לא שׁיִיף שְׁיִכְרִיע אֶת המיעוט פְּדִי שְׁהמיעוט לא יכריע הָרוב פִּינז דא"צ פִּלְל לְדוֹן עֲלִיו נְשָׂאָר כֹּל אַח' כְּמוֹ שֶׁהוּא.

וּלְכֹה בְּמֵאֵי דְצָרִיף הֶרְמָה לְמ"ד הֶרְמָתוֹ מְקַדְשָׁתוֹ כּו' פִּינז דא"א לְהָרוב לְהִכְרִיע לְהִיתָר כֹּל שׁלא הָרִים וְעֵדִיִּין שֵׁם אִסור עֲלִיו שׁוֹב לא נִהְפֵּה פִּלְל פּנ"ל: וא"כ בְּרוב אִסור פִּינז דָּאָם לא יכריע עכ"פּ נְשָׂאָר אִסור מִן הַתּוֹרָה דֹס' בְּאִיקְבַּע מה"ת וְשֵׁם אִסור על כֹּל הַתּעֲר״בוֹת וּבִין סָפֵק לְנֵדָאֵי אִין שׁוֹם נ"מ לְכַתְּחִילָה פִּינז דמה"ת אִסור וְרַק לְעֵגְנִין אִם יַעֲבֹר א' אִם יִלְקָה א"כ שׁוֹב הָיִי בִּלא נודע דא"צ לְדִין פִּלְל ע"ז אִי בְּטַל או לא פִּינז דב"כ וּב"כ אִסור מה"ת וא"צ לְדוֹן רַק אַחַר שְׁאָכַל אִי חֲשִׁיב או לא א"כ מְמִילָא אַכַּל רַק סָפֵק אִסור מֵה שׁלא נִהְפֵּה כְּמוֹ אִלּוּ אַכַּל א' בִּלא נודע תַּעֲר״בוֹתוֹ בְּרוב אִסור דהי' חֲשִׁיב קְבוּע פִּינז דְּלֵא נִהְפֵּה פּנ"ל.

וּמְמִילָא גַם בְּנוֹדע כֹּן פִּינז דְּקוֹדֵם שְׁאָכַל לא נִתְבַּטַּל הַהִיתָר דְּגַם אִם לא יכריע יהי' אִסור הַפִּל פּנ"ל: סִימָן ב"ה לְהַלְכוֹת נִדָה אִשָּׁה שְׁבִימִי עֵיב״וּרָה בְּדָקָה עֲצָמָה וּמִצָּאָה על הַעֲד קָרְעִין אֲדוֹמִים מְקַצְתוֹ נְלִקְטִין מִהַעֲד וּמְקַצְתוֹ נִימ״וּחִין.

וּלְפָרְקִים מִתְחִיל לְכֹאֹב לָה בְּטִיב״וּרָה בְּיָמִין או בְּשְׂמֹאל או בְּגִבָּה וְנִגַּד מְקוֹם הַפְּלִיּוֹת וּבְכֹל פַּעַם אַחַר כָּאֵב הַנְּ"ל מוֹצֵאת הַקְּרִטִין אֲדוֹמִים הַנְּ"ל. וְנִמְשָׁף כֹּן עַד אַחַר שְׁלִדָה זְמַן רַב וְעֵדִיִּין אִינָה יְכוּלָה לְהַטָּהֵר כִּי כְּשֶׁמִּתְחַלֵּת לְסַפֵּר ז' נְקִיִּים לא יַעֲבֹר ב' או ג' יָמִים עַד שְׁבִאוֹ לָה כָּאֵב הַנְּ"ל וּמִיד מוֹצֵאת קְרִטִין הַנְּ"ל וְלֵא תוּכַל לְסַפֵּר ז' שׁלא יבֵּא כָּאֵב בְּנִתְיָם וְתִמְצָא קְרִטִין הַנְּ"ל.

וְעָשׂוּ לָה מְכַחֵל מִפְּשָׁתוֹ וּבְדָקָה עֲצָמָה כְּמָה פְּעָמִים בּוֹ וּמוֹצֵאת בְּכֹל פַּעַם קְרִטִין הַנְּ"ל רַק על הַצְּדִין וְלֵא על רֹאשׁ הַמְּכַחֵל: רֹאשׁוֹנָה נְבֵאָר אִם יֵשׁ לְהַתִּירָה כְּשֶׁמוֹצֵאת קְרִטִין הַנְּ"ל וְזֶה מִב' פְּנִיִּים.

א' מְטַעְמִים שְׁפֵתָב הַט"ז ס' קצ"א. ב' מַחְמַת בְּדִיקַת הַמְּכַחֵל שֶׁהוּא רֹאִי דְמִן הַצְּדִידִים הוּא וְלֵא מִן הַמְּקוֹר כְּמוֹ בְּר״אָה דָם מַחְמַת תְּשִׁמִּישׁ שְׁפוּמְכִין על בְּדִיקָה הַנְּ"ל: הֵנָּה מְטַעַם א' פְּשׁוּט שְׁאִין הִיתָר.

חָדָא דְכָבֵר דְּחָה הַח"צ ס' ע"ג דְּבָרֵי הַט"ז וְכַתְּבָ שֶׁהוּא אִסור כְּרַת ע"ש. וְעוֹד גַּם הַט"ז לא קָאָמַר רַק בְּכֹאֵב בְּמְקוֹם הַפְּלִיּוֹת שְׁדָרְף הַקְּרִטִין לְהַגִּלַּד שֵׁם וְאִף שְׁנַפְסֵק הַכָּאֵב תוּלָה דְּלֵא נִתְרַפָּא ע"ש משא"כ בְּנִידִן דִּידוֹ.

וְעוֹד דְּהָא הַח"צ תְּמָה אִיף אִפְּשָׁר לְדוֹן כָּאֵב כְּמָה הָא מְשַׁנָּה שְׁלִימָה אִלּוּ הֵן הַנְּסֻתוֹת חוֹשֵׁשֶׁת בְּפִי כְּרִיסָה כּו' וְכֹל הַר״וָּה בְּכֹאֵב הוּא ר״וָּה ע"ש בח"צ. אָמְנָם טַעַם הַט"ז פְּשׁוּט כּמ"ש הַרְשָׁב"א בְּתַה"א וְהָר"ן בְּחִידוּשָׁיו שֵׁם וּב"י ע"ש ס' קפ"ז דָּאִין דָּאִין אִשָּׁה קוֹבַעַת וְסֹת בְּקִפְצוֹת לְחוּדְיָהּ ה"מ בְּקִפְצָה וְכֵה"ג שְׁהַאֲנָס גוֹרֵם לְנֻסַּת שְׁיָבֵא כּו' אָבֵל אֲנָס

הבא מחמת הנסת כהנהו דמתני' בלא ימים נקבע שאין האונס גורם הנסת אדרבא הנסת גורם להם שיבואו ע"ש.

ולכך בעונבדא דט"ז שהי' פאב במקום הכליות שידוע שאין נסת גורם לכאב כזה גם דכמה פעמים שהי' לה הפאב ולא ראתה וע"כ דהפאב הוא מצד עצמו והוי כמפה ושוב תולין גם הקרטין בו.

ונה החילוק בין הפאב דמתני' דשם יכולין לבוא מחמת הנסת ואיך נתלה הנסת בהם ונה פשוט לענ"ד. ואם פן בנידון דידן מאן לימא לן שאין פאב זה מחמת הנסת הא בכל פעם שפא הפאב מוצאת קרטין הנ"ל והוי ממש כחוששית בפי פריסה.

וא"כ גם הט"ז מודה. דכאן אשה זו קבעה לה נסת בכל פעם שפאב לה פנ"ל שפראה קרטין הנ"ל שהוא דם ממש רק פינון שהוא בימי עיבור ויניקה דאין האשה קובעת נסת ולא הוי נסת קבוע אבל כשמוצאת קרטין הנ"ל היא טמאה לכ"ע פנ"ל ומטעם הב' מחמת בדיקת המכחול נסמוך שהוא מהצדדין כמו בראיה מחמת תשמיש.

ג"כ אין היתר דהא קי"ל דם הנמצא בפרוזדור חזקתו מן המקור. ואם פן לכאורה מאי ראיה מבדיקת שפופרת כשנמצא מן הצד ברמ"ת שפא רגע קודם הבדיקה ירד ממקור לפרוזדור ולכך נמצא מן הצד דהא גם בבדיקה זו הוי נמצא שפרוזדור ע"י העד וחזקתו מהמקור.

אף ז"א חדא דא"כ לא גרם השפופרת ראי' פלל ושוב מותרת דנתרפאה כמו בלא נמצא דם פלל דעקרה הנסת דראי' מחמת תשמיש. ומותרת ממ"נ אם המכחול גרם ע"כ מהצדדים הוא נאי הנה מקודם א"כ נתרפא.

ואף דלשון הש"ס לא נמצא על ראש המכחול בידוע שפן הצדדין. היינו דאם לא נתרפאה ע"כ מהצדדין ולכך פללו יחד בש"ע לא נמצא פלל או נמצא מהצד.

ולכאורה יש חילוק דלא נמצא פלל צריכה נקיים אח"כ כשפראה מ"ת משא"כ על הצד. וגם בחזרה וראתה אח"כ ג' פעמים דבלא נמצא פלל שהוא מטעם נתרפא חזרה לאיסורה משא"כ כמן הצד.

אבל למ"ש אין חילוק דגם בנמצא מן הצד יש לחוש שהי' מקודם רק ההיתר מטעם דא"כ נתרפאה ושוב הוי פלא נמצא פלל דצריף אח"כ ז' נקיים. וגם בחזרה לראות ג' פעמים אסורה דלא הועיל ע"ז בדיקה ראשונה פנ"ל.

וא"כ בנידון דידן לא מהני הבדיקה דשפיר יש לחוש דראתה קודם הבדיקה ונמצא על צד המכחול שהי' בפרוזדור דחזקתו מהמקור. ועוד דדוקא התם לאוסרה על בעלה שהוא מטעם נסתות דרבנן כמ"ש תוס' ושאר פוסקים מהני הבדיקה ולא חיישינן פנ"ל משא"כ בנ"ד לענין נקיים: ועוד גם אם נתיר שם בלי נקיים אח"כ בנמצא מן הצד מ"מ יש ג"כ חלוקים.

חדא דהתם בחזקת טהרה עומדת. ועוד דהא אין שום ריעותא על קודם הכנסת המכחול לומר שראתה קודם ולמה נחוש לזה ומקמינן לה בחזקת טהרה דהא פל לבעלה דיה שעתה וכאן עדיף דלא שפיר הרי טמאה לפניף דהא אם לא ראתה קודם רק ברגע זו

האחרון שהי' השפופרת שם א"כ ע"כ הוא מצדדין פיון שלא נמצא על ראשו ועדיין טהורה ואלומא חזקת טהרה.

משא"כ בנ"ד שהחזקה לראות ע"י הפאב וא"כ מה יועיל הבדיקה שאחר הפאב שנמצא מהצד הא חיישינו שפיר שראתה קודם כמו עכשיו דאין הבדיק' גורמת הראי' וכנ"ל: ועוד דכאן בחזקת טמאה היא שלא נטהרה מלידתה עדיין.

ואף דמ"מ יש חזקה דהא הראיה הוי שינוי הגוף ומוקמינן אחזקה שלא ראתה קודם הבדיקה. מ"מ נראה דדמי ממש להא דקי"ל חולין י' הלכתא פנותי' דר"ה בלא שיבר בה עצמות ואף שיש לתלות בעצם המפרכת מ"מ בהמה בחיי' בחזקת איסור עומדת ואף דהספין בחזקת בדוק מ"מ הרי פגום לפניה ואמרינן שפא מוקדם נפגם והוי תרתי במקום חזא וכן במקנה שנמצא חסר ע"ש בתוס' בד"ה ספין שפיתבו לחלק בין שיבר עצמות דיש במה לתלות שנעשה אח"כ.

וכן בעצם המפרכת דבתרתיא שאינו נזהר כ"כ משא"כ במקנה שאין לתלות על אח"כ יותר מקודם אמרינן שהי' קודם ע"ש. וכן פאן בשלמא רדמ"ת ורואין שנה גורם הראי' א"כ מהני בדיקת המכחול דתולין שהפנסת המכחול גרם וכמו התם בשיבר כו' ולא קודם ונדאי מן הצדדים דקודם לכן לא הי' דבר הגורם משא"כ בנידון דידן דאין במה לתלות יותר שראתה עכשיו מקודם דהא הפאב הי' קודם הבדיקה וי"ל שראתה קודם ואין ראי' ממה שהוא מן הצד דהא בחזקת טמאה עומדת ואף דנימא החזקה שלא ראתה עד עתה מ"מ הא הרי דם לפניה והוי תרתי במקום חזא וכמו בהמה בחזקת איסור וכמו במקנה דלא שייכי כל התירוצים שפיתבו תוס' שם ע"ש.

והא פריה הש"ס ריש נדה מ"ש ממקנה כו' אף להלל דתהיה טמאה ונדאי ומשני התם תרתי לריעותא הכא חזא כו' ומבואר להדיא דאם הי' האשה בחזקת טמאה והוי תרתי לריעותא ונהרי דם לפניה היתה ונדאי טמאה וממילא דאף לחולין טמא כנ"ל.

וא"כ פאן הוא כנ"ל. אף יש לחלק דשם הרי טמאה לפניה דעכשיו ונדאי טמאה משא"כ פאן אם השתא הוא דחזאי א"כ הוא מהצדדין ועדיין טהורה מחמת דם זה כמ"ש לעיל.

: אף זה אינו מועיל פאן דאית לה חזקת טמאה מחמת הלידה ואמרינן דלא נטהרה כמו במקנה דהס' על הטהרה וכן בהנ"ל דהספק על הנקיים כנ"ל. עף אפשר דגם פאן יש לתלות יותר על עכשיו בשעת הבדיקה מקודם דהא חזקת דמי המקור שבאין בהרגשה כמבואר ברמב"ם ז"ל בבדיקה אמרינן אימור הרגשת עד הוא.

וא"כ אם נאמר שראתה קודם הבדיקה הי' לו להיות בהרגשה אם הי' מהמקור ותולין בשעתה בשעת הבדיקה שאף אם מן המקור אינה מבחנת ושוב פיון שנמצא מהצד ע"כ מצדדין הוא ומהני הבדיקה והוי כמו שיבר עצמות ואף דאינו ונדאי מ"מ כמ"ש תוס' חולין שם לענין עצם המפרכת דבתרתיא פיון דיש סברא על אח"כ יותר מקודם ע"ש: שוב ראיתי בשו"ת נודע ביהודא יור"ד סי' מ"ג כתב נ"כ דאין בדיקה הנ"ל מועלת מטעם הנ"ל דשפא קודם לכן יצא לפרונוזור ולכך נמצא מן הצד ולא דמי לרדמ"ת דמטעם גתרפא כנ"ל וכ' דתלי' במחלוקת שמאי והלל דסבר דכותלי בית הרחם מוקמי דם ואף דלחולין מודה דוקא משום חזקת טהרה ע"ש ולע"ד יש לדון דאף אי לא אמרינן התם

קְוֹתְלִי בַּה"ר מוֹקְמִי דָם מ"מ הֵכָא מִיְגָרַע גְּרַע דְּהָא פִּינָן דְּדָם בְּפְרוֹזְדוֹר חֲזַקְתוּ מִן הַמְּקוֹר וּסְפֵק צְדָדִין לֹא מִיְקָרִי וְא"כ פֶּאן בְּבִדִיקַת שְׁפוֹפְרַת פְּשֻׁנְמָצָא מֵהַצַּד אִם נֹאמַר שְׁלֹא רְאָתָה קוֹנָם וְלֹא הֶעֱמִידוּ קְוֹתְלִי בַּה"ר רַק עֵפְתָה בְּשַׁעַת בְּדִיקָה א"כ ע"כ הוּא מֵהַצְדָדִין.

וְא"כ פִּינָן שְׁחֲזַקְתָּ דָם מֵהַמְּקוֹר מִמִּילָא מוֹרָה חֲזַקָה זֹו דְּוֹדָי לֹא רְאָתָה עֵפְתָה רַק קוֹנָם מְעַט וְקוֹתְלִי בַּה"ר הֶעֱמִידוּהוּ וְשִׁפִּיר הִי מֵהַמְּקוֹר וְיָבֵד לְמַטָּה וְכִינָן דְּחֲזַקָה זֹו הִגִּי כְּוֹדָי מֵהַמְּקוֹר אֲמָרִינָן לְזָה עֲצָמוּ דְּאִין הַבְּדִיקָה מוֹעֵלַת כְּנ"ל דְּכּוֹתְלִי בֵּית הַרְחָם הֶעֱמִידוּהוּ.

וְדוֹקָא בְּפְלוֹגְתָא דְּשִׁמְאִי וְהִלְל דָּגָם אִם לֹא הֶעֱמִידוּהוּ וְרְאָתָה עֲכָשְׁיוּ מ"מ הוּא מֵהַמְּקוֹר וְלֹא חִיִּישִׁינָן לְהַעֲמִידַת כְּבַה"ר מִשָּׂא"כ לְעִנָּן הַבְּדִיקָה בְּנִמְצָא מֵהַצְדָדִים מִחֲמַת חֲזַקָה הַנְּ"ל שִׁפִּיר חִיִּישִׁינָן.

וְהִי נִרְאָה דָּגָם בְּרוֹאָה דָם מִחֲמַת תְּשִׁמִּישׁ בְּאַמַּת לֹא סְמִכִינָן עַל הַבְּדִיקָה לְעִנָּן נְקִיִּים מְטַעַם חֲזַקָה הַנְּ"ל דַּע"ז אִין שׁוֹב רֵאִי מְכָל מ"ש שָׁם בְּתַשׁוּבוֹת נו"ב ע"ש רַק לְאִוְסְרָה לְבַעֲלָה שְׁהוּא דְּרַבָּנָן כְּנ"ל.

אַף י"ל דְּנִגְדַת חֲזַקָה הַנְּ"ל יֵשׁ חֲזַקָה דְּדָמִי הַמְּקוֹר בְּאִין בְּהַרְגָּשָׁה כְּמ"ש הַרְמְב"ם ז"ל פ"ט מַה' א"ב וְאִם הִי קוֹנָם הַבְּדִיקָה הִי לָהּ לְהַרְגִישׁ דְּלִיכָא הַרְגָּשַׁת עַד וְשׁוֹב יֵשׁ לְהַעֲמִידָה בְּחֲזַקַת טְהָרָה. אֲבָל עכ"פ בְּנ"ד שְׁהִיא בְּחֲזַקַת טְמֵאָה שׁוֹב כְּמ"ש לְעִיל דְּהוּי פְּמִקְנָה כּו' וְלֹא שִׁינָן מ"ש לְעִיל דְּהוּי פְּשִׁיבָר בְּהַ עֲצָמוֹת דְּיֵשׁ סְבָרָא שְׁפָא בְּשַׁעַת בְּדִיקָה דְּקוֹנָם לְכּוֹ הַיְתָה מְרַגְּשַׁת דּו"א דְּנִגְדַת זֹה שׁוֹב אִיכָא חֲחֲזַקָה דְּחֲזַקַת דָם מֵהַמְּקוֹר וְוֹדָי הִי קוֹנָם הַבְּדִיקָה וְהוּי חֲזַקָה נִגְדַת חֲזַקָה וְאִין שׁוֹב לְתַלּוֹת עַל עֲכָשְׁיוּ יוֹתֵר מִקוֹנָם וְהוּי פְּלֹא שִׁיבָר כּו' דְּהוּי תְּרַתִּי לְרִיעוּתָא כְּנ"ל.

וְאַף דִּי"ל דְּדוֹקָא דָם הֵכָא בְּהַרְגָּשָׁה חֲזַקְתוּ מֵהַמְּקוֹר וְדָם הַנְּמָצָא בְּפְרוֹזְדוֹר הוּא בְּהַרְגָּשַׁת זִיבַת דְּבָר לַח כְּמ"ש הַפּוֹסְקִים אֲבָל בְּלֹא הַרְגָּשָׁה אִין חֲזַקְתוּ מֵהַמְּקוֹר פְּלֵל וְשׁוֹב אִין פֶּאן רַק חֲזַקָה זֹו דְּבָא עֲכָשְׁיוּ.

דּו"א דְּהָא הַטַּעַם מְשׁוּם דְּרוּב דְּמִים מְצוּיִן שָׁם ע"ש וְהוּי רַק חֲזַקָה נִגְדַת חֲזַקָה. בְּפֶרֶט דִּי"ל אִימַר אַרְגָּשָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּא.

אוּ כְּסוּבּוּרָה הַרְגָּשַׁת מ"ר הוּא פְּדָאמַר בְּש"ס רִישׁ נִדָּה וְאַף דְּלֹא חִיִּישִׁינָן לְהַכִּי לְחוּד אֲבָל עכ"פ הִיכָא דְּמִסְיַע חֲזַקְתוּ מֵהַמְּקוֹר שׁוֹב חִיִּישִׁינָן כְּנ"ל: אֲמַנָּם בַּס' נ"ב הַנְּ"ל ס' מ"ו הוֹכִיחַ דְּאַף הִיכָא דְּלִיכָא חֲזַקַת טְהָרָה לֹא חִיִּישִׁינָן דְּכּוֹתְלִי בַּה"ר מוֹקְמִי דָם.

וְדַחַה דְּבָרֵי הַרְמְב"ן וְרַשְׁב"א ז"ל דְּהַצְרִיכוּ עכ"פ בְּדִיקַת הַפּוֹסְק טְהָרָה בְּחוּרִין וּסְדָקִין ע"ש. אוּלָם פֶּל רְאִיּוֹתֵיו לַע"ד אִינָם מְוַכְרְחִין.

מ"ש מִיּוֹלָדַת דְּטְבֵלָה אַחַר ז' דְּתַטְמָא לְמַפְרַע שְׁמָא הַדָּם אֲתַמּוּל לְבֵית הַחִיצוֹן וְכּוֹ בַּהַג"ה שָׁם דַּל"כ זָבָה כְּבָאִים יִיִּשְׁפָּרָה ז' נְקִיִּים וְטְבֵלָה וְלִמְחַרְתָּ רְאָתָה נִיחוּשׁ שְׁיַצָּא אֲתַמּוּל וְסַתְרָה ע"ש. וְלַע"ד לֹא קָשָׁה מִיּוֹדֵי דְּהָא ע"כ לְרַמְב"ן ז"ל מֵאִי מְהַנִּי אַף שְׁבִדְקָה בְּחוּרִין כּו' מ"מ שְׁמָא אַח"כ רְאָתָה וְכּוֹתְלִי בַּה"ר הֶעֱמִידוּהוּ וְע"כ דְּהָא בְּכָל דְּבָר שְׁנִשְׁמַנָּה בְּאִינָה מְעַשָּׂה מוֹקְמִינָן אַחֲזַקָה שְׁלֹא נִשְׁמַנָּה קוֹנָם רַק אַח"כ כְּמִבְּוֹאָר בְּכַמְהָ דּוּכְתִי חֲזַקַת מְעוּבָרַת וְכַה"ג וְלִכְּוֹ פְּשִׁבְדְקָה בְּחוּרִין וְהַפּוֹסְקָה בְּטְהָרָה וְנִתְבָּרַר דַּע"כ"פ אַז בְּשַׁעַת בְּדִיקָה פְּסָקָה

מלראות שוב מוקמינו אח"כ אַחְזָקָה שְׁלֵא נִשְׁמְנָה וְלֹא רָאָתָה וּלְכֹף אַף בְּזָבָה שְׁטָבְלָה וְרָאָתָה לְמַחַר אֵין לְחוּשׁ שְׁמָא יֵצֵא אֶתְמוּל כַּנֵּ"ל מִשּׁוּם חֲזָקָה הַנֵּ"ל דְּוַדַּאי לֹא נִשְׁמְנָה עַד עַתָּה.

משא"כ אם לא בְּדָקָה בְּהֶפְסֵק טְהָרָה בְּדִיקַת חוּרִין פְּתַב הַרְמַב"ן שְׁפִיר דְּחִיּוּשֵׁינּוּ שְׁכּוֹתְלִי בַה"ר מְעַמִּידִין וְאֵף בְּשַׁעַת בְּדִיקָה לֹא פְּסָקָה כְּלָל מִלְרְאוֹת וְאֵין פְּאֵן חֲזָקָה כְּלָל וְאֶדְרַבָּא הָא וַדַּאי הִנְחִזְקָה רוּאָה וְאֵין כְּוַנְתּוֹ עַל חֲזָקַת טְהָרָה שְׁל הָאִשָּׁה רַק עַל הַשִּׁינּוּי.

וְלֹא קָשָׁה כָּל מ"ש שֵׁם דְּהוּא עֲכָשְׁוּ וְשֶׁהִפְסִיקָה בְּבִדִיקַת חוּרִין כַּנֵּ"ל: עוֹד נִרְאָה דְּהָא חֲזָקַת דָּם הַמְקוֹר שְׁבָא בְּהַרְגָּשָׁה וְכִדְאָמַר טַעְמָא דְּשִׁמְאֵי נִדָּה ג' הוּאִיל וּמַרְגָּשָׁת כּו' וְאֵף הַלֵּל סָבַר טַעְמָא דְּהַרְגָּשָׁה לְחַוְלִין.

ע"ש ע"ב בְּתוֹס' ד"ה א"ב. וא"כ שְׁפִיר בְּזָבָה וְכַה"ג שְׁרָאָתָה אַחַר הַטְּבִילָה לֹא חִיּוּשֵׁינּוּ שְׁמָא יֵצֵא אֶתְמוּל לְבֵית הַחִיצוֹן.

דא"כ הִיָּתָה מַרְגָּשָׁת וַדַּאי לֹא יֵצֵא עַד עַתָּה אֲבָל בְּבִדִיקַת טְהָרָה פְּתַבּוּ הָרְאוּשׁוֹנִים ו"ל שְׁפִיר דְּצָרִיף בְּדִיקַת חוּרִין דַּא"ל"ה לֹא מְהַנִּי דְּשִׁמְאָה הִיא רוּאָה עֲדִינּוּ בְּשַׁעַת בְּדִיקָה וְשׁוּב אֵין רַאִי מְהַרְגָּשָׁה דְּהַרְגָּשָׁת עַד הוּא וְאֵין לְהַבְחִין וַא"כ כִּינּוּ דַע"כ צָרִיכָה בְּדִיקָה שׁוּב צָרִיף בְּדִיקַת חוּרִין דַּא"ל"ה חִיּוּשֵׁינּוּ שְׁהִיא רוּאָה עֲדִינּוּ וּלְק"מ.

וכן מה שְׁמַקְשָׁה שֵׁם מְהָא דְּקַס"ד מְבַקְשָׁת לִישֵׁב עַל דָּם טְוָהר כּו' וְהַקְשָׁה דְּעֲדִינּוּ קָשָׁה אַפְתִּי תְבַדּוּק לִידַע שְׁפָסֵק כְּדִי שְׁאֵם תְּמַצָּא לְמַחַר לֹא תְחוּשׁ לְמַפְרַע וּלְמ"ש לְק"מ דָּאֵם לֹא תְבַדּוּק לֹא תְחוּשׁ כְּלָל לְמַחַר שְׁמָא רָאָתָה אֶתְמוּל דַּא"כ הִיָּתָה מַרְגָּשָׁת כִּינּוּ שְׁלֵא בְּדָקָה לֹא שְׁיָיֵף הַרְגָּשָׁת עַד כַּנֵּ"ל.

אף א"כ גַּם כְּשֶׁרָאָתָה אַחַר שְׁטָבְלָה בְּלִי הַרְגָּשָׁה וּבְדִיקָה נִשְׁאַר קְוִשְׁתּוֹ דְּנִיחוּשׁ שְׁיֵצֵא אֶתְמוּל דַּא"ל מְדַלָּא אַרְגָּשָׁה דְּהָא גַּם עַתָּה לֹא הַרְגִּישָׁה וְכִמוֹ שְׁהַקְשׁוֹ תוֹס' עַל רַש"י ד' ג' ד"ה מַרְגָּשָׁת ע"ש.

וגם בְּזָה י"ל בְּפִשְׁיטוֹת כְּמוֹ סַפֵּק טְרִיפָה דְּאֶמְרִינּוּ הַשְׁתָּא דְּנִטְרָפָה לְפִי שְׁרוּב כְּשִׁירוֹת וְאֵף דְּחִיּוּשֵׁינּוּ שְׁיֵצֵאָה מְהָרֹב אֶמְרִינּוּ חֲזָקָה שְׁלֵא יֵצֵאָה מְהָרֹב עַד עַתָּה וְקוּדָם לְכוּ הִיָּתָה בְּכָלֵל הָרֹב ע"ש בְּפּוֹסְקִים.

וכן בַּהַנֵּ"ל כִּינּוּ דְּרֹב רוּאִין בְּהַרְגָּשָׁה א"כ אֵף שְׁיֵצֵאָה עַתָּה וְרָאָתָה בְּלֹא הַרְגָּשָׁה מ"מ לֹא יֵצֵאָה עַד עַתָּה וּמִיּוֹשֵׁב קְוִשְׁיוֹת תוֹס' ג"כ. וְעוֹד דְּכִינּוּ דְּרָאָתָה בְּלֹא הַרְגָּשָׁה א"כ עֲדִינּוּ טְהוּרָה מִן הַתּוּרָה.

וְלֹא אֵינְתֵרַע כְּלָל הַחֲזָקַת טְהָרָה מְדַאוּרְיָתָא רַק מְדַרְבְּנָן וְשׁוּב לֹא חִיּוּשֵׁינּוּ לְאֶתְמוּל וְהַתּוֹס' הַקְשׁוֹ שְׁפִיר דְּשֵׁם אֵיירִי לְטְהָרוֹת דְּמְטָמָא מִן הַתּוּרָה גַּם בְּלֹא הַרְגָּשָׁה מִשָּׂא"כ לְבַעֲלָה י"ל כַּנֵּ"ל: אֲמַנְם יֵשׁ לְדַחוּת תְּקִירוֹץ הַנֵּ"ל דַּע"כ לֹא קְאָמְרִינּוּ הַרְגָּשָׁת עַד הוּא רַק בְּבִדִיקָה עַד מְקוֹם שְׁהַשְׁמֵשׁ דָּשׁ אֲבָל בְּקִינוּס י"ל דְּלֹא שְׁיָיֵף כְּלָל הַרְגָּשָׁת עַד הוּא.

וא"כ אֵי גִימָא נ"ל עֲדִינּוּ לְמָה צָרִיף בְּדִיקַת חוּרִין בְּהֶפְסֵק טְהָרָה תִּסְגִּי בְּקִינוּס וּג"כ אֵין חֲשָׁשׁ דְּהִי לָהּ לְהַרְגִּישׁ. וְאֵינּוּ מְוַכְרַח כְּדִמְשַׁמַּע פְּשָׁטָא דְּש"ס נ"ז ע"ב מְהָא דְּעַד שְׁהִי נִתּוּן תַּחַת הַכּר ע"ש.

ועוד די"ל דְּזָה פְּשׁוּט לֹו לְרַמְבַּ"ן דְּקִינּוּת וְדָאֵי לֹא מְהֵנִי בְּהַפְסֵק טְהָרָה דְּבִדִּיקָה קְתָנִי רַק עַכ"פּ עַד מְקוֹם שֶׁהַשְּׁמֵשׁ דָּשׁ וְכַמ"ש ב"י לְדַעַת הֶרְאָב"ד ע"ש דג' בְּדִיקוֹת הֵן כּו'. וְלִכְפֹּד שׁוֹב מִצְרִיף שְׁפִיר בְּדִיקַת חוֹרִין דַּאל"ה יֵשׁ לוֹמֵר הֶרְגָּשׁת עַד וְלִיכָּא חֲזָקָה כְּנ"ל.

ובל"ז אֵין רֵאִי מְדִיעֵבֵד עַל לְכַתְּחִילָה שְׁכ' הֶרְמַב"ן דְּבַעֵי בְּדִיקַת חוֹרִין כְּנ"ל. וְעוֹד י"ל דְּלֹא קָשָׁה מְהֵא דְּזָבָה שְׁטַבְלָה וְרֵאָתָה אַחַר הַטְּבִילָה דְּנִימָא שְׁמָא רֵאָתָה אֶתְמוֹל וְסִתְרָה הוּ"נ דְּוִנְדָאֵי מִקְרִי זֶה חֲזָקַת טְהָרָה כִּינּוּן דְּהֵימִים שְׁסִפְרָה מְקוֹדֵם הָיוּ וְוִנְדָאֵי טְהוֹרִין וְנִיחוּשׁ שְׁרֵאָתָה אַח"כּ וְנִסְתַּר לְמַפְרַע אִף מַה שֶׁהִי טְהוֹר ע"ז שְׁפִיר יֵשׁ הַחֲזָקָה שְׁלֵא נִסְתַּר.

וְלֹא דְמִי כָּלֵל לְמַה שֶׁהִבִּיא מִמְקוֹה שְׁנִמְצָא חֶסֶר דְּאִף דְּוִנְדָאֵי טְבֵל לֹא הָיוּ חֲזָקַת טְהָרָה ע"ש דְּהֵתָם הַסֶּפֶק עַל הַטְּבִילָה וּמַה חֲזָקָה יֵשׁ ע"ז הָא מְעוֹלָם לֹא הִי טְבִילָה זֹו וְוִנְדָאֵי כְּדִין. מִשָּׂא"כּ בְּהַגְ"ל דְּאוֹתָן הֵימִים הָיוּ וְדָאֵי סְפוּרִים וּמוֹקְמִינּוּ אַחֲזָקָה שְׁעֵדִינּוּ הֵם טְהוֹרִים וּמְכַלֵּל הַנְּקִיִּים וְלֹא נִסְתַּרוּ לְמַפְרַע וְכַמ"ש תוֹס' גִּיטִין ל"ג ד"ה וְאֶפְקַעֵינָהּ כּו' דְּמוֹקְמִינּוּ אַחֲזָקָה כּו' אִף דְּאָז יֵהִי הַקְּדוּשִׁין בְּטֵלִין לְמַפְרַע וְכֵן בְּנִזִּיר מוֹקְמִינּוּ אַחֲזָקָה שְׁלֵא יִתִּיר כּו' ע"ש וְאִף דְּעוֹקֵר הַנְּדָר מְעִיקְרוּ מ"מ הָיוּ חֲזָקָה שְׁלֵא יִתְבַטֵּל לְמַפְרַע וְכֵן כָּאֵן כְּנ"ל וְאֵין רֵאִי: וַא"כּ לְהֶרְמַב"ן ו"ל וְשָׂאָר פּוֹסְקִים חִיְיָשִׁינּוּ דְּכֹתְלֵי בַה"ר הַעֲמִידוּהוּ דְּלִכְפֹּד בְּעֵי בְּדִיקַת חוֹרִין וַא"כּ מְמִילָא גַם בְּרוּאָה דָּם מְחַמַּת תְּשֻׁמִּישׁ לֹא מְהֵנִי בְּדִיקַת שְׁפוּפָרַת לְטְהָרָה בְּלִי ז' נְקִיִּים דְּחִיְיָשִׁינּוּ שֶׁהִי מְקוֹדֵם מְעַט כְּנ"ל.

אִף י"ל מִשׁוּם חֲזָקַת טְהָרָה וְגַם חֲזָקָה שְׁלֵא נִשְׁתַּנָּה וְלֹא רֵאָתָה עַד עֵתָה דְּלִזָּה שׁוֹב מוֹכַח מִהוֹכַחַת הַנ"ב הַגְ"ל מְזָבָה שְׁאִינָה סוֹתְרַת וְלִתְרוּץ הָא' שְׁכַתְּבֵנוּ א"כּ גַם בְּזֶה מְהֵנִי הַחֲזָקָה שְׁלֵא נִשְׁתַּנָּה כְּמוֹ בְּזָבָה הַגְ"ל עַד עַכְשָׁיו.

וְגַם לְתִירוּץ הַב' יֵשׁ כָּאֵן הַחֲזָקָה דָּאֵי מְקוֹדֵם וּמִהַמְקוֹר הִיָּתָה מְרַגְּשָׁת כְּנ"ל אִף נִגֵּד זֶה יֵשׁ חֲזָקַת דְּמִים מִהַמְקוֹר וּמוֹרָה זֹו הַחֲזָקָה שֶׁהִי מְקוֹדֵם כִּינּוּן שְׁעֵתָה אֵי אֶפְשָׁר רַק מִהַצְּדָדִים כַּמ"ש לְעֵיל. אִף י"ל דְּדָם שְׁאִינּוּ בָּא בְּהֶרְגָּשָׁה אֵין חֲזָקָתוֹ מִהַמְקוֹר כָּלֵל כַּמ"ש.

וְהִי נִרְאָה לַע"ד לְפָרֵשׁ בְּזֶה ש"ס דְּרוּאָה דָּם מְחַמַּת תְּשֻׁמִּישׁ כּו' דְּקָאָמֵר לֹא נִמְצָא עַל רֵאִשׁ הַמְּכַחֹל בְּיָדוֹעַ שֶׁהוּא מִן הַצְּדָדִין וְתָמָהּוּ כָּל הַפּוֹסְקִים הָא בְּלֹא נִמְצָא כָּלֵל הוּא רַק מִטַּעַם נִתְרַפָּא וְמַה רֵאִי שֶׁהוּא מִהַצְּדָדִין.

וְעוֹד הַקְּשָׁה הֶרְמַב"ן וְר"ן ו"ל דְּאָמֵר אַח"כּ מְמִלָּאָה וְנוֹפְצָת הִיא וְאֵין לָהּ תְּקִנָּה וַא"כּ מֵאֵי מְהֵנִי הַבְּדִיקָה מִמ"נ אֵי הַפִּילָה חֲרָרָה א"צ בְּדִיקָה וְאֵי לֹא הַפִּילָה א"כּ אֵין לָהּ תְּקִנָּה וּמַה מוֹעִיל הַבְּדִיקָה וְתִירוּץ הֶר"ן ו"ל דְּמְמִלָּאָה וְנוֹפְצָת הִיא אוֹ מִהַמְקוֹר אוֹ מִהַצְּדָדִין וְלִכְפֹּד אֵין לָהּ תְּקִנָּה רַק בְּבִדִּיקָה וְלֹא מִשׁוּם שְׁנִתְרַפָּא ע"ש.

וְקָשְׁיָא לִי דַא"כּ אִמָּאֵי מְהֵנִי בְּלֹא נִמְצָא כָּלֵל לֹא עַל רֵאִשׁ הַמְּכַחֹל וְלֹא עַל הַצֵּד הָא כִּינּוּן שְׁלֵא הַפִּילָה וְדָאֵי לֹא נִתְרַפָּא וְעַל מִן הַצֵּד אֵין רֵאָנָה יוֹתֵר מִהַמְקוֹר כִּינּוּן שְׁלֵא נִמְצָא כָּלֵל וִי"ל בְּדוּחַק.

וְלִפְנֵי הַב"ח ו"ל שְׁם א"ש ע"ש וְלִמ"ש י"ל דְּהִנֵּה תוֹס' ס' ע"ב ד"ה אֵימָא כּו' הַקְּשׁוּ וַא"ת כִּינּוּן דְּיִכּוֹל לְהִיּוֹת דַּאֲע"ג דְּנִמְצָא כְּשִׁיעוֹר וְסִת שְׁלֵא הִי הַדָּם בְּשַׁעַת בִּיאָה רַק אַח"כּ א"כּ אִמָּאֵי בְּעֵלָה בְּחֻטָּאת הָא סֶפֶק הוּא וְתִירוּצוֹ כִּינּוּן דְּרוּב פְּעֻמִּים בָּא מְקוֹדֵם כּו' ע"ש.

ולע"ד י"ל בפשיטות אי אמרינו דבקינוח לא שניף הרגשת עד הוא וא"כ כיון שחזקת דמי המקור בהרגשה א"כ ודאי בא בשעת תשמיש ולכך לא ארגשה דסבורה הרגשת שמש הוא. אבל אם בא אח"כ הי' לה להרגיש כנ"ל ונשפיר חייב חטאת.

אבל עכ"פ בין לתרוץ תוס' ובין למ"ש יכול להיות גם בשיעור נסת שפא אח"כ ולא בשעת תשמיש. ומכ"ש באחר זמן דאינו חייב רק אשם תלוי דהוא ספק פמבואר בש"ס שם.

והנה מבואר בש"ס גבי קפיצה דאתמול גרמה וברשב"א בת"ה וש"פ דיכול להיות בנסת דקפיצה וכה"ג שאינו גורם על מיד רק לראות אח"כ עיניו בב"ה בדיני נסתות: וא"כ לכאורה ברואה דם מחמת תשמיש דהיינו שראתה מיד אח"כ פשיעור נסת או בבדיקה דאסורה לבעלה מטעם נסת שקבעה לראות ע"י תשמיש.

מ"מ מנא לן שהתשמיש גורם מיד שתראה בשעת ביאה הא כיון שלא מצאה הדם רק אחר הפרישה א"כ שפא התשמיש גורם שתראה תמיד אחר כך היינו אחר הפרישה דע"ז נקבע הנסת ולא על קודם וא"כ תהיה מותרת לעולם לשמש כיון שלא תראה עד אח"כ ומטעם סמוך לנסת אין לאסור בזה.

אף הטעם פשוט כיון דחזינו דחייב חטאת או אשם תלוי ומחזקינו שנודאי היה כבר בשעת תשמיש רק שמש עיכבן א"כ הקביעות נסת ממילמילא ג"כ לראות בשעת תשמיש ממש ואסורה כנ"ל.

אמנם כשבדקת אח"כ בשפופרת ולא נמצא דם על ראשו. שפיר י"ל דאין זה עקירת הנוסת לגמרי לידע שנתרפאה ולא תראה עוד מחמת תשמיש כלל רק דשוב נתברר שהוסת אינו לראות בשעת ביאה ממש רק עד אחר הפרישה כמו שהי' כל הג' פעמים.

ולכך לא נמצא גם עתה על ראש המכחול כלל דהא המכחול הוא כמו התשמיש והיא אינה רואה כלל בשעת הביאה רק אחר הפרישה ובאמת גם אחר הוצאת המכחול אולי ראתה דנסת זו כמו שנקבע לראות אחר הפרישה לא נעקר כלל ע"י הבדיקה.

רק שמברר שגם דם שע"י התשמיש לא הי' בשעת ביאה רק התשמיש גרם לראות אחר הפרישה ושוב מותרת לבעלה דהא לא יעשה איסור כלל לעולם כיון דבאמת יש ספק אם בא אח"כ אף פשיעור נסת רק פשאנו מסופקין תולין בנודאי שהי' בשעת תשמיש משא"כ כשנתברר על ידי הבדיקה שלא הי' בשעת תשמיש שוב תולין שהי' אח"כ כנ"ל: אמנם הא חזקת דם המקור שפא בהרגשה וא"כ כיון שנתברר שפא אחר הפרישה שוב הי' לה להרגיש דליכא הרגשת שמש.

ולכך שוב מורה חזקה זו עצמה דנודאי מן הצדדין הוא נדם הצדדין אינו בא בהרגשה דכיון שהבדיקה מבררת שפא אח"כ שוב אמרינו מחמת חזקה הנ"ל דנודאי מהצדדין ומינשב שפיר לשון הש"ס לא נמצא על ראש כו' בידוע שהוא מן הצדדין והיינו אף שלא נמצא כלל מ"מ דעינו ע"י הבדיקה שפן הצדדין כנ"ל ומותרת.

וגם תרוץ הר"ן ז"ל מינשב דאף דלא הפילה ולא נתרפאה מ"מ מותרת בלא נמצא כלל כנ"ל דאמרינו שפן הצדדין וגם א"ש דלענין נקיים לא מהני זה דהא אף רואה בלא

הַרְגֵשָׁה טְמֵאָה מְדַרְבְּנָן וְלֹא אֲמַרִינוּ דְּמִן הַצְּדָדִין הוּא מְדַלָּא אַרְגֵּשָׁה וְע"כ דְּלֹא סְמַכִינוּ אֵזֶה לְעִנְיָן לְטַהֲרָה בְּלֹא נְקִיִּים רַק בְּרוּאָה דְּם מַחְמַת תַּשְׁמִישׁ שְׁלֵא תַאֲסוּר לְעוֹלָם.

וְהָא דְנִקְיֵט כָּלל בְּיָדוֹעַ שְׁמֵן הַצְּדָדִין הוּא מְשׁוּם דְּרוּצָה לְכָללוֹ עִם נִמְצָא בְּצִיּוּדֵי הַשְּׁפוּפָרַת דְּוִנְדַאי מִהַצְּדָדִין הוּא וְאַף דְּבְרוּאָה דְּם מַחְמַת תַּשְׁמִישׁ שְׁנִמְצָא הָדָם עַל עַד שְׁלוֹ לֹא שְׁיִיךְ הַגְּ"ל דְּהָא וְדַאי לֹא הִי רַק בְּשַׁעַת בִּיאַה וִי"ל דְּבִנְיָה בְּאַמַּת הַטַּעַם מְשׁוּם נִתְרַפָּא.

וְלָר"ן וִי"ל דְּוִקָא בְּנִמְצָא בְּצְדָדִין פִּינוּ דַּא"א לְהַתְרַפְּאוֹת בְּלֹא אֶפִילָה כּו'. וַיֵּשׁ לְדַחוּת: וְהִיָּה אֶפְשָׁר לּוֹמַר טַעַם לְהַרְמַב"ן וִי"ל דְּבַעֲי בְּדִיקַת חוּרִין אַף אִי נִימָא דְּסָבֵר ג"כ דְּלֹא אֲמַרִינוּ כְּוַתְּלֵי בַה"ר הַעֲמִידוּהוּ.

דְּהָא וְדַאי גַם אִי לֹא בַעֲי בְּדִיקַת חוּרִין עַכ"פ צְרִיכָה לְהַשְׁהוּת הָעֵד בְּבְדִיקַתָּה פְּדֵי שְׁיַעוּר נְסֵת הֵינְנוּ שְׁיִוְכַל הָדָם לִירַד מִהַמְקוֹר וְלָבֹא עַל הָעֵד דַּא"ל"ה אִין שׁוּם רַאִי שְׁפָסַק הָדָם מִהַמְקוֹר דְּשָׂמָא עֲדִיין יוֹרַד דַּע"כ פִּינוּ שְׁצָרִיף בְּדִיקַת הַפְּסַק טַהֲרָה צְרִיף לִידַע עַכ"פ שְׁפָסַקָה עֵתָה.

וְאַף דְּמוּכַח שְׂאִינְה שׁוֹפַעַת מ"מ אִינְה רַאִי שְׂאִינְה מְנַטְפָּת: וְהִנְה פִּינוּ דְּהַטַּעַם דְּהַפְּסַק טַהֲרָה בְּבְדִיקָה הוּא דְּמִיקְרֵי אַח"כ סְפוּרִים מְשׁוּם הַחֲזָקָה ע"ש בְּרַשְׁב"א. וְלְכַאוּרָה לְמַאי דְּמִבְּנוֹרָא תּוּס' חֲוָלִין י"א וְשָׂאָר פּוֹסְקִים דְּחֲזָקָה שְׁלֵא נִתְבְּרָה לֹא הִוִּי חֲזָקָה וּבְבַהֲמָה שְׁחִי יוֹתֵר מִי"ב חֲוָדֵשׁ דְּנִתְבְּרָר עֵתָה שְׁלֵא הִיָּתָה טְרִיפָה קוֹנָם י"ב חֲוָדֵשׁ מ"מ לֹא הִוִּי חֲזָקָה פִּינוּ דְּתַמִּיד הִי בְּסַפְקָא וְעֵתָה שְׁנִתְבְּרָר עַל קוֹנָם יב"ח שְׁהִי כְּשָׂרִים שׁוּב הַסְּפַק שְׂמָא גְטָרַף אַח"כ וְכֵן אַח"כ וְלַעוֹלָם אִינוּ מְבִנְרָר בְּשַׁעַת מַעֲשָׂה שְׁעֵתָה הוּא כֵן בְּוִנְדַאי ע"ש.

וְא"כ לְכַאוּרָה לְהַרְמַב"ן וִי"ל ג"כ מַה מְהִנֵּי בְּדִיקַת חוּרִין לְהַפְּסִיק בְּטַהֲרָה דְּוִנְדַאי אַח"כ אַחְזָקַת טַהֲרָה הָא גַם בְּשַׁעַת שְׁהָעֵד בְּחוּרִין וְאַח"כ כְּשִׁרְאוֹת שְׂאִין דָּם עַל הָעֵד נִתְבְּרָר לְמַפְרַע שְׁבַשְׁעָה שְׁהִי הָעֵד בְּחוּרִין לֹא הִי אֲז דָּם מִהַמְקוֹר וְשׁוּב הַסְּפַק שְׂמָא עֵתָה כְּבָר יָרַד דָּם מִהַמְקוֹר וְהִוִּי חֲזָקָה שְׁלֵא נִתְבְּרָה דְּמַעוֹלָם לֹא הִי מְבִנְרָר לְפִנְיָנוּ שְׁפָסַקָה רַק דַּעֲשִׂיוּ נוֹדַע עַל לְמַפְרַע וְשׁוּב הַסְּפַק עַל עֵתָה וְכִמוּ בְּטְרִיפָה הַגְּ"ל.

אַף גְּרַאָה דְּלֹא דְּמִי דְּבַשְׁלָמָא בְּטְרִיפָה דָּאֲז לֹא הִי בְּיִרוּר כָּלל רַק עַכְשָׁיו. עַל לְמַפְרַע מִשָּׂא"כ כָּאֵן דְּבַשְׁעָה שְׁהִי הָעֵד בְּחוּרִין יִחְמַל נִתְבְּרָר הַסְּפַק שְׂאִין עָלָיו דָּם רַק שְׁלֵא הִי הַבְּיִרוּר לְפִנְיָנוּ עַד שְׁנוּטְלָתוֹ וְרוּאָה אוֹתוֹ אֲבָל גַם הַבְּיִרוּר שְׁל עֵתָה הוּא ג"כ מַחְמַת הַבְּיִרוּר שְׁהִי אֲז בְּשַׁעַת שְׁהִי בְּחוּרִין וְשְׁפִיר מִיקְרֵי חֲזָקָה מְבִנְרָר כְּנ"ל.

אַמְנָם אִם אִינְה בּוֹדְקַת בְּחוּרִין רַק בְּקִימָה שְׂאִין רַאִי כָּלל עַל שַׁעַת הַקִּינּוּחַ שְׂאִינוּ יוֹרַד עֵתָה מִהַמְקוֹר רַק דִּישׁ רַאִי שְׁתּוּף שְׁיַעוּר נְסֵת קוֹנָם הַבְּדִיקָה לֹא יָרַד מִהַמְקוֹר דַּא"כ הִי כְּבָר עֵתָה עַל הָעֵד וְשׁוּב יֵשׁ סְפַק שְׂמָא עֵתָה יָרַד רַק כְּשִׁשׁוּהָ עִם הָעֵד כְּשִׁיַעוּר נְסֵת אֲז אַחַר הַשְׁיַעוּר נְסֵת נִתְבְּרָר שְׁקוֹנָם שְׁיַעוּר הַגְּ"ל הֵינְנוּ תַּחֲזִילַת הַבְּדִיקָה לֹא יָרַד מִהַמְקוֹר וְשׁוּב יֵשׁ סְפַק עַל אַח"כ וְהִוִּי שְׁפִיר חֲזָקָה שְׁלֵא נִתְבְּרָה דַּאִין כָּלל בְּיִרוּר בְּאַמַּת בְּשַׁעַת מַעֲשָׂה אַף רַגַע רַק עַל לְמַפְרַע וְשׁוּב הַסְּפַק עַל עַכְשָׁיו וְהִוִּי מִמָּשׁ כְּמוּ בְּטְרִיפָה דְּלֹא הִוִּי חֲזָקָה דְּוִנְדַאי אִין חֲזִלוּק בֵּין לֹא נִתְבְּרָר זְמַן רַב אוּ מַעֲט.

וְלִכְּף שְׁפִיר מְצָרִיף הַרְמַב"ן וִי"ל בְּדִיקַת חוּרִין בְּהַפְּסַק טַהֲרָה כִּי הִיכָא דְּנוּכַל לְאוּקְמֵי אַחְזָקָה פִּינוּ דְּשְׁיַעוּר נְסֵת שׁוּהָה כְּמִבְּנוֹרָא גְדַה ס' ע"ב. וְאַף אִי לֹא אֲמַרִינוּ לְבַעֲלָה כְּוַתְּלֵי

בית הדין העמיתוהו פנ"ל: נתזנר לנ"ד דנראה אף אי לא אמרינו פנתלי בה"ר מוקי דם מ"מ לא מהני בדיקה הנ"ל לקברר שהוא מן הצדדין.

דקא פשיעור וסת שוקה הדם לבוא. ואמרינו שם נדה ס' ע"ב דאימר שמש עכבן ולא שינה דאי מעיקרא אתי הי' הדם יוצא ע"ש וא"כ בשעה שמכנסת המכחול יש לחוש שאז ירד הדם מהמקור לצדדין ולא יצא לחוץ דהמכחול עיכבו לדם כמו התם בשמש כו' וכיון שאין המכחול ממלא כל החלל שלא יהי' אפשר לדם לירד לצדדין ולא יגע בראש המכחול ודאי חיישינו ולא שינה כלל בזה אי איתא דהוי דם מעיקרא הוי אתי דהמכחול עיכבו פנ"ל.

דבשלקא רדמ"ת דהגורם לראיית הדם הוא מה שמגיע המכחול למקום שהשמש דש ואין לחוש על קודם רק על אז שמגיע פנ"ל והי' להדם להיות על ראשו ואף שם לא סמיכו לענין נקיים רק לענין וסתות דרבנו.

וכאן דאין המכחול הגורם שפיר יש ספק פנ"ל. דראתה רגע קודם הגעת המכחול למעלה.

שוב ראיתי בנ"ב סי' מ"ו פתב ג"כ חשש הנה ע"ש: והנה לענין חשש הא' שכתבנו שראתה קודם הבדיקה כתב בנ"ב סי' מ"ג אמנם אין ראי' כלל כו' דאם סומכין על בדיקה זו ברמ"ת שהוא וסתות דרבנו ולא חיישינו דאשתיה בפרוודור ניקל ראש להקל בזו שמוצאת בעד הבדיקה שהוא איסור דאורייתא וגם הרגשה יש פאן והא דאינה יודעת מהרגשה היינו משום דאימור הרגשת עד הוא כו' ע"ש.

ודבריו תמוהין הא כל החשש דנימא שאין הבדיקה מועלת לסמוך שמן הצדדין הוא משום דשמא ראתה קודם הכנסת העד הבדיקה וכותלי בה"ר העמידו וכמ"ש ע"כ. וא"כ שוב איך שינה הרגשת עד הוא הא קודם בדיקה לא הי' הרגשת עד כלל.

וא"כ פיון שפוסק בנ"ב הנ"ל דברבנו סמיכו אבדיקה זו ואמרינו דלא אישתיה בפרוודור מקודם רק בזה שהוא ספק דאורייתא חיישי' פנ"ל ולמ"ש ליתא דהא החשש דנחוש שראתה קודם הבדיקה א"כ ראתה ודאי בלא הרגשה דלא שינה הרגשת עד וא"כ אין פאן אלא חשש דרבנו דממ"נ אי ראתה עתה בשעת בדיקה ע"כ מן הצד ואי קודם ע"כ בלא הרגשה ושוב דברבנו סמיכו על הבדיקה ולא חיישינו לאישתיה בפרוודור ודאי מן הצדדים: והנה אף שהי' נראה לע"ד דהני קרטין מיגרע גרע מדם ממש לענין זה דשינה יותר פנתלי בה"ר העמיתוהו.

דקא אמר בש"ס נדה ג' ע"ב מיא שרקי פירי לא שרקי ע"ש וכן לשון הש"ס ושמאי כבה"ר לא מוקי דם ע"ש והיינו דשרקי פנ"ל אבל קרטין שהוא דבר יבש וכמו פירי דלא שרקי ודאי לחוש ששאריו מונח שם התתיכות שגפלו מהמקור ולא נפלו ועתה נדבקין בהעד היינו המכחול.

וא"ל דא"כ בכה"גלא יהי' דין שעתן פשמוצאות דם יבש ז"א כמ"ש תוס' ד"ה מרגשת דקא לא אמר שוכבת פרקין מא"ל רק פיון דרוב נשים אינם פן לא פלוג רבנו ע"ש וכן בקרטין פנ"ל. וא"כ לא הי' מועיל הבדיקה פנ"ל.

מ"מ הא עכ"פ אין פאן חשש דאורנייטא כמ"ש לעיל דאי מקודם הא לא ארגישה. ואין לומר דניחויש דילקא ארגישה וקאו אדעמא או דסברה הרגשת מ"ר הוא.

דז"א דהא קי"ל פתמים דרבנן נאפילו נדאי מגופה אתאי משום דלא הרגישה וא"כ מוכח ע"כ דאין חשש דאורנייטא הני חששות דקאו אדעמא או הרגשת מ"ר ועיין ברמב"ם פ"ט מה' א"ב שכ' ואם בדיקה נמצא בפרוודור חזקה שפא בהרגשה כו' היינו פיון שפדיקה הוי נדאי דאמרינון דסברו הרגשת עד כמ"ש כל הפוסקים.

משא"כ בכתם לא חיישינו ליה מה"ת לחששות הנ"ל וא"כ הי' נראה ברור בנידן דינו דמוצא מהצד בבדיקה דניחויש רק שפא מקודם הוי נדאי רק כמו פתם דמה חילוק בין מוצאת הפתם בחוץ על בשרה או מן הצד וא"כ אף אי פותלי בה"ר מוקמי דם ולא שייך מעיקרא הוי אתי מ"מ הוי רק פמוצאות מבחוץ וכיון דלא ארגישה טהורה מה"ת ואם יצא עכשיו מהמקור בשעת בדיקה דאימור הרגשת עד שוב הי' לו להיות על ראש המוד הנ"ל.

וא"ל דדוקא בכתמים לא חיישינו מה"ת לחששות הנ"ל דקאו אדעמא וכה"ג משום דבחזקת טהורה עומדת משא"כ בנ"ד דבחזקת טמאה. י"ל דחיישינו מה"ת להנ"ל דז"א דהא בד"מ סי' קצ"ו כתב להדיא דאף תוד' ימי ספירה פתמים רק דרבנן ולקח תולין במפה ואף שעומדת בחזקת טמאה ע"ש דפשוט בעיניו אליבא דכ"ע.

וא"כ הי' אפשר להקל פאן פיון שנתברר ע"י הבדיקה עכ"פ שאין פאן רק חשש דרבנן ושוב יש לסמוך מחמת הבירור שהוא מן הצד לגמרי ואף שי"ל דהקרטין נשארו מקודם מ"מ הוי רק ספק.

ומצד הפאב ועצם הקרטין שמורה שפא מן הפליות ולסמוך על דברי ט"ז באיסור דרבנן פנ"ל. (ע"כ מצאתי): סימן יא שאלה אשה אחת בתולה תיקף אחר בעילת מצנה לא הרגישה שום דבר רק בפוקר מצאה על הפתונת דם בתולים והלכה טבילה.

והנה אצלה בליל טבילה. ולא הרגישה שום דבר וגם לא מצאה בפוקר שום דבר על הפתונת ובליל שני אחר הטבילה הנ"ל בשעת תשמיש אמרה לבעלה טמאה אני שיפרוש ממנה שהרגישה זיבת דבר לח ממנה והדליקה נר וראתה שהיא טמאה.

ואח"כ טבלה עוד שני פעמים ובכל ליל טבילה הרגישה בשעת תשמיש זיבת דבר לח ממנה והדליקה נר תיקף וראתה שהיא טמאה. ואח"כ הלכה עוד הפעם טבילה ושוב לא הרגישה כלל רק בפוקר מצאה דם הרבה על הפתונת שלה.

ובכל השמושים הי' לה יסורים וכאב הרבה. אמנם בזיווג האחרון לא הי' פאב גדול רק פאב קצת.

עוד אמרה אחר תקירה ודרישה שפיאה ראשונה של ליל טבילה שניי' שלא ראתה לפי מבינתה לא הי' ביאה גמורה ובפעם ראשון של ביאת בעילת מצנה הי' עוד ביאה פחותה מפעם ב' אח"כ אמרה עוד שבפעם הא' אחר בעילת מצנה לא מצאה בפוקר כשיעור גריס: תשובה הנה נדה דף י"א אמר שמואל גם בלא הגיע זמנה לראות ל"ש אלא שלא פסקה מחמת תשמיש וראתה שלא מחמת תשמיש אבל פסקה מ"ת וראתה טמאה.

ופירש"י ותוס' שמשנה פ"א ולא ראתה ואח"כ ראתה בין מ"ת כו' רגלים לדבר שפלו כו' ע"ש. ותוס' הקשו מהא דר' אשי נכתבו דמודה פינו דבעל פ"א ומצא כו' ע"ש.

והנה אפשר לפרש דקאי רק אראתה שלא מחמת תשמיש שהתחיל בזה אמרינו פינו דמ"ת לא ראתה ודאי מה שרואה ביום אינו מחמת תשמיש. משא"כ ראתה מ"ת דאין דרף לראות מחמת תשמיש דם נדה דמה"ט אמרינו לא כל אצבעות שוות לקולא לא לחומרא כמ"ש ב"י שפיר פליג ר' אסי.

וע"כ דלא ניתא לרש"י ותוס' לפרש פן משום דרישא נקט ראתה שלמ"ת רק לרבותא לא הו"ל למינקט סתמא בסיפא וראתה ומשמע להו דקאי אתרנויהו. אמנם הרי"ף ו"ל גריס בהדיא ל"ש כו' אבל פוסקה מ"ת וראתה שלמ"ת טמאה ע"ש.

משמע להדיא דדוקא שלא מ"ת אבל מ"ת לא או דתלי' בפלוגתא דר"ח ור"א דלא כתוס' ואף דפ' כר"ח לחומרא מ"מ פסק רק מספיקא. דכו פתב וספק איסורא לחומרא דאין להכריע או הלכה כר"ח או כר"א ולכוף הנצרך לדשמואל דבשלא מ"ת מודו דטמאה ודאי משא"כ ביאה ב' לא ראתה וביאה ג' ראתה מחמת תשמיש אמרינו ג"כ בספק הוא דילמא פדשמואל איתרמי.

או אפשר דסבר בזה כ"ע מודים דשרי דוקא פשבביאה א' לא מצא סבר ר"ח דתולין שאין לה פלל דם בתולים. משא"כ פשמצא בביאה א' דנדאי מפה לפנינו המוציאה דם וספק אם חיתה מודה ר"ח דתלינו ביאה ב' שלא מצא פדשמואל פינו שבביאה ג' ראתה מ"ת ואין דרף לראות נדה מ"ת פנ"ל.

ונה לע"ד נראה יותר בדברי הרי"ף. דאי כפי' א' א"כ הא דלא הכריע הרי"ף בפלוגתא דר"ח ור"א משום דלא איכא פללא פמאן הלכה אבל אי מוכח מדשמואל דנקיט שלמ"ת דאי מ"ת שריא כר"א ממילא הוי ר"ח חז במקום תרי והי' הלכה כר"א פדכתב הרי"ף פ' אלו טרפיות ובכמה דוכתי דונדאי אין סברא דשמואל גופי' מסופק.

אלא ע"כ כפי' הב' הנ"ל דבזה לכ"ע שרי' ולכוף לא הכריע. וא"כ לגירסת רי"ף ו"ל בראתה ביאה א' וב' לא ראתה וג' ראתה מ"ת ממ"נ שריא או דמודה ר"ח ואי פליגי גם בזה שוב הלכה כר"א פנ"ל ועכ"פ נראה ברור לע"ד לרי"ף ו"ל בכה"ג לענין שתהי' נקראת רואה דם מ"ת ודאי לא.

דממ"נ או דשרי' ודאי. או דספק פלוגתא דר"ת ור"א מ"מ דוקא שתהי' טמאה נדה דספק דאורייתא פסק לחומרא משא"כ לאנסרה לעולם משום ונסתות דרבנן ספק דרבנן לקולא כר' אסי ואף שהספק בדאורייתא והחזקנו הדין בטמא מ"מ הרי הרי"ף פסחים פ' כ"ש גבי נתבקעו פסק דהגם לענין לאכלן ספק דאורייתא מ"מ לענין התעורבות משהו דרבנן הוי ספק דרבנן פינו דלא איפסק הלכתא ע"ש.

וכ"ש לאסור אשה לעולם. וכ"ש שיש לומר דלכ"ע שרי' פנ"ל וכן מבואר לע"ד מד' הרמב"ם ו"ל סוף פ"ה מהלכות איסורי ביאה הלכה כ"ד היתה רואה בשעת תשמיש ה"ז מחמת המפה שמשנה ולא ראתה ואח"כ ראתה שלא מ"ת ה"ז דם נדה והוא פגירסת הרי"ף פנ"ל ואח"כ ה' כ"ה פתב הבעל בתולה ולא יצא ממנה דם וחזר ובעלה ויצא דם

אפילו הייתה קטנה ה"ז דם נדה שאלו הי' דם בתולים הי' בא בתחילה כו' ע"ש וכו' מה"מ שפסק כר"ח.

וא"כ פנין שלא הזכיר הרמב"ם דספק הוא וכתב בשניהו בשנה למה פתב ראתה שלא מ"ת הא גם מ"ת טמאה כדר"ח וע"כ כמ"ש דסבר דבזה גם ר"ח מודה פנין שהמפה הוציאה דם בביאה א'. דאל"ה עכ"פ הול"ל וראתה סתם.

או לומר בין שלא מ"ת ובין מ"ת ע"כ פנ"ל. וא"כ נראה דלרי"ף ורמב"ם ז"ל אף שמצא בביאה א' ובב' לא ובג' מצא דם מ"ת דעכ"פ אין נקרא רואה דם מ"ת לאוסרה לבעלה פנ"ל אמנם גם לרש"י ותוס' ז"ל.

הא שם ס"ד דאמר על ר"ח ואידך שאני שמואל והקשו דמשמע דלא שכיח דשמואל וכן בחגיגה כו' והא בכתובות אמר רוב בקיאיין בהט"ל.

וי"ל דהט"ל דכתובות אינה בעילה גמורה שתתעבר בה עכ"ל ולכאורה אינו מתורץ רק מחגיגה. וע"כ צ"ל דמירי פאן שיודע שבעל בעילה גמורה הראויה להתעבר.

שוב ראיתי במהרש"א ז"ל שפי' פן ולשון תוס' דחגיגה דנדאי תחילת ביאה רוב בקיאיין בשנות מעשה אבל גמר כדי שתתעבר א"א כ"א לשמואל ע"ש. וא"כ מירי בעל שיודע שגמר ביאתו.

וא"כ מ"ש תוס' י"א ושם ס"ד דבעל ביאה א' ומצא ובב' לא מצא דמודה ר"א אף שמצא בג' דלא תלינו היינו ג"כ בבעל בעילה גמורה א' בגונוי דפליגי פנ"ל. ולא מיבעי' למה שהי' אפשר לפרש בפשיטות דמודה ר"א.

דמה דצריך ר"ח להוכיח א"א דהוי דם כו' הוא רק שלא להוציאה מחזקת בתולה דאלים טובא חזקת הגוף דהא נערה המאורסה נסקלת ומוציאין קנס מחזקת בתולה. ולכך צריך להוכיחה נדחי ר"א דלמא איתרמי כשמואל ומוקמי אחזקה משא"כ כשבעל ומצא דבביאה ב' לא מפקינן מחזקת בתולה רק דאמרי' שפלו בביאה א' מודה ר"א דלא תלינו בדשמואל דלא שכיח.

וא"כ נדאי יש לחלק דבלא גמר ביאתו דשכיח שפיר תלינו ומוקמינן אחזקה שלא חיתה המפה. רק גם לפי לשון התוס' דא"א דדם בתולין כו' ולה"ל למפסק מ"ת פנין דמתחלה בעל ומצא דם א"א שגשאר עוד דם בתולים לא הי' לו לפסוק כששמשה כו' אבל הכא איירי דבעל ולא מצא ולהכי איכא למימר דבעל פדשמואל ע"ש ומשמע מלשונם דאין הטעם פנ"ל רק דכשכבר בעל והוציא דם אזי אח"כ בביאה פל דהוא מוציא ע"ש.

מ"מ נראה דמאנו תוס' לתרץ כמ"ש דהא פלוגתא דר"ח ור"א סתם דמשמע אף בבוגרות דנותנין לילה א' הרבה ביאות מ"מ סבר ר"א דטהורה ונתוס' פי' כתובות כו' לפירוש ר"ת דיש שאין להם דם ומ"מ תלינו לפי שאין דרוך לראות מ"ת כמ"ש מהרש"א שם.

וא"כ בזה אין מוציאיין בחזקת בתולה ולמה סבר ר"א דטהורה וע"כ משום דאין דרוך כו' לחוד תלינו דאיתרמי פדשמואל וא"כ קשיא להו שפיר דגם בביאה ב' נתלי פדשמואל מה"ט גופי' דאין דרוך כו' והוכרחו לסברתם הנ"ל.

וא"כ מ"מ דוקא בביאה גמורה שייך סברתם פיון שגמר ביאתו ודאי דאם הנה נשאר דבר הנה יוצא בביאה ב' משא"כ בלא גמר דהא פתבו בלשונם דמודה רב אסי והיינו באופן דנחלקו וכן סיום לשונם אבל הקא איירי דבעל ולא מצא ולהכי א"ל דבעל קדשמואל.

שפל הלשון מיותר. ונראה דבדיוק פתבו פן דהקא איירי שבעל וגמר וא"ל קשמואל אף דל"ש לאורויי דבלא גמר דא"צ לשמואל י"ג דגם התם שרי'.

ולע"ד ראיה ברורה לזה דהא אמר שמואל פרצה דחוקה מותר לכנס בה בשבת ואע"פ שמשיר צורות כו' וקא פל ההיתר דלא הוי פסיק רישיה שרוב בקיאים בהט"י וא"כ דוקא ביאה ראשונה מותרת משא"כ ביאה ב' שגם שבעול בהט"י ג"כ יוצא דם הו"ל פסיק רישיה וכן תוס' ד"ה דשרי למבעל כ' ואע"ג דבכתובות מיייתי דשמואל על ביאה שניה מ"מ לפי האמת דשרי למבעל בתחלה נקיט כו' דהוי רבותא טפי ע"ש.

ולתנ"ל אדרבה גם לפי אמת רבותא בביאה שניה ולשון רש"י פתובות ו' ע"ב ואע"פ שמשיר צורות כו' דילמא מחבל פורתא ומספקא לא אסרינו ליה. וא"כ אפשר פיון דספק אם נשאר דם לא הוי פסיק רישיה אף ז"א דמ"מ אם נשאר ודאי שיוצא והוי פ"ר.

ואף שספק אם כבר יצא מ"מ הוי ס"ד יותר מביאה א' דאינו פסיק רישיה פלל פיון שאפשר שלא להוציא. והגם דאפשר לפי ר"י פתובות ה' ע"ב לדם הוא צריף לראות אם היא בתולה א"כ ביאה ב' א"צ דז"א דרש"י לא פי' פן.

ועוד דלס"ד עכשיו גם ביאה ב' צריף להוציא דם שיש שיצא ע"י ביאה ב' פדי שתהי' מותרת אח"כ משום נדה שלא יהי' נקרא פסקא מ"ת. והגם שי"ל דלידע שבתולה הוי צריף לגופה משא"כ בזה א"צ להדם רק שלא יצא אח"כ מ"מ הא שמואל סבר כר"י במלאכה שא"צ לגופה כמפורש שבת מ"ב ובל"ז פשט ל' רש"י דאותו היתר שיש בביאה ראשונה יש גם בשני' והוא ספיקא לכה קיל מביאה א' וממילא מוכח עכ"פ דבלא בעל ביאה גמורה אין ביאה ב' מוציא דם אף שבעל יוצא דם יותר מביאה א' וכיון דאף בבורות דאינו נגד ח"ב מ"מ דוקא בביאה גמורה פליגי ממילא גם במצא בא' וב' לא.

מ"מ שרי' בג' שמצא דתלינו בהט"י כשלא גמר בב' פנ"ל ואף דלשון הרא"ש שהוא לשון רשב"א שבת"ה דהט"י לא שכיח כדאמר בעל ולא מצא כו' ולא חילק בין ביאה גמורה. וכן מלשון הש"ע אה"ע סי' ס"ח משמע דרק על טענת פ"פ שיילינו ליה שמא הט"ה אבל בטענת דמים לא שיילינו מ"מ אין ראיה דכיון שפא ואמר בעלתי סתמא ביאה גמורה.

והא מפורש ברש"י ותוס' פרק קמא דכתובות ו' ע"ב דפריף שושבינו למה מפה למה דכשטוענת בתולה אני אמרינו שמא הט"ה גם לענין דם ע"ש ולתוס' קאי על שבת שאינו מתכוון לביאה גמורה עכ"פ מוכח בלא בעל ביאה גמורה שייך שהטה ואין דם.

וגם נשם י' ע"א דאיכא ב' לישני שמא הט"ה א"ד שמא הט"ה במזיד כו' ופירש"י א"ד בלא מתכוון לא שכיח הטי' ע"ש. מ"מ מדכתב רש"י דל"ש היינו בביאה גמורה פתוס' דהא מסיק רוב בקיאים כו'.

ועוד פינו דאיכא תרי לישני שוב רק לעגנו טמאה נדה אכל להיות רואה מתנות תשמיש דרבנו פסקינו לקולא פנ"ל: וא"כ נראה לע"ד מכל הנ"ל דבין לרי"ף ורמב"ם ובין לרש"י ותוס' בבעל ומצא דם ואח"כ בעל ביאה שאינה גמורה אי אפשר בסתם ג"כ כל שא"י שבא ב"ג ואח"כ ביאה ג' מצא דתלינו בהט"י ביאה ב' לעגנו שלא להתזיקה ברואה מחמת תשמיש ע"כ פנ"ל.

רק יש לפקפק פינו שהיא בוגרת וראתה דמדינה אין לה אלא ביא' א' א"כ במצא בביאה אחת י"ל דלא תלינו אח"כ כלל אף בהט"י דשכיח: אולם דבר הקשה באשה זו ההרגשה שבשעת תשמיש ואמרה נטמאתי פדין האמור בשבועות פ"ב דחשבנו לנדאי דחייב פרת וחסאת: והנה בעגנו ההרגשה שנגחלקו.

לענ"ד שפין הרגשת פתח המקור ובין נזדעזע גופה שכתב הרמב"ם ז"ל ובין זיבת לה הפל הגרשה מה"ת רק שיהי' ההרגשה בשעה שיוצא הדם ממקור לבית החיצון שהיא הטמאה כשפמרגשת אז השינוי.

וכן לשון רש"י ותוס' נדה ג' יודעת בעצמה כו' ותוס' שם פ"א כשנעקר כו' ולשון רמב"ן ז"ל בהל' נדה ש"ל פ"ד אין האשה כו' עד שתרגיש בשעה שהדם יוצא בבשרה ע"ש והינו פינו דהפ"י דם כו' בבשרה היא היצאה ממקור לבית החיצון פדאמר במשנה נ"ח ע"ב ממילא פ"א דברי שמואל נ"ז ע"ב עד שתרגיש בבשרה הינו בשעה שיוצא בבשרה כו' שהיא שעה הטומאה לא כשכבר בבית החיצון וכן לשון הרמב"ם פ"ט מהל' איסורי ביאה ואם לא הרגישה ומצאה בפרוזדור ה"ז בחזקת שבא בהרגשה.

ואח"כ כתב ואע"פ שבדיקה ע"ש. ונראה מדבריו ז"ל דבלא הרגישה כלל בפתם או בדקה קרקע דשמואל לא אמרינו חזקה שבא בהרגשה דחזינו שלא הרגישה ורק מדרבנו או ברש"י או כתוס' שם דף נ"ח.

רק כשהוא בפרוזדור ומרגשת שם הדם שוב על ההבחה אם הרגישה בשעת זיבה ממקור לבית החיצון ע"ז אמרינו חזקה דם מקור שבא בהרגשה ודאי הנה הרגשה זו בשעה שיצא ולכך כתב ובדקה ולא הכניסה רק עד הפרוזדור אמרינו הרגשת עד וא"א להבחין ממילא דמרגשת עכ"פ ושוב חזקה פנ"ל: והנה משמעות הגמ' נדה דף נ"ז ע"ב דמשני סתם לעולם דארגשה כו' שאין חילוק בין ההרגשות ואף הרגשת פ"פ המקור ג"כ אין להבחין דאימור הרגשת שמש או עד.

וכן הפוסקים לא חלקו בכל הדינים דבריייתות דמשני הש"ס באיזו הרגשה מיירי ע"ש. אולם אין ראיה.

נהרי הרמב"ם ז"ל כתב פרק ה' מהלכות איסורי ביאה הלכה י"ז האשה שהשתינה כו' טהורה ואפי' הרגיש גופה כו' ונזדעזע אינה חוששת שהרגשת מי רגלים הוא. ולמה פ"א כאן אופן ההרגשה יותר מכל מקום שכתב סתם שתרגיש כו'.

ומשמע דכמו דבתשובות שב יעקב הוכיח דאי נימא דהרגשת זיבת דבר לח הוי הרגשה הא ברואה עם מ"ר מרגשת עכ"פ זיבת דבר לח והוכיח דרק פתח המקור הוי הרגשה ע"ש. ולע"ד לא מוכח כלל דהפל הרגשה פנ"ל ובס"ד דפריף אי ארגיש ודאי דהי' סבור

הַרְגָּשָׁת פ' הַמְקוֹר שְׁפִיר פְּרִיף יוֹשֶׁבֶת אַמְאֵי טְהוֹרָה אֲבָל הַתְּרָצוֹן תִּנְרָץ לְעוֹלָם דְּאַרְגָּשָׁה
וְאַימור המ"ר.

עד.

שְׁמֵשׁ כו'. הִינּוּ שֵׁישׁ הַרְגָּשָׁה דִּיכוֹלִין לְהַסְתַּפֵּק כַּנ"ל בְּשֵׁמֵשׁ וְעַד כו'.

וְשִׁפִּיר דְּנִיק הַרְמַב"ם ו"ל דא"א דְּמִינֵי בְּהַרְגָּשָׁת פְּתַח הַמְקוֹר דַּע"ז לֹא פְּלִיג הַתְּרָצוֹן וְגַם
א"א בְּהַרְגָּשָׁת דְּכָר לַח דְּלֹא שֵׁינֵי לְעוֹלָם דְּאַרְגָּשָׁה דא"א בלא"ה וּלְכַף פְּתַח שְׁנִידָעוּע
גוּפָה דְּגַם זֶה הַרְגָּשָׁה וּמ"מ יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּמֵי רְגָלִים וְיוֹשֶׁבֶת טְהוֹרָה (שׁוֹב רְאִיתִי בְּשֵׁב
יַעֲקֹב סִי' ל"ט מֵהַרש"ךְ כְּתַב עַל הַרְמַב"ם כַּנ"ל) וּבְהַרְגָּשָׁה כְּזוֹ הוּא שְׁנִידָלְקוּ הַמְקוֹשָׁה
וְהַתְּרָצוֹ.

וְכִינּוּ דַלְס"ד גַּם הַרְגָּשָׁה זֶה בְּרוּר דְּמִמְקוֹר א"כ מנ"ל דְּתִרְצוֹן פְּלִיג גַּם אֶהַרְגָּשָׁת פְּתַח
הַמְקוֹר מ"מ אֵין רְאִיָּה מְגַמְרָא דְּאַדְרָבָא לְשׁוֹן לְעוֹלָם דְּאַרְגָּשָׁה מְשַׁמַּע כָּל הַרְגָּשׁוֹת כַּנ"ל:
שׁוֹב רְאִיתִי שְׁנִידָלְקוּ גְּדוּלִים בְּזֶה דַּבְּס' מְנַחַת יַעֲקֹב הַקָּשָׁה עַל הַמְרָדְכִי שְׁפִי' תוֹלִין בְּוִסְתָּה
דְּשְׁלֹא בְּשַׁעַת וְסִתָּה תוֹלִין בְּדָם טְהוֹר בְּרוּאָה דָּם מְחַמַּת תְּשַׁמִּישׁ מְסוּגִיא דַּפ"ב דְּשְׁבוּעוֹת
בְּאֵין סְמוּךְ לְוִסְתָּה אֲכַנִּיסָה אָנוּס וְהָא לֹא נְטַמְאָה כָּלֵל וְהוֹכִיחַ דַּע"ל בְּרִי לִי שְׁטְהוֹר ע"ש.

וְכַתַּב חֲכָם צְבִי סִי' מ"ו בְּסוּף שְׁגָגָה גְּדוּלָּה הוּא דְּבָרֵי הַמְרָדְכִי הֵם בְּרוּאָה מ"ת דְּאַפְשָׁר
שְׁמַהֲצַדְדִין אוֹ מֵהַמְקוֹר כִּי הָאִשָּׁה אֵינָה מְרַגְּשָׁת בַּש"ת שׁוֹם שֵׁינוּי בְּחֻדְרֵי בְּטָנָה שְׁיוּרָה
עַל שְׁנִידָתַח מְקוֹרָה.

וְדְבָרֵי הַש"ס שְׁבוּעוֹת וַא"ל נְטַמְאָתִי שְׁמַרְגָּשָׁת בְּעַצְמָה שְׁנִידָתַח מְקוֹרָה וּפ"נ מְמַקוֹר דְּמִי
כו' וַע"כ הֵיךְ הוּי שְׁהָרִי הַשְּׁמֵשׁ בְּפָנִים כו' וְאִם כֵּן בְּרוּר שְׁאֵינָה רוּאָה וְלֹא מְשַׁמַּת בִּידָן'
אַלָּא שְׁמַרְגָּשָׁת בְּעַצְמָה בְּחֻדְרֵי בְּטָנָה שְׁפִירְסָה גְּדָה בְּנוֹדָאֵי ע"ש.

וּבַעַל מ"י בְּתְשׁוּבוֹת שְׁבוּעוֹת יַעֲקֹב ח"ב סִי' ע"ד הֵבִיא הַשְּׁגָת ח"צ הַנ"ל וְשִׁפְכָר הַקָּשָׁה לוֹ
א'. וְהַשִּׁיב דַּלְק"מ דְּבְשַׁעַת תְּשַׁמִּישׁ אֵין כָּאֵן הַרְגָּשָׁה כָּלֵל וְכַדָּאֵי לְהַדְיָא גְּדָה נ"ז ע"ב
ע"ש.

וְלְכַאוּרָה דְּכָרִיו אֵינָם מוּבְנִים כָּלֵל דַּע"כ יֵשׁ חִילוּק דְּהָא הַש"ס מוּקִי הָא דְּנִמְצָא עַל עַד
שְׁלָה כו' בְּאַרְגָּשָׁה וּמ"מ אֲמַרִּין הַרְגָּשָׁת שְׁמֵשׁ הוּא ע"ש. וְאִם א"א לְהַבְחִין כָּלֵל מַה זֶה
שְׁאֲמָרָה נְטַמְאָתִי בְּשַׁעַת תְּשַׁמִּישׁ שְׁנִידָשֵׁב כְּנוֹדָאֵי וּמַה פְּרִיף שְׁבוּעוֹת דָּף מ"ח בַּת"ח שְׁלֹא
בְּשַׁעַת וְסִת אֲפֻרִישָׁה מְזִיד כו' מַה מְזִיד הוּא הָא כָּל שְׁלֹא רְאָה דָּם רַק שְׁהַרְגִישָׁה תוֹלִין
בְּהַרְגָּשָׁת שְׁמֵשׁ.

גַּם אֲשַׁתְּמִיט לִי דְּבָרֵי תוֹסַפ' שָׁם ד"ה וְהָא נְמַצָּא קְתָנִי שְׁפָתָבוּ תִימָא דְּעַדִּיפָא הוּל"ל
מְסִיפָא נְמַצָּא עַל שְׁלָה כו' פְּטוּרִין מְקַרְבֵּן וְאַמְאֵי פְּטוּר כִּינּוּ דְּאַמְרָה נְטַמְאָתִי ע"ש. וְהָא
בְּגְדָה נ"ז מוּקִי לָהּ הַש"ס לְהַדְיָא בְּאַרְגָּשָׁה וּמ"מ א"ז פְּטוּרִין מְקַרְבֵּן דְּהַרְגָּשָׁת שְׁמֵשׁ הוּא.

וְאִם כֵּן מַאי קָשְׁיָא לְהוּ. וַע"כ דְּשַׁאנֵי אֲמָרָה נְטַמְאָתִי מְסַתֵּם הַרְגָּשָׁה כַּנ"ל.

אוּלָּם אֲפְשָׁר לִישֵׁב דְּכָרִיו קָצַת דְּקָאֵי לַס"ד כְּמוֹ דְּפְרִיף בְּגְדָה אֵי דְּאַרְגָּשָׁה א"ז אַמְאֵי
פְּטוּרִין דְּהוּי ס"ד שְׁהַרְגָּשָׁה בְּרוּר כַּנ"ל וּמְשַׁנֵּי אֵימַר ה"ש כו'. כֵּן בַּגְמ' שְׁבוּעוֹת הַנ"ל
דְּאִמַר רַב אַדָּא לְעוֹלָם בְּאֵין סְמוּךְ וְאַפְרִישָׁה וַא"כ ע"כ כַּס"ד דְּהֵתֵם ס"ל דְּכְשָׁהַרְגִישָׁה

הי' מחויב לפרוש דאל"ה אנוס גם אפרישה רק דסבר שהוא בירור ולא תלינו בה"ש פנ"ל.

נשוב פריה לי' שפיר והא נמצא קתני. ומדונק מה דסיים נאי אפרישה מעיקרא כי פריש לי' מעיקרא הו"ל ידיעה ע"ש שכל הלשון מנוטר.

ולחנ"ל א"ש דע"כ לדברי צ"ל דהוי ידיעה מיך שהרגישה א"כ כו' פנ"ל ומוכח דבאמת אינו ידיעה דאימר ה"ש הוא וע"כ בסמוך לנסת ואפניסה פנ"ל. וא"כ שפיר תמהו התוס' דלס"ד הנ"ל אמאי פטורין מקרבן אחר זמן פקושיות הש"ס נדה הנ"ל אי דארגישה אמאי פטורין כו' משא"כ למסקנא.

וקצת ראיה לזה מהרמב"ם ז"ל סוף פ"ה מהלכות שגגות הל' ו' דכתב הבא על אשה שלא בשעת וסתה וראתה דם מחמת תשמיש פטורין כו' אלא אנוס כו' לפיכך בין נמצא על עד שלו כו' אבל כו' סמוך לוסתה ודמה כו' וראתה כו' חייבין לפיכך אם נמצא כו'.

והלכה ז כתב מי שעבר ובעל סמוך לוסתה ע"ד שתקדום כו' והרגישה האשה שנטמאת בשעת תשמיש ואמרה לי' נטמאתי חייב ב' ע"ש. ותמוה לע"ד למה השמיט דין שלא בשעת וסתה והרגישה וא"ל נטמאתי דחייב על הפרישה באין ת"ח לזו.

והוי רבותא אף שהי' אנוס אפניסה חייב אפרישה. וגם רבותא דילמא יצר אלבשה כמ"ש תוס' ד"ה אי וא"ל דס"ל באמת פן דהא פ"ד מהלכות איסורי ביאה כתב סתם הי' משמש כו' חייב פרת ע"ש ואין דרוך רמב"ם ז"ל להשמיט דין המפורש בגמ' נאי ס"ל פנ"ל מיושב דלמסקנא לא משכחת כלל הא דאמרה נטמאתי שלא בשעת וסת דתולין בהרגשת שמש שא"א להבחין רק בסמוך לוסתה תולין בדם פשמרגשת וכן מוכח מרמב"ם ז"ל ורמב"ן ז"ל שפיתבו דין דגמ' דרואה דם מחמת תשמיש.

וכתב הרואה דם בשעת תשמיש ע"ש. ולמה שינו מלשון הברייתא הא רואה דם מחמת תשמיש משמע כח"צ שנמצא אח"כ דם אבל לשונם ז"ל רואה בשעת תשמיש משמע אף שהרגישה בש"ת כהך דשבועות.

ומנ"ל דמהני בזה בדיקת שפופרת אי מהמקור אי מצדדין. ומשמע דס"ל דאין חילוק וכן רז"ה בהשגותיו על ראב"ד ז"ל בספר בעה"נ שכתב דתשמיש א' לא נחשב דלא בדיקה מקודם ושמא כפר הי' ע"ש.

ודחה בעה"מ דברייתא בראיית הרגש' מיירי פאותה ששינו הנה משמש עם הטהורה וא"ל נטמאתי ע"ש ומפורש דגם בזה מהני בדיקת שפופרת ואינו בירור שהוא מהמקור. ומוכח דאף דהרגישה פהאי דא"ל נטמאתי מ"מ אין להבחין אי ממקור או מצדדין.

וקושיות המנחת יעקב על המרדכי לענ"ד בפשיטות י"ל דמיירי באין סמוך לנסת רק בנסת המקרים פיהקה נתעטשה וראתה כמו שפי' הרז"ה ז"ל הך דאם יש לה נסת תולה בוסתה כו' פן יש לומר שם דבבין סמוך לנסת רק הנסת הי' בשעת תשמיש והרגישה דשפיר ודאי טמאה.

ואנוס אפניסה ומזיד אפרישה פנ"ל. .

ומדברי ת"ה סי' רמ"ו הובא בש"ע סימן קפ"ח בא"ש שהרגישה שנגפתח מקורה
דחוששין וכתב שאם נמצא לנבון כו' תולין ההרגשה בהם דאיתן מראות ג"כ ממקור איתו
ומשמע דאם הי' איתן מראות מצדדין לא הוי תלינו בהו הרגשת פתח המקור.

אולם סיום דברי תה"ד הנ"ל שכתב וכיון דנוכל לתלות הרגשה במידי תלינו פדאמר פ'
הרואה אימר הרגשת עד שמש כו' מכ"ש דפתיחת המקור גופיה ע"ש ואי דוקא שם
בשאר הרגשות שאין פ"פ המקור מה כ"ש הוא דילמא בידוע שנגפתח המקור רוב דמים
טמאין בא"ש.

ומשמע דגם שם אף בהרגשת פתח המקור תולין בשמש ועד ולכך כ"ש בדמים טהורים
הבאין מהמקור כנ"ל: אף באמת על כל זה אין לסמוך להלכה שהרי תה"ד עצמו בפסקיו
סימן מ"ז כתב להדיא דרואה מחמת תשמיש נמי אינה מרגשת דאי מרגשת דנגפתח החדר
פשיטא דטמאה ולא אמרינו הרגשת שמש הוא אע"ג דבכל פעם בלא תשמיש אינה רואה
כלום בלא הרגשה ונחשיב לה ספק דאורייתא ע"ש ומבואר דמחלק ג"כ כח"צ הנ"ל בין
ההרגשות.

גם א"א לדחות סתמא דש"ס שם בשבועות י"ח אילימא בת"ח כשאין סמוך לנסת
אכניסה אנוס הוא ואפרישה מזיד דפשיט הלשון מבואר דכשאמרה נטמאתי בשעת
תשמיש מסתמא מרגשת שממקור יצא דם ואין שום ספק לתלות בד"א אף שלא בשעת
נסת.

(דמ"ש לעיל בנסת המקרים אין נראה לאמת דלא הונוכר הגמרא מזה כלל. וכן לשון
תוס' אי כפי' שכ' לעיל הנה להם להביא הש"ס דנדה ולסיים בדפרידו פרק הרואה.

ולשונם סתם אמאי פטור כיון דאמרה נטמאתי משמע דגם למסקנא דש"ס נדה דאימר
הרגשת שמש. מ"מ כאן הי' חייבין כנ"ל.

וגם הרמב"ם ז"ל פ"ד מהלכות איסורי ביאה כתב סתם הי' משמש עם הטהורה וא"ל
נטמאתי כו' ואם פירש בקושוי חייב כרת ע"ש ולא כתב בשעת וסתה ואח"כ כתב אסור
כו' סמוך לנסת משמע דדין הנ"ל גם שלא בשעת נסת כנ"ל.

עכ"פ א"צ נטמאתי יש הרגשה שאין ספק לתלות בד"א כנ"ל ומה שלא הזכיר בהלכות
שגגות בשלא בשעת וסתה י"ל דסמך אהך דהלכות איסורי ביאה אף שקצת דוחק. ומ"ש
סתם דין הרואה בשעת תשמיש י"ל ג"כ מאחר שכתב בדיקת שפופרת אי ממקור או
מצדדין ממילא משתמע דלא מיירי בהרגשה שנגפתח מקורה להוציא דם.

דכיון דנאמנת אשה להקל לומר מפה י"ל במקור שממנה הדם יצא מכ"ש שנגמנת
שהדם מהמקור ומהני, הבחנה שלא לתלות בטעות. וכן בהגש"ד הובא סימן קפ"ז
ברמ"א ושא"ה דמרגשת שמהמקור.

ומ"מ למה שבד"מ הניח בצ"ע דין התה"ד בהרגישה שנגפתח מקורה בלא מצאה דם וגם
בש"ע סי' ק"צ הביא רק ליש מי שאומר ונהרבה חולקים ונשלא בשעת וסתה פסק בש"ע
דכאב כמכה ואף במכה שא"י אם מוציא דם להתיר עכ"פ שלא תהיה נקרא רואה דם
מחמת תשמיש וכן הסכימו ש"ה וצ"צ ובבתולה נראה דלכ"ע הכאב כמכה כמ"ש הב"י

דחשיב ידים מוכיחות שלא הייתה המפה וממילא מוציאה דם וגם אין חילוק בין דם הרבה למעט בדם בתולים כמ"ש המשאת בגימין בתשובה וממילא כיון דבטעות דשכיח למיטעי תלינו.

שפיר י"ל דאף שאמרה נטמאתי יש לתלות כיון שהרגישה זיבת דם בתולים סברה שנטמאה ובהגהות מיימוני פ"ד מהלכות איסורי ביאה וספר התרומה ומרדכי הובא בב"י סי' קפ"ה ובש"ך סק"ג באמרה טמאה אני לה וחררה ואמרה טהורה באמתלא נאמנת שאמרה סבורה הייתי להיות נדה אבל עכשיו בדיקתי עצמי ומצאתי שמתמת מפה או חבורה בא אלי הדם כו' ע"ש וא"כ פשאומרת עכשיו שמה שאמרה נטמאתי לא שהיה ברי לה שדם מקור היה רק הרגשת זיבת דבר לח נאמנת וממילא תלינו בדם בתולים כנ"ל: בפרט לפי המבואר בפאולה שבפירוש אמרה שפרגשת זיבת דבר לח.

דחוליו מה שאמרה טמאה בטעות כנ"ל דהא גם בטענת פ"פ מבואר ברמב"ם וש"ע אהע"ז סי' ס"ח דאמרינו ליה שמה הטעה או כו' וכשאומר לא כי אלא ברי פ"פ נאמן ע"ש דכל שלא אמר ברי אף דטען כבר פ"פ מ"מ תולין שטועה אף בנשוי וכן לרי"ף ורא"ש ורמ"א אה"ע סי' ס"ח בבחור אף שאומר ברי תולין דלא קים ליה ע"ש.

ממילא כן בהנ"ל עכ"פ לענין רואה מחמת תשמיש שלא להחזיקה כנ"ל ואין לומר דלא יועיל אמתלא דחשיב מעשה הפרישה מחמת אמירתה טמאה בשעת תשמיש כמו לבשה בגדי נדות דפסק רמב"ן דלא מהני אמתלא.

ול"ד לשאר אומרת טמאה דרק שלא יבא עלי' משא"כ הנ"ל. דז"א חז"ל למ"ש הרשב"א הובא ב"י סימן קפ"ה הטעם דמשום בנות או אונס מיקרי ואמרה אבל לעשות מעשה כולי האי כו' וא"כ באותה אמתלא שכתבו הגה"מ והפוסקים הנ"ל בסבורה להיות נדה ואח"כ כו' י"ל דגם שלבשה בגדי נדות מהני כיון שבאמת סברה כן.

רק אף אם נאמר דגם אמתלא כזו לא מהני בלבשה בגדי נדות כו' כדמשמע קצת מלשון הש"ע שפולל בלשון וכל פיוצא בזה אמתלא הנ"ל כמ"ש הש"ך ומשמע דדינם שנה מכל מקום ע"כ הטעם דמספק לא היה לה לעשות מעשה עד שתחקור לידע בבירור.

משא"כ מעשה זה דפרישה בשעת תשמיש שזמנו בהול וכדין עשתה כשהיה סבורה להיות נדה ודאי דמהני אמתלא הנ"ל וכדמחלק בש"ס לענין טועה בדבר מצנה כשזמנו בהול דלא הוי פשאר שוגג שהיה לו לחקור ע"ש: ועוד י"ל באשה זו אף אם נישואי שהיה הרגשת פתח המקור ע"י שאמרה טמאה כו' ועי"ז נאסור אותה משום דרואה דם מחמת תשמיש שיחשב וסת שע"י התשמיש פ"פ המקור ונחשבה למבחינת שההרגשה אינה זיבת דבר לח ולא הרגשת שמש.

א"כ שוב בפעם רביעית שמשמה ולא הרגישה כלל נעקר וסתה כעברה ושמה דעדיף מבדיקת שפופרת. דאף שמצאה בבוקר דם הרבה על הפתנת שלה מ"מ ניהו שזחמיר עלי' ונאמר דהגם שפי' הש"ך ז"ל ריש סימן קפ"ט במצאה בבוקר על פתנת שלה ריבוי דם כמה פעמים אין לחוש כלל לחשבה רואה דם מחמת תשמיש ע"ש דדוקא לענין להחזיקה אבל כשכבר מוחזקת אין זה בדיקה שנתרפאה דתולין שהיה בשעת תשמיש

כנ"ל מ"מ היינו שאנו אומרים מה שלא הרגישה בפעולת תשמיש דסבורה הרגשת שמש
הוא פסוק הרגשות שאין מבחינים פדאמר בגמ' כנ"ל.

אבל אשה זו דמצד סתם הרגשה שרא דתולין בדם בתולים פיון שהרגישה פאב ורק
שנאמר שמבחינת שאמרה טמאה שלא היה הרגשת שמש רק פתח המקור. ממילא כשלא
הרגישה הוי לענין זה פבדיקת (שו"ת) שפופרת דממ"נ אי מבחינת גם בפעם הד' מהני
הבחנתה שעל ידי התשמיש לא היה פתח המקור כנ"ל ויש לדחות: ועוד דלדעת רוב
הפוסקים אחר שיעור אשם תלוי אין לה כלל דין רואה מחמת תשמיש וכן נראה הוא דעת
י"א שבהג"ה סימן קפ"ז ומפורש ברנ"ה דברייתא' מיירי בראיית הרגשה ועכ"פ בסתם
הרגשת זיבת דבר לח.

וכן מפורש בגמ' דהך דנמצא על שקלה אות יום בדארגשה. ומ"מ אחר זמן תולין בה"ש
כו' ושהדם פא אח"כ וממילא אין לה דין רואה מחמת תשמיש וכיון שהדניקה נר וראתה
שטמאה סתמא יותר משיעור שפרד מהמטה ותדיח כנ"ל: מפל הנ"ל נראה דאפשר
להתירה מ"מ צריכין להזהירם שבאם ח"ו תרגיש עוד בש"ת שמחויב לפרוש באבר מת
להמתין כו' דלענין איסור פרת אין לסמוך על קולות הנ"ל.

עכ"ז מאחר שבענין היתר אשה זו צריכין לגבב פמה קולות. קולת הב"י סוף סי' קפ"ז
וגם בב"י אינו מפורש שכתב רק בהכי סגי למילף פולהו בתולות אף להגיע זמן וראתה
לענין כו' ע"ש ולא פתב רבותא טפי אפי' בוגרת וראתה שזו החמורה שבכולן דאפשר
מדינא ל"ל אלא בעילת מצנה ע"ש בש"ס ריש פ' תיננות וכדמשמע מהרא"ש שפולן
הנשוו לבוגרת וראתה דמשמע דמדינא.

וגם הא, הרבה גדולים פסקו דבוגרת אין לה טענת דמים כלל א"כ אין מפה ידוע שמוציא
דם כלל מ"מ מסתימת לשון הב"י בש"ע משמע דגם בוגרת וראתה בכלל בפרט בכאב
שידים מוכיחות דלא מסתפי ב"י.

וגם י"ל שלא הנצרך לכה רק באין לה נסת אבל ביש לה נסת ושא בפעולת נסת דמצרפין
דעת המרדכי ובש"ע אה"ע סי' ס"ח הכריע דיש טענת דמים בבוגרת. ולהפוסקים דאין
טענת דמים ע"כ לדידהו מ"מ בוגרת נותנין לה לילה ראשונה וכמה ביאות תולין בדם
בתולים וע"כ כמ"ש מהרש"א וב"ש סי' ס"ח סק"ג דלא תלינן בדם נדה דלא שכיח כלל
שלא בפעולת וסתה ע"ש.

נהגם שלשונם תמוה דבהדיא אמר שם נדה דף ס"ד דרב בלא ראתה מיירי. מ"מ סברתם
אמת דשלא בפעולת וסתה י"ל ג"כ דל"ש דמה"ט הוא דמקיל המרדכי.

ומ"מ הרי פשט המנהג להתיר גם בבוגרת וראתה במרגשת פאב אף בהרבה פעמים
לתלות בדם בתולים. מ"מ אינו מפורש וגם צריכין לצרף נגד המפורש בש"ס בעל ולא
מצא כו' לחלק בלא בעל ביאה גמורה.

וכן מה שאמרה נטמאתי שג"כ נגד סתימת הפוסקים. והוא איסור חמור מאוד שגם
שכתבו הראשונים ז"ל דרדמ"ת משום נסת.

עכ"ז יש מראשונים שכתבו שבשעת נסת ממש אסור מה"ת. וגם הפרישה באבר מת אנו יודעין שגם שזנהירם קשה הדבר מאוד.

לזאת איני רוצה כלל שישמכו עלי עד שתעיינו היטב ושיסכים עוד גדול אקח להתיר אהי' סניף וה' יצילנו שלא נכשל בד"ה: הנלע"ד פתבתי הק' יצחק מאיר סימן יב הנה במרגשת פתב בשעת תשמיש מבואר בש"ע בהג"ה סימן קפ"ז ס"ג דלכ"ע יש לסמוך אבדיקה בבעל הא' אולם לסמוך על הבדיקה בלי שפופרת שהמציא גדול א' הובא באמונת שמואל סי' נ"ז ונ"ל שבתחלה בדיק שלא בשפופרת ע"י מוה' ועז' פענבי ואנרף האבר אולי יהיה הדם מן הצד ואז א"צ תו לבדוק בשפופרת ובאם נמצא הדם בראש המוה' אז לא תועיל הבדיקה לחומרא וחזר ובדיק בשפופרת וישר בעיני והגון כדי שלא תאסור האשה הנ"ל לעולם ח"ו ע"י הבדיקה שפופרת ופן ואולי תמצא לה עזר ותרופה קודם בדיקת שפופרת ע"ש.

וא"כ לכאורה גם בלא נמצא כלל יועיל דמאי חילוק פיון דלשון הש"ס ורמב"ם וש"ע והספיקו האחרונים דגם בלא נמצא כלל מותרת דנתרפאה. גם בבדיקה הנ"ל פן וכן הספיקו בס' ס"ט סי' קפ"ז ס"ק ז' רק דכתב דדבר קשה הוא להכניס בעומק כ"כ עד מקום שהשמש דש דבר רף כו' אבל הספיק להתיר גם בלא נמצא כלל אף במוה' לחוד דעכ"פ אפשר להכניס עד מקום שהשמש דש ע"ש: והנה דברי א"ש תמוהים דהא לתוס' ופוסקים המתירין בדיקה בבעל ראשון מפרשים דמאי דתני בברייתא תתגרש ולא הונפר שבתבדוק דעצה טובה כדי שלא תתקלקל בבדיקה כשתמצא על ראשו שתאסור לכל העולם שלא יהי' ס"ס כמבואר בפוסקים סה"ת והר"ן וסמ"ג.

ולדברי א"ש הנ"ל תבדוק בלי שפופרת ויועיל להתיר לבטל ראשון ולא תפסיד כלום כשתמצא על ראשו דניתלי שנתקנח מן הצד והוא על ראשו. ותהי' מותרת לב' וג' משום ס"ס.

וע"כ להפוסקים הנ"ל לא מהני בדיקה זו בלי שפופרת. או משום דא"א להכניס דבר רק בעומק כ"כ.

וממילא גם בנמצא מן הצד אפשר דאינו מועיל דדם הנמצא בפרוודור חזקתו מן המקור ורק בראה מחמת תשמיש הוי בירור פשיש בצד משום דעכ"פ הא אין בראשו ולא יצא מן המקור ע"י השפופרת שהוא כתשמיש.

והוי כלא נמצא כלל כמבואר בפוסקים וממילא אי לא מהני בדיקה זו בלא נמצא כלל לא מהני גם בנמצא מן הצד פיון שא"א להכניס בעומק אין פאן הוכחה שלא תראה. או דאפשר אין פועל כלל דבר רף שזדע מזה שבאם הי' דם שמתמת תשמיש מהמקור הי' יוצא גם ע"י בדיקה זו דאולי דוקא דבר קשה כשפופרת פועל כמו התשמיש או אינה טעם אחר.

עכ"פ מוכח דלא מהני בדיקה כדי שתועיל ולא תפסיד פנ"ל. ואיך סמוך בעל א"ש להתיר בבעל ראשון ע"י בדיקה זו.

הא להפוסקים דמהני בדיקה בראשון ע"כ בדיקה זו לא מהני פנ"ל והוי תרתי דסתרי: אולם נראה א' מב'. או דכמו דכ"פ ורמ"א בש"ע.

דבכאב אף לדעת רש"י מהני הבדיקה אף דלא סמכינן שתהי' הבדיקה פראוי בלי פאב מ"מ ע"י פאב רגלים לדבר ע"ש וכן בדיקה זו בלי שפופרת דלא מבצע' לדעת רש"י דאין לנו הכרח שלא תועיל בדיקה הנ"ל וממילא בכאב מהני.

רק ביה אין לסמוך לקולא דאנו תופסין עיקר דעת תוס' לקולא מכ"ש לחומרא. אף דכמו דלרש"י לא מהני בדיקת שפופרת בבעל ראשון ומ"מ בכאב מהני פן לתוס' אף דמוך לחוד לא מהני מ"מ י"ל דבמרגשות פאב מהני הרגלים לדבר לסמוך על מוך לחוד פנ"ל.

ולכך פסק שפיר אמונת שמואל בעונבדא דידי' שהיתה מרגשת פאב בשעת תשמיש די' לסמוך אבדיקה הנ"ל בלי שפופרת פנ"ל: או די"ל דאין זו סברא מוכרחת במוך לחוד בנמצא על ראשו שתהי' מותרת לינשא לאחר דמנ"ל הא אף שיש אפשרות שהי' מן הצד ונתקנח והוא על ראשו מ"מ דבר רחוק הוא פיון שהוא פלוגי האבר כו' וי"ל דאין זה ספק השקול להצטרף לס"ס לינשא לאחר.

רק שמועיל אח"כ בדיקת שפופרת ג"כ דכשתבדוק אחר בדיקה הנ"ל בשפופרת ויהי' מן הצד איגלאי מילתא שמה שנמצא בהמוך על ראשו הי' ג"כ מהצד ונתקנח פנ"ל. ויזעיל להתירה אף לבעל ראשון לדידן וכן אם לא תמצא פלל ג"כ תהי' מותרת דהמוך לא גרע מאלו שמשא ד' פעמים ורמ"ת דהי' מועיל אח"כ בדיקת שפופרת פנ"ל.

אבל בבדיקת המוך לחוד ונמצא על ראשו שתהי' מותרת לאחר בלי בדיקה אין לנו. דאם אמרו לכתחלה שטוב לבדוק ע"י שפופרת ולא במוך לחוד דאינו בירור גמור דהא אפשר שיתקנח ויהי' על ראשו ובאמת הוא מהצד ולכך תבדוק בשפופרת אבל לסמוך להקל לא.

וכתב שפיר א"ש דמקודם תבדוק פנ"ל פיון שרוצית להיות תחת בעלה ראשון ויהי' תועלת אם לא תמצא פלל או מהצד תהי' מותרת ולא תצטרף בדיקת שפופרת. ואם יהי' על ראשו לא תפסיד ותעשה אח"כ בדיקת שפופרת וג"כ תהי' מותרת לבעל הא'.

וכתב שתעסוק ברפואות קודם בדיקת שפופרת כו' היינו, דאף שנמצא על ראש המוך ותעסוק ברפואות ואח"כ לא תמצא בבדיקת שפופרת או מן הצד שפיר תהי' מותרת וא"כ נגד זה אין הוכחה וקושיא פלל לשיטת תוס' למה תתגרש תבדוק בלי שפופרת הא עדיין עצה טובה קמ"ל שמותרת לינשא לאחר בלי בדיקה.

ואם תבדוק אף בלי שפופרת אצל בעל הראשון ותמצא על ראשו תאסור גם לאחר עד שתבדוק בשפופרת ואם תמצא ג"כ על ראשו תאסור לפל: אף י"ל עוד דהא מבואר בדברי אמונת שמואל שהתועלת באם ימצא מן הצד ואז א"צ תו לבדוק בשפופרת ע"ש וא"כ י"ל שסובר שבאמת א"א פלל להכניס דבר רך בעונמק כמ"ש בס"ט ולכך לענין אם לא נמצא פלל אינו בירור פלל שאין המקור מוצא דם ע"י תשמיש פיון שלא נכנס בעונמק פנ"ל רק אם ימצא מהצד די' הוכחה שהצדדין מוציאים דם דמהני אף שלא הכניס בעונמק כ"כ.

וע"ז לא קשה כלל משיטת התוס' דמזה לא מייירי הפרייטא כלל שתוכל לברר שהצדדין מוציין דם פיון דתני ואם יש לה מכה תולה כו' ונאמנת כו' ומכ"ש פשנתברר שהצדדין מוציין דם ולא מייירי רק מהבירור בלא נמצא כלל פנ"ל.

וא"כ בנ"ד לסמוך על בדיקת מוה לחוד בלי שפופרת בלא נמצא כלל הוי תרתי דסתרי פנ"ל דע"כ לשיטת תוס' עכ"פ מוכח פנ"ל דאין באפשרי להכניס בעומק כ"כ שיהי' בירור פנ"ל: אף לפי משמעות הפוסקים והש"ס דלא מצינו כלל בדיקה זו של שפופרת לברר שיש בצדדים דבר המוצא דם לטהרה כמפה הידוע שמוציאה דם.

ורק ברואה מחמת תשמיש. והיינו משום דמה בכך שנמצא בצדדין ע"י השפופרת הא מ"מ דם הנמצא כו' חזקתו מהמקור וירד מן המקור לצדדין קודם שהכניסה השפופרת.

ורק ברואה מחמת תשמיש דעכ"פ הבירור שאין המקור מוצא דם ע"י השפופרת ולא תראה מחמת תשמיש נ"כ. וע"ש בנב"י ובשאר אחרונים וא"כ אי אפשר לסמוך בלי שפופרת גם בנמצא מהצדדין פיון דבלא נמצא כלל לא יועיל דא"א להכניסו בעומק פנ"ל.

שוב לא מהני גם בנמצא מהצד דאמרינו שהי' מקודם והוי כלא נמצא ואין ראי' שלא תראה מחמת תשמיש פיון שלא הכניסה בעומק. וע"כ למאי שסמך א"ש על בדיקה ה"ל.

יכולין לסמוך גם בלא נמצא כלל: אף י"ל דבעל א"ש סבר דלדין פותלי בה"ר לא מוקמי דם כלל וע"ש בתשו' נ"ב סי' מ"ג שהאריף בזה וא"א דהוי דם הוי אתי מעיקרא ושפיר בנמצא מהצד מהני.

או דאי קודם שהכניסה ליכא למיתלי בהרגשת עד והא חזקת דם המקור שבא בהרגשה כמ"ש הרמב"ם. וא"כ ממ"נ מורה שמו הצדדין אי בשעת הבדיקה ע"כ מן הצדדין שאין בראש המוה.

ואי קודם שהכניסה הי' לה להרגיש אי מן המקור. וע"כ או שבשעת הבדיקה מן הצדדין או קודם ג"כ מהצדדין.

והא דדם הנמצא בפרוזדור כו' באמת מייירי ע"י בדיקה ואף דלא ארגשה אימא הרגשת עד וכשכבר הכניסה העד לפרוזדור אז הרגשה ובאמת מהמקור יצא ונמצא על ראש העד. אבל בלא נמצא על ראש המוה רק מהצד דע"כ אי כשעה שפבר הכניסה על ראשו איבעי לאשתכוחי.

וע"כ אי מקודם הי' בלא הרגשה. ותלינו שמהצדדין ומה"ט חשיב לי' בכ"מ ס"ס בכתימים אי מהצד פיון דבלא הרגשה ע"ש ובפו'.

וכן משמע דבנמצא בצד השפופרת דמתירין אותה בבעל ג' אף שרואות אח"כ מ"ת ג"כ. וע"כ מההוכחה דצדדין מוציין דם פנ"ל וע"כ עדיין י"ל שלא סמך א"ש רק בנמצא מהצד פנ"ל אף עכ"פ אף אי סבר בעל א"ש פנ"ל לא ניצול מקושאי ה"ל לתוס' ורוב הפוסקים תבדוק לבעלה ראשון בלי שפופרת ויועיל ולא יזיק דעכ"פ יועיל כשמתמצא מן הצד.

דמ"ש לעיל דהברייתא לא מייירי פשתוכל לברר שהצדדין מוציאין דם רק כשלא נמצא
כלל זה דוחק גדול דאף דתני נאמנת מכה כו' אבל במה שמוצאת דם בצדדין עכ"פ אינו
פשוט והי' ליה להשמיענו דתבדוק ויכולין לסמוך בבעל ראשון ע"זולפי המבואר בתוס'
ס"ו ד"ה ותבדוק לא הנפירו כלל הא דעצה טובה שאם יהי' על ראשו תהי' אסורה לכל
כו' רק דמייירי שאינה רוצה לטרונח או א"י לבדוק ע"ש וכן הרא"ש שהנפיר עצה טובה
מ"מ לא הנפיר הטעם שתהי' אסורה לכל.

וכן בטור סי' קפ"ז הביא ג"כ דברי תוס' ורא"ש דאם רוצה לבדוק תחת בעלה הראשון
רשות בינדה שלא אמרו שתתגרש אלא להקל עלי' להתירה לב' וג' לכל א' ג"פ בלי
בדיקה כו' ע"ש ולמה לא כתב דין זה דכשבדקת תחת הראשון ונמצא על ראשו שאסורה
לכל העולם ולא מהני סברא דאין כל האצבעות שוות לחוד בלי ס"ס להתיר.

ונראה לע"ד משמעות תוס' ורא"ש וטור. דגם בנמצא על ראשו אפשר שמונתרת מטעם
לא כל אצבעות שוות.

רק דלא מייירי הברייתא רק בהיתר שמונתרת לב' וג' בלי בדיקה. אבל רשות בינדה לבדוק
אצל הראשון ג"כ.

דקא גם הר"ב בס התרומה לא ברירא לי' כ"כ ע"ש בסוף שכתב דאפשר לפרש דמונתרת
מטעם אין כל אצבעות שוות לחוד והעצה טובה שתנשא לב' וג' שהיא בהיתר יותר
מבונרר ופשוט. רק כתב שדוחק לפרש כן.

אבל פוסקים הנ"ל נראה שפוסקים פנ"ל. ובש"ע כ' ג"כ סתם ולא הנפירו כלל שתהי'
אסורה רק הש"ך ז"ל כתב ס"ק י"ג מיהו אם נמצא על ראש המוך אסורה לכל כ"כ
הפוסקים עכ"ל.

ולע"ד מסתימת דבריהם משמע להיפוך. וכן הרמב"ן בה' נדה ורשב"א בת"ה כתב סתם
דהברייתא להקל שמונתרת לב' וג' בלי בדיקה אבל אם תרצה כו': אף מי ירים ראש
להקל ח"ו בדבר שבפוסקים הנ"ל דבריהם סתומים והר"י בעל התוספ' ובספר התרומה
והסמ"ג וחי' הר"ן פירשו דבריהם דאסורה בנמצא על ראשו לכל העולם פנ"ל: והגם
די"ל דסה"ת ותוס' לטעמייהו דאזנהרה דנהזרתם כו' דאורייתא פמבואר בסה"ת סי' צ"ג
ולכך בנמצא על ראשו דליכא רק חד ספק דאין כל אצבעות שוות הני ספק דאורייתא.

משא"כ לרוב הפוסקים דלמאי דקי"ל וסתות דרבנן דנהזרתם הני אסמכתא י"ל דמהני
הך ספק דאין כל אצבעות שוות לחוד דהני ספק דרבנן אי נקבע נסת לבעל אחר אי לא:
והנה בתשובת נוב"י סי' מ"ג שלא ראה תשובת אמונת שמואל הנ"ל.

הוכיח מזה דלא כב"י שמועיל בדיקת שפופרת גם להתירה לבעל ראשון אף בלא נמצא
כלל משום דלחומרא לא אמרינן אין כל אצבעות שוות ע"ש ונדחה דא"כ תבדוק עצמה
בלי שפופרת פנ"ל ויועיל להתירה בלא נמצא כלל וכשתמצא אף על ראשו מ"מ תהי'
מונתרת לב' מס"ס שמה נתקנח פנ"ל והוכיח מזה דכלא נמצא כלל אסורה לבעל א' דאין
כל אצבעות שוות רק בנמצא מן הצד ואם תבדוק במכחול לחוד זה ודאי שאף אם הוא
בצדדים יתקנח ראש המכחול ויהי' על ראשו ולכך אין תועלת ע"ש שדחה דברי ב"י:
ואח"כ ישב סברתו דכשבדק בשפופרת שעיקר הבדיקה אולי תמצא מהצד שפיר מותר

גם בלא נמצא הטעם ספק דרבנן לקולא אבל בלי שפופרת שהבדיקה רק אם לא תמצא כלל וההיתר משום ספק דרבנן אסור לעשות ספק דרבנן לכתחילה ע"ש והוא דרף פלפול.

דאף בספק דרבנן גמור כ' הטור א"ח סי' תמ"ב בשם בעה"ע והרא"ש בב' חצאי זיתים כו' שמבטלו בלבד כו' ונשאר ספק דרבנן ולקולא וכן מסיק הב"י סי' תל"ח ואף דעכשיו ספק דאורייתא רשאי לסלק הדאורייתא ושישאר ספק דרבנן לקולא.

וכן בה' פלאים סי' ש"ב פתב הטור באבד חוט אחד שמנתקו ותולין שניתק החוט פשתן מטעם ספק דרבנן לקולא ואף דעכשיו נדאי דרבנן מותר לסלק הנודאי ושישאר ספק דרבנן לקולא.

אף ה' סי' ק"י בדבר חשוב שנתערב ונפל א' לים דמותר ואסור להפיל ואף דייעבד אסור והט"ז סי' ש"ב ס"ק א' הקשה זה וחילק דשם אינו הפסד כ"כ שמותר למכרו משא"כ פלאים שאבד שאסור למכרו והוי הפסד מרובה מותר ע"ש.

ולדבריו נדאי דלהתגרש מבעלה חשיב כמו שם הפסד מרובה. וא"ל פיון שיש לפנינו ב' בדיקות צריכה לבדוק בשפופרת שיהי' אפסר להיות היתר ברור במן הצד.

ז"א דגם שם אפסר לצבוע ויהי' נזכר כמ"ש הרמב"ם פ"י מהל' פלאים. ואף דאפסר שלא יהי' נזכר ויהי' מותר ג"כ מטעם ספק דרבנן כמ"ש הרמב"ם מ"מ הוי ממש כמו פאן דגם בשפופרת אפסר שלא תמצא כלל ויהי' ההיתר מטעם סד"ר ואעפ"כ מותר לנתק שם חוט וכן פאן: אף באמת תירוץ הט"ז דחוק דלא מצינו כלל להתיר בה"מ להפיל א' לים בדבר חשוב וכה"ג.

ולע"ד החילוק פשוט דהא נדאי בנפל א' לים אין מתירין משום דנחזוק באמת שמסתמא האיסור נפל דהא כל דפריש מרובא פריש ואיסורא ברובא איתא רק דחכמים הקילו פיון שיש צד לתלות אף שרחוק שיהי' מותר מאחר דמה"ת נתבטל.

וא"כ פיון שאין מבטלין איסור לכתחלה וכן להוסיף ולבטל. וא"כ מה שהוא דבר חשוב שמדרבנן לא בטל והוא מפיל א' לים שבאמת נשאר האיסור דיש רוב רק שסתלק התקנת חכמים מה שתיקנו דלא בטל וישאר הביטול דאורייתא דלענין הדאורייתא נדאי שמחזיקין שעדיין יש האיסור מטעם רוב.

רק שבעל מה"ת וממילא הוי מבטל איסור לכתחלה דמבטל האיסור שיש בתעורבות ומתירו מטעם ביטול כנ"ל. משא"כ חוט פלאים בגמ' שמירי שניתקו וא"י אם ניתקו שפיר דההיתר מטעם ספק דרבנן שהוא ספק שקול שמא אין פאן פלאים דרבנן שפיר מותר לכתחלה דאמרינן בדרבנן שלא יהי' שם שום איסור: אוילם הט"ז הקשה שפיר לפי לשון הטור שמנתק חוט א' כו' ומשמע שא"י כלל איזה מנתק ואעפ"כ תולין שזה שניתק הי' הפשתן יע"ז קשה כמו בדבר חשוב דגם בזה מחזיקין דפריש מרובא.

אבל בש"ס ורא"ש איתא ונתקי' שניתק זה החוט רק שמסופק אם ניתקו לגמרי שלא נשאר ממנו. וזה ספק פשאר ספיקות.

נתמוה איה שנינה הטור לשון הגמ' ע"כ נראה כפי' הב"ח. והיינו דהך או ינתק שכ' הטור קאי על פשצבעו כמו שהתחיל באבד בו חוט לבטנו ויהי' נזכר כו' היינו פשיהי' נזכר יסירנו.

וכתב או ינתק חוט אחד היינו פשאינו נזכר אחר הצביעה דבנה מדינא מותר כמ"ש הרמב"ם דתולין שנשמט מעצמו דאל"ה הי' נזכר ע"י הצביעה. והטור הקמיר שינתק אח"כ חוט א' לתלות בו פיון דמדינא בל"ז מותר נהרי זה פחומרא שהקמיר מהר"מ בחד בתרי בביבש להשליף א' ואינו ענין כלל לדבר חשוב ונפל א' לים דמדינא אסור בלא"ה ויש לתמוה על הט"ז איה כפי פירושו בהטור עירב עם דברי הגמ' דמפנרש שנינתק החוט ולא אבד כלל כמו שהביא בעצמו ואין לזה דמיון עם דברי הטור בלא טעם דאין מבטלין איסור לכתחילה ע"ש וא"כ לפי הנ"ל אין הוכחה לנ"ד דמן הצביעה אין ראי' דדומה להבדיקה שכתב הנוב"י שצובעין אולי יהי' נזכר ויסירנו.

ואח"כ פשאינו נזכר מותר מטעם ספק דרבנן: אולם בל"ז אינו דומה כלל לעושה ספק דרבנן לכתחילה דהבדיקה רק בירור רק שאינו בירור גמור ואם הי' נסתות דאורייתא לא הי' סומכין על בדיקה זו ובדרבנן סומכין וכמו בודקין למיאונין שמבואר ברי"ף ורא"ש פ' בא סימן דאף שאינו בדיקה גמורה פשאין שערוות דחיישינן שמה נשרו ובדאורייתא לא מהני מ"מ בלא בעל שאינו רק ספק דרבנן מהני בדיקה זו שאין שערוות דאפשר שנשרו חושש רחוק הוא ולא חיישינן לי' בדרבנן ע"ש וכן ממש פאן דנדאי דהא דאין כל אצבעות שוות לפי' הב"י אינו ספק שקול דא"כ לא הי' מוציא מחזקת איסור שהחזקה לבעל הראשון ברמ"ת רק דלא שקיח ומ"מ מתרמי שאין שוות.

ולבעל אחר שרינו לה, דלא החזקה רק לזה פיון דרוב נשים אינו רמ"ח. ולכה אף שיצאה מהרוב לגבי בעל זה מ"מ לגבי אצבע אחר לא יצאה מהרובמהרוב ותלינו שאצבע של בעל זה גרם ולכ"ע עדיין בכלל רוב נשים היא.

ומ"מ מהני הבדיקה לבעל ראשון דתלינו שנתרפאה. ואף דבמועד לשנרים או לשבתות כו' לא הוי חזרה לתמות רק בדבר שנתיעד.

היינו דהתם הוי חזקה דאורייתא שנתיעד ג' פעמים כו' משא"כ פאן דחזקה דוסתות דרבנן. ובזה גרע משאר נסת דלא צריף למיעקרה ג' פעמים כמ"ש הפוסקים דהוי פוסת דאונס דאינה קובעת רק למיחש חוששת ונעקרה בפעם א' דתולין שהי' במקרה כל הג' פעמים פן מהני ב"ש אף שאפשר שאין אצבעות שוות סימן יג הנה ע"ד שבועה הראשונה שהעידו העדים.

נדאי דמהני ההתרה דייעבד ולא מיקרי קיבל טובה מה שהניחו ליסע למקום אביו לקיים מצות פיבוד. דאם לא הי' מניחו הי' שלא כדין ובמה שאינו עושה עול לא מיקרי עשיית טובה.

כמ"ש הש"ף יו"ד סי' רכ"ח ס"ק מ'. ואף אי נימא דשבועה זו מיקרי לתועלת חמיו ולהנאתו.

מ"מ הא פסק הרמ"א שם אף לדעת ה"ש חולקין דלא מהני גם בדיעבד מ"מ דוקא בקיבל טובה בשביל השבועה אבל בלא טובה רק לתועלתו נדאי מהני ההתרה בדיעבד ע"ש

כּמבּוּאָר במהרי"ק שׁוֹרֵשׁ נ"ב ג' חילוקים ע"ש: וּנְיָדוֹן הַכֶּתֶב שֶׁהַעֵיד ע"א שְׁהִי כְּתֹב בּוּ בְּנֶדֶר ע"ד רַבִּים שְׁאִין לּוֹ הַתְּרָה וּבְאֵלָה וּבְשִׁבּוּעָה כּו' בְּשִׁבִיל הַחֲזָקָה טוֹבָה וְאִם חָמִיו הָאֵט מִיט עֵהָם גִּיטָאָהֵן אִיבְעֵר דְּעַם עֵרָף וְאִם יַעֲבֹר וַיִּסַּע קִיבֵל עָלָיו בְּאִסּוּר קוֹנָם הַנָּאָה תִּשְׁמִישָׁה עֲלֵי גַם קִיבֵל עָלָיו בְּאֵלָה וּבְשִׁבּוּעָה לְגִרְשָׁה וְלִצְאָת נָקִי מִנְכָּסָיו כּו' הִנֵּה שְׁבֻעָה בְּכֶתֶב גַּם שְׁפֹתוֹב בְּלִשׁוֹן הַנְּגִי מְקַבֵּל עָלֵי גַם כֵּן דַּעַת רוֹב הַפּוֹסְקִים דְּאִינוּ שְׁבֻעָה כְּמִבּוּאָר בְּתִשּׁוּבוֹת שֶׁב יַעֲקֹב סִי' מ"ט וּת' נ"ב הִגַּם שֶׁבֵת' סִי' ס"ו נִסְתַּפֵּק וְכֶתֶב שְׁתִּלּוּי בְּב' תִּירוּצִים תּוּס' גִּיטִין ע"א שֶׁהַקְּשׁוֹ אֵהָא דְּשִׁאֲנֵי עֵדוּת דְּרַחֲמָנָא אָמַר מְפִיָּהֵם כּו' וּמִשְׁמַע דְּבִשְׁאָר דּוֹכְתֵי חֲשִׁיב אֲמִירָה וְהַקְּשׁוֹ מִחֲלִיצָה דְּאֵלָם וְאֵלְמַת לָאו בְּנֵי קִרִי' כּו' וְתִירוּצוֹ דִּישׁ חִילּוֹק בֵּין הַגְּדָה לְאֲמִירָה.

וְעוֹד דְּכִמּוֹ דִּילְפִינּוּ מְלוּיִים וְעֵנוּ וְאָמְרוּ דְּדוֹקָא בְּלֵה"ק כְּמוֹ כֵּן כְּתֹב לֹא מְהֵנִי ע"ש. וְכֶתֶב נ"ב הַנִּזְכָּר דְּלִתִּירוּץ קָמָא שְׁבֻעָה בְּכֶתֶב ג"כ לֹא מְהֵנִי דְּכֶתֶב לְבִטָא בְּשִׁפְתִים הָוִי בְּאֲמִירָה.

מִשָּׂא"כ לְתִירוּץ ב' י"ל דְּמְהֵנִי שְׁבֻעָה בְּכֶתֶב ע"ש: וְלַע"ד נִרְאָה רֵאִי בְּרוּרָה מְהָא דְּאָמַר בְּש"ס סוּטָה כ"ז ע"ב אָמַר מֶר בַּר"א כְּשֵׁם שְׁאֵלְמַת לֹא הִיְתָה שְׁוֹתָה דְּכֶתִיב וְאֲמָרָה הָאִשָּׁה אָמֵן כֹּף אִם הִי' אָנֹס לֹא הִי' מִשְׁקָה כּו' וְהָא אָמַר לְהִדְיָא בְּש"ס בְּמִשְׁנָה סוּטָה ל"ב דְּפִרְשֵׁת סוּטָה נְאֲמָרָה בְּכָל לִשׁוֹן וְא"כ לְמָה אֵלְמַת אִינְהָ שְׁוֹתָה הָא יְכוּלָה לֹאמַר אָמֵן בְּכֶתֶב וְלֹא שְׁיִיף תִּירוּץ הַב' שֶׁל תּוּס' כְּלָל וְע"כ כְּתִירוּץ הָא' דְּאֲמִירָה לֹא הָוִי בְּכֶתֶב כְּלָל.

וְעוֹד לַע"ד מוֹכַח יוֹתֵר דְּשְׁבֻעָה לֹא מְהֵנִי בְּכֶתֶב אִף אִי נִימָא לְחֶלֶק בֵּין לְבִטָא אוֹ אֲמִירָה דְּהָא כְּתִיב תּוּס' שֶׁם סוּטָה ד"ה דְּכֶתִיב כּו' דְּאֵפִילוּ לְמֵאֵן דְּלֹא בְּעֵי קָרָא כְּדֶכְתִּיב מוֹדָה דְּאֵלְמַת אִינְהָ שְׁוֹתָה מִשׁוּם דְּלֹא מְצִי לְקַבּוּלֵי שְׁבֻעָה כּו' ע"ש.

וְא"כ הָא כֵּינּוּן דְּלֹא בְּעֵינּוּן קָרָא כְּדֶכְתִּיב א"כ אִף שְׂאִי אֲפִשֵׁר לְקִינִים וְאֲמָרָה הִיְתָה שְׁוֹתָה. רַק מִשׁוּם קַבּוּלֵי שְׁבֻעָה וְאִי שְׁבֻעָה בְּכֶתֶב מְהֵנִי שְׁפִיר מְצִיָּת לְקַבּוּלֵי שְׁבֻעָה בְּכֶתֶב וְאֲמִירָה לֹא מְעַכְבָּא כַּנ"ל.

וְע"כ לְעֵנִין קַבּוּלֵי שְׁבֻעָה פְּשִׁיטָא לְהוּ לְתוּס' דְּלֹא מְהֵנִי בְּכֶתֶב. וְגַם הַסְּבָרָא פְּשׁוּטָה כֵּינּוּן דְּכֶתִיב לְבִטָא בְּשִׁפְתִים וּבְנֶדֶר כְּכָל הַיִּנְצָא מִפִּי כּו' וְדוֹקָא בְּעֵדוּת שְׁאִין הַדִּיבּוּר מְעַשָּׂה מְצַד עֲצָמוֹ רַק לְגִלוּת מַה שְׁקָאוּ הָוִי ס"ד דְּמְהֵנִי מִשָּׂא"כ שְׁבֻעָה דְּהַדִּיבּוּר גּוּפִי' הוּא הָאוּסֵר וְכֵן שְׁאָר מְצוֹת שְׁבִדִּיבּוּר דְּלֹא אִיִּשְׁתַּמִּיט שׁוּם פּוֹסֵק שְׁיִהֵיָה מְהֵנִי בְּכֶתֶב.

וּסְבָרָא הַנִּזְכָּר מְבּוּאָר בְּתִשׁוּבָה ש"י שָׁם. וְגַם בְּנב"י ס"ח הַסְּבָרָה עֲמוּ.

גַּם מוֹכַח מְש"ס סְנֵהֲדֵרִין מ"ה ע"ב גַּבִּי בֵּן סו"מ הִי' א' מְהֵם גִּיְדָם אוֹ אֵלָם כּו' אִינוּ נַעֲשֶׂה בְּסו"מ דְּכֶתִיב וְאָמְרוּ כּו'. וְאִף דְּאֲמִירָנּוּ הֵתֵם קָרָא יִתִּירָא דְּמַעֲכַב הֵינּוּ דַּא"ל"ה לֹא הִי' מְעַכְבַּ כְּלָל כְּשָׂא"א בְּאֲמִירָה.

אָבֵל מַה בְּכָף שְׁמַעֲכַב אִי הָוִי אֲמִירָה בְּכֶתֶב. וְע"כ כְּתִירוּץ א' שֶׁל הַתּוּס' דְּאֲמִירָה לֹא חָשׁוּב בְּכֶתֶב כַּנ"ל: אִף יֵשׁ לְדַחּוֹת קִצָּת דְּהִנְיָה אִיכָּא לְאוּקְמִי בְּאִין יוֹדְעִין לְכַתּוּב וְלֹא קִשִׁי לְהוּ לְהַתּוּס' רַק מִחֲלִיצָה דְּקִרְיָאָה לֹא מְעַכְבָּא רַק שְׁיִהֵיָה רֵאוּי לְקִרְיָאָה.

וְא"כ הָא כֵּינּוּן שְׁיִכוּלוּן לְלַמּוּד וְלְכַתּוּב שׁוּב מִקְרִי בְּנֵי קִרְיָאָה אָבֵל בְּהִנְיָה דְּסוּטָה וְסְנֵהֲדֵרִין דְּבְעֵי אֲמִירָה מִמֶּשׁ י"ל דְּאִירִי בְּאִין יְכוּלוּן לְכַתּוּב. וְדוּחַק כֵּינּוּן דְּנִקְטָה סְתָמָא אֵלָם וְכו':

גם מש"ס ריש תמונה דאמר לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו ופריה נהרי מימר דאין בו מעשה ותנו לא שאדם כו' אלא שאם הימר מימר וסופג ארבעים כו' ומאי קושיא ממתני' הא משפחת מלקות בכתב שפתב זו תמורת זו דעבר הלאו במעשה לרוב הפוסקים דאף היכא דאפשר בלי מעשה לוקה פשעשה מעשה וע"כ פיון דתמונה מטעם הקדש ואין הקדש חל בכתב פנ"ל.

וכן להפוסקים דהיכא דאפשר לעבור הלאו במעשה לוקין עליו אף פשעבר בלי מעשה. א"כ פל הגי דאמר חוץ מנשבע ומימר ומקלל כו' הא פוליהו משפחת להו ע"י מעשה בכתב ושוב לקי אף בלי מעשה ומוכח דלא מהני פנ"ל: ומה גם שלא אמר העד ככל שהי' פתוב לשון אני מקבל עלי רק דרף הודאה כו'.

ומבואר בש"ע דכיון דיודע שלא נשבע אינו איסור ככלל. ואף דאינו נאמן נגד אחרים מ"מ פאן שונשנרף הכתב פשוט דנאמן נגד הע"א ואף לעדות העד שקרא הכתב עמו ג"כ פשוט דמה שקורא לידע מה פתוב בו פמו שהעיד העד שאמר לו ראה על מה אתה חותם מבואר מלשוננו שהי' הקפידא על החתימה.

אבל לא הי' הקריאה לשם קבלת שבוועה. רק לדעת מה פתב.

וכיון דמבואר בש"ס הי' קורא בתורה כו' אם לא פיון לבו לא יצא וכיון דבשבוועה בעינו שיתפנין לשבוועה דגמר בלבבו להוציא פת חטיין כו' לא מהני ממילא קריאה זו אינה קבלת שבוועה בפרט שהכתב של אדם אחר.

וכי מי שקרא כתב אחר שכתוב בו אני נשבע יהי' קבלת שבוועה. בפרט למאי שאומר שנתנישב אח"כ יום א' אם יחתום כו' גם הלשון שהעיד העד שנתן כתב בנדר על דעת רבים שאין לו התרה ובאילה ושבוועה אז ער זאל מיין נישט פאהרין כו'.

א"כ הנדר הוא בלשון שבוועה ואינו חל ככלל להרבה פוסקים כמ"ש בש"ע סי' ר"ו. ועל השבוועה לא העיד שהי' עד"ר.

אף דעת כמה פוסקים דגם נדר בלשון שבוועה מהני מטעם יד. אף מבואר דהוי יד דשבוועה לא דנדר ע"ש.

וא"כ יש לומר דלא חיילי ככלל הנך שבוועות דעל דעת רבים על שבוועה הראשונה שהעידו העדים דאין שבוועה חלה על שבוועה ואין פאן לא כולל ולא מוסיף רק מה שהוא עד"ר ואינו חל ככלל. אף הא קי"ל פרבא דכשהתרה הראשונה חלה השני' וא"כ עכשיו דהתירו לו הראשונה חלה הב' שהנה עד"ר.

אף יש צירוף דעת הרי"ף דלא פסק פרבא עיין ש"ע סי' רל"ט. ואם הי' ניתר ע"י חרטה דהשתא י"ל גם לדין אין שבוועה השני' חלה.

אף מסתמא ע"י פתח מהחרטה התירו לו כמבואר בש"ע וניתר למפרע פנ"ל. ועוד דהוי לדבר מצנה דאין אדם לומד אלא במקום שלבו חפץ ויש התרה גם בעד"ר.

ואין לחלק דדוקא דהרבים לא ידעו אז דלא הי' בשעת הנדר דברי מצנה פמו במיקרי דרדקי דהי' סבורים שימצאו דדייק כוונתו' וממילא אח"כ שנולד שיש מצנה אמרינו

מסתמא דעת הרבנים מספקת כו' משא"כ פשנס בשעת הנדר הי' אותו הדבר מצנה חזינו
שאין דעתם מספקת אף שהוא דבר מצנה.

ז"א דהא מייתי לה בש"ס מפות ט' ג' דט"ז ע"ב באונס שגירש ואדרה עד"ר דלא משפחת
לה ביטלי דלדבר מצנה יש לו התרה ע"ש והתם בשעת הנדר הי' אותו המצנה ג"כ כמו
עכשיו לאתוכל לשלחה ומוכח דגם כה"ג מיקרי לדבר מצנה ומתירין.

ועוד דסברא הנ"ל לא שייך רק בעל דעת פלוני ופלוני וידעו בשעת הנדר משא"כ על
דעת רבים סתם הא לא ידעו כלל אדרבא דעת ש"פ להיפוך דלא היו מסכימים כלל.
ועוד דכיון שעבר כבר על השבועה יכולין להתיר גם בעל ד"ר דזה מצנה להצילו מעונש
האיסור כמבואר ברשב"א הובא במשנה למלך פ"ו מה' שבועות הגם שיש לפקפק קצת
פאן פיון דלתועלת חבירו אין מתירין לכתחילה אף בלי טובה רק דייעבד מהני ובזה לא
חילקו בין דבר מצנה.

א"כ שוב בעד"ר י"ל גם דייעבד לא מהני אף שעבר דלא שייך מסתמא ניחא להו בהתרה
כיון דאיסור לכתחילה. אף ז"א דהא דייעבד סומכין על הפוסקי דאין איסור כלל בלי
טובה: ועוד לכאורה למה בכבר עבר בלתי תועלת חבירו למה לא יתירו לו לכתחילה גם
שאסור הא גבי תורם שלא מהמנקה אמרינן ניחא לי לחבר למיעבד איסורא זוטא כי
היא שלא יעבור ע"ה איסור חמור וכן פדי שלא יהי עובר אשבועה.

אף ז"א פדדחי בש"ס פרק קמא דשבת דבעי למימר התירו לאחר לרדותו פדי שלא יבוא
זה לאיסור סקילה ודחי וכי אמרים לאדם חטא פדי שיזכה חבירו ע"ש ומחלקים תוס'
בין הך דשלא מן המנקה ע"ש.

וכיון דס"ד דש"ס דמתירין א"כ אף לאחר דדחי דאין אמרינן לנה חטא אף חטא קל כו'.
היינו לגבי ידיקה אבל לגבי האחרים שאין עושים איסור כלל ודאי ניחא להו איסור קל
של המתירין לכתחילה שלא יהי זה עושה איסור חמור לעבור אשבועה שהיא מהחמורות
ואף שהוא רק תיקון על מה שפך עבר.

הא גם בלרדות פן פנ"ל. וא"כ שייך שפיר בעד"ר מסתמא ניחא להו בהתרה פנ"ל.
ועוד דהוי לדבר מצנה לעשות שלום בין איש לאשתו כמבואר ביו"ד סי' רכ"ח דכיון
דחקר שא"א להיות שלום בענין אחר יכולין להתיר נדר עד"ר והוא מתשו' מהר"מ ע"ש.
בפרט שכתב עד"ר סתם ולא נפרטו מי דלרוב הפוסקים אית ליה היתר ומצד החזקה
טובה אף שהעיד העד שהי' כתוב שנשבע עבור הטובות שעשה עמו חמיו יותר מיכולתו.
מ"מ לא אמר להיפוך שעשה לו טובה בשביל השבועה ומאי בכך שנשבע בשביל הטובה
שעבר ובעינו דוקא קיבל טובה עבור השבועה ונדר הנאת תשמיש והשבועה לגרש זה
לא העיד כלל שהי' עד"ר.

וגם זה לדבר מצנה וכטעמים הנ"ל. ועכ"פ מהני ההתרה דייעבד.

עוד יש לצדד פיון שעכ"פ הי' סובר שאינו עובר שבועה שהי' אונס ולבטל את המצנה
כו'. א"כ הוי שוגג בשעת חלות השבועה דהנאת תשמיש ולגרש פיון שתלאן אם יעבור
על האיסור שבועה ליסע.

בש"ס נדרים כ"ה ובש"ע סי' רל"ב סי' ו' קונם פכר זה אם אוכל ושכח ואכל אין הפכר
נאסר פנין שבשעשה שהי' לחול הנדר הי' שוגג ולא ידע שחל עליו האיסור. וא"כ פנין
שסבור שאינו עובר לא היה יודע אז שחל האיסור דהנאות תשמיש והשבועה לגרש
פנ"ל.

אך הלשון סתום בדברי העד אז ער וועט עובר זיין און וועט פארין. י"ל שאין הפי' על
האיסור דוקא.

וא"כ אף שחשב שאינו איסור ידע דחל איסור תשמיש פנ"ל ועדיין אינו מוכרח: עכ"פ
מהני היתר על אותן הנדרים ושבועות של תשמיש ולגרש. רק נראה דהי' צריף שהתרה
יהי' מקודם על שבועה ראשונה שהעידו העדים ואח"כ להתיר שבועה הב' שבכתב
שעד"ר דקודם התרה לא חיילא שבועה ב' ואין מתירין עד שיחול.

עיינן סי' רל"ט סעיף י"ג וסי' רכ"ט סעיף ט' ובש"ף שם. אוילם מהרל"ח בתשובה פסק
דמהני דמיקרי חל ע"ש.

ועוד דנראה פנין שכבר התירו א"כ כמו דאמרין אף דבשעשה ששבועה ב' לא חל
מ"מ כשהתרה שבועה א' חל למפרע שבועה הב' ממילא חל למפרע ההתרה ג"כ וכמו
בתנאי מעכשיו שהי' מועיל ההתרה כשנתקיים אח"כ התנאי פנין שחל למפרע הנדר
איגלאי מילתא דהתרה הי' אחר חלות.

וברמב"ם פ"ו מה"ש מבואר להדיא דמהני שכ' נשאל טית (שו"ת) על השלישית
ראשונה ושנ' קנימת. ובלח"מ פתב שהב"י בשם הרמב"ן חולק ע"ש ועדיין צ"ע והלשון
סתום בגב"ע מהתרה רק שהתירו הכל: ואם הי' ההתרה פנ"ל מקודם על הא' ואח"כ
על הב' נראה לע"ד דמהני ההתרה בדיעבד ונשאי לדור עם אשתו ואין עליו עונש נדר
ושבועה.

והנראה לענ"ד פתבתי אם יספיק א' מגדולי המורים: הח' יצחק מאיר סימן יד שאלה רב
אחד שהי' אב"ד בעיר אחת ודרשוהו לעיר אחרת לשום משכנו בתוכם להיות להם
לאב"ד והספיק להם ונתן פתב בכתב ידו ממש בזה הלשון הבטחתי לאנשי עיר פלונית
לשום משכני בתוכם כו' כ"ז אני מקבל עלי בח"ח ובשד"א ובעת נתנו זה הכתב לא זכר
שנתן ג"כ כתב לאנשי עירו ובחפשו באמתחת פתביו מצא העתקה מכתב שנתן לאנשי
עירו וכתוב בו כל זה אני עלי בת"כ ובפ"מ רק הכתב הראשון לא הי' כתב ידו ממש רק
שחתם עלי' והשנ' הי' כתב ידו: תשובה ב"ה יום א' ג' דחננקה תרח"י ווארשא.

החיים והשלום לכבוד אהו' הרב הגדול חריף ופקי נ"י פ"ה ע"ה מוה' חיים אליעזר נ"י
אבד"ק טארניגראד. אהד"ש הן הגיעני מכתבו ליל ו' עש"ק ומוכ"ז אמר שיום) א' יסע
מזה ולא הי' לי פנאי להאריך בדברי פלפול רק בדבר הנוגע לדניא.

ורו"מ מחודדין שמעתתי ומרבה לפלפל בדברי האחרונים ולדעתו פשוט שכתוב
הראשון אינו כלום וכתב השני בתקפו. ולענ"ד אינו פן.

והנה חסר במכתבו תיבה א' מן העתק כתב ראשון שכתב כל זה עלי בת"כ ובפ"מ. וחסר
קבלתי או מקבל.

ואכתוב על שניהם. בענין לשעבר שמוסכם אצל הח"י ונב"י כפשוט דברי סמ"ע סי' ע"ג שאם לא נשבע אין עליו איסור.

לע"ד ליתא כמ"ש רמ"א בחו"מ סי' ר"ז סעיף י"ט ובת"ה סי' שכ"ו מבאר להדיא דשני' אנפשי' חד"א בהודאתו שנשבע. רק דמהני אמתלא והיגו אמתלא על ההודאה שלא הי' פוננתו להודות באמת וכמו נתקדשתי וכה"ג דמהני אמתל' דכן הדין גם בממון אם לא נתפונן להודאה גמור' ויעיין ר"מ בס' נ"ש סי' ח' בדיני תנאים ראשונים ודבריו נכונים.

זולת מ"ש ג"כ דרק נגד חבירו אבל לענין איסור אין איסור אם יודע האמת שלא נשבע ע"ש. ולדעתי צ"ע טובא דמשמעות דברי ת"ה הנ"ל דכמו אודיית' בממון דהוי קנין אף שאינו פן לרוב הפוס' מעובדא דאיסור גיורא פן בכל שוי' אנפשי' חד"א לרוב הפוס' שמשמע הודאה אי נתפונן להודאה ולאסור אף דידע שאינו פן נאסר בזה.

ול"מ לדעת ר"י באסין שמשמע נדר דעשאוהו חכמים פנדר שאין לו התרה דנדאי פן. רק אף לרוב הפוסקי' דמשמע הודאה ג"כ הדין פנ"ל.

דגם בממון מנ"ל לחכמים שיהי' קנין. וע"כ דמסתברא פיון שיכול אדם לעשות בפלו' מה שירצה וכיון דהודאה מהני מקרא דכי הוא זה כפירש"י קדושין ס"ה ע"ב שוב מתחייב באמת והוי קנין פיון שרצה ומתפונן להקנות בהודאתו.

וכן לענין איסור פיון שביד האדם לאסור במה שירצה מהני הודאתו ג"כ לשני' חד"א. וכן משמעות הגמ' בכמה דוכתי בקידושין ס"ה באומר קדשתיך ופ"פ בכתובות ד"ט ואמרת א"א פ"ב דכתובות כו' דמסתמא דאסור ואף שידע שאינו פן וברמב"ם הל' א"ב פ"ח ה"ט אשת פהן כו' שהרי הודית שהוא כו' ואסרה עצמה ונעשית פחתיכה האסורה. וברמ"א בתשובה ס"א אף שידעין שטהורה הותר רק משום אמתלא ע"ש. והן ג"כ דברי ש"ך סי' רל"ב ס"ק כ"ח.

ומ"ש רמ"א שם ביו"ד סימן מה שפנאם האמת שנא נשבע שאין עליו איסור שבוועה משום הודאתו. עכ"ל.

וכן העתיקו פולם לשון רמ"א ז"ל. וא"י איך יפרשו לשון וכ"ש וכי מירי מקודם אם באמת נשבע.

וע"כ הפי' דקאי אדלעיל שנותן אמתלא למה אמר שנשבע. רק מקודם מירי בא"י לנו אם האמת פדבריו רק שהוא אומר פן וכתב דכ"ש אם ידוע גם לנו שהאמת פן.

או דהפי' דכ"ש הוא בעצמו שידע האמת שלא נשבע שאין עליו איסור אבל ב"כ וב"כ קאי אם נותן טעם למה אמר שנשבע אבל בלי אמתלא והי' פוננתו באמת להודאה ושיהי' חייב עליו בשבוועה ודאי שנאסר אף שלא נשבע ככל שונו' אנפשי' חד"א ובענין שפינו לבין עצמו אפשר דלא שייך הודאה פיון דקי"ל אדם נאמן על עצמו.

אבל במה שפינו לבין חבירו פיון דהדין דנאמן שוב אף שאינו פן אסור פנ"ל. ואף דהי' אפשר לומר דבשבוועה דאיסור גברא לא שייך שוי' חד"א.

מ"מ הרי תה"ד כ"כ להדיא. ונראה טעמו דקי"ל שבועות דף ר' אף דמתפיס בשבועה לאו כמוציא שבועה מפיו דמי מ"מ דעת רמב"ם ור"י מיגא"ש דאסור מה"ת רק דאין חייבין עליו ע"ש פ"ב מהל' שבועות ה"ת.

וממילא הוי הודאה שנשבע פאיסור מתפיס בשבועה שענין זה אסור עליו פאיסור שבועה פנ"ל. וזה לע"ד טעם ר"י הלוי שמצא רשד"ם בתשו' סי' פ' הביאו ג"כ ש"י דבנתן כו' שנשבע לחבירו לחייב בד"ש ואסור לעבור ואין ב"ד פופין ולא ביארו פולם דבריו למה.

ולמ"ש פנראה שהוא הר"י הלוי מגא"ש ו"ל דלטעמי' פנ"ל ומשום הודאה אתי עלה דמתפיס בשבועה פנ"ל. או דס"ל פהרמב"ם ו"ל דבכל שוי' אנפשיה חתיכה דאיסורא אין ב"ד פופין ע"ש.

אבל עכ"פ מאחר דדעת רמ"א ו"ל לקוחין מת"ה סימן שכ"ו ומבואר שם פו להדיא ממילא הדין פנ"ל. ומ"ש תה"ד שם דאף שזה מודה שלא נשבע בפניו אפטר שנשבע שלא בפניו.

אין הפי' לע"ד כמו שחשבו האחרונים רק כדאמר בגמרא גיטין מ ע"ב פתתי ונתתי כו' והלה לא נתת לי חיישינן שמא זכה ע"י אחר ע"ש. וע"כ דאף דאודיינתא קנין לתוס' ושאר פוסקים מ"מ ב' הודאות דסתרי הי' מהני גם הודאות שפנגדו להיפוך דהקנין הוא רק כמו שהוא מועיל ענין ההודאה לנאמנות.

וכיון דבסותרים שפטור גם הקנין אינו יותר. רק כיון דאפטר שזיכה לו ע"י אחר שוב מהני הודאתו וקונה פנ"ל.

וכן הפי' בתה"ד הנ"ל אף דזה מודה שלא נשבע בפניו א"כ הי' ראוי להועיל להיפוך שאין זה מחויב נגדו לזה פתב כיון דאפטר שנשבע שלא בפניו וכגמ' הנ"ל שוב מהני רק הודאתו אלא משום האמתלא פנ"ל.

ע"ש דמפורש בדבריו פנ"ל אבל פשנתפנין להודות הודאה גמורה ולקבל עליו מה שמודה אסור אף דלא נשבע פנ"ל: ואפטר דמ"מ האסור רק דרבנן כמ"ש בתשו' רמ"א סי' א' מטעם כל שאסרו כו' אף בחדרי חדרים אסור ע"ש.

אבל משמעות הגמ' והפוסקים דאיסור דאורייתא גם לגבי המודה פנ"ל. ואם פן שוב בכתב אף להפוסקים דשבועה בכתב לא מהני מ"מ בתורת הודאה למשוי נפשיה חד"א לכ"ע מהני להפוסקים שאינו בתורת נדר פנ"ל ככל שטר וכת"י דהני הודאה גמורה ואפטר דגם אמתלא לא מהני במעשה שנותן כ"י לאחר פהאי דס"א ביו"ד סי' קפ"ה.

בראש כפ"ש ולבשה בגדי נדות. אבל עכ"פ ר"מ שנתן כתב הראשון שרצה לקבל עליו מה שכתוב בו שוב הוי ככל כ"י דעלמא דמהני בהודאה אף שהכתב של אחר וחי.

ויפה הנהיגו כל ב"ד לכתוב לשון עבר קיבלו עליהם בח"ת שלא כח"י ונב"י. רק דאף להמקילים בשבועה בכתב מודים בהודאה דאמרינן שנשבע בפיו.

וכיון דאפטר בכך שוב אסור בהודאה בכתב משום שוי' חד"א. ומנהג ישראל תורה.

וּדְבָרֵי נב"י שֶׁהָרַב קוֹרָא אֵינּוּ כְּלוּם דְּאִין פְּנוּנַת הָרַב לְהַטִּיל חֶרֶם מִדַּעְתּוֹ רַק כַּמ"ש: וּמ"ש רו"מ דְּמָה שֶׁמִּצְנָה לְאַחַר לֹא מְהִינֵי שְׁלִיחוֹת. לֹא רָאָה רו"מ וְגַם הָאֲחֵרוֹנִים שֶׁהִבִּיא רו"מ דְּבָרֵי תה"ד בְּפִסְקֵי סִי רנ"ד שֶׁפָּתַח וּבִלֹּא"ה בְּטוֹרַח יֵשׁ לָנוּ רֹאֵי מִהַתְלַמּוּד שֶׁיּוּכַל הַשְּׁלִיחַ לְהַקִּים אִיסוּר בְּשִׁבּוּעָה עַל הַמְשַׁלַּח שֶׁיִּתְקַשֵּׁר כּו' ע"ש דַּעכ"פ הַדִּין בְּרוּר לוֹ שֶׁיּוּכַל לְאַסּוֹר אִיסוּר.

וְגַם מ"ש רו"מ אֵיזָה לְשׁוֹן ג"כ לֹא קָשָׁה לְמַעֲיִין בַּש"ע שֶׁיּוּכַל לֹאמַר שֶׁיְהִי אִיסוּר בְּשִׁבּוּעָה עַל דְּבַר פְּלוּנֵי. אוֹ שֶׁמִּחְוֵיב כּו' וְכַהֲנָה רַבּוֹת.

וּבִל"ז כֹּל זֶה אֵי בְּשִׁפְטֵי דְּוָקָא שֶׁיְיָד הַסִּפְקַי אֵי שֶׁיְיָד שְׁלִיחוֹת שֶׁאֵינּוּ בְּשִׁפְטֵי פְּדִאיִמְעוּט בְּעֵדוֹת פְּתַח וְתוֹרְגָמָן מַע"פ. אֲבָל לְהַמְחִירִין בְּכַתָּב וְדִאי דְּכַתִּיבַת הַשְּׁלִיחַ אֲנִי מְקַבֵּל עָלַי מְהִינֵי פְּכַתִּיבְתּוֹ.

דְּגַט לְשׁוֹן הַבַּעַל הוּא וְלְהַפּוֹסְקִים דְּצָרִיף שְׁלִיחוֹת בְּכַתִּיבָה וְכַתָּב הַשְּׁלִיחַ לְשׁוֹן הַבַּעַל וּמְהִינֵי פְּכַתִּיב בְּעֵצְמוֹ וְכַנ"ל. א"כ מָה שֶׁרוּצָה רוּם מְעַלְתּוֹ לְהַחְמִיר בְּכַתָּב הַשְּׁנִי יוֹתֵר מִרֵּאשׁוֹן לִיתָא.

דְּאֵי פְּתַח מְהִינֵי מְמִילָא גַם כ"י אַחַר בְּשִׁלְיחוֹת מְהִינֵי. וְעוֹד דְּעֵיקַר הוּא מָה שֶׁמוֹסֵר הַכ"י לְאַחַר דְּהָא וְדִאי גַם כ"י עֵצְמוֹ שֶׁמְקַבֵּל עָלָיו אֵינּוּ מְקַבֵּל כָּלָל רַק בְּמָה שֶׁמוֹסְרוֹ לְאַחַר דְּכַשְׁאֵינּוּ מוֹסְרוֹ אֵינּוּ כְּלוּם.

רַק בְּזָה יֵשׁ לֹאמַר דְּדַעְתּוֹ שֶׁיְיָחוּל כְּשֶׁיִּמְסְרֵנוּ וְדוֹחֵק. וְעוֹד דְּהָא לְהַפּוֹסְקִים דְּלֹא פְּרַמְב"ם דְּעֵדוֹת בְּשִׁטְר כְּשֶׁר מַה"ת.

וְלֹא אִימְעַט מַעַל פִּי כִּינּוֹן שְׁרֵאוּיָם כּו' אוֹ נַעֲשֶׂה פְּתִיקוֹן וְשִׁטְרוֹת וְשִׁטְרוֹת תִּי תוּס'. אִם כֵּן נִיְהוּ דְּהִגְדָּתוֹ מְהִינֵי מ"מ הָא הַשְּׁטֵר אֵינּוּ כ"י רַק מָה שֶׁחֹתְמִים.

וּמָה מְהִינֵי הָא לֹא הַעִידוּ גּוּף הַעֵדוֹת כָּלָל. וְע"כ דְּחַתִּימָה הָיִי כְּמַעִיד בְּפָה עַל כָּל הַפְּתוּב בּוֹ וְלְהַרְי"ף ז"ל מָה שֶׁמוֹסְרִים הַפְּתַח בַּח"י לְבַע"ד.

וְכֵן גַּם בְּזָה אֵין חִילּוּק בֵּין כַּת"י אוֹ חַת"י כָּלָל וְכַת"י רַמ"א לְהַדְיָא בַּחוּ"מ סִי ר"ז סְעִיף ע"ז: וּבַעֲנָן שִׁבּוּעָה וְנִדָּר בְּכַתָּב. רֵאשִׁית הַש"י וְרַדְב"ז שֶׁקְדַּמוּ קְלוּשׁ' מָאֵד מְהָא דְּכּוֹתְבָהּ וּמַגִּיָּה כּו' בַּפ"ב דְּמַגִּילָה לְמָה לִי לְהַרְי"ף דְּקָרִי כּו' דְּהָא צָרִיף שֶׁיִּשְׁמַע לְאֲזַנָּיו לְכַתְחִלָּה עַכ"פ.

וְנִיְהוּ דְּכַתָּב פְּאֻמִּירָה לֹא הַשְּׁמִיעַ עַכ"פ. וְעוֹד דְּבַגְמ' מַגִּילָה ע"ז יְלִיף יֵאמַר בְּפָה מָה שֶׁפְּתוּב בְּסִפְרָא מְקַרָּא דְּאֻמֵּר כּו' וְאֻמִּירָה לֹא חָשִׁיב בְּכַתָּב כַּמ"ש תוּס' מִחֲלִיצָה דְּאֵלָם אֵינּוּ בְּאֻמֵּר כּו'.

וְעוֹד דְּבַפ' קַמָּא דְּבְרָכוֹת י"ג בְּקוֹרָא לְהַגִּיָּה חָשִׁיב שֶׁאֵינּוּ קוֹרָא פְּתִיקוֹנוֹ וּפִי' תוֹ שֶׁקְרִיאָתוֹ שֶׁאֵינּוּ קוֹרָא פְּהַלְכָתָן וְכַנְקוּדָתָן אֲלֵא פְּכַתִּיבְתָן כּו' ע"ש. וְכ"ש הַפְּתִיבָה אַף אִם הוּא פְּקַרִּיאָה עַכ"פ רַק פְּכַתִּיבְתָן אַחֲשָׁרֵשׁ וְכַה"ג.

וְעוֹד דְּחָשִׁיב קוֹרָא בְּלִי נְקוּדוֹת עַד שֶׁיִּגְמַר פְּתִיבַת הַתִּיבָה נְגַמַר מְמִילָא הַקְרִיאָה שֶׁאֵז אֲפָשֵׁר לְהַבִּין הַתִּיבָה וּמַנ"ל דְּמְהִינֵי כַה"ג וְאִם הִי פוֹתֵב בְּנִיקוּד כָּל אוֹת הִי שֶׁיְיָד כַּנ"ל. וּבִל"ז אֵין לְדַמּוֹת כָּלָל מָה שֶׁתִּיקְנוּ חֲכָמִים לְזִכְרָהּ וְהַלֵּל שֶׁנִּלְמוּד מְזָה לְשִׁטְרָא דְּבָרִים:

והנה הבאתי כמה ראיות לתי' א' דתוס' גיטין ע"א דאמירה לא הוי בכתב מסוטה כ"ז
ע"ב כשם שאלקמת לא הי' שותה דכתיב ואמרה כו' והא פ' סוטה נאמרה בכל לשון אף
על פי כן לא מהני שתכתוב אמן.

וכן מתוס' מוכח להדיא דלא מצי לקבולי שבועה (עיין בסי' שקודם זה) וכן סנהדרין
מ"ה גבי בן סורר ומורה הנה א' כו' אלם דכתב ואמרו ואף דקרא יתירא דמעפב כו' היינו
דאל"ה לא הי' מעפב אף שא"א באמירה.

אבל מה בכך שמעפב הא הוי אמירה בכתב. ושוב ראיתי בתנאים וש"י ראי' א' שכתבנו
ומ"מ יש לדחות דמייירי שא"י לכתוב.

דקא לרב בגיטין דע"א דחרש שיקול לדבר מתוך הכתב חשיב מדבר ע"כ מייירי כנ"ל.
גם מש"ס ריש תמורה דפריד ונהרי מומר כו' דילמא בכתב דיש בו מעשה.

וכן להפ"ו דהיכא דאפשר במעשה לוקה גם בלי מעשה. א"כ נשבע ומימר ומקלל דחשיב
התם פוליהו משפחת במעשה בכתב וע"כ דלא חשיב אמירה כנ"ל וגם זה יש לדחות: וכן
עיקר ראיתם הרא"מ וש"י מדכתב לבטא בשפתיים כו' מ"מ אינו הוכחה כלל דמ"מ פיו
דס"ד דקרא שבועות כ"ו דגמר בלבד ג"כ מהני מדכתב לכל אשר יבטא ואף דכתב
בקרא קמא בשפתיים וא"כ נהי דמסיק דמעט בלבד לחוד מ"מ לא אימעוט רק דברים
שבלב דבכל דוכתי אינו דברים משא"כ כתב דהוא מעשה המוכיח על מחשבתו דעדיף
מדיבור דאף קטן חולין י"ב דאין לו מחשבה ודיבור ומעשה אית ליה דמורה יותר ע"ש
ובכל דוכתי מהני אומדנא דמוכח על שבלב שפיר י"ל דגם בבבועה מהני גמר בלבד
ועשה מעשה המוכיח כנ"ל.

וכן משמע מדהוכיחו תוס' שבועות דף כ"ז ד"ה צריף דלאו מיתורא מדאמר דהוי תרומה
כו' ב' כתובים כו' וא"כ למה לי קרא דלבטא בשפתיים ע"ש ואי כנ"ל מאי קושיא הא
שם מב"כ דנדיב לב לא מוכח כתב ואיצטריף לבטא בשפתיים ומשמע דגם אחר דכתב
לבטא בשפתיים ג"כ לא אימעוט רק בלב כנ"ל.

וע"ש ברא"ש בשם רמב"ן בדין הוא שאף מחשבתו תיבטל פיון שלא הוציא בשפתיים
מחשבתו אלא דרבינו מקרא דאזלינו בטר מחשבתו לפי שפיו אינו מכחיש ע"ש פ"ג
דשבועות סי' י"ז.

וא"כ י"ל ג"כ במעשה המוכיח דמהני ולא אימעוט. וכן בהפ"ה דבלב לא מהני נדרים
ע"ט.

ואעפ"כ אומר לה טלי ואכלי מהני פיון שמורה על ההפ"ה שבלבו ע"ש דף ע"ז ע"ב
ובר"ן שם אף דלשון זה לא מהני בהפ"ה ורק משום דמורה על שבלבו הפ"ה כנ"ל. ועוד
דלבעה"מ לא אימעוט מקרא הנ"ל רק לקרבו וכן לשאר פוסקים הא מבואר נדרים י"ז
בביטול מצנה דמצריף ב' קראי להרע או להטיב למיפטרין מקרבן כו' ולא יחל למיפטרין
מלאו דשבועה.

וא"כ לא מוכח מלבטא בשפתיים רק לקרבן רק מאי דלא מהני בלב לחוד ללאו י"ל גם
למסקנא מקרא דב' כתובים וכו' אין מלמדן. וא"כ א"א למעט מלאו רק בלב לחוד לא

בפתב וא"כ אין ראיה ג"כ מסוטה ושאר דברים ואין להאריך: וגם בתומים הסכים שפסק הוא ועיקר מצד מעשה המוכיח וממילא אין חילוק בין כ"י עצמו או ח"י מ"מ מסירתו מורה על גמר לבו.

בפרט שדברי הר"י שהביא רשד"ם מבוארי דרך מחמת מסירתו הכ"י לאחר. וממילא כנ"ל מאחר שלא נמצא בראשונים חולק עליו והאחרונים לא ראו דבריו ודאי דאין להקל.

וקא במנהג מבואר נדרים ט"ו דאיפא בל יחל דרבנן. וקא אין פאן ביטוי בשפתים רק מעשה המוכיח על דעתו.

והגמ' מדמי לה נדר שא"ב ממש ופי' תוספות דעכ"פ מוכיח שרוצה באיסור זה. ונלמד עכ"פ איסור מדרבנן ולהקל אין ראיה משם שיהיה רק מדרבנן בכתב דשאני התם שמה שהדיבור מורה על שבלב ג"כ על לשון גרוע שאין בו ממש וכן מנהג אינו מוכיח על תורת נדר משא"כ בכתב.

ובירושלמי גיטין פ' מ"ש בודקין אף לעדות כו' אף בנדרים כו' משמע דהרפנה ורמיזה מהני בנדרים. אולם הפוסקים לא הביאוהו.

ומ"ש בקה"ע שם דנדרים הם פהקדש וסגי בלב לחוד ע"ש. תמוה דבטור וש"ע סי' ר"י מבואר דגם בנדרים צריך ביטוי כשבועה.

ונקא בקרבן ממש כתב גדיב לב. וי"ל דירושלמי מייירי בנדר דה"ע עולה.

ודוסק. עוד יש לפרש דקאי על מןפלא סמוך לאיש דנדריו נבדקין וכשנדר ונשפתק אח"כ בודקין אותו ע"י הרפנה אם יודע כו' ואין ראיה.

שוב ראיתי שגדולי הראשונים סוברים כבעל קה"ע לחלק בין נדרים לשבועה. שטת ר"ת הובא בתוס' פ"ב דע"ז דף ל"ה והרא"ש פ"ק דתענית ומהרי"ק סימן קס"א ובט"ז א"ח סימן תקס"ב האריך בזה ע"ש דבנדר מהני אף גמר בלב לחוד וכ"ש דכתב מהני.

ולהרב בעל נב"י סי' ס"ה שכת' לפשוט דנדר ושבועה שונים אשפתמי ליה דברי הראשונים ז"ל. ות"כ לר"ת שהוא כמו פרייתות ברית ואמנה כמ"ש בהגהות מיימוני ותשו' מיימוני ד"ה שבועות אינו מבואר דינו אי כנדר או שבועה שכתב שם דהחמיר בו יותר מנדר ושבועה עי"ש.

בפרט לשון אני מקבל עלי בת"כ אפשר דלשון נדר הוא שיהא הדבר עליו באיסור פגותו ת"כ. ובעזרא אנחנו כורתים כו' אמנה כו' ועל החתומים כו' משמע דהי' בכתב.

אולם אין לדרוש מעצמינו. וגיטין ע"א פירש"י ולא מפי כתבם יעידו בב"ד כו' ולא דמי לשטר כו' דהאי אורחיה בהכי ע"ש.

ואינו מוכן ואי כפירו' התוס' כתובות דף נ"ח דנעשה פתיקון שטרות וילפינו מןכתב בספר כו' אין זה במשמע לשון רש"י ז"ל. ולע"ד פירוש דכל מה שאמרה תורה צריך להיות כנדר דבר ולכך בשבת לא תוציאו ונקא כנדר הוצאה וכו' אכיל' כנדר כו' ולכך בהגדה דעדות צריך כנדר הגדה.

וְדִיבּוּר ע"י פְּתִיבָה אֶף שֶׁהוּא פְּדִיבּוּר מ"מ אֵינוֹ פְּדִיבּוּר הַגְּדָה שֶׁדִּיבּוּר דִּיבּוּר וְהַגְּדָה בְּפֶה וְלֹא מִהֲנִי מִשֶּׁא"כ שֶׁשֹּׁטֵר שֶׁצָּרִיף לְרֹאֵה אוֹתוֹ הַעֲדוֹת דְּמַה"ט בְּעֵינָיו רְאוּי לְעֲמֹד יָמִים רַבִּים שֶׁפִּיר דִּיבּוּר הַגְּדָה זֶה ע"י פְּתִיבָה וְהַנְּחִי וְלִשׁוֹן רִש"י כִּפְשׁוּטוֹ.

וּמִיָּנֹשֶׁב דְּצָרִיף לְמַעַט אֵלֶם מְלֹא יִגִּיד וְהָא פִּינּוֹן דְּמַעַל פִּיָּהֶם אֵימַעַט בְּכֹתֵב לְמָה לִּיה מִיַּעוּט דְּלֹא יִגִּיד. הָא הָוֵי בְּכָל הַפְּסוּלִין.

וְלִהְנֵ"ל אֵתִי שֶׁפִּיר דְּבֹאֵלֶם דְּדִיבּוּר הַגְּדָתוֹ בְּכֹתֵב לֹא אֵימַעַיט מַע"פ וְצָרִיף לֹא יִגִּיד לְמַעוּטֵי דְּכֵינּוֹן שֶׁא"ר לְהִגִּיד בְּפֶה פְּכָל עֲדִים פְּסָלִי קְרֵא. וְכֵן מִשְׁמַע סְנֵהֲדָרִין מ"ה ע"ב נִקְטָעָה יָד עֲדִים פְּטוּר אֵי בְּעֵי קְרֵא פְּדִכְתִּיב וּמ"מ גִּיְדָמִין לֹא אֵימַעַט.

וּפִירִש"י דְּהֵינּוֹ יָד דִּיבּוּר כו'. וּבְזֵה מִיָּנֹשֶׁבִים דְּבָרֵי רַמְבַּ"ם ז"ל פ"ט מַה"ע שֶׁפְּסָל אֵלֶם וְחֲרַשׁ מְדַבֵּר וּא"ש שֶׁפְּתִיבָה שֶׁצָּרִיף שֶׁיַּעֲיֵד בְּפִיו אוֹ שֶׁיִּהְיֶה רְאוּי לְהַעֲיֵד בְּפִיו.

וְתַמָּה הַכ"מ מַפ"ג דְּפּוֹסֵל מִפִּי פְּתִיבָה מַה"ת גַּם בְּשֹׁטֵר וְהַנְּחִי בַצ"ע. וְלִהְנֵ"ל א"ש דְּמִי שֶׁרְאוּי לְהַעֲיֵד בְּפִיו צָרִיף דְּנֹקָא בְּפִיו דְּאֵל"ה אֵין דְּדִיבּוּר הַגְּדָה וּכְפִי רִש"י הַנְּחֵ"ל וּבֹאֵלֶם דְּלֹא פְּסוּל מַה"ט שׁוּב פְּסוּל מִטַּעַם דְּצָרִיף שֶׁיִּהְיֶה רְאוּי לְהַעֲיֵד בְּפִיו דְּפְסוּל הַגּוֹף דְּגִלִּי קְרֵא כְּנ"ל רַק לְהַרְמַב"ם עֲכָשְׁוֹ דְּגִלִּי קְרֵא דְּאֵלֶם פְּסוּל אֶף דְּכֹתֵב הָוֵי דְּדִיבּוּר הַגְּדָתוֹ שׁוּב גַּם שֶׁשֹּׁטֵר פְּסוּל מַה"ת אֶף דְּדִיבּוּר הַגְּדָה זֶה לְרֹאֵה הוּא בְּכֹתֵב.

וּלְרִש"י ז"ל דְּנֹקָא אֵלֶם דְּבִשְׁאָר אֵינְשֵׁי לֹאוֹ אוֹרְחֵייהוּ בְּהַגְּדָה כְּזוֹ גַּם הוּא פְּסוּל אֲבָל שֶׁשֹּׁטֵר לְרֹאֵה דְּכֹלְהוֹ אוֹרְחֵייהוּ בְּהַכִּי מַה"ת פֶּשֶׁר וּמַה"ט א"ש פ"ב דְּגִיטִין בִּא"ר לְעֲמֹד יָמִים רַבִּים דְּפְסוּל לְאַלְתֵּר ג"כ וְאֵינוֹ מוּכָן וְלִהְנֵ"ל א"ש דְּשׁוּב לֹאוֹ אוֹרְחֵי לְהַכִּי כְּנ"ל.

וּמִמִּילָא לְרִש"י ז"ל יֵשׁ לִזְמַר דְּבְכָל עֲנִין שְׁבִין אֲדָם לְחַבְרֵוֹ דְּדִיבּוּר לְכַתְּוֵב לְרֹאֵה הָוֵי דְּדִיבּוּר הַגְּדָה בְּכֹתֵב וּמִהֲנִי גַם בְּשִׁבּוּעָה כְּנ"ל וְגַם לְרַמְבַּ"ם דְּנֹקָא בְּעֲדוֹת שֶׁכְּשֶׁב"ד שׁוּמְעִין מִפִּיָּהֶם יְכוּלִין לְהַבִּין יוֹתֵר אִם אֵמַת.

דְּהָא הַרְמַב"ם ז"ל פְּתִיבָה שֶׁם בְּחֲרַשׁ דְּאֵינוֹ שׁוּמְעַ וְיִהְיֶה רְאוּי לְשִׁמּוֹעַ הַדִּינִים וְהָאִיוֹם וְתַמָּה מְאֹד אִטּוֹ טַעְמָא דְּקְרֵא בְּעֵי לְפָרוּשֵׁי. וְאֵי טַעְמָא דִּידִן קְאָמַר הַרְמַב"ם מְנ"ל הָא.

וּלְמ"ש מִיָּנֹשֶׁב כְּמ"ש תוֹס' בְּמֹת ק"ד ע"ב דְּבְכֹמָה דְּוֹכְתִי לֹא בְּעֵי קְרֵא פְּדִכְתִּיב וּבְכֹמָה מְקוֹמוֹת בְּעֵינָיו וְכֹתְבוֹ דְּתִלְי' בְּמָה שֶׁיֵּשׁ סְבָרָא לִזְמַר דְּבְעֵינָיו רְאוּי אֲזִי בְּעֵי ע"ש. וּמַה"ט בּוֹשְׁמַע דְּכֹתֵיב גַּבִּי הַפְּרָה מִיָּבְעֵי לִיה לְש"ס נְדָרִים ע"ג אֵי חֲרַשׁ מִפָּר וְנִשְׁמַע אוֹרְחֵי דְּמִילְתָא וְלֹא בְּעֵי רְאוּי לְשִׁמּוֹעַ אוֹ לֹא ע"ש.

וְלָמָּה בְּעֲדוֹת מְמַעַט דְּנֹקָא רְאוּי לְשִׁמּוֹעַ וּלְכַף פְּתִיבָה הַרְמַב"ם דִּישׁ סְבָרָא וְשׁוּב בְּעֵי רְאוּי דְּנֹקָא כְּמ"ש תוֹס' הַנְּחֵ"ל דְּכַה"ג בְּעֵי קְרֵא פְּדִכְתִּיב כְּנ"ל. וּמַה שֶׁתַּמָּה הַכ"מ מֵאֵין לְמַד הַרְמַב"ם מְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוּמְעַ וְכֹתֵב דְּאֶפְשָׁר דְּמִשְׁמַע לִיה וְשִׁמְעַ קוּל אֵלֶה כו' ע"ש.

תַּמָּהֲנִי מְלַבֵּד שֶׁמְבֹאָר בְּתוֹסְפָתָא פ"ג דְּשִׁבּוּעוֹת וְשִׁמְעַ פְּרִט לְחֲרַשׁ אוֹ רְאָה פְּרִט לְסוּמָא לֹא יִגִּיד פְּרִט לְאֵלֶם כו'. וְע"כ חֲרַשׁ פִּי מְדַבֵּר וּא"ש דְּאֵינוֹ מְדַבֵּר מְמַעַט מְלֹא יִגִּיד.

רַק תַּמָּה יוֹתֵר דְּגַם בְּגַמ' דִּידוֹן ב"ב קכ"ח הִיָּה יוֹדַע בְּעֲדוֹת כו' פִּקְח וְנִתְחַרַשׁ כו' וְרִשְׁב"ם ז"ל נִדְחַק מְאֹד. וְלְרַמְבַּ"ם ז"ל כִּפְשׁוּטֵיהּ פִּינּוֹן שֶׁנִּשְׁעָשָׂה מְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוּמְעַ פְּסוּל כְּכָל הַפְּסוּלִין בְּתוֹסְפָתָא הַנְּחֵ"ל וְהָוֵי סוּפוֹ בְּפְסוּל כְּנ"ל.

ואם כן גם באלם הפסול לרמב"ם ז"ל דיש סברא שוב בעי קרא פדכתיב שיהיה ראוי להגיד. ואין הוכחה רק לענגן עדות ולא בשאר דברים כנ"ל.

ובש"ע אורח חיים סי' מ"ז הכריע דבד"ת פתיבה פדיבור וצריף לקברו והוא מאגודה ברכות בשם ר"י מווינא גדול הראשונים ז"ל וכתב להדיא דכתיבה פדיבור. ודחיית ט"ז מעדות אינו מוכן כלל.

וכיון דלרב מהני דיבור בכתב לשוני חרש פפקח. ולדידן לרוב הפוסקים רק לשוני פקח לא מהני אבל בפיקוח מהני הרפנה וכתב פדיבור כמ"ש ברא"ש וש"ע שם אה"ע סי' קכ"א: ועוד דניהו דכתיבה אינו בכלל דיבור דקרא אבל כיון דמעשה עדיף מדיבור בכל מקום י"ל דלא אימעוט בשבועה ונדר כנ"ל.

ועוד די"ל בעדות לכאורה למאי דאמר פתובות פ' א"נ דל"ב דמשום דקול כו' ממונא משלם ולא לקי בעדים זוממין. שפן לא עשו מעשה כו' ופרש"י דדיבור לחוד כו' א"כ במעידין על ידי מעשה בכתב אפשר דלקו ולא משלמין דדילמא דוקא פדיבור אמרה תורה דמשלמין כו' א"כ שוב לא יועיל כלל מה"ת בכתב דבמה דאפשר לקיים פאשר זמם לא מהני מאי דמקיימין במלקות כו' והוי עשאאי"ל אף לא משמע כן מדמצריף למעט בכתב ועוד דאדרבה כיון דמעידין בכתב חשיב מעשה וחמור יותר מדיבור נראה דשוב אין עונשין מן הדין כמו פאשר עשה דאמר פ"ק דמכות דמשום אין עונשין מן הדין פטור אף דהם רק גורמים שהב"ד עשו מעשה מ"מ חמור מפאשר זמם ופטורין דאין עונשין כו' ממילא כ"ש פשהו עצמם עשו מעשה די"ל כנ"ל.

ונה אפשר טעם בעה"מ דלא שייף הזמה בכתב בשטר ולדידן עיקר כתי' תוס' ב"ק דף ד' ע"ב דבממון עונשין מן הדין ולכף יש בשטר דין הזמה ולכן בד"נ ומלקות פשיט ליה להרמב"ם ז"ל דלא מהני בכתב אף שראוי כנ"ל: וא"כ בנידן של ר"מ הג' טעמים שכתב להחמיר בכתב השני יותר מהראשון לע"ד.

טעם א' משם הרדב"ז דדרף להוציא בשפתיו מה שפותב. לע"ד אז הנה עושין כן במקוון שיהיה ביטוי בשפתיו.

משא"כ עכשיו ידוע שאין מבטין מה שפותבין ואי שלא בכונה אין פאן קבלת שבועה. ואין לעשות ספק מזה כלל.

וטעם ב' שכתב ת"ח וזה מהני בכתב וכתב ר"מ בשם נב"י כן. אינו נראה לע"ד דתקנות ב"ד או ציבור שפיר נדאי ה' מהני גם בכתב מטעם תקנה והפקר ב"ד אבל קבלה על עצמו בת"ח שהדבר תקימה איה רשאי ע"ד רשות להחרימ א"ע וע"כ רק קבלה ע"ע החומרות שיש בח"ח שיהיה אסורים עליו וא"א רק מטעם איסור שמקבל על עצמו או שבועה ואי לא מהני קבלה בכתב גם זה לא מהני כנ"ל.

גם טעם ג' לחלק בין כת"י ובין כת"י סופר וח"י ג"כ כפר פתבתי דאין חילוק דמה שחותר ומוסר לחבירו הוא מעשה המוכיח על שגמר בלבו כנ"ל. וא"כ ממילא כתב הראשון חמור יותר, דבהב' יש קולא שהוא בטעות שאלו הנה זכור שיש איסור ת"כ עליו ודאי לא הנה מקבל עליו.

וגם הוא אנוס שלא יניחוהו בני עירו לצאת שיהדין עמם מספק עכ"פ אף אם שניהם שקולין אינו רשאי לעשות מעשה ולעבור בקום ועשה. וממילא אנוס פעכבו נהר דעל דעת כן לא קיבל.

וגם אם עדיין לא השיגו רשות אין פאן עדיין ח"ח ושבועה דאורייתא פלל דעל תנאי הנה. והנראה לע"ד פתבתי גם שהיא קצת נגד דעת אחרונים מדור שלפנינו: עתה אבא קצת על דבריו הנחמדים להראות שדבריו, חביבים.

הנה מ"ש ר"מ לראיה ברורה ע"י שקשר נימא בנימא ע"פ דברי הלח"מ פי"ג מהל' שכירות גבי חסמה בקול כו' שהה"מ פתב פמסתפק פיון דאפשר ע"י מעשה ולח"מ תמה מעדים זוממין ותירץ דאפשר בכתב כו' וא"כ גם נשבע אפשר בכתב.

והלח"מ עצמו לא סמך על דבריו שפ' י"ח מה' סנהדרין הניח בצ"ע מאחר שקכתב רמב"ם להדיא פי"ג מה"ע דבמפות וגלות וד"נ אינו מועיל בכתב ולא חילק פלל בין ראוי להעיד. אולם מרמב"ם עצמו יש ראיה שכ' פ"א מה' תמורה שקל ל"ת שאין בו מעשה אין לוקין חוץ נשבע ומימר כו' מפ' השמועה למדו כו' ג' לאוין אלו א"א שיהיה בהן מעשה פלל ולוקין עליהן כו' ולשון זה מורה להדיא כהה"מ הנ"ל שאילו הי' אפשר במעשה הי' שפיר לוקין אף בלי מעשה רק בעקימת פיו כנ"ל ואי שבועה בכתב מהני משפחת כולו ג' במעשה.

והנראה לע"ד דהנה תמוה שם עוד דהא מימר אמר ר"י פיון דבדבורי' איתעבד מעשה כו' והניח הכ"מ בצ"ע ובהג"ה שם פתב דר"י חזר בו ע"ש. וליתא דהרי פ"א מה' איסורי מזבח פסק דמקדיש בע"מ נוקין והוא רק משום דבדבורי' איתעבד מעשה כנ"ל ע"ש ולע"ד יש ליישב דהא הרמב"ם פ"א מה' תמורה פתב טעם הב' דלא הוי ניתק לעשה משום דכולל הלאו יותר ציבור ושותפין דעוברין ואינו קדוש.

וא"כ אי לאו דמפי השמועה כו' רק משום דבדבורי' איתעבד מעשה א"כ ציבור ושותפין לא דלעגין מלקות אין הלאו כולל יותר. דעיקר הטעם דכולל יותר ויש בלאו הנה מלקות כשלא ניתק לכך אף די' העשה לקי א"כ להנ"ל לא הנה לוקין פלל דלא הנה שייך גם טעם דהה"מ בשותפין דנימא הואיל ומשפחת מעשה ביחיד דבדבורי' הקדש שוב לוקין גם בשותפין.

דכאן להיפוך ביחיד לא לקי דהוי ניתק לעשה. א"כ הלאו לא נאמר פלל למלקות דביחיד ניתק.

ובשותפין אין בו מעשה ולא שייך ב' הטעמים ולכך הוצרך דמפי השמועה למדו דלוקין מימר אף שאין בו מעשה. ושוב בשותפין לקי ושוב ביחיד ג"כ לקי דכולל הלאו יותר כנ"ל.

ושוב יש בו מעשה ביחיד דבדבורי' הקדש ושוב כנ"ל. ושפיר אמר ר"י לא תתני מימר בהדי הנך דלא דמי דעכשיו יש בו מעשה ושוב גם שותפין פיון דמשפחת במעשה לקי ולא דמי להנך.

ומ"מ הוצרה שפיר לחשוב מימר מפי השמועה דאל"ה לא הנה לוקה כלל בין ביחיד ובין בשותפין. ומינשב הפל בעזה"י.

וא"כ מינשב ג"כ הך דבכתב: לקי דא"ב מעשה. א"כ ממילא גם ביחיד לא לקי דנימק לעשה דהנה פבר פתבנו לעיל דבעדים דפשטא דקרא בדיבור לא תענה ולא יגיד כו' ממילא ברור לע"ד דבכתב במעשה אף אם הנה מהני מן התורה מ"מ אין עונשין מה"ת דאין עונשין מן הדין כמו פאשר עשו דב"ד כו' מכ"ש מעשה שלקהם בעצמם כנ"ל.

וממילא בד"נ ומפות פשוט דלא מהני עדות בכתב דהני עדות שאאי"ל כנ"ל. רק בממון לחד תי' תוס' דעונשין מ"ה כו' צריף למעט מלא יגיד כו' ולתני' א' דתוס' שם ב"ק דף ד' צריף למעט שלא נאמר דעדות דקרא בין ע"פ ובין בכתב.

לקה ממעט מע"פ כו' דלאו בהכי איירי קרא. וממילא בכתב אף דעדיף מדיבור שוב לא מהני כנ"ל: והנה בנשבוע ומקלל כו' ג"כ לע"ד כן פיון דפשטי' דקרא בביתוי שפתיים.

ולמדו מפי השמועה דלוקין אף שאין בו מעשה. שוב ע"י מעשה בכתב אין לוקים דאין עונשין מן הדין.

אולם אי לאו דלמדו מפי השמועה. רק דהנה לוקין משום דאפשר במעשה בכתב ודאי דהנה לוקין גם בכתב ולא הנה שניף אין עונשין מן הדין דכל המלקות הן רק משום דאפשר במעשה וילקה.

רק עכשיו דלמדו כו' שלוקין אף שא"א בהן מעשה רק מצד עצמו שוב אין לוקין כלל בע"י מעשה. ושפיר הוצרה הקבלה מהלכה.

ושפיר מדוקדקים דברי רמב"ם ז"ל דלמדו ג' אלו דלוקין אף דא"א בהם מעשה דבמעשה אין לוקין כלל בשבועה דלשעבר בכתב וכן מימר ומקלל כו'. ואם כן סנהדרין ס"ה פריף שפיר אברייתא דיצאו עדים זוממין שא"ב מעשה.

ופריף וקול לאו מעשה והא חסמה בקול כו' היינו דמנ"ל לברייתא דילמא לא חייבה התורה ע"ז רק משום דעדים אפשר במעשה בכתב ולכך חייבין בדיבור ג"כ כמו בחסימה וכ"ד לח"מ הג"ל: וא"כ באמת חייבין בכתב דלא שניף כלל אין עונשין מן הדין פיון דכל חייב ע"ז משום דאפשר במעשה ויענשו.

דהא מה"ט חידוש הוא שלא עשו מעשה. וא"כ אדרבא מנ"ל החידוש דילמא חייבין רק דעקימת פיהם חשיב מעשה פיון דאפשר בכתב כנ"ל.

וממילא ילקו כנ"ל. ומשני הואיל וישנו בראי' ולפי' רש"י עיקר פיון דאין הדיבור מצד עצמו האיסור דכשאינו מועיל עדותו אינו עובר רק מה שיקבל עדותו כב"ד לא חשיב הדיבור מעשה.

א"כ עכ"פ שוב למסקנא ע"כ ע"ז חייבין בלא מעשה. שוב בכתב י"ל דלא מהני דאין עונשין מן הדין רק בממון כנ"ל.

ואף דגם הכתב אינו עיקר האיסור לפי' רש"י הג"ל. מ"מ חמור מדיבור לחוד.

או דאָפּשֵׁר לַמַּסְקָנָא גַם בְּמַעֲיַד בְּכֶתֶב לֹא תֵשִׁיב מַעֲשֵׂה דַמ"מ רַק גּוֹרֵם שֶׁהַב"ד יְדוּנוּ ע"פ וְאִין זֶה מַעֲשֵׂה רַק גּוֹרֵם וְכַמוֹ דִּיבּוּר דְּאָף דַּע"פ הָוֵי מַעֲשֵׂה מ"מ בְּעַדִּים לֹא תֵשִׁיב מַעֲשֵׂה. וְדוֹקָא לַס"ד דַּע"ז מִצַּד עֲצָמָם דְּנִין אִם הָוֵי מַעֲשֵׂה הִי שְׂיִיף כַּנ"ל.

מִשָּׂא"כ לַמַּסְקָנָא דִּינְשׁוּ בְּרָאִים כַּנ"ל שׁוּב גַם בְּכֶתֶב לֹא תֵשִׁיב מַעֲשֵׂה. וְשִׁפִּיר לַמַּסְקָנָא לֹא שְׂיִיף אַעמ"ה וְגַם בְּכֶתֶב הָיָה מוֹעִיל וְצָרִיף עַפ"י לְמַעוּטֵי מְפִי פְתָבְסָבְכָל עַדִּיּוֹת.

וְלִרְמַב"ם גַם בְּמִמּוֹן פְּסוּל מַה"ת אֲבָל עַכ"פ מְיֻנָּשֵׁב פֶּל הַקְּנֻשִׁיּוֹת עַל הַרְמַב"ם ז"ל כַּנ"ל: וְא"כ מְמִילָא אִין הוֹכְחָה גַם מְרִיטָב"א דְּאֵלֶם אִינוּ יָכוֹל לְגַבּוֹת בְּשִׁבּוּעָה דְּלֹא הָאֲמִינָה תוֹרָה רַק בְּשִׁבּוּעָה לְשַׁעֲבֵר דִּישׁ בְּהַ חַיִּיב מְלָקוֹת לֹא בְּכֶתֶב אֶף דְּחַמּוּר כִּינּוּן דַּאֲעַמ"ה וְאִין מְלָקוֹת לֹא מְהַנִּי כַּנ"ל אֲבָל אִיסוּרָא אִיפָּא מַה"ת.

וּבַל"ז י"ל כְּשִׂאִינוּ יָכוֹל לְכַתּוּב דְּהָא לְרַב ע"כ פֶּל חֲרַשׁ וְאֵלֶם דְּתַנִּי מִיִּירֵי כַּשָּׂא"י לְכַתּוּב דַּאֲל"ה מְדַבֵּר מִיִּקְרִי. וְכֵן מוֹקֵי בִּירוּשְׁלַמֵי כַּשָּׂא"י לְכַתּוּב ע"ש מ"ש ר"מ דָּאָם א"א רַק בְּכֶתֶב יִהְיֶה אִינוּ רְאוּי לְהַגִּיד הַיֵּטֵב אֲשֶׁר דִּיבֵּר.

הַגַּם כִּי לֹא דְמִי דְּאֵלֶם פְּסוּל הַגּוֹף כַּמְבֻּנָּאָר בְּרָא"ש ב"ב קל"ח. מְכָל מְקוּם יֵשׁ מְקוּם לְדַבְּרֵי: סִימָן טז שְׂאֵלָה בְּחוּר אֲחָד בָּא אֶל הָרַב דְּעִירוֹ וְסִיפֵר לוֹ אִיף שְׂעַדִּינּוּ לֹא נִמְוֹל וּבִיקֵשׁ מֵאִתּוֹ לְהַמְלוֹ.

וְהַשִּׁיב לוֹ שְׂיִתְקוּר אַחַר הַדְּבָר הַזֶּה עַל מַה לֹא נִמְוֹל עַד עֵתָה וְשִׁלַּח לְקַרְנָא לְאַבּוֹ וּבָא וְסִיפֵר אִיף שְׁבִנּוּ הָרֵאשׁוֹן נִמְוֹל בְּזַמְנֵוֹ וּר"ל מַת בּוֹ בִּיּוֹם וְכִשְׁהוֹלִיד בֵּן שְׁנַי לֹא רְצָה הָרַב שֶׁהִי אִז לְמוֹלוֹ.

וְשִׁלַּח אֲנָשִׁים מְבִינִים לְרֵאשׁוֹתָם אִם לֹא נִשְׁתַּנָּה פְּנֵי לְאֲדוּם וְיָרוּק. וְגַם הָרַב אֲשֶׁר בָּא לְפָנָיו עֵתָה שְׂאֵל לְאֲנָשִׁים הָהֵם.

וְהַשִּׁיבוּ אֲשֶׁר הִי מְרָאָה פְּנֵי צְהֻבּוֹת כְּמֵרָאָה יְלָדֵי בְּרִיאִים עַכ"ז הִי יָרָא הָרַב שֶׁהִי אִז לְהַמְלוֹ וְצָנָה לְהַמְתִּין וְהַמְתִּין נ"ג שְׁבּוּעוֹת וְעַכ"ז לֹא רְצָה הָרַב לְהַמְלוֹ. וְאַבּוֹ דִּיקְמָה בְּנִפְשׁוֹ אֲשֶׁר מַחְמַת אִיזָה כַּעַס עוֹשֶׂה הָרַב כֵּן לְזֹאת נִסְעָה לְעִיר אַחֲרָת וְשָׁם הִלְכוּ יַחַד הַחֲבֵרָה מוֹהֲלִים וְנִמְוֹל שָׁם וּר"ל מַת אַחַר ב' יָמִים לְמִילְתּוֹ.

וּכְפִי הַנְּרָאָה אֲשֶׁר הַמְשַׁפְּחָה הַזֹּאת הָמָה מְמַשְׁפְּחָה דְּרַפֵּי דְמָא. כִּי גַם אַחֵי אִמּוֹ שָׁל הַבְּחוּר הַזֶּה מַתוּ מַחְמַת מִיָּלָה.

וְכֵן לְאַחֲוֹת אִמּוֹ מַת בֵּן אֲחָד שְׁלָה מַחְמַת מִיָּלָה. וְהָאֲמַת אֲשֶׁר קִצַּת אֲנָשִׁים אָמְרוּ שְׁהַמּוֹהֵל הִי חֵיב בְּדַבֵּר הַזֶּה שְׁחַתְמָהּ בְּהַכֵּיס וְרָאָה שְׁבֵן אֲחָד שְׁלָה עוֹדְנוּ חֵי ב"ה וְלֹא הִזִּיק לוֹ הַמִּילָה כְּלוּם.

וְאַמַּת הַדְּבָר אֲשֶׁר גַם מְזָה רֹאִים שְׁהֵם מְמַשְׁפְּחָה דְּרַפֵּי דְמָא. כִּי אִם הוּא נוֹקְף בְּאַצְבָּעוֹ יֵשׁ סַפְנָה בְּדַבֵּר עַד שְׁעוֹצְרִים אֶת דְּמוֹ.

אוּלָּם שְׂאֵל לְהַבְּחוּר הַנִּזְכָּר שְׁכַּאֲשֶׁר הוּא נוֹקְף בְּאַצְבָּעוֹ הָאִם קָשָׁה לוֹ לְעַצּוֹר אֶת הַדָּם. וְהַשִּׁיב אֲשֶׁר בְּמַהֲרָה וּבְקַלּוֹת נַעֲצֵר הַדָּם וְנִרְפָּא בְּמַהֲרָה זֶה תוֹרָה עֲנִין הַשְּׂאֵלָה: תְּשׁוּבָה הִנֵּה בְּרַמְבַּ"ם וּש"ע ס' רס"ג ג' לֹא תִמּוֹל עַד שְׂיִגְדֵל וַיִּחַזַּק פָּחוּ.

ותמה בתשוב' נב"י מה"ת סי' קס"ה שְהַרִי סְתָמָא אָמְרוּ ג' לֹא תִמּוּל וְכֵן בְּרִי"ף וְרֵא"ש
וּמְשַׁמֵּעַ לְעוֹלָם וּמֵהָא דְשִׁבְתָּ וְחֻלִּין דְר"נ שְׁלִישֵׁי הִבִּיאָתוּ לְפָנַי כּו' הִמְתִּינוּ עַד שְׁיִבְלַע בּוֹ
דָּמוֹ כּו' הִמְתִּינָהּ וְחֵי כּו' שְׁמָא מְשׁוּם שְׁרָאָה בּוֹ שְׁיֻנּוּי אָמְרִינָן מִסְתָּמָא גַם הִרְאִישׁוּנִים הָיוּ
אֲדֻנָּיִם.

גַּם דִּילְמָא ס"ל פְּרָשְׁבָּ"ג. וְתִירְזָן דְל"ל א' וּמַת ב' כּו'.

וְהָן ד' תּוּס' חֻלִּין מ"ז כּמ"ש שְׁם בַּהֲג"ה אִיפְכָא דְמוּכַח דְס"ל פְּרָבֵי מְדַאֲמַר הִמְתִּינוּ כּו'
וּמְהַרְשֵׁי א' הִבִּיא קוֹנְשֵׁיא מִנ"ל דִּילְמָא מְשׁוּם שְׁרָאוּהוּ אֲדוּם וְתִי ג"כ דֹּא"כ לְמָה נִקְט פְּלָל
א' וּב' כּו' וְכ' וּל"ל דְאֲדַרְבָּה אִם לֹא הִי אֲדוּם הִי מְלֵ אֹתוֹ מִיָּד פְּרָשְׁבָּ"ג דב' לֹא הָיוּ חֻזְקָה
מ"מ פִּינּוּן דְבַהֲרָה תִּינּוּק אִין נ"מ לֹא הִי לֹו לְהַזְפִּיר אֲלָא ע"כ דְאֲפַתִּי לֹא הָיוּ קִים לִי שְׁלֹא
לְמוּל יְנוּקָא דְסוֹנְמָק אֲלָא מְשׁוּם דְמַתּוּ פְּכָר ב' שְׁהִי ג"כ אֲדֻנָּיִם א"ל הִמְתִּינוּ דב' הָיוּ
חֻזְקָה וְאַחַר שְׁנִבְלַע הַדָּם אָמַר לְמוּלוֹ דְלֹא הִנְחֻזְקָה אֲלָא בְּאֲדֻנָּיִם וּמְשׁוּם שְׁלֹא נִבְלַע
עֲדִינָן הַדָּם בְּהֵם מַתּוּ עכ"ל.

הַעֲפַתְקִי לְפִי שְׁמִשְׁמַעוֹת דְבַרְיוֹ דְדוּנְקָא מְשׁוּם שְׁרָאוּ הִב' שְׁאֲדֻנָּיִם וְאֵל"ה אִין זְמַן פְּלָל.
וּבְאֲמַת בְּתוּס' רִישׁ חֻלִּין פְּתַבּוּ לְהִיפּוּף ד' ע"ב ד"ה שְׁמַתּוּ כּו' שְׁנִימּוּלוֹ פְּשִׁימָה גְדוּלִים
וּמַתּוּ דְאִי בַח' דִּילְמָא מְשׁוּם דְלֹא נִבְלַע בְּהֵם הַדָּם א"נ אֲפִילוּ בַח'.

וְכַגּוֹן שְׁהִצִּיצוּ בְּהֵן וְרֵאוּ שְׁנִבְלַע בְּהֵן דְמֵן ע"ש. וּמְלִשׁוּנָם מוּכַח דְבִסְתָם שְׁלֹא הִצִּיצוּ וְא"י
אָמְרִינָן מִסְתָּמָא מַתּוּ ע"י שְׁלֹא נִבְלַע דְמֵן דְאֲזִלִּין בְּתַר רֹוב וְלְדוֹת שְׁפִשְׁדְּמֵן נִבְלַע בְּהֵם
אִינָם מַתִּים מַחְמַת מִילָה וּמְחֻיָּב יוֹד הִג' לְמוּל וְאִי אִינּוּ מְלֵ חָשׁוּב מוּמָר לְעַרְלוּת.

וְא"כ אֵל"ל בְּדַעַת מְהַרְשֵׁי א' ז"ל דְכַנּוּנָתוֹ דְרֵאוּ הִב' רֵאוּשׁוּנִים שְׁהִיוּ אֲדֻנָּיִם. וְעוֹד דְבַרְי
לֹא הִנּוּכַר פְּלָל מִב' רֵאוּשׁוּנִים מֵהִי וְכִמוֹ שְׁדַחָה בְּעַל הַהֲג"ה דְבַרְי מְהַרְשֵׁי א'.

אוּלָם פְּשׁוּט דְכַנּוּנָתוֹ ג"כ עַל הַסְתָּם דְתַלְיָנָן שְׁהִי אֲדֻנָּיִם בְּדַעַת תּוּס' הַנְּז"ל. וְהַנְּזָרָה לּוֹמַר
דְאֲפַתִּי לֹא ק"ל כּו' דֹּא"כ עֲדִינָן אִין נ"מ בְּאוֹתוֹ תִּינּוּק דְבְּאֲדוּם לְחוּד לֹא מְהַלִּינָן וּמְמַתִּינָן
פְּדַאֲמַר בְּש"ס שְׁבַת קל"ד.

וְעוֹד תְּמוּזָה דְמֵאִי רֵאִי מִיִּתִּי ש"ס דְהֵאִי יְנוּקָא דְסוֹנְמָק לֹא מְהַלִּינָן כּו' מֵהָא דְר"נ הָא שְׁם
הַחֻזְקָה כּמ"ש תּוּס' וְע"כ לְהַמְתִּין מִשָּׂא"כ בְּלֹא הַחֻזְקָה לְדַעַת תּוּס' הַנְּז"ל דְמוּכַח דְס"ל
פְּרָבֵי. וְלִכְךָ מְפָרֵשׁ מְהַרְשֵׁי א' דְמְשׁוּם דְלֹא הָיוּ קִים לִי עֲדִינָן דְסוֹנְמָק לֹא מְהַלִּינָן א"ל
דְהַחֻזְקָה הִי מְלוּ מִיָּד וְרַק מְשׁוּם דְמַתּוּ ב' וְרֵאוּהוּ אֲדוּם דַּעַכ"פ מְוַכְרַח לְהַמְתִּין מִמ"נ
וְכַשְׁרָאָה אַח"כ שְׁנִבְלַע בּוֹ דָּמוֹ הִי תוּלָה מְסַפֵּק ג"כ דְרֵאוּשׁוּנִים מַתּוּ מַחְמַת שְׁהִיוּ אֲדֻנָּיִם
מְשׁוּם הָרוּב פְּנ"ל.

פִּינּוּן דְכָל שְׁאִין חֻזְקָה בְּרוּרָה אִין מוּצִיאִין מְהַרְוֹב וּמְחֻיָּב לְמוּל דְלְרִשְׁבָּ"ג בַּב' הַחֻיּוּב
לְמוּל וְלֹא מְסַפְקִינָן פְּלָל בַּפ"נ. כֵּן פִּינּוּן שְׁיֵשׁ לְתַלוּת שְׁהִיוּ אֲדֻנָּיִם כְּמוֹ זֶה הִג' לֹא הַחֻזְקָה
פְּלָל פְּשִׁימָה נִבְלַע דְמֵן וְחֻיָּב לְמוּלוֹ פְּשִׁימָה נִבְלַע וְכַשְׁרָאָה שְׁחִי נַתְּבַרַר אֲצִלוֹ סְבַרְתּוֹ דְכַוּוֹדֵאִי
הָאוּדָם גוּרָם.

ושפיר הוכיח הש"ס דינוקא דסנמק ממתינין אף בלא הנוחזק דאין זה מפלל רוב ונולדות דאין לנו רוב על אדנמים פנ"ל: ובנב"י הג"ל תירץ דמדללא קש ר"נ ששמה לא היו הב' אדנמים ע"ש שכתב בעצמו שהוא דוסק.

דלתוס' אין לחוש בספק פנ"ל. ואדרבה קשה על תוס' מנ"ל דילמא ר"נ דאפתי לא הוי קי"ל הו דסנמק לא מהלינו שפיר תלי מסתמא הי' אדנמים דאל"ה לא הוי מיייתי ככל ונולדות.

ואעפ"כ מלו אותם שלא הי' ידוע דסנמק אין מלין משא"כ אס"כ דיודע הדין דסנמק לא מלין וממתינין א"כ אדרבה מסתמא פדין עשו דאם הי' אדנמים לא הי' מלין וראוי לומר בסתם שלא למול הג' כלל.

וצ"ל דתלינו שלא השגיחו לראות אם אדנמים או לא. וע"ז אין להם ראי'.

ועוד דנראה דכפעם ב' חייב להשגיח אם אדום או לא כדקי"ל בןוסתות דלמיחוש חושששת בחדא זימנא. כ"ש בפ"נ פיון דמת אחד מ"מ שוב בשני צריף לראות עכ"פ שמה אדום דזה לכתחילה גמור.

אף אי בסתם א"צ להשגיח מ"מ אחר פ"א ודאי החיוב פנ"ל. א"כ שוב בג' נימא דנדאי פדין עשו דרוב המצוין אצל המצות מןמחין.

נראו שלא הי' אדום. לכן נראה לע"ד דס"ל לתוס' שאפילו לא הי' השני אדום מ"מ פיון דעל הראשון י"ל דלא השגיחו דאחזוקי ריעותא לא] מחזיקינו א"כ אין פאן חזקה ומחוייב השלישי למול והכי דייק לשון התוס' שנימולו פשהו גדולים או בח' והציצו בהו כו' היינו בשניהם פנ"ל.

ובפסקי תוס' כ' מפורש דכשלא ראו ושמה לא הי' נבלע כו' לאו ישאל הוא ע"ש ריש חולין: אמנם להג"ל קשה מאי דאמר בש"ס יבמות ס"ד דבעי הי אחרנייתא ובעי למיפשט מדר"י שמלה א' ב' ג' ד' הביאה וא"ל אל תמולי נדחי דילמא אי הוי שלישי באה לפניו הוי ג"כ אמר לה נדחי א"כ מאי אסהדותא דרחב"א ולמ"ש בשיטת תוס' קשה דהא ודאי ראה עתה שאינו אדום וירוק.

א"כ י"ל דס"ל בב' הוי חזקה. ומ"מ אי הוי ג' באה לפניו הי' מצוה למולו דלא הנוחזק דהוי תלינו שהראשון לא השגיחו ולא הי' נבלע ורק הב' ולא הנוחזק וממילא הג' חייבת למולו כדעת תוס' הג"ל.

ורק הד' דשוב ע"כ בשני' השגיחו דחוששין בפעם א' ושוב כשמתו ב' שהשגיחו ממילא אמר אל תמול דסבר דבב' דהוי חזקה אסור גם שנבלע כתוס' הג"ל. והוצרך שפיר אסהדותי' דר"ח דדוקא רביעי פנ"ל.

ודוסק לומר דבימי רשב"ג אפתי לא קים לן הא דר"נ דסנמק לא מהלינו דמנ"ל הא ר"נ הי' אב"ד בימי רשב"ג. וכינון דהלקה פדבריו דילמא נתקבלו דבריו פכר פיון דמעשה זו בסוף ימי רשב"ג כמ"ש רש"י ומנכרח ע"ש.

ועוד דא"כ היאך הוכיחו דהדג' אחרנייתא וחסר בו. דילמא הו דב' קודם ומשום שהי' קודם עובדא דר"נ.

ואח"כ בַּתֵּר עֲנֹבְדָא דר"נ סְבַר רִשְׁבִּי"ג דג' תְּמוּל דְּתַלְיָנָן שְׁהִי הִרְאִשׁוּנִים אֲדוּמִים וְלֹא הִשְׁגִּיחוּ רַק ד' לֹא דב' סְתָמָא הִשְׁגִּיחוּ וּלְכַף פֶּסֶק גַּם בְּאַחֲיוֹת פֶּן בְּרַבִּיעֵי. וְאִין לֹמַר דְּהִיָּנוּ הָא דְבַעֲי הַש"ס הִי אַחֲרֵינֵי יֵתָא דְאִם הִךְ דג' קִנְדָם ע"כ חֲזַר בּוּ רִשְׁבִּי"ג וְאִי הִךְ דב' קִנְדָם י"ל דְּלֹא חֲזַר מִגּוּף הַדִּין דב' הָוֵי חֲזָקָה רַק מִשׁוּם עֲנֹבְדָא דר"נ וְכַנ"ל.

דא"כ ב"כ וב"כ ס"ל לְרִשְׁבִּי"ג דב' זִמְנֵי הָוֵי חֲזָקָה אוּ דְחֲזַר בּוּ אוּ פַנ"ל. וְהָא בְּכַמְה דְּוֹכְתֵי אָמַר סְתָמָא דַּש"ס דְּרִשְׁבִּי"ג ס"ל דְּבַתְלָתָא זִמְנֵי הָוֵי חֲזָקָה וְכֵן פְּשִׁיט ר"י גִּשׁוּאִין וּמְלָקוֹת כּו' וְנוֹסְתוֹת כּו' פְּרִשְׁבִּי"ג וְע"כ דְּלֹא פַנ"ל.

גַּם אִין סְבָרָא לְחַלְק דְּבַאֲחִיוֹת אֲפֻשֶׁר שְׁלֵא יָדְעוּ זֹו מִזֹּו וְאִף בּג' יֵשׁ לְתַלוֹת שְׁלֵא הִשְׁגִּיחוּ. וְאִין חֲזָלֻק בֵּין ג' לִב' דְּדוּחַק.

וְעוֹד דְּבַש"ס מְדַמֵּי לָהּ הַדְּדֵי מְדַמֵּינֵי עֲנֹבְדָא דר' יִצְחָק בּר"י מְלָה רִאשׁוֹנָה דְּמִשְׁמַע הִיא עֲצָמָה. וְיֹוֹתֵר הִי נִרְאָה דְּלַתְנִס' לֹא אֲמַרִּינָן כְּלָל מְסַתְמָא הִשְׁגִּיחוּ אִף בּג' דְּהָא דְרוּב מְצַוִּין כּו' דְּנֻקָא הַמְצַוִּין בְּתִיקוֹן אִיסוּרִים שְׁחִיטָה וְנִיקוּר בְּעַנְיָן זֶה עֲצָמוּ. לֹא שְׁאָר סְפִיקוֹת. וְגַם פֶּן דוּחַק.

עוֹד הִי אֲפֻשֶׁר לִיִּישֵׁב קְוִשְׁיוֹת מְהַרְשֵׁ"א אִם יֵשׁ לְדַקְדָּק שְׁכ' תוּס' בְּחֻלְיָן פ' א"ט הִךְ דְּנִרְאָה דס"ל פְּרַבִּי כּו' וְהֵתָם מֵיִתֵּי הַש"ס אַגַּב וְלֹא פְתַב זֶה בְּכַמְה דְּוֹכְתֵי דר"נ בִּיבְמוֹת וְשַׁבַּת. וּלְכַף י"ל דְּדִיוֹקָם מְדַמֵּינֵי רִאִי שְׁאֲדוּמָה כְּשֶׁרָה מְכָל הַמְעַשֶׂה דר"נ מִשְׁמַע דְּמִסְפֵּק שְׁל ר"נ לֹא הִי מוֹכַח לְהַכְשִׁיר בְּטְרִיפוֹת רַק דְּאַח"כ נִתְבָּרַר לר"נ סְפִיקוֹ פִּינּוֹן דְּמְלָה הִג' אַח"כ וְחֵי כְּשֶׁנִּבְלַע בּוּ דְמוּ מוֹכַח דְּזֶה בִּירוּר קְרוּב לְנוֹדָאי וְאִי פְרִשְׁבִּי"ג דִּילְמָא חֵי מִשׁוּם דְּלֹא הוֹחֲזָקָה כְּלָל.

וְע"כ דְּהַש"ס דְּקַדְקַ מְלִישְׁנָא דר"נ דס"ל כּו' דְּהָוֵי חֲזָקָה וּמְמִילָא מְדַחֵי מְבוֹרֵר שְׁמַחְמַת בְּלִיעַת הַדָּם פַּנ"ל. וְא"כ לְרִשְׁבִּי"ג עֲדִינָן לֹא מוֹכַח סְפִיקוֹ דר"נ וִי"ל דְּאַלְיָבִי לֹא אֲמַרִּינָן כְּלָל שְׁלֵא נִבְלַע דְמוּ.

וְא"כ שְׁפִיר הוֹכִיחַ הַגַּמ' מְעֲנֹבְדָא דרַחֲב"א אָמַר ר"י דְּבְרַבִּיעֵי אָמַר לֹא תְמוּל. וְאָמַר רַק בְּאַתָּה לְפָנָיו וְלֹא נִקְטַ הִבִּיאוֹתוֹ לְפָנָיו כְּמוֹ בְּעֲנֹבְדָא דר"נ מִשְׁמַע שְׁלֵא רָאָה הִילָד כְּלָל וְא"כ מוֹכַח דִּבְג' הָוֵי חֲזָקָה וְלֹא ס"ל הָא דר"נ כְּלָל.

שְׁמָא לֹא נִבְלַע דְמוּ פַנ"ל. וּפְרִיף דִּילְמָא גַּם ג' כּו' וּס"ל פְּרַבִּי וְהִבִּיָּאָה הִילָד וּמִשְׁנֵי א"כ מֵאִי סְהַדוּתֵי כּו' דְּלְכָאוּרָה תְּמוּהָ דמ"מ קָשָׁה מִנ"ל לְרַחֲב"א דִּבְג' לֹא הִי אוֹסֵר.

וְלִהַנ"ל א"ש דְּבְדִיוֹק אָמַר בָּאָה לֹא הִבִּיאוֹתוֹ וּמוֹכַח פַּנ"ל: וְא"כ הִי אֲפֻשֶׁר דַּע"כ לֹא כְּתִבוּ תוּס' דְּבַסְתָּם חֲזָיִב לְמוּל דְּנֻקָא בִב' דְּסְתָמָא פִּינּוֹן דְּקִי"ל פְּרַבִּי א"כ עָרַל שְׁמַתוֹ אֲחִיו הִיָּנוּ ב' וְלֹא מְלוּ אוֹתוֹ שְׁהִי שְׁלִישֵׁי א"כ שְׁפִיר מִמ"נ אִי פְרִשְׁבִּי"ג וְלֹא תַלְיָנָן כְּלָל בְּלֹא נִבְלַע דְּאִין רִאִי מִדְר"נ א"כ עֲדִינָן לֹא הוֹחֲזוּק וְחֲזָיִב לְמוּל.

וְאִי פְרַבִּי א"כ שׁוּב מוֹכַח מִדְר"נ וְתַלְיָנָן שְׁהִב' לֹא הִי נִבְלַע כּו' וְחֲזָיִב. אָבַל אִי אִיִּתְרַמֵּי שְׁמִלוּ ג' וּמִתּוֹ שׁוּב י"ל דְּמוֹדִין הַתּוּס' דְּאִין רִשְׁאִין לְמוּלוֹ דְּשְׁמָא פְרִשְׁבִּי"ג וְלֹא תַלְיָנָן כְּלָל בְּדָם.

ומ"מ אינו נראה לומר דתלמי הך בפלוגתא דר' נרשפ"ג. דא"כ למה אמר אדוןמה וירוקה כשורה הא אזלינן לחומרא בהך פלוגתא עכ"פ מוכח דגם לרשפ"ג אפשר לתלות שלא נבלע ושוב אין מלין לכתחלה ולא שינה ה"ל.

ולכה נראה דהא לתוס' גם זה תימא דא"כ ברייתא דפליגי רבי נרשפ"ג בהציצו וראו שנובלע דמן (תוס'): דהנה מה שתמהו על הרמב"ם ז"ל מנ"ל. ומ"ש הג' מהר"ש מבראדי נ"י מהא דפסח [מדאמר ר"א בפסחים ס"ט דערל חייב פרת ע"ש ת"ל דבל"ז חייב פרת מתמת המילה.

ע"כ דאיירי במתו אחיו מ"מ כו' ע"ש] וע"י שכתב לפום רהיטא דברי שגגה רוצה אח"כ להחזיק דבריו ולהוכיח נגד כל הפוסקים דבכל יום חייב פרת אף שפ"ל. עכ"פ הרמב"ם אינו מיושב וכן מ"ש הג' אבדפ"ק אשר הן הדברים הכתובים בשו"ת חתם סופר מהגאון ר' משה סופר זצ"ל סי' רמ"ה מפ"י הרשפ"ג א"א ריש הערל דאמר דערל חייב אכל דפומי' הוא דכאיב לי' ומוכח דלעול' יש לו תקנה לימול ע"ש.

ולע"ד ראי' קלישתא הוא שיסמוך הרמב"ם ס"ז הא נדאי דחשיב אכל שפשיעבור וימול מותר לאכול ומ"ש שפחזקת שימות ע"ש אטו בחזקת שמיד ימות. גם אם הי' פן מ"מ פנין שפצד עצמו אוכל רק ערלה גורמת לו וחשיב אונס שלא ימול מ"מ חשיב פומי' דכאיב: והא תני ערל וכל הטמאים א"כ מצורע שאין לו בהן יד דק"ל שאין לו טהרה עולמית למה מאכיל ודוחק לאוקמי מתני' פיהינדי.

וע"כ פנין דיש לו תיקון רק מתמת אונס לא מתקן חשיב פומי' דכאיב והנה לכאורה נראה שגם הרמב"ם ס"ל פתוס' דהא כתב מקודם אדום כו' ירוק כו'. ואח"כ מלה א' ב' כו' מילה שהכשילה פחו כו' ג' כו' עד שיגדל ויחזק פחו כו' ומשמע דכמו גבי אדום וירוק שהי' נראה שלא נבלע כו' פן בדין הג' שהי' נראה שהכשילה פחו ע"י המילה.

בזה מהני עד שיגדל ויחזק פחו. אבל בא"י הסיפה י"ל דלא מהני למולו בגדלות כפ"ש הגמ' ג' לא תמול פנין שאינו ידוע מה הי' בב' ראשונים.

אף זה אינו דא"כ השמיט דין המפורש בגמ' וכתב דין אחר והא נדאי ליתא. גם למה הוסיף הרמב"ם ז"ל אדום ביותר כמו שצבעו ירוק ביותר מה שלא נמצא בגמרא כלל: לכן נראה דהא קשה דאמר אב"י א"ל אם האי גוקא דסומק דאפתי לא איבלע בי' דמא ליתרחו לי' עד דאיבלע בי' דמא ירוק ואפתי לא נפל בי' דמא ליתרחו כו' דתנא אמר ר"נ פ"א הלכתי כו' ובאתה כו' שפלה בנה א' וב' כו' שלישי הביאותו לפני ראיתיו שהי' אדום כו' א"ל המתינו עד שיבלע בו דמו כו' ע"ש.

ותמוה מאי ראי' מיייתי אב"י מהוחזקה ללא הוחזק כמ"ש לעיל. ואדרבה משמע מדר"ב דא"ל דמתו ב' לא הי' מצנה להמתין אף שהוא אדום כמ"ש תוס' חולין באמת להוכיח דס"ל כרבי וא"ל דקמ"ל דגם בהוחזק מהני להמתין הא עדיין א"י מלשונו אי ס"ל כר' וגם בהוחזק אי ס"ל כרשפ"ג וקמ"ל דב' לא הוחזק ולכה מפרש הרמב"ם דלשון סומק הוא אדום ביותר כדאמר חולין צ"ג האי אומצא דאסמיק.

ורש"י ז"ל פי' שבת ריש פ' ח' שרצים נצטרך הדם כו' שנצבע העור בדם הנצטרך בו. וכן ירוק ביותר בזה נדאי גם בראשון אין מלין ובהא דר"נ הי' רק סתם אדום וירוק שיש כמה תינוקות כן.

ולכה א' וב' מלו וקדין עשו רק בג' פיון שהוקח סמך ר"נ ע"ז פיון שהוא אדום שגם זה שינוי אצל תינוקות אלו שהם חלוישי פח. וכמו שפי' רש"י ז"ל שבת שם אהא דלא נפל בי' דמא לא בא בו דם ומתוך כך חלש הוא ואין בו פח וממהר לחלוש ולמות ע"ש וכן באדום אף שאינו ביותר ולא הי' מוציאין אותו מכלל רוב תינוקות דבשינוי פזו מלין אותם ותיים מ"מ באלו שהוקחו תלינו שפיר שמעט דם יש להם ע"י שהם חלוישי פח ואותו המועט לא נבלע כנ"ל.

ואמר המתניני מחמת חזקה ואח"כ שראה שינוי שלא הי' אדום כלל או ירוק מלו אותו כנ"ל שהרי נתחזק פחו. ולע"ד ברור שמטעם זה פי' הר"ח הובא ברש"י א' חולין ור' אפרים הובא בהרא"ש ור"ן ושא"ר פוסקים בריאה שהאדימה דטרופה והא דאדומה כשרה מדר"נ מחלקין האדימה הוא ביותר משא"כ אדומה וע"ש דלכאורה אין טעם לחילוק זה.

ולמ"ש מיושב דע"כ אדומה דמיתי מדר"נ אינו ביותר דאל"כ א"צ להקחוק כנ"ל. משא"כ האדימה דמדמי לח' שרצים נצטרך כו'.

דחשיב צובע היינו ביותר כנ"ל. ואמר אפיי שפיר מדר"נ תלי בהקחוק אף שאינו אדום ביותר גם לענין למולו אח"כ שנצדע שזה הי' הגורם ולא הי' הספק אצלו כלל מכ"ש דכשהוא שינוי ביותר דיצא מכלל שאר תינוקות דלא שייך למיזל בתר רוב תינוקות דהא רוב אין אדומים כ"כ ואיתרע לי' רובא כנ"ל.

וכן ירוק ביותר כנ"ל ולכה פתבו תוס' חולין פ' א"ט שפיר דס"ל לר"נ כרבי דבתרי זימני הוי חזקה דמייגרי באינו אדום ביותר כפשוטא דלישנא א' וב' דמש"ה הוא דאמר המתניני. והגם דתוס' דחו החילוק בין האדימה לאדומה היינו דלענין להכשיר בריאה אין חילוק דבאדום ביותר ג"כ אמרינו שלא נבלע דמו מדלא מחלק בש"ס אדומה דכשירה היכא משפחת לה ע"ש משא"כ לענין מילה מודים דהחילוק כנ"ל: והנה ביבמות ס"ד ע"ב אמר ועוד אמר דפליגי לענין מילה בנשואין מי פליגי ודחי אין והתניא ניסת לא' כו' ופריה בשלמא גבי מילה איכא משפחה דרפי דמא ואיכא משפחה דקמיט דמא אלא נישואין מ"ט.

ומשני מעיין גורם או מזל כו'. וקושיות הש"ס אינו על אחיות רק על אותה עצמה שמלה בנה א' ב' דבהא פליגי רבי ורש"י ג' ועלה קאמר בשלמא מילה כו' ומבואר בגמ' דאם אין טעם לתלות לא הוי חזקה כלל אף בכמה פעמים תלינו באקראי ומה"ט איש אינו נעשה קטלן ובאגודה שגם באיש מב' נשים רשאי למול שהדם מאשה ע"ש וברמ"א סי' שס"ג.

וא"כ במתו מחמת מילה שלא היו יכולין לעצור הדם עד שמת שייך הטעם דרפי דמא. אבל אם מתו סתם למה הוי חזקה וע"כ כמ"ש רש"י קל"ד ד"ה לא נפל כו' לא בא בו דם ומתוך כך חלש הוא ואין בו פח וממהר לחלוש ולמות כן אף שאין רואין בו שינוי

כָּל מ"מ תְּלִינן שְׁהוּא חֲלָשׁ וּמַעֲט פַּח שׂא"א לְהַבְחִין וְהַמִּילָה הַכְּשִׁילָה פַּחוּ שְׁיִישׁ מִשְׁפָּחָה שְׁהִילָדִים תְּשׁוּשִׁי פַח וּלְכָף בְּהִתְחַזְקוּ לֹא תַמּוּל שׂג"כ יֵשׁ טַעַם כִּנ"ל.

וְהִינּוּ שְׁהוּסִיף הַרְמָב"ם ז"ל לְשׁוֹן זֶה שְׁמָלָה א' וּב' כו' שְׁהַמִּילָה הַכְּשִׁילָה פַּחוּ לֹא תַמּוּל בְּזַמְנוֹ וּמַה"ט פֶּתַב מִמִּילָא עַד שְׁיִגְדֵל וַיִּתְחַזַּק פַּחוּ דְכִמּוּ דְבִאֲזוּם בְּיוֹתֵר וַיְרוּק כו' מְהַנִּי כְּשִׁימְתִין עַד שְׁיִתְחַזֵּר מִרְאֵהוּ כְּשִׁימְתִין קִטְנִים.

כֵּן בְּהִתְחַזֵּק ב' דְּמָה דִּינְחָשׁב חֲזָקָה הוּא רַק מִשׁוּם דְּמִתְחַזְקִינן לִי בְּחֵלוּשׁ יוֹתֵר מִשְׁאָר יְלָדִים שׂא"א לְהַבְחִין בְּקִטְנוּתוֹ מִמִּילָא מְהַנִּי לְהַמְתִּין עַד שְׁיִגְדֵל וַיִּתְחַזַּק פַּחוּ שְׁיִהְיֵי נִרְאָה שְׁהוּא בְּטַל פַּח כְּכָל אֲנָשִׁים הַבְּרִיאִים וּלְכָף לֹא נָתַן גְּבוּל לְדַבֵּר רַק כְּפִי הַנִּרְאָה חֲלִישָׁתוֹ הוּא הַהִתְחַזָּה עַד שְׁיִגְדֵל וַיִּתְחַזַּק כִּנ"ל דְּאִין הַפִּי כַּמ"ש הָרַב הַג' מִבְּרֵאדִי שְׁיִגְדֵל שְׁיִהְיֵי בַר מְצוּה וְכַחוּ הִינּוּ בְּמִצּוֹת.

שְׁאִין לְפָרֵשׁ כֵּן בְּרַמְב"ם ז"ל. שְׁכָּלְפִי שְׁאָמַר שְׁהַמִּילָה הַכְּשִׁילָה פַּחוּ כְּתַב שְׁיִגְדֵל וַיִּתְחַזַּק פַּחוּ.

וְהַכְּשִׁילָה פַּחוּ לֹא יוּכַל לְפָרֵשׁ בְּמִצּוֹת. וְגַם אִם הִי הַפִּי שְׁיִגְדֵל כֵּן י"ג לֹא הִי צ"ל אִין מְלִין אוֹתוֹ בְּזַמְנוֹ כו' אֲלֵא אִין מְלִין עַד שְׁיִגְדֵל כו' וְע"כ הַפְּשׁוּט כִּנ"ל דְּחִדָּא מִיְלִתָּא הוּא ע"י שְׁיִגְדֵל מִתְחַזַּק פַּחוּ.

דְּכִינּוּ דְאָמַר בַּש"ס הַטַּעַם עַל ג' שְׁלֹא תַמּוּל בְּסִתְּמָה מִשׁוּם מִשְׁפָּחָה דְרַפִּי דְמָא וְהָא מְיִירִי סִתְּמָא שְׁלֹא הִי אֲדוּמִים דַּא"ל"ה בְּלֹא חֲזָקָה לֹא מְלִין וְאֵעִפ"כ אָמַר דְרַפִּי דְמָא וְהִינּוּ שְׁחֲלָשׁ עִי"ז הַגַּם שְׁאִינוּ אֲדוּם מִשׁוּם שְׁאִינוּ נִקְשָׁר הַדָּם בְּגוֹפּוֹ הֵיטִיב וּמִמִּילָא הַמִּילָה מְכַשִּׁיל פַּחוּ: וּבנ"י יְבָמוֹת פ' הַבָּא כו' פֶּתַב ג"כ לְשׁוֹן זֶה ג' לֹא תַמּוּל בְּיוֹם הַח' עַד לְאַחַר זְמַן שְׁיִתְחַזַּק הַנֶּלֶד דְאִיכָּא מִשְׁפָּחָה דְרַפִּי דְמָא עַכ"ל וְהָרִי לֹא הִזְכִּיר שְׁיִגְדֵל כָּלָל.

וְגַם תְּלִי הַטַּעַם דְּהַמְתָּנָה עַד שְׁיִתְחַזַּק מִשׁוּם דְאִיכָּא מִשְׁפָּחָה דְרַפִּי וּמְבִנָּא שְׁמִפְרָשׁ כַּמ"ש. וְהַהִתְחַזָּה עַד שְׁיִהְיֵי נִקְשָׁר בּוֹ הַדָּם.

וְאִם הִי רֹאִין בְּיָלֵד שְׁכַשְׁתְּחָבוּ מַחֲט וְכַה"ג בְּבִשְׁרוֹ וְהִי קִשְׁיָה לְעֲצוּר הַדָּם כְּעוֹבְדָא דַּנ"ד וְאַחַר זְמַן רֹאִין שְׁאִינוּ יוֹצֵא דָם כְּשִׁתְּחָבוּ כִּנ"ל רַק כְּשִׁאָר ב"א אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁהִי רַפִּי דְמָא וְאַח"כ נִתְחַזַּק פַּחוּ וְרִשְׁאִין וְחִיבִין לְמוּלוֹ כִּנ"ל: וְהִנֵּה גַם לְרַמְב"ם ז"ל מִשְׁפַּחַת עֶרְל גְּדוּל שְׁמָתוֹ אֲחִיו מִחֲמַת מִילָה כְּשִׁרֹאִין שְׁהוּא חֲלָשׁ מִשְׁאָר בְּנִי, אָדָם אוֹ כְּעַנְיָן הַנְּל' שְׁקִשְׁיָה לְעֲצוּר הַדָּם כְּשִׁתְּחָבִין וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה אֲסוּר לְמוּל גַּם שְׁהוּא גְּדוּל דְהָא רַש"י ז"ל פִּי בְּכָל הַמְקוֹמוֹת עֶרְל שְׁמָתוֹ אֲחִיו מִחֲמַת מִילָה גְּבִי פֶסַח שְׁאִינוּ כֵּן נִכְר כו' וּמְוַזְזָה וְע"כ בְּגְדוּל וְכֵן רִישׁ פ' הָעֶרְל.

וּמִשְׁחִיטָה אִין רִאָּה דִּי"ל בְּקִטְוִן וְאַחֲרֵים רֹאִים לַס"ד. אִף מְזַבְּחִים פ"ב שְׁקִיבְלוּ דְמִן עֶרְל וּפִירִש"י וְתוֹס' שְׁמָתוֹ אֲחִיו מְדַקְרִי לִי לְבוֹ לְשָׁמִים.

וְע"כ בְּגְדוּל אִיירִי שְׁעוֹבֵד עֲבוּדָה. וְלִר"ת שְׁהוּבָא בְּתוֹס' זְבָחִים כ"ב ע"ב אִין רִאָּה מְכָל הַנִּי דְמִיירִי בְּמוּמָר לְעֶרְלוֹת שְׁמִחֻיב וְרַק מִחֲמַת פַּחַד ע"ש.

מ"מ מִשְׁמַע ג"כ מְדַבְּרִיו שְׁיִישׁ גְּדוּל שְׁאִינוּ צָרִיף לְמוּל שְׁמָתוֹ אֲחִיו וְלַמ"ש י"ל דְּאִין מִחֲלֻקָּת בְּדַבָּר וַא"כ גַּם מִתוֹס' רִישׁ חֻלִּין אִין רִאִי כ"כ שְׁיִסְבְּרוּ נֶגֶד כָּל הַפּוֹסְקִים הַנְּל' לְ

רק שפֿתבו דבֿסתם שלא הציצו תולין שְמא הי' אָדום כו' שפֿתבו דנימולו כְּשֶׁהיו גְדוּלִים אַז אינו מֵל לְעוֹלָם הַג' וּבְזוֹה גַם הַרְמַב"ם ז"ל מוֹדֵה פִּינּוּן שֶׁהי' ב' הָרֵאשׁוֹנִים גְדוּלִים וּבְרִיאִים כְּשֶׁאָר ב"א וְאֵפ"כ מֵתו ע"כ תְּלִינּוּ בְּחֵלִישׁוֹת כַּח מַה שֶׁא"א לְהִבְחִין א"כ אִין גְּבוּל שְׁנֵדַע שְׂיִתְחַזֵּק כַּחו'.

ומה שפֿתבו אַח"כ א"נ שְׁנִימולו בח' וְהִצִּיצו וְרָאוּ שְׁנִבְלַע בְּהוּן הַדָּם הֵינּוּ ג"כ דְּשׁוּב ע"כ תְּלִינּוּ בְּחֵלִישׁוֹת כַּח מַה שֶׁאִין מוֹעִיל הַמַּתְנֶה עַד שְׂיִבְלַע דְּמוֹ רַק שְׂיִתְחַזֵּק כַּחוּ וְשׁוּב אִם גַּם בְּגְדָלוֹת הוּא חָלוּשׁ מְרֻב ב"א הַבְּרִיאִים אִין מְלִין אוֹתוֹ ג"כ וְשֶׁפִּיר מְשַׁפְּחַת בְּגְדוּל עָרַל כו'.

וְזוֹה גַם לְדַעַת רַמְב"ם ז"ל פֿן. אֲבָל כְּשֶׁרָאוּ בּוֹ חֵלִישׁוֹת אוֹ אִף בְּדַאי אֶפְשָׁר לְהִבְחִין שְׁתּוּלִין בְּחֵלִישׁוֹת י"ל ג"כ דְּמוֹדוֹ תוֹס' דְּמַהְנִי כְּשֶׁיִּגְדִּיל וְהוּא חֲזַק כְּשֶׁאָר בְּרִיאִים תְּלִינּוּ דְּאִף ב' רֵאשׁוֹנִים הִי' רַפִּי דְּמָא שְׁלֵא נִקְשָׁר אִף שְׁלֵא נִרְאָה שִׁנּוּי הִי' בְּהֵם חֵלִישׁוֹת כַּח.

ועי"כ מֵתו וְזוֹה שֶׁהוּא גְדוּל כְּשֶׁאָר בְּרִיאִים מְסַתְמָא אִין מְחֵלִישׁ רַק כְּשֶׁחֲלַשׁ עֲדִינּוּ כַּנ"ל. וְהַגַּם דַּא"כ הַל"ל דְּמִיִּרִי שְׂעֲדִינּוּ בְּגְדָלוֹת אָדוּם אוֹ יְרוּק.

דַּע"כ לֹא שְׂכִיחַ דַּא"כ לְמָה נִקִּיט מֵתו אַחִיו מ"מ לִימָא שְׁאָדוּם בְּיוֹתֵר וְאִין רֵשָׁאי לְמוּלוֹ וְע"כ דַּל"ש פֿלֵל בְּגְדָלוֹת: י"ל דְּהָא לְרֵשֶׁב"ג פֿל שְׁלֵא שְׁהָה ל' סָפֵק נֶפֶל הִיא. וּמְסִיק בַּש"ס שְׁבַת דָּף קל"ו דְּפִיֶּהָק וּמֵת לַד"ה רַק בְּנֶפֶל מֵהַגַּג אוֹ אֲכָלוּ אַרִי מְחֵלְנֶקֶת וּבַחֲזוּלָה נִחְלָקוּ רַז"ה וְרַמְב"ן ע"ש.

וַא"כ בְּשֶׁלְמָא בְּלֹא יְכוּלִים לְעֲצוֹר הַדָּם וְכַה"ג הָיוּ בְּנֶפֶל מֵהַגַּג אֲבָל כְּשֶׁלֹּא רָאוּ שִׁנּוּי אִף שְׁמַת מִיָּד וְתוּלִין בְּמִיעוּט כַּח עכ"פ סָפֵק נֶפֶל הוּא וְשְׁמָא מֵת מְשׁוּם שֶׁהוּא נֶפֶל א"כ אַחַר ל' יוֹם יְכוּלִין לְמוּל הַג' וְלְרֵשֶׁב"ג דְּסָפֵק גְּמוּר הוּא אִף בְּנֶפֶל מֵהַגַּג שְׁאִין רִיעוּתָא פֿלֵל נֶגֶד הָרוּב דְּנֹלָד מְעֵלִיא יְלָדוֹ.

אַ"כ גַּם בְּלֹא יְכוּלֵי לְעֲצוֹר הַדָּם וְכַדוּמָה ג"כ וְדַאי דַּאִין חֲזַקָה מְנַפֵּל עַל בֶּן קֵיִימָא. אִף בְּזוֹה י"ל פִּינּוּן דַּע"כ פ' הַחֲזוּק דְּרַפִּי דְּמָא דְּשֶׁאָר נְפִלִים אִין מְחַמַּת הַדָּם שׁוּב הָיוּ חֲזַקָה גַם עַל בֶּן קֵיִימָא שְׁלֵא לְמוּלוֹ מְשׁוּם דְּרַפִּי דְּמָא.

אַף בְּאִינוּ מְחַמַּת הַדָּם רַק הַכְּשִׁילָה כַּחוּ וְדַאי דַּאִין חֲזַקָה מְנַפֵּל עַל ב"ק וּבַהֲאִי מִיִּרִי פֿלִגְתָּא דְּרֵשֶׁב"ג וַא"כ ע"כ לֹאִר אוֹ דְּהַפִּי' בְּאַמַּת לֹא תְמוּל בְּשְׁמִינֵי רַק אַחַר ל' כְּשֶׁאִינוּ מְחַמַּת דָּם וְכִשְׁהוּא מְחַמַּת דָּם עַד שְׂיִבְלַע כו' וּכְפּוֹסְקִים הַנ"ל.

אוֹ דְּהַטְעַם דַּע"כ פ' סָפֵק הוּא דְּרוּב אִין נְפִלִים וְאִף שְׂיִשׁ רִיעוּתָא דְּרוּב אִין מְתִים מְחַמַּת מִילָה כְּשֶׁהֵם בְּנֵי קֵיִימָא מ"מ סָפֵק הוּא וּמַהְנִי בַּפ"נ שְׁלֵא לְמוּלוֹ כַּנ"ל. וַא"כ לְתוֹס' בְּרִישׁ חוּלִין דְּבִסְפֵק לֹא חֲשִׁיב הַחֲזוּק דְּשְׁמָא אָדוּם וְיִפְרָשׁוּ פֿלִגְתָּא דְּרֵשֶׁב"ג בְּהִצִּיצוּ בַח' כו'.

אַ"כ קִשָּׁה מִמ"נ כַּנ"ל פִּינּוּן שְׁפּוֹבְרִים דְּלֹא תְמוּל לְעוֹלָם לְמָה לֹא נִימָא לְרֵשֶׁב"ג שְׁסָפֵק נֶפֶל כְּמוֹ דְּתַלְי' בְּשְׁמָא אָדוּם כַּנ"ל וְי"ל דְּמִיִּרִי בְּקִים לֹן שְׁפָלוּ חֲדָשִׁיו א"כ אִין רֵאִי מְתוּס' עַל סְתָם יְלָד.

והגם דקי"ל אשת פהן אינה חולצת דבדיעבד מקילינו מ"מ בפיהק וקלה משמעות תוס' חולין י"ב דס"ל דהוי ספק גמור. ובגמ' יומא פ"ב מחלק בין חולה לבריא ב"ב ט' וי"א שיהפ' פחוש ותש פח והתענית יזיק לו.

כן נראה הפי' גם בזה דתולין בכחישות ועד שיתחזק פחו שגדול ונראה שפריא פכל הבריאים: ועיקר לע"ד מה שיש לסמוך עליו בנ"ד. סתימת הרמב"ם וטור וש"ע עד שיגדיל ויתחזק פחו ואם היו חוששין לדעת תוס' ריש חולין דבהציצו וראו שנבלע בו דמו אין מלין לעולם והיו מפרשים פו דברי תוס' ודאי שלא הי' סותמין בפיקוח נפש ליתן מקום לטעות ומדלא חילקו פשוט או דלא חשו או שפפרשים כמ"ש דגם תוס' מודים פשרואין שפריא וחקק שפלין רק בחלוש לא.

ועיין ברמב"ם פ"ג מה' רוצח האומד בריא וחקלש כו' שאינו דומה פו יומו שנפל מגג לגדול נשמע דיש אומד בענין הפח. וגם הגאון בנב"י פסק למעשה פו ב"ב ג' רק שלא ראה דברי תוס' מדלא הביאם.

וכן ט"ז נש"ף לא הגיהו פלום בנדאי אין להרהר אחרי דבריהם ורשאין לסמוך עליהו: ועוד דלתוס' י"ל דוקא בהציצו בפני הילדים לא באחד כמ"ש לעיל ובנ"ד ראשון לא ראו פלל רק שמת בו ביום ולתוס' חולין שפא אדום.

גם הב' מדקרב לא רצה למולו בזמנו ע"כ שראה בו אינה שינוי הגם שאותן ששלח הרב אומרים שהי' פני הילד צהובין אין מזה ראי' אולי שלח אנשי' אחרים או בעצמו וראה שינוי בגופו או שהי' בשר גופו אדום כמו שפירש"י שבת ע"ש.

אף מצד המשפחה דיש לדון והדברים שכתב הרב דפה ומקאסוב כתב בספר ברפי יוסף ודעתו להחמיר גם באב ובנו וכן בנו. הגם שאין נראה לחדש דברים מדעתנו מ"מ למיחש מיבעי אף בזה מהני נדאי פיון שרואין שינוי בזה הב"ח ששאר בני המשפחה פשונקף אצבעו קשה לעצור הדם וסכנה.

והוא בנקל פשאר ב"א. א"כ היינו נתחלפו סימניו שכ' הרשב"א יבמות ונתחזק פחו.

ואדרבא מעליותא הוא דחזינו דמשפחה רפי דמא ומסתמא גם הראשונים מחמת זה מי. והוא פיון שנעצר הדם בנקל גבלע בו היטיב הדם או שמיד הי' פו או שנראה שנתחזק פחו פנ"ל: ובסי' רס"ג ציין הש"ף ז"ל סק"ג שהכשילה פחו פלומר שנראה שהמילה הכשילה פחו וכו' ומשמע שהוסיף תיבת שנראה דלקאורה הפי' שצריף שיהי' אינה הוכחה או שלא הי' יכולין לעצור הדם אף דלא הי' אדום או שנשתנה מראיתו ע"י המילה יותר משאר ילדים הנזמולים דאל"ה אף שמת אחר יום או ב' א"י אם מחמת המילה.

דקא פש"ס ב"ב קנ"ג בשכ"מ דלא כ' ומגו מרע איתפטיר כו' דסבר רבה הרי מת וקברו מוכיח כו' ואב"י דוחה ומה ספינה כו' חולין שרובן לחיים כ"ש דלא תלינו שמת מחמת החולי ואמרינו שנתרפא ומת אח"כ.

ואף דנודאי עכ"פ שכיח יותר שמת מחמת החולי מלומר שמת בלי חולי דוע מ"מ פיון דרוב חולים לחיים מוקמינו לי' בחזקת שהי' מהרוב עד שמת ורי"ף ורמב"ם וש"ע פסקו כאב"י וא"כ לכאורה פיון דרוב הנזמולים לחיים אף שמת אח"כ נימא דמת מחמת דבר

אחר פנ"ל: אף ז"א דדוקא דשם תלינו שוונדאי עמד ונתרפא אבל פשוידעין שעדיין החולי בו מבואר בש"ס גיטין ע"ב באמר אם מתי מחולי זה דכל שלא הלך לא בעי אומדנא ונדאי מחמת חולי ראשון מת ואפילו שניתק מחולי לחולי ופירש"י ז"ל דנדאי עדיין יש בו מחולי הראשון ע"ש וקי"ל פן וא"כ פיון דמילה עכ"פ עד יום ג' מסופן כדקי"ל מרחיצין כו' ביום ג' א"כ יודעין שלא נתרפא עדיין מחולי שע"י המילה ולא בעי אומדנא וסתמא מחמת מילה מת פנ"ל ולכך נראה פנונת הש"ך שגראה היינו דממילה פשמת תוף ג' נראה שהמילה הכשילה פחו וכ' רק לאפוקי מפ' הפרישה ובט"ז שם ס"ק א' סי' רס"ד פתב וערל ישראל שמתו אחיו כו' פ' והוא קטן שא"א לו להיות נמול אבל אם אפשר לו להיות נמול עכשיו אעפ"כ שקטנותו לא הי' אפשר ונדאי דאינו מל אחרים ע"ש.

מדפי' והוא קטן משמע דעכ"פ לא שכיח כלל שבגדול לא יהי' אפשר לו למול ובי"ד סי' ב' הביא ט"ז דעת תוס' דבסתם אמרינן שמה לא נבלע ובהלכות מילה לא הביאם ואי בפ"נ אינו רוצה לסמוך על דעת תוס' שגם בסתם לא ימול.

א"כ ודאי דלא חשיב מומר פיון שהדין פן וגם לענין שחיטה לא הי' לו להביא. וב"י וד"מ הובא בש"ך שפירש"י והיינו שגם עכשיו אינו מניח למול מפני יראתו פן ימות גם הוא פאחיו.

אבל אם אין שם יראה ואפ"ה אינו מל הוי מומר ע"ש ואינו מוכן לשונם. והי' נראה דכוננתם לדברי ר"ת ז"ל שהביאו תוס' פ"ב דכ"ב דזבחים והרמב"ן והריטב"א יבמות פ' הערל דהפ' ערל שמת אחד מאחיו וכה"ג ומפחד מיתה אינו מל חשוב לבו לשמים ע"ש.

ולענין להחשיב מומר סמכו על ר"ת דכה"ג לא חשיב מומר פיון שבדיקת ספין אינו אלא חומרא לחוש לדעת הרמב"ם ז"ל בומר לשאר עבירות ע"ש: עכ"ז תימה על רבותינו בעלי הש"ע מאחר דלרש"י ותוס' ודאי שיש ערל גדול שאינו צריך לימול שהרי פ"ב דזבחים פתבו תוס' שרש"י מפרש בכל מקום ערל שמתו כו' וגם ר"ת ז"ל לא דחה רק דכשמתו אחיו מחמת מילה שא"צ לימול חשיב כשלא בזמנה ע"ש.

אבל מודה דיש פהן ערל גדול שמתו אחיו מחמת מילה. וצ"ל בחלושים וכה"ג.

והי' להש"ע עכ"פ לבאר דיש שגם בגדלות גמור אין למולם: וברמב"ם ז"ל לא ראיתי שהונזפר בערל גדול כלל שמתו אחיו מחמת מילה בפסח ובתרומה ובביאת מקדש רק סתם ערל. ואפשר דסבר באמת דלא משכחת בגדול פיון דתלי ש"ס טעמא ברפי דמא וזה לא שייך בגדול וממילה אף שנימולו ראשונים בגדלות ג"כ לא הוי חזקה שאין טעם לתלות ואם הי' פן א"כ רש"י ור"ת פליגי עלי' והי' קשה לעשות נגדום בפ"נ.

אף דחזק לפרש פן ברמב"ם דנדאי אם נקרא אצבעו וקשה לעצור הדם אף בגדלות דחזינו שנימצא פן שייך החזקה אף בגדולים. וכן ריש חולין דאמר אי שמתו אחיו כו' ישראל מעלי' הוא מוכח דאיידי בגדול דהגם שי"ל בקטן ואחרים רואין ז"א דא"כ בקטן אף שלא מתו אחיו מ"מ ישראל מעלי' הוא: וענין שייחוק פחו זה יותר משנה שהי' פאן

ושלחו הרב אלי משום ספיקו של הרב מקאסאו אוילי עד שיגדל הוא שיביא סימני גדלות וזה הי' בן י"ד ולא הי' לו סימנים.

נדעתי הי' נוטה שאין הפי' שיגדל לסימני גדלות וגם הרב בנב"י בן ג' שנים פסק למולו. ואח"כ נזכרתי דאמר בש"ס דזימנין מחמת פחישותא וא"כ זה עצמו מה שהגיע לכלל שנים ולא הביא סימנים מורה פחישות.

ושלחתי להדאקטור ואמר ג"כ פנ"ל ועתה כבר יש לו סימנים ונתחזק כמו מ"מ אפ"ש דשי"ף בי' ה' דאמר פ"ק דחולין כ"ד ע"ב בחולה וזקן כו' ובכריא כו' פל שעומד על רגלו א' וחולץ מנעלו ונועל מנעלו וקי"ל הכי דלא כר' שיהי' בן כ': (פסק הלכה לדינא) דעתי הקלושה נוטה שיש לסמוך על הש"ע שסתם עד שיגדל ויתחזק פחו מאחר שד' תוס' פ"ק דחולין ונדאי דלא נעלם מהם והשמיטו דעתם ונדאי ראו ולא ס"ל כמ"ש רמ"א ח"מ סי' ס"ה.

או דס"ל דתוס' ג"כ פנונתם רק פיון שנבלע דמו תולין בפחישות פח וכשהוא חלש גם בגדלות אף שאינו חולה ג"כ אין מלין וכה"ג היא דמשפחת ערל גדול שמתו אחיו מחמת מילה. ולכך פיון שפיתבו שיגדל ויתחזק פחו נכלל זה כדעת תוס' ה"ל.

או דס"ל דר"ת דעתו פרמב"ם ודעת רש"י ו"ל יחידאי ונהרי אגודה שדרכו להביא דעת תוס' וכתב ג"כ בסתם מלה א' וב' כו' דנקא אשה שהדם מהאשה ולא הזכיר שהראשונים מתו ע"י דם וע"כ דלעולם תולין בדם.

ומ"ש תוס' בגדולים שנימולו שאין מלין הג' דג"כ השמיטו הפוסקים אפ"ש ג"כ דעתם בפחלושים וכחוששים. דלא מצינו פ'שני אחים התענו יה"כ ומתו שהג' לא יתענה וכה"ג.

וע"כ רק משום תולין במשפחה כדאמר הש"ס ובגדולים אין חזקה כלל. ונהרי הסמ"ג ג"כ כתב ממש פלשון רמב"ם וש"ע והנ"י וב"י ורמ"א וט"ז וש"ף לא הגיהו פלום וגם הראב"ד ששקט ע"כ ס"ל פהרמב"ם יכולין לסמוך על רבותינו אף דאין הולכין בפ"נ אחר הרוב ודיעות הפוסקים לא הוי פסנהדרין מ"מ מאחר שראו כל הפוסקים דעת תוס' ולא חשו להו ע"כ קים להו שאינו עיקר.

ובפרט שלע"ד גם לתוס' בזה נ"ד מאחר שלא הציצו רק באחד. וגם בזה אפ"ש שהי' שינוי מאחר שהרוב לא מלו בזמנו לכך לע"ד דחיבים למולוסימן ט הנה בכורות מ"ו פירש"י הלא אחר אפי' דהיינו ראשו כו' ונהא פ' בתרא דיומא גליף מהה קרא דרוח חיים כו' בחוטמו.

ומשמע עכ"פ בראשו היינו כל פדחת עד חוטמו. וכן בש"ס שם דאמר ר"י פדחת כו' אף לנחלה כו' יכיר כו' תני עד החוטם כו' ומשמע להדיא דפדחת היינו פלו דרוב אינו עד חוטמו.

מ"מ לאפ"ש בת' דרכי נועם הרעיש שלא ימולו כשנולד ליל ש"ק שפ"א הוציא ראש מבע"י והגדולים דחו דכריו והתשו' אינו ת"י פעת. עכ"פ נראה בידוע שהוציא מקצת ראשו חוץ לפרוזדור יש לחוש שפ"א הוציא רובו היינו כל הפדחת וכי המילדת הי' עיני' מבע"י עד שחשכה שלא הוציא מעט יותר: ונהגם דבגמ' נדה דמ"ב אמר האי הוציא כו'

והוסיף שאלתות וְהָרִי"ף פ' ר"א דְמִילָה מְדַעֲיִיק כו' דְבַפְנִים פִּיּו סְתוּם כו' וּמִשְׁמַע דַּא"ל הוֹכְחָה הִי גִימּוּל בְּשַׁבַּת י"ל דְהֵינּוּ מִשׁוּם דְלֹא רָאָה כָּלֵל שְׁהוּצִיא רֹאשׁוֹ: סִימָן יז ב"ה א' מִטּוֹת תֵּרֶט"ו לִפ"ק לְכַבּוּד אֵהוּ יְדִידֵי הָרַב הַגָּדוֹל חֲרִיף וּבְקֵי הַחֲסִיד מוּה' לְוִי יִצְחָק נ"י אבד"ק קאסאווי.

מְכַתְּבוֹ קַבְּלֵתִי ע"ד הַבְּכוֹר. הִפ' תְּפָסוּ לְסַפֵּק גָּמוּר גַּם עַל סְטִימוֹתָא לֹא סָמְכוּ כְּמַבְנֵי פֶּשֶׁטָא דְש"ס ע"ז ע"א תַּדַּע דְהֵנִי פְּרָסָאֵי כו'.

וּבְכָל הֵנִי דְפָרִיף לִמ"ש מְשִׁיכָה לֹא קָנִי לֹא מְשַׁנֵּי מִשׁוּם סְטִימוֹתָא פִּיּוֹן דְנֶהוּג ע"ש וּבְתוֹס': וְלֵע"ד בְּעוֹבְדָא דְרו"מ שֶׁהִי מְדוֹנָבֵר מְפֹרָשׁ לְשַׁלֵּם לְזִמְן פְּלוֹנֵי. וְאַח"כּ תְּבַעוּ בְּזִמְנֵוּ וְלֹא נִתְרַצָּה לְהִרְחִיב רַק לְהַחְזִיר לוֹ.

הֵנִי עֵינִיל וְנִפְיָק אֲזוּזֵי בְּיוֹמָא דְאוֹקְמֵי לְזַבִּינֵי וּלְכ"ע לֹא קָנִי כְּמַבְנֵי סִי ק"צ וַא"צ ב' פְּעָמִים פִּיּוֹן דֵּעִי"ז נִתְרַצָּה לְבַטֵּל הַמְּקַח. וּכְפִי הַנְּרָאָה הֵךְ זְקוּף בְּמִלּוּה אֵינּוּ פֶּהָךְ דְסִי ס"ז גְּבִי שְׁמִיטָה דְהַקְפַּת חֲנוּת דְהָא בְּקַבְּע זִמְן חֲשִׁיב לִי בִש"ע עֵינִיל וְנִפְיָק כו'.

וְע"כ דְּנֹקָא בְּלִשׁוֹן שֶׁכ' תּוֹס' ב"מ ע"ז ע"ב שְׁבַמְשִׁיכָה זֹו יִקְנֶה וְזוּזֵי לְהֵנִי הַלּוֹאָה גְּבַף ע"ש. וַא"כ פִּיּוֹן דְחֲשִׁיב זֶה כְּתֵנָאֵי שְׁאֵם לֹא יִתֵּן הַמְּעוֹת לְזִמְן שְׁקַבְּע לֹא יֵהִי מְכוּרָה לְמַפְרַע נְרָאָה דְלֹא מְהֵנִי כָּלֵל מַה שֶׁהִי בְּיַד נְכָרֵי לִיתֵּן הַמְּעוֹת שְׁיֵהִי חֲשִׁיב יַד נְכָרֵי בְּאַמְצַע כְּבִהְמַת אֲרַנּוּנָא דְדוֹקָא פְּשִׁישׁ לוֹ זְכוּת בְּבִהְמָה זֹו לֹא מַצַּד תְּנָאֵי.

אַבְל מַצַּד תְּנָאֵי פְּשִׁילָא נִתְקַיִים בְּטַל לְגַמְרֵי לְמַפְרַע כְּמַבְנֵי בִש"ס בְּגִט הַחֲזִילוּק בֵּין חוּץ לְפְלוֹנֵי וּבֵין ע"מ שְׁלֹא תִנְשְׂאֵי לְפְלוֹנֵי דְלֹאוּ שְׁיִוְרָא הוּא כָּלֵל. וְכֵן ע"מ לְהַחְזִיר בְּאַתְרוּג דְמֵהֵנִי אַף דְכָל שֶׁא"י לְאַכְלוֹ לֹא חֲשִׁיב שְׁלוֹ ע"ש וְאַף דְבְתֵנָאֵי דְבִידּוֹ כ' הָרִין פ"ב דְכְתוּבּוֹת דְחֲשִׁיב יִצָּא מְרִשׁוֹתוֹ מ"מ גְּבִי מְחַנּוֹסֵר מְמוֹן אַף בְּחֻמְזֵי מַעֲכָשְׁוֵי לֹא הוֹעִיל ע"ש. וּמ"ש מ"א בְּשֵׁם הַרְדָּב"ז בְּתֵנָאֵי אֵינּוּ מְוַכְרַח כָּלֵל. וּמ"ש רו"מ דְלֹא הִי הַמְּכָר לְהַפְקִיעַ ק' בְּכוֹר רַק לְגַמְרֵי.

זֶה גְרִיעוֹתָא דְלְהַפְקִיעַ הִי כְּמוֹכֵר מְפִנֵי רַעְתָּהּ. וְתוֹס' ע"ז שָׁם כ' דְאַנּוּ סְהִדֵי דְרוּצָה לְהַפְקִיעַ ע"ש מִשֶּׁא"כ בְּסֵתָם מְכִירָה כְּנ"ל.

וּמֵאַפְסֵי הַפְּנָאֵי קִצְרֵתִי: דְבָרֵי יְדִידּוֹ דו"ש הִק' יִצְחָק מְאִיר בְּהַרְבּ מוֹר"י ז"ל: סִימָן יח לְכַבּוּד אֵהוּ יְדִיד נִפְשֵׁי הַרְבֵּנֵי הַמְּוִפְלָג הַחֲרִיף הַחֲסִיד מו' נַחֲוּם נ"י שְׁאֵלָה בֵּא' שְׁמֵכֵר לְנְכָרֵי בְּהִמָּה לְהַפְקִיעַ מְבַכּוּרָה בְּכֶסֶף בְּלֹא מְשִׁיכָה.

וְכַתֵּב רו"מ בְּשֵׁם ס' תְּשׁוּאוֹת חֲזָן. שְׁמוּרָה א' הוֹרָה הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה שְׁיִטִּיל בּוֹ נְכָרֵי מוּם וְטַעְמוֹ מֵהָא דְאֵית' בְּכוּרוֹ ל"ג ע"ב דְכְשִׁישׁ בּוֹ מוּם עוֹבֵר מְוִתֵּר מַה"ת לְהַטִּיל בּוֹ מוּם קְבוּעַ מְקַרָּא דְתַמִּים יֵהִי לְרִצּוֹן כו' אֲזִי לֹא יִטִּיל בּוֹ מוּם מִשֶּׁא"כ בְּיַשׁ בּוֹ מוּם עוֹבֵר דְלֹא חֲזִי לְהַקְרִיבָה אֵינּוּ אֲסוּר מַה"ת לְהַטִּיל בּוֹ מוּם אֲלֵא מְדַרְבָּנּוּ.

וּמִזֶּה הוֹלִיד דְגַם בְּכוֹר ח"ל שְׁאֵינּוּ רְאוּי לְהַקְרִיבָה אַף כְּשֶׁהִבֵּה"מ קִיָּים דְמְמַקּוּם שְׁאֵתָה מְבִיא מַעֲשֵׂר אֵתָה מְבִיא בְּכוֹר וְכִיּוֹן דְלֹא חֲזִי לְהַקְרִיבָה הָאִיסוּר דְהַטִּיל מוּם בּוֹ רַק דְרַבָּנּוּ. וְכִיּוֹן שְׁקַנְנֵי פְּסָף הֵנִי סְפִיקָא הֵנִי ס"ד וּלְקוּלָא וְשָׂרֵי לְהַטִּיל בּוֹ מוּם.

אָלאַ ע"כ דלָא דְמִי מַה שְׁאַיִנוּ רָאוּי לְהַקְרִיבָה וְלֹא אִימְעַט מִתְמִים רַק בַּע"מ וּא"כ אֵין רֵא"י לְהַנְ"ל: אָמְנָם בְּש"ס תְּמוּרָה כ"א בְּעֵי הַמְטִיל מוּם בְּתִמּוּרַת בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר מִי אָמְרִינוּ פִּינוּן דְּלֹא קִרְבִּין לֹא מְחַיֵּיב אוּ דְלִמָּא פִּינוּן דְּקִדְשׁוּ מִיחַיֵּיב וְכַתְּבוּ תוּס' דְּבַעֲיָא זֹו לַכ"ע דְּלִמָּ"ד מְטִיל מוּם בְּבַעַל מוּם פְּטוֹר מ"מ י"ל דְּהִקָּא חַיֵּיב דְּדוֹנָא הֵתָם שְׂכָבָר הִי' בּוּ מוּם כּו' וְכֹן לְמָ"ד הֵתָם דְּחַיֵּיב י"ל דְּכָאן פְּטוֹר שְׁמַעוּלָם לֹא הִי' רָאוּי לְהַקְרִיבָה כּו' וּפְשֻׁט הַש"ס דְּלֹא מִיחַיֵּיב ע"ש א"כ גַּם בְּבָכוֹר י"ל לר"ע תְּמוּרָה כ"א ע"ב בְּכוֹר בַּחוּ"ל אֵינוּ קָרֵב גֵּיהוּ דְרֵאֲיוֹת תְּמוּרָה הַנְ"ל לִיתָא כַּמ"ש חִילּוּק הַנְ"ל הַמְבֹנָאָר בְּתוּס' דְּאֵין לְלַמּוּד מְבַעַל מוּם מ"מ יֵשׁ לְדַמּוּתוֹ לְתִמּוּרַת בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר דְּכִינוּן דְּמַעוּלָם לֹא חֲזִי לְהַקְרִיבָה פְּטוֹר כַּנְ"ל: וְאַמְנַת גַּם זֶה לִיתָא חֲדָא דְּמַשְׁמַע דְּלֹא בְּעֵי בְּש"ס רַק לְעַנְיָן חַיִּיב מְלַקּוֹת אָבֵל אִיסוּר דְּאוֹרֵייתָא אֵית בֵּיהּ וְכֹן פִּירֵשׁ"י ו"ל לֹא מִיחַיֵּיב מְלַקּוֹת ע"ש וְכֹן מְבֹנָאָר בְּרַמְבַּ"ם ו"ל פ"א מַהל' אִיסוּרֵי מְזִבַּח וְכַמ"ש לְקַמּוּן.

וְעוּד דִּישׁ לְדַקְדָּק בְּלִשׁוֹן הַש"ס דְּאָמַר אַבְיֵי מ"ש תְּשִׁיעֵי שֶׁל מַעֲשֵׂר דְּלֹא מְבַעֲי לָהּ דְּמַעֲטִין רַחֲמָנָא עֲשִׂירֵי לְהוֹצִיא אֶת הַתְּשִׁיעֵי ה"נ רַחֲמָנָא מַעֲטִינָהּוּ פִי קוּדְשׁ הֵם הֵם קִרְבִּין וְאֵין תְּמוּרָתוֹ קִרְבִּיבָה וְכֹן לְהִפּוּף מִתְּנֵי רַנְב"י ע"ש.

וְאֵינוּ מוּבָן מֵאֵי קָאָמַר אָלַא דְּמַמְעַט שְׁאַיִנָם קִרְבִּין הֵא גַּם בְּאַיְבְּעֵי יָדַע דְּאֵין קִרְבִּין דְּזֵה הִי' הַסְּפֵק דְּמִסְפָּקָא לִי' אַף שְׁאַיִן קִרְבִּין פִּינוּן דְּקִדְשֵׁי מ"מ חַיֵּיב וְע"ז לֹא דְחִי פְּלוּם וּמַה דְּאָמַר ה"נ מִיַּעַט רַחֲמָנָא זֶה מִיּוֹתֵר לְגַמְרֵי דִּידַע מְזַה רַק הֵוִי לִי' לְמִימַר אָלַא פִּינוּן דְּלֹא קִרְבִּין לֹא מְחַיֵּיב הֵכִי גַּמִּי לֹא מְחַיֵּיב.

וְעוּד לָמָּה לֹא בְּעֵי בְּאַמְתַּת בְּבָכוֹר וּמַעֲשֵׂר גּוּפִין' בַּח"ל אֵי מִיחַיֵּיב פִּינוּן דְּקִדְשֵׁי אוּ פִּינוּן דְּלֹא קִרְבִּין פְּטוֹר. וְלִכְפֹּד גִּרְאָה דְּדוֹנָא הֵנָּה דְּמִיַּעַט רַחֲמָנָא בְּגוּף הַקְּדוּשָׁה דְּהֵם קוּדְשׁ וְלֹא תְּמוּרָתוֹ לְעַנְיָן הַקְּרִיבָה כּו' וְכֹן עֲשִׂירֵי יֵהִי קוּדְשׁ וְלֹא תְּשִׁיעֵי וְלִכְפֹּד פְּשִׁיט דְּלֹא מִיחַיֵּיב פִּינוּן שְׁאַיִנָם קוּדְשׁ לְעַנְיָן הַקְּרִיבָה מִשָּׂא"כ בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר דַּח"ל דְּלְעַנְיָן הַקְּדוּשָׁה הֵם בְּכָלֵל בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר דַּא"י רַק לְעַנְיָן הַקְּרִיבָה אִימְעַט מְקַרָּא אַחַרְיָנִי דְּוַהֲבַאתֶם שְׁמָה דְּלֹא יָבִיא מַח"ל לְהַקְרִיב וְכַדָּאָמַר בְּש"ס בְּכוֹרוֹת נ"ג רִישׁ פ' מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה דְּמוֹקֵי מִתְּנֵי' כַּר"ע פֶּאָן לְקָרֵב פֶּאָן לִקְדֹשׁ דִּיקָא גַּמִּי דְּקָא גְסִיב לֵה וַהֲבַאתֶם שְׁמָה ש"מ ע"ש וְדִיִּיק הַש"ס דַּר"ע לֹא מְמַעֲטִי' רַק מְהַקְרִיבָה מְדַמֵּינִי קָרָא דְּוַהֲבַאתֶם שְׁמָה שְׁהוּא מִיַּעוּט אַחַר שְׁלֹא צִיּוּתָהּ תוֹרָה לְהַקְרִיב ע"ש אָבֵל לְעַנְיָן הַקְּדוּשָׁה נְכָלֵל בְּכָלֵל בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר שְׁנָאָמַר בְּתוֹרָה סֵתָם וּמִמִּילָא פִּינוּן דְּאִזְהַר רַחֲמָנָא לְהַטִּיל מוּם בְּבָכוֹר וּמַעֲשֵׂר.

גַּם בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר דַּח"ל בְּכָלֵל וּמְדוּקְדָּק לְשׁוֹן הַש"ס דְּאָמַר אַבְיֵי מ"ש תְּשִׁיעֵי דְּמַעֲשֵׂר דְּלֹא מִיבְּעֵי דְּמַעֲטִין רַחֲמָנָא מַעֲשִׂירֵי קוּדְשׁ הֵיִינוּ בְּגוּף הַקְּדוּשָׁה כּו' תְּמוּרַת בְּכוֹר גַּמִּי מַעֲטִין מְקוּדְשׁ הֵם כּו' וְזֵה הוּא שְׁחִידֹשׁ לוֹ אַבְיֵי פִינוּן דְּמַעֲטִין קָרָא לְעַנְיָן הַקְּרִיבָה בְּגוּף הַקְּדוּשָׁה לֹא מְחַיֵּיב כַּנְ"ל וּא"כ אֵין רֵא"י פֶּלֶל לְבָכוֹר וּמַעֲשֵׂר דַּח"ל וְאַדְרָבָה קָצַת רֵא"י לְהִפּוּף דְּבִזָּה דְּלֹא מִיַּעֲטִי כַּנְ"ל אַף דְּלֹא קִרְבִּין פִּינוּן דְּקִדְשֵׁי מִיחַיֵּיב.

גַּם דְּאֵין זֶה מוּסָפָם פֶּלֶל שְׁיֵהִי' הִלְכָה כַּר"ע בְּהָא עֵינֵין בְּרַאבְ"ד ה' בְּכוֹרוֹת פ"א שְׁפַתְבּ וְאַפִּין' כּו' דְּגִרְאָה דְּמִסְפָּקָא לִי' דְּכַמָּה סֵתָם מְשֻׁנָּה כַּר"ש דָּאָם בָּאוּ תְּמִימִים יְקָרְבוּ ע"ש. וְכֹן אֵין הִכְרַח פֶּלֶל גַּם לַר"ע שְׁיֵהִי' פְּסוּל בְּדִיעֵבַד אִם הַקְרִיב בְּכוֹר ח"ל דִּי"ל דְּלֹא אִימְעַט רַק שְׁאָסוּר לְהַקְרִיבוֹ וְלֹא לְפִסּוּל פִּינוּן דְּקִדְשֵׁי מְזִבַּח הוּא.

ובנדאי שאין לבדות מסבא דנפשי לחלק באיסור הטלת מום בין בכור ח"ל לא"י מה שלא מצינו בשום פוסק. והגירסא ברמב"ם הרי הוא פחולין פתב הכ"מ שהיא טעות ע"ש: והנה יותר הי' צד לסמוך על דעת רש"י ו"ל שגראה מדבריו דבזה"ז אין איסור הטלת מום אלא דרבנן בע"ז י"ג ע"ב אין מקדישין כו' ואם הקדיש כו' תעקר כו' ואמר רבא גראה כמטיל מום בקדשים ופריה גראה מום מעליה הוא ומשני ה"מ בזמן שבה"מ קיים דחזי להקרבה אבל בזה"ז לא ומסיק דגם למ"ד מטיל מום בבע"מ חייב אע"ג דלא חזי להקרבה מ"מ בזה"ז מודה ע"ש לפירוש"י ו"ל דבזה"ז איסור הטלת מום רק מדרבנן גם בתם וכן פתבו תוס' בכורות ל"ג ע"ב.

אמנם הרמב"ם ו"ל פ"ח מהלכות איסורי מזבח פסק להדיא דמטיל מום בקדשים בזה"ז אעפ"י שעבר בלא תעשה אינו לוקה כו' ופסק להדיא דאסור מה"ת. ומ"ש הלח"מ והקשה מש"ס דע"ז הג"ל לק"מ דהרמב"ם ו"ל מפרש פתירוץ ב' של התוס' בקדשי ב"ה ע"ש.

וכן מבואר מדברי הרא"ש ו"ל ברורות ל"ה שהבאתי לעיל שכ' דאיסור הטלת מום הוא דאורייתא והוא מייירי בזה"ז ע"ש ע"כ סבר פהרמב"ם. ועוד יש להביא ראיות ברורות דגם לרש"י בזה"ז אף אם הוא דרבנן מ"מ גם בספק בכור אסור להטיל מום ולא אמרינן בי"ס"ד לקולא.

דקא אמר בש"ס בכורות ל"ה ע"ב דאמר ר"ח ספק בכור שנולד בי ישראל צריף שנים מן השוק להעיד עליו שלא הוטל המום בו בכונה והא ר"ח בזה"ז ובבב"ל הוי פדאמר ב"ק ריש פ"ק המניח ואעפ"כ אסור להטיל מום בספק בכור ולא לבד שאסור רק דמצריף ב' עדים שלא הוטל בכונה גם בספק פנ"ל.

ועוד ר"נ דדייק דבעליו נאמנים דאל"כ ספק בכור לר"מ מי מעיד עליו וכ"ת ה"נ דלית לי' תקנתא והתנן שהי' ר"מ אומר כל שחליפין בינן כהן כו' ומאי דייקא דילמא בזה"ז או בח"ל מייירי דנהגי מתנות לתנאי דלא כר"א ומותר להטיל מום בספק בכור וא"צ לנאמנות ומוכח דאין חילוק פנ"ל.

ועוד נשם במשנה ט"ז ע"א רחל שלא ביכרה אמר ר"ע משמנין ביניהן והשני ירעה עד שישתאב ופירש"י ו"ל חד פירושא דבזה"ז איירי ע"ש. וא"כ אמאי ירעה הא לרש"י ו"ל הוא מדרבנן וא"כ בספק יכול להטיל בו מום ולמה ירעה.

ומוכח להדיא דאין שום חילוק וגם בספק בכור בזה"ז אף לרש"י אסור להטיל בו מום פנ"ל: גם על גוף הדבר קשיא לי איך אפשר דהטלת מום בבכור בזה"ז דרבנן הא אמר בש"ס גיטין מ"ד ומ"ק י"ג דבעי ר"י מר' זירא במוכר עבדו אי קנסו בנו אחריו ואמר את"ל צירם אנון בכור קנסו בנו אחריו דהתם עביד איסורא דאורייתא משא"כ הקא דאיסורא דרבנן כו' ופירש"י דעבר אכל מום כו' וכן ר"י עצמו בעי אותו בעי'.

בכורות ל"ד ע"ב. בצירם כו' אי קנסו בנו אחריו ומבואר להדיא דגם בזה"ז איסור דאורייתא עביד בצירם אנון בכור דכי הלכתא למשיחא.

ועוד הוי ליה למיבעי בצירם אנון בכור גופי' את"ל דבזמן שבה"מ קיים קנסו בנו אחריו דאיסורא דאורייתא עביד בזה"ז מאי. וע"כ דגם בזה"ז אסור מה"ת.

ונראה דמש"ס הנ"ל יליף לה הרמב"ם ו"ל שפסק דגם בזה"ז עובר אף שאינו לוקה מ"מ מה"ת אסור פנ"ל: וגם בש"ס תמורה ר"פ פיצד מערימין דפריה אר"י דמתיר להטיל מום בזה"ז קודם שיצא לעולם דנגזר אטו יצא כו' ומאי קושיא פינו דבזה"ז דרבנן אף ביצא.

וכן במה שהחמירו הרבה בש"ס לידע שלא הוטל בכוננה אף בזה"ז נראה דמה"ת וכן קשה על הרא"ש ו"ל שהביא מקודם הש"ס דע"ז בפכורות ואח"כ פתב דאיסור הטלת מום דאורייתא ע"ש פ' כל פסולי המוקדשין סי' ג' וסי' ד'.

לקף הי' נראה לע"ד לחלק דאף דבשאר קדשים סבר רבא שהוא דרבנן בזה"ז מ"מ בכור י"ל דמודה. והטעם דהנה קשה הפשט שם בסוגיא ודאך כמטיל מום בקדשים כו' מאי משגי בזה"ז כו' ולא שיגף ע"ז לישנא דנראה רק דאף מטיל מום גמור דרבנן.

וכן קשה מאי בקף בזה"ז לא חזי הא קיי"ל כר"י זבחים פ"ק השוחט ו עלה דמעלה בזה"ז חייב ועיין תוס' זבחים נ"ט ע"ב. ולקף הי' אפ"ש לפרש למאי דאמר בכורות ל"ג ע"ב בכור שאחזו דם חכמים שמתרין להקזי לו דם אף במקום שעושין בו מום כדי שלא ימות ושייתי עלה הש"ס פלוגתא דתרומה אם רשאי לטמאות כו' אי תרד ותטמא אי יניחנה במקום התורפה כו' ומסיק ע"כ לא אמרו רבנן אלא משום דאי שביק מניית כו' ואח"כ אמר הפל מודים כו' דטעמא דרבנן דמטיל מום בבע"מ פטור ופירש"י ו"ל דאין לה בע"מ גדול מזה פינו שונדאי ימות וכ"כ תוס' שם ד"ה אילמא דאחיזת הדם אף דאם הי' לו רפואה לא חשיב מום מ"מ אם שנס בלא עשיית מום חשיב זה עצמו כמיום מה שסופו למות וכן פירש"י מנחות נ"ז ע"ב ד"ה הפל מודים אע"ג דפליגי במטילמום בבע"מ דאין לה מום גדול מזה שהרי ימות ומשמע דאף אי לא הי' אחיזת הדם והי' סופה למות הי' ג"כ מותר להטיל בה מום מה"ת.

וא"כ התם בע"ז דאמר מקדיש בזה"ז בהמה תיעקר דנועל דלת בפני' והיא מתה דכן הי' התקנת חכמים משום תקלה ופריה עלה דינשר פרסותי' שיטיל בה מום א"כ משגי רבא שפיר דנראה כמטיל מום כו' דהא אם לא יהיה מותר להטיל מום ע"כ נועל דלת ולמיתה אזלה שוב מותר להטיל מום כמו באחזו דם דהנ"ל דהא א"א שלא תמות אם לא בהטלת מום ומשגי שפיר ה"מ בזמן שבה"מ קנים דחזי להקרבה משא"כ בזמן הזה דלא חזי נאי לא נתיר להטיל מום ע"כ נועל דלת ומתה שוב לא הי' איסור הטלת מום דמאי חילוק בין שסופה למות מחמת דבר אחר או מחמת התק"ח רק דנראה כמטיל מום דהא אין דבר זה דבר הנקרא מה שתיקנו חכמים שתיעקר ואסור מדרבנן ולא קשה כל הנ"ל דאין הטעם כלל משום ר"י לחוד רק משום דבזה"ז ע"כ תמות דנועל דלת פנ"ל.

ומדוקדק לשון רש"י ו"ל שם שמיייתי הא דבכור דאסור להקזי לחד מ"ד אפילו הוא מת ע"ש שהוא מיותר ואינו ענין לכאן. ולמ"ש מדוקדק שזה עיקר הטעם פאן מפגי שסופה למות פנ"ל.

וכן לכאורה תמוה פינו דרש"י מפרש דמאי דמיייתי למ"ד מטיל מום בבע"מ חייב היינו בבכור הנ"ל. ומאי משגי לדמי חזי ופירש"י לחללו באחר ולהקריב חילופיו ע"ש.

ותמוה דהא בכור לא יפדה וגם תמורתו אינה קריבה ואעפ"כ חייב למ"ד הנ"ל. ולמ"ש
אתי שפיר דמיייתי רק מבכור דכה"ג חשיב מטיל מום בבע"מ פנין דסופה למות אבל לא
הי' רוצה לומר פלל להך מ"ד דבבכור אסור רק לתכמים דמתירין משום דסופה למות
גרע משאר מטיל מום בבע"מ.

רק התם מיייתי הפלוגתא דמטיל מום בבע"מ דשאר קדשים וע"ז קאמר דכאן. לכ"ע
דלא חזי גם לדמי מותר ויש לדחות: וא"כ פנין דהטעם פנ"ל ממילא דוקא בשאר קדשים
דהי' הדין והתקנה תעקר וסופה למות משא"כ בכור שלא תיקנו פן כמ"ש תוס' שם וכל
הפוסקים א"כ אין סופה למות פלל שפיר י"ל דגם בזה"ז אסור מה"ת להטיל בו מום
ומשום דלא חזי להקרבה בשביל שאין מקדש לא חשיב פלל כבע"מ פנ"ל ומינשב שפיר
מה דמשמע מכמה דוכתי דגם בזה"ז דאורייתא בבכור פנ"ל.

ולע"ד מוכרח זה גם לרש"י ז"ל דבבכור מה"ת גם בזה"ז דאי נימא דלא מיקרי ראוי
בשביל שאין מקדש וא"כ שוחט בחוץ פטור דאינו ראוי לפתח אנהל מועד וכמ"ש תוס'
זבחים נ"ט ד"ה עד שלא נבנה ע"ש.

ובמשנה ביצה כ"ה ע"ב בכור שנפל לבור פירש"י בכור בזמן הזה אין נשחט בלא מום
שקדשים הוא דמאליו קדוש והשוחטו כשהוא תם הוי שוחט קדשים בחוץ ונעושו פרת
ע"ש. ומבואר להדיא דס"ל לרש"י להלכה דגם בזה"ז חייב פרת ומיקרי ראוי פנ"ל.

ולא מציינו בהדיא מי שיאמר בבכור בזה"ז שהוא דרבנן זולת הג' מרדכי דחולין הובא
בד"מ סי' ש"ג שכתב ועוד מצאתי בכור בזה"ז אינו אלא מדרבנן לפי שאינו ראוי
להקרבה. ודחה ד"מ דבריו ובאמת מבואר להיפוך מכמה פוסקים.

ומ"ש בש"ע ס' אם פנין להתיר כו' היינו שזה הספק דרבנן אבל לא גוף האיסור. אבל
עכ"פ איך שיהי' ביזה אין לפקפק פלל שאסור להטיל מום בספק בכור בזה"ז ובח"ל
כמבואר בכל הפוסקים: ומ"ש רו"מ בענין ספק דרבנן דלא דמי לספק דרוסה זה אמת
ואעפ"כ ודאי דלא אמרינן כה"ג ס"ד לקולא וראייה, ברורה לזה דהא קי"ל דהא דאין
מבטלין איסור לכתחילה הוא רק מדרבנן א"כ בספק טריפה יהיה מותר לבטל לכתחילה
דהא לענין זה הוי רק ספק דרבנן מיד.

וע"כ דהחילוק הוא דבדבר שהרבנן בפני עצמו אמרינן ביה ספק דרבנן לקולא משא"כ
היכא דכחמים עשו תקנה על האיסור שלא יעשה זה בהאיסור ממילא אין דנין בהספק
פלל על הרבנן וכינן שע"כ אתה מחשיבו לאיסור מספק תורה וכינן שזהו איסור שוב
חל הרבנן שאסור לבטלו דאין התקנה מפרדת מהאיסור וכן בהנ"ל שחכמים אסרו
להטיל מום בקדשים ולהפקיע וממילא פנין שהוא קדוש מספק דאיסור דאורייתא שוב
יש עליו האיסור דרבנן שלא יטיל בו מום.

וכן מהא דאמר בכמה דוכתי כל שהוא משום שבות לא גזרו עליו ביה"ש ולא אמר בכל
מקום ספקו דרבנן לקולא ולא הוצרך לומר שלא גזרו בספק. וע"כ דכינן שאסרו חכמים
בשבת השבותים.

וכינן דבה"ש מתזיקין לשבת מספק על המלאכות דאורייתא הנה ממילא גם השבותים
אסורים כינן שדנים על הזמן ולכך צ"ל שלא גזרו מתחילה על השבותים כנ"ל. וזה נוגע
בכמה מקומות וצריך לאריכות ואין לי פנאי עתה.

עוד כתב ר"מ מענין סטימותא דמהני בדרבנן ובקנן פסוף שהיא ספק לרמב"ם ו"ל ספק
דאורייתא רק מדרבנן לחומרא. היא לימא דעדיין הספק דאורייתא הוא שפא אין פסוף
קונה ולא הוי סטימותא קנן להפקיע דאורייתא.

ועדיין כמה יצא מספק דאורייתא שהיא לחומרא מדרבנן עכ"פ וזה פשוט. גם עיין
תשובות רמ"א סימן פ"ז דלא מחשיב לספק פלל בכסף לחוד דהעיקר פדעת רוב
הפוסקים כר"י דד"ת מעות קונות בישראל ועכו"ם במשיכה.

ועיין בעבודת הגרשוני סימן ק"ב בכסף ומקנינים הנהוגים. דפוסק שקנן שפדיניהם
מהני.

רק אם הוא הערמה הנראית י"ל דאין הסותרים נהוגים פלל בקנן שפרא הערמה
שיועיל וכן בדיניהם לזאת יחקור ר"מ על זה אם הקנן הנה רק בהערמה אין הדעת
נוטה פלל להתיר מטעם קנן שפדיניהם או סטימותא כמ"ש עה"ג הנ"ל.

ואם הי' באמת פוננת קנן הנה צד לסמוך שישטיל נכרי מום. כי מה שפרא מהפוסקים
שזה הוי גרמא ואסור מה"ת בהטלת מום בבכור.

צ"ע כי מצאתי בהרא"ש ו"ל ב"מ פרק הפועלים בשם הראב"ד דבעיא דחסימה לא
איפשטא אנלינו לקולא ואע"ג דמסקינן דמטיל מום בקדשים דע"י נכרי נמי אסור ואפילו
בזה"ז שאינו אסור אלא מדרבנן התם משום חומרא דקדשים ולא גמרינו מינה.

ומה ראיה מבכור הא התם גרמא אסור מה"ת פדיליף בש"ס בכורות דף ל"ה וע"כ סברי
ראב"ד ורא"ש דכינן שרק אומר לעכו"ם גרע מגרמא ואינו אלא מדרבנן גם מבואר
מדבריו דסובר ג"כ בזה"ז דרבנן והוא עמוד גדול לסמוך אולם יש לחלק בין שאר
קדשים לבכור כמ"ש לעיל.

וגם בהא דאמירה לנכרי אם פי לדבריו גרע מגרמא מ"מ הא קי"ל יש שליחות לנכרי
לחומרא וא"כ מצד זה גרע הרבה כנ"ל והנראה לע"ד פתבתי. הק' יצחק מאיר: סימן יט
קידושין (דף ל"ו ע"ב) סוגיא דחדש בעזה"י מתניתין פל מצוה שהיא תלויה בארץ אינה
נוהגת אלא בארץ ושאינה תלויה בארץ נוהגת בין בארץ ובין בח"ל חוץ מן הערלה
וכלאים כו' וקשה הא הך חוץ מן הערלה קאי ארישא והני ליה למיתני ברישא אבל
שהיא תלויה כו' חוץ כו' דאף שתלויה נוהגת כנ"ל.

או דהנה לי' למיתני מקודם פל שאינה תלויה ואח"כ פל שתלויה חוץ כנ"ל. ובמשנה
שבש"ס ירושלמי באמת הגירסא פן וכן בירושלמי מס' ערלה מיתי ג"כ המשנה פן פל
שאינה תלויה ואח"כ פל שתלויה כו' חוץ כו' אולם בש"ס דילן וכן במשניות הגירסא
כנ"ל וכן נראה מגמ' דמפרש מאי תלויה ומאי שאינה תלויה שפמקדים תלויה ובכל
הגמרות פן.

וכן ברש"י תלויה ואינה תלויה בגמ' מפרש כו' מקדים ג"כ פנ"ל. וממילא קשה הלשון דמשמעוּתא חוץ מערלה דאף שאינה תלויה מ"מ אינה נוהגת רק בארץ.

מה שבאמת להיפוך: ונראה לע"ד לפרש בעזה"י. דהנה בירושלמי אמר דת"ק סבר דכל מושבותיכם דחדש קאי אחדש של ארץ שיצא לח"ל ע"ש.

וש"ס דילן לא ס"ל פן י"ל דקאמר דת"ק ר"יהוא דמושבות נאחר ירושה וישיבה חבל מאן דדריש מושבות כ"מ שאתם יושבים סבר דנוהג בח"ל. וע"כ דלא צריה קרא פלל לחדש דא"י שיצא לח"ל.

והטעם פשוט דבערלה וכלאים וכל שהן חובת קרקע שאין נוהגין בח"ל מה"ת מ"מ הפירות שנואסרו בארץ שוב אסורין גם בח"ל דאיסור זה שוב הוי חובת הגוף שנוהג גם בח"ל. דאף דכלל הוא אף שאסרה תורה האיסור סתם לחם וקלי כו' או פן תקדש כו' ואעפ"כ פיון שהאיסור בקרקע או גידוליו אינו נוהג בח"ל פנ"ל.

מ"מ היינו רק לענין חלות האיסור על הגידולי קרקע זה נקרא חובת קרקע שיש חילוק בין גידולי קרקע א"י לגידולי קרקע ח"ל שאין חל עליהם האיסור אכל גידולי א"י שחל כפר האיסור שוב הוי חובת הגוף איסור פירות אלו ואין חילוק בין אנשי ח"ל לא"י.

ואף דבחלה אמרינו פ"ב דחלה לר"ע דפירות ארץ שיצאו לח"ל פטורין ע"ש וקי"ל פן היינו משום דכתיב שמה כו' ע"ש משא"כ בכל איסורין התלוין בארץ פנ"ל נדאי דאסור פנ"ל: וא"כ בכל מצוה שהיא חובת קרקע יש בה' ב' דברים א' לענין חלות האיסור.

בזה יש חילוק בין ח"ל שאינו חל רק בא"י בגידוליו. והב' לענין חובת הגוף שיש בה היינו בשפכר חל האיסור שגדל בא"י ששוב נוהג גם בח"ל פשיצאו דהוי חובת הגוף האיסור לאכלו פנ"ל.

ויש בזה רבותא יותר משאר חובת הגוף שאינו בא פלל מחובת קרקע. דלכאורה פיון דילפינון פל חובת הגוף שנוהג בח"ל מע"ג אבד תאבדון שיהיה חובת הגוף דומיא דע"ג.

וא"כ י"ל דוקא חובת הגוף לגמרי שאינו בא פלל מחובת קרקע כמו חלב ודם וע"ג. מה שאין פן חובת הגוף הנ"ל שפא מחובת קרקע לא הוי דומיא דע"ג.

אף באמת ז"א דבמה שאין סברא לחלק לא אמרינו שיהיה דומיא דע"ג דא"כ נימא דמ"ע שהזמן גרמא לא יהי נוהג בח"ל. וכה"ג אותן דקילי מע"ג שאין אסור בהנאה או איסור עשה.

וליבעי דומיא דע"ג דוקא. וע"כ שאין למדין רק מה שיש סברא לחלק.

דמה שהאיסור על גוף האדם אין סברא לחלק בין אנשי א"י לאנשי ח"ל. רק בחובת קרקע שיהי פיון שא"י מקודשת משאר ארצות שיהי לחלק שחל המצוה רק בקרקע א"י פנ"ל וא"כ הפירות שבא"י שפכר חל האיסור שוב אין שום סברא לחלק בין א"י לח"ל כמו פל חובת הגוף.

ולא שׁיִיף דְּלֵא הָוִי דְּוּמְיָא דַּע"ג כַּנ"ל אַבְל עכ"פ יֵשׁ בְּהֶן רְבוּתָא מְשַׁאֲר חוּבַת הַגּוּף וְכֵן דְּלֵא גִילִיף מְחֵלָה כַּנ"ל: וּא"כ מִיְנִישְׁב לְשׁוֹן הַמְּשֻׁנָּה דִּי"ל דְּקֵאִי הַפֵּל אֲמַצְוֹת שְׁהֵן חוּבַת קַרְקַע. וְהַתְּחִיל כָּל מְצֻנָּה שְׁהִיא תְּלוּיָה בְּאַרְצָא כּו' אֵינָה נוֹהֶגֶת כּו' הֵינּוּ חוּבַת קַרְקַע כַּנ"ל. וְשְׁאִינָה תְּלוּיָה הֵינּוּ חוּבַת הַגּוּף שְׁיֵשׁ בְּמְצֻנָּה זֹו שְׁתְּלוּיָה בְּאַרְצָא אַעפ"כ נוֹהֶגֶת בַּח"ל ג"כ הֵינּוּ גַם פִּירוֹת שְׁיִצְאוּ לַח"ל כַּנ"ל. וְכ"ש שְׁאֲר חוּבַת הַגּוּף שְׁלֵא בָּא כָּלָל חַיִּיבָם בְּקַרְקַע כַּנ"ל.

וּלְכָף תְּנִי שְׁפִיר מְקוֹדָם תְּלוּיָה. וְאַח"כ אֵינָה תְּלוּיָה כַּנ"ל.

וְאָמַר שְׁפִיר חוּץ מְעַרְלָה וְכֵלְאִים שְׁנוֹהֶגִין לְגַמְרֵי בַח"ל גַם בְּגִידוּלֵי ח"ל. וְהֵינּוּ גַם בְּמָה שְׁתְּלוּיָה בְּאַרְצָא.

ולא שׁיִיף לְמִיתְנֵי מְקוֹדָם כִּינּוּ דְּגַם הַסִּיפָא קֵאִי אַהֶף מְצֻנָּה: וּמִיְנִישְׁב בְּזָה מֵאֵי דְּתַמּוּה ג"כ אֵיף תְּנִי סְתָם חוּץ מְכֵלְאִים שְׁכּוֹלָל כְּלֵאִי זְרַעִים וְכָרָם. וְכֵלְאִי זְרַעִים מוֹתֵר בַּח"ל כְּדַמְסִיק הַש"ס לְקַמֵּן ל"ט וְהוּל"ל חוּץ מְכֵלְאִי הַכָּרָם.

וּלמ"ש מְדוּקְדָק דְּכֵלְאִי זְרַעִים אֵין אֲסוּרִין כָּלָל בְּאַכִּילָה רַק לְזִרְוּע כְּמַבְנֵאָר בְּמְשֻׁנָּה כְּלֵאִים. וְאֵין בְּהֶן חוּבַת הַגּוּף כָּלָל רַק חוּבַת קַרְקַע שְׁאֲסוּר לְזִרְוּע וּבְזָה לֹא מִיְנִירֵי הַמְּשֻׁנָּה כָּלָל.

רַק בְּאוֹתָן חוּבַת קַרְקַע שְׁיֵשׁ בְּהֶן ג"כ חוּבַת הַגּוּף כַּנ"ל וְתְנִי שְׁפִיר סְתָם חוּץ מְכֵלְאִים כּו' וּמִמִּילָא הַפִּי כְּלֵאִי כָּרָם שְׁיֵשׁ בְּהֶן ב' הָאִיסוּרִים שְׁאֲסוּר בְּאַכִּילָה וְיֵשׁ בְּהֶן חוּבַת הַגּוּף ג"כ כַּנ"ל: וּמִמִּילָא מִיְנִישְׁב ג"כ קוֹשְׁיוֹת הִירוּשְׁלָמִי דְּלֵא פְּרִיף בְּש"ס דִּילָן כָּלָל מ"ט לֹא תְנִי חֵלָה.

דְּהָא חֵלָה בְּאַמַּת פִּירוֹת ח"י שְׁיִצְאוּ לַח"ל פְּטוּרִין מִדְּכ' שְׁמָה כּו' וְאֵין בְּהֶם חוּבַת הַגּוּף שְׁיִנְהוּג בַּח"ל כַּנ"ל: וְאַפְּשֵׁר דְּהִירוּשְׁלָמִי דְּתְנִי הַמְּשֻׁנָּה לְהִיפּוּף מְקוֹדָם אֵינָה תְּלוּיָה וְע"כ הַפִּי כְּפִשׁוּטוֹ פְּרִיף מ"ט לֹא תְנִי חֵלָה כַּנ"ל.

מִשְׁא"כ ש"ס דִּילָן דְּתְנִי תְּלוּיָה מְקוֹדָם בְּמְשֻׁנָּה וְאַשְׁמַעִי כַּנ"ל. וּלְכָף לֹא פְּרִיף כָּלָל מִחֵלָה וְלֹא צְרִיף כָּלָל לְתִירוּץ הִירוּשְׁלָ' שְׁאֵינָה בְּשָׁל נְכָרִים כַּנ"ל.

וְהַגַּם שְׁדוּחַק לּוֹמַר שְׁיִהְיָה מְחוּלְקִים בְּגִירְסַת הַמְּשֻׁנָּה. מ"מ גַּם זֶה דוּחַק שְׁטַעוֹת נָפֵל בֵּא' מְגִירְסַת הַמְּשֻׁנָּה.

וְלֹא רְאִיתִי מִי שְׁעָמַד בְּחִילוּק הַבְּנוֹסְחָאוֹת כָּלָל. וְיֵשׁ נ"מ הַרְבֵּה לְדִינָא דְּשׁוּב אֵין הוֹכְחָה לְדִין הַתּוֹס' שְׁיִהְיָה חֲדָשׁ נוֹהֵג בְּשָׁל נְכָרִים כִּינּוּ דְּלִש"ס דִּילָן א"צ לּוֹמַר דְּלֵא תְנִי מָה שְׁאֵינּוּ בְּשָׁל נְכָרִים כַּנ"ל: גַּם י"ל דְּלְכָף פְּרִיף הִירוּשְׁלָמִי רַק אַר"א וְלֹא אַת"ק וְעֵינּוּ ב"ח וְתוּי"ט שְׁנַתְּחַבְּטוּ בְּזָה.

וּלמ"ש י"ל דְּדוּקָא אַר"א פְּרִיף דְּסָבַר שֶׁם בְּמַסְכַּת חֵלָה דְּפִירוֹת א"י שְׁיִצְאוּ לַח"ל חַיִּיבִין וּמִקְשָׁה הִירוּשְׁלָמִי שְׁפִיר לְדִידִין אַמְאִי לֹא חֲשִׁיב חֵלָה ג"כ דְּלַר"א יֵשׁ בּוֹ חוּבַת הַגּוּף ג"כ כַּנ"ל מִשְׁא"כ אַת"ק דְּסָבַר כַּר"ע דְּקו"ל הֵכִי לֹא קָשָׁה כָּלָל כַּנ"ל.

ואף דלכאורה אר"א לא קשה כמ"ש הב"ח. עמ"ש לקמן: גם י"ל דהירושלמי סבר דבחלה דוקא פשנכנסו לח"ל קודם גלגול פטורין ע"ש ברמב"ם וכ"מ הלכות תרומות פ"א ולכך גם פשפכר נתחייבו שהיה הגלגול בא"י שוב הוי ג"כ חובת הגוף שנוהגת גם בח"ל פנ"ל: גם קצת משמעות כמ"ש דבמשנה הקודם גבי מ"ע שהזמן גרמא תנו פל מצנה כו' ואח"כ גם פן תני וכל מצנה שאין כו' וכאן לא הדר ואמר וכל מצנה שאינה תלויה כו' רק ושאינה תלויה בארץ כו' ולמ"ש אתי שפיר דקאי אהך מצנה שהתחיל שתלויה בארץ אמר אח"כ ושאינה תלויה שיש בה פנ"ל.

והפ"י הפשוט במשנה דתני חוץ בסיפא כו' נראה דמקודם, . קאמר דכלל לא הוא דכל שתלויה כו' היינו חובת קרקע א"נ בח"ל ושאינה תלויה היינו חובת הגוף נוהגת בח"ל.

חוץ ערלה וכלאים אינם נכללים בכלל הזה ואף שהן חובת קרקע נוהגין בח"ל. וא"ש דנקיט בסיפא דסינים מקודם הכלל ואח"כ תני דאלו אינם בכלל הנ"ל.

ולא קאי אסיפא רק אכל הכלל הנ"ל תוס' ד"ה פל כו' בירושלמי פריה אמאי לא תני חלה ומשני לפי שאינה בשל נכרים כו'. והנה תמוה דמאי תירוץ, הוא זה פיון דגם בא"י אינה בשל נכרים למה לא שייך למיתני שאיסור זה שנוהג בא"י נוהל גם בח"ל.

ונראה לע"ד די"ל למ"ש הראשונים ו"ל דחלה ותרומת ח"ל דהקילו בכמה דברים לבטל ברוב וכה"ג משום שאין להם עיקר בדאורייתא כו' עיין ת"ה לרשב"א בית ד' שער ד' וב"י יו"ד סי' צ"ט. ולכאורה אינו מוכן דלהפוסקים דבא"י בזמן הזה מן התורה עכ"פ או חלה או תרומה פמבואר בש"ס פ"ב דכתובות דף כ"ה וא"כ שפיר הגזירה טבל דח"ל אטו שיאכל טבל דארץ.

והגם שהפ"י הפשוט נראה כדאמר בש"ס חולין ריש פ' כל הכשר דאמר אפיי בשלמא חלת ח"ל בארץ דאיכא למיגזר אטו חלת הארץ אבל חלת ח"ל כו' דליכא למיגזר כו' ע"ש. דמשמע דח"ל אטו ארץ לא שייך למיגזר פיון דמקומות חלוקות הן.

אף מ"מ לא דמי דשם לענין העלאה החילוק שפיר דכאן א"א לבוא ע"י ההעלאה עם הזר לידי איסור תורה. אבל לענין שאר הקולות לבטל ברוב וכה"ג.

מ"מ פיון שאסרו חכמים טבל דח"ל אטו ארץ. יש פאן איסור דרבנן שיש לו עיקר בדאורייתא בארץ וכמ"ש תוס' ביצה ד' ע"ב דתרומת פירות חשיב יש לו עיקר פיון דשם תרומה מה"ת ע"ש.

ובאיסור מוקצה שם שייך שפיר זה הלשון דענין זה האיסור אין לו שייכות כלל מה"ת דאינו ענין מלאכה כלל. וכן בישולי נכרים וכה"נ משא"כ הנ"ל אינו מן שיש הלשון לקרותו אין לו עיקר בדאורייתא.

ויותר היה שייך לשון דררא דאיסור דאורייתא כדאמר בחגיגה כ"א ע"ש: והיה נראה לפרש למ"ש תוס' ברכות דף כ' דגם בתפלה וחנוכה שהוא דרבנן צריך טעם בש"ס לחייב נשים דאל"ה היופטורות דהוי מ"ע שהזמן גרמא.

דאף דתקנת חכמים הוא. לא תסור הוא לאו שגם נשים חייבות מ"מ כל דתיקון רבנן פעין דאורייתא תיקון כו' ע"ש.

ואף דלכאורה מה חילוק בין שחיבו חכמים לאנשים אף שפטרין מה"ת ליחיבו גם נשים אף שפטרין מה"ת ומה חילוק בין שהפטר מצד מ"ע שהז"ג או הפטר מצד עצמו: אמנם הטעם פשוט שהתורה נתנה רשות לחכמים לתקן והתקנה שלהם יהיה כמו מצוה של תורה ואם כן בשלמא באותן שהם בני חיובא בכל המצוות שיהו שפיר אף שדבר זה פטר מה"ת מ"מ תיקון חכמים לחיבו והוי מצונותן כשאל תורה וממילא חיוב.

אבל נשים במ"ע שהזמן גרמא שהתורה אמרה בכלל שאף שהיא מצוה מ"מ הן פטרין מאותן מצוות שתלוין בזמן א"כ לא שיהו שיתקנו חכמים אינה חיוב מצוה עליהם במה שהזמן גרמא דהא לא עדיף תקנה שלהם מאלו היא מצוה של תורה והא התורה אמרה דאף שהיא מצוה פטרין בין שתלוין בזמן כנ"ל דבשלמא באנשים דהפטר שלהם לפי שאינו מצוה ממילא בין שיתקנו חכמים ועשאם מצוה שפיר חיובין אבל בנשים שפטר התורה אותן אף שהיא מצוה לא שיהו התקנה כלל כנ"ל להיות יותר ממצוה דאורייתא דניהו שהיא מצוה מ"מ פטרין כנ"ל חוץ בדבר שיש טעם מיוחד כמו חנוכה ומגילה שהיו באותו הגס וכה"ג דגם במצוה דאורייתא כשיש טעם חיובין כמו מזוזה דלא פטירי מהיקוש משום דכתיב למען ירבו כו' אטו גברי כו' וכן סומא לר"י לא מחיב מדרבנן ג"כ ע"ש בתוס' לעיל דל"א ומס' עירובין צ"ו היינו ג"כ כנ"ל דכיון שאמרה תורה בכלל דפטר מקל המצוות.

אף שישטילו חכמים עליו מצוות ויהי' כמצוה של תורה הא התורה פטרתו אף ממה שהיא מצוה. וילכך לא תיקנו חיוב עליו כנ"ל: וא"כ גם במצוות התלויות בארץ נראה ג"כ בין דיליף מקרא דאלה החוקים כו' בארץ דכל מצוה שתלויה בקרקע וגדוליו אין חיובים בח"ל דהמקום לאו בר חיוב דגם חובת הגוף הוי ממעטינן בח"ל רק דגלי קרא כל הימים כו' וא"כ לא שיהו חיוב דרבנן באותן מצוות שחיבו חכמים בח"ל הגדולי קרקע בתרומה ונחלה וכה"ג הא לא יהיה עדיף מצונותן ממצוה של תורה ועדיין הוי מצוה התלויה בארץ ובגדולי קרקע והתורה אמרה בכלל שהגם שהיא מצוה מ"מ בין שתלויה בגדולי קרקע אין חיוב בח"ל רק בארץ דבאותו מקום בח"ל אין חל חיוב מצוות על הגדולי קרקע ואיך יהיה דרבנן לחיב מצוה מה בכך מ"מ פטרתו התורה והוי ממש כמו מ"ע שהז"ג בנשים כנ"ל דלא שיהו התקנה: אף הא אעפ"כ חזינו דחיבין מדרבנן בתרומה ומעשרות בח"ל ונחלה גם עכשיו כנ"ל.

אמנם י"ל דהא תוספות ב"ב ד' פ"א פתבו דביפורים הוי חובת הגוף אף שתלויה בגדולי קרקע. והטעם דטבל נקרא חובת קרקע אף דהא החיוב רק שנתמרח יש איסור על האדם לאכלו וכן חלה בשעת גלגול.

והא איסור חמץ ומצה אף שהיא בגדולי קרקע מ"מ אינו נקרא תלויה בארץ. וע"כ משום שאין להמצוה שייכות בהגדול של התבואה אלא שהיא דוקא באותן המינים אבל הוא חיוב הגוף וא"כ גם בטבל כנ"ל בין שהיא רק בשעת מירוח וגלגול כנ"ל.

וע"כ הטעם דהא צריף שתייהו דכשגדל בקרקע של חיוב אז נתחייב בשעת מירוח וזה גמר החיוב אבל התחלת החיוב על גידול התבואה רק שכל שלא נגמרה מלאכתו עדיין לא נגמר החיוב אבל מיד הוא החיוב על שעת גידול התבואה שכששתגמר מלאכתו במירוח יהיה החיוב.

ולקח אי יש קננו לנכרי בא"י להפקיע פטור אף שימרחו ישראל וכן בסלה מיד החיוב
פשיגמור למאכל אדם הינו בגלגול פנ"ל אמנם הא מבואר בש"ס מנחות ס"ז ע"א
מדברבנו סיבין במרחו ישראל אף אי יש קננו לעפונ"ם א"כ זה החיוב של מדברבנו אינו
כלל חובת קרקע רק חובת הגוף שהטילו חכמים בשעת מירוח אף הגדל בקרקע של
פטור פנ"ל, וא"כ שפיר סיבין מדברבנו בתרומה ומעשר אף בח"ל דהא אותו החיוב
שמדברבנו הוי חובת הגוף שנוהג גם בח"ל דניהו דפטור מה"ת בח"ל פיון שגדל בקרקע
של פטור אין פאן התחלת החיוב לחייב את"פ בשעת מירוח אבל החיוב דברבנו שהוא
בשעת מירוח לבד זה חובת הגוף ושפיר סיב.

דזה שפיר יש פח ביז חכמים לתקן לחייב הגוף במה שפטור מה"ת ככל תקנ"ח פיון
דאם הנה מצוה של תורה הנה חיוב הגוף פנ"ל: ומינושב שפיר מה שכ' שאיסורין אלו
נקראים אין להם עיקר בדאורייתא.

דענו זה בטבל ותרומה וסלה שיהנה חובת הגוף זה אין לו עיקר כלל מה"ת גם בארץ.
דהא החיוב שבארץ מה"ת הוא בתורת חובת קרקע.

ונה החיוב אינו כלל בח"ל אף מדברבנו. ואותו החיוב שבח"ל מדברבנו הינו מה שחייבו
בתורת חובת הגוף בשעת מירוח זה האיסור והחיוב אין לו עיקר וענו כלל מה"ת שיהנה
בתורת חובת הגוף גם בארץ כו' וכמו מוקצה וכו"ג פנ"ל ולקח קרי אין לו עיקר פנ"ל:
וממילא מנושב קושיות הירושלמי דלא תני במשנה סלה טבל ותרומה כו' דאיו ליתני
חוץ מהני דאף שהן חובת קרקע ותלויה בארץ מ"מ נוהגין בח"ל מדברבנו.

והא ז"א דמה שתלוי בארץ הינו חובת קרקע אינו נוהג כלל בח"ל אף מדברבנו. רק
בתורת חובת הגוף מדברבנו.

והא חובת הגוף לעולם נוהג בח"ל פנ"ל. ולא שייך כלל למיתני וכלאי פרום אף שהוא
דברבנו יש לומר דשייך שפיר התקנה דהא איתקוש לכלאי בהמה שהוא חובת הגוף ולקח
צריף קרא דשדף למעוטי זרעים שבח"ל וא"כ לא אימעוט מצד חובת קרקע דהא פלאים
דהרפבת אילן שג"כ חובת קרקע וחיוב דאיתקוש איסור פלאים שיהנה פחובת הגוף רק
דמעטטה תורה משדף ושוב הוי כשאר דבר שאינו אסור מה"ת וחכמים אסרוה דהם גם
ח"ל בר חיובא לענוין איסור פלאים פנ"ל: דהנה תוס' לקמן דף ל"ט ע"א ד"ה ההוא פתבו
דשדף איצטריף רק לזרעים שבכלאי הפרם דהוי ס"ד דאתי ק"ו מחדש אבל על פלאי
זרעים לא צריף דחובת קרקע הוא וגם ליכא ק"ו ע"ש.

ותמוה למ"ד חדש מותר למ"ל שדף כו' הא ליכא ק"ו. וגם פשטא דש"ס משמע דלמעוטי
זרעים שבח"ל דקאי גם אכלאי זרעים.

אולם הפי' הפשוט בש"ס שם הוא דכיון דהקישוה תורה בהמתה לא תרביע כו' ושדף לא
תזרע כו' דכולל פלאי זרעים וגם פלאי פרום עם הזרעים. הוי ס"ד מהה דיקישא דכולן
נוהגין גם בח"ל כמו פלאי בהמה.

רק פיון דכתיב שדף למעט זרעים שבח"ל. וא"כ סתרי אהדדי התיקש וקרא דשדף לכך
אמרינו פיון שרפה ומיעט דרק הרפבת אילן שדמה יותר לכלאי בהמה זה יהנה נוהג
בח"ל כמו פלאי בהמה ושדף ממעט פלאי זרעים וכלאי פרום שאינו נוהג בח"ל וצריף

שפיר קרא דשדך בלא הק"ו וגם למ"ד חדש מותר איצטריף שדך וכדאמר בש"ס אקרא דאלה החוקים כו' דכתב בארץ וכתב כל הימים כו' דסתרי וריבה ומיעט מחלקיו בין חובת קרקע כו' וכן בהיקש הנ"ל.

אבל אי לאו שדך לא הוי אמרינו כלל מה בהמתה בהרבעה דהא הקישה תורה כל הפלאים אף שלא בהרפכה להרבעת בהמה רק פינו דכתב שדך כו' אמרינו שנה מיעטה תורה פנ"ל.

ונראה דגם תוס' מודים לסברא הנ"ל רק שדקדקו מלשון הש"ס שהקדים מה בהמתה בהרבעה קודם דמייתי קרא דשדך כו' ולהנ"ל הנה להם להקדים שדך למעוטי ח"ל כו' ואח"כ מינה דמה בהמתה בהרבעה ולכך פירשו דגם בלא שדך ה"א פנ"ל וצריף שדך לכלאי פרום דלא גיליף מק"ו דחדש פנ"ל אבל לת"ק דחדש מותר גם לפי התוס' ע"כ כמ"ש דלדיניה ההיקש לגמרי לכלאי בהמה ולכך צריף שדך למעוטי פלאי זרעים וכלאי פרום פנ"ל ועיין מה שאכתוב לקמן בעזה"י שפי' זה הוא מוכרח: ומינושב במה שפתימתי מאי דתמוה הרבה אף אמר דלת"ק חדש אינו אסור כלל בח"ל אף מדרבנודאל"ה היל"ל כמו פלאים.

וקשה למה באמת לא אסרו חכמים חדש בח"ל כמו פלאים. דבשלא פלאי זרעים דאין הפירות אסורין רק הזריעה שייף שפיר החילוק דלא גזרו קרקע ח"ל אטו קרקע ארץ דהא ניכר שיש חילוק אבל איסור הפירות שאין ניכר בין פירות א"י לפירות ח"ל אסרו שפיר פלאי פרום וממילא אסרו גם הזריעה דכלאי פרום פינו שגזרו איסור זה שנה עיקר החילוק דאמר בש"ס לקמן פלאי פרום דאסור בהנאה גזרו אבל פלאי זרעים כו' לא גזרו כו'.

והא דנקיט איסור הנאה לאו דוקא דהא נקיט ג"כ פלאי זרעים דמותר בהנאה והפלי' מותר באכילה כמבואר במשנה פלאים פ"ח. רק נקיט עיקר החילוק בין איסור הזריעה לאיסור הפירות דבפירות שייף למיגזר ונקיט איסור הנאה שהאמת כן.

אבל באיסור אכילה שייף הגזירה כמו באיסור הנאה דמאי חילוק. וא"כ למה לא אסרו חכמים חדש בח"ל כמו פלאים פינו דהפירות אסורין שייף הגזירה כמו בכלאי פרום פנ"ל.

והגם אם נדחוק לחלק דנקיט איסור הנאה דוקא אז גזרו. קשה מ"מ בערלה למ"ד הלכות מדינה וכלאים מודה דאסור מדברי סופרים.

ולמה כן ולא גזרו חכמים בערלה כמו בכלאים הא ג"כ אסור בהנאה ונדאי דאין סברא דמשום שנהיגי בני המדינה בעצמם לא הוצרכו לאסור. דאין זה טעם כלל ולא מצינו כן דבשביל מנהג לא יאסרו חכמים מה שראוי לאסור.

אולם למ"ש מינושב דדוקא בכלאים דח"ל בר חיובא הוא לעגנו איסור פלאים דהקישה תורה לכלאי בהמה. ורק מקרא דשדך אימעוט ממילא פשאר דבר המותר מן התורה ושייף התקנת חכמים לאסור בח"ל ככל איסור דרבנן.

משא"כ ערלה וחדש דאימעוטי מטעם חובת קרקע דח"ל לאו בר חיובא לא אסרו דלא שיקף התקנה פיון דאף אי מצונותן פשל תורה מ"מ הא פטרה תורה ממצות התלוני בקרקע בח"ל: ונראה די"ל תירוץ הירושלמי ג"כ פנ"ל דמשני דלא תני חלה לפי שאינה בשל נכרים כו' היינו דכשהוא בשעת גלגול של נכרי פטור אף מדרבנן.

ולהיפוך פשבשעת. גלגול של ישראל חייבוהו חכמים א"כ חזינו שהחייב דרבנן הוא בתורת חובת הגוף שחל רק בשעת גלגול כמ"ש לעיל.

ולכך שפיר לא תני לי' פנ"ל: עוד נראה לע"ד לפרש הירושלמי בפשיטות דהתוס' הקשו עוד אמאי לא פריף מתרומה ומעשרות רק מחלה ונדחקו ע"ש. ונראה דהא הירושלמי פריף מקודם ורבנן הא כתיב מושבות ומשני דצריף לחדש שבו שיצא לח"ל כו'.

ואח"כ פריף אמאי לא תני חלה ומשני שאינה בשל נכרים ע"ש. והנה למאי דמשני בחדש של א"י שיצא לח"ל דאסור גם לת"ק וא"כ למה לא תני לי' וע"כ דזה שוב הוי בכלל חובת הגוף שנוהג גם בח"ל פיון שפיר חל האיסור על גידולי קרקע א"י שוב האיסור חובת הגוף שאסור לאכול גם בח"ל והוי בכלל מצוה שאינה תלוני בארץ במשנה פנ"ל וא"כ מיןשב שפשיטות דפריף אח"כ אמאי לא תני חלה למאי דקי"ל כר"ע פ"ב דחלה דפירות א"י שיצאו לח"ל פטורין מן החלה מה שאינו בכל איסורין שבא"י.

משום דכתב שמה רק בארץ חייבין ולא בח"ל אף פירות הארץ: וא"כ ליתני במשנה להיפוך דחלה אף שהוא חובת הגוף מ"מ אינו נוהג בח"ל היינו פירות א"י שהאיסור חל פבר שנה נכלל ע"כ בחובת הגוף שאינה תלוני בארץ במשנה כדמוכח מחדש פנ"ל.

ומ"מ אינו נוהג בח"ל בחלה מקרא דשמה פנ"ל. וכשיצאו ח"ל פטורין והו"ל למיתני חוץ בסיפא דחוץ חלה אף במה שאינו תלוני מ"מ אינו נוהג בח"ל פנ"ל ושפיר לא קשיא לי' רק מחלה ולא מתרומה ומעשר שנוהגין בפירות א"י גם בח"ל פנ"ל ומשני לפי שאינה בשל נכרים היינו דלא דמי לגמרי לחובת הגוף דהא חזינו דכשהוא בשעת גלגול של נכרים פטורה מן החלה אף שהוא פירות א"י ולכך לא תני י' בחובת הגוף שאינו נוהג בח"ל פנ"ל.

ועוד דסבר דיצאו לח"ל היינו קודם גלגול ע"ש ברמב"ם ובכ"מ הלכות תרומות פ"א הכ"ב. וא"כ משני שפיר פיון דאינו בשל נכרי בשעת גלגול א"כ פיון דחלות החייב אף בפירות א"י רק כשבשעת גלגול של ישראל כמו כן כשבשעת גלגול הוא בח"ל ג"כ לא מיקרי חובת הגוף שפיר חל האיסור כמו חדש דז"א דעדיין לא חל האיסור כלל גם בא"י דאם הי' מוכרו לנכרי לא הי' חייב ולכך גם כשיצאו לח"ל קודם גלגול לא מיקרי כלל חובת הגוף שנוהג בח"ל פנ"ל ולא דמי לחדש שפיר חל לגמרי ואסור בא"י מיקרי חובת הגוף פנ"ל.

ומדוקדק היטב לשון הירושלמי שהקדים מקודם הך שנויא דחדש שבו שיצא לח"ל כו' ואח"כ פריף דליתני חלה פיון דמוכח דחדש של א"י שיצא לח"ל הוא בכלל חובת הגוף א"כ ליתני.

חלה ומשני שפיר פנ"ל ומתרומה לא קשה כלל פנ"ל ולפי הנ"ל אין הוכחה כלל דחדש יהיה נוהג בשל נכרים. דשפיר בגוף האיסור תני אף מה שאינו נוהג בשל נכרים.

וגם פריד רק על מה שמה"ת פנ"ל: אמנם לא ניתחא להו לתוס' לפרש פן דלשון הירושלמי סוף מס' ערלה למה לא תנינן אף החלה עמהון כו' משמע עם ערלה וכלאים כו'. וע"כ בתורת חובת קרקע קשיא לי' לא דליתני בהנהך דחובת הגוף פנ"ל: אמנם ג"כ י"ל בפשיטות דהא קי"ל דפירות ח"ל שונכנסו לארץ חייבין מה"ת בחלה ג"כ מדכתב שמה וזה לכ"ע ע"ש במשנה פ"ב דחלה.

וא"כ פנין דהפ"ל פאן במשנה תלוי' בארץ היינו חובת קרקע אינו נוהגת אלא בארץ היינו ע"כ בגידולי הארץ אבל לא מיירי פלל בין ביושבי הארץ או ח"ל דכולם אסורין גם בח"ל רק הפשט הוא שאין נוהגין אלא בפירות ארץ.

וא"כ מקשה הירושלמי שפיר דליתני' גם חלה אף שהוא חובת קרקע מ"מ נוהגת גם בח"ל היינו גם בפירות ח"ל שונכנסו לארץ. ומה דפטורין בח"ל אינו גריעותא פלל דהא גם פירות א"י פטורין שם.

ושפיר הני לי' למתני גם חלה דמה"ת נוהגת גם בפירות גידולי ח"ל פנ"ל. ולא קשה פלל מתרומה ומעשר דזה אינו נוהג מה"ת בגידולי ח"ל פנ"ל אף הרמב"ם ז"ל פסק דגם תרומה ומעשר שנים לחלה ע"ש דהפוסקים חלוקים עליו: עוד נראה לי שבתיב תירוש ירושלמי ה"ל לפי שאינה בשל נכרים ולא תני אלא מה שנוהג גם בשל נכרים כו' שתמויה הא מ"מ כמו שנוהג בארץ פן נוהג גם בח"ל פנ"ל דהנה קשיא לי' למ"ש תוס' ב"ב פ"א דאמר בש"ס ארצה למעוטי ח"ל דלא מחייב בבכורים וקא בל"ז חובת קרקע הוא ותירץ רשב"א דבכורים הני חובת הגוף דנדקא טבל שחל איסור וחייב על הפירות משא"כ בכורים שחל המצוה על הגוף ששכיבירו ע"ש ולכך צריך ארצה למעוטי.

וכן ראשית הגז קי"ל כר' אילעי ברכות כ"ב שאינו נוהג בח"ל אף שהוא חובת הגוף כו' וא"כ קשה כמו דתני הקא חוץ מערלה כו' על חובת קרקע. כמו כן למה לא תני חוץ בכורים וראשית הגז דאף שהן חובת הגוף מ"מ אינו נוהג אלא בארץ.

וניהו דמראשית הגז לא קשה כ"כ דהא פמה סתמי משניות דלא כר' אילעי דראשית הגז נוהג גם בח"ל אף מבכורים קשה פנ"ל: אמנם ע"ז שייך יותר תירוש הירושלמי דלא תני במשנה רק מה שנוהג גם בשל נכרים בארץ בחובת הגוף כזה הי' חידוש אם אינו נוהג בח"ל אבל בכורים דכ' אדמתה למעוטי אדמת נכרי גם בא"י פמבואר בש"ס שם וכן ראשית הגז פמבואר בחולין.

א"כ בחובת הגוף כזה שיש חילוק גם בארץ לא מיירי מתניתין ואין חידוש בזה אם אינו נוהג בח' ולכך לא תני לי' פנ"ל. ומינשב שפיר תי' הירושלמי דממילא גם בחובת קרקע דתני חוץ לא שייך למיתני רק באותן.

נוהג גם בשל נכרים דהא צריך למיתני רק הנהך שאם הנה חובת הגוף הי' נוהגין גם בח"ל והחידוש הוא רק משום שהו' חובת קרקע ובאותן שאינו נוהג בשל נכרים הא יש גם חובת הגוף שפתם .

דשאינו נוהג בח"ל כמו בכורים וראשית הגז פנ"ל ולכך לא תני רק ערלה כו' שנוהג בשל נכרים ומ"מ פטורים מטעם חובת קרקע ואעפ"כ חייבו חכמים פנ"ל. ומינשב לשון הירושלמי לא תני במתני' רק מה שנוהג בשל נכרים כו' היינו משום דחובת הגוף ע"כ

לא תני אותן שא"נ בשל נכרים פנ"ל: ובמ"ש מיןושב מה שהקשה בעצמות יוסף מה פריה בש"ס הרי תפילין ופטר חמור כו' ולא קאמר לפי שאינה בשל נכרים.

והוכיחו מזה דלא ס"ל פהירושלמי פנ"ל. ולמ"ש א"ש דעל הך חוץ דחובת קרקע לא שייך קלל דלא תני לפי שאינה בשל נכרים כמ"ש דמ"מ שנה לא"י רק משום דחובת הגוף כמו בנכרים ע"כ לא תני משום שאינה נוהג בשל נכרים פנ"ל.

ונה שפיר למסקנא דהפ"א אינה תלויה חובת הגוף וע"כ לא תני חוץ בנכרים משום שאינה בשל נכרים. אבל לס"ד דתלויה דכתוב ביאה.

א"כ אדרבה בנכרים ע"כ בכלל תלויה דכתוב ביה ירושה ושיבה א"כ תני ע"כ אף מה שאינו נוהג בשל נכרים ופריה שפיר ליתני גם תפילין ופטר חמור פנ"ל. וא"כ הי' מוכרח גם לדין לכאורה דלא תני מתני' מה שאינו בשל נכרים מבנכרים גם בלא קושני' הירושלמי ה"ל.

אף באמת אינו מוכרח דהתוס' שם ב"ב תירצו עוד תי' די"ל דבנכרים חשיב ג"כ חובת קרקע רק משום דכתב ראשית כו' איתקיש לבב"ת שנהג גם בח"ל צריה ארצה למעוטי ולא קשה מבנכרים פנ"ל.

ועוד למאי שהקשה בס' עצמות יוסף מאי פריה הרי תפילין הא מסיק לעיל דל"ד דאין למדין מן הפללות אף שנאמר בהן חוץ. ותירצו דכיון דתני חוץ ערלה כו' דרבנן יותר הני לי' למנקט דאורייתא וע"כ שאין שום דאורייתא עוד או משום דחזינן דפליג ר"א אף חדש מקלל דת"ק דוקא קאמר ע"ש.

וא"כ זה שייך רק אהנה דחובת קרקע אבל כל מצוה שאינה תלויה י"ל שפיר שיש שאינם בכלל הנה ואעפ"כ לא תני להו דאין למדין כו' ולא קשה מבנכרים וראשית הגז פנ"ל. ומיןושב ג"כ מה דלא ניחא להו לתוס' לפרש בירושלמי כמ"ש לעיל הקושניא אחובת הגוף דאנה לא קשה די"ל דשייר פנ"ל.

גם למה שאכתוב לקמן בגמ' הפי' בתלויה ואינה תלויה ג"כ לא קשה: תוס' ה"ל. אמאי לא פריה מתרומה כו' הנינו דע"ז לא שייך תירוצ' הירושלמי למאי דמסיק בש"ס מנחות דף ס"ז דמירוח נכרי אינו פוטר מדרבנן גזירה משום בעלי פיסין וגלגול נכרי פטור מחלה אף מדרבנן דאי בעי אפילו פחות מכשיעור כו'.

וא"כ על חלה תי' הירושלמי שפיר דגם מדרבנן אינה בשל נכרים בשעת גלגול דנראה פוננת הירושלמי על שעת הגלגול של נכרי לא על התבואה דהא מייתי קרא דראשית עריסותיכם.

והקשו תוס' שפיר דבתרומה ומעשר נשאר הקושניא דמדרבנן נוהג גם בשל נכרים משום גזירה פנ"ל. אף אמנם לה"ל י"ל בפשיטות דעל תרומה ומעשר לא קשה קלל דבב"ל נראה אף אם נוהג מדרבנן מ"מ מירוח נכרי שפיר פוטר דהוי גזירה לגזירה שנגזור משום בעלי פיסין ואטו ארץ.

וא"כ שוב לא תני לי' דבב"ל אינו נוהג בשל נכרים. ואדרבה לא שייך למיתני שנוהג בין בארץ בין בח"ל דאינו שנה דבארץ נוהג גם בשל נכרים דמירוח נכרי חייב מדרבנן

ובח"ל אינו נוהג בפשל נכרים ולקף לא תני לי' ואדרבה לא פריה הירושלמי רק מחלה דעכ"פ שנה האיסור בין בארץ בין בח"ל שגם בארץ אינו נוהג בש"נ והוי לי' למתני.

והוצרה לשנויי דמתני' לא מיירי במה שאינו נוהג בפשל נכרי אבל מתרומה ומעשר לא פריה פלל כיון דבא"י נוהג בפשל נכרים ובח"ל אינו נוהג פנ"ל: בא"ד ואי"ל לפי שהוא מדרבנן כו' דהא פריה מחלה אף שהוא דרבנן.

והא דלא הוכיחו מהמשנה גופי' דהא תני ערלה וכלאים שהוא דרבנן. י"ל משום דאין זה הוכחה דהא קי"ל ערלה הלכה למשה מסיני וכלאים איכא לפרושי הרפכת אילו דקי"ל שולוקין מה"ת דאיתקוש לכלאי בהמה ושפיר תני במתני' רק מה שהוא מה"ת.

ולקף הוכיחו מהירושלמי כיון דפריה מחלה ע"כ ס"ל דמשנה תני גם דרבנן פנ"ל. אף א"כ לדידן אין שוב הכרח די"ל דהירושלמי פריה לשמואל דערלה הלכות מדינה וא"כ ע"כ תני במשנה ערלה דרבנן ופריה שפיר מחלה ומוכרח לשנויי שאינה בפשל נכרים אבל למאי דקי"ל ערלה בח"ל הלמ"מ שפיר י"ל דתני רק מה שמדאורייתא.

וא"צ לשנויי דלא תני מה שאינה בפשל נכרים וממילא אינו מוכרח דערלה וחדש יהי' נוהגין בפשל נכרים לדידן די"ל אף שאינה בפשל נכרים תני להו כיון שהו דאורייתא פנ"ל. ועיין מה שאכתוב לקמן.

ותוס' לשיטתם יש להם עוד ראי' מדפריה הרי תפילין כו' מרבנן דבבל וכתבו דאין לומר מדרבנן דאפתי ליתנייהו במתני' דהא תני מה שהוא דרבנן ג"כ. וא"כ הי' אפשר לפרש במשנה ערלה וכלאים מדאורייתא לא הי' פריה בש"ס מתפילין פנ"ל.

ומוכח דסבר הגמ' דא"א לפרושי בכלאי אילן פנ"ל. אף למ"ש לקמן תירוץ אחר אפיקרא דתפילין א"כ אין הוכחה פלל פנ"ל: בא"ד ומהירושלמי שהבאתי יש להוכיח דערלה וכלאים נוהגין בפשל נכרים כו'.

הנה יש לפרש דקאי גם בא"י אם נוהג בפשל נכרים. ומה שכתב בס' המקנה דא"א לפרש בא"י דמשנה מפורשת פ"א דערלה דא"י שנטע כו' דנוהג כו' ע"ש אינו פלום.

ונראה שהעתיק לשון הר"ש סוף מס' ערלה שכתב לשון זה בהדיא תנו נכרי שנטע כו' דנוהג ע"ש אולם במשנה שם אינו מוכרח פלל. והרי הרמב"ם והברטנורא שם פ"א פתבו להדיא להיפוך דדוקא נכרי שנטע של ישראל דס"ד ונטעתם דוקא פשישראל נטעו כו' קמ"ל דגם שנטעו נכרי.

אבל נכרי שנטע בשלו אינו נוהג פלל ע"ש. רק הרמב"ם ז"ל בחיבורו נראה שחזר כמ"ש התוי"ט שם שפסק ה' נטע רבעי דנכרי שנטע בין לישראל ובין לנכרי נוהג ע"ש.

אבל עכ"פ מהמשנה אין שום ראיה וגם מדברי הרמב"ם בפסקיו שם פ"י מה' רבעי נראה שאין שום הוכחה מהמשנה. שכתב זה לב' דינים הלכה ה' כתב ונכרי שנטע בין לישראל ובין לעצמו כו'.

ובהלכה ט' חזר וכתב זה שנטעו נכרי קודם שבאו לארץ פטור אבל משבאו לארץ אף מה שנטעו נכרי חייב כו'. וזה היא המשנה דפ"א דערלה עת שבאו כו' ונכרי שנטע כו'.

נראה שפירוש המשנה כמ"ש בפירושו דמה שנטעו נכרי אינו פוטר. רק שזה פתב לדין כפ"ע דגם לעצמו.

אבל אין קושיא על תוס' שהוצרכו לראי'. וכן מבואר מדברי הרא"ש שפירוש פן דברי התוס' על א"י שהרי הביא עוד ראיות מתוספתא דמייתי הש"ס סוף יבמות נכרי כו' של ערלה הן של עזקה כו' דמשמע שנוהג בשל נכרים ע"ש.

וקא אין ראי' משם רק על א"י ע"ש ברש"י ותוס' דמיירי בא"י דבח"ל אין צריף לרוב דספק ערלה מותר וכן של עזקה ע"ש. וכן הר"ן ע"ש.

והחילוק הוא דאף דכתב ונטעתם לא ממעטינו מה שנטע נכרי בשל ישראל. אבל בשל שפיר י"ל דאימעוט.

דקא דגנה דגבי תרומה דממעט דיגונה ולא דיגון נכרי דמירוח נכרי פוטר אף דקאי על הפעולה של הדיגון שהוא המירוח מ"מ מבואר בתוס' מנחות ובכורות י"ב ובתשו' הרא"ש פ"ל ב' סי' ב' דדוקא פשהוא בשעת מירוח של הנכרי מיקרי דיגון נכרי אבל מירוח של נכרי בשל ישראל אינו פוטר וכן מבואר בש"ס גלגול נכרי דפוטר בחלה ג"כ פשהוא בשעת גלגול של נכרי ע"ש.

ובכמה דוכתי וב"מ ק"א. ונראה לע"ד.

עיקר הפי' בתוס' דהנה בהקדש מבואר בירושלמי דהקדיש ואח"כ נטע אינו חייב בערלה וכן פסק הרמב"ם פ"י מהל' מעשר שני הלכה ז' ובמשנה למלה פ"א מהל' שמייטה פתב הטעם פשוט דכתיב לכם יצא הקדש שאינו לכם ע"ש.

ותמוה לכאורה דא"כ למה יהי' נוהג בשל נכרים הא בכל מקום דממעטיק מלה או לכם של הקדש ממעט ג"כ של נכרים כמ"ש תוס' מנחות ס"ז ופסחים ה' ובכמה דוכתי דכיון דגלי קראבחד מקום הממעטינו של נכרים ושל גבוה שוב לא צריף תרי קראי ולכה בחמץ מחז לה ממעט אפה רואה של אחרים ושל גבוה וכה"ג.

אף הטעם פשוט דקא קי"ל אין קנן לנכרי בא"י להפקיע כו'. ולכה לא דרשינו דגנה ולא דגן נכרי משום אין קנן.

רק דיגון נכרי כו'. וממילא פאן דנטיעת הנכרי אינו פוטר דזה ילפינו מפל עז כו'.

רק דנמעט מלכם כו' וזה לא ממעט פלל דנקרא לכם פיון דאין קנן כו' ולכה א"ש דשל הקדש פטור דאימעוט מלכם דיש קנן להקדש כו' משא"כ של נכרים שפיר חייב דאין קנן לנכרי פנ"ל.

והנה קי"ל דבכל מה דחייב בא"י מטעם אין קנן. בסוריא ובח"ל פטור דשם יש קנן לנכרי.

וכן מבואר בגמ' גיטין סוף פרק השולח דמוקי הא דפוטר בשל נכרי למ"ד אין קנן כו' בסוריא דשם יש קנן ופטור ממעשר כו' ע"ש וכן פסק הרמב"ם פ"ח מהל' תרומות הלכה יו"ד דאין קנן לנכרי בא"י אבל בסוריא יש לו קנן כו' ע"ש וא"כ ממילא אף דערלה בח"ל הלכה למ"מ י"ל דאינו נוהג פלל בשל נכרים בח"ל דקא לא עדיף

מא"י דג"כ לא הִיָּה נוהג בְּשֵׁל נְכָרִים דְּאִימְעוּט מְלַכְּם רַק מְשׁוּם דְּאִין קִנְיָן שְׁם וְנִקְרָא לְכֶם אַבְל בַּח"ל דְּיֵישׁ קִנְיָן שׁוּב שְׁפִיר אִימְעוּט מְלַכְּם וְאִינוּ נוהג כְּלָל פְּנ"ל: וּמְדַקְדָּק שְׁפִיר הַצֵּעַת לְשׁוֹן הַתּוֹס' שְׁמַאֲחַר שְׁהַקְדִּימוּ הַטַּעַם דְּתִירוּמָה אִינוּ נוהג מְשׁוּם דְּעַתָּה הַסְרַקְעוֹת מְשׁוֹעֲבָדִים וְנִקְרָא שְׁל נְכָרִים רַק בַּא"י נוהג מְשׁוּם דְּאִין קִנְיָן כּו'.

וּלְכָּהּ לֹא שְׁיִיָּהּ הַתְקַנְיָה דַּמ"מ יְנַהוּג גַּם בַּח"ל דְּשְׁיִיָּהּ הַגְזִינְיָה אִטּוּ א"י דְּהָא בַּא"י נוהג גַּם בְּשֵׁל נְכָרִים מְשׁוּם דְּאִין קִנְיָן כּו'. וְע"כ דו"א דְּכִינּוּן דְּאִם הִי' לְנְכָרִי קִנְיָן בַּא"י הִי' פְּטוּר גַּם בַּא"י רַק מְשׁוּם דְּאִין קִנְיָן מִמִּילָא בַּח"ל דְּיֵישׁ קִנְיָן לֹא שְׁיִיָּהּ לְחַיִּיב גַּם מְדַרְבְּנָן פְּנ"ל.

וּלְכָּהּ כְּתִבּוּ שְׁפִיר אַח"כ דְּלִכְאוּרָה גַּם בְּעֶרְלָה פֶּן דְּגַם בַּא"י לֹא הִי' נוהג אִם הִי' קִנְיָן רַק דְּאִין קִנְיָן וּמִמִּילָא בַּח"ל אִינוּ נוהג גַּם מְדַרְבְּנָן וְלֹא מִהֲלָכָה דְּבַח"ל יֵישׁ קִנְיָן. וְהוֹצֵרְכוּ לְהוֹכִיחַ מִירוּשְׁלָמִי הַג"ל דְּנוהג בְּשֵׁל נְכָרִים מְדַתְּנִי לָהּ אַף דְּלֹא תְּנִי חֲלָהּ.

וּלְכָּהּ לֹא הִבִּיאוּ כְּלָל הֶרְאִיוּ שְׁהִבִּיאוּ הֶרְא"ש וְהֶר"ן מִהַמְשַׁנָּה וּמִהַפְּרִיטָא דְּנְכָרִי שְׁאָמַר שְׁל עֶרְלָה הֵן כּו'. דְּהָא שְׁפִיר בַּא"י דְּאִין קִנְיָן נוהג פְּנ"ל.

וְאַף דְּלָמ"ד יֵישׁ קִנְיָן ע"כ מוּכַח דַּמ"מ נוהג בַּא"י בְּשֵׁל נְכָרִי וּמִמִּילָא גַּם בַּח"ל נוהג זֶה אִין הוֹכְחָה דְּלִרְש"י ז"ל בְּמַנְחוֹת פְּלִיגִי תַנְאִי אִי יֵישׁ קִנְיָן כּו' א"כ הִנֵּה מְתַנִּי דְּנוהג בַּא"י בַּש"נ אִתִּי כַּמ"ד אִין קִנְיָן וְאִין רְאִיָּה דְּלָמָּא לָמ"ד יֵישׁ קִנְיָן אִינוּ נוהג בְּאַמְתָּה גַּם בַּא"י בַּש"נ.

וְעוּד דְּיִלְמָא מ"ד יֵישׁ קִנְיָן סְבַר דְּגַם הַקְדִּישׁ וְאַח"כ נְטַע חַיִּיב וְלֹא ס"ל כְּלָל מִיַּעוּטָא דְּלַכֶּם וְלֹא לְהַקְדֵּשׁ וְלֹא לְנְכָרִי דְּלֹא מִיַּחְדָּר דְּצָרִיף לְנִטְוֵעַ לְרַבִּים כְּמַבְּנֹאֵר בְּפִסְחִים פ' כ"ש וּלְכָּהּ הוֹצֵרְכוּ תוֹס' לְהוֹכְחוֹת שְׁלָהֶם שְׁגַם בַּח"ל נוהג בַּש"נ פְּנ"ל.

וְהַטַּעַם בְּאַמְתָּה דְּלֹא אִימְעוּט שְׁל נְכָרִים. נִרְאָה דְּאִין הַטַּעַם כְּלָל מְלַכְּם כַּמ"ש הַמְשַׁנָּה לְמַלְכָּהּ פִּינּוּן דְּאִינוּ מְזוּתָר וּמִשְׁמַע פ"ק דְּפִסְחִים דְּאִי לָאו דְּמִזְוֹתָר לָהּ לֹא הָוִי מְמַעֲטִינּוּ שְׁל אַחֲרִים וְשְׁל גְבוּיָהּ כּו'.

וְהָיָה לְכֶם דְּעֶרְלָה אִיִּצְטְרִיף לְנִטְוֵעַ לְרַבִּים. וְעוּד דְּמוּכַח מִהַש"ס דְּלֹא כַּהֲמ"ל דְּהָא פְּרִיף פ"ב דְּפִסְחִים כ"ב ע"ב הַשְּׁתָּא כּו' לְכֶם לָמָּה לִי כּו' וּמִשְׁנֵי לְנִטְוֵעַ לְרַבִּים.

וּמַה פְּרִיף הָא אִיִּצְטְרִיף לְמַעַט הַקְדֵּשׁ וְע"כ דְּלֹא מְלַכְּם מְמַעֲטִינּוּ הַקְדֵּשׁ. וַי"ל לְמַאי דְּקָאֲמַר הֵתָם טַעְמָא דַּת"ק וּנְטַעְתֶּם לְיַחֲדָּא מִשְׁמַע לֹא לְרַבִּים וּפִירַש"י דְּאִין דְּרָף רַבִּים לְנִטְוֵעַ וְלַתּוֹס' לְצוּרָף רַבִּים אִימְעוּט פְּתַב לְכֶם לְהִבִּיָּא לְרַבִּים כּו' וַא"כ בְּהַקְדֵּשׁ דְּמִקְרִי לְצוּרָף רַבִּים וְהוּא בְּכָלֵל הַמִּיַּעוּט דְּנִטְעַתֶּם רַק מְדַכְתַּב לְכֶם.

וְהָא הַקְדֵּשׁ אִינוּ בְּכָלֵל לְכֶם וְשְׁפִיר נִשְׂאָר הַמִּיַּעוּט מְוַנְטַעְתֶּם וּלְכָּהּ פְּטוּר מְעֶרְלָה אַבְל גְּבִי נְכָרִי שְׁהוּא לְיַחֲדָּא אַף שְׁאִינוּ בְּכָלֵל לְכֶם מ"מ הָא לֹא אִימְעוּט כְּלָל מְוַנְטַעְתֶּם דְּגַם נְכָרִי בְּכָלֵל מְקָרָא דְּכָל עֵץ וְשְׁפִיר חַיִּיב.

דְּלַכֶּם לֹא קָאִי רַק אַרְיִבּוּי דְּלְרַבִּים מְזָה מְמַעַט הַקְדֵּשׁ. מִשְׁא"כ נְכָרִי שְׁהוּא לְיַחֲדָּא.

וְאַפְשָׁר דְּנְכָרִי שְׁנִטְעַע לְצוּרָף רַבִּים בְּאַמְתָּה פְּטוּר לְטַעַם הַג"ל דְּאִימְעוּט ג"כ מְלַכְּם לְפִי הַתּוֹס' אַף מְלִשׁוֹן הַמְשַׁנָּה מִשְׁמַע דְּלֹא מְמַעֲטִינּוּ כְּלָל מְלַכְּם דְּהָא כְּלָלֵם בְּמִשְׁנָה הַנּוֹטַע בַּר"ה וְהַנְּכָרִי כּו' וְהַגְזִלָן כּו'.

נראה דכולל כל מה דס"ד דאימעות מלפם. פמו בקל מקום דכתב לכם בתמץ וכה"ג ממעט הפקר ושל נכרי וכן גזל ובאתרוג וכה"ג קמ"ל כל הגי ר"ה שהוא הפקר ונכרי וגזלן דמ"מ חייב ולא דריש לכם פנ"ל.

והטעם או דמרבין ג"כ מכל עין כו'. או דכיון דאיסור הנאה לא מיקרי לכם פדאמר סופה פרק לילב הגזול אתרוג של ערלה כו' דכ"ע בעי דין ממין כו' וא"כ פאן דכתב לכם גבי ערלה דאסור בהנאה ע"כ לא ממעט מה שאינו לכם פמו הקדש ונכרי וגזל דהא גם פשהוא שלו אינו לכם וע"כ דאתי רק לנטוע לרבים.

וע"כ טעם הירושלמי דפותר בהקדש לאו מלפם. ואפשר דלא ס"ל הואיל ואי בעי פריק ולא מיקרי עין מאכל דהקדש אסור והוי פנוטע לסיגי או איזה טעם אחר אבל נכרי לא אימעות פנ"ל: בא"ד ונראה דחדש נוהג בזמן הזה ולכך יש ליזהר שאם אדם יודע בנדאי ששעורים נזרעו אחר זמן הקרבת העומר דהיינו אחר י"ו בניסן שלא יאכל ומספק לו לאסור כל השעורים פינו דרוב נזרעו קודם.

ובירושלמי נמי משמע דחדש נוהג אף בשל נכרים דפריה עלה דמתני דקתני אף החדש אמאי לא תני חלה ומשני לפי שאינה בשל נכרים משמע דחדש דקתני במתניתין נוהג בשל נכרים עכ"ל.

וכבר האריכו הרבה בדברי תוס' אלו הב"ח ז"ל סי' רצ"ג והתוי"ט ושאר פוסקים. והנה הב"ח ז"ל מפרש דבריהם דלענין שנוהג בשל נכרים פנונתם.

וכן הביא ליקוטי מהרי"ל שכתב ואע"ג דיש פוסקים דא"צ ליזהר בזה הואיל ובלא"ה איסור חדש בח"ל מדרבנן מ"מ אנשי מעשה מחמירין ע"ע כו' וכן בת"ה בשם א"ז וכתב הב"ח ופשיטא דליפא למימר דאיסור חדש אינו אלא דרבנן דהא קי"ל כר"א אלא ונדאי דר"ל דבשל נכרים דרבנן דסתם ח"ל בשל נכרים והטעם פינו דמוכח פ"ק דר"ה מקצירכם ולא קציר נכרי דאינו נוהג בשל נכרים.

ובירושלמי משמע דנוהג אלמא דאינו אסור אלא מדרבנן כו' והוא ז"ל כתב פינו דאינו אסור מה"ת אין לחדש גזירה ולאסור מדרבנן ע"ש. וראיות הרא"ש בתשובה פלל ב' דחה דאיהו ק"ו חדש מערלה הא ערלה אסור בהנאה ע"ש.

עוד הביא מהגהת מהרש"ל ז"ל ר' אביגדור פ"ץ פתב בספרו דחדש בח"ל אינו נוהג בשל נכרים וז"ל השיב ריב"א הא דחדש נוהג בח"ל ה"מ בשל ישראל אבל בשל נכרים אינו נוהג בח"ל ויכול לשתות שכר אפי' בחורף וגם בה"ג משמע דחדש אינו נוהג בח"ל בשל נכרים ושמא משמע להו דהלכה כת"ק דר"א פ"ק דקדושין ע"ש: והנה לשון התוס' תמוה מ"ש ונ' דחדש נוהג בזה"ז אם פנונתם לפסוק כר"א כמ"ש האחרונים למה לא פתבו ונראה דהלכה כר"א ואם פנונתם על של נכרים כמ"ש הב"ח הי' להם להקדים דנוהג בשל נכרים כמ"ש אח"פ מהירושלמי ולמה סתמו מקודם וכתבו בזה"ז.

גם מה ענין לחלק בשל נכרים בחדש כמ"ש הרא"ש בתשובה הג"ל ומ"ש הרא"ש והלא ערלה דא"נ אלא בארץ ואפ"ה נוהג בנטיעת נכרים כו' חדש שנוהג מה"ת אף בח"ל כ"ש שנוהג אף בשל נכרים כו'.

והב"ח דחה דערלה תמור תמוה מאוד כמ"ש התוי"ט בתשובת גאוני בתראי תשובה א' איה ס"ד דהרא"ש פוננתו ללמוד מק"ו חדש מערלה מה שמבואר בגמ' דל"ח להיפוך ק"ו ערלה מחדש ודאי לאו בתורת ק"ו רק מהיכי תיתי לחלק ע"ש וזה אמת אולם לא פ"ל פלום פוננת ה"א"ש בק"ו הנה מה שאינו.

גם כל התשובה שם אינו מוכן לדבריהם. עוד דחה התוי"ט שם דברי מהר"מ מ"ץ הנ"ל שכ' ושמא סברי כת"ק דר"א דא"כ אף בשל ישראל מותר בח"ל ע"ש שפכת דלאו מהר"מ מ"ץ חתים עליה.

והב"ח השיב שמהר"ש"ל חתים על הך תשובה דמהר"מ מ"ץ אולם לא פ"ל פלום ע"ש. עוד פתב ה"א"ש בתשובה הנ"ל ודברי ר' ברוךמאוד הן תמוהים שפכת ואפילו אם גדלה ברשות ישראל עתה בח"ל שאין אנו סמוכין לא"י נראה להתיר דלא גזרו אפילו מדרבנן דומיא דמעשר דלא גזרו אלא בח"ל הסמוכה לא"י עכ"ל.

ודבריו תמוהין אפילו לפי דבריו שאינו נוהג בשל נכרים אם גדלה ברשות ישראל מה שי"ף פאן גזירה דרבנן בח"ל אסור מה"ת כו' ע"ש כל התשובה שאינו מוכן מחלוקתם: והנראה לע"ד ברור בעזה"י.

דונדאי משמעות לשון התו' אינו פלל כמ"ד חדש בח"ל דאורייתא דלא הי' להם לכתוב ולכך יש לזינהר כו' במה שאסור מה"ת ולוקין עליו. רק דפשיטא להו דהלכה כת"ק דר"א כר"פ ור"ה ברי' דר"י דמנחות דס"ח דמעשה רב דאכלו חדש באורתא דשיתסר כו' משום דחדש בח"ל דרבנן כדאמר התם בש"ס וכמו שזכר לקמן בעזה"י.

ולכך פתב בליקוטי מהרי"ל ז' לפשנט הואיל ואיסור חדש בח"ל אינו אלא מדרבנן כו' שתופס תמיד דברי תוס' לעיקר ומפרש דברי תוס' פנ"ל. וכ"כ התוי"ט בפירוש דברי מהרי"ל פנ"ל ולא פהב"ח דהא לא הזכיר פלום של נכרים פנ"ל: אולם מה שנסתפקו אם נוהג בשל נכרים כו'.

נראה דהנה גיטין מ"ז פליגי רבה ור"א מ"ד אע"פ שאין קנן לנכרי בא"י להפקיע מיד מעשר שנאמר פי לי הארץ כו' לי קדושת הארץ ומ"ד יש קנן כו' אמר ג"כ זה הלשון אע"פ שיש קנן שנאמר דגנה ולא דגן נכרי אבל אין קנן לחפור כו' מלי הארץ כו': ונראה מדברי רש"י ז"ל דלמ"ד יש קנן כו' הופקעה קדושת הארץ פשהוא של נכרי ודין הקרקע שלו כח"ל וכדיליף בש"ס ע"ז נ"ב ע"ב מבאו בה פריצים וחללוהו דנעשו חולין ע"ש וכן משמע פשטא דלישנא דגמ' דלא דריש לי הארץ קדושת הארץ דיש לו קנן להפקיע קדושת הארץ רק גוף הארץ שלא לחפור.

וכן מדאמר אעפ"י שיש קנן שנאמר דגנה כו' מה צורך לו לתלות מה דיש קנן הי' לו לומר דפטור ממעשר דכתב דגנה ולא דגן נכרי וע"כ דאין זה רק ילפותא והוכחה דיש קנן להפקיע מדכתב דגנה ולא דגן נכרי ואי אין קנן איה מיקרי דגן נכרי וע"כ דיש קנן וממילא מוכח דלכל הדברים יש קנן.

וא"כ לע"ד ברור לשיטת רש"י ז"ל דלמ"ד יש קנן ממילא כל שאינו נוהג בח"ל רק בא"י כמו ערלה וכלאים וחדש אין נוהגין ג"כ בקרקע של נכרים גם בא"י פיון דיש קנן אין קרקע של נכרים בכלל א"י דהופקע ממנה קדושת א"י אף בהנה דלא פתב מיעוט

למעט של נְכָרִי רק מצד שֶׁהיא חובת קרקע שא"נ אֵלָא בא"י ממילא אינו נוהג בְּשֵׁל נְכָרִי בא"י לְמַד יֵשׁ קִנְיָן פְּנ"ל.

וכן נראה לע"ד מְבֹאָר מְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם ז"ל פ"א מהל' תְּרוּמוֹת ה"י שכ' נְכָרִי שֶׁקָּנָה קרקע בא"י לא הפקיעה מן המצות אֵלָא הרי היא בְּקִדּוּשְׁתָּהּ לְפִיכָף אִם חָזַר יִשְׂרָאֵל וְלִקְחָהּ מִמֶּנּוּ אִינוּ פְּכִיבוּשׁ יָחִיד אֵלָא מִפְּרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת וּמִבֵּיא בִּיכּוּרִים וְהַפֵּל מֵה"ת פָּאֵלוּ לֹא נִמְכְּרָה כו' וַיֵּשׁ קִנְיָן לְנְכָרִי בְּסוּרְיָא לְהַפְקִיעַ מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת וְהַשְּׂבִיעִית כו' עכ"ל מְבֹאָר לְהַדְיָא דְרַב מִשׁוּם שְׁפוּסָק אִין קִנְיָן.

אבל אי ה"א יֵשׁ קִנְיָן הִיא פְּקַע קְדוּשַׁת הָאָרֶץ לְעִנְיַן הַמְצוֹת הַתְּלוּיִים בָּהּ וַיִּשְׂרָאֵל הַקּוֹנֶה מִמֶּנּוּ הִיא דִּינוֹ פְּכִיבוּשׁ יָחִיד דְלַעוּלָם לֹא הִיא לוֹ עוֹד דִּין א"י מה"ת רק מִשׁוּם דְּאִין קִנְיָן כו' וְכֵן בְּרִש"י חוֹלִין קל"ה ע"ב דְּגָנָה כו' לְאִשְׁמַעֲיָן דִּישׁ קִנְיָן כו'.

משמע שֶׁאִין הַמִּיעוּט לְעֲצָמוֹ רַק לְמִילָף מִיָּנָה דִּישׁ קִנְיָן בְּכָל מְקוֹם: וְכֵן מְבֹאָר לְהַדְיָא מְדַבְּרֵי תוֹס' ב"ב ד' פ"א ע"א ד"ה הִיא הַהוּא לְמַעוּטֵי אֲדָמַת פּוּתֵי שְׁתֵּמָה הַרְשָׁב"א אֲמַאי אֲצִטְרִיף הָא ר"מ ס"ל יֵשׁ קִנְיָן לְנְכָרִי בא"י כו' וְכַתְּבֵנּוּ וְנִרְאָה לר"י דְּדִקְלָמָא מְהֵכָא הוּא דְגָמִיר בְּכָל דְּוֹכְתֵי דִּישׁ קִנְיָן כו' ע"ש.

וע"כ קוֹשְׁיֵינָם הִיא פִּינּוֹן דְּכַתְּבֵנּוּ אַרְצָה לְמַעוּטֵי ח"ל כְּדָאֵמַר הֵתָם א"כ לְמָה לִי אֲדָמַתָּה לְמַעוּטֵי אֲדָמַת נְכָרִי פִּינּוֹן דְּלר"מ יֵשׁ קִנְיָן מִמִּילָא אִימְעוּט מְקַרָּא הַנ"ל כְּמוֹ ח"ל. דאל"ה מאי קוֹשְׁיָא לְהוּ מַאי בְּכָף שֵׁישׁ יג קִנְיָן מְנָא הוּי יְדַעֲיָנוּ דְשֵׁל נְכָרִי אִינוּ חֵיִיב בְּבִיכּוּרִים פִּינּוֹן דר"מ מְחֵיִיב אֲפִילוּ לִוְקַח פִּירוֹת מִן הַשּׁוּק.

וע"כ דְּכִנּוּנָתָם כמ"ש דְּגַם בְּלֹא הָ הוּי כח"ל דְּאִימְעוּט פְּנ"ל. וְגַם הַר"י שְׁתַּרְיָן דְּמַהֲכָא גָמִיר ג"כ סְבַר פְּנ"ל.

דְּמִמִּילָא פִּינּוֹן דִּילִיף דִּישׁ קִנְיָן הוּי כח"ל בְּכָל דְּוֹכְתֵי אַף הִיכָא דְלִיכָא קְרָא מִיּוֹחַד לְמַעַט שֵׁל נְכָרִי כו' וְלְכַאֲרָה תִּי תוֹס' תְּמוּהָ דְהָא אָמַר לְהַדְיָא בְּש"ס גִּיטִין מ"ז דמ"ד יֵשׁ קִנְיָן לִיף מְדַגְנָה וְלֹא דָגַן נְכָרִי: אַף לֹא קָשָׁה לְמַאי דְמַסִּיק בְּמִנְחוֹת ס"ז דר"מ סְבַר תוֹרְמִין מִשֵּׁל נְכָרִי עַל שֵׁל יִשְׂרָאֵל דְּמִירוּחַ נְכָרִי אִינוּ פּוּטֵר וּפִי' תוֹס' שֵׁם דְּאָף דר"מ סְבַר יֵשׁ קִנְיָן וּפְטוּר שֵׁל נְכָרִי וְכַתְּבוּ דְמִיִּירֵי שֶׁלְקַח הַנְּכָרִי הַתְּבוּאָה בְּמוֹץ שְׁלֵה וּמִקְרָחָה דְגָדַל בְּקַרְקַע יִשְׂרָאֵל כו' וּמַסִּיק הַש"ס טַעְמָא דר"מ ור"י דְתַרִי דְגָנָה פְּתִיב לְמַעַט דִּיגוֹן נְכָרִי וְאִין מִיעוּט אַחַר מִיעוּט אֵלָא לְרַבּוֹת וּלְכָף אִין מִירוּחַ נְכָרִי פּוּטֵר.

וא"כ לר"מ אִין לִימוּד דִּישׁ קִנְיָן דְּתַרְנִיְהוּ דְגָנָה אֲתִי לְדִיגוֹן נְכָרִי בְּגָדַל בְּקַרְקַע יִשְׂרָאֵל. וְתַרְיָן שְׁפִיר דְּמַאֲדָמַתָּה דְכַתְּבֵנּוּ בְּבִיכּוּרִים לִיף בְּכָל דְּוֹכְתֵי דִּישׁ קִנְיָן פְּנ"ל.

עוד י"ל דְּסְבַר דְּגָנָה אֲתִי לְפְטוּר שְׁוֹתְפוֹת נְכָרִי גַם, חֲלָקוּ שֵׁל יִשְׂרָאֵל כְּדָאֵמַר בְּש"ס חוֹלִין קל"ה ע"ב ע"ש. עוד י"ל דְּמְדַגְנָה הוּי יְלַפִּינּוּ רַק שֵׁישׁ לוֹ קִנְיָן בְּהַקְרַע לְפִירוֹת דְּנִקְרָא דְגָנָה לְפִוּטְרוֹ.

וְלִיף מֵאֲדָמַתָּה דִּישׁ לוֹ קִנְיָן אַף בְּגוּף הַקְרַע פִּינּוֹן דְּלוֹקַח חֵיִיב וְאֵעִפ"כ מִיעוּט אֲדָמַתָּה כו': עכ"פ נִרְאָה מְרִש"י וְרִשְׁב"א ור"י וְהַרְמַב"ם ז"ל דְּמְפָרְשִׁים הָא דִּישׁ קִנְיָן כמ"ש דְּאִין דִּינוֹ כּא"י פְּלָל פְּנ"ל וּמִמִּילָא בְּעָרְלָה וְכִלְאִים וְחֻדְשׁ לֹא הִיא נוֹהֵג בא"י בְּשֵׁל נְכָרִי רַק

משום דקי"ל אין קנן פנ"ל: וא"כ פיון דמבואר שם בש"ס גיטין מ"ט וברמב"ם פ"א מהלכות תרומות דבסוריא יש קנן לנכרי להפקיע כו' וע"כ כמ"ש לעיל דאף דמה בכך שיש לו קנן ופקע קדושתו הא גם שהוא ח"ל חזיבו חכמים.

וע"כ דלא חזיבו רק מה שבא"י חזיב מה"ת. א"כ בפ"ל נכרי פיון דאם הי' בא"י יש קנן ג"כ הי' פטור לכה בח"ל פיון דיש לו קנן ממילא פטור גם מדרבנן וזה הוא שיהקדימו תוס' בתרומה ומעשר שאינו נוהג בזה"ז שמשוועבד למלה ונהוי של נכרי רק בא"י חזיב דאין קנן כו'.

ובח"ל דיש קנן פטור. ואף דמ"מ שייף הגזירה בח"ל אטו א"י דשם אין קנן מ"מ אמרינן דלא תיקנו פיון דגם בא"י הי' פטור אם הי' לו קנן.

ובפרט פיון דפליגי בי' תנאי ביהא דיש קנן כו'. א"כ פיון דלמ"ד יש קנן גם בא"י פטור של נכרי א"כ בנודאי בח"ל פטור של נכרי דהנה גזירה לגזירה פדאמר סוף פ"ק דע"ז.

רק דקי"ל כמ"ד אין קנן ולדידנא י"ל דשייף הגזירה בח"ל בפ"ל נכרי אטו א"י. וא"כ הא קי"ל פל המיקל בארץ הלכה כמותו בח"ל אף יחיד נגד רבים ע"ש ברכות פ"ק פיצד מברכיין.

וא"כ בח"ל שפיר קי"ל פדברי האומר יש קנן כו' לענן זה שלא יהי' נוהג בפ"ל נכרי. פיון דלמ"ד יש קנן אינו נוהג ממילא הלכה כמותו בח"ל ולא נהיג בפ"ל נכרי דלענן ח"ל סמכינן דגם בא"י מותר.

רק בא"י שפיר נוהג דקי"ל אין קנן פנ"ל וכתבו תוס' שפיר בתרומה ומעשר משום שמשוועבדים פנ"ל. ובין לטעם הנה ובין לטעם הנ"ל שפיר נסתפקו אח"כ גם על ערלה וכלאים וחדש דניהו דבא"י אין קנן ונוהג בפ"ל נכרי אבל בח"ל דיש קנן כו'.

וגם בא"י אם יש קנן לא הנה נוהג בפ"ל נכרי דהי' לו דין ח"ל וממילא בח"ל אינו נוהג בפ"ל נכרי. ואף דערלה הלכה מ"מ י"ל דההלכה אינו אלא ששונה ח"ל לארץ אבל בפ"ל נכרי דגם בא"י לא הי' נוהג י"ל דגם בח"ל אינו נוהג דלענן זה שנקרא גם בארץ דין ח"ל י"ל דע"ז לא הנה ההלכה.

או דכוננת התוס' למ"ד ערלה דרבן וכן נראה מדכ"ל התוס' עם פלאים. וכיון דמדרבנן שייף פנ"ל וכל המיקל כו'.

והכריע התוס' דנראה דמ"מ נוהג מהירושלמי הנ"ל. ומהו דגבינות ושאר הראות פנ"ל. וזה נראה טעם הרמב"ם ז"ל בפ"ל המשנה דערלה אינו נוהג בפ"ל נכרים דלטעמין אזילדפי' הכ"מ דבריו בכמה מקומות דסבר דכשהוא ביד נכרי קי"ל יש קנן רק לענן זה אין קנן פשוט הישראל ולקח ממנו שאין לו דין פיבוש יחיד כו' ע"ש וממילא פשהוא של נכרי אינו נוהג כמו בח"ל שאינו מה"ת רק להלכה.

ובפסקיו שחזר בו י"ל דמרבין לי' מפל עץ כו' דמרבין מינן' נטיעת נכרי ממילא נוהג לגמרי בפ"ל נכרים פנ"ל: והנה הראות שבהיאו תוס' הן רק על ערלה ולכאורה מנא להו פלאים דבשלמא למ"ד ערלה מנהג שפיר ממילא גם פלאים.

אָבֵל לָמָּה דָּקִי"ל עֶרְלָה הִלְכָּה א"כ י"ל דָּגַם בַּא"י אַף אִם יֵשׁ קִנְיָן הִיא נוֹהֵג בְּשֵׁל נְכָרִי מִהִלְכָּה כְּמוֹ שְׂאֵר ח"ל וּמְמִילָא גַם בַּח"ל נוֹהֵג מִהִלְכָּה. אָבֵל פְּלֵאִים דְּרַבְּנָן שְׁפִיר י"ל הִלְכָּה פְּדֻבְרֵי הַמִּיקָל דִּישׁ קִנְיָן וְגַם בַּא"י לֹא הִיא נוֹהֵג לְמַ"ד הַגְּ"ל.

וּמְמִילָא בַּח"ל לֹא נִהְיָג בְּשֵׁל נְכָרִים. אַף מִהִירוּשְׁלַמִי מוֹכַח גַּם אֶפְלָאִים פְּנ"ל.

אַף עַל חֲדָשׁ עֲדִינָן יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק דְּבִכְלָאִים דְּחַמִּיר מִעֶרְלָה פְּדָאֵר בְּש"ס עֶרְלָה בְּשִׁתִּים כּו' שְׁפִיר י"ל דְּגִזְרוּ חֲכָמִים כְּמוֹ בְּעֶרְלָה פִּינָן דְּעֶרְלָה אֲסוּר מִהִלְכָּה וְקִיל מִינֵי'. וּבִזְהָ מְדוּקְדָּק לְשׁוֹן הַש"ס לְקַמָּן דַּל"ט דְּאָמַר פְּלָאִי הַפְּרָם דְּאֲסוּר בְּהִנָּאָה גְּזוּר בִּי רַבְּנָן פְּלָאִי זְרָעִים דְּמוֹתָר בְּהִנָּאָה כּו'.

וְלָמָּה לוֹ לְהַזְכִּיר אִיסוּרֵי הִנָּאָה בַּכ"כ הָא דִּי לְהַזְכִּיר שְׂאֲסוּר דְּאָף אִיסוּר אֲכִילָה לִיפָּא בְּכִלָּאִי זְרָעִים פְּמִבְּנָאָר בְּמִשְׁנָה דַּס"ח ע"ב. וְלַמ"ש א"ש דְּעֵיקָר הַטַּעַם שְׂגִזְרוּ אֲטוּ עֶרְלָה מִשׁוּם דְּחַמִּיר מִינֵי' וְשְׁפִיר רַק מִשׁוּם דְּאֲסוּר בְּהִנָּאָה כְּעֶרְלָה.

וְא"כ בַּחֲדָשׁ דְּרַק אֲסוּר בְּאֲכִילָה י"ל דְּאִינוּ נוֹהֵג בְּשֵׁל נְכָרִי מִטַּעַם הַגְּ"ל. וְלִכְּפֹי לֹא פְּלָלָם תּוֹס' בְּיַחַד עֶרְלָה וְכִלָּאִים וְחֲדָשׁ.

דְּהִרְאִיּוֹת שְׁהִבִּיאוּ עַל עֶרְלָה הֵם ג"כ עַל פְּלָאִים לְמַ"ד עֶרְלָה דְּרַבְּנָן מִשְׂא"כ עַל חֲדָשׁ. וְאֵעִפ"כ פְּתַבּוּ תּוֹס' דְּנִרְאָה דְּחֲדָשׁ נוֹהֵג בַּזֶּה"ז כּו' הִינּוּ אַף בַּזֶּה"ז שְׁהַקְרָקְעוֹת מְשׁוּעָבָדִים לְמַלְכָּה וְא"כ הִיא סְבָרָא דְּאִינוּ נוֹהֵג פִּינָן דְּחֲדָשׁ בַּח"ל דְּרַבְּנָן.

וּמְמִילָא אִינוּ רְאוּי לְנִהְיָג בְּשֵׁל נְכָרִים פִּינָן דָּגַם בַּא"י אִינוּ נוֹהֵג אִם יֵשׁ קִנְיָן פְּנ"ל כְּמוֹ בְּתַרוּמָה. מ"מ פְּתַבּוּ תּוֹס' דְּנִרְאָה שְׁנוֹהֵג וְלִכְּפֹי יֵשׁ לִינְהַר כּו' וְהִבִּיאוּ אַח"כ דְּבִירוּשְׁלַמִי נְמִי מִשְׁמַע דְּנוֹהֵג בְּשֵׁל נְכָרִים.

אַף דְּכָבֵר הִבִּיאוּ יְרוּשְׁלַמִי הַגְּ"ל וְלָמָּה הִנְצָרְכוּ לְהִבִּיאַ עוֹד הַפְּעַם הִיא לְהַם לוֹמַר בִּירוּשְׁלַמִי מוֹכַח ג"כ פְּנ"ל. אוּלָם פִּי דְּבִרְיָהֶם דְּמִקְוֶדֶם הִבִּיאוּ הִירוּשְׁלַמִי הַפִּינְרָא עַל הַת"ק דְּנִקְיִט עֶרְלָה וְכִלָּאִים לָמָּה לֹא תִנִּי חֲלָה כּו' וּמוֹכַח דְּעֶרְלָה וְכִלָּאִים נוֹהֵג בְּשֵׁל נְכָרִים אָבֵל חֲדָשׁ שְׁלֵא הִנְזַפֵּר בַּת"ק אִין רֵאִי'.

וְלִכְּפֹי הִנְצָרְכוּ לְהִבִּיאַ עוֹד דְּבִרְיָהֶם הִירוּשְׁלַמִי דְּמִשְׁמַע דְּקֵאִי נְמִי אַר"א וְכַמ"ש הַב"ח שְׂאִינוּ רֵאִי גְּמוּרָה דִּי"ל דַּר"א אָמַר אַף חֲדָשׁ נוֹהֵג בְּשֵׁל יִשְׂרָאֵל וְלֹא בְּשֵׁל נְכָרִי. רַק מְדַנְקֵט אַף חֲדָשׁ מִשְׁמַע דְּשִׁנָּה לְעֶרְלָה וְכִלָּאִים.

וְכִינָן דַּת"ק מִינֵי בְּמָה שְׁנוֹהֵג אַף בְּשֵׁל נְכָרִים מְמִילָא דָּגַם ר"א עֲלָה קֵאִי דְּאָף חֲדָשׁ פֶּן. וְאַף דְּהָא מַר"א אִין רֵאִי פְּלָל פִּינָן דַּר"א סְבַר חֲדָשׁ מְדַאֲוֵרִיָּתָא בַּח"ל מְמִילָא שְׁפִיר נוֹהֵג בְּשֵׁל נְכָרִים מִשְׂא"כ לְדִינָן דְּחֲדָשׁ בַּח"ל דְּרַבְּנָן פְּנ"ל.

אַף הָא ע"כ רְאִיּוֹת תּוֹס' כְּמוֹ שְׁפִירְשׁוּ הַתּוּי"ט וְהַגְּאוּן בְּעַל בְּרַפְתָּ הַזְּבַח לְדַחוֹת דְּבִרְיָ הַב"ח דְּרְאִיּוֹת תּוֹס' מַדַּר"א פְּלִיג אַת"ק וְאָמַר אַף חֲדָשׁ וּמַנ"ל דַּת"ק לֹא ס"ל בַּחֲדָשׁ ג"כ דְּאֲסוּר וְע"כ מְדַלָּא תַנִּי לִי בְּהִדִּי עֶרְלָה וְכִלָּאִים וְאִי נִימָא דְּאִין חֲדָשׁ נוֹהֵג בְּשֵׁל נְכָרִים א"כ מַנ"ל לַר"א דַּת"ק פְּלִיג דִּילְמָא גַם ת"ק סְבַר דְּחֲדָשׁ נוֹהֵג בַּח"ל רַק דְּלֹא תִנִּי לִי מִשׁוּם שְׂא"נ בְּשֵׁל נְכָרִים ע"ש.

וממילא גם להנ"ל א"ש הוכחת תוס' דמנ"ל לר"א דת"ק פליג הא לת"ק דסבר חדש בח"ל דרבנן י"ל דהבר שנוהג כמו ערלה וכלאים וכל תני לי משום שא"נ בש"נ. אף באמת ז"א דאדרבה הוי שניף שפיר אף החדש פנין דת"ק נקיט ערלה וכלאים שמדרבנן וחדש לא תני ע"כ אי נימא משום דא"נ בש"נ א"כ שפיר פליג ר"א אף החדש הוא כמו ערלה וכלאים שנוהג בח"ל אף בש"נ משום שהיא מה"ת וממילא נוהג בש"נ: אף י"ל דהא תוס' פתבו שם במנחות דפלוגתא דתנאי אי חדש בח"ל דרבנן או מה"ת ותמוה מאוד כמ"ש הפ"י הא אין פאן פלוגתא אלא אם דאורייתא כר"א או מותר אף מדרבנן כת"ק דהא תני פלאים שמדרבנן וכל תני חדש ע"כ אף מדרבנן אינו נוהג: וצ"ל בפשיטות דתוס' סוברים דהא הקשו לקמן דל"ט דילמא קאי אף אפלאים ותירצו דכיון דכלאים דרבנן לא שניף אף החדש פנין דחדש מה"ת לר"א ע"ש.

וא"כ פנין דלר"א אינו מפורש דסבר מושבות כ"מ שאתם יושבים דהא איבעי בש"ס אי לקולא פליג כו' וא"כ מ"ד חדש בח"ל דרבנן שפיר מתני' כפשיטין אף החדש ואינו מוחק למיתני' חדש.

ופליגי מדרבנן דת"ק סבר רק ערלה וכלאים מדרבנן אבל חדש אף מדרבנן אינו נוהג דקיל דמותר בהנאה ולא גזור. ור"א פליג אף החדש אסור מדרבנן פכלאים.

ובמושבות סבר ג"כ כת"ק ומתני' דערלה ר"ע היא דסבר כ"מ שאתם כו' ושפיר מתני' כפשיטין. ולא הוצרך להגי' רק לאביי דסבר חדש בח"ל מה"ת לר"א או להנהי' דאמר ואינה פמאן סבריה כר"י שאמר משום ר"א אין ערלה בח"ל.

ומשמע דרק הם סוברים פן דאינו נוהג פכל בח"ל אף מדרבנן. אבל ר"י סבר דר"א לא אמר רק שפן התורה אין ערלה בח"ל אבל מדרבנן שפיר נוהג.

ולכך שלח ר"י פל האומר כו' וממילא תני פדתנן אף החדש דאסור מדרבנן פנ"ל. ושפיר סובר ר' פפא ור' הונא ברי' דר' יהושע במנחות דהלכה כר"א דחדש בח"ל דרבנן דפליגי ת"ק ור"א מדרבנן.

ויכולין אמוראי לפסוק פפחידאי. דאל"ה ר"פ ור"ה דלא פמאן.

וא"כ שפיר הוכיחו התוס' דאי חדש בח"ל דרבנן ור"א אמר מדרבנן מוכח דנוהג בפל נכרים ג"כ פנין דתני לי במתני' וכל תני הנה פירושלמי הנ"ל שא"נ בש"נ וע"כ ר"א דפליג חדש את"ק ומנ"ל דילמא לא תני לי משום שא"נ בש"נ.

וע"כ דלר"א נוהג בש"נ גם שהוא מדרבנן וממילא לדידן דקי"ל כר"פ ור"ה ע"כ שנוהג בש"נ. ולא קשה קושית הב"ח על התוס' דהא מסיק תני חדש ולא אף.

ופליג רק אערלה ולמ"ש א"ש דע"כ לר"פ ור"ה תני אף ומוכח פנ"ל. ולכך דייקי תוס' ר"א אף כו' ע"ש: אמנם רבינו ברוך סבר דאין ראית התוס' מוכרחת ותוס' ג"כ לא פתבו רק דמשמע כו' משום דהא אי לא נימא פנ"ל ר"פ ור"ה סברי דר"א מדרבנן רק פדאמר אביי ולא מצינו בש"ס דנימא ר"א אמר מדרבנן.

והפ"י הפשוט דר"פ ור"ה סוברים אליבא דת"ק דרק מדאורייתא קאמר דאינו נוהג ובהו פליג עם ר"א פדאמר אביי. אבל מדרבנן נוהג.

וא"כ אדרבה קשה למה לא תני ת"ק גם חדש פנין דתני פלאים דרבנן וא"כ אדרבה נימא כתי' הירושלמי ע"כ משום דחדש בח"ל רק מדרבנן אינו נוהג בפשל נכרים ולכך לא תני' לי' כמו חלה ור"א פליג אף חדש כמו ערלה וכלאים שנוהג אף בש"נ משום דחדש דאורייתא בח"ל שפיר נוהג.

וא"כ אדרבה אי קי"ל כר"פ ור"ה ע"כ דאינו נוהג בפשל נכרים פנ"ל. דאל"ה הם דלא פמתני' דערלה ודלא פמתני' דידן.

ומוכח דלדידהו אינו נוהג בפשל נכרים ולכך לא תני. עוד י"ל דכיון דבח"ל דרבנן לא גזרו רק במקומות הסמוכים כבבל כו' וכמו במעשר שפכתבו התוס' תירוץ ראשון ומינשב ג"כ דר"פ ור"ה סברי חדש בח"ל דרבנן היינו במקומות הסמוכים פמעשר.

אבל שאר מקומות מותר מדרבנן ג"כ. וא"ש ג"כ דלא תני לי' ת"ק חדש אף דתני פלאים כו' משום שאינו נוהג במקומות הרחוקים כמו דלא תני מעשר לתי' התוס' הג"ל.

ור"א פליג דחדש מה"ת ונוהג פנ"ל. ומינשב שפיר לשון רבינו ברוך ז"ל שכ' ואפ"ן אם גדלה ברשות ישראל עתה בח"ל שאינם סמוכין כו' נראה להתיר דומיא דמעשר כו' ע"ש היינו לא מיבעי' בפשל נכרי במקומות רחוקים ודאי מותר ממ"נ פנין שפוסק כר"פ ור"ה דהוא מדרבנן ע"כ לנישב המשנה בא' מב' תירוצים הג"ל או שא"נ בש"נ או שאינו נוהג במקומות הרחוקים.

וא"כ בפשל נכרי ברחוק ודאי מותר פנ"ל. רק אפ"ן בפשל ישראל כתב ג"כ דנראה להתיר דתופס עיקר תי' הג"ל דלא תני במשנה חדש משום שאינו נוהג בכל ח"ל כמו מעשר כתי' תוס' הראשון.

וממילא מותר גם בפשל ישראל במקומות רחוקים מא"י פנ"ל ונראה ש"ז דחה דבריו. היינו למ"ש מקודם דהלכה כר"א פסתם משנה ור' ישמעאל ור"ע כו'.

ומ"ש הט"ז דט"ס ר"י דהא ת"ק דפליג היינו ר"י ע"ש תמוה דכוננת הרא"ש פשוטה על אידך תנא דבי ר"י דאמר אפ"י מוצא מאידך כו' דסבר ביאה לחוד לאחר ירושה וישיבה וממילא מושבות ע"כ אתי לכל מקום שאתם יושבים.

ואח"פ כתב ודבר תימה הוא למה לא לנהוג בפשל נכרים דמ"ד יש קנ"ן כו' להפקיע מיד מעשר דריש לי' מקרא דגגה ולא דגן נכרי ואי קרא תבואות נכרי בעי עשורי. ובחדש כתב וקחם וקלי כו' ואפילו בח"ל דכתיב מושבותיכם מהיכי תיני דלא ינהוג בפשל נכרי ונחלא ערלה דא"נ אלא בארץ ואפ"ה נוהגת בנטיעת נכרי פדתנן הנוטע בר"ה והנכרי שנטע כו' וגרסין עלה בירושלמי כי תבואו ונטעתם פרט לשנטעו נכרי עד שלא באו לארץ יכול שאני מוציא אף מה שנטעו משבאו לארץ ת"ל כל עץ כו' וכ"ש חדש שנוהג מה"ת אף בח"ל שנוהג אף בפשל נכרי כו' עכ"ל.

ולשונו תמוה כמ"ש הב"ח דמה לו לתלות בערלה אי ק"ו כפשוטו הא חדש קיל מערלה. ואי פוננתו מהיכי תיני מה הביא מערלה הא אדרבה הא בערלה צריף קרא כל עץ לרבווי וא"כ בחדש דליכא קרא מנ"ל.

ואם פּוֹנְנָתוֹ דְרַק בְּעַרְלָה צָרִיף קָרָא מְשׁוּם דְכָתִיב וּנְטַעְתֶּם וּלְכָף הָיוּ ס"ד לְמַעוּטֵי אַחַר שְׂבָאוֹ כְּמוֹ קוֹדֶם עכ"פ ראי' אין פֶּאן ע"ש בב"ח בְּתַשׁוּבוֹת גְּאוּנִים. וְהַפִּי' הַפְּשׁוּט נִרְאֶה דְמִיָּתִי הִרְאָה מְלִשׁוֹן הִירוּשָׁלַיִם דְאָמַר יְכוּל שְׂאֲנֵי מוֹצִיא כו' ת"ל פֶּל עֵץ דְּמִשְׁמַע מֵאֵי דס"ד לְמַעוּטֵי שְׁל נְכָרֵי הוּא רַק מְשׁוּם דְכָתִיב וּנְטַעְתֶּם לְהוֹצִיא נְטַעוּ קוֹדֶם.

אַבְל בְּלֹא"ה לֹא הִיָּה שׁוּם ה"א לְהוֹצִיא שְׁל נְכָרֵי מוּכַח דְחֻדָּשׁ דְּלִיפָא מִיַּעוּט מְמִילָא נוֹהֵג בְּשָׁל נְכָרִים. אָמְנָם הַק"ו שְׁפַתְב נִרְאֶה כַּמ"ש לְעֵיל דְהָרָא"ש ו"ל סָבַר דְלֹא כַּמ"ש לְעֵיל רַק דְהָא דִּישׁ קִנְיָן לְנְכָרֵי הוּא רַק לְעִנְיָן מַעֲשָׂר דְכָתִיב דְגָגָה וְכֵן פֶּל הִנֵּי דְכָתִיב מִיַּעוּט אַבְל שְׂיַפְקַע מְמַנּוּ קְדוּשַׁת א"י לְכָל דְבָר לֹא אָמְרִינוּ.

וּלְכָף הִבִּיא רִאֲיָה דְהָא אִיְצָטְרִיף דְגָגָה דִּישׁ קִנְיָן וְאֵל"ה בְּעֵי עֲשׂוּרֵי ע"כ דְלֹא פִקַּע דֹּאֵל"ה בְּלֹא קָרָא פִּינוּן דִּישׁ קִנְיָן ה"ל כַּח"ל וְחֻבְתָּ קַרְקַע א"נ בַּח"ל. וְנֵה לֹא ס"ל לְהָרָא"ש דְנִימָא דְגָגָה אֲתִי דְנִאָמַר יֵשׁ קִנְיָן.

רַק מְשׁוּם הַמִּיעוּט גּוֹפִי' וְהִיָּנוּ רַק לְמַעֲשָׂר. אַבְל לְשַׁאֲר דְבָרִים הַתְּלוּיִם בְּאֶרֶץ עַרְלָה וְחֻדָּשׁ פְּלִאִים שְׁפִיר גַּם בְּשָׁל נְכָרֵי נוֹהֵג פִּינוּן דְּלִיפָא מִיַּעוּט אַף אֵי יֵשׁ קִנְיָן פְּנ"ל וּלְכָף פֶּתַב שְׁפִיר לְמָה לֹא לְנִהוּג כו' הָא מ"ד יֵשׁ קִנְיָן כו' רַק מְשׁוּם דְכָתִיב דְגָגָה אַבְל אֵל"ה הִי חִיָּב.

מְמִילָא בְּחֻדָּשׁ דְּלִיפָא מִיַּעוּט נוֹהֵג בְּשָׁל נְכָרֵי בֵּא"י אַף לְמ"ד יֵשׁ קִנְיָן וְכ"ש לְמֵאֵי דְקִי"ל דְחֻדָּשׁ נוֹהֵג גַּם בַּח"ל מְכַל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם מֵה"ת לְמָה לֹא יֵהִי נוֹהֵג בְּשָׁל נְכָרֵי הָא אַף אֵי נִימָא דְהַפְּקַע קְדוּשַׁתָּה אֵי יֵשׁ קִנְיָן כַּמ"ש מ"מ הָיוּ כַּח"ל דְנוֹהֵג מֵה"ת.

וְע"ז פֶּתַב הַק"ו מְעַרְלָה כו' הִיָּנוּ דְאִין לֹמַר דְגָרַע שְׁל נְכָרֵי שְׁפַקַּע קְדוּשַׁתָּה מַח"ל גְּמוּר וְכַתֵּב וְהִלָּא עַרְלָה דֹּא"נ אֵלָא בְּאֶרֶץ וְאֵעִפ"כ נוֹהֵג בְּשָׁל נְכָרֵי דְמַרְבִּינוּ מְכַל ע"ז. וְנֵה אַף לְמ"ד יֵשׁ קִנְיָן כו'.

וְהָא אֵי נִימָא דְפִקַּע מְשָׁל נְכָרֵי קְדוּשַׁת א"י וְהָיוּ דִין ח"ל א"כ מ"מ"נ אוּ דְלֹא יֵהִי נוֹהֵג בְּשָׁל נְכָרֵי כְּמוֹ ח"ל אוּ דְכִינוּן דְמַרְבִּינוּ שְׁל נְכָרֵי מְמִילָא מִיְתַרְבִּי ח"ל ג"כ פִּינוּן דִּישׁ קִנְיָן. וְאֵעִפ"כ אָמְרִינוּ דְאֵף שֹׁא"נ בַּח"ל מ"מ בְּשָׁל נְכָרֵי נוֹהֵג וְע"כ דְעַדִּיף מַח"ל גְּמוּר וְאָמְרִינוּ הַרְבִּיבֵי דְכָל עֵץ עַל שְׁל נְכָרֵי יוֹתֵר מַח"ל גְּמוּר וּמַכ"ש חֻדָּשׁ דְנוֹהֵג בַּח"ל גְּמוּר מַכ"ש שְׁנוֹהֵג בְּשָׁל נְכָרֵי ג"כ בֵּא"י אַף דְפִקַּע קְדוּשַׁתוֹ מ"מ לֹא גָרַע מַח"ל פְּנ"ל.

וּמְמִילָא פִּינוּן שְׁנוֹהֵג בֵּא"י גַּם בְּשָׁל נְכָרֵי מְמִילָא גַּם בַּח"ל נוֹהֵג פְּנ"ל. דְבִשְׁלָמָא אִם הִיָּה סְבָרָא שְׂאִינוּ נוֹהֵג בֵּא"י אִם יֵשׁ קִנְיָן כו' בְּשָׁל נְכָרֵי הִי אֶפְשָׁר לֹמַר דְגַם בַּח"ל כֵּן דְבַכָּל מוֹשְׁבֹת הִיָּנוּ שְׁשֻׁנָה לֹא"י.

אַבְל פִּינוּן דְנוֹהֵג בַּח"ל נוֹהֵג מְמִילָא בְּשָׁל נְכָרֵי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְמִילָא גַּם בְּחוּץ לְאֶרֶץ נוֹהֵג בְּשָׁל נְכָרֵי פְּנ"ל. וְשְׁפִיר מְדוּקְדָק לְשׁוֹנוֹ וְלֹא שְׂיָיָה פְּלִל מ"ש הַב"ח דְחֻדָּשׁ קִיל לְדַחוּת הַק"ו פְּנ"ל: וְנֵה לְשִׁטְתוֹ שְׁפוּסָק כַּר"א דְחֻדָּשׁ בַּח"ל מֵה"ת אַבְל בְּתוֹסְפוֹת וְרַבִּינוּ בְּרוּךְ דַּס"ל דְרַבְּנָן שְׁפִיר סָבַר הַר"ב דְאִינוּ נוֹהֵג בְּשָׁל נְכָרִים וְלֹא שְׂיָיָה הַב"ל.

וּמְנוֹשֵׁב הַגְּהוֹת רַש"ל ג"כ לְשׁוֹן ר' אַבִּיגְדוֹר דְחֻדָּשׁ בַּח"ל א"נ בְּשָׁל נְכָרִים וְהִיָּנוּ פְּנ"ל לְדַבַּח"ל דְרַבְּנָן וּמְמִילָא אֵי יֵשׁ קִנְיָן גַּם בֵּא"י לֹא הִיָּה נוֹהֵג בַּח"ל דְהָיוּ פְּדִין ח"ל וּמְמִילָא

אף דגם אין קנן כו' היינו בא"י ולקח אסור שם אף של נכרי מה"ת אבל בח"ל קי"ל המיקל בארץ הלכה פמותי בח"ל ושפיר פסקינן כמ"ד יש קנן כו' לענן זה שבח"ל אינו נוהג בשל נכרי דלמ"ד יש קנן גם בא"י אינו נוהג מה"ת בש"נ וממילא א"נ בח"ל בש"נ אף מדרבנן פנ"ל ושפיר קי"ל פהמיקל שא"נ בח"ל בש"נ.

או כמ"ש לעיל דמוכח דלא גזרו בש"נ למ"ד חדש בח"ל דרבנן. אבל בשל ישראל שפיר נוהג מדרבנן.

וכן מה שהשיב ריב"א ג"כ פנ"ל. וכתב עלה דשמא משמע להו דהלכה כת"ק דר"א ולא קשה כלל קושיות תוי"ט דא"כ גם בשל ישראל יהיה מותר ז"א דהא פוסקים כר"פ ור"ה דמדרבנן אסור והינו כת"ק דר"א ומ"מ מדרבנן אסור רק דוקא בשל ישראל כו' אבל לא בשל נכרים דמוכח לדידהו מהמשנה למה לא תני חדש כמו פלאים וע"כ משום שא"נ בש"נ כמו חלה לירושלמי ה"ל ומינושב הפל בעזה"י: ולמ"ש דמבואר דרש"י לא ס"ל פהרא"ש ז"ל דרק מדגנה אימעוט של נכרי כו' רק דדגנה אתי לאשמעינן דיש קנן כו' וממילא פטור כו'.

ומינושב בזה מה שתמהו תוס' על רש"י חולין קל"ה ע"ב ד"ה ואבע"א למאי שפירש"י דדגנה לא ממעט לרבנן שנותפות נכרי דדגן כמאן דפליגי דמי משא"כ צאנה ממעט שנותפות נכרי דבכל א' יש לו חלק.

והקשו תוס' דא"כ למ"ל צאנה כלל הא של נכרי ניליף מדגנה דגז פטור וממילא פטור גם שנותפות ע"ש. ולמ"ש מינושב דרש"י דקדק שם דדגנה אתי לאשמעינן דיש קנן כו' ע"ש.

וא"כ ע"כ הפ"ה כמו שכתבתי דאי לא הוי פתיב דגנה ה"א דאין קנן כו' ולקח צריף דגנה למעט של נכרי ושמעין מנה דיש קנן כו'. ושוב ממילא פינו דיש קנן שוב הפטור מטעם דפקע קדושתה ולא הוי א"י ופטור כמו ח"ל פנ"ל.

וא"כ א"א למילף כלל גז שיהיה פטור של נכרי דהא זה חובת הגוף ומה בכך שיש לו קנן מ"מ הנה חייב דמה"ת לפטור של נכרי וצריף צאנה למעט של נכרי וממילא גם בשנותפות פטור כסברת רש"י ה"ל.

אבל מצד ילפותא דדגנה לא הוי אפשר כלל למילף לרבנן ג"ז ממעשר. דבשלמא אם היה המיעוט דגנה ולא של נכרי מצד גזה"כ פדברי ה"א"ש הוי שייף למילף דגם מראשית הגז פטור.

אבל פינו דהפטור רק מצד דגלי קרא דיש קנן ושוב ממילא פטור שאינו א"י שוב זה רק בתרומה ומעשר. וכמו לרבנן דנוהג גם בח"ל ולא ילפינן מתרומה פן ממילא בשל נכרי דאין טעם לפטור ושפיר צריף צאנה פנ"ל.

משא"כ לר' אילעי דפוטרי שנותפות נכרי בתרומה וא"כ הפטור חלקו של ישראל הוא מצד גזה"כ דמאי בכך שיש קנן כו' מ"מ חלקו של ישראל חייב רק גזה"כ כש"ש צד של נכרי לפטור ממילא יליף שפיר ג"ז ג"כ מתרומה נר' אילמי ומותר צאנה וע"כ אתי לשנותפות ישראל ע"ש וא"ש: גם מינושב בזה מה שתמהו תוספות ריש בכורות א' ד"ה

והמשתתף כו' דשם בחולין אמר בקרה וצאנה כו' למעוטי שותפות נכרי והכא ממעט לי מבישראל וכתבו ואין לפרש משום דגלי קרא בישראל שמעינו מבקרה למעט שותפות נכרי כו' דהא בכולהו דממעט שותפות נכרי תרומה מדכתב דגנה פיאה דכתב שדה מעשר דכתב דגנה בכולהו ממעט אע"ג דלא פתב בישראל כו' ע"ש.

ולמ"ש מינושב דבכל הני שהן חובת קרקע פינו דגלי דיש קנין כו' שוב ממילא בכולהו פטר דפקע קדושת הארץ ולא צריה שוב קרא למעט של נכרי וע"כ ממעט שותפות נכרי. משא"כ בכור צריה שפיר קרא למעט של נכרי וקרא למעט שותפות דמה בקה דיש לו קנין ושפיר משום דכתב בישראל למעט של נכרי שוב ממעט מבקרה שותפות פנ"ל.

ובזה מינושב מה דתמוה לי דאמר בש"ס בכורות נ"ג דסבר ר"ע דמעשר בהמה יכול יעלה אדם מח"ל ויקריבנו ת"ל ונהבאתם שמה כו' ומעשרותיכם בשתי מעשרות כו' ממקום שאמה מעלה מעשר דגן אמה מעלה מעשר בהמה כו' ופירש"י מעשר דגן אינו נוהג אלא בארץ דאמרינו פ"ק דקידושין פל מצנה שהיא חובת קרקע כו' וילפינו לה מקראי כו' ע"ש ותמוה הא בכלאים אמר לקמן ל"ט דשדה כו' בהמה כו' מקיש הרפכת אילן לכלאי בהמה כו' מה בהמה נוהג בח"ל אף הרפכת אילן נוהג גם בח"ל כו' ע"ש.

וחזינו דמקיש להיפה לחייב איסור הרפכת אילן אף שחובת קרקע שיהיה נוהג גם בח"ל משום ההיקש ולא מקשינו לפטור כלאי בהמה בח"ל וע"כ פינו דאיכא לקולא ולחומרא לחומרא מקשינו.

ולמה לא נימא לר"ע גם במעשר ההיקש לחומרא כמו דמעשר בהמה אף בח"ל שאינו חובת קרקע פן מעשר דגן נוהג גם בח"ל. וכן בבכור דסבר ר"ע (תמורה כ"א) ג"כ שאינו בא מח"ל מהיקש הנ"ל קשה ג"כ פנ"ל.

ולמ"ש א"ש דאי נימא דמעשר נוהג בח"ל א"כ ע"כ דגנה למעט של נכרי לא מטעם יש קנין דפקע קדושתה דהא נוהג בח"ל וע"כ גזה"כ לפטור שוב למה ליה בבכור בקרה וצאנה למעט של נכרי הא איתקוש למעשר ושפיר ילפינו פינו דפטור של נכרי מצד גזה"כ ואף שותפות פטור כסברת רש"י חולין הנ"ל וקושיות התוספות בגז.

ולכה ע"כ ההיקש להיפה למעשר ובכור שאינו בא מח"ל ושפיר דגנה ממעט של נכרי מצד יש קנין ופקע שאין לו דין של א"י ובח"ל אינו נוהג ושפיר לא הוי ילפינו בכור לפטור של נכרי בארץ ישראל ושפיר איצטריה בקרה וצאנה פנ"ל: ומינושב דברי תוס' שכתבו בתמורה סבר רבי עקיבא גם לענין בכור פן ההיקש כו'.

ואינו מוכן למה כתבו תוספות פאן זה ולהנ"ל א"ש כדי שלא יקשה למה מקיש לקולא ולא לחומרא כו' ותירצו בזה דגם בבכור סבר ההיקש וממילא מוכח דמקשינו לקולא פנ"ל: אף בפשיטות י"ל שם דהתוס' תירצו הנ"ל דכינו דמקיש ב' מעשרות מדכתוב מעשרותיכם וגם בכור מדסמיה ליה בכורות בקרה כו' א"כ שוב א"א להקיש לחומרא לנהוג גם מעשר דגן בח"ל דא"כ די בהיקש א' לבכור כו' והוי מקשינו לחומרא לחייב מעשר דגן ג"כ ולמה ליה מעשרותיכם או להיפה דדי בקרא דמעשרותיכם ולמה סמכינו לבכור כו' וע"כ דלקולא מקשינו לפטור שא"נ בח"ל ושפיר צריה שניהם לפטור מעשר בהמה ובכור פנ"ל.

ואין ראיה למ"ש פנ"ל: עוד מנושב במה שפתי תמיהת תוספו' מנחות דף ס"ו דתרי דגנף כו' מיעוט אחר מיעוט לרבות ומרבינו דגון נכרי לחיוב. והקשו למ"ד ולא דגון נכרי דיש קנן כו' נימא ג"כ אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות.

ע"ש שפתיבו דאין סברא לומר לכל מילי מיעוט אחר מיעוט ע"ש דאינו מוכן מה חילוק בין אי ממעט דגון נכרי לעגנו דדריש אין מיעוט כו'. או אי דגון נכרי.

ולמה בזה סברא יותר. ולמ"ש א"ש.

דא"א פלל לומר אי דריש ולא דגון נכרי ע"כ דיש קנן פיון דמשפחת דגון נכרי שוב א"א לומר דהמיעוט אחר מיעוט לרבות דגון נכרי הא פיון דיש קנן ממילא פטור דהוי ח"ל ולא אימעט פלל מדגנף ולא שייף פלל מיעוט אחר מיעוט לרבות.

פיון דקרא אתי לאשמענו דיש קנן למה תרי קראי. משא"כ אי דריש ולא דגון נכרי על מירוח שהמיעוט מקרא שפיר י"ל אין מיעוט כו' לרבות דגון נכרי פנ"ל: הנה לשיטת הרא"ש דגם למ"ד יש קנן אימעוט רק מגופי' דקרא דדגנף אכל בלא"ה הנה חייב.

תמוה לי א"כ מה זה דמשני גיטין ד' מ"ז מפמה משניות למ"ד אין קנן דהא דיש קנן איירי בסוריא דכפוש יחיד כו' ורק מדרבנו ולכף פטור של נכרי ע"ש ולהרא"ש ו"ל אין שום טעם לזה פיון דמ"ד אין קנן לא דריש פלל דגנף ולא דגון נכרי דהא אין קנן.

וא"כ פיון דקרא לא ממעט של נכרי שוב גם אי ה"א יש קנן כו' ג"כ הנה של נכרי חייב. וא"כ גם בסוריא למה יהי פטור בשל נכרי ניהו דבסוריא יש קנן לנכרי מ"מ מאי בכף דיש קנן בסוריא לנכרי פיון שאין לנו קרא למעט של נכרי ממילא אין חילוק בין שלו לשל ישראל.

ואף שהיא דרבנו מ"מ הנה להם לחלק. דבשלמא להרב"ם ו"ל וכמ"ש דאי יש קנן הופקע גם בא"י והנה פטור רק משום דאין קנן ושוב בסוריא דיש קנן לא שייף לחייב פיון דגם בא"י הי' פטור גם בלא קרא ממילא אף דאין קנן בא"י ולא דרשינו ולא דגון נכרי הוא רק משום דלא משפחת בא"י דגון נכרי דאין קנן אכל אם הוי משפחת לי' פטור וממילא בסוריא שהוא דגון נכרי שפיר פטור פנ"ל משא"כ לרא"ש ו"ל פיון דאין קנן ולא דריש קרא למעט שוב חייב אף אם הי' דגון נכרי ולמה יהי' פטור בסוריא פנ"ל: וצ"ל להרא"ש ו"ל דמקרא דדגנף באמת כולל שתייהן גידול התבואה וגם המירוח.

ולכף למ"ד יש קנן לא מוקי קרא רק לגידול התבואה דסברא יותר ממירוח למעט. אכל למ"ד אין קנן ניהו דמגנף ממעט גידול התבואה בשל נכרי ג"כ מ"מ לא אפשר לאוקמי קרא לזה דהא לא משפחת לה וע"כ דממעט מירוח נכרי.

אכל אם הנה משפחת של נכרי הוי ג"כ ממנועט שפיר מדגנף אף דאתי למעט מירוח ג"כ מ"מ גם גידולי אימעט דלא מיקרי דגנף ולכף ממילא בסוריא דיש קנן פטור גם מדרבנו פיון דמיעטה תורה מדגנף פנ"ל.

אכל אי לא הוי פתיב פלל דגנף שפיר לא הוי ממעטינו פלל של נכרי פנ"ל. ומנושב ג"כ קושיות תוס' מנחות דף ס"ז ע"ב ד"ה פדי שפתיבו דקונם גזירה דבעלי פיסין מה סברא

היה לחלק בין של נכרי מתחלה או של ישראל ומכרו לנכרי קודם מירוח ע"ש ולהג"ל א"ש.

גיש לדחות: עוד י"ל מה שפיתבו תוס' דנוהג בזמן הגה דהספק הוא למאי שפסק הרמב"ם פ"א מהלכות תרומה דתרומה בזה"ז דרבנן אף בא"י דסבר קדושה ראשונה קדשה לשענה ולא קדשה לעתיד לבא ובטלה קדושת הארץ.

וכתבו תוספות יבמות פ"א ד"ה מאי דמ"ד פנ"ל בטל גם לענין פלאים שגם בא"י רק דרבנן וכל המצות התלויות בארץ ע"ש. וממילא לת"ק דחדש בח"ל דרבנן עכשיו בזה"ז גם בא"י רק דרבנן ושוב י"ל דבח"ל מותר גם מדרבנן דלא שייך למגזר אטו ארץ פיון שגם בא"י דרבנן.

וא"כ ניהו דהתוס' פוסקים כמ"ד קדשה לעתיד לבוא וקי"ל דבא"י נוהג מה"ת מ"מ פיון דכל המיקל בארץ הלכה פמותו בח"ל ושהוא ספק דרבנן א"כ יש לומר דבח"ל שפיר פסקינו כמ"ד לא קדשה לעתיד לבוא דלדידה גם בא"י דרבנן ומותר בח"ל לגמרי.

ושפיר לענין ח"ל סמכינן פנ"ל ולא נוהג חדש בזה"ז. אף משמע להו להתוס' דנוהג דמוכח מר"פ ור"ה ורבינא דלא אכלי חדש דבזה"ז מייירי וע"כ דסבר הש"ס דלא אמרינן לענין זה פנ"ל ועמ"ש לקמן בעזה"י די"ל דלא מיקרי זה מיקל בארץ דהא לכ"ע נוהג בארץ רק פלוגתיהו אם קיים קדושת הארץ או לא פנ"ל.

עוד י"ל כמו דאמר לקמן ע"ב בחלב ודם הואיל בעניני דקרבות פתיב בזמן דאיכא קרבן כו' וצריף קרא לבזמה"ז דליכא קרבן. וכן במצה איצטריף (פסחים כ"ח) ע"ב תרי קראי לבזמן הבית היכא דלא אכיל פסח דחייב במצה ועוד לבזה"ז דליכא פסח.

וכן באותו ואת בנו אמר בש"ס חולין קל"ח ע"ב סד"א הואיל גבי קדשים פתיבי בזמן כו' צריף למיתני בפני הבית ושללא בפני הבית ממילא גם חדש דכתיב עד הביאכם את קרבן כו' ניהו דמרבי מעד עצם בזמן דליכא עומר היינו למאן דפליג להו שם במנחות דס"ח ע"ש ועינין במ"ש לקמן: ר"א אומר אף החדש פירש"י מלאוכולו לפני העומר.

נראה דפי' פן דהוי מצינו לפרש לקצור לפני העומר דתרנוייהו תני במנחות במשנה. רק משום דקי"ל קוצרין בית השלחין ממקום שאי אתה מביא אתה קוצר.

וא"כ פיון דעומר אינו בא מח"ל כמבואר במשנה מנחות פ"ג ע"ב. ממילא רשאי לקצור בח"ל קודם לעומר.

אף הא התיב אמר דמתני' דלא כריב"י דסברסובר בא מח"ל דסבר חדש בח"ל דאורייתא וכינון דדאוריין הוא אקרובי נמי מקרבינן. וא"כ לר"א דחדש בח"ל מה"ת שפיר בא מח"ל וממילא גם הקצירה בא מח"ל.

ולמה דייק רש"י לאכול ומשמע דסבר רש"י כהרמב"ם דאף שפוסק בהל' מ"א פ"י כר"א דחדש בח"ל מה"ת מ"מ פסק בפ"ז מהל' תמידין כמשנה דהתם דאין עומר בא מח"ל ע"ש. ופי' זה פאן משום דחזינו דאיבעני' בש"ס אי ר"א לקולא פליג וע"כ דחיק לאפוקי מתני' מפשטי' כדי דלא לפלוג הו סתמא אסתמא דמס' ערלה דחדש אסור מה"ת בכל מקום.

ואי פנ"ל ע"כ איפא סתמא דפליג הך דאין ענומר בא מח"ל. ולכה צ"ל דסבר דלא תלי
בהא דאף אי מה"ת מ"מ י"ל דאינו בא מח"ל.

וא"כ י"ל דבאמת פן ותלי' הא בהא דלס"ד דנימא לקולא פליג פדי דלא לפלוגי סתמא
דמתני'. אהדדי היינו אומרים באמת דלא תליא בזה דאף דנוהג בח"ל מן התורה מ"מ
אין ענומר בא פדי שלא יחלוק גם סתמא דמנחות אהך סתמא אבל למאי דמסיק אב"י
דלחומרא פליג ושוב ע"כ סתמא דידן פליג אסתם דערלה וסבר דחדש אינו בח"ל ממילא
שוב גם סתמא דמנחות אמרינו דסבר פדינו דאינו נוהג בח"ל ולכה אין ענומר בא מח"ל
ושפיר תלי' לי הגמרא שם דמתני' דלא כריב"י דסבר מה"ת וענומר בא מח"ל.

והיינו למאי דמסיק אב"י פאן אמרינו מסבא פפשוטי' דתלי' הא בהא אי בח"ל מה"ת
מקריבין. ובאמת גם הקצירה בכלל.

וי"ל דגם רש"י סבר להמסקנא דלא כהרמב"ם רק שפי' שאפשר לפרש פן. ויש נ"מ בזה
לדין דגם הך סתמא דמנחות דחדש בח"ל דרבנן ובפשיטות דלשון חדש משמע האיסור
אכילה.

דעל הקצירה לא הי' להזכיר חדש רק לקצור לפני העומר. ועוד דקאמר דומיא דערלה
וכלאים דקאי על איסור הפירות: ועוד לירושלמי דלא תני מה שאינו בשל נכרים.

ולענן קצירה אמר בהדיא בש"ס ר"ה דף י"ג ע"ב אי דעניל ביז נכרי קצירכם אמר
רחמנא ולא קציר נכרי א"כ אין ענומר בא משל נכרי. ומותר לקצור של נכרי קודם
לעומר.

ולא תני לה פיון שא"נ בשל נכרים. וע"כ דאאיסור אכילה קאי ועוד משמע דגם בזה"ז
קאי: גמ' מאי תלוני' כו' אילימא דכתב בה ביאה כו' ותמוה כמ"ש התוס' האף אפשר
לפרש פן הא פלאים לא כתב בה ביאה ע"ש.

ולע"ד יש לומר בפשיטות דכבר פתבינו לעיל דלכאורה אינו מדוקדק לשון המשנה דהך
חוץ הני לי' למיתני' ברישא אכל שהיא תלוני' ותני לי' בסיפא אכל שאינה תלוני' וע"כ
הפי' הפשוט כמ"ש דמקודם תני הפלל חוץ ערלה וכלאים אינם בכלל הזה ע"ש לעיל
כ"ב.

וא"כ אדרבה עכשיו לס"ד דנימא תלוני' היינו מאי דכתב בי' ביאה. מדוקדק יותר במשנה
דתני מקודם הפלל דכל תלוני' דכתב ביאה א"נ אלא בא"י ושאונה תלוני' כו' חוץ ערלה
וכלאים שאינם בכלל הזה היינו ערלה אף דכתב ביאה מ"מ נוהג אף בח"ל מהלכה כו'
וכלאים אף שאינה תלוני' כו' דלא כתב בי' ביאה מ"מ אינו נוהג אלא בארץ משום דכ'
שדה למעט שבח"ל כדאמר לקמן דל"ט.

ושפיר קאי החוץ אתרונן יהו אתלוני' ואינה תלוני' על כל הפלל שמקודם ולא קשה פנ"ל.
אף תוס' לטעמיהו שהקשו אהא דפריה נהרי תפילין כו' דלמא מדרבנן.

ותרצו דמ"מ הני ליה למיתני' במשנה דתני אף דרבנן דתני ערלה כו' ובאמת מערלה
אין ראיה דקי"ל הלכ' למשה מסיני וזה מה"ת וכוננתם על פלאים דהוא דרבנן פנ"ל.
וא"כ אם נפרש פנ"ל יקשה מאי דחי הש"ס הרי תפילין קשה דלמא מדרבנן.

ולא קשה דליתני כו' די"ל דלא תני רק מה שהוה מה"ת פינון דהפני' חוץ פנ"ל שפיר חוץ
ערלה אף דתלוני' אסור מהלכה וכלאים אף דאינה תלוני' מותר ומוכח דלא מפרש הש"ס
פנ"ל והקשו שפיר: ונתנישב לי בזה דקדוק קשה בתוס' שהקשו מקודם אהא דהרי
תפילין קושיותם דלמא מדרבנן ותירצו כו' ואח"כ הקשו איך ס"ד לפרש תלוני' דכתב
בי' ביאה וקא פלאים כו' ע"ש וקא קושיא זו הוי להם להקשות מקודם אמה דאמר בש"ס
תנוי' דכתיב בי' ביאה כו' והקושיא הרי תפילין אח"כ פדאי' בש"ס ולמ"ש מנישב דרק
קושיותם מחמת שהקדימו הקושיא ותירוצם אתפילין.

וממילא למ"ש לקמן תי' אחר אהא דתפילין י"ל שפיר פנ"ל: והפני' הפשוט נראה לע"ד
דקא הפי' תלוני' דכתיב ביאה היינו דמסברא פינון שפתוב בי' פי תבואו כו' שלא ינהוג
מקודם אלא כשיבואו לארץ מסברא שתלאו הפתוב בארץ ולכך גם אחר שפאו א"נ אלא
בארץ חוץ מערלה דאף שג"כ תלויה בארץ עדיין מ"מ נוהג מדרבנן או מהלכה.

וא"כ פלאים דכתב שדף למעט זרעים שבח"ל א"כ מיקרי יותר תלויה בארץ מערלה
דקא בפירוש תלאו הפתוב בארץ שמייעט ח"ל ותלויה בארץ יותר מהנה דכתב בהו ביאה
ומ"מ נוהג מדרבנן אף דמה"ת תלויה בארץ והפני' תלויה דכתיב ביה ביאה היינו דגם מה
דכתיב ביאה מיקרי ג"כ תלוי בארץ דאנו מפרשין ג"כ שתלויה דוקא בארץ אף שאפשר
לפרש זמן ביאה מ"מ מיקרי תלויה אבל מה דמפרש בהדיא למעט ח"ל ודאי מיקרי
תלויה בארץ פנ"ל: ונהרי תפילין ופטר חמור כו' הקשו תוס' דלמא אמוראי דמנחי מדרבנן
ותירצו דהל"ל דקא תני ערלה וכלאים כו' ולכאורה הא קי"ל ערלה הלכה וכלאים י"ל
בהרפכת אילן ומיירי רק מה"ת.

אף למ"ש לעיל א"ש דקא עכשיו דקימינן תלויה היינו דכתיב ביה ביאה. וקשה פלאים
לא פתיב ביאה וע"כ כמ"ש דקא כתיב שדף דוקא בארץ והוי תלויה וא"כ ע"כ הפי' רק
מדרבנן במשנה וקאי אפלאי פרום דהרפכת אילן שמה"ת א"כ אינו תלויה כלל דקא לא
פתיב ביה ביאה ולא תלאו הפתוב בארץ פינון דשדף לא קאי עלה ושפיר פריה דליתני גם
תפילין.

וי"ל בזה דמירושלמי משמע דמפרש המשנה כס"ד הנ"ל דתלויה הוא דכתיב ביה ביאה
ע"ש ומתפילין לא קשה דמפורש ביה נאבדתם כו' ושמתם כו' ולכך ע"כ תני פלאים
דרבנן ופריה מחלה והוצרך לומר שאינו נוהג בשל נכרים.

משא"כ למסקנא דתלויה הוי חובת הקרקע י"ל שפיר דתני רק מה שהוה מה"ת וכנ"ל
ולא קשה מחלה: אף באמת י"ל להקפד דגם גמרא דידן סבר פהירושלמי דתפילין מוכח
מןשמתם דנוהג ופריה הא תפילין דכתיב ביאה ואעפ"כ נוהג מה"ת מקרא דנשמתם כו'
נהוי ליה למיתני תפילין ג"כ פנ"ל.

והתוס' לא רצו לפרש פן דא"כ למה יליף בש"ס חובת הגוף דנוהג בח"ל מקרא דע"ז
הוי ליה למילף מתפילין ות"ת דהוקשה כל התורה לתפילין כדיליף הירושלמי ומוכח
דגמ' לא סבירא לי' הך לימוד דנשמתם פנ"ל.

ובפשיטות נראה לענ"ד דפריה מתפילין דקא בב' פרשיות פתיב ביאה ובשמע והי' אם
שמוע לא פתיב ביאה א"כ לכאורה אותן הב' יהי' נוהגין גם בח"ל וקדש והי' לא יהי'

אלא בארץ. וא"כ ממ"נ לר' ישמעאל דיליף פ' התכלת דד' פ'רשיות מעפבין זא"ז דכולן הוי אחד אי נימא דזה דוקא עכשיו דידעו דחובת הגוף נוהג גם בח"ל אמרינו שפיר דכולן הוי א' אבל אי הוי אמרינו דהנה דכתיב ביאה אינו נוהג אלא בארץ לא הוי אמרינו כלל שיהי' מעפבין אותן הב"ב לב' דלא פתיב בהו ביאה א"כ קשה האיך מנחי אמוראי דבבל תפילין בד' פ'רשיות וא"א לומר שאותן הב' באמת מדרבנן זה אי אפשר לומר דא"כ פסול שפית החיצון אינו רואה את האויר מלבד בל תוסיף כדאמר בסנהדרין פ' בן סורר ומורה בתפילין מוסיף גורע ה' פ'רשיות פסול לגמרי דבעינו שיהי' בית החיצון רואה את האויר פנ"ל.

ואי נימא להיפוך פיון דיליף דמעפבין זה את זה הוי אחד או לר"ע דילפינו מטטפת טט ב' כו' שיהי' ד' וזה פתב גם בב' פ'רשיות הנ"ל ג"כ. וא"כ שוב פיון דבהנה ב' פתיב ביאה נימא דשוב דגם הב' דלא פתיב ביאה פטור פיון דא"א להניח כל הד' א"כ ליתני במתני' תפילין דאף הב' שאין תלוי' מ"מ א"נ אלא בארץ.

ואי נימא להיפוך פיון דהנה ב' לא פתיב ביאה ונוהג בח"ל ממילא חייב בכלן דהא כתיב בהו טטפת דכל הד' פ'רשיות מעפבין א"כ שוב ליתני תפילין דאף דכ' בהנה ב' ביאה מ"מ נוהגין בח"ל פנ"ל: ועיקר הפי' נראה דפריה איך אפשר דזה כלל דכל דכתיב בי' ביאה א"נ אלא בארץ ושאינו פתיב נוהג גם בחוץ לארץ אם פן סתרו אהדדי בתפילין דהא בב' פ'רשיות פתיב ביאה ובב' לא פתיב ביאה.

ומכל מקום ילפינו דד' פ'רשיות מעפבין זא"ז א"כ ע"כ לאו כלל הוא פנ"ל. ומינשב לשון רש"י בפטור רחם שכתב בפטור חמור תלי' רחמנא ומחקו הגירסא ע"ש.

ולמ"ש הוא בפשיטות דג"כ הקושיא פנ"ל. הא פתיב מקודם קדש לי כל בכור פטר כל רחם כו' ולא פתיב ביאה מוכח דנוהג גם בח"ל.

ואח"כ פתיב והי' פי' ביאה וכתב עוד הפעם פטר חמור ומוכח דאינו נוהג אלא בארץ וסתרי אהדדי ומוכח דלאו כלל הוא פנ"ל. וקא ר"י סבר בבכורות דקדשי בכורות במדבר מהו קרא ע"ש אף תוס' לא פירשו פן דא"כ למה לא פריה מבכור דכתב ג"כ בפ' קדש ואח"כ פתיב בי' ביאה.

אף גם לתוס' קשה פנ"ל. ומפדיון הבן.

ומצה.

ובל יראה. ואף דכתיב לא ימצא בפרשת החודש הא נימא החילוק בין פתיב נוהג מקודם ובגבולין דכתיב בי' ביאה לא ינהוג בח"ל כדבעי למימר בס"ד ריש פסחים ד"ב.

אף לתוס' פיון דמקובל הג"ש דשאור שאור ילפינו ג"כ שנוהג בח"ל משא"כ אי נפרש משום דסתרי אהדדי הוי לי' למפרה מבל יראה ג"כ דהא איכא ג"ש וע"כ דאף דכתיב ביאה מ"מ נוהג בגבולף גם בח"ל.

ולכף הפי' ע"כ פנ"ל: גמ' אמר ר"י ה"ק כל שהוא חובת הגוף כו' נראה מפירש"י ותוס' דשוב לא מחלקינו כלל בין דכתיב בי' ביאה או לא רק הפי' במשנה תלוי' בארץ היינו חובת קרקע פנ"ל ונראה מהפ"ו שפי' זה מוסכם דילפינו לה מאלה המצות כו' בארץ כו'

כדאמר בש"ס שכל שהוא חובת קרקע א"נ אלא בארץ ותמוה לי שהרמב"ם ז"ל בכל הנה דחשיב רש"י לקט שכחה פיאה שביעית פלאים כו' פתב בכל חד קרא למעוטי ח"ל.

פ"א מהלכות מתנות עניים ה' י"ד פל מתנות כו' אינו נוהג מן התורה אלא בא"י הרי הפתוב אומר ובקצרכם קציר ארצכם וכי תקצור קצירך כו' בשדה כו' וסוף פ"א מהלכות תרומה פתב בתרומה ומעשר מפי תבואו כו' ובבפורים פ"ב מאדמתה כו' ובזה י"ל כמ"ש תוס' ב"ב דף פ"א.

ופ"ה מהלכות בפורים פתב בחלה שאינו נוהג אלא בא"י בלבד שנאמר מלחם הארץ ובשביעית פתב פ"ד מהלכות שמית הלכה כ"ה אין שביעית נוהגת אלא בא"י בלבד שנאמר. פי תבואו אל הארץ ע"ש ונראה הפל כס"ד דש"ס הקא והא למאי דמסיק ר"י ממילא פל שהוא חובת קרקע א"נ בחוץ לארץ.

וא"צ לכל הני טעמי. ובפ"י המשנה סוף ערלה פתב והחדש אסור בכל מקום כו' לאומר הש"ת ולחם וקלי כו' ולא נתן זה תלוי בארץ אבל ערלה וכלאי הפרם אין אסורין מה"ת אלא בא"י לפי שהן תלויות בארץ אמר הש"י בערלה פי תבואו אל הארץ כו' בכלאי הפרם לא כו' פרמה כו' וזה הפינוי שוב על מה שיש לאדם בא"י כו' וכתוב אחר שדה כו' ע"ש.

ותמוה דכתב בערלה משום דכתיב פיאה גם כס"ד פאן וכן בכלאים משדה וכרמה כו' וכן חדש פתב לא נתן כו' אינו מוכן דה"ל לו לכתוב ממושבות כדאמר הש"ס הקא כ"מ כו'. וכן פ"י מהלכות מ"א פתב ג"כ בערלה הטעם דכתיב פיאה: ונראה דהא פפשוטו לת"י הש"ס אינו מדוקדק הלשון במשנה דתלוי' בארץ סתם פנונתו ארץ קרקע ומה דתני אח"כ אינו נוהג אלא בארץ ג"כ סתם וכוונתו ארץ ישראל ה"ל למימר בהדיא א"י או ברישא קרקע בשלמא לס"ד א"ש דתלוי' היינו מה שתלאו בארץ דכתיב פיאה ופי' שניהם שנה א"י משא"כ למסקנא הנה"ל.

גם קושית תוספות לקמן דל"ט דאמר שדה למעוטי ח"ל למה לי למ"ד חדש מותר ליכא ק"ו ממילא א"נ אלא בארץ בכל חובת קרקע פנ"ל וילכך מפרש בש"ס דתלוי' בארץ היינו פפשוטי' שתלא הפתוב בארץ היינו א"י רק דבהנה דכתב פיאה דהוי ס"ד דמיקרי תמיד תלוי' בארץ והיינו מסבא פינון שאמר שלא ינהוג עד שיבואו לא"י חזינו שתולה הפתוב חיוב בא"י וממילא אף דאפשר לפרש דמזמן פיאה ואילך יהי נוהג גם בח"ל מ"מ קמ"ל מתני' דאינו פן רק דמזה ידעינן דאינו נוהג בח"ל.

וע"ז דחי הש"ס הרי תפילין ופטר חמור כו'. והנה לקמן אמר דביאה דגבי תפילין ופ"ח היינו עשה מצנה זו שבשבילה תפנס לארץ ונוהג גם במדבר.

וא"כ לכאורה בכל מצנה דכ' פיאה אין הוכחה שתלאו בארץ די"ל הפי' פנ"ל עשה מצנה כו' וכמ"ש תוס' בפסח ג"כ פנ"ל. אף באמת זה דוחק לפרש פן ולאפוקי מפשוטא רק עכשוו דידעינן דחובת הגוף נוהג גם בח"ל שוב ממילא מסבא שינהוג גם במדבר דלמה באמת יהי נתלה בביאת הארץ ולכך מפרשינן ע"כ עשה כו' שבשבילה תפנס כו' אבל לס"ד דלא הוי ידעינן מקרא דחובת הגוף נוהג בח"ל ודאי דמפרשין קרא פפשוטי' דתלוי'.

בביאה ובאמת אינו נוהג בח"ל ופריה שפיר הרי תפילין ופטר תמור דכתיב ביאה נימא דאינו נוהג אלא בארץ.

והכי דייק לשון הש"ס לקמן השתא דאמרת חובת הגוף כו' ביאה דגבי תפילין כו' עשה כו' היינו דע"כ עכשיו לפרש פן: וא"כ מיןשב דמשני ר"י ה"ק פל מצנה שחובת הגוף נוהגת גם בח"ל דילפינן מקרא דע"ז כו' וא"כ שוב אף דכתב בה ביאה מ"מ מפרשינן עשה מצנה כו' שתפנס לארץ ונוהג גם במדבר וא"כ לא הוי פלל תלוי' בארץ שלא תלאו הפתוב פלל בביאת הארץ חיובו פנ"ל והוא בכלל פל שאינה תלוי' במשנה כו'.

אבל חובת קרקע שאין הפי עשה מצנה כו' והפי' ביאה כפושטי' שלא נהיג במדבר עד ביאת הארץ שפיר הוי תלוי' בארץ ואינו נוהג בח"ל. והפי' במשנה כפושטי' כמקודם דתלוי' בארץ היינו ג"כ א"י.

וכל שאינה תלוי' היינו או דלא פתיב ביאה או אף דכתיב והוא חובת הגוף גם פן אינה תלוי' דהפי' עשה מצנה כו'. וכל שתלוי' היינו חובת קרקע דכתיב ביאה דתלאו הפתוב בארץ.

וא"כ ממילא פלאי' דלא פתיב ביאה שפיר איצטריה שדף וכרמף למעט ח"ל אף שהן חובת קרקע. ומ"מ שפיר נכלל במשנה דנה ודאי מיקרי תלוי' בארץ שהרי מיעטה תורה בהדיא ח"ל וכמ"ש לעיל.

ואמר שפיר חוץ מערלה וכלאים אף שתלוי' בארץ מ"מ נוהג בח"ל ערלה הלכה וכלאים מד"ס. ומיןשב מה שפתב הרמב"ם בכל הנה מיעוט על ח"ל פנ"ל: ומדוקדק מה דסיים הש"ס דילף מה ע"ז מיןסדת שחובת הגוף כו' אף פל חובת הגוף נוהג גם בח"ל.

ולא מסיים גם ההיפוף אכל חובת קרקע איני נוהג אלא בארץ. דהא גם ע"ז איצטריה קרא לפטור.

ולהפ"ל א"ש דהלימוד רק לחיוב פל חובת הגוף אף דכתיב בהן ביאה כו'. אבל בחובת קרקע איצטריה קרא פנ"ל: ומה דאמר ר"א אף החדש היינו פמו שפרש"י ז"ל לקמן אהא דאמר רשב"י ג' מצות כו' בכניסתן לארץ כו' שהרי במדבר לא זרעו ולא קצרו כו' ותמוה למה לא פי' שהן חובת קרקע או דכתיב ביאה.

וע"כ משום דלרשב"י שנוהגין בח"ל וא"כ נפרש ביאה ג"כ עשה כו' שתפנס לארץ. ולכף פי' דא"א שהפי' בקרא עשה כו' דהא באמת לא הי' אפשר להם לעשות שהרי לא קצרו כו' וע"כ שאין נוהגין רק בכניסתן לארץ וביאה זמן ביאה רק דמאז שבאו נוהג גם בח"ל פנ"ל.

וכן בחדש לר"א פליג ואמר אף החדש דאף שתלוי' בארץ דהא ביאה דכתב ביה היינו כשיבואו מ"מ פיון דכתב מושבות אמרינן דמזמן ביאה ואילף נוהג גם בח"ל. וכדאמר בש"ס מנחות פ"ד דלמ"ד חדש בח"ל דאורייתא סבר דביאה זמן ביאה כו' ונה שפתב הרמב"ם בפ"ה המשנה דערלה כו' על חדש ולא נתן זה תלוי' בארץ כו' היינו אף שפתב ביאה והפי' אינו עשה מצנה כו' רק כשיבואו מ"מ ידעינן ממושבותיכם שאינה פי' שיהי' תלוי' בארץ רק מזמן ביאה פנ"ל.

מש"ה בעי דילמא ר"א לקולא ושפיר אף החדש פנ"ל פדתנו פנ"ל ולכך עיקר ספיקו של האיבעיא משום ר"א דעי"ז נפרש בת"ק כ"ש חדש פנ"ל.

שוב ראיתי בפ"י שכ' ג"כ דמה"ט דחוק פדי שלא נגיה פנ"ל: ומאי דמיתי גם אי ר"י לחומרא לשון אף חדש. היינו דאדרבה קאמר אי ר"א לחומרא ע"כ נפרש אף חדש דכ"ש ערלה כו' וממילא פיון דמצינו בברייתא דר"א סבר אין ערלה בח"ל ע"כ נגיה חדש כדמסיק אי ר"א לקולא ושפיר הפי' אף פנ"ל וא"צ להגיה: לכאורה אי ר"א לקולא למל"ל דערלה הלכתא כו' פשוט יותר לאוקמי כר"ש דכולן מה"ת ק"ו מקדש.

ור"א אמר אף חדש. א"כ ממילא פשיטא ערלה כו' דאין ק"ו פנ"ל.

וצ"ל דאי רק מק"ו דחדש יליף לא שינוי דלא (חסר): תוס' ד"ה אקריב עומר ונהדר אכול בירושלמי מקשה למה לא אכלו מצה יבא עשה דמצה ונדחה ל"ת דחדש ותיירץ אין עשה דקודם הדיבור דוחה כו' א"נ גזירה כזית ראשון אטו שני כו'.

הנה בירושלמי הלשון אין עשה דוחה ל"ת אלא א"כ כתובה בצידה וכן הביאו תוס' ר"ה ד' י"ג ע"ב רק התוס' מפרשים פוננת הירושלמי פו על קודם הדיבור ופשטא דלישנא דחוק לפרש פו.

גם מ"ט לחלק בין קודם הדיבור פיון שהעשה ישנה גם עתה. גם הא פ"ק דיבמות ד' ה' ע"ב אמר דיותר סברא דעשה שישנה לפני הדיבור ידחה ל"ת דדחי התם מה לתמיד כו': ונראה לע"ד לפרש דהא יש לתמוה מה פריף דהעשה ידחה כו'.

הא מבואר פסחים פ' כ"ש דף ל"ה דאין יוצאין במצה של טבל משום שכל שישנו כו' יצא זה שאין איסורו משום ב"ת חמץ אלא משום כל תאכל טבל כו'. ומה פריף דידחה ל"ת דחדש הא אין פאן מצנת מצה דאם יהיה חמץ יהיה אסור משום כל תאכל חדש ממילא אינו יוצא ידי מצה ולא שינוי שידחה.

ודונק לומר דפריף למ"ד איסור חל על איסור. אמנם י"ל דאפשר הא בהא תלי' דכיון דאמרינו דעשה דוחה ל"ת נעשה דמצה דחי ל"ת דחדש.

שוב שפיר יהיה יוצא ידי מצה דאם יהיה נעשה חמץ עכשיו יהי' שפיר עובר משום כל תאכל חמץ ולא יהיה שינוי אין איסור חמץ חל על איסור חדש שהי' מקודם. דהא בליל פסח קודם שנתחמץ העיסה היה יכול לאפותה ולאכלה ואין פאן איסור חדש דהא עשה דמצה דוחה ל"ת דחדש וע"י שנתחמץ באו בבת אחת שני האיסורים חדש וחמץ.

ובב"א שפיר חיילי דהא פיון דקודם שנתחמץ היה מותר לאכלו עכשיו יהיה מאיזה טעם שיהיה שוב חל איסור חמץ א"כ ממילא דחי העשה דמצה את ל"ת דחדש ושפיר מותר יוצא ידי מצה.

ואף דכל שאינו דוחה אין יוצא ידי מצה שיהיה אין אחע"א. מ"מ אמרינו פיון שבאמת הדין דדוחה ואי דוחה שפיר חל ויש פאן קיום המצוה דיהיה חל שפיר דוחה ומקנים פנ"ל: אמנם באמת נראה דז"א דבשלמא אם היה העשה דוחה ל"ת לגמרי שלא יהיה איסור פלל פמו פלאים בציצית דאמר לא תלבש כו' גדילים תעשים לה מהם ודרשינו סמוכין שהתירה התורה.

ואף דילפינו מינה דעשה דוחה ל"ת היינו דאמרין מה שהתירה תורה משום דהעשה דוחה ל"ת ולכה התירה תורה לגמרי ואף דאפשר וילפינו לשאר עשה דוחה ג"כ אבל לא שיהיה היתר ובאפשר לקיים שלא ידחה אינו דוחה.

וכן פתבו תוס' מנחות מ ד"ה פיון שאפשר במינו דרבנן הוא דגזר פיון דאפשר לקיים שניהם אבל מה"ת מותר דכלאים ממש מותר בציצית ולא משום דחי' ע"ש. ולכאורה תמוה דהא יליף מכלאים בציצית לכל עשה שדוחה ל"ת.

אף הפי' ברור כמ"ש דכאן דאסמכי' קרא גדילים תעשה מהם התירה תורה בפירושו ואף דהטעם משום דדחי' מ"מ מטעם דדוחה התירה תורה לגמרי. ואעפ"כ במה שאין העשה סמוך ללאו והלאו בפני עצמו והעשה בפני עצמה לא שייך דהתירה תורה שבמקום העשה לא יהיה הלאו דאין ענין הלאו לזה רק כשמזדמן שא"א לקיים העשה בלי דחי' ללאו אמרין דהעשה אלים מהל"ת כמו דבכלאים התירה התורה בשביל העשה הלאו.

ואמרין שדוחה אבל רק בתורת דחי' ובאפשר לקיים שניהם לא דחי' כלל מן התורה. וכן ביום ימול אפילו בשבת תמיד במועדו כו' אמרין הותרה וקשה ג"כ איך בעי למילף דדחי' ל"ת שיש בו פרת הא שם הותר.

רק ג"כ הפי' פנ"ל דשם בהעשה גופי' התירה התורה להלאו שפיר הותרה רק דאמרין טעם ההיתר משום דהעשה אלים מהלאו ויליף מינה שדוחה. אבל רק בתורת דחי' פנ"ל.

וא"ש בכמה דוכתי פנ"ל וא"כ כאן בענין אין איסור חע"א אם הי' עשה דמצה סמוך ללאו דחדש שהיה התורה אומרת דבמקום מצה אין כאן איסור חדש הנה שייך שפיר כמ"ש דאם הנה מתחמץ בליל פסח ודאיהיה חל איסור חמץ על חדש דהא קודם שנתחמץ לא הנה איסור חדש כלל דהנה מותר לאוכלו עתה בלילה זו בלא איסור כלל ושפיר כשנתחמץ חליו ב' האיסורין בב"א פנ"ל.

אבל יש שאינן סמוכין והל"ת דחדש בפ"ע והעשה בפ"ע רק כשמזדמן שא"א לקיים בלי דחי' דחי' הל"ת פדי לקיים העשה אבל יש כאן האיסור חדש על העיסה גם קודם שנתחמץ רק דהנה מוטל עליו לקיים המצוה דמצה והנה דוחה הל"ת אף שאסור אבל כל זמן שאינו מקיים המצוה יש כאן האיסור חדש ושפיר כשנתחמץ אינו חל על איסור חדש דלא שייך שבא בב"א דהא פיון שאינו מקיים שנתחמץ ויש האיסור חדש מקודם על מה שאין מצוה פנ"ל.

וממילא אינו יוצא כלל ידי מצה כמו בטב"ל פנ"ל: וממילא מיושב בעזה"י. ומדוקדק לשון הירושלמי דאין העשה דוחה ל"ת אלא א"כ כתובה בצדה.

היינו לענין שידחה לגמרי הלאו שלא יהיה איסור כלל זה דווקא כשכתובה בצדה כמו כלאים בציצית דבזה מיקרי היתר דהא אמרה תורה שבאופן זה אין האיסור כלל. אבל כשאינה כתובה בצדה אינו דוחה לגמרי האיסור.

ויש כאן איסור רק שדוחה מצד דחי' פדי לקיים ושפיר אין אחע"א וממילא אינו יוצא כלל ידי מצה כמו בטב"ל ולא שייך שתהיה דוחה פנ"ל. וא"ש דסובר ג"כ כגמ' דילן דלא

מצינו חילוק בין קודם הדיבור כנ"ל: אמנם י"ל דלא קשה הא דאין איסור חע"א דהא קשה התם בטבל למה לא יחול איסור חמץ לענין בל יראה.

גיהו דהנאה לא מיקרי מוסיף כמ"ש הרמב"ם ז"ל כיון שהוא בכלל לא יאכל כו' אבל בל יראה שפיר הוי מוסיף וכשנתחמץ אחר שהיה טבל ניתוסף בל יראה וחייל. אף י"ל דהא תוס' הקשו שם (פסחים ל"ח) למה ליה קרא דאינו יוצא בטבל הא מצה של מעשר שני אינו יוצא דבעי מצה שלכם.

וטבל לא מיקרי שלו משום חלק הפה ע"ש שתירצו דאוכל יותר מכונית וקצת דוחק. ובפשיטות י"ל דגיהו דטבל כל זמן שהוא בעין יש לפה חלק בו ולא מיקרי שלכם ונימא דמתנות שלא הורמו כמו שהורמו דמנין לענין זה שאינו שלו.

דהוי כחוב אפותיקי מפורש דלא מצי לסלוקי בזווי דאמרין למפרע הוא גובה כמ"ש תוס' גיטין פ' השולח וב"ק פ' המניח וכן בטבל שיש חיוב ליתן חלק לכהן ולא מצי מסלק כנ"ל מ"מ היינו כל זמן שבעין ועומד ליתן לכהן אבל פשאכולו הא אף בגזל גמור מדלעסי קניא כדאמר בתנבות פ' א"נ.

ומכ"ש בטבל מלבד דקנאו בשינוי פשאור גזל. רק דכאן עדיף יותר כיון דאינו עומד עוד ליתנו לכהן מיקרי שלו דהא לא יבוא לפהו ובהדיא אמר חולין ק"ל ע"ב מנין לבעה"ב שאלו פירותיו טבלים שפטור מהתשלומין כו' אשר ירימו אין לה ביה אלא משעת הרמה ואילף.

ואפילו אחר הרמה אמר התם דהיה פטור דמזיק מתנות פהונה או שאכלן פטור דפקע חיובי' כיון שאינו בעין עוד. ואיך נימא דקודם הרמה לא יהיה נקרא שלו פשאכלן משום חלק פהו הא אף אם היה מרים ואכלן היה ג"כ שלו.

וע"כ לחלק דדוקא פשהו בעין מיקרי באתרוג אינו שלו משום חלק הפהו דכיון שבעין וצריך ליתנו כנ"ל משא"כ פשאכלן דבשלמא מעשר שני אי ממון גבוה א"ש דמיקרי אינו שלו אף שאכלן דהא יש לו רשות לאכלו רק משום דמשולחן גבוה זכי ושפיר בשעת אכילה אינו שלו ואינו יוצא במצה משא"כ בטבל כנ"ל ובחולין קל"א מחלק הש"ס בין דאימנהו בעינייהו ע"ש וקושיות התוס' תמוה כנ"ל וצ"ל דהתוס' סוכרים כיון שבה"ב"א שנעשה שלו בשעת אכילה י"ל דלא מיקרי שלו לצאת בו ואף דמדלעסי קניא י"ל דקושיות התוס' לר' אסי חולין קל"ד דסבר מתנות פהונה אינו נגזלות וי"ל דלא קניא בשינוי אף גם זה אינו דלכ"ע קיי"ל כמתני' דלא הספיק ליתנו עד שצבעו פטור דקני בשינוי ואין להאריף פאן: עכ"פ אי נימא כנ"ל ממילא שפיר קאמר דאין איסור חמץ חל על טבל.

היינו אותו כונית שאוכל לצאת ידי מצה הא אם יהי חמץ לא יהיה חל על איסור טבל דלא שייך דניתוסף כשנתחמץ כונית זה שעובר על בל יראה. דהא קודם שאכלו כל זמן שבעין שפיר יש בו חלק הפהו דאינו שלו כמו באתרוג ואינו עובר כלל אבל יראה דשליף אי אתה רואה כו' ופחות מכונית אינו עובר אבל יראה וממילא לא ניתוסף איסור ככונית זה שנתחמץ בפירט אי נימא דכל הטבל מיקרי אינו שלו כל זמן שבעין.

וממילא פשאכולו אינו חל על טבל. וממילא פשהו מצה אינו יוצא כנ"ל.

וממילא פאן בחדש שפיר אם הנה חמץ הנה חל משום איסור מוסף דבל גראה פיון
שהוא שלו פנ"ל ומקשה הירושלמי שפיר דיבוא עשה ונדחה ל"ח פנ"ל. ולפ"ז נדחה פי'
הנ"ל עוד י"ל למאי דאמר פרייתות ד' ה' דלחם קלי וכרמל ג' לאונן חלוקין בחדש וכ"פ
הרמב"ם פ"י מהמ"א ואמר התם דלא גלפינו חד מחבריה דקלי איתא בעינינו משא"כ
לחם דנטחון ע"ש.

ונראה דבעיסה של חדש גם אם הי' ראוי לאכילה אפשר דלא הי' איסור לאו פיון
שנשתנה ואינו בעין וליתא בכלל קלי וכרמל וגם לחם לא הוי. רק פשנעשה לחם שקרמו
פניה בתנור אז חל איסורא דלחם כו' וא"כ י"ל דלא שנייה כלל אין איסור חל על איסור
שאיסור חמץ לא יחול אאיסור חדש דהא איסורא דלחם לא תאכלו אינו אלא פשנעשה
לחם ואז פבר איסור חמץ ועכ"פ בב"א ונשפיר חניל.

דבשלאמא בחלב וכה"ג אף דג"כ אוכל חלב חי פטור ומ"מ מיקרי שהאיסור מקודם לבשל
ולאכול. וכן גבילה ג"כ חי אינו ראוי כו' ז"א דשם איסורא דחלב עליו פשהוא חי כמו
אח"כ רק דהתורה אמרה לא תאכלו ונשלא פדרה אכילה לא מיקרי אכילה א"כ פשאכלו
חי מיקרי שלא אכל כלל אבל הלאו דלא תאכלו הוא על החלב פשהוא חי רק שא"א
לאוכלו אלא ע"י בישול.

וכן בכל דבר. משא"כ פאן בחדש שאמרה תורה לחם וקלי כו' ולאו דלחם מתחיל
פשנעשה לחם וקודם אין איסור כלל משום לחם לא מצד שלא פדרה כו' דהא אף אם
הנה קלי הנה אסור משום קלי ולא משום לאו דלחם אף שראוי לאכילה.

וא"כ ממילא פשנעשה לחם ופקע איסור קלי וכרמל ובא איסור לחם וכבר אסור ונשפיר
חניל ולא שנייה כלל אין איסור חל על איסור כו' ונשפיר יוצא ידי מצה פנ"ל: מ"מ אפשר
לדחות דכיון דשלא פדרה אכילה אינו אסור מה"ת.

וא"כ פיון דאסרה תורה לאכול לחם מן החדש א"כ איסור זה הי' קודם שנתחמץ על
העיסה שאסור לאפותה ולאכול לחם ממנה וכשנתחמץ לא ניתוסף עלי' איסור רק ג"כ
שלא יאכל לחם ממנה דקודם הוי שלא פדרה אכילה והאיסור ג"כ שלא יאכל הלחם
ממנה משום חמץ וכבר אסור משום חדש איסור זה לאכול הלחם ממנה פנ"ל.

ואינו מוכרח. ועוד דלהפוסקים כר"א דגוקשה בעיניו בלאו.

ופירש"י חמץ שאינו ראוי לאכילה. ונראה משם פ' כ"ש דגם אוכל עיסת חמץ הוי בלאו
דגוקשה אף שאינו פדרה אכילה לכל אדם אף דבשאר איסורים פטור ע"ש לפי אה"ע
בהה דמישרף שריף בטלה דעתו אצל כל אדם דפי' דלר"א בלאו פגוקשה ע"ש באבן
עזר סי' תמ"ב א"כ ודאי חל איסור חמץ מקודם דחל הלאו דגוקשה על העיסה מיד
פשנתחמץ קודם אפי' וכשנעשה לחם לא פקע עכ"פ איסור חמץ וחל שפיר כו'.

אף משאר פו' משמע דגם בחמץ אינו אסור שלא פדרה אכילה מה"ת פשאר איסורין.
וכן משמע בש"ס ריש פ' כ"ש דאמר הפל מודים כו'.

ואינו מוכרח די"ל לרבנו קאי ומ"מ נראה עיקר פנ"ל דאיסור לחם מתחיל אח"כ. וכן
צ"ל ג"כ דלכאורה קשה הא אמר חולין ד' י"ז גבי בשר נחירה אי בשבע שפכשו הא

אפילו פתלי דחזירי אישפרי להו דאמר ואכלת כו' אלא בשבע שחלקו ואיב"ע פי
אישפרי שלל דכותים דידהו לא וא"כ מה עדיף איסור חדש משאר איסורין הא הו
יכולין ליקח מתבואה שלל פותים ולאכול מצה ולא הי' אסור משום חדשדשלל פותים
תישפרי להו.

ולחנ"ל א"ש דע"כ ליקח קודם שנעשה עיסה דצריך שימור לשם מצה וא"כ לאו דלקח
לא תאכל מן החדש הוי שלל דידהו דלא הותר דזה האיסור נעשה אחר שכבר לקחו מן
הנכרים כשנעשה לקחם: עוד י"ל הירושלמי הנ"ל דהא קשה עוד מה פריה נעשה דמצה
ידחה לאו דחדש הא קי"ל בפסחים דף ל"ח ע"ב דאינו יוצא בחלת תודה ורקיקי גזיר
משום דבעינו מצה הראוי לשבעה וכינון שאסור לאכול אחר יום ולילה משום גזיר אינה
ראוי לשבעה ואינו יוצא בה ע"ש.

וא"כ איך נימא נעשה דמצה דוחה כו'. הא מ"מ אינה ראוי לשבעה דאח"כ רשות ואינה
דוחה הלאו.

וממילא גם הכזית של חובה אינו יוצא בה כלל ולא שיניף שידחה פינו דאף אם ידחה
מ"מ אינו ראוי לשבעה ואינו מקנים המצנה ולא דחי ממילא כו'. ואף דגם ממחרת הפסח
העומר מתיר מ"מ פינו דאסור כל יום ראשון וגם יום ב' עד הקרבת העומר לא מיקרי
ראוי לשבעה דמשמע שיהי' ראוי כל שבעה: אף נראה דזה מיקרי ראוי לשבעה פינו
דאמרינן נעשה דוחה ל"ת דחדש ואם הי' המצנה כל שבעה לאכול מצה הי' דוחה כל
שבעה והי' מותר.

רק דאח"כ רשות ואינו דוחה. וא"כ לעגנן הכזית ראשון של חובה שיש המצנה ודוחה
הל"ת שפיר מיקרי ראוי לשבעה דהא אם המצנה תלוי בזה שלא יצא בה עד שיהי' מותר
כל שבעה ממילא יהי' מותר כל שבעה מטעם העשה דוחה פינו דבלאו הכי לא קנים
העשה.

שפיר הוי ראוי לשבעה ויוצא בה. וממילא אח"כ אסור ומ"מ יוצא בה: ונראה ראיה לזה
דהא ביבמות כ' ע"ב דאמר באלמנה מן הארוסין נעשה לידחי לא תעשה דמשני גזירה
ביאה ראשונה אטו ביאה שני'.

והקשו בתוס' דגם ביאה שני' לישפרי דבעינו הקמת שם ואין אשה מתעברת מביאה
ראשונה ומירצו דבעינו רק ראוי להקמת שם ע"ש. והא פינו דאסרינן ביאה שני' א"כ
אינו ראוי להקמת שם דמחמת איסור מיקרי ג"כ אינו ראוי.

וע"כ הטעם פנ"ל. דאי נימא דתלמי' בהא דאם תהי' ביאה שני' אסורה לא יתקנים מצות
ביום בביאה ראשונה א"כ גם ביאה שני' תהי' מותרת נעשה דוחה כו' ושפיר מיקרי
ראוי להקמת שם.

וכינון דמיקרי ראוי ומקנים בביאה ראשונה שוב ביאה שני' אסורה פנ"ל והוא ג"כ כמו
פאן דמיקרי שפיר ראוי לשבעה פנ"ל ואעפ"כ אסור כזית ב': ומ"מ אינו מוכרח די"ל
בבבום בעינו רק שיהי' ראוי בגופו להקמת שם ומחמת איסור אף שאינו ראוי ומ"מ
מקנים דמצונו בפסח להיפוך דאכילה לא מעכבא רק בעינו שיהי' ראוי לאכילה ואעפ"כ
קי"ל דכל הבא בטומאה אינו נאכל בטומאה.

ואף פסח נאכל בטומאה משום דאם לא יהי נאכל גם הנריקה תהי פסולה שאינו ראוי לאכילה ע"ש פסחים ע"ז ע"ב. ומוכח דבאמת מותר לאכול מה"ט.

ולא אמרינן דעכשיו שהיא ראוי שוב יהי אסור כנ"ל. אף שם מצוה האכילה.

משא"כ כאן דרשות. וגם שם הותרה לחד מ"ד.

וי"ל כן פונת הירושלמי דאינו פתובה בצידה דאם הי' מותר ממילא הי' מותר כל שבועה כדי שיקנים לילה ראשונה. משא"כ פיון דאינו היתר רק שדוחה ועל כל ז' א"א לדחות דהוי רשות אף אי דחי ואף אי תלי' בהא אכילת לילה ראשונה דאם לא יהי' ראוי לכל ז' לא יקנים העשה מ"מ לא יהי' מותר בשביל זה לאכול כל ז' דהא דעשה דחי ל"ת בעינו דבעידנא דמעקר לאו מקנים עשה.

ואי לאו לא דחי אף אם א"א לקנים העשה בלי עבירת הלואו מ"מ פיון שאינו בעידנא לא דחי. א"כ אף יהי' מותר אכילת כל ז' בשביל העשה דלילה הראשונה הא כבר אכל פזית ראשון ואינו בעידנא ומה חילוק בין אח"כ או מקודם מ"מ מיקרי רק גורם לקיום העשה.

וכיון דמ"מ יהי' אסור אינו ראוי לכל ז' ואינו יוצא ולא דחי כנ"ל דלא מצינו פנה שתדחה העשה טו הל"ת על אחר קיום המצוה שיהי' מותר לעבור אח"כ כדי שיהי' מקנים למפרע כנ"ל ומשני כנ"ל פיון שאין פתובה בצידה.

עוד י"ל דהנה העולם מקשין מהא דשיעורין נשתכחו בימי אבלו של משה א"כ לא ידעו לאכול פזית או כותבת ולע"ד קשה בפשיטות למ"ד א"א לצמצם בידי אדם ג"כ א"כ אף ידחה אם יאכל פזית שמה הוא מעט פחות ואינו מקנים המצוה ונחצי שיעור אסור מה"ת וגם שמה יותר וג"כ ח"ש אסור המותר מן פזית המצוה.

ולפי האנמד יותר נדאי אין רשאים לאכול. ומצמצם יש ב' צדדין לאיסור אי פחות ואי יותר וזה הוי כמו רוב לאיסור שאסור מן התורה וכמ"ש תוס' חולין דכ"ח ע"ב ד"ה לפי: ולכאורה י"ל דהא קי"ל מין במינו בטל ברוב.

וא"כ פיון שאוכל ביחד ואמר בנבחים דע"ח גבי פיגול ונותר וטמא דבטל פיון שאוכל ביחד כו'. וכאן פיון שעל פזית העשה דוחה ל"ת ומותר.

שוב יכול לאכול מעט יותר מפזית שהמותר מעט שאסור בטל ברוב היתר. אף פיון דקי"ל דהיתר בהיתר לא בטיל ע"ש בפוסקים.

ומכ"ש במין במינו כמ"ש הר"ן שם בנדרים די"ז. כמו כן איסור באיסור לא בטיל.

רק בפיגול ונותר דכל אחד איסור אחר ונגד איסור זה שניהם היתר ע"ש. וא"כ כאן מה דעשה דוחה ל"ת אין עושה אותו היתר רק דדחי אף דאסור.

והוי לענן ביטול איסור באיסור שהוא איסור זה עצמו דחוש ולא בטל. וי"ל זה הפי דאין פתובה בצידה ואינו היתר שאינו דוחה האיסור להיות נקרא היתר רק שדוחה שיקנים המצוה אבל לענן ביטול נקרא איסור ולא בטל כנ"ל וממילא א"א לאכול מצד דחי כנ"ל: אף באמת נראה דז"א דבל"ז לא בטל דהא כל שאפשר להסיר האיסור ומפירו נדאי לא בטל מדאורייתא וא"כ כאן דעל פזית העשה דוחה ל"ת ומותר אבל כל מה

שהוא יותר מפזיזת אסור שאין עוד העשה וא"כ איך שיניף שהמותר מפזיזת יהי בטל בהפזיזת הא אפשר להסיר האסור והוא מכירו דהא כל מה שיסיר המותר מפזיזת יהי מסיר האסור ולא מיקרי מעורב כלל ושפיר לא בטיל מה"ת.

וא"כ א"א שידקה פנ"ל אי אמרינו א"א לצמצם פנ"ל: אמנם אפשר למאי דפריה בש"ס (בכורו ד') למ"ד א"א לצמצם ממדות פלים שאמרה תורה כו"כ אמזת איך אפשר ומשני אמרה תורה עביד כו' ע"ש.

והיינו פיון דכך אמרה תורה וא"א לצמצם א"כ הפי' הוא ע"כ שיעשה פפי האומד שהוא כף אמזת ובזה מקנים המצנה. וא"כ פיון דאמרה תורה אכול פזיזת וא"א לצמצם א"כ בקמה שאוכל פפי האומד פזיזת מקנים המצנה ושפיר י"ל דדוחה הל"ת פנ"ל: אף ז"א דבשלמא אם הי' פתוב בצידה שיאכל פזיזת מצה מן החדש הי' שיניף פנ"ל דאף דא"א לצמצם מ"מ הא התירה תורה כשאוכל לפי האומד פזיזת דא"א בענגן אחר פנ"ל אכל כשאינה פתובה בצידה רק דאנו מצרפין העשה דאכילת מצה והא שם בכל מקום מותר לאכול הרבה יותר עד שיהיה נדאי פזיזת וא"כ אין פאן הוכחה דמה שאמרה תורה פזיזת היינו מצומצם ואף שיהיה פחות מעט יהי יוצא בה.

או יותר מעט לא יהי אסור ויהי ג"כ בכלל המצנה פיון דהתורה מייירי בהיתר. א"כ ממילא כשהוא באסור והוא מטעם דחי' לל"ת שפיר א"א לצמצם ואסור כו' ומינשב לשונו באין פתובה בצידה פנ"ל.

היינו כשאינו פתובה בצידה אינו דוחה לגמרי שיהיה כמו אלו מפניש בה פנ"ל. וקצת דוחק לשון אינו דוחה אא"כ כו': גם י"ל מטעם חזי לאיצטרופי דאם הי' פתובה בצידה שידחה לגמרי שהוא היתר לא הי' שיניף הספק שמא פחות מפזיזת והוי ח"ש דאסור מה"ת דהא לא חזי לאיצטרופי שאם ישלים הא לא יהיה אסור כלל דיקנים המצנה ואינו אסור כלל.

ושוב מותר לגמרי אף דיש חשש שמא יותר. שוב יש שני צדדין להיתר אם פחות ואם מצומצם.

ורק צד אחד לאסור שמא יותר ושוב מותר כמ"ש תוס' חולין הנ"נ. רק פיון שאין פתוב בצידה ואינו היתר רק מטעם דחי' א"כ החצי זית שפיר אסור מה"ת דכיון שאינו מקנים המצנה האסור אסור וחזי לאיצטרופי יהיה אסור.

ואף שיהיה דוחה מ"מ אסור הוא ושפיר אסור אף דבצירוף זה יעשה מצנה וידחה מ"מ עכשיו אסור ואסור פנ"ל וא"ש: אף נראה עיקר דכמו דלענגן אסור ח"ש אסור מה"ת והיינו שכל האכילה בכלל אכילת האסור כשיגמר אכילת פזיזת.

כמו כן לענגן קיום המצנה עשה דאכילת מצה ג"כ כל אכילת הכזית בכלל המצנה. וממילא היכא דעשה דאכילת מצה דוחה ל"ת אף שאכל חצי זית ג"כ לא עשה אסור מה"ת דכיון דהוא בכלל קיום המצנה אין פאן אסור פיון דרשאי לאכול כל הכזית לקנים העשה.

אף שאינו גומר אכילתו ג"כ לא עשה איסור ח"ש דכמו דחזי לאיצטרופי לענין האיסור שקהרי אסור כמו כן חזי לאיצטרופי לענין קיום המצוה פנ"ל: ונראה ראי' ברוכה מהא דמס' שבת קל"ג ע"ב בציצין המעכבין את המילה דבעי למימר אומן דלא הילקט ענוש פרת ודחי לימא אנא עבידנא פלגא עבידו אתון פלגא כו' ומסיק פגון דאתא בה"ש דשבת דאמרי לא מספקת כו' דלא ניתן פלל שבת לדחות אז כמ"ש פירש"י ו"ל ע"ש.

מבואר דהיכא שהי' פנאי לגמור שאז ניתן לדחות אף שלא גמר המצוה מ"מ אינו ענוש פרת אף דלא עשה המצוה. מ"מ הא עשה מקצת המצוה מה שהי' רשאי אז.

ולא נעשה איסור למפרע במה שנא גמר המצוה. א"כ ממילא גם בעשה דוחה ג"כ פנ"ל החצי זית שאכל שהי' אפשר אז לגמור אכילת פזית וניתן לדחות שוב לא עבר גם כשאינו גומר פנ"ל ונאף שיגש לחלק קצת ג"כ בין הותרה לדחוי' די"ל במילה הותרה מביום ואפילו בשבת והיה אז היתר.

משא"כ בדחוי' כשאינו מקיים עבר פנ"ל. וגם הא יש אוסרים שני מזהלים בשבת וע"כ מחלקים דדוקא אינו ענוש פרת אבל איסורא איכא.

מ"מ נראה דוקא שם דעשה כל האיסור דחילול שבת והמצוה לא עשה פולה. אבל בתצי שיעור שגם האיסור רק מחמת שהוא בכלל אכילת פזית ועשה מקצת האיסור.

והא עשה מקצת המילה ג"כ פנ"ל: עוד נראה לע"ד למאי דקי"ל דאמרינו הואיל ואי מקלעי אורחים חזי להו ויהי' למפרע הבישול בכלל ההיתר שפיר לא עבר אף דלא מקלעי אח"כ. וכן אמר שם בפסחי' פ' א"ע (שם דף מ"ז) הואיל דחזי לדם צפור אף דמחמת דחי' לל"ת ע"ש בתוס' וכן הקשו תוס' שם דמ"ו על מלאכת שבת דנימא הואיל אי מנדמן חולה פקוח נפש כו' ותירצו דלא שכיח ע"ש.

ובמה שבידו לכ"ע אמרינו הואיל ע"ש ביצה דכ"א. וא"כ שם בשבת נראה דמה"ת מותר דהא הואיל ואם יגמור וילקט יהיה מותר למפרע מה שעשה שוב אף דאינו גומר פלל ג"כ לא עשה איסור מה"ת פלל מאחר שבידו לגמור.

ואמרינו הואיל פנ"ל. וכן בהנ"ל באוכל חצי זית חדש למצה פנין דעשה דוחה ל"ת ואם יגמור אכילת הכזית יהיה למפרע היתר החצי זית שאכל שוב אף שאינו גומר לא עשה איסור מטעם הואיל ואם הי' גומר היה בכלל ההיתר אינו איסור מיד פנ"ל.

ולכך שם בשבת כשאין פנאי לגמור שהוא בה"ש דלא שינוי הואיל עבר פנ"ל וכן במצה אם סמוך ליום שאין פנאי רק על חצי זית עובר משא"כ כשבידו פנ"ל: ואפשר דגם טעם האיסור בח"ש דחזי לאיצטרופי ג"כ מטעם הואיל.

דהואיל אמרינו אף לחומרא ע"ש פסחים ס"ב וממילא מותר לאכול פזית מצומצם דיש ב' צדדים להיתר אי פחות ואי מצומצם פנ"ל: ומנהגינו מיושב שב' מזהלים בשבת עיין במחלוקת ב"י ורמ"א הלכות מילה דלמ"ד דקי"ל הואיל אין איסור פלל פנין שאם יגמור יהי' למפרע בכלל ההיתר פנ"ל אף במילה אמרינו (פסחים ס"ב) דלא אמרינו הואיל דמיקרי מחוסר מעשה טפי מכתובה ע"ש ובתוס'.

אף יש לחלק בין גמר המילה לערל לגמרי ע"ש גם היכא דאיכא למיעבד בלא הואיל לא עבדינו בהואיל ע"ש בפסחים פ' א"ע. רק רמ"א פיון שגומר באמת אחר אין איסור.

ע"כ לא אמר בש"ס רק היכא שאינו גומר אז מפרת הוא דפטור אבל משמע דאיסור איכא משא"כ כשגומר ע"ש. וממילא אם הירושלמי סבר דלא אמרינו הואיל במה שלא הותר רק מטעם דחי ע"ש בתוס' ג"כ שפיר החילוק בין פתובה בצידה כו' ואין להאריך: והתוס' ורש"י פירשו דקונדם הדיבור מיקרי אין פתובה בצידה.

ובפשיטות לא קשה קושיות מהרי"ט דפ"ק דיבמות דבעי למילף ממילה פסח ותמיד דחי שפן ישנו לפני הדיבור דמשמע דאדרבה ראוי יותר לדחות עשה דלפני הדיבור כו' ע"ש. וי"ל בפשיטות דחזינו יבמות ד' ו' ע"ב תנא דבי ר' ישמעאל וכי יהי כו' והומת שומע אני בין בשבת בין בחול ומה אני מקיים מסללי' כו' בשאר מלאכות חוץ ממיתת ב"ד כו' או אינו אלא אפ"ל במב"ד ומה אני מקיים והומת בחול ולא בשבת כו' משמע דהספק גם בשאר עשה ול"ת ג"כ פנ"ל אי אמרה תורה העשה סתם בכל גונוי פיון שלא חילקה התורה ומה אני מקיים הלאו שלא במקום מצוה או להיפוך הלאו בכל גונוי אפ"ל במקום מצוה ומה אני מקיים העשה שלא במקום ל"ת.

וע"ז ילפינו מפלאים בציצית או מראשו דלהיפוך דעשה דחי לא תעשה. והתורה אמרה העשה בכל גונוי.

והלאו שלא במקום העשה. ומ"מ דוקא כשא"א לקיים העשה רק ע"י, העברת הלאו.

דבלא"ה עדיין כמו בלא העשה שהלאו עומד, במקומו פיון שיקיים העשה בלא"ה. רק דהתורה הקפידה שלא תבטל העשה אף במקום שיצטרף ע"כ לעבור הלאו פנ"ל ולא נאמר הלאו במקום שיצטרף ע"כ שלא לקיים העשה.

ולכך אמר הירושלמי דנה דוקא בעשה דלאחר הדיבור אבל עשה דלפני הדיבור ממילא אין ראיה ממה שנאמרה העשה סתם: שהוא אף במקום עבירת הלאו דהא לא היה הלאו כלל ואדרבה י"ל יותר שאח"כ שנאמר הלאו סתם שהוא אף במקום קיום העשה ולא דחי פנ"ל.

אבל שם במילה ופסח דאמרה תורה להדיא דדחי שבת ונגמר מיני' שאר עשה שפיר אמרינו להיפוך דיש עדיפות בעש' זו שישנה לפני הדיבור וכשאר פירכא ואמרינו רק עשה כזו דאלימא אמרה תורה דדחי שבת ולא שאר עשה.

(אבל באותו שלא נאמר דדחי רק מפלל פלאים בציצית אמרינו להיפוך פנ"ל. דהא באמת ל"ת חמיר מעשה כדאמר ריש יבמות ומ"מ דחי.

וע"כ שנאמר פנ"ל דלא נאמר הלאו כו' ויש חילוק: בעזה"י סוגיא דחדש לדינא הנה הרי"ף ורמב"ם ורא"ש ושאר פוסקים פסקו, ולשון הרי"ף ז"ל פאן וקי"ל כו"א דסתם לו תנא פנומי' דתנו החדש אסור מה"ת בכל מקום והערלה הלכה כו'.

וכ"ש פתב הרא"ש ז"ל פאן. וסוף פסחים הוסיפו עוד ואסור לן למיכל חדש כו' והביאו הא דרבינא מנחות ד' ס"ח דאמר אמרה לי אם אביה לא הוי אכיל אלא באורתא כו' ע"ש.

וכן בתשובות הרא"ש סי' ב' לא הביא סוגיא דמנחות אלא מטעם דהלכה פסותא משנה דערלה וגם ר' ישמעאל ור"ע ס"ל פן ע"ש ותמוה מאוד כמ"ש התוי"ט ובעל פ"י פיון דאיפליגי בהדיא אמוראי בש"ס מנחות שם ר' פפא ורב הונא ברי' דרב יהושע סברי חדש בח"ל לאו דאורייתא.

ורבנו דבי ר' אשי אכל בצפרא דשיבסר קסברי חדש בח"ל דאורייתא וריב"ז מדרבנו קאמר וכי תיקון ליום הנה לספיקא לא תיקון ונהדר מייתי הא דרבינא כו' אלא באורחא דשיבסר דסבר לה כר"י ותייש לספיקא א"כ וכי רוצים הרי"ף והרא"ש להכריע מסברת עצמם בפלוגתא דאמוראי הא ע"כ ר"פ ור"ה לא תישי מתני' דערלה ואי ס"ל הלכה פרבא דבר"א ורבינא דבתראי לגבי ר"פ ור"ס הי' להם לומר רק זה דהלכה פרבנו דבר"א והעיקר חסר בדבריהם.

ואי סברי דאין ראי' כ"כ משם די"ל דמה דאמרי חדש בח"ל דאורייתא י"ל דחוששין למ"ד דאורייתא ומחמרי שלא לאכול דלישנא דלא הוי אכלי משמע קצת פו'. או דאפשר דרבנו דבי ר' אשי לא תשיבי בתראי לפסוק נגד ר"פ ור"ה פדאמר בכתובות ובסנהדרין דלמא רבנו דבי ר' אשי כשמואל ס"ל משמע דאפשר שיסברו שלא פהלכה.

ורבינא לאו משמין דנפשי' אמרה אלא דאמרה לי אם משמין דאבונה כו'. לכו לא הוי פסיקא לרי"ף ורא"ש משם דהלכה והוצרכו להביא מסתם המשנה.

א"כ תמוה להיפוך מאי מהני להו טעמא דסתם משנה פיון דר"פ ור"ה ע"כ לא תיישו לה ועבדי עובדא לקולא עיין בתוי"ט ופ"י שהאריכו הרבה בזה. וגם על הט"ז הלכות חדש ומ"א סי' תפ"ט.

דכתבו צדדי ההיתר די"ל דסתם ואח"כ מחלוקת ואין הלכה פסותא. ומה תועלת בזה פיון דפלוגתא דאמוראי הוא ע"ש: נכתב הפ"י לפרש דבריהם דפלוגתיהו דר"פ ור"ה הוא משום דסתמא אחרניי אשכחו ריש פ' כל קרבנות ציבור מנחות דף פ"ד חוץ מעומר שאינו בא מח"ל ואמר בגמ' מתני' דלא כריב"י דסבר עומר כו' דחדש בח"ל דאורייתא אקרובי נמי מקרבינו כו'.

וסברי ר"פ ור"ה דהך סתמא טפי עיקר דאיתמר בגזנתא דדיני חדש. ורבנו דבר"א ורבינא ס"ל דסתמא דערלה עיקר משום דסברי פאביי דתל' בפלוגתא דר"י ור"ע וכיון דהלכה כר"ע ס"ל דהך סתמא כר"ע עיקר טפי ולכו הביאו הרי"ף והרא"ש הך דסתמא דערלה משום דר"ע סבר הכי דזה עיקר הטעם שפסקו רבנו דר"א ורבינא דחדש בח"ל מה"ת ע"ש בקונטרס אחרון.

ולענ"ד פירושו בדבריהם רחוק מפשוטו שלא הביאו כלל סוגיא דמנחות הך משנה דעומר אינו בא מח"ל ויסקכו ע"ז. וכן לא הביאו הא דרבנו דר"א ויאמרו רק הטעם דהלכה פסותא דערלה מאי צורך להם לזה יהי אינה טעם שיהי' פיון דעכ"פ רבנו דר"א ורבינא סוברים פן וגם פאן לא הביאו הא דרבינא ג"כ רק דהלכה כר"א דסתם כו': ונראה לענ"ד פי' הפשוט בדבריהם ז"ל.

דודאי מסברא הי' לנו לומר פיון דהלכה פרבנו דהקא נגד ר"א וגם אמר פ"ק דנדה דאין הלכה כר"א אלא בד'. א"כ למה פסקו רבנו דר"א ורבינא דחדש בח"ל מה"ת פנ"ל.

רק דהוי אַמרינו דפליגי בהא דאיבעי' הָא אי ר"א לקולא פליגי או לחומרא וסברי רבנן דר"א ורבינא דר"א לקולא פליגי וּשפיר פסקו כ"ק דר"א ור"פ ור"ה סוכרים דר"א לחומרא פליגי ופוסקים ג"כ כ"ק ותרנוניהו דלא כר"א רק פרבנו דהָא והי' א"ש כפשוטו.

וא"כ אי גימא פון שוב הי' ממילא הלכה כר"פ ור"ה דהָא סתמא דש"ס הָא מסיק דר"א לחומרא פליגי. ופשיט לי' מאביי א"כ סבר סתמא דגמ' כר"פ ור"ה ממילא דחדש בח"ל לאו דאורייתא וכאלו איפסקא הלכתא כר"פ ור"ה הנ"ל.

ואף דרבנן דר"א ורבינא בתראי מ"מ הלכה כסתם גמ' פנ"ל. ולזה כתב הרי"ף ז"ל שאינו פון רק דקי"ל כר"א דסתם לן תנא פנותי' בסתמא דערלה פנ"ל היינו דמה דפשיט הָא הש"ס דר"א לחומרא פליגי הוא אליבא דכ"ע גם לרבנן דר"א ורבינא דטעמניהו אף דר"א לחומרא מ"מ קי"ל פנותי' דסתמא דערלה פנותי' וּשפיר פסקו ג"כ פרבים אף דמה אולמא הָא סתמא כו' מ"מ שפיר פסקו אַמוראי פרבנן כמו ר"פ ור"ה.

ולא תלי' באיבעי' דהָא פלל וממילא נשאר ההלכה פרבנן דר"א ורבינא דבתראי פנ"ל. ומדוקדק לשונו דלא כתב הרי"ף ז"ל פאן רק זה דקי"ל כר"א דסתם כו' היינו לשלול ההוכחה מפשיטות האיבעי' דגימא דסוגין רק כר"פ ור"ה פנ"ל.

הביא דאין הוכחה דאף דר"א לחומרא מ"מ סברי שפיר דקי"ל כר"א משום סתמא דערלה. וכינון שאין הוכחה מש"ס דכאן ממילא באמת קי"ל כר"א משום סתמא דערלה כדסבר רבינא וכן סוף פסחים דמייגרי בעיקר ההלכה הוצרך להביא תרנוניהו להקדים דתנו החדש אסור כו' סתמא דערלה ואח"כ מיייתי הָא דרבינא למימר דטעמא דרבינא לאו משום דסבר פרבנן ור"א לקולא פליגי וממילא לא הי' הלכה כמותו מש"ס דהָא.

רק דכינון דסתמא דערלה כו' אַמרינו דטעמא דרבינא אף דר"א לחומרא סבר כר"א ושוב הלכה כמותו. דלא מוכח מש"ס דלא פנותי' פנ"ל.

וכן הרא"ש ז"ל בפתשובה ג"כ הוצרך לטעם זה דסתמא כו' וכן ר"י ור"ע סברי פון שיהי' טעמא דרבינא פנ"ל. ומש"ה הלכה פנותי' פנ"ל.

ופשוט לענ"ד: וטעם פוסקים המתירין באמת פנ"ל דסברי דתלמי' בהָא בעי' וממילא פסקו כסתמא דש"ס דר"א לחומרא והלכה פרבנן. שוב ראיתי שגם הפ"י ז"ל כתב בטעם המקילין פנ"ל.

ולא ידעתי למה נדחק ברי"ף ורא"ש ז"ל הָא י"ל פשוט פנ"ל: עוד כתב הפ"י, להוכיח מפשטא דסוגיא דהלכה כ"ק לקולא דאל"כ קשה אביי גופיה למה מוקי ת"ק דלא פהלכתא ולמה לא אמר דר"א לקולא ויהי' מתני' דערלה כ"ק וניהו דאי תני אף החדש י"ל דדחיקא ליה לומר דקאי אף אקמיינתא אבל למאי דמסיק תני חדש ולא תני אף א"כ שפיר מציי לאוקמי ת"ק לחומרא בלי דוחק שפבר כ"ש חדש ור"א פליגי חדש דוקא ולא ערלה וכלאים.

ומוכח מזה דאביי ס"ל באמת חדש בח"ל לאו דאורייתא ומוקי לת"ק פהלכתא. וכינון דסתמא דש"ס תופס דברי אביי עיקר אלמא הכי הלכתא אף לגבי רדר"א ורבינא ע"ש.

וְכַתֵּב דַּע"ע לְדַעַת הַמַּחְמִירִין וְאֵח"פ כְּתֵב לְדַחֵן דִּי"ל דְּזֵה שְׁנֵאמַר דְּסִבְרָת"ק כ"ש חֲדָשׁ
הוּא דְּחֻסָּה לְאַבְי"ע"ש: וְלַע"ד אֵין הוֹכְחָה אֵי תְּנִי חֲדָשׁ לֹא אַף א"א פְּלִל לֹמַר דַּר"א
לְקוּלָּא פְּלִיג פִּינוּ דְּגַם ת"ק סִבְרָה דְּחֲדָשׁ נוֹהֵג דְּאִמַּר עֲרְלָה כּו' וְכ"ש חֲדָשׁ א"כ מֵאֵי אִמַּר
חֲדָשׁ.

פִּינוּ דְּבִזְזָה לֹא פְּלִיג הָוֵי לִי לְאַפְלוּגֵי אַעְרְלָה וְכִלְאִים וּמַה לּוֹ לְהַזְפִּיר חֲדָשׁ שְׁשׁוּנָה לַת"ק
וְעִיקַר מֵאֵי דְּפְלִיג לֹא אִמַּר. בְּשִׁלְמָא אֵי ר"א לְחוּמְרָא אִמַּר שְׁפִיר דַּת"ק אִמַּר חוּזַן מְעַרְלָה
כו' אֲבָל לֹא חֲדָשׁ אִמַּר ר"א חֲדָשׁ הֵינּוּ לְהִיפּוּף חֲדָשׁ נוֹהֵג ע"ז חוּזַן אֲבָל עֲרְלָה כּו' שְׁאִינוּ
מְזַפִּיר הוּא פְּשָׁאָר תְּלוּיָן שְׁאִינוּ נוֹהֵג.

דַּת"ק הַזְפִּיר חוּזַן עֲרְלָה כּו' וְכַוְנָתוֹ דְּוּוּקָא וְחֲדָשׁ שְׁאִינוּ מְזַפִּיר גְּשָׂאָר בְּכִלְלֵי הַתְּלוּיָין כּו'
שְׁאִינוּ נוֹהֵג ע"ז שְׁפִיר פְּלִיג ר"א וְאִמַּר חֲדָשׁ הוּא הַחוּזַן וּמִמִּילָא עֲרְלָה וְכִלְאִים שְׁאִינוּ
מְזַפִּיר הוּא בְּכִלְלֵי הַתְּלוּיָין שְׁאִינוּ נוֹהֵג.

וְהַזְפִּיר שְׁפִיר עִיקַר הַפְּלוּגָתָא פּנ"ל. אֲבָל אֵי גִימָא דַּת"ק סִבְרָה לְחוּמְרָא חוּזַן מְעַרְלָה כּו'
וְחֲדָשׁ אֲתִיָּא בְּכ"ש אַף שְׁאִינוּ מְזַפִּיר וּר"א סִבְרָה ג"כ חֲדָשׁ נוֹהֵג וּפְלִיג רַק אַעְרְלָה וְכִלְאִים
א"כ מֵאֵי קְאָמַר חֲדָשׁ פִּינוּ שְׁגַם ת"ק סִבְרָה דְּחֲדָשׁ בְּכִלְלֵי חוּזַן וְהִי לּוֹ לֹמַר רַק חֲדָשׁ וְכַה"ג
לְפָרֵשׁ דְּפְלִיג אַעְרְלָה פּנ"ל וְהָא דְּבַעֵי לְמִימַר לְקוּלָּא פְּלִיג הוּא רַק אֵי תְּנִינוּ פְּדַתְנָן אַף
הַחֲדָשׁ א"ש דַּת"ק סִבְרָה חוּזַן מְעַרְלָה כּו' וְכ"ש חֲדָשׁ וּפְלִיג ר"א וְאִמַּר אַף הַחֲדָשׁ פּנ"ל.

וְא"כ אֵין הוֹכְחַת הַפ"י הוֹכְחָה פְּלִל דְּלִמָּאֵי דְּמַסִּיק תְּנִי חֲדָשׁ לֹא שְׁיִיף פְּלִל לֹמַר ר"א
לְקוּלָּא פְּלִיג פּנ"ל. אֲמַנָּם מ"מ לַע"ד נִרְאָה רֵאִי זֹו יוֹתֵר בְּרוּרָה לַמ"ש לְעִיל דְּאֲדַרְבָּה אֵי
אֲמַרִּינוּ דַּר"א לְקוּלָּא א"צ לְהַגִּיָּה בְּמִשְׁנָה חֲדָשׁ מְשׁוּם קוּשִׁיּוֹת הַש"ס דַּר"א סִבְרָה אֵין
עֲרְלָה בַח"ל.

דְּאֲדַרְבָּה שְׁיִיף שְׁפִיר לִישְׁנָא דְּאַף פְּדַאמַר בְּש"ס בְּרִכּוֹת מ"ב ע"ב אֵהָא דַּתְנָן בִּינְרָף עַל
הַפְּרָפְרָת כּו' ב"ש אֲוֹמְרִים אַף לֹא מַעֲשָׂה קוּדִירָה כּו' דְּבַעֵי בְּש"ס אֵי ב"ש כּו' וּמֵאֵי אַף
אֲקַמְיָתָא דַּת"ק הַזְפִּיר בִּינְרָף כּו' פְּטַר אֵת הַפְּרָפְרָת וְכ"ש מַעֲשָׂה קוּדִירָה וְלֹא הַזְפִּירָף
לְהַזְפִּיר וּפְלִיג ב"ש אַף מַעֲשָׂה קוּדִירָה אֵינוּ פּוֹטֵר וְלֹא מִיבַעֵי פְּרָפְרָת דְּאֵינוּ פּוֹטֵר.

ע"ש מְמַשׁ פְּהַף דְּהִכָּא וְנִשְׁאָר שָׁם בְּתִיקוּ וּמְשַׁמַּע דְּאֵין שׁוּם מְשַׁמַּעוֹת יוֹתֵר לְפָרֵשׁ אֲסִיפָּא
מֵאֲרִישָׁא ע"ש: וּמִמִּילָא פֶּאן פְּנוּנַת הַש"ס אֵי ר"א לְקוּלָּא וּמֵאֵי אַף אֲקַמְיָתָא הוּא לְמַסְקָנָא
דְּסִבְרָה ר"א אֵין עֲרְלָה אַח"ל שְׁיִיף בְּפִיר לְמִתְנַן בַּדַּר"א אַף הַחֲדָשׁ דַּת"ק סִבְרָה חוּזַן מְעַרְלָה
כו' וְכ"ש חֲדָשׁ.

וְאִמַּר ר"א לֹא מִיבַעֵי עֲרְלָה שְׁאִינוּ נוֹהֵג רַק אַף הַחֲדָשׁ דְּפְשִׁיטָא לָף יוֹתֵר ג"כ אֵינוּ נוֹהֵג
שְׁג"כ תְּלוּיָן בְּאַרְץ. וְהָוֵי מְמַשׁ אַף אֲקַמְיָתָא דְּאִמַּר בְּש"ס בְּרִכּוֹת שָׁם וְאֲדַרְבָּה עִיקַר מֵאֵי
דְּבַעֵי לְמִימַר ר"א לְקוּלָּא הוּא שְׁלֵא נִצְטַרְף לְהַגִּיָּה בְּמִתְנֵי תְּנִי חֲדָשׁ דְּאֵי ר"א לְקוּלָּא שְׁיִיף
שְׁפִיר לְמִתְנֵי אַף הַחֲדָשׁ.

לַר"א דְּסִבְרָה אֵין עֲרְלָה בַח"ל כּו'. וְכִל מַה שְׁהוֹצְרָף בְּש"ס לְהַגִּיָּה תְּנִי חֲדָשׁ הוּא לְמַסְקָנָא
דְּהִכָּא דְּפְשִׁיט דַּר"א לְחוּמְרָא.

לא שׁיָיָהּ פֶּלֶל לִישָׁנָא דְאַרְף פִּינּוֹן דְסַבְר ר"א אִין עֶרְלָה בַח"ל צְרִיף לְהַגִּייה תְּנִי חֲדָשׁ מִשְׁא"כ
אִי הוּי אֲמַרִינּוּ ר"א לְקוֹלָא א"צ פֶּלֶל לְהַגִּייה פִּנ"ל: וּא"כ רֵאִי הַנְּ"ל בְּרוּרָה בַעז"ה דְקָשָׁה
אֲבִי גוֹפְנִי לְמָה סַבְר דר"א לְחוּמְרָא וְלִמְזִיקִים מִתְּנִי דְעֶרְלָה כּוּ"א דְלֹא פִּרְבָּנּוּ.

לִימָא דר"א לְקוֹלָא וְיִהְיֶה שְׁפִיר תְּרַתִּי סְתָמָא דְרַבָּנּוּ וְיִהְיֶה שְׁפִיר לְשׁוֹן הַמְּשֻׁנָה פִּפְשָׁטָא
בְּדַר"א אֲף הַחֲדָשׁ וְלֹא נִצְטָרַף לְהַגִּייה דְזָה פְּשׁוּט דְמֵאִי דְמַסִּיק תְּנִי חֲדָשׁ אִינוּ שְׁהִי מְקוֹנְפֵל
לְמִיתְּנִי חֲדָשׁ.

רַק דְמִתּוּף הַדּוּחַק מְגִי הַמְּשֻׁנָה. וּא"כ נִימָא דר"א לְקוֹלָא וְלֹא נְגִי פְלוּם פִּנ"ל.

וּמוּכַח ע"כ דְאַבְי סַבְר בְּאַמַּת דְחֲדָשׁ מְוֹתֵר בַח"ל מִמִּתְּנִי דְכָל קַרְבָּנוֹת כּוּ" דְמִנְחוֹת וְכַה"ג
וּלְכָף מוּקִי ר"א לְחוּמְרָא פְּדִי שְׁיִהְיֶה ת"ק פְּהֵלְכְתָא. אֲף שְׁנִצְטָרַף לְהַגִּייה בְּשִׁבִיל זָה פִּנ"ל.

וּמוּכַח שְׁפִיר דְאַבְי סַבְר דְחֲדָשׁ אִינוּ בַח"ל וְהַש"ס תּוֹפְסִי עֵיקָר כְּנוּתְנִי דְפְּשִׁיט דר"א
לְחוּמְרָא מְדַאבְי פִּנ"ל: וְלִמ"ש גִּישׁ עוֹד הוֹכְחָה בְּרוּרָה לְהַמְקִילִין. דְפְּרִיף הַש"ס אֵהָא
דְאַמֵר ר"א אִין עֶרְלָה בַח"ל וְהַתְּנּוּ אֲף הַחֲדָשׁ כּוּ" וְהַנְּצָרַף לְהַגִּייה תְּנִי חֲדָשׁ.

וְלֹא מְשַׁנֵּי דְסַבְרִי ר"א לְקוֹלָא פְּלִיג וּמְמִילָא א"ש לִישָׁנָא דְאַרְף פִּפְשָׁטָא כּוּ"א וְכִי מְוַכְרְחִים
ח' דְפוּמְבְּדִיתָא לְסַבְר פְּאַבְי. וְאַם הַפְּיֶרְכָא לְאַבְי וְסַמִּיף אֲדַלְעִיל הָא מְשַׁמַּע דר' יוֹחָנָן
פְּלִיג דְלֹא אָמַר ר"א פֶּלֶל אִין עֶרְלָה בַח"ל דְהֵכִי מְשַׁמַּע לְשׁוֹן הַגַּמ' וְאִינְהוּ כְּמֵאן כּוּ"א.

גַּם לֹא הוּי לִיֵּיט ר"י פֶּל הָאוּמֵר רַק מֵאן דְסוּמְף אֲדַר"א וְע"כ דְסַבְר ר"י דְלֹא אָמַר ר"א
הֵכִי וּא"כ שְׁפִיר אֲבִי דְסַבְר לְחוּמְרָא פְּלִיג מְצִי סַבְר כּוּ"א וְאִינְהוּ ס"ל דְלְקוֹלָא פְּלִיג וְע"כ
דְסַתֵּם גַּמ' רוּצָה יוֹתֵר לְהַגִּייה וְלֹא אֲוִקְמִי מְלִתָּא דְאַבְי לַכ"ע דְלְחוּמְרָא פְּלִיג וְשִׁיְהִי רַבָּנּוּ
לְהִיִּתְרָא אֲף שְׁיִהְיֶה סְתָמָא דְעֶרְלָה פִּיחִידָאי וְע"כ מְשׁוּם דְהֵכִי ס"ל פִּנ"ל: וּבְעַנְיָן הַסְתָּם
שְׁכַתְּבֵת הַתּוּי"ט לִמ"ש הַכ"ג הַלְכוֹת רוּצָח דְבִשְׁנֵי סְדְרֵי יֵשׁ סְדֵר לְמְשֻׁנָה א"כ הוּי כְּאֵן
סְתָמָא דְעֶרְלָה קוֹדֵם וְהַלְכָה פְּסַתֵּם דְהֵכָא דְבְּתָרָא ע"ש וּפ"ט דְסוּטָה שְׁהוֹכִיחַ דְתוֹס' לֹא
ס"ל כֵּן ע"ש וְהַקְּשָׁה דְבְּרֵי הָרֵא"ש אֲהַדְדִּי מְפַסְחִים פ' כ"ש שְׁפַסְקוּ הַגְּאוּנִים פִּרְבָּנּוּ דר"י
דְמַפְרָר כּוּ"א אֲף דְסַתֵּם דְתַמּוּרָה כּוּ"א וּבְחֲדָשׁ פְּסַק פְּסַתֵּם דִּיחִיד הַקּוֹדֵם ע"ש פ"ז דְתַמּוּרָה.

וְהִנֵּה דַעַת הַכ"מ תְּמוּהִים לַע"ד דְבִש"ס סְנֵהֲדְרִין ל"ד ע"ב אר"י סְתָמָא אֲחֻרֵינִי כּוּ"א פְּרִיף
רַק מֵאִי אֲוִלְמָא הָאִי סְתָמָא כּוּ"א וְלִמָּה לֹא פְּרִיף דְהָא סְתָמָא דְנִגְדָה בְּתַרָא מְסַנְהֲדְרִין וְכַדְאַמֵר
בְּשׁוֹבוֹת (ד"ד ע"א) לְהִדְיָא לר"י דְבְּתַרָא עֵיקָר ע"ש.

וּמְשַׁמַּע לְהִדְיָא דְגַם בְּשְׁנֵי סְדְרֵי אִין סְדֵר פִּנ"ל: וְלַע"ד פְּשׁוּט דְלֹא קָשָׁה לֹא עַל הַרְמַב"ם
וְלֹא עַל הָרֵא"ש. דְהָא בְּגַמ' סְנֵהֲדְרִין שְׁם דַל"ד מְשַׁנֵּי סְתָמָא דְרַבִּי עֲדִיף ע"ש אֲף דְלֹא
מְצִינּוּ חוֹלְקִים רַק דְמְצִינּוּ בְּרִישָׁא הִי ר"מ אֲוִמֵר כּוּ"א יְחִידָאי וְגַם ב' סְתָמֵי דְסוּתְרִין אֲמַרִינּוּ
דְהָא סְתָמָא יְחִידָאי בַר"מ וּמְמִילָא סְתָם אֲחֻרֵינִי פְּרַבִּים וְכֵן פִּי רַש"י ז"ל ס' דְרַבִּים דְהָאִי
ר"מ הוּא וְכִינּוּן דְבַד"א הֲדַר ר' וְסַתִּים פִּרְבָּנּוּ ע"ש.

וְתוֹס' פְּתַבּוּ בְּכַמָּה דְוָכְתִי דְהֵיכָא שְׁנַזְכֵּר הַמְּחַלְוֹקַת בְּצִידוֹ אִינוּ פְּסַתֵּם גְּמוּר ע"ש רִישׁ
בִּיצָה דָּף ב' ע"ב שְׁהַקְּשׁוּ דְהוּי סְתָם וְאַח"כ מְחַלְוֹקַת שְׁהַזְכִּירוּ בְּצִידוֹ ר"י אֲוִמֵר אִם לֹא
כּוּ"א וְתִי דַמ"מ חָשׁוּב פְּאֵלוּ סְתָם ר' שְׁהוּא רַבִּים נִגְדַּד יְחִיד אֲבָל אִינוּ סְתָם גְּמוּר וְלְכָף הָא

סָתָם דְּמִי שֶׁהִחֲשִׂידוּ שְׁבִלֵי מַחְלֻקַּת עֲדִיף ע"ש וכו' כִּי כָּתְבוּ שֶׁבֶת קַנְיָו ע"ב וּמוֹכַח לְהַדְיָא בְּגַמ' ש"ש א.

וּבִיבְמוֹת פֶּרֶק הַחוּלְצֵן דָּף מ"ב ע"ב לָא חָשׁ לְקַמְחֵי סָתָם וְאַח"כּ מַחְלֻקַּת הוּא ע"א וּבִתְרוֹס'. וְכוּ אָמַר הֵתָם דר"י אֲבָר הַנְּכָה כר"י מְכָלֵל דִּיחִידָאֵי פְּלִיג עֲלֵיהּ וְהִתְנַיָּא כו' דְּבָרֵי ר' מֵאִיר ע"ש אַף דְּבִמְתַנֵּי סָתָמָה ר' מ"מ פִּינּוּן שְׁפָתוֹב הַמַּחְלֻקַּת בְּצִידוֹ ר"י אָמַר כו' לְכָה אִם לָא מְצִינוּ יְחִידָאֵי אֲמָרִינוּ מִסָּתָמָה דְּהִסְתָּם כְּרַבִּים וְאַף דְּמַחְלֻקַּת בְּצִידוֹ הָנִי כְּרַבִּים אֲצֵל יְחִיד אַף דְּלָא חֲשִׁיב סָתָם גְּמוּר.

מִשָּׂא"כ כִּי כְּדִמְצִינוּ יְחִידָאֵי י"ל דְּסָתָמָה יְחִידָאֵי וְכִשְׁמַחְלֻקַּת אַח"כּ גַּם בְּאוֹתָהּ מְשַׁנָּה אֵין הֶלְכָה כְּסָתָמָה הַנִּל ע"ש. וְלְכָה בְּזָה לָא אֲמָרִינוּ סָתָמָה דְּרַבִּים עֲדִיף דְּאֲדָרְב וְדָלָא כַּמ"ש הַפ"י.

רַק כְּשִׁישׁ שְׁנֵי סָתָמוֹת הַסּוֹתְרִין וּמְצִינוּ בְּכַרְיִיתָא אוּ מְשַׁנָּה אַחֲרַת דְּפְלִיגֵי יְחִיד וְרַבִּים וְע"כ אֶחָד יְחִיד וְאַחַד רַבִּים בְּזָה סָתָמָה דְּרַבִּים עֲדִיף כְּדָאֲמַר בְּסִנְהֶדְרִין פְּנ"ל. וְא"כ שְׁפִיר פְּסַק הָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּעֵרִיפַת עֲגָלָה דַּפ"ט דְּסוּטָה בְּמְשַׁנָּה סָתָם וּמַחְלֻקַּת אַח"כּ בְּצִידוֹ ג' הָיוּ יוֹצְאִין ר"י אוֹמֵר ה' וּבְמְשַׁנָּה פ"ק דְּסִנְהֶדְרִין פְּלִיגֵי ר"י ור"ש וְקִי"ל הֶלְכָה כַּר"י וּמְמִילָא סָתָמָה דְּסוּטָה יְחִידָאֵי ר"ש וְאַח"כּ מַחְלֻקַּת ר"י וְהֶלְכָה כְּמוֹתוֹ אַף דְּאֵין סִדָּר לְמְשַׁנָּה.

מ"מ אֵי דְּסִנְהֶדְרִין קָדִים צ"ל דְּהָנִי מַחְלֻקַּת וְאַח"כּ סָתָם וְאַח"כּ מַחְלֻקַּת וְלָמָּה לִי מַחְלֻקַּת הַג' הָא כְּבָר הַנּוֹזֵכַר דְּבָרֵי ר"י בְּמַחְלֻקַּת א' וְהִי ג"כ הֶלְכָה כְּסָתָם וְכַדְפְּרִיף ב"ב דָּף קכ"ב. וּמוֹכַח דְּהָךְ דְּסוּטָה קָדִים וּמְקוֹדָם סָתָם וְאַח"כּ מַחְלֻקַּת ר"י אוֹמֵר ה' וְאַח"כּ מַחְלֻקַּת בְּסִנְהֶדְרִין לְהִרְאוֹת דְּסָתָמָה דְּסוּטָה יְחִידָאֵי ר"ש וְשְׁפִיר פְּסַק כַּר"י פְּנ"ל.

וְהִינּוּ כְּשֶׁהַנּוֹזֵכַר הִיחִיד אַחַר דְּבָרֵי הַסָּתָם כְּמוֹ ב"ב דָּף קכ"ב רִיב"ב אוֹמֵר וּבִיבְמוֹת שָׁם ר"י זָה חֲשִׁיב סָתָם וְאַח"כּ מַחְלֻקַּת. וְכ"כ רַשְׁבַּ"א בְּתַשׁוּבָה סִי' קמ"ד שֶׁהַשּׂוֹאֵל רָצָה לוֹמַר דְּלַעוֹלָם כַּה"ג אֵין הֶלְכָה כְּסָתָם.

וְהַרְשָׁב"א ז"ל דְּחָה דָּאֵף שְׂאִינוּ סָתָם גְּמוּר מ"מ חֲשִׁיב כְּרַבִּים כו' רַק אֵי אֲשַׁפְּחוּ דִּיחִידָאֵי, אוּ דְּמִסְתַּבֵּר טַעְמֵי ע"ש. וְרֵאֲוִיתוּ כַּמ"ש תוֹס' רִישׁ בֵּיצָה דָּאֲמַר בְּשֶׁבֶת סָתָם כו' כַּר"ש מְהָא דְּמַחְתְּכִין כו' אַף דָּאֲח"כּ מַחְלֻקַּת ר"י אוֹמֵר אִם לָא הִיתָה כו' ע"ש.

וְשָׁם אַף דָּאֲשַׁפְּחוּ ר"ש דִּיחִידָאֵי מ"מ נִרְאָה דְּמוֹכַח דְּהָא מְקוֹדָם שָׁם סָתָם לְהִפּוּף מְטַלְטְלִין גַּר חֲדָשׁ כו' ר"ש אוֹמֵר כָּל הַנּוֹרוֹת כו' כַּמ"ש תוֹסְפוֹת, שָׁם וְתִירְצוּ דְּהָא סָתָמָה דְּמַחְתְּכִין בְּתֵרָא דְּבַמְס' אֶחָד יֵשׁ סִדָּר.

ע"ש.

וְא"כ זָה הוֹכְחָה מְמִילָא דְּהָךְ סָתָמָה דְּמוֹתָר מְוִקְצָה. דְּכַר"ש הוּא כְּרַבִּים דַּל"ה רַק דְּמַחְתְּכִין יְחִידָאֵי כַּר"ש וְחִזּוּר, וְשָׁנָה ר"י אוֹמֵר דְּהֶלְכָה כֵּן צ"ל דְּמַעֲיָקְרָא סָתָם כַּר"י מְטַלְטְלִין, כו' וְחִזּוּר בּוּ וְשָׁנָה ר"ש אוֹמֵר א"כ אִם הַחֲזוּרָה שְׂיֵהֵל רַבִּים נָגַד, יְחִיד וְעַדִּין כַּר"י צ"ל שֶׁאֲח"כּ חִזּוּר בּוּ וְסָתָם כַּר"ש מְחַתְּכִין וְשׁוֹב חִזּוּר בּוּ ר"י אוֹמֵר לְפָסוּק כְּמוֹתוֹ.

וילכה ע"כ להיפוך: דמעיקרא סתם פיהדיאי כר"י דמטלטלין כו' וחסור בו ר"ש אומר ולכ
אח"כ כר"ש מחתכין לפסוק פמותו וחסור וישנה מחלוקת ר"י אומר שיהי' רבים נגד יחיד
להורות דסתם דמטלטלין יחידאי כר"י ומוכח שפיר דסתים כר"ש פנ"ל.

וכן מבואר בש"ס נדה ל' ע"ב דת"ק המפלת כו' ר"י אומר פנב, וח"א כו' דפריה חכמים
היינו פ"ק וכ"ת למיסתמא רישא פרבנל ויחיד ורבים הלכה פרבים פשיטא מ"ד מסתבר
טעמין פגב ע"ש וכתבו תוס' ואע"ג דרישא נמי סתמא מ"מ הי' פתם.

ואח"כ מחלוקת פינון שגזכר אח"כ ר"י אומר. משא"כ שהזכרים בסוף וח"א הוא להיפוך
סתם לבסוף ט"ש.

וברש"י ז"ל שכתב פשיטא דסתמא דרבים הואיל וסתמא תני רבי ולא אשפקא יחידאי
דאמר הכי דנימא פלוני הוא ע"ש. מבואר כמ"ש לעיל דכה"ג ואשפקו יחידאי אין הוכחה.

וכן דוקא שהזכיר סתם מקודם ואח"כ דעת היחיד משום סתם ואח"כ מחלוקת משא"כ
להיפוך ונחכמים לבסוף הוי סתם גמור דרבים פנ"ל. וממילא מיושב קושיות תוי"ט
דהרא"ש ז"ל פסחים גבי ביעור חמץ דתנו ר"י אומר כו' וחכ"א מפיר דהוי מחלוקת
ואח"כ סתם גמור דרבים הלכה פתכמים אף דסתם דתמורה כר"י מ"מ סתמא דרבים
עדיף.

דהך דתמורה יחידאי כר"י. משא"כפאן בחדש במשנה דידן הוי סתם ואח"כ מחלוקת
דתני אח"כ בצדו רא"א אף החדש שוב בזה סתמא דערלה שהוא סתם גמור בלי מחלוקת
עדיף כמ"ש תוס' בכמה דוכתי דזה ראי דרבי חזר בו וישנה דברי ר"א לפסוק פן וילכה
סתם לגמרי אח"כ בערלה: וילכה נראה דבזה עצמו נחלקו האמוראים דלמאי דאמר דסתם
דמנחות דעומר בא רק מן הארץ הוא דלא כריב"י רק דחדש בח"ל לאו דאורייתא והא
שם ג"כ סתם בלי מחלוקת וסותר לסתם דערלה ממילא שוב פינון דבמשנתנו פליגי
חכמים ור"א פנ"ל שוב סתמא דרבים עדיף ונהלכה פסתם דמנחות.

דהך דערלה יחידאי כר"א פנ"ל: סימן כ בעזה"י שנת תרכ"א סגיא דהיתר מצטרף
לאיסור נזיר ופסחים: אמר ר"א כו' פל חוץ א' נזיר כו' משנת כו' ופירש"י חצי זית כו'
ע"ש. משמע דרוב היתר לא פדאמר בנזיר דנפישא חולין אולם י"ל מטעם בטיול במעורב
אבל לרש"י דגם באינו מעורב מ"מ ברוב לא שיהי' מצטרף דמבואר בש"ס חולין ע"ו
ע"ב עור מצטרף לבשר היינו מחצה ע"ש עור משלים הוא מיעוט לרוב ע"ש.

א"כ לשון היתר מצטרף ע"כ מחצה פנ"ל. ומנ"ל דילמא לרוב דוקא.

והנה משמע קצת דברוב אסור גם בשאר איסורין משלים. ולמה בשלמא לתוס' במעורב
י"ל מטעם בטיול להפוסקים דנהפך גם ההיתר להיות אסור ברוב אסור כמו איסור
בהיתר.

אבל באינו מעורב למה. וי"ל לכאורה כמו בכל הדברים שדנין על דבר אחד אמרינו
רובו פכולו אף שהמיעוט קבוע וניקר כמו שחייט' רובו פמוהו ופסוקה.

וקלי טמא כו' במס' מכשירין פ"ב ברזל טמא שבללו עם ברזל טהור אם רוב מן הטמא
טמא רוב מהטהור טהור. מכבס פסותו ע"ש הרבה פשדנין על פלי א' חשוב פולו ע"ש
הרוב.

וכן ריש סנפה חמטה מרובה ברש"י ור"ן בטל שמה ע"ש. וא"כ פיון דעל איסור חייבו
תורה רק פחות מפזית לא חשיב אכילה א"כ פשאוכל פזית בב"א מיעוט היתר ורוב
איסור א"כ אכילה זו שהיא פזית שפא ע"י איסור והיתר הולכין אחר הרוב דחשיב
אכילת איסור וחיב.

וכמו שהיה כל האכילה מאיסור. אולם לכאורה גם במקצה כמו דקי"ל זה א"י וזה אינו
יכול חייבין דחשיב כמו כל א' עושה הפל דהא אימעוט ריש שבת בעשותה פולה ולא
מקצתה וזה על כל חטאות ל"ד לשבת.

ומ"מ בכל א' א"י חשיב עושה פולה גם בשניהם בב"א כמ"ש תוס' שם וכן הפהו י' ב"א
וקל אחד אין פדי להמית פליגי סנהדרין ע"ח: וכן גבי שור נאדם לר"נ ב"ק ק"ג דהאי
פוליה עביד כו' פן י"ל דכיון דבהיתר לחוד אין פדי אכילה רק ע"י איסור והיתר חשיב
פכל אכילה ובאין בשאור פדי להחמיץ פסחים כ"ו כו' הוא לענגן גורם דמ"מ שניהם
גורמים.

אבל בהג"ל ניהו דחשיב גם פן פכלו היתר מ"מ חשיב ג"כ פכלו איסור ויתחייב דהא
חצי שיעור מה"ת רק דלא מיקרי אכילה וכנ"ל הא הוי אכילה מהאיסור. ואי שיעורין
הלמ"מ א"ש דההלכה שיהיה פזית איסור פנ"ל: אף הא מפורש בש"ס דהטעם דאכילה
בכזית וכן בשבועה וע"כ דהלכה נאמרה דכל שפאמר אכילה שיעורו פזית ויחשב אוקל.

וי"ל ג"כ משום דחשיב איסור חפצא וצריף להיות פזית איסור אף דלענגן האדם העושה
חשוב פעושה הפל עי"ז פשלא היה יכול בלא"ה. אף ז"א דגם בשבועה אינו מצטרף.

וי"ל משום דענגן אכילה הוא הנאה שע"י אכילה פדבעי חולין סוף פ' ג"ה הקיאו כו'
הנאת גרוננו כו' הרי נהנה בכזית כו' ע"ש. א"כ ניהו דלענגן פעולה ומעשה חשוב אינו
יכול בלא טז דבר זה פנעשה הפל עי"ז מ"מ אכילה של הנאה הרי לא נהנה מפזית
איסור רק מאיסור עם היתר פנ"ל ומינשב גם על רוב פנ"ל.

והיה מינשב שפיר סברת הש"ס בנזיר דליפא למילף מיניה משום דאף חרצן אסור ע"ש
ולכאורה אינו ענגן חומרא ולהג"ל א"ש פיון דלא חזי לאכילה פדאמר שבועות כ"ג
נאפ"ה אסור אף שאין בו טעם ואינו נהנה א"כ ראוי להיות היתר מצטרף לאיסור
דאכילה פלי הנאה הוי פשאר מעשה פיון דלא הוי אכילה רק ע"י האיסור פנ"ל.

אף באמת גם ז"א דא"כ ג"ה דקי"ל עץ הוא ותורה חייבה עליו יהיה היתר מצטרף מחצה
או רוב פנ"ל וע"כ דליתא דכשאמרה תורה לא תאכל חלב הפי' שתהיה פל האכילה
מחלב וכה"ג דאל"כ גם זא"ז דבכדי א"פ מצטרף א"כ פשאכל קודם חצי זית היתר
נאח"פ חצי זית איסור א"כ מה שעושה אכילה הוא רק האיסור ואעפ"כ אינו חייב.

וכן אכל קודם יוה"כ חצי כותבת ומשחשכה תוף כא"פ חצי אף דביטול העינוי היה
ביה"כ פטור דצריף שיהיה פל הביטול ביה"כ וכן פל האכילה מהאיסור כמו שאינו חייב

על רוב מפניות פנ"ל וכמו באיסורי הנאה באין בזה פדי כו' ונצטרפו כו' דהוי זוז"ג ומותר
דלא תשיב נהנה מאיסור פינון שגם הקיטר ולא הנה פדי בלי הקיטר ג"כ ולהק"ן ז"ל הוא
מטעם ביטול א"כ חזינו דמחצה פנה עדיף יותר וגם אין חילוק שם בין מעוט או רוב
וגם דשאור תרומה הנה מרובה משאור חולין מ"מ פינון שאין בתרומה לבד פדי לחמץ
אין המיעוט בטל לרוב ועדיף ממעמיד דבזה מה"ת לא בטל והוי זוז"ג ומותר.

כן לענין האכילה ניהו דיהיה נקרא אכילת איסור מ"מ פינון שנקרא אכילת היטר ג"כ אז
פינון דבלא"ה לא הנה פדי אכילה ממילא מבטל שלא יתחייב באכילה זו משום איסור
דלא מתחייב רק היכא דחשוב אכילת איסור לבד פנ"ל: ויתיישב בזה בעזה"י תמיהת
תוס' על רש"י דהיטר מצטרף כו' בלא עירוב ועירוב צריף קרא לחוד א"כ לר"א מנ"ל
תערובות חמץ מכל דילמא קרא לאינו מעורב ע"ש.

ולהנ"ל י"ל דהא לר"א דסבר זה נזה גורם אסור באין בכל א' כו' פ"ב דפסחים א"כ לא
שייף סברא הנ"ל וראוי בלא עירוב להיות היטר מצטרף כו' פינון דאינו אכילה בלא
האיסור פנ"ל. רק ע"כ תי' הב' שפכתנו דבענין אכילה שאני דמ"מ אינו נהנה מפניות
איסור פנ"ל וא"כ ר"א לר"נ לעיל דסבר כ"ש גוקשה בעינו בלאו ופירש"י שאינו ראוי
לאכילה ע"ש ואעפ"כ חייבו תורה אף דאינו נהנה רק דמיקרי אכילה א"כ ממילא בחמץ
לר"א שפיר היטר מצטרף לאיסור בלאו קרא דכל לר"א וקרא רק לעירוב אמת דלא
בטיל פנ"ל.

ובהקטרה אף דאין הקטרה בחצי זית מ"מ צריף קרא שיצטרף בלא עירוב דניהו דס"ל
לזעירי כר"א דדריש כל אכל מ"מ ס"ל זוז"ג מותר כדקי"ל. וצריף עוד קרא לעירוב
אכל בחמץ לר"א שפיר לא צריף רק לעירוב פנ"ל.

ומנושב ג"כ לעיל דקשה איף דייק מר"א דס"ל גוקשה בלאו ולמ"ש א"ש דאי לא ס"ל
גוקשה בלאו איף מוכח דגן ע"י תערובות דילמא בלא עירוב פנ"ל פינון דצריף אכילה
בהנאה פנ"ל והוכיח שפיר דס"ל גוקשה בלאו פנ"ל.

ור"י י"ל דס"ל חילוק אחר בהנ"ל: עוד י"ל פשוט דלר"א דטעם כעיקר מה"ת בלא"ה
שוב אדרבה במעורב סברא יותר דכינון דאסור הכל משום טעם רק לא הנה נהפך כו'
אמרינו היטר מצטרף לאיסור בחמץ דלקי על פניות משא"כ אינו מעורב דלחודיה קאי
אין היטר גמור מצטרף לאיסור.

והא בש"ס עביד ק"ו השתא היטר כו' איסור ואיסור כ"ש: א"כ בהנ"ל פינון דטעם אסור
רק לא לקי שוב הוי איסור מצטרף כו' משא"כ באינו מעורב א"כ שפיר בחמץ לר"א
אין ללמוד רק היטר מצטרף במעורב לא באינו מעורב אכל גבי הקטרה דל"ש טעם
כעיקר שפיר סברא יותר כשהחצי ניקר מכשהוא מעורב עוד י"ל דוקא בהקטרה צריף
כו' קרא לאינו מעורב ולמעורב.

אבל באכילה פינון דהיטר מצטרף דוקא בב"א א"כ תמיד מעורב בלעיסה כדאמר בזבחים
דע"ח פיגול ונותר כו'. ואי בלעו ניהו דקי"ל בלע מצה יצא כו' מ"מ פינון דכרף בסיב לא
יצא שאינו נוגע.

וא"כ בלע שאינו דרף אכילה וצ"ל דע"י הדחק הוי אכילה וא"כ י"ל פדאמר מנחות נ"ז ע"ב מצ"א כמאכל ב"ד לאו פלום ע"ש ובהנ"ל פינו דחצי היתר מפסיק א"כ בליעת חצי איסור שלא כדרך ונוגע מצד אחד: רש"י התחיל חצי זית כו' והיינו גירוף ואח"כ פתב אינו משלים דהיינו מיעוט.

וי"ל דבאמת מצטרף וגם חצי כו'. רק פינו דהנ"מ מצטרף הוא רק למלקות דח"ש אסור. וא"כ הא קי"ל א"א לצמצם נחצי הוי ס' שפ"א היתר רוב ואינו צירוף אי לא אמרינו כפי הר"ש פ"ב תולין דכ"ח בתוס' ע"ש ולכך התחיל גוף הדין דחצי ג"כ מצטרף מ"מ הנ"מ הוא רק במיעוט אי ישלים פנ"ל: בנזיר התחיל המפרש' בחצי זית ענבים כו' ואח"כ כתב משרת יין ומים.

הוא משום דהתחיל באכילה דקי"ל לר"י גם באכילה מצטרף לאפוקי ממ"ד כל רביעית דדוקא משקה פדאמר בסוף הסוגיא. ומ"מ יליף ממשרת משקה דס"ל דאין חילוק: תוס' ד"ה פמאן כו' שתמהו על רש"י ז"ל א' לפי חצי זית כו' ואין מעורבין אלא כל א' נזכר לא פאב"י וכו' ועוד פרבנו נמי כו' דכי כל כו' ומוקי להיתר מצטרף כו' ועוד בחמץ מנ"ל תערובות כו' ועוד דלקמן כו' מעורבין כו' וי"ל לע"ד למ"ש הר"ן ריש סופה ד"ט דהשפיל כו' שמעורב סכך פשר עם פסול והקשה הא קי"ל במחצה סגי ותי' דנראה דה"ט דכל דבר העומד בעצמו ואינו מעורב חשוב יותר ולפיכך אע"ג דאגמריה רחמנא למשה דבפלגא סגי לל"ל הכי אלא כשמחצה המכשיר עומד בעצמו ואינו מעורב אבל מעורב שנתמעט חשיבותו אף שנתמעט ג"כ חשיבות הפסול אינו פלום מאחר שהמתיר נגרע ע"ש: וא"כ ממש כדבריו לענין מ"ש תורה שחצי המכשיר עיקר כן פאן אי גמרינו דהיתר מצטרף לאיסור בחצי כמ"ש רש"י דהיינו שחצי האיסור הוא עיקר שנקרא האכילה על שמו לחיבו ממילא ג"כ דוקא כשמחצה זית האיסור עומד בעצמו וחשוב שאינו מעורב משא"כ מעורב שבטל חשיבותו ואף דהיתר ג"כ מעורב מ"מ לא מיחייב פנ"ל מאחר דהיקא דהיתר נפיש ל"א מצטרף פדאמר בנזיר אלא מחצה פנ"ל והוא ממש פנ"ל ולכך בעי זעירי פי כל למעורב חצי זית שאור ומצה פנ"ל.

וזה שפיר בהקטרה דאינו ענין לטעם פעיקר. אבל באכילה פינון דטעם דאורייתא ולרש"י נהפך כו' רק דבאין כזית לא לקי כמ"ש תוס' נזיר ד"ה וכזית כו'.

א"כ עדיין החצי זית אסור בעין ונזכר ולא בטל חשיבותו פלל ע"י שמעורב ואין חילוק פלל. ומינשב דמנ"ל לר"א בחמץ עירוב ולמ"ש לא קשה פינון דס"ל טעם פעיקר אין חילוק פלל פנ"ל.

ומינשב ג"כ דלרבנן א"ל פנ"ל פינון דס"ל טעם פעיקר ל"ד כמ"ש רש"י בסוף סוגיא מדפליגי בכותח. ומ"מ כזית כא"פ דאורייתא.

ומנ"ל הא פינון דטעם אינו מה"ת שוב מנ"ל כזית מעורב אף במחצה פינון דבטל חשיבותו וכמ"ש תוס' נזיר ד"ה כזית אף דמתני' כל אוכלין מצטרף היינו בעינו לא מעורב. וע"כ דס"ל דאין חילוק א"כ שוב לא נוקי שאור כו' לחצי זית מצטרף רק אדרבה מעורב יש סברא יותר פדאמר בחטאת פנ"ל: עוד י"ל דהא קשה כמ"ש לעיל דלקמא רק ברוב איסור משלים מנ"ל חצי דמצטרף.

וצ"ל דאין חילוק פֿינן שְׁנֵיפֿר וְלֹא בָטֵל גּוֹף הַדְּבָר וְרַק לְעֵנִין פֿל הָאֲכִילָה אוּ הַקְטָרָה שֶׁהוּא בְכֹזֵית שְׁנֵינִי בָטֵל לְגַבֵּי הָרֹב וְשׁוֹב שְׁנֵינִי כַּמֵּ"שׁ בַּעַ"מ עַל פּוֹתַח כּו' דְּלֹא בָטֵל פֿינן שֶׁהוּא גּוֹף הַדְּבָר שְׁנַעֲשֶׂה מְשַׁלְשָׁה אֶפְשָׁר דַּצ"ל כַּפְסָחִים הַתְחִיל רַש"י.

הַמֵּינִים פֶּת וְמִלַּח כּו' לֹא שְׁנֵינִי בְיָטוּל מֵה"ת וְעָדִיף מִן דְּבָר הַמְעַמִּיד ע"ש פֿינן שֶׁלֹּא הָיָה זֶה בְּלֹא זֶה חֲשִׁיב הַמְיַעוֹט כְּמוֹ הָרֹב. וְא"כ בְּרֹב זֵית אִיסוּר כַּנ"ל וּמְיַעוֹט הַיֵּתֵר מ"מ פֿינן שֶׁגּוֹף הַדְּבָר לֹא בָטֵל דְּנִיפֿר.

וּלְעֵנִין חַיִּיב שֶׁהוּא פְּזִית הוּא ע"י הָאִיסוּר וְהַיֵּתֵר דַּע"י שְׁנֵינִים חֲשִׁיב אֲכִילָה וְהַקְטָרָה וְהָיָה הַמְיַעוֹט כְּהָרֹב כַּנ"ל וְשִׁפִּיר אֵין חִילוּק בֵּין חֲצֵי לְרֹב. וְא"כ י"ל גַּבֵּי מְעֹרֵב נִיחָה דְשְׁנֵינִי ג"כ כַּנ"ל דְּלְעֵנִין הַשְׁיַעוֹר פְּזִית לֹא בָטֵל מ"מ גּוֹף הַדְּבָר בָטֵל שְׁאִינוּ מִיסוּד הַדְּבָר וְלִכְף בְּעֵי קָרָא עִירוּבוֹ מִנִּין כּו'.

מִשָּׂא"כ ר"א בְּכּוֹתַח שֶׁהַחֲמִץ מִיסוּד הַדְּבָר כַּמֵּ"שׁ בַּעַ"מ וְלֹא בְּכָל גּוֹף הַדְּבָר שׁוֹב שְׁנֵינִי לְמַחְצָה וְא"צ קָרָא. מִשָּׂא"כ רַבֵּן דְּפִלִּיגִי בְּכּוֹתַח וְלֹא ס"ל כַּנ"ל שׁוֹב לֹא ס"ל הַיֵּתֵר מְצַטְרֵף גַּם בְּנִיפֿר דַּמ"מ לְעֵנִין הַשְׁיַעוֹר פְּזִית בָטֵל לְגַבֵּי רֹב אִיסוּר וְשׁוֹב מַנ"ל מְצַטְרֵף מְחֻצָּה דִּילְמָא רַק מְשַׁלִּים כַּנ"ל: רַש"י ז"ל דְּחָזָה גִּי' וְכָל מְשַׁרְתַּת כּו' דַּא"כ מַה פְּרִיף הָאֵי מְבַעֲרֵי מְשַׁרְתַּת לְטַעַם כְּעִינֵקֵר וְא"א לִימָא לִיָּה טַעַמָא דִּידֵי מוּכָל כּו'.

וּלְע"ד דִּי"ל דְּפִרִּיף א"כ אֵיף יִלְיָף טַעַם לְכָל הַתּוֹרָה מִנְזִיר הָא פֿינן דְּהַיֵּתֵר מְצַטְרֵף בְּנִיפֿר מוּכָל מִשָּׂא"כ בְּכָל אִיסוּרִין שׁוֹב אֵיפָא לְמִיפְרָף עַל טַעַם מַה לְנִזִּיר דְּחַמִּיר דְּהַיֵּתֵר מְצַטְרֵף לְאִיסוּר מִשָּׂא"כ שְׂאָר אִיסוּר כַּנ"ל: תּוֹס' ד"ה לְעֵנִין כּו' הַקְשׁוּ הָא בִּיּוֹמָא דְרִישׁ ר"י מְכָל חֵלֶב דְּחֲצֵי שְׁיַעוֹר אִיסוּר מֵה"ת וְאִיסוּרֵי דְלֹא דְרִישׁ רַק לְאִיסוּר לֹא לְמַלְקוֹת ע"ש.

וְתַמּוּהָ לִי דְלֹא דְרִישׁ כָּלֵל הֵתֵם מְכָל חֵלֶב רַק מְסַבְּרָא דְחֲזִי לְאִיֶּצְטְרוּפֵי אֵלָא דְתּוֹס' לְטַעַמֵיהוּ שֶׁהַקְשׁוּ שֶׁם לַמ"ל הַסְבְּרָא לִילָף מְכָל חֵלֶב וְתִי' דַּע"י הַסְבְּרָא יִלְיָף ע"ש וְאִינוּ מוּבָן גַּם תַּמּוּהָ דְהֵתֵם.

דְּבַבְרֵיִתָּא מוּכַח אֵיפָא דְצָרִיף לְרַבּוֹת גַּם שְׁאִינוּ בְּעוֹנָשׁ כּו' פֿגוֹן ח"ש דַּמ"מ יִשְׁנוּ בְּאַזְהָרָה. וְאֵי ח"ש מְוֹתֵר מֵה"ת אֵיף יִלְיָף מוּכָל כּו' וְע"כ דְּבַכָּל אִיסוּרִין ח"ש אִיסוּר מֵה"ת מְשׁוּם חֲזִי לְצָרִיף כַּנ"ל רַק בְּחֵלֶב ס"ד פֿינן דְּתַלְתָּה תּוֹרָה כִּי פֿל כּו' דְּנִקָּא פְּשִׁישׁ עוֹנָשׁ מְוֹזָהר אֲבָל כְּשֶׁאֵין עוֹנָשׁ דְּהֵינּוּ ח"ש וְסַפֵּק אֵין אִיסוּר כָּלֵל ת"ל פֿל דְּגַם שְׁאִינוּ בְּעוֹנָשׁ הוּא מ"מ מְכָלֵל הָאִיסוּר כָּלֵל ח"ש בְּכָל אִיסוּרִין וְכָלֵל סַפֵּק שֶׁהוּא סַפֵּק אִיסוּר.

מִמִּילָא מוּכַח מְבַרֵיִתָּא זֹו דַּח"ש אִיסוּר מֵה"ת דַּא"ל"ה מֵאֵי קָאֵמֵר יְכוּל ח"ש כּו' הָא אֲמַת כֵּן שְׁאִינוּ בְּאַזְהָרָה וְע"כ דְּאִיסוּר מֵה"ת אֲבָל לֹא דְמוּכַח מְקָרָא דְּוֹכַל כַּנ"ל. רַק לְהַשְׁוִיתוֹ לְשְׂאָר אִיסוּרִין.

וְכַה"ג כ"ע דְּרִישֵׁי פֿל כַּמֵּ"שׁ תּוֹס' ד"ה מֵאֵן כּו'. וְכֵן מְשַׁמַּע דְּאֵי מְכָל חֵלֶב נִילָף ח"ש מַנ"ל בְּאִיסוּר קַל מְחַלֵּב.

לֹא עֲשֶׂה וְכַה"ג וְע"כ מְסַבְּרָא כַּנ"ל: וְעוֹד דַּא"כ נִימָא פֿל דְּחַמִּץ ג"כ לְרַבּוֹת חֲצֵי שְׁיַעוֹר לְאִיסוּר וְיִהְיֶה ב' כְּתוּבִין הַבְּאִין כַּא' לְעֵנִין אִיסוּר ח"ש וְאֵין מְלַמְדִין. וּמוּכַח דְּמְסַבְּרָא אֲמַר דַּח"ש אִיסוּר מֵה"ת וְא"צ קָרָא וִי"ל מ"ש תּוֹס' יִשְׁנִים יוֹמָא דַּע"י הַסְבְּרָא יִלְפִינן מְקָרָא

דָּכַל חֶלֶב הוּא מְשׁוּם דְּכֵי תוֹס' ד"ה מֵאֵן דְּכ"ע דְּרִשִּׁי כֹּל רַק דְּלֵא דְרִשִּׁי כֹּל הוּא נֶגֶד הַסְּבָרָא כְּמוֹ עִירׁוּב כּו' ע"ש וּא"כ שְׁפִיר אָמַר הַש"ס טַעְמָא דר"י דח"ש אָסוּר מֵה"ת מְשׁוּם חֲזִי לְאַצְטְרוּפִי.

דאל"ה הוּי דְרִשִּׁינָן גַּם כֹּל דְחֻמְיָן לְאַסוּר ח"ש וְהִי ב"כ וְאִין מְלַמְדִין. וְלִכְּפֹי אָמַר דְּסְבָרָא דח"ש יְהִיָּה אָסוּר מֵה"ת דְחֻזִי לְאַצְרוּפִי.

וא"כ י"ל דְלֵא דְרִשִּׁינָן מֵה"ט כֹּל דְחֻמְיָן לח"ש ועי"ז יְהִי אִין מְלַמְדִין וְיִהְיֶה בְּכָל אִיסוּרִין ח"ש מְוֹתֵר. וְנִזְהָר הַסְּבָרָא וּמֵה"ט לֵא דְרִשִּׁינָן כֹּל לְחֻמְיָן לח"ש וְשְׁפִיר יְלִיף מְכָל דְחֶלֶב לְכָל אִיסוּרִין מְשׁוּם הַסְּבָרָא לְצַרְף: בְּתוֹס' יוֹמָא הַנִּיחֻוּ בְּקוֹשְׁיָא לְמָה יְלִיף ר"י מְכָל חֶלֶב ח"ש רַק לְאַסוּר וּבְחֻמְיָן לְמַלְקוֹת ע"ש דְתַחֲזִיקָה כְּתַבּוּ דס"ל לר"י כר"ש דכ"ש לְמַלְקוֹת וְאֵח"פ דְחוּ ע"ש.

וְאִינוּ מוֹכְנִין דְלֵא שְׁיִיף כֹּל לְוֹמֵר ח"ש לְמַלְקוֹת דְהָא כ' כֹּל חֶלֶב לֹא תֹאכְלוּ דְהוּא פְּזִיזָא וְאִיף גִּימָא הֶרְיָבוּי דְכָל לְמַלְקוֹת א"כ אִין חִילּוּק מַלְקוֹת בֵּין ח"ש לְשִׁיעוּר וְע"כ דְפִי הַלְּאֹו אֲכִילָה פְּזִיזָא וְרַבִּי כֹּל דְגַם ח"ש אָסוּר.

וְכֵאֵן לְהִתֵּר מְצַטְרַף לְאַסוּר דְחֻשְׁבִּי אֲכִילָה שְׁיִיף דְמַרְבִּי כֹּל מְקַצָּת מְאֲכִילָה זֹו שְׁלֵ אִיסוּר כְּדָאמַר פְּסָחִים ס"א ע"ב דְבְעֵי לְמִימַר מְכָל עֶרֶל כְּלוּ עֶרְלָה וּפְרִיף ר"א מְמַאי דְכָל כּו' דִּילְמָא וְכָל עֶרֶל מְשַׁמַּע כֹּל דְהוּ עֶרְלָה כּו' וְע"ש בְּתוֹס' דְפְלוּגְתָא דְתַנְאִי כה"ג גְּבִי הַכְּהוּ כּו' וּבְכּוֹר כּו'.

וי"ל פְּנוּנַת תוֹס' מְשׁוּם דְאִיפָא עוֹנָשׁ פְּרַת דְמוּדָה ר"ש. וי"ל דְמַרְבִּי כֹּל חֻזִי שְׁיִיעוּר לְמַלְקוֹת אוֹ כְּדָאמַר לְעִיל גְּבִי חֶלֶב א"ל אֶלְא תְמִימִי כּו' כֹּל וּמַרְבִּי לְהַשְׁוֹתָם: וּבְפְשִׁיטוֹת גְּרָאָה דר"י יְלִיף מְקַרָא דְמְשַׁרְת דְפִי הִתֵּר מְצַטְרַף וּמוֹכַח דְלֵא אֲתַרְבִּי חֻזִי שְׁיִיעוּר רַק לְאַסוּר לֹא לְמַלְקוֹת דאל"כ ל"ל צִירוּף כְּדִינִיק בְּש"ס לר"ש שְׁבוּעוֹת כ"א ע"ב.

וא"ל דְנִזְזִיר קִיל וְלֹא יְלַפִּינָן מְכָל חֶלֶב דְהָא ע"כ לר"י יְלַפִּינָן כֹּל אִיסוּר מְחֶלֶב אִף דְקִילִי וְע"כ לְשִׁיטַת תוֹס' גִּילּוּי מְלִתָא בְּעֶלְמָא הוּא דְע"י דְחֻזִי לְאַצְטְרוּפִי אָסוּר שׁוּב כֹּן בְּכָל אִיסוּר וּמְמִילָא גַם בְּנִזְזִיר וּמוֹכַח מְשַׁרְת דְרַבִּי מְכָל חֶלֶב רַק לְאַסוּר דא"ל דִּיהִי שְׁנִיָּהֶם לְמַלְקוֹת וְיִהְיֶה ב"כ דא"כ לֹא גִדַּע אִיסוּר כֹּל בְּשַׁאֲרָה הוּא נֶגֶד הַסְּבָרָא כְּנ"ל: א"ל אֲפִי וְכָל אִיסוּרִין שְׁבַתוּרָה אִין הִתֵּר כּו' הַמְקַפָּה כּו' מְקוּם מְגַעוּ אֲמַאי פְּסָל כּו' וְזֵר לֹקָה כּו'.

תוֹסְפוֹת הַקְּשׁוּוֹת כְּמָה קוֹשְׁיּוֹת דְהַשׁוּם בְּעִין מְדַתְנִי בְּמַקְצָתָן ע"ש וְעוֹד אוֹ יְפָסֵל כְּנִלָּה כּו' כְּמוֹ מְדוּמָע וְתִי אִינוּ מוֹכְנִין כִּינָן דְאִינוּ כְּפִיצָה מֵהַנִּי הוּאִיל וְלֹקָה בְּכִזְזִית. וְכֵן ק' ד"ה לְאוּ הוּאִיל וְאִי מְלַקֵּט שְׁתִי דְאִין דְרַף אֲכִילָה בְּכַף אִינוּ מוֹכְנִין לְמָה אִין דְרַף: וְלֵע"ד גְּרָאָה דְהָא קִשָּׁה עוֹד הָא לְטַעְמָא עֲבִיד וְלֹא בְּטַל כֹּל דְרִישׁ חוֹלִין גְּבִי תַעְרוּבוֹת דְמַאי אָמַר שְׂאֵנִי שׁוּם וְתַבְלִין דְהוּי כְּבַעִין ע"ש.

עוֹד קִשָּׁה בְּרִישָׁא דְמַקְפָּה תְרוּמָה וְשׁוּם חוֹלִין לְמָה בְּנִגְעָה בְּשׁוּם גְּפָסֵל הַמְקַפָּה וּבְזָה ב' חוֹמְרוֹת דְהָא גִּנַּע בְּחוֹלִין וְאִין טְבוּל יוֹם פּוֹסֵל שְׁנִיָּכֵר וּמֵהַ בְּטַל. וְעוֹד דְאִף שְׁהִי תְרוּמָה מְבוּאֵר חֲגִיגָה כ"ג הַפְּלִי כּו' צִירוּף לְקוֹדֵשׁ וְלֹא לְתְרוּמָה.

וילכה נראה דענין ביטול זה הוא כמבואר לקמן מ"ה בצק בסדקי צריכה דכשעשוי לחזק בטל לצריכה אף דראוי לאכילה כמ"ש תוספות ושם פנפת שאור יחדו לישיבה דמבטלו מתורת אן כל שפטל שמו ממנו ואיכא ב' לישני התם חד דדוקא פחות מפזית אבל פזית חשיב ולא בטל אף שעשוי לחזק ולחד לישנא פזית ג"כ בטל בעשוי לחזק ופחות אף שאין עשוי לחזק ע"ש.

וכן בית שסיככו בזרעים דבטל מלקבל טומאה וכן שתלי תרומה כו'. א"כ י"ל דשום דעבידא לטעמא של המקפה עדיף משאר מדומע לגבי טומאה כמו עשוי לחזק בעריכה דמבטל שם עצמו ממנו ונעשה כצריכה כן בטל שמו ונקרא ע"ש המקפה והוא חולין.

ואף דשם נעשה כלי נכאן גם זה אוכל מ"מ מה בכך הא חזינו דבתרומה וכה"ג חמיר מינו מאינו מינו כמ"ש תוס' חולין צ"ט ושאר דוכתי דדוקא במינו צריף ק"א מקרא דמקדשו ממנו ובאינו מינו סגי בס' וכן דשיל"מ דלא בטל במינו כ' הפוס' הטעם דבמינו נקרא שמו דהא ניתוסף כמ"ש הר"ן נדרים נ"ב משא"כ אינו מינו בטל שם האיסור לגמרי רק בב"ט מן רגש טעמא ואסור משא"כ כשאין טעם בטל יותר באינו מינו ממנו.

וגם קי"ל כרובא דבתר שמה ובאינו שנה בשמה בטל משום דבטל שמו ממנו ונסתלק האיסור כנ"ל ואב"י דאזיל בתר טעמא היינו לאכילה משום טעם כעיקר. כנ"ל.

אבל לא לשאר דברים כמ"ש הר"ן ע"ז דע"ד דלענין אסור הנאה שאינו מטעם לא אסרינו משום טעם כעיקר ע"ש. א"כ לענין הביטול מלקבל טומאה באינו מינו כמו שום במקפה עדיף מה דעביד להטעים המקפה כמו עשוי לחזק הנ"ל דבטל שמו אף שניכר ונק' ע"ש המקפה דחולין ואין טבול יום פוסל.

וילכה י"ל אף דבשאר מדומע פליגי אי פוסל הפל היינו משום דמדומע במינו ולא בטל שמו. וכן באינו מינו ואינו עשוי לחזק כנ"ל.

משא"כ בשום כנ"ל. ומשני הואיל ונר לוקה בכזית דלאכילה אדרבה משום דלטעמא עביד לא בטל ושוב הוי כזית דחשיב ולא בטל גם שעשוי לחזק כנ"ל.

וממילא פוסל כנ"ל. ואמר ה"ד הא אין כזית במקום א' לאו משום דהיתר מצטרף לאיסור והיינו כדאמר לקמן מ"ו בפסח דאיסורו חשיב מצטרף ופרש"י דאיסור כו' הואיל וכזית הוזכר להחשיב לענין איסור חמץ דלא בטל לצריכה כו' לענין טומאה נמי לא בטיל כו' ומצטרף כו' ע"ש כן בהנ"ל פינו דהיתר מצטרף לאיסור ואותו קליפה מהבשר שהשום מפוזר עליו יצרכו לכזית ולא בטל להמקפה פינו דאדרבה היתר בטל לאיסור.

ועוד דהוי פחות בצק לקמן וס"ד דהחצי זית היתר שמצטרף וזה לא בטל שהוא מינו כנ"ל ודחי דלמא משום דאיכא כזית דכדי א"פ דזה חשיב כזית במקום א' לענין אכילה ושוב חשיב ולא בטל גם לענין טומאה כנ"ל.

ומינושב ק' תוס' דנימא הואיל אם ילקט כזית שום כו' דזה אינו מועיל כלל מה שאם הי' מצרפין הי' כזית מ"מ עכשיו אין כזית במקום א' ובטל כנ"ל. וכן לשון רש"י ז"ל דיש שם תרומה עלה הלכך לגבי טומאה נמי שם תרומה עלה ע"ש משמע כמ"ש דקונשית

הש"ס מטעם בִּטְוֹל שֵׁם תְּרוּמָה כַּנ"ל ופ"י ר"ת מִשּׁוּם פְּחוּת מִכְּבִּיצָה אֵינוֹ מוּכָן מֵהַגְי כְּזֵית פְּדִי א"פ הָא פְּזִית גְּמוּר דְּלָקִי וּמ"מ אֵינוֹ מְקַבֵּל טֹמְאָה.

וּבְנִזִיר פִּי תוֹס' הוֹאִיל וְגוֹרָם דְּלִיקְשָׁב אַכִּילַת הַשּׁוּם אַכִּילָה עַל יְדֵי הַמְּקַפָּה מְצַטְרֵף לְכְּבִיצָה וְכ' שֶׁהוּא גְּמָגוּם. וְכֵן הֵיטֵר מְצַטְרֵף לְלִקּוֹת כְּזֵית לְמָה יוֹעִיל לְכְּבִיצָה וַי"ל דְּהָא כִּינּוּ דַע"י הַמְּקַפָּה רְאוּי הַשּׁוּם לְאַכִּילָה הֵוִי יָד דְּקִי"ל חֲוָלִין קט"ו דְּמְצַטְרֵף לְכְּבִיצָה.

אִךְ שֵׁם מִיטְמָא ג"כ וּמְצַטְרֵף. מִשָּׂא"כ הֵכָא דְלָא מִיטְמָא מ"מ הֵוִי חֲוָלִין דְּהַמְּקַפָּה הֵוִי אֲנָכֵל בַּפ"ע וְעוֹד דְּהָא לֹא פָּסֵל אֱלָא מְקוּם מַגְעוֹ וְא"כ הַשְּׂעוּר שֶׁנִּפְסֵל אֵינוֹ כְּבִיצָה גַם י"ל דְּפָרִיף לְרַב דַּס"ל שֵׁם אֵין יָד לְפָחוּת מְכֻזֵּית ע"ש וּמִשְׁנֵי הוֹאִיל וְזָר לֹקָה כו'.

וּמִשּׁוּם הֵיטֵר מְצַטְרֵף. וְא"כ אוֹתוֹ חֲצִי זֵית הֵיטֵר וְכַה"ג דְּמְצַטְרֵף לְלִקּוֹת וַיֵּש כְּזֵית שׁוּב עַד כְּבִיצָה נַעֲשֶׂה יָד דְּלְכְּזֵית יֵש יָד וּמִשְׁנֵי מִשּׁוּם כְּזֵית כַּא"פ כַּנ"ל וְחָשׁוּב יָד וְצִירוּף.

וּלְמֵאֵי שְׁפִי תוֹס' פָּאן א"ש דְּפָרִיף מִכַּח תְּרַנְוִיָּהוּ דְּהֵוִי פְּחוּת מִכְּבִיצָה וְאֵינוֹ מְקַבֵּל טֹמְאָה מֵה"ת רַק מְדַרְבְּנָן וּבְדַרְבְּנָן רְאוּי לְבַטֵּל בְּרוּב וְלֹא יִפְסֵל גַּם מְדַרְבְּנָן וְע"ז מִשְׁנֵי הוֹאִיל וְזָר לֹקָה כְּזֵית וְהֵוִי צִירוּף וְלֹא בָטֵל אוֹ מִשּׁוּם כְּזֵית כַּא"פ שׁוּב גַּם לַעֲנִין טֹמְאָה לֹא בָטֵל וּפְסוּל מְדַרְבְּנָן.

אֲבָל שֵׁם בְּנִזִיר הַקָּשׁוּ תוֹס' דְּלְמָא פְּסוּל מ' מַגְעוֹ דְּרַבְּנָן דְּגַם פְּחוּת מִכְּבִיצָה. וְחִיָּרְצוּ דְּמִשְׁמַע פְּסוּל מֵה"ת ע"ש וְקָשָׁה כַּנ"ל.

גַּם לְפִי פָּאן קָשָׁה מַנ"ל לְהַקְשׁוֹת מְסַבְּרָא זֵו דְּבְדַרְבְּנָן רְאוּי לְיִבְטֵל אִף שְׁנִיכָר טְפִי מֵאֵלוּ הִי' מֵה"ת: וַי"ל בְּדַהֲוִי גּוּשׁ א"כ מ"ש כְּבִיצָה דְּחָשׁוּב הַכֵּל א' רַק כִּינּוּ דְּפְסוּל רַק מְקוּם מַגְעוֹ וְזֵה אֵינוֹ כְּבִיצָה וְכִינּוּ דְּהַשְּׂאָר טְהוֹר אֵינוֹ צִירוּף וְלָכֵף מִשְׁנֵי כִינּוּ דְּהֵיטֵר מְצַטְרֵף לְמִילְקִי זָר עָלָה שׁוּב חָשׁוּב צִירוּף גַּם לַעֲנִין כְּבִיצָה דְּטֹמְאָה דְּכָל חֲצִי זֵית מֵהַמְּקַפָּה רְאוּי לְהַצְטְרֵף עִם הַשּׁוּם לְמִלְקוֹת וְכֵן כְּזֵית בַּכַּא"פ דְּכָל הַג' בְּצִיִּים מְצַטְרֵפִין וְלֹא קָשָׁה קוֹשְׁיוֹת תוֹס' הוֹאִיל וְאֵם הִי' מְלַקֵּט כְּזֵית שׁוּם לֹקָה דְּמָה יוֹעִיל זֵה לַעֲנִין כְּבִיצָה: וְכֵזֵית פְּדִי א"פ דְּאוֹרֵייתָא וְתַמְהוּ תוֹס' נִזִיר הָא מִשְׁנָה מְפֹרְשֵׁת אֲכַל וְחִזֵּר וְאֲכַל אֵם שָׁהָה כַּא"פ כו' ע"ש שְׁתִּי ר"מ.

גַּם הַקָּשׁוּ הָא אַבְיִי א"ל טַעַם פְּעִיקָר ע"ש. וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּהָא מִרְש"י ז"ל מִשְׁמַע דְּטַעַם כו' נְהַפֵּף הֵיטֵר לְהֵיזוֹת אֲסוּר וְחַנ"נ מֵה"ת.

וּלְרוּב הַפּוֹסְקִים אֵינוֹ אֲסוּר רַק הַטַּעַם וְא"כ לַמ"ש תוֹס' דְּהֵיטֵר מְצַטְרֵף לְאֲסוּר הוּא דוֹקָא בְּמַעֲוָרָב כְּדִילִיף מַחְטָאת שְׂיַבְלַע כו'. יֵש לְפָרֵשׁ דְּהֵינּוּ דְּקָשָׁא לְאַבְיִי וּבְכָל אֲיִסוּרִין אֵין הֵיטֵר מְצַטְרֵף הֵינּוּ אִף שְׂנַבְלַע טַעַם וְאֲסוּר מִשּׁוּם טַעַם פְּעִיקָר מ"מ אֵין הֵיטֵר מְצַטְרֵף שְׂיַתְחִיב בְּאֲנָכֵל כְּזֵית מֵהֵיטֵר שְׂיֵש בּוֹ טַעַם אֲיִסוּר שְׂמַעֲוָרָב יוֹתֵר מִשְׂאָר תַּעֲרוּבוֹת וְדִיִּיק לִי מְדַאֲמֵר ר"י בְּכָל כו' אֵין הֵיטֵר כו' אֱלָא נִזִיר מוּכַח דְּבִשּׁוּם אֲנָפִין אֵין מְצַטְרֵף גַּם בְּטַעַם כַּנ"ל.

וְהַקָּשָׁה מִמְּקַפָּה כו' דְּשׁוּם נוֹתֵן טַעַם בְּמִקְפָּה וְלָכֵף זָר לֹקָה כְּזֵית עִם הַהֵיטֵר דְּנִהַפֵּף כו' וְחָשׁוּב צִירוּף גַּם לְבִיצָה כו' וְדַחֵי דְּאִיכָא כְּזֵית כַּא"פ וּפְרִיף וְכֵזֵית כַּא"פ דְּאוֹרֵייתָא הֵינּוּ

אי לא נימא טעם שיעיקר שנהפך כו' לא הי' פלל כזית כא"פ מה"ת דהממש בטל ברוך באינו מינו כמו מינו והוי כמו טעמו ולא ממשו דאין ליקין.

וע"כ רק משום דנהפך כו' וכה"ג שיש טעם מצטרף היתר ואיתעבד פול' איסור. רק לס"ד לא הוי אמר משום נהפך רק בכה"ג שמעורב ויש בו הטעם מצטרף היתר לאיסור ולוקה בכזית ולא שייך בטול.

ומינשב דלא קשה לאבני ממתני' דגם הוא ס"ל ודאי כזית כא"פ מה"ת גם במעורב אלא היכא דאסור משום טעם פנ"ל. א"ל אין כו' ואמר א"כ אמאי פליגי רבנן עלי' דר"א בכותח.

היינו בשלמא לדידי א"ש דכותח אין טעם רק קיוהא כמ"ש הטור תמ"ב וממילא גם שיש כא"פ בטל. משא"כ לדידה דאף אי טעם אינו פעיקר מ"מ כזית כא"פ אסור פריף אמאי פליגי ומשני דליכא בכותח כזית כו' וכגן' תוס' דלא גרסי אלא מאי ע"ש: ומינשב דפריף מב' קנפות כו' דתמהו תוס' הא במינו בטל ברוך ע"ש.

ולמ"ש א"ש דהיינו דקשיא ליה אי כזית כא"פ מה"ת אף בלא טעם פעיקר אין חילוק בין מינו לשאינו מינו. וע"כ משום דכשיש טעם היתר מצטרף ולכך במינו בטל פנ"ל.

ואח"כ פריף דלמא לטעם פעיקר היינו לא משום מצטרף רק דנהפך ונעשה פולו איסור ומדויק לשון רש"י ע"ש. עוד י"ל דס"ד דאבני משום דהיתר מצטרף כו' מהני לצירוף בפיצה ג"כ.

וא"כ כזית בכא"פ אי לא לקי רק באוכל פל הכזית המעורב אינו עגון שיצטרף עי"ז לכפיצה דלא הטעם צירוף לקי רק היא דחה כד' ר"ח פהו דכשיש כזית כא"פ נהפך כו' ולקי על כזית מתערובות זה ושפיר חשיב להצטרף וע"ז תמה אבני וככא"פ דאורייתא להתחייב על כזית ממנו.

ופריף א"ה אמאי פליגי בכותח דלדידי א"ש דפליגי בכזית מהתערובות לר"א לקי דרבי עירובו כו' אבל לדידה לא קיל חמץ מפל איסור. ושני דה"ט כזית כא"פ לקי בכזית דבחצי שיעור אף שנהפך היתר ה"ל פאיסור דאינו במלקות ואין הנאסר חמור כו' משא"כ כזית כא"פ דלקי פשאוכל הכל כהפך היתר כו' לאיסור חייב מלקות ללקות על כזית.

משא"כ כותח דמשני דבטלה דעתו כו'. ושוב אינו נהפך ללקות פנ"ל.

ופריף ג"כ אח"כ שפיר ממינו ג"כ פנין דס"ל טעם פעיקר לא לקי רק כזית כא"פ כו' נהפך פנ"ל ולמה הא מה דלא בטל באינו מינו הוא משום פנין דנעשה פולו איסור לא שייך בטול כמ"ש רש"י וכיון דמשום הטעם לא לקי הוי כנתערב איסור שיש מלקות באיסור שאין מלקות דהי' בטל לעגן חייב מלקות וממילא ע"כ בלא טעם מורגש נהפך בכזית כא"פ וא"כ גם במינו פנ"ל.

לשון רש"י ז"ל משמע דתמה וכזית כא"פ כו' אי בכלל שעורין דהלמ"מ ע"ש. ותמוה הא מפורש במשנה דמצטרף כא"פ.

וי"ל דוקא שלא אכל דבר אחר רק חצי זית חלב ותוף כא"פ ג"כ חצי וכה"ג שפיר מצטרף דע"י צירוף זה אכל פזית שהיא דרף אכילת אדם. אבל אכל חצי זית חלב ואח"כ חצי זית שומן ואח"כ חצי זית חלב הפל תוף כא"פ י"ל דלא מצטרף דהא מצטרף עם החצי זית היתר ונעשית אכילה א'.

ודומה לזה בזבחים ל"א חצי זית חוץ לזמנו ח"ז חוץ למקומו ח"ז חוץ לזמנו ע"ש א"כ ממילא במערב אינו מצטרף דהא אכל פזית קודם שאוכל חצי זית הב' של איסור. וזה י"ל פוננת רש"י אי הל"מ בכל שיעור וממילא מצטרף או הטעם דביותר מכא"פ אין דרף אכילה א"כ בהג"ל י"ל דלא מחייב פנ"ל: או י"ל פוננת רש"י להיפוך דאי משום אין דרף אכילה א"כ במצורף עם היתר יהי חייב גם ביותר מפדי אכילת פרס דהא אוכל בדרף אכילה וע"כ לומר דמשום שההיתר גורם שיהי' בדרף אכילה ע"כ פטור.

א"כ שוב גם במקפה ושום אף שיש פזית כא"פ מ"מ השום לבד אינו דרף אכילה כמ"ש תוס' רק ע"י המקפה ולמה פוסל פנ"ל. ואם הוא משום הל"מ בכל שיעורין לא קשה דשפיר ביותר מכא"פ לא מצטרף מצד עצמו לא משום גורם פנ"ל ולא קשה ממשינה הג"ל דמצטרף כא"פ דגם לאביי פן ומדניק ל' רש"י ז"ל: עוד י"ל לרש"י ז"ל דס"ל דוקא באוכל מתחלה מעט ע"ד שיאכל עוד וישלים לכזית בזה מצטרף משא"כ בגמלף שאכל חצי זית שלא יאכל עוד וגמלף והשלים אח"כ תוף א"פ י"ל דלא מצטרף כלל כמו לברכה דחשיב גמלף באכילה אחרת.

דבשבת בעביד עקירה והתרו בו שלא יעשה הנחה פטור ממיתה דצריף להיות מזיד והחייב בכל האיסור וכן בזורק ע"ש: וכן אוכל חצי זית שוגג ואח"כ השלים מזיד דפטור. פן בהג"ל חצי זית א' שיהי' ע"ד שלא לאכול עוד אינו בכלל חייב העונש ושוב הוי רק חצי שיעור אח"כ ונדמי להא דשבועות כ"ג הפריש קרבן ע"ש א"כ י"ל במשנה פרישות י"ג סתם דמצטרף היינו לכרת או קרבן פינון שהי' באמת דעתו להשלים אבל למלקות הוי תמיד ספק דא"א להתרות שמה הי' מתחלה דעתו שלא לאכול עוד.

ואף דאמר שדעתו כו' י"ל דלא מהני פינון דא"א מע"ר דקי"ל ספק א"א הוכיח סופו כו' וממילא י"ל דכה"ג אוכל ח"ש ע"ד שלא להשלים אינו מה"ת כלל דלא חזי לאיצטרופי פנ"ל שיהי' פטור אף שישלים.

רק באוכל ח"ש ע"ד לאכול פנ"ל ותמה אביי שפיר על הא דאמר הואיל וזר לוקה הא למלקות לא יצטרף כה"ג גם שהוא פדי א"פ. וא"ש דפריף וכזית כא"פ דאורייתא.

הא גם בלי צירוף הוי מה"ת דקי"ל כר"י דח"ש מה"ת ונהוי לי' למימר וכי לוקין על כא"פ ולמ"ש א"ש דאי לא לקי פנ"ל שוב גם איסור דאורייתא ליכא בלא אכלו ע"ד להשלים דלא חזי לצרף פנ"ל והוצרף לומר זה שאינו מה"ת דשייף א"א מע"ר גם שאמר בשעת אכילה ראשונה דח"ש שדעתו לאכול עוד.

דאי פן רשע מה"ת על הח"ש. ואי אין דעתו מותר מה"ת פנ"ל עוד י"ל למה דבש"ס פרישות ט"ו דבעי קצר וקצר לר"א כו' משום דא"א לערב כו' מחלק ונחשיב שנים משא"כ קצר בגרוגרות וזר וקצר כו' פינון דאפשר לערב ב' גרוגרות כא' אינו חייב אלא א' כו' ואינו מחולק אף שעשאן זא"ז ע"ש.

כּן י"ל בּהנ"ל בּאינו מְעַט מְעַט כּוּזֵית כּא"פ שְׁפִיר חָשִׁיב אַכִּילָה א' פִּינּוּ דְהִי אֶפְשָׁר לְעָרֵב וּלְאַכּוֹל כָּל הַכּוּזֵית בְּב"א פֶּמּוּ הֵתֵם בְּקֶצֶר כּו'. מִשָּׂא"כ אִם מְעַרְבֵי הַכּוּזֵית אִסּוּר בּג' בִּיצִים הֵיטֵר דָּאִין בֵּית הַבְּלִיעָה מִחֻזֵּק יוֹתֵר מִכִּבְיָצָה.

וּכְיִנּוּ דא"א לְעָרֵב וּלְאַכּוֹל הַכּוּזֵית אִסּוּר בּב"א שׁוּב מִחֻזֵּקִין הָאֶכִּילוֹת וְלֹא מִצְטָרֵף כָּלֵל. וּמִיָּנֻשֵׁב ג"כ דְּכֹה"ג אִין ח"ש מֵה"ת דְּלֹא חֲזִי לְצִירוּף פּנ"ל פִּינּוּ שְׁהוּא מְעַרְבֵי: גַּם תּוֹס' נִזִּיר פִּי' דְּמְעַרְבֵי מְסַפְקָא לִי' ע"ש רַק מִשְׁמַעוֹת דְּבִרְיָהֶם מִצַּד בִּיטוּל וְהִקְשׁוּ מִטַּעַם כְּעִיקָר ע"ש.

וְלִהַנ"ל א"ש. וְגַם לְתוֹס' י"ל דְּשׁוּב גַּם מֵה"ת אִין אִסּוּר פִּינּוּ דְּלֹא מִצְטָרֵף בְּמְעַרְבֵי.

דִּי"ל בְּמְעַרְבֵי בְּטַל חֲשִׁיבוֹתוֹ וּל"ד לְבַעֲזֵין וְנִיכָר כּמ"ש הֵר"ן בְּסוּפָה כּמ"ש לְעֵיל וִי"ל דָּאִין בְּזֵה הַלֵּמ"מ לְהַתְחַיֵּיב לְהַצְטָרֵף: ב' קוֹפּוֹת כּו' חוּלִין תְּרוּמָה כּו'. וְתָמָהּ תּוֹס' דְּגַם אִי הֵיטֵר מִצְטָרֵף קֶשֶׁה אִמְאֵי תוּלִין.

וִי"ל פְּשׁוּט לִמ"ש תּוֹס' יְבָמוֹת פ"ב דְּנוּקֵי אַחְזָקַת הֵיטֵר שְׁלֵא נֶאֱסַר הַחוּלִין ע"ש. וִי"ל דְּהַגַּם דְּאִתְרַע הַחֻזְקָה פִּינּוּ שְׁנַפְל לְתוֹכוֹ וּא"י מֵה"מ מ"מ מֵה"ת מוּקֵי אַחְזָקָה אַף דְּאִתְרַע.

רַק מְדַרְבְּנָן וְשׁוּב הֵנּוּ כְּרַבּוֹ דְּתוּלִין. אַף י"ל דְּלַעֲנֵן הָאִסּוּר כּוּזֵית בְּכא"פ לֹא שְׁיִיף הַחֻזְקָה כָּלֵל דָּאִין אֲנּוּ אוֹסְרִין כָּלֵל הַחוּלִין וְנִשְׁאַרוּ מוֹתֵר כְּחֻזְקָתוֹן רַק הַתְּרוּמָה שְׁנַפְל בְּאִסּוּרוֹ עוֹמֵד וּע"ז אִין חֻזְקָה כָּלֵל.

וְנִרְאֶה דְּזֵה כּוּזֵית תּוֹס' שְׁם ד"ה שְׁתֵּי קוֹפּוֹת שְׁכ' דְּלֹא כּוּלֵי הָאִי אוּקֵי חוּלִין אַחְזָקֵיהּ דְּמָה שְׁנַפְל בְּקוֹפָה חוּלִין ס' הוּא וּא"ל חֻזְקַת הֵיטֵר ע"ש. א"כ דְּיִיָּק אֲבִי שְׁפִיר דָּאִי מִשׁוּם הֵיטֵר מִצְטָרֵף כּנ"ל שְׁפִיר אוּקֵי חוּלִין אַחְזָקֵיהּ שְׁלֵא נֶאֱסַרוּ בְּצִירוּפָם עִם מֵה שְׁנַפְל לְתוֹכוֹ כְּמֹ שְׁהִי קוֹדֵם וּמֵה"ת מוֹתֵר וּבְדַרְבְּנָן תוּלִין מִשָּׂא"כ אַכְכָּא"פ כּנ"ל.

עוֹד י"ל גַּם דְּנִימָא דְּקֶצֶת חֻזְקָה שְׁיִיף גַּם אִי נֶאֱסַר מִחֻזְקַת הַתְּעַרְבוּת אִסּוּר. וְגַם אֶפְשָׁר דְּמִשׁוּם הֵיטֵר מִצְטָרֵף ג"כ לִיכָּא חֻזְקָה דְּמַעוֹלָם הִי רְאוּי' לְהַצְטָרֵף לְאִסּוּר אַף שְׁהוּא הֵיטֵר מ"מ לְפִי מִשְׁמַעוֹת לְשׁוֹן תּוֹס' יְבָמוֹת הַנ"ל מִשְׁמַע כְּמֹ הַדִּין שְׁנַסְתְּפוּ בְּתִשׁוּ' גְּאוּנִים בְּתִרְאֵי הַג'מו' הַעֲשִׂיל ז"ל וּבְטַל ח"מ בְּנִטְלֵמְקֶצֶת בְּהֵמָה וּפְרִישׁ וְחֻזֵּי קְבוּע.

אִי מֵאֲחַר שְׁהַבְהֵמָה א' הוּא אִסּוּר הַכָּל אוּ מוֹתֵר הַכָּל דְּהָרֹב מְכָרִיעַ אוּ מְקַצֵּת אִסּוּר וּמְקַצֵּת מוֹתֵר. וְכֹן בְּהַנ"ל שְׁהִי קוֹפָה שְׁל חֻזֵּי סָאָה וְנַפְל לְתוֹכוֹ רְבִיעַ סָאָה וְסַפְק אִי תְּרוּמָה אִי תוּלִין.

יֵשׁ כָּאֵן חֻזֵּי סָאָה דְּשְׁיִיף לְאוּקְמֵי אַחְזָקָה שְׁנַפְל לְתוֹכוֹ חוּלִין וְלֹא נֶאֱמַר לְרַבִּיעַ סָאָה יֵשׁ דָּאִין לוֹ חֻזְקָה א"כ א"א לְהַתִּיר מִחֻזְקַת הַחֻזְקָה דְּהָא יֵשׁ כָּאֵן חֻזְקָה שְׁאִין חֻזְקָה וְאִינוּ נִיכָר אִיזְהוּ וְהוּא כְּדִמְסָקֵי הַפּוֹסְקִים שְׁם דְּמָה שְׁהִי מוֹתֵר כּו' וְאִין א' מְכָרִיעַ לְהַב' וְהִיכָא דְּרַבּוֹ עֲלֵיָהּ הֵיטֵר שְׁם גַּם בְּהַנ"ל בְּטַל בְּרֹב אוֹתוֹ הַמִּיעוּט שְׁאִין הַחֻזְקָה בְּרֹב שְׁיֵשׁ חֻזְקָה וּמִמִּילָא מוֹתֵר אַף דְּצָרִיף מֵאָה וּא' מְדַרְבְּנָן.

י"ל דְּזֵה הָרֹב הֵנּוּ כְּמֹ רֹב דְּסִנְהֶדְרִין דְּהָא הָרֹב אוֹמֵר שְׁאִין כָּאֵן מִיעוּט אִסּוּר כָּלֵל פִּינּוּ דְּהָרֹב מוּקְמִינוּ אַחְזָקָה שְׁנַפְל חוּלִין לְתוֹכוֹ כּנ"ל רַק הַמִּיעוּט אוֹמֵר לְהִיפּוּף רֹב כְּזֵה גַּם בְּתְרוּמָה מְהַנְי.

רק בלא רבו י"ל פנ"ל דהא מחצה אין לו חזקה ואינו נזכר ממילא אסור. וא"כ י"ל דעכ"פ לא שייך היתר מצטרף לאיסור כה"ג פיון דלפי מחצה היתר יש חזקה שאין פאן איסור כלל א"כ א"א למחצה היתר זה שייך למצטרף לאיסור דהיתר זה הוא היתר בחזקה שאין פאן איסור גם מה שנפל לתוכו רק מטעם פזית כא"פ שפיר חייב דבזה שדנין רק על מה שנפל לתוכו וזה אין לו חזקת היתר ואסור מספק פנ"ל: וא"א כבכא"פ דאורייתא אמאי א' שאני אומר כו'.

תמוה פיון דקיי"ל ח"ש אסור מה"ת א"כ אין ספק דעכ"פ אסור מה"ת גם אי פזית כא"פ לאו דאורייתא שאינו מצטרף כמ"ש רש"י הוא דאין לוקין שאין פאן אכילת פזית אבל ח"ש יש פנ"ל. וצ"ל דכיון דלא מצטרף הן לפירש"י גם איסור לחוד ג"כ לא שייך חזי לאצטרופי באוכל פחות מפזית ויהי' ממילא ח"ש מותר מה"ת.

וגם לפי תוס' משום דמעורב לא מצטרף ג"כ במעורב אינו אסור כלל מה"ת חזי שיעור איסור שיש בתערובתו שאוכל בב"א דהא אכילה זו לא חזי לאיצטרופי דגם שייכלל אח"כ תוך פדי א"פ איסור בעין לא יצטרף עם חזי שיעור שאכל מעורב פיון שהדין דאכילת איסור מעורב אין בו צירוף רק פשאוכל הכזית פעם א'.

וא"כ לא חזי לאצטרופי ויהי' מותר מה"ת אכילת ח"ש מעורב עם היתר ודייק שפיר אי פזית כא"פ דאורייתא פנ"ל: וא"כ מינושב ג"כ תמיהת תוספ' מה חילוק בין היתר מצטרף כו'. גם הא ע"כ ברבו ובטל מה"ת ברוב גם אי באכ"פ מה"ת.

ולמ"ש הא קי"ל דשיל"מ לא בטיל וכו' הר"ן פ"ב דפסחים דלרמב"ם וש"פ הטעם בקמץ דהוי דשיל"מ ואף אם יהי' אסור מדרבנן מ"מ פיון שהאיסור תורה יש לו היתר אחר הפסח חשיב דשיל"מ וקלא בטיל ע"ש.

וא"כ אי נימא דכזית פדי א"פ דאורייתא וכששונה מעט יותר שאין פזית בכא"פ אינו אסור מן התורה פנ"ל א"כ הוי דשיל"מ גמור דכששונה מעט באכילתו שלא יהי' פזית בכא"פ לא יהי' אסור מה"ת א"כ לר"ל דח"ש מותר מה"ת וככא"פ דאורייתא ממילא אף במינו ורבו וגם ספק דרבנן מ"מ אסור לאכול פשיה' ס' פזית בכא"פ דבדשיל"מ גם ס' דרבנן לחומרא פנ"ל.

וא"כ דעכשיו ניהו דבעינו ס"ל לאפני דמצטרף רק בתערובתו כמ"ש תוס' נימא דכל שאינו פזית בכא"פ מותר מה"ת וכשיש פזית כא"פ אסור מה"ת שוב גם שרבו חולין והוי ס' דרבנן מ"מ למה תנו סתמא שאני אומר כו' ומותר לאכול אף שייך פזית כא"פ תרומה בחולין הא הוי דשיל"מ שישנה באכילתו מעט שלא יהי' פזית כא"פ ויהי' מותר מה"ת ואף דמדרבנן יהי' אסור בלי בטיול מ"מ הוי דשיל"מ פנ"ל.

ומדויק אמאי אומר שאני אומר כו' דהינו שמוותר כמו חולין פנ"ל. ומינושב דאי פזית כא"פ ל"ד רק היתר מצטרף אין חילוק בין שונה או לא דאסור מה"ת ושוב במינו בטל פנ"ל: אף יש לדחות דהא משהו הראשון מאיסור שאוכל בתערובות לא הוי דשיל"מ דאין חילוק בין עכשיו לאח"כ יז וא"כ שוב רק אכילה דאח"כ שאוכל בלא שהי' הוי דשיל"מ וקא פכר נתבטל משהו ראשון ושוב לא מצטרף עם אכילה דאח"כ ואף דיש לו מתירין וכמו אם אכל חזי זית בתערובות רוב שאל"מ ואח"כ חזי זית בתערובות שיל"מ

כנ"ל ושוב נעשה זה אכילה ראשונה ומותר גם אח"כ תוך כא"פ שגם זה לא מצטרף
דלא הי' פלל דשיל"מ פינון דלא מצטרף עם אכילת משהו ראשון גם זה אין חילוק בין
עכשיו לאח"כ כנ"ל: מ"מ נר' די"ל כנ"ל.

דקא קשה דפ"ק דר"ה דף י"ג קי"ל אין בילה בביבש ולא מהני במעורב חדש וישן צובר
גורנו לתוכו דנימא לפי ערה ופירש"י דחזישינו דלקא מה שתורם רוב מחדש והשאר
רוב מישן ע"ש וא"כ קשה למה יהי מהני ברבו במינו חולין ותרומה בתבואה בקופות
כנ"ל הא אין בילה ודלקא מה שנוטל מעט ואוכל יש בו רוב תרומה והשאר רוב חולין.

ואי דנימא כרשב"א דכל שנוכנס בכלל הספק מצטרף לבטל. א"כ גם שם קשה מה בכך
דאין בילה הא הפל בכלל הספק ובין רוב חדש ובין רוב ישן מותר לתרום רק ספק שמה
שנה מצומצם וזה אין לחוש כמ"ש תוס' ע"ש.

וכן בכל יבש בביבש דקי"ל דבטל ברוב קשה כנ"ל הא אין בילה: ונראה לע"ד החילוק
דדוקא שם דמה שמונח מעורב לא שייך ביטול ברוב דהא ע"ז עצמו הספק אם רוב חדש
או רוב ישן א"כ אין פאן הכרעה שהרוב יכריע למיעוט כדי שהמיעוט לא יכריע הרוב
שזה הוא הטעם בכל חד בתרי דבטל ונהפך כו' דאם לא יכריע רוב היתר למיעוט להיות
היתר אז יכריע מיעוט האיסור להרוב להיות אסור פמוהו נדמי לסנהדרין דבטל דעת
המיעוט כנ"ל וא"כ מה"ט כשא"י אם רוב איסור או רוב היתר דב"כ וב"כ יהי' ספק
איסור ואין הכרעה שוב לא שייך ביטול ברוב להיות נהפך.

ונה פונת רשב"א בתשו' על השאלה בתתיכה א' מב' חתיכות למה חייב אשם תלוי הא
א"א לצמצם והמיעוט בטל והוי' ס' אי יש איסור פלל ולא חשיב אקבע והתני' הוא כמ"ש
פינון דספק אינה הגדולה ולא יכריע אין ביטול פלל וממילא קבוע אסור.

ובחנם נדחק בעל פ"מ ופשוט כמ"ש בעזה"י. וכמו לתוס' חזקה שאינה מבונרת אינו
חזקה כמו כן רוב שאינו מבונר.

ועוד גרע מחזקה כמ"ש. וא"כ בפול המצרי שצובר גרנו וא"י אם רוב חדש או ישן לא
בטל להיות נהפך ועדיין קבוע שהוא פמחצה פינון דלא בטל.

ממילא פינון דאין בילה לא מצי תורם שמה זה רוב חדש והשאר רוב ישן דלא שייך פל
דפריש מרובא כו' פינון דהוי קבוע כנ"ל. ומה שתורם ונפרש יש ספק שמה רוב ישן או
חדש דאין לו עוד צירוף להכריע כנ"ל.

משא"כ בכל יבש בביבש אף דומיא דחטין וכה"ג דידוע רוב היתר ממילא בטל המיעוט
ושוב אף דאין בילה מ"מ מאחר שבטל אין פאן קבוע ושוב פל דפריש מרובא פריש
ואמרינו שזה היתר מה שלקח ונשפיר בקופה וקדרות פינון שבטל מה"ט מותר כנ"ל.

וא"כ אי פזית בכא"פ מה"ט וכששוקה מותר מה"ט א"כ כמו שהוא התערובות הוי
דשיל"מ כנ"ל ולא בטל להיות היתר לאכול ממנו פזית בכא"פ דהא אפשר לאכול בשיהי'
מועטת שיהי' מותר מה"ט בלא ביטול וא"כ פינון שאינו בטל והוי קבוע שוב אף דכשאוכל
ומפריש מה שאוכל אינו שוב דשיל"מ כמ"ש דמשהו ראשון שאוכל א"ל היתר ושוב
בטל ואין פאן צירוף.

מ"מ שוב פינן דל"ש מרנפא פריש דהוי קבוע פנ"ל שוב אין בילה ושמא זה הפל תרומה ופריש שפיר. משא"כ אם אין חילוק בין פזית כא"פ כו'רק משום היתר מצטרף כו' שפיר בטל ברוב ואמרנו שאני אומר פנ"ל וא"ש.

וקא דלא אמרינו בכל ס' איסור דרבנן שיהי' לחומרא דשיל"מ לאכול מעט מעט לר"ל שלא כא"פ ז"א דלא הוי אכילה פינן שאין צירוף וכל אכילה פזית ול"ש עד שתאכלנו כו' קא לא יאכל כלל.

משא"כ בתערובות פנ"ל דשפיר הוי אכילה עם היתר רק שהאיסור יהי' בתוכו מועט פנ"ל: עוד נראה לע"ד גם אי דלא פהר"ן הנ"ל. י"ל דמה"ת אסור לאפני דהא לענן ביטול כ' ה"ן דמינו גרע דהא ניתוסף ולא בטל שמו דמה"ת באמת דשיל"מ גרע מינו מן א"מ.

רק דשם איסור בטל פינן דרוב היתר. וכ' הרא"ש פ' ג"ה דאם לא הי' נהפך להיתר הי' אסור מה"ת דאוכל נדאי איסור רק משום דנהפך כו'.

וקא דאמרנו נהפך כו' נראה למ"ד דילפינו מסנהדרין שכ' תוס' דחשיב מיעוט כמו שאינו נחשיב שפולם מחייבין דב' אין ב"ד. משום דסותר ומכריע רוב פנ"ל.

וכן יבש ביבש פנ"ל שע"כ יהי' הפל אסור או מותר ומכריע הרוב שיהי' מותר הפל פנ"ל. וגם קבוע לא חשיב מה"ת לא בסנהדרין לא ביבש פנ"ל.

ונה שיהי' לענן היתר מצטרף לאיסור או לענן טעם כעיקר דנהפך היתר לאיסור וממילא הרוב מכריע ונהפך איסור להיתר פנ"ל משא"כ [ע"כ מצאתי]: בעזה"י שו"ת חלק אה"ע תקנות עגונות סימן א שאלה לכבוד הרב וכו' מו' יצחק מאיר פאתי להעיר לב כו' עבור העגונה מרחוב שילעץ כו' דמעמה מאין הפוגות אין דורש לה זה שלש שנים כו' וזה הגביות עדות: במוטב תלתא פחדא הוינא נאמא לקדמנא הר' צבי בר' דוב והגיד לפנינו בתורת אם לא יגיד איה בין גיוועזין בשעת ווען הר' זאב וואלף בר' שמואל איז נטבע גיווארין בהווייסיל און האב גיזעקן וויא ער איז אריין גיפאלין האב איה אונד נאך מענטשין באלד איהם גיזוקט עס האט גידאהרט ביז ערף ג' שעות און מיר האבן עהם נישט גיזעהן מעהר שוין.

אויף דעם אקסיל האט ער גיהאט אן גיבינדין איין זעקלי להגין עליו מפונד המשאוי וואס ער האט גיטראגין ארויס פון גאללער דיא ברעטער עכ"ל. שוב העיד הבחור מיכל בר' ישראל ג"כ בזה הלשון הנ"ל גם הגיד שהי' מלובש במכנסים בלאה אין דעם זעקלי וואס אויף דעם אקסיל פנ"ל האט עהר בעצמו אריין גילייקט הייא און אזוי איז דער נטבע דרינען גיגאנין להגן פנ"ל כל הנ"ל העידו הב' עדים הנ"ל בתורת עדות פנ"ל ורשמנו בכתב ולראי' באנו עה"ח יום ד' כ' פסליו ת"ר לפ"ק ווארשא רחוב שיעלץ הקטן דוב בעריש דוד במוה' נפתלי הירץ זצלה"ה.

הק' ארי' ליב כמו' דוד מצוינמר. הק' יצחק בהרבני מוה' יוסף ממעזריטש: במיתב ג' כו' נאמי לקדמנא הרבני המנוח מ' הודא ליב'וש מלמד מק' צוינמר והעיד לפנינו בת"ע באם לא יגיד בזה הלשון אחר טביעת הר' וואלף ז"ל הייתי אחד מהב"צ אשר הודקנו לשמוע מן אשת הנטבע הנ"ל הסימנים שהי' בגופו ובגדיו של הנטבע הנ"ל.

והגידה סימן א' בגופו שהי' לו להנטבע הנ"ל שומא אחורי אונן אחד רק לא ידעה אז באיזה אונן אם ימנית או שמאלית כ"ז העיד לפנינו בתורת עדות. גם הרבני המנפלא מוה' זאב וואלף מלמד מטישאוניץ אתא לפנינו ב"ד ח"מ והעיד גם הוא בת"ע אשר גם הוא הי' אחד מהבד"צ לשמוע מן אשת הנטבע הנ"ל הסימנים שהיו לו בגופו.

והנה העיד פעת המנפלא מ' וואלף הנ"ל אשר פמנמה לו ג"כ שהאשה העידה סימן שומא אחורי אונן אחד פל הנ"ל העידו לפנינו פדין ורשמנו בכתב וחתמנו יום כ"א סיון תר"א לפ"ק פה ווארשא.

הק' דוב הנ"ל מו"צ ברחוב שילעץ. הק' יצחק מנאשעלסק.

הק' אברהם כו': למען לא יחלף מה שמסר לידי קודם שנמצא הנטבע באתי עה"ח פה שילעץ הק' דוב בעריש מ"צ דשילעץ. איין זעקלי צו גיבינדין אויף דעם אקסיל.

איין נוייס ארבע פנפות. וועסטיל סאטן טוהר שווארץ איין קנעפיל פעריל מוטער בלאה פאטשעווקע אויף דעם רוקען.

איין שפענציר האללי דאמיניקליך. שעלקעס לעדערנע מיט שוואלין איין שווארץ מאנטינא אין דער פארטשיילע איז איין גרין שלעקיל בארוועס אהן שטיוועל.

הוינען בלאה אן פאטשעווקע אצלו הי' לו הפידעלע אמעסריל מיט ב' קלינגליך מיט אקרייצער. שווארצע פאות שווארצע בארד: סימנים אצל איש הנמצא בוויניסיל אצל ביליאן יום ה' י"ב אלול צ"ט לפ"ק.

איין שפאנציר בלאה נאנקין אוועסטיל שווארץ סאטען טוהר מיט איין פעריל מוטער קנעפיל הויזען בלאה נאנקין אהן פאטשעווקי לעדערני שעלקיס מיט שוואלקין. ארבע פנפות.

אשווארצי גארטיל. אזעקיל אויף דעם האלץ דיא פייס בארוויס אהן שטיוועל הק' אבלי נאמן דח"ק.

פל זאת העמקתי אות באות ט"ז טבת תר"ג פה פראגי הק' כו'. בקשתי מאוד מאוד כו'.

גם שומא נמצא אחורי אונן בהנמצא הנ"ל כמבואר סוף התשובה: תשובה הנה מחמת סימן השומא אין היתר. דהנה להפוסקים המתירים במים שאין להם סוף יש ב' טעמים א' דגם אי סי' דרבנן סמכינו עליהו באיסור דרבנן דע"כ לא מבעיא בש"ס רק לאהדורי גט כו' באיסור תורה ובמשאל"ס בשהו עד שתצא נפשו שהוא דרבנן סמכינו אסימן.

טעם ב' אף אי נימא דלא פנ"ל רק דאי סי' דרבנן גם בדרבנן לא סמכינו מ"מ פיון דלרוב הפוסקים נשאר בעי' דש"ס אי כו' דאורייתא או דרבנן וכפשטא דש"ס ב"מ י"ט דרב אשי מספק' לי' אי סימנים דאורייתא כו'.

וא"כ ניהו דאם הי' סי' דרבנן לא סמכינו גם בדרבנן מ"מ פיון דספיקא הוי בדאורייתא אזלינו לחומרא ובדרבנן אזלינו לקולא וסמכינו באיסור דרבנן דסי' דאורייתא ומהני. והנה טעם הב' ל"ש בסימן שומא דהא פליגי ת"ק ואלעזר בן מהבאי אי מעידין על השומא ומוקי בש"ס אי סי' דאורייתא פליגי אי שומא עשוי להשתנות או מצוי בכו גילו

וגם סי' אמצעי לא חשיב ואי דכ"ע סימנין דרבנן פליגי אי שומא סי' מןבקה ע"ש יבמות ק"כ אב"ל עכ"פ הלכה כת"ק דאין מעידין אשומא וא"כ ניהו דבשאר סי' יש ס' אי סי' דאוריין' או דרבנן דלא איפשיט אב"ל בשומא אין ספק ממ"נ אי סי' דאורייתא ע"כ לת"ק סי' גרוע הוא ואי סי' דרבנן שוב לא מהני אף שהיא סימן אמצעי עכ"פ אין ספק דשומא לא מהני: ונשאר רק טעם הא' דנימא גם אי סי' דרבנן סמכינן בדרבנן.

אף לכאורה הא אי סימן דאורייתא ע"כ שומא סי' גרוע כנ"ל בש"ס וא"כ אף אי נימא דסמכינן בדרבנן אסימנין היינו על אמצעים אב"ל שומא יש ספק דאי סי' דאורייתא ע"כ ס"ל סי' גרוע הוי דגם בדרבנן לא מהני וזה מוכרח דבש"ס בכורות דף מ"ו פריה אפדחת דהוי הפכה מהא דאין מעידין אלא על פיצוי פנים עם החוטם ומשנימדרבנן דאחמירו בתחילת עדות ע"ש ועלה קאי אע"פ שיש סימנים בגופו ובכליו דאעפ"כ אין מעידין אלא על פיצוי פנים עם החוטם וכן מבואר לשון הרמב"ם וש"ע סי' י"ז דאם חסר אחד מאלו אינו מועיל אף אם סימנין כו'.

וע"כ דהרמב"ם ז"ל מפרש פן לשון המשנה. וכן מורה פשטא דלישנא.

וא"כ מוכח דאף שיש הפכת פדחת דמהני מה"ת ורק מדרבנן לא מהני ומ"מ אינו מועיל סימנין כנ"ל והוא נגד פוסקים הנ"ל. ובעל פני יהושע בחי' לב"מ דחה דבריהם מש"ס הנ"ל וע"כ לדחוק לדבריהם דלהך לישנא דפדחת מהני מה"ת באמת פ"י המשנה שיש סימנין דארוה וגויז וכלי' חנוורי וסומקי ואף דאמר בש"ס דאי סי' דרבנן מתני' כפשטין אף סי' אמצעים ולהנ"ל הא גם אי סי' דרבנן ע"כ לפרש בסי' גרועים דאל"ה מהני בדרבנן מ"מ י"ל דזה להך לישנא בכורות דיכיר לחוד כו' ולא מהני מה"ת הקיבר דפדחת.

אב"ל ללישנא דמהני מה"ת מפרשין מתני' בסי' גרועים גם אי סי' דרבנן ונהגם שדוחק מ"מ לכאורה מוכרח לפרש פן לפוסקים הנ"ל ועיין מ"ש לקמן וא"כ עכ"פ מוכח דסי' גרועים לא מהני גם בדרבנן דע"כ הפ"י במשנה דסימנין גרועים לא מהני עם הפכת פדחת שמועיל מה"ת וכן לא פליגי הב' לשונות דש"ס.

וא"כ אי סי' דאורייתא דע"כ שומא סי' גרוע לת"ק א"כ אינו מועיל גם בדרבנן. ולחלק בין סי' גרועים אין סברא: אף שוב י"ל להיפך ולצרף ב' הטעמים דכיון דמספקא לן אי סי' דאורייתא או דרבנן א"כ שוב במים שאין להם סוף דרבנן אמרינן לקולא שומא סי' דרבנן ושוב שומא סי' אמצעי עכ"פ גם לת"ק כפשטא דש"ס דכשאין הקרח לא אמר דשומא סי' גרוע לת"ק רק דהוי אמצעי ומ"מ לא מהני לת"ק.

וא"כ שוב להפוסקים הנ"ל דבדרבנן מהני סי' אמצעי אף אי סי' דרבנן שוב אזלינן בס' דרבנן לקולא ואמרינן דסי' דרבנן והוי שומא סי' אמצעי ומהני בדרבנן כנ"ל: ונהיה נראה פן דהא הרמב"ם וטור וש"ע כ' להדיא ואפילו שומא א"כ סוברים ע"כ דעדיף מסימן אמצעי.

וע"כ משום דפוסקים סי' דרבנן וממילא פלוגתניהו אי שומא סי' מןבקה ועכ"פ לא גרע מן ס"א גם למסקנא. ונהגם דמהש"ס אין הוכחה די"ל דחוששין למסקנא ולכל הספיקות דשומא שומא סי' גרוע אף אי סי' דרבנן.

דאין לומר דאי סי דרבנן א"א לומר דשומא סי גרוע דא"כ אדפליגי בשומא לפלוגי בסי אמצעי דז"א דכחא דהיתרא עדיף דאלעזר בן מהבאי אף בשומא מתיר. אף הא הרמב"ם וש"ע ע"כ לא ס"ל פן מדכ' סתמא נאפילו שומא דמשמע להו מהש"ס דהא דכינן דלא בעי לאוקמי כתנאי וא"כ אי סי דרבנן ע"כ סבר אב"מ דשומא סי מןבקה ולמה נפליג מחלוקותם דנימא דלת"ק אף סי אמצעי לא הוי הא אין להוכיח מת"ק רק שסובר שאינו מןבקה ומ"מ לא מהני פנין דסי דרבנן ושפיר כ' נאפילו שומא דיש סברא להיות מןבקה מ"מ לא מהני דהוי אמצעי.

וממילא במים שאין להם סוף י"ל דמהני סי שומא אי אזלינן לקולא דסי דרבנן פנ"ל והוי סי אמצעי ומהני בדרבנן פנ"ל: והנה הגם שמדברי הב"ש ס"ק ע' כפי פשט לשונו שפכת דשומא סי אמצעי דמשמע מדבריו להיות הדין לא תצא כמ"ש מקודם ע"ש.

ונה תמוה מאוד כמ"ש לעיל דעכ"פ הלכה כת"ק ואין ספק בשומא. ונראה ע"כ פוננת ב"ש לענין צירוף לשיטת המ"ב דצירוף סי אמצעים חשיב ומןבקה.

ולענין זה שפיר כשיש שומא ועוד סי אמצעי מצטרפין ליחשב מןבקה דאמרינן להיפך ממ"נ אי סי דאוריין ואז שומא סי גרוע מהני סי האחר האמצעי לחוד. ואי סי דרבנן שוב שומא סי אמצעי פנ"ל ומהני בצירוף ליחשב מןבקה דיש ב' סי אמצעים פנ"ל פן מןכרח לפרש דברי בית שמואל אף שדוחק: ולהנ"ל יש עוד צד היתר בנ"ד אם נאמר דמה שהועיל קשור על פתיפו חשיב סי אמצעי עכ"פ.

וא"כ הגם שלא נאמר כהפוסקים הנ"ל רק דלא מהני גם במים שאין להם סוף סי אמצעי מ"מ מהני פאן בצירוף השומא ליחשב מןבקה למ"ד הנ"ל דמהני גם בדאורייתא צירוף סי אמצעים פנ"ל: ונהגם דלכאורה דברי ב"ש תמוהים גם בזה שכ' בהטור דמ"ש דלא הוי סימן מןבקה שעשוי להשתנות דכוננתו דמןבקה לא הוי אכל אמצעי הוי.

והא בש"ס ב"מ דקאמר דכ"ע אינה עשוי להשתנות ובשומא סי מןבקה קא מיפלגי. ומבואר דלמ"ד אינו סי מןבקה לאו משום דמשוי להשתנות הוא ואיך מפרש דברי הטור דמשום עשוי להשתנות אינו סי מןבקה נגד הגמ' וע"כ פוננת הטור שגם אמצעי אינו מה"ט: אף י"ל שהב"ש מפרש בגמ' אינה עשוי להשתנות היינו שאינו שכיח ומצוי להשתנות ואעפ"כ סבר ת"ק דאינו סימן מןבקה משום דלפעמים משתנה דאף מה דלא שכיח מיגרע הסימן שלא יחשב מןבקה כמ"ש הב"ש בפחשש שאלה דמיגרע הסי' שאינו מןבקה ע"ש ומ"מ דוחק בטור: ולע"ד אין דברי הטור מתפרשים כמ"ש הב"ש דלדבריו הנה ליה לטור לכתוב זה אח"כ כשמיידי מדיני סימנים הי' לו לומר אפילו שומא.

והוא כ' זה על לשון ר"ת דאין מעידין בלא פרצוף פנים עם החוטם כו' אכל אם גופו שלם כו' יכולין להפירו בטביעת עין כו' או ע"י סי מןבקהין שיש להם בגופו. וכ' שומא לא הוי סי מןבקה להפיר על ידה לפי שעשוי להשתנות.

ואח"כ כתב ואי אין מפירין בט"ע אפילו יש להם סימנים בגופו ובכלי' אין סומכין. ולפי' ב"ש פאן הנה לו לומר אפילו שומא: ולכך נראה עיקר הפירוש בדברי הטור ע"פ התוס' ורא"ש יבמות ק"כ בשם ר"ת דנאקא פשאין שם אלא הפרצוף כו' נקב היטב ע"י סימני הגוף שנתחבטו האחרונים הרבה בבאיור דברי תוס' אלו.

וגרם זה שלא הי' להם ספר הישר לר"ת ו"ל. והמעיין שם יראה דדבריהם ברורים. שנה קורא סימן כשאין לו בו עיקר ט"ע שנה הוא רק שנראה לו שנה הפדחת והחוטם כמו פדחת וחוטם של פלוני. וזה אינו מועיל רק בפ"פ עם החוטם ופדחת. וכשגופו קיים ונראה לו שפתו וסנטרו וצנארו וראשו קומתו כמו של פלוני הוי ג"כ הפרה ע"י סימנים אלו דכל גופו. ובמקום אחר ביארתי בעזה"י כל דברי תוס' הנ"ל: וע"ז כ' הטור דשומא אין להפיר ע"י שיוכלו לומר שהוא השומא שהיה לפלוני בט"ע דעשוי להשתנות.

וכמו מקיפין בריאה דחשיב כסימן. ויש דברים שא"א להפיר.

וא"כ אין ראי' מהטור ששומא יחשב סימן אמצעי. פיון דמיירי שפכיר השומא בט"ע. אף מלשון הרמב"ם מבורר דשומא הוי סי' אמצעי כו': אמנם מלשון רש"י ב"מ כ"ז ע"ב בסי' העשויין להשתנות כו' אם עשויין להשתנות או אין עשויין להשתנות אם בחייו היתה שומא שחורה במותו נעשה לבנה או איפכא ע"ש.

מבורר מדבריו דרק המראה הוי סי' אבל השומא עצמה י"ל דאינו סימן כלל וכ"כ רש"י במות ג"כ להשתנות ממראה ע"ש. ובתשו' נודע ביהודה סי' נ"א תמה על רש"י הא השומא עצמה סי' ע"ש דמסיק דגוף השומא נדאי מצוי בב"ג רק עם המראה נחלקו ע"ש.

וא"כ ללישנא בתרא דכ"ע אין עשויין להשתנות וסי' דרבנן ואי שומא סימן מובהק פליגי ע"כ הפי' עם המראה ואעפ"ה סברת"ק דאינו סימן מובהק רק אמצעי. א"כ י"ל דבלא המראה גם אמצעי לא הוי דלמה נחלקו על סברא קמיינתא דש"ס דבלא המראה נדאי מצוי והוי סי' גרועומ"ש רש"י ו"ל שערות שחורות ונעשו לבנות כו' לע"ד משום דהא בגמ' נדה פ'ק יוצא דופן מ"ו ובכמה דוכתי בתוך זמן לא מהני ב' שערות דאמרינן שומא בינהו.

ורש"י פי' שם שומא וורא"ה בלע"ז ונרפה לגדל בה שער. וביבמות ק"כ פי' רש"י ג"כ שומא הלע"ז כנ"ל.

ובערוך פי' שומא מקום גבוה שאת תרגום ירושלמי שומא ע"ש. ולמה נימא של השערות דשומא הן כשוראין שאין שומא ולא גבוה.

ומשמע דא"א להפיר אם גבוה מעט או לא. וממילא י"ל שאינו סימן כלל ג"כ רק עם שערות.

ובש"ס ב"ב קנ"ד דשאלו את ר"ע מהו לבדקו והשיב כו' נעוד סי' עשויין להשתנות לאחר זמן וכתבו תוס' בשם ר"ח דבחייו היו שערות לבנות והיה שומא נעמה הושחרו לאח"מ. ולכך פירש"י ו"ל גם כאן עשויין להשתנות לאח"מ על השערות כנ"ל.

ו סתימות הפ' שכ' ואפילו שומא ולא פירשו עם שערות והא גם בלא שערות נקרא שומא כדאמר פ'ק המדיר משמע דאף שומא בלי שערות נקרא סימן. אף אין ראיה דהא הפוסקים לא נחתו לאשמעינן היתירא דשומא רק לאיסור דאפי' שומא לא מהני וי"ל דכ' סתמא אף עם שערות לא מהני.

וְהָאֵל וְדַאי פְּשוּט דְכַשְׂאִין מְעִידִין בְּאִיזָה מְקוּם רַק סֵתָם שׁוּמָא בְּגוּפוֹ שְׂאִינוּ סִימָן כְּלָל דְהִרְבָּה יֵשׁ לָהֶם בְּאִיזָה מְקוּם וּמ"מ כְּתַב סֵתָמָא וּע"כ פְּנוּנְתָם בְּאִיזָה מְקוּם. וְרַש"י כְּתַב לְהִדְיָא בּב"מ שׁוּמָא בְּאַבְרָ פְּלוּנֵי ע"ש.

דְדוּקָא בְּמְקוּם מְיֻחָד. וּא"כ אֶפְשָׁר כַּשְׂא"י אִיזָה אֲנוּן כַּנ"ד גַּם סִי' אֶמְצָעֵי אִינוּ: גַּם י"ל דְרַש"י מְפָרֵשׁ עַל הַשְּׁעָרוֹת דְלֹאֲחַר ג' אוֹ בְּמִים בְּאִישְׁתֵּיהִ דְתַפַּח א"א כְּלָל לְחֻשׁוֹב מְקוּם גְּבוּהָ לְסִימָן דְאִינוּ מִתַּפַּח הַפֶּל בְּשָׁנָה וּע"כ רַק אֶשְׁעָרוֹת שְׁבוּ כַּנ"ל: וְהִנֵּה מִצַּד הַזֶּעֲקִיל הַקָּשׁוּר עַל צְנָאוֹרוֹ.

וּשְׂפִאנְצֵר סָאטֵין טוֹהֵר עִם קִנְעִפִּיל פִּעֵרִילמוֹטֵעֵר דְנִימָא דְהָוֵי עַכ"פ סִי' אֶמְצָעֵי הִנֵּה מְקוּם לְהִתִּיר אַף לְהַפּוֹסְקִים דְחִיּוּשֵׁינָן לְשִׂאָלָה מֵאַחַר שְׂרָאָהוּ נְטִיבַע בְּבִגְדוֹ הַנִּל. דְהִרְמָ"א פֶּסֶק כֵּן סִי' י"ז ס' ל"ב כ' וי"א דְאֶפְיִלוּ סִימָן מְנוּבְּהָק בְּבִגְדוֹ מְהֵנִי כָּאֵן הוּאִיל וְרֵאוּהוּ נְטִיבַע בְּבִגְדִים אֵלוֹ.

רַק הַב"ש שֵׁם ס"ק צ"ו כ' דְדוּקָא מִיָּד אֲבָל כְּפִישׁ זְמַן אֶמְרִינָן שְׂמָא הָרֵאשׁוֹן יֵצֵא וְהַשְּׂאִיל בְּגָדוֹ לֹאֲחַר וְאוֹתוֹ אַחַר נְטִיבַע וְלֹא מְהֵנִי אַף לִי"א הַנִּל ע"ש. וְהַח"מ נִסְתַּמְּק בְּזֵה.

וּא"כ כָּאֵן שְׁהִיָּה זְמַן רַב עַד שְׂנַמְצָא שְׁיִיף חֲשֵׁשׁ הַנִּל. וְלֹא הִיָּה מְהֵנִי אַף אִם הִיָּה הַפְּרָה גְּמוּרָה בְּבִגְדִים מְחֲשֵׁשׁ שְׂאֵלָה.

וְעוֹד יֵשׁ טְעָמִים לְאַסּוֹר דְדוּקָא סִימָן מְנוּבְּהָק קְאָמֵר רַמ"א אוֹ הַפְּרָה בַּט"ע מִשְׂא"כ נ"ד אֶפְשָׁר הָוֵי רַק סִי' גְּרוּעִים. וְאַף אֵי הָוֵי אֶמְצָעִים ג"כ לֹא מְהֵנִי דְהָא כְּתַב רַמ"א סִימָן מְנוּבְּהָק.

דְפִשְׂטָא דְלֹא עֲדִיף מִסִּי' גּוּפוֹ דְאֶמְצָעִים לֹא מְהֵנִי. וְאַף בְּמִים שְׂאִין לָהֶם סוּף דְרַבְּנָן כְּמִשְׁמַעוֹת הַפּוֹסְקִים כְּוָלָם.

מ"מ מְבוּנָאָר לְהִדְיָא פְּשׁוּט דְבְּרֵי הַרְמַב"ם וּש"ע סְעִיף ל"ב הַנִּל דַּמ"מ בְּעֵי סִימָן מְנוּבְּהָק דְוָקָא. וְכ"ש סִימָן אֶמְצָעֵי בְּבִגְדִים דִּי"ל כַּמ"ש הַב"ש ס"ק ס"ט דְחֲשֵׁשׁ שְׂאֵלָה מְשׁוּנֵי סִימָן מְנוּבְּהָק בְּבִגְדִים לְאֶמְצָעִים כֵּן י"ל דְמְשׁוּנֵי אֶמְצָעִים לְגְרוּעִים דְלֹא מְהֵנִי אַף בְּדְרַבְּנָן כַּנ"ל: אוּלָם מְגוֹדֵל הַמְצָנָה כִּי עֵבֵר עָרְף ג' שְׁנַיִם שְׂנַטְבַּע בַּעֲלָה וְכַנְרָאָה שְׂאֵם לֹא יֵהָא לָהּ הִיתֵר בְּעִדּוֹת הַנִּל תְּהִי עֲגוּנָה כָּל יְמֵיהָ וְהִיא עֲנִי וְטַפְלֵי תְּלֵי בָּהּ.

וְנִרְאָה לְצַדֵּד מַה דְאֶפְשָׁר לְהִתִּיר וְה' יַעֲזוּר שְׂלֵא נְכֻשׁוּל בְּדָבָר הַלְכָה: הִנֵּה לַע"ד דְבְּרֵי ב"ש א"א לְהַעֲמִים בְּרַמ"א שְׂכ' סֵתָם וְהָרֵי רַמ"א הוֹצִיא זֶה מִת' מְהֵר"ם פְּאָדְנוּי סִי' ל"ו וְשֵׁם מְבוּנָאָר לְהִדְיָא שְׂמָצָא הַגּוֹי אוֹתוֹ תוֹף ב' יָמִים וְהִתִּיר מְטַעַם הַנִּל שְׂרָאוּהוּ נְטִיבַע בְּבִגְדִים אֵלוֹ.

וּב' יָמִים וְנִדְאֵי אֶפְשָׁר שְׂיֵצֵא וְהַשְּׂאִיל כּו' וּבְנוּדַאי שְׂאִין חִילּוּק בֵּין ב' יָמִים לְיוֹתֵר. רַק הַב"ש סָבַר כֵּן סָבְרָא דְנִפְשֵׁי וּמְפָרֵשׁ שְׂרַמ"א אֶפְשָׁר לֹא סְמַךְ עַל מַהֲרַמ"פ רַק מִיָּד כְּשִׂאִין זְמַן וּלְכַף דְיִיק רַמ"א וי"א כּו' מְהֵנִי כָּאֵן כּו'.

וּמ"מ דוּחַק גְּדוֹל שְׂיִסְתָּנוּם רַמ"א דְבְּרִיו כ"כ. וְנִרְאָה לַע"ד דְאִין חֲשֵׁשׁ.

דְּהָא יָדוּעַ דְּעַת ח"צ בַּת' ס' קל"ד דְּלִשְׁאַלָה דִּיחִיד לָא חִיְיָשִׁינָן לַכ"ע הִיְיָנוּ אִישׁ שְׁיֵישׁ לֹו סִימָן כְּזֵה שְׁיִזְדַּמֵּן שְׁהִשְׁאִיל לְמִי שְׁיֵישׁ לֹו ג"כ סִימָן כְּזֵה. וְדוֹקָא שְׁאַלָה דְּרַבִּים שְׁהִשְׁאִיל לְמִי שְׁהוּא.

וּכְחִילוּק הַש"ס ב"ב קע"ב בֵּין נְפִילָה דְּרַבִּים לְדִיחִיד ע"ש. וְהֶאֱחָרוּנִים שְׁמִפְקָפְקִים עָלֵיו הוּא מְטַעַם שֶׁכ' ח"צ בְּעֶצְמוֹ דִּישׁ לְחַלֵּק בֵּין נְפִילָה שְׁהִיא מְעֻצְמוֹ בְּלֹא כְּוִנָּה וּבֵין שְׁאַלָה שְׁמַדְעַת אוֹלֵי רְצָה לְהִשְׁאִיל לְזֵה דוֹקָא ע"ש שְׁדַחָה דְּגַם זֵה מִיקָרִי שְׁלֹא בְּכוֹוִנָּה לְעַנְוֵי הַסִּי ע"ש.

עוֹד יֵישׁ סְבָרָא לְדַחֵת דְּדוֹקָא נְפִילָה דְּלֹא שְׁכִיחַ מְצַד עֶצְמוֹ אֲמַרִּינָן דַּל"ח נְפִילָה דִּיחִיד כְּנ"ל מִשְׁא"כ שְׁאַלָה דְּשְׁכִיחַ יוֹתֵר, דְּהָא רַבָּא סָבַר בְּאוֹתִיּוֹת כו' א"צ לְהִבִּיא רְאִיָּה וְאַף לְנְפִילָה דְּרַבִּים לָא חִיְיָשִׁינָן.

וְלִשְׁאַלָה סָבַר דְּחִיְיָשִׁינָן לְלִישְׁנָא דְּאָמַר הִי' דְּרַבְּנָן. וְע"כ שְׁאַלָה יוֹתֵר שְׁכִיחַ וּמִמִּילָא י"ל דְּגַם.

לְדִיחִיד חִיְיָשִׁינָן כְּנ"ל: וְהִנֵּה עֵיקַר הַחִילּוּק בֵּין נְפִילָה דִּיחִיד דְּכִינּוֹן דְּנְפִילָה לָא, שְׁכִיחַ עַכ"פ אֵין לְחוּשׁ לְהַזְדַּמְנוֹת שְׁנֵי דְּרַבִּים דְּלֹא שְׁכִיחַ שְׁאָבַד הַשְּׁטֵר וְגַם שְׁיִזְדַּמֵּן שְׁמַצְאוּ יב"ש דוֹקָא שֶׁג"כ לָא שְׁכִיחַ שְׁבִין כָּל הָאֲנָשִׁים נְזַדְמָן שְׁמַצְאוּ זֵה שְׁשִׁמוֹ כְּשֵׁם הַכ' בְּשְׁטֵר מִשְׁא"כ דְּרַבִּים גְּבִי מְמָה כו' רַק חַד לָא שְׁכִיחַ שְׁאָבַד הַשְּׁטֵר וּמִי שְׁמַצְאוּ תוֹבַע בּוֹ כו'.

וְזֵה סְבָרַת הַח"צ דְּגַם בְּשְׁאַלָה הַסְּבָרָא אִיף נְזַדְמָן שְׁהִשְׁאִיל דוֹקָא לְמִי שְׁיֵישׁ לֹו סִימָן כְּזֵה כו'. וְלְכַאוּרָה כִּינּוֹן דְּזֵה וְדַאי דְּאֲבִידַת גּוֹפּוֹ לָא שְׁכִיחַ יוֹתֵר מְאֻבִּידַת חֶפְזָא.

וְשִׁפּוּל לְנִהָר וְלִטְבַּע בַּר דְּעַת לָא שְׁכִיחַ יוֹתֵר מִנְפִילָה דְּחֶפְזָא. וְא"כ בְּנִמְצָא בְּמִים בְּסִי' בְּבַגְדוֹ לְמָה נִיחּוּשׁ לְשְׁאַלָה שְׁהִשְׁאִיל בְּעַל אִשָּׁה זֹו בְּגָדֵיו לְמִי שְׁנְזַדְמָן שְׁנִטְבַּע אַח"כ וְנִפְל לְמִים הָא זֵה עֶצְמוֹ מִיקָרִי ג"כ שְׁאַלָה דִּיחִיד שְׁמָה חִילּוּק בֵּין הַזְדַּמְנוֹת לְהִשְׁאִיל לְמִי שְׁיֵישׁ לֹו סִי' כְּזֵה אוֹ הַזְדַּמְנוֹת שְׁהִשְׁאִיל לְמִי שְׁנְזַדְמָן שְׁנִטְבַּע אַח"כ.

אִיף זֵה טְעוֹת דְּהָא בֵּין שְׁהוּא זֵה אוֹ אַחַר ע"כ נְזַדְמָן שְׁאָחַד נְטַבַּע וְזֵה הַמִּקְלָתָא דְּלֹא שְׁכִיחַ עַכ"פ נְזַדְמָן בְּוֹדַאי וְשִׁפִּיר חִיְיָשִׁינָן שְׁבַעֲל אִשָּׁה זֹו לָא נְטַבַּע כָּלֵל רַק הַשְׁאִיל בְּגָדֵיו לְמִי שְׁנְזַדְמָן לֹו וְהוּא נְטַבַּע וְלֹא שְׁיִיף נְזַדְמָן שְׁזֵה נְטַבַּע דְּגַם אִם הוּא בְּעֵלָה אִיף נְזַדְמָן כְּנ"ל.

וְהוּי כְּשְׁאַלָה דְּרַבִּים. וְא"כ בְּעוֹבְדָא דְּמַהֲרַמ"פ וְרַמ"א שְׁרָאוּ שְׁנִטְבַּע בְּעֵלָה בְּבַגְדִים אֵלוֹ וְאַח"כ נְמַצָּא בְּמִים בְּבַגְדִים אֵלוֹ שְׁנִיחּוּשׁ לְחִשְׁשׁ ב"ש שְׁמָא יְצָא זֵה שְׁנִטְבַּע וְהַשְׁאִיל בְּגָדֵיו לְאַחַר וְאוֹתוֹ אַחַר נְטַבַּע וּמַת.

שׁוֹב וְדַאי הוּי שְׁאַלָה דִּיחִיד וְעַדִּיף מִנְפִילָה דִּיחִיד דַּל"ח דְּאִיף נְזַדְמָן שְׁהִשְׁאִיל בְּגָדֵיו לְמִי שְׁנְזַדְמָן שְׁנִטְבַּע אַחַר כְּף דַּל"ח יוֹתֵר מִנְפִילָה. וְע"כ אִיְרִי אַחַר רַק זֵה שְׁיִזְדַּעִין שְׁנִטְבַּע וְלֹא הַשְׁאִיל כָּלֵל דְּבַעֲלָה יוֹדְעַת שְׁנִטְבַּע.

וּכְשִׁנְאָמַר שְׁיִצָּא וְיִצְטָרֵף לֹוּמַר שְׁהִשְׁאִיל לְמִי שְׁנִטְבַּע אַחַר כְּף דְּעַדִּיף מִלְמִי שְׁהִיָּה לֹו סִימָן כְּמוֹהוּ. לְמִי שְׁיִזְדַּמֵּן שְׁנִטְבַּע כְּמוֹהוּ אַחַר כְּף וְדַאי דְּהוּי דִּיחִיד וְלֹא חִיְיָשִׁינָן וְעוֹד דְּכָאן נְצַטְרָף לֹוּמַר ג' מִקְלָתָא דַּל"ש נְזַדְמָן דְּבַעֲלָה שְׁנִטְבַּע בְּמִים שְׁאִין לְהֵם סוּף יְצָא חִי מַה דְּרוּב אֵין נִיצוּלִין דְּמַה"ט מַה"ת שְׁרִיָּא.

ואח"כ השאיל. ולמי שננטבע אח"כ ואח"כ נטבע עוד א' דג"כ לא שכחתי.

ובנוודאי אמרינו שנה שננטבע בעלה שראינו ולא נעשה כלל יותר מה דלא שכח פנ"ל. ובתוס' ב"מ י"ח ע"ב דאף לאבני חניש לתרי יצחק מ"מ פיון שנה יודעין שאבד גט ואין מפירין אחר אין לחוש שמאחר נפל כמו כן פאן ע"ש פסקרא הנ"ל.

רק תוס' דקדקי לכתוב פאן ע"ש. ואם השומא הוי סימן ממילא הוי שאלא דייחיד ממש כעובדא דח"צ דהשאיל למי שיש לו שומא אחריו אונן: והנה בתשו' נודע ביהודה סי' נ"א דחה דברי ח"צ שכ' דגוף הסברא לא פליג רבא אאבני שיש חילוק בין נפילה דייחיד כו' רק סבר דגם לנפילה דרבים ל"ח.

ודחה דבריו דא"כ איך מניתי רבה ראיה ב"ב קע"ב דל"ח לנפילה גבי ממה מהא דב' יב"ש דהם על אחרים מוציאין. ואי סבר דיש לחלק לא מוכח מידי פדדחי אבני באמת.

וע"כ דסבר דאיוחילוק. ולע"ד שאין זה דחי' דהת ח"א להכחיש שיש סברא לחלק.

אמנם נראה למ"ש תוס' יבמות קי"ו דהקשו בא' מן האחין כו' הא הוי נפילה דחד ותירצו פיון דאחין שמיט מהדדי הוי כנפילה דרבים ע"ש. והיינו פיון שיש טעם וסברא למה פא ליד זה יותר הוי כנפילה דרבים.

דדוקא פשאין טעם שייך איך נזדמן זה דוקא פנ"ל. וא"כ י"ל שנה עצמו טעמא דרבה דאי נימא דלנפילה דרבים חיישינן וא"כ הדין דצריף להביא ראיה.

ואחר א"י לגבות בשטר שמצא. וא"כ שוב איך.

יוכל יב"ש להוציא שטר על אחרים דנימא משום דהוי נפילה דייחיד דאיך נזדמן שמצא דוקא יב"ש הב'. הא ז"א פיון דכל מי שמצאו לא הנה יכול לגבות בו דצריף ראיה דהוי נפילה דרבים.

ושוב י"ל דנתנו ליב"ש זה פדי לגבות בו ומכרו לו או עשה קנוניא עמו. ושוב יש טעם למה נמצא בידו דוקא אף אי מצאו אחר ושוב הוי גם נגדו נפילה דרבים כמו באחין דשמטי כו'.

ושפיר דייק רבה דע"כ גם לנפילה דרבים ל"ח. דאי חיישינן א"כ אחר א"י לגבות כו' ושוב גם יב"ש לא יוכל לגבות דחשיב ג"כ נפילה דרבים ומוכח דגם לדרבים לא חיישינן ואותיות א"צ להביא ראיה.

ואבני סבר דמ"מ יש חילוק אף דיש טעם למה בידו. אבל גוף הסברא י"ל שפיר דמודה רבה דיש חילוק בין דייחיד לדרבים פנ"ל.

ועוד דהתם רבה הוא דמיייתי ראיה לא רבא. והנ"ב כ' שם ואפי' אי גרסינן בגמ' רבה מ"מ מוכח פנ"ל.

ועוד דרבא עצמו ג"כ נדאי דלא חייש אף לנפילה דרבים דהרי סבר בג"פ דא"צ להביא ראיה ושם הוי דרבים. וכיון דרבה שסובר פו הוצרך להביא ראיה א"כ גם רבא צריף להביא ראיה.

וא"כ ג"כ מביא ראיה כמו רבה ואיך מביא ראיה מנפילה דחד. אלא נדאי.

שאינו מחלק כלל. וא"כ בשאלה דחייש גם לדיחיד חייש ע"ש.

ותמיהני על גדול פמוהו מ"ש. נאפילו אי גרסינן רבה כו' לא ידעתי מאין לו ספק הנה. אין שום מפרש שייגרס שם רבא רק רבה. דהא אמר לי' ר"ח לאנרתא בעי ר"ה ממה. ונה בכמה מקומות בש"ס לרבה ע"ש ב"מ כ' לשון זה ומבואר שם להדיא דהוא רבה. ועוד דאמר לי' אביי כו' ומהד' לישנא כ' תוס' יבמות קי"ו וריש פל הגט אף דבגמ' איתא רבה דגרסינן רבה משום דאמר לי' אביי ע"ש.

ועוד רבא לא ראה את ר"ה כלל כדהוכיחו תוס' מנחות ל"ו מהא דאמר במ"ק גברא רבא כר"י ליפא שע"כ ר"ה נפטר קודם ר"י. ויום שפמת ר"י נולד רבא ע"ש: גם מ"ש לגבב דברים שע"כ צריד רבא ראי' וע"כ מאותו ראי' שמיביא רבה כו'.

אתמהא איד' לא ראה הש"ס במקומו בג"פ דאמר רבא מנא אמינא לה דא"צ להביא ראיה דתנן א' מן האחין כו' אחין הוא דשמיטי אבל אחרים לא כו' וכ' תוס' יבמות קי"ו ד"ה למאי כו' דמדמי אחין דשמיטי לנפילה דרבים ע"ש.

ודבריהם מוכרחים משןשייתם דגם אביי מיייתי ראי' ואיהו סבר לחלק בין נפילה דיחיד כו'. עכ"פ מבואר דרבא מיייתי ראי' אחרת להד' דל"ח לנפילה דרבים.

וא"כ אדרבא מוכח להיפך מדלא מיייתי באמת ראי' של רבה מב' יב"ש כו'. ובפרט לגירסא שלפנינו דרבא דייק פ' כל הגט ממתיני' דב' יב"ש מוציאין כו' ולמה לא הביא ראיה זו אהא דא"צ להביא ראי' ע"כ דסבר החילוק בין נפילה דחד כו' ולא מוכח פנ"ל.

והוצרך להביא ראי' מהא דאחין דהוי כנפילה דרבים כמ"ש תוס'. וא"כ מוכח כהח"צ דאביי ורבא תרנוניהו ס"ל החילוק בין נפילה דרבים לדיחיד פנ"ל.

וגם אם נחלק בין שאלה דמדעת די"ל שרצה לנה דוקא מ"מ כפר פתבנו דכאן לא שייך זה שייזמן למי שנטבע אח"כ פנ"ל. דאיד' גוזמן דזה שלא מדעת פנ"ל: אמנם בל"ז למ"ש רשב"א גיטין כ"ז דכיון דטעמא דרבה דמחלק בין שירות מצויות הוא משום דלנפילה דרבים חיישינן היינו פיון דרבים עוברים שם ודאי יש יב"ש הרבה שהשירות מביאין גטין של יב"ש הרבה משא"כ באין יח שירות מצויות הוי נפילה דיחיד.

והקשה דא"כ אף בהחזקו ושירות מצויות ג"כ נהדר דהא לא החזק רק א' ועוד א' והספק רק עליו והוי נפילה דיחיד ותירץ פיון שהחזק ורואין שיש עוד א' שמו פשמו חוששין שיש הרבה ע"ש.

וא"כ פתב להדיא דגם רבא מחלק בין נפילה דחד דל"ח. והרא"ש ורשב"א פסקו פן מדינא רק הרי"ף מחמיר בגט ובעגונה פס' ביבמות דף קט"ו דלא חיישינן לתרי יצחק פרבא ע"ש.

רק דאף דהרב"א קורא אותו נפילה דחד מ"מ לא דמי להד' דב"ב דכאן באין שירות מצויות לא אמרינן שגוזמן שיב"ש הב' עבר עם גט ונפל ממנו שם ובב"ב הוא לענין המציאה דנימא שיב"ש הב' מצא שטר שאבד הב'.

וניש להקשות לרשב"א ז"ל מאי פריה בב"מ פ' א"מ אחששא דשאלה מהא דמצא קשור
בכיס כו' נחוש לשאלה הא שם החשש של נפילה מזה שהשאליל לו הכיס שוב הני פאין
שיירות מצויות דהני נפילה דיחיד זה שהשאליל לו הכיס.

וניהו דנימא לשאלה דיחיד חיישינן דלא כח"צ מ"מ הנפילה מזה שהשאליל לו הכיס דאין
הספק רק עליו שינדמן שזה שהשאליל לו הכיס עבר שם עם גט ואבד מה בכך דשיירות
מצויות פיון שהספק רק עלי' וכןושיית רשב"א הנ"ל דלא שינה תירוצו דשם חוששין
שייש הרבה יב"ש משא"כ פאן אף שיש יב"ש הרבה הני דיחיד שנדמן שואל הכיס
כנ"ל.

ונראה דזה טעמא דרש"י ז"ל יבמות ק"כ ע"ב אהך פרקא מקשור בכיס כו' פ' לוחוש
שפא השאלילו לאחר וקשר בו גט זה והחזירו לזה ושכח בו את הגט ע"ש. ותמוה למה
לא פ' כפשוטו דהב' אבד הכיס עם גט שלו.

ולמ"ש א"ש דזה הני דיחיד דל"ח משא"כ זה החשש הוא שלא אבד האחר פלל רק שכח
ורק הוא אבדו כנ"ל וגם רשב"א י"ל דמפרש כן. וא"כ בנידון דמהרמ"פ ורמ"א בנטבע
א' בפנינו בבגדים אלו ונמצא אח"כ ויש סימנין או ט"ע בבגדים לענן חשש הב"ש שיצא
והשאליל בגדו ונטבע השואל.

שוב אף אי דלא כח"צ מ"מ אותה הטביעה דאח"כ דנימא שזה ששאל הבגדים נטבע הני
נפילה דיחיד פאין שיירות מצויות כו' פרשב"א דקי"ל ל"ח לתרי יצחק דבשלמא בנטבע
לחוד ואח"כ נמצא אחד מת לא שינה לדמות למה דלא חיישינן לתרי יצחק דהא בנהר
שייש בנודאי הרבה נטבעים הני ממש כשיירות מצויות והחזקו.

דבגט שינה איהו נדמן במיעוט העוברים יב"ש עם גט. וכן ביצחק הלך ויצחק מת במיעוט
העוברים ונדמן יצחק האחר.

אבל בנטבע שהרבה נטבעים הספק על הנמצא שמשאר הנטבעים הוא. ולא שינה ג"כ
הנינו הך שאבד הנינו הך שנמצא פ"ק דפסחים.

פיון שהוא בתוקת שנאבדו הרבה וכמו שיירות מצויות והחזקו כנ"ל. והנינו הך דב'
ת"ח יבמות קט"ו ועובדא דשומשמי.

אבל הנ"ל שיש סימנים מובהקים בבגדים רק לחוש שיצא והשאליל ונטבע שואל הבגדים
פיון דהטביעה הוא כמו נפילה והני פאין שיירות מצויות לחוש שהמיעוט הנינו זה השואל
עבר ונטבע דהני נפילה דחד פרשב"א הנ"ל על החזק כנ"ל.

והח"צ, לא הי' יכול להתיר מטעם זה דשם לא שינה איהו נחוש שננהרג שואל בגדיו של
זה כו'. דאל"כ נהרג זה שפגדיו שלו ומה חילוק ולא מיקרי ההריגה נפילה דיחיד דב"כ
וב"כ נהרג אחד.

והוצרך לומר מטעם שאלה דיחיד כנ"ל. משא"כ פאן דטביעה דזה ידוע ולחוש שננטבע
עוד א' ששאל בגדיו של זה שוב הני מצד הטביעה האחרת כנפילה דחד שכ' רשב"א
כנ"ל פאין שיירות מצויות וכתרי יצחק דלא חיישינן כנ"ל: והי' אפשר לומר דהח"מ

שנסתפק וב"ש החמירו רק על מ"ש רמ"א סתם דמשמע אף בלא שיהו שתצא נפשו דס' דאורייתא היא וליכא רוב כו' ומחמירין בשל תורה לחוש פנ"ל.

וגם בציר חד לא שכית שניצול פנין דלא שיהו עד שת"נ וגם ב"ש לטעמין ס"ק ס"ט דמסברא חולק אמר"ל דאף אי לא חיישינן לשאלה מגרע החשש דלא יחשב סי' מובהק וממילא פנין דמצריף רמ"א פאן סי' מובהק בבגדיו י"ל דחשש שאלה שיצא והשאל כו' מגרע שלא יחשב סי' מובהק ולא מהני בדאורייתא כו'.

אבל בשהו עד שת"נ דרק מדרבנן י"ל דמודו ח"מ וב"ש דלא חיישינן שיצא וניצול נגד הרוב והשאל נטבע השואל. ובל"ז הרבה גדולים מאוד שפסקו דל"ח לשאלה פלל.

והנה נראה דיש לסמוך ע"ז להתיר בשהו עד שת"נ ויש סימנים מובהקים או ט"ע בפגדים שנטבע בהן אף שלא נמצא לאתרו פנ"ל. אמנם בסימן אמצעי צריכין לדון מקודם אף בגופו אי מהני במים שאין להם סוף לענגן האיסור דרבנן דמשמעות פשט לשון הרמב"ם וש"ע סעיף ל"ב דלא מהני.

ובתשו' נודע ביהודא סי' מ"ג תפס בפשיטות דמהני וראייתו מהרא"ש בת' שתמה על הרמב"ם שפ' פ"ט מה' פלאים דכלאים דאורייתא רק בטמאין עם טהורין א"כ מה קאמר ש"ס חולין דף ע"ט דאמר ר"א כי מעיילת פודנייתא בריספק עיין הגוף דדמיין להדדי ואמר אלמא סבר חוששין לזרע האב והימנין דאורייתא ואי בטמאין הוי פלאים דרבנן הי' מותר ע"ש.

ומזה הוכיח הנ"ב דברבנן אף אי סימנין דרבנן סומכין עליהו וממילא במים שאין להם סוף מהני סי' ע"ש בכמה מקומות סמך על ראי' זו. ולע"ד מלבד שאין לדמות פלל מה שעיקר האיסור דרבנן כמו פלאים דרבנן לדבר שגוף איסור דאורייתא רק שהרבנן מצד הספק לחוש שמה חי דאז מה"ת א"א היא: אף בל"ז תמוה לי שאינו ראי' פלל דהא מבואר בש"ס נדה ס"א בספק פלאים דרבנן דספיקא לקולא אפי' איתחזק איסורא ע"ש.

וא"כ אי בטמאין רק פלאים דרבנן בלא סימנים ראוי להיות מותר אף אי חיישינן לזרע האב יהי' ודאי מ"מ הוי רק ספק פלאים דרבנן שמה שניהם שונים בני סוס ונחמורה או להיפך וספיקא לקולא.

וע"כ הא דאמר עיין הגוף דדמיין כו' שלא יהי' ניכר להיפוך שאין שונים באזנים וזנב. ומהני הסימן להחמיר ובאיכא לברורי ודבר הנראה מיד ודאי מחויב לראות פנ"ל: וא"כ שפיר תמה הרא"ש דודאי אף אי סי' דרבנן מותר פנין שרואין ששוין וא"א לידע יותר מותר מטעם ספק דרבנן לקולא בלא הסימנים ולמה לא נסמוך על הסימנין פנ"ל אף לשון הרא"ש מורה קצת לסמוך דרבנן על סי' מ"מ אין הכרח פלל ש"ל דספיקו לקולא וסמכינו דרבנן פנ"ל ע"ש: ולכאורה מהרמב"ם מוכרח להיפך פנין דסבר דהוי פלאים דרבנן ע"כ דגם דרבנן לא סמכינו אפי' אי סי' דרבנן ומ"ש נ"ב סי' מ"ג הנ"ל שא"א להרמב"ם לחלוק ע"ז דהא אמר בש"ס נ"מ לאהדורי גט אשה בסי' כו' הרי דזנקה איסור דאורייתא נקטו בלשונם ע"ש.

ודבריו תמוהים דלמא נקיט לרבותא דאי סי' דאורייתא סמכינו עליהו אפילו באיסור דאורייתא וא"א התמור וכן מבואר להדיא בת' מהרי"ק סי' קפ"ד שהרבותא פנ"ל

דהוכיח דגט חמור ממיתה מדלא נקיט להתיר אשה שמת בעלה ע"כ דנקיט גט לרבנותא וכ"ש מת כו' ע"ש דע"כ מפרש דנקיט רבנותא להתירא כנ"ל.

ועוד דלאהדורי גט איפא גנוני שהוא דרבנן ג"כ בלא הוהחזק או אין שירות מצויות דלרוב הפוסקים דרבנן ונפיר נקיט גט רבנותא בשתיקה אי סי' דאורייתא מהני אף בהחזק ושירות מצויות שהוא מה"ת.

ואי סי' ל"ד ולא מהדרינן אף בלא הוהחזק שהוא דרבנן ואין ראי' פלל מלשון הגמ'. ואדרבה לשון הגמ' ב"מ כ"ז פי עבדי רבנן תקנתא במונא באיסורא לא עביד כו' משמע להקפד: אף למ"ש לעיל אף שישבור הרמב"ם דבאיסור דרבנן לא סמכינן על סי' מ"מ קשה דספיקא דרבנן לקולא כנ"ל.

ולכאורה היא אפשר לפרש בש"ס להיפוך כיון דקי"ל חיישינן לזרע אב בספיקא ואי סי' ל"ד היא ראוי להתיר אף דלא דמיין דיש ס"ס לקולא בדרבנן כיון שאין הספק ברור גמור והוכיח דס' דאורייתא והוי רק ספק א' ומחמיר לכתחלה בדרבנן ג"כ.

ומנושב מה שפי' הרמב"ם דבין להרפיב ובין למשנה מותר בסימנין ותמהו, הפוסקים הא קי"ל סי' ל"ד ולהרפיב איסור דאורייתא גם לרמב"ם. ולהנ"ל א"ש דהא פסק דספיקא הוא אם חיישינן לזרע האב א"כ מותר מטעם ס"ס פשדומין רק פשאיין דומין אסור.

אף היא ראוי להיות מותר למשנה גם באין דומין דהיא דרבנן לרמב"ם. אף ז"א דהא ר"א מספקא לי' ב"מ י"ח אי סי' דאורייתא או דרבנן רק לחומרא פסקינן וכשאין דומין שפא סי' דאורייתא.

ולכא אי דמיין בסימנים ממ"נ מותר גם להרפיב אי ס"ד שונים ואי ל"ד עכ"פ ספיקא הוי ויש ס"ס אי חוששין לזרע האב. ואי אין דומין אסור אף למשנה דלמא סי' דאורייתא נודאי אין דומין ואין חוששין כו' ומשום ספק דחוששין לחוד אין מתירין.

ובל"ז לא קשה דהרמב"ם מפרש פהר"ן והרמב"ן בחי' שאינו ענין סימנין אלו לסי' אבידה רק פדאמר סימני בצים דאורייתא סי' קרבי דגים כו' והם ברור גמור ומובהקין ומהני מה"ת ונפיר פשאיין דומין אין ס' פלל ומ"מ הש"ס דייק שפיר דאי סי' אלו ל"ד ואינו ברור גמור ראוי להיות מותר אף דלא דמיין דהוי ס"ס בדרבנן מ"מ קצת דוחק לפרש בש"ס להיפוך הדיוק לחומרא כנ"ל וי"ל בפשיטות כיון שיש בזה הפלאים גם איסור דאורייתא להרפיב ומחמירין בספק ממילא גם באיסור דרבנן שיש בו היינו למשנה ג"כ אסור.

עכ"פ אין ראי' מהרמב"ם לא לאיסור ולא להיתר: והנה הגאון בעהמ"ח אכן העוזר בשו"ע קטנים ד"א בסופו פסק ג"כ דמהני סימן במשאל"ס דרבנן. וכן בתשו' פ"מ חלק ג' סי' וראייתם מבשר שנתעלם מן העין דמהני סימן.

ומש"ס ב"מ כ"ד מצא חבית יין בעיר שרובה נכרים וכו' בא ישראל ונתן בה סימן מותרת בשתי' למוצאה כו' ופסק פן הרמב"ם פ' י"א מה"ג נטור וש"ע י"ד סי' קכ"ט ומוכח דמהני סימן בדרבנן.

ועוד הביאו ראי' מלשון רש"י ב"מ כ"ז ע"ב ת"ק סבר סי' דרבנן ופרש"י וגבי א"א דאיסור דאורייתא לא סמכינן עליהו כו' ונר' י"ח ע"ב ד"ה ודוקא וד"ה מספקא דייק ג"כ למשרי א"א דאורייתא כו' ע"ש ובאמת שיהו ראיות קלושות.

מלשון רש"י י"ח ע"ב אדרבה משמע להיפוך ד"ה ודוקא כ' אפילו סי' דרבנן בסי' מובהק יש לסמוך למשרי א"א דאורייתא ע"ש והיינו לרבותא דסי' מובהק מהני גם בדאורייתא. וכן ד"ה מספקא לי' כ' דאי סימנים דאורייתא סמכינן אף בא"ד כו'.

ואדרבא ד"ה סימנין דרבנן מיד אח"כ כ' ודוקא באבידה דהפקר ב"ד הפקר אבל במידי דאיסורא לא סמכינן ע"ש ולא הזכיר מלת דאורייתא. משמע להדיא להיפוך דאל"כ למה שינה ממ"ש קודם.

ולמה האריך דהפקר ב"ד כו' ומהסימה שהביאו לשון רש"י הנ"ל לראי'. ונראה שרש"י דייק בלשונו שמפרש כמ"ש רש"י א"א דר' אשי דקאמר סתמא קאי אף אהחזוק וש"מ ולכך מפרש בכל גוונ' דוקא נקב בצד אות פלוני מהני אף ש"מ והחזוק דיש חשש דאורייתא אבל נקב בעלמא לא אף בהחזוק לחוד או ש"מ לחוד כמ"ש תוס' מ"מ לא מהני סי' אמצעי.

ומלשון רש"י כ"ז ע"ב יש משמעות דדוקא באיסור דאורייתא. אף י"ל רק פנונתו כשעיקר האיסור דאורייתא מה שאין כן כשגוף האיסור דרבנן דמוכח מחביות יין דסומכין אסימנין: ויותר נראה דיש לדקדק דלמה לא פרש"י בהא דפריך מקודם מאין מעידין אלא כו' פ"פ עם החוטם כו' ש"מ סימנים ל"ד כו' הי' לו לפרש דגבי א"א דא"ד לא סמכינן ולמה המתין על הא דפליגי בשומא.

ותמוה. ונראה דרש"י דקדק דשם אמר ש"מ סימנין לאו דאורייתא ואח"כ אמר ת"ק סבר דרבנן.

ולמה שינה גמ' הלשון. ובלשון סי' ל"ד י"ל דלא מהני כלל פיון דלא ילפינן משמלה ואף בדרבנן לא מהני אבל פאן דנקיט הש"ס סי' דרבנן ובשלקמא היכא דמיירי מאבידה שנייה למינקט סי' דרבנן דעכ"פ באבידה מהני מדרבנן ולכך גבי נ"מ לאהדורי גט אשה בסי' שפיר הלשון סי' דרבנן.

אבל גבי מעידין על השומא הי' לו לומר סי' ל"ד ולא לשון סי' דרבנן דהא מהני כלל ומה לו להזכיר מה שמועיל באבידה מדרבנן. ומשמע דעל כל פנים מהני גם באישור מדרבנן ולכך פירש רש"י דבאיסור אשת איש דאורייתא לא סמכינן והא דשינה הגמרא באמת הלשון י"ל דמעיקרא דייק מהא דאין מעידין אלא פ"פ עם החוטם אע"פ שיש סי' כו' ומהתם מוכיח גמרא בבכורות ללישנא קמא דהכרת פדחת מהני מה"ת ורק מדרבנן כו' ועלה קאי אף שיש סי' וכמ"ש הרמב"ם וכמ"ש לעיל דמוכח גם בדרבנן לא מהני סימן כמ"ש הפ"י ולכך אמר הש"ס לשון סימן לאו דאורייתא שלא נלמד מקרא וי"ל דגם מדרבנן לא מהני באיסור.

אבל אחר דדחי הש"ס דהתם בארוך וגוץ כו' ומייתי הא דאין מעידין על השומא כו' שפיר י"ל דגם באיסור מהני מדרבנן דהתם אין הוכחה מת"ק רק בדאורייתא לא מהני

סימן ולמה נפליג מחלוקותם ושפיר נקיט הש"ס סי' דרבנן ופירש"י ז"ל שפיר דבאוסור דאוריני' לא סמכינן.

אבל בדרבנן שפיר סמכינן פנ"ל. והגמ' הוצרה לשנות פנ"ל דהא קושניית תוס' ד"ה וניחוש כו' הוא תימה רבה דהא מוכח ממצא קשור כו' דסי' דאוריני' ותירוצם אינו מוכן דמצי לאוקמי שמפיר כו' דהא הש"ס לא בעי לאוקמי הכי דהא פריה וניחוש לשאלה כו' ונימא דיודע שלא השאילו ע"ש מהרש"ל ומהרש"א וא"כ איך בעי למידק מהתם דל"ח לשאלה ושוב ממתני' דסי' לאו דאורייתא וא"כ עדיין קשה קשור למה מהני הא סי' ל"ד וצריה לדחוק דמוכח שינוי דחנורי וסומקי: למ"ש מניושב דעכשיו דפריה ממצא קשור כו' בעי למידק דסי' דרבנן וכאידך לישנא דבכורות ולכך שם בדאורייתא לא מהני סי' משא"כ מצא קשור דמייירי בלא הוחזק או אין ש"מ שהוא דרבנן מהני שפיר סי' אף אי סי' דרבנן.

ולכך פריה ניחוש לשאלה היינו למאי דאמר כל"ק דסי' ל"ד ואף בפדחת עם סי' כלי' לא מהני מחשש שאלה וע"כ דאף בדרבנן חיישינן לשאלה א"כ גם מצא קשור ניחוש לשאלה אף שהוא דרבנן.

וע"כ דל"ח לשאלה בדרבנן ושוב א"י לומר כל"ק דבכורות. רק או כל"ב דפדחת לא מהני מה"ת או פלישנא קמא רק דלא קאי אע"פ שיש סי' אדלעיל רק באפי נפש' בלא היקר פדחת.

ושוב י"ל דרק בדאורייתא לא מהני סי' ומדרבנן מהני. ולכך אח"כ דאמר פתנאי כו' ורבא אמר דכ"ע סימנים דרבנן נקיט לישנא סי' דרבנן דמדרבנן מהני כדי שלא יקשה ממצא קשור כו' דעכשיו א"ש בלא הוחזק דרבנן מהני סי'.

ופירש"י ג"כ פנ"ל: מניושב גם פן יבמות ק"כ דדייק ממתניתין למימרא סי' ל"ד ורמינהו מצא קשור ומשני תנאי הוא ואח"כ אמר רבא דכ"ע סימנים דרבנן ותמהו תוס' א"כ בריית' אמאן תרמי' ותירוצם דחוק מאוד דהשתא סבר שבעצמו מצאו כו'.

ותמה לומר תירוץ אחר מהגמ' וכיון דעל פירכא זו אמר תנאי הוא איך אמר מיד אח"כ דכ"ע סי' דרבנן ולא הוזכר כלל תירוץ על הקושניא שהתחיל. ולמ"ש מניושב דמעיקרא נקיט לישנא ש"מ סי' ל"ד כו' דאין מועילין כלל באוסור ומוקי אפיי פתנאי דאפיי לטעמ' דחייש לתרי יצחק ואו דסבר שיירות מצויות ולא הוחזק חשש דאורייתא או דסבר פלישנא קמא דבכורות דבתחלת עדות החמירו ולכך שפיר דייק ממתני' דסי' ל"ד דפדחת עם סי' לא מהני וע"כ גם בדרבנן לא מהני והקשה ממצא קשור כו' ואי דסבר חשש ב' יב"ש מה"ת ג"כ דייק שפיר.

ורבא לטעמ' דלא חייש לתרי יצחק וחשש ב' יב"ש דרבנן וכלישנא ב' דבכורות די"ל דלא החמירו כלל בתקנות עגונות ויפיר לחוד כו'. ולכך אמר דכ"ע סי' דרבנן הלשון פנ"ל דרק בדאורייתא לא מהני סי' ולכך במשנה דפדחת לא מהני מה"ת ללישנא ב' הג"ל לא מהני עם סי'.

וממילא לא קשה ממצא קשור דשם דרבנן ומהני סי' ושפיר במה ששינה הלשון והזכיר סימן דרבנן הזכיר התירוץ על הקושניא פנ"ל. וא"כ פיון דמה דמספקא לר' אנשי הוא

בְּהֵנִי תְּרִי לִישְׁנֵי דְרָבָא דְאָמַר סִי דְרַבְּנָן מִמִּילָא י"ל דְּמַהֲנֵי סִי בְּאִסּוּר דְּרַבְּנָן פְּלִשׁוֹן הַגָּ"ל.

אָבֵל אֵין לְבָנוֹת יְסוּד עַל זֶה כִּי נִמְצָא שְׁם הַרְבֵּה שִׁינוּיִם בְּלִשׁוֹן זֶה: וְהִנֵּה רְאִיוֹת שֶׁהִבִּיאוּ לְהַחֲמִיר הוּא הַפ"י מְהֵא דְּפַדְחַת דְּאַף דְּהוּי הַפְּרָה מַה"ת מ"מ אֵין מוֹעִיל הַסִּי ע"ש בַּח"י לְגִיטִין כ"ז ש"כ דְּהוּא מְשַׁנֵּה מְפֹרְשֵׁת רַק ש"כ זֶה בְּגִט וְכָתַב הַטַּעַם מִשּׁוּם גְּזִירָה ע"ש: וְלַע"ד דְּאֵין רְאִיָּה מְזַה לְהַחֲמִיר בַּמִּשְׁאֵל"ס בְּסִימָנִין.

חָדָא דְּהֵתָם תְּרַוּוּיָהּ עַל חַד מְלִתָּא שְׁיֵישׁ הַפְּרָה דְּפַדְחַת דְּמַהֲנֵי מַה"ת וְגַם הַהַפְּרָה דְּסִי. וְאֵיךְ נִאֲמַר דְּמוֹעִיל הָא מֵאַחַר שֶׁהַחֲמִירוּ חֲכָמִים וְשֵׁלָא תוֹעִיל הַהַפְּרָה דְּפַדְחַת שֶׁהִיא הַפְּרָה הַמוֹעֵלֶת מַה"ת תוֹעִיל הַפְּרָה דְּסִי וְשֵׁאִינוּ הַפְּרָה כְּלָל מַה"ת.

וּמִטַּעַם צִירוּף הוּא עֲנִין אַחַר. דְּהָא הַחֲמִירוּ שְׁמָא טוֹעִין הֵן בְּהַפְּרָה דְּפַדְחַת בַּט"ע.

וְשׁוֹב אֵיךְ יוֹעִיל הַסִּימָן הָא עֲדִינִין חוּמְרָא זֹו בְּמִקּוּם שְׁמָא טוֹעָה בְּטַבִּיעַת עֵין דְּפַדְחַת מִמִּילָא סִי לָאו כְּלוּם הוּא דַל"ד. מִשְׁא"כ מִשְׁא"צ"ס דְּכָבֵר נִסְתַּלַּק הַדְּאוּרִייתָא בְּהַטְבִּיעָה דְּרוּב נְטַבְעֵין לְמִיתָה.

רַק מְדַרְבְּנָן חוֹשְׁשִׁין לְמִיעוּט. וּמַהֲנֵי אַח"כ סִי לְהַפְּרָה שְׁנָה הוּא דְּזִה עֲנִין אַחַר וְלֹא הִי הַחֲוּמְרָא דְּרַבְּנָן לְעֲנִין הַהַפְּרָה וְשֵׁלָא תוֹעִיל רַק לְחוּשׁ לְמִיעוּט הַנִּיצוּלִים.

וְעוֹד אַף אֵי נִימָא לְלִישְׁנָא קָמָא כְּהַפְּנֵי הַוִּישְׁע. מ"מ הָא לִשׁוֹן ב' דִּיפִיר לְחוּד כו' קָאֵי עַל הַקְּוִשְׁיָא וּמִי אַחֲמִירוּ כו' וְהָא הַחֲוּמְרָא כו' וְא"כ ה"ק וְאב"א דְּלֹא אַחֲמִירוּ כו' וְא"כ פִּינּוֹן דְּפַדְחַת לָא מַהֲנֵי מַה"ת שׁוֹב אֵין רְאִיָּה י"ל דְּסִי מַהֲנֵי בְּדַרְבְּנָן.

וּמִמִּילָא בְּדַרְבְּנָן פְּסָקִין פְּלִשׁוֹן ב' וּמַהֲנֵי בַּמִּשְׁאֵל"ס סִי. וְאַף דְּהַרְמְב"ם וּש"ע פְּסָקוּ בְּפַדְחַת דְּלֹא מַהֲנֵי עִם סִי הֵינּוּ דַּמְמ"ג לָא מַהֲנֵי סִי.

וּפְסָקוּ שְׁפִיר כַּנ"ל אָבֵל מִשְׁאֵל"ס דְּרַבְּנָן י"ל שְׁפִיר פְּסָקִין פְּלִשׁוֹן ב' כַּנ"ל. וְעוֹד דִּי"ל דְּלִישְׁנָא קָמָא מְפֹרְשִׁין סִי דְּאַרוּף וְגוּי כַּמ"ש לְעִיל דְּמָה דְּלֹא מוּקִי בְּלִישְׁנָא קָמָא יְבָמוֹת וּב"מ הָכִי הוּא מִשּׁוּם דַּא"כ מֵאֵי קַמ"ל אָבֵל לְלִישְׁנָא קָמָא בְּפַדְחַת דְּמַהֲנֵי מַה"ת שׁוֹב קַמ"ל דְּלֹא מַהֲנֵי צִירוּף דְּאַרוּף וְגוּי עִם פַּדְחַת וְאֵין הוֹכְחָה עַל סִי אֲמַצְעִים וְשֵׁלָא יוֹעִיל בְּדַרְבְּנָן.

וְהָא לִישְׁנָא דְּמוּקִי בְּסִי אֲמַצְעִים סְבֵר פְּלִשׁוֹן ב' דְּפַדְחַת אֵינוּ מוֹעִיל מַה"ת. וְהָא מְוַכְרַח לְזַמְרָן לְהַפּוֹסְקִים דְּצִירוּף סִי אֲמַצְעִים חֲשִׁיב מְוַכְרַח וְאַף אֵי סִי ל"ד מַהֲנֵי וְהָא הֵיכֵר דְּפַדְחַת דְּמַהֲנֵי מַה"ת עֲדִיף מִסִּי אֲמַצְעִים אֵי סִי ל"ד וְאֵם כֵּן לְמָה לֹא יוֹעִיל הֵיכֵר דְּפַדְחַת עִם סִימָן אֲמַצְעִי לִיחֲשָׁב סִי מְוַכְרַח וְקָשָׁה כַּנ"ל לְלִישְׁנָא קָמָא.

וְכֵן לְתוֹס' יְבָמוֹת שְׁפָתַב ר"י דְּמַהֲנֵי עַל יְדֵי טַבִּיעַת עֵין בְּסִימָנִים דְּסִי מוֹעִילִין לְסַלֵּק חֲשִׁישׁ בְּדַדְמֵי פִינּוֹן שְׁמַה"ת מַהֲנֵי הַטַּב"ע. וְא"כ הֵתָם ג"כ לְמָה לֹא יוֹעִיל הַסִּימָנִין לְסַלֵּק הַחֲשִׁישׁ טַעוֹת בְּהֵיכֵר הַפַּדְחַת דְּרַבְּנָן.

וְע"כ דְּנִפְרָשׁ כְּלָל פְּלִישְׁנָא קָמָא דְּסִימָן אַרוּף וְגוּי וְסִי אֲמַצְעִים בְּאַמַּת מַהֲנֵי עִם פַּדְחַת. וְמָה שְׁפָסְקוּ דְּלֹא מַהֲנֵי הוּא דְּחִיּוּשִׁין לְל"ב דְּפַדְחַת מַה"ת לֹא מַהֲנֵי.

וממילא אין הוכחה להתמיד במשאל"ס פנ"ל. ומקא דר"א דאמר לענן גט ונדוקא נקב בצד אות פלוני כו' אין ראיה די"ל דקאי אש"מ והתחזק דבזה י"ל מה"ת חיישינן ע"ש בפ"י הפ"י גטין הנ"ל שכ' פן בעצמו.

וגם דאף דמחמרינו בגט אכל בעגונה לא כמו לענן תרי יצחק פנ"ל: אמנם מתוס' יבמות קט"ו ד"ה וקאמרי כו' לכאורה מבואר דלא מהני שפתבו דאי סל"ד מייירי בסי' מובהקין כו' א"נ ע"פ ט"ע כו' ומבואר דמשאל"ס לא מהני סי' רק מובהקין או צירוף לט"ע.

ובתשו' פ"מ סי' ב' דחה ראיה זו די"ל תוס' לא פתבו פן רק למה דאמרינו ע"א במלחמה אינו נאמן וק' נשים כע"א ואיפא איסור דאורייתא אכל למאי דקי"ל פהרי"ף דבעיא דע"א במלחמה אפשיט מהא דדגלתושפיר גם בע"א שראה הטביעה אינו איסור דאורייתא רק דרבנן שפיר מהני סי' לכ"ע ע"ש: נלע"ד תמוה דא"כ למה נדחקו תוס' דלא מייירי בסתם סימן.

הא למסקנא משמע שפיר שהטביעה היא ידוע כפשוטו דבריינתא יטבמה כו' והשיא ר' ע"פ נשים משמע דהטביעה לא היא ע"פ ישים רק לס"ד היא מוכרח לפרש דהטביעה ע"פ נשים דהא לא היא יותר רק הטביעה משא"כ למסקנא.

וא"כ שפיר היא תוס' יכולין לפרש בסתם סי' אמצעית שאמרו הנשים והשיא רבי ע"פ פיון דמשאל"ס דרבנן. ואין לומר דאי פנ"ל היא מהני ט"ע לחוד פיון שיהא דרבנן דאף דבהא דדגלת וכרמי קכ"א דניק הש"ס דריב"ב לקולא פליג כו' ומאי דניק דלמא במשאל"ס דרבנן מהני ט"ע.

זה אינו ראוי די"ל דלענן ההפך מאחר דחיישינן דתפח גם בדרבנן לא מהני משא"כ לטנין חשש משקר ובדדמי פנ"ל פיון דאסקוה לאלכר י"ל דסברי תוס' דלא היא חוששין זה בדרבנן והיא נאמן די"ל דעכ"פ לא מייקרי אמתחזיק איסורא פיון דמותרת מה"ת בהטביעה דהא החמירו רבנן רק משום סמוך מיעוט ניצולים לתזקת א"א או תזקת חי ע"ש בתוס' ורא"ש.

ושוב עכ"פ נגד התזקה יש הרוב ולא חשיב אמתחזיק ושוב להפוסקים דדבר שבערוהו בלא אמתחזיק ע"א נאמן מדינא ממילא נאמן בלי דייקא דידה לענן לישא לכתחלה ועל העד לא אמרינו בדדמי כמ"ש תוס' ד"ה טעמא כו'.

ומ"ש תוס' ד"ה וקאמרו בדדמי גם על העד י"ל דכוננתם ג"כ על האשה ע"ש במפרשים. או דכיון דע"א נאמן מדינא בלא אמתחזיק ושוב י"ל דלא אמרינו בדדמי כמ"ש הרא"ש על ב' עדים ע"ש.

ולכך הוכיחו תוס' דהגמ' מייירי שגם הטביעה ע"פ נשים ושוב לא מהני מה"ת. ושוב כ' שפיר דסי' מובהקין ודוקא פדברי פ"מ הנ"ל אף ז"א דא"כ קשה על הגמ' גופיה למה קאמר פלל דאמרי סי'.

ולא כפשוטה שהיא הטביעה ידוע והשיא רבי ע"פ נשים שהפירוהו לאלתר ובדרבנן לא אמרי' בדדמי וע"כ דהגמ' סבר דגם בדרבנן ע"א במלחמה לא מהימן ובעי סימנים אף בדרבנן פנ"ל.

ושוב קשה על התוס' פנ"ל למה לא פ'י בסתם סימנים אמצעים. וע"כ דלא כפ"מ הנ"ל רק דסברי דגם בדרבנן פ'עי סי' מובהקין דוקא.

ועוד מאי קאמר גמ' ומסתברא משאל"ס אלא דאסקינהו וקאמרי סימן כו' הא אדרבא שפיר מוכח דעד א' במלקחיה נאמן ושוב הוי משאל"ס דרבנן ומנהי סתם סימנין וע"כ הפ'י ב"ש"ס הוא מאחר שצריך להוסיף בברייתא שוב י"ל דהוי סי' מובהקין דמהני לכ"ע וא"כ עיקר חסר מהספר דהי' לו לומר קאמרי סי' מובהקין.

דבשלקא לפ'י הפשוט קאמר שפיר פ'יין דבין ע"א במלקחיה נאמן או לא צ"ל דקאמרי סימנין דהא משאל"ס אסורה ושוב אין הוכחה. ובין שהי' סי' מובהקין או סי' אמצעים מזה לא מייירי עכשיו רק סי' המועילים דב"כ וב"כ לא מהני רק סי' מובהקים דאינו ענין להפעיא פנ"ל אבל אי נימא פנ"ל דרבנן מהני סתם סי' נאי ע"א במלקחיה נאמן שפיר מהני סתם סימן וא"כ לפ'י הותסברא הנ"ל ג"כ מוכח דע"א במלקחיה נאמן ולכך מהני סי' סתם רק הדחי' הוא די"ל דאמרו סי' מובהקין.

ונה לא הזכיר גמרא פלל. ועוד דתוס' כ' א"ח"פ אהא דנהגו להתיר ג'שי אנשים שנטבעו בלי סימן בהפ'רה.

ומה קשיא להו הא זה איפשיטא עכ"פ מעובדא דחסא דלא תצא והוא דרבנן. וע"כ דס"ל דגם בדרבנן לא מהני ההפ'רה ואמרינן בדדמי ושפיר י"ל דמייירי שהי' הטביעה ידוע פנ"ל ומייירי בסי' אמצעים.

וע"כ דסברי גם בדרבנן פ'עי מובהקין דוקא: אמנם נראה דיש לדחות פל הנ"ל. דשם בפסגיא פמה תמיהות והארכתי במ"א בעזה"י.

ונכתוב בקצרה בתוס' ד"ה הא מים כו' דהשתא ס"ד שראו הנשים שטבעו אבל לא ראו שהעלום ולכך אמרו בדדמי. ותמוה למה להו לפרש פן הא כפשוטו שראו שהעלום והפירום ג"כ וכ' מהרש"א דא"כ מה פריה ותסברא כו' ולכך הוכרחו לפרש פן ע"ש.

אבל על הגמ' נשאר הקושיא מה פריה ותסברא הא אדרבא פשוט הלשון משמע פן שטבעו כו' והשיא על פי ג'שים שהפירום דאסקוהו ומוכח באמת דע"א נאמן וכדמשני באמת אסקינהו כו' והא דהוסיף וקאמרי סי' זה אינו מוכח מקושיא דותסברא וצריך לדחוק כמ"ש לעיל מאחר דצריך להוסיף על הלשון י"ל בסימנין ודחוק.

ועוד בתו' ד"ה וקאמרי כו' ובדבר מועט יאמרו כו' והא תוס' בד"ה טעמא מפרשים דהעד אינו אומר בדדמי רק דמשקר והיא לא דייקא ע"ש. וע"כ דאותו בדדמי דמלקחיה לא אמרי' על העד משא"כ על ההפ'רה שפדבר מועט יאמרו כו' שייך גם על העד ולס"ד דהעד רק על הטביעה ובעי לפשוט האיבעיא ע"כ דזה הבדדמי של הטביעה דומה למלקחיה דג"כ חשש משקר דאל"ה איך פשיט.

וצ"ל דלס"ד ע"כ פ'יין דבעדות טביעה לחוד התיר. וא"כ איך שייך לא דייקא הא ע"כ צריכה למידק שנטבע ושוב א"צ יותר.

וצ"נ דהא ע"כ העידו עכ"פ שטבעו ושהו עד שת"נ דאל"ה מה"ת אסורה. וא"כ שייך בדדמי שדייקא שטבע ולא דייקא אי שהו עד שת"נ או לא.

ושפיר י"ל דהעד משקר במה שאומר ששקה עד שת"נ. והוכיח שפיר בס"ד דע"א נאמן במלחמה.

ואף דלכאורה הא מבואר ברמב"ם ושאר פוסקים דבדדמי היינו שתסמוך על דברים שרובן למיתה ע"ש. וכן לעיל דמחי לי' בגירא כו' ואיכא דעביד סמטרא כו' וא"כ בלא שקה עד שת"נ דהוא ספק גמור על מה סומכת.

אף צ"ל דסבר עכשיו דגם בספק גמור שייך בדדמי דהא מעיקרא אמר רבא דמלחמה ס"ד בכל הני דאקטיל הוא פליט. וכשיודעת שהי' במלחמה אומרת בדדמי אף דנדאי אסורה מה"ת דעיר שפכשוה פרפום וספינה המטונפת כו' ספק גמור פנ"ל: וא"כ עכשיו דאמר ותסבא כו' דאמרי אסקוה וקאמרי סי' כו' למה לתוסף לחלק דלא מהני ט"ע דבדבר מועט כו' ושייך זה הבדדמי גם על העד ולמה לא כפשוטיה דאינו נאמן בט"ע דמשקר והיא לא דייקא ולכך צריך סימנין וע"כ דתוס' מפרשים דלא כנ"י דמייירי כמו סי' אבידה שאמרו סי' קנודם שראוהו שפך סימנין הי' בבעל אשה זו וסוברים תוס' דאין לפרש פן דלמה הזכיר לאלתר כו' דאינו ענין להתירוץ לומר לרבותא.

ועוד דהלשון וקאמרו אסקוהו כו' משמע שכל זה מלשון הנשים ולכך מפרשים דגם הך וקאמרי סי' ג"כ הפי' שאמרים שהפירוהו בסימנין. וע"כ דעל ההפך לא אמרינו דמשקר.

וא"כ שוב למה לא מהני לאלקח לחוד בלא סימנין. ומזה הוכיחו תוס' דעל הפרת ט"ע לחוד לכ"ע אמרינו גם בעד בדדמי בלא חשש משקר דבדבר מועט כו'.

אף קשה באמת למה יהי' נאמנים הא פיון שתדע שטבע לא דייקא יותר והעד משקר בהפך וגם באמירתו שע"י סימנין הפירו וכמו לס"ד דש"ס וזה קושית הה"מ סוף ה' גירושין והלח"מ וב"ש ס"ק קי"ו שהניחו בצ"ע ע"ש וגם למה להש"ס להזכיר הך בדדמי שעל ההפך שאינו ענין להבעיא כלל.

ובין שהי' הטביעה ידוע ובין שהי' גם הטביעה ע"פ נשים קשה דלא דייקא יותר רק על הטביעה ועל ההפך משקר אי ע"א במלחמה אינו נאמן ואי אמרו סימנין בפנינו א"צ להמציא הך בדדמי דהפך פנ"ל: לכך הי' נראה לפרש דלס"ד הי' מוכרח לפרש דשהו עד שת"נ דאל"כ איך התירה הא אסורה מה"ת.

אבל עכשיו דדחו ותסבא משאל"ס כו' וע"כ דאסקוהו כו' ושוב אמרינו דלא שיהו כלל עד שת"נ ומחמת הטביעה מה"ת אסורה נעדיין שייך דייקא כו' וקאמרי סימנין. וכיון דבהפך בס"י לא שייך בדדמי שפיר מהני אף אי ע"א במלחמה אינו נאמן דהיינו היכא דמחו ליה כו' שרובן למיתה לא דייקא יותר כמ"ש הרמב"ם אבל בהנ"ל דלא שיהו עשת"נ ורק ע"י העד מהפך דסימנין גימרת שפיר דייקא אם אומר אמת.

והני קשה להו לתוס' א"כ גם לאלתר לחוד יתנה מהני פיון דהוי הפך לאלתר ודייקא שייך שפיר פיון דלא שיהו. והוכיחו שפיר דבהפך דלא לאלתר שייך בדדמי כשטבע אף בלא שיהו עד שת"נ דבדבר מועט נדמה להו שיהו אלו שטבעו ולכך סמכו תוס' אח"כ דהני סימנים כו' ע"כ סי' מובהקין או סי' לאו דאורייתא והיינו פיון דע"כ מוכח דמייירי בלא שיהו דאל"ה לא הי' מהני מה שאמרים שהפירו בס"י שפיר משקר.

וע"כ בלא שְהוּ דְאֶסוּרָה מֵה"ת וְשִׁפִּיר ע"כ בְּסִי מְוֹבְהָקִין וְאֵל"ה אֵין הַמְּשִׁיף לְשׁוֹן הַתּוֹסֵף מְתִינֵשֶׁב דְּזֵה הִיָּה לְהֵם לְפָרֵשׁ מִיָּד דְּסִי הִיָּינוּ סִי מְוֹבְהָקִין וְאֵינוּ עֲנִין לְמַה שְׁהִתְחִילוּ בְּהִי דְבִדְדָמִי. וְלִמ"ש א"ש דְּבִל"ז הִיָּינוּ מְפָרְשִׁין בְּשִׁהוּ עֲשֵׁת"נ דֵּהוּא דְרַבְּנָן וְהִיָּה מְהֵנִי סִי אֲמָצְעִים וְרַק מִשׁוּם שְׁהִקְדִּימוּ פְּנ"ל וְע"כ בְּלֵא שְׁהוּ וְשׁוּב ע"כ סִי מְוֹבְהָקִין פְּנ"ל: וְא"כ אֲדַרְבֵּה קֶצֶת הוֹכְחָה מְדַבְרֵי תוֹס' הַנְּ"ל הַנְּ"ל דְּכִשְׁהוּ עַד שֵׁת"נ שְׁהוּא דְרַבְּנָן מְהֵנִי סִי אֲמָצְעִים ג"כ פְּנ"ל.

שׁוּב מְצֵאתִי אַח"כ קֶצֶת מְפֻלְפוּל הַנְּ"ל בְּדַבְרֵי תוֹס' בְּתִשׁוּבַת הַגָּאוֹן ר"ע אֵיגָר: עוֹד י"ל דֵּהָא לְעֵיל בְּעֵי הַש"ס הֶחְזִיקָה הִיא מְלַחְמָה בְּעוֹלָם אֵי הַמִּיגוּ מְסַלֵּק הַחֲשֵׁשׁ בְּדָדְמִי אֵי לֹא וְלֹא אֵיפְשֵׁט וְכ' הַפּוֹסְקִים דַּע"א שְׁהֶחְזִיק מְלַחְמָה לֹא גָרַע וְא"כ בְּטַבְעֵ דְדִינִי דְמִשְׁאֵל"ס כְּמִלְחָמָה וּמֵאֵי דִינִי הָא הֵנִי הֶחְזִיק הוּא מְלַחְמָה.

אַף זֶה טְעוּת פִּינּוֹן דְּלִס"ד לֹא הִיָּה הַעֲדוּת יוֹתֵר רַק שְׁטַבְעֵ מַה שְׁיָיָף מִיגוּ שְׁלֵא הִיָּה מְחִזִּיק מְלַחְמָה הָא אֵין עֲדוּת רַק הַמְּלַחְמָה פְּנ"ל. אֲבָל לְמַסְקָנָא דְאֶמְרוּ אֶסְקִינְהוּ כו' וְהַפִּירוּהוּ מֵת רַק מְחַמַּת הַטְּבִיעָה נִימָא בְּדָדְמִי שׁוּב שִׁפִּיר מְיָקֵרִי הֶחְזִיק הוּא מְלַחְמָה דְאֵי בְּעֵי אֶמְרוּ רַק שְׁהַפִּירוּ מֵת זֶה שְׁהוּא בְּעֵלָה וְלֹא הִיָּו אוֹמְרִים כָּלֵל שְׁטַבְעֵ וּמִיָּרִי דְגַם הַטְּבִיעָה עַל פִּיהֶם.

רַק אֵי שְׁיָיָף בְּדָדְמִי עַל הַהִפְרָה תְּלִיא בְּבַעֲיָא דְלַעִיל דְהֵנִי מִיגוּ בְּדָדְמִי וְלֹא הִיָּה מְהֵנִי לְאַלְתֵּר אֵי הֶחְזִיקָה מְלַחְמָה אֵינוּ נֶאֱמָן. אֲבָל אִם אוֹמְרִים שְׁהַפִּירוּהוּ בְּסִימְנִין דְּלֹא שְׁיָיָף בְּדָדְמִי רַק דְּנִימָא שְׁמִשְׁקֵר מִשׁוּם דְּלֹא דִינִי שׁוּב מְהֵנִי הַמִּיגוּ דְלֹא אֶמְרוּ הַטְּבִיעָה.

וְא"כ שׁוּב שִׁפִּיר כ' תוֹס' דְצָרִיף סִי מְוֹבְהָקִין. דְאֵי סִי אֲמָצְעִים דְאֵינוּ מוֹעִיל אֵי סִי ל"ד רַק מִשׁוּם שְׁטַבְעֵ בְּמִשְׁאֵל"ס דְהֵנִי דְרַבְּנָן.

א"כ שׁוּב שְׁיָיָף שְׁמִשְׁקֵר דְאֵין כָּאֵן מִיגוּ דְלֹא אֶמְרוּ הַטְּבִיעָה הָא בְּלֵא הַטְּבִיעָה לֹא יוֹעִיל כָּלֵל סִי אֲמָצְעֵי. וְשִׁנְאָמֵר שְׁהִיָּה אוֹמְרִים שְׁהַפִּירוּ בְּסִי מְוֹבְהָקִין זֶה לֹא אֶמְרִינּוּ רַק שְׁתָּקוּ ע"ש לְעֵיל.

וְהַנְּצָרְכוּ לֹאמֵר סִי מְוֹבְהָקִין. וְג"כ אֵין רְאִיָּה מֵתוֹס' שְׁלֵא יוֹעִיל בְּדַרְבְּנָן סִימְן פְּנ"ל עכ"ז אֵינוּ מְוֹכְרָח לְפָרֵשׁ פְּנ"ל לְפִי מ"ש בְּמ"א בְּעוֹז"ה לְפָרֵשׁ דְבָרֵי תוֹס' ע"פ הַר"י שְׁבַמְרָדְכִי וְע"פ דְבָרֵי ר"ת בְּס' הַיָּשָׁר וְאֵין לְהֶאֱרִיף כָּאֵן דְּמ"מ מְדַבְרֵי הַטּוֹר שְׁכַתְּבֵ אַחַר דִּינִים הַנְּ"ל הָא דְנִיסַת ע"י הַעֵד שְׁטַבְעֵ בְּמִשְׁאֵל"ס לֹא תִצָּא וְא"כ מִיָּרִי הֶתֵם הַפֵּל בְּשִׁהוּ עַד שֵׁת"נ וְלֹא הִזְכִּיר כָּלֵל שְׁהָה מִשׁוּם דְּמִסְתָּמָא כְּנֵן וְאֵעִפ"כ אֵינוּ מְתִיר בְּסִי לְחוּד וּמוֹכַח דְבָמִים שְׁאֵין לְהֵם סוּף לֹא מְהֵנִי סִי אֲמָצְעִים אֵף בְּשִׁהוּ עַד שֵׁת"נ.

וְהַגַּם דְּבִטּוֹר הַלְשׁוֹן וְהַפִּירוּהוּ ע"י סִימְנִין אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ שְׁהַהִפְרָה בְּט"ע ע"י הַסִּי וְכִמ"ש לְעֵיל מ"מ הַב"ח וְדו"פ לֹא פִינְשׁוּ כֵן: וְהִנֵּה הַגָּאוֹן בְּעַל מַג"ש בְּתִשׁוּב' פ"י סִי ז' כְּתַב וְלוּלֵי דְמִסְתָּפִינָא הִיָּיתִי אוֹמֵר דְּבִנ"ד אֶפְלוּ סִי דְרַבְּנָן מְהֵנִי פִינּוֹן דְּמִשְׁאֵל"ס חוּמְרָא דְרַבְּנָן וְהִבִּיא הַרְאִיָּה מְהָא דְחִבְיוֹת יֵין וּמְבָשָׁר שְׁנִתְעַלֵּם מִן הָעֵינִן כו' וְכ' אֲבָל מַה אֶעֱשֶׂה שְׁהַתּוֹס' הַנְּ"ל כְּתַבוּ דְאֶפְלוּ בְּמִשְׁאֵל"ס סִי מְוֹבְהָקִין דְּנִקָּא ע"ש וְהִנֵּיחַ בְּצ"ע וְהַתִּיר רַק מְטַעְמִים אַחֲרֵי.

ואתו עֲבָדָא יט הוא ג"כ בְּתִשׁוּ' ב"ח סי' ק"ד שֶׁהַשִּׁיב לְהַגָּאון הַנִּזְ"ל לְהַתִּיר ג"כ מִטַּעַם שְׁהִיָּה קְרוּשׁ. וְאִינוּ מְזַכֵּיר כָּלֵל מִטַּעַם הַסִּימָנִים אֲף שְׁהִיָּה מִשְׁאֵל"ס ע"ש דְּמַבְנֵאָר לְהִדְיָא שְׁאוּסָר ג"כ בְּמִשְׁאֵל"ס בְּסִי אֲמָצְעִים.

וּבְנֵדָאֵי שְׁנַעְלָמוּ דְּבְרֵיהֶם מְהֻאָרְוִים ו"ל. וְהַתִּימָה עַל הָרַב בְּעַל נו"ב שְׁפָתַב לְפִשׁוּט בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת לְהַתִּיר וְלֹא הַזְכִּיר כָּלֵל דְּבְרֵי הַתּוֹס' וְהַטּוֹר שְׁעַכ"פ דְּבְרֵיהֶם לְאִסּוּר.

גַּם הָרִיטָב"א ב"מ כ' בְּבִשְׁר שְׁנַתְעַלֵּם מֵה"ע דְּמִשׁוּם דְּחֻמְרָא בְּעֵלְמָא הוּא סְמִכִּינּוּ אֲף אֵי סִי ל"ד ע"ש מִשְׁמַע דְּבִשְׁאָר אִסּוּר דְּרַבָּנּוּ לֹא מְהַנִּי: וְהִיָּה נִרְאָה לַע"ד דְּמ"מ פֶּסֶק הַגָּאון פ"מ אָמַת בְּיַשׁ עֲדִים עַל הַטְּבִיעָה בְּמִשְׁאֵל"ס דְּאֲפִשְׁר לְהַתִּיר בְּסִי אֲמָצְעִים דְּנִיהוּ דְּזוּה מוֹכַח מֵהַתּוֹס' וְהַפּוֹסְקִים דְּאֵי סִי דְּרַבָּנּוּ לֹא מְהַנִּי בְּמִשְׁאֵל"ס וְכֵן מוֹכַח מֵהַרְאָה שְׁהִבִּיא פ"י מֵהַפְּרַת פְּדַחַת עִם סִי כַּנ"ל.

וְכֵן מִב' יב"ש. דְּהָא חֲזִינוּ בְּאָמַת בְּעֲבָדָא דְּחֻסָּא דְּאֲף בַּת"ח שְׁכ' תּוֹס' דְּאִכָּא תְּרֵי רַבָּא דְּאֵי סְלִיק קָלָא אֵית לֵיהּ כּו' וּמ"מ לֹא מְהַנִּי אֲף דְּרוּב עֲדִיף מִסִּי אֵי סִי ל"ד.

מ"מ כָּל זֶה שְׁפִיר אֵי סִי דְּרַבָּנּוּ אֲבָל אֲנִן דְּקִי"ל כּו' אֲשִׁי דְּמִסְפָּקָא לָן אֵי ס"ד אֵי דְּרַבָּנּוּ. שְׁפִיר אֲזִלְיָנוּ לְקוֹלָא בְּמִים שְׁאֵל"ס דְּרַבָּנּוּ וְאֲמָרִינוּ דִּילְמָא סִי דְּאוֹרֵייתָא וְדָאֵי מְהַנִּי.

דַּע"ז אֵין סְתִירָה מֵתּוֹס' שְׁכ' בְּהִדְיָא לְמ"ד סִי דְּרַבָּנּוּ כּו' וְגַם מֵהַטּוֹר אֵין רְאָה דְּמְפּוֹרָשׁ שָׁם בַּע"א עַל הַטְּבִיעָה וּמְמִילָא כִּינּוּ דְּרַש"י ו"ל (שְׁבַת דָּף קמ"ה ע"ב) פִּי דְּמְהַנִּי רַק מִטַּעַם אֲפַקְעִינְהוּ כּו' וְלָרוּב פּוֹסְקִים דַּע"א לֹא מְהַנִּי מֵה"ת א"כ י"ל בַּע"א עַל הַטְּבִיעָה נִיהוּ דְּהַקִּילוּ חֲכָמִים בְּנִיסַת דְּלָא תַצָּא מ"מ דְּוָקָא בְּנִיסַת הַפְּקִיעוּ.

אֲבָל לְכַתְּחִילָה דְּלָא תַנְשָׂא יֵשׁ חֲשֵׁשׁ דְּאוֹרֵייתָא כִּינּוּ שְׁלֵא הַתִּירוּ חֲכָמִים לִינְשָׂא וּמֵה"ת ע"א אִינוּ נֶאֱמָר. וְכִינּוּ דְּהוּא מְחַמַּת סְפִיקָא דְּדִינָא אֵי סִי דְּאוֹרֵייתָא אוּ לֹא שְׁפִיר א"א לְהַתִּירָה מְחַמַּת הָעֵד שְׁל הַטְּבִיעָה וְעַל יְדֵי הַסִּי דְּשָׂמָא סִי לֹאוּ דְּאוֹרֵייתָא וְעֲדִינּוּ אִסּוּר דְּאוֹרֵייתָא כָּל שְׁלֵא נִשְׂאָת דְּלָא שְׁרִיָּא ע"פ ע"א כַּנ"ל אֲבָל בְּיַשׁ ב' עֲדִים עַל הַטְּבִיעָה דְּמֵה"ת מְוַתְרַת בְּנֵדָאֵי שׁוּב מְהַנִּי סִי דְּרַבָּנּוּ שְׂמָא סִי דְּאוֹרֵייתָא וּמְוַתְרַת כַּנ"ל.

וְחֻזְקַת אִסּוּר לִיכָּא דְּיֵשׁ רֹב נֶגְדוּ רֹב הַנְּטַבְעִין כּו' וּמִטַּעַם הַחֻזְקָה הוּא דְּאֲחֻמִּירוּ רַבָּנּוּ וְשׁוּב ס"ד לְקוֹלָא כַּנ"ל: וְעוֹד י"ל כִּינּוּ דְּלַתּוֹס' מִיְיָרִי שְׁהַנְּשִׂים אֲמָרוּ שְׁהַפִּירוּהוּ עַל יְדֵי סִי וְכֵן בַּט"ע בַּע"א.

וּא"כ י"ל כִּינּוּ דְּעִיקָר הַטַּעַם מִשׁוּם מִילְתָּא דְּעֵבִידָא לְגִלוּיָי לֹא מְשַׁקֵּר. וּא"כ בְּשִׁלְמָא אֵי סִי דְּאוֹרֵייתָא דְּאֵין תּוֹלִין שְׁנַזְדַּמְן אַחַר בְּסִי כְּזוּה.

אֲזִי שְׁפִיר מֵה שְׁמַעִיד הָעֵד שְׁהַפִּירוּ בְּסִימָן כְּמוֹ הַפִּירוּ בַּט"ע דְּיִהְיֵי נִתְפָּס שְׁקָרן כְּשִׁיחֵי' חֵי. אֲבָל אֵי סִי ל"ד וְאִינוּ בְּיָרוּר גְּמוּר לֹא יִהְיֵי שְׁקָרן כָּלֵל בְּמָה שְׂאָמַר שְׁהַפִּירוּ בַּח' אֲמָצְעִים.

וּי"ל דְּלָא מְהִימְנֵי וְצָרִיף סִי מְוַבְהָקִים דְּוָקָא כַּנ"ל דְּהוּא כַּט"ע אֲבָל כְּשִׁהוּא לְפָנֵינוּ וְאֲמָרִים הַסִּימָן. אוּ ב' עֲדִים דְּמְהִימְנֵי שְׁפִיר י"ל דְּמְהַנִּי סִי אֲמָצְעִים בְּמִים שְׂאֵין לְהֵם סוּף: וְאֲפִשְׁר דְּהַסוּמָף עַל בְּעַל פָּנִים מְאִירוֹת וְהַג' בְּעַל אָב הָעוֹזֵר לְהַתִּיר בַּב' עֲדִים עַל הַטְּבִיעָה וְשִׁהוּ עַד שַׁת"נ וְיֵשׁ סִי לְהַתִּיר לְכַתְּחִילָה לֹא הַפְּסִיד.

דנגד זה אין הוכחה כלל לאסור. גם מהרח"ש מיקל בספק במשאל"ס והא הרבה גדולי הפוסקים דסי' דאורייתא: אמנם צריף לדון בנ"ד אם יש פאן אפילו סי' אמצעים ועיקר הסימן מה שהי' הזעקיל קשור על צנוארן ועל כתפו אחד הוא.

דקא לא בהזעקיל שום ט"ע ולא סי' שזו הזעקיל שהי' בהנטבע רק שזו עצמו יהי' סי' בהנטבע שהי' הזעקיל על כתפו. ולזאת מה שפלוו בחשש שאלה הוא ללא תועלת פאן דממ"נ אי לא חשוב סי' דשכיח הלובשים זעקיל פנה א"צ לחשש שאלה מאחר שאין היקר כלל שזו הזעקיל של הנטבע בעלה.

ואם אינו שכיח גם חשש שאלה לא שייך דלמה לבשו השואל כמו שאין חשש על שלו פן אינו חשש על שאול. רק על סי' של הוועסטיל עם קנעפיל פעריל מוטער שייך הפלפול דחשש שאלה: והנה מבואר בתוס' גיטין כ"ז ע"ב ד"ה מצא קשור כו' ומעיקרא דהוי בעי למידק דס"ד הוי משמע ליה דאורייתא פשמצאו אחר ומדהרינו ליה ע"י סימן זה ע"ש ונראה מדברייהם דזה עצמו הוי סימן מה שהגט קשור בכיס או טבעת.

וכ"כ הב"ח סי' קל"ב ס"ק ח' שכ' אין קשירת זה סימן דילמא גט אחר הוא שקשור בכיס כו'. ובתוס' לשם ג"כ כתבו דהכי הוא למסקנא אלא דביבמות קס"ד למידק מיניה דסי' דאורייתא כו' מהדרינו ע"י סימן זה שקשור בכיס כו' ואין זה סימן למסקנא אלא דוקא פשמצאו בעצמו כו' ע"ש משמע דמפרש דברי תוס' פנ"ל.

ומ"ש דלמסקנא אין זה סי' היינו דלמסקנא דסי' דרבנו לא מהני דאינו סי' מובהק שיעיל אי סי' דרבנו. אבל זה לא נדחה דחשיב סי' אמצעי מה שקשור בכיס.

דהגם אין הכרח למסקנא פיון דמיירי שמצאו בעצמו מ"מ למה נאמר דפליג בסברא על ס"ד דש"ס דחשיב סי' אמצעי הקשורה בכיס. וכן שם כ"ח תוס' ד"ה מצא בחפיסה כו' מה שאומר שאבדו בדלוסקמא אינו סי' דדרף להניח שטרות כו' ואפ"י הוי סי'.

מובהק לא הוי ע"ש. וכ' ב"ש ס"ק ז'.

והב"ח דמה שאומר שאבדו בפלי הוי סי' אמצעי. וא"כ ממילא בנידון דידן מה שהנה הזעקיל עם שחת קשור בו דאין דרף ב"א רק מעוטא דמעוטא הוי הקשירה עצמה סי' אמצעי.

אף דקשיא לי א"כ מה פריף ש"ס יבמות וב"מ אהא דח' לשאלה מצא קשור בכיס כו' נידחוש לשאלה. והא קאי אי סי' דאורייתא וא"כ זה עצמו הוי סי' מה שקשור בכיס ולא שייך חשש שאלה דמ"מ איהו ננדמן שזו קשור כמו כל הסימנין.

אף הא בל"ז קשה דילמא מיירי בקשר משונה דנדאי הוי סימן בגוף הקשר. וע"כ דקא קשיא לי א"כ למה נקיט כלל קשור בכיס כו' הוי ליה למימר דסי' בגט מהני דמאי חילוק ולכך ס"ד דא"י כלל זה שקשור רק אומר סימן בכיס או עדים וקמ"ל דל"ח לשאלה.

ומשני דלא מושלי פנ"ל מ"מ הא תוס' כתבו דהוא סימן וכן בש"ע ח"מ סי' ס"ה דחשיב סימן מה שמנוח בפלי דאין דרף להניח ע"ש. וכן בשר בחרוזים דאין דרף.

וכן בב"מ בקשר ותכריף כו' ע"ש. וכל סי' אמצעי כף הוא אף דאפשר שזנדמן גם אחרים פן רק שאינו מצוי.

וא"כ בנ"ד שכ' המ"צ מפראגא שהגידו לו שגם בנושאי משא אינו מצוי כלל לקשור זעקיל עם שחת על פתיפו רק זה לחולשת מזגו שפיר חשיב סי' אמצעי. ואף דהא בש"ס ל"מ"ד שומא משיי בב"ג אף סי' אמצעי לא חשיב י"ל דאולי שם הרבה ב"ג של אדם.

ועוד דשם אין הוכחה יותר שהוא בעלה משהוא בן גילו וכמו הןחזקו ב' ב"א בשומא ונמצא א' מה ראיה וסימן יש שהוא זה יותר מהשני. משא"כ בסי' אבידה גם שיש בנדאי עוד חפץ כזה שיש בו ג"כ סי' אמצעי כזה מ"מ לחוש שנאבד חפץ כזה זה לא הןחזק וחשיב סימן אמצעי שזה הוא.

וממילא בידועין שנטבע זה שעם הזעקיל הקשור הגם שאפשר. ומסתמא יש עוד נושאי משא חלופים שנושאים זעקיל כזה כשנושאים משא מ"מ לענן שיהי' נטבע נושא משא כזה הוי פאבידה וחשיב סי' אמצעי אף דמסתמא יש עוד חפץ בסי' כזה כנ"ל: וגם דשייך ההיתר של הח"צ וחשיב פאין ש"מ דאף שהןחזק מותר בעגונה לדעת הטור סי' קל"ב.

דכיין דאין ש"מ ומן מיעוט העוברים שידועין שזה עבר בנדאי שם שחוש שגזמון שגם יב"ש הב' עבר לא חיישינן כו' וכן בטביעה שידועין שזה נטבע והגם שנדאי נטבעו עוד אבל לחוש ממיעוט הנטבעים דעכ"פ פאן שירות מצויות מיקרי ושייחוש הנטבע נושא משא החלש בזעקיל כזה דמי להתם דאף שהןחזק לא חיישינן: בצירוף סי' השומא שאחורי האונן אף דא"י אחורי אינה אונן נראה וחשיב סי' אמצעי לענן צירוף כמ"ש לעיל ולהמ"ב וב"ש חשיב צירוף סי' אמצעים למובהק.

והגם שיש לפקפק הרבה על דבריהם. גם לענ"ד קשיא טובא מש"ס ב"מ כ"ח ע"א דדייק רבא סי' דאורייתא מהא דמצא תכריף של שטרות כו' יחזיר והא לא שייך גיחא לי' כו' וזה"ט נד רבא ממאי דאמר סי' לאו דאורייתא.

ופ"ק כ' ע"ב דאמר תכריף שלשה שטרות קשורין כו' ובעי מאי מכריז מנן ופריף א"ה מה איריא תלתא אפילו תרי נמי אלא שטרי מכריז כו' ופי' רש"י אי מכריז המנן והוא אומר הסימן זה שהי' פרוכים א"כ גם בתרי די סימן כזה.

ולכך אמר דשטרי מכריז והוא אומר סי' המנן ע"ש ולהנ"ל קשה אדרבה נימא דסי' דרבנן כדאמר רבא מעיקרא דגיחא לי' ובתכריף של שטרות דלא שייך האי טעמא באמת אינו מועיל סי' א' רק דמכריז שטרי והוא אומר המנן וסי' הפריקה ושפיר צירוף ב' הסימנים הוי מובהק שמועיל מה"ת ולא קשה אפ"י תרי נמי דבתרי שאין סי' רק הפריקה לבד דהוי סי' א' באמת אינו מועיל בשטרות פיין דסי' דרבנן ולא שייך גיחא לי' ולכך בעי ג' דיש ב' סי' ושפיר מהני גם בשטרות מה"ת ומה פריף רבא.

וע"כ דלא כפ"י הנ"ל רק שצירוף ב' סימנין ג"כ לא מהני אי סי' דרבנן כנ"ל: ואפשר ליישב דדייק מרישא מצא בחפיסה כו' וכ' תוס' בשלמא בחפיסה הוי סי' שאין דרך כו' אבל דלוסקמא הא דרך להניח וכ' דמייירי שנותן בדלוסקמא סי' שאינו מובהק ע"ש וע"כ הא דנקיט סתם משום דסתם פלי יש בו סי' אמצעי.

ואין לומר דג"כ יש בו ב' סימנים דא"כ בחפיסה שזה עצמו סי' ואי שנותן סי' בחפיסה ג"כ למה לי תרנוייהו. אבל עכשיו קמ"ל בחפיסה דזה עצמו דמניח בו הוי סי' ואח"כ דלוסקמא דל"ח לשאלה ויש לדחות ואין להאריף.

עכ"פ פנין דהגדולים הנ"ל פסקו דצירוף סי' הוי מובהקין באיסור דאורייתא עכ"פ יש לסמוך עליהם באיסור דרבנן במשאל"ס פנ"ל. וגם בצירוף מסימן הבגדים בהוועסטיל סאטינטוהר עם קנעפיל פעריל מוטער דאפֿשר גם פן סימן אמצעי וחשש שאלה לא אמרינן כמ"ש לעיל פנ"ל: אמנם זאת צריף לחקור עוד לאשר נמצא שינוי במלבוש אֶחָד שאמרה האשה שהיה בעלה לבוש שפאנצער האלליא דאמניקליך.

והנמצא היה שפאנצער בלאה נאנקין. ולהיפך גם חינורי וסומקי הוי סי' מובהק שאינו זה.

ואולם כ' לי המ"צ מפראגא שחקר אצל הסוחרים על המראה האלליע דאמניקליך מה הוא ואמרו שהפני' שהדאמען הן האללע והוא מב' קללערין ויכול להיות שהגרינע בלא"ה והדאמען האלליע. ובמים הדרף שנשחת מראה הדאמען ונשאר רק הגרינט בלא"ה.

ואם יחקרו שבאמת פן הדרף אינו ריעותא כמבואר בת' הר"ן סי' ל"ו והובא ב"י סי' י"ז שכל שיש עדות מספק להתיר רק מצד סימן שמו שמורה שאינו זה והוא סי' העשוי להשתנות שאמר שישנה שמו אינו מנרע פת ההיתר כו' ומביא ראיה מבני ברק כו' ע"ש.

וא"כ פאן דזה השינוי מסימן המראה עשוי להשתנות במים ממילא אינו מגרע ההיתר כלל מה שמורה דאינו זה ואמרינן דנשתנה פנ"ל: ועוד דלא אמרה האשה שראתה אותו בשפאנצער הזה כשנטבע דאינו מבואר בלשון הגב"ע שאשתו היתה כשנטבע רק שאמרה סי' גופו ובגדיו.

ואף שכתוב סי' גופו ובגדיו של הנטבע אין הוכחה שהפירוש בשעה שנטבע רק נקטו הנטבע לסימן על מי מדברים והיא אמרה סימן גופו ובגדיו שהי' לבעלה שהיא הנטבע. וכ"מ גיטין מ"ב פל נכסי לפלוני עבדי דס"ד דאינו שחרור ודחי עבדי שהי' פכר לסי' שלזה נותן הנכסים.

אף י"ל משום דסותר דאי עבד איף נתן לו וצריף לתלות בטעות לקח מפרשינן פנ"ל. אף הא גם פאן סותר שאר הסימנים ומפרשים פנ"ל.

ויותר ראוי לתלות פנ"ל. וכן פ' חזקת ארעא דבי בר סיסון דמיקרי כו'.

וממילא י"ל שלא היה לבוש שפאנצער הזה כשנטבע וקנה שפאנצער אחר או שאל. אף זה דוחק וסי' מגרע סי' דשאר הבגדים מאחר דע"כ החליף או קנה או שאל ושם אחר שהשפאנציר הי' שלו קנה מזה שאר הבגדים דשוב אם מפרשי' בגדיו שמפכר א"י אם הי' לבוש גם שאר הבגדים כשנטבע ולא נשאר רק סי' הנזעקיל שבצנארו שזה העידו העדים שהי' קשור עליו כשנטבע אכל צירוף שאר הבגדים שע"י אמירת האשה לא הי' צירוף כלל.

רק אם עשוי להשתנות במים המראה שפיר מהני דאינו מגרע כלל כתשו' הר"ן פנ"ל: עוד יש ריעותא שזמן מציאת הנטבע מוקדם הרבה מעדות שנטבע זה ואף דאפֿשר שנטבע קודם רק הקבלת עדות הי' הרבה אח"כ אכל הא לא העידו שום זמן מתי נטבע ואין נאמר שנטבע זמן רב קודם ודאי לא מהני.

וּלְכֹהֵן צָרִיף הַב"ד לְבָרַר זֶה עַל הַשִּׁילְעֵץ מְתִי הִיא הַטְּבִיעָה אִם הִיא עַכ"פּ קוֹדֵם שְׁנִמְצָא זֶה:
שׁוֹב מְצֵאתִי הַגִּב"ע יִשְׁן וְהַחִילוּק רַק מִיּוֹם אֶחָד שֶׁקִּבְּלַת הַעֲדוּת מִתְּבִיעָתוֹ הִיא כ' כְּסָלִי
ת"ר לִפ"ק וְהַגִּב"ע מְשַׁמֵּשׁ ד"חֶק עַל מְצִיאַת הַנְּטֻבָּע הִיא י"ט כְּסָלִי ת"ר ל'.

וּמ"מ גַּם עַל יוֹם א' קוֹדֵם א"א לְדוֹן בְּסֶתֶם דְּמוֹקֵינָן אַחְזָקָה שְׁנִטְבָּע בְּיוֹם זֶה וְהַגִּם
שְׁמִשְׁמַעוֹת עֲדוּת הַשְּׁמֵשׁ שֶׁפָּתְבוּ שְׁאֲמַר אִיף הָאֵב גִּיהֶעֱרַט עִס זָאל עִפִּיס זִינֵן אִינֵן סִימֵן
בְּגוֹפּוֹ שֶׁל הַנְּטֻבָּע הַנְּ"ל אִינֵן שׁוֹמְא הָאֵב אִיף עֵהֶם עֲרָשֶׁט נִיט בּוֹדֵק גּוֹוֹעֲזִין וְרֵאִיתִי אַחֲוֵרִי
אֲוֵן הַשְּׁמֵאֲלִי אִינֵן שׁוֹמְא עַכ"ל וּמִשְׁמַעוֹת דְּבָרָיו שֶׁפּוֹנְנָתוֹ עַל הַנְּטֻבָּע הַנְּ"ל.

וְשֶׁפָּבֵר הִיא נְטֻבָּע הַנְּ"ל זֶה עַל הַשִּׁילְעֵץ עַכ"ז אִין לְסַמְוֶה ע"ז כָּלֵל שְׁמֵא עַל אַחַר פּוֹנְנָתוֹ
שֶׁהִיא לֹא ג"כ שׁוֹמְא וְלִזְאֵת הַב"ד שֶׁהִתִּירוּהָ יִרְאוּ שֶׁיִּתְבָּרַר הַדְּבָר אִם הִיא הַטְּבִיעָה מִהַנְּ"ל
קוֹדֵם מְצִיאַת זֶה הַנְּטֻבָּע בְּסִימְנֵן הַנְּ"ל וְאִם לֹא יִתְבָּרַר אִין דַּעֲתִי כָּלֵל לְהִתִּיר: וְאִם יִתְבָּרַר
כַּנְּ"ל.

וְגַם שֶׁיִּתְבָּרַר הֵיטֵב עֲנִינֵן הַמְּרָאָה הָאֲצִלִּי דְּאִמְנִיקְלִיף שְׁאִינוֹ שִׁינּוּי כַּנְּ"ל אִז אִם יִסְכִּימוּ
הָרֵב הַג' דַּק"ק פְּרָאגִי וְכַבּוֹד הַגָּאוֹן אַבְד"ק טַשְׁעֲחִינְאוּוִי וְעוֹד רַב א' אַחַר עֵיוֹן שְׁלֵהֶם
הַנְּנִי סְנִיף לְהִתִּיר כְּשִׁינְשׁוּבוֹ אַח"כ ב"ד שֶׁל שְׁלֵשָׁה בְּיַחַד וְיִתִּירוּ אוֹתָהּ.

וְאִם לֹא יִסְכִּימוּ רַבָּנִים הַנְּ"ל. אִינִי נִמְנָה כָּלֵל לְהִתִּיר כִּי קָשָׁה עָלַי הַדְּבָר לְאֲשֶׁר הוּא נִגְד
סְתִימַת הַפּוֹסְקִים ח"מ וּב"ש וְסְתִימַת לְשׁוֹן הַרְמ"א לְהִתִּיר בַּמְשַׁאֲל"ס ע"י סִי' אֲמַצְעִים.

וְגַם סִי' זֶה שֶׁהִיא הַזַּעֲקִיל קָשׁוֹר עָלָיו לֹא בְּרִירָא מְלֵתָא שְׁיִהְיֵי חֲשִׁיב סִי' אֲמַצְעִי. וּבִתְשׁוּ
חֲוֵנֵי הַשְּׁנִי הַחֲמִיר: גַּם בְּעֲדוּת הַטְּבִיעָה עֲצָמָה אִינוֹ מְבֹאֵר שֶׁהִבִּיטוּ בְּכָל צְדָדֵי הַמַּיִם.

עַכ"ז נִרְאָה מְדַבְּרֵי הַפּוֹסְקִים דְּחֲשִׁיב עֲדוּת גְּמוֹר כַּה"ג שְׁאֲמָרוּ אִיף הָאֵב אֲוִנְד נְאֻף
מַעֲנֻטְשִׁין גַּעֲזִיכֵט עֵהֶם בַּאֲלֵד אֲוֵן עִס הָאֵט גִּידוּעֶרַט עֲרָף ג' שְׁעוֹת מִשְׁמַעוֹת דְּקֵאִי עַל
הַזִּיכּוֹן שֶׁחֲפִשׁוּ אוֹתוֹ עֲרָף ג' שְׁעוֹת וְנִכְלָל בְּזֶה שֶׁהִבִּיטוּ בְּכָל הַצְּדָדִין שֶׁזֶהוּ בְּכָלֵל הַחִיפּוּשׁ.

וְלַעוֹלָם א"א לְהִבִּיט בְּכָל הַצְּדָדִין בְּפַעַם אַחַת וְאֵעִפ"כּ נִרְאָה מִהַפּוֹסְקִים דְּחֲשִׁיב עֲדוּת
גְּמוֹר. וְלִזְאֵת אִם יִסְכִּימוּ הַרַבָּנִים הַנְּ"ל אֵהִי סְנִיף לְהִתִּיר בְּאֲוִנְפָּנִים הַמְּבֹאֲרִים לַעֲיֵל.

וְאִם לֹא דְבָרֵי בְּטָלִין וְהַנְּרָאָה לַע"ד כְּתִבְתִּי פֶּה וּוְאֲרָשָׁא יוֹם א' י"ד אִינֵר תִּר"ג לִפ"ק הַק'
יְצַחֵק מֵאִיר בְּהָרֵב מוֹר"י ז"ל: סִימֵן ב' שְׁאֵלָה [נִזְהָ לְשׁוֹן הַגִּב"ע] בְּמוֹתֵב ג' כְּחֻדָּא הַוִּינְא
וְאַתָּא לְקַדְמָנָא מ' לִיב בַּמ' מְרַדְכִי מַפָּה וְהַעִיר בַּת"ע בַּאֲלִיו"ע אִיף בַּש"ק פ' בְּלֶק הַעֲבֵר
הַיִּיתִי אֲצֵל גְּהַר וּוִיִּסִיל אַחֲוֵרִי בֵּית ר' אֵלִי יוֹנָה וְנִמְצָאֵת שֵׁם הָאִשָּׁה לִיפְשָׁא אִשְׁתִּי ר'
קֵאֲפִיל לְעֲדִיר מֵאֵן מַפָּה וּבִיקְשָׁה מִמֶּנִּי לְנִסְוֶע עִם הַנְּכָרִים לְכַפֵּר זוֹרָאן בְּאֲמָרָם שְׁמַצְאוּ
שֵׁם אִישׁ מֵת שְׁנִטְבָּע וְהִלְכְתִּי עִם הַנְּכָרִים וְעַם בְּנֵי הַב"ח בְּעֲרִיל וְעוֹד ב' יְהוּדִים וּבְאֵנוּ
אֵל הַמֵּת בְּבִנְיָן יוֹם א' הַעֲבֵר שְׁעָה 5 וּמְצָאנוּהוּ בֵּין קֵאֲשֵׁאֲקִיס בְּמַיִם סְבִיבּוֹ.

וְלַאֲשֶׁר הַמְּקוֹם הִזֶּה בְּמְקוֹם שְׁתֵּמִים הוֹלְכִים הַלּוֹף וְחֲסוֹר בְּנִפּוּל הוּוִיִּסִיל וְהִיא מְנַחַח
אֲפִרְקִיד הִיא פְּנִי וּפְנֵי גוֹפּוֹ הַלֵּב וּבְטֵן מַחֲוִץ לַמַּיִם וְאַחֲוֵרִיו וְרוֹב גוֹפּוֹ שְׁקוּעַ בְּמַיִם וְאֲמַר
שְׁמִקוּם רֵאשׁוֹ הִיא מְנַחַח בְּמְקוֹם מַיִם וְרַפֵּשׁ תַּחְתּוֹ לַח כְּמוֹ חֲצִי אֲמָה עַד קַרְקָעוֹת הַנְּהַר
וְהִיא מְלַנְבֵּשׁ רַק רֵאשׁוֹ פְּרוּעַ וְהִיא פְּנִי תְּפוּחַ קִצָּת גִּישׁוּוֹאֲלִין קִצָּת הַחֲנוּטָם קִצָּת אִינֵן

גיפלאצט ווהי נראָה לױ קצת בטב"ע וְשׁוּא ר' קאַפּיל הַנ"ל וְאָמַר שֶׁם בְּחַיֵּי לֹא רְאוּהוּ
רק ב' או ג' פֿעמִים זֶה יוֹתֵר מִשְׁנָה וְלֹא דִיבֵר עִמּוֹ מְעוֹלָם.

וְאָמַר בְּשִׁנְקֵבֵר יוֹם א' הַנ"ל לְעֵתוֹתַי עָרַב הִי' אֲזַ תְּפוּחַ מְאוּד עַל פְּנֵי עַד שְׁלֹא נִיפֵר כָּלֵל
מִי הוּא: שׁוֹב הַעֵיד מו' יַעֲקֹב בְּמו' אֵלֵי מִפֶּה בַת"ע כַּנ"ל אִיךְ שֶׁהוּא דֵּר סְמוּךְ לְבֵית ר' אֵלֵי
יוֹנָה עַל שְׁפַת נְהַר וְנִיִּסִיל וּבָאוּ ב' נְכָרִים בַּש"ק הָעֵבֵר אִיךְ שְׁנַמְצָא סְמוּךְ לְכַפֵּר
זוֹרֵאן אִישׁ שְׁנֻטְבֵּעַ מְלֻבָּשׁ בְּקַאפִּיטֵעַ שֶׁל טִיךְ וּשְׁפֹאנְצִיר וְגִיּוּעֶקְסֵטִי שְׁטִיוּוֹל וְאָמַר נְכָרִי
אַחַד שֶׁהוּא מְנוּחַ שֶׁם בְּמִים וְשִׁקְשְׁרוּ לְכָל יְצִיפְנוּ הַמִּים לְהֵלֶן.

וְהַנְּכָרִי הַב' אָמַר זֶה הַנְּכָרִי הָרֵאשׁוֹן אֵינּוּ יוֹדֵעַ וְאֲנִי מְצֹאֲתִי עַל הַיְבֻשָּׁה מְקוֹם שְׁנֻפְלוּ
הַמִּים אָב גִּיטְרִיקֵעֵנֵט. רק קצת בְּמִים וְאֲנֹכִי דַחְפְּתִי לְמִים לְמַעַן לֹא יִתְפַּח מִחוּם הַשֶּׁמֶשׁ.
וְשֹׂאֵינוּ קְשׁוּר כָּלֵל כִּי עֲדִינֵן מְנוּחַ בְּמִים אֲבָל בְּשִׁפְתַי הַנְּהַר בְּמְקוֹם שְׁלֹא יְצִיפְנוּ הַמִּים כִּי
מְנוּחַ עַל קְרַקְעוֹת הַנְּהַר. כִּי אָמַר נְכָרִי הַב'.

וּבְיוֹם א' בְּשַׁעַה ה' או ו' בַּבּוֹקֵר כְּשֶׁהִבִּיאוּ לְפָנַי בֵּיתוֹ וּרְאִיתִי הַכְּרַתִּי תִיכָף הֵיטִיב
בְּטְבִיעַת עֵינַי שֶׁהוּא ר' קאַפּיל לְעֵדֵר מֵאֵן כִּי הֵייתִי מְפִירוֹ הֵיטִיב וּבָא לְבֵיתוֹ לְפָרְקִים.
וְאָמַר שֶׁהִי תְּפוּחַ קֶצֶת עַל מְצַחוֹ גַם חֻטְמוֹ קֶצֶת אֵינֵן גִּיקֵנִיִּצֵט.

כ"ז הַעֵידוֹ בְּיוֹם ד' כ"ב תְּמוּז צ"ט לפ"ק. נְאוּם הַק' יַעֲקֹב מְאִיר וְנְאוּם הַרְבַּ מו' צְבִי
הִירָשׁ: שׁוֹב אֲתָא לְגַדְמָנָא מו' גְּדִלָּה בְּמו' נִפְתְּלֵי מִפֶּה וְהַעֵיד בַת"ע כַּנ"ל אִיךְ שֶׁרְאָה אֶת
הַנְּטֻבֵּעַ בְּיוֹם א' הָעֵבֵר כְּמוֹ גֵּלָאק 7 או 8 בַּבּוֹקֵר בְּהִיּוֹתוֹ עַל הַסְּפִינָה שֶׁהִבִּיאוּהוּ לְכָאן וְלֹא
הַפִּירוּהוּ בַּט"ע רק שֶׁרְאִיתִי עַל אֶצְבְּעוֹ הַסְּמוּךְ לְאַגּוּדֵל שְׁבִידוֹ הַשְּׂמֵאלִית כְּמוֹ הַעֲפֵט מִן
פְּצַע וְחִתּוֹ שְׁנֻתְרַפָּא.

אֲנִיךְ הַהַעֲפֵט כְּמוֹ צֹאֵהֵל נְחֻצֵי הַתְּחִיל מְפָרֵק שְׁלִישֵׁי סְמוּךְ לְכַף הַיָּד עַד סְמוּךְ לְפָרֵק הַשְּׁנַיִ
שְׁבֹאֲצָבַע הַנ"ל. הַהַעֲפֵט הַנ"ל הִי' מְאַחוּרֵי אֶצְבַּע נוֹטָה מְאַמְצַע אַחוּרֵי הָאֶצְבַּע לְצַד
הָאַגּוּדֵל וְהַתְּפֵר הַנ"ל הִי' הוֹלֵךְ בְּשִׁנָּה לְאַנְרֵךְ הָאֶצְבַּע עוֹבֵי הַהַעֲפֵט כְּמוֹ דוֹקֵר פֹּאדִים:
הַעֵיד ר' רְאוּבֵן בַּר' זָאב אִיךְ בֵּין נִיגַאנְגִין צָנָא דְעַר וּוִיִּסִיל הָאֲבִין מְעַנְטִשִׁין גִּיזְאָגֵט מְעַן
הָאֵט גִּיפִינִין אֵינֵן דֵּר טְרִינְקֵנְעֵן הָאֲשִׁין פִּיל מְעַנְטִשִׁין גִּיזְאָגֵט אוֹיב עִם אִיז נִישֵׁט דְעַר אִישׁ
מְשִׁילֵעֵץ שְׁנֻטְבֵּעַ נִיט לֵאנֵג בֵּין אִיךְ צָנָא גִּיגַאנְגִין.

וְהָאִישׁ אִיז גִּיּוּעֶזִין צָנָא גִּידֵעֵקֵט מִיט חֲרוּיִז וְלִקְחֵתִי מִמֶּנּוּ דְעַם חֲרוּיִז. אֲמַרְתִּי דָּאֵשׁ אִיז
ר' קאַפּיל לְעֵדֵר הַעַנְדֵּלִיר דְעַן אִיךְ הָאָב גַּאנֵץ גוֹט גִּיקֵאָנֵט בְּחַיֵּי.

לע"ע לְוִיט דְעַם פְּנִים מִיט דְיָא נֵאז הָאָב עֵהָה דֵּר קֵאנֵט לְוִיט מִיִּנֵי גִידֵאנְקִין דְיָא בְּאַרְט
הִי' שְׁנוּאָרֵץ נֵאָר זָיָא אִיז גוּעֵזִין מַעְהָר בִּיָּא וּוֵאָקֵסִין וּוִיא בְּחַיֵּי הַחוּטֵם אִיז גִּיּוּעֵזִין אֵן
עַק וּוִיא אֵינֵן זָאָן: בְּמוֹתֵב ג' וְכו' הַעֵיד ר' בְּעֵרִיל בַּר' אַבְרָהָם בַּת"ע כַּנ"ל כְּשֶׁשְׁמַע שְׁנַמְצָא
בְּכַפֵּר בְּלָאָן בְּקַאשְׁאָקֵעַס אִישׁ א' שְׁנֻטְבֵּעַ מֵת וְהִלְכְּתִי שְׁמָה וְתִיכָף כְּשֶׁפֹּאֲתִי שְׁמָה הִכְרַתִּי
בְּפָנָי וּבְמַצְחוֹ וְכַמְעַט בְּזַקְנֵי וּבְבִגְדָיו שְׁהַמַּת הוּא ר' קאַפּיל לְעֵדֵר הַעַנְדֵּלִיר.

שׁוֹב אֲתָא כו' הַב' ח אַבְרָהָם צְבִי בַר' שְׁלֵמָה וְהַעֵיד בַּת"ע כו' שֶׁהוּא נֹסֵעַ לְכַפֵּר בְּלָאָן בְּיוֹם
א' וּבָא לְשֵׁם בַּבּוֹקֵר שְׁעָה ה' וְתִיכָף כְּשֶׁפֹּאֲ לְשֵׁם לְקַאשְׁקִיס הַפִּיר בְּפָנִים וּבְמַצַּח וְכַמְעַט
בְּזַקְנֵי שֶׁל הַנְּטֻבֵּעַ שְׁמַת שֶׁהוּא ר' קאַפּיל לְעֵדֵר מֵאֵן וְגַם הַפִּיר לֹא בְּגַד הָעֵלְיוֹנָה הִיָּנּוּ

קאפיטע וָשלוּ גַם הַפִּיר הַשְּׁטִיווִיל שֶׁל רֶגֶל יָמִין שֶׁהִי נִקְבָּה בְּאַצְבָּעוֹ הַנִּקְרָא דְעַר גְּרָאבְּעֶר פִּינגער וְכֵן אָמְרָה לִי אֲשֶׁתּוֹ גַּם הוּא הִבְ"ח אַבְרָהָם אָבִי בְּעַת שְׂרָאוֹהוּ מְנוּחַ בְּמִים רַק רֵאשׁוּ הִי תִצְיֹו בְּמִים וּפְנֵי הָיָה חוּץ לְמִים: שׁוֹב אֶתָּא כּו' מו' אַבְרָהָם בְּמו' יְהוּדָא סוֹפֵר סת"ם וְהַעֲדַבְתָּ"ע שֶׁהוּא פֶתֶב הַקְּמִיעַ כְּמוֹ שְׁנִמְצָא בְּנִטְבַּע בְּשֵׁם יַעֲקֹב קֵאפִיל בְּן רַחֵל וְהוּא חֲתָם שְׁמוֹ אַבְרָהָם בְּן חַי' וְהוּא מִפִּיר שֶׁהַקְּמִיעַ כַּת"י מִמֶּשׁ וּבְעַת שְׁפֶתֶב לְבַשׁ לוֹ הַקְּמִיעַ זֶה וְלֹא פֶתֶב קְמִיעַ עוֹד לְאִישׁ שֶׁשְׁמוֹ יַעֲקֹב קֵאפִיל.

וְכַעַת אֵינוֹ נִיפֵר שֵׁם אָמוֹ רַחֵל רַק שְׁנָה מִפִּיר שֶׁהוּא כַּת"י מִמֶּשׁ וְהוּא לְבַשׁ לוֹ וְגַם הַשְּׁמֶשׁ מְעַנְדִּיל בֵּר"י: גַּם מו' מְעַנְדִּיל הַעֵיד שֶׁהַלְבִּישׁ לר' קֵאפִיל הַקְּמִיעַ עִם הַסוֹפֵר וְכַעַת כְּמִדּוּמָה לוֹ שְׁנָהוּ הַקְּמִיעַ עֲצָמוֹ: רְשִׁימָה בְּסִי' בְּגִדּוֹ שֶׁל ר' קֵאפִיל בְּיוֹם שְׁנֵאָבֵד קוֹדֵם פֶּסַח צ"ט לַפ"ק.

גִּידוּל בְּיוֹנִי. רֵאשׁוּ לְבֵן בְּמָקוֹם הַמוּחַ מְעַט שְׁיַעֲרַ לְמִטָּה מִהַחֲזָה אֲצֵל הַבְּטָן קְרוֹב לְצִידוֹ רִוּשֵׁם בְּרוּיִן גְּדוֹל כְּמוֹ מְטַבֵּעַ ה' גְּדוֹל קְמִיעַ עַל הַצְּנֹאֵר מְנוּחָ בְּתוֹךְ בְּלַעֲף וְעֲלֵי פֶשֶׁתָן.

ד' כְּנָפוֹת קֶטָן שֶׁל וועב שְׁפֵאנְצִיר שֶׁל נְאָנְקִין מְעַנְרָב עִם מְשִׁי מְרָאָה גִישְׁפְּרִיצֵט. מְכַנְסִים גִישׁוֹרנֵעַם סְאָמִיט מְרָאָה אֲשַׁגְרָאָה קֵאפִיטֵעַ שֶׁל בְּנֵד טִינְקִיל גְרָאנִיט אֲצֵל הַקְּנַעְפִּלִיף תַּחַת הַסְּדָאָהוּ בְּכָל צַד טְלָאִי אֶחָד מְרֻנְבַּע גְּדוֹל כְּמוֹ דְרִיעֶר חֲלוּק שֶׁל וועב מְסוּמָן בְּמְרָאָה אֲנִדֵּם כְּזֶה ל"ק עִם גְּנוֹמֵר גַּם כֵּן עַל הַשְּׁקָאָרְפֶּטְטִקִים גַּם כֵּן מְסוּמָן ל"ק כְּנ"ל שְׁעֵלְקִים שֶׁל עוֹר מְרָאָה שְׁאָרַע יַעֲרָכִי פְּרִשִׁיִּילִי מְשִׁי שְׁחֹר עַל הַצְּנֹאֵר: סִימָנִים שֶׁל הַנְּטַבֵּעַ מִהַמְתַּעֲסָקִים בְּקִבּוּרָתוֹ.

הוִיזַעַן שֶׁל קֵאָרְט גַעֲלִבִּיךְ אֵין פֵּאָסְקִלִיךְ גִּשְׁנִירֵלֵט שְׁפֵאנְצִיר מִיט וְנֵאָטִין נְמִצָּא בְּתוֹךְ הַקְּעִשְׁנֵי 2 דְרִיעֶרס וְהִיא אָמְרָה שְׁמַחְנוּיָב לְהִיּוֹת ט"ז. קְמִיעַ.

לַעֲדִירנֵעַ שְׁעֵלְקִים. אֵיִין הַעֲפֵט אוֹף דְעַם צְוויִטִין פִּינגֶער מִיֵּד הַשְּׁמָאֵלִית אֲפֶלְעַק עַל הַבְּטָן בְּצַד שְׁמָאֵל.

הַצְּנוּיָא קְלִינֵי פִינגֶער פֹּון בְּיִידִי הַעֲנֵד זְעַנִין אֲבִיסִיל קְרִימֵלֵךְ דְיָא הוּזַעַן זְעַנִין לֵאנֵג. הַשְּׁקָאָרְפִיטִקִים זְעַנִין גִּיצִיכְנֵט מִיט גְּנוֹמֵר 30 אוֹף רִוַע זִיִּיד ק"ל אֲפֵרֵטִשִׁילֵע עִם צִיִּיכִין ק"ל נֵאוֹ וְנֵאוֹ'.

קֵאפִיטֵעַ שֶׁל בְּגַד שְׁנוֹאָרֶץ בְּלָאָה דִּימַע פֶּאָטִשְׁעוּוִיקֵע אֲשַׁגְרָאָה הִינְטִין שְׁנֵי לְאָטְקִים אֲצֵל הַקְּנַעְפִּיל שְׁנוֹאָרֶץ הָאֵלֶז טִיף שֶׁל מְשִׁי מִיט שׁוֹנֵאָרְצִי שְׁלַעֲקִלִיף אֵיִין שְׁפֵאנְצִירִיל וְנֵאָטִין שְׁעֵלְקִים נַעַל לְעִדִיר ד' כְּנָפוֹת קֶטָן שֶׁל פֶּשֶׁתָן הוִיזַעַן לְאָנְגִי אֵין שְׁטֵרִיפִילִיךְ.

גֵּאָטְקִים נְאָנְקִין אֲסֵטִינִישֵׁע לְמִטָּה מְסוּמָן ל"ק קְמִיעַ אוֹן בְּלַעֲף אֵיִין גִּינִיט בְּפֶשֶׁתָן אֵיִין בַּעֲנִדִיל לְבֵן. הַגִּב"ע הַנְּ"ל נְשַׁלַּח אֵלֵי מְהֵרָב הַג' אֲב"ד נ"י: נְשַׁאֲלֵתִי לְפָרֵשׁ דְבָרֵי הַעֲדִים בְּעִדוֹת ר' יַעֲקֹב בֵּר' אֵלֵי' כְּתוּב 5 אוֹ 6 כְּשֶׁהִבִּיאָהוּ לְפָנַי בֵּיתוֹ א"י בְּאִיזָה מְקוֹם.

אֵם כְּשֶׁכְּבָר הִבִּיאָהוּ לְכָאן מְכַפֵּר זוֹרָאן. גַּם לְבָאָר כְּמָה אִישְׁתֵּהִי מְלִקִּיחָתוֹ מִהַמִּים בְּזוֹרָאן עַד הִבִּיאָהוּ לְכָאן.

גַּם בְּעִדוֹת ר' רָאוּבֵן לֹא בִיָּאָר מְתִי רָאוּהוּ. גַּם בְּעִדוֹת ר' בְּעָרִיל בֵּר' א"א כְּתוּב תִּיקָף כּו' הַפְּרִתִיו בְּפָנָיו וּמִצָּחוֹ וְכִמְעַט בְּזַקְנּוֹ וּבְבִגְדָיו כּו' וְאִי פִי דְבָרָיו אוֹתוֹ וְכִמְעַט שְׁאָמֵר.

גם בעדות הב"ח אברהם צבי בר"ש פתוב ג"כ אותו לשון וכמעט בזקנו. מחול לצוות להדיינים לפרש איה אמרו העדים כי מסתמא העידו בלשון המורגל ומי בקש מיזם להעתיק ללה"ק.

גם במקנסים יש ב' שינויים ממה שאמרה האשה גישורנים סאמוט מראה אשגראה ובהנמצא הי' של קארט געלבליך אין פאסקיליך גישנרלט. גם הסימן של מההעפט.

אינו פתוב בהג"ע אם אמרה האשה הסימן בבעלה או לא: וזאת אשר השיב לי הרב נ"י. עדות ר' יעקב בר' אלי' אין בו תועלת כלל כי עדותו אחר שפצאו אותו במקום אשר העיד ר' ליב בר' מרדכי והב"ח אברהם צבי בר' שלמה הן היו הראשונים אשר מצאוהו.

ואח"ז הוליכו אותו על ספינה לבית ר' יעקב בר' אלי' ולהפיס דעת האשה שמעו שאר דברי העדים הסימן באצבעו אמרה האשה מקודם ושכחו לכתוב בהגב"ע. מה שהעתיקו ללה"ק גם בעיני לא ישר.

סימנים במלבושיו שכתב רו"מ שיש שינויים לא דקדקו כ"כ בזה ולדעתי המה רחוקים מתועלת פי סימני פלים התזקים הוא הקמיע כמ"ש מהרי"ט ח"א סי' קל"ט. גם כפי אשר שמעתי מהמתעסקים בהקבורה אמרו כי הפגדים נשתנו מכל וכל וכמעט לא היה ניכר שום מראה זולת הצייכין ק"ל.

לזאת ישים עין רק על עדות הראשונים ר' ליב בר' מרדכי וכ' אברהם צבי בר' שלמה. ושאר העדים אין להשיגם בדבריהם.

ההעפט באצבעו והרנשם בבטן. האשה לא צמצמה המקום כו' עכ"ל: תשובה הנה היתר האשה סובב על ב' דברים, מצד הקמיע וצירוף הסימן ההעפט שפאצבעו.

ועל העדות מט"ע. והנה למ"ש מהרי"ט סי' קל"ט הוי קמיע מידי דלא מושלי אינשי.

וא"כ מותרת גם לדעת הב"ש. זולת לדעת הב"י דגם בטבעת וכיס כו' למסקנא חיישינו. ולדעת מהר"ל גם במאי דמושלי יש היתר. כיון דהצלקת חשיב סי' אמצעי ואמרין ממ"נ אי ס"ד מהני סימן שבגוף נאי סימנים לאו דאורייתא שוב אין הכרח לשינוי דחיישינו לשאלה וממילא אין חוששין.

והב"ש חולק דמסבא אי סל"ד ובעי סי' מובהק ומחמת חשש שאלה שוב לא הוי סימנים מובהקים רק סי' אמצעי וממילא לא מהני אף בלי הכרח מש"ס ע"ש. וכבר האריכו המחברים בזה.

ונראה דאף לסברת ב"ש. מ"מ למ"ש הב"ש ס"ק ע"ג.

דצירוף סי' אמצעים פסק המשאת בנימין בשם רא"מ דחשיב סי' מובהק. והח"מ חולק חולק כיון דלא מצינו סבא זו בש"ס.

גם מהר"י נ' לב בתשובה סי'. מסתפק בזה ומה שכתב בק"ע סי' ל"ג אין להקל בצירוף סי' הגוף עם סי' פלים.

לא הוועטק יפה דזע פתב מהר"י ו' לב על עובדא דידן' שהי' רק סי' חינוכי וסומקי פתב
פלל העולה שאין לצרף כו' ע"ש אבל קודם לכן פתב ואפי' היינו סומכין על סי' הנ"ל
לצרף כו' ויותר נוטה דעתו שמצטרפין.

והנה הוא סברת ס' מתי"ת ומהרי"ו ובת"ה סי' קס"א דחה דבריו מדפריה בש"ס ממצאו
קשור בכיס כו' והא שם יש ראי' ממה ששואל הגט ואבד ואעפ"כ אין מצטרף סי' הכיס
אי חיישינן לשאלה. ונראה די"ל בפשיטות דהא כ"מ דתני במשנה ב"מ סימנים באבידה
היינו סי' אמצעים דסתם סי' היינו אמצעי' מה שמלה כו' שיש לה סימנין אמר את
האבידה ולא אמר סימני' וכמה דוכתי וא"כ קשה למאי דמשני מתני' בארוך וגו' כו' איך
תני סתם אעפ"י שיש סימנים בגופו ובכליו ויהי' כנונתו על גרועים והא איכא למיטעי.

ולכך זה משני הש"ס לחד תירוץ גופו דארוך וגו' כלי' דחיישינן לשאלה. והיינו פיון
דתני פליו וג"כ סתם סימנים וממילא חשש שאלה עושה האמצעים לגרועים.

ושוב תני שפיר גופו דומיא דסימני פליו שהן גרועים בסתם כמו כן לא מהני סימני הגוף
והיינו דארוך וגו' ממילא. ואם פן פיון דמוכח פנ"ל ע"כ דחשש שאלה עושה לסי' גרוע
נדאי דאינו מצטרף ג"כ כמו ארוך עם חנוכי כו' ופריה שפיר מגט.

אבל למסקנא דסימנים דרבנן ובמשנה הפי' בפשטין' סי' בגופו סתם סי' אמצעים א"כ הא
דתני ובכליו. ומהר"ל הוכיח באמת מדלא תני ט"ע.

ובל"ז הא פשיטא והב"ש תירץ דכנונתו על פלים דלא מושלי. ודנתק דהא תני סתם
ובכליו.

ולמ"ש בפשוטו דתני פליו להורות ג"כ דומיא דסי' גופו דסתם דהיינו סי' אמצעי' וממילא
בכליו ג"כ סי' אמצעים רק דאין סי' אמצעים בכליו אלא או בכלים דלא מושלי או בסתם
פלים רק סי' מובהק ושוב מחשש שאלה נעשה סי' אמצעי כסברת ב"ש הנ"ל והוי ממש
תרווייהו בחדא גונוי אבל לא הני סי' אמצעי דכליו דנעשה סי' גרוע מחשש שאלה
וכנ"ל: וא"פ למסקנא דסי' ל"ד אין לנו ראיה פלל דצירוף לא יועיל מסי' אמצעים דממה
דסימנים גרועים בצירוף לא נעשה סי' אמצעי אין להוכיח דמצירוף סימנים אמצעים לא
נעשה מובהק דהא כל חד עדיף דגרוע לכ"ע לא מהני [וסי' אמצעי ס' אי מהני מה"ת.

וא"כ א"ש פדברי מהר"ל דסי' אמצעים דגוף וסי' מובהק דכליו מהני ממ"נ אף לסברת
ב"ש דמסברא מחשש שאלה נעשה סי' מובהק דכליו לאמצעי מ"מ שוב מהני צירוף
סימנים אמצעים להיות סי' מובהק פדברי ספר מתי"ת דאין ראי' מקושית תה"ד רק על
צירוף סי' אמצעי דכלים עם שאר סי' אבל לא על צירוף סי' מובהק דכלים אף שנעשה
אמצעי מחשש שאלה ללישנא דסי' דרבנן פנ"ל.

ומותרת ממ"נ אי ס"ד מהני ס"א ואי סי' דרבנן שוב לא מוכח דחיישינן לשאלה רק
מסברא דנעשה סי' אמצעי פנ"ל ושוב י"ל דמצטרף הב' סימנים אמצעים להיות סימן
מובהק פנ"ל. ואין הוכחה פלל מלשון תה"ד סי' קס"א שיתחלק על מהר"ל דארף שנראה
שכתב שם גם על ט"ע דכלים שדחה דברי מתי"ת אלי' שכתב ישאלו אם יש ט"ע בכתונת
וע"ז קאי ג"כ שם דלא מצטרף ע"ש.

מ"מ קאי נשם רק על צירוף לשאר אומדנות היינו לסי גרועים דארוף וגוי ע"ש דבנה שפיר מספקא לי' אולי סי' דאורייתא ושוב מוכח דחשש שאלה חשש גמור ואינו מועיל אף לצרף ואין פאן שום סי' פדמוכח מהא דפריה מגט דאי הוי חשש גמור לא מהני גם בצירוף פיון דלא הוי אף סי' אמצעי פנ"ל.

משא"כ בצירוף לסימני הגוף י"ל דמודה דמהני פמהר"ל מטעם ממ"נ דאי ס"ד מהני סי' הגוף לחוד ואי ל"ד שוב מחשש שאלה אף שהוא סי' אמצעי מצטרף פנ"ל דאז אין הכרח לתרוץ הש"ס דשאלה רק מסברא פנ"ל.

שוב ראיתי שמהר"מ בק"ע ותשובות פ"י פתבו ג"כ שמהרא"י לא קאי אלא אסי' גרועים ומלשון תה"ד סי' רכ"ד גם שבהתחלה פתב אצירוף גרועים כמ"ש סימני קומה ותואר כו' מ"מ הראיה שמביא מלשון הרמב"ם פלוני פה וכה צורתו וכה סימנים הנה בו דדייק דמשמע כמה סימנים לא מהני.

מזה משמע דלא מהני צירוף סי' אמצעים ג"כ. וכן סוף לשונו פיון דכל חד בפ"ע אינו מועיל ע"ש ועדיין אינו מוכרח: ומהר"י ו' לב הביא בשם מהר"י ברונא דמצטרף רק שהקשה מהא דאמר רבה (ב"מ י"ט) אי סימנא אית לי' כו' ומספקא לי' אי משום סימנא אהדרוה רבנו אי משום ט"ע ונדוקא צורבא מרבנו כו' ולמה לא מספקא לי' אולי משום תרנייהו מוכח דלא מהני צירוף ע"ש.

אין ראיתו מוכנת פלל. דהא על ט"ע לא הנה ספק פלל דמהני רק הספק הנה אי סימני מהני או רק לו משום ט"ע ונדוקא צורבא מרבנו כו' וא"כ איך יהנה מסופק אם משום תרנייהו פיון דט"ע לחוד פשוט דמהני בצורבא מרבנו.

וע"כ הרי"ב הנה מפרש דגם על ט"ע הנה מסופק אי מהני. ופשטא דש"ס אינו פן.

ואפשר פוונתו דהנה לו לספק דגם באחר דלא צ"מ אף דסי' לאו דאורייתא מ"מ בתרנייהו יחזירנו. גם הדיוק של מהרי"ן לב אע"פ שיש סימנים כו' משמע שיש גם ב' אין הכרח פיון דסתם סי' קרי לאמצעים א"כ אין בכלל צירוף ב' פיון שזה סי' מובהק: והנה בש"ס בכורות ד' מ"ו ללישנא קמא דהכרת פדחת לחוד מהני מה"ת רק בעדות אנשה בתחילתה אחמרו רבנו דאין מעידין אלא על פ"פ עם החוטם ע"ש.

ואם פן מלשון המשנה אין מעידין אלא על פ"פ כו' אע"פ שיש סי' בגופו ובכליו. מבואר הפירוש הפשוט דאעפ"י שיש סימנין אין מעידין אלא על פ"פ עם החוטם ואם חסר א' לא מהני ההכרה עם הסימנין.

וכן מבואר לשון הרמב"ם פ"ק י"ג מהלכות גיטין ואם חסר אחד מאלו אע"פ כו' וכן לשון הש"ע סי' י"ז סעיף כ"ד ואם נטל אחד מאלו אע"פ שיש סי' כו' מבואר דהיכר פדחת אף דמהני מה"ת א"כ עדיף מסי' פה אמצעי ואעפ"כ לא מהני להצטרף עם עוד סי' אמצעי להיות מובהק פנ"ל.

ולכאורה הוא ראיה ברורה. אף מדלא הביא תה"ד ומהרי"ו ראיה זו נראה משום די"ל דהרמב"ם פסק לחומרא פלישנא בתרא שם דיכיר לחוד א"כ לא מהני מה"ת בלא פ"פ וחוטם ושוב אין ראי' דצירוף סי' אמצעים לא יועיל די"ל היכר פדחת גרע.

ואף דהא מלישנא קמא דש"ס עכ"פ מוכח כנ"ל ז"א דללישנא קמא שוב י"ל דאחמירו רבנן שלא יועיל צירוף ואין הוכחה שלא יועיל מה"ת צירוף די"ל מה"ת הני שפיר סי' מובהק רק מדרבנן כמו דלענין פדחת וכיון דללישנא בתרא לא התמירו שוב בדרבנן פוסקין פלישנא בתרא לקולא ומנהגי צירוף כנ"ל.

ועוד י"ל דהיכר פדחת שקהמירו רבנן שרגילים לטעות בהפרה עשאוהו כלא היכר פלל וגרע מדרבנן מסימן דעכ"פ הסימן אמת: והיה אפשר לסמוך להתיר על מהר"ל וס' מתי"ת ומהרי"ו ומהר"ש"ל ביש"ש יבמות פסק ג"כ כס' מתי"ת דמהג' צירוף סימן גוף אמצעי לסי' מובהק דכליו וכמהר"ל.

והם עמודים גדולים לסמוך עליהם. ובפ"ט פמה וכמה פוסקים דלא חיישינן פלל לשאלה.

ובפ"ט למהרי"ט דלא מושלי קמיע כנ"ל. גם דעת הח"צ דהוי שאלה דיחיד למי שיש לו סי' פ"ז ובס' נב"י סי' נ"א דחה דבריו מה שכתב דגם רבא מודה לסברת אב"י דיש חילוק בין נפילה דרבים לדיחיד.

ודחה דהא בב"ב קע"ב גבי ממה הביא ראיה דלא חיישינן לנפילה מהא דב' יב"ש. שאחד מהם יכול להוציא שט"ח על אחרים.

ואם היה סובר החילוק לא מוכח פלל כדדחי אב"י דהתם נפילה דחד וע"כ דרבא לא ס"ל החילוק כנ"ל ע"ש. ולע"ד יש לדחות דהא אין להכחיש שיש סברא לחלק ואיך דייק.

ונראה דכיון דהטעם דנפילה דחד כו' דאיך נדמן שימצא זה דוקא ששמו כן. אבל היכא שיש טעם למה בא ליד זה דוקא לא מיקרי נפילה דיחיד כמ"ש תוס' יבמות קט"ז גבי אחין דשמטי מהדדי.

וא"כ כיון דהיכא דאינו פתוב בו שמו מיקרי נפילה דרבים אף דהא אמרינן שזה היחיד התובע עתה מצאו היינו משום דכל מי שמצאו בא לתבוע. רק ביב"ש איך נדמן שיב"ש מוציא.

ולהג"ל כיון דלנפילה דרבים חיישינן ומה"ט אין אחר יכול לגבות בשטר זה שאין שמו פתוב בו ואותיות צריף להביא ראיה אי חיישינן לנפילה דרבים. וא"כ אי נימא דלנפילה דחד לא חיישינן ויב"ש יכול לגבות.

שוב גם כשיב"ש מוציא הוי ג"כ נפילה דרבים דהא כל מי שמצאו השטר לא הי' יכול לגבות בו והוצרף למסרו ליב"ש זה שיגבה בו. וסבר רבא דאי נימא דלנפילה דרבים חיישינן שוב גם כשיב"ש מוצאו לא חשיב נפילה דחד כיון שיש טעם לתלות למה בא לידו דוקא כמו אחין הג"ל ולא הי' גובה בו.

והוכיח דגם לדרבים לא חיישינן. אבל גוף החילוק י"ל דשפיר ס"ל: גוף החילוק של הח"צ מה שמדמה שאלה שהוא בכוננה לנפילה.

והקשה בעצמו ממאי דפריף ממצא קשור בכיס כו' ונדחק דשם לכתחילה כו'. ותמוה שלא הביא המבואר בתה"ד שם דמביא ראיה זו בעצמו לדחות דברי ספר מתי"ת ולא ס"ל החילוק של הח"צ דבגט לכתחילה כו' ומתוס' ורא"ש סוף פ"ק דב"מ גבי מצא

בתפיסה כו' שמחלקין בין ממון דל"ח לשאלה כו' משמע דלא ס"ל החילוק בין שאלה דיחיד דשם משמע דהספק הוא רק בין המלוה להלוה אף וכמבואר בטור סי' ס"ה ע"ש. ויש לדחות. ולכאורה מלשון, הש"ס עצמו דאמר אב"י אי לנפילה מזהר זהיר ואי לפקדון כיון דשמייה כשמייה לא מפקוד גבייה.

ואיהו סבר דלנפילה לא חיישינן משום דהוי נפילה דיחיד א"כ גם לפקדון מה"ט לא חיישינן דהוי פקדון דיחיד שהפקיד דוקא ליב"ש זה ולמה לי טעמא דשמי' כשמי' כו'. וע"כ דגם לאב"י דוקא נפילה דשלא בכונה לא חיישינן לדחיד משא"כ פקדון דבכונה י"ל שחפץ להפקיד לזה דוקא ודלא כח"צ הנ"ל דגם גבי שאלה כיון כן מדאמר לנפילה מזהר זהיר.

וקא גם אי גוף הנפילה שכיח מ"מ שיימצא זה לא חיישינן. אף לא קשה דהא אב"י סבר לנפילה דרבים חיישינן ואף דנפילה לא שכיח דמזהר זהיר מ"מ בחד לא שכיח חיישינן וגבי ממה א"י להוציא ממון כו'.

רק ביב"ש דהוי ב' דברים דלא שכיחי הנפילה גופי' וגם שיינזמן דיב"ש מצאו זה הוי נפילה דחד ולא חיישינן דהוי כמיעוטא דמיעוטא כו'. וא"כ אב"י לטעמיה שפיר הוצרך לומר לנפילה כו' מזהר זהיר והנפילה בעצמה ג"כ לא שכיח.

ושינזמן שיימצא זה ג"כ לא שכיח. אבל בפקדון כיון דגוף חשש פקדון שפיר שכיח.

שוב אף דנה שיינזמן שהפקיד לזה דוקא לא שכיח. מ"מ הוי רק חד לא שכיח וכמו נפילה דרבים כו' ולא הי' מוציאין ממון.

והוצרך לומר משום דשמי' כשמי' כו' אבל לדידן דקי"ל כרבא גבי ממה דגם לנפילה דרבים ל"ח אף בחד לא שכיח. א"כ גם לשאלה מה דחיישינן הוא רק משום דשכיח ולא דמי לנפילה.

וא"כ שוב לשאלה דחד לא חיישינן כיון דלא שכיח שיינזמן וכמו נפילה דרבים כנ"ל וי"ל שפיר כח"צ הנ"ל. וללישנא קמא דבכורות מוכח ג"כ דאי חיישינן לשאלה ומוקמי' מתני' פליו משום שאלה וא"כ שיינזמן למי שיש לו פדחת כזה הוי שאלה דיחיד.

אף י"ל לאוקמתא דשאלה באמת אמרינן פשינוני' בתרא דהתם דיפיר לחוד או כמ"ש לעיל כיון דלא חשוב הפרה לא מצטרף גם כן: אמנם מה שיש לחוש באשה זו כיון שבעלה הנה חסר דעה אף דלשאלה ל"ח מ"מ שמא איבד בידים והשליכם ומצא אחר דלאבידה מדעת חיישינן.

דמאי דלא חיישינן לנפילה משום דמזהר זהיר משא"כ בשוטה דמאבד כו'. ובתשובות נ"ב סי' נ"א כתב ג"כ בשוטה כנ"ל וכתב שקשה לסמוך על הפרת הכלים כו' אלא שבסוף התשובה מסיק דכמו דל"ח לשאלה משום חזקה דכל מה שביד אדם הוא שלו א"כ גם לאבידה מדעת אין לחוש שאם אתה אומר שהשוטה השליך ואחר הגביהו ולבשן נאותו אחר הוא הנמצא במים א"כ אתה אומר שהבגדים שלבוש בהן אינן שלו ששוטה שהשליכן אין הפקירו הפקר וג"כ אתה סותר חזקת כל מה שביד אדם הוא שלו או חזקת

מ"ק רק נגד זה יש חזקת א"א וכיון דע"י הסימנים איתרע חזקת א"א ואינו רק ספק ושוב לא תיזישנו לשאלה ולא לאבידה מדעת כו' ע"ש.

וממילא בנ"ד יש היתר כנ"ל: אמנם לע"ד קשה לסמוך על דבריו בזה מה שפפל ושיקלש שם בכמה תשובות חזקה הנ"ל דעדיף ממנו במ"ש ח"מ סי' צ"ט. דבאמת נראה דהך חזקה לא מהני רק פשאנו דנין על הממון אם הוא שלו או לא אין להוציאו מחזקתו שהמונח ברשותו הוא שלו שלא להוציאו מחזקתו בלי ראיה.

וה"ט דהמוציא מחבירו ע"ה ואף רוב לא מהני וכן מינו להוציא לא אמרינו. אבל אין זה חזקה המברר המעשה שנדון מזה על דבר אחר שאין לו שייכות לענין הממון דנימא דנודאי שלו ושוב מוכח שזה המת דאם אין זה המת הנה צ"ל שאינו שלו זה דבר רחוק לע"ד.

שאינו הוכחה כלל רק שאין להוציא ממנו של אדם מרשותו אם לא בראיה ברורה. וכן מבואר לשון בעה"ת להדיא הובא בש"ך שם ס"ק ד' ואם לא יביא ראיה אחר שכל הנמצא תחת יד אדם עומד בחזקתו עד שיברר שאינו שלו כו' ומוכח משם גופיה דהש"ך סי' צ"ט ס"ק ו' הקשה מאמנה דמבואר בתוס' וכל הפוסקים דמהימן מיגו דאי בעי מחיל ואף שחזקה כל מה שת"י שלו שאין השטר אמנה וכתב הש"ך דשם ניהו דהשטר ת"י אבל אין הממון ת"י שנאמר בו כל מה שת"י שלו משא"כ מטלטלין ע"ש.

וא"כ הא פיון דתלמי' הא בהא שאם נזיר של השטר שלו שוב ממילא הממון שלו ואינו אמנה. תועיל החזקה ממילא לענין החוב ג"כ.

וע"כ כמ"ש דמטלטלין שדנין עלי' הוי חזקה אלימתא שלא להוציא אבל שיהי' מהני הראי' לענין מה שאין באין להוציא לא כנ"ל. וכן מבואר חילוק זה בתוס' יבמות קי"ו דאף דדברים שאין עשויין כו' מ"מ בשטר צריף להביא ראיה ופיר"י דהקלף יכול לעכב שלא יפסיד חזקתו אבל החוב לא יוכל להוציא פיון דיש חשש שמא הפקיד והוא פחילוק של הש"ך הנ"ל וכ"כ הרמב"ם וש"ע סי' ס"ו סעי' י"א דא"צ עדים לענין קנייתו היינו נגד המוכר אין חוששין לנפילה ופקדון או מסר ליה ולא קנה דהוי חזקה מה שבי"א שלו דמחזקת אבל צריף עדים לענין תביעתו נגד הלנה שיאמר מי יאמר שבע"ד שלי כתב ומסר לה.

ולא מהני פיון דבלא פתיבה אף הנזיר לא קנה וא"כ מורה החזקה ממילא דגם החוב שלו. אף יש לדחות דשמא הקנה לו בפירוש הנזיר לצור כו' ועוד דשם נגד חזקת מ"ק ואותו הראיה בדבר שאין עשוי להשאיל י"ל דלא מהני רק להחזיק לא להוציא ובב"ב דף קע"ג וברמב"ם פ"ט מהלכות נחלות דבאחין דשמטי מהדדי אינו נאמן אף שהשטר יוצא מת"י אהד פיון שהדריף ששומטין זה מזה אינו נאמן אף נגד המוכר דכיון שהדריף לשמנט לא מהני החזקה מה שבי"א שלו וכן גודרות כו' ומכש"כ במונח במקום הפקר שאין חזקה שזה לא לקח במקום הפקר שהיה מונח דא"כ לא היה שלו.

פיון דחזינו היכא דיכול לשומטו או גודרת אינו חזקה. ואף דשם יש נגדו חזקת מ"ק.

מ"מ שוב תזינן דגרוע מחזקת מ"ק ומיגו מהני נגד חזקת מ"ק. ובכל ספק קידושין בכסף לא מצרפינו זה לחזקה דאם לא הי' קדושין אין הכסף קדושין שלה ושוב מורה החזקה כל מה שבי"א שלו שהיא מקודשת.

וכן ספק גירושין שחזקה שהקלה שלה יורה שמגורשת וכן בזה המונח במקום הפקר רשאי ליקח וא"צ לחוש שמא של שוטה הוא כדאמר ב"מ פ' אלו מציאות באגי בארעא דיתמי לא מחזיקינו א"כ גם שבאמת של השוטה לקחו בהיתר עפ"י דין.

ועוד דנראה דנמצא בנהר עם המלבושים. המלבושים של מוצאו דהמציל מן הנהר קי"ל דהרי אלו שלו אף ביאוש שלא מדעת דאבודה ממנו ומכל אדם רחמנא שרי' ע"ש פ' א"מ וא"כ עתה נדאי יצא מחזקת היורשים רק דנימא חזקת מ"ק שהיה שלו קודם שיצא מחזקתו וזה יהיה בירור.

וקא בש"ס פ"ב דכתובות גבי בר שטיא ולא אמרן כו' אבל לית ליה חזקה דאבהתא כשהוא שוטה זבין וכשהוא שוטה זבן כו' ולא אמרינו כשהיה בידו קודם שמכרה היה החזקה כל מה שבי"ח הוא שלו והיה החזקה שקנאו כשהוא חלים ויועיל החזקה גם עתה.

וע"כ פיון שאין עתה בחזקתו לא הוי חזקה אלימתא לברר כנ"ל. ועוד דהנ"ב לא פתב זה רק להפוסקים דל"ח לשאלה.

משא"כ אי חיישינן לשאלה וקמיע לא מושלי לא שייך בשוטה כנ"ל: ומ"ש דע"י סי' שאין חשש רק שמא יש עוד א' עם סי' בזה שוב יצאה מחזקת א"א ול"ח לשאלה כו' דבריו תמוהים דא"כ מאי פריך ממצא קשור בכיס כו' הא יב"ש עדיף מסי' ואין חשש רק שמא יש עוד יב"ש ואין פאן חזקת א"א ולמה נחוש לשאלה וע"כ דלא כנ"ל.

ואם נאמר פדוחק של הח"צ דהתם לכתחילה. שוב י"ל כהח"צ: אמנם לע"ד יש היתר לסברת מהרי"ט דקמיע הוי מידי דלא מושלי אינשי.

וא"כ כל שהוא בדעתו אין לחוש שהשאילו רק שנחוש לאבידה משום שהוא שוטה וא"כ פיון שיש סי' אמצעי הוי ממש נפילה דחד דלא חיישינן וע"כ לא נחלקו על הח"צ רק בשאלה דבכוננה כמ"ש הח"צ בעצמו דיש לחוש שמא רצה להשאיל לזה דוקא.

משא"כ פאן דמדעת אין לחוש: אולם דברי מהרי"ט תמוה שלא הביא פלל דברי תה"ד סי' קס"א שכתב להדיא אבל שאר פלים דלא מפרש בהו תלמודא מסתמא אין לנו לבדות סברא מלבינו ולומר דאף בהו לא חיישינן לשאלה ע"ש.

ובאמת למה לא נחוש בקמיע שמא נתרפא ולא הוצרכה לו. וב"ב ד' קנ"ג בש"מ דלא פתב מיגו מרע' איתפטר כו' חיישינן שנתרפא.

נאף שמת שמא מחולי אחר ע"ש ורבה דפליג רק משום שמת ע"ש. או אולי לא עשתה הקמיע פעולה והשליכה או השאילה לאחר.

גם ימ"ש שאינו מועלת לאחר שאין שמו פן. אטו כ"ע האי דינא גמירי אולי סוברים דמועיל לכל מי שיש לו חולי פזו.

גם שהוא מפורקת וא"י מה פתיב בו. וקשה לסמוך על סברת עצמו להתיר א"א.
ונגד התה"ד שהוא מתקיפי קמאי אשר רבותינו נגררים אחריו בכל מקום. ובאמת נראה
דמהרי"ט מיקל בחשש שאלה ולכה עצמו לצירוף.

ועוד אפשר דבעובדא דמהרי"ט הי' ידוע שהקמיע עשתה פעולה ורופאה אותו וכותב
הקמיע צינה לו שלא יסירנה ממנו אף שנתרפא להגן בזה ודאי הסברא ברורה דעדיף
מהנה פלים דלא מושלי.

משא"כ נידן דידן א"י אופנים של הקמיע ואיך הי' קשה לסמוך על הנ"ל: אמנם לדעת
מהר"ל והעומדים בשיטתו נראה דיש היתר. דנראה דלמאן דל"ח לשאלה ודאי דגם
לנפילה ופקדון לא חיישינן דאל"ה עדיין החששות במקומם.

רק דנימא דניהו דל"ח לנפילה דבר דעת דמיונהר זהיר אבל בשוטה ודאי דיש לחוש
שאובדו ומצא זה. ולענ"ד נראה דאין חשש דהא במצא קשור בפיס כו' אין הספק שמא
לא אבד כלל השליח הגט כמבואר שם פיון שהוא שואל הגט כו' ע"ש.

וגם דנאמן השליח ע"ז ע"ש רק דהחשש שמא אבד עוד א' גט כזה. וא"כ ע"ז הי' קושיות
הש"ס דניחוש לשאלה שמא השאיל הפיס לאחר ואותו אחר הניח בו הגט שלו כו'.

וא"כ קשה הא אף אי לא חיישינן לשאלה מ"מ הא פיון שאמת שהשליח אבד הגט והפיס
שייך שמא מצא אחר הפיס והניח בו גט שלו דלא שייך לנפילה לא חיישינן פיון שיודעין
שנאבד ואין פאן רק המציאה לחוד ושפיר ניחוש שמצאו אחר והניח בו גט שלו כנ"ל.

ומאי מהני סי' הפיס. וע"כ ודאי דלא חיישינן לשאלה גם היכא שידוע שנאבד חפץ כזה
אין לחוש שמא מצאו זה וא"כ מה שנה הי' שוטה ניהו דהוי כמנוח דבר במקום הפקר
לא גרע מנדאי נאבד דמ"מ ל"ח שמצאו זה כנ"ל.

וכמו דלא חיישינן התם בנדאי אבד שמצאו זה כמו כן ל"ח פאן שמצאו זה שמת דבש"ס
מדמי לה כו'. ועוד מדפריך ואי חיישינן לשאלה חמור בסימני אונקף האיך מהדרינן אבל
אי לא חיישינן לשאלה לא קשה.

והא נימא שבאמת אבד הוא האונקף פיון שאומר סימניו ואחר מצאו והניחו על חמורו
ומאי ראיה על החמור ומוכח ע"כ דאף שבאמת אבד ל"ח שמצאו זה דכמו דל"ח לשאלה
כן לא חיישינן למציאה אף בנדאי אבוד כנ"ל.

וא"כ בשוטה לא גרע מנדאי אבוד כנ"ל ובתוס' ב"מ כ"ב ע"ב פתבו דלעולם אין החשש
שלא אבד כלל פיון דמכריז סתם חפץ מצאתי והוא אומר איזה חפץ רק החשש שנאבד
עוד חפץ כזה ע"ש. וא"כ מוכח דגם ודאי אבוד ל"ח למציאה כנ"ל.

וא"כ שפיר אף דאי חיישינן לשאלה גם למציאה חיישינן מ"מ שוב יש היתר ממ"נ כמ"ש
מהר"ל דאי חיישינן לשאלה א"כ סימנים דאוריין ומותרת משום סימני הגוף ואי סימנים
לאו דאורייתא שוב ל"ח לשאלה וגם למציאה לא חיישינן ומהני ט"ע וס"מ דכלים כנ"ל
אמנם מה שיש להסתפק עוד פאן לע"ד דמנין לנו שהקמיע של בעל אשה זו.

הלא אין הסופר מפיר בט"ע דין הקמיע של ר' קאפיל רק שיודע שזה כ"י ואומר שמעולם לא פתב עוד קמיע לאיש ששמו ר' קאפיל רק לזה. וממילא נודע לנו שזו הקמיע שלו.

והוי פהאי דאמר בש"ס ב"מ דף י"ח דמוקי ר"י דאמרי עדים מעולם לא חתמנו אלא על גט אחד של יב"ש זה דלא חיישינו דילמא איתרמי שמה פשמה. וכתבו התוס' דבמפירין החתימות ודאי ל"ח דאיתרמי שיהי' נראה לו שזו חתימתו והוא ממש בנ"ד כנ"ל.

אמנם מדנקיט הש"ס דאמרי עדים כו' ולא אמר רבותא דאמר הסופר מעולם לא פתבתי גט אלא ליב"ש א' כו' או ליב"ש זה כפי הגירסות שם. וגם בש"ע סי' קל"ב הוי לי למנקט רבותא ונקיט עדים.

והי' נראה לכאורה דדוקא עדים דחתימתו הוי עדות והוי מלתא דרמנ' עלייהו פשחותרמין על גט כדאמר בש"ס פ"ב דכתובות דאף בטר ס' שנין דלא מידפר מ"מ סהדי דרמי עלייהו דכירי כו' אבל הסופר י"ל דאף שאומר שלא פתב גט אחר לאיש ששמו יב"ש אלא זה הוי מילתא דלא רמי עלי' למי כותב גט שהוא רק מעשה בעלמא שאין נפקותא בדבר בשעת מעשה ויש לחוש שמה פתב ולא אדעתיה'.

וכהאי דלא עברתי בצד עמוד פלוני כו' (שבועות ל"ד). וכהודאה לגבי משטה באומר להד"מ דמילי דכדי לא דכירי אינשי ובש"ס גדה אימר עברה ולא אדעתיה.

וכמבואר ברשפ"א והרא"ש פ"ק דחולין וש"ע י"ד סי' א' בשוחט דלא גמיר אף דאחר שלמד אומר לא שהיתי ולא דרסתי בברי מ"מ פנין דבשעת מעשה לא הי' יודע שיש נ"מ בדבר אמרי' שמה עשה ואינו זוכר ונדמה לו שלא עשה אף שאומר עכשיו בבירור לא מהני כנ"ל.

ובט"ז הלכות גדה סי' ק"צ ס"ק מ' דאף דאמרה לא נכנסתי למקום הפנימית פסק דאמרי' פנין דלא הוי רמיא עלה אימר נכנסה ולא אדעתיה בש"ס ה"ל ומסיק הט"ז דבזמן קצר סמוך לשכיבתה לא חיישינו שמה שכחה משא"כ באיזה זמן ע"ש והש"ך בנה"כ חלק עליו דהתם גבי לא עברתי כו' לאו אדעתיה ואפשר מ"מ אמת שפרע אבל הכא הא אומרת ברי לי ורמי עלה ואי לא דקישטא קאמרה איסורא קעבדה כו' ע"ש.

ותמוה מהאי דשוחט דלא גמיר דג"כ אומר עכשיו ברי לי שלא שהיתי כו' ושני' ג"כ אי לא דקושטא קאמר מאכיל טריפות ואיסורא עביד דעתיה יודע שיש נ"מ בדבר ורמי עלי' וע"כ מאי מהני מאי דעכשיו רמי עלי' פנין דבשעת מעשה לא הוי רמי עלי' שכח ונדמה לו שלא עשה פנין שלא הי' נ"מ אז לדעתו בדבר כנ"ל.

וכמו מילי דכדי לא דכירי כנ"ל. וא"כ פאן בקמיע דודאי הוי מילת' דלא רמי עלי' למי כותב קמיע י"ל שמה פתב לעוד אחד ששמו קאפיל.

ובעובדא דמהרי"ט סי' קל"ט שהי' כתוב שמו ושם אמו פתב שפיר דהא קי"ל בלא הוהחוק פרבא דלא חיישינו לתרי יצחק וא"כ פנין שיודעין שלזה נכתב קמיע זוב שוב אין חשש לעוד א' ששמו ושם אמו שוין אבל בעובדא דידן שאינו כתוב וניכר בהקמיע רק שמו לבד.

וזה ודאי איכא טובא והוהחוק. ואין הסופר מפיר בט"ע רק שהוא כ"י.

ואם נִיחֹוֹשׁ שׁכ' עוֹד קָמִיעַ לְקַאפִּיל שׁוֹב אֵין לָנוּ שׁוֹם רֵאִי שְׁזוֹ הַקָּמִיעַ בְּעַל אִשָּׁה זֹו כַּנ"ל.
וְלִהְשִׁיף בְּנֵה"כ ע"כ לְחַלֵּק בֵּין שְׁחִיטָה דְּיַשׁ כַּמָּה דְּבָרִים הַפּוֹסְלִים.

מִשָּׂא"כ בְּמַעֲשֵׂה זֹו. וּמֵהָא דְּאֶמְרִינָן בְּמִבְיָא גֵט וְאָבֵד דְּמַצָּאוּ לְאַלְתֵּר פֶּשֶׁר כְּשֶׁרָאָה שְׁלֵא
עָבַר אָדָם שָׁם בְּש"ס פ"ב דְּגִיטִין וּש"ע ס' קל"ב וְלֹא אֶמְרִי דְּלֹא רֵמִי עֲלֵי וְשָׂמָא עָבַר
אָדָם אֵין רֵאִי דְּכִינּוֹן שְׂאָבֵד הִגֵּט רֵמִי עֲלֵי אִם עָבַר אָדָם כַּנ"ל.

וְאִף דְּמִסְתִּימַת הַפּוֹ מִשְׁמַע דְּהִגָּם שְׁלֵא יוֹדַע לֹו מִיָּד שְׂאָבֵד רַק אַחַר שְׁעָה יוֹדַע שְׁקוֹדָם
שְׁעָה הִי הִגֵּט בְּיָדוֹ וּבְשַׁעָה זֹו רָאָה שְׁלֵא עָבַר אָדָם ג"כ מְהֵנִי וְאִף דְּבִזְזָה לֹא הִי רֵמִי עֲלֵי
אֵעִפ"כ לֹא חִיָּשִׁי שְׂמָא עָבַר.

אֵין רֵאִי כְּמוֹ שְׁמַחֲלֵק הַט"ז דְּבְשַׁעָה מוֹעֲטַת לֹא חִיָּשִׁי שְׁשִׁכַח מִשָּׂא"כ בְּאִיזָה זְמַן כַּנ"ל.
וּבְמִרְדְּכֵי פֶרֶק כ"ש וַא"ח ס' תמ"ז בְּלֹא גְזֵהר לְשֵׁם פֶּסַח וְאוֹמֵר בְּרִי כו' דְּלֹא מְהֵנִי.

וְאִף דְּבב' עֲדִים נִרְאָה דְּאֵין חוֹשְׁשִׁין בֵּינוֹן שְׁמַעֲיָדִין בַּתו"ע מ"מ בְּעַד א' כְּמוֹ בְּסוֹפֵר בַּנ"ד
אֶפְשָׁר דְּלֹא מְהֵנִי: וְהִנֵּה בַּמַּס' טְהוֹרוֹת פ"ז גְּבִי יָדִים הִי יָדִיו טְהוֹרוֹת וְהִסִּיעַ לְבֹו מְלֶאכְלוֹ
אֵע"פ שְׂאָמֵר יוֹדַע אֲנִי שְׁלֵא נִטְמָאוּ יָדָיו טְמֵאוֹת שְׁהִיָּדִים עֶסְקָנִיּוֹת כו' דְּחִיָּשִׁינָן שְׂמָא נִגַּע
וְלֹא אֲדַעְתִּי.

וּלְפִי תוֹס' וַרֵא"ש מוֹכַח דְּבְשַׁעָר דְּבָרִים לֹא חִיָּשִׁינָן לְהִכִּי דַאל"ה הִי טְמֵא כָּל גּוֹפּוֹ. וְכֵן
בַּתוֹסְפֵתָא הַבִּיָּאָה הַר"ש שָׁם הִי מִשְׁתַּמֵּשׁ מִן הַחֲבִיּוֹת בְּחֻזְקָתָא שְׁהוּא חוֹלִין וְאַח"כ
נִמְצָאָתָא שְׁהוּא שְׁל תְרוּמָה ה"ז טְהוֹרָה וְאַסוּרָה בְּאַכִּילָה שְׁהוּא סָפֵק טְבוּל יוֹם.

וְהֵינּוּ מִשׁוּם דְּלֹא הָוִי רְמִיָּא עֲלֵיהּ וְאֵינּוּ נֶאֱמָן עֲכָשִׁיו. אִף כָּל הִנְיָ דְּנוֹקָא בְּטְהוֹרוֹת ע"ש
פֶּרֶק א"ד בְּחִגִּיגָה דְּהִיָּסַח הַדַּעַת פּוֹסֵל: אֲבָל בְּשַׁעָר דְּבָרִים נִרְאָה דְּלֹא אֶמְרִינָן כֵּן רַק דְּנוֹקָא
בְּדָבָר שְׁעָסוּק בָּהּ וְדָרְכוֹ לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ בְּשַׁחֲיטָה דְּמֵאֵן דְּלֹא גְמִיר דָּרְכוֹ לְקַלְקֵל וּכְמוֹ בְּסָפִין
שְׁכַתְב מְהֵרָש"ל הוֹבָא בְּש"ף יו"ד ס' צ"ד ס"ק כ"ד בֵּינוֹן שְׁמַסְתְּמָא חוֹתֵף בְּכוֹלוֹ לֹא
מְהִימָן אִף שְׂאוֹמֵר בְּרִי שְׁלֵא חֲתֵף רַק בְּמִקְצַת מִשׁוּם דְּלֹא רֵמִי עֲלֵי כו' אֲבָל בְּמַעֲשֵׂה
שְׁעָשֵׂה וְהוּא אוֹמֵר בְּרִי שְׁלֵא עָשָׂה מַעֲשֵׂה דְּנִיחֹוֹשׁ שְׁעָשֵׂה וְשִׁכַח לְגַמְרִי עַד שְׁנִדְמָה לֹו
שְׁלֵא עָשָׂה בְּבָרִי נִרְאָה דְּלֹא חִיָּשִׁינָן וְדוֹקָא בְּלֹא עֲבַרְתִּי בְּצַד עֲמוּד דְּהוּי בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה
דְּבָר שְׂאֵין מְדַקְדְּקִין עֲלָיו כָּלֵל אִם עוֹשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה דְּאֵין מְשַׁגִּיחַ אִם עוֹבֵר בְּצַד עֲמוּד אוֹ
לֹא.

וְכֵן בְּהוֹדָאָה דְּמַשְׁטָה בֵּינוֹן דְּהוּי מִיָּלִי דְּכָדִי לֹא דְּכִירִי כו'. אֲבָל מַעֲשֵׂה שְׁעוֹשֵׂה שְׁיִוְדַע
בְּשַׁעָה שְׁעוֹשֵׂה מָה עוֹשֵׂה.

וְנִימָא דְּשִׁכַח אַח"כ אִף שְׁנִדְמָה בְּבָרִי לֹא אֶמְרִינָן. וְהָא בְּש"ס פֶּרֶק הַמְדִיר דָּף ע"ב גְּבִי
עוֹבְרַת עַל דַּת דְּאֶמְרָה פְּלוֹנִי כִּהֵן תִּיקוֹן לִי הַפְּרִי וְשִׁיָּלְנִי וְאִישְׁתַּכַּח שְׁיִקְרָא וּמֵאִי בְּיָרוּר
הוּא נִימָא שְׂמָא תִיקוֹן כְּרִי וְשִׁכַח דְּאִטּוּ רֵמִי עַל הַכֵּהֵן אִם תִּיקוֹן כְּרִי לְאִיזָה אָדָם.

וְכֵן חָכָם פְּלוֹנִי טִיְהֵר לִי אֵת הַדָּם דְּג"כ לֹא רֵמִי וְלֹא מְפִלִיג בֵּין זְמַן מְרוּבָה וּפְלוֹנִי גְּבַל
תִּיקוֹן לִי אֵת הַעֵיָסָה כו' וּמוֹכַח דְּכְשִׁאוֹמֵר בְּרִי שְׁלֵא עָשָׂה הַמַּעֲשֵׂה שְׁבְשַׁעַת מַעֲשֵׂה הִי
מַעֲשֵׂה גְמוּר לֹא מִיָּלִי דְּכָדִי נֶאֱמָן כַּנ"ל.

ובפּרָק י"ג מֵהִלְכוֹת אַבוֹת הַטּוֹמְאָה פֶּתַח הַרְמַב"ם ו"ל אֵהָא דְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ בְּיַדִּים כּו' שְׂאוּמֵר בְּרִי לִי דְקָדַף מִדְּבַרֵיהֶם טְעוֹן טְבִילָה כּו' ע"ש. אַף אֶפְשָׁר דַּמ"מ רַמְיָא עֲלֵי אִם נִגְעָ בְּטוֹמְאָה רַק דְלַעֲגֵנָן תְּרוּמָה וְקוּדְשׁ לָא סְמַכִּינוּ עָלֶיהָ.

וּבִש"ס פְּסָחִים ד' י' ע"ב מִיִּתֵי הַבְּרִיִּתָא קַרְדּוֹם שְׂאָבֵד בְּבֵית הַבֵּית טְמֵא שְׂאֲנִי, אוּמֵר אָדָם טְמֵא נִכְנַס לְשֵׁם וְנִטְלוּ רְשָׁב"ג אוּמֵר הַבֵּית טְהוֹר שְׂאֲנִי אוּמֵר הַשְּׂאִילוֹ לְאַחַר וְשָׂכַח אוּ שְׂנִטְלוּ מְזוּיֵית זֹו כּו' וְשָׂכַח.

וּמְבוֹאֵר דְלַרְשָׁב"ג אַף בְּמַעֲשֵׂה גְמוּר כְּמוֹ שְׂאֵלָה שְׂהַשְּׂאִיל כְּלִיו לְאַחַר חִיָּישִׁינוּ שְׂמָא שְׂכַח וְנִדְמָה לוֹ עֵתָה שְׂלֵא הַשְּׂאִיל. אַף י"ל מִשּׁוּם דְאָבֵד הַקַּרְדּוֹם סְבַר דְיֵישׁ לְתַלּוֹת יוֹתֵר בְּשְׂאֵלָה וְשָׂכַח מִשְׂאָדָם נִכְנַס לְשֵׁם.

אַבְל אֶפְשָׁר בְּשְׂאָר דְּוֹכְתֵי לָא חִיָּישִׁינוּ לְהִכִּי. וְהָא גְבִי מְצָא גִט קָשׁוּר בְּכִיס כּו' הִיכָא דְהַשְּׁלִיחַ עֲצָמוּ מְצָאוּ מְבוֹאֵר בִּש"ע ס' קל"ב דְאָף בְּכָלִים דְמוֹשְׁלֵי אִם הַשְּׁלִיחַ יוֹדַע שְׂלֵא הַשְּׂאִילוֹ מְהַנִּי וְלָא חִיָּישִׁינוּ שְׂמָא הַשְּׂאִילוֹ וְשָׂכַח כְּדַחֲנִישׁ רְשָׁב"ג פּנ"ל וּע"כ לְחַלֵּק בֵּין הַנְּ"ל: וּבִשְׂ"ף יו"ד ס' צ"ד ס"ק כ"ח פְּסָק בְּמַחְבֵּר וְהַרְבּ דְלָא כְרַש"ל בְּסַפִּין כְּשְׂאוּמֵר בְּרִי עַד כְּמָה חֲתַף דְמַהַנִּי אַף דְהַדְרָף לְחַתּוּף בְּכָל הַסַּפִּין וְלָא הָנִי רַמִּי עֲלֵי אָז ע"ש.

וְאֵף לְרַש"ל הָנִי שֵׁם כְּמוֹ בְּשַׁחֲטָה כִּינּוּן שְׂעוֹסָק בְּדַבָּר וְגַם כְּמִילֵי דְכַדִּי שְׂאִין דְרָף לְדַקְדָּק כְּלָל עַד כְּמָה חוֹתֵף בְּהַסַּפִּין מִשְׂא"כ מַעֲשֵׂה גְמוּר שְׂיִשְׂכַח לְגַמְרֵי פּנ"ל: וְגַם בְּמַעֲשֵׂה שְׂעוֹשֵׂה אַחַר חֲזִינוּ דְלָא אֶמְרִינוּ כַּנְּ"ל דְהָא כָּל עֵדוֹת הַמְכַחֲשִׁין שְׂלֵא לָוָה אוּ שְׂאָר מַעֲשֵׂה וְאֵף דְלָא רַמִּי עֲלֵי אָז אִם לָוָה זֶה אוּ כַה"ג מ"מ הָנִי עֵדוֹת גְמוּר וְלָא אֶמְרִינוּ שְׂמָא נַעֲשֵׂה וְשָׂכַחוּ עַד שְׁנִדְמָה לָהֶם שְׂלֵא עֲשֵׂה אַף שְׂלֵא הִי מְתַפְּוֹנִים לְעֵדוֹת כְּלָל בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה כְּדַפְסָקוּ הַפּוֹסְקִים.

שְׂלֵא כְּדַבְרֵי תוֹס' פ"ג דְכַרִּיתוֹת בְּהָא דְלָא נִתְפְּוֹנְתֵי לְעֵדוֹת כּו'. וְאֵף בְּעַד אֶחָד הָנִי עֵדוֹת גְמוּר כַה"ג וּע"כ דְלָא אֶמְרִינוּ הִכִּי בְּמַעֲשֵׂה גְמוּר וּכְשִׁמְעִיד בְּתוֹרַת עֵדוֹת פּנ"ל וּא"כ נִרְאֵה דְשִׁפִּיר יֵישׁ לְסַמְנוּף כָּאֵן עַל עֵדוֹת הַסּוֹפֵר שְׂלֵא כְּתַב קְמִיעַ לְאָדָם שְׂשִׁמוּ יַעֲקֹב קַאֲפִיל אֵלָא לָוָה שְׁהִי בַעַל אִשָּׁה זֹו.

וְכִינּוּן שְׁנַתְּבַרֵר לָנוּ שְׁהִי הַקְמִיעַ שְׂלוֹ מְוִתְרַת לְדַעַת מְהַר"ל וְהַעוֹמְדִים בְּשִׁטְתוֹ פּנ"ל: וְהִנֵּה בְּהִיתֵר אִשָּׁה זֹו מְצַד הַט"ע. בְּדַבְרֵי תוֹס' יְבָמוֹת ק"כ נִתְחַבְּטוּ הַרְאִשׁוֹנִים וְהַאֲחַרוֹנִים וְלָא הִעָנוּ דְבַר בְּרוּר וְהִנֵּה עֵתָה שְׂזַכִּינוּ שְׁנַדְפַּס סֶפֶר הַיִּשָּׁר הַגַּם שְׂיֵישׁ שֵׁם כְּמָה טְעִיּוֹת עַכ"ז יֵישׁ לְעַמּוּד מִתּוֹכֶם עַל כְּוִנַּת הַתּוֹס' בַּעֲזָה"י.

ר"ת דְיִיק מְדַלָא קְתַנִּי בְּמַשְׁנָה אִין מְעִידִין עַל הָאָדָם אֵלָא א"כ יֵישׁ בּוֹ פ"פ עִם הַחוּטָם. רַק אִין מְעִידִין אֵלָא עַל פ"פ כּו' מוֹכַח דְלָא קֵאִי כְּשִׁמְפִירִין בַּט"ע שְׁנָה הוּא פְלוֹנִי דְזֵה וְדֵאִי מְהַנִּי דְמַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם שְׂמַפִּירִין הַמַּת אֲפִי אַחַר י"ב חוּדְשׁ כּו' וְכִינּוּן שְׂאֶפְשָׁר לְהַכִּיר מְמִילָא אִין לְהַכְחִישׁ עֵדוּתָן שְׂל עֵדִים הָאוּמְרִים שְׂנִיכְרָ לָהֶם בַּט"ע שְׁנָה הוּא.

וְהִינּוּ כְּשִׁגּוּפּוֹ שְׁלָם כּו' דְכְּזֵה אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת בּוֹ ט"ע גְמוּר שְׁהוּא פְלוֹנִי כּו'. אֵלָא מְתַנִּי מִיָּרִי שְׂאִין רַק הַחֲתִיכָה מְהַרְאֵשׁ שְׂיֵישׁ בּוֹ פְּדַחַת וּפְנִים וְחוּטָם וּבַחֲתִיכָה כְּזוֹ א"א לְהִיּוֹת בּוֹ ט"ע גְמוּר שְׁנָה הוּא פְלוֹנִי שְׂמַאבֵּד ט"ע גְמוּר רַק סִימָן נִקְרָא שְׂאוֹתוֹ הַחֲתִיכָה נִרְאֵה לָהֶם שְׁהַפְּדַחַת וּפְנִים וְחוּטָם שְׂבַחֲתִיכָה זֹו הוּא כְּמוֹ פְּדַחַת וּפְנִים וְחוּטָם שְׂל פְלוֹנִי.

ובזוה אַמְרָה הַמְשַׁנָּה דְכַשְׁיֵשׁ כָּל הַג' חָשִׁיב סִמְנָן מְוֹבְהָק דְלֵא חָשִׁיב שְׂכִיחַ שְׂיִזְדַּמְן שְׂיִהְיֵי לְאָדָם אַחַר אוֹתָן הַג' פְּדַחַת וּפ"פ וְחוֹטָם שְׂיִהְיֵי נִדְמָה לְהַרְוֵאִים שֶׁהוּא שֶׁל פְּלוֹנִי אֲבָל כְּשֶׁחִסַּר אֶחָד מֵאלוֹ לֹא הָיָה סִי מְוֹבְהָק וְאִין מְעִידִין כּו' אַעפ"י שְׂיֵשׁ סִמְנִין בְּגוֹפּוֹ כּו' הִיָּינוּ סִמְנָן פְּרָטִי כּו' לְנֶעְלָה קָאִי אִין מְעִידִין אֲלֵא עַד ג' כּו' הִיָּינוּ עַל הַחֲתִיכָה מַג' אֵלּוּ שְׂאִינוּ אֲלֵא סִי וְאַחַר ג' מְשַׁתְּנָה וְשׁוֹב אִינוּ סִמְנָן מְוֹבְהָק.

אֲבָל בְּטב"ע גְּמוֹר הִיָּינוּ כְּשֶׁגּוֹפּוֹ שְׁלָם שְׂאִינוּ מְאָבָד הַטב"ע מְזַה לֹא מִיָּירִי וְדַאי מְהַנִּי גַם אַחַר ג' פִּינָן שְׂמַעִידִין בְּבִירֹר שְׁזָה הוּא. א"א שְׁנִשְׁתַּנָּה שְׂיִהְיֵי לְהַעֲדִים ט"ע בּוֹ שְׁזָה הוּא וְאִינוּ הוּא.

וְאִם הִי מְשַׁתְּנָה לֹא הִי נִיכָר לְהֵם בְּטב"ע שֶׁהוּא זֶה. וְזֶה פְּשׁוּט בְּעֵינֵי ר"ת ז"ל.

רַק בְּזֶה מְסַתְּפָק אִם אַחַר ג' וְגוֹפּוֹ שְׁלָם וְאִין לְהֵם בּוֹ טב"ע רַק נִיכָר לְהֵם ע"י סִמְנֵי כָּל הַגּוֹף שֶׁהַפְּדַחַת וּפְנִיָּים וְחוֹטָם וְרֵאשׁוֹ וְשִׁפְתוֹ וְסַנְטְרוֹ קוֹמְתוֹ עֲבִיּוֹ וְרַגְלֵיו נִרְאֶה לְהֵם שֶׁהַפְּל כְּמוֹ שֶׁהִי לְפְלוֹנִי אֶפְשָׁר דְמַהַנִּי ג"כ.

פִּינָן דְמַתְּנִי לֹא מִיָּירִי רַק מְחֲתִיכָה שְׂיֵשׁ בּוֹ ג' פְּדַחַת וּפ"פ וְחוֹטָם י"ל דְּנֹקָא בַּג' אֵלּוּ לְבַד אִין לְהַפִּיר אַחַר ג' אֲבָל ע"י סִמְנֵים מְכָל גּוֹפּוֹ אַף אַחַר ג' חָשִׁיב סִמְנָן מְוֹבְהָק כְּשֶׁנִּרְאָה לְהֵם כְּמוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי אַף שְׂאִין לְהֵם בּוֹ ט"ע לְהַעֲיֵד שְׁזָה הוּא רַק בְּתוֹרַת סִמְנֵים כּו' לְשֵׁט"ע הוּא הַפְּרָה בְּרוּרָה בְּלֵא סִמְנֵים.

רַק בְּהַפְּרָה שֶׁע"י הַסִּמְנֵים כּו' לְבִזָּה מְסַתְּפָק ר"ת דְּאֶפְשָׁר דְּכִינָן דַּג' הַנְּ"ל דְּחִנֵּי בְּמַשְׁנָה דְּחָשִׁיבִי סִי מְוֹבְהָק וְאַעפ"כ לֹא מְהַנִּי אַחַר ג' מִמִּילָא גַם סִמְנֵי כָּל גּוֹפּוֹ לֹא מְהַנִּי כּו' ל. אֲבָל בְּט"ע גְּמוֹר שְׁזָה פְּלוֹנִי פְּשִׁיטָא לִיהַ דְמַהַנִּי אַחַר ג' וְכֵן כְּשֶׁגּוֹפּוֹ שְׁלָם אַף דְּהַרְאֵשׁ אִינוּ שְׁלָם ע"ש.

וּבְאַמַּת שְׁחִילָק זֶה בְּכַמָּה דְּוֹכְתֵי בְּקִיּוּם שְׂמַפִּירִין הַעֲדִים בְּט"ע שֶׁהוּא כ"י וּבִין שְׂמַקְיָיִמִין ע"י דִּימוֹי שְׂכ"י יוֹצֵא מִמ"א שְׁדוּמָה לְכַתֵּב הַנְּ"ל. בְּזֶה מְחַלֵּק הַש"ס בְּיוֹצֵא מִת"י עֲצָמוֹ דְּאִימַר זִיּוּפִי זִיּוּפִי כּו' עַד שְׁנַדְמָה כְּמוֹ זֶה מִשָּׂא"כ בְּמַפִּירִין בְּט"ע א"א שְׂיִדְמָה כּו' כְּמִבְּנוֹרָא בְּש"ע וּפּוֹסְקִים שְׁם.

וְכַמוֹ מְקִיפִין בְּרִיָּאָה וְזֶה יִקְרָא רַק סִי שְׁנִרְאָה זֶה כְּמוֹ זֶה. וּבְזֶה אֶפְשָׁר לְטַעוֹת.

וּבְזֶה מִיָּירִי הַמְשַׁנָּה שְׁקָרָא סִמְנֵים שְׁנִרְאָה לְהֵם כְּמוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי כּו' ל. מִשָּׂא"כ בְּט"ע שְׁזָה הוּא כּו' ל: וּבְזֶה מְבִנוֹרָא לְשׁוֹן הַתּוֹסֵף וְאוֹמַר ר"ת דְּהִיָּינוּ כְּשֶׁאִין שְׁם אֲלֵא פְּרָצוּף כּו' אֲבָל כְּשֶׁכָּל גּוֹפּוֹ שְׁלָם אֶפִּילוֹ אִין כָּאֵן פְּדַחַת וְחוֹטָם נִיכָר הֵיטֵב ע"י סִמְנֵי הַגּוֹף כּו' פִּי דְאַף שְׂאִין מְעִידִין בְּט"ע שְׁזָה הוּא רַק סִמְנֵים שֶׁל כָּל הַגּוֹף שְׁנִיכָר לְהֵם כְּמוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי ג"כ י"ל דְמַהַנִּי פִּינָן דְמַתְּנִי לֹא מִיָּירִי רַק מְחֲתִיכָה שְׂיֵשׁ בַּה ג' אֵלּוּ אִם חִסַּר אֶחָד לֹא הָיָה סִמְנָן מְוֹבְהָק מִשָּׂא"כ, כְּשֶׁכָּל פְּרָטִי אֲבָרֵי גּוֹפּוֹ נִרְאֶה לְהֵם כְּמוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי י"ל דְמַהַנִּי.

וְאַח"כ כְּתָבוּ תוֹס' וְעוֹד דְשִׁמָּא דְנֹקָא בְּסִמְנֵים הוּא דְאִמַר הַכִּי אֲבָל בְּט"ע נִיכָר הֵיטֵב ע"י סִמְנֵי הַגּוֹף פִּינָן שְׂיֵשׁ כָּל גּוֹפּוֹ וְאַפְ"י אַחַר כְּמָה יָמִים. פִּי דְנֹקָא בְּחֲתִיכָה שְׂיֵשׁ בַּה ג' הַנְּ"ל דְּכָבֵר אֲבָד הַט"ע וְא"א שְׂיִהְיֵי בּוֹ ט"ע גְּמוֹר מִשָּׂא"כ בְּגוֹפּוֹ שְׁלָם שְׂאֶפְשָׁר לְהִיּוֹת בּוֹ ט"ע גְּמוֹר ע"י סִמְנֵי הַפְּרָה דְּכָל גּוֹפּוֹ דְהָא מִט"ע לֹא מִיָּירִי מַתְּנִי.

ואח"כ כתבו דכשאינו נחבל בפנים דבר פשוט דאפשר להפירו אפ"ל אחר כמה ימים ודאי מהני פשאומרים דניקר להם בט"ע שזה פלוני: ואח"כ כתבו ואפילו הוא אמת דהיכא שנתחבל בפצוץ אין מעידין עליו אלא תוך ג' ימים פינו ששאר גופו שלם וגם יכול להיות שהוא בתוך ג' פגון שא"י מתי נהרג אין לתלותו אלא בתוך ג' ימים דוקא.

פ"ל לע"ד שאין זה כלל מדברי ר"ת שהוא אינו מסתפק וכתב להדיא בס' הישר דלא משום עגונה מיקל אלא שהיא אמתה של תורה וכן כתב שם אח"כ אבל בט"ע גמור שישנו רובו שלם וראשו מעידין עליו אף אחר זמן מרובה אבל פשטנרו ופיו ושפתיו ושפמו וצנארו נשחת וגופו ושרתו נחתה ליכא ט"ע בכ"פ וחז' ופדחת אלא כמו סימנים שמעיד שדומה לפדחת ופ"כ וחוטם של פלוני כמו סימן מובהק לכ"ע דאורייתא אבל ט"ע ליכא אבל אי איכא ט"ע לית דין ול"ד דמעידין אפ"ל אחר כמה ימים ע"ש.

וגם לא הוזכר כלל שם בדברי ר"ת בספק תוך ג' ולא דיבר מזה ע"ש. רק נראה דהתו' כתבו אפ"ל אם אמת דהיכא שנתחבל כו'.

היינו אפ"ל נימא דלא כר"ת בזה רק דנתחבל בפניו לא מהני ט"ע דגופו. מ"מ הדין עכ"פ פינו שכל גופו שלם וגם יכול להיות שהוא תוך ג' אין לתלותו אלא בתוך ג' דוקא.

והפ"ל ג"כ לע"ד לא כמו שפ"ל הפוסקי' דתלינו לקולא בספק תוך ג' ונימא דכוננתם דיש ב' צדדים להקל דאף אם בודאי תוך ג' לא נסמוך אבל בס' אזלינו לקולא פ"עין ס"ס. דאם הנה הפירוש פן הנה להו לומר דאזלינו לקולא ומה זה שכתבו ואין תולין אלא בתוך ג' דוקא.

וכן למה שהבינו הפוסקים מדבריהם דלעולם אזלינו לקולא בספק תוך ג' אין הלשון מיושב כלל. ולכך לע"ד פשוט דכוננתם דאף אי נימא דגופו שלם ומפירין בט"ע אעפ"כ לא מהני אחר ג'.

וא"כ ע"כ צ"ל דאף שהעדים מפירין בט"כ פ' ואומרים שזה הוא מ"מ אנו אומרים דנדאי שקר דא"א להפיר בט"ע אחר ג' וא"כ ממילא בספק תוך ג' וגופו שלם ומפירין בט"ע שוב אמרינו דנדאי הוא תוך ג' פינו שעל זה עצמו מסופקים ואם הוא אחר ג' ע"כ משקרין שא"א להפיר בט"ע שוב זה עצמו הוכחה ברורה שהוא תוך ג' וכתבו שפיר דאין לתלות אלא בתוך ג' דוקא פנ"ל.

והחילוק פשוט דכשאין גופו שלם דאין בו ט"ע גמור בחתיכה מהראש פנ"ל רק סימן כמ"ש ר"ת להדיא שנתראה כמו של פלוני. ובזה אחר ג' פינו דעשוי להשתנות וכמו בשומא ונדמה שהוא כמו של פלוני אף דאינו פן וממילא גם בספק תוך ג' לא מהני כלל דהספק שמא אחר נ' ואין כאן סימן כלל ומודים התוס' דאזלינו לחומרא רק כשגופו שלם ויש להם ט"ע גמור ובזה לא נסתפקו התוס' שיש ט"ע גמור וט"ע גמור שידעין שזה הוא נדאי אין עשוי להשתנות שיהי' להעדים ט"ע גמור ע"י השנינו על אחר שהוא זה.

רק אי נימא דלא מהני אחר ג' אף שאומרים שיש להם ט"ע ע"כ הטעם דאנו אומרים שא"א להיות בו ט"ע גמור אחר ג' שמתחיל הצורה עד שא"א להפיר בט"ע גמור מי הוא ואף שמעידים שיש בו ט"ע טועים או משקרין אבל לא שדומה להם על אחר שזה.

וא"כ שפיר בספק תוֹף ג' ודאי מותרת ממ"נ דאי שיש באמת ט"ע גם אחר ג' כר"ת ואי אין ט"ע אחר ג' א"כ העדים שאומרים שיש להם ט"ע שוב נתברר שהוא תוֹף ג' ונקא דאל"כ היינו צריכים לומר דטועים או משקרים.

ומדוקדק היטיב לשון התוס' ואפי' כו' מ"מ פיון שכל גופו שלם כו' וגם יכול להיות כו' שוב אין לתלות אלא בתוֹף ג' ונקא וזה ברור לע"ד בכוננת התוס': הרשב"א ו"ל כתב שמצא כתוב בשם התוס' ויכול להיות שבמצא הרוג וא"י אי תוֹף ג' תולין בתוֹף ג' כו' וכתבו שהתוס' עצמם מסתפקים בדבר ואחריו נמשך הריב"ש שכתב מאחר שהתוס' כתבו ויכול להיות דמספקא להו ע"ש.

ונראה שהי' להם גירסא אחרת דלתנ"ס' שלפנינו הך ויכול להיות לא קאי על הדין רק ויכול להיות שהוא תוֹף ג'. ואי אפשר לפרש שום פ"י אחר ולא מספקא להו כלל גוף כא (שו"ת) הדין רק תולין בנדאי בתוֹף ג'.

וכן מבואר ברא"ש וטור ור"י נכ"ג דלא מספקא להו כלל רק כתבו בשם התוס' בפשיטות וא"כ הי' נראה לע"ד מאחר שמבואר ברשב"א בחידושי' שאיני חולק על התוס' רק משום שגם הם כתבו ואפשר דמספקא להו.

ואף הוא נשאר בהדבר צריך תלמוד. והוא משום שלא ראה רק דברי תוס' שמצא וא"כ מאחר שכתב התוס' שלפנינו וכל הפוסקים הנ"ל הביאו דפשיטא להו ואי הוי שמעו הרשב"א וריב"ש לא היו חולקים עליהם כנ"ל: וגם בענין הט"ע אחר ג' נראה שלא ראו דברי ר"ת עצמם בספר הישר דהא עיקר ראי' שלהם לדחות דברי ר"ת מהא דכרמי ודגלת ע"ש.

ור"ת הביא בעצמו ראי' זו וכתב דאיירי התם שלא הי' בו ט"ע דאכלוה פנורי וזה הוא הרבובתא במה דאמר אפומא דשושבינ' כו' דאף שהי' שושבינו והי' מכירו היטיב ואעפ"כ לא הי' לו בו ט"ע גמור וזה ריעותא ואעפ"כ אנסב' עפ"י ההפך דפדחת ופ"פ וחוטם שהוא סי' מובהק ע"ש.

גם מה שהקשה רשב"א וכל הפוסקים דמתני' סתמא קתני אפילו גופו שלם כו'. ג"כ מבואר להדיא בדברי ר"ת דאדרבה דייק מלשון המשנה דגופו שלם הוי לי' למיתני אין מעידין על האדם אלא א"כ יש בו פ"פ וחוטם ומדתני אין מעידין אלא על פ"פ כו' היינו מבואר דקאי רק אחתיכה כו' ע"ש.

וכן קושיא הב' לא קשה ע"ש. וכן מ"ש עוד מדסיים אע"פ שיש סימנים בגופו כו' ג"כ מיישב שם פיון דברי שא מייירי בסימני פדחת וחוטם שא"א ט"ע בחתיכה כו' אמר אה"כ דאף שיש סימנים בגופו פ"פ ג"כ לא מהני משא"כ בגופו שלם דיש ט"ע ממש לא מייירי מתני' כלל דפשוט מהני כנ"ל הארכתי בזה לפי שהוא מקצוע גדול ולא נתבאר בדברי הפוסקים: וממילא למ"ש נראה דגם בספק אישתי שעה א' אחר שהועלה מהמים דפסק ה"ן ו"ל דלדברי הפל אזלינן לחומרא דגם ר"ת מודה דזמן מועט לא תלינן שהוא תוֹף שעה ע"ש והינו לטעמי' כמו שסוברים בדברי ר"ת דאזלינן לקולא בספק תוֹף ג' שייך חילוק הנ"ל.

אָבֵל לַמִּישׁ אִ"כ כִּינֹן שְׁמַעֲיָדִין שְׁיֵשׁ לָהֶם ט"ע גְּמוּר א"כ גַּם בְּאַיִשְׁתֵּהי ע"כ אוֹ דְמֵהֲנִי ט"ע גְּמוּר בְּגוּפוֹ שְׁלֵם וְאִי לֹא מֵהֲנִי דְתַפַּח א"כ ע"כ אָנוּ אוֹמְרִים שֶׁאֵל לְהִיּוֹת ט"ע גְּמוּר כְּשֶׁנִּשְׁתַּהֵּה שְׁעָה דְתַפַּח וְשׁוּב סָפֵק אִיִּשְׁתֵּהי אָנוּ אוֹמְרִים שְׁוֹדַאי לֹא שְׁעָה שְׁהָרִי מְעִידִים שְׁיֵשׁ לָהֶם בּוֹ ט"ע גְּמוּר וְע"כ דְּלֹא אִיִּשְׁתֵּהי אוֹ דְאָרְף בְּאַיִשְׁתֵּהי מֵהֲנִי ט"ע גְּמוּר וְכִמוּ בְּסָפֵק תּוֹף ג' דְּמוֹתֶרֶת מִטַּעַם הַנִּלְכָּן: וְעֵינֵינוּ בִּס' נ"ב וְשֶׁאֵר אַחֲרוֹנִים שְׁתַּמְהוּ תִּימָה הַפּוֹסְקִים דְּסָפֵק תּוֹף ג' מְוֹתֵר מֵהֲנִי דְדִיגְלַת דְּאֶסְקוּהוּ, בְּתֵר ה' יוֹמֵי מֵהַ בְּכַף אָרְף אִם וְדַאי נִיצוֹל אִזּוּ מְוֹתֶרֶת דְּעֵדִינֵנוּ סָפֵק תּוֹף ג' כִּינֹן שְׁאָנוּ מְסוּפְקִין שְׁאִינוּ הוּא דָּאִם הוּא וְדַאי מְוֹתֶרֶת שֶׁאֵל שְׁיִחְנִי ה' יָמִים בְּמִים וְע"כ אֵתָה חוֹשֵׁשׁ שְׁזָה שְׁנֹטְבַע נִיצוֹל.

וְא"כ זֶה הַנִּמְצָא סָפֵק תּוֹף ג' וּמְוֹתֶרֶת ע"ש שְׁהֶאֱרִיכוּ וּלְמ"ש אִין הַתְּחִלָּה לְקוֹשְׁיָא. שְׁמִבְּנֹאֵר לְהִדְיָא בְּדִבְרֵי ר"ת דְּלֹא מִיִּירֵי הֵתֵם בִּט"ע רַק שְׁנִשְׁחַת וְאֶכְלוּהָ כְּנֹרֵי שְׁאִין רַק סָפֵק וּבְזָה אָרְף בְּסָפֵק תּוֹף ג' אֶסוּרָה דְּלֹא אֶזְלִינוּ כְּלָל לְקוֹלָא.

רַק הַתּוֹסֵף כְּתִבוּ בְּיֵשׁ ט"ע גְּמוּר בְּזָה מֵהֲנִי סָפֵק תּוֹף ג' מִטַּעַם הַנִּלְכָּן. אַעֲפ"כ וְכִי מֵהַ פְּחִי לְדַבֵּר דְּבָר נֶגֶד גְּדוּלֵי הֶרָאִשׁוֹנִי ו"ל וּמְסַתְּמָא בְּקִיָּא בְּדִבְרֵי ר"ת ו"ל טְפֵי מִיָּנוּ.

עכ"פ לְסִנְיָה לְהַתִּיר יְהִי מֵאַחַר שְׁנִירָאִין הַדְּבָרִים שְׁהֶאֱמַת כֵּן: וְהִנֵּה עֵיקַר הֶרִיעוּתָא בְּעֵדוּת הַעֲדִים שְׁמַעֲיָדִים שֶׁהִי תְּפוּחַ קֶצֶת. וּבְתַפַּח מְבִנְאֵר בְּמַהֲרַח"ש וְק"ע דְּאָרְף לֹא אִיִּשְׁתֵּהי לֹא מֵהֲנִי.

וְאִין לְדִיִּיק מִלְּשׁוֹן הַרְמַב"ם וְנִתְפַּח כּו'. דְּכִינֹן דְּמִיִּירֵי בְּוֹדַאי נִתְפַּח ע"כ בְּלֹא אִיִּשְׁתֵּהי אָרְף שְׁנִתְפַּח מֵהֲנִי.

וְנִיְהוּ שְׁדַחוּ הַפּוֹסְקִים דְּבָרֵינוּ בְּאַשְׁתֵּהי מ"מ בְּלֹא אִיִּשְׁתֵּהי אֶפְשָׁר, מוֹדִים דְּאִינוּ נִרְאָה כְּלָל דְּהַרְמַב"ם ו"ל נִרְאָה דְּנִקְיֵט אוֹרְחָא דְּמִלְתָּא דְּשִׁנְשִׁתָּהּ נִתְפַּח אָבֵל אִין לְהוֹכִיחַ מְדִבְרֵינוּ דְּנִתְפַּח וְלֹא שְׁהִיָּהִי מוֹעִיל.

וְכֵן מִשְׁמַע מֵהַפּוֹסְקִים וְסִתִּימַת הַש"ס דְּדוֹקָא עַל סֵתֵם קְאָמֵר אִיִּשְׁתֵּהי מִתְפַּח תַּפַּח אָרְף שְׁאִינוּ נִיָּכָר. אָבֵל כְּשֶׁנִּיָּכָר שְׁתַּפַּח הָא חֲזִינוּ דְּאַיִשְׁתֵּהי.

אַעֲפ"כ נִרְאָה לְדַעַת ר"ת דְּגוּפוֹ שְׁלֵם אָרְף שְׁאִין כ"פ וְחוֹטֵם קִיָּים מֵהֲנִי. שׁוּב מֵהֲנִי גַם בְּתַפַּח קֶצֶת כְּשֶׁמְכִירִין בִּט"ע גְּמוּר דְּהָא כִּינֹן דְּקִיָּא עֲוֹבְדָא דְּדִיגְלַת רַק בְּלִיכָא ט"ע א"כ עֲלָה הוּא דְּקִיָּמֵר וְה"מ דְּחִזְיוּהַ בְּשַׁעֲתֵי אָבֵל בִּט"ע גְּמוּר יֵשׁ לוֹמֵר דְּמֵהֲנִי אָרְף וְדַאי אִיִּשְׁתֵּהי וְתַפַּח: וְיֵשׁ לְדַחוּת דְּאִין זֶה רַק עַל סֵתֵם אִיִּשְׁתֵּהי שְׁאִינוּ אֶלָּא חֲשֵׁשׁ שְׁמָא תַּפַּח וְע"ז שְׁפִיר דְּוֹקָא בְּלֹא ט"ע אָבֵל כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם בּוֹ ט"ע שׁוּב אֶמְרִינוּ דְּוֹדַאי לֹא תַּפַּח דָּאִם הִי תַּפַּח וְדַאי לֹא הִי לָהֶם ט"ע כְּנִלְכָּן.

מִשָּׂא"כ בְּרֹאִין שְׁנִתְפַּח אֶפְשָׁר דְּאָבֵד הַט"ע כְּמוֹ דְּאִינוּ שְׁלֵם כְּנִלְכָּן: אֶמְנָם בל"ז אִיָּהּ אֶפְשָׁר לְהִקָּל בְּלִי רֵאִי שְׁאִינוּ מְפִנְרֵשׁ בְּשׁוּם מְקוֹם דְּתַפַּח יְהִי מוֹעִיל הַט"ע. דְּאֶפְשָׁר דְּלֹא מִיָּקְרִי כְּלָל גּוּפוֹ שְׁלֵם אָרְף לר"ת דְּכִינֹן שְׁתַּפַּח י"ל דְּגַם הַגּוֹף תַּפַּח וְאָבֵד הַט"ע שְׁלוֹ.

וְלִשְׁוֹן הַר"ת בִּס' הַיִּשָּׁר אַעֲוֹבְדָא דְּדִיגְלַת אֶכְלוּהָ כְּנֹרֵי אוֹ תַּפַּח כּו' מִשְׁמַע דְּאִין בּוֹ ט"ע. אָרְף י"ל שְׁתַּפַּח לְגַמְרֵי עַד שְׁאִינוּ נִיָּכָר בִּט"ע וְאִזּוּ בְּאֶמַת א"א לְהַעֲיֵד עֲלֵינוּ בִּט"ע.

משא"כ תפח קצת ומעידים שניפך להם בט"ע לא חשדינו למשקרין וחסזינו שלא נתפח עד שיאבד ט"ע שלו. וזה נראה יותר.

ומהרח"ש בשם הרשד"ם כתב להתיר בנפוח קצת ובגופו שלם. אולם כתב בלי שום ראי'.

והרשד"ם סי' ר"ד כתב דא"א להכחיש המוחש שמי שעומד בי"ד או ה' ימים שלא נתפח מצד המים הנכנסים בו וא"כ איך אפשר להעיד עליו אלא שנראה דניהו דהגוף נתפח מצד המים אבל צורת הפנים עומד ואינו משתנה ע"ש.

וניהו דלכאורה לדבריו יש חומרא דכשפניו נפוח קצת ודאי דגם הגוף נתפח ואפשר דלא מיקרי גופו שלם גם לר"ת. אף שוב מוכח מהרא"ש וטור שפכתבו סי' י"ז דבלא ראה הטביעה אפי' לא ראה מיד שהועלה מהני בט"ע כשכל גופו שלם.

ולדברי רשד"ם ה'א הגוף ודאי תפח ומוכח דאף שתפח מיקרי כל גופו שלם לענין הט"ע וא"כ לדעת ר"ת ז"ל מותרת ע"י עדות ר' יעקב בר' אלי' שהעיד בט"ע גמור שהפירו שזהו ר' קאפיל בעל אשה זו כי שאר העדים לא העידו כלל על ט"ע מהגוף ופירושו שע"י הפנים הפירוהו וזה לא מהני בתפוח: אף רבו החולקים על ר"ת באין צורתו שלימה.

מ"מ אינו מוכרח בתפוח קצת. ובתשובת גנת ורדים פלל ג' סי' י"ח מיקל בתפח משם ר"ת.

אולם הוכיח זה מלשון המרדכי על קושא של ר"י שהעמיד שומרים ג' ימים וי"ל כו' אי גמי אפי' איכא שלפעמים דרפן להתנפח ואין יכולין להפירו מיהו היכא שאנו רואים ומפירין אותו יפה יכול להעיד עליו אפילו אחר ג' כו'.

ומזה הוכיח דאפילו תפח מהני כשפירין ע"ש. ואינו פלוג.

דאנה מבואר אף בתפוח כפונתו פשוטה דהעמיד שומרים דכשנתפחו אין מעידין כו' אבל כמה יש שאינם נתפחים וממילא כשפירין בט"ע אנו אומרים שלא נתפחו. ואין שום ראי' ברואין שנתפח.

ובנ"ב מ"ת סי' מ"ו התיר אף בנפוח בצירוף הפאס פלים דלא מושלי ע"ש ג"כ שאין זו מהיתר שלו. אולם כתב דבריו בלי ראי'.

ומ"מ ממ"ש הרא"ש ונהטור לר"ת דאפי' אח"ז שהועלה מהמים מהני ט"ע וקא אז הדרך שיהי' נפוח כדאמר אישתהי מיתפח תפח בש"ס. וא"כ הנה להם להזכיר דדוקא בלא תפח.

מזה נראה דאף בתפוח מיקל ר"ת. ויש לסמוך על הרשד"ם וג"ו עכ"פ בתפוח קצת ומהני עדות ר' יעקב בר' אלי'.

וגם עדות הב"ח אברהם צבי דאז הי' מקצת ראשו במים. והעלה בגנת ורדים פלל ג' סי' ה' לפשיטות דמהני אף מקצת במים בשם ס' פ"מ.

וגם מקצתו נפוח מיקל הגם דמצרף שם לס"ס. והרבה נשתמשו בס"ס ספק אישתהי וספק הלכה כר"ת.

מה שאינו נראה כלל לע"ד דלא מצאנו ס"ס רק פשיש ב' צדדים להתיר באלו אין הספק רק אם בעלה מת. רק הבירור אם זה הוא אם לא אישתהי ואפשר להפיר או כר"ת.

וגרע טובא משום אונס חד. ונראה פוננתם ג"כ לרבות צדדי היתר.

מ"מ בזה אפשר לדון כדבריו דבכל הנטבעים שצפים ע"פ המים הרבה פעמים פניהם למעלה מגולים ואעפ"כ לא חשו שתפח פניהם כמו אישתהי חוץ למים. וע"כ שמקצת במים צמתי ג"כ.

ובפסחים תפח תלטוש בצונן שהצונן שלמעלה אין מניחין לתפוח. אולם אין דמיונות אלו ראוי דכפי הטבע מהמים שיצורף כף צמתי משא"כ כשמעצמו אינו מונח כולו במים שלא מחמת טבע המים עכ"ז יש צירוף קולא.

לזאת אם יודעים ההעפט באיזה אצבע עכ"פ נראה לע"ד דיש להתירה הגם שלא צממה באיזה פרק בצירוף טעמים הנ"ל דעכ"פ הוי נדאי סי' אמצעי אז יש לסמוך על צדדי היתר הנ"ל צירוף הקמיע דעכ"פ לדעת מהר"ל מותרת פנ"ל והט"ע של העדים דג"כ כתבו הרבה פוסקים דלא חיישינן איך נשתנה להיות נדמה הט"ע לאיש זה באדם שיש לו סימן פנה.

ויש לחקור אח"ז כי הרבה מכירים הי' לו פה. ואם א"י כלל באיזה אצבע עכ"ז יש הרבה צדדים להתיר.

עכ"ז קשה עלי המשא להקל נגד הב"י וח"מ שמחמיר אף בכלים דלא מושלי וע"כ מחלק בין גט ונחמור ושוב אין הראות שכ' שלא לחוש לאבידה מדעת ראיות. ואף אם תדע באיזה אצבע דברי בטלים אם לא יסכים כבודו ושני גדולים מפורסמים בהוראה.

גם ראוי שלא להתירה עד אחר יב"ח כמ"ש הש"י דעכ"פ קצת ראוי ממה שלא נשמע מאחר שהי' חסר דעה ואין אומדנא מה שלא שב לביתו מיד נ"ר שלא נכשל בדבר הלכה ושלא תצא תקלה מת"י והנלע"ד כתבתי.

הק' יצחק מאיר תקצ"ט לפ"ק: סימן ג' שאלה ע"ד האשה פייגא ובעלה הי' שמואל בן פאליק שהלה לשותת י"ש תוף התחום ונעלם והלה מהאנשים שהלכו עמו. ובבבוקר שאלו עליו ולא בא לביתו ובקשוהו בכל הדרך ולא מצאוהו ואחר ג' שבועות מצאוהו בהנהר הסמוך לאותו הדרך ומחמת הקול הברה שהי' הוא צף על פני המים נתאספו כמה אנשים והוציאוהו מן המים והפירו אותו ושה הוא שמואל בן פאליק הנ"ל תיכף בתוף השעה שהוציאוהו ולא הי' בפניו שום פצע ונחברה ולא מכה כ"א נפחה פניו אעפ"כ הפירוהו ושה הוא בעצמו ואסהידו בפני ב"ד תרי סהדי בתורת עדות.

והחברה שאלה לאשתו אם יש לה סימנים בגופו ואמרה שיש לה היינו שיש לו רושם כו"י בין פתיפיו סמוך לפתף ימין. גם אמרה שתחת הזרועות השערות משונות זו מזו היינו שתחת זרוע אחת השערות כמו שערותיו שבראש שקורין רודא ותחת זרוע ב' השערות שקורין גרא.

עוד אָמַרָה שְׁעַל עוֹנָרָף וּסְבִיב לְבוּ יֵשׁ לוֹ רְשִׁימוֹת מַחֲמַת שְׁהִי חוֹלָה פִּי"א וְהַנִּיחוּ לוֹ גְּאָרְצִיבֶעַ לְרַפּוּאָה עַל אוֹתָן מְקוֹמוֹת וְנִשְׁאָר רְשִׁימָתָן בְּמַקּוֹמוֹת הַנִּזְ"ל וְהַפֵּל רְאוּ הַחֲבָרָה שְׁפֵן הוּא פֶּאָשֶׁר אָמַרָה עוֹד אָמַרָה שְׁעַל הָרֵאשׁ יֵשׁ אֵיזָה קְרַחַת וְכֵן הִי'.

תְּשׁוּבָה הִנֵּה ע"י הָעֵדִים אָף דְּבִשְׁנִים לֹא שְׁיִיף בְּדַמִּי וְהַב"ש סִי י"ז ס"ק צ' גִּסְתַּפֵּק אָף בְּלֹא חֲזִיוֹהָ בְּשַׁעֲתָי' בְּב' עֵדִים וְכֵן הַח"מ. אוּלַם בְּתִשׁוּבוֹת הַמִּינְחָסֶת סִי קכ"ח פֶּתַב לְהִדְיָא אִפִּי ב' עֵדִים לֹא מְהַנִּי בְּלֹא רְאוּהוּ מִיָּד.

וְגַם הֵם לֹא גִסְתַּפְּקוּ אֲלֵא בְּלֹא רְאוּ שְׁתַּפַּח רַק מְסַפֵּק אֲבָל פִּינּוֹן שְׁהַעֲיָדוּ שְׁתַּפַּח י"ל לִכ"ע לֹא מְהַנִּי דָּאָף דְּלִשׁוֹן הַרְמַב"ם ז"ל פֶּרֶק י"ג מֵה"ג וְאֵם שְׁקָה כו' וְנִתְפַּח אֵין מְעִידִין עָלָיו שְׁהִרִי גִשְׁתַּנָּה דַחֲזִינָה לְאַלְתֵּר אָף שְׁנִתְפַּח מְהַנִּי וְכ"כ הַלַּח"מ שָׁם.

וְכֵן מִשְׁמַע מִדְּבָרֵי הַה"מ שְׁפִי דְּבָרָיו פֶּשְׁרוֹאִין שְׁלֹא נִתְפַּח מְהַנִּי גַם אַח"כ. אָף אֵין לְסַמְּוֹד פֶּלֶל עַל זֶה דֵּהַה"מ מְפָרֵשׁ בְּדְבָרֵי הַרְמַב"ם עַלֵּהֶתָם שֵׁא"י אֵם תַּפַּח דְּלֵאֲלֵתֵר סֶתְמָא לֹא נִתְפַּח וְאַח"כ סֶתְמָא תַּפַּח וּלְכַד פֶּתַב שְׁקָה וְנִתְפַּח דְּכְשִׁשְׁקָה מְסַתְמָא נִתְפַּח.

וּלְדִיוְקָא פֶּשְׁרָאוּ שְׁלֹא תַּפַּח מְהַנִּי אַח"כ. אֲבָל לֹא לְהַתִּיר בְּלֵאֲלֵתֵר פֶּשְׁרוֹאִין שְׁתַּפַּח.

וְהַרְשָׁב"א וְהַר"ן דְּחוּ דְּבָרֵי הַרְמַב"ם גַּם בַּהַנִּזְ"ל וּמַחֲמִיר הַר"ן ז"ל אֲפִילוּ בְּסַפֵּק אֵיִשְׁתַּהִי. וְהַרְשָׁד"ם סִי ר"ד מִיְקַל בְּתַפַּח וְכֹתֵב דֵּא"א לְהַכְחִישׁ הַמּוּחַשׁ.

שְׁמִי שְׁעוֹמֵד בֵּינֵם ד' או' ה' יָמִים שְׁלֹא יִתְפַּח מִצַּד הַיָּמִים הַנִּכְנָסִים בּוּ וַא"כ אֵיף אֲפֶשֶׁר לְהַעֲיָד עָלָיו. אֲלֵא שְׁנִרְאָה גִיְהוּ שְׁהַגּוֹף נִתְפַּח מִצַּד הַיָּמִים אֲבָל צוּרַת הַפְּנִיִם עוֹמֵד וְאֵינוֹ מִשְׁתַּנָּה כִּי הַיָּמִים מְעַמִּידִין צוּרְתוֹ וְכֵן נִרְאָה דְּקָדוּק לְשׁוֹן שְׁכַתְּבַת שְׁהַיָּמִים מְעַמִּידִין אוֹתוֹ שְׁלֹא יִשְׁתַּנָּה צוּרְתוֹ וְהִנֵּה דִי שְׁיֵאֵמֵר שְׁלֹא יִשְׁתַּנָּה.

מֵה קָרָא דְקֶאֱמֵר אֲלֵא כַּנִּזְ"ל וְכֵן פִּירֵשׁ"י בְּפִירוּשׁ צוּמְתִין צוּרַת הַפְּנִיִם וְאֵין מְנִיחִים אוֹתוֹ לְתַפּוּחַ וּלְהַשְׁתַּנּוּת מִשְׁמַע בְּפִירוּשׁ כַּמ"ש. וְאֵינוֹ מְבִין מִדְּבָרָיו אֵי פְּוֹנְתוֹ אָף שְׁפָנְיוֹ נְפוּחַ ג"כ מ"מ מְעַמִּיד הַצּוּרָה שְׁאֲפֶשֶׁר לְהַפִּירוֹ בַּט"ע.

אוּ פְּוֹנְתוֹ אָף שְׁהַגּוֹף נְפוּחַ מ"מ צוּרַת הַפְּנִיִם מְעַמִּיד שְׁלֹא יִתְפַּח וְכֵן מִשְׁמַע מֵהוֹכָחָה שְׁלוֹ מְלִשׁוֹן רִש"י שְׁכַתְּבַת לְהִדְיָא אֵין מְנִיחִין אוֹתוֹ לְתַפּוּחַ. אָף אֲפֶשֶׁר דְּתַרְנוּןִיְהוּ חֲדָא הוּא לְתַפּוּחַ וּלְהַשְׁתַּנּוּת הִינֵנוּ שְׁיִהֵה נְפוּחַ כ"כ שְׁיִשְׁתַּנָּה עִי"ז.

וּב"כ וּב"כ אֵין לְסַמְּוֹד עָלָיו שְׁמַהֲרַח"ש דְּחָה דְּבָרָיו וְהַרְשָׁד"ם פֶּתַב בְּלִי רְאִיָּה שְׁמַרְש"י אֵין שׁוּם מִשְׁמַעוֹת רַק פֶּשְׁרָאִין נִרְאָה פְּנִי נְפוּחַ. וּבְתִשׁוּבַת גִּינַת וְרָדִים פֶּלֶל י"ח מִיְקַל בְּתַפַּח וְהוֹכִיחַ מְלִשׁוֹן הַמְרָדְכִי עַל קוֹשְׁיָא שְׁל ר"י שְׁהַעֲמִיד שׁוּמְרִים ג' יָמִים וִי"ל כו' א"נ אֲפִילוּ אֵיפֹא שְׁלַפְעָמִים דְּרַפֵּן לְהַתְנַפֵּחַ וַא"י לְהַפִּירוֹ מִיְהוּ הִכָּא שְׁאֵנוּ רוֹאִין וּמְפִירִים אוֹתוֹ יָפָה יְכוֹל לְהַעֲיָד עָלָיו אֲפִילוּ אַחַר ג' כו' וּמִזֵּה הוֹכִיחַ דָּאָף תַּפַּח מְהַנִּי פֶּשְׁמִפִּירִין ע"ש.

וְאֵין רְאִיָּתוֹ פְּלוּם דְּכּוֹנְנָתוֹ פֶּשׁוּטָה אָף דְּסֶתְמָא דְרַף לְהַתְנַפֵּחַ אֲבָל יֵשׁ שְׁאֵין נִתְפַּחִין וּמְמִילָא פֶּשְׁמִפִּירִין בַּט"ע אָנוּ אוּמְרִים שְׁלֹא נִתְפַּחוּ. וְאֵין רְאִיָּה עַל שְׁרוֹאִין שְׁנִתְפַּח אֲמַת שְׁלִדְעַת ר"ת אֵין רְאִיָּה לְאַסּוֹר ג"כ דְּמְפָרֵשׁ עֲבֻדָּא דְּדַגְלָת וְכַרְמֵי שְׁלֹא הָיָה ט"ע רַק חֲתִיכָה כו' וְהַשְׁאָר אֲכֻלוּהוּ פְּוֹנְרֵי וְרַק סִימְנִין חֲשִׁיבֵי וְקַמ"ל רְבוּתָא אֲפּוּמָא דְשׁוּשְׁבִינֵי אָף שְׁהִנֵּה מְפִירוֹ תְּמִיד הֵיטֵב וְאַעֲפ"כ לֹא הָיָה לוֹ בּוּ ט"ע רַק סִימְנִין שַׁע"י חָחוּ וּמ"מ אֲנָסְבִי'

וא"כ עלה קאי הך דאבל אישתהי מיתפח תפח ולא הוי סימנין הט"ע של התתיכה אבל בט"ע גמור י"ל דארף ונדאי תפח מהני פיון שמעידין שהפירוהו ע"כ שלא תפח כ"כ שלא יהיה ניכר.

מ"מ אין הוכחה שיהיה מהני בתפח דדילמא מ"מ בתפח קים להו לחכמים שא"א שיהיה ט"ע. מ"מ משמעות דברי ר"ת מדכתב סתם דבט"ע מעשים בכל יום אפילו אחר י"ב חודש.

והא מסתמא תפח שהדרף לנפוח בזמן רב. א"כ עכ"פ היה לו להתנות כשלא ראינו שנתפח.

משמע דארף תפח מהני: ואף שנתלקו על ר"ת ואין הש"ע סומך עליו באישתהי.

מ"מ פבר ביארתי במ"א בעזה"י שמה שנתחבטו הפוסקים הרבה בדברי תוס' יבמות ק"כ ולא העלו דבר ברור הוא לפי שלא ראו דברי ר"ת בעצמם רק מלשון שפתבו בתוס'. ועתה שזכינו לס' הישר לר"ת הגם שיש כמה טעיות שם.

יש לעמוד מתוכם על פונת התוס'. וע"ש ד' פ"ה ר"ת דייק מדלא תני אין מעידין על האדם אלא א"כ יש בו פ"פ עם החוטם רק אין מעידין אלא על פ"פ עם החוטם.

מוכח דלא קאי כשמכירין בט"ע שזה פלוני דזה נדאי מהני דמעשים בכל יום שמכירין המת אפילו אחר י"ב חודש. וכיון שאפשר להפיר ממילא אין להכחיש עדותו של עדים שאומרים שניכר להם בט"ע שזה הוא.

והיינו כשגופו שלם אפילו נחתך חוטמו וכה"ג. אלא מתני' מייירי שאין רק מהתתיכה מהראש שיש בו פדחת ופניו וחוטם ובחתיכה פזו א"א להיות בו ט"ע גמור שזה פלוני שמאבד הט"ע גמור.

רק סימן נקרא שאותה חתיכה נראה להם שפדחת ופנים וחוטם הוא פמו פדחת ופנים וחוטם של פלוני ובזה אמרה המשנה דכשיש כל הג' חשיב סי' מובהק דל"ש שיינדמן שיהי' לאחר אותן הג' שיהיה נדמה להרואים שהוא זה אבל כשחסר אחד מאלו לא הוי סי' מובהק ואין מעידין אע"פ שיש סי' בגופו כו' היינו סימנין פרטי ועלה קאי אין מעידין היינו על החתיכה כנ"ל שעד ג' ימים אינו משתנה ואחר ג' משתנה ושוב אינו סימן.

אבל בט"ע גמור היינו כשגופו שלם שאין מאבד הט"ע מזה לא מייירי ופשוט דמהני אחר ג' פיון שמעידין בבירור שזה הוא א"א שישתנה שיהיה ט"ע להעדים שזה הוא ואינו זה וזה פשוט בעיני ר"ת ז"ל רק בזה מסתפק אם אחר ג' וגופו שלם ואין להם בו ט"ע רק ניכר להם ע"י סימני הגוף שהפדחת וראשו ופניו וחוטמו ושפתיו וסנטרו וקומתו ועביו ורגליו נראה להם שהוא פמו של פלוני אפשר דמהני ג"כ פיון דמתני' לא מייירי רק בסי' שע"י חתיכה מפ"פ ופדחת וחוטם בזה דוקא א"א להפיר אחר ג' כשהוא רק סימן בלא ט"ע אבל ע"י סימני כל גופו אף אחר ג' חשיב סי' מובהק כשנראה להם פמו של פלוני אף שאין להם בו ט"ע רק כשנראה להם פשל פלוני שהוא רק סימן י"ל דמהני ג"כ בכל גופו בתורת סימנים כנ"ל שט"ע הוא הכרה ברורה שזה הוא בלא סימנין.

רק בהכרה שע"י סימני כל גופו מסתפק ר"ת אחר ג' ובאמת שחילוק זה בכמה דוכתי בקיום שמפירין בט"ע אף ביוצא מתחת נדי עצמו לא חיישינו שזיגף עד שידמה בט"ע שזה כ"י וכשמקיימין ע"י דימוי דוקא יוצא מתחת יד אחר ע"ש.

וכמו מקיפין בריאה. וכדימוי החתיכות דמס' ע"ז ד' מ' ובזה מיירי המשנה.

משא"כ בט"ע: ובזה מבואר לשון התוס' ואומר ר"ת דהיינו דוקא פשטין שם אלא פרצוף אבל פשפל גופו שלם אפילו אין פאן פדחת וחוטם ניקר היטב ע"י סימני הגוף כו' פי' דאף שאין מעידין בט"ע שזה הוא רק סימני כל הגוף שנראה להם פשל פלוני שזה רק סימנים ג' כ"י"ל דמהני כיון דמתני' מיירי בלא ט"ע רק סימנים ואעפ"כ דוקא ג' אלו צריף כל הג' משא"כ פשפל פרטי איבריו נראה להם שדומה פנ"ל: ואח"כ כתבו תוס' ועוד דשמה דוקא בסי' הוא דאמר הכי אבל בט"ע ניקר היטב ע"י סימני הגוף כיון שיש כל גופו באפילו אחר כמה ימים כו'.

פי' דדוקא בחתיכה שיש בה ג' הנ"ל שכתב אבד הט"ע וא"א שיהיה ט"ע גמור משא"כ בגופו שלם שאפשר להיות בו ט"ע גמור ע"י סי' כל גופו ואח"כ כתבו דכשאינו נחבל בפניו דבר פשוט דאפשר להפירו אפילו אחר כמה ימים.

ונדאי מהני שאומרים שניקר להם בט"ע שזה הוא. ואח"כ כתבו באפילו הוא אמת דהיכא שנתחבל בפרצוף אין מעידין עליו אלא תוף ג' כיון ששאר גופו שלם וגם יכול להיות שהוא בתוף ג' כגון שא"י מתי נהרג אין לתלותו אלא בתוף ג' ימים דוקא.

פי' לע"ד שאין זה כלל מדברי ר"ת שהוא אינו מסופק וכתוב מפניו בספר הישר דלא משום עיגונא מיקל אלא שהוא אמתה של תורה וכן כ' שם אח"כ אבל בט"ע גמור שישנו רובו שלם וראשו מעידין עליו אפילו אחר זמן מרובה אבל כשנסטרו ופיו ושפתיו ושפמו וצוארו נשחת מגופו ושדרתו נחתה ליכא ט"ע בפ"פ וחוטם ופדחת אלא כמו סימנים שמעיד שדומה לשל פלוני כמו סי' מובהק לכ"ע דאורייתא אבל ט"ע ליכא אבל אי איכא ט"ע לית דין ולית דיין דמעידין אפילו אחר כמה ימים כו' וכל המחמיר בדבר אינו אלא חוטא כו' ע"ש וגם לא הוזכר כלל בדברי ר"ת בספק תוף ג' ולא דיבר מזה ע"ש.

רק נראה דהתוס' כתבו זה אפילו אם אמת דהיכא שנתחבל כו' היינו אפילו נימא דלא כר"ת בזה רק דבנתחבל בפנים לא מהני ט"ע דגופו אחר ג' מ"מ עכ"פ הדין כיון שפל גופו שלם וגם יכול להיות שהוא תוף ג' אין לתלותו כו'.

והפ' ג' כ"ע"ד לא כמו שפירשו הפוסקים דתלינו לקולא בספק תוף ג' ונימא פנונתם דיש שני צדדים לקולא וניהו דבונדאי אחר ג' לא סמכינאבל בספק מקילין. דאם הנה הפירוש פנ"ל הנה להם לומר דאזלינו לקולא ומה זה שכתבו אין לתלותו אלא בתוף ג' דוקא.

ולכך לע"ד פשוט פנונתם דאף אי נימא דבגופו שלם ומפירין בט"ע אעפ"כ לא מהני אחר ג' א"כ ע"כ צ"ל דאף שהעדים מעידין שמפירין אנו אומרים שהוא שקר דא"א להפיר בט"ע אחר ג' א"כ ממילא בספק תוף ג' וגופו שלם ומפירין בט"ע שוב אמרינו

דונדאי הוא תוף ג' פִּינן שע"ז עֲצָמוּ מְסֻפָּקִין וְאִם אַחַר ג' ע"כ מְשַׁקְרִין א"כ הָיָה עֲדוּת בְּרוּר שְׁנוּדָאֵי תוּף ג' וְלִכְּהַּ מְפִירִין בַּט"ע דְּאֵי אַח"כ לֹא הָיָה בּוֹ ט"ע.

וְכַתֵּב שְׁפִיר דְּאִין לְתַלּוּתוֹ אֲלֵא בְּתוּף ג' דְּנֻקָּא. וְהַחֲלִיק פְּשׁוּט דְּכַשְׂאִין גּוּפוֹ שְׁלֵם שְׁאִין בּוֹ ט"ע רַק סִימָן בְּחִתִּיכָה מְרֵאשׁ כַּנ"ל כַּמ"ש ר"ת לְהַדְיָא שְׁנֵרְאָה פְּשֵׁל פְּלוּנֵי וּבְזָה אַחַר ג' לֹא מְהַנֵּי פְּסִימָן הַעֲשׂוּי לְהַשְׁתַּנּוֹת כְּמוֹ בְּשׁוּמָא וְנִדְקָה פְּשֵׁל פְּלוּנֵי אַף שְׁאִינוּ כֵּן בְּזָה לֹא מְהַנֵּי גַם בְּסַפֵּק תוּף ג' דְּהַסְפֵּק שְׁמָא אַחַר ג' וְאִין כָּאן סִימָן וּמוֹדִים הַתּוֹס' דְּאֲזַלְיָנּוּ לְחֻמְרָא רַק בְּגוּפוֹ שְׁלֵם וַיֵּשׁ לָהֶם ט"ע גְּמוּר וּבְזָה לֹא נִסְתַּפְּקוּ תוֹס' שַׁט"ע אִין עֲשׂוּי לְהַשְׁתַּנּוֹת שַׁע"י הַשְּׂיָנוּי יִהְיֶה לָהֶם ט"ע שְׁזָה וְהוּא אַחַר.

רַק אֵי נִימָא דְלֹא כַּר"ת הַטַּעַם הוּא שַׁא"א לְהִיּוֹת ט"ע אַחַר ג' שְׁמַתְבַּלְבֵּל הַצּוּרָה שַׁא"א לְהַפִּיר מִי הוּא. וְא"כ אַף שְׁמַעֲיָדִים טוֹעִים אוֹ מְשַׁקְרִים וְא"כ שְׁפִיר בְּסַפֵּק תוּף ג' וְדָאֵי מְוַתֵּר מַמ"נ דְּאֵי שְׁיֵשׁ ט"ע גַּם אַחַר ג' כַּר"ת מְוַתֵּר וְאֵי דְלֹא כַּר"ת וְאִין ט"ע ע"כ מוֹכַח שְׁהוּא תוּף ג'.

וּמְדוּנֵיק לְשׁוֹן הַתּוֹס' אֲפִילוּ כו': וְהַרְשָׁב"א ז"ל כָּתֵב שְׁמַצָּא כְּתוּב בְּשֵׁם הַתּוֹס' וַיְכוּל לְהִיּוֹת שְׁבִנְמָצָא הָרוּג וְא"י אִם תוּף ג' תּוּלִין בְּתוּף ג' וְכַתֵּב שְׁהַתּוֹס' עֲצָמָם מְסַתְּפָקִים בְּדָבָר וְאַחֲרָיו נִמְשָׁף הָרִיב"ש שְׁכַתֵּב מֵאַחַר שְׁהַתּוֹס' כְּתוּבוֹ וַיְכוּל לְהִיּוֹת דְּמַסְפָּקָא לְהוֹ ע"ש.

וְנִרְאָה שְׁהֵיָה לָהֶם גִּירְסָא אַחֲרֵת דְּלַתּוֹס' שְׁלַפְנֵינוּ הֵךְ וַיְכוּל לְהִיּוֹת לֹא קָאֵי עַל הַדִּין רַק וַיְכוּל לְהִיּוֹת שְׁתוּף ג' וְא"א לְפָרֵשׁ בַּע"א וְלֹא מְסַפָּקָא לְהוֹ כָּלֵל וְכֵן מְבִנְיָא בְּרֵא"ש וְטוּר וְר"י דְלֹא מְסַפָּקָא לְהוֹ.

וְא"כ הִי נִרְאָה מֵאַחַר שְׁמְבִנְיָא בְּרֵשָׁב"א בְּחֻדוֹשֵׁי שְׁאִינוּ חוֹלֵק עַל הַתּוֹס' רַק מֵאַחַר שְׁגַם הֵם כְּתוּבוֹ וְאֲפִשֵׁר וְאֵף הוּא נִשְׁאָר בּוֹ הַדְּבָר צָרִיף תְּלַמוּד. וְהוּא מְשׁוּם שְׁלֹא רָאָה רַק דְּבָרֵי תוֹס' שְׁמַצָּא.

וּמֵאַחַר שְׁבַתּוֹס' שְׁלַפְנֵינוּ וְכָל הַפּוֹסְקִים הִבִּיאוּ שְׁאִין סַפֵּק לָהֶם. וּבַס' הִיָּשֵׁר מְבִנְיָא כֵּן. י"ל דְּאֵי הָנֵי שְׁמַעוּ הַרְשָׁב"א וְרִיב"ש לֹא הָיוּ חוֹלְקִין. וְגַם בְּעֵנֵן הַט"ע אַחַר ג' נִרְאָה שְׁלֹא רָאוּ דְבָרֵי ר"ת בְּסַפֵּר הִיָּשֵׁר דְּהָא עֵינָר רְאִיָּתָם לְדַחוּת מְהֵא דְּכַרְמֵי וּדְגַלְת ע"ש.

וְר"ת עֲצָמוּ הִבִּיאוּ זֶה וְכַתֵּב דְּאִיָּרֵי שְׁלֹא הִי בּוֹ ט"ע דְּאֲכַלְוּהָ כְּנֻרֵי וְזֹאת הוּא הַרְבוּתָא אֲפֻנְיָא דְּשׁוֹשְׁבֵינֵי שְׁהִי מְפִירוֹ וְאֵעִ"כ לֹא הִי בּוֹ ט"ע גְּמוּר וּמ"מ אֲנָסְבֵי ע"כ הַהַפְּרָה דַּכ"פ וּפְדַחַת וְחֻטָּם שְׁהוּא סִימָן מְוַבְהָק.

גַּם מ"ש רְשָׁב"א וְשְׁאָר פּוֹסְקִים דְּמַתְנֵי סְתָמָא קַתְנֵי אֲפִילוּ גּוּפוֹ שְׁלֵם. ג"כ מְבִנְיָא לְהַדְיָא בְּדָבָרֵי ר"ת דְּאֲדַרְבָּה מְלִשׁוֹן הַמְּשֻׁנָּה דִּיִּיק מְדַלָּא תְנֵי עַל הָאָדָם כַּמ"ש שְׁם מְדַתְנֵי אֲלֵא עַל פ"פ עִם הַחֻטָּם מְבִנְיָא שְׁאִין רַק חֲתִיכָה מֵאֵלוֹ ג'.

וְכֵן קוֹשֵׁיָא הֵב' לֹא קָשָׁה וְכֵן מ"ש עוֹד מְדַסִּיִּים אַע"פ שְׁיֵשׁ סִי בְּגוּפוֹ כו' ג"כ מִיִּישֵׁב שְׁם כִּינּוּן דְּבָרֵי שְׁאֵא בְּסִמְנֵי שַׁע"י הַהַפְּרָה תְנֵי אַח"כ אַף שְׁיֵשׁ סִי פְּרֻטִים. אֲבָל בַּט"ע לֹא מִיָּרֵי כָּלֵל דְּפִשְׁיָא מְהַנֵּי: וּמִמִּילָא לַמ"ש גַּם בְּסַפֵּק אִישְׁתַּהֵי שְׁעָה א' דְּפִסַּק הָר"ן ז"ל

דלד"ה אָזלינן לחומרא דגם ר"ת מודה בזמן מועט לא תלינן שהיא תוף שעה ע"ש והיננו לטעמם שסוברים בדברי ר"ת דתלינן לקולא בספק שינה טעם הנ"ל.

אבל למ"ש א"כ פנין שמעידים שיש להם ט"ע גמור ג"כ שינה סברת תוס' או דמהני ט"ע גמור בגופו שלם או דא"א להיות ט"ע באישתיהי שוב ע"כ הנה תוף שעה ומותרת פנ"ל: וא"כ הנה נראה דיש לסמוך על ר"ת ורשב"ם אחיו שהסכים עמו שם.

ומ"מ קשה מאוד לדבר דבר נגד הראשונים ו"ל רשב"א ור"ן וריב"ש שסוברים בדעת ר"ת פנ"ל. מ"מ האמת פן כמ"ש בס' הישר: וא"כ ה"ל נראה פנין דאישתיהי עכ"פ סתמא תפח ואעפ"כ התירו תוס' אחר כמה ימים מתמת דברי ר"ת הנ"ל וכן הרא"ש וטור בלא ראו הטביעה ובש"ע הרמ"א ו"ל.

א"כ מוכח מדבריהם דאף תפח ג"כ מהני ההפכה בט"ע דאל"כ איך כתבו להתיר בלא חזיוה בשעת'ל' כו' הא אמר בגמרא דתפח והנה להם להתנות בלא תפח עכ"פ. ומצאתי פן בתשובות גאונים בתראי סי' ד' הג' מהר"י הלוי אחי הט"ז ורבו שכתבו ואפשר דהא דאמר בגמרא דדונקא באישתיהי מתפח תפח היינו דבשעה נדאי תפח שפן רגילות אבל אה"נ אי תפוח תוף שעה נמי אסור פי נשתנה פניו ואינו ניקר מ"מ אין לחוש לזה דהא הרא"ש וטור ומהרמ"א פסקו דכשלא ראו הטביעה נאמן אפילו באישתיהי כמה ימים אף שפך נתפח והוא מטעם כדפרישית שאף באישתיהי ונתפח אפשר להפירו אם מדקדק היטב ותדע דאל"כ הני לי' לתלמודא לחלק נמי מיניה ובי' דאף חזיוה בשעת'ל' אי מתפח אין מעידין כו'.

ואח"כ כתב ואפילו את"ל דלשאר הפוסקים אי נדאי איתפח אפילו תוף שעה אין מעידים הא העדים אחרים כו' ע"ש. עכ"פ סבר שמוכח מהרא"ש וטור דאף נפות מהני בלא ראו הטביעה.

ואף דלמ"ש בדברי ר"ת אין הוכחה די"ל דבסתם מיירי ואף שהדבר לנפות אחר שעה מ"מ נדאי לא הני וכשמפירין בט"ע שוב פנין דהני עדות גמור מורה שע"כ לא תפח מדהפירוהו בט"ע דאי תפח ה"ל מאבד הט"ע וכטעם הנ"ל.

אבל ראו שנתפח אין ראיה דאפשר קים להו דנדאי אין בו ט"ע מ"מ נראה דעכ"פ ה"ל להם להתנות דוקא כשלא ראו שנתפח פנ"ל מוכח פנ"ל. אף אין לסמוך פלל ע"ז דדבריו תמוהים שלא הוזכר פלל ברא"ש וטור ורמ"א אישתיהי אחר שהעלוהו וכ"כ הח"מ ס"ק נ"ה בתשובה דפנחס מארלא וב"ש מסתפק דגם תוס' לא כתבו רק נשי בעלים שטבעו כו' ע"י ט"ע אפילו אחר כמה ימים כו'.

ולשון זה פלשון הגמ' אנסב'ל' אחר ה' יומי פהא דדגלת וכתבי וכתב רק לענין דלא שינה בדדמי בט"ע. ואפילו ספק אישתיהי אין הוכחה.

רק דאף שהנה במים כמה ימים אבל חזיוה לאלתר דאסקי'. ובאמת הר"ן וריב"ש כתבו דמודה ר"ת בס' אישתיהי ע"ש.

ואף למ"ש לעיל דבט"ע ראוי להיות בספק אשתהי. מ"מ אין הכרח דר"ת לא דיבר רק באחר ג' ימים כמבואר בספר הישר וגם תוס' הביאו פן דברי ר"ת לראיה כמו באחר ג' פן י"ל לעגן בדדמי דל"ש בט"ע.

וא"כ י"ל דוקא אחר ג' מתבלבל צורתו ואין בו ט"ע ולא ניכר כלל מי הוא פשאיין גופו קיים ולתוס' בספק תוך ג' שינוי ממ"נ פנ"ל. אבל ספק אשתהי דתפח י"ל שאפשר לטעות דאחר הוא ע"י התפחה.

וניהו דבספק אפשר דדמי לספק תוך ג' אבל אין ללמוד מהם כלל בתפח פנ"ל. ומ"ש הב"ש ס"ק פ"ו ונאפילו אשתהי לדעת ר"ת אינו מוכרח כמ"ש הח"מ בתשובה הנ"ל.

וכן מה שכתב ס"ק פ"ד דספק אשתהי הוי ס"ס דאף אם אשתהי שמה הלכה כר"ת וקרא"ש נטור דגם אשתהי מהני ג"כ אינו מוכרח דלא מצינו באשתהי רק אפשר דסבר דאשתהי רק ספק תפח ושוב מהני ט"ע כמו ספק אשתהי פנ"ל.

וא"כ בנדאי תפח י"ל לכ"ע לא מהני ומה דאפשר לומר דהא ריב"ש פליג לא כל אדם שנה ולא כל השעות כו' ופירש"י יש אדם שמן שמההר לנפוח כו'. וכן פירש"י בגמ' שם ד"ה לקולא ואתי ר"י למימר יש לה אדם או מקום או שעה שאינו מהיר לנפוח ולהשתנות כו'.

מבואר דטעם דאחר ג' ג"כ משום דתפח וא"כ שפיר מוכח מר"ת ורשב"ם ותוס' וקרא"ש שמתירין בגופו שלם אחר י"ב חודש וזמן רב שונדאי דרכו לתפוח והתירו סתם. מוכח דאפי' תפח מהני ט"ע.

וכדברי ב"ש דממילא גם נדאי אשתהי מהני לר"ת פנ"ל: נא"פ בל"ד עדיף מס"ס של הב"ש פנין דאיכא סימנין אמצעים עכ"פ וקי"ל כרב אשי דמספקא ליה אי סימנין דאורייתא או דרבנן ויש פוסקים דאורייתא ולידין ספק גמור הוא וא"כ ס"ס שמה דאורייתא ומהני מצד הסימנים ואת"ל סימנים ל"ד שמה כר"ת ורא"ש הנ"ל דמהני ט"ע אף בתפח פנ"ל כמ"ש הב"ש: ואף שאין זה ס"ס גמור שהכל רק בירור אם זה הוא מקל מקום הרי הב"ש מחשיב צדדי היתר לס"ס פנ"ל.

ועוד הא אין סברא שיתלקו רבנן אר"י ב"ב במציאות שגם אדם שמן וזהם לא מתפח כלל תוך ג' אי לחומרא פליג. וכן אי לקולא להיפוך.

וע"כ טעמיהו דרבנן דמלתא פסיקא הוא שתוף ג' אף שנתפח תפח רק קצת אבל עדיין הצורה עומדת דאפשר להפירו משא"כ אחר ג'. וא"כ עכ"פ מוכח דאף שיפוח קצת אפשר להפיר פשאינו נפוח כ"כ עד שישתנה הצורה וכח"ש הרשד"ם שהחוש מעיד פן.

וא"כ ל"ד שהעדים העידו בפירוש שאף שנתפחו פניו הפירוהו וזהם ב' עדים פשרים שלא ראו הטביעה. א"כ ע"כ שהי' נפוח רק קצת שהי' אפשר להפירו עדיין פנ"ל: ועוד דאפשר פנין שהעידו שהפירוהו ע"כ שהפירו בעגן אחר או סימנים מובהקין או ט"ע דבגדים אם לא הי' ניכר מתמת הנפחה.

אף אינו נראה שמסברא שבאמת לא הי' פוננתם פן: ויש צדדים הרבה להיתר דעת הפוסקים הנ"ל. ועוד.

הסימנים אף אמצעים לתוס' מהני עם ט"ע. ועוד.

דאפשר אותו סימן שהשערות תחת זרוע אחד מראה מיוחד: ותחת הש' מראה מיוחד חשיב סימן מובהק. ואף דתוס' ב"ב קנ"ד כתבו דמראה השערות חשיב עשוי להשתנות לאחר מיתה שמחיים הי' לבנות ועתה שחורות ע"ש י"ל דנקא בהשערות של שומא.

ועוד פינון שזה מיוחד וזה מראה מיוחד חזינו שלא נשתנו דאיך איתרמי להשתנות באופן זה. ועוד דעת הפוסקי' דצירוף סי' אמצעים חשיב מובהק נהגם שהרבה דחו זה.

גם אני הקשתי מהא דב"מ כ"ח דנ"ד רבא ממאי דאמר מעיקרא סי', לאו דאורייתא מחמת קושיא ממתני' דמצא תכריף של שטרות יחזיר כו' והא לא שייך גיחא ליה ומה"ט אמר דס"ד. ופ"ק דב"מ דף כ' ע"ב דאמר תכריף שלשה שטרות קשורין כו' ובעי מאי מכריז מנין ופריף א"ה מאי אוריף ג' אפילו ב' נמי אלא שטרי מכריז כו' ופירש"י אי מכריז המנין והוא אומר הסימן שהי' פרוכים א"כ גם בב' די בסימן פנה ולכך אמר שטרי מכריז והלה אומר סי' המנין כו' ע"ש.

ולתנ"ל קשה אדרבא נימא דסי' דרבנו כדאמר רבא מעיקרא דגיחא ליה ובשטרות דל"ש האי טעמא באמת אינו מועיל סי' אחד רק דמכריז שטרי והוא אומר המנין וסי' הפריכה ושפיר צירוף ב' הסימנים הוי מובהק ומהני מה"ט לכך מועיל גם בשטרות ולא קשה א"ה תרי נמי דבתרי שאין רק סימן הפריכה לבד באמת לא מהני פינון דסימנים דרבנו ולכך בעי ג' ומה פריף רבא.

וע"כ דלא כפוס' הנ"ל רק צירוף לא הוי מובהק ועדיין לא מהני. ואפשר ליישב דדייק מרישא מצא בחפיסה כו' וכתבו תוספות בשלמא בחפיסה הוי סימן שאין דרף כו' אבל דלוסקמא דרף להניח וכתבו דמירי שנותן סימן בדלוסקמא שאינו מובהק ע"ש וע"כ הא דנקיט סתם משום דסתם פלי יש בו סי' אמצעי.

וא"ל דג"כ יש בו ב' סימנים דא"כ בחפיסה שזה עצמו סימן ואי שנותן סי' בחפיסה ג"כ למה לי תרנוניהו. אבל עכשיו קמ"ל בחפיסה דזה עצמו סימן שמונח בו ואח"כ קמ"ל דלוסקמא דל"ח לשאלה כנ"ל.

ויש לדחות ואין להאריך דמ"מ הרבה גדולים פסקו דצירוף סי' אמצעי הוי מובהק: מ"מ עדיין אין ברור פינון דאמרו סתם שאף שתפח הפירוהו שמה גם לר"ת ו"ל צריף דנקא שיעידו בפירוש שהפירו בע"ע.

ואף דבכל מקום אין בודקין עידי נשים בדרישא וחקירה מ"מ באישתיהו שאין היתר בסתם הפרה שע"י סימני כב גופו רק כל ההיתר מצד ט"ע צריף שיעידו דנקא בפירוש בפרט פינון דתפח וריעותא לפנינו.

אף הא אפילו בגפשות דאמר בחולין פ"ק ג"ה דאלו אמרו פלגיא דהאי סימנא כו' לא קטלינו לי כו' רק בט"ע ואעפ"כ אמרינו בסנהדרין החקירות ששואלין מפירין אתם אותו כו' ולא הנפירו שישאלו אם מפירין אותו בט"ע דשמה ע"י סימנין וע"כ דהתם הפרה הוא בט"ע.

ואינו מוכרח די"ל שהוא בכלל מכירין אותו כו' דהיינו הפכה המועלת בד"נ ולא הוצרך להזכיר דלא מייבירי מזה. ועוד כמו דאמר שם קרא לפלגיא א"ל ט"ע מפירו כו' ולקף באדם חי סתם הפכה ע"י ט"ע ואין ללמוד מזה על מת שתפח וכן רמ"א סי' י"ז סעיף נ' פתב הפרתי היטב ובתשו' צ"צ סי' ק"א פתב ג"כ דדוקא כו'.

ובנ"ב מה"ת סי' מ"ז פתב שלר"ת מהני באינשתהי סי' עם ט"ע כמו ביבשה אחר ג' וכן סי' מ"ו פתב להתיר אף נפוח קצת בצירוף הפאס ע"ש: עכ"ז מיראי הוראה אני באיסור חמור במה שאין ראיה ברורה.

וכמה תמיהות עליכם ששניתם לשון העדים על לה"ק שבקל ישמנה. ועוד לא פתבתם שנקבר וזה אפשר להתברר.

וגם לא פתבתם מהבגדים שנמצא בהם שאם הי' ט"ע בבגדיו הנה עמודים גדולים לסמוך עליהם מהר"ל ותו"ט ונהרבה פוסקים. ולא אוכל פלל להתיר.

ותשלחו לאיזה גדול הסומך על דעתו. דלדעת הרי"ף ונהרבה פוסקים דלא אמרינו בנדמי מייבירי הא דדגלת ט"ע עם סי' אמצעים ואעפ"כ דוקא לא לתר.

וגם להרי"ף דוקא ה' ימים פנ"ל. ונהפוסקים וגם תוספות והרא"ש פתבו רק להתיר נשי אנשים שטבעו שהוא משאל"ס דרבנן ואפילו לא שיהו עד שתצא נפשם עכ"פ יצאה מחזקת ודאי א"א דאיטרע החזקה משא"כ ניזן דיזן דרק נעלם ולא איטרע פלל והב"ע בקנק.

דמה שצייד המבי"ע דגם הלף לאיזה מקום ולא שב איטרע החזקה פבר חלקו עליו פל הפוסקים: סימן ד ב"ה נא"ו שבט תר"ח. , השאלה מהגאון אבד"ק לובלין הלא היא פתובה בספרו נודע בשערים.

החיים והשלום וכ"ט לכבוד אהו' ידידי הרב הגאון המאה"ג חריף ובקי נ"י פ"ה ע"ה. מוה' בעריש נ"י אבד"ק לובלין.

אחד"ש כמשפט. הנה פקודתו שמרה רוחי לעיניו בדבריו ולכתוב הנלע"ד.

ורו"מ לו משפט הבחירה. ואם רו"מ ידחה דברי להוציא לאור היתרה.

נוח לי מאוד כי חפץ אני יותר בתקנת העגונא מקיום דברי: הנה בענין ערפאות אי נאמנים לעדות אשה שכתב רו"מ דכמו דמהני בממון לראיה פן מהני בעד א' פדאמר ש"ס בכורות לענין פדחת כי אחריו כו'.

הנה זה ודאי אם הי' מועיל עדות ערפאות לראיה מה"ת הי' שפיר מוכח דלא החמירו על הדין תורה לענין נאמנות העדים. דמראיה זו עצמה פסק הרמב"ן דא"צ קיום בכתב פיון דמה"ת א"צ קיום לא החמירו כו'.

אבל מאחר שמבואר בתוספות פ"ק דגטין ובר"ן ומרדכי והג"א דגם נאמנות שלהם לראי' הי' רק תקנת חקמים ולא תקנו אלא בשטר ראי' כו' ודבריהם מוכרחים דאל"כ יועיל גם לקנין. כמו בכת"י דכיון דהודאה פעדים ומהני לראי' שוב מוכיח שמסרו לה וכעדים דמי.

ממילא אם היא נאמנות ערפאות מה"ת שפיר מוכיח פנ"ל. וניהו דבגט שפיר פסול לר"מ
כיון דחתימתן הוא המוכיח פסול דלאו בני כריתות ניהו.

והיא מיושב בזה הגמ' דפריה וקא לאו ב"כ ניהו וכ' תוס' דהמ"ל וקא לאו בני עדות.
ולתנ"ל א"ש דמצד עדות היא מהני לראי' כיון דילפינן רק דבר ממזון דחב לאחריני וכיון
דמהני לראי' שוב היא פשר בגט ג"כ ככת"י לר"מ.

אף קא תוס' כ' להדיא דלא פנ"ל. ועוד דא"כ במתנה ליתכשר לר"מ כיון דמוכח מתוכו
שוב מהני גם לקנין עכ"ל.

וגם לדין לר"א וקרי"ף ור"ן דע"ח גם לר"א מהני שכורתין בשעתן כיון שמוכח שפא
מידו לידה א"כ יהי פשר מה"ת בערפאות גם בגט לר"א בלי עידי מסירה שקרי נודע
לנו שפא מידו לידה ורק פסול מדרבנן.

וקא אמר בש"ס גיטין ט' וקרי ערפאו' דפ' דאוריין ומשני בע"מ ור"א. ובכל הפ' שפסול
מה"ת בלי ע"מ.

והגם דאפשר לומר דמאי דלא בעי חתימה לשמה מה"ת לר"א הוא רק ביש ע"מ שא"צ
לחתימתן מה"ת. אבל בלי ע"מ לר"א לקרי"ף וש"פ דמהני רק משום דע"ח משני
הפירות אז שוב הוי בכלל וכתב ובעי לשמה ובני כריתות מה"ת.

ושפיר אמר בגמ' דלמא אתי למיסמך עלייהו בלי ע"מ ככל גט דסגי לר"א בעידי חתימה
לחוד לרי"ף ה"ל. ובזה י"ל בטל מה"ת פנ"ל.

ולע"ד זה מן פרק ממ"ש רמב"ם וש"ע סי' קל"א בחתמו שלא לשמה אם נתנו בלא ע"מ
הגט בטל ובע"מ רק פסול. ולא העיר הב"ש ומפרשי הרמב"ם למה בטל קא סבר פקרי"ף
ובש"ע סי' קל"ג דיעה א' דכשר בע"ח לחוד בלא ע"מ.

וגם בנתנו בלי עידי מסירה למה לא יהי פשר מה"ת בכתיבה לשמה לחוד דקא פורתין
בשעתן פנ"ל. וע"כ כמ"ש דכיון שיהי' הפירות ע"י הע"ח שוד בעי לשמה מה"ת
בחתימה גם לר"א.

והגם דהסברא אינו מוכרח דהע"ח רק גורמים שיהא נודע לנו ע"כ שנתן מידו לידה
וידיעה זו כע"מ. א"כ אין עושין רק הפעולה שיהי' כע"מ.

וכיון דלא בעי נתינה לשמה גם לר"א כמ"ש גמ' פ"ו ע"ב מנ"ל דליבעי חתימה לשמה.
מ"מ צ"ל דמסתברא להו דממילא הוי כלל תורף הגט ונדקא הנתינה דא"א לומר שהיא
בכלל וכתב.

משא"כ החתימה כשכורתין שיהי' ע"ז חשיב ע"מ צריה לשמה דהוא בכלל וכתב פנ"ל.
והוכחה שלהם י"ל מריש גטין דחשיב לר"א חתימה שלא לשמה מזו"ף מתוכו כו' ותמהו
תוס' מאי החשש.

ולתנ"ל א"ש דלמא אתי למיסמך עלייהו בלא ע"מ ככל הגטין ואז בטל מה"ת בחתימה
שלא לשמה פנ"ל. מ"מ מאחר שהר"ן ותוס' כ' להדיא דגם לנאמנות לא מהני ערפאות
מה"ת רק חכמים תקנו להאמינם.

וא"כ אין ראי' פלל מש"ס בכורות. דקושית הגמ' אינו אלא דלא אחמירו על הד"ת שמהני
בממון כו' והא הוה חזקו כו' דהקילו.

וע"ז מחלק בין תחלת כו' אבל א"א ללמוד במה שתקנו חכמים להאמין בממון הקל שיהי'
מועיל בעדות אשה שלא מצינו שתקנו פינון דבממון גופי' לא תקנו שיהי' מהני במתנה
ארף לראי' פשיהי' ע"י הראי' מועיל לקנן כמו כת"י פנ"ל.

ומ"ש ר"מ להוכיח ע"פ מה שיישב דברי הרמב"ם שכ' טעמא דכשר בלי דו"ח משום
דהקילו להאמין כו' ותמהו שלא כ' טעם הגמ' דאיכא פתובה כו' וכ' ר"מ דתליא בפלוגתא
דירושל' מצינו פתוב כו' דר"י דסובר משיאין הוא משום דכיון דהקילו בעד מפי עד דלא
מהני בממון כ"ש בכמה דמהני בממון ור' בון סבר דבמה דלא אשכחן דהקילו לא אמרינן
כו' והגמ' רוצה לישב דברי ר"ע דאין בודקין בדו"ח גם לר' בון משא"כ הרמב"ם דפסק
כר"י דמהני בכתיב מהני גם בלי דו"ח עכ"ל ר"מ.

ותמיהני לאוקמי סתמא דש"ס דלא פהלכתא ושיהי' אליבא דמ"ד בירושלמי שלא נזכר
בגמ' דידן פלל. ושיהי' סוגיא דיבמות סותרת סוגיא דגטין רחוק מאד.

וגם מירושלמי עצמו מוכח דלא פנ"ל. דלמה הקדים מתני' מסייע כו' ע"פ עדים לא ע"פ
כתבם ולא ע"פ תורגמן ולא עד מפי עד כו' ועכשיו שמשאין עד מפי עד ודכונתיה ע"פ
כתבם כו' למה לו הקדמה זו כל מה דאמעטי מע"פ עדים כו' הי' לו לומר רק כיון דמשאין
ע"פ פסול גם ע"פ כתב משיאין: ומבואר דמיתתי מתני' דסוף פ"ק דמכות דמעט הנהו
מע"פ דתורגמן ועד מפי עד אין ב"ד שומעין מפי העד עצמו.

וכן הפתב אימעוט ג"כ מהאי קרא גופי' דעל פי פמבואר בש"ס ומה"ט אמר הירושלמי
כיון דחכמים הכשירו זה הפסול עצמו פשאין שומעין מפי העד דהא עד מפי עד משאין
ממילא דכונת' ע"פ כתבם.

דנכלל במה שהכשירו חכמים שלא נצרך על פי' כו' פן פשוט לע"ד א"כ מוכח דגם לר"י
א"א ללמוד רק במה שמיצינו שהכשירו. ולא ידעתי למה נדחק ר"מ בדברי הרמב"ם
מלבד שפשוט נראה דלק"מ דהוה דאין בודקין קאי בגמ' קודם שהוה צריך עדות
גמור כמו דמוקי הש"ס משנה הקודמת דברי ר"ע עצמו שפותר פאן קודם כו' משא"כ
אח"כ דכשר כל הפסולין זה פמוהו ושפיר כתב הטעם משום עיגונא.

וכן מורה לשון הגמרא לר"ט דכד"נ דמי דשרינן א"א כו' גם במה שהקילו יותר מפל
עדיות אמתהא. והייתי תמה על הלח"מ שהניח בצ"ע ומצאתי אח"כ בתשובת מזרחי
וספר אלי' רבא שפירשו כן.

אולם מאחר שקושניא הנ"ל הקשה גם הרשב"א ו"ל בחי' על הרמב"ם. מסתמא הי' לו
איזה הוכחה ומשמעות דהגמ' אחר שהוה חזקו: אמנם לע"ד נראה דהא לשון הגמ' תמוה
בדר"ט לדמות לנפשות כמ"ש.

וגם קו' הרמב"ן איך משום פתובה כו' אדרבה כו' ותירוצו נראה למי דומה כו' ג"כ אינו
מוכן דמשמע דאי לא הוה דאיכא פתובה הי' הסברא אחר התקנה לדמותו לד"נ ואיך הוה
קמן שהקילו יותר מד"מ.

וגם למה לא הזכיר בגמ' טעם הרמב"ם הפשוט פנין דהכשירו פסולין כו': אולם הנה דו"ח הוא בירור אם עדותן נכון וכשמשכחיש א' לשני או שמשכחיש עצמו ימי חודש ושבת אין זה נכון דנראה ששקר וכדאמר סנהדרין פ"א גבי פניפה באיתפחיש בבדיקות לא בתקירות ע"ש.

אף דצריך לידע רק אמתות הדבר ע"ש. ובאומרים א"י בתקירות אינו מבואר שם דינו. ונה לע"ד הטעם בממון דהוכחשו בתקירות בטל שהקשה ש"ך ו"ל מ"ש מא"י. ולמ"ש י"ל דכשהוכחשו שוב הוי דין מרובה דלא תקנו כלל בממון לרוב הפו' וממילא בטל כד"נ דהא מסבא מה חילוק בין שהב"ד חושבין לשקר ע"י אומדנא שלהם וכ"ש במה שהתורה חשבה לשקר כשמשכחישו בתקירות דאמרה תורה דאין זה נכון דחשיב דין מרובה כנ"ל: ואף באומרים א"י בתקירות שכ' הש"ך י"ל דבטל בממון רק שא"צ דו"ח. ולכאורה לא ניתן להאמר כלל כמו שדחו כל האחרונים דברי הש"ך ו"ל דכמו דהוי עדות שא"א יכול להזימו באומרים א"י כן בלא חקרו אותם ומה מהני מה דמסתמא יודעין לענין שיחשב יכול להזימם.

וע"כ כשהכשירו בלא דו"ח הכשירו גם בא"י. ולמ"ש י"ל לפי מה דמשמע לשון רמב"ם ו"ל בפ"י המשנה סנהדרין פ' ה' הוי בודקין משנה ב' כל עדות שא"א יכול להזימו כו' ואם אמר א"י כו' א"א בהם הזמה כו' ונאמר עדות שקר הוא ונה שאומר א"י בתקירות הוא פדי שלא תתקיים עליהם הזמה עכ"ל.

נראה מדבריו שזה הוי ריעותא מה שאומר א"י שנראה שמשקר פדי שלא יזום וכ"כ רש"י ו"ל ב"ק ע"ה ע"ב היכא דאמרו כו' דא"ל להכי עבדי דמסתפי דלא לייתי סהדי ולזמינהו ועדים שקדני' הן כו' וא"כ לכאורה דברי ש"ך ו"ל ברורים דבלא דו"ח אין כאן ריעותא ולא הוי דין מרובה.

תקנו דלא בעי דו"ח אף שא"א יכול להזימו משא"כ בתקרו אותן ואמרו א"י הוי זה עצמו ריעותא ומרובה ונשאר הד"ת דבעי עשאי"ל. ובטל שפיר כשאומרים א"י דנראה דמשקרים כנ"ל: אולם מאחר שמדברי רמב"ם ו"ל בשטר ושאר פוס' מבואר דלא פהש"ך דגם בא"י באיזה יום פשר בממון ולכך נראה דהא לכאורה למה לי לרמב"ם סיום זה ונאמר עדות שקר הוא כו' הא אף בעידי טריפה דליכא ריעותא ג"כ בטל וע"כ גזה"כ דבעי עשאי"ל.

ולכך י"ל דמה שאומרים א"י אין הוכחה כלל ששקר די"ל ששכחו או לא דקדקו. רק דגזה"כ דבעי דו"ח דינו שלא יועיל עד שיהי' בירור והוכחה שעדותוהמת וגם זה מפלל הבירור כשדו"ח ואומרים התקירות ואפשר להזימם ולא מסתפי ראיה שאמת.

ולכך הוצרכה תורה דו"ח. וכשא"י ניהו דאין הוכחה דשקר אבל מ"מ חסר הבירור וההוכחה שאמת פנין דלא מסתפי כנ"ל.

ולכך בטל בלי דו"ח. ומה"ט גופי' גם בעידי טריפה ושאר עדות שא"א יכול להזימו ג"כ בטל דהא חסר בירור והוכחה זו והוי כלא חקרו אותם כנ"ל.

והכי דייק לשון רש"י ז"ל סנהדרין מ"א עשאאי"ל לא שמה עדות הואיל וא"א לקנין
וְדַרְשֵׁת וְחִקְרַת וְדָרְשׁוּ כו' וְהִנֵּה עַד שֶׁקָּרַ כו' ל"ל אַרְיִכוֹת זֶה. וּמִשְׁמַע כַּנ"ל דִּהְיִי כְּלֹא
חִקְרוּ שֶׁחִסְרַ הַבְּיָרוֹר וּבָטַל כַּנ"ל.

ומדונק לשון רש"י ב"ק ג"כ שכ' דאיכא למימר להכי עבדי כו' ע"ש וכיון דאפשר אין
פאן הוכחה וזה ג"כ פנונת הרמב"ם ונאמר עדות שקר הוא כו' היינו שי"ל פן וחסר
הראי' ומה"ט כל עשאאי"ל פסול.

וכן פרש"י ריש פ' אד"מ אפיקרא דשטר שזמנו כ' בא' בניסן בשמיטה כו' מפדי דו"ח
לאכחוש סהדי קאתי נאנו ניקום ונתרץ דיבורייהו מספק כו' ותמהו ע"ש. ולמ"ש פשוט
דמפרש עיקר הטעם כנ"ל וגם דלא הוי קשה כלל ממה שפשר עשאאי"ל שלא יצטרף
דו"ח דמ"מ י"ל דבעי דו"ח אולי יתפכשו כמ"ש הריב"ש בד"מ.

ולכך פ' הקושיא דאי בעי דו"ח א"כ פשרואין שמוכחש ומוזם לא מתרצין דיבורי' ע"ש.
אבל בהכחשה בתקירות שפיר הוכחה דאינו אמת י"ל דלכ"ע בטל דהוי כד"מ.

ולכך לא תליא הא ביהא דאף אי פשר במזון עשאאי"ל וכן כשא"י התקירות מ"מ סבר
הריב"ש דבדין מרומה צריף דו"ח אולי יהיו מוכחשים ויתברר. ולע"ד מוכח פדבריו
מש"ס סנהדרין ל"ב דרמי כ' בצדק תשפוט כו' צדק צדק כו' פאן בד"מ כו' ומה לו לקרא
אחרינא הא פינו שלא תקנו בד"מ נשאר קרא דודרשת כו' גם למה לי קרא הנ"ל הא
מה"ת כל עדות צריף דו"ח.

וע"כ שזה ענין אחר להוציא הדין לאמתו לחקור גם הבע"ד ועדות העדים פשנראה בהם
רמאות אולי יתפכשו כנ"ל. ולכך אף שתקנו במזון דא"צ דו"ח וכשא"י ג"כ פשר דאין
הוכחה לשקר וממילא ליכא עשה דודרשת כו' דכשר גם בלא הבירור של התקירות מ"מ
בדין מרומה צריף דו"ח מקרא דצדק צדק כו' משום אולי יתפכשו אף דאם יאמרו א"י
יהי פשר פריב"ש ז"ל: לע"ד בעדי נשים ניהו דצריף רק בירור מ"מ כמו שלא הכשירו
פסולי עבירה שפסלה תורה מחשש שקר י"ל ממילא דכ"ש פשמוכחשין בתקירות
שפסלה תורה עדות זה עצמו מחשש שקר שנראה מדבריהם פשאין מכוונים התקירות
דגרע מפסול שאין ריעותא בעדות זה עצמו.

וכמו בהכנסה לכיפה דצריף רק בירור. ומ"מ באיתפחיש בתקירות בטל כו' ומה"ט פ'
בש"ע סימן י"ז דבעידי נשים בהכחשה בתקירות בטל.

וא"כ שפיר מה דהכשירו בלי דו"ח בע"נ נדאי דמטעם קולא דעגונה הוא כמ"ש הרמב"ם
בכל הפסולין דאין ריעותא ונחשש שקר. היינו זה הפסול שפכשלא חקרו דהוי עדות
שאאי"ל ופסול מה"ת מ"מ הוא כשאר פסול שאין בו דין הזמה ואף למלקות יש להסתפק
כסתם משנה דשה"ע אינו נוהג בפסולין כו' ואף בעד מיתה כ' הפוסקים דדוקא פשר.

דלא קרינו בפסול והוא עד אף שהכשירו חכמים כמו במקבלי עלי' כו' וכן באומרים א"י
בתקירות ג"כ פשר להחולקים על הש"ף דלא תשיב ריעותא רק פסול דעשאאי"ל. וכשר
בעידי נשים ככל הפסולין: ומ"מ פליגי שפיר ר"ט ור"ע אי בודקין ע"נ בדו"ח דניהו
דאם יאמרו א"י לא יפסל עדותן מ"מ מאחר דאם יתפכשו יהי בטל ויתברר ששקר דבזה
לא הכשירו חכמים א"כ מחויבים לדרוש ולחקור פדי שיתברר אם עדותן אמת דלא

נְשָׂרֵי א"א לְעֵלְמָא בְּמַאי שְׁלֵא תִקְנוּ חֲכָמִים דְּאִין הֶפְסֵד בְּזַה דָּאם א"י יְהִי קִיָּים רַק הַבְּיָרוּר אַם שְׁקֵר לְמָה לֹא נִבְרַר בְּמַה דְּאִיפָא לְבְרוּרֵי.

וְנִיְהוּ דְּמַעְשָׂה דְּוִדְרָשֵׁת כּו' אִין לְלַמּוּד דְּהוּא מְשׁוּם דְּבַעֲי דּו"ח דְּבִלְא"ה פְּסוּל מִשְׁא"כ כְּשֶׁכְּשֵׁר בְּא"י לִיפָא עֲשָׂה כְּנ"ל וְרַק מְשׁוּם צְדָק צְדָק כּו' וְזַה נִדְּאִי בְּמִמּוֹן פְּשָׁאִינוּ מְרוֹמָה לֹא צְרִיךְ דְּכִתִּיב בְּצְדָק תִּשְׁפֹּט כּו' שְׁא"צ לְחַקוֹר מַה"ת פְּשָׁאִין רִיעוּתָא.

אַךְ בְּנִפְשׁוֹת אֲמַרִינן בְּכַמְה דְּוִכְתִּי וּמָה אֵלּוּ דִּיִּיקִינן בְּהַגִּי סְהַדִּי כּו' וְהַצִּילוּ דְּצְרִיךְ בְּדִיקוֹת אֹוִלִי יִתְפַּחְשׁוּ כּו' וְאִין לּוֹ שׁוּם הֶכְרַע בְּזַה בְּעַדִּי נְשִׁים לְעַנְגִּן אַם גְּדֻרוּשׁ פְּדִי לְהַתְּבַרֵר אַם שְׁקֵר כְּנ"ל וְעֵלְמָא קְאִי הַגְּמִ' דְּסוּף יְבָמוֹת עַל ר"ט שְׁבִדְקוּ יוֹחֲנָן בֶּן יוֹנָתָן כּו' מַה שְּׁאִינוּ מִז' חֲקִירוֹת רַק פְּדִי לְבַרֵר לְאַמְתּוֹ כּו' וְעֵלְמָא מִיִּיתִי פְּלוּגְתָא דְּר"ט וְר"ע דְּר"ט סְבַר פִּינּוּ דְּשָׂרֵי א"א לְעֵלְמָא כְּד"נ דְּמִיָּא פְּדִי שְׁלֵא נִתִּיר מַה שְׁלֵא הִכְשִׁירוּ חֲכָמִים וְר"ע סְבַר פִּינּוּ דְּבְּמִמּוֹן תִּקְנוּ שְׁלֵא יְהִי כְּלָל דּו"ח דְּשִׁינְךָ נ"ד שְׁיִסְבּוֹר הַמְּלָנָה שְׁמָא יִתְפַּחְשׁוּ כּו' וְאִסוּר לְחַקוֹר מְמִילָא פִּינּוּ שְׁיֵשׁ צַד מְמוֹן דְּאִיפָא פְּתוּבָה דְּשִׁינְךָ חִינָא ג"כ א"צ דּו"ח.

וְגוֹף הַפְּסוּל שְׁבִלְא דּו"ח וְכַשְׁא"י נִדְּאִי דְּכְשֵׁר כְּלָל הַפְּסוּלִין וְזַה לְכ"ע וְשִׁפִּיר כ' הַרְמַב"ם שְׁהִלְכוּ בּוֹ חֲכָמִים לְהַקְל דְּאִל"ה לֹא הָיָה מְכַשִּׁירִין פְּסוּל מְשׁוּם פְּתוּבָה כּו' וְזַהוּ שְׂכ' רַמְבַּ"ן ז"ל נִרְאָה לְמִי דּוּמָה כּו': וּמִטַּעַם זֶה לְע"ד מ"ש הַב"ש וְח"מ ס' י"ז סְעִיף כ"א עַל הַב"ח שְׁמַכְשִׁיר כְּשֶׁמְכַחֲשִׁים זַא"ז בְּחִקִירוֹת כּו' שְׁשִׁינְךָ הוּא ע"ש וְלֹא רָאוּ שְׁגַם מְרַן ב"י בְּתַשׁוּ' ס' א' מְדִינֵי יְבוּם פְּסֵק לְהַלְכָה וְלֹא לְמַעְשָׂה בְּהַכְחָשָׁה דְּא' מֵת בְּמִקּוּם זֶה וְזַה אֹוֹמֵר בְּמִקּוּם אַחַר דְּאָף דְּהוּי הַכְחָשָׁה בְּחִקִירוֹת כְּשֵׁר ע"ש.

וּמ"ש דְּכִינּוּן דְּכּוּד"מ דְּמִיָּא וְכּוּד"מ בְּטַל אָף לְשִׁבּוּעָה. לְע"ד אִינוּ הוֹכֵחָה כְּלָל דְּשָׁם דְּבַעֲי עַד כְּשֵׁר הָרְאוּי לְהַצְטַרֵף לְמִמּוֹן.

וְכִינּוּן דָּאם יֵשׁ כְּמָה עֲדִים וּמְכַחֲשִׁין בְּחִקִירוֹת בְּטַל דְּמַקְשִׁין ג' לִב' מְמִילָא אִינוּ מְחַיִּיב שְׁבּוּעָה כְּעַד פְּסוּל. אֲבָל בְּעַדִּי נְשִׁים לֹא מְדַמֵּי בְּגַמ' לְמִמּוֹן רַק לְשִׁלְא יִצְטַרֵף דּו"ח וּמְשׁוּם רִיעוּתָא כְּנ"ל אֲבָל פִּינּוּ דְּכַשְׁאִין רִיעוּתָא הִכְשִׁירוּ כָּל הַפְּסוּלִין.

וְא"כ כְּמוֹ בְּצַרְה דְּלֹא הָוִי הַכְחָשָׁה כְּמִבְּנֹאֵר בְּמִשְׁנָה. וְכֵן פְּסוּל בְּעֵבְרָה מַה"ת דְּאִינוּ נִאָּמֵן לְהַכְחִישׁ עַד כְּשֵׁר וּמִבְּנֹאֵר בְּגַמ' שְׁבּוּעוֹת מ"ח גְּבִי גְבוּהַ ב' מְרַדְעוֹת כּו' דְּכַשְׁמְכַחֲשִׁין בְּחִקִירוֹת חַד מְנִיְהוּ פְּסוּל וְלֹא מְצַטַרֵף פִּין לְעֵדוֹת אַחֲרָת.

וְא"כ זֶה הַמְכַחֲשׁ בְּחִקִירוֹת דְּחַד מִיִּנְיָהוּ מְשַׁקֵּר אוֹתוֹ הַמְשַׁקֵּר יְהִי מִי מֵהֶם שְׁיִהְיֶה לֹא מְהַנִּי הַכְחָשָׁתוֹ לְהַשְׁנִי פִינּוּ דְּנִפְסֵל בְּעֵדוֹת זֶה עֲצָמוֹ מַה"ת שְׁמִשְׁקֵר בְּמָה שְׁאוּמֵר נְהַרְג אוֹ בְּמִקּוּם פְּלוּגֵי מְמִילָא בְּטַל עֵדוֹתוֹ לְעַנְיָן הַהַכְחָשָׁה שְׁמַכְחִישׁ שְׁאִינוּ פְּדַבְרֵי הַשְׁנִי שְׁאוּמֵר מֵת אוֹ בְּמִקּוּם פְּלוּגֵי דְּאָף לְהַפּוֹסְקִים בְּשׁוֹחֵט בְּשִׁפְתַּי שְׁלֵא נִפְסֵל רַק מְהַעֲבִירָה וְאִילָף.

מ"מ גְּבִי עֵדוֹת לְכ"ע לֹא מְהַנִּי כְּמ"ש תּוֹס' בְּשִׁטְרָה שְׁיֵשׁ בּוֹ רִיבִית וּבְגַמ' פ' מְרוֹבָה דְּעֵדוֹת שְׁבִטְלָה מְקַצָּתָה בְּטְלָה כְּנִלְיָה וְכ"ש בְּחַד דִּיבּוּרָא דְּלֹא פְּלִגִּין דִּיבּוּרֵי' וְכִינּוּן שְׁכָל הַהַכְחָשָׁה שְׁלֵא מֵת רַק ע"י אֲמִירָתוֹ נְהַרְג וְכִינּוּן שְׁזַה שְׁקֵר בְּטַל גַּם לְעַנְיָן הַהַכְחָשָׁה לְהַשְׁנִי.

א"כ מ"מ'נ מְוִתֵּר ע"י ע"א כְּשֵׁר שְׁמִוּכְחָשׁ רַק מְפּוּסֵל. וְכִינּוּן דְּהַע"א מְצַד עֵדוֹתוֹ לְחוּד אִינוּ מְוִכְחָשׁ בְּחִקִירוֹת וְאִין רִיעוּתָא בְּעֵדוֹתוֹ רַק ע"י הַכְחָשָׁת הַב' וְא' מ"מ'נ כְּשֵׁר כְּלִי

ריעותא רק מןכחש מִפּסוּל שְׁפִיר מְוֹתֶרֶת וְלֹא דָמִי כָּלֵל לֹא אוֹמֵר לֹא מֵת דְּמִיגְרַע עַד הַכָּשֶׁר שְׁסָפֵק מִי הַמְשַׁקֵּר מִשָּׂא"כ א' אוֹמֵר מֵת וְאֶחָד אוֹמֵר נִהְרַג שְׁפִיר מִמ"נ פּנ"ל.

וְדוֹקָא מַה שְׁצָרִיף ב' עֲדִים בְּטַל הַצְּרִיף ע"י הַרְיֵעוּתָא בְּשָׁנִים הַמְצַטְרָפִין וְשׁוּב בְּטַל לְגַמְרֵי דְמַקְשִׁינָן ג' לִב' מִשָּׂא"כ בַּע"נ דְּצְרִיף פְּסוּל אֵינּוּ מְבַטֵּל שׁוּב נִשְׂאָר ע"א בְּלִי רִיעוּתָא. וְאֶפְשָׁר דְּזָה פְּוֹנֵת הַב"ש סְעִיף ט' ס"ק כ"ה שְׁכ' פִּינָן דְּסָגִי בַּע"א.

אָף א"י לְמַה כ' עַל הַב"ח דְּשָׁגְגָה הוּא: וּמַה שְׁהֲרַעִישׁ הַגָּאוֹן בְּנַב"י דְּאִישְׁתְּמִיט לְהֵרָא"ש ז"ל הַרְיֵוּשְׁלָמִי לַע"ד אֵינּוּ כְּלוּם דְּהוּא הֶעֱתִיק הַרְיֵוּשְׁלָמִי דְּמוֹדוֹ ר"י ור"ש בְּעֵדִים שְׁלֹא תִנְשָׂא כו' וְזָה הוֹסִיף מְדִילָהּ דְּבִרְיֵוּשְׁלָמִי לִיתָא רַק מוֹדוֹ ר"י ור"ש בְּעֵדִים.

וְהֵינּוּ בְּמַה שְׁצָרִיף עֲדִים כְּשֵׁרִים מְבַטֵּל עֲדוּת כְּוָלָם. וְע"ז סוֹבֵב מ"ש הַרְיֵוּשְׁלָמִי אַח"כ ע"ש.

רַק מ"מ כְּשֵׁמְכַחֲשִׁים הָעֲדִים עֲצָמָם בְּחִקְרֵוֹת מֵיּוֹם הַחֹנֶדֶשׁ לְיוֹם הַשְּׁבוּעָה וְכַה"ג שְׁכ' תוֹס' פְּסָחִים פ"ק וְסִנְהֶדְרִין דְּבְטַל בְּזָה לֹא מְהַי גַּם בְּעֵינֵי נָשִׁים דִּישׁ רִיעוּתָא בְּעֲדוּת כָּל עַד מִצַּד עֲדוּתוֹ בְּלִבָּד וְהוֹכְחָה שְׁשָׁקֵר י"ל שְׁפִיר דְּבְטַל.

וּלְכָף א"ש דַּהִי צְרִיף דו"ח לר"ט אוֹלִי יִתְפַּחְשׁוּ בְּעֲצָמָם. וְקו"ל כר"ע דא"צ כו'.

וְזָה לַע"ד פְּוֹנֵת הַרְיֵוּשְׁלָמִי אִי תִימַר מִשׁוּם מַה בְּכּוֹ אֲשַׁפַּח תְּנִי כו' הֵינּוּ אָף שְׂאִין חַיִּיב מ"מ רְאוּי לְדְרוֹשׁ אוֹלִי יִתְבַּרֵּר אֲשַׁפַּח תְּנִי כו' אֵין בּוֹדְקִין כָּלֵל פּנ"ל: נְחֹזֵר לַב"ד דְּבַעֲרָכָאוֹת דְּגַם לְנֶאֱמָנוֹת אֵינּוּ מַה"ת רַק תִּקְנָה אֵין רֵאִי כָּלֵל מְמֹמֶן לַע"נ שְׁלֹא מְצִינּוּ שְׁתִּיקְנוּ דְּהָא לְהַפּוֹסְקִים הַמְקִילִין בְּעֵגוּנָה גַּם בְּסוּף וְסִמְכוֹ עַל תִּי' ב' שְׁבַגְמָ' דִּיכִיר לְחֹד כו' שְׁלֹא הֶחְמִירוּ בְּסוּף כְּמוֹ בַּתְחִלָּה וְהָא מְפֹרָשׁ בְּגַמ' דְּאִי סִי דְּרַבְּנָן מְהַי בְּמֹמֶן וְלֹא בְּעֵגוּנָה.

וְכֹן חֲשַׁשׁ שְׂאֵלָה בְּש"ס וְתוֹס' פ' א"מ וַיְבַמּוֹת דְּאָף שְׁתִּיקְנוּ בְּמֹמֶן לְסִמְנָף ע"ז מ"מ בְּעֵגוּנָה לֹא תִקְנוּ כָּלֵל לְסִמְנָף עַל הָאֲוֹמְדָנָא וְהֵרָא' שַׁע"י סִימְנִין דְּלֹא מְהַי מַה"ת וְכֹן מוֹכַח מִש"ס פ' א"מ וַיְבַמּוֹת דְּלֹא אֲמַרִּינָן סְבָרָא דְּרו"מ דְּכִינָן דְּמַהַי לַעֲנִין מְמוֹן יְהִי מְהַי לַעֲנִין אִיסוּר א"א כְּשֵׁשְׁיָף לְשִׁנְיָהֶם כְּמוֹ דְּאִיכָּא פְתוּבָה כו' לַעֲנִין דו"ח כו' דְּהָא פְרִיף מְמַצָּא קָשׁוּר בְּכִיס כו' וְלֹא מְפִלִיגִין כָּלֵל שַׁע"י דְּמַהַי רֵאִי שָׁל הַסִּמְנָן לְגַבֵּי הַכִּיס יְהִי מְהַי לַעֲנִין הַגֵּט אוֹ לַעֲוֹנָה בְּיַשׁ סִי בְּכִלּוֹ אָף בְּסִי שְׁמַחְזִירִין לִיּוֹרְשֵׁין הַכִּלִּים.

וְע"כ פִּינָן דְּלֹא מְהַי מַה"ת לֹא מְהַי פּנ"ל: וְהֵנָּה מְלִשׁוֹן הַר"ן ז"ל פ"ק דְּגִיטִין בְּעֲרָכָאוֹת שְׁכ' וּנ"ל דְּלֹא מְדִינָא כו' דְּכִינָן דְּפְסוּל כִּי לֹא מְרַעִי כו' אֲטוּ מְשָׁה וְאֶהְרֹן מִי לֹא מְהִימְנִי וְאֶפ"ה רַחֲמָנָא פְּסִלִינָהּ א"ו ה"ק בְּשִׁלְמָא מְכַר א"ל תִּקְנָתָא דְּרַבְּנָן פִּינָן דְּקִים לָן דְּקוּשְׁטָא אֲמַרִּי ע"ש.

וּמִשְׁמַע מְדַבְּרֵיו דְּהֵרָא' דְּקוּשְׁטָא אֲמַרִּי אֶפְשָׁר דְּמַה"ת רַק דַּמ"מ גוּזָה"כ לְפָסְלוֹן וְכְמוֹ קְרוֹבִים דְּנִקִּיט לִישְׁנָא דְּמְשָׁה וְאֶהְרֹן דְּאִיתְמַר בְּגַמ' עַל קְרוֹבִים. וְהֵינּוּ דְּבַמַּה דְּצְרִיף עֲדוּת לֹא מְהַי קִים לָן דְּלֹא מְשַׁקְרֵי כְּשִׁפְסָלָה תוֹרָה וּלְכָף בְּש"ס ב"ב פ' מ"ש הִי יוֹדַע בְּעֲדוּת כו' וְנַעֲשֶׂה חֲתָנוּ סְמְכִינָן שְׁלֹא זִינָף אָף לְהוֹצִיא מְמוֹן וְא"כ י"ל דְּגַם תוֹס' סוֹבְרִים כֹּן דְּמַה"ט לֹא מְהִימְנִי עֲרָכָאוֹת מַגּוּזָה"כ.

אָבֵל בְּעֵדוּת אִשָּׁה שְׁמִבְנֵי אָרְבַּיִם דַּרְבָּנֵי אֵמֶת וְכִינּוֹן דְּקָרוּבִים כְּשֵׁרִים י"ל דְּגַם רֵאִי דְעֵרְכָאוֹת מְהֵנִי. וּמ"מ אֵינוֹ מְוַכַּח דְּנִיהוּ דְהֵר"ן בְּקוֹשְׁתֵי דְהַרְפָּא דְעַרְפֵּי אֵי זֶה רֵאִי גְמוּרָה מֵה"ת דְּקוֹשְׁטָא אָמַר מ"מ לֹא מְהֵנִי אָבֵל לְמֵאִי דְמַסִּיק דְרַק מְדַרְבְּנֵי שְׁתַּקְנֵנוּ כּו' שׁוֹב אֵין רֵאִי שְׁהוּכְחָה זֹו מֵה"ת דְּלֹא מְרַעֵי כּו' רַק אֲנִי מְדַנָּא דְקוֹשְׁטָא אָמַרִי וּמֵה"ט תִּיקְנֵנוּ לְהֵאֱמִינָם.

וּמ"מ פִּשְׁט לְשׁוֹן הֵר"ן ו"ל מְשַׁמַּע דְּגַם לְמִסְקִנְתּוֹ שְׁדַרְבְּנֵי מ"מ הֵרֵאֵי דְקוֹשְׁטָא אָמַרִי הוּא רֵאִי גְמוּרָה וְכֵן לְשׁוֹן הַתּוֹס' דְּקִים לָן כּו' וּבְרִי"ף וְרַמְבַּ"ם אֵינוֹ מְבִנְיָא שְׁהוּא תַקְנָה אֵין לְעֵשׂוֹת מְחִלְקָת וי"ל דְּהֵנִי רֵאִי גְמוּרָה מֵה"ת: אוּלָם תְּמִיחֵנִי אֵיךְ רוּמ"כ הָעֵלִים עֵינְיוֹ מִתְּשׁוּ מֵהֵרֵאֵי דְעֵסִיק בְּהַ בְּעֵנֵי מַסְל"ת מִפִּי מַסְל"ת דְּשָׁם בַּת' זֹו סִי קַכ"א כ' וְעוֹד דְאַפְשָׁר לְזַמְרֵי דְעֵדִיף הָאֵי מַסְל"ת וְיֵשׁ לְהַתִּיר אַף בְּלֹא טַעְמָא דְדִיִּיקָא וְגַם בְּלֹא טַעְמָא דְמִשׁוּם עֵיגוּנָא אֲקִילוֹ כּו' דְהָא אֲפִי כּו' שְׁצַרִיךְ עֵדוּת גְמוּרָה לְהוֹצִיא מְמוֹן סְמִכִינוֹ אֲחֻזְקָה דְלֹא מְרַעֵי נְפִשְׁיָה גְבִי שְׁטָרוֹת כּו' בְּעֵרְפָאוֹת כּו' נֶאֱפִילוֹ לְעֵנֵי עֶרְוָה לְהַתִּיר א"א הֵנִי סְמִכִינוֹ אֲחֻזְקָה זֹו אֵי לֹאוֹ דְלֹאוֹ בְּנֵי כְרִיתוֹת נִינְהוּ כְּדַמוּכַח שָׁם בְּהֵדְיָא ע"ש.

עכ"פ מְבִנְיָא לְהֵדְיָא בְּדַבְרֵי דְסְמִכִינוֹ אֲעֵרְכָאוֹת גְבִי עֵדוּת אִשָּׁה כְּנ"ל. הֵגַם שְׁתַּמּוּהַ שְׁלֵא הִבִּיא כְּלָל דְבְרֵי תוֹס' שְׁכ' הִיפּוּף מְדַבְרֵי אִמָּה דְפְרִיךְ לֹאוֹ בְּנֵי כְרִיתוֹת דֵּה"ה דֵּה"מ לֹאוֹ בְּנֵי עֵדוּת.

וְגַם מ"ש תוֹס' לְהֵדְיָא שְׁתַּקְנַת חֲכָמִים הוּא. מ"מ יֵשׁ עֲמוּד חֲזָק לְסַמְנֵי עֲלִיו מֵאַחַר שְׁלֵעֵנֵי הַדִּין אֵינוֹ מְפִנְרֵשׁ שְׁחֻלְקִין עֲלִיו: וּמ"מ קוֹשֶׁה לְסַמְנֵי עַל דְבְרֵי מֵהֵרֵאֵי ק הַנְּ"ל דְלַתְּנִס' וְר"ן וּמְדַרְכֵי אַף אֵי רֵאִי זֹו דְלֹא מְרַעֵי כּו' רֵאִי גְמוּרָה וְרַק מַגְזָה"כ פְּסוּלִין ג"כ אֵין הוּכְחָה שְׁהַכְשִׁירוֹ פְּסוּל זֶה בְּעֵגוּנָה.

כִּינּוֹן דְלַתְּנִס' וְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים צָרִיךְ עֵדוּת גְמוּרָה מֵה"ת וְכַפְשָׁטָא דְש"ס פ' הָאִשָּׁה דְאֵין דִּשְׁב"ע פְּחוֹת מְב'. וְרַק תַּקְנַת חֲכָמִים לְהַכְשִׁיר עֵדִים פְּסוּלִין אַף בְּמֵאִי דְלֹא מְשַׁקְרִי וְכַדְמַתְמָה הַש"ס פ' הַכּוֹתֵב כְּגוֹן כּו' דְקִים לִי בְּגוּוֹן קַרְעָנָא כּו' ס"ד ע"פ ב' עֵדִים אָמַר רַחֲמָנָא אֱלָא מְרַעֵנָא כּו'.

וְהָא בְּמִמּוֹן אִם אֵמֶת אֵינוֹ חֲזָק וּמ"מ פְּשִׁיטָא לְהַש"ס דֵּה"ש א"א לְפִסּוֹק ע"פ קִים לִי דְלֹא מְשַׁקְרָה בְּמָה שְׁפִסְלָה תוֹרָה דַּע"כ צְוִתָּה תוֹרָה שְׁלֵא לְהֵאֱמִין. וּמִמִּילָא גַם דִּשְׁב"ע כֵּן וּבְמֵאִי שְׁלֵא מְצִינוֹ שְׁתִּיקְנֵנוּ לֹא מְצִינוֹ: וּמֵה"ט סְבַר הֵרֵאֵי שְׁדַתְחַלְתּוֹ בְּפִסּוּל עֲבִירָה וְסוּפּוֹ בְּכַשְׁרוֹת פְּסוּל בְּעֵדוּת אִשָּׁה כִּינּוֹן דְלֹא מְצִינוֹ שְׁהַכְשִׁירוֹ נְשָׂאָר כֵּל הַדִּין שְׁצוּתָה הַתּוֹרָה שְׁלֵא לְהֵאֱמִין אַף דְבִשְׁעַת הַגְּדָה כְּשֵׁר וְתַמְלִי לִי עַל יֵשׁ"ש סוּף יְבָמוֹת שְׁכ' מְסַבְרָא נְגִיד הֵרֵאֵי"ש וְרוּמ"כ הִבִּיא מִש"ע סִי קַמ"א וְא"י הֵלֵא הֵן דְבְרֵי הֵרֵאֵי"ש עֲצָמוֹ סוּף פ"ב דְגִטִּין דֵּמָה"ט כְּשֵׁר לְעֵנֵי בַּפ"ג תַּחֲלָתוֹ בְּפִסּוּל כּו' מְסַבְרָא הַנְּ"ל דְלֹא מְשַׁקְרָה.

וּמִסְתַּמָּא אֵינוֹ סוּתֵר בְּפִסְקִיו לְתַשׁוּבָתוֹ. וְע"כ הַחֲזִילוֹק פְּשׁוּט לְעֵנֵי בַּפ"ג דֵּמָה"ת א"צ קִים רַק מְדַרְבְּנֵי שְׁפִיר אָמַרִינוּ כְּמוֹ פְּתַח וְנִסְתַּמָּא כֵּן בַּהַנְּ"ל כִּינּוֹן שְׁאוּמֵר אֵמֶת.

מִשָּׂא"כ עֵדוּת אִשָּׁה דֵּמָה"ת בְּעֵי עֵדוּת גְמוּרָה רַק שְׁהַקְלִי חֲכָמִים וּבְמֵאִי דְלֹא מְצִינוֹ בְּפִסּוּל עֲבִירָה לֹא מְצִינוֹ וְנְשָׂאָר כֵּל הַפְּסוּל גַּם לְעֵנֵי תַחֲלָתוֹ וְסוּפּוֹ כּו' וְהָא יֵשׁ"ש עֲצָמוֹ הִבִּיא א"ז וְרַבֵּי דְבַקְטָן אַף דִּמְסַל"ת מְהֵנִי מ"מ בְּנִתְכַוֵּן לְעֵדוּת אֵינוֹ נֶאֱמָן בְּגִדְלוֹ מֵהַ שְׁרָאָה בְּקִטְנֵנוּ

בַּעֲדוֹת אִשָּׁה ע"ש ומה שמתחלק בין בר דעת דדייק קשה דבגמ' סוף פ"ב דכתובות אמר להדיא דעבד ונשתחרר ונכרי ונתגייר גרע מקטן בגדלו גם לענן לא דייק ע"ש: אולם מהרמב"ם ז"ל משמע דא"צ עדות בקיטר אשה רק שגדע שבענן אמת ואין בזה הגזה"כ דע"פ עדים כו' דכן לשון הרמב"ם דסבר כפי' הרי"ף בהא דאשתמודענא אפילו ע"פ קרוב כו' ע"ש.

מ"מ הא הרי"ף ורמב"ם סוברים בערפאות דדוקא בידוע ע"פ עדים פשרים דלאו מקבלי שוחדא כו' וסתמא לא מהני. ומה שתמה הרא"ש ז"ל לע"ד שמצאתי בערוף ערוף הירמיו שפי' שמות מובהקין פגון אבודינא כו' שהי' ידועים ומפורסמים לנאמנים ושאינם מקבלי שוחד ע"ש.

וע"פ זה ברורים דברי רי"ף ורמב"ם בפ' הסנגי' ע"ש: ובס' אלי' רבא בת' סי' ג' התיר מטעם ערפאות ומבואר שם חילוק של ר"מ בין שמע מקומנטריסין כו' וכן בת' פנסת יחזקאל ע"ש. אולם שם לא שייך מקבלי שוחדא דהאשה אינה חשודה לשוחד דבעצמה נאמנת ואדרבא דייקא כו' משא"כ נ"ד דהי' לתועלת הנושים שיקחו עזבונו ודאי דשייך חשש שוחדא פנ"ל: והנה עדות הי"ב אנשים הנה נראה דחשיבי מסל"ת: מלבד מ"ש ר"מ דלמסקנת הב"ש דאין חילוק בין.

שאלת השופט לאחר. רק די"ל גם לדעת הר"ן הם מסל"ת שגראה מלשון העדות שהי' פמו שנהוג כשנמצא הרוג שבאים השופטים לחקור איך הי' המיתה כדי לחקור אם לא הנה ע"י: רוצח וכה"ג ונזכר בהתקירות רק אנה ומתי נהרג ואיך נהרג.

פינן שהי' מוטל לפניהם. וכך הי' העדות של הי"ב אנשים שרק ע"י מרפבת הקיטור נהרגו לא לסיבה אחרת אבל מי.

הנה הנהרג לא שאלו כלל רק הם אמרו שמימת ש"מ לעווי הי' רק ע"י אופן הנ"ל. וא"כ מה שאמרו שהנהרג פלוני הי' מסל"ת בלי שאלה.

וכן נראה מלשון השופע והעדים שע"ז לא הי' החקירה כלל מי הוא שהי' פשוט להם שהוא מאיר שמעון לעווי אולם הרב מקראטשין כ' שהעידו ששמעון מאיר לעווי הנה הנהרג וא"י מאיזה לשון למד זה שפפי ההעתק הוא כמ"ש.

ומלשון הערפי. הגם שכ' שנספדו: לראות היטב גוננת ש"מ לעווי פאלו נודע לו.

מ"מ משמעות הלשון שכותב זה הפראטיקאל אחר העדאת עדים לפניו ולא שהוא יודע בעצמו. וא"כ אם יש חשש שקר על הערפי יש לחוש שהכל שקר ולא נמצא כל הרוג ולא העידו לפניו.

רק שידדו אותו ליתן כתב שהעידו לפניו. ומ"ש הרב מקראטשין בספור המעשה שעשו הפראטיקאל מיד כשאירע המעשה.

א"י מהיכן נודע לו זה אם ממה שהשיג אח"כ שלים מהנושים הכו' תעודה מהשופט שכתוב בו פנ. הלא הם נוגעין שיקחו עזבונו.

ואם יש חשש שוחד. וממילא הא קי"ל בידוע כו' ונעשה גזלן כו' דדוקא הוחדוק כו' בב"ד מקודם דאל"ה חיישינן שהקדים הזמן.

ב"ב פ' י"נ וש"ע סי' מ"ב. וממילא גם מ"ש ר"מ מענין לאלתר ג"כ נדחה.
אף שמבואר בגמ' יבמות קכ"א חילוק דלאלתר בתינוקת הרי אנו באין כו'. אולם זה
באין שומעין לאלתר.

משא"כ פאן אף דאומרים עכשיו שעשו פראטיקאל לאלתר. ואנו חושדין שהכל שקר
והו כותבין להתפאר שעשו פראטיקאל לאלתר פדרה לעשות כשהוא אמת.
א"כ מה הוכחה יש שהוא לאלתר. ואם הי' הפנקס נראה לנו שא"א לזיניף ע"פ הנומערין
שא"א להקדים שיהיה מתברר שנקתב בשעתו בספר הי' שיניף לדון פנ"ל.
משא"כ.

וגם מ"ש ר"מ שנקתב כ' תעודה קודם דרישת האשה. א"י מה חילוק בין דרישת האשה
לדרישת הנושים אדרבה יש חשש שיהיה יחד יותר פנ"ל.

גם לא ברירא לי אם יש להנ"ל דין ערפאות דפי' נוטריום הממונים על השטרות. דעדיין
אנו רואין שאינם חשודים בענין השטרות לא השופטים שבעיירות וכפרים שמנוים כולל
על כל מאורע שנקל להשיג כתב מהם כרצון המבקש.

ובפרט שאין כלל עדותן שזה היה ש"מ לעווי רק ממילא נשמע מעדותם וע"ז לא שיניף
דין ערפאות רק בתורת מסל"ת. וגם באנו למחלוקת אם שיניף בדדמי דלא אמרו כלל
שהפירו דהוא פלוני.

ואולי ע"י הפאס שנמצא אצלו כתבו הסתמא. אף י"ל דפאס כ' האחרונים דלא מושלי
ומהני באמת להכרה וגם על זה קשה לדון במדינה רחוקה אי לא מושלי: אולם לפי דברי
הגאון מהר"ש נ"י שחתימת הי"ב אנשים עם חותם שלהם היה בגוף הכתב.

א"כ נראה עדותן לפנינו מסל"ת בכתב דמהני לב"י. אולם אינו מבורר בלשונם.

וגם הרב מקראטשין נראה שרק הערפי כתב שהעידו בפניו פנ"ל. ושהניחו חותם
וצריכין לגבב כל הקולות שיהיה לו דין ערפאות ושנאמן ושיועיל ערפי מפי מסל"ת
ובכתב ושל לא נחוש לשונד ובדדמי.

ואחר כל אלה אין שום תועלת בעדותן דונדאי שהחזק בעולם שמעון מאיר לעווי טובא.
וצריכין אנו לדון רק על עדות הערוי ליפמאן שידע שזה שיש לו אשה וקרובים
בראוויטס.

וע"י צירוף שמועתו מהסוחר עברענס שהגיד לו מיתת הנ"ל כי נראה ממכתבו שהוא
בעצמו לא ידע ממיתתו רק מה דשמע ממאורע הנ"ל. והסוחר הנ"ל כתב הרב מקראטשין
שג"כ היה מסחרו עם שמעון מאיר לעווי הנ"ל כמו הערויא.

וכיון דשיניף בגונו' ונוגע לא מהני מסל"ת. אף מ"מ אינו מבואר שהי' חייב לו אף שהיה
מסחרו עמו ואין לנו לחוש אולי נוגע.

ובענין מסל"ת מפי מסל"ת שכ' ר"מ לדחות דברי מהרי"ק ותה"ד שהוכיחו מק"ו מאשה
מפי אשה מסוף יבמות דמוכח דמסל"ת עדיף כו' ותמה ר"מ דהא באיסורין פסול נאמן

ולא מסל"ת וג"כ תמה על קושיות תוס' דילמא רבנן סברי דעדות אשה עדיף ממסל"ת ור"ע השיב דרגלים לדבר מקלו ותרמילו.

ואיני מבין תי' ר"מ פלל מה שחילק דאשה פסולה לא תקנו בתורת עדות משא"כ מסל"ת שהיא ראיה דקוושטא קאמר והוא סוג אחר אף דאשה עדיפא עכ"ל. א"י מה בכך שהיא סוג אחר מ"מ אם היא בירור יותר דאשה אומרת אמת במתפוננת להעיד ממסל"ת.

יותר ראיה להאמין אשה ג"כ מטעם ראוי דקוושטא אמרה ממסל"ת דהא א"צ יותר. והנה מ"ש ר"מ על כג (שו"ת) התוס' לא קשה דמבואר במהרי"ק דסובב הולך על הגירסא א' של רש"י דנה מקלו כו' אינו פלל ראיה נוספת רק עי"ז נראית מסל"ת.

וכן מבואר לשון התוס' זה הנה יכולה להראות בתורת עדות. ולא הפירו פלל מקלו כו' ושפיר הקשו ותימצו דא"א לפרש בענין אחר וזה עיקר הוכחת מהרי"ק מלשון רש"י ומהרי"ף דלא עדיף התם משאר מסל"ת: ותמיה של ר"מ היא חזינו באיסורין כו' שלכאורה תימה גדולה.

אמנם לע"ד פשוט דדברי ת"ה ומהרי"ק ברוורים. דהא נדאי דמה שהאמינה תורה בתורת עדות א"א לדון פלל מה דקים לן דקוושטא אמרי כדאמר בש"ס דהא משה ואהרן קים לן כו' ופסולין כו' וב' פשרים פשוטים מהימני.

שכך גזה"כ וכמ"ש הרמב"ם פ' כ"ד מה' סנהדרין יש לדין לדון כו' שלבו חזק כו' א"כ למה נאמר ב' עדים שבזמן שיבאו כו' דין ע"פ עדותן אע"פ שאינו יודע אם אמת כו' ע"ש. וכגון אבא מר דקים לן כו' פריף קרענא ס"ד ע"פ ב' כו' אף דיותר ק"ל שאומר אמת מסתם עדים פנ"ל.

ולכך באיסורין דילפינן מוספיה לה דע"א נאמן אפי' אשה. נדאי א"א ללמוד שמסל"ת יתנה נאמן יותר משום קים לן דאומר אמת שנה רק הוכחה לא מהני משא"כ עדות אשה האמינה תורה באיסור אף שאין ראיה אם אמת או לא כב' עדים במזון.

אבל בעדות אשה להתיר דאין דשב"ע פחות מב' ובכל עד האמינו חכמים רק משום מילתא דעבידא לגלויי לא משקרי ולא מתורת עדות וכמ"ש רש"י יבמות קי"ז ע"ב אין תורת עדות כו' והוא רק מצד קים לן דלא משקר.

א"כ נדאי הוכחה של מהרי"ק ות"ה ברוורה דאם היא ראיה קים לן דלא משקר של מסל"ת גריעא מאשה המתפוננת להעיד מה דחי ר"ע מסל"ת היתה. והא כ"ש דאשה קים לן דלא משקרה וע"כ דמסל"ת יותר ראיה ונחכמים לא נחלקו ע"ז רק דאינה מסל"ת גמורה כמבואר בדבריהם ולא קשה פלל: ובש"ס פ"ב דגיטין גבי מקרי לב' נכרים במסל"ת כו' וב"י ח"מ סי' מ"ה מבואר להדיא דעת בעה"ע וגם פי' ב"י לדעת הרי"ף ורמב"ם דמסל"ת עדיף לענין בירור מעד פשר בתורת מכונן ע"ש: אולם הרא"ש ז"ל חולק ומבואר שם דמסל"ת גרע ומה"ט סובר גם בשבויה דלא מהני.

ובל"ז לע"ד לא קשה משבויה שנראה סי' ז' שתופס רמ"א עיקר דאינו נאמן מסל"ת. דהרי מפורש במשנה מס' ידים פ"ג דאין דנין ד"ס מדברי סופרים אף בק"ו וכמ"ש הרמב"ם בפ"י שם אלא מה שתקנו תיקנו אף דיש סברא שראוי יותר.

ואיך למד מהרי"ק ות"ה מסל"ת מאשה מק"ו. אף הטעם פשוט פיון דבמשנה הביאו
חכמים ראי' לא תהא פהנת כפונדקית ע"כ דקים להו בתקנה זו בעגונה שהנה כולל
להאמין על מה דקים לן דקושטא.

ושפיר למדו גם הם מסל"ת מאשה. ועוד דלמדו רק שהווא מפלל היתר מסל"ת שתקנו
ושאין חילוק בין מסל"ת א' להב' ששמע ממנו.

כמו אשה מפי אשה. ונה שפיר יש ללמוד מק"ו.

משא"כ בשבועה שלא מצינו כלל שתקנו להאמין נכרי מסל"ת רק שגלמד ק"ו מאשה
ונה א"א ללמוד אף דעדיף דאין דנין ד"ס כו' וממילא גם ערפאות לע"ד לתוס' שרק
דרבנן והוא עגנו שלא מצינו י"ל דא"א ללמוד כלל ממה שהאמינו פסולין וכה"ג.

ומחכמים שאמרו לא תהא כו' אפשר שפפלל הפסולין עכ"פ מסל"ת וחשיב עגנו אהד
כנ"ל. ונהרי גם ה"ר"ן בתשו' סי' ג' פסק כמהרי"ק ות"ה במסל"ת מפי מסל"ת רק שגדע
שהנה הראשון מסל"ת.

אמנם לגירסא ב' שברש"י דלא עלי' סמכו רק על הסימנים ודאי דאין שום הוכחה משם.
ואדרבה מוכח להיפך דמסל"ת גרע מאשה פיון דחכמים סברי דעל מסל"ת לחוד סמכו
ואמרו לא תהא דגרע מאשה.

ולע"ד מוכח גם מהרמב"ם וטור שלא הנפירו הא דהוציאה להם מקלו כו'. ואם הנה ספק
אי מסל"ת רק זה הוכחה לא הי' להם להשמיט מלשון המשנה.

וע"כ סוכריםכפי' הב' דחכמים ס"ל משום מסל"ת לחוד. וכן מהרי"ף משמע כן.

וא"כ מוכח ממש להיפוך דהא אמר מאי גריעותא דפונדקית כו'. ואף להמפרשים בדברי
הרמב"ם ז"ל דצריף קישור דברים וכמ"ש שפראין הדברים כו' וי"ל שגללל פעין הף
דזה מקלו כו' אף א"כ אין עדיפות שם משאר מסל"ת ואעפ"כ אמרו לא תהא פהנת כו'
ור"ע נחלק משום זה מקלו כו'.

וע"כ דסבר ר"ע שהי' סימנין מוכחין כפי' ב' דרש"י. וקי"ל פחכמים דהיתה כשאר
מסל"ת ואמרו לא תהא כו' וע"כ דגרוע מאשה.

וכן דייק הרמב"ם ישראל ששמע מעפ"ם מסל"ת משמע דוקא ישראל. וכן לרש"י
להרבה פוסקים דנאמנות ע"א באיסורין רק מסברא וכ"כ רמב"ם שאימת איסור כו' א"כ
מוכח ג"כ דגרוע מסל"ת מאשה: ומהרי"ק עצמו כ' סי' קט"ו הוכחה זו של רו"מ דמסל"ת
גרע מע"א דעלמא דא"נ באיסור ע"ש.

אולם ה"ר"ן בתשו' נראה דלאו מק"ו יליף לה רק כמו שהוזקו ע"פ עד מפי עד פסול
וע"כ דלא חילקו בין עד הראשון דעבידא לגלויי יותר פשימץא שקרן ובין עד הב' שפעיד
רק ששמע מהעד.

כן במסל"ת שהאמינו ג"כ יש בכלל הנאמנות ג"כ שמסל"ת שפף שמע מהנכרי מסל"ת
כנ"ל כמו הא ואלו להכריע במה שהוא ב' דעות בש"ע. אף יש להסתפק במ"ש רמ"א
ויש מחמירין בזה דמשמע קצת דקאי רק בא"י איף הגיד הראשון כה"ר"ן.

או אֶפְשָׁר דְקָאֵי עַל פֶּל הַדִּין בַּמַּסְלָה מִפִּי מַסְלָה פְּהָרִיבִי שׁ וּפִי א' עֵיקָר וּמִ"ש רו"מ
לְסַמְּךָ עַל תְּשׁוּ הַרְמָב"ם שֶׁהֵבִיאוּ הָאֲחֵרוֹנִים וּבַס' מְאִיר נְתִיבִים דְּאָף שְׂאוֹמֵר לְאַנְשֵׁים
אָמְרוּ לְאַשְׁתּוֹ שֶׁל פְּלוֹנֵי הָנִי מַסְלָה וּמִינְשֻׁבִים אֲלֵיבְנֵי הָד דַּפ"ב דִּיבְמוֹת דְּאָמְרוּ כו' אָנִי
הַרְגָתִי כו' ב' תִּירוּצִים.

א' דִּישְׁרָאֵל רְשַׁע גָּרַע שְׂיֹדַע דַּת יִשְׂרָאֵל כו' ב' מִשׁוּם דְּהַרְמָב"ם לְטַעֲמִיהָ דְּמִצְרִיף קִישׁוֹר
דְּבָרִים וְשֵׁם לֹא הִי קִישׁוֹר דְּבָרִים עַכ"ל רו"מ: הִנֵּה סֶפֶר מ"נ הַנֶּ"ל אֵין ת"י. אוּלַם לַע"ד
ב' הַתִּירוּצִים לִיתְגָּהוּ.

הא' נְדַחָה כַּמ"ש מִהַר"מ בְּתִשׁוּ הוּבָא בַּהַג"מ ס' א' לֵה' נְשִׁים דְּאָם הִנֵּה שׁוּם סְבָרָא
לְחַלֵּק מִנֵּ"ל לְרִי"ף וְרַמְבַּ"ם לְלַמּוֹד רְשַׁע מֵעַפּוֹ"ם מַסְלָה דִּילְמָא מִשׁוּם שְׂיֹדַע כו' ע"ש.
וְגַם תִּי הַב' לִיתָא.

דְּגַם שֵׁם חֲשׁוּב קִישׁוֹר דְּבָרִים שְׂמַתְנִידָה שְׁהָרְגוּ בְּכַנִּיסָתוֹ לְלוּד. וְעוֹד דְּכָל הַפּו' הַסְכִּימוּ
דַּא"צ ק"ד א"כ מוּכַח דְּלֹא כַּנֵּ"ל וּתְמִינָהּ עַל רו"מ שְׂסוּמָה עַל ד' הָאֲחֵרוֹנִים.

הַתְּשׁוּבָה הַהִיא הוּבָא רַק בְּתִשׁוּ מִהַר"מ אֲלֵשְׁקָר ס' כ"ו וּמְלַבֵּד שְׂמִנְעָתָהּ מְלִשׁוֹן הַגָּרִי
כַּמ"ש שֵׁם עוֹד מוֹסִיפִין לְשִׁנוֹת וְשֵׁם כ' שֵׁם פֶּלֶל אָמְרוּ לְאַשְׁתּוֹ שֶׁל פְּלוֹנֵי כו' רַק אָמַר מִי
יֹדִיעַ לְאַשְׁתּוֹ רְאוּבֵן שֶׁהוּא טָבַע כו' וְנִזְכָּר שֵׁם מְקוֹדֵם פְּשַׁעְבֵּר עָלִינוּ עַפּוֹ"ם מְלַח מְכַלֵּל
הַסְּפָנִים וְהוּא מַסְלָה פְּרָאוֹי וּבְכַלֵּל דְּבָרָיו וְהַגְדָּתוֹ ע"ד מִי הוּא הַנְּפָקֵד מִיֹּרְדֵי הַיָּם אָמַר
וּמִי יוֹדִיעַ כו' ע"ש.

וּמֵאַחַר שְׁהִזְכָּר מְקוֹדֵם שְׁהִנֵּה מַסְלָה פְּרָאוֹי. וְכ' אַח"כ וּמִי יוֹדִיעַ כו' וְהוּא מְשֵׁשׁ פְּעוֹבָדָא
דְּחַנוּאֵי מִי אֵיכָא כו' וְחִסָּא כו' שְׁהִי מְתַאוּנָה וְכַדוּמָה.

וּמָה רֵאִי מַזָּה עַל אָמְרוּ לְאַשְׁתּוֹ פְּלוֹנֵי שְׂפִנוֹנְתוֹ לְהַגִּיד לָהּ בְּאַמִּירָה זוּ. וְעוֹד דְּמִשְׁמַע מַת'
הַנֶּ"ל שֶׁהִטְבִּיעָה הִי יָדוּעַ וְהוּא רַק דְּרַבְּנָן.

וּא"י לַע"ד צַד קוֹנְלָא בְּאָמְרוּ לְאַשְׁתּוֹ פְּלוֹנֵי שְׂמִבְנוֹאָר בַּגַּמ' דְּלֹא מְהַנִּי: שׁוּב נְתִישְׁבְּתִי לְחַפְּשׁ
זְכוּת דְּאֶפְשָׁר לְדַחוֹת דְּמַגְמָרָא אֵין רְאָיָה. דְּהִנֵּה מִהַר"ק בַּת' ס' קכ"א בְּסוּף כַּת' וְעוֹד
אֶפְיָלוּ הִי סוּמָה עַל הַשׁוֹפֵט מְכַל וְכַל מ"מ לְמָה לּוֹ לְשׁוֹנֵי נְפִשֵׁי רֹצֵחַ נְפִשׁ בְּכַדֵי אִם פֶּן
הוּא שְׁלֵא הַרְגוּ הָא אֵין לָהּ מְרַע נְפִשֵׁי גְדוֹל מַזָּה ע"ש וּתְמִינָהּ מְאוֹד שְׁלֵא הֵבִיא גַּמ' הַנֶּ"ל
דִּיבְמוֹת פ' פִּיצַד בְּאוֹמֵר הַרְגָתוֹ הַרְגוּהוּ כו' מְאִי פְּרִיף אַר' מְנַשֵּׂיא וּר' יוֹסֵף דְּרְשַׁע הוּא
כו' וּלְמַהרִי"ק הַנֶּ"ל מַה קוֹשֵׁיא לְמָה לּוֹ לֹמֵר הַרְגָתוֹ אִם אֵינוֹ אֵמַת וְאִנְוִדָנָא הַנֶּ"ל הָנִי
כַּמַּסְלָה וְע"כ דְּלֹא אָמְרִינָן פֶּלֶל אִנְוִדָנָא הַנֶּ"ל לְרִאָנִי: וְנִרְאָה לַע"ד לִינְשֵׁב דְּבָרָיו דְּהָא
חֲזִינָן דְּקִי"ל א"א מְשִׁים עֲצָמוֹ רְשַׁע וְאָף בְּמִיגוֹ לֹא מְהִימָן פְּמִבְנוֹאָר פ"ב דְּכַתּוּבּוֹת וְזָה
מְלַבֵּד טַעֲמָא דְּאָדָם קְרוּב אֲצֵל עֲצָמוֹ כו' דְּהָנִי גַם בַּע"ד מְהִימָן בְּמִיגוֹ.

וְרַק מְשׁוּם חֲזַקת פְּשָׁרוֹת דְּאֵלִים וְאֵינוֹ נֶאֱמָן לְהוֹצִיא עֲצָמוֹ מִחֲזַקת פְּשָׁרוֹת אָף בְּמִיגוֹ.
וּא"כ י"ל דְּמַה"ט גַּם הָאִנְוִדָנָא שֶׁל מִהַר"ק לֹא מְהַנִּי שֵׁם בְּהַרְגָתוֹ דְּלֹא עֲדִיף הוּכַחַת
הָאִנְוִדָנָא מִהַמִּיגוֹ.

וּפְרִיף שְׁפִיר ל' יוֹסֵף פִּינָן דְּלֹא פְּלִגִּינָן דִּיבּוּרֵי לְמָה תַּנְשֵׂא דַּא"א מְע"ר. וְכִינָן דְּכַתּוּבַת
עֲדוּת לֹא מְהַנִּי ל'ר"י.

ובתורת אַנְמֵדְנָא שׁוּב לָא מְהֵנִי כְּנִי דְאִיךְ נִימָא ע"י הָאֲנֵמֵדְנָא שְׁאוּמֵר אַמְתּוּ וְהוּא רוֹצֵחַ אֲדִרְבָּה יֵשׁ הוֹכְחָה יוֹתֵר דְשִׁקְרָא וְלֹא רִצַּח מִמֶּה שְׁנֵאמֵר דְאִינוּ מְשַׁקֵּר. מִשָּׂא"כ מֵהֵרִי"ק דְמִינֵי בְּעַפּוּ"ם דְלִיכָא חֲזָקָה כ' שְׁפִיר לְהֵאֲמִינוּ מִטַּעַם הָאֲנֵמֵדְנָא כְּנִי"ל.

דְשִׁם אַף שֶׁהִי לִיְסֻטִים מ"מ עַל רִצִּיחָה זֹו יֵשׁ חֲזָקָה דְמִשְׁמַעוֹת הַפּוֹס' בְּהַךְ דְלָא מְהִימֵן בַּע"ד מִשׁוּם א"א מְעַ"ר אַף בְּמִיגוּ לָא חֲלָקוּ בֵּין אִם כְּבָר עֲשֵׂה אִיסוּר כְּזֵה מ"מ אֲמַרִינֵן א"א מְעַ"ר עַל זֵה שְׁאוּמֵר כְּנִי"ל.

וּא"כ שׁוּב י"ל גַּם לְעַנְיֵן מִסְלַפ"ת דְגַם אֲמָרוּ לְאֲשֵׁתוֹ שֶׁל פְּלוּנִי אַף דְחָשׁוּב מִסְלַפ"ת מ"מ לָא מְהִימֵן בְּיִשְׂרָאֵל הִרְגָתוֹ בְּתוֹרַת מִסְלַפ"ת אִי לָא פְּלִגְיֵן דִּיבּוּרָא וְנִצְטָרְהָ לּוֹמֵר ע"י הִרְאָ' דְמַל"ת שְׁאוּמֵר אַמְתּוּ שְׁהִרְגוּ וְאֲדִרְבָּה מִסְתַּמָּא לָא רִצַּח וּמְשַׁקֵּר וְלָא עֲדִיף הוֹכְחָה דְמִסְלַפ"ת מְמִיגוּ כְּנִי"ל דְלָא מְהֵנִי לְמִשׁוּי נְפִשְׁיָה רִשְׁעָה וְשְׁפִיר הִקְשׁוּ רַבְּנֵן לר"י כִּינֵן דְלָא פְּלִגְיֵן דִּיבּוּרֵי וּא"א מְעַ"ר לָא הִי נֶאֱמָן גַּם מִסְלַפ"ת הִרְגָתוֹ כְּנִי"ל: וְאֲדִרְבָּה מְיֻנָּשׁב בְּזֵה מַה דְתַמּוּהָ שְׁם דְפִרְיָה אַח"כ וְהָא לִיְסֻטִים קַתְנֵי כּו' וְהָא יוֹצֵא לִיְהִרְגָ כּו' וְהָא פִּינְרָא זֹו גַּם לְרַבְּנֵן דְר"י דְגִזְזוּן דְאוּרִינְיָתָא פְּסוּל.

וְהִרְשָׁב"א ז"ל הִקְשָׁה זֵה וְתִי בְּדוֹחַק דְבָאֲמַת הַפִּינְרָא לְכ"ע ע"ש וּמִשְׁמַעוֹת הַגַּמ' אִינוּ כֵּן. וְלִמ"ש מְיֻנָּשׁב שְׁפִיר דְלְרַבְּנֵן דְפְּלִגְיֵן דִּיבּוּרֵי הִיָּה נֶאֱמָן שׁוּב בְּתוֹרַת מִסְלַפ"ת.

דְרַק מְאֵמִינִים שְׁמַת לָא שְׁהִרְגוּ מִשָּׂא"כ לר"י דְלָא פְּלִגְי' דִּיבּוּרֵי וְאִמַּע"ר וַיֵּשׁ לְדַחוֹת. מ"מ מֵאֲחַר שְׁהִרְשָׁב"א וְרִיטְבָ"א וְנ"י כ' לְהִדְיָא שְׁם דְאֲמָרוּ לְאֲשֵׁתוֹ כּו' חָשִׁיב מְתַפְּנֵן.

אִיךְ אֲפִשְׁר לְהַקְל נְגַדְם: גַּם מ"ש רו"מ בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מְלִיטָא ז"ל שְׁהִבִּיא מִסְפָּר ע"ל בְּכוֹתֵב נְכָרֵי לְנְכָרֵי דְמְהֵנִי בְּכַתֵּב. וְלֹא רְאִיתִי ס' הַנְּ"ל וּבְתַשׁוּ' מְהֵר"ם אֲלִשְׁקֵר ס' ס"ז מְפּוֹרָשׁ לְהִפּוּף.

גַּם כ' שְׁם כְּשִׁפְתֵיב לְקַחַת הַמַּעוֹת דְהוּי מִיְדֵי דְשִׁינְיָה בִּיָּה ע"ש וְאֲחֻשׁוּב שְׁטַעַם סְפָר הַנְּ"ל שְׁמִפְרָשִׁים טַעַם רַמְבַּ"ם דְלָא מְהֵנִי בְּכַתֵּב דְדוֹקָא בַּע"פ אֲנוּ רוֹאִין שְׁאִינוּ ע"י שְׁאֵלָה מִשָּׂא"כ כְּתֵב שְׁמָא כְּתֵב לו' א' מְקוֹדֵם וְשְׁאֵלוּ וְהַכִּין כְּתֵב זֵה לְהַשִּׁיב לְשׁוֹאֵל שְׁאִינוּ מִסְלַפ"ת וְלִכְךָ בְּכוֹתֵב לְנְכָרֵי דְאִף שְׁשְׁאֵלוּ חָשִׁיב מִסְלַפ"ת שְׁפִיר מְהֵנִי כְּנִי"ל.

וּא"כ עֲדִינֵן תְּלִיָא בְּמַחְלֻקָתָ ב' דְעוֹת בַּש"ע אִם שְׁאֵלַת נְכָרֵי חָשִׁיב מִסְלַפ"ת אוּ לָא: וְגַם סְתִימַת הַש"ע שְׁיָהֵן כְּתֵב יִשְׂרָאֵל לָא מְשַׁמַּע כְּדְבָרֵיו וַיּוֹתֵר יֵשׁ לְסַמְנֵךְ עַל מ"ש רו"מ בְּשֵׁם הַגָּאוֹן דְמִינֵי בְּלָא קִישׁוּר דְבָרִים מְצָאוּ כְּתוּב וְהוּא פִי' הַב"י בַּס' בַּד"ה שְׁאֵם הַכְּתֵב מִסְלַפ"ת לְמָה לָא מוֹעִיל.

וְהִנֵּה ב' הַטַּעְמִים שְׁאֲפִשְׁר לְפָרֵשׁ דְבָרֵי הַה"מ דְלָא מְהֵנִי בְּכַתֵּב מִסְלַפ"ת אוּ כַּמ"ש לְבוּשׁ דְהוּי תְּרֵי קוּלֵי. אוּ דַא"א לְהַבְחִין מְכַתֵּב אִי מִסְלַפ"ת וּא"כ לְמַהֲרִי"ק וְת"ה שְׁיָיָה הַק"ו גַּם כְּזֵה מֵאֲשֵׁה בְּכַתֵּב דְמְהֵנִי.

וְגַם טַעַם הַב' מֵאֲחַר דְמַתִּירֵין מִסְלַפ"ת מְפִי נְכָרֵי אַף שְׁאִינוּ יְדוּעָ אִם הִיָּה מִסְלַפ"ת כְּפִרְאוּי א"כ אִין סוּבְרִין ב' הַטַּעְמִים. וְהִינֵנוּ רַק הַב' דְיַעוֹת שַׁב"ש"ע בְּמִסְלַפ"ת מְפִי מִסְלַפ"ת.

וע"ז הוא שכ' רמ"א וי"ש מחמירין ואין עכ"פ ב' ריעותות להחמיר ונהגם דישם הספק על נכרי הראשון ששם לא היה מסל"ת. וכאן עוד ריעותא הס' על הב' ג"כ שהוא בכתב וספק אי מסל"ת.

מ"מ משמע מש"ע דאין חילוק ואף בג' נכרי מסל"ת שישמע מנכרי שישמע מנכרי דג"כ לדעה א' מותרת אף דמוסיף ספק. ה"גם די"ל דמ"מ הב"ד שומעין עכשיו מפיו משא"כ פשהאחרון הוא בכתב.

ונהרי הטור כ' בשם הרא"ש אף בישאל בכתב שלא הכריע. ונהג' ביבמות מחשיב זה לב' ריעותות אף בישאל בכתב מפי עד ע"ש:אולם מ"מ הא בשאלת נכרי לנכרי מיקל רמ"א כת"ה.

והב"ש תמה דהר"ן חולק ורמ"א כתב דספק מל"ת להחמיר ורצה לומר דמודה הר"ן נדחי ומסיק דחולק. ובאמת שאינו קושיא וכתב בעצמו רק לכאורה דאטו הרמ"א ו"ל כו' והכריע מעצמו כת"ה.

א"כ יצא לנו קולא שרמ"א ו"ל הכריע להקל ואנו הולכין אחר הכרעתו בכל הדינים. ולכאורה קשה למה סעיף ט"ז במפי מסל"ת הביא וי"ח דעת הר"ן פנרשם במ"מ.

ודלמא הר"ן לטעמי' ויש חשש שהנכרי שאלו וכמ"ש ב"ש ס"ק מ' משא"כ להכרעתו דאין מזיק שאלת נכרי וא"ל דרמ"א לא רצה לצרף ב' הקולות מאחר דיש עוד טעם א' דריב"ש סי' שע"ז דמסל"ת חידוש ודלא לוסף כו' וגם קולא דשאלת עכו"ם.

אף דבחד מינייהו פסק להקל. דנה דנסק שהריב"ש בעצמו כ' שם זה לחד טעמא ומשמעות דבריו מאחר שאין הנכרי בקי להכיר אי מסל"ת שוב אינו בכלל הנאמנות דמל"ת אף דאומר הדברים שפך אומר נכרי הא'.

אבל אם הי' הדין דבסתם שאומר לנכרי הוי מסל"ת הי' גם זה בכלל נאמנות דמסל"ת שישמע מנכרי שמת. וא"כ אינו רק קולא א'.

וי"ל מאחר שכ' רמ"א סעיף י"ד ויש מחמירין דעת הר"ן דצריך קישור דברים. א"כ ע"כ מה דהקיל בשאלת נכרי הוא שהישאל שומע שמישיב בקישור דברים.

ולכך במפי מסל"ת שפיר הביא המחמירין דשייך שלא אומר קישור דברים ולכך אף דבדין א' שפך שמע לא חש להריב"ש אבל בסתם חש שלא הי' ק"ד וא"כ למ"ש ח"מ וב"ש שפך הגדולים הקילו דא"צ ק"ד שוב לרמ"א אין חשש במסל"ת מפי מסל"ת: וא"כ בנ"ד אם הערויא הי' מסל"ת הי' מהני מה דישמע מסוחר עברענס שסיפר לו מיתת שמעון מאיר לעווי בקישור דברים מקרה האיניון באם והי' מדברים על אותו ש"מ לעווי שהיו מפירים: עוד נראה ע"פ מה שמצאתי חידוש גדול בפסקי מהר"י סי' רל"ז בסופו שמשמעות דבריו במתפונן להעיד לא גרע ממשאל"ס דבנה יש מ"ד בגמ' דשרי' ובמשאל"ס ליכא מ"ד להתיר לכתחילה.

ולכך גם בנה לא תצא ע"ש ואף שהדמיון קשה לומר בכל פלוגתא שבגמ' פנ"ל. מ"מ דו"ע דרב גוברי' דת"ה ושקיל פחד מקאמיא.

וצ"ל דסוּבֵר דַּבְרָא מִתְפַּנּוֹן לְהַתִּיר הוּא הַפְּסוּל רַק בְּלִהְיֵיד חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא גַּתְפּוֹנָן לְהַתִּיר וְהוּא חֲשֵׁשׁ רַחֵיק כַּמְשָׁאל"ס. וְלִכְפֵּי אֲפֻשֶׁר דְּרַמ"א אַף דְּבִשְׂאָר סַפְקֵי מַחְמִיר דְּלִפְנֵי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ חֲשֵׁשׁ שְׁנֵתְפַנּוֹן לְהַתִּיר מִשָּׂא"כ שְׂאֵלַת נְכָרֵי אֵין חֲשֵׁשׁ לְהַתִּיר רַק לְהַעֲיֵד וְשׁוֹב הָיִי ס' דְּרַבְּנָן כַּמְשָׁאל"ס פְּנ"ל וּמִיָּקָל.

וא"כ בנ"ד שְׂעֵבְעָרְנָס לֹא יָדַע כָּלֵל מְאִיזָה מְקוּם הוּא וְאִם יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה וּקְרוּבִים דְּהוּי מוּסֵל"ת אַף בְּשָׂאֵלַת הָעֵרְיָא. וְהַעֲיָקָר תְּלִיָא אִם מְכַתֵּב הַעֲרוּיָא הִי בַּמּוּסֵל"ת.

דְּגַם בְּעֵנָן מוּסֵל"ת בְּכַתֵּב לַע"ד מִשְׁמַעוֹת רַמְבַּ"ם וְטוֹר וּש"ע בְּלִי מוּסֵל"ת. וּמֵאַחַר שֶׁהָיָה מְכַתֵּב רַק בְּדִרְבָּה אֲפֻשֶׁר וְלִמְרוֹן הַב"י פְּשִׁיטָא לִי דְמַהֲנִי יֵשׁ לְסַמְּנָה עָלָיו וּבְפִרְט בְּכּוֹתֵב נְכָרֵי לְנְכָרֵי וּבַק"ד כַּמ"ש ר"מ בְּשֵׁם גְּדוּלִים רַק עֵינֵי הָרִיעוּתָא מַה שְׂפַתְב לְהוֹדִיעַ לְאִשְׁתֵּי הַמַּת: וְלִכְאוּרָה יֵשׁ עוֹד לְפַקְפֵּק דְּנִיהוּ דְהוֹכִיחוּ הַפּוֹס' דְּשִׁמְעָא שְׂמוֹ רַק מִהַמַּת עֲצָמוֹ דְמַהֲנִי מְהָא דְיוֹחֲנָן כּו' אוּלָם הוּא רַק מְטַעַם שִׁכ' הַרְמַב"ן דְּמַה"ת לֹא בְּעֵי הַחֲזוּק ל' יוֹם דְּלֹא חֲצִיף אֵינְשׁ לְשִׁנוֹת שְׂמוֹ מִשָּׂא"כ כָּאֵן דְּזָה שְׂהוּא מְרַאוּיָטָשׁ לֹא הַחֲזוּק עֲצָמוֹ שְׂמָ.

וְאַף לְהַעֲרוּיָא לְבַד הַגִּיד. וְכִינּוֹן דְּאִיכָא ש"מ לְעוּוֵי טוֹבָא וְא"כ אַף דְּזָה אִמַּת דְּשְׂמוֹ כְּפֵי אֲבָל זֶה שְׂהוּא מְרַאוּיָטָשׁ שְׂהַגִּיד רַק לְמוֹמֵר הַנְּ"ל מִנְ"ל דְּנִיָּאֵן שְׂיוֹעִיל דְּלֹא מִיָּקָרֵי הַחֲזוּק כָּלֵל וְנִיהוּ דְּבִשְׂאָר דְּוֹכְתֵי י"ל דְּחֻשִׁיב לַפ"ת מַה שְׂאָמַר דְּשְׂמוֹ כְּפֵי וּמְמַקּוּם פ'. וְהַעֲרוּיָא לְבַד הַגִּיד. וְכִינּוֹן דְּאִיכָא ש"מ לְעוּוֵי טוֹבָא וְא"כ אַף דְּזָה אִמַּת דְּשְׂמוֹ כְּפֵי אֲבָל זֶה שְׂהוּא מְרַאוּיָטָשׁ שְׂהַגִּיד רַק לְמוֹמֵר הַנְּ"ל מִנְ"ל דְּנִיָּאֵן שְׂיוֹעִיל דְּלֹא מִיָּקָרֵי הַחֲזוּק כָּלֵל וְנִיהוּ דְּבִשְׂאָר דְּוֹכְתֵי י"ל דְּחֻשִׁיב לַפ"ת מַה שְׂאָמַר דְּשְׂמוֹ כְּפֵי וּמְמַקּוּם פ'.

הֵינּוּ כְּשֵׁלֵא הִי נְצַרְךָ לְכָף מִשָּׂא"כ כָּאֵן שְׂרַצָּה לְיַחַס עֲצָמוֹ לְדוּדוֹ שֶׁל הָעֲרוּיָא הַנְּ"ל לְקַרְבּוֹ מִנְ"ל שְׂתוֹעִיל הֵי הַגִּיד וְא"כ מְעוּלָם לֹא נוֹדַע שְׂנִיָּה שֶׁהִי שְׂמָ הִי בְּעֵלָה שֶׁל זו. אוּלָם אִם הִי שְׂבָא אֵיזָה פְּעַם אֵיגְרַת מִמֶּנּוּ מְפּוֹלְעַדְעֵלְכִי וְכ' בּוֹ שְׂהוּא אֲצָל הָעֲרוּיָא וְנִיָּכָר שְׂנִיָּה הִי חֲתִימָתוֹ הִי יוֹצֵאֵין מִחֲשֵׁשׁ זֶה.

וְעוֹד דְּלַעֲנָן זֶה אֲפֻשֶׁר כִּינּוֹן דְּלַעֲנָן הַשֵּׁם הַחֲזוּק וְאֵין צְרִיף לְחַיּוּשׁ דְּאִישׁ אַחַר שְׂשְׂמוֹ כֵּן שְׂמַע מְזָה שְׂנִסְעָא לְשֵׁם שְׂהוּא דוּדוֹ. וְהַגִּיד כֵּן לְהַעֲרוּיָא הַנְּ"ל.

זֶה שׁוֹב הָיִי כְּלֹא הַחֲזוּק יב"ש אַחַר אַף דְּאִיכָא טוֹבָא מ"מ שְׂיָבָא לְשֵׁם מְמַקּוּם אַחַר וְשִׂיָּהֲנִי יוֹדַע לוֹ מִשְׁפָּחָה שֶׁל זֶה חֲשֵׁשׁ רַחוּק כְּלֹא הַחֲזוּק. דִּיְדַעֲנִין שְׂנִיָּה יוֹדַע וְעַל אַחַר לֹא יוֹדַעֲנִין וְעַדִּין צ"ע וְגַם מ"ש הָרַב מְקַרְאֵטְשִׁין שְׂמַכְתֵּב הַעֲרוּיָא לְאֲבִיו הִי קוֹדֵם דְּרִישַׁת הָאִשָּׁה.

סָתֵם דְּכָרִיו מֵאֵין יוֹדַע זֶה דְּמִסְתַּמָּא לֹא רָאָה הָרַב הַנְּ"ל הַמְכַתֵּב עַד שְׂדַרְשׁוּ מְרַאוּיָטָשׁ עֵנָן זֶה. וְלַע"ד דְּהוּי כִּיּוֹדַע עֲדוּת עַד שְׂלֵא נַעֲשֵׂה גְזֵלָן דְּב"ב פ' י"ג דְּדוֹקָא הַחֲזוּק כּו' קוֹדֵם וְאֵל"ה חִיּוּשִׁין שְׂהַקְדִּים.

וְכִינּוֹן שְׂלֵא נְרָאָה הַמְכַתֵּב עַד אַחַר דְּרִישַׁת הָאִשָּׁה שְׂאֵינוֹ מוּסֵל"ת וְחֻשִׁיד לְשַׁקֵּר אֵין הָאִמִּירָה בְּכַתֵּב יוֹתֵר מִכְּפִיּוֹ שְׂאוּמֵר עַל זְמַן הַקְּדוּם. וְהוּי כְּאוּמֵר אַחַר שְׂאֵלַת הָאִישׁ שְׂשִׁמְעָא מִפִּי מוּסֵל"ת דְּכִינּוֹן דְּהוּא אֵינוֹ מוּסֵל"ת לֹא מְהֵנִי: גַּם חֲזוּיָא תִּיּוֹהָא בְּעֵנָן זֶה שְׂמַכְתֵּב הָאֲרוּךְ שֶׁל הָעֲרוּיָא הַמְּוַעֲמָק תְּחִלַּת מְכַתֵּב ר"מ מְבֹרָךְ בּוֹ כְּמַעֲט מְפֹרָשׁ שְׂהוּא תְּשׁוּבָה עַל דְּרִישַׁת הָאִשָּׁה וּקְרוּבֵי מְרַאוּיָטָשׁ וְהַמְכַתֵּב שִׁכ' הָעֲרוּיָא הַנְּ"ל לְאֲבִיו שְׂבִהַמְבּוֹרָג שֶׁהִי כְּפִי שְׂאֵלָה.

מבליט הרב מקראטשין בקצרה בדבריו שכ' לו והודיע כו' וכ' להודיע לקרובים והי' לו להעתיק מכתב הזה שהוא העיקר. ונראה מהרב הנ"ל שעיקר סמיכתו על פתב תעודת המנות וזה הכל.

ואף לעשות מזה דרבנן שכ' רו"מ רחוק בעיני שיודעין שנדאי הוזהרו טובא בשם זה וגם האומדנא של המבי"ט ו"ל אין פאן שהרי הליכתו למקום שרצה הי' בשלום ומקרה הנ"ל של הנ"ל הי' בשוב האייזנבאם באמצע הדרך ולא נודע כלל אם זה האיש שב כלל בדרך זה ושמה ש"מ לעווי אחר נסע משם או ממקום אחר על האייזנבאם לפעלדעלפי' כיון דשיירו' מצויות והוזהרו.

ועדות הי"ב אנשים רק שש"מ לעווי. ואף מאיזה מקום הוא לא הוזכר בדבריהם כלל שהוא אותו שנסע מפולדעלפי' ומ"ש הרב הנ"ל שגראה מדבריהם שהפירו אותו.

א"י מה שהפירו ששמו פן מה מועיל זה. מאחר שאינו מבואר שהפירו שזה אותו שנסע מפולדעלפי' גם מהפאס שכתב אב הנ"ל שגמא אצלו להגיווערביס ש"י ג"כ לא כתב רב הנ"ל מי הגיד זאת ומה הי' כתוב בהפאס.

לזאת קשה עלי לצרף כל הקולות באיסור תורה החמור כזה. ואפילו אומדנא וסברת הלב אין פאן כמו בהולך מביתו ולא שב דידוע שהאנשים ההולכים לאמריקא משתוקעים שם ולא נשמע אהד מאלף ששב וגם מה שנסע מפולדעלפי' למקום אחר ולא שב אין שום אומדן כי אין שם ביתו והי' בע"ח ואל אשר יהי' הרוח ללכת ילך.

ואפילו לדינא יש מקום עיון שמבואר בגמרא יבמות קי"ו ע"ב באשה עצמה ב"ה או אלא בבאה מן הקציר ופירש"י שהי' קרוב לנו ומירתתא אבל ממדה"י אינה נאמנת וב"ש או אחת הבאה ממדינה למדינה כו' וחרו כו' ואמר בגמ' ב"ה כו' באותה מדינה דשכיחא אינשי מירתתא כו' וב"ש ה"נ שכיחא שירתתא ע"ש דמשמע דוקא עכ"פ ממדינה דשכיח שירתתא.

וגם למה דאמרי אס"פ אגא דאמרי כו' ע"כ לא קאמר ב"ש אלא משום דאיהי דייקא ומנסבא מ"ל מקום קרוב מ"ל רחוק כו' והיינו באשה עצמה דדייקא לחוד סגי, משא"כ בע"א דמספקא לש"ס ואי משום עבידא לגלויי לא משקרי שפיר יש לחלק בין מדינה אחרת.

וכזאת דל"ש שירתתא כלל. אולם אין להוסיף חומרות שלא מצינו בפוסקים שחילקו בקד.

אולם קשה עלי המשא. כי א"א לדון מדברי הרב מקראטשין כי כותב כמה דברים שידוע ואינו ידוע איך כי אחרת כי אמעריקא רחוק מעירו כמו מכאן.

נהרי רו"מ רב גובר'. והגאון מהר"ש נ"י אבד"ק פונא יותר מבפנים בהעגן ויודע מפתבי הערויא היף הי' ידיו בדרך ע"פ ידיעתו.

והנראה לע"ד פתבתי והי' זה שלום למר ולתורה כנפש הדו"ש הק' יצחק מאיר בהרב מור"י ו"לסימן ה בעזה"י להרב מנעלחוב תמוז ר"ז לפ"ק: הנה ע"י העדים קשה מאוד להתיר שלא מצינו בראשונים ו"ל מי שהתיר בתפח אף דחזויה בשעתיה ועל פי הלח"מ

בדברי רמב"ם ז"ל פָּרַק י"ג מה"ג מ"ש ונתפח כו' אין לסמוך פֶּלֶל שְׁמֵדְבָרֵי הַה"מ וְרַשְׁבֵּ"א וְר"ן מְבֹאָר שְׁפִי דְבָרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּמִסְתַּמָּא נִתְפַח וְאֵתִי רַק לְאַפּוּקֵי פְּשָׁרוֹאִין שְׁלֵא נִתְפַח וְגַם ע"ז נְחָלְקוּ בְּנֵלָם.

אָבֵל לְפִירוּשָׁם אִין לְלַמּוּד מְדַבְּרִיו רַק בְּשַׁעְתּוֹ סְתַמָּא לֹא נִתְפַח. וְאִין הִפִּי' וְנִתְפַח שְׁרוֹאִין שְׁתַּפַּח שְׁנוּכַל לְלַמּוּד מְזַה דְּבִשְׁעָתוֹ אַף שְׁרוֹאִין שְׁתַּפַּח יְהִי' מְהֵנִי וְגַם עַל מֵהֲרַשְׁד"ם סִי' ר"ד הוּבָא בַּק"ע שֶׁכ' שֶׁהַחַיִּישׁ מְעִיד בְּשִׁקָּה יָמִים בְּיָמִים שְׁנֹכְנָסִים בּוֹ וְנִתְפַח אֲלֵא שְׁהַיָּמִים מְעַמְיָדִים צוֹרֵת הַפְּנִיִם שְׁלֵא יִשְׁתַּנָּה וְדִיִּיק מְלִשׁוֹן רַש"י שְׁפִי' צוֹמְתִין צוֹרֵת הַפְּנִיִם א"מ אוֹתוֹ לְנִפְתּוֹחַ וְלִהְשַׁתְּנוֹת ע"ש וְגַם מְדַבְּרִיו אִינוּ מְבֹרָר אִי כְּנֹנְתוֹ אַף שְׁגַם פְּנִיּוֹ נְפוּחַ מ"מ מְעַמְיָד הַצּוּרָה שְׁיִהְיִ' אֲפֻשָׁר לְהַפִּירוֹ בַּט"ע.

אוֹ כְּנֹנְתוֹ אַף שְׁהַגּוּף נִתְפַח מ"מ צוֹרֵת הַפְּנִיִם מְעַמְיָד שְׁלֵא יִתְפַח. וְכֵן מִשְׁמַע מֵהוֹכָחָה שְׁלוֹ מְרַש"י כו' וְהָא לְשׁוֹנוֹ אִין מְנִיחִין לְנִפְתּוֹחַ וְלִהְשַׁתְּנוֹת אַף אֲפֻשָׁר דְּסַבֵּר דְּתַרְנוּנֵיהּוּ חָדָא לְתַפּוּחַ וְלִהְשַׁתְּנוֹת הֵינּוּ שְׁיִתְפַּח כ"כ שְׁיִשְׁתַּנָּה וְאַף תַּפַּח מְהֵנִי בְּשַׁעְתִּיהּ וּב"כ וּב"כ אִין לְסַמּוּךְ עָלֵיו שְׁמַהֲרַ ז"ש דְּחָה דְּבָרִיו.

אַף ג"כ רַק מְסַבְּרָא. וְרַשְׁד"ם ג"כ כ' ע"צ הַדּוֹחַק ע"ש: וְהֵנָּה הָרַמְבַּ"ן ז"ל בַּחֲזִי' לִיבְמוֹת כ' לְהִדְיָא דְחִזְיוֹהָ בְּשַׁעְתִּיהּ לְאַלְתֵּר מִיָּד עַד שְׁלֵא יִתְחִיל לְתַפּוּחַ פֶּלֶל ע"ש.

וְכֵן מְבֹאָר בְּרַשְׁבֵּ"א וְרִיטְב"א שְׁפִלְפְּלוּ הַכֹּל בְּסַפֵּק אִישְׁתַּהִי דְשָׁמָא נִתְפַח רַק חֲשֵׁשָׁא פִּינּוֹן שְׁאוּמָרִים שְׁהַפִּירוּהוּ. דְּמְבֹאָר דְּוַדַּאי תַּפַּח פְּשׁוּט דְּלֹא מְהֵנִי.

אַמְנָם הֵם הַסּוֹבְרִים דְּצָרִיף לְאַלְתֵּר מְמַשׁ וְהֵינּוּ כְּנ"ל קוֹדֵם שְׁמַתְחִיל לְתַפּוּחַ מִמֵּילָא י"ל לְהַפּוֹס' דְּתוּף שְׁעָה מִיִּקְרַי' חֲזִי' בְּשַׁעְתִּי' י"ל דְּסוֹבְרִים אַף שְׁמַתְחִיל לְתַפּוּחַ מ"מ קִים לְהוּ לְחַז"ל דְּתוּף שְׁעָה אִינוּ תַּפַּח כ"כ שְׁיִשְׁתַּנָּה הַצּוּרָה ע"י הַתְּפִיחָה וְלִכְּפָּה אָמְרוּ מְלִתָּא דְּפִסְקָא בְּשַׁעְתִּי' מְהֵנִי דְּאִין סְבָרָא שְׁיִחְלְקוּ בְּמַצִּיאוֹת.

וְכֵן מִשְׁמַע קֶצֶת דְּהָא רִיב"ש פְּלִיג לֹא כָּל אָדָם שְׁוֵה וּפִירַש"י אָדָם שְׁמֵן מְהִיר לְנִפְתּוֹחַ וְאִי לְחוּמָרָא פְּלִיג דְּאַף תוּף ג' כו' א"כ אִין סְבָרָא שְׁחַכְמִים יִחְלְקוּ ע"ז בְּמַצִּיאוֹת. וְע"כ דְּסַבְּרוּ דְּמ"מ אִין תַּפַּח כ"כ עַד שְׁיִשְׁתַּנָּה הַצּוּרָה תוּף ג'.

אַף אִין רְאָיָה דְּגַם זֶה בְּמַצִּיאוֹת אִי מְשַׁתַּנָּה: וְשׁוּב י"ל דְּסוֹבְרִים דְּאַף אָדָם שְׁמֵן לֹא שְׁכִיחַ שְׁיִתְפַּח תוּף ג' וְאַף שְׁמַזְדַּמֵּן לֹא חִיִּישִׁינּוּ לְהַכִּי. מ"מ א"א לְסַמּוּךְ פֶּלֶל ע"ז מְאַחַר שְׁהַפּוֹסְקִים הַנְּ"ל מְפֹרֵשׁ דְּבָרֵיהֶם דְּתַפַּח לֹא מְהֵנִי.

וְלַעֲנֵן לְאַלְתֵּר פְּתַב גַּם כֵּן מֵהֲרַח"ש דְּרוּב הַפּוֹסְקִים דְּדוֹנְקָא מִיָּד מְמַשׁ לֹא תוּף שְׁעָה. וְנִיּהוּ שְׁחַלְקוּ עָלָיו עָלָיו רוּב הַפּו' דְּתוּף שְׁעָה מְהֵנִי מ"מ אִינוּ מְבֹאָר פֶּלֶל בְּדַבְּרֵיהֶם רַק בְּסִתְּמָם דַּל"ח שְׁתַּפַּח וְלֹא בְּחִזְיוֹנָן.

וְנ"ד רְאוּ תוּף שְׁעָה לֹא מִיָּד. וְלַחְלָק בֵּין ע"א לַב' עֲדִים כַּמ"ש הַב"ש ג"כ אִין חִילּוּק דְּמְבֹן' לְהִדְיָא בְּתַשׁוּ' הַמְּיוֹחֶסֶת סִי' קַח"ח דְּגַם ב' עֲדִים לֹא מְהֵנִי בְּלֹא רְאוּהוּ מִיָּד וְגַם ב"ש אִינוּ מְסַתְּפֵק רַק בְּלֹא רְאוּ וְלֹא בְּרָאוּ שְׁתַּפַּח כְּנ"ל.

והיא אֶפְשֶׁר לומר דְּהַרְמַבּוּן וְרַשְׁבֵּי"א ז"ל לְטַעַמָּם שֶׁהֵן הַחֹלְקִין עַל ר"ת. אָבֵל לר"ת דט"ע מְהַנִּי אפ"י אַחַר י"ב חֻדְשֵׁי ע"ש וְהָא מִסְתַּמָּא תַּפְח וְאֵעִי"כ מְהַנִּי ט"ע וְכֵן מִדְּכ' הָרָא"ש וְטוֹר פְּשִׁיטַת תּוֹס' לְלַמּוֹד מִדְּבַר ר"ת בְּאִישְׁתֵּיהּ אַחַר שְׁהֵעִלוּהוּ ע"ש.

וְהָא סְתַמָּא תַּפְח וְאֵעִי"כ מְהַנִּי. וּמִצָּאֵתִי בְּתִשְׁבִּי' גְּאוּנִים בְּתַרְצֵי מְהַר"י הַלּוֹי שֶׁנֶּרְאָה שֶׁהוּא אֶחָיו וְרַבּוֹ שֶׁל הַט"ז שֶׁכ' וְאֶפְשֶׁר דְּהָא דְאָמַר כּו' אָבֵל אַה"נ אִי תַּפְח תּוֹךְ שְׁעָה נְמִי אֲסוּר כִּי נִשְׁתַּמֵּה אִין לְחֻוֹשׁ דְּהָא הָרָא"ש וְטוֹר וְרַמ"א פְּסָקוּ בְּלֹא רָאוּ הַטְּבִיעָה מְהַנִּי אַף אִישְׁתֵּיהּ אַף שְׁכָבָר נִתְפַח וְהוּא כְּדַפְּנִי דְאֵף אִישְׁתֵּיהּ וְנִתְפַח אֶפְשֶׁר לְהַפִּירוֹ כְּשֶׁמְדַקְדָּק הֵיטֵב וְנִתְדַע דַּאֲל"כ הו"ל לְתַלְמוּדָא לְחַלְק מִיְגִינָה וּבְזָה דְאֵף חֲזִי בְּשַׁעֲתֵיהּ אִי תַּפְח לֹא מְהַנִּי כּו' וְאַח"כ וְאֶפְּלוֹ אַת"ל דְּלִשְׁאָר הַפּוֹסְקִים אִי וְדַאי אִיתְּפַח אַף תּוֹךְ שְׁעָה לֹא מְהַנִּי הָא עֵדִים כּו' ע"ש.

וְנִיְהוּ שְׁרָאִיְתוּ מֵהַג"מ אִינוּ כְּלוּם דְּתַפְח י"ל לֹא אִנְצִטְרִיךְ לִי לְאִשְׁמוּעִינָן רַק בְּסִתְּמָ. מ"מ עכ"פ הַבֵּין בְּרָא"ש וְטוֹר וְרַמ"א דְּגַם תַּפְח מְהַנִּי ט"ע: וְאִם הִי זֶה בְּרוּר הִי צַד גְּדוּל לְסַמְּוֹךְ עַל ר"ת וְהַפּוֹסְקִים דְּקִיְיָמָא בְּשִׁיטְתֵיהּ דְּהַגָּם שְׁלֹא סְמָכוּ עָלָיו הַרְבֵּה פּוֹסְקִים נִרְאָה שְׁלֹא הִי לְפָנֵיהֶם גּוּף דְּבַר ר"ת רַק בְּקִצּוֹר מ"ש תּוֹס' וְלָמָּה נִתְחַבְּטוּ הַרְבֵּה בְּפִי דְּבַר תּוֹס' ק"כ.

אוּלָּם עֵתָּה שְׁזַכִּינוּ שְׁנַדְפֵס סְפָר הַיֵּשֶׁר לר"ת מְבֹנָאָר שֶׁם הֵיטֵב ד' פ"ה שְׁפָל קוֹשְׁיֵית הַרְשָׁבֵי"א מִיְיָשֵׁב אוֹתָם בְּעִצָּמוֹ. מ"ש דְּמִתְנִי סְתַמָּא תַּנּוּ כּו' אֲדַרְבָּא ר"ת דְּיִיק מְלִשׁוֹן הַמְּשֻׁנָּה שְׁלֹא אָמַר אִין מְעִידִין עַל הָאָדָם אַא"כ יֵשׁ בּוֹ פ"פ עִם הַחֻטָּם.

מּוֹכַח דְּלֹא מִיְיָרִי מְאָדָם הַנִּזְכָּר בַּט"ע. אֲלֹא תַּנּוּ אִין מְעִידִין אֲלֹא עַל פ"פ עַה"ח מְשֻׁמַּע שְׁאִין כ"א חֲתִיכָה מְהָרָאשׁ שְׁיֵשׁ בָּהּ ג' אֵלוּ הַפְּרָצוּף וְחֻטָּם כּו'.

וּמְבֹנָאָר שֶׁם הֵיטֵב הַחִילּוּק דְּעַד הַמְּפִיר בַּט"ע שְׁזָה פְּלוּנֵי א"א לְטַעוֹת וְאֶפְנִי אַחַר זְמַן רַב כְּשֶׁגּוּפוֹ שְׁלָם אֶפְשֶׁר לְהַפִּיר בַּט"ע מִמִּילָא כְּשֶׁהַעֲד מְעִיד שְׁמַפִּירוֹ בַּט"ע מְהַנִּי אַחַר כְּמָה יָמִים רַק בְּחִתִּיכָ' מְרָאשׁ כַּנ"ל אֶפְשֶׁר זֶה אָבֵד הַט"ע שְׁיָהִי יְכוּלִין לְהַפִּיר שְׁזָה פְּלוּנֵי.

רַק שְׁנִרְאָה לְהֵם פְּדַחַת וּפְרָצוּף וְחֻטָּם מְזוּ חֲתִיכָה כְּמוֹ פְּדַחַת וּפ"פ וְחֻטָּם שֶׁהִי לְפְלוּנֵי. וְזֶה קְרוּי רַק סִימָן וְלֹא ט"ע גְּמוּר.

וּבְזָה מִיְיָרִי הַמְּשֻׁנָּה דַּא"מ בְּהַפְּרָה מְחִתִּיכָה כַּנ"ל אֲלֹא כְּשִׁישׁ כָּל הַג' פְּדַחַת וּפ"פ וְחֻטָּם שְׁנִרְאָה כְּשֶׁל פְּלוּנֵי הָנִי סִי מְוָבְהַק דְּמְהַנִּי מַה"ת מִשְׁא"כ אִם חֲסַר א' מַג' אֵלוּ הָנִי רַק סִי שַׁא"מ דְּלֹא מְהַנִּי.

וְסִיִּים אַח"כ אפ"י יֵשׁ סִי בְּגוּפוֹ וּבְכִלּוֹ פִּינּוֹן דְּמִיְיָרִי הַהַפְּרָה בְּתוֹרַת סִי אָמַר אַח"כ דְּאֶפְנִי סִימָנִים פְּרָטִים ג"כ לֹא מְהַנִּי אָבֵל בְּגוּפוֹ שְׁלָם אוֹ רַבּוֹ כְּמְבֹנָאָר שֶׁם שְׁאֶפְשֶׁר לְהִיּוֹת בּוֹ ט"ע וּבְמְעִידִין הַהַפְּרָה בְּתוֹרַת ט"ע שְׁזָה פְּלוּנֵי לֹא מִיְיָרִי הַמְּשֻׁנָּה כְּלָל.

דְּפִשׁוּט דְּמְהַנִּי אַף אַחַר זְמַן רַב ע"ש: וְאַמַּת שְׁחִילּוּק זֶה מְצָאנוּ בְּכַמָּה דְּוֹכְתִי לְעִנְיָן קִיּוּם בְּמַפִּירִין בַּט"ע מְהַנִּי אַף בְּיוֹצֵא מַת"י עִצָּמוֹ דַּא"א לְזַיְיָף עַד שְׁיָהִי נִזְכָּר לְהַמְּפִירִין בַּט"ע שְׁיִטְעוּ שֶׁהוּא חֲתִימָתָם.

משא"כ במקומם ע"י דימוי דכ"י יוצא ממ"א לא מהני ב'ינצא מתי"ע דחוששין לזיוף עד שיהא נראה ונדמה ככ"י אלו ויהי' נראה למי שאינו ניכר בט"ע שהוא כ"י פנ"ל. וזה נקרא רק סי' וכמו מקיפין בריאה.

וכדימוי החתיכות ע"ז מ'. והא דכרמי ודגלת מיישב שם ר"ת דמייגרי באכליה פונורי ולא הי' רק חתיכה פנ"ל.

והיינו דאשמועינן אפומא דשושבינ' לרבותא. אף שהי' מכירו היטב ואעפ"כ לא הי' לו בו עתה ט"ע רק הכרה ע"י סימנים פנ"ל ע"י דימוי פנ"ל ומ"מ התירו ואנסבי' כו' וע"ש ובספק תוה' ג' ימים שהתירו תוס' אין הטעם פלל כמ"ש ה"ן דתלינו לקולא ולכך מחלק בין ס' אישתהי די"ל מודה ר"ת בזמן מועט חוששין ע"ש.

דקא לשון תוס' יבמות ק"כ אפי' אמת כו' אין תלין אלא תוה' ג' דוקא ע"ש. ולפי פי' הי' להם לומר דתלינו לקולא.

ולכך לע"ד ברור ע"פ המבן' בדברי ר"ת שם. שפוננת תוס' אפי' אמת כו' היינו שנאמר דלא כר"ת בזה רק בנחבל בפרצוף אין מעידין אלא תוה' ג' כו' משום דמתני' סתמא קתני כו'.

והיינו ע"כ שנא' דאף שמעידין שמפירין בט"ע הוא שקר דא"א להפיר בט"ע אחר ג' א"כ ממילא בספק תוה' ג' שוב כשמפירין בט"ע אמרינן שהוא נדאי תוה' ג' דאי אחר ג' לא הי' להם בו ט"ע והא מעידין שהפירוהו בט"ע ממילא תלינו בתוה' ג' דוקא.

שזה לא ס"ל לתוס' פלל דאחר ג' נשתנה שיטעו ויהי' להם ט"ע שזה הוא דלא ס"ל פלל זה שיהי' טעות בט"ע כמ"ש ר"ס ז"ל. רק ע"כ או שאבד הט"ע שא"א להפירו אחר ג'.

או שאם יש הכרה בט"ע ע"כ אמת שזה הוא. וא"כ במפירין בט"ע וספק.

אם תוה' ג' מהני ממ"נ אי מהני ט"ע אחר ג' שלא אבדה ט"ע א"כ מהני ההכרה. ואם לא מהני משום שא"א להיות כו' ט"ע אחר ג' שוב נדאי הוא תוה' ג' פנין שיש להם בו ט"ע פנ"ל: והחילוק פשוט דבבתיכה שאין גופו קיים דהוי רק סימן חשוב שגרא' פשל פלוני בזה לא מהני אחר ג' כסי' העשוי להשתנות ובזה שפיר י"ל גם לתוס' דלא מהני גם בספק תוה' ג' דשמא אחר ג' ונדמה פשל פלוני כו' רק כשגופו שלם ויש להם בו ט"ע אין עשוי להשתנות שיהי' נדמה בט"ע.

רק אי כר"ת נאי דלא כר"ת ע"כ שנתבלבל הצורה אחר ג' ואבד הט"ע ומשקרים. א"כ שוב בספק תוה' ג' מותרת ממ"נ פנ"ל וא"כ ממילא ג"כ לא קשה פלל מה שתמה בשו"ת נב"י מהא דנגלת כו' וקדמו מהרי"ט להפוסקי' דס' תוה' ג' מותר גם שם ממ"נ אי אינו אותו שנטבע הוי ספק תוה' ג' ושרי' דלא קשה פלל דשם בתשו' שלא הי' בו ט"ע רק סימן פנ"ל לכ"ע ספק תוה' ג' לא מהני: וא"כ ממילא בספק אשתהי מהני לר"ת ז"ל בט"ע לתוס' ה"ל ממ"נ ולא שייך טעם ר"ן ז"ל לחלק בין זמן מרובה למיעוט פנ"ל.

וא"כ אי ס"ל לתוס' נרא' ש כר"ת דגם אישתהי נדאי מהני בט"ע. הי' מוכח דאף דמסתמא תפח ואעפ"כ יש בו ט"ע וכשאומרים שהפירו בט"ע מהני.

אך ז"א פֿינן שְׂאִינוּ וְדַאי תַּפַּח רַק סְתָמָא תַּפַּח א"כ עֲדִינן אִין הוֹכְחָה פֿלֵל מר"ת דְּאִין לְבַטֵּל עֲדוּת הָעֵדִים אַף בְּאִישְׁתֵּהּ. פֿינן שְׂמַעֲדִין בַּט"ע ע"כ לֹא תַּפַּח אָבֵל רְאִינוּ שְׂתַפַּח אִין רְאִיָּה דְאַפְשָׁר דְזָה וְדַאי אָבֵד הַט"ע.

ומ"ש סְתָם אַחַר זְמַן וְלֹא הִתְנָה פְּשָׁרוֹאִין דְתַפַּח לֹא מְהַנִּי. י"ל דְזָה בְּכֻלָּל שְׂאִין פ"פ קִיָּים. דְאַהֲא דְכַרְמֵי כו' כ' ר"ת דְאַכְלוּהָ פְּנוּרֵי אוּ תַּפַּח ע"ש דְמִשְׁמַע דְדָמֵי לְאִינוּ קִיָּים. וְכֵן אַח"כ חוֹשֵׁב שֶׁם סִנְטָרוּ רְגֵלּוֹ עָבְיוּ כו' ע"ש מִשְׁמַע דְבִלֵּא תַּפַּח מִיָּרֵי וּא"כ אִין רְאִיָּה פֿלֵל לְהַתִּיר בְּתַפַּח גַּם לר"ת אַף לְהַסוּבְרִים דר"ת מְתִיר בְּאִישְׁתֵּהּ אַחַר שְׂהַעֲלוּ מִמֵּיָם.

ומכ"ש שְׂאִינוּ מְבֹנָאָר פֿלֵל בְּתוֹס' וְרֵא"ש רַק בְּטוֹר כ' לְשׁוֹן זֶה אֶפִּילוּ אִישְׁתֵּהּ שְׂלֵא רְאוּ הַטְּבִיעָה וְכַמ"ש ח"מ ס"ק נ"ה בְּתִשׁוּ' דְפִנְחָס מְאַרְלָא. וְאַף בַּס' אִישְׁתֵּהּ אִינוּ מְבֹנָאָר בְּתוֹס' רַק נְשִׁי אֲנָשִׁים שְׂטָבְעוּ כו' אֶפִּילוּ אַחַר כְּמָה יָמִים כו' ע"ש.

וְהוּא פְּלִשׁוֹן הַגְּמָרָא בְּהָא דְדַגְלָתָהּ כו' אַחַר ה' יוֹמֵי כו' אָבֵל י"ל בְּחֻזֵּי בְּשַׁעֲתֵּי רַק אַחַר הַטְּבִיעָה כְּמָה יָמִים וְזֶה רְבוּתָא בְּגַמ' אַף שְׁהִי אַחַר ה' יָמִים א"כ לְדַבְרֵיהֶם שְׁנֵאמַר שְׂזָה הוּא שְׂנֻטְבַּע א"כ אִין בּוּ הַפְּרָה שְׂהוּא אַחַר ג' וַיֵּשׁ סָפֵק שְׂמָא הִי בִּיבְשָׁה זְמַן וְכַה"ג.

אָבֵל אִינוּ מְבֹנָרָר בְּסָפֵק אִישְׁתֵּהּ: וּבְאַמַּת ר"ן וְרִיב"ש כ' דְמוֹדָה ר"ת בַּס' אִישְׁתֵּהּ. דְאַף לַמ"ש לְעִיל אִין רֵאִי דר"ת לֹא הַזְכִּיר פֿלֵל בְּדַבְרֵי אִישְׁתֵּהּ דְמֵיָם.

וּמִיָּרֵי רַק אַחַר ג' דִּיבְשָׁה כַּמ"ש תוֹס' וְגַם תוֹס' הִבִּיאוּ דְבָרֵי רַק לְרֵאֵי' כְּמוֹ בְּאַחַר ג' שְׁכ' ר"ת דַּט"ע מְהַנִּי כֵּן לְעַנְנֵי בְּדָדְמֵי דְמֵיָם ע"ש. דִּי"ל דְנִקָּא אַחַר ג' מִתְבַּלְבֵּל צוּרְתוֹ וְאִין בּוּ ט"ע.

אוּ נִשְׂאָר הַט"ע וְאַפְשָׁר לְהַפִּיר אָבֵל לֹא שְׂאִישְׁתֵּהּ לַט"ע דְאַחַר אָבֵל לֹא חֻזֵּינן בְּשַׁעֲתֵּי דְתַפַּח אֶפְשָׁר דְמִשְׁתַּנָּה גַּם לַט"ע דְאַחַר. דְגַם לְשׁוֹן הַרְמַב"ם ז"ל בְּאַחַר ג' דִּיבְשָׁה כ' מִשְׁתַּנִּית צוּרְתוֹ.

וּבִלֵּא חֻזוּ בְּשַׁעֲתֵּי' כ' דְתַפַּח מִשְׁמַע דְאִין שְׁוִיָּים. גַּם אֶפְשָׁר דְקִיָּים לְהֵם לְחַזו"ל דְתַפַּח א"א שְׂיִהְיָה בּוּ ט"ע: וְעוֹד דַּע"כ לֹא לְמַדּוּ תוֹס' וְרֵא"ש מר"ת דְאַחַר ג' דִּיבְשָׁה עַל טְבִיעָה רַק לִיִּישֵׁב הַמְנַהֵג שְׂמִתִּירִין נְשִׁי כו' שְׂטָבְעוּ אַחַר זְמַן ע"ש דְלֹא פְּשִׁטָּא לְהוּ וּא"כ אֶפִּילוּ יִהְיֵה הַפִּי גַם בְּאִישְׁתֵּהּ כַּמ"ש ב"ש ס"ק פ"ו מ"מ לֹא סְמַכוּ ע"ז רַק בַּמִּשְׁאֵל"ס דְרַבְּנָן וְאַפִּילוּ אִי בִלֵּא שְׂהוּ עַד שְׁת"נ מ"מ יְצָאָה מִחֻזְקַת וְדַאי א"א וְאִיָּה נְלִמּוּד מְזָה בְּעוֹבְדָא דִידֵן דְלֹא אִיתְרַע פֿלֵל הַחֻזְקַת א"א וְהַבַּע"ל בְּחֻזְקַת קִיָּי דְמָה שְׂנַעֲלָם אִינוּ מְגַרַע פֿלֵל הַחֻזְקַת א"א.

דְמָה שְׂצִידָד מְבִי"ט דְגַם כַּה"ג מִיָּקָרֵי אֶתְרַע חֲלָקוּ עָלָיו כָּל הַפּוֹסְקִים: כַּד (שׁו"ת) וְעוֹד דְמַדְבְּרֵי מְרַדְכֵי מִשְׁמַע דְכַה"ג צְרִיכִין לֹאמַר מְפֹרָשׁ הַפְּרִתִּיו בַּט"ע יָפָה יָפָה כו' ע"ש וְכ"כ רַמ"א כִּי י"ז ס"נ וְהַפְּרִתִּיו הֵיטֵב דְנִקָּא.

וְאַף שְׁכ' זֶה רַק בַּע"א מִשְׁא"כ ב' מ"מ בְּתַפַּח דְאַחַר שְׁנַתְפֹּס כָּל הַקּוֹלוֹת צ"ל דַּע"כ הִי לְהֵם ט"ע שְׂלֵא תַּפַּח כ"כ. עכ"פ צ"ל מְפֹרָשׁ שְׂהַפִּירוּ בַּט"ע הֵיטֵב וְכ"כ צ"צ בְּתִשׁוּ' ס' ק"א.

וְהַגַּם שְׂאִינוּ מְוַכְרַח בְּב' עֵדִים דְהָא אַף בַּד"נ שְׂאָמַר פ' ג"ה פְּלַגְנָא דְהָאֵי סִימְנָא כו' לֹא קִטְלִינוּ לִי רַק בַּט"ע. וְאַעֲפ"כ בְּסִנְהֶדְרִין גַּבֵּי חֻזְקֵי הַגְּנֵי מְפִירִין אֶתְמָם אוֹתוֹ.

ומשמע הָתָם כְּשִׁמְפִירִין אוֹתוֹ מְהֵנִי דְלֵא הַנּוֹפֵר לְשִׂאוֹל אוֹתָם אִם בַּט"ע דְּשָׂמָא ע"י סִימָנִים וְע"כ דְּסִתָּם הַכְּרָה בַּט"ע. אַף אֵין רֵאִי דִי"ל מְטַעַם דְּאָמַר בְּחֻלְיִן שָׁם אֱלוֹ אָמַר לְשִׁלּוּחֵי קָרָא לְפִלְגֵינָא אִי אֵית לִי ט"ע.

וּבְאָדָם חַי שְׁפִיר סִתָּם הַכְּרָה הוּא בַּט"ע וְאֵין לְלַמּוֹד מְזַה עַל מַת שְׁתַּפַּח. וְעוֹד דְּלָמָא גַּם שָׁם הִפִּי מְפִירִין אַתָּם כּו' הַכְּרָה הַמוֹעֵלֶת בַּד"נ.

דְּמִסְתַּמָּא צְרִיכִין לְשִׂאוֹל גַּם זֶה דְּנֻהָצִילוֹ כ'. וּמִמֵּילָא י"ל כָּאֵן אַף דְּאֵין בּוֹדְקִין ע"נ בְּדו"ח מ"מ בְּרִיעוּתָא כַּה"ג דְּתַפַּח צְרִיף דְּנֻקָּא שְׂעִידוֹ בְּפִירוּשׁ כַּה"ל: וְהַגַּם דִּישׁ לְצַדֵּד גַּם לְהִיפּוּף דְּאָף לְהַפּוֹסְקִים דְּלֵא כַּה"ת מ"מ כָּאֵן שְׂעִידוֹ דְּאָף דְּהִי פְּנִיּוֹ נְפוּחַ עַכ"ז הַפִּירוֹ אוֹתוֹ שְׁנֵה פְּלוּנֵי א"כ נְאָמַר שְׂהַפִּירוֹ אוֹתוֹ בְּסִי מְוִבְהָק שְׂהִי לְהֵם בּוֹ דְּלַכ"ע מְהֵנִי אוֹ ט"ע דְּבְגָדִים דְּמְהֵנִי לְמַהֲר"ל וְדַעְמִי.

וּא"כ יֵשׁ מְקוּם הֵיטֵר לְכָל הַפּוֹסְקִים מ"מ אֵין נִרְאָה לִי כָּלֵל לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הָעֵדִים מַה שְׁנִרְאָה לְנוּ בְּאַמַּת שְׁלֵא הִי כְּנֻנְתָּם כּו'. בְּפִרְט שְׂאָפְשֵׁר לְכֵם לְכַרֵּר מַה הִי כְּנֻנְתָּם.

וְאִיף נִגְבַּב כָּל הַקּוּלוֹת בְּאִיסוּר חֲמוּר כְּזֶה. וְהָא לְהַפּוֹסְקֵי דְּאִיפְשָׁטָא הַבְּעִיָּא דְּבְדֻדְמֵי ע"כ עֹבְדָא דְּדַגְלַת מִיָּרִי לְאַלְתֵּר עִם סְמָנִין וְע"כ בְּתַפַּח לֵא מְהֵנִי הַכְּרָה אַף עִם סִי אֲמָצְעִים כַּה"ל: וְהֵנָּה מַחְמַת הַסִּימָנִין אַמַּת שְׂיֵשׁ הַרְבֵּה פּוֹסְקִים דְּצִירוּף סִי אֲמָצְעִים הֵנִי סִי מְוִבְהָק וְהַרְבֵּה חוּלְקִים וְלְכָל פֶּת יֵשׁ קֶצֶת הוֹכָחוֹת כַּמ"ש בְּתַשׁוּ' הַקּוּדְמוֹת.

מ"מ סִתְּמָא דְּבְגָמ' מְשַׁמַּע דְּלֵא מְהֵנִי: גַּם יֵשׁ לְצַדֵּד דַּעַכ"פ סְפַק הֵנִי אִי כַּרְשָׁד"ם וְאִי כַּה"י הַלּוֹי וְתַשׁוּ' גִּינַת וְרָדִים דַּעַכ"פ לְדַעַת ר"ת מְהֵנִי דְּמִשְׁמַעוֹת דְּבָרֵי קֶצֶת מוֹרָה כּו' מְדָלָא חִילְקֵי. וְכַמ"ש הַב"ש בְּס' אִישְׁתַּהִי דְּהֵנִי ס"ס שְׂמָא כַּה"ת דְּאָף אִישְׁתַּהִי מְהֵנִי.

וְכַמוֹ כּו' נִימָא כִּינּוֹן דְּמִסְפָּקָא בְּגַמ' אִי ס"ד אוֹ דְּרַבְּנָן דְּקִי"ל כַּה"י אֲשִׁי א"כ ג"כ ס"ס הַנְּ"ל שְׂמָא ס"ד וְאֵת"ל ל"ד שְׂמָא כַּה"ת לְפּוֹסְקִים הַנְּ"ל. אוֹ שְׂמָא כַּה"ת לְפּוֹסְקִים דְּצִירוּף סִי הֵנִי מְוִבְהָק.

אַף אֵין זֶה אַמַּת דַּא"כ בְּכָל צִירוּף הִי רֵאוּי לְהַתִּיר כַּה"ל. וּבְאַמַּת אֵינוֹ ס"ס גְּמוּרָה דְּהֵנִי רַק ס' אִם זֶה פְּלוּנֵי רַק יֵשׁ צְדָדִין לְהַתִּיר.

וְסַמָּךְ ב"ש עָלָה בַּמִּשְׁאֵל"ס דְּרַבְּנָן. אַבְל לֹא בְּדַאֲרֵינִיתָא כַּה"ד.

וְעוֹד דְּהוּא נִגְדַּח חֻזְקַת א"א דַּל"מ ס"ס. אַף י"ל שְׂאֵין הַחֻזְקָה מְכַרְעַת הַדִּין וְכַמ"ש הַר"ן.

מ"מ קָשָׁה לְהַתִּיר מְטַעְמִים הַנְּ"ל. וְאִיף דְּלַטְעַם הַפּוֹסְקִים תַּפַּח שְׂנַשְׁתַּנָּה שְׂדוּמָה לְזֶה דְּבַר רְחוּק שְׂיִשְׁתַּנָּה לְמִי שְׂיֵשׁ לוֹ סִימָנִים כָּאֱלוֹ דְּנֻקָּא.

מ"מ ז"א דְּלַהֲמַפּוֹ אִפִּי ס' ג"כ ע"כ כַּה"ל. וְעוֹד דְּבַתְּשׁוּ' פ"י כָּתַב לְהִיפּוּף זֶה לְרִיעוּתָא דַּע"כ אַחַר הוּא ע"ש אַף שְׂאֵינוֹ נִרְאֵין דְּבָרֵי כ"כ וּמ"מ הָרִי מְשַׁמַּעוֹת הַפּוֹסְקִים עֵיקַר דְּתַפַּח א"א לְהַפִּיר כָּלֵל: גַּם יֵשׁ לְצַדֵּד דְּסִימָן זֶה שְׂתַּחַת זְרוּעַ א' הַשְּׁטָרוֹת מְרָאָה מִיְנוּחַדַּת וְתַחַת זְרוּעַ הַב' מְרָאָה מִיְנוּחַדַּת כַּה"ל דְּהֵנִי סִי מְוִבְהָק.

הַגַּם שְׂכ' בְּתוֹס' ב"ב קַנ"ד דְּמְרָאָה הַשְּׁעָרוֹת עֲשׂוּי לְהַשְׁתַּנּוֹת לַא"מ שְׂמַחִיִּים הִי לְבָנוֹת כּו' מ"מ י"ל עַכ"פ זֶה מְרָאָה מִיְנוּחַד וְזֶה מִיְנוּחַד בְּשִׁינּוּי וְחֻזִּינּוֹ שְׂהוּא כּו' י"ל דְּהֵנִי סִימָן

מְבַקֵּק קִצֵּת וּבִתְשׁוּ' נב"י מ"ת סי' מ"ז כ' דלר"ת פְּמוֹ דְמַהְנֵי צִירוּף סי' לט"ע אַחַר ג' דְּבִבְשָׁה בֵּן בְּאַשְׁתְּהֵי ע"ש.

וְכֵן סי' מ"י כ' לְהַתִּיר אֶף בְּנִפּוּחַ בְּצִירוּף הַפָּאס ע"ש. עכ"ז אֶף שְׂיֵשׁ צְדָדִים לְהַתִּיר מִיֵּרְאֵי הוֹרָאָה אֲנִי בְּדָבָר חֲמוּר כְּזֶה וְאֵינִי מַתִּיר כְּלָלוֹת שְׁלַחוּ לְאִיזָה גְדוֹל הַסּוּמָה עַל דַּעְתּוֹ.

וְלֹא הֵייתִי כּוֹתֵב כְּלָל בְּזֶה אוֹלָם לְבִקְשֵׁת רו"מ וּלְהַפְצֵרֵת הָעֲגוּנָה וּכְאֶמְרָם ז"ל זְכוּת לַעֲנִי כּוֹ' לְהַקְלֵל עַל הַמּוֹרָה הַטּוֹרַח: וְכַמָּה תְּמִיחוֹת עָלֵיכֶם שְׁלֹא כְּתַבְתֶּם לְשׁוֹן הָעֲדִים שְׁמֹסְתָמָא הָעִידוּ בְּלִשׁוֹן הָרְגִיל וּשְׁנִיתֶם לְלֵה"ק שְׁבִדְבָר קַל מִשְׁתַּנָּה.

וְגַם לֹא כְּתַבְתֶּם שְׁנִקְבַר. וְזֶה יָכוֹל לְהַתְבַּר.

גַּם לֹא כְּתַבְתֶּם מִהַבְּגָדִים שְׁנִמְצָא בָהֶם שְׁאֵם הִיא ט"ע בְּבִגְדָיו הִיא עֲמוּדִים גְּדוֹלִים לְסִמְנָה עָלֵיהֶם מְהֵר"ל וְתִי"ט וְהַרְבֵּה גְּדוֹלִים. אוֹלֵי יִזְכְּרוּ עוֹד ט"ע בְּבִגְדֵיהֶם אוֹ בְּנִקְלֵל לְהַתִּירָה בְּצִירוּף הַנְּ"ל לֹא כֵן עָתָה שְׁבִדְבָר שְׁאִין רֵאִי בְּרוּרָה לֹא אוֹכֵל.

גַּם לֹא כְּתַבְתֶּם אִם הִיא עכ"פ שְׁלוּם בִּינֵיהֶם שְׁיִהְיֶ' עכ"פ אֲנִי מְדַבֵּר שְׁלֹא עֲזָבָה. וְהִיא זֶה אֶתוֹ בְּרָכָה וְשְׁלוּם בְּנִפְשׁוֹ וְנִפְשׁוֹ יִדְּוֹ הַק' יִצְחָק מְאִיר: סִימָן ו' ב"ה יוֹם ד' ו' תְּמוּזָה תְּרִי"ו לַפ"ק: הַחַיִּים וְהַשְׁלוּם וְכָל טוֹב לְכַבּוֹד אֵהוּ' יִדְּוֹ נִפְשֵׁי הָרַב הַמֵּאָה"ג חֲרִיף וּבְקִי נ"י פ"ה הַחֲסִיד מְפּוֹרְסִים מוֹה' שְׁמוּאֵל נ"י אַבְד"ק לּוֹבִיטֵשׁ: מְכַתְּבוֹ קַבְלֵתִי אוֹדוֹת הָעֲגוּנָה לַע"ד שְׂיֵשׁ לְהַתִּירָה דְּזֶה שְׁשֵׁמוֹ מֵאֲטִיל וְהוּא פֶהֶן וְגֵרוּשׁ וְלוֹ בֵּן זָכָר מֵאֲשֵׁתוֹ רֵאשׁוּנָה וְשֵׁהוּא אֶצֶל חֲמִיו וְשֵׁהוּא מִסֵּאקְלוֹב וּב' פְּרָסְאוֹת מוֹעֲנַגְרָאבֵע הָנִי טְפִי מִשֵּׁם אָבִיו.

דְּתוֹס' רֵישׁ מְגִילָה גְּבִי לוֹד וְאוֹנוֹ כ' דַּעַל עִיר א' שְׁיִיף תְּרִי הָנִי מִשֵּׁא"כ ב' וְאֶף דָּשֵׁם בְּמִדְיָה א' מִשֵּׁא"כ בְּכָל עוֹלָם כַּמ"ש תּוֹס' עֲרִכִין ל"ב ע"ב לְחַלֵּק ע"ש. מ"מ פִּינּוֹן שְׁבַמְדִינָה זוֹ אֵין לְחַוֵּשׁ מְמִילָא מְמִדִּינוֹת אַחֲרוֹת הָנִי אֵין ש"מ וְלֹא הוֹחֲזֵק דְּלכ"ע לֹא חֲיִישִׁי שְׁיָדוּעַ שְׁזָה מֵאֲטִיל יִצָּא מִסֵּאקְלוֹב לְסַבֵּב בְּמִדְיָנְתֵינוּ וּמְמִדִּינָה אַחֲרֵת אֵינוֹ מְצוּי מְסַבֵּבִים בְּמִדְיָנְתֵינוּ שְׁנַחֲוִשׁ לַעִיר סֵאקְלוֹב מְמִדִּינָה אַחֲרֵת וּסְמוּכָה ב' פְּרָסְאוֹת לַעִיר וּוְעַנְגְרָאב.

וְהַגַּם דְּבִשְׁוִירֵי ג"כ כ' דַּעַל רַפִּיס נְהָרָא וְאֵעִפ"כ לְרַבָּה חֲיִישִׁינּוּ. י"ל דְּנִהָרָה הוֹלֵךְ לְמִרְחָקִים וְלֹא דְמִי לְהַנְּ"ל: שׁוֹב מְצִאתִי מְפּוֹרְשׁ ת' הַרְמַב"ם ז"ל הוֹבָא בְּתִשׁוּ' מִהַר"מ אֶלְשֶׁקֶר סי' פ"ז עַל אִישׁ א' שְׁהֵלֵךְ מִבֵּיתוֹ וְעָבְרוּ עָלָיו פְּמָה שְׁנַיִם וְלֹא יִדְעֵנוּ מָה הִיא לוֹ וְאֵח"ז בָּא עֲפוּ"ם אֶמֶר מִסֵּל"ת בָּא אֶצְלֵינוּ לְדַמְשֶׁק אִישׁ א' שְׁמוֹ כְּלָף סִימְנָיו בִּינּוּנֵי הַקּוּמָה וְזִקְנּוֹ שְׁחוֹר וּמֵת זֶה הָאִישׁ הַיּוֹם כַּג' שְׁנַיִם וְחֲצִי וְרֵאִיתִי מִיתָתוֹ וּקְבוּרָתוֹ וּכְבָר שְׁמַעְתִּי מְזָה כְּלָף הַנְּזָכָר שְׁאֶמֶר לִי שֶׁהִיא מְאָרֶץ מְצָרִים מְמַנִּית זְפֵתָא וְכֵן זָכָר ג"כ פְּלוּנֵי בֵּן אֶלְמֶרְדֵי שְׁאִישׁ א' שְׁמוֹ כְּלָף מֵת בְּדַמְשֶׁק וּקְבֻרָתוֹ וְשֵׁה' סִימְנָים כו"כ וְהִיא זֶה כְּלָף אוֹמֵר שֶׁהוּא מְמַנִּית זְפֵתָא וְהַשִּׁיב ז"ל הַנְּרָאָה לִי שְׁאֵם בָּאוּ עֲדִים מְמַנִּית זְפֵתָא וְיַעֲזִידוּ שְׁזָה כְּלָף בַּעֲלָה שְׁלֵ אִשָּׁה זוֹ הִיא בִּינּוּנֵי הַקּוּמָה וְזִקְנּוֹ שְׁחוֹר יָכוֹלָה לְהַנְּשֵׂא בְּזֵאת הָעֲדוּת לְפִי שְׁשֵׁמוֹ וְשֵׁם מְקוּמוֹ עִם אֵלוֹ הַסִּימְנָים שְׁאֵינָם מְבַקְהִים סְפִיקָא בְּהוֹדְאָתוֹ לַעֲנֵן הַתְּרַת עֲגוּנָה כו' מִשָּׁה עכ"ל אוֹלָם אֵין הַסְפָּר ת"י הָעֲתִקְתִּי לְשׁוֹנוֹ ז"ל וְה"ז סְמָנִים גְּרוּעִים כְּחַנּוּרֵי וְסוּמְקֵי אֶרְוֵה וְגוֹיֵן וּמ"מ פְּסִק דְּמַהְנֵי כ"ש נ"ד דַּעֲדִיף הַרְבֵּה.

ואף דשם אָמר מאַרץ מצרים. ויכול להיות שהיה ידוע שאין במצרים מקום שישמו פנ"ל רק אותו מקום שבעלה הי' משם מ"מ הרי לא הזכיר פלל שיחפשו באותו העיר להתיר רק שבעלה הי' בו סימנין אלו ורק משום שלא הזכירו אחר מעיר הזו שישמו פנ הרי לא הוזהרם וסגי לי' עם סי' גרועין פנ"ל דגם אין ש"מ הוי כש"מ דא"י אם בעלה הלה לשם. א"כ כ"ש דמהני בנ"ד. גם הראיה מהפאשפורט חשיב סי' מובהק דכיון דלא הי' אחר שלקח פאס פנה ע"ש בעריל קליצקי רק הוא.

ומהר"י שלח לשם שמת זה שנדאי אצלו שע"י הפאס פתב הוי פחופוש דחשש שאלה פבר כ' הפוסקים דפאס הוי לא מושלי ורק משום דלא היה ע"ש האמת י"ל דנתישב שלא להחזיק פאס פנה והשליכו ומצא אחר זה הוי שוב נפילה דייחיד שמצאו מאטיל פהו עם סי' הנ"ל.

ובת' הר"ן ל"ג חשיב זה לסימן שאמר שישנה שמו ואח"כ העידו כו' והי' גם אחר דשמו פנ חשיב זה להפריה אם לא הי' לאחר שם חיים ביהודית לא חיישינן שגם הב' שינה שמו דזה שאמר שישנה כו' תלינן הקלקלה כו'.

ונ"ד עדיף פנ"ל. גם פששאלוהו מאיזה עיר ואמר כו' סתמא על עיר שבמדינה זו הידוע פנונתו פנ"ל.

ונראה דאם בעיר סאקלוב ידוע להם מפמה שנים שלא נעלם א' שיהיה שמו פנ רק בעלה של זו דיש להתירה כמ"ש ר"מ. ואין לי פנאי להאריך ויצטרף עוד רב מפורסם בהוראה ויושיב אח"כ ב"ד של ג' להתירה הנלע"ד פתבתי דברי ידידו דו"ש הק' יצחק מאיר: ובח"מ סי' צ"א מבואר דיכול לשבע על פנקסו וכן על מה שאינו פתוב היכא שדרכו לכתוב ע"ש בשם הרא"ש ז"ל.

ממילא מה שכ' מהר"י לסאקלוב חשיב עדות גמור שידוע לו שלא הי' כותב אם לא שמצא פאס אצלו שהיה כ' שם בעריל קליצקי פנ"ל: ומה שהוא פהו אם חשיב פשם אביו. הנה משמע ב"ב קע"ב מרשב"ם דהוי פשם אביו שכ' יכתבו פהו יוסף פהו כו' וגבי סימן כ' יוסף פנ שמעון שהוא גוי ע"ש.

אולם לע"ד מש"ס פתובות כ"ד ע"ב מהו להעלות משטרות ליוחסין כו' שכ' אני פלוני פהו לויתי כו'. ובתוס' שם דהוזהרו ודאי אפולא מלתא קמסהדי ע"ש א"כ כפי לשון הגמרא פלוני ולא כ' פלוני פנ פלוני הוי פהוזהרו דע"כ צריכין לידע שנה פהו דשמו לחוד לכ"ע לא מהני.

וא"כ ע"כ הפי' בש"ס פכ"פ שהוזכר שם אביו. וא"כ תימה על הרמב"ם וטור וש"ע שכ' בלשון הש"ס פלוני כו' והיה להם לפרש ולחלק בין פלוני פנ פלוני ובין פלוני לחוד. ומוכח מדלא חילקו דגם שנקתב פהו ג"כ ע"כ לכתוב פלוני פנ פלוני. ולכך סתמו פמו שצריך לכתוב אף שכ' פהו פנ"ל.

רק מ"מ צירוף סימנין הנ"ל נראה דמהני פמבואר בת' רמב"ם הנ"ל ומצאתי בת' מאיר נתיבים סי' ל"ה פשוט בעיניו להתיר ע"ש: הנלע"ד פתבתי הק' יצחק מאיר. סימן ז שאלה על דבר המעשה שאירע בפה וולאדווקי.

שְׁהֵלָה אִישׁ אֶחָד מוּוּלְאָדוּנֵי הַנְּקָרָא וְשָׂמוּ יִשְׂרָאֵל בְּן דּוֹב דְּרָף וּוּלְאָדוּנֵי לְכַפֵּר רוּטְעֵץ
הַסְּמוּף לְוּוּלְאָדוּנֵי לְעַרְף פְּרָסָה לְקַנּוֹת דְּגִי' כְּמִנְהֵגוּ. וְנֶאֱבָד.

וְהֵהֱלִיכָה הִי' בְּיוֹם ה' פ' תַּצָּא תר"ז ל' וְאַחֵר עֲשָׂרָה יָמִים מִהֵהֱלִיכָה הַנְּ"ל מִבֵּיתוֹ נִמְצָא
הָרוּג אֶחָד בֵּיעַר אֲשֶׁר דְּרָף הֵיעַר הֵזָה הוֹלְכִים מוּוּלְאָדוּנֵי לְכַפֵּר רוּטְעֵץ. וְהֵהָרוּג נִמְצָא
בְּתוֹף הֵיעַר סְמוּף לְדְרָף הַרְבִּים כְּעַרְף מָאָה אִמָּה.

וְעַל דְּבָר זֶה יִשְׁכְּנוּ אֲנַחְנוּ הַב"ד הַח"מ בְּמוֹתֵב תְּלַמָּא כְּחָדָא הוֹיָנָא לְחַקוֹר אֶת הַדְּבָר הַיֵּטֵב
הַיֵּטֵב. וְאַתָּא לְקַדְמָנָא אִישׁ אֶחָד וְשָׂמוּ זְעֵלִיג וְאָמַר לָנוּ בְּתוֹרַת עֵדוּת בְּאֵלִיוֹנ"ע כְּדַתְה"ק
בְּזָה הַלְשׁוֹן.

אִיף בֵּין גִּינְאֲנַגִּין פֿון רוּטְעֵץ לְבֵיתִי הֵיָנוּ לֵק' וּוּלְאָדוּנֵי דְּרָף הֵיעַר הַנְּ"ל בְּיוֹם ה' פ' תַּצָּא
הַנְּ"ל הָאָב אִיף בֵּיגְעֵנְט נְכָרִי אֶחָד מְכַפֵּר קֹאשְׁעַר הַסְּמוּף לִפ"ק וּוּלְאָדוּנֵי הָאָט מִיף
דְּעַר נְכָרִי גִיפְרְעֵגֶט פֿון וואניט גייסטו.

הָאָב אִיף אִיהֶם גִּיעֵנְפֵרֵט אִיף גִּיָּא מְכַפֵּר רֹאבְעוּוֵי הַסְּמוּף לִפ"ק (וּרֹאבְעוּוֵי הוּא רְחוּק
מוּוּלְאָדוּנֵי עַרְף שְׁנֵי פְּרָסָאוֹת וּמְכַפֵּר רוּטְעֵץ הַנְּ"ל הוּא רְחוּק עַרְף פְּרָסָה. וְהַדְּרָף
מוּוּלְאָדוּנֵי לְרֹאבְעוּוֵי הוּא עַל כֶּפֶר רוּטְעֵץ הַנְּ"ל) אֹן אִיף הָאָב גִּיפְרֵרֵט אֵינן סוּס בְּתוֹרַת
שְׁלִיחוֹת לְהַשְׁיִינְקָר מְכַפֵּר רֹאבְעוּוֵי הַנְּ"ל.

הָאָט מִיף דְּעַר נְכָרִי גִיפְרְעֵגֶט הָאָסְטוּ שׁוֹן אִפּ גִּינּוּמִין גַּעֲלֵט פֿאַר דְּעַם שְׁלִיחוֹת. הָאָב אִיף
אִיהֶם גִּיעֵנְפֵרֵט אִיף הָאָב נִישְׁט גִּינּוּמֵעַן אַרְף פ"א אֲפִילוּ עַל יי"ש הָאָב אִיף נִישְׁט.

בֵּין אִיף אוּוַעַק גִּינְאֲנַגִּין מִהַנְּכָרִי הַנְּ"ל לְעַרְף שְׁנֵי וּוִיָּאֵרֵסֵט הָאָב אִיף בֵּיגְעֵנְט דְּעַם
יִשְׂרָאֵל בְּן דּוֹב הַנְּ"ל גְּעָהִין לְכַפֵּר רוּטְעֵץ הַנְּ"ל. וְחַקְרָנוּ הַיֵּטֵב אִם רָאוּ אוֹתוֹ שׁוּם
בְּן אָדָם בְּכַפֵּר רוּטְעֵץ הַנְּ"ל.

וְהִנֵּה לֹא רָאוּ אוֹתוֹ שׁוּם ב"א הֵן יְהוּדִים וְהֵן נְכָרִים. וּמִנְהֵגוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּן דּוֹב הַנְּ"ל הִנֵּה
לְנוֹחַ וְלַעֲמֹד תְּמִיד בְּהַקְרַעְצָמִים מְכַפֵּר רוּטְעֵץ הַנְּ"ל מַחֲמַת שְׁרוּטְעֵץ הַנְּ"ל הוּא רַק
קֹרַעְצָמִים בְּלֹא כֶּפֶר: וְשׁוֹב בָּא לְפָנֵינוּ אִישׁ אֶחָד וְשָׂמוּ מוּה' דּוֹד וְאָמַר לָנוּ בְּתוֹרַת עֵדוּת
כְּדַתְה"ק שְׁקָנָה לְיוֹם הַמַּחֲרַת מִהֵהֱלִיכָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּן דּוֹב הַנְּ"ל הֵיָנוּ בְּיוֹם ו' עַש"ק פ'
תַּצָּא הַנְּ"ל מִהַנְּכָרִי מִקֹּאשְׁעַר הַנְּ"ל זוּג שְׁטִיבֵל אוּיַעֲרָשִׁי וּמַחֲמַת לְהַמְקוֹם אֲשֶׁר נְקָרָא
קְרֹנְיָא הַפָּה קְרוּעִים קָצַת.

וְהַשְׁטִיבֵל נִתְבָּרַר לָנוּ שֶׁהֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּן דּוֹב הַנְּ"ל כְּמִבְּנֵי לְמַטֵּה בַּהֲגַב"ע: וְשׁוֹב
נִתְבָּרַר לָנוּ שֶׁבָּא יִשְׂרָאֵל בְּן דּוֹב הַנְּ"ל בְּחֵלוֹם הַלְלִיָּה לְאֲנָשִׁים כְּשָׂרִים וְנֶאֱמָנִים מוּוּלְאָדוּנֵי
כְּלִיל ש"ק פ' תְּבוּא.

וְאָמַר לָהֶם בְּחֵלוֹם הַלְלִיָּה שְׁנֵהָרַג וּמְוֹטֵל וְשׁוֹכֵב בָּאֵם הַדְּרָף הַנְּ"ל בֵּיעַר עַל הַדְּרָף
שְׁמוּוּלְאָדוּנֵי לְכַפֵּר רוּטְעֵץ הַנְּ"ל וְשִׁלְחוּ ב"ב לְחַפְּוֹשׁ אוֹתוֹ בֵּיעַר הַנְּ"ל. וְכָא לְפָנֵינוּ אִישׁ
אֶחָד וְשָׂמוּ מ' אֵלִי' מִק' וּוּלְאָדוּנֵי וְאָמַר לָנוּ בְּתוֹרַת עֵדוּת כְּדַתְה"ק בְּזָה הַלְשׁוֹן.

אִיף הָאָב גְּעָהֲעֵרֵט מְנְכָרִים אַז בֵּיעַר וּוֹאֵס מַעַן גִּיט מוּוּלְאָדוּנֵי לְרוּטְעֵץ אִיז אֵינן רִיחַ
רַע סְמוּף לְרוּטְעֵץ בֵּין אִיף גַּעֲגֵנְגֵעַן זוֹכְעֵן מִיט אֵינן נְכָרִי דְּעַם הָרוּג הָאָב אִיף דְּעַר פִּילֵט
דְּעַם רִיחַ. הָאָט דְּעַר נְכָרִי מוֹרָא גַּעֲהָאֵט צו גִּינן בֵּין אִיף אֵלִינן גַּעֲגֵנְגֵעַן.

הָאָב אִיךָ דַּרְזֵהוּן אִין דְּעֵם וּוּאָלְד סְמוּדָה לְדַרְדָּה כַּנְ"ל לִיגְעֵן אִין גּוּף פֿון אִין מְעַנְטִשׁ מִיט דְּעֵם רִיקֶען אַרױף נְאָקֶעט. דְּיֵא רַעֲכֻטֵּעַ הָאָנְט אִיז גְּוױעֶזִין מְחױפֶר, לְגױף פֿון דְּיֵא פֿיננער הָאָט גַּעפֿעהלט דְּיֵא עָרֶשְׁטֵעַ גְּלִידֶער.

דְּיֵא פֿײַס זַענען גַּעוועזען בִּיז אִיבֶּער דְּיֵא קַנְעֶכֶּל אַפּ גַּעהאַקט. דָּאָם פֿלִיגִישׁ אִיז גְּעױעֶזֶן אַפּ גַּעגַעסען פֿון דְּעֵם לִינְקֶען פֿײַס בִּיז דְּעֵם אַחױד.

דְּער קאַפּ מִיט דְּער לִינְקֵע הָאָנְט הָאָט גַּעפֿעהלט. בִּין אִיךָ גַּנְאָנְג ווייטער זױכֶען הָאָב אִיךָ דְּעֶרְזֵעֶהוּן כְּשִׁשָּׁה אַמױת רַחױק מֵהַצִּנְאָר אִין גְּנױמָא הַנְּקֵרָא רֵאוּנְעִקִיל.

צו גִידַעקט מִיט קְלִיפּױת עֲצִים הַנְּקֵרָא קֶאָרע. עֵם אִיז גְּעױעֶזֶן אִין רִיחַ רַע.

הָאָב אִיךָ מִיט אִין שְׁטַעקעלע אַראַפּ גְּנוּאָרפֿן דְּיֵא קֶאָרע הָאָב אִיךָ דַּרְזֵהוּן אִין סְטאַהן פֿון אִין הַעֲמֵד. הָאָב אִיךָ דְּעֵם סְטאַהן אַנױס גַּעלִייגט גְּלִינְדָּה.

הָאָב אִיךָ דְּער זַעהן אִין צִיצי הָאָב אִיךָ גַּעוויסט אַז עַר אִיז אִין יְהוּדִי הָאָב אִיךָ בַּעסער אַראַפּ גְּעױנְאָרפֶּען דְּיֵא קֶאָרע הָאָב אִיךָ דְּער זַעהן אִין הָאָנְט שְׁטַעקֶען אִין דְּעֵם אַרְבַּעל פֿון דְּעֵם סְטאַהן. הָאָב אִיךָ דְּיֵא הָאָנְט מִיט דְּעֵם אַרְבַּעל אַױעק גַּעלִייגט אִין דְּער זִיט.

הָאָב אִיךָ דְּער זַעהן אִין אַרְבַּע כְּנַפּױת מִיט צִיצי. הָאָב אִיךָ אױף גְּטִלִייגט דָּאָס אַרְבַּע כְּנַפּױת אִיז דָּאָס גְּעױנְעֶזֶן פֿון גְּעִלִין צִיץ מִיט קְלִינַע בִּימלעך.

הָאָב אִיךָ דְּער קַענט אַז דָּאָס הָאַרְבַּע כְּנַפּױת אִיז שֶׁל יִשְׂרָאֵל בֶּן דױב הַנְ"ל. אִין דְּעֵם אַרְבַּע כְּנַפּױת אִיז גְּעױנְעֶזֶן אִין קֶאָפּ.

הִינּוּ הַחֲצִי מֵהָאַרְבַּע כְּנַפּױת הִיָּה מִתַּחַת הָרֵאשׁ וְחֲצִיָּהּ הַשְּׂנִית הִי' עַל הָרֵאשׁ. אױף דְּעֵם קֶאָפּ לֹא הִיָּה שׁוּם בְּשָׂר רַק אַנױן אַחַד הַשְּׂמָאֵלִי וְקֶצֶת בְּשָׂר סְמוּדָה לוֹ.

וְלֹא הִיָּה שׁוּם שְׁעָרוֹת עַל הָרֵאשׁ. נָאָר וויא אִיךָ הָאָב אַראַפּ גַּענומען הָאַרְבַּע כְּנַפּױת מֵהָרֵאשׁ הָאָט גַּעקלעבט שְׁנֵי חֲתִיכוֹת פִּיאוֹת בְּהָאַרְבַּט כְּנַפּױת וְלֹא הִי' שׁוּם הִיפֶר בְּכָל הַפְּנִים וְהָרֵאשׁ מִתַּחַת שְׁלֹא הִי' שׁוּם בְּשָׂר עָלָיו כַּנְ"ל.

רַק בְּהָאֵנוּן וּבְהַעֲצָמוֹת הָאָב אִיךָ דְּער קַטנט אַז דָּאָס אִיז פֿון אִין מְעַנְטִשׁ. דְּיֵא לִינְקֵע הָאָנְט מִיט דְּעֵם אַרְבַּעל אִיז גַּעלֶענְטן מֵל הָאַרְבַּע כְּנַפּױת הַנְ"ל הִינּוּ עַל עֲצָמוֹת מֵהַמַּצַּח שֶׁל הָרֵאשׁ הַנְ"ל.

דָּאָס בַּענדעל פֿון דְּעֵם הַעֲמֵד בִּיָּא דְּעֵם קאַלנֶער אִיז גְּעױנְעֶן פֿאַר בונדען. און בִּנְגֶר קאַלנער מִינוּ דְּעֵם בַּענְדֶּטל אִיז גַּעלֶעגֶען אונטֶער דְּעֵם חִיּוּ הִינּוּ דְּיֵא בְּאַרְדֶּ פֿון דְּעֵם קאַפּ שְׁהִיא לְחֵי הַתַּחְתּוֹן.

הָאָב אִיךָ גַּטוואלמ אַרויס נַענימן דְּיֵא הָאָנְט פֿון דְּעֵם אַרְבַּעל הָאָט זױך דְּיֵא הָאָנְט פֿאַד הַאַלְטֶען אונטֶער דְּעֵם צױיקטל פֿון דְּעֵם הַעֲמֵד מִיט אִין שְׁטִיק בִּינּוּ פֿון גְּלִיד וואס דְּיֵא הָאָנְט זִיצט דַּרִינען. דְּיֵא הָאָנְט אִיז גְּעױנְעֶזֶן אִין גְּאַנְצֶען מִיט צַפְרָנִים.

סְמוּדָה לְגױף בְּעֶרְךָ אַמָּה אִיז גַּעלֶעגֶען הַמְּכַנְסִים. וויא אִיךָ בִּין צױריק גַּעפֿאַהרען מִמְּקוֹם הַנְ"ל לְלוּלְאָדוּקִי הָאָט מִיר גְּעֶזְאָגְט ר' דױד הַנְ"ל אַז עַר הָאָט זִינַע שְׁטִיוועל שֶׁל יִשְׂרָאֵל בֶּן דױד הַנְ"ל הִינּוּ עַר הָאָט זִיָּא גִיקױפּט אַצֶּל הַנְּכָרִי מִקֶּאָשְׁטֶער הַנְ"ל.

האט ער מיר געווייזען דײַא שטייבל האב איך בטביעות עין תיכף דער קאנט אַז זייא זענען
שײַל ישׂראל בן דוב הַנ״ל מַחַמַת אײך האב ארבעה ימים קודם ההליכה שײַל ישׂראל בן דוב
הַנ״ל מִבֵּיתוֹ פִּנ״ל גוט בטקוקט דײַא שטייוועל בײַיא דעם ישׂראל בן דוב הַנ״ל.

ע"כ עדות שײַל ר' אלי' הַנ״ל. אח"ז באתה אשת ישׂראל בן דוב הַנ״ל וּשְׁאַלְנוּ אוֹתָהּ אִם
ישׁ לָהּ סִמָּנִים בְּבִגְדֶיהָ.

וְאָמְרָה לָנוּ בְּזֶה הַלְשׁוֹן. און דעם העמד האב איך אײַן סײַמן הײַנו אין דער לײַנקע זייט
פון אונטען איז אײַן גענייט מיט בלאהע פאדעם פֿאַר אײַן סײַמן.

דער פֿאַדעם איז אײַן גענייט אַזר וויא אײַן מרעז הײַנו התפירות אײַם זֶה אַצֵּל זֶה רַק
נראָה הפֿשֶׁתִּן מִהַכְּתוּנָת בֵּין הַתְּפִירוֹת וּמִקְצַת הֵם שְׁתֵּי וּמִקְצַתָּם עָרַב וְנִמְצָא קְצַת תְּפִירוֹת
על שְׁפֹת אִימְרָא הַתְּחִתוֹנָה.

אין דער זייט איז אביסעל צו טרענט דײַא נאהט הײַנו התפירה המכנסים זענען פון
פאסקיוואטי נענקי טינקעלע מיט דײַיא שײַל ארבע ביינערנע קנעפֿלעך מיט שײַל ארבע
בענדלעך ארום גיליימוועט צום צו בינדען דײַא זאקען מיט צײַן ארבע קעשענס ווייסע
לייווענטענע קורצע.

דײַא הײַזען זענען מיט פֿאַלבען און מיט אײַן דאהספער. בְּהָאַרְבַּע כְּנָפוֹת הַנ״ל האט זײַא
געזאגט סײַמָּנִים אַז עִם אִיז פון געהלען צײַן מיט שײַל ארבע ביימלעך קלײַנע און אין דײַא
ביימלעך אײַז דָּא ווייסע פינטליך.

פֿאַהרײַנט קעגען האַרץ אַפֿען. מיט דײַיא קנעפֿלעך הילצערני איבער געצויגען מיט צײַן
און מיט דײַיא לעכלעך פֿנגדו צו צו קנעפֿלעך.

אין דער נײַט צײַן ארבע הילצערנע איבער געצויגען מיט [צײַן מיט פֿעטילקעס פון
צײַן צו צו קנעפֿלעך. אונטער דײַא כְּנָפוֹת אִיז ווייסער צײַן צו גענײַט.

צײַצײַת וועלענע. דער קאלנער איז פאטשעווקי גראהע לײַווינט אויף דער לײַווינט איז
אויף געלייגט ווייסער קארטין צו גענייט צום קאלנער און דער קארטין איז אין בײַדע
זייטען נישט בײַז אין עק.

הײַנו שְׁמִכְסָּה אֵת כָּל רוֹחַב הַקְּאַלְנֶעֶר וּבְאַוְרָהּ אִין עַק מִשְׁנֵי הַקְּצוּוֹת אִינוּ מַגִּיעַ עַד סוֹף
הַקְּצוּוֹת. דײַא שטייוועל זענען אינגערשי אין לעבען קרײַא פון אונטען זענען זייא אביסעל
צו ריסטן.

גם אַמְרָה דײַא שְׁעָרוֹת וואס זענען געוועזען מְדוּבָּק בְּאַרְבַּע כְּנָפוֹת דְּעָרְקֶנְט זײַא בטביעות
עין שְׁהֵם מִבְּעֵלָה הַנ״ל: הַסִּמָּנִים אֲשֶׁר אַמְרָה הָאִשָּׁה הַנ״ל הִמָּה מְכוּוֹנִים פֿאַשֶׁר רִאִינוּ
הַבְּגָדִים הַנ״ל.

אַמָּנִים הַסִּמָּן בְּהַכְּתוּנָת אֲשֶׁר אַמְרָה שְׁהַתְּפִירוֹת עִם פֿאַדעם בְּלֹאָהּ הוּא בְּצַד שְׁמֹאל
מִהַכְּתוּנָת לֹא נִמְצָא כְּדָבָרִי רַק שְׁהוּא בְּתַחֲתִית הַחֲלוּק בְּאַמְצֵע וְאַנְחָנוּ רִאִינוּ פֿאַשֶׁר
הַבִּיאָה לְפָנֵינוּ עוֹד כְּמָה כְּתוּנָת הַנְּשֹׂאָר לָהּ מִבְּעֵלָה הַנ״ל הִי בְּהֵם תְּפִירוֹת עִם פֿאַדעם
בְּלֹאָה כְּתַבְּנִית תְּפִירוֹת הַנ״ל וּמִקְצַת מֵהֵם הִי הַתְּפִירוֹת בְּאַמְצֵע הַחֲלוּק כְּמוֹ בְּהַכְּתוּנָת
הַנְּמָצָא הַנ״ל וּמִקְצַתָּם הִי מִן הַצַּד: אח"ז בָּא לְפָנֵינוּ ר' אַלְיֶעֶזֶר בַּהר"ר אַבְרָהָם חַיִּיט

וואס ער האט גענייט דאס ארבע פנפות הנ"ל האט ער געזאגט אן אן סיימנים בארבע פנפות הנ"ל היינו מיט דעם קאלנער אז אויף דער פאטשעווקע ליינוינט נוייל דיא ליינוינט איז געווען גראה האט איהם געגעבען אשתי ישראל בן דוב הנ"ל קארטין אויף צו לייגען אויף דעם קאלנער אויף דיא גראהע ליינוינט.

וג"כ אמר שהקארטין אינו מגיע עד סוף הקצוות פנ"ל גם אמרמתחת הפנפות האט ער אן גינייט ווייסין ציין. דער ווייסיר וציין שתחת הפנפות איז במקצת נישט צו גינייט צום ארבע פנפות כדי מען זאל קענען אריין שטעקן דיא ציצית אין דיא פנפות איז מער נישט דא נאר איין נקב אריין צו ביהו דיא ציצית.

גם אמר אז פאהרינט אונטער דיא קנעפליך מיט דיא לעכליך איז אונטער גילעגט דער אייגענטר ציין פון דעם ארבע פנפות. אין דער זייט אונטער דיא קנעפליך איז איין שמהל פאסיקל ציין דער אייגענטער וואס אונטר דיא פנפות.

גם אמר אז אויף דיא אקסלין איז איין גינייט צוויי צווייקעליך פון דעם אייגענטער ציין פון ארבע פנפות. דיא אללע סימנים האט ער גיזאגט לפנינו קודם שראה הארבע פנפות הנ"ל ואס"פ האבן מיר איהם כוויזען דאם ארבע פנפות הנ"ל האט ער פאר אונז גיזאגט בתורת עדות כדתה"ק שהוא מפיר הארבע פנפות בטביעות עין ומפיר מלאכתו און ער האט דאס בעצמו גינייט עבור ישראל בן דוב הנ"ל.

ע"כ עדות של כ' ר' אליעזר הנ"ל. נאנחנו ראינו הסימנים בהארבע פנפות והמה מכוננים כפי שהעיד ר' אלעזר הנ"ל רק תחת הפנפות שאמר אז ער האט אהו גינייט ווייסין ציין לא נמצא רק תחת שני פנפות ותחת שני פנפות הי' ציין באחת ובאחת קארטין.

ומן הצד הי' ציין לכן כדבריו. ואולי מרוב הימים שכח במקצת: פל הנ"ל נעשה פדת ונתעכב מאוד הג"ע כי בעת שנמצא ההרוג לא הי' לי שום ידיעה מכל הענין כי נמצא שם בוולאדווקי והוא במדינה אחרת רק הב"ד שם קיבלו העדות והי' מקולקל מפל וכל ולאחר ב' חדשים שלחו אלי ג"ע וטרחתי הרבה לברר העדות ולחקור כד"ת וגם הבגדים הנ"ל נלקחו מיד שנמצאו להמושל ועשיתי התפעלות הרבה להגיע הבגדים למראה עיני והב"ד הי' בשעת מציאת ההרוג ולא דקדקו בשום דבר רק אני בגודל טרחתי בברתי הפל עד מקום שהי' באפשרי לברר ונתעכב מאוד הדבר בהשגת הבגדים וגם העד אליעזר אינו בביתו פה.

ולאשר אני משתוקק מאוד למצוא איזה צד היתר בעובדא דא חקרתי היום עוד הפעם העד אליעזר חייט הנ"ל ואמר שהי' תחת הד' פנפות ציין ווייס ואמרנו לו היום שלא נמצא כדבריו והי' הדבר רחוק אצלו להאמין ואמר שמ"מ זוכר שהפיר בט"ע היטב הא"כ וגם הפיר מלאכתו וגם בהסימן של הקאלנר הפיר היטב שהוא של ישראל הנ"ל ובשעה שהא"כ הי' למראה עינינו לברר הסימנים לא הי' אליעזר פאן רק מקודם שני ימים אמר עדותו.

והיום כאשר החזיק דבריו הוספתי לשאול אותו קודם הליכתו מאתנו הלא לא נמצא כדבריו תחת הפנפות ונשאר קצת מסופק והשיב אפשר. ואני נבוך מאוד בזה אשר היום החזיק דבריו בפירוש שהי' פל תחת הד' פנפות ציין ווייס ולאחר שמיעתו ממני שלא

נמצא פן לא רצה להאמין ונראה בפירושו כי עדותו והפלתו מוכחשת הגם שאמר מ"מ הוא זוכר שהפיר היטב וכו'.

ואולי יש לסמוך על סוף דבריו שהשיב אפשר והי' נראה שושאר קצת מסופק ואמר שושפח ממנו המעשה מהכנפות מחמת שעדותו העיד ערף ד' חדשים אחר גמר מלאכתו וג' חדשים אחר מציאת הא"כ גם חקרנו העד אלי' הנ"ל היום ע"י מה הפיר הא"כ שהוא ישראל והשיב בזה הלשון איך האב עהם גינעהן כמה פעמים גיין אין דעם א"כ האב איך דער קענט עס איז זיין ושאלנו אותו אם הי' זה הא"כ מעורב בתוך אחרים שהי' גם פן מציין בזה אם הי' מכירו והשיב לא ונראה שהפלתו הי' על ידי שהי' ציין געהל מיט קלייני ביימליך.

עוד הוסיף העד אלי' היום כי בעת שמצא את הראש מוכרף בהא"כ וגילה הא"כ נדמה לו שזה הוא הראש של ישראל הנ"ל וחקרנו אותו הלא לא הי' על הראש שום בשר ושום שערוות רק אונן השמאלי וקצת בשר סמוך לו והשיב כי בשעה שגילה הא"כ מהראש היו כל העצמות מחונפרים יחד גם העצם מהחוטם הי' מחונפר והשערוות של הפאות היו דבוקים קצת בהא"כ והעצמות ע"י זה נדמה לו פן ואמר שמיד שהתחיל לזוז קצת העצמות נתפרדו זה מזה היום יום ב' א' פקודי א' לחודש אדר שני חר"ת ל' וולאדאווי: נאמן הק' יוסף אהרן שיפטר האבד"ק וולאדווי תשובה ב' אב תר"ח ל'.

להרב המאה"ג אבד"ק וולאדאווי מוה' יוסף אהרן נ"י. אהד"ש בדבר העגונה לא איסתייע כי לא הי' לי פנאי עם כל זה לאשר הבטחתי הנני לכתוב בקצרה בעזה"י.

וכבר אמרתי לרו"מ שאין דעתי כלל להיות אפילו סניף להתיר עכ"ז תלך למורים אולי תמצא מי שיסמוך על דעתו כי יש קצת היתר. אם הארבע כנפות הי' לבוש והי' ט"ע גמור או ס"מ דלמבי"ט עדיף ממשאל"ס מה שהלך בדרך הזה ונאבד ונמצא הרוג באותו הדרך.

והוא אינו מחלק בין ש"מ או לא דאין טעם לחלק. בב' יב"ש שייך שבמיעוט העוברים ל"ש שיינדמן מי ששמו פן משא"כ שיירות מצויות ברוב העוברים כו' אבל בא"י שמו מעט העוברים כש"מ דמי ולא מייירי במדבר שמים שאין עובר בא שמה וח"צ סי' קל"ד מחלק בזה בסי' אמצעי דשייך בין ש"מ מנדמן בסי' פזה משא"כ מב"ט דמייירי בלי סי' ודברי מב"ט הן דברי מהרי"ו סי' ע"ט דדייק מת' הרא"ש פיון שידעין שאותו יהודי הי' על הדרך כו' תלינן שאותו נהרג כו' דאין ס' מוציא מידי ודאי דמפרש דברי הרא"ש שמעיד שנתלנה עמו ע"ש.

שמפרש עובדא דאבא יודן יבמות קכ"ב תבל על יהודי שהי' עמי בדרך כו' כפשטיה שא"י יותר רק שהי' עמו בדרך: וגם בד"מ סי' י"ז הביא דברי מהרי"ו. וב"ש הנתיח בצ"ע ודחיות הט"ז אינם מוכרחים כלל דהך דביצה דוקא בהחלפו ומצא שחורים במקום לבנים.

והך דגברא חרוכא הביא בת"ה. והם מפרשים בידוע שאין היד ממנו כו' ובל"ז במבי"ט מבואר עיקר הטעם דאם הי' ניצול הי' נשמע והני זה אצלו פלא הוחזק בהא דיצחק כו' פיון דזה ידוע שנאבד בדרך זה ואחר לא נשמע שנאבד וקלא אית ליה לאבידת אדם

ונצטרף לומר שזה שנגאבד הלה ל' ולא נשמט ממנו ואחר נהרג בדרך זה ולא נשמע כלל שנגאבד אחר פאן ומה"ט לא דמי לגט ואדרבה דארף שזה נדאי אבד חיישינו גם לאחר שאבד.

דאבידת גט וחפץ לא נשמע משא"כ אדם. וכן משמע קצת מדמדמי הש"ס סי' אבידה לאשה אף דבאבדה פשאומר סימן נדאי אבד כמ"ש תוס' דאל"כ מנא ידע רק שפא גם אחר אבד משא"כ באשה א"י כלל מי נהרג.

ומשמע דמה שנגאבד בעלה דמי להג"ל. ובח"מ מצרף זה לשמו ושם אביו אף דאיפא נדאי בעולם טובא.

וט"ע דכלים עדיף דלהרבה פוסקים מהני כ"ש דיש לצרף. ובתשובת ש"י כ' מטעם היינו הך שנגאבד הך שנגמצא ע"ש וא"כ אף שדחו דבריהם דקי"ל פרש"ב"ג מ"מ הא כתבו תוס' פוסקים י' ע"ב ד"ה מי דבעכבר בפיו מודה רש"ב"ג דרגלים לדבר פיון שהוא עם הפפר ע"ש וכן בלבוש בפגדים אף אי חיישינו לשאלה מ"מ רגלים לדבר שהרי לבוש פנ"ל: והנה אף שהגדולים דחו דברי מהרי"ו ומבי"ט היינו שהם פוסקים דח' לשאלה בנדאי.

אבל לדין הרבה מהפוסקים תקיפי בתראי דס"ל דלא חיישינו לשאלה כלל מהר"ל מפראג הובא בת' גאונים בתראי שכ' תוי"ט שהוא עמוד חזק שפל ב"י וסמכו עליו והגאון מהר"י בעל מג"ש.

ותשו' אלו לא נודעו להרב בעל נב"י שהי' סבור שרק בצירוף סי' אמצעי בגוף מתיר מהר"ל מטעם ממ"נ ע"ש. וזה דעת מ' הולמן ז"ל והובא ב"ש אבל מהר"ל ומג"ש סוכרים דל"ח לשאלה כלל אף אי ס"ד כתי' אבע"א פליו בחנוורי כו' ע"ש וכן נוטה דעת הש"ך ז"ל סי' ס"ה ומ"מ הניח בצ"ע.

וכן דעת מהרי"ט והביא שכ"כ ריטב"א ונ"י ור"ן שיש כו' ע"ש ובאמת מבואר בריטב"א יבמות פנ. אולם לע"ד דלטעמין אזיל שפוסק סי' דאורייתא ע"ש ול"ח לשאלה והוא סובר דעת ב"ש דאי סי' דרבנן מסברא חיישינו לשאלה ומה"ט כ' בשטיה מקנפצת ב"מ בשם הרשב"א ז"ל פיס וארנקי כו' שמעינו מינה דמעידין עליהם ואפילו למ"ד סי' לאו דאורייתא דהא מהדרין גיטא ול"ח לשאלה כלל כו' וה"ה לעידי מיתה פנ"ל וע"כ בט"ע או סימנין מובהקים מיירי וכ' אפילו למ"ד סל"ד מוכח דס"ל כב"ש.

וא"כ לא מוכח מהריטב"א רק משום דלטעמיה דסי' דאורייתא פסק כאבע"א דגמ' פליו בחנוורי כו' משא"כ לרוב הפוסקים דעכ"פ ספיקא אי סי' דאורייתא או דרבנן ממילא ח' לשאלה ג"כ ספק. וכן מוכח מרשב"א ז"ל בשאר פלים.

אולם נ"י כ' להדיא דגם אי סי' דרבנן ל"ח לשאלה. מ"מ הב"ח ז"ל בתשו' העיד דנהגו לפסוק דחיישינו לשאלה ולא הודו חכמי הדור למהר"ל ז"ל ונשארה עגונה ע"ש: מ"מ בצירוף ד' מבי"ט בידוע שהלה בדרך זה לבוש בפגדים אלו אין הכרח דהא ט"ז הקשה על מהרי"ו והרא"ש מחשש שאלה דנימא אין ס' מוציא מידי נדאי ע"ש.

ובלא ד' מהרי"ו ג"כ הא בלא הוחזק מתיר הרי"ף בעגונה. ואם פנ ניהו שחלקו על הח"ל שכ' שם בתשו' דסי' אמצעי חשיב פלא הוחזק.

דא"כ יהי' מותר בסי' אמצעי לחוד. וע"כ דנה חשיב הוהקום דודאי יש הרבה שנים בסי'. אבל חשש שאלה הוי פלא הוהקום. אולם הא אינו מפורש פליו שהי' לבוש בדרה הנה רק שפירין פלים שלו א"כ הספק שמא השאילם בביתו ולא הי' לבוש פלל בגדים אילו בדרה הנה רק אחר השואל ואין פאן ודאי פלל.

וממילא ל"ק קושית ט"ז על מהרי"ו דשם שיודעין דנה נתלנה בדרה הוי פלא הוהקום משא"כ ח' שאלה. ואם פן ביודעין לבוש בדרה הנה בגדים אלו שוב י"ל דהוי פלא הוהקום שנה ודאי וזה ספק אם השאיל: ומ"מ א דמי פלל דעכ"פ הספק שקודם שנהרג השאי ללא דמי להא דיצחק כו' שעכ"פ זה ששמו פן מת והוא שם ועלה משא"כ בשאלה רק דמי להא דרא"ש ומהרי"ו ובאמת לב ח' לשאלה לדידהו ביודעין שהי' לבוש בדרה פנ"ל.

ומ"מ משאמעות הפוסקים אינו פן וע"ש בש"ע בנטבע בבגדים אלו בהר"מ פאדווי וב"ש שם עכ"פ יש לצרף דעת מהרי"ט דבגד ציצית לא מושלי. ואף דיש חשש אבדה גגיבה ומכירה מ"מ הרי הסכימו רוב הפו' דלא פמרן הב"י דכיס וארנקי כו' מתירין ואף דב"י סבר פדברי ב"ש דאי סי' דרבנן גם בהני י"ל דחיישינן מ"מ הרי מפורש ברשב"א דלא פנ"ל ואלו הוי ראה ב"י ז"ל י"ל דהוי מודה כמ"ש ח"מ סי' כ"ה.

ואף דבשיטה שם כ' בשם רמב"ן ב' תי' על דלא חיישי' למכירה או דבחזקתו עומדת ע"ש או דבשלמא שאלה שייך שהשאלו והגיד השואל שאבד האנפך ויודע אבל אי מקרו מנין יודע זה שאבד ע"ש.

וא"כ לתי' ב' שפיר בעגונה שייך ח' מכירה וה"ה אבדה גגיבה דמהגמ' דכיס כו' אין ראיה. מ"מ הרי הרשב"א תופס עיקר תי' א' ואין לדחות המפורש בדברי ראשונים ז"ל.

ומ"ש ר"מ שהי' קטן ואינו ראוי לברה עליו לע"ד אין לחוש דהא חזינו שנה הי' מחזיקו לטלית של מצנה. וקצת יש להוכיח מהה' ראי' גופה דמיייתי מהרי"ט דאין בוגרת בכלל משום לא שביק איניש מצנה דרמ' עליו כו' ע"ש והא סתמו הפו' הך דינא גם לדין אף בכמה קטנות ומה מצנה דרמ' עלי' עביד הא הוי קידושין שאין מסורין לביאה ויצטרף לגרש פולן.

וכן משמע קצת בגמ' דמאי דמוקי בא' מ"מ אי קידושין שאינו מסורין לביאה הוי קידושין מתוקמי אף בכמה. כה מ"מ מגמרא אין ראי' ומרמב"ם יש לדקדק קצת להיפוך שהזכיר רק בת א' קטנה או נערה ולמה שיינה הא קי"ל קשאמ"ל הוי קדושין.

ולמ"ש י"ל דבאמת בב' לא שייך לא שביק כו'. מ"מ מסתימת הש"ע משמע אף בב'.

וע"כ דכיון דסבור שעושה מצנה שייך ג"כ לא שביק כו': ואדרבא י"ל דע"כ לא נחלקו רק בבגד הראוי ללבן בלא"ה דאף דשואל פטור מציצית מ"מ הא נצרה לו בלא המצנה. אבל בגד דאין דרה ללבן רק למצנה למה ישאילנו פיון דפטור ועל יותר מל' אין פאן חשש.

ועל מתנה ע"מ להחזיר י"ל דמוקמינן בחזקתו פמו דל"ח למכירה ומתנה נחליפין. ובפרט זה שקטן גם למצנה רק שרואין דנה טעה והחזיקו למלבוש מצנה למה נחוש שגם אחר טעה ולקחו למצנה עכ"פ לא גרע משאר ארבע כנפות דלא משייילי למהרי"ט ז"ל.

רק קצת יש לחוש שמה נודע לו הדין וקנה אחר גדול וזה מכר. אף מ"מ אין לחדש חומרות דא"כ שיהיה בכל ארבע פנפות דלמא אפרמי ליה עדיף מיניה.

ומ"מ לא קש לה מהרי"ט ז"ל: גם ארבע פנפות פתונת ומכנסים למהרי"ט אין דרף להשאיל דמה דמדייק ר"מ לשון ערטילאי אינו דיוק. שפי' שם פלים הצריכים לו שא"א זולתם ל"ח שישאיל על הדרף.

ומ"ש ר"מ שישאיל על שהנפרו שמכרם הנכרי הוי עוד ריעותא להח"צ איני מבין דברי ר"מ כ"ל שכתב פיון דהשטיוועל ודאי גנבם ומכרם כו'. מנ"ל זאת.

בעובדא דח"צ הנה מלחמה ששונבים ומפשיטים ע"ש אב"ל נ"ד שפחוש שהי' ביד גזלנים וניצול או גנבים גנבו קודם מזה ואחר הוא שנהרג אדרבא ודאי זה הנהרג והרוצח לקח השטיוועל ומכרם אף שלא לקח הארבע פנפות וכתונת שאין ראויים כ"כ למכור או מיראה ואדרבה מסייע.

עכ"פ אינו מגרע כלל. אולם לא הזכיר כלל שהגידו שבלכתו לדרף זה לא הי' לו פי אם פתונת זה ומכנסים אלו.

גם במכנסים לא הוזכר ט"ע, וס' אף אמצעים לא הוזכר. ואם בכתונת ומכנסים הי' סי' אמצעים שוב הי' לצדד דמהני ט"ע של הארבע פנפות פיון דלשאלת כל בגדים ל"ח צ"ל שהשאיל הארבע פנפות למי שהיה לו פתונת ומכנסים בסי' פאלו הוי שאלה דיחיד דל"ח להח"צ וקדמו הב"ח.

וסברת ח"צ סברא טובה. והגם שבתשו' נב"י דחה דבריו לע"ד אינם דחיות כפר פתוב לעיל בפתשובה: אולם במכנסים לא הזכירו הפרה כלל והסי' גרועים וכתונת ג"כ סי' גרועים.

רק ט"ע דאשה אפשר דמה שלא נמצא הרושם מן הצד חשיב עשוי לטעות: ובארבע פנפות מה שלא הי' תחת הד' רק תחת ב' נראה שאינו מגרע הט"ע וס"מ שאין במשמע הלשון אונטר דיא פנפות דוקא כל הד' ונראה בלשון ב' שגם תחת ב' יאמרו פן וכהאי דפ' בתרא דכתובות עשה סי' כו' אף דכ' שדה פלוגית יכול לומר תלם א' כו' ע"ש ומה שאמר אחר זמן רב שהי' תחת הד' י"ל דאינו חוזר ומגיד פיון שעדות הראשון העיד שפני ב"ד.

ואף שאינו חוזר בפ"י רק עי"ז מוכח עדותו הראשונה גם פן חשוב חוזר ומגיד. וכמ"ש תוס' פסחים וסנהדרין דאי לאו דחקירות גזה"כ כשאומר אח"כ פ' יום החודש שע"ז מוכחש מה שאמר יום השבת לא הי' חוזר ומגיד ע"ש וכ"כ רמב"ם בסי' המשנה ר"ה גבי ראינוהו במזרח כו': אמנם נגד מה שהעיד על הסימנין פעם הראשון לא חשיב חוזר עכשיו דהא העיד סתם תחת הפנפות ועתה מפרש דבריו תחת הד' ובאמת ע"כ אין זה ארבע פנפות של ישראל דוב.

ובשעת הגדת הסי' לא העיד כלל על אותו הארבע פנפות דקודם שראה אותו העיד שפך הי' לארבעפנפות של ישראל דוב. רק נגד מה שהעיד פעם א' שמפיר הארבע פנפות בט"ע ע"ז חשיב חזרה מה שאמר עכשיו שהיו תחת ד' פנפות ועי"ז מוכחש הט"ע

הראשון: והנה אפשר דמה לשאלו ר"מ אם הי' מונח בין שאר ארבע כנפות בצייץ כנה
אם הי' מפירו שפיה עשה שצריף לשאלו כן.

דקא לעד הראשון פסק הרמב"ם ז"ל דצריף לשאלו פיצד יודע שמת כו' וא"כ כ"ש
בטב"ע בפ"ט שכ' ב"ש בסי' י"ז ס"ק ס"ח לחלק בין ט"ע דגוף לט"ע דכלים דדוקא צ"מ
כו' ובפ"ט כלים שלא שבעתן העין ויצא קול שנהרג דשייף יותר בדדמי שעכ"פ צריף
לשאלו על הט"ע ובתוספתא מבואר עדים שהעידו כו' לאסור ולהתיר עד שלא נחקרו
כו' יכולין לחזור ולהתיר א"צ דו"ח.

והפ"י הפשוט לע"ד דו"ח מגיף הדבר כמ"ש במשנה סנהדרין פשאומרין זה חייב לזה
שואלין פיצד יודע שחייב או לזה או הודה דדו"ח זו שייף בכל עדות וכן הפ"י בטור
שהזכיר זה במקומו ג"כ ע"ש.

וממילא מהני חזרתו גם במה שפ"י דבריו שמתח הד' כנפות הי' נסותר הט"ע מהגדה
הראשונה: ועל הט"ע ג"כ שפ"י דבריו שלא היה מפיר אם היה מונח פנ"ל. וכמ"ש
בתשו' ב"ח פ"ש שומעין א"כ מהעד שניפ"ר שמה שהעיד הי' בדדמי בטל העדות ע"ש.

אף י"ל למ"ש תוס' יבמות פט"ז דף ק"כ דע"י סימנין נפ"ר היטב ע"ש ובפ"י שפ"י
דבריהם שע"י הסימן מפיר בט"ע ע"ש א"כ אין זה מגרע דאף שאם הי' מונח בין שאר
א"כ שנים בסי' לא הי' מפיר בט"ע מ"מ פ"ש"ש סי' מפיר בט"ע היטב לא בסי' לחוד.

וגם שוב אפשר דגם עדות אלי' יש לפ"י פ"י ג"כ עדים על הפ"י הארבע כנפות דל"ש
בדדמי: אולם הסי' בארבע כנפות לע"ד אינם מובהקין כלל. ואין רק צירוף סי' אמצעים
שק"ר הפ"י לא חשיב מובהק וכפ"י ד"ש"ס אפילו יש סימנין כו' ומוכח מדיליף מה
שמ"ה כו' שהקשו הראשונים ז"ל דלמא ס"מ ותי' דסתמא אין בשמ"ה רק סי' אמצעים.

ואי צירוף חשיב ס"מ מה דייק הא יש מדת ארכו רחבו גמי' משקלו כו' וכן מוכח לע"ד
מב"מ כ"ח (פ"ב פתוב במקום אחר) ומ"מ יש לדחות מהרבה אחרונים דצירוף מהני
ומ"מ אין לגבב כל הקולות דגם מהרי"ט לא סמך אהא דציצית פנ"ל רק לצ"ר סי' גוף
ע"ש.

ובת"ה מפ"י שאין להוסיף על הני דב"ש"ס וסתמת הש"ע כן ואפ"י ע"י חיפוש
במקומות הסמוכים שיהי' רוב העוברים שם במקומות אלו נגד הרחוקים שלא נאבד
אחר. עכ"ז אין דעתי כלל להמנות להתיר והנלע"ד פתבתי הק' יצחק מאיר: סימן ח ע"ד
העגונה שיש ג' ריעותות מפי פ"י ותי' דהכחשה בתקירות: הנה פ"י ותי' דהכחשה
הספיקו ח"מ סי' י"ז סי"א וב"ש במקום עיגון להתיר.

והכחשה בתקירות ב' נגד א' כ' ב"י בתשובה סי' י' וי"א דאין דבריו של א' נגד ב' ואינו
פוסל כולן כנמצא א' קרוב או פסול. אף מה שיש לדין כאן דמאי דסמכינו להתיר באינו
מקוים הוא רק משום דמה"ת א"צ קיום.

והנה הש"י סי' מ"ו ס"ק ט' כת' באינו יוצא מתחת יד בע"ד לא שייף כלל חזקה לא
חציף לזינף דיש חשוד בעולם. וכינון שא"י מי זינף לא הוי מלתא דעבידא לגלויי כלל.

וכ' שָׁפֶן פִּי הִירוּשָׁלַיִם דְּמַצָּאוּ כְּתוּב בְּשִׁטְר פְּלוּנֵי מֵת כּו'. וְלִכְאוּרָה אֵינוֹ מוּבָן הֲלֵא הַמְתִּיר בִּירוּשָׁלַיִם הוּא מִשׁוּם דְּעַכְשָׁיו דְּמַשְׂיָאִין עַד מַפ"ע מַשְׂיָאִין ג"כ ע"פ כְּתָבָם ע"ש.

מְבוֹאָר דְּרַק לְעֵנִין פְּסוּל דְּמַפִּי כְּתָבָם. דְּמַקְרָא דַע"פ ב' עֵדִים יְלִיף בְּמַשְׁנֵה פ"ק דְּמַכּוֹת תּוֹרָגְמָן כּו' שְׂאִין שׁוּמְעִין מְעַנְדֵי רֵאִי דְהָוֵי עַד מַפ"ע וּמַפִּי כְּתָבָם.

ג"כ אִימְעַט מְהֵד קָרָא דַע"פ. וּכְשֶׁהֲכַשִּׁירוּ עַמְפ"ע גַּם מַפ"כ כְּשֶׁר.

אוּ כְּמוֹ כָּל הַפְּסוּלִין מַגַּה"כ כֵּן פְּסוּל דַּמַּפ"כ כְּשֶׁר. אָבָל לְפָרֵשׁ לְעֵנִין אֵינוֹ מְקוּיָם שְׂיֵשׁ חֲשֵׁשׁ זִיוָף מַה מְדַמֵּי לָהּ.

וַע"כ הִפִּי לְהַשְׁדֵּי ו"ל כִּינּוּן שְׂיָדוּעַ עַכ"פ שֶׁהוּא כ' יִשְׂרָאֵל א"כ עַכ"פ א' כְּתָבוֹ וְהַחֲשֵׁשׁ זִיוָף הוּא שֵׂא' זַיִיף חֲתִימַת הָעֵדִים. וַע"כ פ"פ יֵשׁ עַד מַפִּי עַד דְּהַפּוֹתֵב מְעִיד שְׂעֵדִים כ' כֵּן.

וְכִינּוּן דְּהַכְּשִׁירוּ עַד מַפ"ע מְמִילָא מְהַנֵּי בְּלֵא קִיּוּם כְּנ"ל. וַא"כ שׁוּב לֹא מְהַנֵּי בְּאִינוֹ מְקוּיָם גַּם בְּב' חֲתוּמִים רַק מְצַד דְּהָוֵי כְּעַד מַפ"ע דַּע"כ פ"פ א' מְעִיד וְשׁוּב לֹא שְׂיָיֵד אֵין דְּבָרָיו שְׁל א' בְּמַקּוּם ב'.

אִף הָוֵי כְּעַד א' מְעִיד שְׂשֻׁמַע מַב' וַא' מְכַחֵשׁ שְׂנַחְלָקוֹ הַב"ח בְּתַשׁוּ' וְהַג' בְּעַל מַג"ש ע"ש בְּתַשׁוּ' פ"י ס' ט"ו בַּא' שְׁמַע מַפִּי ב' שְׁמַת וַא' מַפִּי א' וְלֹא מַפִּי א' שְׁלֵא מַת דְּדַעַת פ"י דְּמַאֲמִינִים לְשִׁנְיָהֶם וּמְמִילָא אֵין דְּבָרָיו שְׁל א' בְּמַקּוּם ב'.

וְדַעַת הַב"ח דְּהָוֵי הַכְּחָשָׁה כִּינּוּן דְּעַכְשָׁיו א' נִגְדַד א' ע"ש תַּשׁוּ' ב"ח ס' ע"ד וְנִרְאֵה שְׁגַם הַט"ז הַסְּפִים לְהַב"ח. וּמְמִילָא לְהַב"ח וְע"ז אֵין הֵיטֵר כְּאֵן אִף שֶׁהַפּוֹתֵב אוֹמֵר שֶׁב' הָעֵידוֹ כֵּן וַא' לֹא כֵּן.

וּמְמִילָא גַּם בְּהַכְּחָשָׁה בְּחִקִּירוֹת כֵּן דְּלֹא עֲדִיף מִהַכְּחָשָׁה לְגַמְרֵי לְהַפּוֹסְקִים הַנ"ל: אוּלָם לַע"ד י"ל דְּלִכְאוּרָה דְּבָרֵי פ"י שְׁם נְכוּנִים כִּינּוּן שֶׁהָאֲמִינוּ לְמָה נִימָא שֵׂא' מְהֵם מְשַׁקֵּר מְהַשׁוּמְעִים וּמְמִילָא אֵין דְּבָרָיו שְׁל א' בְּמַקּוּם ב'.

וְנִרְאֵה טַעַם הַב"ח שֶׁכ' שְׁלֵא הִנְחִזְקוּ לְהַשְׂיָא רַק בְּאֵין הַכְּחָשָׁה ע"ש. הוּא מִשׁוּם דְּאִיף נִימָא שֶׁהָאוֹמֵר מַפִּי ב' אֲמַת שְׂשֻׁמַע מַב' וַע"ז אֵין דְּבָרָיו שְׁל א' בַּמ"ב וְהַב' שְׂאֲמַר לֹא מַת מְשַׁקֵּר א"כ מוֹרָה זֶה שְׁזָה הַא' מְשַׁקֵּר בְּמָה שְׂאֲמַר שְׂשֻׁמַע מַפִּי ב' וְלֹא שְׂשֻׁמַע כָּלֵל וְהָוֵי לְעֵנִין זֶה חַד נִגְדַד חַד דָּאֵם (הַב') [הַא'] שְׂשֻׁמַע מַפִּי (א) [ב] אוֹמֵר אֲמַת ע"כ א' מְשַׁקֵּר אוֹ הַשׁוּמְעַ אוֹ מִי שְׂשֻׁמַע מִפְּנֵו.

שׁוּב י"ל שְׁזָה הַשׁוּמְעַ מְשַׁקֵּר שַׁג"כ א' וְלֹא שְׂשֻׁמַע כָּלֵל מַב' וּמַנ"ל שְׂשֻׁמַע מַב' לְדוֹן אֵין דְּבָרָיו שְׁל א' בְּמַקּוּם ב' אֲדַרְבָּא אִם הָעַד מַפִּי א' אֲמַת וְזֶה מְשַׁקֵּר בְּמַאי שְׂאֲמַר שְׂשֻׁמַע ג"כ רַק א' כְּנ"ל. וַא"כ בַּנ"ד שְׁזָה הַפּוֹתֵב אוֹ הַמְשַׁלַּח הַמְּכַתֵּב אוֹמֵר ב' הָעֵדוּת שְׂשֻׁמַע מַב' מַת וּמַא' לֹא מַת.

דְּאִית לָיָה מַגּוֹ עַכ"פ דְּאֲמַת שְׂשֻׁמַע מַב' דַּא"כ שְׂתִיק מִמָּה שְׂאֲמַר שְׂשֻׁמַע מַא' לֹא מַת. וְכִינּוּן דְּנִימָן שְׂשֻׁמַע מַב' שׁוּב גַּם לְהַב"ח אֵין דְּבָרָיו שְׁל א' בְּמַקּוּם ב'.

וּמַמ"נ אִם אֵין הוּא ח"י. וְדַאי אֵין דְּבָרָיו שְׁל א' בַּמ"ב.

ואם הכותב מעיד בסמס גם פן אין דבריו של א' במקום ב' פיון דנאמן פנ"ל. וע"כ לא כ' הב"ח רק במעידים לפנינו א' מב' וא' מא' משא"כ בהנ"ל: ובל"ז הרבה פוסקים דהקשה בתקירות אינו פוסל בעדות אשה גם א' נגד א'.

והג' בתשו' נב"י פסק פן סי' מ"א הגם שמ"ש ואמנם כו' נשמחלק גם לסמ"ע דאף שבוועה א"צ א"כ עדותן בטלה לגמרי וגם בעדות אשה לא יועיל ומחלק בין אומר לא פי כו' דהוי הכחשה מיוחדת משא"כ שהקשה ע"י שאומר מת יום אחר שהוא דבר א' ואם א' נשקר הב' אמת ואינו מוכן כלל אף אומר שע"י שא' אומר על הב' לא פי והב' עליו יבטל עדות שניהם הלא פשוט דעדים המכחישים אין מצטרפין.

ואף יועיל עדות שניהם שלא ישאר ע"א פיון דא' משקר אין המשקר נאמן להכחיש הב'. שוב ראיתי בנב"י הנ"ל סי' מ"ו הסכים לדינא דכשמכחישין בתקירות פסול בע"נ דדברי ב"ש וכ' ג"כ סברא הנ"ל ע"ש.

הגם דמה נפשוט לב"ש והג' הנ"ל דכמ"ש סמ"ע ביין נשמן דגם שבוועה לא מחייבי פן באיזה יום לע"ד אינו מוכרח דלרמב"ם ריש ה"ע דיין נשמן גם א"י בטל ואף דהש"ס אומר מה בין תקירות כו' עשאי"ל ע"ש.

דוקא מה שאינו גוף העדות דאי לאו משום הנזמה לא הי' הזמן חשיב גוף העדות כלל. משא"כ גוף העדות כמו יין כו' וא"כ ניהו דלא הוי כע"א היינו בגוף העדות דע"כ דייקי אבל באיזה יום כו' י"ל בה דעכ"פ חשיב ע"א: אולם באמת החילוק נכון בין חיוב שבוועה דצריך עדפשר.

אין חיוב אם מכחישים בתקירות משום ההיקש ב' וג' כמו א' קרוב או פסול דבטל כל העדות וכן ב' וא' מהם קרוב או פסול. משא"כ בעדות אשה מבוואר בפירוש דנמצא א' קרוב או פסול אינו מבטל העדות דזה ככל הפסולין שלא מחשב נשקר רק מגזה"כ עכ"ז אף שכ' ב"ש בעצמו ס"ק כ"ה לחלק.

עכ"ז הח"מ נשם וב"ש ס"ק ס"ד הסכימו דהקשה בתקירות פסול בעדות אשה וכן משמעות הש"ע והש"ס דאין בודקין כו' כפי משמעות הראשונים הרשב"א וריטב"א דמתני' בתר התקנה דהחזקו להשיא עד מפ"ע ופסולין ואעפ"כ תני אין בודקין וע"כ אם הוכחשו בטל.

וכן הירושלמי דא"א נהרג כו': וצ"ל דגרע מנמצא א' קו"פ דאמר בש"ס סנהדרין מ"א א' אומר כו' אין זה נכון. וכתב והנה נכון הדבר כו' דהתורה פסלה הכחשה בתקירות דמורה ששקר שניהם ולכך אף שבוועה לא מחייב.

וכן גבי פונסין לכיפה דתלי ג"כ רק אם הדבר אמת ואעפ"כ אומר בש"ס סנהדרין פ"א ע"ב דאיתפחיש בבדיקות ולא בתקירות ע"ש. ויש לדחות קצת.

דעכ"פ בעי עדות המועיל בד"מ ע"ש: וכיון דהפסול דמורה ששניהם אין נכונים. הוי פסול עבירה מה"ת דלא הכשירו בע"א.

וגרוע עוד דמורה שעדיין זה נשקר ועוד דשוב הוי פדין מרומה דגם בממון בעי דו"ח. דלא גרע מה שהתורה חשבוהו אינו נכון מאומדנא דב"ד שהעדות מרומה: מ"מ נראה

דְּנוּקָא מְעִידִים בּב"א וְהִכְחִישׁוּ א"ע בְּחִקְרוֹת דְּנִצְרָפוּ בְּהֶגְדָּה וְכַה"ג בְּטַל כָּל הָעֵדוּת דְּאִינוּ נִכּוֹן אֲבָל כְּשֶׁהֵעִיד הַב' אַחֵר כ"ד וְאִינוּ מְכַוֵּינ׳ן הַחִקְרוֹת עִם הַמְּעִיד קְוֹדֵם אִינוּ מְבַטְלִין עֵדוּתוֹ לְעִנְיַן שְׁבוּעָה.

אִם לְהַפְּסִיק דְּצִירוּף רְאִיָּה פּוֹסֵל דְּנוּקָא כְּשֶׁהִפְסוּל אִז מִשָּׂא"כ תְּחַלְתּוּ בְּכַשְׁרוֹת וְסוּפוּ בְּפִסּוּל. וְאִם אֵי גַּפְסֵל שְׁם דְּנִימָא דְּצִירוּף רְאִי שִׁינְיָה הִקְיָא וּפּוֹסֵל הִפְסוּל דְּהֶגְדָּה מ"מ בְּהִכְחָשָׁה אֵין סְבָרָא כָּלל בְּאַחֵר כ"ד.

וּא"כ כָּאֵן בְּכַתְבֵּי כְּמוֹ בִּשְׁטַר שְׁחִתּוּמִים הִרְבֵּה וְאַחַד פְּסוּל תּוֹלִין לְהַכְשִׁיר דְּלֹא חֲתָמוּ יַחַד בְּש"ס גִּיטִין וּש"ע ס' מ"ה. א"כ תּוֹלִין גַּם כָּאֵן שְׁלֹא כ' יַחַד וְכִינּוּן שָׂא' כְּתַב אַח"כ לֹא נִצְרָפוּ כָּלל כִּינּוּן דְּהוּי כְּנֻחָקְרָה בּב"ד בְּשִׁעַת חֲתִימָה וְאִינוּ מְבַטְלִין הַכְּחָשָׁתוֹ כָּלל כַּנ"ל.

וְאִם שְׁהִיָּה רַק ב' לֹא הִיָּה מְבַטְלֵי עֵדוּת הִרְאִישׁוֹן שְׁנֵאמֵן וְכֵן לְהַפּוֹ' דְּכְשֶׁנִּכְתַּב כְּדֵי לְהֵעִיד חֲשׂוֹב בְּנֻחָקְרָה מִיָּד וְכַתְבֵּי גְרִידָא לֹא חֲשׂוֹב כְּנֻחָקְרָה עַד שְׂבָא לְפָנֵי ב"ד אֵין כָּאֵן צִירוּף דְּאֵלוֹ שְׁבַתּוֹרַת עֵדוּת כְּפֶר הַעִידוֹ וְעֵדוּת הָא' עִתָּה.

אִם לְדַעַת הַפּוֹ' דְּהַפְּלֵל לֹא נִחְשָׁב כְּנֻחָקְרָה עַד שְׂבָא לַב"ד. אוּ בְּנוֹתְנִים מִת"י דְּלֹא שִׁינְיָה כְּבִשׁוּי.

א"כ עֵדוּת כְּנֻחָקְרָה בּב"א בְּיַחַד. וְכֵן לְהַפּוֹס' דְּאֵין תּוֹרַת שְׁטַר לֹא שִׁינְיָה לְתַלּוּת לְהַכְשִׁיר שְׁלֹא כ' יַחַד דְּזָה ג"כ רַק מִטַּעַם עֵהָחֶעָה"ש כו' אוּ דְּמַלְוָה דְּיִיָּק וְזָה לֹא שִׁינְיָה כָּאֵן: גַּם הִיָּה אֲפָשָׁר בַּע"א מִתּוֹ וְא' נִהְרַג אוּ בְּחִקְרוֹת דְּנוּקָא שְׂבָאוּ בּב"א אֲבָל בּוֹזָא"ז נִאָּמֵן הַב' בְּמִיָּגוֹ דְּאֵי בְּעֵי שְׁתִּיק וְהִי מְוַתֶּרֶת ע"פ הָא' וְא"כ נִהִי דְּמַתּוֹרַת עֵדוּת בְּטָלָה כְּנֻחָקְרָה אֲבָל עכ"פ מִשׁוּם מִיָּגוֹ: הִיָּה נִאָּמֵן אוּלָּם י"ל דְּנוּקָא לְסַלֵּק חֲשׂוֹשׁ בְּדַדְמִי מְהִיָּי מִיָּגוֹ וְכַה"ג סִילּוּק רִיעוּתָא אֲבָל גּוּף הַדְּבָר בְּלִי עֵדוּת לְהַתִּיר מִשׁוּם מִיָּגוֹ לֹא מְהִיָּי בְּמִקּוּם חֻזְקָה דָּא"א.

דְּמִיָּגוֹ בְּמִקּוּם חֻזְקָה לֹא אֲפָשִׁיטָא. וְדָבָר שְׂבַעְרָוָה הוּא כְּמוֹ לְהוֹצִיא מְמוֹן דְּלֹא מְהִיָּי מִיָּגוֹ.

אִם עֲלִשְׁוִי דְּהֶאֱמִינוּ עַד מִפִּי עַד וּמִיָּגוֹ עֲדִיף מַעַד פְּסוּל י"ל דְּמְהִיָּי וְאִינוּ מְוַכְרָח דְּמָה שְׁלֹא תִקְנוּ לֹא תִקְנוּ: אוּלָּם מָה שִׁישׁ לְחֹשֶׁשׁ הִרְבֵּה בְּנִידוֹן דִּינּוֹ שְׁהִיָּי חַח"מ שְׂמַתִּיר בְּאִינוּ מְקוּנִים בְּשִׁעַת הַדְּחַק סִיָּים ס"ק כ"א דְּנוּקָא בְּכַתְבֵּי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שְׂכִיחֵי כּוֹתִיָּם שְׂיִוְכַל לְכַתְּוֹב כְּתַב יִשְׂרָאֵל ע"ש.

וּבְמִקּוּם הַנְּ"ל אַנ"ח דְּשְׂכִיחֵי הִרְבֵּה רְשָׁעִים וּפ"ע דְּאוּרִיָּיתָא וְאֲפָשָׁר הָרֹב שְׂיִכּוּלִין לְכַתְּוֹב כ' יִשְׂרָאֵל. אֵין שׁוּם מִיָּקֵל בְּאִינוּ מְקוּנִים דְּלִיכָא כָּלל חֻזְקָה דְּלֹא חֲצִיף לְזִינְיָה שָׂא"י מִי הַכּוֹתֵב וְהַזִּינְיָה וְכֵן מוּכַח בְּש"ס דְּפִרְיָה דִּילְמָא צָרָה כו' שְׂד כּוֹ וְעֵלָה אָמַר בְּשִׁעַת סַפְנָה כו'.

וְדִיָּיק הִרְיָב"ש וּש"פ דְּלֹא חֲזִינְיָנוּ שְׂמָא נְכָרִי מִשׁוּם דְּהוּי מַסֵּל"ת ע"ש. מִשָּׂא"כ כָּאֵן דְּמְכַוֵּינ׳ן לְהַתִּיר הָאֲשָׁה שְׂזָה עֵיקַר הַכְּתָב לְהַתִּירָה דְּאֵי נְכָרִי אִינוּ נִאָּמֵן כָּלל.

וְדִאֵי דְּחִינְיָנוּ שְׂמָא נְכָרִי וּע"ז דְּשְׂכִיחַ לֹא מְצִינוּ כָּלל שְׂבַשְׂעַת הַסַּפְנָה יְהִי מְקִילִין כִּינּוּן דַּל"ס דְּש"ס גַּם עַל צָרָה כו' דַּל"ש הוּי חֲזִינְיָה וְעֵלָה הוּא דְּאָמַר דְּלֹא חֲזִינְיָנוּ בְּשִׁעַת הַדְּחַק. מִשָּׂא"כ מִיָּדֵי דְּשְׂכִיחַת.

וכ"ש דאָפּשָׁר שְׁהָרֹב פ"ע דאָרְיִיתָא וְשִׁינְיָהּ וְשִׁינְיָהּ וְשִׁלַּח הַמִּכְתָּב ע"י הַפְּאָסֵט כְּדִי לְהַכְשִׁיל וְלִהְיֶה הָאִשָּׁה כַּנ"ל. וְאֶפְשָׁר דְּגַם בְּמִיעוּט פִּינּוּן דְּוִנְדָּאֵי יֵשׁ שָׁם בְּאַנ"ח רְשָׁעִים.

וּפ"ע וְנִכְתָּב הַמִּכְתָּב בְּמָקוֹם קְבִיעוּתָם הָיִי קְבוּעַ דְּכִמְחֻצָּה ע"מ. אָף אָנוּ דְּנִינּוּ כְּשֶׁבָּא לְפָנֵינוּ כָּאֵן וְלֹא רְאִינוּ שְׁוֹלְקַח בְּמָקוֹם הַקְּבִיעוּת וּמְסוּפְקִין הָיִי נִמְצָא דְּכָל דְּפָרְיֵשׁ כּו'.
וְנִיְהוּ דְּעַל פ' בְּעִבְרֵיהּ אֶפְשָׁר דְּכָל זְמַן שְׁלֹא הָעִידוּ עֲלֵיהֶם רַק בְּחֻזְקַת עוֹבְרֵי עֲבִירָה אֵין פְּסוּלִין אֲלָא מְדַרְבְּנָן כַּמ"ש הַרְמַב"ם פ"א מ"ה ע"י מִי שְׁאִינוּ כּו' ה"ז בְּחֻזְקַת רְשָׁע וּפְסוּל לְעֵדוּת מְדַבְּרֵיהֶם כּו' חֻזְקָה שְׁהוּא עוֹבֵר כּו' וּכ"כ ב"ח בְּתַשׁוּ' ס' ק"ב וּרְאִיָּה מְעַבְדִּים ע"ש.

וּבַח"מ ס"ק ט' לֹא פָּתַח בְּן ע"ש. מ"מ גַּם הַרְמַב"ם הַנ"ל וּב"ח לֹא כ' רַק כְּשֶׁדְּנִין עַל אָדָם יְדוּעַ מְיֻחָד דְּאֵין חֻזְקָה זֹו מוֹצִיאָה מִחֻזְקַת כְּשָׁרוֹת מִה"ת כָּל שְׁלֹא הוֹעֵד בְּב"ד כַּנ"ל.
מִשָּׂא"כ בְּכַתָּב שֶׁא"י מִי כְּתָבוּ וְהָא וְדָאֵי יֵשׁ בְּהֶם פ"ע דְּאָרְיִיתָא אָף שְׁלֹא הָעִידוּ עֲלֵיהֶם וְחִיָּשִׁינּוּ שְׁאוֹתוֹ הַפְּסוּל כְּתָבוּ פִּינּוּן דְּשִׁכְחֵי שְׁפְסוּלֵי דְּאָרְיִיתָא אֵין הָעֵדוּת גּוֹרֵם הַפְּסוּל. וְגַם רְשָׁעִים הַרְבֵּה דְּאֵין סָפֵק דְּפְסוּלִין וְיֵשׁ שָׁם בְּאַנ"ח מְחֻצָּה אוֹ רֹב אֶפְשָׁר: וְעוֹד דְּמָה דְּמִיָּקֵל הַח"מ כ' עוֹד הַטַּעַם דְּבִשְׁלֵמָא בְּשִׁטְרָה בְּעֵי קִיּוּם דְּשִׁמְא זִינְיָהּ הַמְלִיָּה אֲבָל כָּאֵן אֵין חֻזְקָה דְּאִשָּׁה עֲצָמָה נְאֻמָּת רַק לְצָרָה כּו' ע"ש וַא"כ בְּמִלְחָמָה דְּאִשָּׁה לֹא מְהִימָנָא לְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים כְּמִבְּנָאָר בַּש"ע ס' ע"י מ"ח שִׁינְיָהּ שְׁמָא זִינְיָהּ וְשִׁלְחָה ע"י הַב"ד.

גַּם עַל סְבִרַת הַח"מ יֵשׁ לְדוֹן דְּאִינְהּ רוּצָה לְזַמְרַן שְׁמַת שְׁתַּתְּפֵס בְּשִׁקְרָה מְשָׂא"כ בְּכַתָּב שְׁאִינוּ יוֹצֵא מִיַּד הָאִשָּׁה: גַּם יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק מֵאַחַר דְּבִכְתָּב שֶׁא"י מִי הַפּוֹתֵב לֹא שִׁינְיָהּ מִיָּלְתָא דְּעִבְדָּא לְגִלְוֵי לֹא מְשַׁקְרֵי פִּינּוּן שְׁלֹא יוֹדַע מִי הַפּוֹתֵב.

וְהָגַם דְּבַעַד מְפִי עַד שְׁאִינוּ אוֹמֵר מִמֵּי שְׁמַע ג"כ לֹא יִתְּפֵס בְּשִׁקְרָה דְּאוּלֵי הַמַּגִּיד כִּיחֻשׁ לוֹ. מ"מ כְּשֶׁיֵּבֵא הַבַּעַל לֹא נִתְּלָה בְּרֵאשׁוֹן רַק בּוֹ שְׁלֹא שְׁמַע כָּלֵל מֵאַחַר.
וְשִׁינְיָהּ ג"כ מִיָּלְתָא דְּעִבְדָּא לְגִלְוֵי לֹא מְשַׁקְרֵי. אֲבָל בַּא"י כָּלֵל מִי הַמַּגִּיד י"ל דְּלֹא שִׁינְיָהּ כַּנ"ל.

וְגַם עַל סְבִרַת הַח"מ יֵשׁ לְדוֹן דְּאִינְהּ רוּצָה לְזַמְרַן שְׁמַת שְׁתַּתְּפֵס בְּשִׁקְרָה מְשָׂא"כ בְּכַתָּב שְׁאִינוּ יוֹצֵא מִיַּד הָאִשָּׁה: גַּם יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק מֵאַחַר דְּבִכְתָּב שֶׁא"י מִי הַפּוֹתֵב לֹא שִׁינְיָהּ מִיָּלְתָא דְּעִבְדָּא לְגִלְוֵי לֹא מְשַׁקְרֵי פִּינּוּן שְׁלֹא יוֹדַע מִי הַפּוֹתֵב.

וְהָגַם דְּבַעַד מְפִי עַד שְׁאִינוּ אוֹמֵר מִמֵּי שְׁמַע ג"כ לֹא יִתְּפֵס בְּשִׁקְרָה דְּאוּלֵי הַמַּגִּיד כִּיחֻשׁ לוֹ. מ"מ כְּשֶׁיֵּבֵא הַבַּעַל לֹא נִתְּלָה בְּרֵאשׁוֹן רַק בּוֹ שְׁלֹא שְׁמַע כָּלֵל מֵאַחַר.

וְשִׁינְיָהּ ג"כ מִיָּלְתָא דְּעִבְדָּא לְגִלְוֵי לֹא מְשַׁקְרֵי. אֲבָל בַּא"י כָּלֵל מִי הַמַּגִּיד י"ל דְּלֹא שִׁינְיָהּ כַּנ"ל.

וַא"כ י"ל בַּא"י מִי הַכּוֹתֵב עֵינְיָהּ טַעַם הַהִיָּתָר מִשׁוּם דְּיִיָּקָא. וַא"כ בְּמִלְחָמָה דְּבַעֲי בַּש"ס אוֹ מִשׁוּם דְּיִיָּקָא לֹא מְהַיָּי ע"א רַק מִשׁוּם מִיָּלְתָא דְּעִבְדָּא לְגִלְוֵי ע"ש.

וַא"כ י"ל וַא"י מִי הַכּוֹתֵב וּבְמִלְחָמָה לֹא מְהַיָּי לַכ"ע דְּלֹא שִׁינְיָהּ ב' הַטַּעַמִּים. אָף לְרִי"ף ז"ל וְשִׁאָר פּוֹסְקִים דְּאִיפְשָׁטָא בְּעֵי וְהַטַּעַם מִשׁוּם מִיָּלְתָא דְּעִבְדָּא לְגִלְוֵי.

וְאַעֲפ"כ מְשַׁמַּע דְּפּוֹסְקִים דְּגַם בַּא"י מִי הַכּוֹתֵב מְהַיָּי. ע"כ דְּהַסוּבְרִים דְּגַם שֶׁא"י מִי הַכּוֹתֵב שִׁינְיָהּ מִיָּלְתָא דְּעַל"ג דְּאִינוּ מְשַׁקְרֵי אָף שְׁלֹא יִתְּפֵס בְּשִׁקְרוֹ.

וְדוֹחֵק אוֹ דְּאוּלֵי יִנְכַּר הַכּוֹתֵב שֶׁל מִי וְיִתְּפֵס כַּנ"ל. וְמַה"ט ע"כ בְּשִׁמְעוּ קוֹל אִישׁ פְּלוּנֵי מֵת דְּמְהַיָּי.

אָף שָׁם י"ל דְּיִרָא שְׁיִרְאוּהוּ כַּנ"ל. מִשָּׂא"כ הַנ"ל.

וְדָאֵי דְּאֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת הַכּוֹתֵב שְׁלֹא יִנְכַּר: וְעַל הַחֻזְקָה דְּרְשָׁע וּפְסוּלֵי עֵדוּת. אֶפְשָׁר לַמ"ש הַט"ז דְּלֹא חִיָּשִׁינּוּ אָף לְעַכּוּ"ם שְׁעוֹשָׂה מְעַשָּׂה בְּכּוֹנְנָה לְהַכְשִׁיל כַּמ"ש יו"ד ס' ק"ח.

רק דיבור סתם י"ל דמשקר שלא בכונה להכשיל ע"ש. א"כ גם בכתב לכתוב ולשלוח ע"י בי דואר ולזייף לא אמרינן פדי להכשיל.

אף הא מפורש שהרמב"ם סובר דצריף שידעו שהוא כתב ישראל. ואל"ה לא מהני מחשש נכרי וע"כ או דלא מהני נגד חזקת א"א.

ול"ד לאו"ה או דגם כתב הוי פדיבור וא"כ עכ"פ לא מהני פנ"ל. ומ"מ י"ל דע"כ לא קניש בא"י אם.

ישראל רק בכתב לחוד דכתבפלוני מת שייף שהכתב רק פדיבור די"ל שמשקר אף שלא בכונה להכשיל משא"כ בחתומים עשרה עדים כנ"ד. ושמות העדים ידועים שאינם רשעים ואף אם א"י פיון שדנין עליהם שגופרים בשמותם ודאי מוקמינן להו אחזקת פשרות שעדיין יהודים.

והחשש רק דרשע זייף חתימתם שוב זה מעשה גמור פדי להכשיל וזה י"ל דל"ח גם להרמב"ם כמ"ש ט"ז ה"ל. ובפרט לר"ן ושאר פוסקים דמסל"ת בעי קשור דברים דדחו ראית הריב"ש דלמסקנא דבשעת הספנה כ' אף שאין מכירין כמו דל"ח לשד וצרה פן ל"ח לנכרי ע"ש רק דגם לש"פ דנקטינן פנותייהו דא"צ קשור דברים מ"מ י"ל דבמעשה מודים פנ"ל.

ואף דתנו בנכרי אם מתפנין אינו עדות. ומשמע אף שמטריח א"ע ובא פמה פרסאות וכותב פדי להעיד ג"כ לא מהני פלל היינו משום דע"כ מטריח עצמו לאיזה פנונה או להתיר או להכשיל וכמו שי"ל להתיר פן י"ל להכשיל דאין תולין לשם מצנה משא"כ פשיש ספק אם העושה מעשה ישראל או א"י שפיר תולין דישראל הוא דנכרי לא הי מטריח א"ע פלל.

אף פאן האשה אומרת שאין הרבה מחתומים יכולין לחתום ואחר חתם בשבילם. א"כ י"ל על האחר פיון דע"כ א' הי' י"ל דרשע הי' מ"מ נראה דלא קיישינן פנ"ל דעכ"פ אמרו לישראל לחתום פנ"ל ולא קיישינן דרשע עשה פן פנ"ל.

והא משמע שהמחבר תופס עיקר דאף בא"י אם הוא כתב ישראל פלל רק לרמב"ם צריף ע"ש. אף הטעם משום מסל"ת ע"ש.

משא"כ בכותבים פדי להתיר האשה פנ"ל י"ל לכ"ע בעי כתב ישראל. רק לט"ז נראה פנ"ל.

מ"מ הרבה חולקים על הט"ז ע"ש: אמנם בהא דקי"ל עדים החתומים על השטר פמי שנקרה מה"ת משמע כשכא לפנינו חתום ב' עדים אף שא"י מי הם פשר מה"ת אף דיש בעולם עפוי"ם ופסולין פנ"ל. דהא בגט הבא ממדה"י א"י פלל מי הם ומה"ת פשר ועוד פ"ק דגיטין גיטין הבאין כו' ושמותיהן פשמות עפוי"ם כו' דמסקינן אם עפוי"ם רק משום ריעותא דשמות ע"ש אבל בלא"ה לא מספקינן.

ותוס' כ' משום דאין דרף להתים נכרים על גט ע"ש. והא עכ"פ שפא באמת לא צנה בעל פלל והאשה חתמה נכרים אי הוי בעי קיום מה"ת לא הי' מהני בפ"נ ומשמע שם

מְפַל הַפּוֹסְקִים דְּלֹא תִיַּיְשִׁינוּ ע"ש: וא"כ פִּינּוֹן שֶׁכ' רַמְבַּ"ן הִטְעֵם בְּעֵדוּת אִשָּׁה דְּלֹא מִתְמַרְיֵן יוֹתֵר מֵה"ת דֹּא"צ קִיּוֹם א"כ מְמִילָא גַם בְּשִׂכְיַחֵי פְּסוּלִין א"צ קִיּוֹם.

בְּנִידוֹן דִּינּוֹ שְׁפַתְבוּ הַעֲדוּת וְחַתְמוּ לְהַעֲיֵד שְׂיָבֵא לִפְנֵי ב"ד. דְּלִהֲרַבֵּה פּוֹסְקִים דִּין שְׁטֵר יֵשׁ לוֹ וְרַק דְּשׁוּב מִצַּד הַכְּחָשָׁה בְּחֻקֵּי הַדְּבָרִים דְּבִיבְרִיבֵי דְּגַם א' נִגְדַּד ב' בְּטַל מֵה"ת.

עוֹד נִתְחַדֵּשׁ גַּב"ע שְׁהִיִּעְנֶנְרָא לְנֶאֱמָר כְּשֶׁבָּאָה הָאִשָּׁה אֵלָיו וְאָח"כ סִיפֵר מִיתַת בְּעֵלָהּ וְהָיוּ כְּעֵין חֲזִי דְּבִבְרִיבֵי כו'. עוֹד הִי מְכַתֵּב מֵאֲנ"ח א' לְאִשְׁתּוֹ לְיִיבּוּשׁ מֵת וְנִקְבֵּר וְגַם שְׁלֵא הַזְכִּיר רַק שְׁמוֹ: סִימָן ט סִימָן ט ע"ד הַעֲגוּנָה שְׂיֵשׁ ב' רִיעוּתוֹת מִפִּי כְּתָבָם וְאִינוּ מְהַנְיִים הַנִּלְע"ד מ"ש ר"מ דְּרַש"י מוֹדָה בַּב' עֲדִים דִּיכּוֹלִין לְשַׁלּוֹחַ כַּת"י לַב"ד בְּתוֹס' ב' ב' מִמְּפּוֹרְשׁ לֹא כֵן וְכֵן טוֹר וּש"ע ח"מ ס' כ"ח וְכֵן רַש"י גִּיטִין ע"א דל"ד לְשֵׁטֵר דְּאוֹרְחֵי ע"ש.

וּמ"מ לַע"ד בְּשֵׁטֵר גְּמוּר רַש"י ז"ל מוֹדָה דִּמְה"ת וְטַעַם דְּבִרֵי רַש"י שְׂאִינוּ מוּכָר מֵהַנְּי דְּאוֹרְחֵי וְי"ל דְּסִבְרָא בְּכָל דְּבִרֵי שְׁבַתוֹרָה בְּעֵי פִי אוֹרְחֵי אֲכִילָה פְּדִרְךָ הוֹצָאָה דְּשַׁבַּת פְּדִרְךָ הוֹצָאָה וְלִכְךָ אִם לֹא יִגִּיד פְּדִרְךָ הַגְּדָה וְאִין דְּרַךְ הַגְּדָה בְּכַתֵּב וּפְסוּל מִשָּׂא"כ הַגְּדָה דְּבִשְׁטֵר לְרֵאָה אוֹרְחֵי בְּהִי וְהָיוּ הַגְּדָה כְּנ"ל.

וּבג"א פִּי דְּחָשׁוּב מַעֲשֵׂה ע"ש וְאִין נ"מ כ"כ בְּזָה פִּי לֹא נִכְרִיעַ בֵּין הֶרְאָשׁוֹנִים ז"ל וְסִפִּיקָא הָיוּ. גַּם לְשׁוֹן תּוֹס' ב"ב שֶׁם מִשְׁמַע דְּלִר"ת גַּם שְׂאִינוּ מוּכָר מְהַנְּי ע"ש.

וּבִירוּשְׁלָמִי הַנְּ"ל מְפּוֹרְשׁ דְּמֵאֵן דְּפוֹסֵל גַּם בְּשֵׁטֵר גְּמוּר דַּב' עֲדִים ג"כ פּוֹסֵל דִּיפָּה פַּח שְׁטֵר כו' מִמְּשׁוֹנְעֵבְדִים כו' ע"ש וְצָרִיכִין לְדַחֵק לְיִיבּוּשׁ הִירוּשְׁלָמִי לִר"ת ז"ל וּמ"ש ר"מ דְּבִזָּה בְּעֵי קִיּוֹם מֵה"ת הֵן דְּבִרֵי הַשְּׂ"ף ס' מ"ו ס"ק ט' בְּמוֹצָא שְׁטֵר כו' פִּינּוֹן דְּאִינוּ יוֹצֵא מִת"י אָדָם כו' לֹא שְׂיִיף לֹא חֲצִיף לְזִינִיף וְהִינּוּ הֵךְ דִּירוּשְׁלָמִי מְצָאוּ פְּתוּב כו' ע"ש וְהַגַּם דְּלִכְאוּרָה לֹא מִתְפָּרֵשׁ מֵאִי דְּאָמַר טַעַם הַמְּתִיר עֲכָשְׁיוֹ דְּמִשְׂאִין עִי"א גַּם ע"פ כְּתָבָם כו' פִּינּוֹן דְּמִטְעַם חֲשֵׁשׁ זִיוָף פּוֹסֵל אֵךְ הַפִּי פִּינּוֹן דִּידוּעַ שְׁהוּא כו' יִשְׂרָאֵל לְרַמְבַּ"ם ז"ל א"כ עַכ"פ א' מַעֲיֵד שַׁב' עֲדִים הַחֲתוּמִים מְעִידִין שְׁפְלוּנֵי מֵת יֵהִי הַפּוֹתֵב מִי שְׁהוּא וְהָיוּ עַד מִפְּ"ע דְּכָשֵׁר כְּנ"ל וְא"כ פִּינּוֹן שְׁהוּא רַק בְּתוֹרַת עַד מִפִּי עַד פְּסוּל מֵה"ת.

וּבֵאָה ע"ס מ"ב בְּשֵׁטֵר ק' וְלֹא נִתְקַיְּמִים אִין לְחוּשׁ וּב"ש כ' שֶׁם לְחַלֵּק מְהָא דְּמְצָא כ' בַּע' אִשָּׁה מְשׁוּם דְּאִין טוֹעֵן מְזוּנִיף. וּבִידוּעַ שְׁהוּא כו' יִשְׂרָאֵל א"צ לְכָךְ וּע"כ בֵּא"י וּמִשְׁמַע דְּמִיָּקֵל גַּם בְּזָה בְּלֹא קִיּוֹם.

וּמ"מ הָא ח"מ וּב"ש הַסְּפִימוּ לְהַתִּיר בְּמִקּוֹם עֲגוּן בְּלִי קִיּוֹם וְהִינּוּ ג"כ כַּע"א מִפִּי ב' וְהָרִי הַסְּפִימוּ לַצ"צ בֵּא' מִפִּי ב' כְּשֵׁרִים א"צ קְבֵרְתֵי: אוּלָם מֵה שְׂיֵשׁ לְחוּשׁ לַע"ד שַׁח"מ כ' דְּנֻקָא בְּלֹא שְׂכִיחֵי פוֹתִים שְׂיָדְעוּ לְכַתּוּב כו' יִשְׂרָאֵל וּבֵאֲנ"ח יֵשׁ הַרְבֵּה רְשָׁעִים וּפ"ע כו' כְּמִבּוֹאֵר בְּתַשׁוּ' אַחֲרַת.

וּמ"מ נִרְאֶה דְּאִין לְפִסּוּל עֲדוּת אֲנ"ח פִּינּוֹן שְׂיֵשׁ הַרְבֵּה כְּשֵׁרִים פְּרָאוּי אוּקְמִינּוּ לְהוּ אַחֲזַקְתָּ כְּשֵׁרוֹת פִּינּוֹן שְׂדִינִין עֲלֵיהֶם וְהִינּוּ בְּיָדוּעַ שְׁהוּא חֲתִימַת יָדוֹן מִשָּׂא"כ בְּאִינוּ מְקוּיִם כְּנ"ל. גַּם אֲפִשֵׁר לְצַרְף דְּלֵהֲר"ן דְּבַעֲי ק"ד ע"כ לִיתָא הָא דְּשַׁעַת הַסְּכָנָה דְּל"ח לְנִכְרֵי אֵף דְּשִׁכִּים.

מ"מ י"ל דספיקא הוי בלי ק"ד גם להר"ן וא"כ ס"ס שפא ישראל ואת"ל נכרי שפא מסל"ת משא"כ בנודאי מתפנין להתיר פנ"ל: גם הטעם שכ' ח"מ דמי זיניף לא שיניף במלחמה דא"נ בלי קברתיו.

אף י"ל כמ"ש הפוסקים במסל"ת אף דיכול להיות ששכרתו להגיד לפ"ת ומ"מ אין חוששין דכיון דכמו שהעדות לפנינו פשר. גם י"ל כמ"ש בתשובה מיימונית אף להרי"ף כו' וקשה בעיני לגבב הקולות נגד ח"מ וב"ש פנין דשכיחי רשעים יודעים כו' והלשון שהעתיק ר"מ בפנינו כו' י"ל ב"ד ויש לצרף הפו' דמעשה ב"ד לא בעי קיום.

אף ח' רק ב' גם לשון אשת כו' מרוח וניפר שבור פותבו ואיני מתיר ולא אוסר אם תמצא רבנים מתירים איני מערער וצירוף הפאלקאוניק לבארמינשטר נראה שהי' הפנונה להתיר ומה מהני ג' ג' באם מתפנונים ושיהיה לזה דין ערפאות אינו נראה וכשנאבד או ברח במלחמה יכתוב שמת גם אחשוב שאפשר לכתוב לשם.

הק' יצחק מאיר: סימן י לכבוד אהובי ידיד נפשי הרב המאה"ג חריף ובקי מוה' נתן נ"י אבד"ק לוטרמרסק.

לא הי' לי פנאי פלל וכמעט מתי שהתחלתי לעסוק בנדמנו לי מניעות עכ"ז לאשר הי' עיכוב הרבה דחקתי ולקחתי מעט פנאי: ע"ד העגונה. הצדדים להתירה.

א' ע"י אמירתו בפניו אנשים שהוא מאזערקאו. שיועיל חיפוש כמ"ש ש"ע סי' י"ז ס' י"ט שכ' ב"ש דמשמע אפילו אינו מזכיר שמו פלל כו' אא"כ מעידים שיצא א' מתושבי עיר זאת אז מחפשיין כו' וא"כ פנין דאמירתו דרף שיחה ג"כ מהני כמבואר בפוסקים מהא דיוחנן כו' אר"י כו' והלשון שהוא מאזערקאו ולא שפא משם.

משמעויותו מאנשי עיר אזערקאו. ומהני חיפוש וכיון שהרב דשם כתב שיודעין שזה זמן יותר משני חיי ר' ישראל הנ"ל לא נחסר אדם משם.

והגם דאנו חוששיין לאחר ואינו מועיל זמן שני חיי ר' ישראל. מ"מ אחר שמעידין עכ"פ על"ה שנים כמ"ש בהפאס שני חיי הנ"ל.

ומי שנתלש מעיר ל"ה שנים אין דרף להיות נקרא מאנשי עיר: והגם שנתראה שהרמב"ם והטור הוסיפו תיבת עמנו. דבתוספתא שהביא הה"מ הובא ב"י תני אפילו אמרו אחד יצא מעיר פלוני מפשפשיין באותה העיר כו'.

והם הוסיפו יצא עמנו כו' משמע דמפרשיין התוס' פן דיזוע הזמן אבל סתם יצא לא מהני חיפוש שא"י הזמן. מ"מ י"ל דהיינו דוקא סתם א' יצא מעיר פלוני ובעינן שיהא משומר כמ"ש ב"ש ושייף שפא יצא זה זמן רב ומאין ידעו פנין דהחפש גם על מי שאינו בן עיר.

משא"כ במעיד א' שהוא מאנשי העיר י"ל דמהני חיפוש. וקא ת' מהר"מ הובא ב"י אחר שהנכרי לא העיד כו'.

אלא אמר היהודי מעיר פלוני בסתם יבדק שלא יצא מאותו העיר שום יהודי הדר שם שלא חסר כ"א כו' עיי"ש הרי מפורש דגם בסתם מהני חיפוש. וקא נראה דהגם שכתב בק"ע שמהריב"ל כתב דתשובת הרא"ם סתרי אהדדי ע"ש.

מ"מ מאחר שלא ראו תשובת מהר"ם מאחר שלא הביאו הי' פשוט לפסוק כמותו שהוא עמוד שפל ב"י נשען עליו. כמ"ש רמ"א ח"מ סי' כ"ה בספר שאינו מפורסם.

ובימי הרא"מ לא הי' נדפסים תשובות מיימוני. שוב ראיתי למהרח"ש שפתיב שהגם שמהריב"ל תופס עיקר פאותה תשובת רא"מ דמהני חיפוש מ"מ הגם שיירא ואין דעתו מכרעת נגד מהריב"ל עכ"ז קולא יתירה ע"ש.

ואח"כ הביא תשו' מהר"ם שבכתביו שמפירש דמהני וכו' אלא שלבי הומה לי דאולי קיצור לשון יש בה תשובה. ואפשר דגופא דעובדא הוי שהזכיר זמן יציאתו באותו שבוע פנ"ל דאל"כ קשה היה פריה רבא א"א יבדק כל העולם כו' הא כשיבדקו שלא נודע מעולם אנדרולינאי אחר בנהרדעא חוץ מבעלה של זו סגי ע"ש.

והנה מ"ש אולי קיצור כו' לענ"ד יש להפליא עליו שהמעתיק תשו' מהר"מ והב"י שהביא דבריו יתנו מכשול לפני המעיינים. ולחסר דבר שעיקר ההיתר תלוי בו.

וקושיותו לפי פי' רוב המפרשים אינו קושיות כלל שמפרשים דאם כן נחוש לב' נהרדעא ותיבדק כל העולם ומוכח דבלא הנוחזק לא חיישינו וממילא למאי דקי"ל כרבא ל"ח לא לב' עיירות ולא לאחר שלא יודע כשמחפשינן שזה יודעין שנאבד ועל ידי החיפוש הוי פלא הנוחזק.

וגם בגט פסק רמ"א סי' קל"ב כשהוזכר שם העיר אף דש"מ ל"ח לב' ששמותיהם שונים נהגם דב"ש תמה היינו בגט דבעי תרתי משא"כ בעגונה דלרוב הפוסקים סגי בחדא לטיבותא: אף מפירש"י שם פ"ב דיבמות לכאורה מוכח דלא כב"ש דפי' יבדק כל העולם שפא אנדרולינאי אחר הי' בנהרדעא והלך לו.

והא פתיב שהוא מנהרדעא ואם אחר שלא מבני העיר אינו ונקרא שהוא מנהרדעא רק שפא מבני העיר וסגי בבדיקת נהרדעא לחוד. ומוכח דהגם שאומר שהוא מעיר פלוני יכול להיות שאינו מתושבי העיר.

אף י"ל דהיינו לרבא דהוכיח אי חיישינו בלא הנוחזק ע"כ החפש שפא יש אחד וא"י לבני העיר שרוצה לדור שם וקורא עצמו מבני העיר ואינו ידוע וכה"ג ממילא יש לחוש גם כן של יועיל הבדיקה מה"ט ומוכח דלא חיישינו בלא הנוחזק פנ"ל ואב"י באמת מחלק דמהני בדיקה כמ"ש רש"י להדיא שם ואם כן בין לאב"י ובין לרבא מהני בדיקה פנ"ל כ"ש בעגונה פנ"ל: גם בתשו' רא"מ נראה כהריב"ל של מעשה בב' תשובות פ' דמהני חיפוש ותשו' הסותרת הוא פלפול לשואל ע"ש.

ולרא"מ ולריב"ל דמהני חיפוש משום שיצא בעלה של זו. א"כ הי' פאן זמן מועט אחר שיצא מאזערקאווד עד שנפטר אולם דבריהם תמוהים מאוד מה שייכות זמן יציאת בעלה פנין דחוששינן על אחר ואולי זמן רב וכבר תמה מהר"א ששון ושאר פו' מ"מ הדבר רחוק שיהי' דבר פשוט נעלם מהם: והנה ראיתי שוב לגדולי זמנינו ה"ה בתשובת בית אפרים אה"ע סי' ל"ב כתב שאלה הנ"ל.

ולא רצה להתיר ע"ש שהביא תי' על קו' הנ"ל בשם ס' עצי ארזים. דמדינא בלא חיפוש י"ל ה' דאבד ה' שנמצא דקי"ל כרבא רק מה דאפשר לתמן בחפוש מחמרינו.

משא"כ אם נחוש לקודם אין לדבר סוף ולקב סגי מיום שיצא ע"ש. והגם דלכאורה אין טעם לתלות החפוש מזמן יציאת זה וכיון דאין טעם איה נחוש על מקצת.

והוא נגד משנת אין חוששין כו' וריש יומא מ"מ אפשר פיון דפ"ק דפסחים וב"מ פ"ק א"מ דאזלינו בתר בתרא משמע דהגם דתלי טעמא במה שעשוי להתפבד בכל יום. מ"מ לא הי' לו להזכיר כלל במה שבתר בתרא ומשמע דהו סברא לחוד אף דלא הי' מהני מצטרף שוב מה שהוא בתרא.

וע"ש ב"מ ב"רש"י דמסתמא חפשו הראשונים כשיצאו ואף דגם האחרון יצא ג"כ לשיטת רש"י ז"ל ולא מצא בחיפוש מ"מ תלינו בתרא וא"כ י"ל דכיון דסתם אדם יש לו קרובים ומחפשים אחריו פשנאבד תלינו גם כן בתרא היינו זה שנאבד זמן מועט עד שנמצא משנאמר על אחר שנאבד קודם והזמן רב יותר מאבדתו עד המציאה.

וזה שאבד אח"כ עדיין לא נמצא אף שמחפשים אחריו: ומינשב ד' רא"מ בידוע מתי יצא סגי בחיפוש מיום שיצא דאזלינו בתר בתרא. וכן מינשב התמיהות שעל תשו' מ"ב ושאר גדולים בס' ג' ימים דכ"ג"כ מיום שיצא בעלה דתמהו כו' ולהנ"ל אחי שפיר גם תמיהות נו"ב בהא דדגלת אנסבה בתר ה' יומא דהינו משנטבע ומה שינוי הוא הספק על אחר.

וכן בש"ס גיטין וב"מ איזהו לאלתר כו' שלא עבר שלא שיה כו' ובמה נסתלק הספק על אחר מקודם במה שהוא לאלתר מזה הוא אם הי' מחזיקין שזה בלא"ה הי' פשר. ולהנ"ל א"ש דבתר בתרא אזלינו פיון שהספק על קודם לא אח"כ: אולם הרשב"א גיטין הקשה זה ותי די"ל אם איתא דמהראשונים נפל הי' מוצאו זה שעבר ע"ש ולע"ד שזה באמת הטעם דבתר בתרא דהוי ממש כמו שם ב"מ במשכירו לג' בני אדם שכתב רש"י אם אבדו הראשונים היו מוצאים האחרונים.

ואף שזה האחרון יצא ג"כ וחיפש ולא מצא מ"מ הוי ב' לא שכיח שלא מצא אותו שאבד כשיצא וגם השני האחרון לא מצא כשיחפש כשיצא ותולין יותר בלא שכיח אחד ששל האחרון אבד ורק פ"א לא נמצא בחפוש משנאמר על ב"פ וכן בגט לאלתר שתולין באחרון ולא מצא עד עכשיו משנאמר שהראשון נאבד קודם ונמצא עתה והב' עדיין לא נמצא בחפוש ותולין יותר שזה הוא משא"כ אם החפש על אחר אבדת גט זה י"ל שבאמת חפשו ומצאו גט של זה ועתה נמצא גט של האחר.

עכ"פ משמע מדבריהם דבלא"ה רק בחד מלתא דלא שכיח שאין חילוק בין נעשה מקודם או אח"כ לא אזלינו בתר בתרא. מ"מ מש"ס אין הכרח די"ל דהוי קורבא דזמן כמו קורבא דמקום או כמו שדנין על דבר מיוחד הוי חזקה מפח רובא שמצא אח"כ מהרוב כן בנעשה מה דלא שכיח אמרינו גם כן שנעשה אח"כ.

רק נמצא בהר הבית. או בשוק שאין מתפבד יש רוב הזמן נגדו ותולין בשאר ימות השנה.

ועדיף מקורבא וחזקה. רק פשמוכח פנ"ל משא"כ כשאין רוב.

י"ל דגם בהנ"ל אזלינו בתר בתרא. ומדברי רש"י ריש נדה ג' משמע קצת ס' בכתימים שפי' פירכא דש"ס על הואיל ומרגשת למה מטמא למפרע.

אולם בתוספות מפורש דלא כנ"ל שתמהו פיון דגם עכשיו חזיא בלא הרגשה י"ל מקודם
ע"ש וכן בכמה דוכתין משמע דלא אמרינו סברא הנ"ל פשאינו על דבר מיוחד כנ"ל: ומה
שפתב בנו"ב ס' מ"ו דע"כ לא פליגי ר' ורשב"ג אלא באדם הנכנס אבל לא לטהר השדה.

לע"ד משתמט לר' דאמר פ"ב דכתובות כ' ע"ב עילה מצאו וטיהרו א"י פ"י ר"ח וקצרו
הובא בתוס' שם צלע מצאו ותלו הטומאה באותה צלע והשארו טהרו ע"ש שהי' מוחזק
שיש שם טומאה וע"י שמצאו צלע תלי' שזהו שאבד וטהרו השאר ע"ש בשיטה מקובצת
לשון הריטב"א ז"ל ושיטה הישנה הפי' כנ"ל.

ומוכח שטיהרו המקום. גם מוכח דסתמא דש"ס ס"ל כרבי דהיינו הך שאבד הך שנמצא
כו' לפי הנ"ל.

גם מ"ש בנו"ב שם דרשב"ג פליג רק על הנכנס דא"ל חזקת טהרה אין נראה כלל אם
השדה בחזקת טומאה והנכנס? הא טהור פיון שונאי נכנס והר"ש פ"ק י"ח דאהלות כתב
דמדאורייתא ברה"י טמא באבדה בה קבר ואדרבה י"ל רשב"ג דפליג פיון דנקיט תפדק
כל השדה י"ל רק משום דאפשר בבדיקה משא"כ בלא אפשר י"ל דמודה לר'.

וכן בבכורות לישנא דר"י בןקור כו' משמע משום דאיכא לברורי: גם מ"ש לדחות ד'
ש"י שהרבה הולכים שם ע"ש מה בק"פ פיון שא"י אחר שנאבד והרי הרמב"ם מצרף מה
שאבד זכרו לירד לנחלה ע"ש.

גם מה שדחה בס' ש"ש דלא שייך היינו הך שאבד חי והנמצא מת ע"ש. ג"כ אינו דחי'
כמו בתינוק שדרכו לפרך לא הוי שינוי ואמרינו היינו כו' כן בנמצא מת שיודעין שהי'
בנדאי חי בין שהוא זה בין שהוא אחר וממילא מה שמת הוי כדרכו לפרך דאמרינו הך
שאבד כו'.

וגם בעובדא דידן שאמר כשהי' חי שהוא מק' אזערקאו. ואז הי' שייך היינו הך שאבד
והחזקת שזה הוא ממילא אף שמת אח"כ שייך כנ"ל.

אולם טעם ב' שפתבו לחלק הוא אמת דשם הי' בחזקת בדוק רק שאבד בה קבר א' א"כ
כשנמצא א' שוב על השאר חזקת בדוק כמקודם דנסתלק הריעותא ורשב"ג דפליג הוא
משום דניהו דמתחילה לא מחזקינן טומאה מספק אבל פיון דאבד בה והוא בחזקת טומאה
שוב צריף בירור לטהרה.

והיינו דפריף ומי מחזקינן טומאה מספק כו' והאמר ר"ל עילה מצאו כו' וא"כ בעובדא
דמבי"ט כתב שפיר לחלק דהגם דינעונו שבעלה הלה בדרף זה שנמצא אחד הרוג ואחר
אין יודעין מ"מ אינו בחזקת שלא הלה אדם אחר לשם פיון ששיירות מצויות כנ"ל.

אבל בנידון דידן ועובדא דרא"מ ותשובת מיימוני שיודעין שמעיר פלוני הוא המת וא"י
מי שחסר או נאבד מעיר זו כ"א בעלה י"ל שפיר שהוא בחזקת שלא נאבד אדם מהעיר
שלא יהי' דוע דהא בלא החזקו ב' יב"ש דל"ח בגט וכן תוספ' ריש פ"ק כל הגט הקשו
פיון דאין מוציאין לר"מ אין מוכח מתוכו ותי' דבלאו החזקו חשוב מוכח כו' ע"ש.

וא"כ גט שאין בו זמן דכשר ואמאי ניהו דלא החזקו אמרינו מסתמא אם היו יב"ש הי'
דוע אבל על זה רב קודם הי' עוד יב"ש שיצא מכאן. ואם כן כל גט שא"ב זמן יפסל

שָׂאִין מוֹכַח מִתּוֹכּוֹ מִי הוּא הַמְּגַרֵּשׁ וּמִן הַתּוֹרָה בְּעֵי מוֹכַח אִי ע"ח פְּרָתִי לְשִׁיטַת תּוֹס' וְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים.

גַּם מֵה פְּרִיף לְמָה תִּקְנֵנוּ זְמַן. וְכֵן בְּשֹׁטֵר קִידוּשֵׁינּוּ וְכַה"ג.

וְכֵן שֹׁטֵר חוֹב דְּגָבִי מִב"ח בְּאִין זְמַן נִיְהוּ דַעְתָּה לֹא הֶחְזִיק אֶחָד כְּשֵׁם הַלְוָה אֲבָל שָׂמָא הַשֹּׁטֵר זְמַן רַב קוֹדֵם וְהִי אֲז אֶחָד בְּשֵׁם זֶה שְׁלֹוה. וְכֵן בְּהֵאֵי גִיטָא דְאִשְׁתַּכַּח כּו' וְהַמְבִיא גִט כּו' לֹא חִלְקוּ פְּלֵל בְּאִין ש"מ וְלֹא הֶחְזִיקוּ בֵּין יֵשׁ בְּגִט זְמַן אוֹ לֹא לְעֵנִין דִּיעֲבַד כּו'.

וְע"כ דְּגַם עַל זְמַן הַקּוֹדֵם לֹא חִיִּישֵׁינּוּ בֵּינוּ שְׁזָה יָדוּעַ לְנוּ עֲתָה וְאַחַר א"י לְנוּ אִין חוֹשְׁשֵׁינּוּ עַל זְמַן הַקּוֹדֵם שָׂמָא הָיָו וְא"י לְנוּ פּנ"ל. וּבִכְתָּבוֹת כ' תְּלוּלִיּוֹת הַקְּרוּבוֹת כּו' חֲדָשׁוֹת כּו' יִשְׁנוֹת כּו' לְפִירֵשׁ י"ל כְּשֶׁקְּבָרָה נֶפֶל סִיפְרָה וְהִי יָדוּעוֹת וְסִמְכִינוּ עַל זֶה כְּשֶׁהוּא פְּחוֹת מְשֻׁשִׁים שְׁנָה שֶׁהִי זוֹכְרִין בְּנֵי הָעִיר אֲפֵי שֶׁהוּא מְלֵתָא דְלֹא רִמִּי עֲלֶיהָ כְּדָמַר בְּש"ס וְגַם הוּא רַק סִיפּוֹר דְּבָרִים וְאֶמְרִינוּ דְּמִסְתַּמָּא בֵּינוּ שָׂאִין בְּנֵי עִיר שְׁזוֹכְרִין לֹא הִי פְּלֵל ע"ש.

אִם כֵּן מְהֵנִי, הַחֲפוּשׁ וְהַחֲקִירָה וְהַכְרֵזָה בְּעִיר גַּם עַל זֶה זְמַן רַב כִּשְׂא"י לְהֵם שְׂאָבַד א' מְסַתְּמָא לֹא נֶאָבַד. אֲפֵי יֵשׁ שְׁם הַרְבֵּה פִּירוּשִׁים.

וּלְפִי תוֹסְפוֹת וְהַרְבֵּמ"ם בְּחֲדָשׁוֹת וְיִשְׁנוֹת שֶׁהִי קְרוּב כּו' אִין רְאֵיהָ מְשֻׁם. עכ"פ הִרָא"מ וּמְהַר"י בֶּן לֵב וּפְשוּט תִּי מֵהַר"מ בְּמִימוֹנֵי דְמְהֵנִי חֲפֹשׁ.

הַגַּם שִׁי"ל דְּנוֹקָא שְׂאוּמְרִים מְעִיר פְּלוֹנֵי שְׂיֹדְעִין שֶׁל אֵינָה עִיר מְעִידִים פּנ"ל מֵה שָׂאִין כֵּן בְּסֵתֵם עִיר שְׂשֻׁמָּה כָּף דִּי"ל לֵב' עֵינִירוֹת דְּחִיִּישֵׁינּוּ לֵב' שְׁוִירִי. דז"א דְּמְבוֹאֵר ס"ס קל"ב גַּם בְּגִט דָּאֵם הַנּוֹכַח שֵׁם עִיר כּו' אֲפֵי דש"מ כּו' דָּאִין חוֹשְׁשֵׁינּוּ לֵב' עֵינִין שָׁם.

וְאֲפֵי דב"ש ס"ק ד' חוֹלֵק הֵינּוּ מְשׁוּם דְּבְּגִט בְּעֵי תְּרַתִּי וְלֹא סְגִי בְּלֹא הֶחְזִיקוּ לְחוּד מְשֻׁא"כ בְּעֵגוּנָה לְרֹב הַפּוֹסְקִים כְּהִרָא"ש דְּסְגִי בְּלֹא הֶחְזִיק לְחוּד ל"ח לֵב"ש בֵּינוּ שְׁלֹא הֶחְזִיק הַגַּם דִּי"ל דְּמֵאֵי דְּמְהֵנִי חִיפּוּשׁ הוּא גַּם כֵּן מְטַעַם דַּע"י הַחֲפוּשׁ הָיָי פְּלֹא הֶחְזִיק וְאִם כֵּן י"ל דְּנוֹקָא עִיר פְּלוֹנֵי דְּרַק חֲשֵׁשׁ אֶחָד.

מְשֻׁא"כ בְּסֵתֵם עִיר שְׂשֻׁמָּה כָּף דִּיֵּשׁ חֲשֵׁשׁ ב' עֵינִירוֹת גַּם כֵּן וְרַק מְשׁוּם לֹא הֶחְזִיקוּ י"ל דְּתַרִי קוֹלָא לֹא מְקִילִינוּ גַּם בְּעֵגוּנָה. וְהֵכִי דֵיִיק קֶצֶת לְשׁוֹן הַש"ע מְעִיר פְּלוֹנֵי וְלֹא כְּתַב הָעִיר שְׂשֻׁמָּה כָּף.

אֲפֵי נְרָאָה דז"א דְּבִיבְמוֹת קט"ו גַּם לְאַבְיֵי דְּחִיִּישׁ לֵב'. יֶצְחָק מ"מ מְהֵנִי בְּדִיקָה דְּמִיִּתִי מְגִט דְּאִמַר תְּבַדֵּק נְהַרְדְּעָא כְּוָלָה כּו'. וְהַגַּם מְשׁוּם דְּאִיכָא תְּרַתִּי דְּלֹא הֶחְזִיק וְגַם בְּדִיקָה יֵשׁ בְּיֹרֵר יוֹתֵר.

אִם כֵּן מֵאֵי דְּחִי רְבָא אִם כֵּן יְבַדֵּק כָּל הָעוֹלָם כּו' וּפִי' הַפּוֹס' שְׂמָא יֵשׁ עוֹד נְהַרְדְּעָא דְּלֵמָא חֲד חֲשֵׁשָׁא לֹא חִיִּישֵׁינּוּ וְע"כ דס"ל לְרַבָּא דָּאֵם בְּלֹא הֶחְזִיק ל"ח גַּם ב' חֲשֵׁשׁוֹת ל"ח. בֵּינוּ שְׁזָה יָדוּעַ אִין לְחוּשׁ לְמָה שֵׂא"י כּו'.

וְהִנֵּה מְצַד הַפָּאס שְׂנַמְצָא אֲצִלוּ שְׁכ' שְׁמוֹ וְכִינּוּיֵי וְשֵׁם עִירוֹ וְזַמְנֵוּ רַק ד' שְׁבוּעוֹת וְיָדוּעַ שְׁלֹא לְקַח פָּאס בְּזַמְנֵוּ זֶה רַק בְּעֵלְהָ שְׁל זֹו וְנִיכְפֵר חֲתִימַת הַב"מ דָּאִין ח' ב' עֵינִירוֹת רַק ח' שְׂאֵלָה וְיָדוּעַ דַּעַת ח"צ דְּלִשְׂאֵלָה דִּיחִיד לֹא חִיִּישֵׁינּוּ.

ובס' נו"ב ס' נ"א דחה דבריו מהא דב"ב קע"ב דמיייתי רבא ראיה דל"ח לנפילה גבי ממה
כו' מהא דב' יב"ש ולא מחלק בין נפילה דייחיד פאפיי דדחי פה ע"ש ואף אי גרסינו רבה
מפל מקום פמו שצריה רבה ראיה פן רבא וע"כ ג"כ ראיה זו ומוכח דלא ס"ל לחלק
ע"ש: והנה מה שמשנפק אי גרסינו רבא או רבה א"י מאין בא לו זה הפסק.

פשוט דרבה גרסינו דידוע שלשון זה דא"ל ר"ח פוק עיין דלאורתא בעי לה ר"ה ממה
שהוא לרבה דרבא לא ראה את ר"ה מעולם כמ"ש התוס' בכמה דוכתין ומ"ש שגם רבא
צריה ראיה כו' תמוה שהרי א"א להכחיש שיש סברא לחלק בין נפילה דייחיד וקשה איך
מיייתי ראיה.

ולע"ד די"ל הטעם דהא כתבו התוספות יבמות קט"ז דכשיש טעם למה בא ליד זה יותר
מאחר הוי נפילה דרבים לקח אחין דשמשו מהדדי הוי פדרבים דדוקא נפילה דחד שייך
איך נזדמן דוקא לזה עיי"ש.

ואם פן שפיר מיייתי מב' יב"ש דאי לנפילה דרבים ח' ואחר שמצא א"י לגבות בשטר זה
דהוי דרבים וצריה להביא ראיה אם פן שוב גם שמוציאו יב"ש הוי גם פן דרבים שפל
מי שמצא שטר זה שכתב בו יב"ש הנצרך למוכרו לזה שיוכל לגבות בו שיהי' חשיב
נפילה דייחיד.

מי שרוצה לעשות שלא פדין וכיון שיש טעם חשיב דרבים פנ"ל. ומוכח דל"ח גם לנפילה
דרבים כו'.

ומינשב קושית תוספות יבמות שם אבל גוף הסברא י"ל לכ"ע וממילא פיון דלחד לינשא
ל"ח פלל לשאלה אף דרבים אין לעשות פלוגתא רחוקה: ובנ"ד מצד התנאר המצויר
בפאס לא חשיב שאלה דייחיד בעצמו כתב דהטעם אף שהוא בכונה מ"מ אין טעם למה
השאיל לזה ע"ש משא"כ בפאס שפשוטה להשאילו לאחר הנצרך רק למי שתוארו
כפאס בפאס.

רק מצד השומא שהי' לו תחת כל עין שאינו פתוב בפאס הוי דייחיד. וי"לאולי הי' סבור
שגם זה פתוב.

אף מצד שהפאס הוא מלוטרמרסק ואומר שהוא מאזערקאו. א"כ גם אי לא מהני חיפוש
אבל עכ"פ איך נזדמן שהשאיל הפאס למי שהוא מאזערקאו ג"כ זה זמן רב ולא נודע
ע"י חיפוש ודאי דחשיב שאלה דייחיד.

ודאי דמי שהי' צריה להפאס לא הי' משקר לומר שהוא מאזערקאו פיון שפאס פתוב
שהוא מלוטרמרסק גם הרבה אחרונים כ' דבפאס הוי מידי דלא מושלי אינשי נהגם שאין
לסמוך כ"כ ע"ז דאפשר שהגם שבביתו הנה ירא ליסע בלא פאס כמ"ש הרב דשם מ"מ
אפשר אחר שנסע בכמה מקומות ולא שאלוהו על פאס השאילו שהנה צריה לפאס או
שהוא נתעכב באיזה מקום שאין יראים והשאילו למי שצריה ליסע ממקום למקום
ומהרי"ו כתב דאין להוסיף שום דבר מסברא דלא מושלי מ"מ הרבה גדולים התירו
מהרי"ט כ' דהוי לא מושלי כו' וש"פ.

הסימן שומא תחת כל עין כפי מכתב הרב הגם שלא נמצא בכ' שת"י וניהו דשומא אין ספק דלא הוי סי' מןבקה דממ"נ הלכה פתכמים דאין מעידין על השומא או דסל"ד או שאינו אפי' סי' מ"מ ב' תחת כל עין י"ל אף שאין חשוב צמצום מקום כמו בצד אות פלוני מ"מ בצרוף להרבה פוסקים חשיב צרוף סי' אמצעים למןבקה.

ונה עדיף מב' שאין להם שייכות זה על זה ואף שעל כל אחד מהיתרים הנ"ל יש לפקפק כל הנ"ל ודאי דהחפש רחוק מאוד שנגאבד עוד אחד שהי' מאזערקאוו ולא נודע בחיפוש ונודמן שזה בעלה השאיל לו הפאס ושהי' לו ג"כ שומא תחת כל עין עכ"פ צריף ר"ו"מ שיראו בלוסט מעיירות שבפולין אם אין עוד עיר ששמה אןערקאוו.

גם החיפוש צריף שיהיה גם בכפרים השייכים לעיר שנקראים אנשים ע"ש. כמ"ש בתנ"ב גם ענין החיפוש צריף שיהיה במתינות ודו"ח והקרנה פראוי.

ולאשר פתבתי בהיותי מןטרד איני רוצה כלל לסמוך עלי לבד ובקשתי מאוד לשאול את פבוד הרב הגאון הצדיק אבד"ק טשעכנאווי נ"י והגם ששמעתי שאינו רוצה לכתוב שו"ת עכ"ז די שייסכים בע"פ.

ואם לא ירצה להודק בשום אופן אזי יעיין ר"ו"מ היטב במתינות וגם ידינו הרב הגדול אבד"ק פולטוסק נ"י וכאשר יהי' מןספם אצליכם גם אני אהי' סניף להיתר וישבו אח"כ ב"ד של ג' ביחד ויתירוה י"ר שלא נכשל בדבר חמור כזה דברי הק': סימן יא הנה ע"ד העגונה.

הגב"ע מפבר אין ת"י ואיני זוכר. לזאת אם העדות שנתחדש הוא נוסף על הנ"ל הלא פבר השבתי לו להיות סניף לב' גדולים לא זולת.

אולם פנראה לי ממכתב ר"ו"מ אפשר שע"י עדות זה נראה לר"ו"מ ששאר העדויות מסתעפים מעדות זה. שמפלפל רק ע"ז.

ואם כן הוא קשה מאוד להתיירה כי אין פאן עדות רק שראוהו חולה במטה בשפיטאל ואח"כ הגיד לו א' בערב שאיש אחד שהיה מונח על מטה זו מת. והנה בת' הרא"ש רבו הדברים בספרים וקשה לסמוך נגד הש"ע ואחרונים.

ומ"ש הב"ש ס"ק נ"ה ד' מ"ב לא הכריע כלל רק הביאו כמו ס"ק מ"ב: וגם הא ע"כ מוכח מעובדא דכרמי ודגלת דאף שנטבע במשאל"ס ואח"כ נמצא דל"א פיון שזה הןחוק שנטבע ואחר א"י שיהי' מהני.

או משום הרי הוא שאבד כו' וכן מב' ת"ח כו' וקאמרי סי' דאל"ה לא מהני לכ"ע. וע"כ דעיקר טעמייהו שזה נאבד בענין דלא שכיח שאלו ניצול הי' נשמע כמבואר להדיא בכ' מהרא"י ומהרי"ו ומבי"ט הנ"ל הובא בק"ע ות' שב יעקב סי' ט"ז כי אין מבי"ט ת"י ונ"ל מי שיצא כו' ונאבד זכרו כו' וא' שראה יהודי באותו הדבר נהרג באותו זמן הוא דבר שרבו למיתה שאם הי' חי היה שב לביתו ונראה דעדיף זה ממשאל"ס דשם י"ל דבא לאינים רחוקים שא"א לבא לביתו שנים רבים אף שחי משא"כ בישוב וא"כ מה"ת כו' בתר רובא כו' ולבסוף כו' בצירוף סי' אף מדרבנן פיון דחפשו כו' ע"ש והגם כי דבריו תמוהים דאטו משאל"ס דנקא הגדול הא כל שא"י לראות מד' רוחות כמפורש

בש"ס קכ"א וכן לשון רש"י קט"ו ותסברא משאל"ס מפרש בפ' בתרא כל שעומד ואינו רואה מד' רוחותיו וע"כ פונתו דאל"ה מנ"ל דמשאל"ס הוי ומפרש פנ"ל וכינן שהי' בפפינה ע"כ סתמא מים שאין רואה מד' רוחותיו ועלה משני ה"ד סימנים כו' ונדחקו תוס' מובהקין והא עכ"פ י"ל שהי' רק פרסה וכה"ג דשיניף אם עלה הנה נודע ואעפ"כ הוכיח דע"א לא מהני דאין חילוק וכן צריף סי' מובהקין דוקא פנ"ל אולם אין ראיה דהא גוף סברת המבי"ט כ' גם מהרא"י סי' קל"ט שזה פמה שנים שנשתקע שמו ואבד זכרו ואלו הי' חי כו' הי' נודע לנו כו' וכעין סברת הש"ס בגבירא רבא דחשיב לי' רוב כמ"ש תוס' קכ"א דרובי' דצורבא מרבנן אי סליק קלא א"ל מ"מ לא תיזשין פמו גוססין כו' ע"ש ולכאורה מה מדמה לה שם הרוב בדאוריירא וסמוף מיעוט לחזקה כמ"ש תוס' משא"כ במשאל"ס דבל"ז דרבנן משום רוב וכינן דיש עוד רוב דאי סליק י"ל דמהני הרוב בדרבנן.

ואי ס"ל דאין חילוק בין תרי רובא לחד הול"ל מסברא פנ. ועוד למה באמת הא מיעוט דלא שכיחא לא אמרינן סמוף דגם לר"מ ל"ח ובתרי רובא הוי מיעוטא דמיעוטא שיהיה ניצול ושללא יהי' קול אי סליק ולכף י"ל הטעם משום לא פלוג דמשמע קצת פן לשון הגמ' ולא הוא ל"ש איניש דעלמא ול"ש צ"מ כו' דלא מצי לחלק בין צורבא מרבנן שאין גבול כו'.

ולכף סוכרים דבנמצא הרוג שלא תיקנו שניף רוב הנ"ל. וכן המבי"ט ס"ל משום דיש משאל"ס דמקום רחוק דשיניף דסליק באיים רחוקים לא חלקו.

וכ"ז דוחק אבל עכ"פ כל הטעם דמבי"ט ות"ה ומהרי"ו הפל מפח תשו' הרא"ש הנ"ל דסגי בלא הוהחזק לחוד ושיהי' נאבד ולא נשמע הוא לא שכיח וכינן שזה יודעין שנאבד במקום זה ואחר א"י לא תלינן שזה נאבד ואחר שלא נשמע נהרג דג"כ לא שכיח דאם הי' אחר נאבד הי' נשמע פמו לתרי יצחק.

ולמקום רחוק שלא נשמע ובא לכאן ונהרג אין חוששין המקילין הנ"ל דחשוב להו קצת פקורבא דמוכח. משא"כ בנטבעים שהדרף לבא ממקום רחוק פמו מקרוב אף שיודעין שזה נטבע מ"מ אין אין הוכחה יותר מזה מעל איזה מקום רחוק.

ואם פן עכ"פ בנ"ד אין שום הוכחה וגרוע הרבה מנטבע דרוב חולים לחיים. ואף בנמצא אח"כ מת זה עצמו פליגי בש"ס ב"ב קנ"ג בדלא כת' מגו מרע' כו' אף דידעין שהי' חולה וע"כ לא פליגי רבה רק משום דהרי מת וקברו כו' ופסקו גם שם דספיקא הוי ע"ש מכש"כ באחר דלא אתרע פלל חזקת חי דזה שהי' חולה בפטה דרוב לחיים ואין חילוק שם בין יום א' להרבה וממילא פשהבריא הלה לו וממילא הניחו אחר על מטה זו דכן הדרף בשפיטאל פשיש מטה ריקנית מניחים עלי' חולה ויש חולים וגוססין בשפיטאל והוי הוהחזק ושיירות מצויות וכשמת אחר אין שום הוכחה מה שלא נשמע.

וגם ע"ז אין שום הוכחה דאי הלה לו ודאי דשינה שמו וא"א להשמע ממנו: ומ"ש ידידי הרב הג' מהר"א נ"י ולומר אשר יוסל נשפה בריא כו' חולה נוטה למות כו' תמוה עליו שמוסיפה שלא נזכר פלל אף שהי' מסוכן.

רק מוטל על ערש דני והי נפוח ונדוע שהנפחים יכולין ללכת נאפי שהי נפוח א"י אם ראה זה או שאמר לו פן גם מ"ש הרב הג"ל ד' מבי"ט פבר פתבתי שמפנרש בדבריו הובא בש"י דאם נאבד הי נשמע.

ובא"ח דלא שינה זה ודאי משום שראו חולה א' לא יצאה אשתו מחזקת א"א כלל. להמעיין בס' תשובות אין שום א' שמיקל ח"ו בכיוצא בזה גם בנב"י סי' מ"ב וסי' מ"ו בסופו ע"ש.

ונראה דזה הי' ס"ד דש"ס דב' ת"ח דהא ידע דאמרי סימנין רק ס"ד דסי' אמצעים ואמר דמה"ת מותרת משום דה"ה שאבדו הני דנמצאו ובדרבנן מהני סי'. ובמזמון מהני סי' דמדה ודחי דמה"ת לא מהני רק סי' מ"מ כמ"ש תוס' עכ"פ מפנרש בש"ס בב' ת"ח דאף דנטבעו ורנבון למיתה ונמצא ב' בעי דוקא סימנין עכ"פ: ומ"ש ר"מ בפ"ש תשו' כ"י סי' נ"א.

עיינתי שם ואין לסמוך כלל ע"ז. מ"ש בפ"ש מהרי"ו סי' ע"ט ונהנה כו' ומעשה של מהרי"ו כו' ע"ש.

במח"כ העיד מה שאינו דמהרי"ו כפ"ל ושלש דאיכא הוכחת טוב שהי' ר"א נהרג פיון שהי' בודאי על אותו הדרך ואמרו סימני טובא בגופו ובכליו. ונראה דיש לסמוך על כל הני סימנים להתייר כו' עכ"ל וכ"כ לעיל ה"נ נצרך ס"כ וס"ג ושהי' בודאי על אותו הדרך ע"ש ופלא על הרב הג"ל ליתן מכשול.

וכן מ"ש אח"כ קושני' עצומה על הרמב"ם כו' דבביצה י"א במצא בקן שזימן אף שאינו מפיר כו'. וכ' ודחוק לסלק בין מוקצה דרבנן עיין ב"י א"ח סי' תצ"ו.

ג"כ יש להפליא עליו להביא ראיה מדרבנן שא"ל עיקר מה"ת לאסור א"א והב"י פתב דק"ל ס' מוכן אסור דהוי דשיל"מ או שרצו חכמים להחמיר. גם מ"ש א"כ מה מקשה גמ' אילמא במפריחין דלמא בדרבנן מקילין.

א"צ להשיב ע"ז. גם מה עלה ע"ד לדמות דשם אין שינוי כלל ולמה נחזיק ריעותא משא"כ בהניחו חי ומצאו מת שרוב לחיים.

עכ"פ הי' לו לדמות למקושטין ונמצאו מותרין שחלקו הב"ח והט"ז סי' תצ"ו. וכן מ"ש קושני' עצומה על רשב"א והה"מ הוא קו' מהרש"ל שהביא בעצמו בא"ח ושמ' החמיר וכאן מקיל.

ובאמת לק"מ ע"ש. ויש לדמות יותר לפ"ק דפסחים בכפר ונמצא פרווין בעכבר שאין דרכו לפרר פן י"ל בחולה שרובו לחיים.

מ"מ אין הברת. ובעונבדא דהרא"ש ביותר מא' י"ל סי' מנין ובא' י"ל פיון דאסור להתלות יחידי הוי זה עצמו ס' דל"ש שאחד יתלנה יחידי.

מ"מ איהו שהוא לא סמכו להתיר בכזה נגד חזקת חי וחזקת א"א. וגם מ"ש בתשו' הג"ל הטעם דדייק' אינו נראה כלל.

ויותר י"ל דבנידן דציידן ועובדא דהרא"ש דהספק על עדות המעיד מחזקין ש"ז שידוע לנו מעיד וסומכין בזה על האומדנא דלא תשיב נגד החזקת חי וחזקת א"א כמו ואשתמודענא דאחנה כו' שכ' הרי"ף ולפי פסק ש"ע דלא פמהר"י ו' לב דאף בשעה שצאה לחלוץ כבר לא תשיב דשב"ע פיון שדנין רק על שהוא אחיו ע"ש.

וגם ע"ז יש סתירות וקשה לסמוך: ונ"ד גם ז"א דאין הס' על העדות דיודעין שמעיד רק שהמונח במטה מת. מ"מ אפשר דדמי דנדין שמעיד על המונח מאז הבוקר.

ויש לדחות. ומ"ש ר"מ שיש לכל חולה קדר מיוחד איני מבין פל דבריו.

גם מ"ש ששאל לרופא ואמר שמת. הנה בעובדא דפונדקית סוף יבמות שהניח והו חולה ושאלנה אי' חברינו ואמרה מת וקברתיו ונה מקלו כו' ונה קברו כו'.

והוא כנ"ד. ומ"מ הוכיח הרי"ף וכל הפו' דכשהתחיל מסל"ת מהני אף ששאלו אח"כ מדחזינא בכיא כו' והתחילה ע"ש.

מבואר להדיא דא"ל דתשיב מסל"ת לא הי' מהני ע"י שאלה אף שהניח והו חולה ושאר דברים כנ"ל ע"ש. ובל"ז אינו דומה פלל לתשו' הרא"ש דעכ"פ לא הנה עומד להפריד פשנתלנה עמו לילך למקום פלוני, משא"כ חולה העומד להבריא ודאי יקום מהמטה ללכת ואין זה שום שינוי פלל.

וקי"ל המביא גט והניחו חולה כו' דאינו מגרע פלל חזקת א"א והבא עלי' בחנק קאי. ואין נראה לע"ד פלל אף לצירוף.

בפרט דלא שייך פלל שאם אבד הי' נשמע דגם הרמב"ם ז"ל ה' נחלות פ"ז ה"ג שכ' לא החמירו כו' הזכיר ואבד זכרו. ומבואר ב"ב פ' ח"ה ופ"ב דכתובות בורח מ"מ דאין מחזיקין שמתגרא לגלות ע"ש ופרש"י מ' מ'מון שלא מאימת מלכות ע"ש.

גם מ"ש שנסתלק החשש שמא ברח או שיחד לברוח ומש"ה פתב עליו שמת משום דמה יעשו עם השני וכו'. א"י איזה שפיטאהל שם בלאצק.

אם הוא קבוע בעיר למה לא ניהוש שלקח מת או גוסס אחר שאינו מהרעקרוטין שנמסרו להם רק חולה מעיר או משרת או אינווילטין הנמצאים בשפיטאהל ואם הי' מעיד שיהודי הי' לא היינו חוששין שיהיה בשפיטאהל שלקהם אם אין מא"ח: אוילם לא הוזכר בעדות רק ששאל איה האיש שהי' מונח על מטה זו.

ולא נסתלק פלל חשש הנ"ל. מ"ש ששאל להפעלשער כו' שרבו הפוסקים כשאינו מתפנין להעיד ולהתיר כו'.

אמתהא לומר שפוסקים היפוד ממשנה וגמרא דפונדקית. גם לא אמר פלל רק שמו וכנויו: ומ"מ אפשר דל"ח לשמא שיחד או ברח ובס' בגדי פהונה סי' י' נראה דלא חששו לזה לא הוא ולא הג' ד"ק נ"ש מ"מ אין לסמוך על זה שלא דברו מזה ובגמ' פתובות כ"ז בכבשוה פרפום א"א דלא ערקה חדא ולקולא כמ"ש תוס' ואפשר דדמי למהדר שושילתא וגאזא כו': ואפשר לצרף קצת לספק מה שאינו זוכר שמא שאל בפירוש על יוסיל את יהודי החולה פדעת הפו' סי' י"ז ס' ט"ז בספק אם הי' הא' מסל"ת.

גם אֶפְשָׁר דָּאָרְף בְּסִתְמָה אִיְהָה הָאִישׁ כַּמ"ש ב"ש ס"ק נ"א דְדָרְךָ יְהוּדֵי דְשׁוֹאֵל עַל יִשְׂרָאֵל
חֲבִירוֹ כּו' תּוֹלִין דִּיהוּדֵי הַחֹלָה חֲשַׁב סִתְמָא דְשׁוֹאֵל עַל יְהוּדֵי. מ"מ אִינוּ מְוַכַּח פְּלִל
בִּאנ"ח אוּלַי צָרִיךְ א' לִב' אָרְף א"י: וְעִיקָר הַקְּשָׁה בְּעֵינֵי שְׁגָמָה הַרְמַב"ם וְכָל הַפּוֹסְקִים
הַזְכִּירוּ לְעִיקָר אָבֵד זָכְרוּ דְאֶנְמְדָנָא עַכ"פ שְׁמַת מִשָּׂא"כ אִנ"ח כְּשִׁבּוּרְתָּ לְמָקוֹם רְחוֹק שְׁלֵא
יִשְׁמַע מִמֶּנּוּ.

גם אֶפְשָׁר דְבְּעֵינֵן שְׂיִדְעוּ שְׁכֹּשֶׁר לְהַעֲיֵד וְאִין רְצוֹנֵי לְהַאָרִיךְ בְּזָה וְהַנְלַע"ד פְּתַבְתִּי. גַּם
מְעוֹבְדָא דְבִי גִנְנָא לְרוּב הַפּוֹסְקִים כְּרַחב"א אָרְף שְׁהִי תוּף הָאֵשׁ וְנִמְצָא שְׁרוּף לֹא מְהֵנִי.

וְגַם לְפִי ר' יְרוּחָם נ' כ"ג בְּשֵׁם הַרְמ"ה דְהֵיז מְאִישׁ א' מ"מ מְפֹרֵשׁ שֵׁם דְדוּקָא שְׁאֲמָרָה
שְׁבַעֲלָה מֵת וּמְהֵנִי לְסַלֵּק בְּדָדְמֵי אָבֵל בְּלִי אֲמִירְתָּה אֲסוּרָה גַם לְרַבָּא וְדָבְרֵי הַבַּ"ח בְּתִשׁוּ'
תְּמוּהִים. שְׁבַר"י לֹא מְשַׁמַּע פְּדָבְרֵיו וְגַם לְדָבְרֵיו דְרַבָּא תְּרַתִּי קְאָמַר וְעוֹד כּו' מִנ"ל דְסָגִי
בְּחַד טַעְמָא הָא תּוֹס' פ' הַכּוֹתֵב פִּי וְעוֹד דְב' הַטְעָמִים צָרִיכֵי וְגַם ב"ח ז"ל לֹא הִתִּיר רַק
בְּשֵׁה' תוּף הָאֵשׁ דְרַבְּנָן כּו' כַּמ"ש לְהַדְיָא פְּנַפְּל לַכ"ה כּו' וְגַם בְּצִירּוּף סִי הַמְטַבַּע פְּנ"ל.

וּקְצַת הוֹכַחָה מְגִיטִין כ"ח קַמְנְטְרֶסֶן פִּרְש"י מְמוֹנָה לְהַרוּג כּו' וּמ"מ מִסֵּל"ת מְהֵנִי אִי לֹא
הַתְּפָאָרוֹת וּל"ח שְׂיַחַד וּבְרַח וּמְוַכַּח לומר שְׁהַרְגוּהוּ כְּמוֹ דְחִיּוּשֵׁינֵן בְּדִיּוּן קוֹדֵם דְחִתִּים
פְּרוּסֵי שְׁמַנְגִי.

דְדוּקָא לְהַטוֹת הַדִּין חִיּוּשֵׁינֵן וְלֹא בְּמוֹנָה פְּנ"ל. וְהַגַּם דְמַגְמ' אִין רֵאִי דְשְׁמָא נְכַלֵּל בְּמָה
דְאָמַר בְּמִלְתָּא דְשְׂיִיכֵי בִי חִיּוּשֵׁינֵן אוּלַם מְהַפּוֹס' דְפִי מִשׁוּם הַתְּפָאָרוֹת וְכֵן לְשׁוֹן גַּמ'
לְאַחְזוּקֵי כּו' מוּכַח דֵאל"ה לֹא חִיּוּשֵׁי מ"מ אִין זֶה רֵאִי דְשְׁמָא הִיוּ נוֹהֲגִין לְהַרוּג בְּפִרְהֶסְיָא
וּסְגוּרִים שְׁלֵא הִיָּה אֶפְשָׁר לְבָרוּחַ אוֹ שְׁהִי הַמְמוֹנָה צָרִיךְ לְהַבִּיא הַהוּרָג וְכַה"ג.

(עַד פְּאֵן מְצִאתִי): סִימֵן יב ב"ה ט"ו פְּסִלְיוֹ תר"ך ל"פ ק לְהַרְבּ דק"ק בְּרַעְסֵלָא ע"ד הַעֲגוּנָה
הַנָּה מ"ש רו"מ לְהַכְרִיעַ בֵּין אֲמוּרָאֵי דִירוּשְׁלָמֵי וְהַקְּשָׁה דְלָמָּא מְתַנִּי דִיפָּה פִּתְּ עֵדִים קוֹדֵם
שְׁהוֹחֲזוּקוּ. הַגַּם שְׁבַתִּשׁוּ נוב"י ס' ל"ג כ' זֶה לַע"ד לַק"מ דְאִי קוֹדֵם כּו' וְהִי בְּעֵי עֵדִים
פְּשָׁרִים וְע"פ פְּתַב פְּסוּל לְמָה נְקִיט שְׁמַת בַּעֲלָה לִימָא דִיפָּה עֵדִים כּו' וּשְׁטַר אִינוּ עֵדוֹת
וְע"כ אַחַר שְׁהוֹחֲזוּקוּ וּמְצַד קוֹלָא דְעֵדוֹת אִשָּׁה וְאֵעִפ"כ לֹא מְהֵנִי.

וְעוֹד דְאֶדְרַבָּה לַמ"ש הַרְמַב"ן בְּמִלְחָמוֹת פְּרַק ד' אַחֲזִין דְמִטְעַם זֶה לֹא חָשִׁיב עֵדוֹת בְּשְׁטַר
שְׁמַת בַּעֲלָה מִשׁוּם פִּינּוּן דְסָגִי בְּאֲמָרוֹ לְדִידָה לְחוּד וְתַהֲל' מוֹתַרְתָּ בְּאֲמָרָה שְׁמַעְתִּי שְׁמַת
א"צ לְעֵדוֹת שְׂיַקְרָא שְׁטַר וּלְכָךְ פְּסוּל מְפִי פְּתַבָּם ע"ש דְלְדָבְרֵיו קוֹדֵם שְׁהוֹחֲזוּקוּ וְהִיָּה
צָרִיךְ עֵדוֹת גְּמוּר שׁוּב הִי מְהֵנִי עֵדוֹת בְּשְׁטַר בְּכָל שְׁטַר רַק אַחַר שְׁהוֹחֲזוּקוּ אִין לוֹ דִין
שְׁטַר וְהוּי מְפִי פְּתַבָּם.

וְכָל דְבָרֵיו בְּסִי הַנ"ל תְּמוּהִים מ"ש דְרַמְב"ם ס"ל ע"א בְּכַתֵּב מְהֵנִי מַה"ת מְדַס"ל דְשְׂיִיךְ
מִשׁוֹאֵיל"מ וּבְשִׁבּוּעָה דְרַבְּנָן לֹא אֲמָרִינֵן מִתוּף. וְלְדָבְרֵיו א"כ ע"א לְשִׁבּוּעָה יִצְטָרְךָ דו"ח
לְרוּב הַפּוֹסְקִים.

וְגַם לְדִידוֹן דְהַדְיוּטוֹת אֲנֵן וְאִין דִין ב"ד רַק מְדַרְבְּנָן אִיךְ פּוֹסְקִין מִשׁוֹאֵיל"מ הָא מַה"ת אִין
פְּאֵן עֵדוֹת בְּב"ד וּמוֹדָה בְּמַקְצַת אִין זֶה הוֹדָאָה בְּב"ד. וְכֵן עֵדִים דְר"ח קַמְיִיתָא לֹא יְהִי
שְׂיִיךְ מִתוּף וְע"כ פְּשׁוּט דְדוּקָא כְּשִׁבּוּעָה דְרַבְּנָן דָּאָרְף לְמִיחַתָּ לְנַכְסֵי מְסוּפְקִין כ"ש
כַּשָּׂא"י לְיִשְׁבַע מִשָּׂא"כ כְּשִׁבּוּעָה אוֹ הַהוֹדָאָה דְרַבְּנָן מ"מ מַה דְתִיקוֹן פְּדִאוּרִייתָא תִיקוֹן

ושוב על השבועה אַמְרִינָן משאיל"מ: גם מ"ש מהספרי דלא יקום כו' אַבְל קָם בְּאִשָּׁה
לְהַשִּׁיבָהּ דְּמַה"ת מְהַי ע"א וְרוּצָה בְּכַח לְהִסָּב דַּעַת הַפּו' וְש"ס דִּילָן לָזַה.

מַה שֶּׁנֶּרְאָה בְּעֵלִיל שְׁאִינוּ פֶּן דְּהָא ס"ד דְּש"ס דַּע"א מְהִימָן וְדַחֵי הֵנִי דַּשְׁב"ע כּו' וּמִשְׁנֵי
מִתּוֹךְ חוֹמֵר כּו' מִשּׁוּם עֵיגוּנָא כּו'. עכ"פ ה' לָהֶם לְהַזְכִּיר דְּרִשָּׁא דְּסַפְרֵי.

וְעוֹד א"כ בְּמִשְׁנֵה ד' קכ"ד שְׁאָמַר נְחֻמָּי' כּו' נִזְכָּר ר"ג כּו' וְהַחֲזִיקוּ כּו' עמ"ע כּו'. וְאִיךְ
לְמַדוּ מִדְּהַכְּשִׁירוּ ע"א פֶּשֶׁר דְּיִלְיָף מִקְרָא דּוּמִיָּא דְּלִשְׁבּוּעָה לְהַכְּשִׁיר עמ"ע.

וְאִם אָמְנָם אִם ע"א פֶּשֶׁר נֶאֱמָן מַה"ת לְעֵדוּת אִשָּׁה לְדַבְרֵי הַרְמַב"ם ו"ל פְּכָר כ' בַּתְּשַׁב"ץ
וְרִיב"ש הֵבִיאוּ וּמַהֲרִי"ק ס' ל' וְרִשְׁד"ם וּמַהֲרַח"ש הֵבִיִּאָם ע"ש אוֹלָם פְּנֻלָם לֹא מְסַפְרֵי
הַנְּ"ל רַק דְּמִקְלָתָא דַּעֲבִידֵי לְגִלוּיֵי כּו' אוּ דִּיִּקְאָ מְהַי מַה"ת.

וְעכ"פ מִיְּנֻשְׁבִּים דַּבְרֵי גַמ' דְּאָמַר מִתּוֹךְ חוֹמֵר כּו' וְדִיִּקְאָ אִיךְ הָא דְּהַחֲזִיקוּ קִשָּׁה גַם לְדִידְהוּ
דְּבִשְׁלָמָא אִי הַפֵּל מְדַרְבָּנָן שְׁיִיךְ לְמִילְיָף כְּמוֹ דַּע"א כּו' מִשּׁוּם מַדַּע"ל אוּ כּו' אִיךְ דְּמַה"ת
א"נ פֶּן עַפְמ"ע וְכַה"ג.

מִשָּׂא"כ אִם ע"א מַה"ת אִיךְ יִלְיָף וְתִקְנָה חֲדָשָׁה אַח"כ לֹא הֶחֱזִיקוּ. וְע"כ מִשְׁמַע דְּבִנְיָה עֲצָמוּ
הִי הַחֲזִילוּק דְּמַעֲיָקְרָא הֵנִי סְבָרֵי דַּע"א מַה"ת.

וְא"כ הַחֲזִיקוּ הֵינֵנו דַּס"ל אַח"כ דְּגַם ע"א אִינוּ נֶאֱמָן מַה"ת וְאַח"כ הָא דְּהַאֲמִינוּ הוּא מִתּוֹךְ
חוֹמֵר כּו' וְשׁוֹב גַם עמ"ע שְׁפָחָה כּו'. א"כ גַם ר"י דְּסַפְרֵי י"ל דַּס"ל כַּר"ע קוֹדֵם שְׁהַחֲזִיקוּ
דַּס"ל ע"א פֶּשֶׁר נֶאֱמָן וְלֹא קְרוּבִים כּו'.

וְסַפְרֵי שְׁלָנוּ הַחֲזִיקוּ ר' יְהוֹשֻׁעַ וְהָא ס"ל גַם ע"א אִינוּ נֶאֱמָן וְע"כ ר' יְהוֹשֻׁעַ פֶּן בְּתִירָא
וְכַדוּמָה. וְנִרְאָה שְׁכ' בְּסַפְרֵי יִשָּׁן ר"י וְהַדְּפִיסוּ אַח"כ ר' יְהוֹשֻׁעַ וְכַעַל נוֹב"י מְפָרֵשׁ ר'
יְהוֹדָה ב"פ דַּר' יוֹסִי וְהִי לְאַחַר שְׁהַחֲזִיקוּ.

אַבְל אִין הֶכְרַח פְּלֵל דְּהוּא ר"י דִּילְמָא ר"י פֶּן בְּבָא שְׁהִי מִשִּׂיא ע"פ ע"א וְהוּא קוֹדֵם
שְׁהַחֲזִיקוּ וְהֵנִי ס"ל כּו' וּמַה"ת מִיְּתֵי הַגַּמ' רִישׁ פ' הָאִשָּׁה הֵךְ דְּהַחֲזִיקוּ לְאַפּוֹקֵי מְדַרְשָׁא
דְּסַפְרֵי הַנְּ"ל: אוֹלָם אֲנִי פִּירְשִׁתִּי בַּעֲזַה ש"י הַסַּפְרֵי וְשִׁיְהֵי דַּבְרֵי חֲכָמִים קְטִימִים.

דְּכִמוּ שְׁפָתַב מַהֲר"מ וְרַא"ש רִישׁ ב"מ דַּעַד מְסִיעֵ פוּטֵר מִשּׁוּם דְּאַבְל קָם לְשִׁבּוּעָה הוּא
בֵּין לְחַיִּיב בֵּין לְפִטוֹר. פֶּן בְּנֻדָּא הָא דְּאִינוּ קָם לְכָל עֶזְרָא וְלַחֲטָאָת בֵּין לְחַיִּיב וּבֵין לְפִטוֹר.

וּמַה"ת לַע"ד בְּאַתְחַזִּיק אִיסוּרָא דְּאִין ע"א נֶאֱמָן פִּינּוּן דְּבִלָּא עֵדוּתוֹ הִי חַיִּיב מִלְּקוּת אוּ
קָרְבָן וְע"י ע"א יְפִטֵר א"כ קָם לְעֶזְרָא וְחֲטָאָת. מִשָּׂא"כ בְּסַפְקָ דְּלֹא אֶתְחַזִּיק דְּאִין עֶזְרָא פְּלֵל
נֶאֱמָן ע"א וְא"כ עֲכָשְׁיוּ שְׁהַאֲמִינוּ מִתּוֹךְ חוֹמֵר כּו' וְדִיקָא מְרַעָא לְחֲזִיקָתָא א"א כַּמ"ש תוֹס'
פְּתוּבּוֹת דַּכ"ב שׁוֹב כְּשִׁמְסוֹלָק הַחֲזִיקָה וְיִחְשַׁב סַפְקָ גְרִידָא שׁוֹב ע"א נֶאֱמָן מַה"ת רַק הַש"ס
ר"פ הָאִשָּׁה דִּיִּיק דְּמָה הִי לְחַז"ל לְהַתִּירוּהָ לְהַנְּשָׂא וְעִי"ז יְהִי כִּז חֲזִיקָה דִּיִּיקָ וְיִהֵי נֶאֱמָן
וְלֹא מְצִינוּ פְּזָה פִּינּוּן דַּעַתָּה אִינוּ נֶאֱמָן וְאַסוּרָה נֶאֱמִינָה וְנִתְיָרָה וְנִתְיָדוּק וְיִהֵי חֲזִיקָה.

וְהֵינֵנו דְּפָרִיךְ לֹא לְחַמֵּיר וְלֹא לִיקָל וּמִשְׁנֵי מִשּׁוּם עֵיגוּנָא כּו'. וְא"כ י"ל דַּר"י דְּסַפְרֵי דִּיִּיק
לְכָל עֶזְרָא כּו' הוּא דְּאִינוּ קָם אַבְל קָם בְּעֵדוּת אִשָּׁה לְהַשִּׁיבָהּ הֵינֵנו כְּשִׁישׁ רַגְלִים לְדַבְרֵי
בְּסַפְיָה שְׁאָבְדָה כּו' (גִּיטִין כ"ח ע"ב) וְכַה"ג שְׁהוּא רַק סַפְקָ בְּלִי חֲזִיקָה שְׁפִיר קָם פִּינּוּן
דְּאִינוּ לְעֶזְרָא וְחֲטָאָת כּו' וּמִמִּילָא כְּשִׁתְּקִנוּ חֲכָמִים מִתּוֹךְ חוֹמֵר וְשִׁיְיך דִּיִּיקָ וְסִילוּק הַחֲזִיקָה

או משום עבידי לגלויי וכה"ג שוב נאמן מה"ת דס"ל לר"ל דגם בדבר שפערנה בעי
אתחזיק.

נהגם שלכאורה כל שלא נשאת אין פאן עון ונטאת ויהי' כמו בהחזק חלב ע"פ ע"א
דפסק הרמב"ם דלוקה אח"כ פן תהי' מותרת דהחזקה ע"פ ע"א קודם שפא לעונש.
דז"א דוקא לאיסור דשייך איסור בלא עונש שפיר נאמן ע"א שנה חלב שיהי' אסור ולא
יהי' רשאי לאכלו.

ושוב פנין שהחזק לוקה אח"כ דאז לא הי' עדותו לעונש וקם. משא"כ שמת בעלה
שעדותו רק להתייר לנשא שנה לפטור מעונש ומיד אינו נאמן פנין שאין ענין לעדותו
רק לפטור מעונש שהי' בלא עדותו כנ"ל.

ונה עצמו הוא הטעם שהתירו פנין דעכשיו אין פאן עונש רק שנא' דהא עדותו רק
שתנשא וכשתנשא יש עונש ופטור וקא אז שתנשא חזקה דדייקא כו' ואין עונש ומהני
כו'. וקארקתי ב"ה בפ"י דברי הש"ס ר"פ האשה דתמיה מאוד.

ולמ"ש הפל מיןשם שם דמדמי לנדאי חלב דאין לו פ"י פלל. ולמ"ש מדמי לנדאי היינו
שהחזק לחלב.

וכעין אותן דהחזקה נדה וכה"ג דחזקה זו ג"כ לא מהימן ע"א לסתור כו' משום דהני
לפטור מעונש פנין דלוקין על חזקה הנ"ל פן הכא פנין דבלא עדותו בחזק קאי כנ"ל. וכן
תמיהת הפו' איך ע"א נאמן על שחיטה דאיתחזיק איסורא ע"ש.

ולמ"ש א"ש דכל החזקה לתוס' (ביצה דף כ"ה) הוא רק עשה שאינו זבוחה ושוב בעשה
דאינו עונש נאמן ע"א גם באתחזיק. ואף דתל' הא בהא דאי אינו זבוח נבילה ולקי מ"מ
הוא פהה דלא בדיק דאמר (חולין ד' ט') למ"ד בחזקת איסור אמרי' ח' טומא' ל"א ע"ש
אף דתל' הא בהא ע"ש: ומיןשם פמה דברים בעזה"י גם מ"ש בסוף דמירושלמי זה
עצמו יש לו הוכחה דע"א מה"ת מדאמר דכונתה כו' ומה פשיט לי' ע"א יותר ע"ש.

ומלבד שבעצמו דחה אח"כ דהא מפורש במשנה דקודם שהחזקו הי' משאיין ע"פ ע"א
ולא בשאר ע"ש. חוץ מזה א"י איזה גירסא הי' לו.

הא בירושלמי שלפנינו מפורש מדמשיאין עד מפי עד דכונתה ע"פ כתב ותרגמן ולא
הזכיר ע"א. ולגירסת הרי"ף מפורש ועכשיו כו' ע"פ ע"א וע"פ עד מפי עד דכונת' ע"פ
כתב כו'.

ובהגמ' פ"ג דיבמות מפורש ג"כ ועכשיו כו' עפמ"א דכונת' ע"פ כתב והוכיח דאי לא
מהני עפמ"ע לא מהני מפי כתבם. ונהפ' הפשוט לגירסת הרי"ף הוא כמו דהחזקו כו'
וילפי עפמ"ע מע"א פן ילפי' ג"כ ע"פ כתב כי' א"כ אדרבה מוכח מדילפי שגם עד א'
מדרבנן כנ"ל.

ונה הפ"י ועכשיו שמשאיין ע"פ ע"א ודכונת' עפמ"ע כמו כן ילפינן ע"פ כתב כנ"ל. ועוד
מהתימה על נוב"י דבירושלמי אמר דפליגי ורוצה לחלוק דלא פליגי.

ומ"ש דחד קודם שהחזקו פבר פתבתי דלא קשה. ובל"ז מה כוחינו להכריע במה
שקרי"ף ורא"ש ותוס' לא הכריעו.

אמנם החילוק בין שטר ובין לזכרון מבו' במרדכי והר"ן וח"מ וב"ש. אולם מה נק' זכרון דברים נחלקו שבמרדכי פד"א ובהגמ"ר שני החילוקים ע"ש פתב לדעת ר"י פיון שאינו מדעת שניהם אין לו דין שטר ובהגמ' פתובות.

לעצמו תשוב זכרון דברים ע"ש: ובנידן דידן הנה רמ"א סי' מ"ב פסק מצא פתוב בשטר פלוני קידש כו' פשלא נתקנים אין לחוש כלל ע"ש וב"ש מחלק בין הך דסי' י"ז דמצא פתוב פלוני מת כו' דהתם טוען מזוניף בעי קיום מה"ת ע"ש ואין לשון רמ"א ז"ל משמע כן דלא הזכיר כלל טענת מזוניף.

והפני' הפשוט לע"דכמ"ש רמ"א ח"מ סי' ל"ט פל שטר כו' לרשב"א גם עדות לא הוי דמפי פתבם כו' פשלא נכתב בציווי הלנה וי"א דעדות מיהו הוי כו' וכשנתקנים דנין ע"פ ע"ש והיינו דאין לו דין שטר להחשב נחקרה בב"ד ובעי קיום מה"ת פיון דבכ"מ דאמר הש"ם קיום שטרות דרבנן נקיט משום דר"ל דמה"ת עדים התומים עה"ש פמי שזקקה כו'.

ובמקום אחר הארכתי בעזה"י מאי שייכות זה לזה עכ"פ פיון שמפנרש כן בש"ס ממילא פשאין לו דין שטר בעי מה"ת קיום ולכך במצא כו' קידש כו' ניהו דבנתקנים פ' להחמיר דלא פרשב"א רק דהוי עדות עכ"פ בלא קיום אין לחוש כלל ונה ברור לע"ד ברמ"א דאי כב"ש ניהו דסתמא מכחשת דאל"ה בל"ז אסורה.

אבל איך סתם רמ"א דאין חוששין לקדושין הא נ"מ בקטנה שכ' בשטר שקידשה אבי ומת דהי' קדושין מה"ת פיון שאין כאן טוען מזוניף וע"כ כמ"ש. וא"כ לדעת הש"ך ז"ל סי' ל"ט וסי' מ"ו גם עדות לא הוי כלל פשאינו בציווי ע"ש ואם כן בע"א בשטר קדושין או מת בעלה נשלא נכתב בציווי מה"ת לא מהני בין לרמ"א בין לש"ך וגם מה"ת בעי קיום.

גם מפנרש ש"ך ריש סי' מ"ו דונקא שהשטר יוצא מת"י הבע"ד שייך חזקה לא חציר לזניף מה"ת משא"כ מצא שטר כשא"י מי כ' לא שייך חזקה הנ"ל כלל ומה"ת צריף קיום כן פי' הש"ך ז"ל הך דמצא פתוב כו' פלוני מת ע"ש: אף מ"מ הדין עם הח"מ סי' י"ז דמכשיר במקום עיגון פתב שמת פב"פ בלי קיום דמ"מ פיון שפתבו ישאל יהי' מי שיהי' נאמן ואיך נחוש לזניף רק לחוש לצרה וכה"ג אין חוששין במקום סכנה כו' אף שאין מפירין פדאמר הש"ס סוף יבמות.

ורוב ישראל פשרין כמ"ש ח"מ: אולם אף למה שהוכיחו הפוסקים דלא בעי ק"ד במסל"ת מדלא פריף דלמא עכו"ם הוא ע"ש. א"כ מ"מ בנ"ד דנדאי הפתב עכו"ם נעשה הפראטיקאל ושר הרעגירונג פשוט דאין לו דין ערפאות והוא כמו בורגמיסטער.

ומפנרש פנונתו להתיר שאינו מסל"ת נדאי דיש לחוש שזניף גם התתימה כדי להתיר והגם די"ל דשוב פיון שיש איש ידוע שייך לא חציר לזניף וכמ"ש תוס' פתובות פ' מי שהי' נשוי דאפי' גזלן המוציא שטר א"צ קיום מה"ת ע"ש.

מ"מ עכו"ם י"ל דגרע ועוד שם יודע שהלנה יטעון מזוניף ויחקור לברר זיפוי משא"כ פעין נידן דידן פיון דע"כ יש לו פננה להעיד ולהתיר דלמה הי' לו לטרות ולקבל שבועה ולכתוב ולשלחו צ"ע כה"ג.

אך מ"מ קיום ע"א סג"ש מהר"מ לופלין בת' פיון דעוד מפי עד מהני בע"א גם ע"א המקינים הני כמעיד שעד פלוני העיד פן ומנהני. מ"מ גם בזה הדבר מסופק מאוד אם נאמר במקומות אלו היינו הנוסעים לקאלפאני' וישומו וזה פסלם שיהי' רובן פשרים וכפי הנשמע אין א' ממאה שיהי' פשר לעדות.

בפרט ששבועה חמורה אצל כל יהודי פשר ומה הי' לו לישבע אם הי' בו ריח תורה הי' לו לכתוב שזה פלוני בן פלוני מת והי' מצוה לכתוב בצייטונג או לשלחו לנוויארק: גם להפוסקים דגם ע"א חשיב בשטר היינו פיון שיוכל הדבר לבא לב"ד ותהי' ניתרת על ידי הגדתו חשיב פנקקה וזה חילוק הגמ' פשכותב למעשה יש לו דין שטר משא"כ באומר לפני עכו"ם שבמתפנין לא תותר ע"י עדות זה י"ל דלכ"ע לא חשיב הגדה מ"מ יש לדחות: ולא אכחזד מכבוד רו"מ שאם הי' בחזקת פשרים הי' נראה להתיר עגונה זו.

אולם כל הגב"ע נראה לע"ד פמרומה. מלבד שנראה שהב"ד הם ע"ה שכתבו טעם אחד שהרעגירונג מעידים עלי' שהם בודאי אינם מכחישים כו' וא"י חילוק בין מכחישים למשקרים.

גם בתחילת כתב נראה שהיה בעל האשה דר בנוויארק ואח"כ כתבו שבא מכתב מש"ר כו' מהעיר אשר בעלה של האשה חנה הי' דר שם כו'. והא ע"ז אנו דנין אם הי' בעלה עכ"פ הי' צריכין לכתוב שבא מעיר פלוני ולשון העדות גם אח"כ העלימו וכתבו שבא אצלו יהודי א' כו' ופרט שמו של הבעל כו' ושם עיר מולדתו כו' ולא פירשו איזה עיר.

גם אח"כ והי' מתעסק כו' להקבר אותו בק"י ולא כ' לקבור אותו. גם אם הוא שישראל דרים שם פנראה מדבריו יש לברר ולכתוב אל הישראליים משם.

וכתבו הפל בהעלם לא פדרך ב"ד גב"ע שפפרשים לשון העדות. לזאת אין דעתי להיות סגיף להתיר.

ועם רומ"כ החקמה והמדע אם אנשים פשרים הם וכנראה בעיניו יעשה: סימן יג בענין אם יחשב שקה עד שתצא נפשו. דנימא מאחר שנטבע אחר חצי רחב נהר ווייסל ובמשך ב' מינוטין א"י לילה לשפת הנהר ולצאת.

ורק החשש ששט לאורף הנהר וזה גם בשהה שיניף. דז"א חזא דלרוב הפוס' בעי ג' או ב' שעות.

וכאן גם אח"כ לא הי' אלא שעה. וגם למהרי"ט דסגי כפי אומד שא"י לחיות במים.

מ"מ פיון דלכאורה הי' די עד כפי ששולט ראות עין אדם בינוני. דעל יותר משיעור זה מה מועיל שקה במשאל"ס וחונין דמצרכי הפוסקים יותר.

וע"כ דכשכיסו המים ראשו בתוך מרחק ראות עין ולא הי' יכול לישא ראש למעלה בשטיטה רחוק שיחזק פחו אח"כ לצאת משא"כ בלא שקה יכול להיות שבמקום זה עצמו שננטבע נשא ראשו מהמים בחיים.

וא"כ יכול להיות ששט בב' מינוטין אלו בראש למעלה בחיים לאנרף הנקר יותר משכיל
העין לראות וכשבא אחר הב' מינוטין לא ראהו: והנה אם הי' ב' שינים התסרים יחד.
דס"מ ודאי לא הוי ול"ד לחסר אבר בש"ע סי' י"ז סעיף כ"ד.

רק שייחשב ס"א עכ"פ. הי' בנקל להתיר דצירוף ס"א בגופו עם ס"מ בבגדיו יש פמה
צדדים הידועים.

ממ"נ של ר"ה ומקר"ל. וס' מתות שמביא רי"ו ות"ה.

ושאלה דיחיד שכ' הח"צ. ושאלה דכל בגדיו.

ונטבע בבגדים אלו. אולם אפשר דגם ס"א לא תשיב דהא שכיח שייחסרו ב' שינים יחד.
גם עשוי להשתנות שע"י רקבון הכשר נופלים דהצלקת לא נמצא גם צמצום איזה הם
לא הי': ונבא להתיר רק מהס"מ שבבגדים דנראה דהוי ס"מ הפאטשאנוקי שלה עם ציץ
וואטי ושה' הנניעכטס גילינקטי [זאט] ומי שאינו בעל מלאכה ושאר דברים המבוארי'
בגב"ע.

גם הט"ע בהשטיוועל שכ' בפוסקים דגם שראו הטביעה ל"א בבגדים בדדמי ע"ש בנ"ב.
ובראו שנטבע בבגדים אלו מבואר ברמ"א סעיף ל"ב.

וב"ש כ' דמירי מיד דאל"ה חיישינן שיצא והשאל ונטבע השואל. וח"מ מסתפק ע"ש.
אולם פשט הרמ"א ומהרמ"פ אינו כלל כדבריהם. דהא מבואר במהרמ"פ תוף ב' ימים.
גם משמע דגם בלא שקה עד שת"נ. ומה שהתחיל מהרמ"פ חזינו כו' עלילות להקל
במשאל"ס וא"כ משמע משום שהוא מדרבנן: ז"א דכ' זה רק משום שלא אמר איך הכיר
ע"ש.

אבל על חשש שאלה כ' ז"ל ואע"פ דכלים אינו סימן כו' הלא טעם הראשון דבגמ' משום
דח' לשאלה אינו שייך הכא שהי' אתו בספינה וראהו שם מלונבש ביהם קודם הטביעה
עכ"ל. משמע דפשיטא לי' דאינו שייך חשש שאלה כה"ג אף בדארריתא ע"ש סי' ל"ו
וחמרת הב"ש תמוה מנ"ל לחוש שנה הנטבע ניצל.

נגד הרוב. והשאל כליו למי שנטבע ג"כ אח"פ.

ולע"ד דנה ג"כ שאלה דיחיד שניחוש שנטבמן שנה הנצול השאל למי שנטבמן שנטבע
אח"כ. יותר מלמי שהי' לו ס' ונראה דב"ש לטעמין' שהי' סבור שהחליטו הפוס' דחיישינן
לשאלה.

והביא ס"ק ס"ט רק הממ"נ בשם מהר"ל מפראג. ובאמת זה המ"נ הוא של מו' הולמן.

ומקר"ל ס"ל דל"תלשאלה כלל מבואר בת' גאוני בתראי גם הג' מג"ש ואחי הט"ז. גם
הש"ף ז"ל ח"מ סי' ס"ה כ' דנראה לו עיקר כהפ' דל"ח לשאלה כלל ע"ש רק מ"מ הנתי
בצ"ע אבל הבו דלא נוסף עלה בדין הנ"ל בראוהו נטבע בבגדים אלו כנ"ל.

וכן פ' הט"ז דל"ח שְׁמָא עֲלָה וְהִשְׁאִיל וְנִטְבַּע אוֹתוֹ אַחַר דְּכֻלֵּי הָאֵי ל"ח ע"ש: אִמְנָם צָרִיף עכ"פ שְׁנִטְבַּע בְּבִגְדִים אֱלוֹ. וְרֵאִיתִי הַגַּב"ע שְׁאָמַר ר' פֶּרֶץ בַּק שְׁרָאָהוּ כּו' עֲטָלִיכֶע מֵאֵהָל עֵהם גִּיזְעָהָן אֵין זִיָּא גִּיָּין.

בַּק הַפֶּאֶסֶיק שֶׁהִי חֲגוּר וְזֵה אֵין בּוֹ ס"מ וְלֹא ט"ע. עכ"פ הִי צָרִיף לְשַׁאֲלוֹ עַל מַלְבוּשׁ אֵיבִיבְעָרֶשֶׁט שְׁבִנָּה נִתְּנוּ אַח"כ ס"מ: גַּם ר' זֶלְמָן דְּוֹד הַעֵיד שְׁבָא ר' פֶּרֶץ וְאָמַר אֲזוּ זִינְבֵל מִיט דְּעַר קְרוּפֶע טֶרַעֲנֶקט כּו' וְאֵין זֵה כָּלֵל לְשׁוֹן שְׁנִטְבַּע וְאִף שְׁהָ קִצָּת לִיכָּא: גַּם כַּה"ג כ' בְּנִטְבַּע שְׁאֵין לְהַתִּיר בְּסִי פִלְיוּ בְּלֹא ח' שְׁאֵלָה בַּק שְׁדָרָף הַנִּטְבַּע לְהִסִּיר כָּל מַלְבוּשֵׁיו תַּחַת הַמַּיִם מֵה שְׁיֻיכֵל כְּדֵי שְׁלֹא יִכְבִּידוּ עֲלָיו לְהַנְצִל.

וּי"ל שְׁהִסִּיר וְהַפְּשִׁיט כְּנֶלָם וּמְצָאָם אַחַר ע"ש. וְזֵה לַע"ד כְּנֻנַת הַלְבוּשׁ שְׁדָחָה הַט"ז ס"ק מ"ו: אִף מְשַׁמְעוֹת פּוֹ' שְׁלָנוּ שְׁאֵין חוֹשְׁשִׁין לָזֶה.

מֵהֶרֶם"פ וְרַמ"א וּב"ש שֶׁכ' סְתָם. וְדוֹחֵק דְּמִיָּרֵי שְׁרָאָהוּ קְשׁוּר הֵיטֵב וְכַה"ג שְׁאֵין לְחוּשׁ שְׁהִסִּיר דֵּהוּ"ל לְפָרוּשֵׁי.

מ"מ סְבָרְתִי נִרְאָה נְכוּן. וְא"ל דַּא"כ הִי מְצִיל מִנְהַר דְּהָוִי שְׁל מוֹצָא וְשִׁיף חֲזָקַת מ"ק וְל"ח כְּמוֹ מְכִירָה שֶׁכ' הַפ'.

דִּי"ל כִּינּוּן דְּדָרָף כֵּן הָוִי כְּעִשׂוּי לְמַכְנֹר וּכְמִטְבַּע דַּל"ש הַחֲזָקָה. מ"מ י"ל דֵּהָא כְּנִפְיָלָה דִּיחִיד שְׁמָצָא זֵה שְׁנִטְבַּע אַח"כ.

דִּזֵּה נִטְבַּע וְנִיזוּל וְהַפְּשִׁיט וּמְצָא זֵה וְנִטְבַּע. אִף זֵה הַכֵּל בְּנִטְבַּע מִמֶּשׁ שְׁרוּבָן אֵין נִיזוּלִים. מִשָּׂא"כ זֵה שְׁאָמַר שְׁטוּבַע דָּאֵין הוֹכָחָה כָּלֵל: אוּלָם אֶפְשָׁר לְצָרָף עֲדוּת הַנְּכָרִי שְׁהַעֵיד ר' יִשְׁעִי שְׁמוּאֵל מִפּוֹי שְׁסִיפֶר לוֹ אֲזוּ בְּיוֹם אֶתְמוּל אִיזוּ דְּעַר טֶרֶינְקִין גִּיּוּוֹאֲרִין דְּעַר אוּרְאָנְד מֶרֶשׁשׁוּיז יוֹזַעְפָּף כּו' שֶׁהִי מִסַּל"ת וְאָמַר שְׁנִטְבַּע מִמֶּשׁ.

גַּם הָוִי כְּשִׁמוֹ וּש"א שְׁיָדוּעַ מִי. וְהַגַּם שֶׁאֵח"כ א"ל שְׁשַׁאֲלוּ מִנֵּין יוֹדַע כּו'.

מ"מ י"ל דַּאֵח"כ עַל יְדֵי שְׁאֵלָה אֵינּוּ נֶאֱמָן לְבַטֵּל מ"ש מִסַּל"ת. גַּם דַּמִּסַּל"ת מִפִּי מִסַּל"ת ג"כ לְרֹב הַפּוֹ' מִהַנֵּי: וְאִף שְׁהַנְּכָרִי לֹא רָאָה הַבְּגָדִים.

מ"מ כִּינּוּן שְׁאָמַר שְׁנִטְבַּע עִם ב' נְכָרִים וְעַם קְרוּפֶע הוּא ס"מ שְׁהִיא אוֹתָהּ הַטְּבִיעָה שְׁרָאָה ר"פ. וְכַפִּי הַנִּרְאָה פְּחוּת מִן ב' מִינּוּטִין שְׁנוּפֵל לַמַּיִם אֵין בְּלִשׁוֹן ב"א שְׁיִקְרָא אִיזוּ דְּעַר טֶרֶינְקִין גִּיּוּוֹאֲרִין.

וְהִי מִהַנֵּי צִירוּף בִּיאַת ר"פ אַח"כ שְׁיִקְרָא לְדַעַת מֵהֵרִי"ט שְׁהָ עַד שֶׁת"נ. וְיִשׁ לְדַחּוֹת.

וְעַכ"פ מִהַנֵּי מֵה שְׁרָאָה ר"פ הַבְּגָדִים שְׁנִטְבַּע בָּהֶם דֵּהִיא אוֹתָהּ טְבִיעָה שְׁהַעֵיד הַנְּכָרִי. אִף הַפֶּאֶסֶיק לְבַד לֹא הִי בּוֹ ס"מ כָּלֵל: וְעַל ח' שְׁאֵלָה לְכַאוּרָה הַדְּרָף לִיקּוּחַ הַמְּעוֹת מִבְּגָדִים שְׁמִשְׁאִיל ז"א דְּדִלְמָא נִתְּן לוֹ הַמְּעוֹת לְצָדָקָה אוּ הַלְוָאָה.

אִף זֵה כְּמִכִּירָה דְּשִׁיף חֲזָקַת מ"ק אִף מְטַבַּע אֵינּוּ סִימָן כָּלֵל אוּלַי הַנִּיחוּ הַשּׁוֹאֵל בְּהַקְעֵשִׁינִים. אוּ אוּלַי שְׁכַח הַמִּשְׁאִיל כְּדָאֵמַר פ"ק דְּפִסְחִים בְּקֶרְדָּם.

וְעִדִּיף מִשָּׁם: גַּם הִי אֶפְשָׁר לְצָרָף. שְׁעֲדוּת ר' שְׁבַתִּי בְּשֵׁם ר' זִינְבֵל רוּמְאָרְז שְׁקֶרָא בְּקוּל לְהוֹדִיעַ בְּעִיר אֲשֶׁר מְלֵא אֶת ר' זִינְבֵל צָף עַל הַנוּיִסָּל וְלֹא הוֹצִיאֻו כּו'.

יכול להיות דָּאָז הוּא לְאַתֵּר וְהַפִּירוּ. אָף דָּאָס"פ לֹא הוּא אֲפָשֶׁר לְהַפִּירוּ.

וְהוּא מְהִי עכ"פ לְהַמְקִילִין גַּם בְּרֵאוּ הַטְּבִיעָה דְּאָף שֶׁל"א רַק שְׁמוֹ. מ"מ לְהוֹדִיעַ בְּעִיר כּו' עַל הַיְדוּעָה אָמַר כּמ"ש הַפּו'.

אִךְ הָאֵמֶת נִרְאֶה שְׁאֵמַר רַק בְּאִנְדְּנָא: לְזֹאת אִם יַעֲיֵד ר' פֶּרֶץ שֶׁעכ"פ רָאָה מִלְּבוּשׁ הָעֲלִיוֹן בְּשַׁעַת טְבִיעָה חוּץ הַפֶּאֶסֶק שֶׁבְּאוֹתוֹ מִלְּבוּשׁ יֵשׁ ס"מ. וְיִהְיֶה ב' רַבָּנִים מִפְּוֹרְסָמִים הָרְאוּיִים לְהוֹרָאָה וְיִסְכְּימוּ לְהַתִּיר אֵהוּ סְנִיף לָהֶם.

וְאִם לֹא לֹא. כִּי קָשָׁה נִגְדַּד ב"ש וּח"מ וּכְה"ג הַנְּ"ל וְאִינִי מִןפְּנֵה פְּלֵל גַּם סְפָרִים אֵין ת"י פֶּה רַק שְׁלֹא יִכְוֹלְתִי מִלֵּט מִהַפְּצֶרֶת הָעֲגוּנָה שְׁאֵין רְצוּנָה לְזוּז עַד שְׁאֲכַתּוּב: עַל חֲשֵׁשׁ הַכְּה"ג נִרְאֶה פֶּאֶן דְּתַחַת הַמַּיִם א"א לְהַפְּשִׁיט פֶּל בְּגָדָיו, וְהַשְּׁטִיוּעַל בְּיַחַד רַק א' א'.

וְהַמַּיִם הוֹלִיכוּ א' א' קוֹנָם. וְאִיךְ מְצָא אֶחָד אֶת פְּוֹלָם וְדָמִי לֵג' שְׁטָרוֹת סוּף פ"ק דב"מ ע"ש: לְהַתִּיר אִם יִסְכְּימוּ כּו' וְיַעֲיֵד ר"פ אִם אֶדָּם אַחַר שֶׁרְאָהוּ פְּשֻׁנְטָבַע אוֹ קוֹנָם פְּשֻׁהָה עַל הַסְּפִינָה מִיָּד.

וְגַם בְּאִפְּוֹן אִם יְדוּעַ לְרוּ"מ שֶׁהוּא לֹא שְׁלוֹם עִם אֲשֶׁתּוֹ וְלֹא טַעַם אַחַר שֶׁנִּיחֹשׁ שְׁפָרַח בַּע"ח וְכַדוּמָה. שֶׁעכ"פ סְבָרַת הַלֵּב אַחַר שֶׁנָּה שְׁאָבַד זְכָרוֹ.

אֵהוּ סְנִיף וְשִׁינְשׁוּבוּ ב"ד ג' בְּיַחַד לְהַתִּיר פִּיְדוּעַ. וְאִם לֹא לֹא כִּי קָשָׁה נִגְדַּד ב"ש וּח"מ: שׁוּב בָּא לְיַדִּי תִּשׁוּ' הַג' רַע"א ז"ל שֶׁכ' שָׁם מְעַט הַשְּׁיִיף לְכָאֵן וּב"ה פְּוֹנְנָתִי בְּאִיזָה דְּבָרִים עכ"ז דְּעַתִּי כַּנ"ל.

וְאִם לֹא יַעֲיֵד א' הַגַּם שְׁאֵינִי מַתִּירָה עכ"ז אֵינִי אוֹסְרָה גַּם כֵּן. וְאִם תִּמְצָא גְדוּלִים לְהַתִּירָה מֵה טוֹב כִּי אֵין סְפָרִים ת"י וְאוּלֵי נֶעְלַם מִמֶּנִּי כִּי אֵינִי מְוַפְּנָה: סִימָן יָד ע"ד הָאִשָּׁה פִּינָא לָאָה וְשֵׁם בַּעֲלָהּ הוּא דוֹב יְהוּדָא הַנִּקְרָא בְּעָרִיל לֵיב בַּמ' יַעֲקֹב שֶׁבָּא הַמְּכַתֵּב ע"י ד' חֲתוּמִים שְׁנַפְטָר וְנִקְבָּר שָׁם פְּמִבְּנֹאָר בְּמִכְתָּב וְהַגִּיד לָהֶם שְׁמוֹ וְשֵׁם אָבִיו וְעִירוֹ זַעֲלָחוּב וְשֵׁם ב' בְּנָיו וּבְתוֹ וְאֲשֶׁתּוֹ.

לְעַנ"ד שְׁיֵשׁ לְהַתִּירָה שְׁפָכֶר הָעֵלוּ ח"מ וּב"ש ס' י"ז לְהַתִּיר בְּמָקוֹם עֵיגוֹן בְּכַתֵּב מִמְּרַחֲקִים אִפִּי אֵינּוּ מְקוּנִים וְכֵן דַּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים וּבַהַג"מ כ' שֶׁהַמְּנַהֵג לְהַתִּיר. בְּפָרֶט פֶּאֶן שְׁשֻׁלְחוּ כְּדִי לְהַתִּירָה שְׁלִדְעַת ר"ת וְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים פְּשֻׁאֵינוּ אֵלֶם הָיוּ עֲדוֹת גָּמוּר.

וְאָף הַרְמ"א שֶׁהַחֲמִיר ח"מ ס' כ"ח דְּלֹא כַר"ת הָרִי בַּס' מ"ו פֶּסֶק פְּהַרִיב"ש דִּיכּוֹלִין לְהַעֲיֵד עֲדוֹת קִיּוּם מִפִּי פְּתַב לְפִי שֶׁא"צ דַּעַת בַּע"ד תְּמִיד יֵשׁ לוֹ דִּין שְׁטָר ע"ש. מִמִּילָא בְּכָל מַה שֶׁא"צ בַּע"ד יֵשׁ לוֹ דִּין שְׁטָר וּמְהִי.

וְעוֹד יֵשׁ צַד קוֹלָא פֶּאֶן דְּהָא זֶה מְבֹנָר בְּש"ס גִּיטִין דַּע"א דְּעֲדוֹת אִשָּׁה מְהִי בְּכַתֵּב בְּנִשְׁתַּמְתֵּק. וְע"כ אוֹתָן שֶׁתּוֹפְסִין דַּעַת הִירוּשְׁלָמִי לְהַחֲמִיר שְׁלֹא הַכְּרִיעוּ הֵינּוּ מִשׁוּם דְּנִיְהוּ דְּכִשְׁכּוֹתֵב בְּפִנֵי ב"ד הָיוּ פְּהַעִיד בְּפִי בְּפִנֵי ב"ד זֶה הַקִּילוּ בְּעֲדוֹת אִשָּׁה אֲבָל מְצָאוּ כ' בְּשֻׁטָר שֶׁהַעִידוּ חוּץ לַב"ד וְכִינֵן שְׁאֵין לוֹ דִּין שְׁטָר י"ל דְּלֹא הַקִּילוּ ב' הַקּוֹלוֹת חוּץ לַב"ד וּבְכַתֵּב.

ובזה הוא שפכת הטור ולא הכריע א"א הרא"ש ז"ל ולכאורה לחומרא ע"ש. ובזה מדויק לשון הירושלמי דמדמי לתורגמן ועד מפי עד דהוי פהעידו חוץ לב"ד הראשונים וזה מעיד משמם פן הפכת מעיד על מה שפכת שהי' כמעיד בפה חוץ לב"ד בפשעת פתיבתו.

וא"כ פאן שחתומים ד' ומסתמא חתמו זה בפני זה פפי הלשון הנכתב אמר לנו ובאנו להודיע כו'. א"כ פל א' חתם בפני ב"ד דלכ"ע מהני דניהו דבג' אין עד נעשה דיין בדאורייתא לקבל עדות עצמו כמבואר פ"ב דכתובות.

אבל פיון שיש ד' שפיר הוי פאלו העיד פל א' בב"ד פהא דליקום חד וליתוב חד דר"ה ובפשעת חתימה לכ"ע מהני עדותן בכתב פנ"ל: ועוד דהא מעשה ב"ד להרבה פוס' א"צ קיום אף שאין עדים חתומים ותרמ"א פוס' פן במקום עיגון וב"י סי' קמ"א הביא ד' רשב"ש במעב"ד על קבלת הגט אף שאין עדים חתומים רק הב"ד.

ואם פן מאחר שפראה מהמכתב שפטר ביום שדקדקו לכתוב המליצה אור ליום כו' וג' שראו ביום הן ב"ד כשא"צ דעת בע"ד וי"ל דא"צ קיום. וכל הנ"ל לרוחא דמלתא שפכר הכריעו לסמוך במקום עיגון על כתב בלא קיום.

וכ"פ ב"ח בתשו' סי' ק"ה דאין לחוש לנכרי ופ"ע כמו איש פלוני כו' (יבמות דקכ"ב) דבפשעת הספנה אין חוששין לפ"ע ובפרט פאן שאמר פל שמות בניו ורב העיר ג' כ' המליצה. ומה הי' לו לשנות בכ' המליצה ואם פונת הפותב הי' להתיר שלא פדין במה שפגרו.

וכדאמר בירושלמי הובא ב"י ה"ע פד הוי חמי סהדי הכי והכי הוי מכנין ע"ש. ואם לחוש דדוקא מצאו כ' פלוני מת.

שנודע להם משא"כ פאן שאין ידוע להם רק מפי עצמו. גם בזה פשוט להתיר ועובדא דיבמות בסוף קורין אותו יוחנן כו' לימים חלה כו' כמבואר בתשו' הרא"ש פלל נ"א בין שהגיד סתם ובין שהי' פונתו להתיר אשתו פהא שאני איש פלוני כו' ע"ש.

ואף דלא הנוחזק ל' יום בשמא אין כותבין מ"מ גם זה בכלל בפשעת הספנה כותבין אע"פ שאין מפירין דל"ח לשנוי בפרט דאין אדם חוטא ולא לו ונאמן לברר אף בדבר שבערוה פהא דקדנשתי את בתי כו' וכהא דאשתמודענא שכ' הרי"ף יבמות פ' ד' דלא מקרי דבר שבערוה רק גלוי מלתא מי הוא.

ומה שאין חולצין אלא א"כ מפירין פבר כ' רשב"א לחלק: ואף דלכאורה יש קצת חשש מאחר דעל כ' המליצה יש חשש שאלה א"כ יש חשש שאמר פכתב המליצה פדי לערו. וכשיש טעם למה משנה שמו לא שייך חזקה הנ"ל וליבעי הנוחזק ל'.

ז"א דשם אשתו ובניו לא הי' מהצורך להגיד להכשיל בחנפם. ועוד דלהרבה פוסקים ל"ח לשאלה.

ויש פוסקים דכ' מליצה לא מושלי. וגם בחשש שאלה י"ל דמהני הסימנין שכ' בצירוף: ומה שיש ריעותא שכ' בכתב מליצה מלמד ולא הי' מלמד וגם שר ראש הקהל אשר פערילמאן בחתימתו ואר"י על החתימה וזה לא נמצא בזעלחוב.

לענ"ד ג"כ אין לחוש פֿהא דתֿשו' הָר"ן סי' ל"ג על קריאת שְמו חיים שְכַיִןן שְעֻזָּה
וְהַרְחִיק אוֹתָהּ לְבַעֲבוֹר לֹא נִפִיר שְמו הָוי קריאת שְמו בְעֵנְנָן זֶה פְסִימָן הַעֲשׂוֹי לְהַשְׁתַּנּוֹת
וְאִף לְהַחְמִיר ל"ח ל'י וְהִבִּיא רְאִיָּה ע"ש.

וע"כ לֹא הִנְצֵרָהּ לְעֻזָּה וְהַרְחִיקָה כו' דאל"ה לֹא הִי שְמו מִקְרִי עֲשׂוֹי לְהַשְׁתַּנּוֹת דְעֵדִיף
מִסִּי מְוַבְהָק. אָבֵל נ"ד כ' מְלִיצָה יְדוּעַ שְדָרָה עוֹבְרִי אֲנִי רַח עֲנִיִּים לְכַתּוֹב לָהֶם כ' מְלִיצָה
וּלְיָפוֹת וּלְכָה חֲתָם דִּינָן הָעִיר כְּשָמו.

וְרֹאשׁ הַקְהָל נִרְאָה שְׂרָק חֲתִימָה שְלוֹ הַנִּיחַ וְהוּא לְאֲשֶׁר הִי בְאִיזָה עִיר שְהַשִּׁיג חֲתִימָה
כְּזו מְרֹאשׁ הַקְהָל שְשָמו אֲשֶׁר פִּעֲרִילְמָאן הַנִּיחַ חֲתִימָה זֶה עַל הַכ' מְלִיצָה לְהִיּוֹת לוֹ רְאִיָּה
שְחֲתוּם בְּחוֹתָם רֹאשׁ הַקְהָל שְפָן הַדָּרָה לְדַקְדָּק אִם יֵשׁ חוֹתָם שְאִין נָקֵל לְזַיִיף כְּמוֹ כְּתָב.

ולע"ד דְזֶה סִימָן הַעֲשׂוֹי לְהַשְׁתַּנּוֹת וְאִינוּ מְגַרַע שְמוּ וְשֵׁם אָבִיו וְעִירוֹ וּב' בְּנָיו וּבְתוֹ לְזֹאת
לע"ד דִּישׁ לְהַתִּירָהּ. אוֹלָם בְּכִי אֲנִי מִתְנַה שְׁלֵא לְסַמְנָה עָלַי כָּלֵל עַד שְיִסְכִּים א' מְגֻדוֹלִים
הַמְפֻרְסָמִים אוֹ הֶרֶב הַג' אַבְד"ק לְוִיבְלִין אוֹ הֶרֶב הַג' אַבְד"ק טִשְׁעֲכִנְאוּוֹי.

וְאִם לֹא דְבָרֵי בְטָלִין. וְכְשִׁיִּסְפִים א' מֵהֶם יִשְׁבוּ ב' ד' שְל ג' וְיִתִירוּ אוֹתָהּ כַד"ת.

וּמֵאַפְס הַפְּנָאִי קִצְרֵתִי: דְבָרֵי יְדִידוֹ הַק' יִצְחָק מְאִיר. סִימָן טוֹ לְאֲשֶׁר יְדוּעַ לְרו"מ כִּי הִי
יָמִים שְל צַעַר וְלֹא הִיִּתִי בְּבֵית וְעֵתָה כְּבוֹא מוֹכ"ז לְקַחְתִּי מְעַט פְּנָאִי אוֹדוֹת הַעֲגוּנָה אֲשֶׁר
בְּמַכְתָּב רו"מ.

וְלְכֹאֲוֹרָה קִשָּׁה לְהַתִּירָה יְעִינָן רו"מ בְּתִשׁו' מְאִיר נְתִיבִים בְּסוֹף ח"א סי' פ"ח הַגַּם דַּמ"ש
לְחַלֵּק בֵּין פ' רְבַעֲנֵי לְרִצּוֹנֵי דְאֶמְרֵי כִּי הַכֵּל אֶמֶת אִף שְאִינוּ עֵדוּת. קִשָּׁה דְפִשְׁטָא דְש"ס
סְנֵהֲדָרִין דָּף ע"ב דְזֶה עֵיקָר הַפְּלוּגְמָא דְלִרְבָּא אֶמְרֵי דְאִנּוּ אוֹמְרִין שְאִינוּ רְשַׁע וְאֵלוּ הִי
מֵאַמִּינִים שְהוּא רְשַׁע הַגַּם שְהוּא ע"י שְאֶמֶת כְּדָבָרֵיו.

מ"מ הִי פְסוּל כְּדָאֶמַר ר"י לְרִצּוֹנוֹ רְשַׁע הוּא א"כ צ"ל שְמִשְׁקָר וְגַם דְקִשָּׁה מֵאִי מִיִּתִי
הַש"ס סִיף פ"ב דִּיבְמוֹת הַרְגָתוֹ כו' מֵהָא דַר' מְנִשְׂיָא דְרְשַׁע דְאוֹרִינִי פְסוּל. מִנ"ל הָא פִּינּוֹן
דְהַכְשִׁירוּ כָּל הַפְּסוּלִין כַּע"א רַק רְשַׁע דְאו' חֲשׂוֹד לְשַׁקֵּר אָבֵל אוֹתוֹ הַפְּסוּל שְהוּא רַק אִם
הַעֲדוֹת אֶמֶת וּמִמ"נ רַק לֹא הָוי עֵדוּת כְּשֶׁר כְּדָאֶמַר ר"י פ' הַחֹלֶץ דַּמ"ז ע"א לְדָבָרֵיהּ נְכָרֵי
אִתָּה וְאִין עֵדוּת לְנִכְרֵי הַגַּם דְאִי מְשַׁקֵּר הוּא יִשְׂרָאֵל וְע"כ שְכָף גִּזְה"כ בְּעֵדוּת שְלִפִי הַעֲדוֹת
פְסוּל קְרִינָן בִּי אֵל תִּשָּׁת וְכַה"ג.

אָבֵל בְּעֲגוּנָה שְהֶאֱמִינוּ רַק לִידַע שְהוּא אֶמֶת מִנ"ל לְש"ס שְלֵא יוֹעִיל. ע"כ נִרְאָה דְהַטַּעַם
דַּעכ"פ מֵהַ שְהֶאֱמִינוּ הוּא דְמִסְתַּמָּא אִינוּ מְשַׁקֵּר וּבְחֻזְקַת כְּשָרוֹת מִשְׁא"כ כְּשֶׁאִם עֵדוּתוֹ
אֶמֶת הוּא רְשַׁע יוֹתֵר מֵאִם מְשַׁקֵּר מֵהִכִּי תִיִתִי לְהַאֲמִינוּ אֲדַרְבָּא אֶמְרִינָן שְמִשְׁקָר וְלֹא הֶרֶג
רַק אִי פ"ד אִין עָלְיוֹ מֵהַ שְאוֹמֵר שְהָרַג וְאֶמְרֵי שְלֵא הֶרְגוּ וּמֵהַ שְאוֹמֵר שְהָרַגוּ מְשַׁקֵּר
וְאִין עַד ע"ז רַק עַל שְמֵת אֶמְרֵי שְפִיר דְבְחֻזְקַת שְאִינוּ מְשַׁקֵּר עַל מֵהַ שְיֵשׁ תּוֹרַת עַד עָלְיוֹ
וּמ"מ אִינוּ רְשַׁע כְּנ"ל מִשְׁא"כ לר"י דְלֹא פ"ד ע"כ אוֹ כְּלוֹ כְּנ"ל וַא"ש.

אוֹלָם אִינוּ עֵנְנָן לְנ"ד דְבְכָל הַנִּי דַּפ"ד שְנֶאֱמָן מ"ש בְּתו"ע אִף שְמִשְׁקָר מֵהַ שְאִינוּ עֵדוּת.
מִשְׁא"כ שְאִין שְם עֵדוּת כָּלֵל רַק אֶמְרֵיהּ לְחוּד מִנ"ל יוֹתֵר שְמִשְׁקָר בְּזֶה שְהוּא בְּחֹר
מִמ"ש שְם הָעִיר: אוֹלָם אֶפְשָׁר לֹמַר פִּינּוֹן דְמֵהַ מְהִנִּי אֶמְרֵתוֹ שְלֵא מִתּוֹרַת עֵדוּת מֵהָא

דיוחנן כו' הוא בתורת מסל"ת דכ"ש ישראל דמהני וכשיש לתלות שיש לו תועלת לשקר לא מהני מסל"ת שאין זה לפ"ח פההיא דקומנטריסין (גיטין כ"ח ע"ב) להתפארות וכה"ג.

וכיון דלענין שמו ואביו ועירו חשוב לפ"ס דהגם שכ' הרא"ש גיטין דהבורחים רגילים לשנות שם ושם עירם מ"מ איך נזדמן שמו ושם אביו ועיר זו דוקא. וחשוב לפ"ת משא"כ אמירתו שהוא בחור שהוא לתועלת להחזיקו ואין זה לתמוז וי"ל שפיר פ"ד פנ"ל וכמו נגד מסל"ת שמכחיש מי שאינו מסל"ת כמבואר בש"ע וב"ש סי' י"ז סעיף ל"ז ובק"ע סי' קס"ב.

ומשמע במהרי"ק סי' קכ"א שכ' ועל השנית טענות העפוזים כו' כי נוכל לתרץ כו' ועוד דמשמע מת' רשב"א דנאמן להתיר ולא לאסור ע"ש ע"כ מדמי לה שגם במסל"ת מת ואח"כ מסל"ת לא מת ג"כ מותר כמו בב' וכן פ'י מהר"ם לובלין בתשו' סי' קל"ג דבריו ואם כן ניהו דבמסל"ת בשניהם פסקו גם בב' לאסור מ"מ כשכפעם ב' אינו לפ"ת י"ל דאינו מבטל אף דיש שקר בדבריו פנ"ל וממילא גם בישראל פשאנו בתו"ע רק דרף שיחה פנ"ל י"ל כן.

ומ"מ אינו נ"ל לדמות למסל"ת דפיהם כו' ובחזקת שקר מה שאינו לתמוז. משא"כ בישראל אף שהוא דרף סיפור.

וגם שאינו נראה מדיבורו שיש לו איזה נגיעה גם בעכו"ם חשוב לפ"ת. והא באומר בשעת קידושין יש לי בנים כל שלא חזר הוא בחזקת כו' הגם דשייך דאמר כדי שתתראה לקחתו כמו שכ' רש"י ומהפ"ו שם (קדושין דף ס"ד).

לזאת אין קולא בהנ"ל רק להפ"ו דגם שפחזרה הוי לפ"ת ג"כ לא מהני ובב' ג"כ כן. ולא פסקינו הכי ע"ש פינו שלא הותרה.

מ"מ אפ"ש לצדד דחשיב עשוי להשתנות פהך דתשובת הר"ן. ומ"ש רי"מ דשם אומר שישנה שמו.

הגם שכן הוא לשון הר"ן ז"ל בתשו' הנ"ל סי' ל"ג ולענין הספק כו' שקריאת שמו כו' להשתנות שפ"ר הועד בפניכם שהוא אומר שירחיק נדוד וישנה שמו כדי שתהא אשתו עגונה ועוד הועד כו' אגרת שעשה לו כו' ע"ש ובשאלה לא הזכיר שאמר שישנה שמו רק פי ילף לארץ מרחקים כו' שתשאר עגונה כו' ומשמע מהר"ן שזה הי' די כאלו הי' פי' שישנה שמו שמצד האגרת כ' אח"כ ועוד.

וכן בנ"ד שאמר לה פעין הנ"ל. מ"מ אין לסמוך ע"ז כ"כ דאפ"ש דסמיה על ועוד.

דעכ"פ ע"י זה נודע שפונתו באמירה הנ"ל לשנות שמו ע"ש: מ"מ י"ל דהא קי"ל הוהווק ל' יום חשוב חזקה גמורה פעדים לסקול ולהוציא ממון ואמר בש"ס בב' דקס"ז ע"ב דקרי לי' ועני כו' ובגט כ' הפו' דשם שנקרא לתורה חשיב עיקר.

א"כ שהי' זמן גדול שם והוהווק שמו ושם אביו. ומה שאמר בפני בעה"ב שעדיין בחור לא הוהווק מתי אומר גם אפ"ש בזה דלא חשוב הוהווק שאין שום מעשה המורה עליו.

אף גם אמר יש לי בנים חשוב הןחזק ולא הןזכר שם דנוקא שאמר דרף עדות שאשתו אינה זקוקה ליבום: גם יש לצדד מאחר שכ' הרא"ש גיטין ל"ד שכן דרף ב"א הגולים ממקומם מחמת ממון או מחמת מרדיו שמשלים את שמם פן יחקרו א' מקום תנייתם ויךדפו אחריו ע"ש.

א"כ פיון דלא חלקו הפו' וגם בבורח מ"מ מהני שמו וש"א וש"ע להתיר אשתו אף דדרף לשנות ע"כ הטעם דאם זה הוא מותרת ואחר א"י לנו אם ברח. וגם איה נזדמן לשנות לשמו של זה ואביו ועירו.

והגם בש"ס סוף יבמות דילמא קמצא כו' ואסקי' ע"ש ואיה נזדמן לשמו ושם אביו. ע"כ לחלק דשם ידוע לתינוקת זה ושם אביו ואסקי' על שמי'.

משא"כ לחוש דאתרמי לשנות כו' לא תישינו. אבל עכ"פ בנ"ד דברח ממורא בע"מ עכ"פ עומד ודרף לשנות דבר א' מקמו שהוא ואפשר ע"י שהוא בחר ג"כ לא ידעו שזה הוא וגם אשתו לא תחפש אחריו פיון שברח גם ממנה.

הגם שיותר הי' ראוי לו לשנות שמו או שם העיר. מ"מ פיון דעכ"פ עומד לשנות דבר א' ועל שמו וש"א וש"ע מהני דאיה נזדמן לשנות לזה וע"כ שהוא פן ומה שאמר שהוא בחר אינו ראי' שאינו זה דדרף לשנות שוב נשאר הראי'.

גם על שמו וש"א ודאי דיש טעם דלמה לא שינה דקרי לי' ועני תמיד רק שיהי' הראי' נגד ש"א לחוד או שם עירו. והא שמו וש"ע או עם ש"א עם הסי' דקטיעת אצבע ג"כ מהני לרוב הפו' כנ"ל.

רק כל זה אם נצרך לומר שדיבור א' ודאי שקר אמרי' שנה דהוא בחר שקר אבל החושש שפא כל דבריו אמת ואחר הוא אולם פשיהי' החיפוש פראוי עם הסביבות. והארכתי במ"א.

עיקר כפושטא דתוס' דהחיפוש מהני אף בא"י זמן היציאה כמ"ש מהר"י ו' לב בד' רא"מ וכן בתשו' מהר"מ בהגמ"י. ודחיות מהרח"ש אינו דחיות שהוכיח מההוכחה למסקנא.

והגם דכאן גרע דשם החיפוש מהני נגד החושש שפא מ"מ יש בלא הןחזק משא"כ כאן דבריו שהוא בחר מורה דמ"מ יש ששמו פשמו וש"א ובחר. מ"מ נראה דאין לחוש פשהחפוש פראוי על זמן י"ב וט"ו שנים שאין זוכרין דבזמן פנה אם הי' נתלש והוא בחר לא הי' נקרא ע"ש העיר בפרט עתה שכ' פולם בפנקס המדינה ולחוש למי שלא נכתב לא שכיח.

ועכ"פ מצטרף עם החפוש וכן אפשר להודע אם יש עוד עיר ששמה בעלזען בפולין. ויש ראי' לע"ד מתשו' מהרי"ק סי' קע"ה הובא ח"מ ס"ק מ' דאף דיש ריעותא שלא הפירו ונראה פאיש אחר ובלא שם עירו לא הי' תולין בנשיכה רק דיש אחר ששמו פשמו וש"א מ"מ פשאומר שם עירו ג"כ תולין השנינוי בנשיכה ולא לב' יב"ש פיון דלא הןחזק ע"ש דדמי לנו"ד פיון דיש שוש"א וש"ע והסימן תולין מ"ש שהוא בחר דרף שיחה בדבר אחר.

וכשׁישׁ מקום אמתלא לא משגיחין כמו בהודאה משטה שלא להשביע אף שמת ואינו טוען פיון שידוע האמתלא: לזאת לע"ד אם יהי החפוש פראוי וכנ"ל וינסכים ר"מ ועוד ב' רבנים בעלי הוראה אהי סניף להם שלא להוציאה מהיתירה שהתירה הג' מהר"ש מבראדי וישבו ב"ד של ג' להתירה.

ואם לאו איני רוצה בשום אופן שישמנה עלי פי אין ברור כ"כ רק תליא בסברא וצריף חפוש בפו' ושוי"ת מה שאין לי פנאי פלל: סימן טז סוגיא דסימנים במסכת ב"מ דף כ"ז ע"א וע"ב: מתני' אף השמלה בכלל היתה כו' יש לה סימנין ויש לה תובעין.

ורש"י (ב"ק דס"ו) פי' דיאוש נפקא לן מאשר תאבד כו' יצאה זו שאבודה ממנו ומפל אדם כו' פדיליף בירושלמי וכמ"ש תוס'. ולכה פירש"י ז"ל דממעט פשאין לה תובעין שנתניאש והפקר ותמה תוס' ב"ק (שם) דלמי ישיב ולמה צריף קרא למעוטי ע"ש: ונראה ליישב דהא ר' יוסי בנדרים סבר גם בהפקר גמור דלא נפיק מרשותא דמר' עד דאתי לרשות פח זוכה ע"ש.

ואף דקי"ל פרבון. מ"מ ביאוש כ' הפוסקים דדינו כמו הפקר לר"י דעד דזכי לא יצא מרשותו ע"ש בב"ק וא"כ בשלמא בהפקר שהוא מדעתו ורצונו שפיר מותר לפל.

אדם לזכות בו אכל ביאוש פיון שאינו רוצה להפקירו רק ממילא במה שמיאש אצלו שלא יהי' לו עוד החפץ בזה אמרה תורה שנעשה הפקר ממילא פנ"ל. וא"כ כמו דקי"ל לעיל בראיה אבידה לפני יאוש והמתין לה עד שנתניאש עובר בלא תוכל להתעלם כו'.

דמחוייב ליקח אותה מיד לפני יאוש כדי שיחזורוהו לבעליו ושייף השב תשיבם פנ"ל. וממילא גם אחר יאוש שפיר הוי ס"ד פיון דלא יצא מרשותא דמר' עד דאתי לרשות זוכה כמו לר"י פנ"ל.

ממילא אסור לו לזכות לעצמו דהא במה שזוכה בו מוציאו מרשות בעל האבדה והוא בכלל לא תוכל להתעלם והשב תשיבם שיזכה בו עבור בעליו ולא יצא פלל מרשותו ויקניים השבה כמו בקודם יאוש שאינו רשאי להמתין עד שנתניאש ויוכל לזכות לעצמו.

וכשהמתין לא מהני כשחוזר ונתנו דמתנה הוא דיהיב לי ועדיין לא מקיים השבה פנ"ל. משא"כ בהנ"ל שפיר אם יקחנו בשביל בעל אבידה ולא יזכה בו לעצמו יקיים השבה שלא נפיק פלל מרשותי' דמר' פיון שלא זכה בו.

ממילא היא בכלל החיוב השבה ולא תוכל להתעלם פנ"ל. וזה לא מוכח מאשר תאבד כו' דשם מייירי ומצאתה שזכה בה לעצמו שפיר מהני דכבר נפיק מרשותי' דמר'.

ועוד דהתם פשאבודה מפל אדם לכ"ע הוי הפקר מיד דגם ר"י מודה בזה פיון שאינו תלוי בדעתו דאף שמרדף אחריה נעשה כצווח על ביתו שנפל כו' פדאמר בש"ס. ושפיר רשאי לזכות פיון שפבר יצא מרשותו משא"כ ביאוש שתלוי בדעתו שהוי פהפקר לר"י הוי ס"ד דצריף ליקחו ולזכות בשביל בעל האביד' ויליף משמלה דכשאין לה תובעין היינו כשנתניאש אף דלא נפיק מרשותי' מ"מ לא חייבה התורה בהשבה פלל וממילא אינו מחוייב פלל ליקחו בשביל בעל האבידה דאין חיוב פנ"ל ושוב רשאי לזכות בו לעצמו פנ"ל.

וממילא הוא שלוו דקניא ביאוש פנ"ל: עוד נראה עיקר לע"ד דגם יאוש דאבידה נפיק מיז מרשותי כמו דהפיק דאין סברא בשמעניני דאתניאש שיועיל כשאח"כ חזר בו ומרדף אחריו אף קודם שפצאו זה.

ומסתמת הפו' נראה דשנתניאש מהני ועדיין צ"ע. אמנם נראה לנישב הנ"ל דהנה דרמב"ם ז"ל פ"ב מהל' נדרים כ' דהפיקר הוא כמו נדר שאינו רשאי לחזור בו ע"ש בכ"מ שהביא סיוע מהא דנדרים דבעי אי יש יד להפיקר כו'.

ותמוה מאוד מאי ענין זה וכי אם רוצה לעשות איסור מהני חזרתו הא נפיק מרשותו כדמשמע בכל דוכתי. אמנם נראה הטעם דהא ר"י דסבר דלא נפיק מרשותו עד דאתי לרשות זוכה היינו משום דכמו במתנה אף שאמר הנותן לה משנה וקני מ"מ לא יצא מרשותו עד שנה עושה קנין פן בהפיקר הני פנותן רשות לכל מי שירצה יקנה ומ"מ לא יצא מרשותו בדיבור עד שעושה זה הזוכה קנין בו פנ"ל.

ורבנן ס"ל דבשלמא מתנה אף שאומר משנה וקני מ"מ לא נסתלק הנותן כלל עד שינפה זה דהא אינו רוצה להסתלק מקודם דמהאי טעמא דאינו רוצה שיוכל אחר לזכות בו ואינו מסתלק עד שעושה זה קנין ולכך לא יצא מרשותו מקודם קי"ל דלא פריש"ם בנותן מתנה לחבירו ואמר א"א בה דלא הוי הפיקר משום פי יהיב מתנה אדעתא דליקבל ע"ש ב"ב דף קל"ח בתו' וברא"ש אכל בהפיקר פנין שרוצה שיוכל לזכות מי שירצה ממילא נסתלק מיז.

ושוב מהני הסילוק דיצא מרשותו לגמרי וזה מהני מיז פנין שהסילוק מיז דאין קפידא מי שינפה פנ"ל: אמנם הא קי"ל ריש הכותב ובכמה דוכתי דאמר דו"ד כו' ידי מסולקת הימנה לא מהני.

דכשאומר על חפץ שלו שבידו שמשלק עצמו דאינו מועיל וע"כ שאינו מסתלק מדבר שהוא שלו בדיבור לחוד ואם פן בהפיקר למה יועיל ניהו דהסילוק מיז מ"מ בדיבור לא מהני.

אף נראה דהסילוק הוא כמו דמצינו בדבר שאין מקפיד עני' דקי"ל דיכולין ליקח מי שירצה מ"מ ודאי דיכולין הבעלים לחזור בהם ולהקפיד דלא יצא כלל מרשותו במה שאינו מקפיד.

רק פשוטה בו אחר אז פשאנו מקפיד ודאי דאין יכול אח"כ לחזור בו ולהקפיד פנין שפבר זכה יצא בזה מרשותו פנין דאז הי' רשאי אכל לחזור בו שפיר רשאי קודם שזכה אחר.

ולמה לא אמרינן ג"כ שיצא מרשותו מיז פשאנו מקפיד עלי' אף הטעם משום זה עצמו דבאמת סילוק לגמרי אם הי' מסתלק שפיר הנה יוצא מרשותו. רק דיבור פנין שיוכל לחזור בו לא מיקרי פלל שנסתלק ועדיין אינו מסלק לגמרי ממנו דהא יכול לחזור בו ולהקפיד והא חזינו דאף בדבר של אחרים מטעם (פסחים מ"ו ע"ב) הואיל אי בעי מיתשיל חשיב דיש לו זכות בו מכ"ש במה שהוא שלו דלא מיקרי שנסתלק ויצא מרשותו במה שאינו מקפיד פנין שבידו לחזור בו.

כמו באומר משנה וקני שיכול לחזור אף דכל שלא חזר יכול זה לזכות ולא יוכל עוד לחזור בו מ"מ קודם שזכה זה יכול לחזור מדיבור משנה וקני שלא יועיל עוד דאיתי דיבור ומבטל דיבור.

כן בהנ"ל דנימא דבזה עצמו יצא מרשותו ע"י שנסתלק בדיבור ידי מסולקת כו' הא אינו מסולק כלל פניו שיכול לחזור בו שהדיבור אינו עושה קנין בהסילוק שלא יוכל לחזור בו וממילא לא הוי כלל סילוק ולא יצא מרשותו ולא מהני.

וא"ש טעם הרמב"ם ז"ל דבהפקר מהני דיבור שאסרה תורה לחזור בו. וממילא פניו שאסור לחזור בו פנ"ל שוב הוי סילוק לגמרי שנסתלק בדיבור זה של הפקר ושוב באמת יצא מרשותו ולא מהני חזרה כלל ושפיר פליגי רבנן אר"י דנפיק מרשותו מיד פנ"ל והוצרו רמב"ם ז"ל לטעם הנ"ל דאל"ה לא הי' יוצא כלל מרשותו פנ"ל ולכן בדבר שאינו מקפיד דאין איסור לחזור בו לא יצא כלל מרשותו עד דאיתי ליד זוכה פנ"ל: והנה ביאוש דאמרינו דקני ונדחקו הרבה בטעמו ע"ש בתוס' ב"ק.

והטעם גם כן מטעם סילוק דכיון שנסתלק שוב ממילא הוי הפקר. אף ביאוש שאינו הפקר בדיבור ברצון נדאי דמותר לחזור בו ולהיות מרדף אחריו.

וא"כ ממילא י"ל דהוי רק כדבר שאינו מקפיד פנ"ל דלא נפיק מרשותו עד דאיתי לרשות זוכה פנ"ל. וממילא הי' מוצא האבידה חייב לזכות בה בשביל בעל האבידה פניו שלא יצא מרשותו עדיין כמ"ש לעיל ולא הי' רשאי לזכות בה לעצמו פניו שבזכ"ל זו מוציא מרשותו פנ"ל.

ולכך ילפינו משמלה דאין חיוב כשאין לה תובעין והיינו דיאוש קני לגמרי והחילוק הוא דדוקא התם שהסילוק בדיבורי' אבל אינו ראוי מצד עצמו להיות מסולק שפיר לא מיקרי שמשולק.

אבל ביאוש שראוי להיות מסולק באמת פניו שנאבד ממנו שפיר מהני הסילוק שמשולק מיד פנ"ל. אף אמנם זה שפיר בדבר שאין בו סי' אבל בדבר שיש בו סי' שאינו ראוי להתניאש רק דשמעינו דאינאש בזה שפיר שייך פנ"ל דהוי רק פסילק ויכול לחזור בו וממילא לא נסתלק כלל ולא נפיק מרשותו עד זכיות האחר פנ"ל.

אף בזה ילפינו משמלה דמיעט דכשאין לה תובעין נסתלקו הבעלים ממנה שאינו חייב כלל בהשבה דפקע זכיות הבעלים מהאבידה וכמו בפחות מפרוטה שהוקרה דאמרינו לקמן דבעינו אשר תאבד שיהי' ש"פ בשעת אבידה ואף דהא כל זמן שלא מצאה זה לא נפיק מרשות הבעלים וברשותיה איקרא פניו דמירי בלא יאוש אם כן למה יהי' של מוצאו.

וע"כ פניו דמיעט רחמנא פחות מש"פ דאין חייב בהשבה אמרה תורה שפקע זכות הבעלים ממנה כשלא הי' ש"פ וממילא לא איקרא כלל ברשותו דדוקא אשר תאבד כו' כש"פ בשעת אבידה לא פקע זכותו ויש חיוב השבה משא"כ היכא דלא קרינו אשר תאבד פנ"ל: וא"כ ממילא גם בהא דמיעט כשאין לה תובעין שאין חיוב השבה ממילא מיד שנתניאש ואין לה תובעין פקע זכות בעל האבידה פניו שרשאי אז לזכות מי שירצה ואין חיוב השבה וממילא פניו שנסתלק שוב יצא מרשותו מיד וממילא אף שיחזור בו לא יועיל פלוג מאחר שקבר פקע זכותו ואינו שלו כמו פחות מש"פ שהוקרה פנ"ל.

ושפיר עכשיו דמיצט קרא משמלה אין לה תובעין שוב נפיק מרשותו מיז פשאר הפקר. אבל אי לאו קרא דשמלה והי חיוב השבה לא הוי אמרי' כלל דיצא מרשותו ביאוש זה בדבר שיש בו סי' שתלוי בדעתו כו' עד דאתי לרשות זוכה ושוב לא הי' מיקרי נסתלק כלל ושפיר הי' חיוב השבה לזכות בשבילו כנ"ל.

רק עכשיו דמיצט מהשבה ושוב הוי נסתלק ושוב נפיק מרשותי' מיז כנ"ל: ומינשב ממילא דמקרא דאשר תאבד כו' דממעטין אבידה ששטפה נהר דמותרת דילפי' דיאוש קונה כו'.

מ"מ ליפא למילף כלל דשם שפיר שמסולק לגמרי ביאוש דאף שמרדפין אחריו לא מהני כו' פדאמר בש"ס לעיל כצונח על ביתו שנפל דאנו סהדי דמיאש. וא"כ בזה שפיר יאוש קני דהא מהני הסילוק שנסתלק לגמרי מיז דהא אינו יכול לחזור בו כמו בהפקר גמור שלא תועיל כלום חזרתו דינע'י שמיאש ובאמת מסולק ממנה ושפיר כמו בהפקר לרבנו דנפיק מרשותי' מיז ושוב שפיר מותרת ורשאי לזכות בה לעצמו.

אבל לא הוי ידע'י מנה כלל באבידה שיש בה סי' כו' דבסתם אינו יאוש רק דשמעין דאיאש שתלוי בדעתו ורשאי לחזור לא הי' כלל נקרא סילוק ושפיר הי' חייב בהשבה. ולזה צרי' למילף משמלה דיש לה סימנין ויש לה תובעין.

דאף שיש סי' צרי' דוקא תובעין לאפוקי בשמעין דמיאש דלא מוכח מהנ"ל ששטפה נהר. וגלי דגם בזה אינו חייב בהשבה ושוב הא ג"כ בהפקר כנ"ל.

ומדוקדק לשון רש"י ז"ל שפי' מידי דינע'ין בי' דמיאש ע"ש שמניתר. ולמ"ש א"ש דזה עיקר הלימוד אף דבר שיש בו סימן ואינו מיאש מצד עצמו רק דשמעין דאיאש כו' מ"מ מהני ופטור מהשבה כנ"ל: ומינשב ג"כ דהיכא דבאיסורא כו' דנתחייב כפר בהשבה דאין יאוש קונה שהקשו תוס' ב"ק פ"ק מ"ב א' יאוש כהפקר מה חילוק.

ולכן"ל א"ש דכל מה שהוא כהפקר הוא משום שנסתלק. ומה שנסתלק הוא משום שלא חייבה תורה בהשבה.

והיינו דאף דבדבר שהוא ברשותו ובדו לא הוי סילוק כהפקר ואף שנעשה חפץ פחות מש"פ מ"מ לא נסתלק פחו וכשנתיקר דידי' אייקר מ"מ באבידה שאינו בידו וברשותו אי לאו דחייבה תורה בהשבה לא הי' בכלל גזל דהא מיעטה תורה אחי' כו' אף דגזל עפ"ם אסור.

רק משום דחייבה תורה כנ"ל וממילא הו' דפטר'ה תורה מהשבה נסתלק פחו וזכותו כמו פחות מש"פ כו' וממילא פקע והוי הפקר משא"כ במה שפכר נתחייב בהשבה כמו בלאחר מציאה כשהוזל ונעשה פחות מש"פ דנדאי לא פקע וכשהיקר אח"כ ברשותיה דמר' אייקר דלא אימעט רק מתאבד כו' ומצאתה.

כמו כן ביאוש אח"כ שנעשה אין לה תובעין אחר שנתחייב בהשבה דלא מהני שיצא מרשותו. ומ"ד יאוש קני בגזילה הוא דשם שוב אתי לרשות זוכה וניהו דלא נפיק מיז לרשותי' רק כמו הפקר לר"י מ"מ הא זוכה בו הגזלן שברשותו כנ"ל דתצירו קונה כו'

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁבְּאַבְיָדָה כ"ע מוֹדִים כְּשֶׁנִּטְלָה לְפָנָי יְאוּשׁ דָּאִין יְאוּשׁ קוֹנָה שְׁתַּמְהוּ תוֹס' ע"ש וְבַרְמַב"ן ז"ל.

וּלמ"ש הַטַּעַם דְּבְּאַבְיָדָה פִּינּוֹן שְׁאִינָה רוּצָה לְגִזּוֹל וּלְמַעַבְד אִסּוּרָא מִמִּילָא פִּינּוֹן דְּבִסְלִיחַ שֶׁל זֶה לֹא פָקַע זְכוּתוֹ לְהִיּוֹת הַפֶּקֶר מִיַּד רַק כְּמוֹ הַפֶּקֶר לר"י. וְא"כ שׁוֹב בְּזַכְיָא שֶׁל יוֹצִיאָו מִרְשׁוּתוֹ שֶׁל בַּעַל הָאַבְיָדָה שׁוֹב אֵינוֹ רִשְׁאֵי לְזַכּוֹת בּוֹ דְּהָא כְּבָר מְחֻנְיָב מִשָּׂא"כ בְּגִזְלוֹן שְׁרוּצָה לְזַכּוֹת בְּאִסּוּר כַּנ"ל.

וְאִין לְהַאַרִיף כָּאן: גַּם מִיְנֻשָׁב הַטַּעַם ב"ק פ' הַגּוֹזֵל ד' קי"ד דמ"ד בְּיָדוּע נְמִי מְחַלְקֵת אֵי סַתָּם גְּזִילָה יְאוּשׁ כו'. וְתַמּוּהָ מַה עֲנִינָן בְּיָדוּע לְסַתָּם גְּזִילָה אֵי מְהַנִּי יְאוּשׁ אֵי לֹא פִינּוֹן שְׁיָדוּע שְׁנַתִּינְיָאשׁ ע"ש.

וְלִהְנִ"ל א"ש דְּכְדָבָר שְׁסַתָּם יְאוּשׁ הוּא בְּאַמְת מְסוֹלָק יֵצֵא מִרְשׁוּתוֹ מִיַּד וְקָנִי. מִשָּׂא"כ אֵי סַתָּם לָאו יְאוּשׁ רַק תְּלוּי בְּדַעְתּוֹ אֶף בְּיָדוּע לֹא קָנִי כְּמוֹ שְׁאָר סְלִיחַ פִּינּוֹן שֶׁלֹּא יִלְיָף מִשְׁמָלָה לְהִיכָא דְּבְּאַיִסּוּרָא אֲתִי לִידָן' כַּנ"ל: וּמִיְנֻשָׁב ג"כ דְּהָא חֻזִּינוֹן בְּשִׁטְפָה נְהָר דְּמִוֶּתֶר אֶף יְאוּשׁ שֶׁלֹּא מַדַּעַת כְּדָאֵמַר בַּש"ס לְעֵיל וְכֵן אֶפְי' צוּנָח כַּנ"ל דמ"מ הוּי מִטַּעַם יְאוּשׁ דְּשָׁם בְּאַמְת נִסְתַּלַּק וְאֵינוֹ תְלוּי בְּדַעְתּוֹ שְׁפִיר אֶף שֶׁלֹּא יָדַע וְאֶפְי' צוּנָח כו' מ"מ יֵצֵא מִרְשׁוּתוֹ וְזֶה דִּילְפִינּוֹן יְאוּשׁ מְאַשֶּׁר תְּאַבְד כו' לְהִירוּשְׁלָמִי הֵינְנוֹ עֵיקָר הַדְּבָר דְּמַה שְׁמְסוֹלָק מִגּוּף הָאַבְיָדָה שֶׁלֹּא יְהִי לוֹ עוֹד דְּיֵצֵא מִרְשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם עי"ז.

וּמִמִּילָא בְּשִׁטְפָה נְהָר שְׁבְּאַמְת מְסוֹלָק אֵינוֹ תְלוּי בְּדַעְתּוֹ. מִשָּׂא"כ בְּשִׁטְפָה אֲבִיָדָה שְׁאָבוּד רַק מִמְּנֻו וְהַדְּבָר אֵינוֹ נִדְאֵי לְהַתִּינְיָאשׁ דְּלַפְעָמִים אֵינוֹ מִיְנֻשָׁב אֶף שְׁאִין בּוֹ סִי' שׁוֹב הַדְּבָר תְּלוּי בְּדַעְתּוֹ.

וּלְכַף כְּשֶׁלֹּא יָדַע אוֹ מְרַדָּף אֵינוֹ מְסוֹלָק כְּלָל. דַּק בְּיָדַע כו' אֶף בְּיָשׁ בּוֹ סִי' דמ"מ לַפְעָמִים מְתִינְיָאשׁ.

וְיְאוּשׁ אֶף כְּזֶה שְׁתְּלוּי בְּדַעְתּוֹ יִלְפִי מִשְׁמָלָה לְרַש"י ג"כ כַּנ"ל דְּהוּי סְלִיחַ הִיכָא שְׁנַתִּינְיָאשׁ כַּנ"ל. בֵּין יֵשׁ סִי' וּבֵין אֵין סִי' דְּלֹא הוּי יִלְפִינּוֹן מִשְׁטַפָּה נְהָר כַּנ"ל.

וְשׁוֹב הוּי גַּם זֶה הַפֶּקֶר מִיַּד כְּמוֹ בְּשִׁטְפָה נְהָר כַּנ"ל. וּקְרָא דְּתַאבְד אִינְצֵטְרִיף דְּמִשְׁמָלָה לֹא הוּי יָדַעִינוֹן רַק בְּיָדַע וְנַתִּינְיָאשׁ וְצָרִיף קְרָא לְשִׁטְפָה נְהָר דְּהוּאִיל וּבְאַמְת מִיְנֻשָׁב אֶף שֶׁלֹּא יָדַע אוֹ מְרַדָּף דמ"מ מְסוֹלָק וְהוּי הַפֶּקֶר כַּנ"ל: עוֹד י"ל דְּהָא קי"ל דְּלֹא כר"י בְּפְרוּטָה שְׁהוּזְלָה וְחֻזְרָה וְהוּקְרָה פִּינּוֹן דְּבִשְׁעַת אֲבִיָדָה הִי' ש"פ וְכֵן בְּשִׁעַת מְצִיָּאָה יֵשׁ חֵיּוֹב הַשְּׂבָה אֶף שְׁבִנְתִּים הִנֵּה פְחוֹת מִש"פ כו' וְא"כ גַּם בְּאִין לָהּ תוֹבְעִין דְּפִטְרִי' קְרָא מִהַשְּׂבָה הוּי אֶמְרִינוֹן ג"כ כַּנ"ל דְּדוֹקָא בְּשִׁטְפָה נְהָר דָּאִין לָהּ תוֹבְעִין מִיַּד בְּשִׁעַת אֲבִיָדָה פְטוּר מִהַשְּׂבָה.

מִשָּׂא"כ בְּיָשׁ בּוֹ סִימָן דְּבִשְׁעַת אֲבִיָדָה לֹא הוּי יְאוּשׁ אֶף שְׁנַתִּינְיָאשׁ אַח"כ. וְאַח"כ חוֹזֵר וּמְרַדָּף אַחֲרָיו י"ל דְּשְׁפִיר חֵיּוֹב בְּהַשְּׂבָה דָּאֶף שְׁבִנְתִּים לֹא הִי' חֵיּוֹב הַשְּׂבָה הוּי כְּהוּזְלָה וְחֻזְרָה וְהוּקְרָה.

וְי"ל דְּזֶה יִלְיָף מִשְׁמָלָה דְּדוֹקָא דְּסַתָּמָא יֵשׁ לָהּ תוֹבְעִין עַד שְׁעַת מְצִיָּאָה מִשָּׂא"כ בְּשִׁמְעִינִי' דְּאִינְיָאשׁ פְּעַם א' כְּבָר נְפִטֵר מִהַשְּׂבָה וְלֹא מְהַנִּי מַה שְׁחוֹזֵר וּמְרַדָּף אַח"כ. דְּהָא גַּם בְּפְרוּטָה

שהוונלה כו' פטר ר"י רק דרבנן ס"ל פיון דכל המיעוט דממעטינן פחות משנה פרוטה
הוא מאשר תאבד או מןצאתה כו'.

א"כ לא מיעט רחמנא רק או פשאינו ש"פ בשעת אבידה או שאינו ש"פ בשעת מציאה.
אבל כש"פ אז אין פחות מש"פ בכלל המיעוט פלל.

אם פן גם פשהונל על פחות מש"פ לא פקע פלל פח חיוב השבה. רק אם הי' מוצאו אז
הי' נפטר מןצאתה אבל כל זמן שלא מוצאו לא נפטר שאינו בכלל המיעוט פנ"ל אבל
באין לה קובעין פיון דאימעות סתם ממילא אף שהי' בינתים אין לה תובעין שנתניאש
גם פן פקע חיוב השבה ואינו מועיל מה שמרדף אח"כ ליחייב בהשבה.

נהוי פמו פחות מש"פ לר"י דפטור פן באין לה תובעין גם לרבנן פיון דמיעוט דקרא
סתם. ופיר איצטריף למילף משמלה פנ"ל: תוס' דע"י הסימנין יוכל למצא עדים ואינו
מתניאש.

וקא דדחי למ"ד סימנין ל"ד דסימנים פדי נסבין היינו דאי הוי תני לה יש לה תובעין
לחוד ג"כ הוי ידעין דמשום סימנין הוא כו' ע"ש. וקשה למ"ד סימנין דאורייתא איף
הוי בעי לפרושי מתניתין דילפינן משמלה תרנוייהו שמחזירין בסימנים.

וגם דיאוש קונה דבעין יש לה תובעין ומנא לן הא דילמא הא דכ' שמלה למיזק מינה
דומיא דשמלה דוקא שיש סימנין ותובעין היינו משום תובעין לחוד דיאוש קני. וכשאין
סימנין מתניאש.

ובעי דומיא דשמלה שיש סי' ועי"כ יש תובעין ושימצא עדים פמו למ"ד סי' ל"ד. ומנ"ל
משמלה דמחזירין בסימנים לחוד.

וע"כ לומר דלמ"ד סי' דאורייתא לא אמרינן פלל סברא זו דאף אי לא נהדר בסימנין
מ"מ לא מיאש בשביל שימצא עדים פנ"ל רק אמרינן דדוקא אי מחזירין בסימנין אז
אינו מיאש משא"כ אי אין מחזירין כו' פקושית תוס' ה"ל ולכף שפיר מוכח משמלה
תרנוייהו דמה שמלה שיש סימנין ולכף אינו מיאש דמחזירין בסימנין ויש תובעין פד
פל שיש כו' ומוכח דסי' דאורייתא דאל"ה אין תובעין.

ומוכח ג"כ דיאוש מהני. דאין לומר דמשום סימנין לחוד דמיעט פשאין סימן לא יחזיר
משום דא"י של מי דלמה קרא להכי פיון שא"י למי יחזיר וע"כ למעט דכשאין סימן אף
שמביא עדים שהוא שלו לא יחזיר וע"כ משום יאוש דקני.

ומוכח שפיר תרנוייהו פנ"ל. וא"ל פיון דע"כ אין זה סברא פשוטה פיון דלמ"ד ס"ד לא
אמרינן פנ"ל שע"י סימנין יהי' תובעין אי לא מהדרינן כו' א"כ עדיין קשה למה צריף
לשנויי למ"ד סי' ל"ד דסימנין פדי נסבה דאל"ה ליתני תובעין לחוד וממילא ידעין
דמשום סימנין הוא הא לא הוי ידעין פלל דה"א דלא מהני פלל הסימנין לומר דלא
מיאש בשביל פן פיון דאינו מועיל סי' מה"ת והי' צריף עדים דלא נתניאש וכמו למ"ד
ס"ד דאמרינן פן ופיר הוצרף התנא לאשמעינן דע"י סימנין יש תובעין אף שאין
מחזירין בסימנים פנ"ל.

דלא קנשה פלל דאי הוי תני במשנה רק תובעין לחוד והוי גליף מה שמלה שיש לה תובעין כו"ג הוי אמרינו ממילא פנ"ל דאיף גיליף משמלה שיש לה תובעין היינו יש עדים דלא נתיאש מה פסקא בשמלה שיהיה לו עדים דלא נתיאש פיון דסי' אינו מועיל.

וע"כ הוי מפרשינו מה שמלה דסתמא יש לה סי' ועי"כ ממילא מסתמא יש תובעין פן פל שיש בו סימן כו' ושפיר אי הוי תני תובעין לחוד למילף משמלה ג"כ הי' ידעינו ע"כ סברא הנ"ל דעל ידי הסי' לא מתיאש אף אי סי' לאו דאורייתא פנ"ל: פן שיש כו' חייב להכריז כו' לכאורה למה נקיט להכריז הא אתי רק לדיוקא פשאין תובעין לא מחייב והוי לי' למיתני שאינו חייב להחזיר דאף דמביא עדים שהוא שלו א"צ להחזיר.

וגם על סימניו לא שייף דכשאין סימן למה יכריז. ונראה דקמ"ל דחייב ההכרזה דאורייתא שהוא מפלל חייב השבה כל מה שיכול לעשות שיבא יותר לידי השבה מחויב והיא בכלל לא תוכל להתעלם כו' ועל ידי ההכרזה יבא יותר להשבה פנ"ל: גם קמ"ל דבדבר שאין בו סי' אינו חייב להכריז משום שפא יביא עדים ויכריז אבידה פלונית שמי שיביא עדים יקח.

ושוב אפשר דלא הי' יאוש פלל גם בדבר שאין בו סימן דעיקר הטעם כ' תוס' שלא יראנו כו' וכשהי' הדין שפחויב להכריז משום עדים ג"כ לא הי' מתיאש אף שאין בו סימן. וממילא הי' תובעין ג"כ.

וקמ"ל משמלה כו' דכשאין סימניו שהוא חשש רחוק שיביא עדים פיון שאינו יכול לחקור אחר עדים שפך וכו' סימניו הי' בו כמ"ש תוס' אינו מחויב להכריז בשביל זה וכיון שאינו חייב להכריז ממילא מתיאש ואינו חייב להכריז גם פן אף שמביא עדים דהוא שלו ולכך נקיט חייב להכריז שזה עיקר הטעם פנ"ל.

או דהוי ס"ד דצריף להכריז שפא יביא עדים שהוא שלו ויעידו גם פן שלא נתיאש שהי' מרדפין כו' וכה"ג. קמ"ל דאינו חייב דכיון דכמו שהוא עכשיו הוא בחזקת שלו מסתמא נתיאש אין עליו חייב פלל להכריז משום חשש הנ"ל: גם י"ל דהוי ס"ד דאף בלא סימניו יכריז.

דחא פליגי לקמן חד מ"ד אבידתא מכריז. וחד מ"ד גלימא מכריז א"כ הוי ס"ד דמכריז אבידה מצאתי וזה יאמר מה האבידה והוי סימן שזה אבדו כמ"ש תוס' לעיל כ"ב ע"ב שפאמת סומכין ע"ז פשאומר מהו האבדה שאמת שאבד אבידה כזו רק דבלא סימן חוששין שפא אבד עור א' אבידה כזו.

והוי ס"ד דלא חיישינו להכי דאין ספק מוציא מידי נדאי והא לרבי (פסחים דף י') בשדה שאבד בה קבר ונמצא דאמרי' היינו הך שאבד הך שנמצא פיון שא"י עוד אבידה וגם באבידה נאמר פנ"ל פיון שזה אבד מסתמא זו היא.

דחא לנפילה לא חיישי' וסומכין ע"ז אף להוציא ממון פדאמר ב"ב קע"ב מ"בגבי ממה כו'. וא"כ פיון שזה נודע שאבד שוב לנפילה לא חיישינו שאבד עוד אחר וממילא נחזיר לזה שאומר האבידה פנ"ל.

וממילא לא הי' מתניאש אף בלי סימנין דיכריזו ויאמר האבדה ויגליף משמלה דאין סומכין על זה וכשאין סימן אין מחזירין אף שאומר האבדה פנ"ל. בשיטה מקוננות הביא קושית תוס' על רש"י מה שמלה מיוחדת שנעשה בידי אדם ולא מידי דהפקר כו' אטו משום דעשוהו' כו' ליכא למימר שאין לה תובעין דלמא פשאבדה אפקרה ואינאש מינה ואפ"ה אמר קרא דלהדר והיאך ממעט מינה דבר אחר כמו שמלה שעשו בידי אדם ואינאש לא הי' לנו למעט אלא דבר שאינו עשוי בידי אדם דהפקר נדאי ע"ש ובל"ז ג"כ אינו מוכן לשון רש"י ו"ל שנעשה בידי אדם: ולע"ד י"ל דהא אף דבר שיש בו סימן אינו נדאי שלא נתניאש דמ"ל שישמך ע"ז שישמך וישאל פשר ושכריז וגם אפשר דאינו יודע הסי' אף דהיא שלו ובפרט אי סי' ל"ד וצריף עדים.

אף אף שהוא ספק אם נתניאש ג"כ חייב להכריז דמוקמינן אהזקת מ"ק שלא יוציא מרשות בעליו ע"י יאוש והפקר ככל ספק בקנין שאין הלוקח מוחזק דמוקמינן אהזקת מ"ק ומוצא לא מיקרי מוחזק כמ"ש תוס' סוף פ"ק דכתובות וכ"כ הרא"ש להדיא ב"ב פ' בבע"ל דהפקיר דס' אם הני הפקר מוקמינן אהזקת מ"ק פנ"ל רק באין בו סי' הני נדאי יאוש בסתם ולא מיקרי ספק משא"כ ביש בו סימן אף דספק מ"מ חייב להכריז פנ"ל.

א"כ מיושב בעז"ה ומדוקדק לשון רש"י ו"ל דילפינן משמלה שיש לה סי' ויש לה תובעין. היינו כיון שעשו בידי אדם והי' לה בעלים עכ"פ שוב פשיש בה סי' מחזיקין בסתם שיש לה תובעין שלא נתניאש אף שהוא ספק אם נתניאש מ"מ מוקמינן אהזקת מ"ק שלא נתניאש כמו שהי' של בעליו מתחלה קודם שנאבד פנ"ל.

כן כל דבר שיש סימן אמרינן מס' דיש לו תובעין. וכ' רש"י ו"ל לאפוקי מידי דינדעין דנתניאש דמזה ממעטינן הו דבר שאין סי' דקרוכ יותר שנתניאש והן אף יש בו סי' רק שיודעין דאינאש פנ"ל.

דלא דמי לשמלה דהיא בסתם בהזקת מ"ק שלא נתניאש כיון שהיה של בעלים ויש בו סי' פנ"ל ומלשון הרמב"ם ו"ל נראה דמפרש גם כן פנ"ל שכ' שמלה שיש בה סי' כו' והוא בהזקת יש תובעין פנ"ל.

גם מדוקדק במשנה דתני החיוב אף כל שיש בו סי' חייב. הא אדרבא הרבותא הוא הפטור והני לי' למימר דכל שאין בו פטור.

ולמ"ש אדרבה כיון דינדעין יאוש מאשר תאבד כו' ה"א דגם יש סי' מספק אינו חייב להכריז שמא נתניאש ואף דבספק לקוח מוקמינן בהזקת מ"ק. מ"מ כל שעדיין אין תובע י"ל דלענין החיוב להכריז שפיר הי' פטור מספק דשמא נתניאש וע"י הכרזה יפסיד את שלו וקמ"ל משמלה דחייב פנ"ל: גמ' ה"א בעדים דגופי' וסימנין דגופי' אבל חמור בעדי אונס וסימני אונס לא קמ"ל אפילו חמור בסימני אונס ופי' תוס' בעדי אונס אי סי' לאו דאורייתא כו': הנה למאי דמסקינן דאונס לא שאילי אינשי כו' אינו מוכן למה לי קרא לעדי אונס או סי' מה חילוק בין עדים דגופי' או עדי אונס כיון שאבד האונס אבד גם החמור.

וְדוֹחֵק לומר דקרא קמ"ל שלא נחוש לחשש רחוק דמ"מ שאלו. דנה מסברא פנ"ל: ונראה לע"ד דהא בעדים היינו עדים שהי' שלו פדמסיק דף כ"ח עדי אריגה כו' מהני ג"כ אף שאין עדי נפילה.

והטעם פשוט דהא קי"ל בדברים העשויין להשאיל דלא מהימן לקוח דמוקמינן ליה בְּחֻזְקַת מְרָא קמ"א רק פשאין עשויין להשאיל כו' יש ראי' ממה שהוא בידו שלקוח דאל"כ מאין בידו. אבל אם עשויין להשאיל שאין ראיה מחזקתו שוב מוקמינן בְּחֻזְקַת מ"ק.

וא"כ ממילא במציאה שפיר פשוט מביא עדים שהיה שלו ממילא אין חוששין שמהא מכרו לאחר או מתנה כו'. דהא מוקמינן בְּחֻזְקַת מ"ק שהוא שלו דאין לנו שום ראי' להוציא מחזקת מ"ק וכדברים עשויין כו' י"ל דלא חיישינן למכירה ומתנה פנ"ל.

והנה חזקת מ"ק יש סברא שאינו חזקה המבררת שהוא פו רק כמו מוחזק שפינו שהיה הדבר בחזקתו אין יכולין להוציא מספק מחזקתו פל שלא נתברר שיצא. דאפילו בחזקת היסוד איפא מ"ד פ"ק דכתובות לדברי המכשיר בה פוסל בבתה שלא מהני חזקת אם לגבי הבת.

אף דתל' הא בהא מ"מ פיון שאינו מברר רק שהיתה בחזקת פשרות אין מוציאין מחזקתה פל שלא נתברר משא"כ הבת שלא היתה מעולם בחזקת פשרות. וכן סבר רש"י ז"ל בקידושין גבי ינאי כו' ע"ש: וא"כ לא היה מהני פלל עדי אנוף מה שמעידו דהאנוף הי' שלו שפחזיר לו עי"כ החמור.

פיון דשייך חשש מכירה ומתנה שמהא מכר האנוף לאחר או נתן פנ"ל דנראה דרק על שאלה שייך סברא דלא משאלי כו' אבל נדאי דפעמים שמוכר אנוף כו'. וא"כ אף שיש חזקת מ"ק על האנוף מ"מ לגבי החמור אמרינן שגם האנוף אינו שלו.

דדוקא על האנוף אף שאינו מברר מ"מ מהני חזקת מ"ק שלא נוציא מחזקתו ואין חוששין למכירה משא"כ לענין שדנין על החמור אם שלו לא מהני להחזיקו שלו מחמת עדי אנוף הא לענין החמור חוששין שמכר האנוף דלא מהני חזקת מ"ק של האנוף לענין החמור.

וכאלו אם הי' מוחזק באנוף שלא הי' ראי' למה שאינו מוחזק פנ"ל: ונשפיר לא הוי ידעינן פלל דהוי ס"ד דוקא בעדים דגופי' אז מהני עדים שהי' שלו אף שאין עדי נפילה ונשייך חשש מכירה משום דמהני חזקת מ"ק פנ"ל.

אבל חמור בעדי אנוף לא מהני פנ"ל. וקמ"ל קרא דחמור בעדי אנוף ג"כ מהדרינן ואף שאין חזקת מ"ק מברר ששלו מ"מ ילפינן דכיון שהיא אבידה אחת ותל' הא בהא דאם האנוף שלו גם החמור שלו.

ועל האנוף מהני חזקת מ"ק להחזיר לו אמרה תורה דממילא מהני גם לענין החמור להחזיר לו פנ"ל. וכמו שנסתפקו הגדולים י"ד סי' ק"י בפ"י חצי בהמה וחצי קבוע כו'.

פיון דאם החצי פשרה גם חצי הב' פשרה אי פיון דאמרינן גזה"כ על מה שפי' דכל דפריש מרובא פריש שוב מהני להכשיר גם חצי הקבוע ע"ש. עכ"פ שפיר צריך קרא למיחדר חמור בעדי אנוף.

ואף אי לא ס"ל כָּלל חֲשַׁשׁ שְׁאֵלָה מ"מ מְכִירָה וּמִתְנָה הִי שְׁפִיר חוֹשֵׁשׁ דְּהָא אָמַר לְעִיל
סְלַע כּו' אֶפְיָלוּ שְׁמוֹ פְּתוּב עָלְיוֹ אֶמְרִינָן אַפּוֹקֵי אַפְקָה וּמְאִינִישׁ אַחְרֵינָא נָפַל כּו'. וְשֵׁם לָא
מוֹקְמִינָן אַחְזָקַת מ"ק מְשׁוּם דְּעוֹמֵד תְּמִיד לְהוֹצִיאוּ כְּנ"ל.

משא"כ בַּהֲנ"ל שְׁאִינּוּ עוֹמֵד לְמַפּוֹר וּמְהַנִּי חֲזָקַת מ"ק עַל הָאֲנָפָּה שׁוּב כִּינּוּן שְׁמַחְזִיקִין
שְׁהָאֲנָפָּה שְׁל זֶה שׁוּב גַּם הַחֲמוֹר מְחִזְרִין כְּנ"ל וְזֶה יִלְפִינּוּ מִחֲמוֹר כְּנ"ל. וְיִתְיַשְׁבּוּ בְּזֵה
בְּעוֹזָה"י כְּפִי הַחֲשׂוֹת עֲצוּמוֹת דְּבִאֲמַת דְּחֶסֶק גְּדוֹל דְּקָרָא אֶתִי דְּלֵא נְחוּשׁ לְשִׂאֵלָה.

שְׁהוּא דְּבַר הַתְּלוּי בְּסִבְרָא וּלְמ"ש א"ש: וּמִינְשׁוּב מַה שְׁפַתְב הֶרְמֵב"ם פ' י"ד מַה' אֲבִינְדָה
חֲמוֹר כּו' בְּסִי מְרַדְעַת שְׁהוּא טְפַל לוֹ ע"ש. וְתַמּוּהָ כְּמוֹ שְׁהָאֲרִיךְ בְּשׁו"ת נוֹדַע בִּיהוּדָה סִי
ל"ב לְמַה שִׁנְיָה מְאֲנָפָּה לְמְרַדְעַת הָא אֲנָפָּה לָא שְׁאִילֵי כּו' מִשְׁא"כ מְרַדְעַת כְּמוֹ שְׁהָאֲרִיךְ
לְהוֹכִיחַ ע"ש.

וְכִינּוּן שְׁהֶרְמֵב"ם פּוֹסֵק שֵׁם סִי דְּאוֹרְיִיתָא מְשַׁמְלָה כּו' וּמְשַׁמַּע בְּש"ס דְּאִי ס"ד חִינְיִשְׁיָנָן
לְשִׂאֵלָה אִם כֵּן בְּמְרַדְעַת אִין מְחִזְרִין. וּלְמ"ש א"ש.

דְּנוֹדַי קָרָא לָא אֶתִי דְּלֵא נְחוּשׁ לְשִׂאֵלָה רַק כְּמ"ש שְׁיִוְעִיל הֶרְאָנִי וְהַחֲזָקָה שְׁל הָאֲנָפָּה
גַּם עַל הַחֲמוֹר כְּנ"ל וְהִנְהִי לְפִי הַמְּפָרְשִׁים בְּהָא דְּאֲנָפָּה לָא שְׁאִילֵי יֵשׁ לוֹמַר דְּשִׁינְיָה גַּם עַל
מְכִירָה וּמִתְנָה.

שְׁאִינּוּלוֹקֵחַ אֲנָפָּה יִשְׁן שְׁלֵא נַעֲשֶׂה לְחֲמוֹרוֹ בְּמִדְתּוֹ ע"ש. וְאִם כֵּן לְמַסְקְנָא אֲדַרְבֵּה קָשָׁה
לְמַה לִּי חֲמוֹר לְסִי אֲנָפָּה הָא כִּינּוּן דְּאֲנָפָּה לָא שְׁאִילֵי וְגַם מְכִירָה וּמִתְנָה לָא שְׁיִיךְ מַה
חִילוּק בֵּין סִי גּוֹפּוֹ לְסִי אֲנָפָּה.

וְע"כ דְּלְמַסְקְנָא ל"ד אֲנָפָּה רַק שְׁאָר דְּבַר הַטְּפַל לְחֲמוֹר כְּמוֹ מְרַדְעַת וְכַה"ג דְּשִׁינְיָה בִּינְה
מְכִירָה וּמִתְנָה וּמְהַנִּי רַק מְצַד חֲזָקַת מ"ק גְּלִי בְּקָרָא דְּחֲמוֹר דְּמְחִזְרִין גַּם הַחֲמוֹר כְּנ"ל
וְדוֹקָא לְס"ד דְּאֲנָפָּה שְׁנֵה לְשִׁאֵר דְּבָרִים אָמַר רַבָּא חֲמוֹר לְעַדִּי אֲנָפָּה אוֹ סִי כְּנ"ל דְּלֵא
נְחוּשׁ לְמְכִירָה.

מִשְׁא"כ לְמַסְקְנָא דְּאֲנָפָּה לָא שְׁאִילּוֹ ע"כ אֶתִי לְשִׁאֵר דְּבַר כְּמוֹ מְרַדְעַת שְׁטַפַּל לְחֲמוֹר
כְּמ"ש הֶרְמֵב"ם ז"ל. וְסִבְר כְּפִרְש"י ז"ל דְּחֲמוֹר בְּסִי אֲנָפָּה לָא בְּרִייתָא הוּא רַק מִימְרָא
דְּרַבָּא הֲנ"ל.

וְגַם הוֹכִיחַ מְזֵה הֶרְמֵב"ם ז"ל דְּחֲשַׁשׁ שְׁאֵלָה אִינּוּ מְדְאוֹרְיִיתָא כָּלֵל רַק מְדַרְבְּנָן הַחֲמִירוֹ
לְחוּשׁ לְשִׂאֵלָה דְּאִי נִימָא דְּמַה"ת שְׁיִיךְ חֲשַׁשׁ שְׁאֵלָה אִם כֵּן לְמַסְקְנָא קָשָׁה מִמ"נ חֲמוֹר
לְמַאי אֶתִי לְמְרַדְעַת וְכַה"ג הָא יֵשׁ בְּאֲמַת חֲשַׁשׁ שְׁאֵלָה דְּלַעֲנִין זֶה לִיכָּא חֲזָקַת מ"ק כְּמ"ש
לְקַמּוּ.

וְע"כ לְאֲנָפָּה וְהָא לָא צָרִיךְ קָרָא דְּלֵא שְׁאִילֵי וְגַם מְכִירָה וּמִתְנָה לָא שְׁיִיךְ כְּנ"ל וְע"כ
דְּמַה"ת אִין חוֹשֵׁשׁ לְשִׂאֵלָה וְשְׁפִיר צָרִיךְ קָרָא לְמְרַדְעַת וְכַה"ג. וְמַה דְּפָרִיךְ חֲמוֹר בְּסִי
אֲנָפָּה הָאִיךְ מְהַדְרִינּוּ לָא פָּרִיךְ אֲקָרָא רַק בְּאֲמַת לְדִידוֹן.

וְכֵן מְשַׁמַּע הַלְשׁוֹן הָאִיךְ מְהַדְרִינּוּ: תּוֹס' עִידֵי אֲנָפָּה כּו' אִי סִי לָאו ד. וְלֵא צִינְיָנו תּוֹס' עַל
הָא דְּאָמַר ה"מ שְׁמַלְהָ בְּעַדִּים דְּגוֹפְנִי וְסִי דְּגוֹפָה דְּג"כ ע"כ הִפִּי כְּנ"ל אִי סִי דְּאוֹרְיִיתָא
בְּסִי דְּגוֹפָא וְאִי סִי לָאו דְּאוֹרְיִיתָא בְּעַדִּים דְּגוֹפְנִי.

ומה שפי' בספר פ"י דשם שייך לא זו אף זו משא"כ באנפך. אינו פלום.

וי"ל בפשיטות דהא הוי אפשר לפרש דרבא סובר סי' לאו דאורייתא ולא דמספקא ליה רק פינן דסי' לאו דאורייתא ואינו מחזירין אלא בעדים. ואעפ"כ בעי סימנין גם פן דאל"ה הוי נאוש כמ"ש תוס' לעיל במשנה.

וצריף מה"ת סימנין ועדים. דע"י סימנין אינו מתיאש שיוכל למצוא עדים.

ולענן לידע של מי צריף עדים. ואמר רבא שפיר ה"מ בעדים דגופי' וסי' דגופי' אכל בעדי אנפך וסי' אנפך לא כו' והפי' שניהם פנ"ל.

אף בשלמא בשמלה אמר שפיר ה"מ בעדים וסי' כו' דצריף שתייהו. אכל לענן הה"א דלא מהני עדי אנפך הוי לי' למימר רבותא טפי דאפילו בעדי אנפך וסימנין דגופי' לא מדהרינו.

דכינן דסי' לאו דאורייתא והוי ס"ד דראיה של האנפך אינו מועיל להחמור. אם פן אף שיש סי' דגופי' לא מהני רק שלא נתיאש אכל עדיין א"י אם שלו ולא מהני עדי אנפך לענן החמור והו"ל למינקט רבותא פנ"ל בעדי אנפך וסימנין דגופי' והוכיחו שפיר דכוננת רבא דמספקא לי' ועדים דאנפך אי סל"ד וסי' אנפך אי ס"ד אף לכאורה להפוסקים פמהר"ל ולא מטעמי' דעדי ט"ע דבגדים וסי' אמצעים דגופי' עושין סי' מובהק דאף דחשש שאלה מגרע קצת הטביעות עין דבגדים עכ"פ הוי כמו סי' ומצטרף לסי' גופו דהוי סי' מובהק פסברת ס' מתות בת"ה או לח"צ דמיקרי שאלה דייחיד כו' וא"כ בעדים דאנפך וסי' דגופי' הי' מהני אף אי סי' לאו דאורייתא אף למ"ש לעיל דלאו מחשש שאלה א"ש: גם י"ל דתוס' דייקי מדמחלק להו רבא עדים דאנפך וסי' דאנפך.

ואי פוננתו דסי' ל"ד וצריף שתייהו הי' לו לומר עדים וסי' דאנפך. דבשלמא בדגופי' פליג להו פלשון המשנה דדייק תובעין וסימנין דיליף שניהם משמלה.

משא"כ על חמור הי' לי' לכלול שתייהו. וגם למה סינים קמ"ל דאפי' חמור בסי' אנפך הא הסי' אינם רק פעולה שאינו מיאש אכל הלימוד דחמור אתי רק לזה שמחזירין בעדי אנפך.

והנה לי' לומר קא משמע לן בעדי אנפך. והוכיחו תוס' שפיר דמשום דמספקא לי' נקיט שתייהם ומחלק להו בעדים דאנפך אי סי' ל"ד ואי ס"ד בסי' דאנפך פנ"ל.

אף עדיין קשה קושנית מהרש"א ז"ל הא גם למ"ד ס"ד דלמא קרא לעדי אנפך אתי ומנ"ל עוד דיועיל סי' אנפך לענן החמור פינן שגם האנפך אינו ברור שלו רק על ידי סימן דלמא לא מהני להחמיר.

ומהרש"א ז"ל כתב פינן דא"א לאשכוחי עדים בלא סימנין כמ"ש תוס' לעיל. וע"כ בסימנין ושוב אי ס"ד למה לי' עדים כו' והפ"י דחה דבריו דהא ע"כ משפחת לה דהא איצטרף למילף משמלה כשאין סימנין כו' ע"ש.

ולא קשה פלל דכוננת מהרש"א פשוטה דאף דמשפחת לה עדים שהי' שלו בט"ע בלא סימנין. אכל הא א"צ להחזיר דאין לה תובעין שמיאש כשאין סימנין.

ושמלה שפיר איצטריף אָבל עכשין וְשִׁלִּיף פֿבֿר מְשִׁמְלֵה דִּיאוּשׁ קִנִּי פֿנ"ל א"כ לָא מְשִׁפְחַת לֵה שְׁיַחזֹר בְּעֵדִים לְחֹד בְּלִי סִי מְטַעַם יֵאוּשׁ. וְע"כ עִם סִימָנִין פֿנ"ל: אָף עֲדִינן אִינוּ מוֹעִיל תִּירוּצוּ.

דְּכִינן דְּנִימָא דְקָרָא אֶתִי רַק לְעֵדֵי אָנְפֿר וְנִקָּא שְׁע"כ"פ הָאָנְפֿר שְׁלוֹ בְּבִירוֹר מְהִנִּי לְהַחֲמוֹר אָבֿל סִי אָף דִּס"ד וּמְהִנִּי סִי דְּגוֹפֿן אָבֿל שְׁיֹעִיל סִי דְּאָנְפֿר לְהַחֲמוֹר לָא שְׁמַעִינן מִינָהּ וְא"כ עֲדִינן קִשָּׁה אָף דִּס"ד מ"מ לָא אֶתִי רַק לְעֵדֵי אָנְפֿר וּבְאַמַּת יֵשׁ גַּם סִי אָנְפֿר ג"כ וְלָא מִיֵּאֵשׁ עִי"ז דִּימְצָא עֵדִים פֿנ"ל וְשִׁפֿיר מְהַדְרִינן בְּעֵדִים וְסִי דְּאָנְפֿר אָבֿל עֲדִינן אִין הוֹכְחָה שְׁיִהְיֵי מְהִנִּי סִי אָנְפֿר לְהַחֲמוֹר בְּתוֹרַת בִּירוֹר בְּלֵא עֵדִים פֿנ"ל דְּלִמָּא וְנִקָּא בְּעֵדִים דְּאָנְפֿר וּבְאַמַּת סִי אָנְפֿר ג"כ וְאֵעֵפ"כ צָרִיף עֵדִים דְּאָנְפֿר פֿנ"ל וְנִשְׁאַר הַקְּוִשָּׂא פֿנ"ל.

וְאִי נֹאמֵר דָּאִי ס"ד אִין עֲדִיפוֹת פֿלֵל בְּעֵדֵי אָנְפֿר יוֹתֵר מִסִּי אָנְפֿר נֶגֶד הַחֲמוֹר פֿינן שְׁגַם סִי מְקִרֵי בִירוֹר מֵה"ת. א"כ לָא הַנְּצִרָף מְהַרְשָׁ"א לְתִי הַנְּ"ל דְּבִל"ז אָמֵר שְׁפִיר סִי אָנְפֿר אִי ס"ד דָּאִין חִילּוּק בֵּין עֵדִים לְסִימָנִין וְאִי סִי לָאו דְּאוֹרִינְיָתָא אָז ע"כ בְּעֵדֵי אָנְפֿר פֿנ"ל: אָף י"ל דְּהָא תוֹס' כ' לְקַמֵּן דְּפִרִיף מִחֲמוֹר בְּסִימָנֵי אָנְפֿר כו' דְּבְרִינְיָתָא הוּא וּמְשַׁנֵּי אִימָא בְּעֵדֵי אָנְפֿר כו' וְזֵה מְגִי מְדוּחַק אָבֿל אִי סִי דְּאוֹרִינְיָתָא הַבְּרִינְיָתָא פֿפֿשְׁטִי'.

וְע"כ הַבְּרִינְיָתָא סְבָרָה אוֹ דַּא"צ קָרָא לְעֵדֵי אָנְפֿר אוֹ דְּסָבֵר דְּעֵדִים וְסִימָנִים פֿי הַדְּדֵי נִינְהוּ וְכִינן דְּאֶתִי קָרָא לְעֵדֵי אָנְפֿר מִמִּילָא יְדַעִינן גַּם בְּסִי אָנְפֿר פֿינן דִּס"ד. דַּא"ה מְנָא לִיָּה לְבְרִינְיָתָא דְּמְהִנִּי בְּסִי אָנְפֿר דְּלִמָּא וְנִקָּא קָרָא לְעֵדֵי אָנְפֿר וְע"כ פֿנ"ל רַק אִי סִי ל"ד וְע"כ נִגִּי הַבְּרִינְיָתָא בְּעֵדֵי אָנְפֿר פֿנ"ל א"כ שְׁפִיר אָמֵר רַבָּא תְּרַנּוּיָיְהוּ אָבֿל חֲמוֹר בְּעֵדִים דְּאָנְפֿר הִינּוּ אִי סִי ל"ד דְּע"כ הַבְּרִינְיָתָא פֿנ"ל וְקָרָא דְּחֲמוֹר לְהַכִּי הוּא דְּאֶתִי דִּסִּי לָא מְהִנִּי גַם בְּגוֹפֿן'.

אוֹ בְּסִימָנֵי אָנְפֿר אִי ס"ד דְּהַבְּרִינְיָתָא פֿפֿשְׁטִיָּה וְיִהְיֵי אִינָה טַעַם שְׁיִהְיֵה עַכ"פ הַבְּרִינְיָתָא סְבָר דְּמַצִּינוּ לְמִילָף מִחֲמוֹר סִי אָנְפֿר פֿנ"ל. וְשְׁפִיר נֶקֶט רַבָּא תְּרַנּוּיָיְהוּ דְּמִסְפָּקָא לִי פֿנ"ל.

וּבַת' נב"י סִי ל"ב הָאָרִיף וּבְנָה יְסוּד עַל דְּבְרֵי מְהַרְשָׁ"א ו'ל הַנְּ"ל דְּלָא מְשִׁפְחַת לֵה עֵדִים בְּלִי סִי כו' ע"ש וְאִינוּ פְּלוּם. דְּלָא כ' תוֹס' רַק דְּלָא יְמַצָּא בְּקַל עֵדִים כְּשָׂאִין סִי וּמְתִיבָאֵשׁ אָבֿל לָא שְׂאִי אֶפְשֵׁר דְּלָא לִיְצַטְרִיף קָרָא לְהַכִּי: וְכֵן מֵה שְׁדַקְדַּק שָׁם וְכ' שְׁתַּמוּהָ מֵה שְׁהַתְּחִיל רַבָּא אִי כ' שְׁמֵלָה ה"א בְּעֵדִים דְּגוֹפֿן' כו' הָא גַּם אִי לָא הוּי כ' גַּם שְׁמֵלָה רַק פֿל אַבְיָדַת אַחִיף גַּם פֿן הוּי טַעִינן טַעוֹת זֵה דְּדוֹקָא בְּעֵדִים דְּגוֹפֿן' כו' וְהָאָרִיף בְּזֵה דְּשְׁמֵלָה לְמַעוֹטִי אֶתִי כו' ע"ש.

וְאִינִי יוֹדַע מֵה קִשְׂיָא לִי הָא רַבָּא קָאִי עַל הַמְשַׁנָּה וְאֶדְרַבָּה אִי לָא כ' שְׁמֵלָה פֿשִׁטָּא דְּלָא הוּי יְדַעִינן סִי אָנְפֿר וְגַם סִי דְּגוֹפֿיָה לָא הוּי יְדַעִינן. רַק לְהִיפּוּף פֿינן דְּכָבֵר תְּנִי בְּמַשְׁנָה דְּשְׁמֵלָה לְסִי אֶתִי אָמֵר דַּאֵעֵפ"כ לָא הוּי יְדַעִינן עֲדִינן סִי אָנְפֿר דֵּה"א וְנִקָּא בְּסִי דְּגוֹפֿן' וְצָרִיף חֲמוֹר שְׁמַחזִירִין גַּם בְּסִי אָנְפֿר.

וּמ"ש עוֹד דְּמְשַׁמְלֵה הוּי ס"ד דְּאֶתִי לְמַעוֹטִי חֲמוֹר בְּסִי אָנְפֿר. דְּנִיחוּשׁ לְשִׂאָלָה ע"ש.

אִין לְזֵה טַעַם פֿלֵל דְּשְׁמֵלָה אֶתִי לְהוֹרוֹת דּוּמְיָא כו' שְׁיֵשׁ לָהּ סִי. וּבְסִי אָנְפֿר לָא.

נוכל ללמוד מזה אבל שיהיה זה מיעוטדוחק גדול מה שאין צורך כלל: והנה בפשיטות נראה לפרש. דתמוה עוד דפתח בתרתי בעדים דאנפך וסי' דאנפך מספקא ליה כמ"ש תוס' וסינים קמ"ל דאפ"ל בסי' אנפך הא באמת מספקא ליה והוי לי' לסינים ג"כ בתרתי.

עוד קשה לקמן דפריה ואי חיישינן לשאלה תמור בסי' אנפך היכא מהדרינו. הא קאי אי סי' ל"ד ואז הגירסא בפרייתא בעדי אנפך.

אמנם י"ל לפי סברת הב"י וריטב"א ו"ל דאי סי' ל"ד לא מהני ט"ע או סי' מובהק דכלי דהחשש שאלה אף במה דלא מושלי מ"מ מגרע דלא הוי סי' מובהק לגבי המת רק כמו סי' אמצעי דכיון דסי' לאו דאוריית' וחיישי' גם לחשש רחוק שמזדמן פנה יש לחוש לשאלה ג"כ ע"ש.

ומה שקשה על דבריהם עיין מ"ש לקמן בעז"ה ליישב דבריהם. אבל עכ"פ הסברא פה. ונראה דמאי דמשני על הפריית' אי סל"ד אימא בעדי אנפך אינו מגי' כלל הפריית'. רק דמשני שהפ' תמור בסי' אנפך הוא עדי אנפך ונגד התמור הוי רק סי' שהוא סי' שהתמור שלו ע"י שיודעין שהאנפך שלו ממילא הוא חשש רחוק שאלה פנ"ל.

ומיקרי שפיר סי' לענין התמור דאין חוששין שיוזדמן ולמאי דמשני פנ"ל אמרי' דלא פסברת הב"י ה"ל רק באנפך דלא מושלי כו' חשיב סי' מובהק לגבי התמור דגם סי' מובהק אפ"ר שיוזדמן רק חשש רחוק הוא וכן אנפך דלא מושלי פנ"ל.

רק בס"ד סי' אנפך הוי קשיא לי' דמשמע סי' אמצעים ומשני בעדי אנפך דהפ' סי' דהוא סי' על התמור ע"י העדי אנפך פנ"ל. וא"ש דפריה אחשש שאלה בסי' אנפך היכא מהדרי' כיון דשאלה חשש גמור.

דהגרסא נשאר בפרייתא בסי' אנפך ומשני דלא שאילי אנפך והוי עדי אנפך סי' מובהק לתמור פנ"ל: וא"כ פאן לס"ד דל"ח לשאלה או דלא שאילי אנפך ממילא אי ס"ד י"ל דלא צריה קרא לעדי אנפך כלל.

דמסברא אף דחשש רחוק דשאלה עושה עדי אנפך לסי' אמצעי והא סי' דאורייתא ומהני סי' אמצעי דגופי' ממילא מהני עדי אנפך כיון שהאנפך ברור שלו הוי במה דלא מושלי עכ"פ לגבי התמור סי' אמצעי דמהני פנ"ל.

רק צריה קרא לסי' דאנפך דזה הוי ס"ד דלא מהני כיון שאינו רק סימן אמצעי על האנפך עצמו שוב חשש שאלה עושהו לסי' גרוע נגד התמור כיון שגם האנפך אינו ברור שלו. קמ"ל קרא דסי' אנפך מהני להתמור כמו אם הי' סי' אמצעי על התמור עצמו דלא מגרע חשש שאלה פנ"ל.

ומנושב שפיר דאמר רבא תרנוייהו דס"ד בעדים דאנפך אי סי' לאו דאורייתא לא מהדרי' דהוי רק סי' אמצעי לתמור. וכן אי ס"ד דמהני עדי אנפך לא הוי ידעי' סי' דאנפך שיועיל קמ"ל אפי' תמור בסי' האנפך ולשון זה פולל תרנוייהו אי ס"ד קמ"ל זה דמהני סי' דאנפך.

ואי סי' ל"ד קמ"ל דמהני עדי אנפך דנקרא ג"כ סימנין לגבי התמור רק דע"כ חשוב סי' מובהק. דהא בפרייתא קורא אותם סי' ומדוקדק הלשון שמקודם אמר סי' דאנפך.

ואח"כ סיים סי' האנפך כו' משום דקאי על התמור שסי' שהוא ש"פ ע"י האנפך פנ"ל. וגם ע"י העדי אנפך חשיב סי' פנ"ל: תוס' לגינת זנבו כו' אית בי' ש"פ פשיטא ואי לית בי' אימעט לקמן כו' קמ"ל שחייב לגזזה בעתה כו' והפני' נראה דאף דבשעת גיזה אינו ש"פ מ"מ אם לא יגזזו בעתה וגם אח"כ לא יגזזו יהי' ש"פ ההפסד שוב מחייב מיד ואף דמה שמתעלם עכשיו עדיין אין ההפסד ש"פ מ"מ אם יהי' הדין דמותר להתעלם לא יצטרך לגזזו גם אח"כ דגם אז יהי' פחות מש"פ שוב הוי' הלאו דלא תוכל להתעלם על ש"פ דע"י שלא יתעלם יהי' לו ש"פ לבעל האבדה פנ"ל.

וגזל פחות מש"פ מבואר גם פן בהה"מ ה' גזילה דהוי' פחצי שיעור דאסור מה"ת וכ"כ הסמ"ע רק התם ליכא לאו דהא עתה אינו עומד להצטרף. וגם די"ל דלא מיקרי כולל חזי לאצטרופי כיון שלא יהי' למפרע החצי פרוטה בכלל האיסור.

רק מאז ואילף ולא דמי לאכילה דמצטרף אכילה ראשונה פנ"ל. אבל פאן שינוי שפיר מיד האיסור דלא תוכל להתעלם כיון דאם יהי' רשאי יהיה הפסד פרוטה.

ומ"מ צריך ריבוי דקרא על זה פנ"ל: ומינשב בזה מה דקשיא לי מנ"ל הא דמבואר במשנה דמצא שט"ח ואגודה של שטרות דחייב להחזיר הא למ"ד דבר הגורם לממון לאו כממון חשבי' לשטרות אינו ש"פ כשאין הנזיר ש"פ דמה"ט פטור שורף.

וממילא כיון דממעטי' פרט לאבדה שאין בה ש"פ מנ"ל דמוצא שט"ח יהי' חייב בהשבה. וסתמא משמע במתני' דיש כל החיובים בשטר ככל אבדה לא תוכל כו' והשב תשיבם פנ"ל.

ואף למ"ד שורף שט"ח חייב מ"מ הא כ' תוס' ב"ק דאף דקי"ל דלא כר"ש בדבר הגורם לממון דלאו כממון מ"מ שטר ששונה למפור לכול העולם חשיב כממון וא"כ זה שפיר לגבי בעל האבדה אבל נגד המוצא לא מיקרי ממון אם פן למאי דבעי למימר בהי' ש"פ בשעת אבדה והנזלה דבעי' ומצאתה שבשעת מציאה יהי' ש"פ.

וא"כ לגבי המוצא אינו ש"פ פנ"ל. אף זה אינו דהפנונה שיהי' נגד המוצא ש"פ דהא אינו שלו.

רק הפי' שיהי' בשעת מציאה הפסד של בעל האבדה ש"פ והפני' מ"ד אשר תאבד הא בעינו ומצאתה היינו שבשעת מציאה יהי' נקרא אשר תאבד כו' ואף דרש"י פי' שיהי' נקרא מציאה היינו גם פן פנ"ל שיהי' נקרא שמוצא דבר של חבירו אבל הפנונה שנגד בעל האבדה יהי' נקרא מציאה.

אף למ"ד לאו כממון קשה פנ"ל. ועוד דגם למ"ד כממון מ"מ מפשט' דשה ומשמלה גמעט שטרות שאין גופן ממון דממעטי' בכל דוכתי.

ואף דכאן הוי' לכל אבדות אחיף כולל מוסף על הפרט דמרב' הפל מ"מ הא חזינו לקמן ל"א דאמר רבא לכל אבדות אחיף לרבות אבדות קרקע ואמר תניא דמסייע נדחי כו' ע"ש ופרש"י משום דמטלטלין דמי לפרטא דשה ושמלה כו' ע"ש.

וכיון דאיצטרף קרא לרבות קרקע א"כ שטרות גמעט דהא סברא יותר למעט שטרות מקרקע דמאן דדריש ריבוי ומיעוטי' גמעט שטרות ולא קרקע כמבואר: אף למ"ש י"ל

פינון דרבי קרא שור לגיזת זנבו אף שאינו ש"פ עתה חייב משום שיכול לבא לידי ש"פ אח"פ.

וקא זה רק גורם לממון אם פן חייבה תורה בהשבה דבר הגורם לממון ושפיר כ"ש שטרות דחייב בהשבה שהוא מיד דבר הגורם לממון בנדאי פנ"ל. ובכפשיטות י"ל פינון דקא דממעטינו אבידה שאין בה ש"פ הוא מאשר תאבד ופרש"י ו"ל שיהי קרוי אבידה כו'.

והפ"י הוא שחשוב אצלו שקרוי אבוד ממנו. א"כ ממילא שטרות דכיון שהם גורם לממון ונחשוב שקרוי אבוד ממנו ממילא הוי בכלל אשר תאבד דחייב אף שאינו ש"פ פנ"ל.

וקא דצריף לרבות אבידת קרקע נראה משום דנמצאתה דאתי לידי משמע הי סברא דאבידת קרקע שרואה שנהר שוטף שדהו כו'. אימעוט מנמצאתה דקא אינו באה לידו שום דבר.

ולכף מרבי לי דמ"מ בכלל לכל אבידת אחיף. וכיון דכבר איתרבי אבידת קרקע אף שאינו בא לידו שום דבר רק להציל חבירו מהפסד שוב ממילא גם שטרות בכלל דמ"מ מציל מהפסד ש"פ.

וכן בגט אשה משמע ג"כ דשייף ביה לא תוכל להתעלם בהשבה כשאר אבידה אף שאינו ש"פ פלל וגם גורם לממון אינו. מ"מ פינון שצריף לו וקרוי אבידה אצל בעל האבידה הוי בכלל אשר תאבד אף שאינו ש"פ.

ומצאתה גם פן נקרא דבשעת מציאה יש הפסד למי שהוא שלו פנ"ל: והש"מ כ' דמרבי גיזת זנבו אף שאינו ש"פ פינון דעיקר האבידה ש"פ כו' משמע דכמו דפרוטה נחצי הוי ממון גם הנחצי פרוטה דמחויב להשיב פרוטה נחצי.

פן ג"כ באביד' פינון שיש חיוב השבה על האביד' שש"פ יש החיוב עם הגיזה אף שאינו ש"פ. ואפשר דגם בב' דברים הדין פן חפץ א' הש"פ וא' אינו ש"פ של אדם א' שייף הלאו על הפל על הפרוט' נחצי אף שמה שמתעלם מהפחות מהפרוט' יהי אבידה שאינו ש"פ מ"מ חל החיוב על הפל ביחד פנ"ל.

עוד נראה פינון דיכולין למפור שיה לגזותיו ושור לגיזת זנבו וזה ש"פ. שוב אף שהגיזת זה אינו ש"פ עתה מ"מ נתחייב בהשבה בכל השור אף הזכות שיש בו לענין הגיזה פינון שזכות זה ש"פ ממילא פל הגיזה בכלל האבידה מהשור ושה.

ומרבינו שפיר שור לגיזת זנבו היינו שמתחייב מיד בהשבה של השור אף לענין הגיזה פנ"ל: ומינשב מה שתמה הפ"י דילמא אתי שיה לגזותי' שבח גיזה שנעשה אחר יאוש דלמ"ד יאוש לא קני בגזילה דבאיסורא אתי לידו א"כ לענין השבח גיזה שאחר יאוש הי' שפיר קני דבהיתירא אתי לידי' קמ"ל שיה יתירא דחייב ואם הדין באמת דפטור הו"ל לפו' להשמיענו והניח בצ"ע: ולע"ד לק"מ.

דקא ודאי טלה ננעשה איל ושאר שינויים ודאי שהוא של בעל הטלה דקא החפץ של בעלים לכל השינויים שיהי' ממנו. רק בגזלן גלי קרא כאשר גזל דמה שאינו כאשר גזל אינו חייב להחזיר ומה"ט שינוי קונה.

וילכך שבת גינה אין הגזלן משלם דמעולם לא נתחייב בהשבה על מה שהי' אחר הגזילה. ואף דהא הי' בה זכות מיד למפור לענין הגינה א"כ גזל זה ג"כ פנ"ל.

מ"מ פיון דשינוי קונה א"כ על זכות זה לכשישתנה אין עליו מיד חיוב השבה כלל. רק כמו שהוא בשעת גזילה מקרא דאשר גזל פנ"ל.

משא"כ במוצא אבידה לא שינוי דנימא על השבת גינה שאח"כ דמיקרי בהיתירא כו' דלא נתחייב בהשבה ויהי' יאוש קונה דז"א פיון דבגוף האבידה אין יאוש קונה שנתחייב בהשבה א"כ הא נתחייב על הפל גם על הזכות שיש בה לענין הגינה ומה בכך שנושתנה הא פל השינויים הם של בעל השדה ונתחייב מיד בהשבה גם לגזותי פנ"ל וממילא אין היאוש קונה כלל כמו גוף האבידה וכיון דמרבני גינות זנבו לא צריך שיה' לגזותי פנ"ל ופשוט.

וכ"ש למ"ש הרמב"ן ז"ל בטעם דלא קני באבידה יאוש שהוא כמו בנד בעלים ע"ש: גמ' איבעי' להו סי' דאורייתא או דרבנן נ"מ לאהדורי גט אשה בסי' א"א דאורייתא מהדרינן כו' לא מהדרינן פי עביד רבנן תקנתא כו'.

יש לדקדק מה לו להזכיר לאהדורי גט כו' אי מהדרינן כו' הא עיקר הספק אי סמכינן על סימנין באיסור או לא. והוי' לי' למימר אי מתירין אותה ע"י הסי' אי לא סמכינן להתירה שיה' עיקר האיבעיא ולא לענין להחזיר לה הגט.

ונראה דבדיוק הזכיר הגמ' פנ. דהנה קשה פיון דלא ידע' סי' מן התורה לסמוך עליהם רק מאבידה.

וא"כ כמו דילפינן חזקה מה"ת ורוב מה"ת ומ"מ לא מהני להוציא ממון. וכן קורבא דאורייתא ואעפ"כ רובא עדיף וחזקת ממון עדיף פנ"ל.

א"כ א"א ללמוד מאבידה רק שהוא כמו חזקה או קורבא דסמכינן מה"ת פשאין חזקה פנגדה. וילכך באבידה דלא מיקרי מוצא אבידה מוחזק כמ"ש תוס' בכמה דוכתי מהני הסימנין לברורי של מי הוא.

אבל מנ"ל שיהיה מועיל נגד חזקת א"א: ובאמת כ' תוס' חולין צ"ו ע"א פשמעידין עדים דפלגיא דהאי סימנין והאי סימנין לנה מפלוני מנה אין מוציאין ממון ע"י הסימנין פדאמר בש"ס התם לפשיטות דלא קטלינן לי' פלגיא דהאי ס' קטל כו'.

וא"כ פיון דקי"ל אין דבר שבפירוה פחות מב' דילפינן דבר דבר ממון. א"כ אם יעידו עדים פלגיא דהאי סימנא גירש את אשתו לא נתיר אשת זה שיש לו אלו הסימנין.

דהוי' ממש כהנ"ל דלנה פיון דילפינן דבר ממון כו'. א"כ למה בעי' למימר דיועיל בגט להתירה נגד חזקת א"א ונדבר שבפירוה פנ"ל: אמנם תוס' הקשו שם משט"ח היאך מחזירין בסימנין הא אין מועיל להוציא ממון ותירצו דלא דמי שטר שאין אדם מוחזק בו שיאמר שלי הוא מהדרינן שפיר אבל ממון שביד הבעלים אין להוציא דה"נ לא הוי מפקינן חפץ אי אתי סהדי דהאי חפץ דהאי סימנא דפלגיא הוא כו' ע"ש.

ואף דבשט"ח הספק בין המלנה ללנה ממי נפל א"כ מהני הסי' להוציא ממש. ע"כ דס"ל
פינו שאין דנין עכשיו אם חייב הלנה או פרע רק שדנין על השטר ממי נפל הוי כשאר
אבידה שאין א' מוחזק ומהני הסימנים שמחזיקינן ששל המלנה הוא ומחזירין לו.

ואף שאח"כ המלנה גובה בשטר זה ומוציא ממון זה ממילא מאחר שהשטר בידו פנ"ל.
דכמו כשמוציא בעצמו השטר שאבד יכול להוציא ממון.

ממילא הספק על השטר הנמצא למי שהחזיר אין הספק על הוצאת הממון רק על חזרת
אבידה וממילא כשמחזיקין שהוא של המלנה מחזירין לו ומוציא הממון בשטר ולא
בהסימנים כמו שהי' מוציא ממון בשטר שבידו כשלא אבדו פנ"ל.

וכן מוכח מש"ס פ"ק דב"מ דף ז' ב' אדוקין בשטר כו' דקי"ל יחלקו כמו שנים או חזון
בטלית כו'. ולמה זה הא לענין הממון המוציא מחבירו ע"ה ניד בעה"ש עה"ת בספק ואיך
יוציא מספק שמה מלנה ומה מדמי לב' או חזון בטלית ששניהם מוחזקין משא"כ בשטר
שהלנה לבדו מוחזק.

וע"כ דלא מיקרי כלל עכשיו שדנין על הוצאות ממון רק חשבינן על השטר כשאר
אבידה. והמחצה שמוחזק הוי כאלו לא אבד כלל מאחר שהדין יחלקו.

וממילא מוציא מחצה הממון בשטר. ואף דתל' הא בהא מ"מ לא מיקרי שדנין על הממון
פנ"ל וממילא גם בסימנין כ' תוס' שפיר פנ"ל דלא מיקרי זה שמוציאין ממון בסימנין
רק דמהני סי' להחזיר השטר למלנה להחזיקו בשלו כשאר אבידה וממילא גובה בשטר
כאלו לא אבדו פנ"ל.

וכמו שכ' הרמב"ם ז"ל באיסור שהחזק ע"פ ע"א שזה חלב דלוקין עליו ע"ש פט"ז מה'
סנהדרין ופ"ג מה' שגגות: וא"כ ממילא מיושב בגט ג"כ דמהני לאהדורי גט אשה בסי'
אי סי' דאורייתא ואף שהוא להוציא מחזקת א"א ודבר שבפירו דילפינו דבר ממון
שהוא כמו להוציא ממון.

פינו שאנו דנין רק ממי נפל הגט ולמי להחזיר וזה עדיין אינו להוציא מחזקתו כלל וגם
דבר שבפירו לא מיקרי רק של מי הגט. שפיר מהני הסימנין להחזיר ולהחזיקו של
אשה.

דקא גם בממון כה"ג מהני ודשב"ע דבעי עדים רק דילפינו ממון פנ"ל. ואח"כ שפיר
ניסת בגט זה מאחר שהגט בידה וכאלו לא אבדה אותו ממש כמו בממון פנ"ל: ומיושב
שפיר לשון הש"ס נ"מ לאהדורי גט כו' ולא אמר נ"מ אי סמכינן להתיירה כו' דז"א דזה
לא הי' מהני אף אי ס"ד להוציא פנ"ל מחזקת א"א בדבר שב"ע כו'.

רק דמהני להחזיר הגט וממילא מותרת פנ"ל: ואף דלקאורה הא נזיר הגט אינו ש"פ
ואימעות אבידה שאין בה ש"פ מהשבה. רק גט משום שצריך לה להנשא הוי בכלל
אבידה.

א"כ גוף ההשבה הוי רק משום הקיטר וכינון שאין הסי' מועיל להתיירה איך נימא דמהני
לענין החיוב השבה ואין דנין עתה על הקיטר להנשא הא אם לא נדון על הקיטר אין כאן
חיוב השבה כלל שאינו ש"פ וע"כ דנין בסי' רק מצד הקיטר פנ"ל.

ז"א דגם בְּשֵׁטֶר שְׂיִיף פנ"ל דְּהַנְיִיר אִינוּ ש"פ רַק לְגַבּוֹת וְצָרִיכִין לְדוֹן עַל הַגּוֹבְיִינָא. וְע"כ דמ"מ פִּינּוּן שֶׁהוּא בְּאַמַּת דְּבַר הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן חָשׁוּב אַבְיָדָה וְכִינּוּן שְׁנִיקְרָא אַבְיָדָה דְּנִין פְּמוֹ עַל שְׂאָר חַפְזִין.

וְעוֹד דְּגַם אִם לֹא הִיא חַיּוּב מ"מ רִשְׁאֵי לְהַשְׁיִיב לְמִי שֶׁהוּא שְׁלוֹ וְשִׁפּוּר מְהֵנִי הַסִּמְנִין פִּנ"ל. מְמִילָא גַם בְּגִט מְהֵנִי פִּנ"ל: אָמְנָם א"כ בְּעֵינֵי מִיתָה דְּדִינִיק מִתְנִי דְּאִין מְעִידִין כּו' אַע"פ שְׂיִישׁ סִי בְּגוּפוֹ וּבְכַלּוֹ דְּסִי לָאוּ דְּאִוְרִייתָא אַבְל אִי סִמְנִין דְּאִוְרִייתָא שְׁפִיר מִתִּירִין מִה"ת וְהָא הָתָם מְמַשׁ מְעִידִין פְּלִנְיָא דְּהָאִי סִי וְהָאִי סִמְנָא מִתְּ לְהַתִּיר אֶת אֲשֵׁתוֹ דְּהוּא דְּבַר שְׁבַעְרֹנָה וְנִגְדַּת הַחֲזָקָה וְלָמָּה יוֹעִיל אַף אִי ס"ד.

וְכִמוֹ פְּלוּנֵי שְׂיִישׁ בּוֹ סִי אֵלּוּ גְרִישׁ אֲשֵׁתוֹ שְׁלֵא הִיא מוֹעִיל לְהַתִּיר אֲשֵׁת זֶה שְׁמִפִּירִין בְּסִי אֵלּוּ פִּנ"ל לְאֵף לְמ"ש הָרִי"ף ז"ל פ' הַחֲזוּלָן דְּקִי"ל וְאֲשֵׁת מוֹדְעִינָהּ דְּאֲחִנָּה דְּמִיתָנָא הוּא וְהַלְכָתָא אֲפִילוּ ע"פ קְרוּב ע"פ אֲשֵׁה כּו' גִּילּוּי מִקְלָתָא בְּעֵלְמָא הוּא וְכ' הָרִי"ף הִפִּי דְּלָאוּ אֲמִילָתָא דְּאִיסוּרָא קְמִסְהִדִי.

וְלָאוּ אֲמִמוּנָא מְסִהִדִי אֲלָא מְלִתָּא בְּעֵלְמָא הוּא דְּמַגְלִי דְּהִדִּין נִיהוּ גְבָרָא פְּלוֹן וְהִדָּא אִיתָתָא פְּלִנְיָתָא. וְכִינּוּן דְּמוֹדַע לְהוּ הָכִי הָרִי אִיתְחַזְזִיק גְּבִי דְּהוּא סְהִדִי מְפִנְמִי דְּהָאִי קְרוּב כּו' דְּהָאִי נִיהוּ פְּלִנְיָא כּו' וְשָׂרִי לְמִקְסָמָּה וְלְמִסְהָד כּו' בִּין לְמִקְלָתָא דְּאִיסוּרָא וּבִין לְמִקְלָתָא דְּמִמוּנָא כּו' וְדוּקָא הִיכָּא דְּלִיכָּא חֲשָׁדָא כּו' ע"ש: וְא"כ לְפִי פְּשָׁטָן שֶׁל דְּבָרֵי הָרִי"ף ז"ל הוּא מְמַשׁ בְּסִמְנִין ג"כ פִּנ"ל דְּכִינּוּן דְּסִמְנִין דְּאִוְרִייתָא וּמְהֵנִי הִיכָּא שְׂאִינוּ נִגְדַּת חֲזָקָה וְשְׁלֵא בְּדָבָר שְׁבַעְרֹנָה עכ"פ מְמִילָא שְׁפִיר יְכוּלִין לְהַעִיד ע"י סִמְנִין פִּינּוּן שְׂרָאוּ הַמַּת וְהַפִּירוּ בְּסִמְנִין שְׁנֵיהּ פְּלוּנֵי וְאִין זֶה לֹא נִגְדַּת חֲזָקָה וְלֹא בְּדָבָר שְׁבַעְרֹנָה רַק לִידַע מִי הַמַּת דְּהִדִּין הוּא גְבָרָא פְּלוֹן כִּינּוּן שֶׁהוּא רַק בְּיָרוּר מִי הוּא וְלָזֶה מְהֵנִי הַסִּמְנִין פִּינּוּן דְּסִי דְּאִוְרִייתָא מְמִילָא אִיתְחַזְזִיק גְּבִי הִנּוּ סְהִדִי דְּהִדִּין גְבָרָא פְּלוֹן וְשׁוּב רִשְׁאִין לְמִקְסָמָּה עַל זֶה וְלֹאסְהִיד אַף בְּדָבָר שְׂצָרִיף עֲדוּת גְּמוּר וְדָבָר שְׁבַעְרֹנָה וְשִׁפּוּר מְעִידִין שְׁמַת בְּעֵלָה לְהַתִּירָה מְמַשׁ דְּבָרֵי הָרִי"ף הַנִּזְכָּר.

פִּינּוּן שְׁהוּחֻזְק אֲצֵל הַעֲדִים גּוּף הַבְּיָרוּר שְׁנֵיהּ הוּא. וְדִינִיק שְׁפִיר דְּאִי ס"ד לְעַנְיָן הַבְּיָרוּר מְמִילָא מְהֵנִי לְהַעִיד לְהַתִּיר פִּנ"ל: אָמְנָם פִּי דְּבָרֵי הָרִי"ף ז"ל לְמ"ש הָרִיב"ש סִי קפ"ב דוּקָא הִיכָּא שְׁהוּחֻזְק ע"פ קוּדָם שְׁבָא לְחַלּוֹץ אַבְל בְּשַׁעָה שְׁבָא לְחַלּוֹץ לֹא מְהֵימְנִי וּמִיִּקְרִי דִּשְׁב"ע ע"ש.

וּמְמִילָא בְּסִמְנִין שְׂאֵנוּ דְּנִין עֲלֵיהֶם לְהַתִּיר לֹא הִיא מְהֵנִי: אַף מְבִנְיָר בְּב"י אַה"ע סִי קנ"ז. דְּאִין פִּן דַּעַת פִּל הַפּוֹ וְכִן קִי"ל סְתָמָא בְּש"ע שְׁם דְּאַף בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה נְאֻמָּנִים.

אוּלָּם לֹא נִתְבָּאָר פִּי דְּבָרֵי הָרִי"ף אִם פִּינוּנָתוֹ דְּמִקְלָתָא דְּעֵבִידָא לְגִלוּנֵי לֹא מְשַׁקְרִי וּמְהֵנִי לֹא הִנֵּה צָרִיף הָרִי"ף לְהַאֲרִיף דְּלָאוּ אֲמִילָתָא כּו' מְסִהִדִי הוּל"ל מִקְלָתָא דְּעֵבִידָא לְגִלוּנֵי פִּנ"ל וְהָא פִּינּוּן דְּבָא לְחַלּוֹץ וְהַקְרוּב מְעִיד שְׁנֵיהּ אַחִיו וְרֵאוּי לְחַלּוֹץ מְעִיד עַל דְּבַר שְׁבַעְרֹנָה וְאִתְחַזְזִיק.

וְאִם נְפָרֵשׁ פִּינוּנָתוֹ מְשׁוּם שֶׁהוּא קוּדָם הַחֲלִיצָה עֲדִינּוּן מְמִילָא גַם עֲדוּת זֶה שְׂרָאוּי לְחַלּוֹץ אִינוּ דִּבְשַׁב"ע עֲדִינּוּן דַּע"י עֲדוּתוֹ אִינָה מוֹתְרַת רַק רֵאוּי לְחַלּוֹץ וְגַם עֲדִינּוּן אִינָה מוֹצִיאָה מְחֻזְקָתָה רַק שְׁתוֹעִיל הַחֲלִיצָה וְהָא לְעוֹלָם הִנֵּתָה בְּחֻזְקָתָה שְׁתוֹעִיל הַחֲלִיצָה כְּשִׁיבָא אַחִיו

וּלְכֹהֵן מְהֵנִי: וְהִינֵה נִרְאָה דְתַלְיָ' זֶה בְּמַחְלֻקַת רַמְבַּ"ם וְרַאבְ"ד וְכַמ"ש הֵרָא"ש פ"ב דְקַדְוִשִׁין דְשְׁלִיחוֹת הוֹלְכָה א"צ עֵדִים לְרַמְבַּ"ם ו"ל מְשׁוּם דְלֹא הָוֵי גָמַר הַדְּבָר שְׁבַעְרֹנָה עֲדִינָן שְׂאִינוּ רַק שְׂהוּא שְׁלִיחַ רְאוּי לְגַרְשׁ ע"ש וּמִמִּילָא גַם בְּאַחֵיו שְׂרָאוּי לְחַלְוִן ג"כ פנ"ל.

אוּלָם לַהֲנַ"ל מִמִּילָא אַחַר הַחֲלִיצָה כְּשֶׁחֲלַץ א' וּמַעֲיֵד אַח"כ קָרוּב שְׂזָה הוּא אָחִיו וְדַאי לֹא הִיָּה מְהֵנִי דְכָבֵר הוּא דִשְׁב"ע וְאִיתְחַזֵּיק וְהַעֲדוֹת לְהוֹצִיא מִחֻזְקָה פנ"ל. וְא"כ מִמִּילָא בְּסִימָנִים שְׂזָה הַמַּת שְׁכָבֵר הוּא לְהַתִּיר הִי נִקְרָא, שְׁפִיר נִגְדַּת הַחֻזְקָה וְדִשְׁב"ע פנ"ל.

אֲמַנָם בְּשְׁלִיחַ קַבְלָה מִבְּנֵי אָרְ בְּמִשְׁנֵה לְהַדְיָא דְצָרִיף עֵדִים וְכ' הֵרָא"ש ו"ל שְׁם שְׂאִין סְבָרָא כָּלֵל לְחַלְקָה דְהָא גַם בְּשְׁלִיחַ קַבְלָה ג"כ אִינוּ הַגָּמַר דִשְׁב"ע רַק שְׂזָה רְאוּי לְקַבֵּל הַגָּט. וּבַעֲז"ה כְּתַבְנוּ שְׁם טַעַם וְגַם בְּרִישׁ גִּיטִין אָמַר בַּגְמ' דְהַעֲדוֹת שְׂהַגָט נִכְתַּב לְשִׁמָּה מִיִּקְרִי דְבָר שְׁבַעְרֹנָה וְאִיתְחַזֵּיק.

וְהָא ג"כ רַק עֲדוֹת שְׂרָאוּי לְגַרְשׁ בְּגָט זֶה פנ"ל: וְהִינֵה נִרְאָה הַחֲזִילוּק כַּמ"ש הֵרַמְבַּ"ם פ' ט"ז מֵהַל' סִנְהֶדְרִין שְׂהַאֲסוּר עֲצָמוּ בְּעַד א' הַחֻזְקָה כְּשֶׁמַּעֲיֵד שְׂהוּא חֶלֶב הַחֻזְקָה וְלוֹקָה אַח"כ הָאוּכְלוּ ע"ש הַגַּם שַׁכ"מ לֹא כְּתַב מֵהֵיכָן.

הֵן דְבָרֵי הַיְרוּשְׁלָמִי סוּטָה פ' מִי שְׂקֻנָּא. לַמ"מ דְּוָקָא כְּשֶׁמַּעֲיֵד וּמוֹעִיל עֲדוֹתוֹ לְעַנְנָן אִיסוּר דַּע"א נֶאֱמָר שׁוֹב הַחֻזְקָה וְלוֹקָה אַח"כ.

אֲבָל כְּשֶׁאִין עֲדוֹתוֹ עֲדוֹת כָּלֵל רַק לְעַנְנָן זֶה כְּשִׁיחֵי' דְבָר שְׁבַעְרֹנָה אִף קוֹדֵם הַמַּעֲשֵׂה לֹא מְהֵנִי. וּלְכֹהֵן בְּגָט שְׂאִין עֲדוֹתוֹ כְּלוּם בְּמָה שְׁנִכְתַּב לְשִׁמָּה רַק לְעַנְנָן זֶה שְׂרָאוּי לְגַרְשׁ בּוֹ וְלְהַתִּיר דִּבְשַׁב"ע.

לְכֹהֵן מִיָּד אִינוּ נֶאֱמָר אִף קוֹדֵם הַגָּט דְהָוֵי כְּמַעֲיֵד עַל דְבָר שְׁבַעְרֹנָה וְאִיף יֵהִי נִקְרָא הַחֻזְקָה מִיָּד אִינוּ נֶאֱמָר וְלֹא הַחֻזְקָה כָּלֵל. וְדוּקָא בְּחֶלֶב שְׁנִכְתַּב לְעַנְנָן שְׂהֵי' אִיסוּר פנ"ל.

מְהֵנִי אַח"כ לְלִקּוֹת פנ"ל. וְכֵן בְּשְׁלִיחוֹת קַבְלָה דְאִינוּ מוֹעִיל כְּלוּם רַק כְּשִׁיכְתַּב הַגָּט שְׂתַהֲנִי' מְגִרְשֵׁת לֹא מְהֵנִי ע"א פנ"ל.

וּלְכֹהֵן כ' הֵרִי"ף שְׁפִיר גְּבִי חֲלוּצָה דְעֲדוֹתוֹ דְאַחְנָה דְמִיתְנָא הוּא מְהֵנִי ג"כ לְעַנְנָן אִיסוּר הַקְּרוּבוֹת וְכַ"ג מִמִּילָא הַחֻזְקָה וּמְהֵנִי אַח"כ לְחַלְוִן ע"פ עֲדוֹתוֹ פנ"ל. וְא"כ בְּסִימָנִין אִו ע"א שְׂזָה הַמַּת הוּא פְּלוּנִי שְׂאִינוּ מוֹעִיל רַק אִו לְהַתִּיר אֲשֶׁתוֹ אִו לְנַחֲלָה בְּמָה שְׂהוּא דִשְׁב"ע אִו מְמוֹן דְלֹא מְהֵנִי פנ"ל: אֲמַנָם בְּאַמַּת אִין לְשׁוֹן הֵרִי"ף ו"ל מִתְפָּרֵשׁ כֵּן כָּלֵל דְהָא כ' דְלָאוּ אֲמִלְתָּא דְאִיסוּרָא וְלָאוּ אֲמִלְתָּא דְמִמְנוֹנָא מְסַהֲדִי וְלַהֲנַ"ל אֲדַרְבָּה רַק מְהֵנִי שְׁמַעֲיֵד עַל אִיסוּר מְהֵנִי פנ"ל וְאִי כְּוֹנָתוֹ עַל אִיסוּר דִשְׁב"ע הָוֵי לִי לְפָרוּשִׁי עַל דְבָר שְׁבַעְרֹנָה וְע"כ אִין הַפִּי' פנ"ל: וְכֵן הֵרַמְבַּ"ם ו"ל פ"ד מֵה' יְבוּם ה' ל"א כ' וּמַעֲיֵדִין עֲלֵי' כו' וְאַפְּקִילוּ אִשָּׁה אִו עֶבֶד וְקָטָן כו' אַחֵי פְּלוּנִי כו' וְחוּלְצִין עַל פִּיהֶן מִשָּׂא"כ בְּשָׂאָר עֲדוֹת שְׁל תוֹרָה בֵּין לְעֲדוֹת מְמוֹן בֵּין לְעֲדוֹת אִיסוּר שְׂזָה דְבָר הַעֲשׂוּי לְהַגְלוֹת הוּא וְאַפְּשָׁר לִידַע אֲמַתַּת הַדְּבָר שְׁלֹא מְפִיחֵן כַּמ"ש בְּסוּף ה' גִּירוּשִׁין פנ"ל.

וְנִרְאָה בְּעֵלִיל שְׂהוּן דְבָרֵי הֵרִי"ף הַנַּ"ל דְלָאוּ אֲמִלְתָּא דְאִיסוּרָא כו' וְא"כ כֵּינָן דְטַעֲמָא מְשׁוּם מִיְלְתָא דְעֵבִידָא לְגִלוּנֵי הִיָּה לוֹ לְרִי"ף ו"ל לֹאֵר רַק מִיְלְתָא דַע"ל"ג לֹא מְשַׁקְרִי וְלֹא

היא צריכה לכל האריכות: ואגב נבאר בעזה"י דברי הרמב"ם ז"ל סוף ה' גירושין שנתחבטו בו פל האחרונים ז"ל וגם מן הראשונים ז"ל הריב"ש סי' קפ"ב וסי' קנ"ה ע"ש שכ' אל יקשה כו' שהתירו חכמים הערנה התמורה בעדות אשה או עבד ושפחה או עפ"ם מסל"ת כו' שלא הקפידה תורה על העדאת ב' עדים ושאר משפטי העדות אלא בדבר שא"א יכול לעמוד על בור"י אלא מפי העדים ובעדותן פגון שהעידו שזה הרג את זה או שזה הלנה לזה אבל דבר שאפשר לעמוד כו' שלא מפי העד הזה ואין העד יכול להשמיט אם אין הדבר אמת פגון זה שהעיד שמת פלוני לא הקפידה תורה עלי' שדבר רחוק הוא שיעיד בו העד בשקר כו' לפיכך הקילו חכמים בדבר זה והאמינו בו עד א' מפי שפחה ומן הפתב כו' עגונות כו' ותמוה מאוד שהתחיל בדאורייתא דמשמע מטעם מילתא דעבידא לגלויי נאמן מה"ת ומסיים שהקילו חכמים כו' משום עגונות כו' דהוא מדרבנן וכן מה שתמהו הה"מ וכ"מ איך פשוט לי' משום מילתא דעבידא לגלויי הא איבעיא בש"ס דף קט"ז טעם ע"א אי משום מילתא דעל"ג כו' או דדייקא ומינסבא ולא אפשרטא והוא עצמו פסק בע"א בקטטה כספיקא דבעיא הנ"ל.

ועוד פל אריכות לשון הרמב"ם אינו מובן כלל: ונראה לע"ד בעזה"י. דהנה מאחר שכ' הרמב"ם שם בה' יבום ג"כ כמו שבארנו סוף הל' גירושין נראה ברור דחד טעמא הוא כמו בחליצה ע"פ קרוב כו' וכפ"י הרי"ף בהא דאשתמודעניהו פנ"ל וגם שם בש"ס פ' החולץ דאמר והלכתא גלוי מילתא בעלמא הוא נאפילו קרוב כו' ולפ"י המפרשים ז"ל משום מילתא דעבידא לגלויי כו' למה שינה הש"ס לשונו לומר גלוי מילתא כו' הול"ל מילתא דעל"ג כדאמר בכל דוכתי שזה עיקר הטעם דנאמניו פנ"ל והנה, בכמה מקומות מצינו דעדים שפסלתן התורה אף דקים לן דלא משקרי גזה"כ דפסולין מ"מ ופ' הכותב דאמר ר"פ פגון אבא מר ברי דקים לי בגוני' קרענא לשטרא אפומא מתמה הש"ס קרענא ס"ד הא כ' ע"פ ב' עדים כו' אלא מרענא כו'.

ומאי התימה הא בממון לא בעינן עדים רק לאמתת הדבר ואי פרוע פטור אף שאין וכיון דקים לי' דלא משקר למה לא קרענו וע"כ דגזה"כ כשלא לסמוך על הע"א אף דקים לן כו'. וכן ב"ב סוף פ' מ"ש קנ"ט גבי הי' יודע לו עדות עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו דהוא אינו מעיד על כ"י נאחרים מעידין על כ"י ואמר דגזה"כ דלא יעיד לחתנו דהא משה ואהרן דנדאי לא משקרי ואעפ"כ פסולין אלא גזה"כ הוא כו' ע"ש וכן פסקו פל הפוס' שם.

דלענין גוף העדות להעיד על כ"י פסולין ולענין שנחוש שמא הקדימו עכשיו על קודם שנעשה קרוב לא חיישינן ואף שלא הוחזק כו' מקודם דקרובים לא פסילי מחשש שקר רק מגזה"כ אבל לענין חשש שהקדימו לא חשדינן כלל להו פנ"ל.

ולכאורה אינו מובן הא ע"כ הגזה"כ הוא דאף שאצלנו מסבך' הן בחזקת שאומרים אמת מ"מ לא נסמוך עליהם ונחשנב אותם לחשש משקרים. דאם אמת למה לא נחייב את זה ע"פ עדותם הא מ"מ חייב גם בלי עדים.

וע"כ פנ"ל דגזה"כ שלא להאמין להם. וא"כ ממילא למה נוציא ממון כשלא הוחזק כ"י דאין חוששין שהקדימו הא גם זה בכלל הגזה"כ שלא להאמין להם ונחשנב אותם למשקרים ושמא לא העידו כלל קודם שנעשה קרוב פנ"ל.

וע"כ צ"ל ששעל גוף העדות זה הוא הגזה"כ ע"פ ב' עדים כו' ולא יומתו כו' וכשנדין לחייב ע"פ אלו ע"י דקים לן דלא משקרי א"כ אנו מחייבין ע"פ עדות אלו שגזה"כ לפסלן ושללא לסמוך עליהן. משא"כ בהספק שמו הצד שאנו מסופקין אם תתמו קודם שנעשו קרובין וכבר העידו או שהקדימו עתה.

ע"ז שפיר סומכין בבירור שאינם משקרין ולא הקדימו. ויש פאן ע"פ ב' עדים פיון שפבר העידו וזה אינו פלל בכלל הגזה"כ דגזה"כ הוא רק על גוף העדות לחייב אבל מה שדנין אם יש פאן עדים או לא ולהחזיק השטר בחזקת שלא הקדימו וכבר העידו שפיר מחזקינין ע"פ הבירור שע"י הקרובים שפחזקת שמוחזק לנו שאינם משקרים פנ"ל ושפיר מוציאין ממון אח"פ ע"פ עדים פשרים פנ"ל פיון שפבר העידו קודם פנ"ל.

אבל לגוף העדות גזה"כ דלא מהני קים לן דלא משקרי ולכך מתמה שפיר קרענא ס"ד. הא כ' ע"פ ב' עדים כו' דלא מהני קים לי' פנ"ל.

וכ"כ הר"ן ז"ל גיטין גבי שטרות העולים בערכאות כו' דתקנות חכמים הוא דמה"ת פיון דפסולין לא מהני מה דקים לן דלא משקרי דהא משה ואהרן כו' פסולין ע"ש: וא"כ קשה פאן בדבר שבערוה שצריך עדים מה"ת מה מהני דהוי מילתא דעבידא לגלויי דלא משקרי הא אף במאי דקים לן דלא משקרי מ"מ גזה"כ שלא להאמין לעדים פסולין או ע"א אף דקים לן פנ"ל: אמנם באותן הדברים שזה המת או שזה אחי פלוני היכא שהיו מעידים ששלא הי' נוגע פלל לאיסור שלא הי' פלל אשה לזה וכה"ג שלא הי' עליו פלל שם עדות לדבר ערוה.

ודאי דלא הי' שייך אין דשב"ע פחות מב' ולא ע"פ ב' עדים יקום דבר דאיזה דבר יש פאן על פיהם. וא"כ לכאורה הי' נקרא הוחזק שזה מת או שזה אחיו דהי' מועיל לחלוץ ולהתיר.

רק דבכל מקום בתורת עדות. ודאי דאם אין העדים מעידים על שום דבר המועיל אין עליו שם עדות פלל וא"א לדין ע"פ עדות זה כשנצטרף לסמוך עליו שוב בתורת עדות. והא אמר בסנהדרין דף ל' מאן דפליג אר"נ דאין מצטרפין דע"א פי אתי לשבועה אתי כו' ולכך אינו. מועיל לחייב ממון על פיו להצטרף עם העד הב' כו' ומה בכך שאתו רק לשבועה מ"מ יש פאן ב' עדים.

וע"כ בעד שמעיד במה שאינו מועיל פלום אינו עדות שנסחייב על ידו אח"כ דלא נקרא עליו שם עדות רק פשמתפונן להעיד לאיזה דבר ואף ר"נ אמר התם דמיד לממון אתי ע"ש דמבואר דסבר ג"כ פנ"ל.

וכן בחצי דבר הטעם פנ"ל שלא הועיל פלום. וכן דילפינו מנהוא עד לענין קרבו שבועה דאם לא נגיד במקום שמגיד מתחייב דנקא חשוב עדות.

ונה פשוט שעדים שאמרו אף לפני ב"ד דרף שיחה איזה דבר שלא הי' נוגע אז לעדות ולא נתפוננו לעדות שאינו מועיל פלל, (שו"ת) בתורת עדות. וא"כ באותן דברים פגון שמעיד ע"ת שמת פלוני דאם לא הי' נוגע פלל שום עדות שלא ידע אם יש לו אשה

וכה"ג אז אם ע"פ הדין לא הי' נקרא עדות כִּלְל לדין ע"פ זה ולהתיר אשתו של פלוני כִּינן דדשב"ע הוא ואין כאן עדות.

כִּינן שְׁלֵא נִתְכַּוְּנָה זֶה לְשֵׁם עֵדוּת כִּלְל. וְעַכְשָׁיו שְׁנִצְטָרֵךְ הַדְּבָר בְּתוֹרַת עֵדוּת לֹא מֵהֵנִי לְדִין ע"פ כִּלְל וְהִי צָרִיךְ שִׁיתְכַּוְּנוּ לְעֵדוּת לְהַתִּיר אֶשְׁתּוֹ וְכֹה"ג: וְהֵנָּה בַּע"א שְׁמַת פְּלוֹנִי לְכַאוֹרָה גַּם מִן הַתּוֹרָה דְּאִמְרֵינוּ דְּלֹא מֵהֵנִי מִשּׁוֹם דְּהֵנִי דְּשַׁב"ע וְאִיתְחַזֵּיק כּו' אוּ בְּחִלְיָצָה שְׁזָה אַחֵי פְּלוֹנִי כַּנ"ל.

אִךְ כִּלְל זֶה אִם נָדִין עַל עֵדוּתוֹ מִצַּד שְׁפָא לְהַעֲיִד שְׁזָה רְאוּי לְחַלּוֹץ וְלְהַתִּיר דְּשַׁב"ע מִיִּקְרִי גַם כּוֹנֵם מְעִיד עַל דְּשַׁב"ע כַּנ"ל. אִךְ כִּינן דְּאֶפְשָׁר לְדִין עַל עֵדוּתוֹ רַק ע"ז שְׁזָה אַחֵיו שְׁל פְּלוֹנִי כְּמוֹ אִם לֹא יָדַע הָעֵד כִּלְל שְׁיֵשׁ צוֹרֵךְ לְחַלּוֹץ דֵּהִי מֵהֵנִי עֵדוּתוֹ לְהִיּוֹת הַחֻזְקָה שְׁזָה אַחֵיו דְּזָה אִינוּ דְּשַׁב"ע.

וְהִיוּ רִשְׁאֵין לְחַלּוֹץ אַח"כ מִמִּילָא גַם שְׁיִוְדַע מֵאֵי בְּכָף הָא נָדִין ע"י עֵדוּתוֹ רַק שְׁזָה אַחֵיו לְהַתְּחַזֵּיקוּ וּמִמִּילָא נִתִּירוּ לְחַלּוֹץ. אִךְ ז"א כַּמ"ש לְעֵיל דְּכִינן דְּהֵדִין דְּאִינוּ מוֹעִיל עֵדוּת עֵדִים בְּתוֹרַת עֵדוּת רַק כְּשִׁמְתְּכּוֹנִים לְהַעֲיִד אִינָה עֵדוּת שְׁיִוְעִיל אִינָה דְּבָר.

וְא"כ אִיךְ אֶפְשָׁר לְדִין ע"פ עֵדוּתוֹ שְׁזָה אַחֵיו מִצַּד שְׁאִינוּ נוֹגַע לְשׁוֹם דְּבָר לְהַתִּיר כַּנ"ל הָא זֶה אִינוּ עֵדוּת כִּלְל וְאִינוּ מוֹעִיל לְהַתִּיר ע"ז וְע"כ נִסְמָךְ רַק בְּשִׁבִיל שְׁמַעֲיִד שְׁזָה אַחֵיו כּו' שְׁרִשְׁאֵין לְחַלּוֹץ ע"ז חֲשִׁיב עֵדוּת וְשׁוֹב הֵנִי דְּשַׁב"ע וְאִיתְחַזֵּיק שְׁאִינוּ מוֹעִיל.

וּמִמִּילָא מִמ"נ לֹא מֵהֵנִי כִּינן דְּמָה שְׁנַחֲשָׁב עֵדוּת הוּא רַק מִשּׁוֹם שֶׁהוּא עֵדוּת לְהַתִּיר דְּבָר שְׁבַעְרוּהָ כַּנ"ל: אֲמַנָּם כִּינן דְּקִי"ל מְלִתָּא דְּעַבִּיד' לְגִלוּנֵי לֹא מְשַׁקְרֵי אִינְשֵׁי וְזֶה הוּא כְּשִׁאֵין מִתְכַּוְּנִין לְעֵדוּת כִּלְל דְּהָא עַכּו"ם מִסְל"ת הָאִמְיִנוּ מֵה"ט דְּנֻקָּא כְּשִׁאֵינוּ מְכַוְּנִין לְעֵדוּת רַק דְּרָךְ שִׁיחָה כַּנ"ל.

וְאִין זֶה בְּתוֹרַת עֵדוּת רַק גַּם בְּדָבָר שְׁמִסְפְּרִין דְּרָךְ שִׁיחָה לֹא מְשַׁקְרֵי בְּמִלְתָּא דְּעַבִּידָא לְגִלוּנֵי כַּנ"ל. וְא"כ הָא וְדָאֵי דְּבַעַד כְּשֵׁר שְׁאִינוּ חָשׁוּד לְשַׁקֵּר לֹא גִרַע כְּשִׁמְכּוֹנִין לְעֵדוּת מִעַכּו"ם מִסְל"ת לְעַנְיָן מֵה שְׁאִינוּ מְכַוְּנִין לְעֵדוּת דְּדֻנְקָא בְּעַכּו"ם כְּשִׁמְכּוֹנִין לְעֵדוּת אֲנוּ חוֹשְׁבִין שְׁמִשְׁקֵר בְּכּוֹנְנָה וְלֹא מֵהֵנִי מְלִתָּא דְּעַבִּידֵי לְגִלוּנֵי וְגִרַע מִמִּסְל"ת.

אֲבָל בְּעַד כְּשֵׁר שְׁאִין חָשׁוּ מְסַבְּרָא שְׁמִשְׁקֵר שׁוֹב גַּם שְׁמְכּוֹנִין לְעֵדוּת אֶפְשָׁר לְהַאֲמִינוּ גַם בְּתוֹרַת מְלִתָּא דְּעַבִּידֵי לְגִלוּנֵי אִךְ בְּמָה שְׁאִינוּ מְכַוְּנִין לְעֵדוּת דְּהָא אִינוּ מְגַרַע כִּלְל מֵה שְׁמְכּוֹנִין בְּתוֹרַת עֵדוּת דְּאִין אֲנוּ חוֹשְׁדִין לְמִשְׁקֵר.

רַק מִצַּד גִּזְה"כ לְפִסְלוֹ בְּתוֹרַת עֵדוּת אֲבָל מִצַּד מִסְל"ת שְׁאֵם הִי מְעִיד לְתוּמֵי דְּרָךְ שִׁיחָה שְׁלֵא בְּתוֹרַת עֵדוּת הִי מוֹעִיל דְּמְלִתָּא דְּעַל"ג לֹא מְשַׁקֵּר וְאִין ע"ז הַגְּזָה"כ לְפִסְלוֹ כִּינן שְׁאִינוּ בְּתוֹרַת עֵדוּת כַּנ"ל. וְא"כ שׁוֹב אִךְ שְׁמִתְכַּוְּנִין לְעֵדוּת לְעַנְיָן שְׁנַחֲשׁוּד לְמִשְׁקֵר שְׁיֵהִי גִרַע מְלִפֵי תוּמֵי שׁוֹב ע"ז מֵהֵנִי מֵה שְׁנַאֲמֵן מְסַבְּרָא דְּאִינוּ מְחַשֵּׁשׁ שְׁקֵר כִּלְל כְּמוֹ בְּיִוְדַע עֵדוּת עַד שְׁלֵא נַעֲשֶׂה חֲתָנוּ וְנַעֲשֶׂה חֲתָנוּ דְּסוּמְכִין ע"ז לְהוֹצִיא מְמוֹן דְּנֻדָּא לֹא הִקְדִּימוּ דְּאִינוּ חָשׁוּד לְשַׁקֵּר דְּלְעַנְיָן שְׁיֵהִי הַחֻזְקָה אִין הַגְּזָה"כ לְפִסְלוֹ שֶׁהוּא רַק בְּיִרְרוּר שְׁאִין חָשׁוּד וְאִין גִּזְה"כ כִּלְל.

וגם בזה ממש כנ"ל שאין הסברא שאינו משקר רק בירור שנשאר הנאמנות שלו מצד לפי תנמו שאינו בתורת עדות כמו עפ"ם שאין ע"ז הגזה"כ פלל וכאן מהני זה שאינו משקר דלא גרע מה שמכונן לעדות פלל: וא"כ שפיר לא מיקרי פלל דשב"ע ואיתחזיק כשמעיד הע"א או קרוב שזה אחיו וראוי לחלוץ כנ"ל דבשלמא אם לא הי' מילתא דעבידא לגלויי ואם הי' בתורת שיחה שאינו עדות לא הי' נאמן פלל רק בתורת עדות וא"כ א"א לדין מצד דיבורו שלא בתורת עדות.

רק מצד שמעיד בתורת עדות להתיר יהי' נאמן והא ע"ז גזה"כ לפסלו דהוי דשב"ע ואיתחזיק ולא הי' מהני גם טעמא דמילתא דעבידי לגלויי לסמוך להתיר דשב"ע דהא גזה"כ אף דקים לו משתרילא יועיל בתורת עדות פלל כנ"ל.

אף כיון שהיא מילתא דעבידי לגלויי והדין הוא דגם מסל"ת נאמן וגם במה שאמר שלא בדרך עדות נאמן ג"כ שזה אחיו דמילתא דעבידי לגלויי לא משקרי אף מה שאינו בתורת עדות וע"ז אין גזה"כ פלל כיון שאינו פלל בתורת עדות.

א"כ שוב גם כשמעיד בתורת עדות שזה אחיו וראוי לחלוץ שוב אנו דנין ג"כ ע"פ אמירתו שזה אחיו להחזיקו באחיו כמו כשלא הנה אומר בתורת עדות רק לתנמו דגם ע"פ זה מהני דמילתא דעבידי לגלויי לא משקרי.

ואין חשש שיגרע מה שמעיד בתורת עדות דהא אין חושדין למשקר פלל בקרובים וע"א ולענן לגרע מלפי תומי' הוי רק גלוי מילתא שמחזיקין דאינו משקר ונשאר מה שאמר שלא בת"ע דאין גזה"כ פלל כמו שאין חושדין שהקדים הזמן כנ"ל ושפיר גם כשמעיד הע"א או הקרוב שזה אחיו וראוי לחלוץ אנו דנין מצד אמירתו שזה אחיו שלא בתורת עדות וכמו שהעיד לתומתו כמו שלא הי' נוגע פלל לאיסור דהי' נאמן דמילתא דעבידא לגלויי לא משקר כן גם עכשיו מאמינים לו מצד אמירתו לבד שלא בתורת עדות ואין כוונתו להעיד מגרע פלל כיון שאין חשד שמשקר מסברא כנ"ל.

ושפיר סומכין על פיו וחולץ אף שהיא דשב"ע ואיתחזיק כנ"ל כיון שדנין רק מצד אמירתו שלא בתורת עדות דג"כ מהני אם לא הי' עליו פלל שם עדות. ולענן זה אין גזה"כ פלל לפסלו ושפיר מהני: וממילא דברי הרי"ף ז"ל מדוקדקים וברורים דמהני ע"פ קרוב ואשה דלאו אמילתא דאיסורא ולא אמילתא דממונא מסהדי רק מגלים דהאי גברא פלן כו' היינו דמהני עדותם מצד כמו שלא הי' ענין נוגע פלל לאיסור ולממון רק דרך שיחה שזה איש פלוני שלא בתורת עדות דהי' ג"כ נאמן דהוי מילתא דעל"ג דלא משקרי אף כשאינו בתורת עדות.

כן עכשיו ג"כ אנו דנין מצד אמירתו שזה גברא פלן שאינו נוגע לאיסור וממון שיהי' הגזה"כ לפסלן כנ"ל. ואין כוונתו להעיד מגרע פלל דהא אין חשש פלל שמשקר באמת כנ"ל.

שוב הוחזק ומהני להתירו לחלוץ אף שהיא דשב"ע ואיתחזיק כנ"ל כיון שיש כאן עדות המועיל מצד האמירה שזהו פלוני בלי שנדון על דשב"ע כנ"ל ולכך סיני' הרי"ף ז"ל ודוקא דליכא חשדא כו' דהיכא דאיכא חשדא שמשקר בכוונתו להעיד שוב א"א להאמינו

בתורת דרר שיקה שלא בתורת עדות דמגרע גרע במה שמכונן לעדות דיש חשד שמשקר בכונה וכמו עכו"ם דאינו נאמן במכונן להעיד רק לפ"ת פנ"ל.

ושוב א"א לדין מצד אמירתו שלא בתורת עדות רק בתורת עדות שמכונן להתיר דהחשד אינו פוסלו בתורת עדות. ושוב אינו מועיל דהוי דשב"ע פיון שע"כ נדין רק מצד העדות בתורת עדות גזה"כ לפוסלו לעדות פנ"ל.

ולכך אמר בש"ס הלשון גילוי מלתא בעלמא היינו שאין דנין בתורת עדות רק מצד מלתא דעבידא לגלויי שאין זה בתורת עדות ואין כלל הגזה"כ לפסלו פנ"ל. ובעזה"י ברור בדברי הרי"ף ו"ל נאמת.

וכן הרמב"ם ו"ל הל' יבום מפרש ממש פנ"ל והוסיף הטעם דעבידא לגלויי ג"כ ולכך אינו בתורת עדות כלל פנ"ל משא"כ בשאר עדות של תורה כו' נסיים שזה דבר העשוי להגלות כו' היינו דבשאר עדות קשאינו מלתא דעביד' לגלויי שא"א להאמין אם אינו עדות רק בתורת עדות וע"ז גזה"כ לפסלן פנ"ל וגם קים לי' לא מהני.

רק פאן שיש ב' דברים לדין מצד אמירתו שלא בתורת עדות ומ"מ נאמן דהוי מלתא דעל"ג שפיר מהני ממש פנ"ל: וממילא יתבארו גם דברי הרמב"ם ו"ל סוף ה' גירושין ה"ל. דהנה בהא דמלתא דעל"ג לא משקר אינו ברור בכל מקום שיועיל דהא בבכורות ל"ו פליגי בה ב' לישני ואף דקי"ל פלישנא קמא התם מ"מ נגד חזקה י"ל דלא מהני ע"ש בתוס' ד"ה והלקתא כו'.

וא"כ בהא, דאחיה דמיתנא שכ' הרי"ף ו"ל י"ל שפיר דמהני דשם מצד עצמו אינו נגד חזקה כלל דהא כ' ה"ר"ן גבי קדשתי את בתי וא"י למי ובא א' ואמר אני קדשתי דלא מיקרי נגד חזקה דהא א' קדשה ומתברר שזה הוא ע"ש פ' האומר וכן ממש גבי אחיה דמת דידוע שא' אחיו ואומר שזה הוא ואף דכשדנין שתועיל מה שחולץ י"ל דהוי נגד החזקה וקוה להתירה מ"מ ע"ז שייך שפיר סברא ה"ל דכיון דשלא בתורת עדות מהני עדותן שזה אחיו דהוי מלתא דעל"ג לא משקר דמצד עצמו אינו נגד חזקה כלל פל שאין דנין להתירה.

ושפיר הוחזק ע"פ עדותן ומהני לחלוץ פיון שהוחזק דזה אחיו. ולענין שיהי' הוחזק הי' מהני מלתא דעל"ג לא משקר פנ"ל שזה אינו נגד החזקה פנ"ל: אף לענין התרת עגונה בעדות שמת בעלה: ניהו דאם רואין א' מת ומעיד שזה יוסף בן שמעון.

ויודעין שזש בעלה של האשה י"ל ג"כ דשייך פנ"ל שבעדותן פשלא נדין להתירה מהני אמירתן שזה יוסף בן שמעון דמלתא דעל"ג לא משקרי וג"כ אינו נגד חזקה. דחזקה א"א לא שייך רק כשדנין להתירה אבל כשדנין על המת מצד עצמו אינו נגד חזקה א"א לענין הבירור מי הוא המת.

וכן נגד חזקה חי ג"כ אינו דהא עכ"פ א' מת ואין חילוק מי הוא ולכך שפיר י"ל דמהני מטעם מלתא דעבידא לגלויי לא משקרי לענין להאמינם שלא בתורת עדות שזה המת יב"ש וכיון שהוחזק שזה יב"ש ממילא יכולין להתיר אשתו ממש פנ"ל.

אף דלענגן התפלת האשה היא נגד התקנה ודשב"ע מ"מ פבר הנוחזק שלא בתורת עדות.
דמה שמעיד בתורת עדות אינו מגרע מאם הי' לפי תומי' בישראל פנ"ל: אף פשמעיד
שמת בעלה של אשה זו שאין מת לפנינו כלל.

דבזה אף שלא בתורת עדות הוא נגד התקנת חי של זה שדנין עליו אם מת או לא מת.
ואינו מועיל מילתא דעל"ג לא משקר נגד התקנה.

וממילא לא הנוחזק כלל שמת שנוכל להתייב"ל. רק אם נאמר דדייקא מרעא לתקנה
אבל זה לא שייך לענגן רק הנוחזק לענגן ההיפוך לינשא ושוב צריך עדות פנ"ל.

ולכך הוסיף הרמב"ם ו"ל טעם לפירוש הא דאמר גילוי מלתא בעלמא הוא דהנה סוף פ"א
מה' איסורי ביאה פ' דסוקלין ושורפין על התקנות אף שאין ראיה ברורה רק שהנוחזק
שזו אחותו וכן בבא ממה"י ואמר זו אשתו שחייבין עליה מיתה בזו צריך ל' יום אף
שאין ראיה אחרת רק מאמירתם.

וכן הנוחזק נזה בשכנות' לוקה עלי' כו' שהנוחזק כו' ואף דאח"כ לחיוב מיתה וכה"ג לא
הי' נקרא זה ראיה ברורה מ"מ פנין שהנוחזק כו' נסקל אח"כ ע"ש ואף דניהו דזה שפיר
כשהב"ד יודעין זה שהנוחזק אבל פשהעדים מעידין אח"כ על החיוב וגם על זה שהנוחזק
אחותו וכה"ג דג"כ מחייבין מיתה ע"פ.

ואף דע"ז שהנוחזק אין כלל תורת עדות דהא בכלל עדיות שבתורה לא מהני פשהעדים
מעידים על ידיעה לחוד שמעידין שיודעין שחייב זה מיתה ודאי דלא מהני עד שיעידו
על המעשה שראו שע"י מעשה זו נתחייב.

ואף במקומו פן פשמעידים שזה חייב לא מהני עד שיעידו שלנה או הודה ולא מצד דו"ח
רק שאינו עדות רק על מעשה שראו וראי' לזה דהא פשהיה פסול בשעת ראיה פסול אף
דכשר בשעת עדות.

והא יודע ידיעה ברורה בכשרות שזה חייב לזה. וע"כ דאינו עד רק על ראיות מעשה
החיוב.

ולכך ממצטינו ליה מאו ראה או ידע כו' והוא עד דצריך להיות כשר בשעת ראיה. וכן
ממעט בשבועות פ' ש"ה דל"ג ע"ב דלא משפחת ידיעה בלי ראיה ע"ש.

ובמקומו דמשפחת הוא רק מנה הודית לי שיהידיעה ג"כ על מעשה. אבל לא הידיעה בסתם
שחייב אינו עדות פנ"ל.

וא"כ ע"ז שהנוחזק קרובה או א"א שאין יודעין כלל מעשה דמסתעף ממנו הידיעה איך
יהי' חשיב עדות וגם דו"ח ועשאאי"ל ליפא אמנם הטעם פשוט דזה עצמו דבעי דיני
עדות הוא ג"כ מוהוא עד או ראה כו' היינו בדבר שבא החיוב רק מצד ראיות המעשה
ובלא המעשה שראה אין פאן בירור כלל בזה לא מהני וצריך משפטי העדות.

אבל במה שהנוחזק ואמרה תורה דיכולין לדין ולחייב ע"פ תקנה זו שהנוחזק אצל רבים
פן אף שלא נודע מעשה שבא ממנה התקנה שוב גם לענגן העדאת העדים ג"כ א"צ
למשפטי העדות רק היכא דקים לן דלא משקרי מהני ואין גזה"כ לפסלן דג"כ סגי בבירור
שהוא פן שהנוחזק.

כִּינּוּ דְאִמְרָה תּוֹרָה דְלַעֲנָן שְׂיֵהֵל נִקְרָא הַחוֹזֵק סָגִי אַף שְׂאִין רֵאִי בְרוּרָה רַק בְּמוֹחֵזֵק שֶׁהוּא פִּן. מִמִּילָא גַם לַעֲנָן הַעֲדוּת ג"כ דִּי פְּשָׁקִים לֵן שְׂבָאֲמַת הַחוֹזֵק פִּנ"ל וּמַהֲרִי"ק סִי פ"ז כ' דְלַמְלָקוּת סָגִי חֲזָקָה כָּל דְהוּ וּלְמִיתָה צָרִיף יוֹתֵר הַחוֹזֵק בְּמַעֲשֵׂה ע"ש.

וְנִלְפִינּוּ לָהּ אוֹ כַּמ"ש הֶרְמֵב"ם פ"א מֵה' א"ב דְּהָא מִכָּה אָבִיו דְּחִיֵּיב מִיתָה מִחוֹזָה וְהָא הַעֲדִים שְׂמַעֲדִין שְׂהוֹחֵזֵק ג"כ לֹא שְׂיֵיף בְּהוּ דו"ס וְהַזְמָה לַעֲדוּת זֶה שְׂהוֹחֵזֵק וּמ"מ מְהַנִּי וְע"כ דְלַעֲנָן זֶה שְׂגִילוּי הָנִי רַק גִּילוּי מִקְלָתָא שֶׁא"צ לְמַשְׁפְּטֵי הַעֲדוּת.

רַק פְּדָקִים לֵן שֶׁהוּא פִּן ע"י עֲדוּת שְׂאִין חֲשַׁשׁ שְׂקָר שׁוּב נִקְרָא הַחוֹזֵק פִּנ"ל. וְכֵן מוֹכַח מֵהָא דִּילִיף בִּיבְמוֹת מ"ז בְּגַר יָכוֹל יִקְבְּלוּ כו' אִתְּהָ בְּמוֹחֵזֵק לָהּ כו' בָּא וְעָדִיו עֲמוּ מִנִּין ת"ל וְכִי יִגּוֹר כו' וּפְרִיף עָדִיו עֲמוּ קָרָא לְמָה וּמִשְׁנֵי ר"א דְאִמְרֵי שְׂמַעְנוּ שְׁנַתְּגִייר בַּב"ד פְּלוּנִי כו' וּמוֹכַח מִקְרָא דְאָרְף עַד מִפִּי עַד מְהַנִּי בְּמִקְלָתָא דְעַבִּידָא לְגִילוּי וְע"כ מִפְּנֵי שְׂאִינוּ צָרִיף דִּינֵי עֲדוּת רַק בְּיִרוּר שְׂהַאֲמַת פִּן שְׂיֵהֵל מוֹחֵזֵק פִּינּוּ דְסָגִי בְּמוֹחֵזֵק לָהּ פִּנ"ל: וְכ"כ הֶרְמֵב"ן ז"ל פ"ב דְּכִתְּוִבוֹת גַּבִּי בְּנִי זֶה וְכֵהֵן הוּא הוֹבָא בֵּא"ז דְלֹא מְהַנִּי מִיגוּ בְּמָה שֶׁהוּא מְתוֹרַת עֲדוּת דְהָא אַף דְקִים לֵן דְלֹא מְשַׁקְרֵי גִזְה"כ שְׂפָסוּל מִשֶׁא"כ כְּשֶׁאִינוּ בְּתוֹרַת עֲדוּת מְהַנִּי הַמִּגּוּ ע"ש: אוּלָם לֹא בִיֵּאֵר הַחִילּוּק בֵּין מַה שְׂצָרִיף דְנוֹקָא בְּתוֹרַת עֲדוּת וְלֹא מְהַנִּי מַה דְקִים לֵן דְלֹא מְשַׁקְרֵי מִשׁוּם גִּזְה"כ וּבֵין מַאי דְמְהַנִּי קִים לֵן שְׂהַאֲמַת פִּן.

וְע"ז שְׁפִיר מ"ש הֶרְמֵב"ם ז"ל דְדָבָר שֶׁא"א לַעֲמֹד עַל הַדָּבָר רַק מִצַּד עֲדוּתוֹ כְּמוֹ שְׂזָה לְוָה וְכַה"ג לֹא שְׂיֵיף שְׂיֵהֵינָה נִקְרָא הַחוֹזֵק שְׂזָה לְוָה פִּינּוּ שְׂאִינוּ דָּבָר הַנּוֹדֵעַ רַק מַעֲשֵׂה שְׂהִי אִזּוּ בְּפְנֵי עֲדִים אֵלוּ ע"ז צָרִיף דִּינֵי הַעֲדוּת שְׂאִמְרָה תּוֹרָה וְלֹא מְהַנִּי אֶפְּלוּ מִשֶׂה נֶאֱהָרֵן בְּקְרוּבִים וְאַף דְקִים לֵן פִּנ"ל.

אֲבָל בְּדָבָר שְׂאֶפְשֵׁר לְהַתְּבַרֵר שְׂלֵא עַל פִּיֵּהֶם שְׂהוֹחֵזֵק אֲצַל רַבִּים שֶׁהוּא פִּן כְּמוֹ שְׂזָה אַחִיו אוֹ שְׂזָה פְּלוּנִי וְכַה"ג רַק שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִין הַבְּיִרוּר בְּזָה א"צ לְמַשְׁפְּטֵי הַעֲדוּת רַק לִידַע שֶׁהוּא פִּן סָגִי פִּנ"ל.

וְכֵן מִפְּרִשׁ הֶרְמֵב"ם ז"ל הָא דְאִמְרַ גַּבִּי וְאַשְׁתְּמוּדְעִינְהוּ כו' גִּילוּי מִקְלָתָא בְּעֵלְמָא הוּא. הִינּוּ דְבְדָבָר שְׂאֶפְשֵׁר לִידַע שְׂלֵא מִפִּיֵּהֶם וְעֲשׂוּי לְגִלוֹת רַק שְׂאִין יוֹדְעִין הִיף א"צ לַעֲדוּת וְשׁוּב מְהַנִּי הָא דְמִקְלָתָא דַּע"ג לֹא מְשַׁקְרֵי דָאֵם הִי צָרִיף לְדִינֵי עֲדוּת לֹא הִי מְהַנִּי כָּלֵל הָא דְקִים לֵן דְלֹא מְשַׁקְרַת פִּנ"ל: וּמְדוֹנְקָדֵק כָּל לְשׁוֹן הֶרְמֵב"ם ז"ל אֵל יִקְשֶׁה שְׂהַתִּירוּ חֲכָמִים כו' הִינּוּ שְׂלֵא הִיָּה מוֹעִיל מִקְלָתָא דַּע"ג וְדִיִּיקָא פִּינּוּ שְׂצָרִיף עֲדוּת ע"ז כ' שְׂלֵא הַקְפִּידָה תּוֹרָה כו' אֲלֵא בְּדָבָר שֶׁא"א לַעֲמֹד אֲלֵא מִפִּיֵּהֶם כו' וְזֶה פִּי שֶׁל גִּלוּי מִקְלָתָא לֹא שֶׁל מִקְלָתָא דַּע"ג כו' הִינּוּ שְׂבִינָה שְׂאֶפְשֵׁר לִידַע שְׂלֵא מִפִּיֵּהֶם אִם מוֹחֵזֵק חִי אוֹ מֵת פְּלוּנִי א"צ לְמַשְׁפְּטֵי הַעֲדוּת וְסָגִי בְּהוֹחֵזֵק וְקִים לֵן דְלֹא מְשַׁקְרֵי וְשׁוּב נֶאֱמָן וְסִיִּים לֹא הַקְפִּידָה כו' וְשׁוּב מְהַנִּי מַה שְׂחֹזֵק שְׂיַעֲיֵד בּוֹ שְׂקָר שְׂעֲשׂוּי לְגִלוֹת וְצָרִיף ב' הַטְּעָמִים פִּנ"ל.

וּמַה שְׂפִיִּים הַקִּילוּ חֲכָמִים הִינּוּ דְהָא הֶרְמֵב"ם ז"ל ה' סְנֵהֲדֵרִין פ' כ"ד כ' דְבַד"מ יֵשׁ לְדִיִּין לְדוֹן ע"פ הַדְּבָרִים שְׂדַעְתוֹ נוֹטָה וְהַדָּבָר חֲזָק בְּלָבוּ שֶׁהוּא אֲמַת שֶׁאֵע"פ שְׂאִין שֶׁם רֵאִי בְרוּרָה וְכָלֵל שֶׁם הַרְבֵּה דְבָרִים הִיכָא דְקִים לִי דְלֹא מְשַׁקְרַת לַעֲנָן לְהַפְּנִיף שְׂבוּעָה הָא דְאָבָא מֵר דַּפ' הַכּוֹתֵב וְהוּא דְלֹא אֲמִיד וְיִהִיב סִימְנָא כו' וּבְכּוֹלֵן כ' פְּשֶׁהֲדָבָר חֲזָק בְּלָבוּ שֶׁל דִּיִּין וְיִרְאֶה לוֹ שֶׁהוּא פִּן וְסִיִּים א"כ לְמָה כו' ב' עֲדִים שְׂבִינָן שְׂיַבְאוּ לְפָנֵי הַדִּיִּין ב' עֲדִים

דון ע"פ אע"פ שא"י אם אמת העידו או שקר כו' ע"ש והיינו דאמתן הדברים שאינו בתורת עדות רק מצד קים לי' לא שייך כלל שלעולם יהי' פן רק תלוי בשעת מעשה איך שהוא בלבד של דין א"כ הוא ע"פ אומדנות אלו.

ולכך פשעדים מעידין על אומדנות לא מהני דניהו דאם הי' האומדנות אמת הי' הדין סומך עליהם מ"מ פיון שמצד עדות לא מהני ומצד שבלבו של דין פן ג"כ אינו שהוא אינו מפיר העדים אם אמת מעידים או שקר ומצד זה אינו סומך שהוא פן.

ולכך כ' פ' י"ז מהל' עדות מי שהעידו לו גדולים בחכמה כו' אע"פ שמאמין בלבד פאלו ראה לא יעיד כו' ועדות שקר הוא כו' ולא מהני פשמעיד פן מצד קים לי' כו' פיון שבתורת עדות פסול עד מפי עד ובתורת קים לי' הא הדין אינו קים לי' על אמתן העדים שמעידים ששמעו מפי אמתן דקים להו פנ"ל.

וכן לענין להוציא ממון או לענוש לא מהני ע"פ האומדנות כמ"ש פ' כ' מה' סנהדרין פנ"ל. רק באמתן דברים שאפשר לגלות בלי העדים וא"צ לדיני העדות מה"ת בזה מהני שפיר קים לי' לדין לגמרי להיות נקרא הנהגה פנ"ל.

שיועיל אף להוציא אט"פ או להתיר דשב"ע פנ"ל: אף הא נדאי גם לענין זה שיהי' ברור לנו שהוא אמת ג"כ לא מחזיקינו ע"פ ע"א או עבד וכה"ג בכל מקום דגבי גר דמהני שמענו כו' צריף ב' עכ"פ.

ופ"ב דגיטין אממר מיקרי שטרא פרסאי לב' עפוי"ם מסל"ת זה שלא בפני זה. ואל"ה אינו מועיל.

וכן לענין שזה פהו פ"ב דכתובות. וכן בסימנין בנדה פ' בא סימן אף דנבדוק ע"פ נשים ר"י מוסר לאמו כו' וכה"ג דקים לי' דלא משקרי.

ותוך זמן כ' הרי"ף יבמות פ' החולץ דלא מהני אף דהוא עבידא לגלויי וגם א"צ לעדות רק לברור שהוא פן מ"מ אינו ברור בסתם פסולין שהוא פן ולכך נאמנין להחמיר ולא להקל שאינו ברור גמור.

והרמב"ן ז"ל שם בנדה מדמה לה להא דאשתמודענא לפי הרי"ף ז"ל ע"ש. והחילוק להרי"ף ז"ל דשם אינו נגד חזקה כמ"ש לעיל חשיב ברור שהוא פן מטעם עבידא לגלויי משא"כ, בס' להוציא מחזקת קטנות פנ"ל: ולכך בעדות ע"א להתיר אשה שמת בעלה אף שא"צ דיני עדות רק בתורת ברור מ"מ בעי הש"ס אי חשיב ברור מטעם מילתא דעבידא לגלויי כו' וזה מהני עם דיוקא זוטא כמ"ש תוס' או דלא הי' מועיל טעם דמילתא דעבידא לגלויי לחוד להיות ברור נגד החזקה חי רק מטעם דייקא ומינסבא פנ"ל.

ונשאר בבעי' דלא איפשיטא במלחמה ובקטטה פנ"ל. וזה הספק גם לענין הברור אף אם אין צריף לעדות מצד גזה"כ פיון דהוא גילויי מילתא פנ"ל: אף עדיין לא הי' אפשר להתיר מטעם זה תמיד רק הי' תלוי בשעת מעשה בלבד של דין אם סומך על זה שאמת פן פיון שאינו מצד עדות רק מצד קים לן שהוא פן כמו בשאר אומדנות ואם האשה אינו אצלו בחזקת שתידוק וכה"ג לא הי' מהני.

ע"ז הוצרכו חכמים לתקן שיהי' מהני בתורת עדות ושוב מהני לעולם וא"צ לחקור בפשעת מעשה אם אמת פן או לא כמו שאמרה תורה בכל עדות דיון בסתם. וזה הי' שפיר ביד חכמים לתקן דמאחר שלעולם הוא מילתא דעבידא לגלויי ואשה דייקא כו' ויכול הדיון להתירה מדאורייתא ע"פ אומדנות אלו דסגי בזה בקים לו שהוא פן שאין גזה"כ דל בעי עדות פיון שהוא גלוי מילתא פנ"ל.

רק שמה"ת הנה צריף לחקור בפשעת מעשה אם סומך בלבו על אומדנות אלו. ע"ז שפיר תקנו חכמים שיהי' מהני בתורת עדות וא"צ לחקור פנ"ל.

ובאמת מותרת מה"ת פנ"ל: ומינשב כל לשון הרמב"ם ז"ל שכ' אל יקשה כו' שלא הקפידה תורה כו' בדבר כו' וא"צ לעדות רק לבירור וזה מה"ת ורחוק שיעיד שקר כו' וממילא לעולם יכול לסמוך ולהתיר כו' וסיים לפיכך הקילו חכמים להאמין כו' מפני עגונות כו'.

היינו שתקנו שלעולם יהי' נאמנים וככל עדיות שא"צ לחקור פנ"ל פיון שמה"ת א"צ עדות ויכול לסמוך ולהתיר שוב א"צ לחקור בפשעת מעשה כלל ויכול להתיר בתורת עדות פנ"ל: ומינשב מ"ש פ"ה מהל' עדות בב' מקומות האמינה תורה ע"א כו' וכן מדבריהם בעדות אשה שיעיד לה שמת בעלה כו' שמה שיהיה נאמן בתורת עדות זה מדבריהם פנ"ל: וכן מינשב מה דצריף רשות ב"ד דוקא בגישאת בע"א כו' משום דמה"ת מה דמהני הוא שיקול הב"ד לסמוך עלי' וכשבבלבו פן יכול להתיר ומטעם זה סמכו חכמים להתיר תמיד ממילא צריף בב"ד דוקא ההתרה פנ"ל: וכן מינשב הש"ס ריש פ"ק האשה רבה דתמוה שם דבעי למימר אלמא ע"א מהימן מה"ת כו' ומייתי מאו הודע כו' שיודעוהו אחרים כו' ואח"כ אמר סברא מידי דהוי אחתיכה ספק חלב כו' דע"א נאמן נדחי דהכא איתחזיק איסורא ואין דשב"ע פחות מב' כו' ומסיק מתוך חנוך כו'.

ותמהו תוס' דלס"ד דע"א נאמן מה"ת למה לי רשות ב"ד ומה חילוק בין ב'. וכן תמה רמב"ן נרשב"א מה ס"ד וכי לא ידע דאין דבר שבערוה פחות מב'.

ועוד למה צריף ב' הטעמים איתחזיק ודבר שבערוה כו' ולמ"ש שפיר דבעי למימר דע"א נאמן מה"ת היינו פשאינו צריף לעדות בתורת עדות רק שנסמוך שאינו משקר פנ"ל. וילכך צריף רשות ב"ד להתיר משא"כ בב' שבתורת עדות.

ומייתי מהא דע"פ ע"א מיקרי שיודעוהו אחרים דהתם לא בעינן תורת עדות רק להיות נודע לו דכן הוא ומהני מה"ת נדחי דילמא מטעם שתיקה כו' ואח"כ אמר מ"ד ח' ספק חלב כו'. דנאמן שא"צ עדות דגם נוגע ובע"ד נאמן.

נדחי דהכא איתחזיק ואין דשב"ע כו'. היינו דנגד חזקה לא מהימן גם על המעשה שכן הוא ואין פאן בירור רק שנסמוך בתורת עדות ושוב אין דשב"ע כו'.

ומשני מתוך חנוך כו' היינו דהוי מילתא דעבידא לגלויי. ודייקא נגד החזקה פנ"ל.

ותקנו שיועיל גם בתורת עדות פנ"ל: ומינשב ג"כ מה דמייתי ותנן נמי הןחזקו להיות משאיין עד מפי עד כו'. ותמוה דהא מיירי מע"א ורישא הוי ליה לאתויי דמשאיין ע"פ ע"א ע"ש.

ולמ"ש א"ש דהא דהוה זקנו כו' והיכא למדו באמת מע"א על עד מפי עד וקרוב כו'. רק דפשיטא להו דלאו בתורת עדות דא"כ אין דשב"ע פחות מב'.

וע"כ דא"צ רק להיות קים לן שפן ולכה גם עד מפי עד וקרוב פשר ולכה הוה זקנו להיות משיאין כו'. ומייתי הש"ס שפיר ראיה דמטעם בקורר מהני ע"א וי"ל דמדאורייתא מהני לבירור.

והוצרכו להביא הא דהוה זקנו כו': וכן פירש"י סוף פ"ב דכתובות גילוי מילתא בעלמא פלומר אין הדבר צריף עדות אלא לפרסם שיצא הדין לאור בלי גמגום כו'. נראה דסבר ג"כ פדברי רמב"ם הנ"ל.

וכן פ"ב דכתובות גבי ערעור דפגם משפחה גילוי מילתא כו' כ"ב ע"א פירש"י צריכין לבירור כו' ודבר העשוי להגלות הוא שיבדקו אחריו עד שיבונרר ואין עדותן של אלו תלוי בהגדתן אלא מגלי דבר בעלמא ע"ש משמע ג"כ כנ"ל שאין בזה פדין משפטי העדות וסמכינו עליהם גם קודם הבירור.

ולא קשה מ"ש תוס' שם דתרי פמאה ואיך יתברר פיון שב' מעידין שהוא עבד ע"ש. דכיון שאינו בתורת עדות לענין איך הוה זקנו רק בתורת קים לן איך הוא בזה לא אמרינו תרי פמאה כמו בפסולי עדות שהולכין אחר רוב דעות.

ואף דבזה אפשר רוב לא מהני. מ"מ פשנתברר ע"פ אומדן הב"ד שראוי יותר להאמין לרבים המכחישים מאמינים להם ולא שייך הגזה"כ דב' פמאה רק בדין עדות כנ"ל: ומיושב ג"כ ביבמות פ"ח ע"א דמחכו עלה כו' אתי גברא וקאי ואף אמרת לא תצא והקשו תוס' הא תרי פמאה ותירצו דלגבי דבר הנראה וידוע לכל לא הי' אומר רב לא תצא כו' ע"ש.

ואין לשונם מוכן הא מ"מ כשהב"ד אינם יודעין בעצמם אף שמעידין ק' דזה הוא שייך מ"מ תרי פמאה כנ"ל. ולהנ"ל א"ש דבדבר הגלוי לרבים אין בתורת עדות רק נאמנות כמ"ש הרמב"ם הנ"ל.

ולא שייך תרי פמאה רק כשהב"ד רואין שהאמת מסתמא לרבים יכולים לפסוק פהרבים ומחוייבין כן כנ"ל ולמ"ש לעיל בפ"י דברי הרי"ף ז"ל בהא דאשתמודענא כו' מיושב מה שפסק בע"א במלחמה דנפשוט הבע"ל משום מילתא דעבידא לגלויי ונאמן מעובדא דדגלת דף קכ"א.

ובע"א בקטטה פ' דלא איפשט ע"ש. דכיון דכשאינו נגד חזקה קי"ל דמילתא דעבידא לגלויי לא משקרי בבכורות ל"ו ויבמות.

ולא בתורת עדות כנ"ל. ולכה במלחמה דהחפש מן בדין דמחו לי' בגירא או שאר דברים שרובן למיתה כמ"ש הרמב"ם ז"ל.

ושוב יצא מחזקת חי ודאי דהא גם בספינה כו' נותנין עליו חומרי חיים וזומרי מתים כו' וא"כ שוב פיון שאינו נגד חזקה מהני טעמא דלא משקרי במילתא דעבידא לגלויי לחוד. ואף דבתורת עדות לא מהני מ"מ דנין עליו שלא בתורת עדות רק בתורת לפי תומן'

כמ"ש לעיל דסבר בזה דלא פהרמב"ם רק שמצד לפי תנמו מהני מאחר שאין חשדא לא גרע בעד פשר מה שמתפונן להעיד מלפי תנמו כנ"ל.

אבל בע"א בקטטה דיש חשש ששכרתו כמ"ש הרמב"ם ז"ל וכיון דאיפא חשדא שוב גרע פשמתפונן להעיד ולהתירה מלפי תנמו וא"א לדין בתורת לפי תנמו פשמתפונן רק בתורת עדות.

ובזה לא אפשוט הבעיא אם האמינו חכמים משום מילתא דעל"ג לחוד או משום דייקא. וגם מןושב מה שהוסיף הרמב"ם טעמא דשמא שפירתו שלא הוזכר בש"ס.

דהיינו דחשיב חשדא דהא מצינו במה שאינו בתורת עדות הך חששא שמא תשכור עדים באומר אמרו גיטין סוף פ' התקבל. וכן מצינו ג"כ פתובות פ"ב כ"ו ע"א.

דגם בקרוב וכה"ג עדיף לפי תנמו ממתפונן להעיד לענין להעלות לתרומה ע"פ אחיו ע"ש. וא"כ פאן שלא בתורת עדות לכאורה גרע מתפונן להעיד מלפי תנמו אף בישראל דשמא שפירתו וכן"ל.

רק בזה סגי דייקא כו' וגם דייקא זוטא דשייף גם במלקמה דלא חיישינן עכ"פ לשמא שפירתו פינון שאין רצונה להפקיע מבעלה. ולכך סבר שפיר הרי"ף ז"ל דלא גרע מתפונן מלפי תנמו ויכולין לדין שפיר שלא בתורת עדות כנ"ל.

משא"כ בקטטה שרצית להפקיע שוב גרע פשמתפונן להעיד דשייף שמא שפירתו אם לא נדון בתורת עדות ובתורת עדות שפיר לא מהני כנ"ל ומןושב הפל בעזה"י: ונראה ראיה ברורה לדברי הרי"ף ז"ל הג"ל מהא דסוף יבמות במשנה דאמרו לו מעשה בפונדקית כו'.

אמרו ולא תהא פהנת פפונדקית כו' אמר להם לכשתהא כו' ומסיק בש"ס דפונדקית עפ"ם ומסל"ת היתה כו' ותמהו תוס' א"כ מה ראי' הביאו ע"ש ולהג"ל א"ש דזה עיקר הטעם דבישראל שאינו חשוד לשקר רק גזה"כ לפסלו לעדות מהני אף שמכונן לעדות בתורת לפי תנמו כמו אם לא הי' מכונן דמה גריעותא במה שהוא מכונן פינון דלא חיישינן לשכרתו ובזה פליגי וא"ש כנ"ל: הגה"ל דהחילוק בין הא דחולין צ"ו פלגיא דהאי סימנא קטל נפשא כו'.

דהנה בס' כשא' מת בפנינו ואין יודעין מי הוא רק ע"י הסימנן נברר מי הוא שפיר לא הי' נקרא נגד החזקה כנ"ל לא נגד חזקת חי פינון שא' מת. וגם לא שייף לאוקמי אחזקת אשת איש כל זמן שאין דנין על האשה כמ"ש לעיל.

רק פשאין מת לפנינו ועדים מעידים שמת בעל אשה זו והתפירה ע"י סימנים בזה שייף שיש ב' החזקות חזקת חי פינון שדנין על זה אם מת או לא וגם חזקת א"א. אף י"ל ג"כ דאנו דנין פאלו הי' ב' דברים אם הי' עדים מעידים שמת א' דהיו נאמנים.

ושוב הפירור מי הוא אינו נגד החזקה וממילא מותרת כנ"ל. דהא בקדשתי את בתי למי כ' ה"ן וש"פ דלא מיקרי נגד חזקה פשבא א' ואמר אני קדשתי אף דנאמן ליתן גט ותהיה מותרת ע"ז פינון שזה רק פירור מי קידש וא' עכ"פ קידשה כנ"ל ע"ש והמקדש

כְּשֶׁנִּזְמֵן גַּם הִיא מְוַתֵּר וְע"ש דְּלֹא שִׁינָה ע"ז לְאוֹקְמֵי אַחְזָקָת א"א שְׂאִין זֶה הַמְקַדָּשׁ
וּמְמִילָא גַּם שְׂנַתֵּן אִינוּ כְּלוּם וְעַדִּין א"א.

וְע"כ כִּינֵן דְּהַבְּרִיר מְצַד עֲצָמוּ כְּשֶׁדְּנִין מִי הַמְקַדָּשׁ לֹא שִׁינָה לְאוֹקְמֵי אַחְזָקָת א"א שְׂאִין
חִילּוּק בֵּין זֶה לְאַחֵר. וְכִינֵן שְׂנַתֵּן שְׂנַתֵּן הַמְקַדָּשׁ מְמִילָא מְהַנִּי הַגַּט שְׁלוֹ וּמְוַתֵּר כַּנ"ל.

וְכִן בְּהַנ"ל כִּינֵן דְּעכ"פ עַל זֶה נְאֻמִּים שֶׁא' מֵת וְשׁוֹב הָיָה כְּאֵלֹהֵי ה' א' מֵת בְּפָנֵינוּ. וּמְמִילָא
נְאֻמִּים עַל הַבְּרִיר מִי הוּא ע"י סִימְנֵין דְּאִין חֲזָקָה שְׂאֵחֵר מֵת יוֹתֵר מִזֶּה וְשׁוֹב כִּינֵן דְּמְהַנִּי
הַס' לְבָרֵר שְׂנַתֵּן הוּא יוֹסֵף בֶּן שְׁמַעוֹן וְכַה"ג שׁוֹב מְוַתֵּר אֲשֶׁתּוֹ וְאַף שְׂבָא בְּב"א כְּשֶׁנִּזְמֵן
הוּא יב"ש מְמִילָא אֲשֶׁתּוֹ מְוַתֵּר וְלֹא דְמִי לְגַמְרֵי לְקַדְשָׁתִי כו' שֶׁהוּא קוֹדֵם שְׁנִזְמֵן הַגַּט
כַּנ"ל.

מִשֶּׁא"כ הֵכָא שֶׁהוּא מִיָּד נֶגְדַת הַחֲזָקָת אֲשֶׁת אִישׁ אוֹתָהּ הַהִפְּרָה שְׂנַתֵּן הוּא יב"ש דְּמְמִילָא
אֲשֶׁתּוֹ מְוַתֵּר. וְנִימָא שֶׁהַחֲזָקָת א"א נֶגְדַת הַסִּימְנֵין שְׂלֵא יוֹעִיל כַּנ"ל: מ"מ נִרְאֶה לְע"ד
בְּרִיר שְׂאִינוּ כִּן דְּמֵה שְׂאֻמְרָה תוֹרָה לְהַעֲמִיד עַל חֲזָקָה דְּמַעֲיָקְרָא אִינוּ מְצַד בְּרִיר גְּמִיר
שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהִי רַק דְּמַסְפֵּק לֹא נּוֹצֵיא הַדְּבָר מִמָּה שְׂמֻחֲזָקָה עַד עַתָּה.

כְּדָאֲמַרִּינוּ בְּכַמְּה דְּוֹכְתֵי אֲשֶׁה זֹו בְּחֲזָקָת הַיֵּתֵר כו' וּמַס' אֲתָה בָּא כו' אַל תִּאֲסַרְנָה מְסַפֵּק.
אִף יֵשׁ ג"כ כְּמֵה פְּעָמִים דְּמוֹקְמֵי אַחְזָקָה בְּתוֹרַת בְּרִיר שְׂמֻחֲזָקָה שְׂלֵא נַעֲשֶׂה דְּבָר חֲדָשׁ.

וְכִמוֹ בְּנִגְעָה חֲזָקָת דְּרַף י' דְּמַסְנֵפֵק אִי בְּצִיר לִי שִׁיעוֹרָא שְׂפִיר הַחֲזָקָה בְּתוֹרַת בְּרִיר ג"כ
דְּלָמָה נְחִזִּיק שְׂנִזְמֵן. וְע"ז עֲצָמוּ הַחֲזָקָה כְּמוֹ שֶׁהִיא מְקוֹדֵם וּמְמִילָא מוֹרָה הַחֲזָקָה שְׂלֵא
נִשְׁתַּנָּה הַנֶּגַע.

אַבְל בְּזָרְק גַּם סְפֵק קָרוֹב לָהּ כו'. וְדָאִי לֹא שִׁינָה שִׁינָה הַחֲזָקָה בְּרִיר שְׂקָרוֹב לוֹ יוֹתֵר
מְקָרוֹב לָהּ.

וְהָא וְדָאִי יָכוֹל לְהִיּוֹת צַד סְפֵק זֶה כְּצַד סְפֵק זֶה. רַק טַעַם הָרֵאשׁוֹן הַנ"ל שִׁינָה שְׂאֻמְרָה זֹו
בְּחֲזָקָת אִיסוּר א"א כו' וּמְסַפֵּק א"א לְהוֹצִיאָהּ מִמָּה שְׂמֻחֲזָקָת עַד עַתָּה אַבְל לֹא מְצַד בְּרִיר
כַּנ"ל וְלִקְרָא אֲמַר הַש"ס בִּיבְמוֹת ל"א לְשׁוֹן זֶה מַס' אֲתָה בָּא כו' אַל תִּאֲסַרְנָה מְסַפֵּק וְלֹא
אֲמַר בְּקִיצוֹר אוֹקְמֵי אַחְזָקָה כַּנ"ל.

דְּבָזָה לָאוּ מְצַד בְּרִיר כַּנ"ל. וּבְכַמְּה דְּוֹכְתֵי ע"ש: וּבָזָה יִשְׁבְּתִי בַעֲזַה"י דַּעַת רַש"י פ"ב
דְּכַתְּנֻבוֹת וְקַדוּשֵׁין פ' הָאוֹמֵר גְּבִי יִצְאִי וְיִבְנֶה הַדְּבָר כו' תְּרִי וְתְרִי שְׂפִיר ש"י ז"ל דְּאִינוּ
מוֹעִיל נֶגְדַת חֲזָקָת אִמוֹ לְגַבֵּי יִצְאִי וְהָיָה סְפֵק פְּסוּל וְתִמְהוּ הַתּוֹס' הָא קו"ל לְדַבְּרֵי הַמְכַשֵּׁיר
בְּהַ מְכַשֵּׁיר בְּבִתָּה דְּמוֹעִיל חֲזָקָת אִם לְהַבְּת ע"ש.

וּלְמ"ש א"ש דְּהַנָּה אִם הַחֲזָקָה מְצַד בְּרִיר שְׂפִיר הַמְכַשֵּׁיר בְּהַ מְכַשֵּׁיר בְּבִתָּה ג"כ כִּינֵן
שִׁישׁ בְּרִיר דְּהָא כְּשֶׁרָה מְחַמַּת הַחֲזָקָה מְמִילָא גַם בְּתָה כְּשֶׁרָה כִּינֵן שְׂתַלְוִיין זֶה בְּזָה כַּנ"ל.
אִף אִם הַחֲזָקָה אִינוּ מְצַד בְּרִיר רַק שְׂאִין לְהוֹצִיא הַדְּבָר מְסַפֵּק מִמָּה שֶׁהִיא מְוַחֲזָקָה עַד
עַתָּה בְּזָה וְדָאִי לֹא הִיא מְהַנִּי נֶגְדַת הַבַּת דְּדוֹקָא אִם שֶׁהִיא בְּחֲזָקָת כְּשֶׁרָה עַד שְׁנוֹלֵד הַסְּפֵק
אִין לְהוֹצִיאָהּ מְסַפֵּק מְחַמַּתָּה כָּל זְמַן שְׂאִין בְּרִיר לְאַסוּר אַבְל הַבַּת שְׂמַעוֹלָם לֹא הִיא
בְּחֲזָקָת הַיֵּתֵר מְמִילָא הָיָה מְשַׁעָה שְׁנוֹלֵדָה בְּסַפֵּק אִיסוּר וּמֵה יוֹעִיל מֵה דְּאִין יָכוֹלִין לְהוֹצִיאָהּ
הָאִם מְחַמַּתָּה נֶגְדַת הַבַּת.

וכמו חזקת ממון דאין מוציאין מספק ודאי שאינו מועיל נגד מי שאינו מוחזק דאינו בירור שיהיה הוא עם המוחזק רק שא"א להוציא ממנו מספק אבל אינו ענין להיות בירור לסייע למי שאינו מוחזק וכן בחזקה דמעיקרא הנ"ל פשאינו מטעם בירור רק מצד שאין להוציא מספק ממה שהי' בחזקת עד עתה.

רק המכשיר בבתה הוא מטעם בירור פנ"ל. והנה בתרי ותרי כ' תוס' בכמה דוכתי הא דנא מהימני בתראי במיגו דפסלו לקמאי בגזלנותא וכ' תוס' דמיגו לא עדיף מעדים והא תרי כמאה ואין ראוי של המיגו כלום להכריע בתרי ותרי ע"ש.

ולכאורה תמוה דא"כ איך אמר בש"ס יבמות הנ"ל וכמה דוכתי והתוס' בעצמם פסקו פן דתרי ותרי מוקמינן אחזקה מה"ת והא בחזקה שנייה ג"כ סברא הנ"ל דלא עדיף מעוד עדים ותרי כמאה ואיך שנייה מה"ת למוקמי אחזקה בתרי ותרי פנ"ל.

אמנם הטעם פשוט דמיגו שהוא רק ראיה שאומר אמת שפיר לא עדיף ראוי זו מעדים ואינו כלום בראי' זו להכריע בין העדים. אבל חזקה מלבד הבירור יש עוד טעם שאמרה תורה מספק לא נוציא הדבר מחזקתו כל זמן שאינו בירור פנ"ל.

ונה שפיר מהני גם בתרי ותרי דהא מ"מ היא ספק שהוא תרי ותרי. וממילא אין מוציאין הדבר מחזקתו מספק.

ונה שפיר מהני בתרי ותרי פנין שאינו מצד ראוי פנ"ל: ושפיר מיןשבים דברי רש"י ו"ל דשוב בס' דתרי ותרי אינו מועיל כלום חזקת אם לינאי או להבת דהא מצד ראיה לא מהני להכריע בתרי ותרי דלא עדיף מעדים פנ"ל.

רק מצד שמספק אין להוציא אבל הבן שלא הי' מעולם חזקה דכשרות נשאר בספק רו"ל. משא"כ לדברי המכשיר כו' בשאר ספק דהוי החזקה מלו ר"י להבת פנ"ל וברור נאמת בעזה"י: והנה בנמצא א' מת וא"י מי הוא ונדנין ע"י סימנין או ע"א אם הוא יב"ש זה להתיר אשתו דבנה ודאי כשדנין רק על הנמצא מי הוא אין כאן חזקת חי דמה חילוק.

וגם חזקת א"א של האשה לא שנייה מצד בירור. דאטו החזקת א"א של האשה מכריע יותר שאחר הוא מזה הא ודאי לימא רק כשדנין עלי' להתירה שנייה החזקת א"א מטעם דמספק לא נוציא הדבר מחזקתו פנ"ל אבל כשדנין על האדם מי הוא אינו מועיל כלל החזקת א"א.

ושפיר מחזיקינן ע"י הסימנים שזה הוא יב"ש וממילא מותרת אשתו ג"כ. דאין מוציאין אותה מחזקת א"א מספק רק ע"י ודאי ע"י שהוחזק שזה יב"ש פנין שהס' או העד הועילו להחזיק שזה יב"ש.

וממש כמו בב' פיתי עדים המכחישים כו' דקי"ל זו באה בפ"ע ומעידה אף להוציא ממון ואף דהחזקת פשרות אינו מועיל להוציא ממון כמ"ש הרי"ף ורש"י בפ"ב דכתובות ב' אומרים גזל כו' נשאר ספק פסול ע"ש דף כ"ב.

מ"מ כשדנין על הפת הבאה להעיד ומוקמינן להו אחזקת פשרות שהן הפשרים ושוב מוציאין ממון ע"פ עדים לא ע"פ החזקה פנין שמחזיקין אלו לפשרים ע"פ החזקה ואף שבא בב"א דקודם שפאו להעיד לא הי' שנייה להעמידו בחזקת פשרות דגם לכת הב' יש

חזקת פשרות רק פשפאין להעיד ודנין עליהם לבד ושוב הוא להוציא ממון כנ' מ"מ קשבינו זה לב' דברים נפרדים.

ודנין על העדים לבד ומהני החזקת פשרים וכיון שמחזיקינו להו בכשרים שוב מהני עדותו להוציא דמיקרי שמוציאין ע"פ עדים פנ"ל וע"ש בר"ן ז"ל וכן בהנ"ל. כיון דמהני לענין להחזיק שזה המת יב"ש ממילא מתירין אשתו אף שהוא בב"א מ"מ יכולין לדון על הבירור מי הוא מצד עצמו בלא ההיתר של האשה וכיון דחשיב ברור שפיר מתירין ע"י הבירור שהחזקת פנ"ל.

וכמו דקי"ל המכשיר בה מכשיר בבתה כיון שתלויין זה בזה וע"ז אמרה תורה להעמיד בחזקתו ומהני פנ"ל ולשיטת תוספות והפוסקים מהני גם בתרי ותרי מה"ת וע"כ דאף שאינו מטעם בירור פנ"ל רק מטעם שאין מוציאין מס' מחזקתה ומ"מ מהני לגבי הבת כיון שדנין מקודם על האם והחזקה כשרה ממילא גם הבת מותרת וכנ"ל וגם בהנ"ל כיון דמחזיקין שזה המת יב"ש מותרת כיון דתלמי' הו' בהו' אד בע לו שמת בעלה אמר בש"ס שפיר דא"נ מה"ת דאיתחזיק איסורא כו' כמ"ש לעיל.

דגם על מת לא הי' נאמן נגד החזקת חי דאמרינו שלא מת כלל. ורק מטעם עבידא לגלויי כו'.

וכל זמן שלא יאמר מי הוא לא שייך עבידא לגלויי וממילא רק ע"י שיאמר מי ויהי נגד החזקה פנ"ל: אף לכאורה שם בב' עדים דפלגיא דהאי סי' קטל נפשא ג"כ נאמר פנ"ל דעכ"פ נאמנים שא' הרג וכאלו הרג בפנינו וא"י מי הוא וע"י הסי' יהי' חשוב בירור שזה הוא וממילא קטלינו ליה וכן פלגיא דהאי סימנא לנה כו'.

לא יהי' נקרא להוציא רק בירור מי הוא אותו ושלנה דהא א' לנה עכ"פ פנ"ל: אמנם באמת ז"א דהא כל עדות מה"ת צריכין דו"ח וכשאין יודעין החקירות בטל העדות ואינם נאמנים כלל על גוף המעשה וכשא"י אם בסייף או באריון להרמב"ם ז"ל או חביות יין ושמן כו' אף דב"כ וב"כ חייב מ"מ כשא"י החקירות בטל לגמרי ואמרינו שלא הרג כלל.

ואף להחולקין על הרמב"ם מ"מ בחקירות שכל העדות תלוי בו לכ"ע הדין כן ומפירין אתם בו מבואר להדיא פ' הי' בודקין דמעיקר החקירות הוא. וממילא כשה' מעידין שא' הרג את הנפש וא"י מי הוא אינו עדות כלל ואין נאמנים כלל שהרג דא"י החקירות וכן בלנה מה"ת ואף מדרבנן בחקירות אלו נשאר הד"ת דאינו עדות כלל כשא"י מי לנה אינו מועיל כלום אף להאמין שא' לנה פנ"ל: וממילא רק ע"י הסימנים שמפירין שמי שיש לו סימנין אלו הרג ע"ז יהיה חשוב עדות.

ושוב כיון דלהוציא מחזקה לא מהני הפכה שע"י סימנין רק אם היינו יודעין שלנה או הרג א' לא הי' נקרא נגד החזקה. ושוב הא אין פאן עדות שהרג כלל דא"א לדון על עדותם שהרג לבד בלי לחייב אותו שהרג ובלי ההפכה דאין עדות כלל שהרג כל שלא תהי' ההפכה שע"י סימנין חשיב בירור.

וכיון דלחייב מיתה אין הסימנין בירור א"כ אין מעידין כלל שמפירין את האדם המחוייב מיתה. דהא מה שמעידין פלגיא כו' שאיש שיש לו סימנין כף וכף הרג כו' אין פאן עדיין עדות כלל דא"י מי ואינו עדות שהרג כלל כיון שא"י החקירות פנ"ל.

רק פשיש לפגינו איש פנה שיש לו סימנין אלו שאומרים העדים. ויהיה הדין שחיב מיתה ע"י הסימנין פנ"ל אזי יהי חשוב שיודעין העדים מי הוא ואזי נאמין להם שהרג.

והא פינו דאין הסי' מועילין לחיב אין יודעין פלל פנ"ל: אבל בעדות שמת בעלה גם ע"י הסימנין. דניהו דמה"ת אי צריף דו"ח ג"כ שינה פנ"ל דאין פאן עדות גם על שמת א' פל שא"י מי דא"י תקירות רק ע"י הסימנין יהי חשוב יודעין התקירות ולא מהני הסימנין נגד התקת חי ותוקת א"א דכיון שאין הסי' מועילין נגד התקתה שוב אין פאן בירור פלל שמת א' ג"כ מתורת עדות פנ"ל.

אבל פינו דבאמת לא צריף דו"ח בעדות אשה. שפיר הוי עדות מיוחדת שמת א' פאלו סימנים שזה עדות גמור דאף שא"י מי היה מהני.

וממילא מהני הסימנין לברר שזה המת הוא יב"ש שהי' לו אלו הסימני'. שזה אינו נגד התקתה הבירור לבד פנ"ל ושוב אשתו ממילא מותרת פנ"ל: ולהנ"ל במעידים פלגיא דהאי סימנא גירש אשתו ג"כ לא מהני להתיר דכל שאין הסימנין מועילין להוציא מתוקת א"א א"י פלל מי גירש ואינו עדות גם ע"ז שגרש פלל ושוב לא מהני הסי' פנ"ל.

ואף דגם בגט א"צ דו"ח מ"מ פינו דזה שוב צריף עדים פשרים רק כמו ממון ומשום דאיכא פתובה כו' ובתקירות הנ"ל י"ל דגם בממון פסול כשא"י ע"ש ש"ע אה"ע סי' ל'. וגם הא בזה שגירש א' כשא"י מי ליכא פתובה ל בעדות זה ושוב צריף דו"ח ולא מהני שגירש ושוב לא מועילים הסי' הנא"ל בעדי מיתה דמהני גם פסולין וכשא"י התקירות מהני.

דלא הוצרף סוף יבמות לטעם דאיכא פתובה רק שלא לחקור לכתמילה אולי תברר שגר עיין יש"ש שם: הנה לר"ת סוף פ"ק דמפות ובכורות כ' דקשואלין אם טריפה הרג או שלם בטל עדותן אף דבסתם פשר דאזלינן בטר רובא מ"מ פשואלין אותן ואין יודעין מיקרי שא"י התקירות ובטל כמו סיף וארירן ע"ש.

ולא מהני הרוב לעשותו ידיעה ברורה נגד העדים ע"ש. א"כ יש לפרש פלגיא דהאי סימנא קטל כו' לא מהני פינו דע"כ צריכין לומר שאין מפירין בבירור שזה הרג רק ע"י סימנין.

ושוב אף דהסימנין חשוב בירור כמו רוב ויועיל אף להוציא מ"מ לא מהני פשאין יודעין בבירור העדים דהוי כא"י התקירות שאינו נכון וכמו טריפה ושלם פנ"ל. וממילא י"ל דנקיט דוקא דיני נפשות.

דבטל בא"י פנ"ל משא"כ פלגיא דהאי סימנא לנה אפשר דמהני אף להוציא דגוף הסימן ע"פ דין מהני להוציא. ודוקא בנפשות שיהיה חשוב ידיעה ברורה נגד העדים וכדברי ר"ת ז"ל הנ"ל ואין הוכחה על להוציא דלא יועיל סימנין פנ"ל: גם מ"ש תוס' סנהדרין דף ע"ט ע"ב גבי רוצח שנתערב כו' דלא אזלינן בטר רובא לחיב מי שאינו חיב מיתה וע"כ דדוקא בכל מקום שהרג ומספקין אי טריפה או אם אביו וכה"ג דעכ"פ העבירה עשה וזה המחוייב ומהני הרוב שהוא עבירה החיבין עלי'.

אָבֵל לֹא לְחַיִּיב אֶת מִי שֶׁלֹּא עֵבֶר כָּלֵל וְאֵין לוֹ שְׂיִיכוּת לְהֶאֱסוֹר לְהֶרְגוֹ ע"פ הָרוֹב כִּנ"ל.
וּא"כ בְּסִימָנֵינוּ פְּלִנְיָא דְהָאֵי סִי' כו' דְּאָנוּ מְסוֹפְקִין שְׂמָא אֵין זֶה הָאִישׁ כָּלֵל שֶׁהֶרְגַּ י"ל דְּאָף
דְּסִי' כְּמוֹ רוֹב מ"מ לֹא מְהַנִּי לְחַיִּיב מִיתָה ע"פ הָרוֹב זֶה שֶׁסָּפֵק אִם עֵבֶר כָּלֵל שְׂמָא אֵינוּ
זֶה וְנִקְי לְגַמְרֵי כִנ"ל וּמְמִילָא דְנִקְא בְּנִפְשׁוֹת פֶּן וְשִׁפִּיר נִקְט קִטִּיל נִפְשָׁא דְבְּמָמוֹן י"ל
דְּשִׁפִּיר מְהַנִּי כִנ"ל: אָף מִתּוֹס' הַנְּ"ל אֵין רְאִיָּה דִּי"ל דְּנִקְא נִקְטוּ בְּמִי שְׂוֹנְדָאֵי אֵינוּ חַיִּיב
הַמְעוֹרֵב בְּרוֹב חַיִּיבִין א"א לְחַיִּיב מִיתָה לְמִי שְׂבָאָמֶת פְּטוֹר בְּוֹנְדָאֵי.

אָבֵל לֹא בְּרוֹב וּמִיעוּט ע"ז הָאָדָם אָף שֶׁהַמִּיעוּט הוּא שֶׁלֹּא עֵבֶר כָּלֵל מ"מ י"ל דְּמְהַנִּי הָרוֹב
שֶׁעֵבֶר וְחַיִּיב כִּנ"ל. וְאָף דְּהָא רִבְּא דְאִיתָא קָמוֹן עֲדִיף מְרִבְּא דְלִיתָא קָמוֹן מ"מ לֹא לְעַנְוֵן
הַנְּ"ל.

דְּהָא קִי"ל אֵין הוֹלְכִין בְּפִיקוּס נִפְשׁ אַחַר הָרוֹב וְאָף דְּהַמִּיעוּט דוּחֵי בְּהֵם דְּחֵי שֶׁבֶת וְכֵה"ג.
וּא"כ לְכַאוּרָה לְמָה הוֹלְכִין אַחַר הָרוֹב לְחַיִּיב מִיתָה אָף הַחִילּוּק דְּלַעֲנֵן פִּיקוּס נִפְשׁ אָף
דְּהָרוֹב מוֹרָה שְׂאֵין חַיִּיב לְהַצִּילוֹ מ"מ גַּם הַחֲשֵׁשׁ רְחוּק שֶׁל הַמִּיעוּט לְהַצִּיל ג"כ דוּחָה
שֶׁבֶת וְשְׂאָר אִיסוּרֵין אָבֵל הָרוֹב שְׂמוֹרָה שְׂחַיִּיב מִיתָה דְּאִמְרָה תוֹרָה בְּזֶה הַחַיִּיב מִיתָה
שְׂאֵין לְהַצִּילוֹ רַק לְחַיִּיבוּ וּבַעֲרַת הָרַע מִקְרָבָה.

וְאָף שְׂיֵשׁ חֲשֵׁשׁ רְחוּק שֶׁל הַמִּיעוּט שְׂאֵינוּ חַיִּיב אִיף יְדוּחָה חֲשֵׁשׁ רְחוּק הַזֶּה שֶׁל הַמִּיעוּט
מְצוּה דְּבַעֲרַת שֶׁהָרוֹב מוֹרָה שְׂחַיִּיבֵין לְהֶרְגוֹ וְלֹא לְהַצִּילוֹ וְאֵין כָּאֵן פִּיקוּס נִפְשׁ כָּלֵל דְּמַצְוֹת
שֶׁבֶת וְשְׂאָר מְצוֹת נְדָחִים מְפִנֵי הַמִּיעוּט חֲשֵׁשׁ דִּפ"נ דְּהָא מְצַד עֲצָמָם אֵין דוּחִין בְּמָקוֹם
נִפְשׁ.

מִשָּׂא"כ חַיִּיב מִיתָה שֶׁהַחַיִּיב חַיִּיבָה תוֹרָה בְּמָקוֹם נִפְשׁ לְבַעֲרוֹ וְאֵין נִפְשׁוֹ כְּלוּם שׁוֹב אֵין
הַמִּיעוּט דוּחָה הָרוֹב פִּינּוֹן שֶׁהָרוֹב מוֹרָה שְׂחַיִּיבֵין לְהֶרְגוֹ כִּנ"ל. וּא"כ שִׁפִּיר סְבֵרַת תּוֹס'
דְּכְשֵׁישׁ א' הַמְעוֹרֵב שְׂבּוֹנְדָאֵי אֵינוּ חַיִּיב מִיתָה שׁוֹב א"א לְחַיִּיב כְּוָלָן מְשׁוּם הָרוֹב דְּהָא אֵין
הוֹלְכִין בְּפִיקוּס נִפְשׁ אַחַר הָרוֹב.

וְכָאֵן לְהַצִּיל זֶה הָא' הוּא פִּיקוּס נִפְשׁ גְּמוֹר דְּאֵינוּ חַיִּיב בְּוֹנְדָאֵי. וְשׁוֹב דוּחָה הַעֲשֵׂה דוּחֵי
בְּהֵם שֶׁל זֶה הַנְּקִי הַמְצוּה דְּנִבְעֵרַת הָרַע שֶׁל הַחַיִּיבֵין מִיתָה כְּמוֹ שְׂדוּחָה פִּיקוּס נִפְשׁ לְכָל
הַמְצוֹת דְּמָה חִילּוּק כִּנ"ל וּמְמִילָא בְּסִימָנֵין אוֹ רוֹב אִם זֶה הוּא הַחַיִּיב ל"ש הַנְּ"ל דְּהָרוֹב
מוֹרָה שְׂזֶה הַחַיִּיב וְאֵין כָּאֵן פ"נ וְהַמִּיעוּט שֶׁל אָדָם זֶה עֲצָמוֹ אֵין דוּחָה הָרוֹב שֶׁל זֶה שְׂמוֹרָה
שְׂאֵין לְהַצִּילוֹ שְׂחַיִּיבָתוֹ תוֹרָה כִּנ"ל (גַּם לְהַפּוֹסְקִים דִּר"א בְּגַמְלָה הָאוּחַר בֵּין הַגְּמָלִים
דְּבִדְנֵי נִפְשׁוֹת לֹא מְהַנִּי וּבְמָמוֹן מְהַנִּי): (חֶסֶר) וְהֵרִיטְב"א ב"מ כְּתֵב גַּם כֵּן דְּלֹא מְצִינוּ
שְׂיִוְעִילֵין סִימָנֵין לְהוֹצִיא מִמֶּשׁ וְדוּקָא בְּאַבְיָדָה וְכֵה"ג שְׂאֵינוּ מוֹחֲזֵק מִמֶּשׁ.

וְהַנְּ"י ב"מ פ' א"נ גְּבִי דְּהָבָא פְּרִיכָא כ' עַל מְשָׁקֵל דְּהוּי סִימָן רַק בְּאַבְיָדָה מִשָּׂא"כ לְהוֹצִיא
מִמֶּשׁ לֹא חֲשׁוֹב מְשָׁקֵל סִי' מוֹבְהָק. וְאֵין הֶכְרַע בְּדִבְרֵיו עַל שְׂאָר סִימָנֵין ע"ש: וְהִי' אֶפְשָׁר
לוֹמַר דְּבַאבְיָדָה שְׂכַתְּבוּ תּוֹס' דְּלֹא מִיקְרֵי מוֹחֲזֵק הֵינּוּ נִגְד מוֹצָא הָאַבְיָדָה.

אָבֵל נִגְד אַחַר הָא' כ' תּוֹס' רִישׁ ב"מ בְּמִנְהָ שְׁלִישִׁית דְּחֲשִׁיב כְּשִׁנְיָהֶם מוֹחֲזֵקִין בּוֹ מֵאַחַר
שֶׁהַנְּפִקָד תּוֹפְס בְּחֻזְקַת שְׁנִיָּהֶם ע"ש שְׂאוֹתָן שְׁהֵן בְּכָלֵל הַסָּפֵק וְהַנְּפִקָד תּוֹפְס בְּעֵבוֹרָם
חֲשׁוֹב כְּאֵלוֹ מוֹחֲזֵקִין ע"ש.

וא"כ באבדידה פולם בכלל הספק של מי הוא וממילא מוצא האבדידה תופס בשבילם והוי פמוחוקים וממילא פשאמרה תורה דמהני סמנין שפיר מוכח דמהני גם להוציא פינון שנותנין להנותן סימנין לבד פנ"ל.

אף בת"ה סי' שי"ד כתב דלא מהני הך טעמא שיהי' נקרא מוחזק גמור רק לדחות דין דכל דאלים גבר וכן בשנים אוחזין לענין מיגו כו' אבל לעולם לענין שתעמוד החזקה של ממון פנגד הרוב לדחותו בענין חזקה גמורה שהיא עצמו מוחזק בפמון וכ' ראיה ע"ז דהא תוספ' סופ"ק דכתובות פירשו באבדידה לא מהני החזקת ממון נגד הרוב בעיר שרוב ישראל תינוק הנמצא כו' משום דלאו מדעת בעלים באה האבדידה לידו ולענין שנים אוחזין בטלית כו' חשבינו להו מוחזקים לענין שלא נאמר כל דאלים גבר וגם לענין דהוי מיגו להוציא אלא ע"כ דנגד הרוב בעינו חזקה גמורה ואלימת' ע"ש.

וא"כ למה שפירא מדבריו עכ"פ הך חזקה שתופס בשבילם מספק עדיף משאר חזקה דמעיקרא וכה"ג דהא מיגו במקום חזקה בעיא דלא אפשטא בש"ס. וכיון דחזקה זו עדיפא ממגו ע"כ דעדיפא משאר חזקה רק נגד רוב לא מהני.

וא"כ מוכח שפיר פינון דסימנין עדיפא מהך חזקה שתופס בשביל פולם ממילא מוכח דסימנין מהני נגד שאר חזקה ג"כ ושפיר נגד חזקת א"א שהיא רק חזקה דמעיקרא שפיר מהני. ודוקא פלגיא דהאי סי' קטל כו' או לנה להוציא ממש ע"פ סי' שפיר לא מהני דהא גם רוב לא מהני שאין הולכין בפמון אחר הרוב להוציא והא סימנין אין לנו ראיה שהיא עדיף מרוב דבאבדידה מהני רוב נגד חזקה זו שתופס בשבילם כ"ד ת"ה הנ"ל.

אבל לענין דעדיף משאר חזקה שפיר מוכח מאבדידה וממילא מהני להחיר עגונה או בגט נגד חזקת א"א פנ"ל. ואין לומר דכיון דילפינו דבר דבר מממון לא יועיל להוציא מחזקת א"א כמו שאינו מועיל להוציא ממון ז"א דהא מבואר בכמה דוכתי בש"ס דרוב מהני להוציא מחזקת א"א ולכך מים שאין להם סוף ניסת לא תצא ובכמה דוכתי ולא אמרינו פנ"ל פינון דילפינו דשב"ע מממון כמו דאין הולכין בפמון אחר הרוב פן לא יועיל בדשב"ע רוב נגד חזקת א"א וע"כ דלענין זה לא דמי דמ"מ אינו להוציא ממש ממי שהוא מוחזק רק חזקה דמעיקרא ובזה גם בפמון מהני רוב נגד חזקת מרא קמא פשאינו מוחזק פנ"ל.

וממילא שפיר גם סמנין מהני פנ"ל: וכ"כ בת"ה סי' שמ"ט דהא דקי"ל אין הולכין בפמון אחר הרוב אף דרובא וחזקה רובא עדיף שאני חזקת ממון דאית ביה טעמא דמוציא מתבירו ע"ה כו' והיינו שמוחזק ממש כו' ע"ש.

וממילא לא שיהי' לענין זה למילף דשב"ע מממון שלא יועיל רוב וכה"ג דלא מיקרי להוציא ממוחזק פנ"ל. וממילא שפיר גם בסמנין מהני באיסור א"א משא"כ להוציא ממש פנ"ל: אמנם לכאורה אינם מוכנים דברי הת"ה מאי פסקא הנה גבולים דלענין מיגו שידחה נקרא מוחזק מה שתופס בשבילם.

ולא נגד רוב. וגם דברי תוס' לכאורה אין מוכן ברוב ישראל דלא מיקרי מוחזק פינון דלא מדעת בעלים בא לידו כו'.

היכן מצינו חילוק בזה אטו מה שזוכה מהפקדון לא מיקרי ממונו ומחזק פכל ממונו. והא
אפילו בגזילה חשיב מחזק: אמנם לע"ד הטעם פשוט דהא אמר בש"ס ב"ק פ' הגזול
דק"ד פיון דאודי לי פמאן דאמר יהי לי בינדה וכמה פקדון אצלו ע"ש.

וכן בכל פקדון אף שהוא בינד הנפקד מ"מ נקרא המפקיד בעליו מחזק דכל היכא דאיתא
ברשותא דמרני הוא. רק בגזל מיקרי אינו ברשותו פיון שאינו רוצה להחזירו וגזל הוי
קנינו לענין גזילה כשאר קנינים פמבואר בש"ס גבי מגרר ויוצא איסור שבת איכא גניבה
ליכא פשאנו קנין פכל הקנינים ע"ש.

והנה במוצא אבידה שאינו גזול ומגביהו בשביל מי שהוא שלו ואינו רוצה לזכות בו
לעצמו דעבר משום לא תוכל כו' והשב כו' פמבואר לעיל בש"ס. וא"כ ממילא מי שהוא
שלו באמת נקרא מחזק אף שהוא בינד המוצא דכל היכא דאיתא ברשותי הוא.

וכמ"ש הרמב"ן ז"ל דמה"ט לא קני יאוש באבידה בתר דאיתי לידני דמוצא משום דנעשה
שומר של בעלי וברשותיה דלא מהני יאוש ע"ש: וממילא כתבו תוס' שפיר בתינוק כו'
ברוב ישראל לא שייך פלל אין הולכין בממונו אחר הרוב שיהי' נקרא מוצא אבידה
מחזק.

דהא ניהו דאם הוא של עובדי כוכבים מותר לזכות בו. אבל ע"ז דנין הא אם של ישראל
לא זכה מעולם בו ואדרבה זכה בו בשביל הישראל בעל האבידה וברשותו הוא כשאר
פקדון דאינו גזול.

א"כ אדרבה הרוב הוא שאינו מחזק פלל רק בעל האבידה ואף דהמיעוט מורה שמחזק
מהני הרוב ע"ז עצמו שאינו מחזק פלל רק בעל האבידה מחזק והא לב"ש דשטר
העומד לגבות פגבוי דמי נקרא מחזק פמבואר בש"ס סוטה וב"ב פ' מ"ש דף קנ"ד גבי
נפל הבית דיחלוקו פיון שהספק אם חייב לו ממילא הספק מי המחזק ע"ש.

רק דקי"ל כב"ה דלאו פגבוי כו' אבל בהנ"ל שלפי הרוב בעל האבידה מחזק שפיר מהני
הרוב פנ"ל. וא"ל דינפה בו ושוב לא יוכל להוציא ממנו דז"א דהא אינו רשאי לזכות בו
פיון דקודם שזוכה בו מהני הרוב שהוא של ישראל ועובר כמו פל אבידה של ישראל
פשוטלה שלא להחזיר פנ"ל.

וממילא לא קשה מ"ש ת"ה משנים אוחזין בטלית דחשיבי מחזקין אף שהוא מציאה.
דהתם פיון שפל א' אומר שלי הוא דנגד אחרים הא זכה בו דמייירי ברוב עובדי כוכבים
כמ"ש הרא"ש.

רק דכל ראיתו דנימא ג"כ בחציו שלי שהספק הוא מי המחזק דשפא של האחר ממילא
תקף בו שלא מדעת בעליו ואינו נקרא מחזק פלל ותועיל המיגו לראיה שאינו מחזק
פלל ולא יהי חשוב להוציא פנ"ל.

ולמ"ש שם בגזלה מגרע גרע דכיון שרוצה לגזלו ולזכות לעצמו אף שבאמת של השני
מ"מ הוא ברשותו פכל גזול דמיקרי אינו ברשותו של הגזול פיון שאינו רוצה להחזיר
וגזולו מיקרי מחזק ונה שטוען גזלמני ודאי דמיקרי מוציא.

ושפיר על המחצה שטעונין עלי' ושניהם מוחזקין מיקרי מוחזק על הרביע ולא מהני מיגו של זה להוציא מרשותו כבכל דוכתי כנ"ל. משא"כ במוצא אבידה שאינו גזלן פלל שפיר כתבו תוספות דמהני הרוב כנ"ל.

וא"כ אין ראיה לדברי ס"ה: אמנם דבריו אמת דנגד רוב לא מהני. דנראה דהא שכ' תוספות דמה שהנפקד תופס בחזקת שניהם חשוב שניהם מוחזקין דלא אמרינו כל דאלים גבר היינו דהא הנפקד תופס עבור מי שהוא שלו ונקרא ברשותו של המפקיד א"כ פיון שהספק רק בין שני אלו שפיר תפיסה שלו בשבילם ואם הדין יחלקו שפיר שניהם מוחזקין בו ולכך הדין יחלקו וממילא הוי ברשות שניהם וכאלו שניהם מוחזקין.

ואף דאם יתנה הדין כל דאלים גבר לא יתנה חשוב פלל שניהם מוחזקין. מ"מ הא החילוק הוא דכשאין שום א' מוחזק בנודאי אי פל דא"ג והיינו במה שאף לטענות כל א' ג"כ אינו מוחזק דאף שהוא שלו מ"מ אינו מוחזק בו.

אבל בשניהם מוחזקין לא שייך לפסוק שיוציא מרשות הא' בע"כ ולכך יחלקו כנ"ל. א"כ אף במה שהוא ספק אם זה מוחזק או זה ג"כ נדאי הדין יחלקו דלא שייך כל דאלים גבר דשא זה מוחזק ומוציא מרשותו בע"כ.

וכמו לב"ש בשטר העומד לגבות. וגם לב"ה בנפל הבית כו' אלו נאלו מודים שייחלקו כו' פיון שהספק מי מוחזק ע"ש.

ולכך פיון דמי שהמנה שלישיית שלו זה מוכס הנפקד בשבילו וברשותו והוי מוחזק שוב הס' מי מוחזק והדין יחלקו וממילא חשוב כשניהם מוחזקין וכו' תוספ' שפיר כנ"ל. אבל היכא שרוב מסייע לא' דאם אין שום אחד מוחזק הולכין אחר הרוב וזוכה זה שהרוב מסייעו שוב לא שייך שתופס בשביל שניהם ונקראו מוחזקין ולא יוכל להוציא בהרוב ז"א דהא אינו תופס רק עבור מי שהוא שלו וע"ז עצמו מהני הרוב שרק הוא מוחזק שהוא שלו וממילא הוא ברשותו ג"כ ולא שייך פלל אין הולכין בממון אחר הרוב שהרוב אינו פלל להוציא: וא"כ ממילא גם בסימנין שפיר לא מיקרי פלל נגד חזקה פיון דהסימנין מורין באין שום א' מוחזק שהוא שלו שוב תופס בשבילו ולא מיקרי פלל להוציא.

וא"כ לא מוכח גם נגד חזקה שיהי' מהני. ונגד מיגו אפשר דשפיר כסברת ת"ה דמיגו חוץ לב"ד קי"ל דלא מהני.

ואם כן לא מיקרי בירור פלל על למפרע רק בשעה שטוען בב"ד והוי נגד חזקה דקודם שטוען הי' בחזקת פולם שתופס בשבילם ועתה יועיל המיגו להוציא משא"כ בדבר שהוא בירור למפרע כמו רוב או סימנין אגלאי מלתא שלא הי' תופס רק בשבילו עכ"ל: וראיה לזה דהא מצא שט"ח קי"ל לא יחזיר לא לזה ולא לזה.

וכן במשנה מצא שטר וא"י כו' יתא מונח כו' ולמה לא יתא הדין חולקין. הא קי"ל בשניהם אדוקין בשטר יחלקו.

וכ' תוס' ריש ב"מ דבשטר חשוב החלוקה יכולה להיות אמת שפרע מחצה ורק במנה המופקד אין דרך להקנות מה שבניד אחרים כו' ע"ש ולכך בשנים אדוקין יחלקו. וא"כ פיון דמנה שלישיית כ' תוס' דחשוב שניהם מוחזקין מה שהנפקד תופס בשבילם כנ"ל.

ורק משום דאין התלונה אמת אמרינו יהא מונח כו'. ואם פן במצא שט"ח או א"י מה טיבו כו' דחשוב פאלו שניהם מוחזקין המלנה ולנה דהא תופס בשבילם מספק פנ"ל.

וממילא יהי' הדין יחלוקו כמו ב' אדוקין בשטר דהא התלונה יכולה להיות אמת שפרע מחצה פנ"ל ולמה יהא מונח פנ"ל: ולמ"ש א"ש דכיון שאם אין שום א' מוחזק לא הי' יכול לגבות פלום מהלנה שוב לא מיקרי פלל שתופס היא בשביל המלנה פדי שיהי' נקרא מוחזק.

דדוקא במנה ג' אמרינו שתופס בשביל הספק של שניהם ובספק ראוי להיות הדין יחלוקו, כיון שהספק מי מוחזק. ושוב הוי פשניהם מוחזקין פנ"ל.

משא"כ בשטר דבספק מי אבד השטר מ"מ הלנה מוחזק וא"י לגבות מספק. ורק בשניהם אדוקין בשטר דזה שפיר מ"מ דנין על המחצה פאלו לא אבד כמ"ש לעיל דהא עדיין בידו.

משא"כ שיהי' תפיסת הנפקד והמוציא פאלו מוחזקין שנה הוא מחמת הספק והא בספק ממי אבד אינו יכול לגבות מלנה ואין חשיב פלל פשניהם מוחזקין פדי שיהי' המלנה נקרא מוחזק ג"כ ויגבה הא מצד הספק לחוד אינו גובה פלום וממילא אינו מוחזק פלל פנ"ל.

וממילא גם ברוב וסימנין פן כיון דמצד הספק הי' זה שמסייעו שוב התפיסה בשבילו פנ"ל: אף י"ל דמצא שט"ח בלא הנ"ל ג"כ. דהא פשאין התזקה דשטרא בידי מה בעי אינו יכול לגבות פלל אף אם הי' השטר בידו.

כמו כת"י וכה"ג. רק משום התזקה ראיה דלא פרע.

וא"כ כיון שהוא מי אבדו עכ"פ ליפא חזקה פלל דאם פרע ולקח השטר ממילא אבדו הלנה ואין שום ראי' במה לגבות וא"כ איה נאמר שהמוציא וא"י מה טיבו יהי' נקרא שתופס בשביל שניהם וכאלו מוחזק גם המלנה בו מה בכך.

מ"מ לענין הספק שפרא פרע אין פאן ספק השקול דהמע"ה ואיה יגבה הא אף אם יהי' בידי המלנה ולא הי' חזקה הנ"ל לא הי' גובה. ובשניהם אדוקין בשטר נראה הטעם דמיקרי שתפוס גם בהראיה של החזקה דשטרא בידיה מה בעי דהא מקצת השטר בידו.

ואף שמקצתו ג"כ בידי הלנה מ"מ על המחצה שבידי המלנה הוא לגמרי בידו עם החזקה דשטרה בידי' מאי בעי ושפיר יחלוקו פנ"ל. משא"כ במוציא אף שיהי' נקרא לגבי גוף השטר שתפוס בשביל המלנה ג"כ מ"מ בחזקה דשטרא בידי מה בעי אינו תפוס פלום בשביל המלנה דאין פאן חזקה פלל דאם פרע לקח השטר ונאמן פרעתי ושפיר אינו גובה פלום פנ"ל וממילא יהי' מונח פנ"ל.

ולא קשה פנ"ל: עוד י"ל כיון דקי"ל תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים לא קני וכן מגביה מציאה כו' וכ' הרא"ש ז"ל הטעם דלא אתרבי זכי' היכא שהוא חוב לאחר ע"ש. וא"כ בשלמא לענין שלא יהי' הדין פל דאלים גבר חשבינו שפיר שזוכה הנפקד בתפיסתו בשביל שניהם וכאלו בעצמם מוחזקין דזכין לאדם שלא בפניו.

ואין כאן חוב לשום א' במה שיהי' הדין יחלוקו ולא כל דאלים גבר דהא אינו ידוע מי יגבר אבל פשיש רוב או סימנין לאחד ואי אין שום א' מוחזק זוכה מי שיהרוב מסייע או הסימנין כנ"ל רק מחמת שינופה המוצא עבורם שיהיו מוחזקים לא יועיל הרוב או הסי'.

ושוב לא מהני כלל תפיסתו בשבילם דבתיב לאחרים לא מהני זכי' שלו בשבילם ושפיר מהני עדיין הרוב וסי' ולא מיקרי כלל להוציא כנ"ל דלא נעשו מוחזקים כלל כנ"ל. וכמו מגבי' מציאה לחבירו דלא קני דאין חילוק בין קנין גמור לקנין של תפיסה שיהי' נקרא מוחזק כמבואר בש"ס ריש ב"מ גבי רכוב ומנהיג ע"ש: ואף דלכאורה לענין חב לאחרים יש לחלק דבשלמא מגביה מציאה באמת הי' יכול לגבות מי שירצה וע"י זכיה שלו מגרע זכות האחרים מה שהי' באמת פדין וכן תופס לבע"ת פינון שגם הם בע"ח הי' להם זכות פדין והוא חב להם בתפיסתו.

משא"כ כאן דמי שאינו שלו לא שייך שחב לו וא"כ דכשמוחזקין לא מהני הרוב או סימנין ואמרינו שאינו שלהם כלל א"כ גם חב לאחרים לא מיקרי דהא איגלאי מילתא שאינו שלהם.

ושפיר יהי' מהני תפיסתו בשבילם שיהיו מוחזקין: אף באמת ז"א דהא רוב או סימן כשאינו להוציא הוא בירור גמור ע"פ דין שהוא שלהם רק כשא' מוחזק לא מהני בירור זה אבל חזקת ממון אינו מטעם ראי' להיפוך דאין חזקת ממון ראיה רק שאין יכולין להוציא כמ"ש ת"ה כנ"ל וא"כ שפיר נקרא חב לאחרים פינון שכל שאינו תופס בשביל האחרים הדין ברור שהוא שלהם.

רק אם יהיו מוחזקים לא יוכל להוציא מהמוחזק אבל לא מטעם שיש ראיה להיפוך. וממילא חב בתפיסתו למי שהוא שלו בלא התפיסה בשבילם והוי שפיר חב לאחרים שאינם חשויים מוחזקין כלל פינון דגם אחר שיהיו מוחזקין נשאר ראיה שלהם כמו קודם רק שאין יכולין להוציא ושפיר כנ"ל: ובזה מיושב קושית הפ"י פ"ק דכתובות למ"ד ברי ושמא ברי עדיף אף בשמא טוב.

ואפיי הכי ס"ל ב"ב פרק י"ג גבי זה אחי כו'. א"כ באבידה למה לא יחזיר באין סי' כשטוען ברי שהוא שלו ע"ש והקשה גם לדין דרק משום חזקת ממון לא מהני ברי ושמא והא באבידה אינו חשוב מוחזק כמ"ש תוס' ושפיר יהי' מהני ברי ושמא ע"ש ולמ"ש מיושב דהא לכאורה לא קשה כלל קושיתו דהא קי"ל אנו טוענין למי שגובין שלא בפניו ומבואר ברא"ש ריש פ"ב דכתובות דחשיב ברי וברי מה שטוענין הב"ד בשביל היורשים ע"ש שבנוכרת בש"ס דאשה שנתארמלה חשיב לי' ברי וברי לפי שטוענין כנ"ל וא"כ נגד האחרים שמסופקין שמא אינו של זה רק של אחר אנו טוענין בשבילו שמא גם אחר היה טוען ברי שהוא שלו ואיך יגבה זה בברי שלו הא הוי שלא בפניהם נגד האחרים וטוענין הב"ד וחשיב ג"כ ברי כנ"ל ושפיר אין מחזירין אבידה כנ"ל: אף י"ל דמ"מ קשה למ"ש הפוסקים וקי"ל בש"ע דאין טוענין בשביל היתומים רק להחזיק כשבאין להוציא מהם אבל לא כשאין מוחזקין ע"ש סי' קל"ג ס"ה.

וא"כ עדיין קשה בכבידה דאותו האחרים הא אין מוחזקין כנ"ל ואין טוענין בשבילם והוי שפיר ברי ושמא ונחזור לזה הטוען ברי כנ"ל: אמנם למ"ש א"כ שפיר לענין זה

מהני מה שתופס המוצא בשביל כולם שנקראין מוחזקין וחשיב להוציא ושפיר טוענין בשבילם והוי ברי וברי פנ"ל.

דבזה לא שינה כמ"ש שיהי נקרא חב לאחרים ולא יועיל תפיסתו בשבילם דז"א דכאן שאין לו ראי' פלל שהוא שלו רק מצד ברי. וכיון שיהיה מועיל תפיסתו בשביל האחרים טוענין הב"ד והוי גם טענתם ברי ואין לו שוב שום ראי' שהוא שלו לא מיקרי פלל חב לאחרים דהא לא יהי ראי' פלל ששלו ומה בכך שחב לו פשאינו שלו אם לא יזפה בשבילם יהי חב להם כמו שעכשיו חב לו פיון שאחר התפיסה אין לו ראי' פלל למפרע שוב מהני תפיסתו בשבילם ולא הוי פלל ברי ושמה ואין מחזירין פנ"ל: אף באמת בלא זה לא קשה קושית הפ"י דהא הוי זה כמו באומר לשנים גזלתי שכ' תוס' דף ל"ז דלא שינה ברי ושמה ברי עדיף שזה ידוע שאינו חייב בבירור רק לא וע"ז טוען ברי.

ואף דשם תובעין שניהם מ"מ הא אינו מוכן לכאורה דבריהם מה לו לא לטענת חבירו הא כל א' תובעו גזלתי והוא אומר א"י. ואף שאומר א"י אם לה או לפלוני מה לו לזה הא מ"מ נגדו אומר א"י אם גזלתי או לא וכיון דברי עדיף למה לא יהי חייב לשלם לו.

וכשתובעין שניהם בב"א הי' אפשר הטעם דדמי לשני שבילין כו' דבב"א פיון שונדאי א' שלא כדין א"א לפסוק ששניהם טהורין. וכן בהנ"ל דא' נדאי יגבה שלא כדין.

אף בזא"ז לא שינה פלל וכשפל א' תובעו בפ"ע יהי חייב לשלם לו. וגם בב"א לא שינה פלל.

דהא אמר בשבועות פרק כל הנשבעין ב' מלוין ולזה א' ושני שטרות כו' אף דא' פסול ואינו ראוי לגבות ע"ש: אמנם נראה הטעם פשוט דהא דברי ושמה ברי עדיף הוא כמו לדין דחייב לצאת י"ש דשמה גזל את זה ואף שהוא ספק שמה הממון שלו מ"מ מחויב הוא לנותר ולמחול ס' ממון שלו כדי לקיים השבחה מספק והיינו טעמא דמ"ד ברי עדיף לגמרי ג"כ פנ"ל שהב"ד מחייבין אותו לקיים מספק חייב השבחה פנ"ל פיון שבעצמו מסופק פנ"ל.

וא"כ זה שפיר במסופק אם חייב פנ"ל. אבל בגזל דקי"ל גם באיסורי הנאה שאין הגזל יכול להנזות פלל אומר הרי שלח לפניה ומקיים השבחה.

וכן מבואר בב"ק פ' הגזל וכאן ב"מ פ"ה דלר"ט במה שמניח גזילה ביניהם ומסתלק מקיים השבחה למי שהוא שלו דהא מנח קמי' בב"ד ואף שאין הב"ד מניחין אותו נישלו מספק שמה הוא של האחר מ"מ לא גרע מאיסורי הנאה דמ"מ מהני הרי שלח לפניה שיהיזק שאינו ניכר הוא במונח קמי' פנ"ל.

וכן ממש בהנ"ל ולגבי הגזלן חשיב השבחה ונפטר בכך פנ"ל וממילא לא שינה ברי עדיף אף פשהא לבד תובעו. דהא זה טוען ברי שלא גזל רק מא' וא"י מי משניהם אם לזה או לאחר וא"כ לר"ט דהוי השבחה ממילא טוען ט"ז עצמו ברי שבמה שיניח בינד ב"ד הגזילה מקיים השבחה בנדאי אף שלא יוכל לישלו זה התובע מחמת ספק של האחר מ"מ הוא קיים השבחה ואין עליו חיוב יותר.

ואין פאן שפא פלל. דוקא בפשמה אם חייב אם לא ישלם מסופק בעצמו אם לב (שו"ת) מקיים השבה וחיוב מספק דברי עדיף.

משא"כ בהנ"ל אינו מסופק אם חייב עוד שע"ז טוען ברי דבמה שמניח הגזילה מקיים השבה ואין עליו חיוב יותר פנ"ל ולא שייך פלל לברי עדיף. וכן להיפוך לר"ע דלא מקיים השבה כשא"י ליטלו שוב אף אי לאו ברי עדיף היינו דהוי ספק אם חייב ואין יכולין לחייבו מספק.

משא"כ בהנ"ל דנדאי אינו מקיים השבה למי שנדאי מחויב דהא לא נדאי חייב ואינו משיב לו ולכך חייב לשלם לשניהם כדי שיקיים השבה לזה שהוא שלו פנ"ל ולכך לא שייך לפלוגתא דברי ופשמה פנ"ל.

ונה ברור בפ"י דברי תוס' שם. וממילא באבידה זה המוצא אינו מחויב בהשבה רק לא שהוא שלו.

וגם ר"ע מודה בהא אף שישטענו שניהם ברי כל א' שאבידה שלו ואפילו סימנים וסימנים מ"מ מודה דיניח וא"צ לשלם לכל א' כמו באמר לב' גזלתי פנ"ל. והטעם פשוט דבגזילה דחייב הגזלן באונסין א"כ מה שתוקף האחר בו שלא כדין וטוען שאותו גזל הוי כגזלן שגזל ממנו החפץ מהגזלן זה דהי' חייב לשלם להגזל.

וא"כ גם בזה ניהו דהוא אונס מה שאינו משיב לזה שהוא שלו מ"מ חייב לשלם לזה שהוא שלו פנין דבמה שמניח לא מקיים השבה פנ"ל וממילא צריף לשלם לשניהם פנ"ל. ואפילו בפקדון א' מקם הפקיד כו' דאינו חייב באונסין מ"מ פנין דהוי לי' למידק וע"י פשיעוהא ושכח מי הפקיד אין זה יכול ליקח פקדון שלו חייב בפשיעה וכמו לא ידענא היכא אותבינהו דהוי פשיעה ונשפיר מחויב לשלם הפקדון לבעל הפקדון וממילא חייב לשניהם וזה הוא החילוק בין כרף אהד דאמר בש"ס שם ע"ש: אבל באבידה דאין פאן פשיעה פלל במה שא"י אינו חייב פלל רק לא דמה לו מה שאין בעל האבידה יכול ליקח אותו בשביל האחר דטוען שלו הוא מ"מ הא מקיים השבה במה שמניח ביניהם ולכך לכ"ע הדין ניח פנ"ל.

וא"כ ממילא לא שייך פלל ברי ופשמה ברי עדיף. דהוא בנדאי אינו חייב לו והחפץ מונח בידו דמי שיקברר שהוא שלו יקחנו וכמו אם מונח ביד ב"ד שאינו מועיל ברי שלו דאין פאן שפא חייב פלל דאין שום אדם חייב רק שא"י ליטלו פל שאינו מקברר שהוא שלו והברי שלו אינו בירור.

ולא שייך שימתן לו האבידה מטעם שאין אחר עומד כנגדו לטעון ברי ויהי' נקרא ברי ופשמה לגבי האחרים שמסופקין עליהם שפא שלהם ויהי' ברי עדיף דז"א דלא מיקרי שפא פלל מי שאינו לפנינו הא ע"ז מסופקין שיבא אחר לברר שהוא שלו או עכ"פ יהי' טוען ברי פנ"ל.

ועוד דבשלמא ע"ז האדם שהוא שלו שייך ברי עדיף ואף שהוא מסופק שלו מ"מ מחמת הספק שפא עושה איסור ואינו משלם למי שחייב מחויב למחול ולנוטר ס' ממון שלו שהוא בידו למחול וליתן ממון שלו מספק כדי שלא יגזול מספק פנ"ל.

משא"כ ממון של אחרים שאין בידינו למחול איה נימא מחמת שמסנפק שמא של אחרים הוא יתן לו האבידה הא פמו שמסנפק שמא שלו ואינו מקנים השבה פו מסנפק שמא של אחרים ואינו מקנים השבה במה שיתן לזה ואיה יהי שינה פרי ושמא פרי עדיף.

ואם יתן לזה לא ישלם להאחר דאין עליו חיוב יותר רק להשיב לא דהא בהשבת אבידה קי"ל דשלו קודמת ואם יפסיד אינו מחויב כלל בהשבה וממילא אין עליו חיוב כלל ליתן לזה ואין לו שייכות כלל לברי ושמא ולא קשה כלל וזה ברור בעזה"י: ובל"ז הא כ' עד דרוש אחיה כו' דיליף שידרוש אותו אם הוא רמאי וא"כ בפירוש אמרה תורה שלא להאמינו בברי שלו לבד ומה קושיא.

קשה דלגמור מזה דלאו פרי עדיף בכל מקום וט"ז י"ל שפיר פנ"ל. והפ"י תירץ דהוא נגד רוב דיש רוב העולם דנימא דהאבידה הוא מרוב העולם ולא מזה הטוען פרי ע"ש ואי הוי אמרינו כסברתו א"כ הי' מוכח דסימנין מהני נגד רוב וכ"ש נגד חזקה.

אף תמוה דמשמע בכמה דוכתי דלא חשיב זה רוב גפי קדשתי רק דהי ק אשאת בתי וא"י למי ובא א' ואמר אני קדשתי שכ' ה"ר"ן דלא הוי נגד חזקה והא הוי נגד רוב. אף בנאמנות ע"א כ' הרשב"א ורמב"ן יבמות פ' האשה דיותר נאמן נגד רוב מנגד חזקה ע"ש.

וכן לא מחלק בש"ס בין אמר לב' גזלתי. ובין גזל א' מחמשה ע"ש ב"מ פ' המפקיד דלא אמרינו דשם יש רוב בכל א' שאינו שלו וכן א' מבנותיה בקדושיין.

ובעגונה הפרה על מת א' שזה בעלה של אשה זו דהי נקרא ג"כ נגד הרוב לסברת הפ"י דנימא דהמת מהרוב עולם שאינם בעלה. וכן ב"ב פ' י"נ גפי זה אחי א"נ דבעי למידק דברי ושמא לאו פרי עדיף כו' ודלמא משום דהוי נגד הרוב שאינם אחי וכמ"ש הפ"י באבידה דלאו פרי עדיף מה"ט וע"כ דאין חילוק.

והרשב"א ז"ל יבמות פ' האשה כ' ג"כ דע"א ודאי נאמן פשיש טריפות וכשרות ומעיד שזה פשרה כו' ודאי דגם ברוב איסור נאמן ע"א שזה ההיתר נגד הרוב אף דרוב עדיף מחזקה ובאיתחזיק לא' מהימן כו'.

ולע"ד נראה הטעם דהא קבוע פמחצה על מחצה ובכל ביטול ברוב הוי קבוע שיש א' היתר או איסור רק כמ"ש תוס' ור"ן פ' גיד הנשה דכשאינו ניכר לא שינה קבוע ע"ש וא"כ העד שמעיד שניכר לו שזה ההיתר אינו מעיד כלל נגד הרוב דכיון שניכר לו ממילא הוי קבוע דהוי פמחצה ואין פאן רוב כלל נגדו.

ודנקא נגד חזקה דאף לדברי העד מעיד נגד החזקה שהי' מוחזק מקודם. משא"כ ברוב פנ"ל לברר שגם קודם יש א' בנדאי רק פשאינו ניכר לא הנה חשיב קבוע אבל לדברי העד אין פאן רוב כלל פנ"ל.

וממילא גם באבידה שא' אבד עכ"פ והוי קבוע. וכן בהפרה של המת שא' יש שהיא בעלה וסמכינו ע"י הפרה שזה הוא ושוב הוי קבוע ואינו נגד הרוב.

דְּהָא הָר"ן ז"ל כ' עִיקָר הַטַּעַם בְּאִינוּ נִיכָר דְּלֹא הוּי קְבוּעַ דְּכִינּוּן דְּבִטּוּל וּכְמֵאן דְּלִיתָא שׁוּב
אִין פְּאֵן קְבוּעַ וְדוּקָא בְּנִיכָר דְּלֹא בְּטִיל ע"ש פ' ג"ה וּלְכַף בְּעֵלֵי חַיִּים דְּלֹא בְּטִילֵי חַשְׁבִּיב
קְבוּעַ אַף שְׂאִינוּ נִיכָר פְּדָאֵמַר בְּזִבְחִים פ' כ"ה ע"ש.

וא"כ הַעֲד הַמַּעֲיֵד בְּהִיתָר הַמְעוֹרָב בְּרוּב אִיסוּר אוּ לְהִפּוּף שְׁזָה הוּא הַהִיתָר א"כ לֹא
בְּטִיל שְׁנִיכָר וְשׁוּב הוּי קְבוּעַ דְּהָא לְעֵנִין זֶה שְׁלֹא בְּטִיל מְהֵנִי עֲדוּתוֹ שְׁנִיכָר וְדַאי צָרִיף
לְהַסִּיר הָאִיסוּר עַל פִּיו שְׁזָה אִינוּ נִגְדַּ הָרוּב דְּהָא אוּמַר שְׁלֹא בְּטִיל וְאִינוּ נִגְדַּ הָרוּב וּמִמִּילָא
הוּי קְבוּעַ וְכוּ בְּהִיתָר פּנ"ל.

וְכוּ בְּאַבְיָדָה סִימְנִין דְּמְהֵנִי לְבָרַר שְׁזָה הוּא בְּעַל הָאֲבִיָּדָה וְאִינוּ נִגְדַּ הָרוּב דְּכְשִׁנִּיכָר אִין
פְּאֵן רוּב. הַלְכוֹת קִידוּשִׁין סִימְן יח הַשְּׂאֵלָה לֹא מְצִאתִי הֵנָּה דַּעַת מֵהֶרַם"פ בְּתָשׁוּ"ס כ"ד
דְּגַם הָרִי"ף שְׁהִתְחַמִּיר בְּשִׁתִּיקָה לֵאמ"מ בְּלֹא אַתִּי לִיָּדָה בְּתוֹרַת פְּקֻדוֹן דְּוָקָא בְּהִי בִּינְיָהֶם
שִׁידוּכִין כְּעִין צִיפְתָּא (קִידוּשִׁין דָּף י"ב ע"ב) שְׁקִיבְלָה לְקִידוּשִׁין.

דְּתַרְתִּי בְּעֵינֵן שְׁדִיף וְגַם מְדָלָא הַשְּׁלִיכָה וּכְדַמְחַלֵּק בְּגוּל דִּינָה ע"ש (דָּף י"ג). וְדִינִיק ג"כ
מְלִשׁוֹן הַטּוֹר שְׁכ' בּד"א בְּתוֹרַת פְּקֻדוֹן אֲבָל בָּא לִיָּדָה בְּתוֹרַת קִידוּשִׁין פְּגוֹן שְׂאֵמַר לָהּ
הַתְּקַדְּשִׁי לִי בְּחַפְזָא זֶה וְא"ל הָרִי אִינוּ ש"פ כו' הוּי ס"ק וּמְדָלָא קִיצָר וְאָמַר אֲבָל בָּא לִיָּדָה
שְׁלֹא בְּתוֹרַת פְּקֻדוֹן שְׂאִינָה חִיבָתָּ בְּשִׁמְרָה מוּכַח דְּדוּקָא כְּשִׁגְמַם בְּתַחֲלָה דִּיכָר עֲמָה כָּל
שְׁהוּא כְּמוֹ שְׁדִיף אֲבָל אִי לֹא שְׁדִיף לֹא.

וְהַגַּם שְׁהִי אֲפָשָׁר לוֹ לומר דְּוָקָא שְׁדִיף בָּא לְהוֹרוֹת שֵׁא"צ שִׁידוּכִין מְמַשׁ רַק דְּבָרִים אֱלוּ
שְׁהִשְׁבִּיבָה וְנִהְלֵא אִין בָּהּ ש"פ יִסְפִּיקוּ עכ"ל וּמ"מ כ' מֵהֶרַם"פ הַנְּ"ל רַק בְּדָרְךָ אֲפָשָׁר דכ"ע
מוֹדִים ע"ש: וְגַם מֵהֶרַם"ךְ הוּבָא בְּתָשׁוּ"מ מֵהֶרַם"ט ס' קל"ח כ' ג"כ פּנ"ל דְּדוּקָא בְּצִיפְתָּא
דְּנִתְרַצִּית וְיודְעִין דְּנִיחָא לָהּ ל"ח שְׁנִשְׁתַּנְּה רְצוּנָה וְא"א דְּהִדְרָא בָּהּ לִישְׁדִּינָהוּ מִשֵׁא"כ
כְּשִׁלֵּא הִי גִילוּי דַּעַת מְעִיקְרָא כו' אֲפִילוּ הָרִי"ף וְרֵא"ש יוֹדוּ בְּזָה ע"ש וּמֵהֶרַם"ט ז"ל כ'
עָלוּ מֵאֵן דִּילְדָא אִימְנִי כו' אע"ג דֵּא"ל פִּירְכָא דֵּא"כ מֵאִי מִיִּתִּי רְבָא רֵא'י דְּשִׁתִּיקָה לֵאמ"מ
לֹא פְלוּם מִפְּקֻדוֹן כו' מִי דְּמִי הָכָא גִלְיָא דַּעַתָּה מְעִיקְרָא דְּנִתְרַצִּית לְהַתְּקַדְּשׁ מִשֵׁא"כ
בְּפִיקְדוֹן.

וְעוֹד ר"ה בְּרִי' דְּר"י אֲמַאי לֹא מְפִלִיג בְּהִכִּי אֲפִילוּ תִימָא דְּלִיכָא טַעְמָא דְּתִישְׁדִּינָהוּ וְאִיתָא
לְפִירְכָא דְּר"א דֵּאֲטוּ בְּנִלְהוּ נָשִׁי דִּינָא גְּמִירִי אֲלֵמָא מְשַׁמַּע דַּאי שְׁיִיף גְּבִי פְּקֻדוֹן טַעְמָא
דְּתִישְׁדִּינָהוּ הוּי חִיִּישִׁינּוּ לָהּ אע"ג דְּלֹא גִלִּי דַּעַתָּה כו' וּכ"ת אֲתַלְמוּדָא גּוּפָא קָשָׁה אֲמַאי
לֹא מְחַלֵּק בְּכָף כו' לִיתָא דֵּאִין לְחַלֵּק בְּכָף דְּכִי חִיִּישִׁינּוּ הָכָא לֹא מְשׁוּם דְּשִׁתְּקָה וְלֹא מְחַתָּה
הוּא דְּהָא וְדַאי דְּשִׁתִּיקָה לֹא פְּהוּדָאָה פְּדְמוּכַח בְּכּוּלָא תְּלָמוּדָא כו' אֲבָל אֵהָא הוּא דְּפְקֻדוֹן
דֵּא"א דְּלֹא נִיחָא לָהּ אִין לָהּ לְעַכְבַּ מְמוֹן שְׁלוֹ ת"י בְּהַעֲבִיר ע"ד בְּעֵלִים וְהוּ"ל לְמִשְׁדִּינָהוּ
וְהוּא יַעֲשֶׂה בְּשְׁלוֹ מַה שְׁיִרְצָה וְאֵהָא לֹא מְהֵנִי לָן מַה שְׁלֹא גִלְתָּה דַּעַתָּה מְעִיקְרָא דְּנִיחָא
לָהּ לְקִידוּשִׁי.

דֵּאִין לָהּ גִלּוּי דַּעַת גְּדוּלָה מִזוּ לְעַכְבַּ הַמְמוֹן בִּיָּדָה ע"כ לְחַלֵּק פְּדְמוּחַלֵּק ר"ה דְּלֹא אֲפָשָׁר
לְמִשְׁדִּינָהוּ דְּסִבְרָה כו'. וְכ' עוֹד רֵא'י מְהֵרַם"ש שְׁסִיִּים אֲבָל אִם בָּא לִיָּדָה שְׁלֹא בְּתוֹרַת
פְּקֻדוֹן ע"ש.

וכן סי' מ' ח"ג כ' ש'אין הדב'ר יוצא מידי ספק כו' להרי"ף ורא"ש וכבוד הח' במקומו
ש'אין לחלק בין באו לי'דה בתורת קדושין פהאי דציפתא ובין באו לי'דה סתם כו' וסי'
מ"ג כ' ג"כ מחמת ראי' הנ"ל מדרבא ע"ש: והנה גם מ'רן הב"י כ' בתשו' בדיני קדושין
סי' ב' ועוד יש לבטלם כו' דשתיקה לאמ"מ לאו פ'לום כו' ואע"פ ש'הרי"ף ו'הרא"ש כ'
כו' ה"מ פ'האי דציפתא דמעיקרא קבלה לשם קדושין אבל היכא דלא קיבלה מעיקרא
לשם קדושין כמו בנ"ד גם להרי"ף ו'הרא"ש אינה מקודשת דהא האי דציפתא כו' קשו
בה כו' ה'כא בתורת קדושין כו'.

הא קמו דלא קאמר ר"ה כו' אלא משום דמעיקרא בתורת קדושין וכן מבואר בדברי
הרי"ף ו'רא"ש עצמם נמצא דבנ"ד לד"ה שתיקה דלאחר מ"מ לאו פ'לום הוא עכ"ל.
ומהרי"ט ז"ל ודאי שלא ראה דבריו וראיותיו אינם מוכרחים פ'לל דמבואר בהר"מ
פאדווי וב"י דמפרשים פ'ן פירכא דר"ה ברי' דר"י רק משום דהכא בתורת קדושין כו'.

אז מהני הסברא דאי לא ניחא לה תישדינהו פ'שאי' חייבת באחריות א"כ מה זה ש'מקשה
מהרי"ט מרבא הא ודאי דלא ס"ל החילוק דרב הונא ש'מקשה עליו. גם מ"ש דר"ה ברי'
דר"י אמאי לא מפליג בהכי כו'.

הא הם מפרשים דבריו פ'ן. ובאמת משמע פ'ן דלמה לי' מה דאמר ה'כא בתורת קדושין
נאי איתא.

ובגמ' כ' ב'ני"ו נאי איתא כו' דמשמע דת'רתי ב'עי כפי' מהרמ"פ. ובל"ז לא קשה פ'לל
קושית מהרי"ט.

דודאי פ'נו דסתמא קתני מ'ירי בין שדיף בין לא שדיף דהא ב'רייתא דקדשה בגזל ד'דה
תני סתם מקודשת ומוקי לה בשדיף. נאי דף ב'רייתא דכנסי מתוף הקושית דסתרי אהדדי
מוקי לה ר"נ בלא שדיף.

אבל ב'רייתא דכנסי בפקדון דתני סתמא מ'ירי ודאי פ'כל ג'וני אף בשדיף וא"כ ד'ייק רבא
שפיר דלא אמרה הן רק ש'תקה אף בדשדיף לא מהני וממילא גם בציפתא פ'ן. ולכ'ף
הנצ'ר ר"ה ברי' דר"י בפירכא למינקט ת'רנוייהו מי דמי ה'תם בפקדון סברה אישדינא
כו' מ'יס'בנא כו' ולכ'ף לא מהני אפילו שדיף.

אבל ה'כא דאיכא ת'רתי שבתורת קדושין כו' וה'ני פ'שדיף נאי לא ניחא לה תישדינהו דא"ח
באחריות שפיר ח'ישיב'ן דניחא לה נאין שום הוכחה ש'יסב'ן ר"ה בלא שדיף ש'יהיה סגי
בה'ף א"ל ניחא לה תישדינהו פ'נ"ל.

ומהרי"ט ז"ל שלא הביא רק דברי רש"ך שלא הנכיר שדיף רק מה דגל' דעתא עכ'שין
לקבל לשם קדושין. וע"ז כתב מהרי"ט שפיר דלא ש'יף בב'רייתא דכנסי פקדון פ'נ"ל
שנאמר סתמא בגלוי דעתה אבל למ"ש מהרמ"פ שפיר סתמא בשדיף דרב מנגיד אמאן
דמקדש בלא ש'דוכין.

ונה א"א להכחיש החילוק בין שדיף ללא שדיף דמפ'נרש בגמ' לענ'ן הקבלה בגזל בלא
אמרה אין דג"כ רק מצד שהקבלה מורה על ר'צוי ובגזל ד'דה אינה מורה ד'די ש'קלי.
ואעפ"כ בשדיף מורה יותר על ר'צוי לקדושין נאח'לתה מלתלות ב'די ש'קלי.

כמבואר בג' וממילא גם בשתיקה לאחר מתן מעות דיש לתלות בב' דברים או דלא איכפת להו למשדינהו או דניחא לה ודאי דיש לחלק בין שדיף דמורה יותר על רצוי לקדושין מדלא שדיתינהו משא"כ בלא שדיף תלינן יותר דלא איכפת לה.

והסברא שכ' לחלק דאין לה גליא דעתא יותר מזו כו' אינו מוכן פלל דהא ע"ז אנו דנין ומסופקין אי תשיב גילוי דעת או לא ונשפיר תלי' אי חזינן מעיקרא דנתרצית או לא. וע"כ פוננת מהרי"ט דר"ה בריה דר"י סובר שאין זה ספק רק מדלא שדיתינהו הני ודאי גילוי דעת שפירוצית ולכך אף בלא שדיף מהני אבל תמוה פנין דרבא סבר גם בגילוי דעת ושדיף ואינו חייבת באחריות ג"כ אין הוכחה פלל לאמ"מ מהרצוי למה נפליג מחלקותם מהיפוך להיפוך דר"ה פליג אף בלא גילוי דעת ולטעמיה אגיל מהרי"ט דלא הזכיר ר"ה החילוק לכך ע"כ ס"ל פנ"ל.

אבל למאי שפ"ה הם בדברי ר"ה אין שום הוכחה. ועוד אפילו נהבנא למהרי"ט ו"ל שר"ה סובר פן דחשיב ודאי גילוי דעת.

מ"מ אחר דפריף ר' אהא אטו כו' דינא גמירי ושייף גם בזה טעם דלא שדיתינהו ושלחוהו לרבינא ואמר חושו לה דע"כ גם להמחמירין רק ספיקא הני. א"כ מנ"ל דאמר חושו לה אף בלא שדיף ול' דע"כ רק פנין דיש לתלות דסברה שתתחייב שוב לא עדיף מגזל דידה ומבילה דדונקא בשדיף תולין שמורה על רצוי משא"כ לא שדיף פנ"ל.

דהא שלחו ליה כה"ג מאי והיינו וכה"ג דציפתא ועלה אמר חושו לה א"כ אין הוכחה רק על פניו עובדא הנ"ל: ואף אם זה עצמו לס"ס פנין דלדברי רבינא רק חושו לה מספק. ואנו מסופקין אם הלכה בדברי הרמב"ם והרשב"א ורמב"ן דדונקא אינה מקודשת או פריף ורא"ש דספק הני ע"ש א"כ אף אי לא נאמר פנ"ל.

עכ"פ פנין שיש עוד ספק שמה בלא שדיף לא מהני י"ל ודאי פנ"ל. דמטעם זה עצמו כתב רמ"פ דאפשר שכ"ע יודו בזה.

ומה' ומה"ט ראוי לסמוך להתיר פנ"ל ועוד דהא נראה דאחר דחזינן דע"כ בקבלה בגזל דידה מורה יותר על רצוי משתיקה לאמ"מ. דהא בגזל דידה בשדיף לכ"ע מקודשת והוא ודאי אף די"ל דידי שקלי.

ובשתיקה לאמ"מ לרבא א"מ פלל ולהמחמירים ג"כ רק ספק וחשש פנ"ל. ואף שדיף כמבואר בכל הפוסקים בפקדון שתיקה לאמ"מ שלא חילקו בין שדיף או לא.

וכ"כ ב"ש סי' כ"ח ס"ק י"ג וא"כ בלא שדיף דגם בקבלה בגזל דידה דאינה מקודשת פלל דתולין בדידי שקלי פנ"ל. מכש"כ דבשתיקה לאחר מ"מ שאינו מועיל פלום בלא שדיף דאין תולין יותר רצוי אף דשייף תשדינהו.

דמ"מ זה משוי רק ספק והני הוכחה גרועה יותר מהקבלה דגזל דידה דהני ודאי בשדיף. וא"כ כ"ש דלא שדיף לא מהני פלל אף להיות ספק וזה לע"ד הוכחה ברורה.

דאין שום טעם לומר דבשדיף עדיף קבלה בגזל משתיקה אמ"מ ובלא שדיף להקפך. מ"מ יש לדחות דכיון דמספקא לרבינא י"ל דהספק שמה עדיף מקבלה דגזל דידה דהני לה למשדי' ואף לא שדיף מהני.

או גרוע אי ל"ד גמירי נאף שדיק לא מהני. ועוד דריטב"א ב"שם תוס' פתב דאפילו
בפקדון דוקא בלא שדיק מהא דהתקדשי בפקדון אם נשתייר ש"פ כו' וניהו שסתמו
הפוסקים ולא הביאו דעת תוס' הנ"ל בפקדון.

והר"ן כ' בפירוש אף שדיק מ"מ ה"מ הביא זה ויש אומרים אפילו שדיק ע"ש. ע"ש
שבאמת לגי' הרא"ש אמרה ליה נהא לית ביה ש"פ אין לדמותו לשדיק דאדרבה נראה
שלא רצתה להתקדש משום שהוא פחות מש"פ ומה"ט ס"ל דא"מ מדשמואל וגם
מהרמ"פ כ' דלא מיקרי שדיק ממש ובגזל דינדה בעינן שדיק ממש.

וע"כ לחלק פנ"ל: ואין להוכיח ממה שפסק בש"ע עיקר כהרמ"ה בנרק לה אי לא גלי
דעתה מעיקרה אינה מקודשת בשתיקה א"כ ע"כ סוכרים בלא גלי דעתה דלא אמרינן
תישדינהו פנ"ל דאין ראיה דהב"ש באמת כ' פן אכל הח"מ והב"ח חולקים.

וגם דמשמע כהב"ש. ג"כ אין ראיה דשם פשנרק לה אין שום מעשה ממנה המורה על
ריצוי ושפיר לא איכפת לה במעשה שלו דכה"ג אמרינן ריש ב"מ דף ו' בתקפה כו' דבעי
הקדישה אי פנין דאמירה לגבוה פמסירה כו' מהני א"ד איש פי יקדיש כו' ע"ש.

ולכאורה תמוה דהספק אי אודויי אודי ע"י שתיקתו לא שדיק דאינו ברשותו כמ"ש תוס'.
רק הספק אי תשיב הודאה א"כ העיקר חסר ולמה ליה הא דכי יקדיש כו'.

אולם לע"ד הפירוש דהחילוק הוא דשם שתיקה עכ"פ המעשה בשלו הוי לי' לצוות.
משא"כ ה"א בהקדיש הס' אי משום דכמסירה ג"כ ה"ה לו לצוות או דכיון.

דדבר שאינו ברשותו לא מצי מקדיש נרק ע"י ההודאה יתנה חשוב ברשותו א"כ כל
פמה דלא תשיב הודאה הוי רק דיבור דמצד עצמו אינו מועיל ההקדש. א"כ שוב אין
השתיקה כלל הודאה דלא איבעי ליה למצוות.

דלא איכפת ליה פנין שבלא הודאתו עדיין אין מעשה כלל. וכן פאן בנרק לה שאין שום
מעשה מצידה לא איכפת לה ולא מהני הראיה מדלא שדיתינהו דאינה מחזקת כלל בשלו
רק כמו שהי' מונח ע"י זריקה שלו.

משא"כ בשתיקה לאמ"מ דמה שמחזקת עדיין בשלו חשוב מעשה כמ"ש מהרי"ט ז"ל
דאחר שאמר הרי את מקודשת לא ה"ה לה להחזיק בשלו וחשיב מעשה מה שעדיין
מחזקת בשלו ואפשר גם הרמ"ה מודה ואין ראיה ממה שהכריע בש"ע כרמ"ה פנ"ל.

והא פיוצא בו מכות כ"א ע"ב ורמב"ם פלאים בלבוש פלאים והתרו בו ואינו פושט הוי
לאו שיש בו מעשה דלוקין על כל התראה והתראה ע"ש דחשיב מעשה מה שאינו פושט.
ושבועות י"ז כ' תוס' החילוק כו' פנין דע"י מעשה שעשה בתחילה שבלבש אף דאז חשיב
אח"כ מעשה מה שאינו פושט.

משא"כ כשלא ה"ה מעשה בתחילה ע"ש. פן יש לחלק בנרק לה דלא עשתה שום מעשה.
ובין פשקיבלה. חשיב אח"כ מעשה מה שמחזקת החפץ ולא החזירתו פנ"ל: גם דמ"ש
הב"י דמנשון הרי"ף ורא"ש מבואר ג"כ דדוקא בקיבלה מתחילה לשם קדושין ע"ש
תמוה ניהו דבר"י ממשע פנ"ל דנקיט לשון הגמרא אבל הרא"ש ז"ל כתב להדיא בסוף

הסוגיא פללא דמילתא כו' וה"מ שפא לינדה בתורת פקדון אכל אם לא פאו לינדה בתורת פקדון מקונדשת מספק ע"ש מבואר להדיא כמהרי"ט.

ומהרמ"פ דייק מהטור מבואר להיפוד. וכן בר' ירוחם מבואר ג"כ פלשון ה"רא"ש ו"ל וכו' להדיא דבק בפקדון משום חיוב אחריות משא"כ שלא בתורת פקדון ע"ש וכן נראה מדברי ריב"ש סי' ק"ע דלא חילק פלל לדעת הרי"ף אם גלי מעיקרא או לא ומבואר כמהרי"ט ו"ל וכן בעצמות יוסף פ"ק דקדושין הביא דע' ב"י בתשובה ה"ל וחולק עלי' גם מהרש"ק בתשו' אמונת שמואל דחה דברי רש"ף כמהרי"ט.

גם מהר"מ ו"ל אביו של הש"ף בס' ג"א כ' נ"כ פנ"ל. גם מהר"י ו' לב בכמה תשו' כ' פו.

גם תמיהני שחשבי קצת פוסקים להכריע פרמב"ם ורשב"א ורמב"ן וריב"ש נגד הרי"ף והרא"ש וטור ור"י. ואינשמיט להו דברי הגאון בה"ג ה' קדושין כ' להדיא פהרי"ף והרא"ש דמקונדשת בספק ביהא דציפתא ע"ש.

שפל דבריו דברי קבלה פידוע כ"כ בעל העיטור וראב"ן ג"כ מה גם שהפ' שפ"ה מה"מ ביהא דאתון דשמיע לכו הא דר"ה חושו לה משום פבוד רבם הוא תמוה. דלא ה"ה לו למיתלי אנו דלא שמיע לן כו' אתון דשמיע לכו.

רק אנו לא צריכין לחוש. גם לפירש"י ו"ל קשה לא הוא אומר לנו ולא אחר משמו ע"ש. והא שמיע להו עכשיו. והי' לו לומר דלא ס"ל ולע"ד הי' נראה לפירש.

דכשאין שום ספק ונחשש קדושין בדבר שייך סברא ה"ל דלא רצתה להשליכו מחשש שפא יאבד. אבל כשיש ס' קדושין בדבר ונחשש שוב ודאי הי' לה להשליכו אף שמוספקת שפא תתחייב הי' להיות מוספקת שפא היא מקונדשת ולהשליכה.

דהא ה"ן ו"ל פתב באמרה היא דשתיקתו לאו פהודאה דאין הוא נאסר ולא איכפת לי' משא"כ איהי דנאסרת בקדושין שתיקתה הודאה וראיה ע"ש. א"כ שייך שפיר אנו דלא שמיע לן ואין מי שמפקפק בדבר שיהיה קדושין שפיר א"צ לחוש דאין הוכחה מדלא שדיתניהו דמוספקת שפא תתחייב.

וכיון דידוע דאין חשש קדושין א"צ להשליכה פנ"ל משא"כ אתון דשמיע לכו הא דר"ה דיש מי שחושש לקדושין שוב באמת הוכחה דהוי לה למישדיניהו משום חשש קדושין יותר מחשש חיוב אחריות ומפילא מה"ט חושו לה ויהי בזה חומרא.

עכשיו שיש מחלוקת הפוסקים שפיר הוי חשש קדושין י"ל לכ"ע מדלא שדיתניהו ולא מהני אטו נשי דינא גמירי. דגם זה אינו פשוט שלא תהיה מקונדשת.

ואז אפשר שהיה ידוע. מ"מ אין נראה לחדש פירושים מדעתנו נגד הראשונים ו"ל אף להחמיר מ"מ קשה להקל מאוד נגד פוסקים ה"ל.

גם מהרמ"א סי' כ"ח ס' ה' שהעתיק תשו' מהרמ"פ על אשה שחטפה מעות ואמר את"כ כו' נשתקה דא"מ משום שתיקה דלא"מ כו' ע"ש. ולא העתיק תחילת התשובה דרבותא

יותר שלא בתורת גזל נראה דאינו פוסק פדבריו רק בבא לידה בתורת גזל דחייבת באחריות כמבואר שם במהרמ"פ.

ולא בסתם בא לידה שלא בתורת פקדון פנ"ל: גם אין לומר שיהיה חשוב כן פשאלה לראות דפ' השואל אף דשם לראות עשיר מ"מ גם שואל חפץ להשתעשע בו ג"כ בכלל בעי' הג"ל אי חשיב שואל להתחייב באונסין.

וממילא יהי' דינו כמו בא לידה בתורת פקדון. ז"א דלשונה אינה מורה כן.

ששאל מקודם להנערה אם הוא טוב כו' ואמרו דעתם ואח"כ בקשה להראות לה ג"כ שתראה אם הוא טוב אין זה לצרכה רק לצרכו שתגיד לו אם הוא טוב. והי' לה למישדינהו דלא קיבלה שמירה.

וכיון שהנער לא נסתלק והי' שם הוי מצית למישדה: ומ"מ אפשר לומר דחייבת באחריות כפקדון כיון שקיבלתו בידה לראות. ואף דרמב"ן ז"ל כ' דאמר תפוס לי כלי זה וכיוצא בו פטור שאין שומר מתחייב עד שיאמר שומר לי כו' ע"ש.

מ"מ הא קי"ל הנח לפני הוי ש"ח. ומכש"כ פשהגביהו בידו הוי פקיבל שמירה כמשכו סתם דאפילו פנוס לבית חשיב קיבל ע"ש חו"מ סי' רצ"א.

ומראה דינר לשולחני אם טוב הוא כו' משמע דחשיב השולחני שומר עכ"פ ע"ש. ואף דבאומן העושה מלאכה אצל בעה"ב מספקא ליה ע"ש היינו פשהחפץ בביתו.

אבל זה לראות אם הוא טוב שהמלאכה נעשית בידו. וידו חשוב רשותו בכל מקום והוי פעושה בביתו ועכ"פ ש"ח הוי כפקדון.

מ"מ סתימת לשון הפוסקים כל שלא קיבלתו בתורת פקדון משמע קצת דכל שלא פירש לפקדון לא מהני ואינו מוכרח די"ל בסתם ואף אי אינו מתנה מ"מ גם קבלת שמירה ליכא גם לכאורה למ"ש הח"ל בתשו' סי' קט"ו נלע"ד דבנ"ד כ"ע מודו דמקודשת דא"ל סברה אי שדינא כו' דהא חזינו דבתחילה לא קפדה שהרי השליכתם כו' וכהא דכ' ל"א ולא תתמה כו' דלקמא איבעי לה למעבד כו' ע"ש.

וגם כן פינו דלכסוף אף שלא רצה לקבל הניחתו השולחן. א"כ כיון דהא דהוכיח סופו על תחילתו ספיקא בגמ' פ"ק דגיטין וחו"ליו.

א"כ חזינו דלא קפדה דתתחייב פנ"ל והיה לה להניח מקודם על השולחן כשומר לה האמ"ל. אף י"ל כיון שכבר ניסתה אותה אח"כ בקרקע ואמרה שאינו טוב.

פלה הזמן שקבלה שמירתו וכדין מצית אח"כ למישדינה משא"כ קודם: ומצד מה שאומרת שלא הבינה שכ' הב"ש סי' כ"ז ס"ק ה' דאפילו אמר האמ"ל שייך לאו כל נשי מבינים לה"ק וכ' דהכל לפי הענין אם ידוע דאשה זו מבינה ע"ש.

ונראה בנערה כזו בת י"ג שנים וכפי הנראה לדיינים שבאמת לא הבינה פלל. ועכ"פ ספיקא הוי והוי ס"ס גמורה דלכל המחמירים הא דחשו לה אינו אלא ספק ונראה ודאי דלכ"ע דרבנן אף להחולקין על הר"ן בנתנה כו' דאמר ספיקא וחי' שינו מדרבנן דכל ס' קדושין מה"ת אוקמין אחזקת פנויה.

טעמא דידהו משום דאיתרע או דס' דדינא לא מהני חזקה ע"ש במהרי"ט. אבל בקא דשתיקה לאמ"מ י"ל דלא מיקרי איתרע כלל להפוסקים דמפרשים פ"ק דחולין ספין כו' בקמה לא איתרעי דלא נולד בגוף הדבר שדנין עלי' ריעותא.

וכן פאן אי שתיקה אינו פריצוי לא נולד בה שום ריעותא וס' דדינא הוא רק ספק אם נתרצית גם לר"ה בריה דר"י. ואינו מגרע מה שאנו מספקין אם חוששין פלל אבל עכ"פ יותר מספק אינו גם לר"ה.

ושייך לאוקמי אחזקה גם לר"ה ורק מדרבנן הס' שפא נתרצית והוי ריעותא או לא וספיקא דדינא גם ע"ז אי פהרמב"ם כמ"ש רמ"פ וממילא פשיש ס' אם הבינה היו ס"ס גמורה פנ"ל: ועוד אפשר דנאמנת לגמרי דהא ע"א נאמן באיסורין בלא איתחזיק וירוב הפוסקים אף בדשב"ע למאי דילפינו מוספרה לה דנדה דשב"ע כמ"ש תוס' ומשום דלא איתחזיק מהימנא דנגד הספירה אינו בידה כמ"ש תוס' ריש גיטין.

א"כ לכאורה למה א"נ בהני לישאנא דנודאי קדושין דבזה לא שייך דברים שבלב כו' ואף דרוב מבינים הא ע"א נאמן גם נגד רוב. וע"כ דזה חשיב איתחזיק כמ"ש ט"ז לענין מטבע מזוניפת פינון שהחזיק מתחילה אצלנו בסתם דהיה פירעון חשיב שרוצה עתה להוציא מחזקה.

וכן בכל חזקה דמפח רובא חשוב איתחזיק. וכן בלשונות דסתמא מבינה מפח רוב א"כ קודם שאמרה שאינה מבינה החזקה למקודשת מטעם רוב.

שוב אינה נאמנת להוציא מחזקה פכל איתחזיק בדבר שב"ע דלכ"ע לא מהימן ע"א פנ"ל: וא"כ בהנ"ל דמעולם לא החזיק רק לקידושי ספק אי נתרצית פנ"ל שוב י"ל דנאמנת לגמרי שלא הבינה דאף דלענין זה איתחזיק מטעם רוב שמבינה מ"מ לא"א לא איתחזיק רק משום ספק.

וכהאי דפ"ק דפסחים ט' דפרייך דאין ס' מוציא מידי נדאי ובחבר כו' למה בחזקת מתוקנים הא נדאי טבל כו'. ומשני דספק וספק הוא דילמא כדר"א דהכניסה כו'.

ונראה משם דאין זה מטעם ס"ס רק דלא חשוב החזק פינון דרק ספק טבל החזק שפיר ספק זה דתיקנו מוציא מיד ספק. פן לענין ע"א דא"נ באיתחזיק היינו בהחזק לנודאי פנ"ל.

משא"כ בספק אף שאינו במה שמעיד הע"א מ"מ לא מיקרי איתחזיק פנ"ל. ומ"מ מיראי הוראה אני בענין חמור בזה.

עכ"ז מאחר שהוא במקום עיגון גדול לדברי השואל שהב"ח הלך לו אם יספיק גדול הדור מפורסם להתיירה ואראה דבריו אקנה שאה"ג"כ סניף להתיירה וכל שלא אראה דעת איזה גדול בזה איני מתיר פלל דנאמנות ע"א אף להפוס' דבלא איתחזיק נאמן י"ל דבע"ד אינו נאמן ודוקא נדה דישלה היתר משא"כ פשאין לה היתר דהא אף בשבוי' הקל אמרינו אין אדם נאמן ע"י עצמו ובכמה דוכתי: דברי הק' יצחק מאיר בקרב מור"י ז"ל: מ"ש לעיל דהוי ס"ס אף דלכאורה אינה מתהפף דאי נתרצית, לקדושין א"א לומר שפא לא הבינה.

אף הספק הוא בדין אי השתיקה מורה ריצוי או לא ואי אינו מורה ריצוי אף דבאמת
נתרצית לא מהני. ונפיר מתהפף אי מהני שתיקה שמה לא הבינה: גם הב"ח בתשו' סי'
צ"ו כתב ג"כ באומרת שלא הבינה דהוי רק ס"ק וב"ר טב"א פ"ק דקדושין דמחלק בין
נשי דידן שאין מבינות לה"ק כו'.

מ"מ הרי את"מ ל דכולהו ידעינן חזקה שיודעת וחוששין לה שינדעה והוי מקודשת ע"ש.
אינו מבואר מדבריו אי נדאי אי ספק.

עכ"פ נראה כהב"ש דהפל לפי האשה ונערה כנ"ל הוי ספק לכ"ע (ע"כ מצאתי): סימן
יט ע"ד ענין הקדושין שז"ל הגב"ע מב"ד דק"ק פולטוסק: בפנינו הח"מ העידו העדים
בזה הלשון. איה שאור ליום ה' הלכו העדים באקראי על רחוב והמקדש הלך עמם.

ואמר להם המקדש עמדו ותשמעו ותראו איה שאנדבר עם הנערה הידוע. עוד הם מדברים
והנערה באה וכדה עם שכר בינה ואמר המקדש להנערה תן לי השכר לשותות והשיבה
בזה"ל בייא מיר איז גאנץ טייער ביר ואמר לה המקדש אתן לך בעד השכר עשרה גדו'
והשיבה איה וניל נישט ואמר לה עוד המקדש אתן לך ב' זהו' והושיט לה הב' זהו'.

וקיבל מינה הכד עם השכר ונרק לארץ ונשבר ובשעת שנתן לה הב' זהו' אמר לה בזה
הלשון הרי את מקודשת לי במטבע זו כדמו"י. ואמר המקדש הריני מייחד עדות.

וצעקו העדים בקול רם מז"ט. וכשמעה הנערה כן צעקה בקול רם אז עס איז אזוי וניל
איה נישט ונרקה המטבע לארץ והי' ג' עדים בזה וב' מהם העידו שראו שקיבלה בינה
המטבע והלכה לערה ד' אמות או יותר ואס"פ נרקה לארץ.

רק א' מהג' הנ"ל העיד שתיכף ומיד נרקה המטבע לארץ רק בשעת האמירה אחר המקדש
בינה עד גמר אמירת הקדושין. אס"פ בא איש א' ושמו ר' חיים חייט והעיד בת"ע באם
לא יונ"ע אשר המקדש הנ"ל שאלהו איזה ימים קודם מעשה הנ"ל באיזה לשון אומרים
כשקדושין במטבע ולמדוהו שצ"ל במטבע זו והר"ח הנ"ל העיד ג"כ בת"ע שביום ד'
העבר איזה שעות קודם הלילה הי' הר"ח אצל הנערה בביתה לקחה חלב ונתנה לו בלי
מעות ודיבר עמה כמה דברים בטלים ותוכן דבר הי' שאמרה לו הנערה הנ"ל שברצונה
לראות עם המקדש לדבר עמו איזה דברים והר"ח הנ"ל הי' תיכף אצל החתן לאמר לו
שברצונה לדבר עמו ותיכף בלילה ההוא הי' המעשה הנ"ל כל הנ"ל העידו בפנינו ח"מ
בתורת עדות באליונ"ע ונאנחנו ח"מ אמרנו להם דעו אם שקר העדות הנ"ל אזי הוא עון
גדול.

ואמרו כולם בפה אחד מה לנו למכור הנשמה בחנם. והמקדש אמר לנו ג"כ אשר איזה
ימים קודם המעשה הנ"ל דיבר עמה שתנשא לו ונתרצית לזה רק שאחי' ואמה לא רצו
להסכים לזה בשידוהו ונתנה לו עצה ליסע לעיר נאויזוואהר אל קרוביו לעשות שמה
נישואין.

רק שהמקדש בעצמו לא רצה ליסע עם חפצו מחמת פחד אחיה ואמה לבל יעלילו עליו
ויהי' נתפס כגנב. והנערה הכחישתו על הכל ואת העדים בפנינו ח"מ.

ובדעתנו היא לשמוע עוד הפעם את כל העדות מהעדים הנ"ל ולכתוב כל פרטי הדברים אות באות. רק כפאה אם הנערה צעקה בקול רם שאין רצונה להיות הגב"ע פה לכו, הלכנו לבתינו ולא רצינו להנדקק לזה.

ויותר לא שמענו. לג מפיהם של העדים הנ"ל וכל אשר שמענו מפיהם כתבנו למכת"ה ולבדה"צ פה"ק גאום אהרן כו' וגאום כו' וגאום כו' עכ"ל.

הנכרתי להעתיק אות באות כי בקל ישמנה הדין ולא יפה עשו הב"ד דפולטוסק שתרגמו לשון העדים על לה"ק ומסתמא העידו בלשון הרגיל וכן היא להם להעתיק: והנה אם הנערה צעקה לפני ר"מ שהב"ח הוציא קול של שקר רק מחמת שהיתה משונדכת לו ואח"כ מאנה אותו לאשר אינו הולך בדרך הישר ויתפרד הקשר וצינה ר"מ אשר יבאו לאתרי' דמר.

וכאשר נחקרו העדים בבהכ"נ העידו שאין ממש כלל בקדושין כי לא ראו שום קבלה שקיבלה הבתולה אף לא שמעו שום דבר קדושין. רק החתן הגיד לפנייהם שקדשה בלשון זה וקבלה המטבע ונרקה אבל העדים לא ראו ולא שמעו מה נאחר כמה איומים וחנומרות ורצו לשבע שאמרו האמת שלא ראו ולא שמעו והעדות שאמרו פה הוא אמת.

ונתנו ת"כ וגם הבתולה עומדת בדיבורה אחר האיום שאינה יודעת משום קדושין ולא שמעה ולא קיבלה שום דבר לקדושין רק ראתה את המקדש ורצה מאתה שכתב ולא רצתה לדבר אתו.

ושאלו אותה אם ראתה עוד אנשים עם המקדש והשיבה כי לא ראתה מחמת היות זאת בלילה. והמקדש אחרי שהעדים חזרו מעדותם שאלתם אותו.

ועומד בדיבורו שקדשה. שוב שאלתם את הב"ד דפולטוסק אם העידו העדים איזה יום ה' הי' הדבר ונ"ל אנו ישבנו לזה יום א' ה' תמוז והעידו לפנינו על יום ה' משבוע העבר הסמוך ליום א' אשר עמדנו בו וכמה בחודש לא שאלנו אותם גם לא דקדקנו בעדותם אם יודעים להעיד אם המתקדשת ראתה אותם בשעת מעשה מחמת כי המתקדשת הכחישה מכל וכל ולא טענה לשחוק נתפוננתי לא דקדקנו בזה.

או כי צדקו דברי הרה"ג נ"י אשר בדין מרומה פזו היא נצרה לדו"ח היטב כפר הודענו למעלה אשר בדעתנו היא עוד לחקור ולדרוש רק אם המתקדשת העיזה ולא רצינו להנדקק עוד בזה באע"פ יום ב' כו והנה דעת ר"מ להתיירה בלא גט.

א' לאשר לא העידו באיזה שעה והמקום. והרבה לפלפל בזה וישב קושית הנ"י על הפוס' דצריף דו"ח בעדי קדושין מהא דמכשירין שטר קדושין שאין בו זמן.

וכתב ר"מ דלק"מ דהקדושין ודאי מועילים פיון שהעדי חתימה פורתין בשעת המסירה כמ"ש הר"ן פרק המגרש ואז בשעת מעשה לא שייר דו"ח. ולענין כשבא לפנינו שטר קדושין באמת לא מצאנו מקום בש"ס להחזיקה כמתקדשת גמורה ע"י שטר קדושין שאין בו זמן: גם כתב ר"מ שכל הפוסקים מודים לדברי המרדכי פ' אד"מ בשם ר"י דכשהיא מכחשת צריף דו"ח בעדי קדושין פיון דמה"ת כל העדות בעי דו"ח לזאת ניהו דתקנו

חכמים בע"נ דלא ליבעי היינו רק מה שנוגע לדבר שבערוה לבד אבל פשהיא מכחשת
דלבד הדשב"ע אנו באין להפסידה שלא תוכל להנשא לעולם וע"ז לא תקנו.

דתקנו רק בממון ובמיתה משום עגונא ובגיטין משום דשכיח ולכה לא חלקו בקידושין
מגיטין ונדוקא פשהיא מכחשת מהני העדות ג"כ שלא יועיל אמתלא וכה"ג אבל לא
במכחשת דכינן שפאין לאסרה לא גרע מגזילות ונחלות דצריה דו"ח.

דלאסור אדם לא גרע מהוצאות ממון וגם משום דין מרומה כ' ר"מ לסמוך נגד הריב"ש
על דברי הר"ן בחדושי וכה"פ סי' ל' דבד"מ בעי דו"ח כד"נ ממש דאם אומרים א"י
עדותן בטלה. כינו דהוי מחלוקת בדברבן דגם לדעת הריב"ש מה"ת בטל העדות בלי
דו"ח.

רק מדרבנן ובגט החזיק ר"מ מטעם אפקעינהו כמ"ש הנ"י בגט שאין בו זמן דכשר
מטעם כל דמקדש כו'. והא דלא הוזכר בש"ס שהפקיעו היינו משום דלא הפקיעו רק
הקדושי תורה אבל נשארה מקודשת מדרבנן ושריא בגט דרבנן.

וכמ"ש רש"י ו"ל שבת קמ"ה בעד מפי עד מטעם אפקעינהו. עוד כ' דבע"ג ומיתה מהני
עדותן בתורת חזקה כיון שסמכו חכמים והכשירו עדותם חזקה דלא משקרי משא"כ ע"ק
יש חזקה דנדאי אינו רוצה להיות באיסור א"א כל ימי' ולכה לא מהני עדות העדים משום
חזקה רק בתורת עדים ולא מהני מה"ת בלי דו"ח.

ואפשר גם ריב"ש מודה אם הכחישתו בפניו דיש חזקה א"א מעינהו. וזה דהכחשת האשה
עושה דין מרומה בקידושין מבואר בב"ש סי' מ"ב ואין שום חולק.

וכאן אף בלא הכחשה נראה בעליל לכל העיר כפי שהגידו שהדין ד"מ. ויש לסמוך
בדרבנן על הר"ן והש"פ ו"ל דמירל.

ואי אמרו השעיה רק מקבלי העדות שכוון לכתוב דעתי להחמיר עכ"ל דמר: הנה מצד
היתר הנה לע"ד איני מוצא מקום כלל להתירה בלי גט. דהגם אם הי' דברי ר"מ מוכרחין
ג"כ לא נסמוך להקל באיסור א"א נגד הריב"ש שפי' להדיא דברי הראשונים דאף
במכחשת לא בעי דו"ח.

ומרן הב"י ח"מ סי' ל' כתב להדיא שלא פדברי ר"מ שפתב על דברי מרדכי בשם ר"י
הנ"ל דמ"ש הואיל והיא מכחשת לאו דהכחשה מעלה ומוריד כלל רק דאם הייתה מודה
הוי שוי אנפשה חד"א. וטעם הר"י דסבר כר"ת דע"ק לאנסרה צריה דו"ח ע"ש וכ"כ
סי' כ"ט.

ובדו"פ סי' ל' ומבואר לדעתו ו"ל דהפוסקים דע"ק א"צ. דו"ח חולקין על ר"י וכן מוכח
מתוס' פ"ק דסנהדרין ד"ח ע"ב שכ' שיש ללמוד מדברי ר"ת דעדי ננות לאסרה על בעלה
צריה דו"ח וסברא הוא דהוי כגזילות ונחלות ע"ש דבלא הוכחה לא הי' אומרים כן ועל
עדי קדושין אין שום ראיה.

דהא ננות דא"א לא שכיח בפרט דשם בעדים והתראה ודאי סברא דע"ז לא תקנו בלא
שכיח כמו גזילות ונחלות משא"כ עדי קדושין. וכן מבואר דעת הש"ע שפס"י י"א הביא
המחבר י"א דע"ז לאסרה על בעלה צריה דו"ח והיא דעת ר"ת הנ"ל.

ובס' מ"ב בקדושים לא הביא פלל שום דיעה דליבעי דו"ח ולא הביא דעת ר"י שפמךדכי פלל. וע"כ שפמךלק בין עדי זנות ובין עדי קדושים או מטעם לא שכיח.

או דבע"ז אנו רוצין להוציאה מבעלה ואיך נלמוד לסמוך להתיר לינשא לכתחלה. ועכ"פ כבכל ס' דלא תנשא ואם נשאת לא תצא.

וכן מבואר דעת רמ"א ו"ל שכ' סי' מ"ב סתם רק דיעה זו עדי קדושים א"צ דו"ח אם לא בד"מ. ונראה להדיא דהרמ"א מפרש דברי המרדכי בשם ר"י דסבר ג"כ דעדי קדושים לא בעי דו"ח רק פנויתו שלא נחקר בב"ד היינו שלא העידו פלל בב"ד רק חוץ לב"ד שכ' סעיף ד' פל עדות שלא נחקר בב"ד לא מיקרי עדות לענין קדושים כף משמע ממךדכי פ' אד"מ.

וכן דברי מרדכי הנ"ל ואח"כ ע"ז כ' ולכן אפי' אמרו עדים חוץ לב"ד שנתקדשה יכולין לחזור בהם בב"ד לומר לא נתקדשה ע"ש. שפאמת אין מבואר פלל בדברי המרדכי שהעידו בב"ד והא דנקיט הר"י לשון עד שלא נחקרה עדותו יכולין לחזור נקיט לשון התוספתא עדים שהעידו לטמא ולטהר לאסור ולהתיר כו' עד שלא נחקרה עדותו בב"ד יכולין לחזור ואף דלא צריך דו"ח פלל והפוננה כמו שפי' הר"ן ו"ל בתשובה דהפ"י עד שלא העידו.

והרבותא הוא דאף דע"א נאמן באיסורין ואף חוץ לב"ד ושייף ג"כ אין אדם מש"ע רשע מ"מ יכול לחזור בב"ד. וכן בקדושים שלכאורה דברי רמ"א תמוהים מה הנצרך להשמיענו שאם העידו עדים חוץ לב"ד שנתקדשה שיכולין לחזור בב"ד הא מה צורך לחזרתם.

בלא החזרה לאו פלום הוא מה שאמרו חוץ לב"ד דאין פאן ע"ק פיון שלא העידו בב"ד. אמנם נראה פוננתו פשוטה דהא מבואר סי' מ"ו דבגול ששמעו משנים נתקדשה בעי' גט וכ' רמ"א שם סעיף ד' נתברר ששקר הי' הקול פגון שבאו העדים שפלו בהן הקדושים שנתקדשה בפניהם ואמרו להד"מ מבטלין קלא כו' ע"ש.

וא"כ פל זמן שלא חזרו הי' צריכה גט בשביל הגדתם חוץ לב"ד. והוי ס"ד דוקא פשחזרו ואמרו להד"מ שלא אמרו מעולם שנתקדשה בפניהם משא"כ במודים שאמרו חוץ לב"ד רק שחוזרים עכשיו לא מהימני וצריכה גט פיון שהגדתם הראשונה חוץ לב"ד אמת.

וממילא פיון שע"י הגדה חוץ לב"ד הייתה צריכה גט ולא יוכלו לחזור דשני נפשיהו רשיעא וקמ"ל הרמ"א דיכולין לחזור דמחוץ לב"ד יכולין לחזור אף שהועיל הגדה שחוץ לב"ד פדמוכח מירושלמי ותוס' הנ"ל בעדים באיסורין דמהני ג"כ חוץ לב"ד וח"מ יכולין לחזור פנ"ל.

וכן מפרש רמ"א דברי המרדכי ג"כ ולזאת פתב מקודם הדין של המרדכי וכ' ולכן כו' ואח"כ כ' סתם הדין דע"ק א"צ דו"ח. עוד יש לפרש המרדכי דשלא נחקר בב"ד היינו שאמרו סתם נתקדשה ולא חקרו האיך יודעים שנתקדשה אם קדשה בפניהם אם נתן לה פסוף וכה"ג דחקירות אלו בדיני ממון ג"כ פמבואר בטור וש"ע ח"מ סי' כ"ח.

ובמשנה סנהדרין היה אתם יודעים שנה חייב לנה דבאומרים סתם חייב צריף לשאלם
אולי הודה בפניהם וכדומה שאולי טועים בדין וסוברים שנה חייב מה שאינו חייב דעדים
לא ב"ד ניהו לפסוק שנה חייב וצריכין לומר ע"י אינה מעשה החיוב.

וכן בקידושין שאומרים שנתקדשה צריף לחקרה מה היא המעשה שאומרים ע"ז
שנתקדשה דאולי סוברים על אינה דבר שע"י זה מקודשת ואינו כן. וע"ז קאי עד שלא
נחקרה.

וראיה דבטור סי' כ"ט ח"מ כ' ג"כ הלשון אחר שנתקרה עדותן בב"ד א"י לחזור ונהא
לא צריף בממון דו"ח ע"כ פוננתו על א' מב' כמ"ש או דקרי לי' נחקר העדות לחוד או
דנחקר עגנו המעשה. וכן הפוננה גם בע"ק אבל לא שיהי' צריף דו"ח ז' חקירות דיום
ושעה כנ"ל.

כן נראה לע"ד פשוט דעת הרמ"א ובחנם הניח ב"ש ס"ק י"ד בצ"ע. עכ"פ כ' הב"ש ג"כ
שדוחק לפרש הרמ"א כל עד שלא נחקר בהיא מכחשת ע"ש וממילא אין הרמ"א מחלק
כלל בין מכחשת וח"ו להקל באיסור א"א נגד הב"י והרמ"א.

גם דברי ב"ש ס"ק הנ"ל אינם מובנים כלל שכ' אע"ג דלאסור אשה על בעלה בעי דו"ח
שם הטעם משום עיגון או משום דין מרומה שהרי האשה מכחשת וכן בעדי קדושין
היא דהיא מכחשת בעיגון דו"ח עכ"ל וכל דבריו תמוהים שנתראה קושיתו היא מסי' י"א
שפ' בש"ע דעדי זנות בעי דו"ח ולא הגיה רמ"א פלום.

ואין פה למה שתירץ הב"ש משום עיגון מאי עיגון יש במאי דלא לבעי דו"ח וע"כ פוננתו
בדוחק כמ"ש לעיל בין להוציא אשה מבעלה או לכתחלה. גם חילוק הב' דמשום ד"מ
שמכחשת.

מנין לו זה דשם דוקא במכחשת ולדבריו שוים הם בעדי זנות ובעדי קדושין בהכחשת
צריף דו"ח ובלא הכחשת בשניהם לא בעיגון. ולמה סתם הרמ"א דע"ז בעי דו"ח ובע"ק
סתם דלא בעי מאחר שבשניהם הדין שנה.

וא"א לומר כן כלל בדעת הש"ע. ואדרבה הא סתמא דמלתא בקידושין מייגרי באינו מודה
דאל"ה שונו' אנפשי' חתיכה דאיסורא ובל"ז אסורה משא"כ בעדי זנות דארף אומרת
טמאה אני לה מותרת באינו מאמין.

דהיה לו לש"ע לפרש שם בעדי זנות דדוקא במכחשת [ע"כ מצאתי סימן כ' ב"ה תשובה
לק"ק חטנעשין לשון הגב"ע. איף האב גהאט אן גיטאהן איין פינגעריל אוף דעם פינגער
האט זיא גיזאגט צו מיר ווייז עס מיר איף וועל עס מיר אן מעסטין האב איף עס אינהר
גיגעבין האט זיא עס זיף אן נימאסטין דער נאך האט צו אינהר גיזאגט דער ב"ח לייבוש
ווייז עס מיר נור.

האט זיא עס אינהר גיגעבין האט עהר גיזאגט צו אינהר ווייז נור דעם פינגער האט זיא
גיזאגט לאז מיר גיין האט ער גיזאנט איף וועל דיר גאר נישט טוהן אזו האט ער גינומען
דעם פינגער מידה הימנית און האט דאם פינגעריל אינהר אן געטוהן און האט גיזאנט הרי

את מקודשת לי אנו עטין זאלט זיין עדים דער נאך האב איך אן געהובין צו לאכנן און האב צום עהם גיזאגט וואס האסטו דא גיטאהן איך מיין דאס דנא.

האסט זיא מקדש גוועזין אזוי האט זיא אראפ גינומען דאס פינגעריל און האט עס אונעק גיווארפין און האט גיזאגט דאס איז ווערט עס זאל לנגין אונטר דער באנק עכ"ל העד הבחור כמ' ליוזר בפני הב"ד בתו"ע בעונש אל"י ביום א' ערב שבועות תקפ"ח לפ"ק והמעשה הנה ביום ש"ק ב' דהגבלה.

גם הב"ח שלמה העיד ג"כ בלשון הנ"ל בפני המקדש והמתקדשת. והבתולה המתקדשת אמרה בפני הב"ד בשעת עהר האט איהר דאס פינגריל אן גיטוהן האט זיא ניט פאר שטאנין וואס עהר האט צו איהר גיזאגט.

דער נאך וויא דיא עדים הנ"ל האכנן אן גיהובין צו לאכנן האט זיא עס אוועק גיווארפין וזה הנה בבית אבי הבתולה הנ"ל. עכ"ל הגב"ע: הנה מה שיש לצדד בקיתר אשה הזאת הם ב'.

א' מצד שהטבעת לא הי' של המקדש ב' שהיא אומרת שלא הבינה לשון הקידושין שמקדשה בזה ואולי נאמנת ונבארם בעזה"י אחת לאחת (א) הנה הרא"ש ז"ל פ"ק דקדושין כ' על פי ראיתי באשכנז שרגילין לקדש בטבעת שאולה כו' ואני אומר אם השאילו לו הטבעת לזמן ידוע ונתנו לו רשות להשאילו לאחר לקדש בו את האשה והודיע שהיא שאולה בידו עד זמן פלוני כו' דמקדשת בהנאת שימוש וקישוט כו' אם יש שנה פרוטה בהנאת כו' אבל בענין אחר אינה מקודשת כלל כו' אמנם נראה לי אם יאמר לו השאילני טבעת כדי לקדש בו את האשה דהוי מקודשת דאנו סהדי דגמר בלבו ליתנו לו באותו לשון שיועיל לענין קדושין כו' ואם לא יועיל בלשון שאלה יהי בלשון מתנה לכל הפחות במתנה ע"מ להחזיר כו' וכן בנידן זה המשאיל טבעת לאוהבו כו' דכ"ע לאו דינא גמירי והי' סבורין שיועיל לשון שאלה ולעולם אמדינן דעתו דכיון דמחרו לידו לקדש בו כו' שדעתו שאם לא יועיל לשון שאלה שיתנהו לו בלשון אחר המועיל לענין קידושין ולכל הפחות מתנה ע"מ להחזיר כו' ואפילו במתנה גמורה הי' לנו לומר שדעתו ליתנו לו אם לא יועיל לשון אחר פדחזינן בגזל דידה כו' ועוד ראי' כו' מאתרוג זה כו' ועוד ראי' מפ"ב דמ"ק השאילני חלוקה כו' ע"ש שהאריף הרבה ובתשובה כלל ל"ה ס"ב.

והובאו דבריו להלכה בטור וש"ע אה"ע סי' כ"ח בלי חולק. ולכאורה יש לעיין במ"ש דלאו כ"ע דיני גמירי והי' סבור דמהני שאלה כו' ומשמע דהטעם דאם הי' יודע הדין דלא מהני שאלה רק מתנה אמדינן דעתו שהי' נותן לו במתנה רק דטעה בדין ונתן לו בלשון שאלה ולכה מהני כנ"ל.

וקשה דמאי מהני הא קי"ל יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש ואף דאלו ידע הוי מצאש מ"מ השתא לא ידע ע"ש. וגם בזה אף שאם הי' יודע הי' מקנה לו מ"מ עתה לא הקנה לו פלום רק בשאלה וע"ש בסי' הקודם בסעיף י"ז בקידוש בדבר שאינו מקפיד כו' בח"מ וב"ש שאינה מקודשת רק משעה שנודע לא למפרע מטעם יאוש של"מ.

ובתוס' פ' אלו מצייאות דף כ"ב והג"א ומרדכי שם דאם נותן לאכול דבר שאינו שלו אף שבעה"ב בנדאי יתרצה אסור לאכלו פנין דהשתא לא ידע הוי ישל"מ ע"ש ולמ"ש ש"ך ז"ל ח"מ סי' שנ"ח דבכה"ג לא תשיב ישל"מ פנין שבאמת אינו מקפיד ע"ש א"כ גם בזה פנ"ל.

אף כ' בעצמו שם שפוסקים הנ"ל חולקין. ועוד הא קי"ל העודר בנכסי הגר וסבור שהו ש"ל לא קנה דבעינן פנונה לזכות וע"ש ח"מ ער"ה.

ואף דאם הי' יודע הי' מכנין לזכות מ"מ עתה שלא נתפנון לא קנה. וגם הכא הא לא נתפנון לזכות פלל בחפץ זה שיהי' שלו רק בשאלה ומה בכך דאלו ידע כו'.

ואף להפוסקים שם דבדעת אחרת מקנה לא בעי פנונה היינו פשמתפנון המקנה משא"כ כאן דגם המקנה לא נתפנון להקנות פלל. ובזה י"ל פנין דקי"ל תיקנו משיכה בשומרין כו' וגם בשאלה הקנין הוא במה שמושך וא"כ עכ"פ נתפנון במשיכה לשם קנין שאלה והוי פעודר כו' וסבור שהו של גר אחר דקנה פנין שנתפנון לקנין עכ"פ ע"ש וגם בזה שוב קונה לגמרי דחשיב פנונה.

ויש לדחות דהתם אין חילוק ונתפנון לקנין זה עצמו משא"כ בהנ"ל דמתפנון לקנין שאלה ולא להיות שלו. וי"ל בזה כמ"ש מהרי"ט ז"ל דידו קונה מטעם חצירו דקונה שלא מדעתו ודוקא התם בקנין חזקה כו' ע"ש וממילא לא בעי פנונה לזכות.

אף הנ"ל קשה פנין שאין המשאל מכנין פלל להקנות לו במה יצא הדבר מרשותו ומה מועיל מה שאם הי' יודע הדין הי' מקנה לו פנין שעתה לא הקנה לו. ונראה טעם הרא"ש ז"ל דדוקא יאוש של"מ וכה"ג לא מהני מה דאלו הוי ידע כו' פנין דעכשיו אינו יודע אף יזכה זה בשל חבירו שלא מדעתו.

אבל כאן שנותן לו מדעת לקדש בו אמרינן שבאמת נותנו לו בכל אופן שיועיל לקדש בו ומתפנון להקנות באיזה קנין שיועיל רק מה שאמר לשון שאלה שמשאלו זה הי' בטעות שהי' סבור שגם זה מועיל ודי בכך אבל מ"מ אין פנונתו דוקא בשאלה רק בכל מיני הקנאה המועיל לקדש ומשום האומדנא דמוכח הוי פאלו פירש שנותנו לו נתינה המועלת לקדש באיזה אופן שיועיל ורק האמירה שאלה הי' בטעות אבל לא ההקנאה ומהני ולא דמי לישל"מ פנ"ל: אמנם עדיין קשה לי דאמר בש"ס גטין כ' ע"ב בעי רב"ח הי' מוחזקין בטבלא שהוא שלה וגט כתוב עליו כו' א"ד איתתא לא ידעה לאקנויי ופירש"י ותוס' ז"ל דלא גמרה ומקני' בדבר שיוצעת שיחזיר לה ואינה נותנת לו רק בתורת שאלה ולא מהני ע"ש.

והנה התם ע"כ איירי שמקנית לו הטבלא כדי לגרשה בו דאל"ה אינה יודעת פלל שסופו להחזירו לה ולא שיהי' הבעיא פלל. ועוד דהא פשיט לה מהא דאשה כותבת גיטה דמקנית לי אחר הכתיבה כדי לגרשה בו ע"ש וע"כ פנ"ל.

וא"כ מה קאמר דלא ידעה לאקנויי כו' והא לדברי הרא"ש ז"ל אף אם הי' אומרת בפירוש שנותנת לו בתורת שאלה לגרשה בו ג"כ הי' מהני דהפנונה בכל אופן שיועיל וא"כ מה בכך דלא ידעה אטו גרע מה שמקנית בפירוש פנין שחפצה להתגרש פנ"ל:

ואין לומר דזה דוקא לס"ד דלא ידעה לאקנוני ואינה מקנית כלל בלב שלם שפיר לא שייך לומר שפוננתה בכל אופן שיועיל ושייך למיבעי כנ"ל.

אבל למסקנא דיידעה אשה לאקנוני ממילא גם באומרת לשון שאלה מהני דנדאי מקנית בכל אופן שיועיל כנ"ל. דזה אינו דא"כ לא תלי כלל ביידעה או לא ידעה דאף דלא ידעה כלל מהני פיון שרוצית שיהי' נתינה כדי לגרשה בו ומקנית לי בקנין גמור מהני.

אבל בפאומרת לשון שאלה הדבר פשוט דלא מהני פיון דחוינו דלא ידעה לאקנוני. ומשמע דדוקא משום דיידעה לאקנוני והר"ן ו"ל שס' כ' להדיא אף דבשאר קנינים נדאי דאשה ידעה לאקנוני מ"מ פאן דלמא לא ידעה דבעי שטר מקנה כו' ע"ש ומבואר דהחשש דלמא היא טועה בדין דסגי בשאלה ופשוט דיידעה ומנהי בקנין גמור אבל אי לא ידעה לא הי' מהני.

ולרא"ש ו"ל מה בקף שטועה בדין מ"מ אלו הייתה יודעת הייתה מקנה שוב מהני גם עתה וע"כ דאינו מועיל כה"ג. וזה ממש דלא פרא"ש ו"ל וכן בטור וש"ע שם בענין שתקנה לו להבעל ע"ש סי' קכ"ג ואל"ה לא מהני.

ואין לחלק בין גט דלא ניחא לאשה כ"כ דהא פיון שרוצנה להתגרש הוי כמו שאר דברים דהא גם המשאיל אין לו שייכות להקדושין ואעפ"כ פיון שרוצה שיקדש אמרינו כנ"ל.

ולמ"ש לעיל הטעם דלא הוי פעודר בנכסי הגר כו' משום דעכ"פ מתפנין לזכות במשיכה זו לקנין דשאלה ולקף קני אף דאינו מתפנין שיהי' נעשה שלו. וא"כ י"ל התם דבל"ז יש להבעל קנין פירות בטבלא שלה אמר שפיר איתתא לא ידעה לאקנוני וממילא לא קנה שהוא ג"כ לא ידע ואינו מתפנין רק לשאלה רק דאם היא הוי ידעה לאקנוני הי' דעת אחרת מקנה דלא בעי פנונה רק פיון דלא ידעה כו' שוב בעי פנונה לזכות ולא קני שאינו מתפנין והוי פעודר כו' וכאן לא שייך שמתפנין לקנין דשאלה דהא קנין דשאלה שהוא רק קנין פירות זה יש לו מקודם בנכסי אשתו בלא המשיכה וממילא פיון שגם הוא סובר שרק בשאלה הוא כמ"ש רמב"ן ו"ל שם שגם הקונה טועה ע"ש.

וממילא סבור שהוא שלו דהקנין פירות שלו מכבר ואינו מתפנין כלל לקנות במשיכה זו. ולקף לא מהני שפיר אי לא ידעה משא"כ בקדושין כנ"ל.

אף כבר כ' דיש לדחות הנ"ל. ועוד דכמו דלא תשיב בטעות פנונה לזכות כמו כן לא מיקרי פנונה להקנות ולמה יהי' מהני פאן בקדושין ואי מהני משום דמתפנין להקנות בכל אופן ממילא מתפנין לקנות ג"כ בכל אופן שיועיל.

ואפשר לומר דמה שמשאילו מיקרי מתפנין להקנות בתורת שאלה עכ"פ ומהני שוב בכל אופן משא"כ התם אינה מתפנינת כלל להקנות אף בתורת שאלה דלפירות בל"ז שלו כנ"ל. ודוחק: עוד קשיא לי לדברי הרא"ש ו"ל שכ' דאם לא הי' מועיל במתנה ע"מ להחזיר אמרינו שדעתו שיהי' מתנה גמורה פיון שמשאילו לקדש וא"א בענין אחר.

וא"כ למה במקדשה ע"מ שתחזיר אינה מקודשת משום דדמיא לחליפין גימא ג"כ פיון שרוצנו לקדשה נדאי נותן בכל אופן שיועיל ואי אינו מועיל ע"מ להחזיר יהי' במתנה

גמורה ומה שאומר ע"מ להחזיר הוא שטועה בדין וסבור דדי בכך דמקודשת בזה וכינון
שפאצמת לא די ובעי מתנה גמורה והוא רוצה לקדשה דעתו שיהי' במתנה גמורה.

ואטו גרע המקדש מאיש אחר המשאיל דבאיש אחר נימא אף שפירש בשאלה הוא מחמת
טעות וכוננתו אף למתנה גמורה אם א"א בענגן אחר ובמקדש לא נימא פן. ואפשר לחלק
פינון שאומר בדרך תנאי והיינו שאם לא תחזיר לא תתקדש א"כ אנו רואין שחביב בעיני'
החזרה יותר מהקדושין שאם לא תחזיר לא יהי' הקדושין.

וא"כ איך נאמר שפוננתו שפדי שתתקדש יהי' אף במתנה גמורה אם א"א בענגן אחר
הא רואין שאינו רוצה ורוצה יותר שיתבטלו הקדושין משלא תחזיר לו. משא"כ במשאיל
דאף שאמר שאלה מ"מ לא פירש להפוך שאינו רוצה במתנה גמורה אם א"א בענגן אחר
לקיים הקדושין פנ"ל.

אמנם עדיין קשה מגטין ע"ה ה"ז גיטף והנניר שלי אינה מגורשת כו' הא לא התנה ונימא
פינון שרוצה הוא לגרשה פוננתו בכל אופן רק שטועה דמגורשת אף שהנניר שלו. ואפשר
משום דהתם אינו מתכונן כלל ליתן לה משא"כ כאן דעכ"פ בתורת שאלה יתנו לו ודוחק
דמאי חילוק והא גם שם פינון דאמר ה"ז גיטף ע"כ נותנו בתורת שאלה עכ"פ.

ונימא ג"כ דכוננתו פדי לגרשה בכל אופן שיועיל רק דטועה פנ"ל. ועוד בהלכה לה ולא
ארוח זימנא יהי' מועיל דדעתו למתנה פנ"ל.

או שמשאיל לה חפץ ומקדשה יהי' מהני פנ"ל. עוד קשה מהא דנדרים מ"ח ע"ב דבעי
למימר קני ע"מ להקנות לא קני ופריף מסודר דקני ע"מ כו' הוא שאינו מזכיהו לו לשום
דבר אלא שיהא לו בו קנין פדי שיקנה קרקע שלו ואפ"ה חשבנין לי' קנין וקנה לוחם
השדה כו' בר"ן ז"ל ע"ש ולדברי הרא"ש ז"ל ה"ל הא פינון שרוצה לקנות השדה ומקנה
לו הסודר בשביל פן א"כ אם הדין דע"מ להקנות לא קנה ממילא פוננתו למתנה גמורה
שיקנה הסודר לגמרי פינון שלא יקנה השדה באופן אחר דלא גרע משאלה להרא"ש ז"ל.

אף י"ל דהיינו דדחי לה ר"א התם ומאן לימא לן דסודרא אי תפיס לי' לא מיתפס כו'
והיינו פנ"ל פינון דקני ע"מ להקנות לא קני ממילא פינון שרוצה לקנות השדה פוננתו שיהי'
קנין גמור בסודר פינון שא"א בענגן אחר ושפיר אי תפיס לי' מיתפס דאם הי' הוא יודע
הדין שא"א רק בקנין גמור הי' מקנה לו פנ"ל ובמ"ש מיושב קושית הר"ן ז"ל שם דלא
קי"ל בהא כר"א דסודר אי תפיס מיתפס וכ' הטעם דדיחוי בעלמא הוא י"ש ולכאורה
הא פינון דאיהו גופי' לא סבר הכי כמ"ש הר"ן למה דחה דברי ר"נ: ולמ"ש א"ש דלא
דחי ר"ח רק דאין ראי' מסודר דקני ע"מ להקנות קנה דשפיר י"ל דלא קנה רק בסודר
אי תפיס לי' מתפס דכינון דנימא הדין דקני ע"מ להקנות לא קנה וא"א בענגן אחר שוב
מקנה לו לגמרי הסודר פדברי רח"ש ז"ל ה"ל.

אבל לדידן דקני ע"מ להקנות שפיר קונה ממילא מודה ר"א דאי תפיס לי' לא מיתפס
דהא גם אם לא יקנה לו לחלוטין מ"מ יקנה השדה ושפיר לא הקנה הסודר רק ע"מ
להקנות והא בהא תלי' ודחה שפיר אף דלא ס"ל פן.

אף דלכאורה קשה עדיין ראיות הר"ן ז"ל דשם לא קני באשה ע"מ להחזיר דדמי לחליפין
ואי תפיס מיתפס ליכא גזירה ע"ש. ולמ"ש קשה דהא בקדושין אם יקדשה בק"ס שפיר

יהי' הדין גם לדין דאי תפיס מיתפס דהא לא תהי' מקודשת בענין אחר וכיון שרוצה לקדשה מקנה באופן שיועיל כמו בשאלה להרא"ש ז"ל.

אף לא קשה דהגזירה הוא שיאמר בפירוש שאינה רוצה שתקנה הסודר לחלוטין רק כדי לקנות אותה בקנין חליפין. והר"ן ז"ל דניק שפיר דאי ר"א סבר בכל חליפין ונקא אי תפיס מיתפס מהני ואל"ה לא מהני א"כ לא שייך למטעי באשה דלא גרע משאר קנין וממילא תהי' מקודשת בתורת פסוף.

ומוכח דבכל חליפין קני אף אי לא נתפס ושייך הגזירה בקדושתו שיפרש פנ"ל דמהני בשאר קנין: ומינשגב ג"כ הא דפרידו התם ממתנה דב"ח דקני ע"מ להקנות ולא קני ומשני משום דסעודתו מוכחת עליו.

והקשה הר"ן ז"ל הא לא גרע מאומר בפירוש ע"ש. ולמ"ש י"ל דשם אינו מוכח שאם לא יוכל להקנות לבר ברי' באופן זה פשלא יקנה הוא לגמרי שאינו רוצה להקנות לו לגמרי ואמרין דסבר דגם פשאינו מקנה לגמרי קני אבל אם א"א בענין אחר יקנה לגמרי משא"כ במתניתין סעודתו מוכחת שאינו רוצה ליתנו לאחרים לחלוטין ואף אם א"א בענין אחר מ"מ אינו רוצה שיהי' שלו שיוכל להקדישה ולא הוי מתנה פנ"ל.

ויש לדחות. ועכ"פ אין ראי' מש"ס הנ"ל שנאמר בדברי הרא"ש ז"ל ממאי דאמר סודרא אי תפיס מיתפס.

דקא אמר סתם קני וסבר ר"א דהפונה באמת לחלוטין. משא"כ באומר בפירוש שמשאילו: גם קשה לכאורה מגטין ר"פ הזורק דאמר רבא ליקני' להאי דוכתי דיתבי גיטא ותיזיל ותיחוד כו' ופרידו מה שקנתה אשה קנה בעלה וכו' והקשו תוס' הא קי"ל במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות ותירצו דכאן לא נתן לה במתנה רק בשאלה כדי להתגרש ובשאלה לא אמרינו פנ"ל.

ואי כהרא"ש ז"ל עדיין קשה הא פיון שמשאיל המקום כדי להתגרש ורוצה בכל אופן שיועיל ואי לא מהני בתורת שאלה משום מה שקנתה כו' ממילא דעתו שיהי' במתנה כדי שתתגרש וממילא שפיר מהני דאינו אוכל פירות ולא שייך מה שקנתה אשה קנה בעלה פנ"ל.

אף י"ל דע"כ לתוס' הך דשאלו לרבא מה שקנתה כו' ידעו דרבא צינה רק שישאול לה המקום אף דאמר למיקני' דאל"ה מה הקשו דלמא פוננת רבא מתנה גמורה וע"כ דינדעו פנ"ל. והנה מדיין קודם המעשה ושפיר הקשו לרבא למה צינה שישאול לה הא זה לא מהני דמה שקנתה כו' ואף דכשאומר פן מהני דאומדין דעתו שיהי' למתנה גמורה אם צרידו מה לו לצוות שיאמר שאלה ויהי' הפונה למתנה לימא לי' שיתן בתורת מתנה פיון דשאלה באמת לא מהני דמה שקנתה כו' דבשלמא אם הי' מועיל שאלה א"צ יותר אבל פיון דלא מהני הקשו פנ"ל: והנה סברת הרא"ש ז"ל ג"כ תמוה מ"ש שאף אם הי' צרידו מתנה גמורה הי' אמרינו אומדנא דהי' נותן כו' ודבר תימה הוא שאם השאילו אחר חפץ השונה מאה מנה כדי לקדש בו מחמת שהי' סבור דיכול לקדש בשאול.

ונימא דאיכא אומדנא שאם הי' יודע שצרידו מתנה נותנו במתנה. מאן לימא לן פן אדרבה בשביל שיהי' סבור כדי בשאלה ואין לו הפסד לכה השאילו לקדש אבל ודאי אם הנה

יודע שצריף דוקא מתנה ודאי דלא הנה נותן ל דמה לו לזה לתת שלו במתנה בשביל קידושי האחר.

ובכל מקום מתנה טענה גרוע בשביל זה שאין אדם עשוי לתת שלו במתנה. ומה אומדנא יש בזה כפשוטה בשאלה שאין לו הפסד שירצה במתנה ג"כ להפסיד שלו השנה כמה.

ובשלא לענין מתנה ע"מ להחזיר שיקף שפיר פינון דגם בזה אין לו הפסד יותר מבשאלה שצריף להחזיר לו אמרינו אומדנא פנ"ל דמה מזיק לו שימתן. ודווקא לומר דכוננת הרא"ש ז"ל ואף במתנה גמורה כו' היינו דבר מועט פידוע שלא יקפיד כמ"ש שואל מאוהבו כו' הוי אמרינו שנותנו במתנה וממילא מהני אף בדבר גדול שאינו מקפיד שיהי' מתנה ע"מ להחזיר עכ"פ ולכך כתב ולכל הפחות במתנה על מנת להחזיר דבזה ודאי אינו מקפיד פנ"ל.

דדווקא דאינה שיעור לדבר שנאמר דוודאי אינו מקפיד. וענין ברמב"ם ז"ל שכתב קידוש כמה שאין בעה"ב מקפיד ופירשו הפרישה ושאר פוסקים דוקא דבר שאינו שנה פרוטה ע"ש: ועוד דהנה נראה דגם במתנה על מנת להחזיר יש קפידא דהא מבואר ח"מ סי' רמ"א דפטור מאונסין ובשאלה חייב באונסין וא"כ י"ל דדוקא בשאלה רוצה ליתן לו שיהיה חייב באונסין ולא במתנה עמ"ל פנ"ל.

והנה אפ"ש דהרא"ש לטעמיה אגיל שפ"ב דסופה דגם מתנה על מנת להחזיר חייב באונסין ע"ש א"כ אין שום קפידא וחילוק למשאיל בין שמשאילו או נותן לו במעמ"ל. אבל לדין דבעמ"ל פטור, מאונסין שפיר יש קפידא ולא מהני.

ואף דנימא דוקא לענין ממון פטרינו לי' אבל בקדושים חוששים לדעת הרא"ש ז"ל דגם מעמ"ל חייב באונסין ומקודשת. דא"כ אינו אלא ספק.

ועוד דכיון דלענין ממון אין יכולין להוציא ממנו מספק אם נאנס במתנה ע"מ להחזיר א"כ שוב ודאי הוי קפידא דאף אי פדעת הרא"ש דחייב מ"מ לא יוכל להוציא ממנו פנ"ל. ושוב מקפיד דוקא בשאלה פנ"ל.

ואפ"ש פינון דאונס לא שכיח לא חשיב קפידא. והראיות שהביא רא"ש ז"ל לכאורה אינם מוכנים ג"כ דבגזל דידה דאמרינו מדקבלתי' אחלתי' כו' ע"ש היינו דאמרינו דמסתמא יודעת שאין מקדשין בגזל וכיון שקבלה ורוצה להתקדש מסתמא נתנה במתנה כדי להתקדש דאל"ה לא היתה מקבלת לשם קדושים ויש אומדנא ע"ז כדאמרינו בגט דאיתתא ידעה לאקנויי ע"ש.

דאין פאן שום דיבור המורה להיפך שלא הי' פנונתה למתנה והאומדנא הוי פאלו פירשה פנ"ל. משא"כ בהנ"ל שאומר בפירוש לשון שאלה וע"כ שטועה בדין וסבור דא"צ למתנה י"ל שפיר פינון שאינו מתכוון להקנות לו לא קנה ואינו מועיל מה דאם הנה יודע וע"ז אין שום ראיה מגזל דידה דשם האומדנא שבאמת נתפוננה להקנות פנ"ל.

וא"ל דראיתו הוא דאל"כ הוי לן למיחוש גם בגזל דידה שפא סבורה היא שיכולין לקדש בגזל וא"י הדין ולמה תהיה מקודשת הא לא נתפוננה להקנות וע"כ משום דאמרינו עכ"פ אם היתה יודעת הדין היתה מוחלת מהני גם עכשיו ויש ראיה להנ"ל.

ז"א דְהָא מְסִיק הֵתָם בְּגִיטִין דְּאִשָּׁה יְדָעָה לְאַקְנוּיִי וְכָל זְמַן שְׂאִין הוֹכְחָה לָא תְּלִינן בְּטַעוֹת.
וְאַמְרִינן שָׁם לְפִי הֶר"ן דְּוֹדָאֵי יְדָעָה דְּבַעֵי סֶפֶר מְקַנָּה ע"ש וְכֵן בְּפָחוֹת מִש"פ אָמְרִינן
מִסְתַּמָּא יְדָעָה ע"ש.

וְכֵן בְּגִזְל. וְאַף דְּבִש"ס י"ג בְּשִׁתְּיָקָה לְאַחַר מ"מ פְּרִיָּה ר"א אִטּוּ פְּוִלְהוּ נָשִׁי דִּינָא גְּמִירִי
כו' מ"מ לָאו בְּכָל דְּוֹכְתִי אָמְרִינן פֵּן.

וְעוֹד דְּוִדּוּקָא הֵתָם דְּנִדּוֹן הֶרְאָנִי רַק מְדָלָא שְׂדִיתִינְהוּ ע"ז דְּחִי דְּאִין רְאָיָה דְּשִׁמְא לָא יְדָעָה
הִדִּין פִּנ"ל אֲבָל בְּגִזְל דִּינָה וְשִׁדְיָה וְקִדְשָׁה וְקִבְלָתוּ. א"כ פִּינן שְׂקִבְלָתוּ לְקִדּוּשִׁין א"כ הָוִי
כְּאַמְרָה שְׂאִינָה מְקִבְלָתוּ בְּתוֹרַת חֲזָרָה רַק לְקִדּוּשִׁין וְאִינוּ רוּצָה בְּחֲזָרָה וְהִינּוּ שְׂמוּחָלַת
מִשָּׂא"כ פֶּאן שְׂפִירֵשׁ לְהִדְיָא שְׂאִינוּ נוֹתֵן רַק בְּתוֹרַת שְׂאֵלָה שְׁהִיא סוֹמֵר לְהֶאֱמֹדְנָא פִּנ"ל.

וְרְאָיָה הִב' שְׁהִבִּיא מְאַתְרוּג פִּנ"ל י"ל ג"כ דְּהֵתָם פִּינן שְׂאֵמֵר אֶתְרוּג זֶה נָתוּן לָהּ בְּמִתְנָה
וְאַחֲרֵיהּ לְפִלוּנִי. וְאַפְשָׁר נְפָרֵשׁ ב' פִּי' אוֹ דְּכֻנְוִנְתּוּ רַק עַל קִנְיָן פִּירוֹת.

אוֹ קִנְיָן הַגּוֹף לְשַׁעָה דְּזָה מְהִנִּי בְּאַתְרוּג. וְלִכְפֵּה בְּאַתְרוּג דְּאִי לָאו לְמִפּוֹק לְמֵאִי יְהִיב לִיה
וְע"כ פִּנְוִנְתּוּ הִנְה נָתוּן לָהּ בְּמִתְנָה קִנְיָן הַגּוֹף לְשַׁעָה וְאִין זֶה סוֹמֵר כְּלָל לְדִיבּוּרוּ.

וְאִין רְאָיָה לְכָאן שְׂפִירֵשׁ לְשׁוֹן שְׂאֵלָה וְסוֹמֵר פִּנ"ל. וְלִכְאוּרָה מְדַבְּרִי רְשָׁב"ם ז"ל מִשְׁמַע
שָׁם לְהִיפּוּף שְׁפִי' שָׁם ע"כ לָא פְּלִיגִי כו' רַק אִי קִנְיָן פִּירוֹת פְּקִנְיָן הַגּוֹף כו' וְאִם מְכַר הַגּוֹף
לָא עָשָׂה כְּלוּם אֲבָל בְּפִירוֹת הַכָּל מוֹדִים דְּאִית לִיהִּי הַלְכָּה גְּבִי אֶתְרוּג נְמִי יְצִיאַת יְדֵי חוֹבְתוֹ
לִיטְלוּ הִינּוּ פִירוֹתֵיו דְּאַף לְרַבִּי יְצָא ע"ש וּמְבֹאָר שְׂאִין הַטַּעַם פְּהֵרָא"ש ז"ל שְׁנוֹתְנוּ
בְּמִתְנָה כו' רַק דְּזֶה הָוִי הַקִּנְיָן פִּירוֹת ע"ש.

אַף לְכְאוּרָה אִינוּ מוּבֵן כְּלָל דְּכִינּוּן דְּקִנְיָן פִּירוֹת לָאו פְּקִנְיָן הַגּוֹף דְּמִי וְהַתּוֹרָה אֶמְרָה שְׂאִינוּ
יוֹצֵא בּוֹ עַד שְׁיִהְיֶה שְׁלוֹ א"כ מַה קִּנְיָן פִּירוֹת הָוִי זֶה שְׁיִוְכַל לְצִאֵת בּוֹ הָא בְּאַמְתָּ אִינוּ יוֹצֵא
בּוֹ שְׂאִינוּ שְׁלוֹ דְּבִשְׁלָמָא שְׂאֵר פִּירוֹת שְׁיִיָּה דְּאַף דְּלָאו פְּקִנְיָן הַגּוֹף דְּמִי עכ"פ הַפִּירוֹת שְׁלוֹ
פִּנ"ל אֲבָל בְּאַתְרוּג פִּירוֹת אִילוֹ לְצִאֵת בּוֹ פִּינן דְּלָאו פְּקִנְיָן הַגּוֹף וְאִינוּ שְׁלוֹ אִין פֶּאן פִּירוֹת
כְּלָל פִּנ"ל: וְנִרְאָה לְפָרֵשׁ דְּזֶה עֲצָמוּ פִּנְוִנְת רְשָׁב"ם ז"ל דְּבִשְׁלָמָא שְׂאֵר פִּירוֹת אָמְרִינן
שְׁפִיר שְׁלָא הַקְּנָה הַגּוֹף כְּלָל רַק הַקִּנְיָן פִּירוֹת דְּאַפְשָׁר בְּלָא הַגּוֹף וְיֵשׁ לוֹ בְּפִירוֹת וְאִין לוֹ
קִנְיָן הַגּוֹף כְּלָל.

אַבְל בְּאַתְרוּג שְׂאִין פִּירוֹת אַחֲרִים רַק לְצִאֵת בּוֹ כִּמ"ש רְשָׁב"ם שָׁם א"כ פִּינן דְּפִירוֹת
מִיהוּ אִית לִי לְכ"ע דְּלִהְיֶי יְהִיבִי וְא"כ אִי אָפְשָׁר שְׁלָא נָתַן לוֹ קִנְיָן הַגּוֹף כְּלָל דָּא"כ גַּם
פִּירִי לִית לִי דְּלָא יוֹכַל לְצִאֵת בּוֹ שְׂאִינוּ שְׁלוֹ.

וְהָא הַפִּירוֹת נָתַן לוֹ עכ"פ וְלִכְפֵּה ע"כ לְעַנְיָן זֶה פֶּאן שְׁתְּלוּיִים הַפִּירוֹת בְּגוֹף ע"כ הַקְּנָה לוֹ
קִנְיָן הַגּוֹף לְשַׁעָה כְּדִי שְׁיִהְיֶי הַפִּירוֹת פִּנ"ל. וְאַף דְּרְשָׁב"ם מְפָרֵשׁ וְאַח"כ מְכָרָה אוֹ אֲכָלָה
כו' דס"ד דְּאַפִּי רַבִּי מוֹדָה דְּלִגּוּפִי יְהִיב לִי כו' קמ"ל דְּרַק לִיטְלוּ וְלְצִאֵת בּוֹ דְּהִינּוּ פִירוֹת
כו' ע"ש וְלִמ"ש א"כ גַּם לְרַבִּי יְהִיבָה מְכוּר פִּינן דָּא"א שְׁיִהְיֶי לוֹ הַפִּירוֹת רַק שְׁיֵשׁ לוֹ קִנְיָן
הַגּוֹף פִּנ"ל.

ז"א דְּרְשָׁב"ם ז"ל סוֹבֵר דְּסִגִּי בְּקִנְיָן הַגּוֹף לְשַׁעָה לְעַנְיָן לְצִאֵת בּוֹ כִּמ"ש בְּתִשׁוּי הֶרָא"ש
ז"ל דְּוִלְקֻחְתָּם לְכֵם הִינּוּ שְׁיִהְיֶה בְּשַׁעָת לְקִיחָה לְכֵם ע"ש. וְלִכְפֵּה יֵשׁ לוֹ אוֹתוֹ הַקִּנְיָן הַגּוֹף

המועיל לפירות לצאת בו היינו לשעה אבל מכרו לא מהני דלענין זה מיקרי גם קנין הגוף לשעה רק קנין פירות כמ"ש ר"ן ז"ל נדרים גבי היום את אשתי כו' ע"ש.

דלענין הקנין הגוף להפקיע מאחריה לגמרי זה אין לו רק נגד הפירות לצאת בו פנ"ל. אבל עכ"פ אין ראיה לדינא דהרא"ש ז"ל פלל לפירוש רשב"ם ז"ל דהתם אין פירות אחרים והא יקבי לפירות פנ"ל.

ולכאורה לרא"ש ז"ל למה מכרה לרבי משלם הא ע"כ נתן לו קנין הגוף דאל"ה לא יצא פנ"ל. אף הרא"ש ז"ל מפרש שם דהוי כמתנה ע"מ ליתנו לאחריה ולכך מפרש דמכרו לא יצא לרבי שלא נתקנים התנאי ומה שכ' שם דלרשב"ג יצא דאין ל"ב אלא מה ששייר א' כו' והא פנין דלא נתקנים התנאי בטל המתנה.

גם לרשב"ג ז"א דמה דהוי תנאי הוא רק לרבי דבלאו הכי ליכא פירות אבל לרשב"ג אינו תנאי פלל רק כמו בכל אחריה ואף על פי כן יוצא בו דאין ל"ב רק מה ששייר כו': והראיה שהביא מהשאלו חלוקו לבקר את אביו כו' ג"כ אינו מוכן דונדאי התם פנין שידוע שיצטרף לקרוע והוא השאלו א"כ נתן לו רשות וכאומר קרע פסוטי דמותר ואינו סותר פלל לשום דבר משא"כ פאן: ונראה טעם הרא"ש ז"ל דכיון שמשאלו הטבעת לקדש בו כו' ואי אפשר לקיים הדיבור כמו שהיא דהא א"א לקדש בו כשהיא שאול ולמה משאלו.

ולכך מפרשין שמשאלו וגם נותן לו רשות שפשירצה יוכל לקדש בו והיינו דמקנה לו שיהי' אז נעשה שלו בשעה שירצה לקדש בו ועד אותה שעה יהי' באמת רק בתורת שאלה לענין אונסין ושאר דברים רק ברגע קודם הקדושין יהי' נעשה שלו שיוכל לקדש בו.

ואם סגי במתנה ע"מ להחזיר יהיה נעשה שלו במעמ"ל ואם צריך מתנה גמורה יהיה במתנה גמורה. וכמו דאמר במפקיד נעשה כאומר לכשתגב ותרצה כו' יהי' סמוך לגביבותה קנוי' לה פנין שרוצה להקנות לו הפלל אמרינן כנונתו בפקדון שעד אותו שעה יהיה פקדון ורגע סמוך לגביבה יהי' קנוי לו כדי שיהי' הפלל שלו ע"ש ב"מ ל"ד.

וכן פאן פנין שא"א לקיים דיבורו בענין אחר דא"א לקדש פנ"ל. ומשאלו עד אותו שעה ואז יהי' נעשה שלו לגמרי ושפיר מתקנים פל דיבורו שלכך נותנו לו בשאלה כדי שיהיה בידו ואם ירצה יוכל לקדש בו שיהיה שלו אז פנ"ל ואינו סותר פלל לדיבורו.

או דאף שאינו מקנה לו פלל מהני דכיון שנותן לו רשות לקדש בזה וליתנו לאשה בתורת קדושין וא"כ פנין דקי"ל הילך מנה והתקדשי לפלוני מקודשת מדין עבד פנעני. קדושין ז.

וא"כ אם עושה שליח ונותן לו חפץ שלו לומר לאשה הילך חפץ זה והתקדשי לפלוני מהני ג"כ דשלוחו כמותו. וא"כ אם נותן למקדש עצמו להקנות לאשה חפץ שלו שמתקדש לאותו פלוני מהני ג"כ כאלו אף בעצמו להאשה הילך והתקדשי לפלוני וא"כ שפיר מהני אף שאינו מקנה פלל להתקדש רק שאומר לו להקנות להאשה.

וילכה פאן אף שמשאילו בתורת שאלה מ"מ פיון שנותן לו רשות לקדשה בו אומר לו תן לה חפץ שלי כדי שתתקדש לה וכעושהו שליח לומר לה הילכה מנה והתקדשי לזה דשפיר מהני פנ"ל ואין זה סותר כלל לדיבור של שאלה.

ומקנה לו איה שיהיה הדין. וא"ל להיפוך שמא טועה וסובר שיכולין לקדש בשאלה לחוד ולא ליתן לגמרי דז"א מהיכי תיתי לתלות בטעות ולבטל דיבורו אדברה מקיימין דיבורו פנ"ל.

ואנו דנין בכל מקום ע"פ דיבורו לפי הדין ועיין פנ"ו ז"ל ריש המגרש לענון ע"מ שתנשא כו' דבאותו שעה חייב פיון שא"א בענון אחר מפרשינו כמו דשייך לפי הדין. ואף אם הוא לא ידע מ"מ פיון שהדיבור מורה פן לפי הדין הוי דברים שבלב.

וילכה שפיר מהני פאן פנ"ל. וע"ז שפיר מביא הרא"ש ז"ל ראיות הנ"ל מגזל דידה ואתרוג וחקלוק דאמרינו שהשאילו ונתן לו רשות ונעשה אז שלו לזה שיוכל לקרוע וכן באתרוג דנין בדיבורו לפי הדין שיוכל לצאת בו וכן פאן דנין דיבורו שיוכל לקדש ע"פ הדין פנ"ל.

אבל אם הי' צריכין לפרש דברי הסותר לדיבורו נדאי מודה הרא"ש ז"ל דלא אמרינו אלו הנה יודע הדין כו' בשביל זה נימא מה דסותר זה לא אמרינו כלל דהא לא קי"ל כר"מ דאין אדם מוציא דבריו לבטלה גבי ערה פלי עלי בערכין וכמה דוכתי וגבי יקדשו ידיה לעושיהו ע"ש בתוס' ריש המדיר דכשצריכין לשנות מכמה שאמר לא אמרי' ע"ש.

וכן בש"ס פ' המדיר ע"ד במלנה ופחות מש"פ ובעיל כו' בהנה טעי מבואר דכיון שטועה לא מהני ואף דאם הנה יודע הי' בועל לקדושין ע"ש וכן מקדש במלנה אינה מקודשת ולא אמרינו דכוננתו על הנאת מחילת מלנה פנ"ל דכיון שסותר ואינו כמו שאמר שפיר לא מהני רק פאן מפרשינו לקיים דיבורו פנ"ל.

ומינשב בזה כל הקושיות דלעיל לא ידעה לאקנויי דשם אם אמרינו דלא ידעה שפיר לא הנה מהני דלא הי' מוכיח דיבורה כלל שיהי' ע"פ הדין משא"כ עכשיו דידעה לאקנויי. וכן מקדש ע"מ להחזיר וקני ע"מ להקנות כו' פיון שמפרש להיפוך לא מהני מה שאם הי' יודע פנ"ל: אף א"כ קשה מ"ש הרא"ש ז"ל דלא כ"ע דיני גמירי וסבורין דמהני שאלה כו' ע"ש ולמ"ש אין צורך כלל לזה ואדברה מגרע גרע.

ואנו מקיימין דיבורו באמת כל' הדין. וי"ל בדוחק.

וצ"ע ואין להאריך יותר: נעמה נבא לנידון דידן. דלכאורה כמו דמבואר בש"ע ח"מ סי' רצ"א בשומר שמסר לשומר בפני המפקיד ולא מיחה דהוי פנתן לו רשות כו' וכן פאן פיון שקדשה בפני המשאיל ונתן לה הטבעת לקדושין דהיינו בתורת מתנה והמשאיל לא מיחה הוי פנתן לו רשות ליתנו לה ואפשר עדיף מדין הרא"ש ז"ל דכאן לא אמר אח"כ לשון שאלה וי"ל פיון דראה שנותן שלו להאשה במתנה לקדושין ושם נתרצה והקנה לו פנ"ל וניהו דמצד א' גרע מדין הרא"ש ז"ל דלא שייך האומדנא הנ"ל פיון שלא פירש שמשאילו לקדושין.

מ"מ מחמת השתיקה נימא כנ"ל דהא אָמר בש"ס ב"ב קל"ב במחלק לפנני' והיא שותקת דהוי מחילה פינן שחולק לאחרים בפנני' ושתיקה ע"ש. אף ז"א דהא אָמר להדיא התם מקנלי פתובה שנו ובע"ח אף דשתק לא הוי מחילה ע"ש ובש"ע נטור סי' ק"ו ואעפ"כ אין מזה ראי' להיפוך ג"כ דבב"ח אין המכירה סותרת להשיעבוד שלו דאף שמשונעבד לו מ"מ יכול הלנה למפנר נכסיו כל זמן שאין הבע"ח גובה משא"כ בנותן שלו לאחר במתנה שפיר י"ל אם לא הי' מרנצה לא הי' שותק דאין רשות להשואל ליתן של המשאיל במתנה לאחרים וע"כ שמרנצה והקנה לו.

וחילוק זה מבואר בבעה"ת שער נ"ט ובגיי"ת שם גפי חתם בע"ח בעד ע"ש: אף לכאורה מוכח מש"ס ב"ב ל' ע"ב אית לי סהדי דאימליכי בך ונאמרתי לי זיל זבין כו' דאמר אפ"ח רבנן התם עביד מעשה אכל דיבורא מיקרי נאמר ומבואר דבנותן אחר קרקע שלו לאחרים דוקא בחתום עלי' לעד אינו יכול לערער דעביד מעשה אכל בלא"ה אף שידע ושתיק לא הוי מחילה או מתנה נאף דנימא דלא שייך הכא השני נוח לי ראשון קשה כו' פינן שהשאיל לראשון.

מ"מ התם דוקא לענן ראי' דנימא דנאמן שמכרה לו שייך פינן דחתם או דיבר מוכח שהוא שלו. אכל כשמודה שלא הי' שלו רק שהשתיקה עצמה יהי' מתנה פשוט דלא מהני דהא קי"ל חזקה שאין עמה טענה לא הוי חזקה.

ונאפילו החזיק בפניו כמבואר במשנה ונ"ס מ"א ע"א דלא קי"ל כר"י ובעובדא דר' ענן שם אָמר והא אחיל משום דסייע בגודא בהדני' אכל בלא"ה אף שהי' בפניו לא ס"ד דליהני ע"ש וד' נ"ט ע"ב דא' שפתח חלון לחצר השותפין דאמר ר"ח יגע וסתום דלא הוי מחילה במה ששחק ע"ש ובנ"י שם מ"א כ' ושמעין מנה דכל היכא דמסייע לי' לחברי' כו' כא"ל זיל חזוק וקני דמי ודוקא בכה"ג כו' שאין אדם משחק בחבירו ומפסיד שלו אכל בע"א לא מהני מידי דאמר בירושלמי הפותח חלון בחצר חבירו במעמד חבירו ר', אומר פותח בשמאל וסתם בימין הגע עצמה שהי' עומד שם יכול לומר כו' מחוץ הוינא בך כו' ע"ש נאף דהתם איירי בהיזק ראי' דלכך לא הוי חזקה אכל בשאר דברים אמרינן התם ל"ה ע"ב אי דלי לי' צנא דפירי לאלתר הוי חזקה ע"ש.

מ"מ היינו דוקא כשסייע לו אכל בשתיקה לחוד לא הוי מתנה כנ"ל והי' נראה לכאורה דתלי' במחלוקת הרמב"ם ור"ת ז"ל בפתיחת חלונות ושאר חזקות נזקין דדעת רמב"ם ז"ל פ"ז מה' שכנים דבשתיקה לחוד הוי מחילה ומתנה מדלא מיחה דכלל שם שידע הנזק ולא עירער דהוי כמו סייע עמו ע"ש ובטור ח"מ סי' קי"ג בשם הגאונים דאפילו הוצאת זיזין כו' א"צ ג"ש שהטעם הוא משום מחילה וכינן שרואה אותו משתמש בשלו ושותק לאלתר הוי חזקה וא"כ גם בנידן דידן פינן שנותן שנו לאחר בפניו במתנה ושותק מחל ונתרצה וכאלו נתן לו רשות.

ולר"ת נרא"ש ז"ל החולקים שם דבשתיקה לא הוי מחילה ובעי חזקת ג' שנים ע"ש גם בנ"ד לא מהני כנ"ל אמנם לא מצינו זה רק לענן נזקין שמחל על היזקו בשתיקה אכל לא בגוף החפץ שיצא מרשותו בשתיקה וע"ש בטור וב"ב בשם הריב"ש ז"ל שכ' חזקת החלונות והיזין כו' שאינו גזל גוף הקרקע אלא נזק לבד אין חזקת ג' כו' ע"ש.

ובב"י ריש סי' קנ"ד פתב בשם רשב"א ז"ל אם נתן לו רשות מותר ולפי גמרתנו פל
שהפיר ונדע הרי הוא פנותו רשות ע"ש. והב"י הקשה עליו שכ' מקודם דנקא סייע הוי
מחילה ע"ש ובדו"פ תירץ לחלק בין בגוף הקרקע בעי סייע ע"ש.

ואם פן לא אמרינו בגוף הדבר שיהי' השתיקה מחילה או מתנה: ולכך בקרקע אף
שהחזיק בפני הבעה"ב לא הוי חזקה בלא טענה אף שינדע ושתיק כמבואר בש"ס פ'
חזקת. וא"ל דדוקא בקרקע שלא שינה גוף הקרקע רק שאוכל הפירות מיד אין השתיקה
מחילה על גוף הקרקע דהא הקרקע כמו שהיתה דז"א דא"כ חפר בה בורות שיחין
ומערות יהי' מהני ועוד דא"כ למה הדרי ארעא והדרי פרי הא על הפירי הוי מחילה פיון
ששתק וע"כ דלא הוי מחילה.

ודוקא התם ל"ה אי דלי לי צנא דפירי שסייע אבל בשתיקה לחוד לא מהני פנ"ל. אמנם
יש לחלק דניהו דהשתיקה הוי כמו נתן לו רשות לעשות אותו דבר וכמ"ש רשב"א ז"ל
הפ"ל.

מ"מ הא לדעת הרבה פוסקים באומר לחבירו דור בחצירי סתם או אכול עמי חייב לשלם
לו דאמרינו דהי' פנונתו שישלם לו וכן פ' ש"ע סי' רמ"ו סכ"א בהג"ה וכן קרע פסותו
ולא אמר ע"מ לפטור דחייב: וא"כ שפיר הדרי פירי דניהו דהחזיק ואכל בפניו ושתק
מ"מ גיהו דמתמת השתיקה אמרינו דנתרצה שיאכל הפירות מ"מ לא עדיף מאמר אכול
בפירוש דמ"מ חייב לשלם לו דע"ז אין דאי' מהשתיקה שיפטור מלשלם פנ"ל (אף א"כ
גם בהיזק נימא פן): וא"כ פנותו מתנה לאחר או בקדושין כנ"ד שפיר בשתיקה ע"כ
נתרצה על קנין גוף החפץ וכנותו לו רשות לקדש בחפץ זה דמהני פנ"ל דע"ז שפיר הוי
השתיקה ראי' פנ"ל והא נאכד השאר מהתשובה וחבל על דאבדון): סימן כא ב"ה להרב
הג' אבד"ק לאדזי מוה' משה נ"י ע"ד קטנה שנתקדשה שלא ע"פ אמה ואחי' וכשקבלו
הב"ד עדות לא מיאנה רק הכחיש שהי' הטבעת שלה אם הכחשה זו יחשב כמיאון:
בש"ס ריש פ' השולח בטל הוא א"א בו דבריו קנימין פסול הוא אינו גט לא"כ ופירש"י
פסול הוא לא משמע דאיהו מבטל לי' רק מוציא עליו שם פסול והא ליכא ולא"כ כו' וכל
הלשונות שם דלשעבר.

ומוכח דאף דעכ"פ אינו רוצה שתתגרש בגט זה מ"מ לא מהני. וא"ל דהוא משום דגילוי
דעתא בגיטא לא מהני דז"א דבריתא זו לכ"ע גם לרבא דג"ד בגט מהני וע"כ דגם גלוי
דעת לא חשיב.

ועוד דשם ל"ד דמייתי אפיי מהא דאי לא אתינא כו' א"ל חזו דאתאי כו' ודחי רבא אטו
התם לבטולי גיטא בעי התם לקיומא תנאה קבעי והא לא אקיים תנאי' ע"ש ופירש"י
ז"ל דאף דעכ"פ מוכח שאינו רוצה בגירושין אלו מ"מ מה שאינו רוצה בתורת שפובר
שע"פ דין לא מהני אין חשיב חזרה ובטול פנ"ל.

אמנם לכאורה פיון דקי"ל כאפיי י"ל דגם בזה ממילא פנותי' דמשום דג"ד בגט לא מהני.
אבל ג"ד חשוב.

וְלִכְאוּרָה רֵאִי לְזֶה מְדַאֲמֵר אַח"כ בְּתַרְי עֲוֹבְדָא סְתָמָא דגמ' לְמֵאֵי נִיחֻוּשׁ כּו' אֵין אֹנְס כּו' אֵי מְשׁוּם גִּילױי דְעֵתָא בְּגִיטָא פְּלוּגְתָא דְאַבְיֵי וְרָבָא וְתַמּוּה דְהָא לְתַרְנוּיָהוּ לָא מְהֵנִי. וְכ' תּוּס' הֵינּוּ לְפִי סְבַרְת אַבְיֵי כּו' וְלָא פְּלִיג רָבָא הֵכָא ע"ש.

וְלֹא יִיָּשְׁבוּ לְשׁוֹן הַגַּמ' פְּלוּגְתָא כּו' וְהִי נִרְאָה דְסִתְּמָה גַּמ' הִכְרִיעוּ בְּזֶה פְּאַבְיֵי דְחֻשִׁיב גִּלוּי דְעֵתָא רַק מְשׁוּם דְקִי"ל פְּאַבְיֵי דג"ד לָא מְהֵנִי בְּגִט וּמְמִילָא בְּשֵׁאֲר דְבְּרִים חֻשׁוּב גִּלוּי דְעֵת פְּנ"ל וְלִכְדָּ אֲמַר דְתִלְיָא בְּפְלוּגְתָא דְאו"ר פְּנ"ל.

וְגַם פְּנוּנַת תּוּס' י"ל פֶּן דְהֵינּוּ לְפִי סְבַרְת אַבְיֵי וּקמ"ל פְּנוּתִי. אָף א"כ הֵוִי טְפִי מִיע"ל קַג"ם דְאֵין זֶה תְּלוּי בְּפְלוּגְתָא דְגִלוּי דְעֵת בְּגִט רַק הִרְאֵי דְמִיָּתִי אַבְיֵי אִם נִדְחָה אוֹ לֹא אָבֵל הֵוִי פְּלוּגְתָא אַחְרִיתִי אֵי כה"ג חֻשִׁיב ג"ד וְיָהִי הִלְכָה פְּאַבְיֵי.

וּמ"מ אֵינוֹ הִכְרַח כ"כ דִּי"ל בְּג' דְגִלוּי דְעֵת נִכְלָל תְּרַנוּיָהוּ פְּמוֹ שְׁמֶסְפִּיקִין תּוּס' בל' אֵי לְחִי כּו' ע"ש קְדוּשִׁין פ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ דנ"ב אוֹ דְבְּתַרְאֵי פּוֹסֵק ע"ש. אוֹ דְכֵינּוּ דְבְּגוּף הַדִּין שְׁחָחֵלְקוּ אֵין נ"מ פִּינּוּ דְקִי"ל בְּגִט ג"ד לָאוּ מְלִתָּא רַק דנ"מ לְעַנּוּ שְׁאֲר דְבְּרִים י"ל דְלֹא חֻשִׁיב לִי'.

וְהַגַּם שְׁיֵשׁ לְפָרֵשׁ בַּגַּמ' אֵי מְשׁוּם ג"ד פְּלוּגְתָא דְאַבְיֵי וְרָבָא הִפִּי בְּתַרְנוּיָהוּ וְלַעֲנִין אֵי חֻשִׁיב ג"ד הִלְכָה פְּרָבָא דְלֹא הֵוִי ג"ד. וְגַם אֵי הֵוִי ג"ד שׁוּב פְּלוּגְתָא כּו' וְהִלְכָה פְּאַבְיֵי וְהִי מִינּוּשׁב דְהוּ"ל לְסִיָּים וְהִלְכָה פְּאַבְיֵי דְעֵדִינּוּ לֹא הִזְכֵּר הִלְכָה עַד אַח"כ וְסְתָמָא הִלְכָה פְּרָבָא וְלַהֲנַ"ל א"ש.

אוּלָּם מְלִשׁוֹן הַתּוּס' מוּכַח דְאֵין הִפִּי פֶּן רַק לְשׁוֹן אֵי מְשׁוּם ג"ד הוּא דְהֵוִי ג"ד רַק פְּלוּגְתָא אֵי מְהֵנִי בְּגִט. א"כ מְשַׁמַּע דְסְתָמָא דְש"ס ס"ל הֵכִי.

וּמִינּוּשׁב ג"כ דְהוּ"ל לְש"ס לְמַפְסֵק הִלְכָה פְּנַחְמֵנִי קוּדָם ב' עוּבְדֵי דְמִיָּתִי וְלַהֲנַ"ל א"ש דְבַעֲי לְפִסּוּק הִלְכָה פְּאַבְיֵי בְּכּוּלָּא גַם בְּזֶה דְחֻשִׁיב ג"ד פְּנ"ל פְּדַאֲמֵר בְּהֵנִי ב' עוּבְדֵי פְּנ"ל: וְלְשׁוֹן הַרְמָב"ם ז"ל פ"ט מס' ג' ד"ח אֶפְיָלוּ כּו' שְׁאֵין אֹנְס כּו' וְאֵע"פ שְׁגִילָה דְעֵתוֹ שֵׁא"ר לְגַרְשׁ ע"ש מְשַׁמְעוֹת לְשׁוֹנוֹ שְׁפּוֹסֵק דְחֻשִׁיב ג"ד רַק מְשׁוּם דג"ד בְּגִט לָא מְהֵנִי כּמ"ש פ"ז ע"ש דְהָא לְרָבָא לָא מִיקָרִי גִלוּי דְעֵת פְּלָל.

גַּם בְּש"ע פֶּן ע"ש. וּמְרִי"ף וְרֵא"ש יֵשׁ ג"כ קִצַּת הוֹכְחָה דְהִבִּיאוּ הֵנִי עֲוֹבְדָא רַק דְרָף אַגְב סוּף פ"ב לְאִכּוּחֵי דְאֵין אֹנְס בְּגִטִּין וְהִי לוֹ לְרִי"ף לְהִבִּיא שְׁקֵלִי וְטַרְגִּי דְאַבְיֵי וְרָבָא בְּרֵא"י זוֹ אֵי חֻשִׁיב ג"ד.

וּמְדִלָּא הִבִּיאוּ ע"כ סְמָכוּ עַל שְׁהִבִּיאוּ לְשׁוֹן הַגַּמ' אֵי מְשׁוּם ג"ד פְּלוּגְתָא כּו' דְחֻשִׁיב ג"ד פְּנ"ל.

אוּלָּם קָשָׁה דְלֹא מִיָּתִי אַבְיֵי מְבַרֵּינָתָא דְבָטֵל הוּא כּו' דְלֹא מְהֵנִי אָף שְׁגִילױי דְעֵת שְׁאֵינָה רוּצָה לְגַרְשׁ דְלֹאוּ מְלִתָּא לְסְבַרְתוֹ שְׁזֶה הֵוִי ג"ד א"כ מוּכַח לְכַאוּרָה דְבַכּה"ג שְׁאוּמֵר אֲלֻשְׁעֵבֵר מַה שְׁאֵינוֹ פֶּן אֵינוֹ ג"ד גַּם לְאַבְיֵי וְדוּקָא בִּירָף הַטּוֹב וּמְטִיב דְבְּדִיבּוּר זֶה מְגַלָּה דְעֵתוֹ שְׁאֵינוֹ רוּצָה עֵתָה בְּגִירוּשִׁין וְכֵן חֲזוּ דְאַתָּאי שְׁפָנוּנָתוֹ.

שְׁבַמָּה שְׁבָא לְמַבְרָא בְּטֵל הַגִּט וְאָף שְׁטוּעָה בְּטַעַם עכ"פ ג"ד שְׁעַכְשָׁיו מְבַטֵּל מִחֲמַת קִיּוּם תְּנָאוֹ. וְאָף שְׁאֵינוֹ בְּטֵל מְטַעַם זֶה מְהֵנִי מְשׁוּם בְּטוּל.

ואף דבעובדא ב' דאמר אגא ר"י דניסן אמרי מ"מ דעתו שיש עוד זמן ויבטל פשישאנה
שחשוב ג"כ להבא. מ"מ דונק לחלק.

ואפשר דשם פרייתא דפסול הוא לא"כ דהקשה רשב"א נאמינו שבאמת פסול שכ' שלא
לשמה וכה"ג במיגו דא"ב מבטל לי' ותי' מדלא אמר איזה פסול ע"ש. וקשה דהא גם
בלוה ומלנה פשיאנו מברר דבריו אינו מפסיד לרוב הפוסקים.

כ"ש בזה שבידו ובגט ועכ"פ נאמר שיברר ואיך תני לא"כ. ופשוט נראה דמודה שאין
בו שום פסול רק אם הוא לשון בטל ע"ז תני לא"כ גם י"ל דמייירי שלא בפני שליח לרבי
דמהני ומ"מ מיגו ליפא דא"ר לעבון.

ולרש"י קדושין י"ב גם בפני שליח רב מנגיד כו' א"כ גם גלוי דעת אין פאן דהא אינו
רוצה לבטל בתורת בטול. משא"כ פשיאין חילוק י"ל דחשיב ג"ד.

ועוד אף בפני שליח י"ל דלאו ג"ד הוא דיש ראי' מדאינו מבטל באמת להבא. וכן שם
בתנאי דאמר קזו דאמאי כו' ולמה אינו מבטלו וע"כ שיש לו טעם שאינו רוצה לבטלו
בתורת בטול רק מתחלה או בתורת קיום תנאי כמ"ש הראשונים באומר שאונס במתנה
נגט דע"כ אמת דאל"ה למה נותן וכו' בהנ"ל ולכך לרבא אינו ג"ד על בטול פלל.

ומדוניק לשון רבא אטו לבטולי גיטא מכוניו כו' משום דא"כ מה חסר לו לבטלו ויש הוכחה
להיפוך פנ"ל. משא"כ בקטנה שאינה בת דיעה רק למיאון משום דגם קידושי' היא בדעה
זו וא"כ הני שפיר נ' בהקשטה שאינה רוצית בקידושין.

דלהיפוך מדאינה ממאנת כשאר מיאון אין להוכיח בקטנה פנ"ל וי"ל לכ"ע הני ג"ד דונה
גם בהיתר חכם בנדר והפרת בעל אמר ג"כ בנדרים דף ע"ג וב"ב פ' י"ג. דבעל שאמר
מותר לא מהני לב"ה מסברא בלאו קרא דזה הדבר רק דלא שייך מותר פשיאנו עוקר
מעיקרו ע"ש וקא עכ"פ יהי גלוי דעת שאינו רוצה בנדרה וע"כ דמה שרוצה שיבטל
מעיקרו אינו ג"ד שיהיה בטל מכאן ולהבא.

אף מ"מ לא דמי דשם באמת נשאר הנדר רק גיזי מכאן ולהבא וכשאומר מותר ורוצה
שיעקר מעיקרו אין בכלל זה פשיא נעקר שיבטל מכאן ולהבא. משא"כ מיאון דבאמת
עוקר הקידושין מעיקרו י"ל שפיר דכמכחשת שלא היא קדושין מעולם הני פאומרת שאין
רצונה בקידושין אלו פנ"ל: ובש"ס ב"מ י"ט קא אמר תנו כו' בש"מ דבר מהדר הוא כו'
אי במתנת ש"מ נמי לית בה פסידא דבתרייתא זכי כו' דע"פ דין יקנה של מי שזמנו
אחרון.

וקא אמר תנו מיהו חשיב חזרה וע"פ דין של זה אף דזמנו קדים. וניהו דהחשש אינו
מ"מ מלשון הגמ' משמע שהלה זוכה וע"כ דמה שנותנו לזה בתורת שזמנו ראשון לא
חשיב חזרה כשבאמת אחרון פנ"ל.

אף י"ל פיון דהדין הוא בש"מ דבתרא זכי ממילא אם באמת נתן לאחר מש"מ אחר הזמן
שכתוב לזה. א"כ מה שאמר תנו לא חשיב חזרה פלל דהא מצוה ליתן לו מה שלא יזכה
פלל שהרי יש אחרון מזמן זה.

ואדרבא מדניק יותר לשון הש"ס דהאריה בברי לחוד ובש"מ לחוד וכפל דהדר בי מקמייתא והא הול"ל בין בריא ובין ש"מ בתרא זכי. ולמ"ש אין דומים כלל דבש"מ קמ"ל פינן דכתב ונתן לאחר אחר פתיכה של זה בטל השטר דהדר בי מקמייתא שפתב ורצה ליתן.

ונזה זה שנתן וממילא אף שמצוה ליתן לזה אותו השטר מש"מ שזמנו קדום אין בזה חזרה כלל דמצוה ליתן חספא פנ"ל: גם יש פאן דעת הגהת אלפסי הובאו ב' הדיעות ברמ"א שא"צ מראון בנשאת שלא לדעת אחי ואמה: סימן כב ב"ה יום ה' ר"ח פסליו תדיר"ר לפ"ק ווארשא: לכבוד אהו' הרב הגדול חריף ובקי נ"י פ"ה מו' נ"י אבד"ק חמעלניק: אד"ש המכתב שע"י ידידי מחו' המנפל' הקסיד ר' אייזיק הירש נ"י קבלתי.

ומה שפשוט לרו"מ לקדש ע"ת וחקפה וביאה ראשונה ע"ת אם לא תתרפא באיזה זמן. אני לע"ד מבע"ל לי טובא.

שבב"ח ובנב"י מפורש דמה דלא חששו לב"ז הוא רק משום דכל ימי חי' אגודא בי'. או משום דלא ימצא מי שתנשא לו באח מומר או אלם טוב שיעבור על חשש ב"ז משום מצות פ"ו.

וגם דרוב מתעברות ויולדות ולא יהי' ב"ז. וגם ע"ז מפקפק הג' ה' א"ב ו"ל בתשו' מעיל צדקה.

ובעל מ"צ כ' שם דלא מצא בפ' אסור ב"ז רק חזקה א"א עושה פן ואשתמיט לי דברי הה"מ פ"א מה"א שהביא ראי' לרמב"ם דאסור תורה בב"ז ממה שאמרו חזקה א"א עושה ב"ז ואם הנה דרבנן לא הי' חזקה פולי האי ע"ש אבל פשוט לי עכ"פ שאסור יש דאורייתא או דרבנן.

וכיון שפירוש בש"ס פתובות ע"ג בתנאי דשייך חזקה א"א כו' מבואר שגם בתנאי אסור שפ"א יהי' ב"ז ואין לחלק בין תנאי להבא ובין ע"מ דנדריים כו' שמתברר אח"פ שפבר הי' ז"א דכל הפוסקים סתמו מקדש ע"ת ובעל גם בלהבא וכן הש"ס מיתי עלה הא דהריני בועלה ע"מ שירצה אבא כו'.

וכן לתוס' ע"מ דנדריים כו' אם יקפיד כשיודע לו. וא"כ אדרבא הברירה אז בידו כשישמע ולמה יבעול עכשיו לשם קדושים מחשש ב"ז הא יהי' בידו אז.

וע"כ דאף שבידו חושש שפ"א יקפיד ואינו רוצה בספק ב"ז. וכן מפירוש בתוס' בכמה דוכתי דאסורא הוא ובקטן ג"כ הי' תקנה דלא להגי' ב"ז ע"ש יבמות ס"א ע"ב וצ"ו.

ומ"ש רו"מ בשם תשו' ר"ע שישבע שלא יקדש כו' לע"ד אינו פלוג דעדיין החזקה שנסאל על שבועתו אח"פ ובעל לש"ק ואף ע"ד רבים מתירין לדבר מצוה שלא יהי' ב"ז פנ"ל. דאל"כ מה פריה מהריני בועלה כו' ומר' ישמעאל לאפוקי כו' בנה מורכב כו' דלמא כשנשבע שלא יקדש בביאה ולתוס' פשיטא להו' ריש יבמות א"א בתמותו כו' שפבר ילדה ע"ש דא"א שנינו וגמרו לאפוקי מדר"י דבבעל מודה.

הא בנשבע ל"ח ומ"מ סבר ר"י אין ממאנת להוצרכו לפסוק כ'. וכן בקטנ' שהגדילה וע"ת ובעל לא מצינו שום חילוק בנשבע.

והיינו מטעם כמ"ש פיון דחזקה אאעב"ז ודאי נשאל. ואפשר גם הג' הנ"ל דוקא בתנאי שלטובתה דאין מתירין בלי דעתה משא"כ דלטובתו.

וגם שנייה שמה פייסה ובקטל התנאי פעין לגריעותא דידה. גם אם לא תקבל גט ולא יוכל לגרשה בע"כ תצא בלי גט אשה הנשואה נבעלה פמה שנים וגם אם היא הדין פן היא דבר זר ותמוה מכ"ש דיש חששות הנ"ל.

ובקטנה ריש פ' ב"ש אמרו אין תנאי בנשואין וגם לפי תוס' עי"ז יאמרו א"א יוצאה בלי גט. וע"כ לא פליגי ב"ה רק דקטנה מודע כו' אבל גדולה נשואה י"ל דמודה.

ומ"ש רד"ך דמה דלא מצינו שגזרו אין ללמוד ע"ש אינו ברור דהיינו הך וגם שם לא הזכיר גזירה ע"ש וי"ל דלענין בלי חליצה אין ללמוד דבדרבנן מסלקין בין איסור לאו לכרת משא"כ לענין בחי'.

ועוד דעיקר מה שהקילו נגד הפוסקים להתנות בכל ביאה כמ"ש הב"ח בשם תשו'. היינו משום דכשאגודא כל ימי חי' אינו ב"ז וממילא לא שנייה החזקה פיון דאינו ב"ז משא"כ בתנאי דבחי' אי הוי ב"ז צריף להתנות בכל ביאה.

והנה הרב ב"י סי' קנ"ז כ' נשתקע הדבר כו' ומעולם לא נשמע להתנות פן. ואף דקא על זיקת יבום מ"מ החקילוק בלשון התנאי אם תפול כו' היינו אם ימות בלא פנים כו' שכ' מהר"י ברי"ן שמיביא ד"מ שם ודאי דלא נעלם מב"י ות"ה שהוא דבר פשוט ומ"מ לא ניקח להו פלל.

ובתשו' שהניח הב"ח כ' ג"כ שע"י הגזירות מדוחק גדול עשו פן ואם פי ודאי הסומך על רמ"א ו"ל רשות בידו מ"מ הוא לא כ' רק באח רשע. והב"ח מוסיף בנאכד האח ע"ש דשניי טעמים הנ"ל שכל י"ח אגודא בי'.

וכדי לקיים פ"ו. ורוב שלא יהי' ב"ז וכמ"ש תוס' ריש יבמות באילונית דלא שכיח לא כו' לבעול לש"ק.

וישבתי בזה תמיהת תוס' שם למה לר"מ קטן וקטנה אין מיבמין שמה תמצא אילונית הא בטל ואינו אשת אח. ולע"ד דהא דאין חזקה דא"א עב"ז מחשש אילונית הוא משום דאין חיישינן למעוטה וא"צ לחוש לאיסור ב"ז במיעוט.

משא"כ לר"מ דח' למיעוט גם בזה שנייה החזקה פנ"ל. עכ"פ בתנאי בנ"ד ששלא תתרא כו' דאדרבה בדבר התלוי במעשה בחזקה שלא נתקיים ולא שנייכי ב' טעמים ודאי דאסור לעשות פן לע"ד ומעולם לא נשמע במדינתנו לעשות פן אף במקום אח רשע או נאכד כ"ש באופן הנ"ל.

וילדעתי אם בעל נפש הוא החתן יקדש וישא סתם ככל ב"י ודי שתשבע לקבל גט אם כו' וכמ"ש ר"מ ובזכות שאינו מבייש בת גדולים יעזור לו ה' שישלח לה רפואה דברי הק' יצחק מאיר בהרב מור"י ו"ל: ב"ה סימן כג הנה בשוטה גמור מבואר בש"ס ריש פ' חרש דלא הוי קידושיו קידושין אף מדרבנן ע"ש קי"ב דלא תקנו להו רבנן קדושין ובברייתא שם שוטה וקטן שנשאו נשים ומתו נשותיהן פטורות מחליצה ויבום ומבואר ברמב"ם וש"ע.

והטעם דלא הוי קדושין מה"ת כ' רש"י שם אחרש משום דלאו בני דיעה ומה"ת אין קניינו קנין וכן שם ס"ט ע"ב שאמר תנינא להא דת"ר שוטה וקטן כו' פירש"י אלמא אין קנין לשוטה ע"ש: ולכאורה יש להקשות לדעת תוס' וש"פ דדעת אחרת מקנה אית ליה זכי לקטן מה"ת ע"ש גטין ס"ד כ"כ הה"מ פ' כ"ט מה' מכירה בדעת הרמב"ם.

והטעם או כמ"ש הנ"י ורשב"א גטין כ' בדעת א' מקנה לא בעי פנונה לזכות. ולכך קטן אף שאין לו פנונה קני ביש דעת מקנה.

וכ"כ מהרי"ט ז"ל טעם הרמב"ם משום דעת אחרת מקנה קני קטן מה"ת או כמ"ש הה"מ פ' כ"ט מה' מכירה דמשמע מדבריו דמשמע זכי הוא כמ"ש הרמב"ם שם שהקטן שקנה קרקע כו' שהקטן פשלא בפניו וזכין לאדם שלא בפניו דמשמע דמהני דעת אחרת מטעם זכיה דאף דאין אדם זוכה בשלו לאחרים מ"מ לענין הפנונה לזכות מהני שפיר פנונת המקנה ע"ש.

וא"כ נראה דגם בשוטה מהני דעת אחרת מקנה מה"ת. פיון שפ' הטור וש"ע סי' רמ"ג דמזכין לו ע"י אחר ואית לי זכ' א"כ ממילא מהני בי' דעת מקנה ג"כ וכ"כ הע"ש.

ובסמ"ע ס"ק כ"ט השיג עליו דבשוטה לא מהני דעת א' מקנה ע"ש. ובאמת מבואר פן ברמב"ם וטור.

אמנם נראה לע"ד דהא טעמא בעי מאי חילוק בין חו"ק לשוטה דבשולמא מדרבנן שייך לחלק משא"כ לפוסקים הנ"ל דמה"ת. אולם הטעם פשוט דברמב"ם ז"ל כלל שוטה בהדי קטן שלא הגיע לצרור ונרקו אגוז ונטלו ע"ש פ"ד מה' זכי ה"ז.

ובקטן זה מבואר בש"ס פ' התקבל דלא מהני בי' דעת אחרת מקנה אף לתוס' מה"ת וממילא גם שוטה פן. והטעם נראה לי או משום דאין לו יד כלל לקנות כדאמר פ' חרש יצתה זו שאין לה יד כו' או משום דכל קנין צריך שיהי' הקנין בעצמו מורה שנעשה הדבר שלו המבואר בש"ס בכמה דוכתי.

וגבי שטרות מה"ט לא יקנה במסירה דדלמא לצור כו' שאין משיכת השטר מורה על קנין השיעבוד. ועיין ברא"ש ובב"י: וממילא בקטן שאינו מבחין בין צרור כו' אין משיכתו מורה כלל שנעשה הדבר שלו ולא מהני דעת אחרת דעכ"פ אין פאן קנין כלל וזה החילוק מה"ת בין הגיעו לצרור ונרקו כו' וא"כ נראה ברור דבשוטה ג"כ יש זה החילוק דצרור ונרקו דהא מבואר בש"ס פ' חרש גבי שוטה מתגרשת מה"ת ופריך מהאי ונתן בידה יצתה זו שאין לה יד כו' ומסיק בידועת לשמור גיטה ולא לשמור עצמה דשפיר מתגרשת מה"ת דאית לה יד.

וא"כ ממילא גם גבי קנין בדעת אחרת מקנה מהני מה"ת כמו קטן שהגיע פנ"ל בדעת אחרת מקנה דלא צריך דעתו הוי ממש כמו בגט דלא בעי דעתה ואין שום חילוק מה"ת שפיר קנה פנ"ל.

ומה שדייק הרמב"ם ז"ל וכלל שוטה בהדי קטן שאינו מבחין כו' דוקא בשוטה פנ"ל. דאין לומר דבשוטה אמרינן שגם הבחנתו אינה שלימה דכיון דאיתחזיק שוטה אמרינן דאף אותן הדברים שידוע אינה שלימה.

דז"א דא"כ למה מתגרשת מה"ת הא איירי בשוטה גמורה. וע"כ דלענן מה דלא בעי דעת וריצוי רק שינדע לשמור או להיות משלחת ואינה חונרת מה בקרה שאין הדיעה שלימה מ"מ הוא פן ונפיר מתגרשת מה"ת וממילא גם בקנן בדעת אחרת מקנה קני בידוע להבחין פנ"ל.

ומיושבים דברי הע"ש דמודה ג"כ בשוטה שא"י דלא מהני בגט מה"ת גם בקנן לא מהני דעת א' משא"כ בידוע להבחין פנ"ל: עוד נראה לי למאי דאמר גיטין כ"ב הפל כשרים לכתוב כו' חש"ו. ומשני בגדול עומד על גביו דכה"ג יש לו פנונה וא"כ ע"כ הא דלענן קנן לא מהני גדול ע"ג ומלמדו שיהי' לו פנונה לקנות.

ע"כ משום דלקנן בעי דעת וריצוי ורצונו לא חשיב רצון כמו דאמרין פיתוי קטנה אונס הוא ודוקא במידי דלא בעי ריצוי רק המעשה בכנונה כמו פתיבה דגט מהני נע"ג משא"כ בקנן פנ"ל.

אמנם בדעת אחרת מקנה דלא בעי דעתו ורצונו כלל רק שיהי' הקנן מורה על קנן ואף אי נימא דבעי פנונה ג"כ מ"מ שוב מהני גדול ע"ג דבזה אית לי פנונה פנ"ל. אף בזה יש לחלק לה.

כמ"ש תוס' חולין י"ב ע"ב דדוקא בגט מוכחא מילתא טפי מחליצה ע"ש. וממילא בקנן י"ל דלא עדיף מחליצה פנ"ל: והנה למ"ש קשה למה שוטה שקידש לא הוי קדושין הא הוי דעת אחרת מקנה שהאשה מתכוננת להקנות עצמה לו ואית לי זכי וקנן מה"ת ולמה לא יקנה אותה.

והנה בקטן לכאורה ג"כ קשה פנ"ל. אמנם מבואר ברש"י פתובות ע"ג ע"ב ז"ל קטן אין קידושיו פלום דלאו בר קיחה הוא פי יקח איש פתיב ע"ש.

והנה דמיעט קרא להדיא דקדושי קטן אינו פלום. שוב ראיתי, בשו"ת נודע ביהודה מ"ח ח' אה"ע סי' נ"ד הקשה בקטן פנ"ל שיועיל דהוי דעת א' מקנה ותירץ מקרא דכי יקח ע"ש ולא ראה שהו דברי רש"י ז"ל.

והנה לכאורה למה לא פ"י רש"י משום דלאו בני דיעה וכמו בכל מקום וע"כ דאי לא דאימעט מקרא הי' מהני משום דעת אחרת מקנה פנ"ל. או דעכ"פ הי' מהני בגדול עומד על גביו: וא"כ בשוטה וחרש דלא אימעוט מאיש כדאמר יבמות ק"ד קטן איש פתיב בפירשה חרש דלאו בני קרי ע"ש.

וממילא ליהני הקדושין פנ"ל. פינן דדעת אחרת מקנה ועכ"פ גדול ע"ג יועיל ואפשר דקדושין דמי לגט פינן שהמסדר מלמדו לומר לשון הקדושין ושאר דברים המוכחין.

ועוד דהא מסיק בש"ס חולין י"ב וי"ג דחש"ו יש להן מעשה ואין להם מחשבה והעלום חש"ו ל"ש שלא היפך בהן כו' ופשוט דמעשה אית להו מדאורייתא ומחשבתו נפרת מתוך מעשיו אית להו מדרבנן ע"ש ופירש"י ז"ל מעשה היינו היכא שיש מעשה ודיבור ע"ש וא"כ בקדושין הא יש מעשה הנתינה ודיבור של קדושין ואית להו מה"ת וגם לפי התוס' היכא שא"א לתלות בענן אחר חשיב מעשה מה"ת ע"ש וממילא ג"כ גבי קדושין הוי מעשה מה"ת וחשיב פנונה.

רק ריצוי אין לו ושוב יועיל דעת אחרת מקנה וע"ש בתוס' מירושלמי דיוכיח מעשה שלקו על מחשבתו כו' דמשמע דבכל קנין מהני מעשה דחש"ו היכא דמוכח ע"ש. עכ"פ קשה פנ"ל.

ונראה ב' טעמים לזה חדא כמ"ש הה"מ ה' מכירה פ' כ"ט שלא אמרו דעת א' מקנה אלא במתנה אבל במקח פינון שלא זכה הלה בדמים שנתן הקטן שאינו יכול להקנות המעות מה"ת ממילא אין מעשיו פלוג ביום במקח הזה מה"ת ע"ש.

וממילא גם בקדושין שינה טעם הזה וכ"כ בס' נ"ב נשם טעם זה בקטן דכינון שא"י להקנות לה הפסד קדושין או השטר מה"ת לא הוי קדושין אף בס' הג"ל דחה בעצמו טעם זה בקטן דאם כן בביאה יהי קדושי תורה ע"ש וגם בשוטה קשה פנ"ל.

ועוד דא"כ אם אחר נתן לה הפסד הילך והתקדשי לפלוני תהי מקודשת מה"ת. אף בשוטה י"ל דכה"ג שוב אינו רק דיבור ומחשבה לית להו ע"ש בחולין.

אף גם בזה יש לדון לפי הרגילות שאחר נותן לו טבעת לקדש. שכ' הרא"ש פ"ק דקדושין דהטעם בכל אופן שיועיל י"ל כמ"ש רמ"ה הובא בטור ה' גיטין ק"ס פשהגגיר של השליח ונותן לה זוכה היא בשביל הבעל והוי נתינה בב"א ע"ש וכן בזה הוי פאלו אחר מצוה להשוטה ליתנו לה זוכה בשבילו ושוב נופית ממנו ויהי קדושין מה"ת וע"כ דאין הטעם פנ"ל: ונראה הטעם כמ"ש הר"ן ז"ל גדרים ל' פינון שהתורה אמרה כי יקח ולא פי תלקח אשה לאיש לא כל הימנה שתכניס עצמה לרשות הבעל כו' אלא מפנין שהיא מספקת לקדושי האיש היא מבטלת דעתה ורצונה ומשוי נפשה לגבי הבעל כדבר של הפקר כו' ולכך כפדאוה אחרים דמי ע"ש.

וממילא לא הוי פלל דעת אחרת מקנה בקדושין רק כהפקר ושפיר אין להו זכ' לחש"ו כדבר הפקר מה"ת וכן בקדושין פנ"ל וגם הרשב"א ז"ל ומהרי"ט פ"ק דקדושין גבי חצייה מקודשת שהקשו דכינון דמרצית לפשטי קדושין בכולי' ומה משני הכא דעת אחרת ונתרצו דכינון דהדיבור מצד עצמו אינו מועיל רק מחמת שהיא מרצית שוב מיקרי כי תלקח אשה לאיש ע"ש.

וע"כ החילוק כדברי ר"ן הג"ל דבכל קדושין מועיל דיבורי של המקדש מצד עצמו רק דלא מהני בע"כ וכינון שמתרצית מהני ואין הסיוע שלה להמעשה של המקדש. משא"כ גבי חצייה דדיברו של המקדש לא יועיל רק משום ריצוי שלה וזה הוי כי תלקח כו'.

וא"כ גם בחש"ו דאין להם קנין רק שיועיל מטעם דעת שלה שמקנית עצמה שוב הוי כי תלקח אשה לאיש וגרע מהרי"ג מאןרסת לה פנ"ל ואף שנראה מתוס' נשם דלא ס"ל פתירוץ הג"ל י"ל דדוקא התם דכינון שמבטלת דעתה שוב שינה ג"כ פשטה בכוליה כמו בהמה ע"ש משא"כ פאן שאינו מועיל פלל קנינו רק ע"י שמקנית עצמה לו לכ"ע לא מהני דהוי כי תלקח פנ"ל: שוב ראיתי בספר אבני מלואים סי' מ"ד שהקשה ג"כ בקטן קושית נ"ב הג"ל ותיגרז כמ"ש ר"ן הג"ל דהוי כדבר של הפקר אף הקשה ע"ז לשיטת רש"י ב"מ י"ב דגם הפקר מיקרי דעת אחרת מקנה נשאר קוש' הג"ל ע"ש.

אָמנם למ"ש לא קשה דניהו דחשיב דעת אחרת מ"מ פֿינן שאין הקיחה מצד המקדש מועיל בעצמו דלאו בר קנין ויהי' מהני רק מצד דעת אחרת היינו האשה הוי פי תלקח ואינו מועיל כלל.

אף לכאורה לדעת הג' דגם נתנה היא ואמר הוא ספיקא הוי ע"ש בש"ע סי' כ"ז. וכן בגט דכתוב ונתן ולא שתטול ואעפ"כ בעיניק לה חרצין' ושלפתין' שסייע בנטילתה חשיב נתינה פֿינן שפא גם מפוחו ע"ש בש"ס פ' הזורק וש"ע סי' קל"ח.

וא"כ גם בהנ"ל אפ"ש אף דצריך למה שמקנית עצמה לו מ"מ פֿינן שע"י אמירתו ונתינתו הוא וצריך ג"כ למעשה שלו קרינו בי' פי יקח וכמו נתנה היא ואמר הוא. אף גם בזה כל הפוסקים דלא כה"ג דבנתנה היא ואמרה היא לא הוי ספק באינו אדם חשוב ואף לדבריו מ"מ נראה דדוקא לענין הנתינה ואמירה שהו אופני הקנין אבל היכא דאין גוף הקיחה מועיל כלל מצדו דלאו בר קנין רק מצד שמקנית עצמה לו ודאי דהוי פי תלקח כנ"ל.

עוד נראה פשוט פֿינן דהא דדעת א' מקנה לא מהני רק בדבר שהוא זכות לו דאין חבין לאדם אלא מדעתו. וכינון דזה פשוט פ"ב דקדושין ובכל הפוסקים דבלא גילוי דעת שחפץ לקדש פלוגית לא מהני אם אחר קידש לו.

וע"כ דאין קדושין נחשבין זכות בלא ריצוי שלו מקודם ולא שניי' בי' זפין לאדם כו'. וא"כ ממילא פֿינן דריצוי של חש"ו לא חשיב כלל ריצוי דיכול להתרצות על חוב ג"כ ממילא לא מהני כלל דעת א' מקנה.

ודוקא במתנה או במקר להפוס' דחשיב זכות דאמרינו דנדאי גיחא לי' אם הי' בר דעת רק דעכ"פ בעי פנונה לקנות ובזה מהני דעת א' מקנה משא"כ בקדושין דאין יודעין כלל שהי' מרנצה אם הי' בו דעת כנ"ל ולא קשה בין בשוטה ובין בקטן כנ"ל דזה ב' דברים דצריך לקנות וגם שיהי' ברצון דבאונס אף שמתכוון לא מהני תלויה ויהיב וכינון דפיתוי קטנה אונס דאין הרצון נחשב רצון כנ"ל.

ממילא לא מהני אף שמתכוון וכמו להקנות דאינו יכול: ודוקא בדבר שהוא זכות דחשבין שלא מדעתו ג"כ לרצון ואינו חסר רק הפנונה ומועיל דעת אחרת משא"כ בהנ"ל: ולא קשה ג"כ מ"ש לעיל מה דמעשה יש להן דהיינו דוקא במידי דלא בעי רק פנונה כמו שחיתת קדשים דלא תלי ברצון ושפיר המעשה מורה דמתכוון בזה משא"כ בקנין דאף שמעשה מורה שמתכוון מ"מ אין רצונו רצון.

וכן גדול עע"ג אינו מועיל רק לענין הפנונה ולא על הרצון. אולם עדיין יש לפקפק מהירושלימי שהביאו תוספ' חולין שם דממעט בתרומה מאשר ידבנו לבו פרט לשוטה, כו' ואח"כ פריך ויוכיח מעשה שלהם על מחשבתו ע"ש וזה בעינינו ג"כ רצון ואעפ"כ פריך כנ"ל וע"כ דכמו דלא אמרינו לענין מה דבעי פנונה אף שהמעשה מוכח על פנונתו מ"מ אף שמכוון לא חשיבא פנונתו פנונה וע"כ פֿינן שהמעשה מוכיח חשיב פנונה כמו לענין הריצוי אמרינו ג"כ פֿינן שהמעשה מוכיח שמרנצה חשיב רצונו רצון.

והא גם בפיתוי קטנה נחלק הרמב"ם ז"ל דלאו אונס הוא וא"כ עדיין קשה פנ"ל דגם בקדושין יוכיח המעשה על מחשבתו. דלא שנייה תירוץ הירושלמי בתרומה דתלי רק במחשבה ע"ש וכן מכתבת הגט ע"ש.

והיא נראה למ"ש הר"ן ז"ל פ"ק דקדושין דבקיודושין גזה"כ דבעי נוקא אמירה עם הנתינה ומדבר על עסקי קדושין היינו אמירה ע"ש וא"כ פיון דמחשבה דהיינו דיבור לית להו ע"ש רק מעשה וא"כ בשלמא התם דצריד רק המעשה בכונה וע"ז מוכיח המעשה שהיא בכונה פנ"ל.

משא"כ בקדושין דהדיבור אינו מוכיח כלל דלית להו ושוב אין פאן אמירה ולא מהני אף שהמעשה בכונה דרש"י ז"ל דפי' שם מעשה היינו מעשה ודיבור. היינו פיון שהדיבור מורה גם על המעשה חשיב המעשה בכונה אבל הדיבור אינו מועיל כלל ע"ש וא"כ נגד הדיבור שצריד אין פאן מוכיח ולא מהני.

נדמי לתי' הירושלמי בתרומה פנ"ל. גם י"ל דאין נתינת הפסך קדושין מעשה המוכיח כלל בלא אמירה דדלקא מתנה וא"כ אין פאן רק מחשבה דלית להו פנ"ל.

אמנם תי' הראשון נראה עיקר דאם פן יוכל לגרש גם פן פשכותב בעצמו הגט בגדול ע"ג דבני פונה לשמה ניהו ובני פרייתות דהכל פשרין כו' וכשמזמין עדים וכה"ג דדמי לקיימי עולה בדרום דאיכא מעשה המוכיח על מחשבתו שמגרשה יהי מועיל לירושלמי ה"ל.

ומשנה שלימה פ' חרש דנשתטה ונתחרש לא יוציא עולמית. וע"כ פנ"ל דאין הרצון שלו רצון אף דהוי פונה ובזה מדויק לשון המשנה שם מפני מה כו' שהאיש אינו מוציא אלא לרצונו ע"ש.

ולכאורה פשיטא ולהנ"ל קמ"ל דזה הטעם אף דהוי פונה מ"מ אין פאן לרצונו פנ"ל: אמנם עדיין יש לעיין לדעת ח"צ בתשובה סי' דגם בחליצה מאי דבעי פונה מה"ת הוא פוננת קנזן פכל הקנינים ע"ש וכן משמע בש"ס בקמות דמדמי חליצה מעושה לגט מעושה.

וא"כ פיון דאעפ"כ לא ממעט הש"ס חלוצת חרש וקטן רק משום דלאו בני קרי' ואיש פתיב הא לא"ה מהני ומוכיח דאית לי' מעשה קנזן ג"כ בגדול ע"ג להיות ריצוי שלו נחשב רצון וממילא בכל הקנינים פן דמאי.

חילוק ובשונה דלא מהני בחליצה היינו כמ"ש תוספ' חולין שם בחליצה לא חשיב מעשה המורה על פונתו אף בגדול ע"ג דלא דמי לכתיבת הגט לשמו כו' ע"ש. וכן בהקשר דכתיב ג"כ כי יתן כו' דבעינן ניקח לי' והיינו רצון דמדמי לה בב"מ פ' א"מ ליאוש שלא מדעת ע"ש ואעפ"כ העלום חש"ו אית לי' מעשה ומן קשר וקרין בהו פי' יתן נחשיב רצון דגם במשנה פרק מקשרין קרי' בי' לרצונו מקשר כו' דבעי רצון.

ומה חילוק בין דכתיב פי' יקח איש כו' או פי' יתן כו' וע"כ דמעשה המוכיח מורה על ריצוי ג"כ. ועוד דבשחיטת קדשים דילפינו דכונה מעכבת בדיעבד אמר בש"ס חולין לעכב מנ"ל לרצונכם תזבחהו לדעתם זבוחו כו' והא בזה פתיב בהדיא לרצונכם ואעפ"כ

מִהַי קִיָּמִי עוֹלָה בְּדָרוֹם אִי יֵשׁ לָהֶן מַעֲשֵׂה וְע"כ דָּאִין חִילּוּק בֵּין רִיצוּי לְשָׂאָר פְּנוּנָה וְקִשָּׁה פְּנ"ל.

(עַד פֶּאן מַצְאָתִי) סִימָן כַּד ב"ה תר"ט לפ"ק לְבַקְשָׁת הָרַב הַצְדִּיק אב"ד מֵאֵגִילֵנִיצָא הִנֵּה פְּבָר נִהְגוּ בְּנִשְׁתַּטֵּית לְהַתִּיר ע"י ק"ר עֵינָן ב"ש ס' א' ס"ק כ"ג שֶׁהַב"ח כ' קַבְּלָה כו' וְגַם יִשְׁלִים ע"ש. וְת"מ ס' קי"ט תַּמָּה תַּרְתִּי לָמָּה ע"ש וְטַעַם הַהִשְׁלָשָׁה אוֹ שֶׁהִי תַקְנָה כַּמ"ש פ' הַנ"ל דְּכִשְׁתַּשְׁפָּה יֵהִי מוּכָן פְּשִׁתְקַבֵּל הַגֵּט.

דִּישׁ לְחַוֵּשׁ שְׁתַּעֲפֹב מִלְקַבֵּל. וְאַף דְרַמ"א ס' קי"ט פ' פְּהַרִיב"ש וְהָרָא"ש דֵּא"י לְעַפֵּב מִשׁוּם הַפְּתוּבָה מ"מ זמ"פ הַפְּתוּבָה בְּשַׁעַת הַגֵּט כַּמ"ש ב"ש ס' ק' ס"ק כ"ד.

וְאִם כֵּן פְּשִׁתְרָצָה לְקַבֵּל הַגֵּט וְהַפְּתִיבָה בְּיַחַד עַכ"פ א"י לְגַרְשָׁה בַּע"כ בְּלִי הַפְּתוּבָה פִּינּוֹן שְׁמַבְקָשָׁת פְּדִין בְּיֵשׁ לוֹ. רְבוּעַ עֲלֵי חַר"ג שְׁלֵא לְגַרֵּשׁ בַּע"כ פִּינּוֹן שְׁמַרְוֶצִית בְּכַדִּין עִם נְתִינַת הַפְּתוּבָה.

וְגַם בְּנִכְפִית כֵּן וְכ' בַּש"ע ס' קי"ז רַק בְּאִין יָדוֹ מִשְׁגָּת. וּמִמִּילָא י"ל גַּם בְּנִשְׁתַּטֵּית כֵּן שְׁיִהְיֶה מוּכָן פְּנ"ל.

וְדוֹקָא בְּיֵשׁ לוֹ. אוֹ דִּי"ל פִּינּוֹן דְּאַחַר חַר"ג לַכ"ע בְּנוֹשָׂא אַע"א יוֹצִיא וְיִתֵּן פְּתוּבָה כַּר' אִמִּי וְגַם רְבָא מוֹדָה פִּינּוֹן דְּלָאו ע"ד כֵּן נִשְׂאָת ע"ש בְּמַרְדְּכִי.

וְהָרָא"ש פ"ק דב"ק פְּתַב דְּמַדִּינָא יְכוּלִין לְעַפֵּב נְכֹסֵי לִנְה תוֹף זַמְנוֹ פְּשַׁנְרָאָה שְׁיִוְכַל לְבָא לְהַפְסֵד בַּזַּמ"פ דְּאַדְהֵכִי וְהֵכִי אָכִיל לְזוּזֵי ע"ש. וְבַח"מ ס' ע"ג מ"ש הַש"ף לְחַלֵּק בֵּין מַלְוָה לִי שְׁנִים דְּאַדְעָתָא דְהֵכִי אוֹנְפִיָה ע"ש.

וְא"כ אַחַר חַר"ג דְּלָאו ע"ד כֵּן שְׁיִשְׂא אַחֲרַת הִנֵּה זַמ"פ שֶׁל הַפְּתוּבָה. וַיְכוּלָה לְהַפְסִיד ע"י מְזוּנוֹת וְכִסוּת דְּשַׁנֵּי דְאַכִּיל כו' וְגַם בְּמַטְלָטְלִין א"י לְהוֹצִיא מְשַׁנֵּי.

וְגַם צְרִיכָה שְׁבוּעָה לְשַׁנֵּי. וְשַׁפִּיר יְכוּלִין תוֹף זַמ"פ שֶׁל הַפְּתוּבָה לְכוּפּוֹ לְהַשְׁלִישׁ פְּנ"ל.

וְהִינּוּ ג"כ בְּיֵשׁ לוֹ יִתָּה דְשַׁיָּף שְׁיִנְפֵסֵד מִשְׂא"כ בְּלִית לִי אוֹ דְמִיָּרִי פְּשַׁרוֹצָה לְהַפְטֵר מִהַחַיּוּבִיָּה ע"ש דְּבִזָּה רְאֵית רְשָׁב"א שַׁפִּיר מְהַרֵּי גִיטָה וְכַתְּוִבְתָּה וְרַפְּאֵי עַצְמָה כו'. דְּרְשָׁב"א לְטַעֲמָא דְנִפְטָר מְמִזְנוֹת וְחַיּוּבִים אַף שְׁלֵא נָתַן פְּתוּבָה רַק הַגֵּט כַּמ"ש שָׁם בְּתוֹשׁוּבָה זֹו סוּף הַסִּי א"כ מוּכָח מִמִּשְׁנֵה הַנ"ל דְּלָמָּה נִקִּיט פְּתוּבָה.

וְגַם מַה"ט גּוֹפָא מוּכָח מִמִּשְׁנֵה הַנ"ל דְּלָמָּה נִקִּיט פְּתוּבָה. וְגַם מַה"ט גּוֹפָא תִּיקְנוֹ שְׁלֵא יוּכַל לְגַרֵּשׁ בְּלִי פְּתוּבָה בַּע"כ.

מִשְׂא"כ הָרָא"ש דַּס"ל פְּהִירוֹשְׁלָמִי אִין רְאָהָה מִמִּשְׁנֵה הַנ"ל. עַכ"פ שְׁנִיָּהֶם י"ל דְּהִנֵּי תַרְתִּי דְסַתְרִי לְגַרֵּשׁ בְּלִי פְּתוּבָה וְשְׁיִפְטוֹר מִחַיּוּבִים וְמַה"ט י"ל פִּינּוֹן דְּאַחַר הַגֵּט יוּכַל לְטַעוֹן קי"ל לְפִטוֹר מִחַיּוּבִים וְשׁוֹב צְרִיף עֲתָה לְהַשְׁלִישׁ פְּנ"ל: עַכ"פ מֵאַחַר שַׁבַּש"ע ס' קי"ז מְפֹרָשׁ בְּאִין יָדוֹ מִשְׁגָּת נוֹתֵן הַנְּמָצָא וְהַשְׂאָר חוֹב.

רַק שַׁכ' דְּלֵא תִיקְנוֹ ר"ג ע"ש. וְהַב"ח שְׁהַחְמִיר כ' ג"כ דְּמַדִּינָא דְלֵא תִיקְנוֹ ר"ג בְּנִשְׁתַּטֵּית רַק לְחַוְמָרָא.

וא"כ לענגן השלשת פתופה מספק לקולא מדינא רק ביש לו מחמיר הב"ח שפיר דהא חייב לה. משא"כ באין לו לעכב הגט מש"ה.

עדיף מהאי דפ"ב דב"ב דבס' אילן קדם כו' פיון דב"כ וב"כ כו' רק הספק בדמי כו' אייתי ראי'. והב"ח בתשו' סי' צ"ג פ' לדינא דלא תיקון ר"ג כו' רק שמחמירין ע"ש.

ונה אף למה שהיה סובר שהרב בהג"ה ודאי דמצריף ג"כ ק"ר ע"ש. ולא הי' לפניו הד"מ שפ' דא"צ ק"ר אחר אלהי'.

וסמכינו דלא תיקון ע"ש. ונהגם שבתשו' ש"י כ' שב"ח ראה ד"מ רק סבר שרמ"א חזר בו בש"ע ע"ש אין נראה כלל פיון שלא הזכיר רמ"א בשום מקום ק"ר וכ"כ ב"ש דלא כש"י.

ובעובדא דהב"ח הי' לו ב' בנים. כ"ש נ"ד שלא קיים כלל פ"ו ושבת.

דמ"ש הצ"צ בתשו' סי' ס"ז לחוש דאע"ג דהרא"ש כו' דילמא פה הי' מקובל הפלבו ע"ש ולע"ד אין שום משמעות בפלבו אדרבה מדלא כלל עד שיראו טעם מבורך והפתופה כו' רק הפסיק לחלק בין חר"ג ובין תש"י וכ' ובקולן כו' עד שיראו כו' ובהני אין ענגן לכתופה ואח"כ כ' ותהא הפתופה צרויה כו' ע"ש משמע דלא שייך להקטיר.

ובתשו' מהר"מ ג"כ פנ"ל. רק במקום א' כ' ובאותו ענגן שתהא הפתופה כו' מ"מ נראה שחסר שם שורה א' וצ"ל ובאותו ענגן שיהי' מבורך כמ"ש הפלבו.

וגם הד"מ העתיק ד' הפלבו עד טעם מבורך ולא הסיום דהשלשת פתופה משמע דאין שייך להקטיר: וגם אם הי' ספק פסק רמ"א הובא ב"ש ס"ק כ"א דלקולא. גם מנ"ל דלא סגי בעיקר פתופה דמ"ש הצ"צ דמוכח מגמ' הממנאת כו' א"ל פתופה כו' ואמר שמואל ל"ש אלא כו' אבל תוס' כי יש להן ש"מ כו' דאלת"ה לא הי' צריף שמואל כו' ע"ש.

תמוה הא ודאי מסברא ממאנת ואיילונית גם תוס' א"ל וקמ"ל גוף הדין. ומפורש ברי"ף פ' הבע"י דתני יוציא ויתן פתופה דא"ד דוקא עיקר ולא תוס' ע"ש.

ופ"ק דכתובות נאמן להפסידה פתופה דוקא עיקר ולא תוס'. ורבו המקומות ואין הכרע כלל מלשון פתופה שכ' צ"צ כמבואר בהא דפ"פ כו' ג"כ להפסידה פתופה.

ומ"מ להפ"ו לא קאי אתוס'. ומ"מ ביש לו אמת כמ"ש ב"ח משא"כ באין לו ושיבטל מפ"ו דבל"ז עיקר דבמקום פ"ו לא גזר שלא ראו אז תשו' ב"י שדדחה דברי הר"י מינץ.

וכל מעיין רואה שדבריו ברורים והלכה כפבתראי בפרט מרן ב"י שכל בני ישראל נשען עליו. ורמ"א ז"ל נראה ג"כ שתופס עיקר פו.

ע"כ לע"ד שיקולין להתיר למוכ"ז הרבני המופל' מוה' לוי יצחק שזה זמן רב שנשתטית אשתו שא"א לדור עמה כפי הגב"ע שבידו ולא קיים פ"ו ושבת. לישא אשה אחרת באופן דמה דאפשר לקיים חומרת הגדולים היינו שהב"ד פשרו עמו בעד הפתופה שיתן כל מה שיש לו מיד אצל הב"ד או אצל אבי' ברשות ב"ד והפירות יהנה שלה ועל המותר לתשלום התוס' יתן ונעקסיל לשלם לכשתשתפה פשיהי' לו ותראה לקבל גט.

ויוצאין בזה גם תומרת צ"צ די"ל עוד הטעם פמבואר משנה פתובות סוף פ' האש"נ דמקנדם הנה מיוחד הפתובה והי' קלה בעיניו להוציאה ותיקן שב"ש ש'יהי' באחריותו כו' ע"ש. וי"ל דממילא אחר חר"ג פשמתירין לו לישא ע"א חוששין להיפוף שע"י חיוב הפתובה יבטל השליחותו פשתשתפה פשיהנה לו ולזה תיקנו להשליש פדי שיהא קל להוציאה שלא יהיה לו אז ב' נשים כו'.

או דטוענין עבורה א"א בתקנת חכמים השני' רק שיהי' מושלש דלטובתה כו' א"א בתקנת חכמים השני' רק שיהי' מושלש דלטובתה כו' ובזה באין לו עתה לא שיהי'. ולטעם א"ג באין לו עתה שמה יהיה לו אז ולא ירצה משום חיוב הפתובה.

ובהג"ל מתוקן דמה שיש לו משליש והמותר יהיה חייב ג"כ פשתרצה והוא לא ירצה. ומ"מ לעשות גם מ"ש נב"י סי' ג' ליתן ונעקסיל ע"ס רב עוד בלי תנאי שיהי' לו רק שיהי' מושלש על פשתשתפה וירצה ליתן הגט יהי' פטור מהוועקסיל.

וא"ל יתנו לה הוועקסיל. היינו גם על גט החדש שימתן אז מאחר שמתמירים האחרונים לגרש בגט המושלש ומ"מ ישליש גט פנהוג.

וישבו ב"ד של ג' ויתירו לו ביחד ואח"כ ישגי חתימת יד ק"ר הנני נמנה לצירוף להתיר לו ובאופן שיספיק לזה כבוד הרב ד"ק מאגלנצי ועוד רב אהד: דברי הק' יצחק מאיר: סימן כה השאלה לא מצאתי וניכרת מתוך התשובה.

לע"ד מצד האומדנא קשה לפוטרו. מאחר שלא נולד גריעות במדינת קירה רק שנתנה הרנוחה וטובה במדינה זו.

היא פאילו נתעשר. והא ב' דינים אלו בש"ע יו"ד סי' רכ"ח בע"ד חבירו כו' ואיש ואשה שקיבלו כו' מש"ס דנדרים דיליף מיואל משה כו' במדין הטר כו'.

ושם נולד ג"כ הרנוחה במצרים כי מתו כו' כמו שאמר לו הקב"ה ואעפ"כ הוצרך להתרה רק פתח חשוב ע"ש ס"ד וס"ה בר"ן ורא"ש ז"ל שמשנה רבינו ע"ה לא נדר רק משום שהי' סכנה במצרים ואעפ"כ פשנסתלק הסכנה הוצרך להיתר שהוא פנידן דיין.

וכן כל נולד דהתם שיהי' אומדנא ומ"מ צריך התרה ובנדאי שאין הרא"ש פתובות דמ"ז ע"ב חולק על סברת התוס' בנעשה טריפה וכה"ג רק החילוק פשוט באומדנא ברורה פנעשה מומר וכה"ג שאם הי' עולה ע"ד ספק זה הי' מתנה ואף שחבירו לא הי' מרנצה רק שיקנס בספק זה מ"מ לא היה רוצה לקנוס ולהשתדף אף שיהיה מומר דמי להאי דלא כ' אלא ע"מ לקונסה.

רק בדבר שהדדף לקנוס להספק ככל לוקח בהמה שאם היה הלוקח מתנה והמוכר לא הי' מרנצה עד שיקניס ויקבל ספק זה לא היה נמנע מליקח אין פאן אומדנא ובזה יש חילוק בתלוי רק בדעתו אף בדבר פנה אם הי' עולה ע"ד הי' מתנה דלמה לא יהי' מתנה וכן מפני שבתוס' פתובות מ"ז ע"ב ובנ"ד אין הוכחה שאם לא הי' רוצים לשדף אלא א"כ יכניס להספק שאף שתיבטל הגזירה פה ישאר השידוף שלא הי' מרנצה פנ"ל: ולע"ד שימתן הקנס שכל הגדן הוא עשרים ר"ט ויתן י' ר"ט וממילא הא הפורש בסמ"ע ח"מ סי' רמ"ה שהגם שכתוב והקנס לא יפטר כו' אין שום חרם פשנותן הקנס וכ'

דְּהַמְנֵהָג פֶּן וּאִ"כ הֵגַם שֶׁהַט"ז יו"ד ס'י רל"ו הֵנִיחַ בַּצ"ע מ"מ הָרִי לֹא רָאָה דְבָרֵי הַסַּמ"ע שֶׁאֵל"כ הִזָּה מְבִיאֵו וְאִין סְפִיקוּ מוֹצִיא מִן־דָּאֵי שְׁל הַסַּמ"ע.

גַּם אִם הִזָּה רוֹאָה דְבָרָיו. וּמ"ש בְּנו"ב שֶׁהַט"ז מִיִּירֵי שְׁהָרַב קוֹרָא הַתְּנָאִים אִינוּ נִרְאָה לַע"ד שְׂיִדוּעַ שְׂאִין פְּנוּנַת הָרַב בְּקִרְיָתוֹ לְהַטִּיל חֶרֶם חֲדָשׁ רַק קוֹרָא מ"ש הַצְּדִדִין לְפָרְסָם הַדְּבָר וְאִם נִרְצָה לְהַשְׁווֹת בֵּין סַמ"ע לַט"ז י"ל דְּבָרוֹצָה לְבַטֵּל הַשְּׂיִדוּף בְּלִי טַעֲנָה בְּאִפְסָן שְׂגָם לְדְבָרָיו יֵשׁ בְּנִשְׁתׁ לְהַפְלֵה לֹא סָגִי בְּנִתְיַנַּת הַקֶּנֶס דְּאֶדְרַבָּה יֵשׁ בִּיּוֹשׁ יוֹתֵר שְׁהַפְגָּם פֶּל כֶּף עַד שְׁנוֹתָן קֶנֶס לִיפְטֹר מִשְׂא"כ רֹב פְּעָמִים שְׂיֵשׁ טַעֲנָה לְצַד הַעֲוָבָר שְׁלִדְבָרָיו אִין בְּנִשְׁתׁ סָגִי בְּנִתְיַנַּת הַקֶּנֶס שְׁזָה הוֹכְחָה שְׁהַאֲמַת פְּדְבָרָיו כְּמוֹ בְּסוֹפֵר לֹא עֲבַדְתִּי לְשִׁמָּה כו' מִתּוֹךְ שְׁנֶאֱמָן לְהַפְסִיד שְׁכָרוֹ דְּנֶאֱמָן לְגִבֵּי ס"ת ג"כ וְכַה"ג וּז"ש סַמ"ע שְׁנֶהְגוּ שְׁלֹא לְהַחֲרִים כו' וְעַכ"פ הָרִי גַם הַט"ז פָּתַב רַק שְׂיִתִּירוּ לוֹ ע"כ דַּס"ל דְּאָף שְׂאִין הַצַּד הַב' מְרֻנְצָה בְּהַתְרָה מ"מ יְכוּלִין לְהַתִּיר כְּשֶׁנוֹתָן הַקֶּנֶס וְכ"כ הַב"ש סִימָן נ"א דְּאִין לְבַע"ד עָלָיו פְּלוּם כְּשֶׁנוֹתָן הַקֶּנֶס רַק שֶׁהַב"ד יְכוּלִין לְכוּפּוֹ בְּשִׁבְלֵי הַח' בְּשֵׁם הַר"ם מִיִּנְץ עִי"ש.

וּבְאֲמַת מְבִנְאָר בְּמַהֲר"ם מִיִּנְץ ג"כ שְׂיִכּוּלִין לְהַתִּיר בְּלֹא דַעְתּוֹ אִף בְּשִׁבּוּעָה מְמַשׁ כְּשֶׁנוֹתָן הַקֶּנֶס פִּינּוֹן שְׂאִין לְבַע"ד עָלָיו פְּלוּם עִי"ש גַּם מ"ש ב"ש שְׁמַהֲר"ם מִיִּנְץ פ' דְּלֹא כַּמַּהֲרִי"ו אִינוּ מְפֹרָשׁ פְּלֵל בְּדְבָרָיו.

רַק שְׁכַתְּב ס'י י"ו הִנֵּה כו' אִף מַה שְׂיֵשׁ חֶרֶם דַּר"ג וְתַקְנּוֹת הַק' לְבִיִּישׁ חֲבִירוֹ מִי שְׂיִעֲשֶׂה תְּשׁוּמַת יָד וְהַנְּחַת קֶנֶס וְהַחֲמִירוֹ. מְאוּד עַל זֶה לֹא בְּאֲתִי לְמִידוֹן מִכְּמָה טַעֲמִים ע"ש וְלֹא פָתַב פְּלֵל דְּבָר בְּרוּר וְאִיךְ נְבַטֵּל בְּזָה דְבָרֵי מַהֲרִי"ו שְׁהַשִּׁיב לְבַעַל תַּה"ד שֶׁכ' דְּאוֹתָהּ הַתַּקְנָה לֹא נִתְפַּשְׁטָה דְחֻזִּינוֹן כְּמָה זִמְנִין הַחֻזְרִין וְנוֹתְנִין הַקֶּנֶס בְּלֹא הַתְרָה וְלִיכָּא מֵאֵן דְּפָלִיג וְלִהְיוֹת פּוֹצֵה פֶּה שְׁנוֹגֵעַ הַדְּבָר בְּחֶרֶם קְדָמוֹנִים וְעִי"ש וּמַהֲר"ם שׁוֹאֵל מַהֲרִי"ו כְּתַלְמִיד לְרַב.

וְע"כ אִו דְּלֹא רָאָה דְבָרָיו אִו דְּהַפְּיֹרֵשׁ בְּמַהֲר"ם מִיִּנְץ הוּא בְּלֹא הַתְרָה וּמַהֲרִי"ו פָּתַב מְלַהֲתִיר לוֹ ע"ש. וְכֵן מ"ש ב"ש בְּשֵׁם ב"ה מְעוֹלָם ג"כ אִין בְּדְבָרָיו פְּדִי לְחַלּוֹק עַל הַסַּמ"ע רַבֵּן שְׁל יִשְׂרָאֵל.

וּבְנִידוֹן דִּידוֹן פִּינּוֹן שְׂאִין לְבַע"ד עָלָיו רַק שְׂיֵשׁ נֶאֱמָן שְׁמֹנְטַעָה הִזָּה בְּמוּם. אֲנִי מְסַפֵּים נְרו"מ כְּשֶׁנוֹתָן הַקֶּנֶס עֲשָׂרָה ר"ט יִתִּירוּ לוֹ ב"ד שְׁל ג' וְיוֹכֵל רו"מ לִיתָן לוֹ פְּטוּרִים: הַנִּלְע"ד כְּתַבְתִּי הַק' יִצְחָק מְאִיר.

סִימָן כו ב"ה יוֹם א' ט' אִיָּר כ"ד לְמַב"י הַר"י ל' נוֹאֲרָשָׁא. יְצוּ ה' אֶת הַבְּרָכָה לְכַבּוֹד אֶהוּבֵי יְדִידֵי הָרַב הַמֵּאֵה"ג חֲרִיף וּבְקִי הַצְּדִיק חֶכֶם וְשִׁלְם מוּה' אֲשֶׁר לְעַמִּיל נ"י ד"צ דַּע"ה ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹב"ב: אַד"ש דְּבָרוֹת קְדָשׁוֹ הַגִּיעַנִי עִם פְּלִפּוּל נְחֻמָּד וְהֵגַם כִּי הוּא בְּעִנְיָן שְׁדָשׁוּ בּוֹ רַבִּים רֵאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים וְצָרִיךְ לְאַרְיִכוֹת רַב מַה שְׂאִין לִי פְּנֹאֵי פְּלֵל.

עַכ"ז לְחֻזְבַּת רו"מ וְלְכַבּוֹד הַמְּקוֹם קְדוֹשׁ אֲשֶׁר הוּא יוֹשֵׁב בָּהּ פְּנִיתִי מְעַט לְהַשִּׁיב לְרַבֵּן"מ בְּעִנְיָן הָאֵב שְׁקִידָשׁ בַּת אַחִיו הַקְּטָנָה לְכַנּוֹ הַקֶּטָן וְאָבִיו קִיבֵל כו' כַּד"ת וְהַגְדִּילוֹ עַד שְׁהֵן בְּנֵי ט"ו. וְעַכְשָׁיו אִינָה רְנֻצִית בּוֹ שְׁהַאֲרִיךְ רו"מ וּכְבָר דִּיבְרוּ בּוֹ מְרַן ב"י בְּתִשׁוּבָה וְרַאנ"ח וּמַהֲרִי"ט וְתִשׁוּ"ר' בְּצִלְאֵל אֲשַׁכְּנֵי וּבב"י.

ורו"מ עֲזַב רְאֵינְתֶם וּבָנָה לּוֹ רְאֵיָה וּפְלִפְלֵ בָּהּ. מָהָא דִּיבְמוֹת נ"ח נְאִי כר"י בַר בְּרִזְזִילִי לֹקְמֵי בְּקֶטֶן שְׁהֵשִׂיא לּוֹ אָבִיו וְיֹתֵר מִבֶּן ט' דְּאָרְף שְׂבָא עֲלֵי חֲשׂוֹב מְנַקְּהָ מְעוֹן פִּינּוֹן שְׂאִינוּ ב"ע כמ"ש רמב"ם פ"ב מה' סוטה ומשקה פשהגדיל וקינוי דקטן מהני מדכ' רמב"ם גדולה אשת הקטן בהדי הני שאסורין פנ"ל.

נדברי רו"מ תמוהים אטו אי לא פהרמב"ם. וגם לא הדייק מקינוי קטן שכ' רו"מ.

למה לא הקשה מפקח שקינא ונתתרש או נשתטה ובא עלי וחסור ונתפקח דג"כ תשיב מנקה בקטן. אולם פשוט דלק"מ דהא כל דיוקא דר"ש הוא פינון דאין חנופה לפסולות ואיך משקה אונות דקונדם נשואין א"כ עדיין ארוסה רק דנימא דביאה משני נשואין אף בפסולות ע"ז פריה דא"כ אינו משקה.

וא"כ איך יקנה חו"ש או קטן בביאתו להיות נשואה. הא בעצמו לד"ה אינו קונה.

ומה שפלפל רו"מ דהנשואין חוב או דליתא ע"י שליח א"י מה ענינו לכאן הא פינון דס"ד דאין חנופה לפסולות איך יועיל ע"י אב. והביאה לא קני פנ"ל אם לא משום ד"א מקנה.

זה אינו ענין לריב"ב ועוד דע"כ מה שיועיל ביאה יותר מחנופה ע"כ כמ"ש הרי"ף פ' הבע"י ונה"ן פ"ק דקדושין בק"ו מבימה שאין פסוף קונה בה ביאה גומר כו' א"כ להפוסקים דקטן בימה לא קני מה"ת ודאי לא מהני רק גם להפוסקים דקני מ"מ שייך דיו אסוף דינא דלא קני בכסף ע"י עצמו.

אף י"ל הק"ו שעכ"פ כסף קני ע"י אב. וי"ל דלרי"ף דיליף ביאה דנשואין מקיחה קיחה שנקלל בכי קח ובעלה ע"ש ממילא אימעט מאיש קטן גם בנשואין: ומ"ש רו"מ ראי דקינוי קטן מהני מהרמב"ם וכ' דגם להכ"מ בגירסתו אין נ"מ כו'.

תמיהני שהעלים עין מדברי הכ"מ שפירש אינו שומע כו' במשנה ואלו שב"ד מקנאין כו' ע"ש דמפרש דברי רמב"ם בקינוי ב"ד דג"כ נאסרה כמ"ש פ"א מה"ס. הגם פי לע"ד דברי כ"מ תמוהים דאי פוננת הרמב"ם אינו שומע חרש א"צ קרא דנאמר.

וגם מדלא הזכיר שוטה שהניח הכ"מ בקש"א. ולע"ד פי' אינו שומע ומדבר דכפקח.

ואימעט מנאמר אל האשה ונהגם דבגמרא סוף פ' ארוסה הזכירו רק גידם אילם כו' מ"מ ברבה פ' נשא מפורש לימוד הנ"ל ואמר אל כו' פרט לחרשת. וכן בגמ' סוטה ל"ב כו' דפ' סוטה בכל לשון ואמר א"ל כו' ת"ר בכל לשון שהיא שומעת ופרש"י אל האשה משמע דברים הנכנסין בלבה ע"ש וכן בספרי פ' נשא י"ב ואמר כו' בכל לשון שהיא שומעת דברי ר"י כו' ר"י אומר א"צ ואמרה אמן אם אינה שומעת פיצד אמרה אמן ע"ש.

וממילא אימעוט גם הוא אינו שומע כדאמר בגמ' סוף פ"א כ"ז. וכן אף שהי' פיקח בשעת קו"ס וחרש בשעת השקאה כו'.

וממילא לא מייירי בקינוי ב"ד והי'. מוכח כרו"מ.

ונראה שהכ"מ דייק מזה דא"כ הי' לו להזכיר קינוי ב"ד ג"כ דנאסרת ואינה שותה. ולכך מפרש בקנוי ב"ד אולם יקשה עדיין למה לא הזכיר בפיקח במדה"י דב"ד מקנאין וע"כ דמייירי רק בקנוי דידן: ומ"ש רו"מ מהתוספתא דסוטה דר"י אמר ישקנה שפא הגדיל

הקטן ושמה נשפחה כו' ומוכח כר"י ב"ב דיש אישות לקטן לאסור בקו"ס וקרא קושיא
לדוכתן' מהך דשלא שטית ארוסה כו'.

כבר כ' דלק"מ משם. ומ"ש ר"מ פיון דקנוי אוסרה אינו זכות ומינישב קושית מהרי"ט.
א"י איך פשוט לרו"מ בגולד אח"כ דבר חוב שייבטל למפרע מה שהי' אז זכות. הלא
מפניך ההיפוך חולין פ"ג ד' פרקים כו' דזכות הוא כו' לפיכך מת ללוקח ע"ש וקרא"ש
ור"י ס"ל דלא פליג ר"א ארשב"י ע"ש ב"י סי' קצ"ט.

והרמב"ם וש"פ דסברי דפליג מ"מ אינו מפניך אם פליג משום שנולד חוב כו'. ונראה
מטעם דהא קי"ל הגדינו יכולין למחות בכל זכות וטעם מ"ד הנ"ל דהא גם בשתק ולבסוף
צונח ספק אי הוכיח סופו על תחילתו חולין ל"ט וגם מ"ד ל"ח הוכיח דוקא משום דשתק
משא"כ בכל זכות כשמוחה מיד שנודע לו לכ"ע הוכיח סופו על תחילתו שאינו זכות לו
ולכך דוקא בלא נולד אח"כ דבר חובה דומיא דגר פ"ק דכתובות.

משא"כ בגולד אח"כ, דאין הוכחה על אז שזיפה שלא הי' זכות שפיר נשאר שלו ומה"ט
מת ללוקח כו'. והרמב"ם וש"פ ס"ל דגם כה"ג מהני מאתו והכי מוכח מסוף פ"ק דגיטין
דלעגון שיהי' באחריותו ליכא למ"ד.

ולכך ס"ל דגם רשב"י לא מוקי הא דד' פרקים רק משום שנתן מעות בעצמו ואח"כ זיפה
לו ע"א לקננו משיכה ובהא ס"ל דאינו יכול להוציא מספק ולבטל הקננו דאורייתא ע"י
שמוחה פיון דל"ש הוכיח.

וא"כ שפיר הנשמיטו הך אוקימתא פיון דר"י משני דהעמידו על ד"ת דמעות קונה אין
נ"מ פנ"ל ואין להאריה ובפרוזהבול דמזפין לו קרקע אף שמיך נעשה חוב אח"כ ע"ש
בר"ן וריטב"א. וצ"ל דמקולי פרוזהבול הוא.

ומה שתי' ר"מ אמה שקשה אר"י ב"ב מסוגיא דקדושין י"ט דבלא יעוד מצינו אישות
לקטן והאיה קאמר תפשוט מינה דמייעד הא שפיר י"ל דאינו מייעד. והא דממעט ליה
קרא היינו בקידושין ממש ע"י אביה וכו' ר"מ דע"ז לא צריך קרא דהא יכולין למחות
וכיון שזינתה אין לה מחאה גדולה מזו דגילתה דעתה דלא ניחא לה בי' אינו כלום דמ"מ
אטו לא צריך למעוטי בהיא אנוסה או שוגג.

ומ"ש ר"מ דקרא דאיש כו' מיירי ברצון. תמוה וכי מש"ה לא מצי לאוקמי המיעוט איש
כי ינאף א"א פרט לאשת קטן שהוא מזיד והיא שוגגת דפטור.

ומשום הגדילו יכולין למחות זה נכון וכבר מבואר תי' זה במהרי"ט וס' נב"י בפרט דהתם
לר"ל דסבר התראת ס' לא שמו התראת ושמה ימחה בפרט כשזינתה. ותמיהת מהרי"ט
על הרמב"ם דמעט אשת קטן לע"ד הא רמב"ם ז"ל כ' ביחד קטן ואנדרוגנוס מהאי
קרא דתחת איש והא אנדרוגנוס ספק קידושין ומ"מ אצטריף למעוטי מתחת איש
כמ"ש הכ"מ ודאי איש לא ספק ע"ש ממילא גם ספק קטן בי"ג ולא הביא ב"ש או
שהשנים א"י ושפיר הקדושין והקו"ס הכל בספק ואימעוט דדוקא ודאי איש פנ"ל: ומה
שהקשה ר"מ על הפו' מהתוספתא תמוה כאלו הנה נודע לרו"מ הפי' בתוס' הנ"ל הא

לא הונזר שם במשנה פלל רק עם הכל האשה מטמאה חוץ מהקטן ועלה אמר ר"י ישקנה שמהא כו' ואין לו שום פ"י.

ורו"מ העתיק משנה דפ"ד ואלו שב"ד מקנאין כו' נתקראש כו' וכ' ועלה אמר ר"י בתוס' כו' מה שאינו. ומבואר שם שהוא בבא ב' דמשנתנו ע"י כל העריות מקנאין חוץ מהקטן וממי שאינו איש ועלה אמר ר"י ישקנה שמה הגדיל כו' ונראה דס"ל להך פנא דכמו דאימעט קטן מאיש ואף בן ט' וי"א כמ"ש תוס' דא"נ ע"י קו"ס פן אימעוטי חו"ש שאינם ב"ד.

וכדמשמע גמ' סוטה כ"ט דצריף דר"ג לטהר ד' שאין ב"ד לישראל דאי מסוטה ה"א עד דאיכא דעת נוגע ומגיע ע"ש ולא אמר קמ"ל דגם בסוטה לא בעי ע"ש רק לשאר טומאה לליף מדר"ג א"כ י"ל בקו"ס סבר דאין נאסרת ע"י חו"ש כמו קטן לתוס' ה"ל.

או דאף דנאסרת אינה שותה. וכן רש"י גיטין כ"ג חש"ו דלאו בני דיעה כו' ובשליחות איש כ' ולא קטן דמשמע דבמה דאימעוט קטן משום לאו ב"ד מאיש אימעוט ג"כ חו"ש.

הגם דלאו בכל דוכתי וא"כ גם ספק קטן וח"ש חלים ג"כ אימעוט ור"י פליג דמשקין מספק שמה הגדיל ונתפקח בשעת סתירה וגם ע"ז יבדקו המים אם נאסרה. ואח"כ בבא אחרת או הלה למה"י כו' ישקנה דהא תני עוד הפעם ישקנה ע"ש.

גם י"ל דר"י בתוס' היינו רמב"י דנדה דקטן מן ט' ועד י"ג שהביא ב"ש פשעודן בו אחר י"ג הוי גדול למכרע וזהו הפשוט בקטן הבא על יבמתו. ואין להאריך בזה כי אין להביא שום ראי' מלשון פנה בתוס' שלא הובא בכו' ואינו מוכן: ובגוף הדין של הריב"ב.

הנה מה שהקיל מרן ב"י בתשו' עיקר משום שהי' נראה לו רק מ"ש מהרי"ק מצא כתוב וכ' דלאו ריב"ש חתום עליה. אבל לא הי' לפניו ס' הראב"ן שנדפס אח"כ.

שמבואר שם דף קמ"ט ע"ב שהשיב על קטן שקידש לו אביו דתנו וכי קטן שקידש כו' וכ"ת ה"מ בעצמו כו' אבל אביו שהוא שליח ומקדש ה"א אין שליחות לקטן ואפילו הוי שליח בד"א פיון דאיהו למ"מ שלוחי נמי ל"מ פדאמרי' הני פנהי שד"ר כו' דאיהו לא מצי כו' שש"א כמותו ולא יותר מכמותו הלקף בקדושי עצמו וכו' איש אשה כ' ולא קטן.

ומצאתי ששאל ר' נתן המכירי את רבינו ר"י בר משה כו' בן י"א שנים שקידש לו אביו כו' אם ימאנו צריכה גט או א"צ. והשיב צריכה גט כו' זכין לאדם שלא בפניו וזה גלוי הוא שזכות לאדם שמקדשין לו אשה הוגנת.

ועוד מצינו בכ"מ שהקמירו חכמים בס' א"א. ועוד רובה זה שלא מיקח בקדושי אביו עד י"ג שנים נחצי דילמא ארצויי ארצי קמי' אחר שגדל ושתק וסבר לקבל.

וא"ת נתרצה אב אמרינו נתרצה הבן ל"א י"ל האי בגדול שקידש אביו ושללא מדעת מדפריף דילמא שליח שוי' ואי בקטן הא אין ש' לקטן. ועוד דזה אהד מהדברים המוטלין על האב לעשות לבנו להשיאו אשה וא"ל דבגדול דדומיא דלמולו ולפדותו כו'.

וכתב עליה ראב"ן אע"פ שאין משיבין את הארי לא"מ א"א דצריף להשיב דלא כו' ויסמכו ולא יצריכו לחזור ולקדש כו' האי דקאמר הגאון דמשום זכין לאדם כו' אי

משום זכות כו' גם הוא עצמו שקידש יועיל דהא קטן זוכה לעצמו בצרור ונרק בו כו' והא תנו דא"ח לקידושין.

ועוד האיש מקדש בתו קטנה כו' דכתיב בתי נתתי כו' ואפ"ה אמר ר"י אסור לקדש כו' ואע"ג דאשה בב"ד ניחא לה וכ"ש בן שאין לאביו רשות בו למכרו כו'. והא דתנו להשיאו בזמנו קאמר דומיא דלמולו כו' שיתן לו ממון כדכ' קחו כו'.

והא דאמר דלמא ארצי כו' גדולה מזו אמרו דאע"פ שישלח סבלונות דונדאי ארצי א"ח דמחמת קידושין הראשונים שלח ועוד נתרצה בן ל"א והא דקאמר בגדול מיירי לאו כ"ש השתא גדול דאיכא למימר שליח שוי' ונתרצה אמרינו דלא נתרצה קטן דלא שוי' שליח דלא מצי לא כ"ש דל"א נתרצה משהגדיל עכ"ל ראב"ן ז"ל העתקתי ד' אולי אינו נמצא שם.

עכ"פ נודע שהן דברי גאון קדמון שכ' עלי א"מ הארי וראב"ן ז"ל לא נחלק עליו רק משום דסבירא ליה זכיה מטעם שליחות פהרבה פוסקים ואין שליחות לקטן. וא"ש ראיתו דאי נימא דתיקנו לי זכי' דקדושין כשאר מקח א"כ בעצמו ג"כ בהגיע לצרור ונרקו כו' אבל להרבה פוסקים דזכי' לאו מ"ש ואית לי זכיה מה"ת לקטן כמ"ש תוס' פתובות י"א והה"מ וריטב"א והכריע ש"ך ז"ל פדבריהם י"ד סי' ש"ה בנה"כ ופשטא דש"ס פנותייהו בכמה דוכתי ממילא דברי הגאון ברורים למה לא יועיל מטעם זכיה.

ולא קשה כלל ממה דלא מהני קידושיו בהגיע לצרור כו' דאף להפוסקים דבדעת אחרת מקנה זוכה מה"ת. מ"מ בקידושין פינון שאין לו פנונה רק שיועיל מצד שמקנית עצמה לו הוי תלקח אשה לאיש ועדיף ממ"ש מהרי"ט ריש ק' גבי חציף התם בהמה כו' וכ"כ הר"ן נדרים: ואף שיש צד חוב ג"כ שפאסר בקרובותי וכה"ג מ"מ פינון שהזכות רבה על הצד חוב חשיב זכות פדבועי מזפה גט במקום יבם כו' וקטטה כו' ושחרור דעבד אף דנאסר בשפחה פדאמר בגמרא וכן פ"ב דקדושין לחוב ע"י לזכות כו' דאיכא דניחא ליה בהר ומ"מ חשיב זכות ולהפ"ו הנ"ל עיקר זכיה לקטן מה"ת מנינה ילפינו אף דלאו בר שליחות כמ"ש הר"ן שם ומ"ש הראב"ן מהא דאסור לקדש בתו קטנה כו' תמוה דמה ענין קטנה שבע"כ תהיה מקודשת גם אי לא יהיה ניחא לה לכה אסור משא"כ קטן ומטעם זכות דאב לא יהיה ניחא ליה יוכל למחות ויבטל למפרע כדקי"ל הגדילו יכולין למחות מה"ט דאי יועיל שלא יוכל למחות לא יהי זכות.

א"כ שפיר זכות הוא. אף ראב"ן למאי דס"ל זכיה מטעם שליחות א"ש דרש"י ז"ל כ' הטעם דאנוסה דהי' עושהו שליח אם הנה לו דעת וא"כ בזה שיש חוב רק שיששב זכות מחמת דהוא שלא מדעתו ויוכל למחות מ"מ שוב לא שייך דאלו ידע א"ס שהנה עושהו שליח דכשהנה עושהו שליח לא הנה יכול למחות אח"כ וליכא אנון סהדי ולא מהני שוב כלל אף שרוצה אח"כ אבל להפוסקים דזכי' לאו מטעם שליחות ע"כ עיקר ענין הזכיה פן הוא דזכין לאדם ומ"מ יוכל למחות אח"כ דאין חבין שיועיל בע"כ א"כ שוב הוי זכות גמור הקדושין דאי לא יהיה ניחא ליה יוכל למחות.

ואי קשיא א"כ בכל דבר יחשב זכות שחרור לר"מ וגט וכה"ג פינון ששני הברירות בינה שוב הוי זכות. ז"א דלא איתרבי שיהיה מועיל שלא מדעתו רק בענין שגוף הדבר זכות

ועומד מסתמא שמרנצה בזה ילפינו דזכין שלא בפניו ואף דיש קצת חוב שאפשר דל"נ
לי' בזה אמרינו דהא יוכל למחות.

אבל בדבר שגוף הדבר חוב דמסתמא אינו רוצה לא מהני שיהיה זכות בשביל שהברירה
בידו ע"י שהוא שלא מדעתו דכיון שאינו זכות מצ"ע לא איתרבי שיעיל שלא מדעתו.
דישל"מ ג"כ לא הני יאוש רק בדבר שזכות.

ומה"ט בקדושין פסק הרא"ש פ' הא"מ ובש"ע דמהני גילה דעתו שרוצה לקדשה ומהני
מטעם זכיה. ובגט קי"ל מהירושלמי דאף שצונקה להתגרש אני רוצה אמרינו שמה חזרה
כמ"ש תוס' פ"ק דגיטין ובכל חוב פו.

וכ"כ הר"ן ורשב"א פ"ב דק' להפ' דנתרצה אב מהני למפרע משום שהדבר מסופק אי
הני זכות או לא וכשנתרצה אח"כ הוברר למפרע שיהיה זכות משא"כ פשצד חוב יותר
לא מהני פלל ריצוי דאח"כ שיהיה איגלאי למפרע שהי' זכות וכדאמר פ"ק דחולין בהמה
כו' אם עומדת לשתיקו אז נשחטה הוברר כו' משא"כ אי עומדת רק כו' ע"ש.

וכן פ"ב דב"מ בדבר שיש בו סי' אף למ"ד ישל"מ מהני מ"מ כשאינו עומד לניאש אף
דשמעיני' אח"כ דאיניאש לא מהני למפרע פנ"ל: וכן לענין שליחות גופיה בתרומה שם
דמדמי פלך אצל יפות כו' בתוס' ד"ה אם וי"ל דש"ה פיון דחזינו דניחא לי' השתא כו'
גם מעיקרא משום מצנה כו' ועדיף מדבר שיש בו סימן ע"ש.

ובגמ' דחי דתרומה בעי לדעת כו' שלוחכם והיינו בשל בעל הכרי שאינו זכות כמ"ש
רשב"א וש"פ נדרים ל"ו אבל משל תורם איבעיא לש"ס ע"ב פיון דזכות הוא ואף דיש
סברא דמצנה דיליה כו' מ"מ פיון שתורם משלו זכות הוא ומהני אף בתרומה דמפורש
הלימוד דלדעתכם כו' ותוס' פתבו שם דמהכא דזכי' מטעם שליחות והיינו דאף דקיי"ל
ישל"מ לא הני יאוש מ"מ דוקא במה שאינו זכות לא מהני אלו הני ידע אבל בזכות ילפינו
מקרא דמהני משום אלו ידע הי' עושהו שליח וכחצר כו' ולהפוסקים דזכיה לאו מטעם
שליחות מ"מ החילוק פנ"ל דמשל בהל' הכרי אינו מזפה לו פלום אינו זכות ובעי לדעת
ולא מהני פלך כו' משא"כ משל תורם דמזפה משלו וכשהוא זכות חשיב כמדעת ולא
מיעט בזה מלדעתכם פנ"ל.

עכ"פ צריך שיהיה הדבר מצד עצמו הזכות יחד ע"צ חוב שיהיה סתמא מרנצה וכמדעת
לא במה שחוב ויחשב זכות ע"י שיכול לבטל משום שלא מדעת ולא מהני לב' הטעמים
פנ"ל. ולהרמב"ם ז"ל איפשטא הך בעיא דתורם משלו מהני ע"ש.

וא"כ בקדושין ל"ד פלל לקטנה שמקנה אותה לבעלה ודאי דהני פתורם משל בעל הכרי
דלא מהני שיוכל לקבל קידושיו בתורת זכיה וגם אגידא משא"כ קטן והאב מקדשה
בכסף שלו ונדוניא שלו דמתחייב דהני פתורם משל בעל הכרי דלא מהני דמסברא חשיב
זכות ככל קנין רק בגדול שיכול לקדש בעצמו ואין לאב שייכות אמדו חכמים דעת אדם
דלא ניחא לי' שיקדשו לו בלא ידיעתו ומה"ט אמר דלנתרצה בן לא חיישינו.

וממילא פיון שאינו עומד להתרצות לא הני זכות אף שהברירה בידו פנ"ל. משא"כ קטן
כמ"ש הגאון דהא אמר להדיא פ"ק דכתובות דאף אי גירות לא חשיב זכות מ"מ בגר
שנתגירו בניו עמו חשיב זכות דניחא ליה במה דעביד אבנהו כו'.

ועל הסברא אין חילוק במסקנא (ואף דבנדריים ל"ו מדמי אב לאחר שלא מדעת שפן כו' היינו בדבר דלשעה אין חילוק משא"כ גירות וקידושין) וא"כ כ"ש בקדושין דעכ"פ זכות חשיב לכל הפוסקים רש"י וקרא"ש וש"פ גבי דילמא ארצויי ארצי קמי' דכ' רש"י דזכנו לאדם של"ב כו' רק דאינו זכות גמור מ"מ אין שום ראיה על קטן שא"י לקדש שלא יחשב זכות בקדושי אביו עבורו משלו דניחא ליה וקוי זכות גמור פינן דעכ"פ מוטל על האב קחו נשים כו' בפרט שגור הסברא נראית דא' מאלף שמוחה בשידוך אביו.

ורשב"א בחידושי קדושין ז' הילף מנה שפירש"י שעשאו שליח כו' דילמא לא נתרצה מעיקרא כו' ומיהו תמי' לי למ"ל לארצויי מעיקרא והלא זכנו לאדם שלא בפניו וזכות הוא שתהא אשה קנויה ליה ואפשר דהכא הוי חובתו שפא ניחא ליה באחרת וכל דאגיד בהא כנ"ל.

וא"כ מגרש לה בע"כ כו' שכר הסופר כו' ומשיא ש"ר. ועוד שאתה אוסרו בקרובותי כו' ע"ש עכ"פ הסברא מבוארת שתמה אצלו למה לא יועיל מטעם זכות ונדחק למצוא צד חוב דל"ד פלל לקטנה דאי לא ניחא ליה יגרש.

ומ"ש שיאסר בקרובותי והא עומד לישא ולאסר בק' אחת ודמי לאפוטרופוס לחלוק רק שהוא חד תירוץא דילמא לא ניחא ליה. על שישא.

וא"כ בקטן דשייף ניחא לי' במה דעביד אפנהו אין שום ראיה לדחות דברי הגאון פלל דעכ"פ יותר זכות מגירות למ"ד חובה אי דלא כר"ה שם: בכאן מצאתי בהעתק אחר בזה"ל בהא דגר קטן דמשמע מרי"ף ורמב"ם דמהני מה"ת וטור וש"ע דלכל דבר דינו פישראל והא קי"ל דאין פח ביה"ת בקום ועשה ע"ש בתוס'.

אם לא דנאמר דדבר גדול כו'. ובשיטה מקובצת הביא בשם קרא"ש וגם יש להביא ראיה דמהני מה"ת מדור המדבר כו' והי' בהם פמה יתומים קטנים כו' ע"ש.

וברא"ש שלפנינו ביבמות מ"ח איתא ג"כ לשון זה אבל קטן זכות הוא כו' וכ"מ באבותינו שהיה בהם פמה יונקי שדים ע"ש. עכ"פ מוכח דע"י אביו מהני מה"ת.

ובריטב"א כתובות והובא ג"כ בשיטה שם. ויש סוברין להביא ראיה דגירות קטנה מה"ת מואם כו' גואל כו' קטן כו' אלמא משפחת מה"ת גר קטן או ע"י ב"ד או אביו כו' ועוד אנשי מדין דכתי' הטרף בפשי' החיו לכם כו' ואמר התם דגירות פחותה מבת ג' כשרה לכהונה וכ"ת מסתמא ניחא להו כדי שלא יהרגום הא ליתא דבלא"ה יכולין לעבדים ושפחות כו' ותו דסתמא פי הגדילו כו'.

ולא נהירא דא"כ ואי דיגרש וישא אחרת א"כ יאסור בקרובות זו נוספהיכא דלא מסייע מינה נר"ה אע"ג דקמיינתא א"ל בגר שנתגירו בניי עמו הא דנ' מדין ל"ל בהכי דנהרגו פולם חוץ מן הטרף והנכון מהא ליכא ראיה פלל דקמיינתא א"ל במענוברת שנתגירה כו' ואידך דמדין מיירי שהביאום.

ממדין פחותים מבת ג' והגדילום פישראל וגירום והני הוא דכשירות לכהונה והינו דלא מסייען מינה לר"ה ומ"מ עיקר הדין נראה אמת שהוא מה"ת גר גמור וכן דברי הרמב"ם ז"ל עכ"ל.

והנה קמיינתא דגגול הגר במעונת פתבו תוספ' ג"כ סנהדרין. אמנם ראי' ב' לע"ד ראי' ברוך.

ודחנית ריטב"א ז"ל תמוה מאוד דהא מבואר שם יבמות ס' וקידושין ע"ח דמה"ת אסורה לכהן דחשיבא זונה זרע פותים. ור"ש יליף מבתולות מזרע ב"י דכשנזרעו בתול' בישראל מותרת והיינו גיורת פחותה מג' ומקרא דהחיו לכם והלא פנחס הי' עמקם כו' א"כ איך אפשר דלא מהני הגיורת מה"ת רק שהביאום פחות מג' והגדילום וגיירום א"כ הוי גיורת דאחר ג' ונזרעו בתול' בעודה פותי' אטו בשביל שגדלה בבית ישראל נותרת אמתקא.

ומדר"ש נשמע לרבנן דלא פליגי בהא. ועוד דביבמות שם אי מפלגא כו' דלמא ש"ה הואיל ואינסוב אינסוב כו' דהא בוגרת כו' ע"ש וקא מה"ת זונה גמורה גם לר"ש דלא חל הגיורת עד שגדלה א"כ ניהו דלר"ש שפותר לכתחלה י"ל דיש פח ביד חכמים לעקור כו' ומהני עכשיו מדרבנן.

אבל אי סבר רבנן א"כ אסורה מה"ת לכתחילה אף שחל הגיורת קודם ג' שוב ודאי דמפקינן לה דמה"ת הוי גיורת דיותר מג' דלא שייך שיעקרו חכמים בקמה שגם אחר התקנה אסורה מה"ת.

ואף בקנן דרבנן ד' אמות כ' רמ"א דלא תקנו כשהוא באיסור ע"ש. כ"ש להפקיע בקום בעשה פנ"ל.

ומוכח דמהני מה"ת. ומה שדחה הריטב"א דא"כ למה לא מסייע מינה לר"ה.

ולע"ד פשוט דהא עיקר רבותא ד"ה ה"מ גדול כו' וכ' תוס' ד"ה מ"ד אע"ג דרבנן פליגי אר"י כו' היינו גבי עבד שאינו חושש ובהפקירא שמפקיע מעבדות כו' משא"כ נכרי שאינו משועבד כו' ע"ש. וא"כ במדן שכ' ריטב"א ז"ל בעצמו דאף דנדאי זכות שלא יתקיים ורק משום דהחיו לעבדים ושפחות כו' וא"כ שוב לרבנן ודאי דהגירות זכות להם דכדי להציל מעבדות אינו חושש להפקירא.

וא"כ אין שום סיעתא לר"ה מהך לרבנן דקי"ל פנותי'. אבל מוכח שפיר דמהני גירותם מה"ת עכ"פ כשהוא זכות פנ"ל.

ובדוחק אפשר ליישב דברי ריטב"א דכוננתו דלא מוכח ממדן די"ל שהגדילום וגיירום אח"כ וכשנתרצה לבסוף י"ל דלכ"ע הוכיח סופו ע"ת שהי' זכות ומהני מה"ת למפרע הגירות דקודם ג'.

ולא מוכח מזה דמהני מיד הזכ' מה"ת כל דלא ידעינן אם יהי' אתי לכלל זכ' ואם ירצה אח"כ פנ"ל גם שהוא דוחק גדול. וא"כ אי הי' הפי' פנ"ל עכ"פ ראי' ברוך דעכ"פ בזכ' לקטן והגדיל ונתרצה דמהני מה"ת למפרע דזה מוכח ממדן פנ"ל.

ואין לדחות רק אי נימא כחז תי' שבתוס' סנהדרין ס"ב ע"ב דזכ' דגיורת ל"ד לשאר זכות דמה שב"ד מטבילין אותו א"ט בעבורו אלא הוא זוכה בעצמו ובגופו שנעשה גר וכ' ג"כ מהא דאבותינו ומהא דנשי מדין לרש"י ע"ש.

אולם תמוה מאי דפריה מאי קמ"ל וצ"ל דזה סברא פשוטה אצל הש"ס דמהני המעשה בגופו אי זכות שרשאין ב"ד להכניס עצמם. והרבותא רק דהוי זכות ופריה תנינא שרשאי אחר להכניס בדבר שהוא זכות פן בגר שרשאין.

ודחוק גדול פיון דאיצטריה לאשמועינן גוף הדין דהא בשאר גר קבלת מצות לעכב. ובע"כ לא מהני מילה וטבילה.

וי"ל דגוף הדין פשוט לגמ' מאבותינו דמ"ת שהיא פמה קטנים וכדיליף ר"א ור"י מל ולא טבל כו' שפן מצינו כו' ע"ש. ורק רבותא דב"ד יכניסו עצמם וע"ז פריה תנינא כו' א"כ י"ל ה"ר"א ש"ש יבמות שפי"י וגם מצינו באבותינו כו' ג"כ פנונתו פנ"ל דמה"ט מהני הגירות מה"ת אף דל"ל זכי בשבילו מה"ת פנ"ל.

פיון שהמעשה בגופם. וילפינן מאבותינו פנ"ל.

ולא מעכב קבלת מצות פיון דא"א. עכ"מ ולשון הרמב"ם ז"ל פ"ד מהל' זכיה המזפה ע"י אחר כו' זכה חבירו כו' ואין הנותן יכול לחזור בו כו' אבל המקבל ידו עה"ע אם רצה כו' שזכין לאדם כו' ואין חבין כו' וזכות הוא שתנתן לו מתנה אם ירצה כו' ע"ש דמשמע שענין זכיה פה הוא.

וא"כ למה לא יועיל משום הצד חובה פנ"ל. וכן נראה פנונת הרי"ף פ"ק דגיטין כו' גבי עבד ואשפחן זכי כה"ג כו' באחריות כו' שתמה הר"ן ז"ל ופשוט לע"ד פנונתו אף דסתרי דבשלמא כשלא נולד דבר ומוחה איגלאי שלא היה זכות משא"כ אחריות שצאבד דלא שייך הוכיח סופו כו'.

א"כ ממ"נ אם הועיל זכות פטר זה נאי אינו כבא לידו לא יועיל פלל וע"כ דמתלי תלי שענין זכי פן אף שלא נגמר עד שרוצה אז מהני למפרע ומהני לענין מה שהוא זכות. וכ"פ הרמב"ם ורש"י דמתחיל כו' ויגמר אח"כ א"כ באופן זה אם הי' מקדש בפירוש פן למה לא יחשב זכות לכ"ע.

ונה קשה גם לשאר הפו' וכ"ד רשב"א ז"ל דלא חשיב קידושין זכות שמא לא ניחא שאגודא כו' וכה"ג מ"מ אם מקדש עבדו בתנאי ע"מ שירצה המקדש כשינודע לו או אחר ל' וכן בקטן ע"ת שיתרצה כשיגדיל דאופן קדושין אלו אין בהם צד חובה דאי לא יהי' ניחא לי' לא יועיל פלל.

דכה"ג מבואר פקק האומר דתנאי הני ומהני אם לא אחרון עד אחר ל' וכה"ג. א"כ למה לא יועיל מטעם זכי דניהו דמצד דיכול למחות י"ל כמ"ש דהקדושין אינם זכות רק ע"י שהוא שלא מדעת לא מהני.

אבל בתנאי מפורש יהי' מועיל פנ"ל. ואפשר לומר דלא שייך תנאי רק בדבר שהמעשה מועלת מצ"ע בלא התנאי יכולין להטיל בו תנאי דמה"ט חשיב מלתא אחריתי ולא ישיר דחשיב שחל מיד לגמרי ולא חוץ כו'.

וממילא י"ל גם להיפוך כשהמעשה אין לו חלות פלל בלא התנאי לא שייך שיועיל ע"י התנאי דכיון שאין המעשה חל אין שייכות לתנאי פנ"ל. או אפשר דכה"ג לכ"ע אין ברירה פיון דא"א שייחול עכשיו רק אם ירצה יועיל למפרע עיין בפוסקים.

וְדוֹקָא בְּשָׂאָר תְּנַאי אַם יִרְצָה דְּהִי אֶפְשָׁר לְחַוֵּל גַּם עֵכְשָׁיו. וְדוֹקָא בְּנִתְרָצָה הָאֵב דְּחֻשְׁבִּי
זְכוּת מִסְפֵּק שְׁפִיר חֻשְׁבִּי חָל מִיָּד פִּינּוֹן דְּהוֹכִיחַ סוּפוֹ כּוֹ אֲבָל בְּשָׂאָר קִידוּשִׁין שְׁיִהְיִי זְכוּת
רַק ע"י הַתְּנַאי דַּע"מ שְׁיִרְצָה לֹא מְהִינִי דְּאִין בְּרִירָה.

וּמ"מ מְלַבֵּד שְׁזָה צְרִיף רְאִיוֹת. אִף עַדִּינּוֹן לֹא יִתְנִישֵׁב בְּמִקְדָּשׁ שְׁיִתְחִיל מְעַכְשָׁיו וְיִגְמֹר
כְּשִׁירָצָה וְכֵן עכ"פ לְאַחַר שְׁיִתְרָצָה דְּהוּי כְּלֵאחַר ל' עכ"פ פִּינּוֹן דְּזְכוּת הוּא לְגַמְרֵי קִידוּשִׁין
אֵלּוּ לְמָה לֹא יוֹעִיל אִף בְּלֹא עֲשָׂאוֹ שְׁלִיחַ וּמִקְדָּשׁ מְשֻׁלוֹ.

וּע"כ הַטַּעַם רַק דְּאָדָם מִקְפִּיד שְׁיִקְדָּשׁ לוֹ אָדָם בְּלִי דַעְתּוֹ וְאִף שְׂאִין בּוֹ צַד חוֹב. וְא"כ
בְּאֵם דְּלֵהֲפֹסְקִים הַנִּי"ל דְּנִתְרָצָה אִיגְלֵי מְלֵתָא שְׁהִי זְכוּת וְכֵן בְּקִטּוֹן דְּמוֹטֵל עַל הָאֵב
וּסְתָמָא נִיחָא לִי בְּמָה דַּעְבִּיד אַבְוָה שְׁפִיר אִף דְּנֵאמַר דְּקִידוּשִׁי סְתָם מְעַכְשָׁיו לֹא יוֹעִילוּ
אֲבָל עַל כָּל פְּנִימִים מִקְדָּשׁ מְעַכְשָׁיו לְאַחַר שְׁיִגְדֵל וְיִתְרָצָה דְּהוּי זְכוּת גְּמוּר פְּשׁוּט שְׁיִהְיִי
מוֹעִיל פִּינּוֹן דְּסְתָמָא נִיחָא לִי.

וְא"כ לְשִׁיטַת הַרְשָׁבָא וְנ"י יְבָמוֹת ק"ו בְּהָא דְּקִידוּשִׁי קְטֻנָּה תְּלוּיָן דְּסְתָמָא כְּפִירֵשׁ אַחַר
שְׁתַּגְדֵּל ע"ש. וְהִרִיף וְהִרְמַב"ם וְכַבֵּר הָאֲרִיכוּ מְאֹד בְּתִשׁוּי נב"י מ"ק וּמ"ת ס' נ"ד.

וְעִיקַר כְּהִלְיוֹק שְׁבִין קְטֻנָּה לְקִטּוֹן מְשׁוּם דְּבִגְדוּל שְׁיִיף אָדָם יוֹדַע. מִשָּׂא"כ בְּקִטּוֹן אִינוּ
בְּסְתָם כְּאֹמַר עַל עֲצָמוֹ אַחַר שְׁיִגְדֵל וְהַגַּם שְׁבִנְב"י דְּדָחָה זֶה מְאַחַר שְׁהוּא קִטּוֹן בְּן דַּעְתָּ אִינוּ
דְּחִי כָּל לְמַעֲיָין.

וְא"כ בְּגִדוּל שְׁקִידָשׁ עֲבוּר קִטּוֹן וְדֵאִי דְּשְׁיִיף כַּנִּי"ל דְּגַם בְּסְתָם כְּוֹנְנָתוֹ לְאַחַר שְׁיִגְדֵל פִּינּוֹן
דְּיַדַּע דְּקִטּוֹן כּוֹ וְכִינּוֹן דְּבִאֲוֹן זֶה זְכוּת מִמִּילָא כְּשִׁגְדֵלוֹ וְלֹא מִיחֻו חָלוֹ פִּינּוֹן דְּגַם בְּעֲצָמוֹ הִי
מְהִינִי כַּנִּי"ל בְּפִירוּשׁ ע"ש.

וְא"כ נִיחָא דְּבִאֲחַר סְתָמָא לֹא נִיחָא לִי אִף בְּאֲוֹן זֶה שְׂאִין כָּל חוֹב דַּע"כ הִתְקִיפֵר לוֹמַר
כֵּן הַטַּעַם. מ"מ בְּאֵב דְּוִדָּאִי נִיחָא לִי עכ"פ בְּמָה שְׂאִין צַד חוֹב עַל הַקִּידוּשִׁין דְּלְאַחַר שְׁיִגְדֵל
דְּבִזָּה לֹא שְׁיִיף גַּם חִילּוֹק הַב"ש בֵּין קְטֻנָּה שְׁיִישׁ קִידוּשִׁין דְּרַבָּנָן ע"ש שְׁדַחּוּק מְאֹד.

עכ"פ דְּהָא לְהַשְׂיָאוֹ מוֹטֵל עַל אֵב עכ"פ כְּשִׁגְדֵל וְשׁוּב אֲמַרִינּוּ דְּנִיחָא לִי. וְכֵן גַּם בְּסְתָם
שְׁקִידָשׁ לוֹ אֲבִיו אֲמַרִינּוּ דְּכְוֹנְנָתוֹ לְאַחַר שְׁיִגְדֵל בְּנוֹ.

פִּינּוֹן דְּכֵן הַסְתָּם וְהוּא בְּן דַּעְתָּ וְהוּי זְכוּת כַּה"ג שְׁפִיר מוֹעִיל. וְאִין קוֹשְׂיָא כָּל מְהָא דְּנִתְרָצָה
בְּן לֹא דְּבִגְדוּל מְלַבֵּד חִילּוֹק שְׁל הַגָּאוֹן בְּעֲצָמוֹ.

גַּם י"ל כַּנִּי"ל דְּבִגְדוּל שְׁלֹא בְּפִנּוֹ לֹא מְצִינּוֹ זֶה שְׁיִחְשֵׁב מִקְדָּשׁ סְתָם שְׁיִחּוּל כְּשִׁידַע רַק
בְּקִטּוֹן וְקְטֻנָּה שְׁיִדוּעַ לְכָל. וְלִכְּהָ שְׁם בְּסְתָם דְּהוּי שְׁיִחּוּל מִיָּד וְכֵן אֲמַרִינּוּ דְּלֹא הוּי זְכוּת
כַּנִּי"ל מִשָּׂא"כ קִטּוֹן דְּסְתָמָא כַּנִּי"ל: וְלַעֲנִין שְׁיִחּוּל עכ"פ אַחַר שְׁיִגְדֵלוֹ וְלֹא מִיחֻו ע"י אֵב אִין
שׁוּם קוֹשְׂיָא מְכָל הַמְקוּמוֹת שְׁהִבִּיאוֹ הָאֲחֵרוֹנִים ז"ל וְכַל"ז ג"כ אִין בְּכָל הַרְאִיוֹת כְּדִי לְזוּז
כ"ש דְּבִרֵי גָאוֹן קְדָמוֹן דְּעִיקַר מַה שְׁדַחּוּהָ ב"י בְּתִשׁוּי ס' ז'.

וְהוֹכִיחַ דְּלְכָל הַפּוֹסְקִים רִיצוּי דְּבַתֵּר קִידוּשִׁין לֹא מְהִינִי אֶפְילוֹ גְּדוּל וְאֶפְילוֹ בְּפִירוּשׁ ע"ש
וְהוּא לְפִי שְׁלֹא רְאָה דְּבִרֵי שְׁמַחְלַק לְהִדְיָא דְּשָׁם דּוֹקָא בְּגִדוּל מִשָּׂא"כ בְּן קִטּוֹן דְּנִיחָא לִי
בְּמָה דַּעְבִּיד אַבְוָה.

וא"כ לק"מ ואדרבה לשאר פוסקים תמוה הלשון כיון דנתרצה בפירוש לאמהני מה ענין דנקיט בפלוגמיהו אי חיישינן שמה נתרצה ע"ש כמ"ש הרא"ש וש"פ אף נראה דתל"ק קא ביקא אי הוי חיישינן שנתרצה בסתם ממילא הי' הדבר עומד סתם שיתרצה והוי חשוב או זכות לגמרי דזכין שלא בפניו או עכ"פ ספק זכות כמ"ש רש"י ז"ל וממילא שנתרצה בפ"א איגלאי מילתא שהי' זכות.

משא"כ לרבינא דלא חיישינן שנתרצה שוב סתמא אינו עומד להתרצות ולא חשיב זכות פלל ולא הועיל ושוב אינו מועיל גם שנתרצה אח"כ בפ"א. וכן בבנו גדול אמר שפיר אף נרו"ש לא אמרינן חיישינן שנתרצה וממילא אינו מועיל גם ריצוי בפ"א אח"כ.

אבל בבנו קטן דסתמא ניחא לי' שוב הוי זכות ומנהיגי כל שלא מיקח. או עכ"פ ספק ושינוי איגלאי כו' ואין שום ראי' מהרי"ף והרמב"ם וכל הפו' שיחלקו ושאר הדברים שכ"ב"י שם מוכן ממילא דלא קשה פלל פנ"ל.

וכן דחיות מהרי"ט סי' מ"א מ"ש נהוי זהיר בדברי רש"י ז"ל ע"ש מה מועיל הזהירות עכ"פ מבואר ברש"י והרא"ש וכל הפו' דשינוי בקדושין זכין לאדם כו' רק שאינו נדאי וכשגילה דעתו הוי זכות מה שאינו מועיל במה שנדאי הצד חוב יותר על הזכות כמבואר בירושלמי בגט וש"ע ומהפוס' א"כ ניהו דבגדול אמדו חכמים שמקפיד על שלא מדעת אבל בקטן שפיר זכות.

ואי לא יהי' ניחא לי' ימחה או יגרש. דמ"ש מהרי"ט מהא דסוף פ' המדיר באשה חשובה דנקא דלא ניחא ליה ליתסר בקרובות כו' ע"ש שכ' לאו דנקא כו' אלא התם דקידשה לזו ברצונו כו' ע"ש וד' אין מוכנים לע"ד דאדרבה שם קידש בפ"א על תנאי שאין עלי' נדרים רק דאמרינן כשהתיר דחשיב אין עליה נדרים ואף דקפידא באשה נדרנית שמה תחזור ותידור אמרינן כיון דיכול ליתן גט אין קפידא ואין נכלל בע"מ שאין עלי' נדרים בהיתר חכם משא"כ חשובה גם בזה קפידא ונכלל בהתנאי גם בזה.

א"כ לא מיבעיא להרמב"ן דפסיק לחלק בין חשובה כו' נדאי מוכח להיפוך דאפילו מפרש אינו קפידא כיון שיוכל לגרש לא איכפת לי' בקרובות באינה חשובה מכ"ש במה שהוא זכות וא"י פלל שיהי' איכפת לי' רק חשש רחוק דלמא לא יהי' ניחא לי' ואז בידו לגרש א"כ נדאי אינו מבטל הזכות.

רק אף להפוסקים דלא מחלקים שם הוא דאמרינן גם בשאר נשים קפידא ואף שיכול לגרש מ"מ אטו רוצה לישא ולגרש וממילא נכלל בתנאי כמו התירה אחר שנודע עיי"ש. אבל לבטל דבר שזכות מחשש הנ"ל שפיר גם לפוסקים הנ"ל אין שום הוכחה אדרבא על החילוק בין חשובה אין סברא שיחלקו על רבה פלל.

וכ"ש למ"ש לעיל דיכול לימחות ויבטל לגמרי ולא יאסר פלל בקרובות פנ"ל והרא"י מיעוד כבר דחו דהוי התראות ספק והא אפילו קנס וכתובה פריה יתבין כו' ואכלה בגיות מחשש מחאה כ"ש דהוי התראות ספק.

ובל"ז ג"כ הוא ראי' קלושה דעל ס"ד דש"ס דפריה מיעוד דליפרוה מצינו ע"י זכות לק"מ דאטו מפורש. והי' באמת מוכח דל"ח.

ועוד דאיפא מ"ד אין זפין לקטן פלוגתא דתנאי ב"ב ודלמא ברייתא פותי' וגם פלוגתא דר"י זכי' לקטן או מה"ת וכן למסקנא דמוקי ביבם קטן וכן דפריה תפשוט דמייעד. נראה ג"כ דלא מסתבר לש"ס כלל שהתורה מיעטה ממיתה א"א דקטן שע"י זכות גדול פיון דמהני זכי' מה"ת בכל דבר אין טעם לחלק שתהי' א"א ולפטרה ממיתה ביעוד שחלוק משאר ק' שבע"כ דידה ודאבי' כמ"ש תוספ' פ"ק י"ל דאינו א"א גמורה שמסתעף רק מהמכירה ופטרה תורה ממיתה.

וכן יבם קטן שבעצמו אין לו קנין פלל רק זו הואיל וזקוקה לו והזיקה בלאו וג"כ בע"כ. שיהי' לפטרה ממיתה אף שמה"ת.

משא"כ בקדושין בתורת זכי' שהוא פכל קידושין רק בגדול אינו זכות ובקטן זכות מ"ט שותפטור ממיתה. ומצד ספק מחאה הוי כשאר ספק וכנ"ל.

והראי' מהא דבדוקין לק' ולגירושין שהביא גם ראנ"ח ז"ל. באמת מלשון הגמ' שתמוה כמ"ש תוספ' דפריה וכי מאחר דבדקני' לק' למ"ל לאבדוקי לגירושין ולא פריה פשוט למ"ל בדיקה לגט ממ"נ משמע דזה לא הוי קשה רק דהוי ס"ד דעל חז גברא קאי פריה כנ"ל ומה דמשני ביבם ולא משני כנ"ל.

זה רק דקדוק: עוד י"ל למ"ש הפוסקים גבי מקדש בלא עדים כו' דחב לאחריני דאף דבהודאה מהני מה שאינו חב מ"מ אין קדושין לחצאין פיון דמיד א"א לחול בלא עדים שיועיל לחוב. וגרע משויר בק' דבעי בש"ס גטין.

ואם כן בשלא בפניו זכי' שהוא ספק אם ירצה אף להחולקים על המרדכי בספק קרוב לה שהעדים מסופקים דחשיב מקדש בעדים פיון שהספק להעדים. מ"מ י"ל דנקא לפי שהי': אפשר להתברר עכ"פ מיד שראו בשעת הקדושין ואף שהלכו ולא בדקו מ"מ חלו הקדושין אי באמת קרוב לה.

אבל כה"ג שלא בפניו פיון שא"א להתברר עד שיודע לו א"כ אין חלין רק בספק בשעת קדושין שא"א להיות חיוב מינה י"ל דאין קדושין לחצאין והוי שויר חוץ מחיוב מיתה וכדבעי בחוץ מזונות ע"ש.

רק למסקנא דיש ענין קדושין שלא יהי' חיוב מיתה ביבם קטן כו' שוב גם בזה מהני ולא שיהי' אין קדושין לחצאין כמ"ש תוספ' כתובות פרק אע"פ פיון שיש פמה מיני שומרים לא חשיב מתנה על מה שכתוב בתורה ע"ש.

א"כ שפיר לס"ד דלא ידע מיבם קטן א"א לאוקמי כנ"ל. משא"כ למסקנא.

וכן מהא דבדוקין א"ש כנ"ל קצת דרך פלפול: ומהא דפ"ק דקדושין ב' בנותיה לב' בני בפרוטה דתמוה מאוד ע"ש ולריב"ב ניחא דעבור בניו קטנים פיון שאינו בתורת שליחות רק זכיה שיהי' בתר נותן כו'.

מ"מ ודאי לתוס' ורוב הפוס' דמפרשי גם ביבם קטן דמדרבנן דאימעט פרט לאשת קטן שלא מצינו ודאי דגם ע"י זכי' אימעוט דדומיא דאשת רעהו כו' דבסנהדרין נקוט לתרנוניהו נ"ב ע"ב.

מ"מ גם שם בא"א כתבו תוס' דאיסור כו' מה"ת. משמע ע"ש.

וכן להפוסקים דגורסים זכיה מדרבנן א"ל לקטן משמע דלא תקנו בקדושין פלל ענין זכי לקטן והסומך יש לו לסמוך על סתימת הפוסקים. מ"מ אני מיראי הוראה ולא הייתי מיקל באיסור א"א במחלוקות ראשונים.

דלא מיחו עד שהגדיל פענבדא דידי' וסברת רו"מ בין סמוך או לא אין פדאי פלל בענין פנה. והנלע"ד פתבתי וה' יתן לו ולכל היושבים בעה"ק חיים ברכה ושלום וכל טוב והתפללו גם עבורינו.

ירחם ה' עלינו להשיב נדחינו למקום קדשינו ותפארתינו: דברי הדו"ש בלו"נ הק' יצחק מאיר בקרב מור"י ז"ל שוב עיינתי בדבריו בסוף כתב מקצת דברים כמ"ש על הא דקנוי קטן ולא הי' לי פנאי לעיין בדברי הפלפול שאינו נוגע לדין רק דרף העברה.

מ"ש ע"ד מהרי"ק שקטנה א"צ להחזיר הס"ק זה כבר כתוב בראשונים ואחרונים אולם אין דברי הר"ן ז"ל הלמ"ס שהטעם משום דצריכה להחזיר. מהרבה פוסקים נראה שהטעם פשוט פלשון הגמרא כיון שנתנו לקדושין יכולין לחול ולרמב"ם וש"פ דמחילת מלוה לא מהני ע"כ לומר פן וכמו דמהני בגט מה שבא לידה בנתינה אף דצריה נתינה מיד ליד.

ומ"ש על קטן שהטעם דנאנס תהי' פטורה. הן דברי פלפול דתל' תנא כו' נדאי שאין הקנאת הקטן מהני מה"ת.

גם כמו דכ' כי יתן איש למעט כו' פן כי יקח איש ומה צורך בזה שמוסכם דק' קטן אינו פלוס. אבל אינו ענין לכשקידש אביו בשלו בשבילו דאם מקדש ע"ת שיגדל ויתרצה שיחול למפרע דהוי זכות פנ"ל.

וכן לאחר שיגדל גם פן וכוונת ריב"ב בטעם ב' ג"כ דאף אי אינו נדאי זכות רק ספק מ"מ אי ארצי אח"כ איגלאי שהי' זכות פהפוסקים דרצוי בפירוש מהני. זולת מ"ש רו"מ כיון שבגרה קודם שהגדיל לזה יש מקום דאפשר פוונת ריב"ב לאחר לא למפרע.

אולם גם זהיש לפקפק מנ"ל שהביאה שערות קודם שהגדיל דבדאורייתא לא סמכינן אחזקה דרבא דברי הדו"ש הנ"ל: [שייך לעיל] ולהירושלמי בהילוף מנה משום שזכות לו וחזרת זוכה שפיר דוקא בעשהו שליח הוי פצנה לחזור ולזכות משא"כ שלא בפניו פשונית בשבילו.

מי מזכה לה שלא מדעתו הא זה כתורם משל בעל הפרי ואף שזה נותן ע"מ להקנות מ"מ בטל דלא מתקיים התנאי פדאמר בסופה במקנה לקטן עמ"ל ע"ש. רק לגמ' דידין ולהפוסקים דהילף מנה חשיב נתינה עבורו כמו נתן הוא שייך פנ"ל: ב"ה סימן כז אודות החרשית בא מכתבו בעת שלא הי' לי פנאי פלל ונאבד ממני עד שמצאתי זה זמן והנני להשיב הנלע"ד הנה עכ"פ שיהי' מבותר שהי' גדולה בשעת קדושין מאחר שיש לה אב שפסותא הי' בשעת חופה וקדושין ולהרבה פוסקים הוי פאומר תן לה ותתקדש פשדיבר ועושה מעשה ריצוי.

ועל השנים אין לסמוך בדאורייתא. הגם שבלא"ה לכאורה ג"כ תשש דאורייתא דהרי לב' לישני דש"ס יבמות קי"ג אמר רחב"א שמואל כר"א דאשת חרש ספק תורה ולל"ב חייבין אשם תלוי ולל"ק אמר הש"ס ג"כ דסבר.

כר"א רק דבעי חתיכה מב' חתיכות ור' אשי בעי אליבין ולמה נפסוק דלא פותלי. ואף דלעיל אמר מ"ש חרש כו' דתקינו רבנן כו' מ"מ אינו לשון סתמא דש"ס רק רב"ח אמרה אף כל הפוסקים השמיטו הך דרחב"א.

והכ"מ וב"י הביא הש"ס וכתב ואינו הלכה ולא פתב שום טעם למה. שוב ראיתי לקרבן העדה על הירושלמי עמד בזה ותמה על הרמב"ם שפ' תמיד פלישנא בתרא בפרט בדאורייתא וגם ר' אשי בעי אליבין כו' ותירוצו שסמכו כו' אינו מוכן ע"ש.

וגם לע"ד גם לל"ק ע"כ משמע להו לש"ס דמדקאמר אין חייבין אשם תלוי דס"ל כר"א דס' דאורייתא דאל"כ למה דחי הסיוע הוא דאמר כר"א מה שלא מצינו פן כמו שתמה הריטב"א. וע"כ או דמשמע לישנא דשמואל פנ"ל.

ולכך אמר לימא מסייע לי היינו דס"ל שאינו מה"ת פלל. ודחי דאינו פן רק דס"ל כר"א רק דבעי חתיכה משתי חתיכות.

או דמוכח דס"ל לש"ס להלכה כר"א ובעי למימר לימא כו' ויהי' מוכח דהלכה פרבנן ודחי דאמר כר"א וכו"ל. אולם שבת קנ"ג כת' תוס' דהכא משמע דהלכה פרבנן ופ' חרש משמע דהלכה כר"א ע"ש ולא הכריעו עכ"פ גם שם פ' רי"ף ורמב"ם וכל הפוסקים דאי הכי עביד ע"כ שאין חוששין פלל שמה הלכה כר"א.

וריא"ז הובא בש"ג כ' לקטן ע"ש וי"ל מטעם הנ"ל. אבל כל הפוסקים לא חשו וע"כ דמשמע להו מדבכל הש"ס נקיט חשו"ק ולא מחלק ע"כ שונים פנ"ל: וא"כ פקח בחרשת י"ל גם קידוש בכסף ובעל אח"כ דשייך אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ובעל לקדושין כדאמרינן בקטנה והגדילה אף דמקודשת מדרבנן דז"א חזא דל"ד לקטנה דמשום דמאנת שייך א"א עושה בעילתו ב"ז משא"כ חרשת.

ועוד הא מפורש בש"ס גבי ביאת חרשת כו' דמדרבנן. וע"כ או דלא קי"ל פירושלמי או דגם ירושלמי אמר רק מדרבנן רק דלא שייך פשם שפנס ע"ש עכ"פ לכל הפוסקים דרבנן: והנה ע"ד הרב הגאון הקדוש שייח'.

מה שרצה לומר דאף נשתטה הפיקח י"ל דמהני בחרשת אינו נ"ל דהרי מפורש ב"י ככ"א דדעת ר"י דגם חרש בעי בדיקה בנשתתק ומכרשו הב"י דהיינו אם שפוי ע"ש ובב"ש א"כ ע"כ ס"ל דאף קדושי חרש דרבנן מ"מ נשתטה אינו מוציא לז' והחולקים רק משום דא"צ בדיקה דהא לא נולד ריעותא ממה שהי' ומוקמינן אחזקה אבל לא בידוע שנסתטה.

וגם בל"ז דחרש וחרשת דתקנו רבנן קדושין וגט משא"כ שוטה דלא תיקון לא קדושין ולא גט איה' יהי' בתורת גירושין: [עד פאן מצאתי]: סימן כח ב"ה יום א' ג' אלול תדי"ר

לפ"ק לכבוד אהובי ידידי הרב המאה"ג חריף ובקי נ"י פ"ה מ' לייזר נ"י אבד"ק שעדליץ אד"ש הנה קבלתי היום מקטבו ולאשר ביקש רונ"מ למהר, להשיבו אכתוב בקיצור.

אם אמנם פי מצנה רבה שלא תעשינה ידי הפוחזים תושגי' אולם הענין חמור מאוד: מ"ש רונ"מ מעדות האישי פשר שעמד אצל המפתן כו' אתמה מאוד על רונ"מ מאחר שלא העידו על שום יום מנ"ל להיות הכחשה שמה לקח עוד הפעם בתנות בעד ג"ג ואז לא אמר פלום.

ולזאת מה שהאריך רונ"מ באות ד' לע"ד ללא יועיל. גם מ"ש רונ"מ אות ב'.

הנה אם הי' פן שלא הבינה רק מה שאמרו אחר הליכתם מחנות מז"ט גם למאן דחש בשתיקה אחר מתן מעות היינו בשעת אמירת הרי את מקודשת לי אבל לא על אמירתו שקדשה כבר. אולם איני רואה באמירתה ווא איז דאס שיהי' משמעו שאלה מה פי' הדיבור רק כדרך תימה מה הוא זה שאמה עושה אעפ"כ א"א לשפוט שיהי' כאומרת לאו.

ומ"ש רונ"מ אות ב' דכיון שקיבל דבר מאכל אשר סתם לשלם תכף אף שלא אמר פנסי כו' שאני חייב כו' לא מהני גם שתיקה בשעת אמירת הרי את מקודשת לי אלא על אמירתו שקדשה לו מעות על משפון כו' בלא ייחד משפון זה דעת ח"מ וב"ש נוטה דהוי נדאי קדושין אף שהי' צריך ליתן מיד שפון דרף.

וקשה לסמוך על סברת הנ"ל: ועיקר ההיתר משום הכחשה בתקירות דרוב הפו' דגם בד"מ בטל אף שא"צ דו"ח וכן פסק בש"ע סי"ל סע"ב. אולם עדיין יש לדין פיון שהעידו קודם סתם וא"כ שאלם רונ"מ והכחישו א"ע ונראה דהי' אחר כ"ד.

ובזה אינו מוכרח דכיון שא"צ דו"ח י"ל דנגמר עדותו ולא מהני הכחשה דאחר כ"ד לבטל דכיון שהגיד כו' כמ"ש תוס' על באיזה יום בחודש ובשבוע דלכך לא חשיבי חוזר ומגיד דז' תקירות גזה"כ כו' וכל שאין מכוננים כו' ע"ש פסחים י"ב.

וא"כ במידי דלא בעי דו"ח כמ"ש ב"י סי' כ"ט בשם הר"ן ושו"פ דהא דקודם שנתקרה בב"ד יכולין לחזור ונקא במה דבעי דו"ח אבל בממון דלא בעי מיד אחר כ"ד שהעידו א"י לחזור ע"ש. פן הכחשה בתקירות ג"כ פיון דחשיב חוזר ומגיד וכבר נגמר עדותו בלי דו"ח פנ"ל והיינו דכ' הרמב"ם וש"ע עדים שהכחישו.

בתקירות בד"מ בטל פיצד א' אומר בניסן הלנה כו' וא' אומר באייר כו'. ומה פיצד הא כבר פי' התקירות מקודם.

ולהנ"ל א"ש דמפרש דוקא פשמיד מכחישים א"ע בשעת עדות זה א' בניסן הלנה כו' לא פמו בד"נ שהעידו מקודם וא"כ פשחוקרין מכחישין דשם פיון דבעי דו"ח בטל משא"כ בממון פנ"ל.

וא"כ גם בקדושין פן לרוב הפוסקים דא"צ דו"ח פנ"ל. שוב ראיתי בס' נה"מ פסק אף שנגמר עדותו ואחר זמן הכחישו א"ע בתקירות בטל.

וראיתו משטר שהעידו בזמנו פתבנהו. ולע"ד אין לסמוך על זה ובט"ז סי' מ"ג מפורש להיפך שתי' על קו' ה"ל דמסתמא פן דלמה ישקרו קודם שהוזמו ע"ש וע"כ כט"ז דלב"ד נה"מ ה"ל.

בשלא לרמב"ם בזוכרים ההלואה ועלמנה שבשטר מעידים שינה לחקירות פנ"ל. אבל למ"ש רמ"א סי' מ"ו פהחולקים דגם שאין זוכרין כלל מהני ועל כ"י מעידים מה שינה אמירתם בזמנו פתבנהו לחקירות דהלואה הא אין מעידים כלל רק באותו יום העדנו עדות זה.

ולמה סתם רמ"א דאמרו בזמנו פתבנהו דפסולין מזמן השטר וכן בשאר פוסקים. וע"כ פטעם הט"ז דכיון דהזמן פתוב רק חשש שמה אחרוהו וכשאמרו בזמנו אין חוששין פנ"ל: ולדברי נה"מ ה"ל הוי להו למינקט רבותרא באין פתוב שום זמן בשטר ואמרו ביום פלוני פתבנו דג"כ פסולין מיום ה"ל.

ועוד דא"כ בכ"י יממ"א יהי עדי שטר כולין לבטל השטר ע"י שיכחישו א"ע בחקירות. וגם אם א' אמר בזמנו פתבנו ואחד אמר אחרוהו יבטל השטר.

וכן אם א' אמר שכ' בזמנו יהי הב' נאמן אנוסים וכה"ג לבטל השטר גם שכ"י יממ"א במיגו דהי' אמר אחרוהו כו'. וכל זה משמעות הפוסקים אינו פן.

אמנם מדברי הש"ך ז"ל סי' ל"ג מבואר דגם בד"מ שחקרו אותם אחר שהעידו והכחישו א"ע בחקירות ג"כ בטל. וניהו שחולקים עליו בא"י אבל לענין הכחשה לא נחלקו.

וא"ל דתלמי' הך בהך פיון דגם ש"ך ז"ל מודה שא"צ דו"ח ומ"מ ס"ל דכשחקרו את"כ וא"י או מכחישים בטל ע"ש. וכן משמע מהרבה תשו' דאף שהעידו ואח"כ הכחישו א"ע בחקירות בטל.

והגם שהי' לנו לחוש באסור א"א לדברי בעה"ת וראב"ן דעדות מוכחשת בחקירות בד"מ פשר מ"מ הרי ב"ש סי' מ"ב פתב דבמכחשת הוי מרומה ובעי דו"ח. ואף דבד"מ נדאי דהכחשת בע"ד לא משוי מרומה ע"כ דס"ל בקדושין דאין חשודה להיות באסור כל ימי חשוב ד"מ.

ובשאר פוסקים כת' שתתקדש אשה חשובה בלי קרובים ובלי חנופה הוי ד"מ. וע"כ ס"ל דל"ד בןלהו.

ובאמת גם עובדא דידן נראה ד"מ. ואף לד' הריב"ש מודה דבד"מ ומכחישין בחקירות בטל עדותן.

והוא ממש פתשו הריב"ש סי' רס"ו שבגיטל עדותן משום הכחשה בחקירות וחשיב לי' ד"מ ע"ש אף דס"ל דבא"י אף ד"מ לא בטל מ"מ בהכחשה בטל ע"ש רק שם הי' צירוף עוד טעמים קצת. והתחילו מיד להעיד באיזה שנה ע"ש.

גם יש לצרף פאן מה שדיבורו בלחש כמ"ש ר"מ שא"י לדבר רק בלחש ונשתנה משאר ב"א דאין בכלל עדותם שאמר לה הרי את מקודשת לי ששמעה אם הם עמדו סמוכים לו יותר ממנה.

ונה לפי ראות עיני רו"מ. ואם אפשר לקבל העדות שהפה אביו די כי שאר הדברים אינם פוסלין מה"ת.

וכ"ש אם אמרו בפירוש שא"י אם אמירתו היא אחר שנתן לה המטבע או בשעת נתינה דצד גדול להתיר. ומ"ש רו"מ שלא יוכל להנדע מהם א"י הפירוש אם אמרו א"י פנ"ל.

וילזאת אם יסכימו ב' רבנים עם רו"מ להתירה. ואם הוא מרונה לפי ראות עיני רו"מ.

גם אני מסכים דיש לצרף ג"כ מ"ש בש"ע סי' ל"ד סי' י"ז באנשים אלו והנראה לע"ד פתבתי: הק' יצחק מאיר בקרב, מור"י ז"ל. ומט"ז סי' מ"ג אין ראי' שלא יספור פנ"ל די"ל דס"ל דאין אמירת בזמנו כת' מקקירות רק עדות באותו יום העדנו פנ"ל.

וכן רמב"ם וטור שכת' עד שלא נחקרה יכולין לחזור ע"ש ח"מ סי' כ"ט וב"י דחה דבריהם ובאמת י"ל דקשקשו בהם משוי מרונה ובעי דו"ח ומהני חזרתם וממילא גם הןקששו בחקירות י"ל פנ"ל.

אולם הב"י לא ס"ל פן רק דגם זה חשוב חוזר ומגיד פנ"ל. ובאמת שי"ל בטור עד שלא נחקר היינו החקירות השייך לגוף העדות גם בממון פמבואר במשנה היה אתם מעידים שזה חייב ע"ש: סימן כט לכבוד אאמ"ו ה"ה הרב המאה"ג חריף ובקי כו' פ"ה ע"ה מו' ישאל: אודיעהו משלומינו הטוב בזה אהנו פולנו החיים והשלום? תן ה' לראות אתכם מהרה בשמחה וששון כו': הנה בדבר הידוע לא היא לי פנאי לעיין עד היום בפוקר עיניתי מעט והנה פתוב פאן מה שהי' נראה לי במהירות כי פא אחד מק"ק גור אשר רוצה לנסוע מיז ועדיין הוא קודם תפלת שחרית והנני שולחו ע"י והי' לי עוד הרבה אריכות דברים בעיוני אלו אולם לא רציתי להאריך יותר מדאי וסיים רו"מ במכתבו פאשר סיניתי אני כי באמת הדבר פשוט בגוף הדין.

ויותר אין להגיד והי' יתן לכם חיים טובים ושלום וכל טוב: הנה נראה פשוט דאין בינדים לאסור אשה זו על בעלה בשום פנים. דאף להפ"ו דבע"כ וקדל"פ מוציאין גם מבעלה מ"מ זה פשוט דבעיני עידי פיעור פשרים ולא נשים ופסולין שאינו מועיל גם פשמעדין על טומאה בפירוש ולא עדיפי ע"כ מטומאה ולא נשאר כ"א עדות הבוועל והוא ע"א דלא מהני.

ועוד שהעיד חוץ לב"ד רק בפני ב' ואף אי הודאה מהני בפני ב' היינו מה שהיא לחובתו אבל נגד האשה לאנסרה שצריך עדות וקבלת עדות בשביל זה דהא כל העדי פיעור הוא עם זה האיש וכל הטעם שהוא חשוב עד הוא מטעם פלגינן דיבורי' ועדותו מועיל שזינתה עם אחר והא על אחר אין פאן ע"כ פלל.

ואף אם הי' עדים פשרים פיון שאינם יודעים אינה יום בטלה עדותו דבעידי זנות בעי דו"ח להרבה פוסקים ואף שבס' שו"ת נודע ביהודא אה"ע סי' ע"ב האריך מאוד להוכיח דקשאמרו א"י לא נתבטל עדותן אף רוב דבריו שם אינם נראין לע"ד דונדאי פשוט דילפינן עשאאי"ל ממשפט א'.

ומ"ש שם והא דלא ילפינן גם עשאאי"ל ממשפט א' היינו מדהכשירה תורה בפירוש לשמוע דבריו של זה היום כו' ואין דבריו מובנים דהיכן מצא שהכשירה התורה כו' הא

לא אמר התם בש"ס רק דמ"ס מקשינו הגדה לראי' ומ"ס לא מקשינו וממילא פשר וא"כ עדיין קשה לפסול משום עדות שאאי"ל דאין לנו שום ילפותא להכשיר רק דלא סבר ההיקש לפסול פנ"ל.

ואין לומר דעכשיו דקי"ל כריב"ק שוב מקשינו הגדה לראי' להיפוך להכשיר ז"א חדא איה נאמר היקש מעצמינו מאי דלא מצינו בש"ס ההיקש להכשיר רק לפסול ועוד דאף דנימא דמקשינו להכשיר ג"כ מ"מ לא ניליף רק דכמו דכשר בראי' זה אחר זה כמו כן בהגדה אבל לענין עשאאי"ל לא מוכח כלל די"ל כמו דאף דבראי' פשר בזא"ז מ"מ בעינו שיהי' ראויים להזמה כמו כן בהגדה אף דכשר שומעין דבריו כו' מ"מ בעינו באופן שיכול להזימו והיינו בשטרות וקרקעות דלא שייך לחייב שבועה באתי והוי יכול להזימו אבל זה שיהי' פשר גם היכא דאאי"ל זה אינו מוכח כלל מההיקש הנ"ל.

ועיקר ראיתו מהא דשומעין דבריו כו' אינו ראי' כלל די"ל פ"י הש"ס כף הוא מ"ס מקשינו הגדה לראי' ופסול מטעם ההיקש וממילא פסול גם מדרבנן אף שתיקנו דלא בעי עשאאי"ל מ"מ זה הפסול נשאר ומ"ס לא מקשינו וכשר מצד עצמו רק שפסול מטעם עשאאי"ל ושוב פשר עכשיו מדרבנן דתיקנו דלא ליבעי דו"ס דאין לומר דקושיתו איה קבלו ההיקש הא מדאורייתא אין נ"מ ז"א דנ"מ בגונני דליכא שבועה וראוי להזמה פנ"ל ואדרבא מש"ס שם גופי' נראה מוכח להיפוך דאמר התם לזו הנצרכנו ומה עיקר ראי' בהדי הדדי לא בעינו הגדה לא כ"ש ע"ש.

ולדבריו חשה מאי ק"ו הואבשילמא ראי אף שלא הי' בב"א מ"מ פ"י שהגידו בב"א הוי י"ל. אבל כשלא הגידו בב"א פסול משום עשאאי"ל והוצרך להשמיענו דאעפ"כ פשר וע"כ כמ"ש דלא אמר רק לענין גוף הדין וממילא פשר עכשיו מדרבנן ועל גוף הדין אמר שפיר לזו הנצרכנו.

עוד אפי' אי יהיבנא לי סברתו דלא בעינו במקוון עשאאי"ל מ"מ פ"י שכתב בעצמו שם דעדים הקרובים לדיינים פסולים פ"י דילפינן ממשפט אחד וכיין דבד"נ פסול משום עשאאי"ל ממילא גם במקוון פסול משום משפט א' אף דלא בעינו י"ל.

וא"כ למה פסק בא"י בחקירות פשר משום דלא בעינו במקוון עשאאי"ל מ"מ פ"י דבנפשות פסול כשארמו א"י בחקירות משום הזמה ממילא במקוון פסול עכ"פ מטעם משפט א' אף דלא בעינו י"ל ואף דהפשיטה תורה שומעין דבריו כו' דלא לבעי י"ל אבל מ"מ זה לא מצינו שהכשיר בא"י החקירות וממילא פסול כמו עדים קרובים כו' ואין טעם לחלק: עוד כתב שם מחבר הנ"ל ובעודו כו' נתעורר לי תימה רבתי דהא נדאי מה דילפינן משפט א' כו' אין הפנונה ע"ש עד סופו.

ותמהני איה נעלם ממנו דברי תוס' כמ"ש סנהדרין ב' ע"ב שהקשו קושיא הנ"ל וכ' שלא כדבריו ע"ש. ובל"ז עיין בשיטה מקובצת ב"ק מבואר שם להדיא בשם הרמ"ה פ' מרובה דמדאורייתא פסול גם במקוון עשאאי"ל ע"ש.

ואין להאריך יותר פ"י שאין כל כף ענין לנידון דידן שבל"ז אין עדים פשרים: ועוד כאן הוי כאומר אני זניתי עם אשתך שכ' הרשב"א דלא שייך פלגינן דיבורי' בכה"ג ואף שרב הנ"ל בס' נוב"י סי' הנ"ל האריך לדחות דברי הרשב"א מהלכה ודחה ראיות

הַרְשָׁבָ"א שְׁהוֹכִיחַ מְדָלָא נְקֻט אֲנִי רְבַעְתִּי אֶת פְּלוּנֵי וְנִדְחָה דְהָא ר"י מְחַלֵּק בֵּין לְאַוְנוֹסוֹ
וּבְאֲנִי רְבַעְתִּי לֹא מִשְׁפַּחַת לְאַוְנוֹסוֹ דְאִין קִישׁוּי כו'.

וְאִין דְּבָרֵיו נְכוּנִים דְּהַרְשָׁבָ"א ז"ל בְּעֶצְמוֹ פֶּתַח שָׁם אֶפְתִּי לְפָלוֹג וְלִימָא לֹא לְרַצוֹנוֹ וְלֹא
לְאַוְנוֹסוֹ וּכְגוֹן שְׁנַתְקִשָּׁה לְאַשְׁתּוֹ וְהַדְּבִיקוּהָ עֲלֵי לֹא הִיא דְּבַדְבָר רְחוּק פְּזָה לֹא פְּלִגִּינוּ
דִּיבּוּרֵי עִי"ש.

וְע"כ בְּאַמַּת מִשְׁפַּחַת לָהּ לְאַוְנוֹסוֹ רַק דְּלֹא פְּלִגִּינוּ בְּכַה"ג אֲבָל ר"י הוּי מְצִי לְמִינְקֻט שְׁפִיר
לְאַוְנוֹסוֹ בְּכַה"ג דְּאָמַר בְּפִירוּשׁ רְבַעְתִּי בְּכַה"ג פְּנ"ל וּרְאִיּוֹת הַרְשָׁבָ"א נְכוּנָה פְּנ"ל: שׁוּב
מְצִאתִי בְּנוּב"י מ"ת אה"ע סי' ע"ז דף ס"ח שְׁגָדוּלִים הִקְשׁוּ עָלָיו הַנ"ל וְהַשִּׁיב שְׁשִׁגַּג
שְׁגִיאַה גְּדוּלָה דְהָא עֵיקַר מִקְלָתָא דר"י הוּא לְאַשְׁמוּעִינוּ דְלֹא פְּרָבָא דְלֹא פְּלִגִּינוּ דִּיבּוּרֵי
וְאִם הִי נְקִיט רְבַעְתִּי לֹא הִי רְבוּתָא פְּלִל דְהָא גַם רְבָא מוֹדָה דְבְּכַה"ג לֹא פְּלִגִּינוּ דִּיבּוּרֵי
דְלֹא שְׁכִיחַ עכ"ד עִי"ש וְלֵע"ד בְּמַכ"ת בְּהַתְּאַמְצוֹ לְהַעֲמִיד דְּבָרֵיו נֶגֶד הַרְשָׁבָ"א טְעָה טְעוֹת
גְּדוּל בְּפִשְׁטוּת דְהָא רְאִיּוֹת הַרְשָׁבָ"א הוּא אִי נִימָא דְגַם בְּאוּמַר אֲנִי זְנִיתִי כו' פְּלִגִּינוּ כו'
וְהִינּוּ שְׁזִינְתָה עִם אַחַר א"כ קִשָּׁה שְׁפִיר לִיתְנֵי אֲנִי רְבַעְתִּי וְלר"י לְאַוְנוֹסוֹ נֶאֱמַן וְהִינּוּ
לְאַוְנוֹסוֹ כְּמ"ש הַרְשָׁבָ"א שְׁנַתְקִשָּׁה כו' וְלְרַצוֹנוֹ אִינוּ נֶאֱמַן וְשְׁפִיר רְבוּתָא דְלֹא פְּרָבָא
דְּלִרְבָא כְּה"ג שְׁפִיר נֶאֱמַן דְּנִיהוּ דְלֹא פְּלִגִּינוּ דִּיבּוּרֵי דל"ש שְׁנַתְקִשָּׁה כו' אֲבָל מ"מ פְּלִגִּינוּ
דִּיבּוּרֵי שְׁהוּא לֹא רְבַעוּ רַק אַחַר כִּינּוּ דְנִימָא דְגַם בְּאֲנִי זְנִיתִי פְּלִגִּינוּ כו' וְהוֹכִיחַ הַרְשָׁבָ"א
שְׁפִיר דְבְּכַה"ג לֹא פְּלִגִּינוּ כו' וְשׁוּב לֹא קִשָּׁה דְלִינְקֻט אֲנִי רְבַעְתִּי דְהָא בְּכַה"ג לֹא פְּלִגִּינוּ
כו' רַק דְלִפְלִגְנָה שְׁהִי לְאַוְנוֹסוֹ שְׁנַתְקִשָּׁה לְאַשְׁתּוֹ וְזָה לֹא אֶמְרִינוּ דְלֹא שְׁכִיחַ אֲבָל אִי נִימָא
דְגַם בְּאֲנִי זְנִיתִי פְּלִגִּינוּ שְׁפִיר מְצִי לְמִיתְנֵי פְּנ"ל.

וְהוּא הִרְפִּיב דְּבָרֵי הַרְשָׁבָ"א מַה שְׁפַתְב לְסִכְרָתוֹ אֵלִיבָא דְאַמַּת עִם דְּבָרֵיו לְפִי הַס"ד דְּנִימָא
פְּלִגִּינוּ כו' גַם בְּאֲנִי זְנִיתִי כו' ע"ש פִּי רְאִיּוֹת הַרְשָׁבָ"א ז"ל נְכוּנָה פְּנ"ל: אַף מ"ש שָׁם
בְּהַג"ה דִּיבְרַ נְכוּנָה דְּבָרֵי הַרְשָׁבָ"א אִינָם רַק בְּלִשׁוֹן הַקְּוֹדֶשׁ שְׁאוּמַר זְנִיתִי וְשׁוּב אִי
אֶפְשָׁר לְמִפְלַג דִּיבּוּרֵי אֲבָל בְּלִשׁוֹן אֶשְׁכַּנּוּ שְׁאוּמַר אִיף הָאָב מְזִנָה גְּוֹעֲזִין עִם הָאִשָּׁה
שְׁיִיף שְׁפִיר לְמִפְלַג דְּאִיף שְׁמִסְלִקִין אִיף הָאָב נִשְׂאָר מְזִנָה גְּוֹעֲזִין כו' וְסָגִי פְּנ"ל: וְעוֹד
דְּנִתְקַבַּל שְׁלֹא בְּפִנֵי בַע"ד וְאִיף לְהַפּוֹסְקִים דְּמַהֲנֵי בְּעִידֵי זְנוּת שְׁלֹא בְּפִנֵי בַע"ד מִשׁוּם דְּהִיא
לְאַפְרוּשֵׁי מְאִיסוּרָא מ"מ נִרְאָה דִּי"ל כָּאֵן דְּלֹא מְהַנֵּי דְהָא לֹא יָדְעוּ הַתְּקִירוֹת רַק הַפּוֹסְקִים
דְּמַהֲנֵי הוּא מִשׁוּם דְּאִיכָּא הַפְּסֵד כְּתוּבָה וְכד"מ דְּמֵיָא וְכָאֵן כִּינּוּ דְלַעֲנֵן הַפְּסֵד כְּתוּבָה אִינוּ
מוֹעִיל עֲדוּתָן דְהָא הִי שְׁלֹא בְּפִנֵי וְלַעֲנֵן מְמוֹן לֹא מְהַנֵּי רַק שְׁיִוְעִיל לַעֲנֵן אִיסוּר לְחוּד
וְשׁוּב לַעֲנֵן זֶה בְּעִינֵן דו"ח וּממ"נ אִינוּ מוֹעִיל פְּנ"ל: מְפָל הֵנִי טְעָמִי נִרְאָה פְּשׁוּט דְאִין
לְאַוְנוֹסָרָה חֲדָא אַף אִם הִי עִידֵי כִיעוּר כְּשָׂרִים ג"כ יֵשׁ פּוֹסְקִים דְּבְּעִידֵי כִיעוּר וְקָלָא דְלֹא
פְּסִיק גַם כֵּן אִין מוֹצִיאִין וְאִין לְהוֹצִיא אִשָּׁה מִבְּעֻלָּה נֶגֶד רַבּוֹתָא.

וְעוֹד דְּלֹא יָדְעוּ הַתְּקִירוֹת וְלְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים בְּטַל. וְעוֹד שְׁנַתְקַבַּל שְׁלֹא בְּפִנֵי הֵם.

וּמכ"ש כָּאֵן שְׁאִין צְרִיכִין לְכָל זֶה שְׁעִידֵי כִיעוּר הֵם נְשִׁים וּפְסוּלִים וְהָאִשָּׁה מְכַחֶשֶׁת וְע"א
בְּהַכְחָשָׁה וְדָאִי לֹא פְּלוּם וְהַבְּעַל אִינוּ מְאָמִין פְּלִל. וְאִיף שְׁרוּב הַדְּבָרִים הֵם לְפִילְפוּלָא כִּי
הַדְּבָר פְּשׁוּט שְׁלֹא לְאַוְנוֹסָרָה מ"מ בְּקִשְׁתִּי לְמַחּוּל וְיִקַּח פְּנָאִי לְהַשִּׁיבֵנִי דְבָר.

וה' יתן לכם חיים טובים ושלום וכל טוב כנפשו ונפשו בנו המצפה לטובתכם הק' יצחק מאיר בקרב מור"י יצ"ו: הלכות גטין סימן ל השאלה לא מצאתי הנה נראה דהוא הדין שבפ' השולח ב"א הבאים משם לכאן יוסף ק"ל יוחנן כו' ופי' הרא"ש שפן דרף ב"א הגולים ממקומם מ"מ או מרדין שמשנים שמם כו'.

ואעפ"כ דנקא באיתחזיק ב' שמו' כו' אבל היכא דלא איתחזיק פשר בדיעבד כמ"ש תוס' וקר"ן וש"פ ובש"ע קכ"ט סי' י"ב אם לא כ' אלא שם שיש לו במקום כו' פשר. אולם י"ל דנקא שהחזיק ל' יום במקום הנה בשם א' דלשון רש"י ו"ל והוא דאיתחזיק כו' ואפילו נודע כו' שאין לנו אלא שם שקרא הוא לעצמו בפנינו והחזיק בו ע"ש וכן לשון הרא"ש ו"ל דמשמע דנקא החזיק.

אולם ז"א דנדאי ליחשב שם הב' ג"כ קבוע צריף החזיק. אבל פשפך החזיק ל' יום בשם הב' חשיב שיש לו ב' שמות וכשיצא למקום א' וגירש פשר באיזה שם שמתחזיק עצמו בפני הב' ד.

דלישנא דברייתא יצא למקום א' משמע קצת אף שלא החזיק ל' יום בשם א' וכן מלשון רש"י ו"ל דלעיל על לא איתחזיק ב' שמות פי' שקרא כו' והחזיק בו. וכאן על יצא למקום א' פי' משום דבאותו מקום לא הי' מוחזקין שיהי' לו ב' שמות ולא פי' שהי' מוחזק שיש לו רק שם א' מ"מ אין זה דיוק כ"כ.

ולשון הש"ע והוא ואשתו במקום שאין מכירין בו אלא בשם א' משמע שבשם א' ניכר שדר שם והחזיק ל' יום בשם זה פשר פניו דשם הב' א"י אבל פשהולף למקום אחר לגרש פניו דלא חשיב נשתקע שם הראשון כדמוכח בש"ס שם דאל"ה ביוסי וקרי לי' יוחנן סגי ביוחנן לרוב הפוסקים דנשתקע כ' רק שם הב' וע"כ פניו דבעיר האחרת לא נשתקע כלל רק שאינו שם לא חשיב נשתקע ודנקא באותו מקום עצמו שנשתקע כנ"ל.

וא"פ פניו דלא החזיק פתן בשום שם י"ל דלא מהני גם דיעבד מה שרוצה לגרש בשם זה לחוד די"ל שם הלידה יותר עיקר מן השם שהחזיק בעיר א' פניו שגם זה לא חשיב נשתקע במקומו.

והוי כ"כ שם טפל לחוד. והגם שפסתימת הפוסקים משמע דאין חילוק דא"כ למה כ' תוס' וש"פ מן התוספתא דמשמע מקום כ' עיקר למשנתנו והגמ' דמ"נ עיקר.

והא מ"ל במשנה דמפ' יוסף כו' דשם מקום הנתינה שם הלידה שהי' לו תמיד לכה חשיב עיקר משא"כ בתוס' שיש לו ב"ש ושניהם מלידה י"ל מ"כ עיקר. וע"כ דאין חילוק וכן בתשו' צ"צ סי' ק"ח.

כ' אברהם דמתקרי כו' אותו שם ששינה א"ע במקום נתינה אף שחזר להקרא בשם הלידה ע"ש בהספמת הג' מו' העשיל זצ"ל ואיך למדו מגמ' הנ"ל על ששם מ"כ שם הלידה לכתוב שם מ"נ לעיקר.

וע"כ דלא מחלק בהכי. רק מ"מ ניהו דתרנוייהו שוים שם זה במקום זה ושם אחר במקום אחר.

מ"מ אינו מבואר בהלכה לגרש למקום ג' עם אשתו לגרש שיהי' מהני אם גירש בשם א' שבעיר א' כיון שלא הוחזק פאן בשום שם מנ"ל שיועיל מה שאומר או מעידים ששמו כן בעיר א' מאחר שבעיר אחרת יש לו שם אחר ואפשר דגרע מכ' שם טפל דעכ"פ ניכר במקום הנתינה בשם זה ג"כ משא"כ בהנ"ל.

ולשון הגמ' יצא למקום אחר גם אם משמע בלא הוחזק מ"ל דלכדו יצא ושולח לאשתו שביהודה בשם דשם דשפיר מהני כיון דכ' שם מ"נ ובמ"כ לא איתחזיק שם אחר משא"כ בשמקום כ' ונתינה במקום דלא הוחזק בשום שם.

המפ' הוא ואשתו יצאו י"ל בהוחזק ל' יום ולשון ירושלמי אם הי שרוי עם אשתו במקום אחר ע"ש: וגם י"ל דנזקא בימיהם שהיו כותבין מקום הדירה שפיר מבןרר שהיא מיהודא וכנ"ל ושם נקרא בשם זה.

משא"כ עכשיו מנ"ל שיועיל מה שהי' ניכר בעיר שהוחזק שאינו מ"כ ומ"נ יותר מעיר אחרת שניכר להיפוך. אולם מלשון הר"ן בחי' גטין משמע במקום שלא הוחזק כלל ג"כ מהני.

ומ"מ י"ל שם בשולח ליהודא ע"ש. מ"מ נראה אם דירת האשה במקום שהוחזק בשם שגרש חשיב מקום נתינה.

ובלשון תשו' מהר"מ לויבלין סי' ל"ט שמוחזק שם האשה במכונ"נ מירוש ומלידתה הי' מירל כ' לכתוב מירוש לבד שהיא השם המוחזק במקום כו"נ ובמקום דירתה שפירין אותה מן הדין. מ"מ הסכים לכתוב מירוש דמיתקרי מירל ע"ש.

וכיון דכפי משמעות השאלה משנשא אשה זו עד שגרשה הי' מוחזק בשם זה שגרש א"כ חשיב לא איתחזיק בב' שמו' דכמו שהוחזקה לא"א זה מבןרר שמגורשת בלי לעז. ועוד די"ל כיון ששינה שמו במדינה זו מצד שהוא מדינה אחרת בשביל הפאס.

א"כ מה שהוחזק באינה עיירות בשם ששינה חשיב הוחזק במדינה זו בשם זה ולגבי מדינה זו חשיב א' כשנשתקע דלא רצה עוד לקרא במדינה זו בשם זה ושוב אף שגרש בעיר שלא הוחזק חשיב שיש לו במקום זה שם זה לחוד כיון שהוא בזו המדינה והוא מכונ"נ.

והכי דייק לשון הגמ' הי' לו כו' ביהודא וגליל למה נקיט שינוי מדינות דיהודא וגליל כשעת חירום ולא ב' עיירות וי"ל דנקיט פנ"ל שהשינוי מצד המדינה חשיב שבכל המדינה איתחזיק פנ"ל ובעי דנזקא יצא למקום אחר שאינו ביהודא כמ"ש רש"י ולא מהני בעיר אחרת.

אף ז"א דשם מיירי לגרש בשמו שביהודה ובזה נדאי עיר אחרת באותה מדינה שלא הוחזק שמו שבמדינה אחרת. אף מ"מ שפיר י"ל דיצא למקום א' ביהודה ולפי שהוא באותה מדינה לא בעי הוחזק ל' ומנהי גרש בשם שביהודה משא"כ אם הי' יוצא למקום א' שאינו במדינות יהוד' וגליל ולא הוחזק ל' אפשר דהי' פסול ואינו רשאי לבןרר לו שם שרוצה מ"מ נרא' פנ"ל דחשיב הוחזק במדינה זו לכל העיירות כיון ששינוי שמו מצד המדינה כו' ועוד די"ל.

דמה דלא תשיב נשתקע דליסגי ביוחנן לחוד. הוא משום שאשתו בא"י וא"כ לגבי דינא לא נשתקע שם בעלה כלל דנקרא אשת פלוני יוסף.

משא"כ פשהוא נאשתו יצאו לח"ל וקורין יוחנן י"ל דתשיב נשתקע שם יוסף דלא נקרא בא"י בשם כלל פיון שאינו שם לא הוא ולא אשתו דהא ה"ר"ן ז"ל פ"ב ב"א ההולכים כו' שאשתו חזרה לא"י דמשמע דאם הייתה שם לא הוי מבע"ל להו דסגי ביוחנן ובל"ז מדסתמו הפוסקים ולא הזכירו בש"ע שבעי הוחזק ל' יום במקום שגירש משמע דאין חילוק.

ובפרט שנשאת דלא תצא. ובקשתי מאוד שלא לסמוך עלי רק לעיין בדבר וכשיספיקם ר"מ יספיק עוד רב אחד: דברי ידידו הק' יצחק מאיר: סימן לא שאלה.

איש א' שדר עם אשתו והי' לו עמה שלשה בנים ונסע לארץ אחרת ושהה שם זמן הרבה ובתוהו כד מתו הבנים ושב לביתו ודר עמה איזה שנים בקטטה כי חפץ לגרשה וכאשר נודע לאשתו שרצה לגרשה בע"כ הייתה סגורה ומסוגרת ובא בלילה [עם] אנשי בליעל ושיברו הדלת ותפסוה בתזקה ונתן לה גט ע"כ.

והעדים אשר הזמין על הגט הרבה להם הבעל מוהר ומתן לא' נתן חמשים זהו ולשני חמשה ר"כ: ב"ה יום ה' נאמתחנן תרי"ב לפ"ק. להרב הג' אבד"ק טארנגראד נ"י: תשובה הנה א"י למה כבודו נכנס בזה אם הגט יש בו ממש.

וכי קטן זה לבד מה שעבר על חדר"ג ונקרא עברין כל שאינו מתקן או להחזירה אם אפשר או לפייסה במאי דתפייס: ובגוף הדין הגם שמה שהקשה ר"מ דברי ב"ש אהדדי (דבסי' קל"ט סק"ב כ' דלא מהני גט בע"כ ובנשא ב' נשים ק"ל דמהני) לא קשה דהרי מפורש בתשו' מהר"מ דהגם שקידש אחרת ועבר מהני דזה הוא מה דמיייתי הד"מ רק דאין ראי' כלל דלהפוסקים דלארוס אין חדר"ג רק נשואין א"כ אין שייכות לבטל הקדושין מש"ה ואין ראי' על גט בע"כ רק דהרי רמ"א מסופק אם גזר בארוסה וזה שנה לישא על הארוסה או לארוס על הנשואה כמפורש במהר"מ פאדווי סי' י"ד א"כ סי' מ"ד שפיר כ' ב"ש במקדש על אשתו ממ"נ או דמוכח מהר"מ דגם שעבר מהני או דבקדושין לא עבר ומקודשת ודאי משא"כ גט בע"כ ששא בקדושין אין אסור ואין ראי' בעבר ולקדו מסופק.

אף בתשו' מהד"מ הובא במרדכי ריש האומר דגם שעבר מהני. מ"מ אין ראי' דכ' שם ואין שייף כו' פיון שעבר על תקנת חר"ג מ"ה כל דמקדש כו' נאפקעינהו כו' דהא חייבי לאוין ושניות וכמה עברות כו' ותפסי קדושין ע"ש היינו דמזה עצמו הוכיח דלא נימא שהי' להפקיע פיון דלנשואין קיימא וע"ז כ' דהא חל כו' הקדושין ככל קדושין אף דאסור לישא דאין שייכות הק' לנשואין א"כ ממילא אמרינן דלא תיקון כלל על הקדושין רק על הנשואין: אמנם באמת אינו כן דמפורש אש"כ בדברי מהר"מ דכשנתפנון מיד לעבור על התקנה לא שייף כל דמקדש ע"ש ומוכח דס"ל שעבר ואעפ"כ דייעבד מהני.

דאין סברא כלל שר"ג יאלם תקנתו מד"ת ומאחר. דחייבי לאוין ושניות וכה"ג גילתה תורה דקדושין קדושין.

אין שום סבֵרָא דַתְקַנְתּוּ שְׁלֵא מִשּׁוּם צַד אִיסוּר יְהִי יוֹתֵר מִשְׁלַ תּוֹרָה. הַגֵּם דְּמַצִּינוּ דְּחֻכְמִים עֲשׂוּ חִיזוּק יוֹתֵר מִשְׁלַ תּוֹרָה מ"מ הֵיכָא דְּמַצִּינוּ מַצִּינוּ לֹא שְׁנֵאמַר כּוֹן מַעֲצָמִינוּ.

גַּם בְּגִט לַע"ד גַּם דַּעַת ב"ש אִינוּ פְּלִל שְׁלֵא יְהִי גִט וְתַהֲלִי אִיסוּרָה מִשּׁוּם א"א דְּדַבְרֵי רַמ"א מְפֹרָשׁ אִינוּ סוֹבֵר כּוֹן שֵׁכ' דְּכִשְׁנִשְׁאֵת אִינוּ עֲבַרְיָנוּ. וְאִיךָ יְהִי גִט לְמַפְרַע וְלִמָּה לֹא כ' ב"ש דְּבַרְיוֹ עַל גּוּף הַדִּין דְּעַבְרָה וְגִירָשׁ וְצִיּוֹ עֲצָמוֹ עַל יְדֵי שׁוֹטָה וְע"כ פְּנוּנְתּוֹ כְּמוֹ שְׁפַתְבַּרְמ"ה הוֹבָא בְּטוֹר שֵׁכ' וּמְדַבְרֵי רַמ"ה יִרְאֶה שְׁחֵיב בְּמִזְוֹנוֹתֵי שֵׁכ' שְׁאִפְלִי גְרִשָּׁה חֵיב בְּמִזְוֹנוֹתֵי וְכָל ת"כ לְבַד מִתַּה"מ שְׁאִסוּר דַּא"א פְּטוֹר מָה הוֹעִילוֹ חֻכְמִים בְּתַקְנָתָם וְעוֹד פִּינוּ דְּאִמּוֹר רַבָּנוּ נֹא יוֹצִיא לֹא מַצִּי מִפִּיק לֵה וְלֹא גְרַעַא מְגִנְרִשְׁתָּ וְאִינָה מְגִנְרִשְׁתָּ ע"ש מְבֹרָא דְּאַרְף שֵׁכ' לֹא מַצִּי מִפִּיק לֵה כּוֹן חֵיבֵי מְמוֹן כּוֹן דְּבַרְיֵי רַמ"ה אִם גְּרִשָּׁה אִינָה מְגִנְרִשְׁתָּ גַּם כּוֹן רַק לַעֲנִין הַחֵיבִים דְּהוּא מְדַבְרֵי מֵהַרִּי"ו וְלֹא הַזְכִּיר ג"כ רַק אִסוּר פְּשַׁעְבַר וְגִירָשׁ: וִי"ל דְּכּוֹפִין לְהַחֲזִירָה שְׁלֵא יְהִי עֲבַרְיָנוּ.

וְהָא סִי קַע"ז בְּאוֹנֵס שְׁגִירָשׁ פ' דְּעַבְרָה וְגִירָשׁ כּוֹפִין לְהַחֲזִירָה וּבְכַהֵן אִינוּ מְחִזִּיר וְלֹא הִגִּיהַ הַב"ש כְּלוּם דְּאַחַר חֲדַר"ג אִין הַגֵּט גִּט פְּלִל וּפְשִׁיטָא דַּאִין סְבֵרָא שְׁאִינוּ חָל חַר"ג בְּאוֹנֵס עַל אִיסוּר תּוֹרָה פִּינוּ שְׁהוּא ח' כּוֹלֵל.

וְכּוֹן לֹא מַצָּא בְּהַ כּוֹ' לַב"ש דְּמַה"ת אִסוּר אַעפ"כ לֹא עָלָה פְּלִל ע"ד הַש"ס לְמַבְעֵי אִם הָיוּ גִט רַק אִי כּוֹפִין לְהַחֲזִירָה וְע"כ כְּתִי תוֹס' תְּמוּרָה ה' דַּאִיִּתְקַשׁ לְמִיתָה אוֹ טַעַם אַחַר. וְגַם ע"ז פְּשׁוּט מְאוֹנֵס דַּאִין כּוֹפִין.

וּבְנִדְאִי שְׁלֵא יִחְמִיר ר"ג בַּח' שְׁלוֹ מְאִיסוּר תּוֹרָה דְּאוֹנֵס שֵׁכ' לְגְרִשָּׁה ע"כ וְאַעפ"כ מְהִי רַק צְרִיךָ לְהַחֲזִירָה: וְגַם לַעֲלִיל סִי"ס פְּתַב רַמ"א דְּכְמוֹ בְּאוֹנֵס כּוֹ' א"ל פְּתוּבָה א"כ בּוּזָה"ז בְּמִדְּיוֹת אֵלוֹ שְׁאִין מְגִרְשִׁין בַּע"כ מִשּׁוּם חֲדַר"ג הִי אֶפְשָׁר לְהַקְל בְּכַתִּיבַת הַפְּתוּבָה אֶבַל לֹא נִהְגוּ כּוֹן וַא"ל.

וְכ' ח"מ טַעַם הַחֲלוּק בִּין אִיסוּר תּוֹרָה לְמָה שְׁהוּא תַקְנָה וְכּוֹן ב"ש כ' עַה"מ ע"ש. וְאִי הַגֵּט לֹא מְהִי פְּלִל עֲדִיף יוֹתֵר וְע"כ דְּמַהֲנֵי רַק שְׁהוּא עֲבַרְיָנוּ וּבְזָה חֲשׂוֹד יוֹתֵר לַעֲבֹר עַל אִיסוּר דְּרַבָּנוּ אִין רַאִי דִי"ל טַעַם הַחֲלוּק לֹא מִשּׁוּם קְלוּת הָאִיסוּר רַק דְּבְאוֹנֵס שְׁהוּא מַה"ת מִיָּד כְּשִׁתְּקֵנוּ פְּתוּבָה לֹא תַקְנוּ בְּאוֹנֵס מִשֵּׁכ' שְׁאֵר נְשִׁים אַרְף שְׁתִּיקוּן ר"ג אַח"כ הָא גַּם כְּשִׁבְטֵל לְטַעַם הַתַּקְנָה אִין ב"ד יְכוֹל לְבַטֵּל כּוֹ' וְנִשְׁאַר הַדִּין דְּאִסוּר לְשִׁהוּת בְּלִי פְּתוּבָה.

וְאַדְרָבָא יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מַד' רַמ"א ו"ל דַּע"כ פ' כּוֹפִין לְהַחֲזִירָה. דְּהִנֵּה בְּנֵי הַרְבַּ הַמְּנוּחַ מוֹ' אַבְרָהָם מְרַדְכֵי ו"ל הַקְּשָׁה לִי עַל דְּבַרְיֵי רַמ"א אֵלוֹ אִיךָ לַב"ש דְּלֹא יִגְרֵשׁ אַא"כ מַצָּא עֲרוֹת דְּבַר.

לְמָה תִּיקָן שְׁמַעוֹן ב"ש פְּתוּבָה לְאַשָּׁה הָא לַעוֹלָם אִסוּר לְגְרֵשׁ וּבַע"ד אִין לֵה פְּתוּבָה. וּמוֹכַח דְּבִשְׁבִיל הָאִיסוּר לֹא מְגַרַע חֵיב הַפְּתוּבָה.

וְהַשְׁבָּתִי לוֹ דְּשָׁם אִין כּוֹפִין לְהַחֲזִירָה בְּעַבְרָה וְגִירָשׁ כְּדַאִמַר בַּש"ס. וּמִשּׁוּם הָאִיסוּר לְחוּד חִיזִישִׁינוּ שְׁיַעֲבֹר מִשֵּׁכ' כְּבְאוֹנֵס דְּכּוֹפִין לְהַחֲזִירָה וּבְכַהֵן בְּאוֹנֵס י"ל דְּלֹא פְּלִיג.

וא"כ מוכח דגם בחדר"ג כופין להחזירה דאל"כ לא הוי מדמי רמ"א ז"ל אהדדי דמוכח דמשום האיסור לחוד לא מהני כנ"ל. אף יש לדחות דלמא ס"ל לב"ש פתובה דאורייתא או כריב"י דגם באונס תקנו פתובה דמצער לה ע"ד ע"ש.

פתובות ל"ט ע"ב. עוד קצת ראיה מסדר הגט דכ' שם השאלות לאשה אם מסרה מודעא וכדומה כמו לאיש והוא תמוה אטו בדידה קיימא כו' ומשמע דשייך להגט אם בע"כ לא יועיל.

אולם י"ל רק לענין האיסור חר"ג לחוד או דשוב יש קפידיא דבעל אלו ידע שאינה מרצונה לא הי' מגרש שיהי' עליו חשש חר"ג: אולם לשון פל הפוסקים נראה דמהני הגט מהר"מ והג"מ ורש"ב"א ורא"ש שפכתבו מסבא בפרוצה וכה"ג סובר אני דלא תקנו ר"ג ובאיסור א"א לא הי' סומך אסבא לחוד והי' לו להזכיר עכ"פ אי מותרת לינשא ע"כ דפשיטא להו דמותרת ומהר"מ פאדאווי בכמה תשובות ע"ש ואין לנו לחוש נגד המפניש בש"ע ורמ"א.

גם לשון הב"ש הוא ג' ספיקות ואם תקנות ר"ג דמיא לתקנת חז"ל הרי דמסופק. י"ל דבזה"ז אפ"י כו' גם מסופק וכ"ז לדיעה הנ"ל דבשופט גם דיעבד אינה מגורשת ג"כ מסופק דבשיטה מפניש לשון הש"ס מ"ט אמרו אינה מגורשת ע"ש.

ודיעה הנ"ל ג"כ נגד רוב הפו' ע"ש: לח (שו"ת) ומ"ש רו"מ בענין אי עביד לא מהני סתירת תוס' ריש תמורה (דבדף ה' ד"ה מיתיבי כ' דבגט ל"א אעל"מ. ובדף ו' פתבו בנשבע שלא לגרש דלא מהני ע"ש) לע"ד הפ"א אפקש גרושין למיתה הוא כמו דאמר פ"ק דקדושין מה גט שריא וגומר כו' פן התיקש להיפוך ג"כ במה שהגט פשר לגמרי אם התרצה בשעת נתינת הגט שוב גומר גם בלא דעתה והיינו באונס ומש"ר משא"כ נשבע שלא לגרש אי שייך אעל"מ אינו גט ככל הפסולין ומה שייך להקיש למיתה.

וכ' תוספ' רק משום שפידה. וממילא לענין חדר"ג לגרש בע"כ הוא כמו אונס כנ"ל. ולדמות בשביל דמצינו דאמרי רבנן פתובות פ"א לא לזבין לא מהני. וכי בשביל דמצינו פעם א' שהי' התקנה כה ניימא פן בכל מקום.

הרי גם שם דחי אב"י מפמה דוכתי גם שאמרו לא ימפור וקיים ואין סבא לומר דאב"י לטעמא דא"ע מהני. ויתומי' שקדמו ומכרו בנכסים מועטים ובאחריה וטובא דכותי'.

ובגט כמה פסולין ג' כו' ואם ניסת הנלד פשר אף דעבר על תקנת חכמים. ואמר גיטין י"ז אהני דלכתחלה לא תנשא.

ויש פשר ולא תעשה פן וכה"ג ובאותן שלא מצינו מאחר דקי"ל בטלו מבטול ממילא בסתם בכל תקנה פן. ומ"ש רו"מ לחלק שהביטול רק גילוי מה שבלבו ולא שייך בי' אעל"מ הוא נגד הגמ' גיטין ל"ד דמדמי לה לשום הדנינים ודחי רק דלא דמי איסורא לממונא.

והא קי"ל גילוי דעתא בגט לא מהני רק ביטול בפירוש ושייך ביה אעל"מ. ומ"מ י"ל כסברת רו"מ רק שם מצד מה פח ב"ד יפה ואפקעינהו כו': וסוף ביצה אין דנין אין מגרשין כו' הביא הרי"ף ירושלמי וכולן שעשו בין מזידין כו' מה שעשו עשוי ומכר

בשבת ויה"כ אף שם חילקו הפוס' דאסור שבת חשוב מצד אחר כמ"ש סמ"ע ופ"ד ח"מ סי' ר"ח: גם נראה דבדבר דמצינו בדאורייתא נדאי דכל דתיקון רבנו פועין דאורייתא תקנו.

וכאן מאחר דבאונס ומוציא ש"ר אמה תורה דאסור לגרש בע"כ ודיעבד מגורשת נדאי דכעין זה תיקון ר"ג בכל הנשים. רק הב"ש קורא זה אינו גט דמחויב להחזירה כמו באונס דקרי לה לא מהני פנ"ל: והגם שכ' מהר"מ מינץ בתקנת ר"ג ואינו גט נראה דרמ"א ז"ל תופס עיקר הפתוב בכל בו שלא הוזכר לשון זה רק זה הלשון דכשנשאת אינו שוב עבריין וזה אינו כ' במהר"מ מינץ.

או דמפרש אינו גט דחייב להחזירה פנ"ל ולא הוצרך לכתבו דהא כ' דהוא עבריין וממילא כן פנ"ל: ומ"ש ר"מ דמאחר שכ' הסופר ועדים יהיו בנדוי הם פסולין גם כ' שראוי להעבירו ממלכות.

תמהני על ר"מ אם על רבית שהוא מפורש במשנה דעדים עוברין אמרינן דלא משמע לאינשי אסור וכה"ג כ"ש בזה שגם לע"ד אין לחוש במה שלא הובא בש"ע ואחרונים שאלנו פל"ל. והרמ"א ידע טפי מינן ע"כ תופס דברי הפל בו עיקר שלא הובא זה דסופר ועדים.

והגם אם הי' כתוב בתקנה ע"כ לא נתפשטה. וכמה וכמה שהובא שם ולא חשו לה פל"ל פחותה מכתב וכדומה והגם שעל המגרש תקנתו נתפשטה וקבוע בישראל בתקנת חכמי הש"ס אבל על סופר ועדים לא נתפשטה.

ועכ"פ גם אם האמת כדברי ר"מ מינץ עכ"פ לא משמע להו איסורא שיהי' נפסלין בכ"ד: וביד"ד סי' של"ד סעי' כ"ב מי שעבר על גזירת ר"ג ע"ה אם עבר בשוגג א"צ התרה ואם התרו בו ועבר במזיד פל ישראל שלוחי ר"ג הם להתיר כו' ע"ש משמע דלא חשבינן לי' מזיד אא"כ התרו בו.

וכמ"ש ח"מ סי' ל"ד בדבר שאינו פשוט לא נפסל. ובסמ"ע ס"ק י' דמועיל בח' תקנ' הקהלות אינו נפסל ע"ש.

והעדים והסופר אינו מלשון ר"ג מדלא הועתק בכלבו ושאר פוסקים בפרט דיש סברא דחשיב שקה י' שנים ושנייה עכ"פ סברי מצוה עבדי ועוד' מסתמא אין אחרים שגורשה בע"כ רק אותן עדים ואיך יפסלו ע"פ עצמם ופ"ד שהי' ברצונה.

וכן באותו דבר שנפסל כמ"ש מהרי"ט ובעדדי גיטין וקדושין דצריף עדים י"ל דל"א פ"ד דעכ"פ הי' בלא עדים לדבריהם אף שוב לא מופסל באותו דבר עצמו שנעשה פסול ע"י כדמיייתי מהרי"ט סברת הר"ן.

ואף דברשע דחמס י"ל דפסול היינו פשיש חשש שקר משא"כ כאן דאם משקר אינו פסול פל"ל ואיך נפסלו בשביל שאמת כדבריו א"כ לא נפסל פל"ל. וכן פינן דאם יהי' הדין דפסול לא עבר ולא נפסל.

אף לשון הגמ' לרצונו רשע כו' אל תשח כו' משמע אל"ה הי' נאמן אף דב"כ וב"כ רשע פנ"ל. ובאמת מוכח מש"ס ב"ק ע"ג דאינו נפסל אלא אחר שעבר מדמשני והלקתא

שְׁהַעֲיִדוּ תוֹדָה כ"ד וְהָא עכ"פ לָא עֲדִיף מִבב"א וע"כ דְּנִפְסֵל אַח"כ רַק בְּהַזְמָה מִטַּעַם עֲדוּת שְׁבִטְלָה מְקַצְתָּהּ.

ומ"מ מְדַבְּרֵי תוֹסֵף גְּבִי שְׁטָר שְׁיִישׁ בּוֹ רִיבֵית שְׁהַקְשׁוּ דְּעֵדִים פְּסוּלִין וְכֵן ב"ב גְּבִי ב' פְּתִי עֵדִים לֹא נִחְלְקוּ אֶלָּא בְּכַת א' שְׁהַקְשׁוּ נִימָא נִמְצָא א' קא"פ מִשְׁמַע דְּאָף עַל אוֹתוֹ דְּבָר שְׁנִפְסֵל יִקְרָא שֵׁם פְּסוּל.

אִךְ תוֹסֵף חֻלְיִין י"ד גַּם גְּבִי שְׁחִיטָה בְּשִׁבְתָּ לֹא כ' פְּהָר"ן רַק דְּפַעַם א' ל"ח מוּמָר אֶבֶל גַּם אוֹתוֹ דְּבָר בְּכָלֵל וּמְמִילָא לְעֲדוּת פְּסוּל. אִךְ י"ל דס"ל פְּהָרְמַב"ם שֵׁם בְּפִי הַמְשָׁנָה דְּמִיד שְׁהַתְחִיל ע"ש.

אוּלַּם רַמְבַּ"ם נִרְאֶה דס"ל פְּר"ן דְּגַם אֵי בְּפַעַם א' נַעֲשֶׂה מוּמָר מ"מ אוֹתוֹ דְּבָר לֹא ע"ש. מ"מ אֵינוֹ מְוַכַּח לְעַנְיָן עֲדוּת.

וי"ל דְּהַתוֹרָה הֶעֱמִידָה לְעֵדִים בְּחֻזְקַת פְּשָׁרוֹת אֶבֶל כְּשֵׁאֵם הָעֲדוּת אֶמֶת רְשַׁע ג"כ שׁוֹב מֵאֵי חֻזִּית לְהֶאֱמִינוּ וְעֵבֶר אֶלְאוּ דְּרִיבֵית שְׁמָא מְשַׁקֵּר וְעֵבֶר רַק עַל עֲדוּת שְׁקֵר. וְכֵן בַּח' שְׁלֵא לְהִיּוֹת עַד וְעַנְיָנִים אֵלוֹ צְרִיף אֲרִיכוֹת הַרְבֵּה.

וְעִיקָר לַע"ד שְׁגַם בְּגֵט וְקִדּוּשֵׁין שְׁיִיף פ"ד שְׁפִשְׁמִסְלָקִין הַדִּיבּוֹר דְּמַשְׁיִם עֲצָמוֹ רְשַׁע כְּאֵלוֹ לֹא אָמְרוּ הָנִי כְּמַעֲיֵד וְנִתְגַּרְשָׁה סְתָם וּכְמַהֲרִי"ט ז"ל סִימָן ל"ב ע"ד הָאֵשָׁה מְפִיעֵטְעַרְקָאָב שְׁקִבְלָה גֵט מִבְּעֻלָּה מ' בּוֹאֲרָשִׁי וְנִכְתַּב שְׁמָה אֵינְדֵל בַּת מ' יוֹסֵף הַכֹּהֵן וְאֵינוֹ כֹּהֵן לַע"ד אֵינוֹ מוֹצֵא מְקוֹם לְהַתִּירָה בְּגֵט הַזֶּה אִף בְּמְקוֹם עַגּוּן.

עַל מ"ש ר"מ אֶתְמָה שְׁהֵם דְּבָרֵי חֲדוּד בְּעֻלְמָא וְאֵין רְאוּי בְּעַנְיָן חֲמוּר כְּזֶה מ"ש דְּהָא דְּבַעֲי ר"מ מוֹכִיחַ מִתּוֹכּוֹ דְּהָנִי כְּשֵׁלֵא לְשִׁמָּה כַּמ"ש הַתּוֹסֵף גְּבִי לְאֵיזָה שְׁאָרְצָה כּו' א"י מַה. לֹא נַעֲלַם מִמֶּנּוּ פְּמָה מְקוֹמוֹת שְׁעַנְיָן מוֹכַח מִתּוֹכּוֹ לר"מ בְּכָל הַשְּׁטָרוֹת.

וּבַל"ז אֵינוֹ עַנְיָן פְּלֵל זֶה לְזֶה. וְכֵן הָא דְּלָאוּ מִינֵי לֹא מִחְרִיב בִּי.

לָאוּ מִינֵי הִיא. גַּם מְקוֹם הַלִּידָה ג"כ סִימָן עַל הַמְגַרְשׁ כְּמוֹ שֵׁם אָבִיו וְאֵין לְהַאֲרִיף.

גַּם מ"ש לְחַלֵּק דְּבַס' תּוֹרַת גִּיטִין מִיִּרֵי בְּלֵא שֵׁם אָבִיו דְּאֵז הַחֻזְקָה כַּמ"ש אַהֲע"ז סִי י"ז סִי"ח. וּבְהַחֻזְקָה צְרִיף כֹּהֵן לְסִימָן מִשָּׂא"כ בְּכַתָּב שֵׁם אָבִיו דַּא"צ כֹּהֵן דְּהָנִי לֹא הַחֻזְקָה.

מַה שְׁמַדְמָה לְסִי י"ז לֹא דְּמִי דְּבַגֵּט שְׁפַתּוֹב שְׁזוֹ אֶשְׁתּוֹ זֶה עֲצָמוֹ סִימָן וּבְלֵי שֵׁם אָבִיו אוֹ אֲבִי הָנִי סִימָן מִשָּׂא"כ סִי י"ז. וְגַם עִם שֵׁם אָבִיו בְּלֵא כ' מְקוֹם הַדִּירָה יֵשׁ הַרְבֵּה חוֹלְקִים.

וְגַם דְּבָר שְׁאֵין לוֹ שְׁחַר לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי ת"ג מְמַחְבְּרֵי זְמַנֵּינוּ דְּמִיִּרֵי שְׁלֵא כְּתַב שֵׁם הָאָבוֹת: וּבְגוּף הַדִּין מְבִנְיָן בְּתַשׁוּבַת הַגָּאוֹן מ' עֵקִיבָא אֵיגְרָר הִי קט"ז בְּאִנְרָף עַל מַה שְׁנִכְתַּב בְּאָבִי הַמְתַּגְרֶשֶׁת לְוִי וְלֹא הִי לְוִי שְׁלֵא רְצָה לְהַתִּיר גֵּט בְּמְקוֹם עַגּוּן גְּדוּל.

וַיַּעֲיִן ר"מ וַא"צ לְכַפְּנֵל הַמְבִנְיָן שֵׁם. אֶמְנָם לַע"ד הַדְּבָר תְּמוּהָ.

הַזֶּה לֹא כְּתִיבִין מְקוֹם דִּירָה. וּמְבִנְיָן לְהַדְּיָא בְּמַשְׁנָה שְׁיִנָּה שֵׁם עִירוֹ כּו' דְּתַצָּא כּו' וְאֵינוֹ שְׁסוּמְכִין לְכַתְּחִילָה שְׁלֵא לְכַתּוֹב ע"כ סוּמְכִין עַל הַפּוֹס' דְּאָף מַה שְׁאֵין צְרִיף לְכַתּוֹב אִם שְׁיִנָּה פְּסוּל.

ור"ת שפסוק דמה שא"צ לכתוב גם שינה פשר ע"כ דסבר דאם לא פתב מקום דירה פסול. וא"כ ע"כ לא הכשירו במקום לידה שינוי רק שפסוקו בדיעבד על ר"ת כשא"צ לכתוב אינו פסול בשינוי.

והיינו דהי' נכתב מקום דירה דכו' הי' המנהג בימי התוס' פמבואר בכל הפוס'. אבל לדין שאינו נכתב מקום דירה ושינה מקום לידה.

א"א להכשיר דהוי תרי קולי דסתרי אהדדי דממ"נ מוכח מהמשנה או דפסול לא פתב מקום דירה ואם פשר א"כ ע"כ בשינה מה שאינו צריך פסול. ותמהני איך העלימו עין מזה.

והנה ממ"ש הרמ"א ז"ל סי' קכ"ח ואם שינה כו' פמו מקום הלידה כו' דבשעת הדחק יש להקל. י"ל דמייירי בכתב מקום הדירה דהא ציין בב"י ב' דיעות ע"ש מהראשונים ז"ל שהי' פותבין מקום הדירה.

וגם דברי המחבר פותבין שם עי' כו' ואין כו' ש"מ הלידה אע"פ שאם שינה לא פסול. י"ל ג"כ דקאי אם הי' פותבין מקום דירה לא הי' פסול בשינה מקום לידה.

מ"מ פשט לשינויה לא משמע פן. וצ"ל א' מב' או דס"ל לרמ"א ז"ל ד"ל דוקא מה לצריך לכתחילה עכ"פ בזה פסול בשינוי פיון דעכ"פ צריכין לדקדק לכתחילה.

משא"כ במה שלכתחילה ג"כ אין פותבין. וא"כ סומכין בשינה מקום לידה על ר"ת ד"ל גם מקום דירה לא פתב פשר דיעבד גם בימי המשנה.

ומ"מ פיון דהי' צריך לכתחילה שפיר שינה פסול משא"כ מקום לידה דאין פותבין פלל. ואף דא"כ מנ"ל לרמ"א גם בשינה מקום דירה לפסול לדין פיון דחשבינו לי' עכשיו שפרופה כו' במקום ספנה ואין נוהגין לכתוב שוב אין ראי' מהמשנה לפסול בשינה.

מ"מ י"ל דלא סמכו על סברא הנ"ל במה שפפנרש במשנה לפסול: או דהם סוכרים עיקר החילוק כמ"ש הרא"ש ז"ל גיטין דאדם נקרא ע"ש מקום דירתו משא"כ מקום לידה אינו ידוע ואינו נקרא עליו עיין שם.

ולכך אף דבמקום דירה אף דכשר בלא פתב מ"מ פסול שינה משא"כ מקום לידה כמ"ש הרא"ש להדיא. וא"כ בשם אביו פיון שפתב ב"ש סי' קכ"ט ס"ק י"ז דאף אי לא פתב שם אבות פשר מ"מ שינוי פוסל דל"ד למ"ע ולידה דאין נקרא ע"ש כו'.

א"כ פיון שהמנהג לכתוב פהו לכתחילה ולדקדק. ומקום דירה אין פתוב בגט נראה דפסול נדאי בשינה לכתוב פהו פנ"ל ואין שום ראיה מר"ת ז"ל דמיייתי משטרות דאינו צריך לכתחילה לכתוב פהו על מקום לידה דג"כ א"צ לכתחילה פמו שדקדקו תוספ' גיטין פ' אבל עיר שנוולד כו' אפילו שינה פשר פיון שא"צ לכתבו פלל וכפלו בר"ת ג"כ דבר שא"צ ושלשו בסוף ג"כ.

דלר"ת שלא הנפיר סברת הרא"ש רק דאינו פסול בדבר שא"צ דוקא בדבר שא"צ גם לכתחילה פנ"ל. וכן מבואר בתוספ' גיטין דף כ' דס"ל דמה דתני שינה ע"כ בלא פתב פשר.

גם י"ל דְּכַל דְּבַרֵי הַתּוֹס' קָאֵי עַל פִּירוּשׁ ד"ה שִׁינָה כו' שְׁפַתְבּ וְכֵן שֵׁם עִירוֹ וְעִירָה לֹא שִׁינָה מִמֶּשׁ רַק שֵׁינֵשׁ לְאוֹתָהּ עִיר ב' שְׁמוֹת בְּב' מְקוֹמוֹת. דְּפָשִׁיט לְהוּ דְּבִלֵּא"ה הִי פְּסוּל דְּאוֹרְיִיתָא דְּהָא ר"ת דְּמִינִיתִי רֵאִי מְמ"ד אֵין מְעֵלִין וְהָא לֹא אִיפְסָקָא הִלְכְתָּא שָׁם.

וּמִשְׁמַע מִשּׁוּם דְּמִינִירִי בְּפִסּוּל דְּרַבְּנָן הִבִּיא רָאִיָּה פְּנ"ל. דֹּא"ל דְּלֹא מְסַתְּבַר לִיהַּ שְׁנַחְלָקוּ אַמּוֹרָאֵי בְּזָה דְּמִנ"ל הָא אֲדַרְבָּא מִשְׁמַע דְּבָהָא פְּלִיגִי דְּאַפְּנָלָא מְסַהְדִי.

וְכֵן מוֹרָה לְשׁוֹן הַתּוֹס' מְדַאֲמַר אֵין מְעֵלִין כו' ע"ש: וְהִנֵּה גַם בְּכֹהֵן וְלֹא פְּתַב פְּהֵן ג"כ דַּעַת מֵהֵרָא"י שְׁפִסּוּל וּמֵהֵרָא"א שְׁשׁוֹן סִי כ"ב הִבִּיאֵוּ ב"ש ס"ק ט"ו פְּסַק שְׁפִסּוּל אַף בְּדִיעֵבַד בְּמְקוֹמוֹת שְׁנוּהִיגִין לְכַתּוּב פְּהֵן ע"ש וּבְאַמְתָּ מַה שְׁדַחָה ב"י רָאִיָּתוּ מְהָא דְּאֵין מְעֵלִין מִשְׁטָרוֹת וְגַם מְהָרָא"ש גְּדַחַק לַע"ד הִפִּי הַפְּשׁוּט מְדַאֲמַר סְתָמָא אֵין מְעֵלִין וְאַף שְׁטַר הִינְצָא שְׁנַחְתְּבַת זֶה זְמַן רַב וְא"י עֲתָה אִם הִי אֶז מְוַחְזָקִין ב' יב"ש אוֹ לֹא אַעפ"כ אֵין מְעֵלִין וְלִמָּה.

אִם הִי פְּמוֹ בִּימֵי הַמְּשֻׁנָּה שְׁלֵא הִי פְּתוּב פְּהֵן אֶלָּא בְּהוֹחֲזָק ב' יב"ש. א"כ מְדַחְזִינָן דְּכַתְּבוּ פְּהֵן בְּשְׁטַר ע"כ שְׁהִי אֶז הוֹחֲזָקוּ ב' יב"ש שְׁאֵל"כ לֹא הִי לְהֵם לְכַתּוּב פְּלָל פְּהֵן וְכִינּוּ דְּמִסְתָּמָא הִי ב' יב"ש א"כ אֶפְנָלָא מְסַהְדִי פְּמוֹ שְׁפַתְבוּ תוֹס'פ'.

וּמוֹכַח שְׁהִיֹּ רְגִילִים בִּימֵי הָאֻמּוֹרָאִים לְכַתּוּב פְּהֵן בְּשְׁטָרוֹת אַף בְּלֹא הוֹחֲזָק וְלִכְּוֹ אֵין מְעֵלִין. וּמִמִּילָא בְּגַט פִּינּוּן שְׁכ' לְכַתְּחִילָהּ פְּסוּל אַף דְּבִשְׁטָרוֹת פְּשֵׁר.

דְּדִלְמָא הִלְכָּהּ כְּמ"ד מְעֵלִין פְּנ"ל לִוְפְּשׁוּט. עַכ"פ מְסִיק מְהָרָא"ש לְהִלְכָּהּ דְּפְּסוּל.

וְאַף שְׁמִכְשִׁיר הַטּוֹר בְּשְׁטָרוֹת הִינּוּ מִשּׁוּם דְּאֵין כַּת' גַּם לְכַתְּחִילָהּ פְּהֵן. וְכֵן הִב"י שְׁבֵא"י אֵין כּוֹתְבִין אֵינוּ מִזִּיק כו' מִשָּׂא"כ לְדִידָן דְּכוֹתְבִין פְּנ"ל ע"ש אֶבֶל לְהִפּוּף כַּת' פְּהֵן פְּנִידָן דִּידָן לִיפָּא לְמ"ד דְּכָשֵׁר.

דְּהָא לְהֵרַמְב"ם ז"ל הִגֵּט בְּטַל מַה"ת בְּשִׁנּוּי וְלֹא מְהַנִּי ע"מ פְּלָל שְׁצָרִיף לְהִיּוֹת מְפּוֹרָשׁ בְּגַט שְׁגִירֵשׁ אִשָּׁה זו ע"ש. וְאִם זֶה חֲשִׁיב שִׁנּוּי מְפּוֹרָשׁ בְּגַט שְׁאִינָה אִשָּׁה זו רַק בַּת פְּהֵן.

וְסִי קַל"ז פְּסַק רְמ"א בְּב' יב"ש דְּכ' פְּהֵן וּמִשְׁמַע דְּגַם בְּלִי ע"מ בְּפִנּוּי מְהַנִּי וְסוּמָה ע"ז לְקוּלָּא. אַף שָׁם בְּהוֹחֲזָק דִּינִיקָא וְתִלְיָנָא דְּמִסְתָּמָא יְדַעוּ הַעֲדִים שְׁהוֹחֲזָק.

אַף מֵתוֹס' מְבִוָּאָר דְּאֵין מְדַקְדָּקִים אִם הוֹחֲזָק ב' יב"ש וּבְמִשְׁנָה שְׁלֵא הִי כּוֹתְבִין פְּהֵן א"כ יוֹדְעִין שְׁיָדְעוּ שְׁהוֹחֲזָק מִשָּׂא"כ לְדִידָן. שׁוּב מְצָאֵתִי בְּתוֹמִים סִי מ"ט כַּת' פְּנ"ל ע"ש דְּמִסִּיק ג"כ בְּכַתּוּב פְּהֵן דְּמְהַנִּי גַם לְהוֹצִיא.

אַמְנָם מְרַמ"א הַנ"ל מִשְׁמַע גַּם כַּת' סְתָם מְהַנִּי לִס' אַף דְּבִשְׁעַת הַדְּחַק כְּשֵׁר בְּלֹא כְּתוּב פְּהֵן. וְלִמָּה יוֹכָשֵׁר בֵּא' אֵינוּ פְּהֵן שְׁכ' סְתָם וּבַח"מ סִי מ"ט מְחַלֵּק רְמ"א בֵּין שְׁהוּא לְשׁוֹן הַבַּע"ד ע"ש וּבְגַט הוּא לְשׁוֹן הַבַּעַל וְלִכְּוֹ מִשְׁמַע מֵאַחַר דְּאֵין מְכַשִּׁירִין אֶלָּא דִּיעֵבַד וּבְדַחַק סְמִיכִין דְּוַדָּאֵי דְּקָדְקוּ.

וּבְשִׁיף סִי מ"ט פְּסַק דְּמְהַנִּי לְהוֹצִיא מְמוֹן מ"ש פְּהֵן ע"ש. וְכ"כ גַּט פְּשׁוּט מֵאַחַר שְׁפַתְבּ ב"י רַק בְּלֹא כ' פְּהֵן דְּכָשֵׁר מוֹכַח דְּכ' פְּהֵן לְמִי שְׁאֵינוּ כ' דְּפְּסוּל ע"ש.

דמצינו פ"ב דכתובות ופ"ב דר"ה החילוק בין שלא עשו פראוי דאיפא למיתלי בטעות וכה"ג משא"כ עושה להיפוך: וכ"כ הגט פשוט סי' קכ"ח ס"ק מ' להדיא באבי המתגרשת וכ' משא"כ הגט שכ' בו פהן אם אינו פהן הגט בטל לכ"ע ע"ש וכ"כ בת' ב"ה סי' צ"ב דמה"ת בטל אותו שכתב אבי האשה פהן ואינו פהן ע"ש דבאמת גם במקום לידה אין לנו ראיה כלל להתיר בלא כ' מקום דירה.

דבשלמא בפתוב מקום דירה נידעין שאין שם ששמותיהן פן. א"כ כמו דמבואר לעיל סי' קכ"ו בטור כש"כ בד' כ' כו' פיון שע"כ א' טעות שאם רביעי הוא כ"א לחודש וכיון דבימי השבוע לא שכיח דטעי תלינו הטעות בחודש ע"ש.

פן בהנ"ל פיון שאין במקום דירה שלקם שמות אלו רק אלו. ואף שלא נולד במקום האמור מ"מ עכ"פ א' טעות ונאמר מחמת שינוי מקום הלידה שאחרים הם והטעות במקום דירה וכיון שמקום דירה מדקדקים יותר כמ"ש הרא"ש ונתוס' ממילא תלינו הטעות במקום לידה שפנה לא דקדקו פיון דמבואר זה מתוך הגט.

אבל כשלא נכתב מקום דירה אף דסמכינו סתם שאותן הם שלא הוזהרו אחרים אבל בשניה מקום לידה מורה שאינם אותן רק אחרים שנולדו במקום הפתוב בגט. פיון שאין דבר המורה להיפוך.

וא"כ י"ל דג"כ לא מפשרי רק דבמקום לידה הפתוב בגט ג"כ אין פשמותם הנ"ל וא"כ ג"כ עכ"פ טעות. ותלינו במקום לידה אבל באין פתוב שום מקום פדידו שנתגרשה במקום אחר וכתוב שינוי המורה שאינה זו ואין שום דבר המורה להיפוך רק מה שלא הוזהרו שיהיה לו אשה אחרת והא פתוב בגט שפגרש אחרת שהוא בת פהן: עוד לע"ד דיש חומרא יותר במתגרשת משינוי במגרש.

דקא מה שהסופר כותב לשמה הוא ע"פ מה שאומר לו הבעל פתוב לשם אשתי פ' בת פ' ואינו מורה באצבע עני' רק ע"פ השם יודע הסופר שכותב לשם האשה ששמה פ' וכש"ש שינוי וכותב לשם בת פהן ואינה זו א"כ לא כ' לשם המגורשת כלל דקודם הנתנה אין שום בירור.

שמא יש לו אשה אחרת ששמה פן והיא בת פהן. בפרט במומר שאינו בחזקת שלא עבר על חדר"ג.

ורק מצד לא הוזהרו באשה אחרת. אבל פיון שהשינוי נפקרת שזו אינה בת פהן ממילא מורה יותר על אחרת ממה שלא הוזהרו.

וחשש זה לא שייך במגרש ושינוי שם קצת דעכ"פ שומע הסופר ממנו וכותב לשמו משא"כ במתגרשת. ואם היה הבעל אומר לסופר פתוב לשם אשתי זאת ששמה פן היה שפיר רק טעות משא"כ כפי הנהוג שאומר פתוב לשם אשתי פכ"פ פנ"ל: שוב ראיתי באחרונים ז"ל והנה מבואר בתשו' נוב"י קמא סי' פ"ט ותנינא סי' ק"ט דין הנ"ל בנכתב על אבי פהן ואינו פהן דמוחלט בעיניו דפסול ובת' הג' מהרע"א אינו רוצה להתיר כלל גם במקום עגון.

ומה שֶׁמֻצָּדַד שֵׁם הַג' ב"מ לְהַקְל בְּסִבְרוֹת קְלוּשׁוֹת וְשֵׁאִינָם פְּדִי לְהַתִּיר אִסּוּר קַל אַף כִּי אִסּוּר א"א וְעֵינֵקֶר הוֹכַחְתּוּ שֶׁפֶתֶב וַיִּרְאֶה לִי דַמְכ"ש דְּבַר הַצָּרִיף שֶׁלֹּא לְפִסּוּל שֶׁטָרָא אִם פֶּתְבוּהוּ פְּשִׁיטָא דַחֲתִימֵי אֲשִׁיקְרָא.

וא"י לְמָה נִדְאֵי מַה שֶׁגוֹרֵם לְגִבּוֹת שֶׁלֹּא פְדִין וְכֹה"ג צָרִיכִין לְהִזְהַר אֲבָל פִּינּוֹן דְּכ' שֶׁטָר לְלוֹה כו' מַה לְהֵם לְעֵדִים שֶׁא"י אִם הַלוֹה פֶּהֵן אוֹ לֹא פִינּוֹן שִׁיּוּדְעִין שֶׁאִין בְּעִיר שֶׁשֶׁמוֹ פֶּשֶׁם זֶה הַלוֹה לֹא פֶּהֵן וְלֹא יִשְׂרָאֵל לֹא יוּכַל מְלוֹה לְגִבּוֹת מֵאַחַר.

וְאִם אֵינּוּ פֶּהֵן וּמִשְׁקֶר יַחוּשׁ הַמְלוֹה לְעֵצְמוֹ וְלֹא יִקַּח שֶׁטָר פִּסּוּל. וּמִמִּילָא אִין לְחוּשׁ שֶׁהַלוֹה מְשַׁנֵּה וּפְשׁוּט וְגַם הַג' הַנ"ל בִּיטֵל דְעֵתּוֹ אִם לֹא יִסְפִּים הַג' מֵהַרְע"א וְלֹא הִסְפִּים.

וּבִפְרָט שֶׁלֹּא הַזְפִּיר כָּלֵל הַחִלּוּקִים דְשִׁנֵּי וְשִׁנֵּי לְדִידִן שֶׁאִין כ' מְקוֹם דִּירָה. וְדֹאֵי דְבִשְׁטָר שֶׁלֹּא נִכְתַּב מְקוֹם דִּירַת הַלוֹה וְכ' פֶּהֵן לֹא יוּכַל לְגִבּוֹת מִמֵּי שֶׁשֶׁמוֹ כֵּן וְאֵינּוּ פֶּהֵן: הַנְלַע"ד פֶּתְבִּתִּי הַק' יִצְחָק מֵאִיר.

סִימָן לַג ב"ה יוֹם ב' מְקַץ תְּרַה"ל פֶּה וּוּאֲרָשָׁא. לְכַבּוֹד אֶהוּבֵי דִידֵי הֶרֶב הַחֲרִיף וּבְקֵי פ"ה ע"ה חֲכָם וְשֶׁלֶם מו' מְנַחֵם זָאב נ"י אַבְד"ק קַאצְק: ע"ד הַגֵּט שֶׁנִּכְתַּב שְׁמָה פִּיגּוֹ כַמ"ש בַב"ש הֵגֵם כִּי לֹא רְצִיתִי לְהַכְנִיס א"ע בְּזָה.

אוּלָם לְהַפְצֵרַת רו"מ עֵינֵינִתִּי וְרֵאִיתִי דְבָרֵי גִיסוֹ דִידֵי הֶרֶב הַגָּאוֹן אַבְד"ק טַשְׁעַחְנַאוּוִי נ"י וְאִם כִּי דְבָרֵי חֲבִיבִים לִי מְאוֹד לֹא יִכּוֹלְתִי לְהוֹלְמָם. מַה שֶׁרוּצָה לְתַקְנֵעַ עֵצְמוֹ לְדַבֵּר הַלְכָה לְכַתּוּב לְכַתְחִילָה פִּיגּוֹ וְזֶה לֹא לְבַד נִגְדַּד הַג' מֵהַר"ז בַּס' טוֹב גִּיטִין.

רַק גַּם נִגְדַּד הַג' בְּעַל מֵאִיר נְתִיבִים וְנִגְדַּד הַג' אַב"ד דְלְכוּב בַּס' יִשׁוּעוֹת יַעֲקֹב שֶׁכּוֹלָם פֶּתְבוּ שֶׁהוּא הוֹרְאֶה שֶׁל טְעוּת. וְגַם הוּא נִגְדַּד הַחוּשׁ מ"ש שֵׁם זֶה מְכַל הַשְּׁמוֹת שֶׁל לַע"ז שֶׁמְבִנְאוֹר בַּש"ע וְרַמ"א סִי' כַכ"ט שֶׁהֵן בְּאֵלֶף בְּסוּף בִּינְלָא פְרִינְדָא וְכַדוּמָה וְאִם שֵׁם פִּיגָא נִגְזַר מְלִשׁוֹן תְּאֵנָה כַמ"ש רו"מ ג"כ הוּא בְּאֵלֶף בְּסוּף פְּמוֹ פְרִינְדָא מִן שְׁמֻחָה פְּמִבְנְאוֹר בְּפִסְקֵי מֵהַר"א סִי' קַמ"ב דְבַלְשׁוֹן אֲשֶׁכְּנִז צַח בְּכָל פִּינְצָא בְּאֵלוֹ בְּאֵלֶף בְּסוּף פְּמוֹ הוּיִז בֵּית נִכְתַּב הוּיִזָא אִינְא אֲוִלְמָא ע"ש וְמַה שֶׁהִבִּיא מִשֵׁם הִירֶשׁ הִירֶץ שְׁכּוֹתְבִין בִּי אַף שֶׁנִּקְרָא פְּמוֹ סְגוּל אֵינּוּ דְמִיּוֹן כָּלֵל שֵׁם מֵאַחַר שֶׁכָּל הַנִּקְרָאִים הִירֶשׁ חוֹתְמִין בִּי"ד.

וְגַם עֵתָה בְּכַמָּה מְדִינּוֹת בְּלִיטָא וְכֹה"ג דוֹחֲקִים הַיּוֹד וְקוֹרְאִים הִירֶשׁ בְּחִירִיק וּמְזָה בְּאֵ שְׁחוֹתְמִין בִּי"ד. מִמִּילָא נִיפְרָ לְכָל שְׁמֵי שֶׁפֶתְבוּ הִירֶשׁ בִּי"ד הוּא אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא הִירֶשׁ בְּסְגוּל.

וְכֵן בְּשֵׁם פִּיגָא שְׁכּוֹלָן נִקְרָאִין כֵּן וְחוֹתְמִין כֵּן בְּאֵלֶף וּבְשֶׁבִיל שֶׁנִּמְצָא בַב"ש. שֵׁם פִּיגּוֹ. יַדַע הַקּוֹרָא שֶׁזֶה הִיא אִין לוֹ שַׁחַר הֵלֵא יוֹתֵר הֵם יְדוּעִים דְבָרֵי הַש"ע שֶׁשְׁמוֹת נְשִׁים כְּאֵלוֹ הֵן בְּאֵלֶף בְּסוּף וְכַמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין וַיֹּאמֶר הַקּוֹרָא שֶׁבְּנוֹדָאֵי אֵינָה זֶה וְכַמ"ש בְּעֵצְמוֹ אוֹת ג' גִּינְצָלָא מְסַתְמָא בְּאֵלֶף אִם לֹא שֶׁדוֹחֲקִין הַחִירֶק כ' בִּי"ד בְּסוּף וְכַבֵּר פֶּתֶב רַמ"א סִי' כַכ"ט סִי' ל"ד שֶׁאִין לְהַקְפִּיד בְּזָה אִיף נִמְצָאוּ הַשְּׁמוֹת פֶּתְבוּבִין כִּי כָּל אֶחָד כָּתַב לְפִי מְדִינָתוֹ.

וְאִין זֶה נִגְדַּד הַב"ש כָּלֵל דְאֶפְשָׁר אֲזֵ הָיוּ מְדַגִּישִׁין וְקוֹרִין בְּחוּלָם אוֹ שׁוֹרֵק וְכַמוֹ שֶׁהִבִּיא בַט"ג מֵהַר"מ חֲרִיף עַל שֵׁם גְּאֵלְדָא שֶׁנִּגְזַר מְזָהֵב שְׁבַדוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים הִי נִקְרָא זֶהֵב גּוֹלְדַּד הִי פּוֹתְבִין גּוֹלְדָא וְעֵתָה שֶׁנִּקְרָא גְּאֵלְדַּד פּוֹתְבִין גְּאֵלְדָא.

וּפְסָק דָּאָם פְּתַב גּוֹלְדָא אָם נִיסְתָּ תַצָּא ע"ש וּכ"כ הַב"ש לְכַתּוּב בְּפוֹלִין גְּאֹלְדָא ע"ש. או
שֶׁהַב"ש הֶעֱתִיק שְׁמוֹת סְפָרְדִים שֵׁשׁ נִקְרְאוּ כֵן וְאֶפְשָׁר הֵפ' בְּדַגְשׁ.

וּבַעֲהַמ"ח ג"ת הִי שְׁמוֹ ר' עֲזַרְיָה פִיגוֹ. וְיִגִּיד עֲלָיו רִיעוּ שְׁאָר הַשְּׁמוֹת שֶׁם פִּיגוֹ פִּיגוֹ
פְּרָאנְקִי כו' שֶׁפְּנֻלָם שְׁמוֹת סְפָרְדִי וּמָה שֶׁלֹּא הִזְכִּיר שֶׁם פִּיגָא שֶׁבְּמִדְיָנְתֵינוּ אוֹלִי לֹא הִי
נִקְרָאִים אֲזַ בְּשֵׁם זֶה.

וְהֵלֵא בַס"ג שֶׁל רַש"ל וְלִבּוּשׁ וּנ"ש לֹא נִזְכָּר ג"כ. וְגַם שֶׁם פִּיגוֹ וּפִיגָו וְכו' לֹא הִזְכִּירוּ
כָּלֵל.

וְהֵם הָיוּ בְּמִדְיָנְתֵינוּ. גַּם מִזֶּה רָאִיָה שֶׁהָיוּ שְׁמוֹת סְפָרְדִים.

וְכִי אֵין חֲסָרִים כְּמָה שְׁמוֹת בַּב"ש הֶרְגִילִים עִתָּה. שֶׁם פֶּסַח הֶרְגִיל לֹא הִזְכִּיר וְכַדוּמָה
הֶרְבֵּה וְכִי יֵשׁ לְבָנוֹת יְסוּד עַל זֶה לְהַכְחִישׁ הַמְּוֹרָגָשׁ בְּפִי כָּל וְלוֹמַר שֶׁעִיקַר הַנְּחֻתוֹ בְּנִי"ו
וְאִם אֵם הִי נּוֹדַע לָנוּ כֵן שֶׁעִיקַר הַנְּחֻתוֹ בְּנִי"ו.

ג"כ יֵשׁ לְכַתּוּב בְּאֶלְף מֵאָחַר שֶׁנִּשְׁתַּקַּע וְהוּא שֶׁם לַעֲזוֹ וְאֵין קוֹרְאִין וְלֹא חוֹתְמִין כֵּן כְּמוֹ
בְּשֵׁם גְּאֹלְדָא הַנ"ל. וְכַמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ מֵהַרִי"ט מֵהָא דְתַלְתָּ דְאִישְׁתַּנִּי בְּכָל בּוֹרְסִיף נ"מ לְגִיטִי
וְשֵׁים ע"ש וּבְנוֹדָאֵי שֶׁכָּל מְסַדֵּר גִּיטִין כּוֹתְבִין בְּאֶלְף בְּסוּף וְכו' רָאוּי: אִיךָ לַעֲנִין דִּיעֲבַד שְׁכ'
הַג' מֵהַר"ז שֶׁפְּסוּל וְגִיסוֹ הֶרֶב שֶׁיִּחַז' כ' לֹא מִיְבַעֲיָא לְשִׁטַּת מֵהַרִיב"ל אֵין פְּסוּל כָּלֵל
בְּשִׁינוּי הִיכָא דְלִיכָא ב' שְׁמוֹת כְּמוֹ בְּגֶרְשׁוֹן גְּרֵשֶׁם עכ"ל וְלֹא יִדְעַתִּי לְמָה פְּשִׁיטָא לִיהָ הָא
מְבֻנָּאָר בְּמֵהַרִיב"ל ח"א ס' כ"א בְּשֵׁם מִתְתַּיָא שְׁכ' בְּאֶלְף בְּסוּף וְהִבִּיא דְבָרֵי ת"ה הַנ"ל
דְּכ' דְּגֶרְשׁוֹן גְּרֵשֶׁם ל"ד לִיצְחָק חֲקִנָן דְּלֹא שִׁינָה לַעֲשׂוֹת גְּרֵשׁוֹן כִּינּוּי לְגֶרְשׁוֹם כִּינּוּן דֵּהֵאֵי
שֶׁם כְּתוּב וְהֵאֵי שֶׁם כְּתוּב.

וְדִיִּיק מֵהַרִיב"ל הָא קָמֵן כִּי אֵלוּ לֹא נִמְצָא בְּתוֹרָה רַק שֶׁם גְּרֵשׁוֹם לְכַד וְהִי כְּתוּב בְּגִט
גְּרֵשׁוֹן הִינּוּ אוֹמְרִים כִּי גְרֵשׁוֹן כִּינּוּי לְגֶרְשׁוֹם אִיךָ שֵׁשׁ שִׁינוּי הַמְּוֹרָגָשׁ וּכ"ש בַּנ"ד שְׁאוֹת
ה' וְא' הֵם מְאוֹתִיוֹת הַנּוֹחַ וְהַנְּעֻלָם וְאֵין הִיכִירָא בְּמִבְטָא מִתְתַּיָא בַּה' וּבִין מִתְתַּיָא בַּא' דְּפְשִׁיטָא
כִּינּוּן שֶׁלֹּא נִכְתְּבוּ בְּתוֹרָה ב' הַשְּׁמוֹת דְּאֵין לְפִסּוּל זֶה הִגֵּט בְּדִיעֲבַד וְאִיךָ לְכַתְּחִילָה אִם יִהְיֶה
שְׁעַת הַדְּחַק שֶׁהַבַּעַל בְּאֶרְץ רְחוֹקָה עכ"ל.

וְכַנּוּנָתוֹ פְּשׁוּטָה כַּמ"ש ת"ה דְּחֻשְׁבִּינָן שֶׁם הַכְּתוּב בְּתוֹרָה לְשֵׁם הַקּוֹדֵשׁ וְשֶׁם גְּרֵשׁוֹן אֵלוּ
לֹא הִי כְּתוּב הָיוּ חֻשְׁבִּינָן לִיהָ כִּינּוּי וְרַק מְטַעַם דְּשִׁנְיָהֶם כְּתוּבִין לֹא חֻשְׁבִּינָן אִ"כ גַּם
בְּשֵׁם מִתְתַּיָא דְּמַצִּינוּ כ' רַק בַּה' וּבְאֶלְף אֵינוֹ כ' בְּשׁוֹם מְקוֹם חֻשְׁבִּינָן לְשֵׁם מִתְתַּיָא בַּה'
שֶׁהוּא שֶׁם הַקּוֹדֵשׁ כַּנ"ל: אֲבָל בְּשִׁנְיָהֶם שְׁמוֹת לַע"ז כְּמוֹ פִּיגָא וּפִיגוֹ אִיךָ שִׁינָה שְׁזָה כִּינּוּי
לְזֶה כְּמוֹ בְּשִׁנְיָהֶם כְּתוּבִים שֶׁאֵין א' כִּינּוּי לְשִׁנְיָן כֵּן בְּשִׁנְיָהֶם אֵינָם כְּתוּבִין.

וּמ"ש הַב"ש הִיכָא דְלִיכָא שְׁתֵּי שְׁמוֹת הִינּוּ שֶׁאֵין שְׁנֵיָהֶם כְּתוּבִים רַק א' מִמִּילָא הָיוּ הַשְּׁנֵי
כִּינּוּי. אֲבָל לֹא בְּשִׁנְיָהֶם אֵינָם כְּתוּבִין.

וְזֶה פְּשׁוּט לְמַעֲיִין בְּמֵהַרִיב"ל וּב"ש בְּשֵׁם מִתְתַּיָא ע"ש. וְהַרִי מֵהַרִיב"ל עֲצָמוֹ ח"א ס' כ"ט
בְּשֵׁם גְּוֹנִי בְּלֹא י' וְכַתְּבֵי גְּוֹנִי ב' כְּתַב קְרוּב אֲנִי לוֹמַר דְּאֶפִּילוּ נִיסְתָּ תַצָּא וְלֹא ס"ל שִׁינְיָה
גְּוֹנִי כִינּוּי לְגְּוֹנִי כַּמ"ש הֶרֶב נ"י.

וכן ח"ג סי' ט' פאלומבא שחיקסר הא' אחר הפ' שהוא במקום נקודת הפתח ורצה ג"כ להחמיר ומסיק להכשיר משום דגם בלי ניקוד ע"כ לקרותו בא' מה' נקודות והביא הרשד"ם שאם כ' טנס במקום טונס פסול ומחלקים דהא' שבמקום פתח דרף לחסר לפעמים משא"כ ו' שבמקום נקודה אין דרף לחסר: ונהגם שהגט פשוט ה"ה סבור ג"כ במהריב"ל דליכא ב' שמות היינו שאין פאן ב' שמות והקשה עליו מהא דנפאטא ותפאטא שהוכיח ראיה דאף שינוי בטעות פסול ע"ש אכל באמת פשוט במהריב"ל כמ"ש שמוכח פן בכמה דוכתי בדבריו: ומ"ש עוד הרב נ"י ואפילו לב"ש דמחמיר היינו דוקא היכא שיש שינוי ידוע שלא נכתב בגט כפי חתימתו אכל כ"ז שאינו מבותר השינוי פשוט עכ"פ כדיעבד אפילו השינוי ניכר קצת במבטא כמו בשם יהודא שכ' אלה באמצע התיבה אף שרחוק לתלות חתימתו בטעות עכ"ל.

ולא ידעתי מה הלא דברי ב"ש סובבים רק ע"ז בשביל דשם יהודא כ' בתורה ויאודה אינו פתוב הוי יאודה כינוי לשם יהודא הכתוב ואף שהוא שינוי קצת הוי כיצחק תמין. וגם בזה הא פאות ו' כ' מיהו אם חתם באלה אחר הי' וכ' בגט בלא אלה י"ל דהוי שינוי השם שיש שינוי במבטא ע"ש גם שאינו ניכר כ"כ: גם מ"ש שהברה שבסוף התיבה אינו ניכר כ"כ אם נוטה לקמץ או חוריק או סגול ומלאפום כו' נאותיות אהו"י הם מאותיות המתחלפים עכ"ל.

ג"כ אינו מוכן כלל. וכי דנין על חילוף האות ו' שבמקום א' הלא דנין על הגימול שנקראת בחולם או מלאפום ואין ענין אותיות מתחלפות לכאן.

שזה שינוי המורגש. ומ"ש שאינו ניכר אינו פן שנודאי ניכר שאין בחולם או מלאפום. ומהרח"ש בתשובה סי' ג' בא' שהי' שמו וכינויו שלמה טראנטו וכתב שלמה טראנטה פיון שפינוי נקרא בחולם וחסר כ' אפילו ניסת תצא. ומהרי"ט שמכשיר פתב הטעם שהשינוי בא מחמת לשון ערב שכל מלה שהוא בחולם פותבין ה' בסוף במקום ו' כמו בכ' לגפן עירה כו' סוטה.

הובא בס' ג"פ סי' קכ"ה ס"ק פ"ב. וגם בכה"ג שניכר במקום הפתיחה כ' הג"פ דע"כ לא הכשיר מהרי"ט רק בכינוי שם אב אכל לא בשמם פמבואר בשם אריגי'.

וכן מסיק בס' ג"פ סי' קכ"ח ס"ק ג' דחסרון אלה במקום פתח לא קפדי אכל ו' י' בלשון לעז קפדי ביה והוא ג"כ ממהריב"ל עיין שם וכן במרדכי פ' המגרש בשם ריצב"א בורייש ובאוריית' שמכשיר רק משום שפא מארץ הגר וידוע ששם פותבין פן והביאו ר"מ בתשובה על ליפאנטו וכ' ליפאנט נחסר הו' לניקוד שפסול ע"ש.

ודייק ממרדכי הנ"ל שא' אין הברתה ניכרת כלל ואינו שינוי המורגש גם לא היתה עיר אחרת נקראת בשם בוריש ואעפ"כ ה"ה פוסלו משום שינה שם עירו כו' ואפילו שפא מארץ הגר לא סמך על דעתו עד יבאו דברי רשב"א כו' ק"ו בנידן דידן כו' ע"ש וכן תאנים במקום טנס פסול רא"מ בשביל תוספות ו' שיקרא בחוריק ע"ש במקום פתח כו': וכן משמע להדיא לשון הרמ"א בש"ע סי' קכ"ט סי' ל"ד על שמות הנשים שבלשה"ק בה' לבסוף ובלעז באלה בסוף כ' מיהו אם שינה וכ' ה' במקום א' פשוט ע"ש מוכח דוקא ה' במקום א' שאין שום חילוק והרגש בין א' בסוף ובין ה'.

דְּהָא הַנּוֹצְרִיכוֹ לְרֵאָיָה מַר' אֲדָא בְּרַ אֶהֱבָה וְע"כ שֶׁא"א לְהִבְחִין. מִשָּׂא"כ ו' או' י' בְּסוּף שְׁנֵיפָר הָוֵי שְׁיֻנּוֹי מִמֶּשׁ אֶפְיָלוֹ דִּיעֵבַד.

וּמֵהִתְיַמָּה שְׁלֵא הַזְכִּיר הָרַב נ"י דְּבָרֵי רַמ"א כְּלָל וְגַם ע"ז ה' בְּמָקוֹם א' כ' הַב"ש ס"ק נ' וְכ"ז אֵינְרֵי אִם א"י אֵיף הִיָּה חוֹתֵם אֲבָל אִם שְׁיֻנָּה מִמָּה שְׁהִיָּה חוֹתֵם י"ל דְּהָוֵי שְׁיֻנּוֹי שְׁמַע ע"ש וְקָאֵי אֲדִיעֵבַד וְכ"ש בְּשְׁיֻנּוֹי זֶה שְׁהוּא שְׁיֻנּוֹי מִמָּה שְׁחוֹתְמִין וּמָה שְׁנִקְרָאת בְּפִי כָּל.

וּמָה שְׁהִבִּיא הָרַב נ"י מִשְׁמַע לִיבְקָא כו' ג"כ א"י הֵלֵא כ' הַב"ש שְׁמַע דְּוִקָא כְּשֶׁא"י שְׁמָה אֲבָל בְּיָדוֹעַ פְּסוּל אֶפְיָלוֹ בְּדִיעֵבַד. וְלֹא נִמְצָא מְקוֹם מִדְּבָרֵי ב"ש לְהִכְשִׁיר כַּה"ג.

רַק אִם יֹאמֵר שְׁאִין זֶה שְׁיֻנּוֹי מִמָּה שְׁקוֹרִין וְזֶה רְחוּק מִן הַדַּעַת. שְׁחוּלָם אוּ מְלֶאפּוּם דְּרָף לְהִדְגִּישׁ שְׁנֵיפָר לְכָל.

וְרַק מ"ש שְׁבַמְדִּינְתֵינוּ שְׁהוּא מְקוֹם הַכְּתִיבָה וְנִתְיַנָּה לֹא נִמְצָא ב' שְׁמוֹת מְוַבְדְּלוֹת בְּשֵׁם פְּיָגָא בֵּין קָמִץ וּמְלֶאפּוּם מִיִּלְתָּא דְּפְשִׁיטָא דְּאֲזִלְיִנּוּ בְּזֶה רַק בְּתַר מְקוֹם כְּתִיבָה וְנִתְיַנָּה וּמָה בְּכַף שְׁנִמְצָא בְּמָקוֹם אַחַר כו'.

דְּבָרֵי הֵן דְּבָרֵי מֵהִרְשָׁד"ם שְׁסוּבְר. דְּאִין שְׁיֻנּוֹי פּוֹסֵל רַק בְּיַשׁ שְׁמַע אַחַר כְּזֶה אֲבָל לֹא בְּטַעוֹת שְׁאִין נִמְצָא שְׁמַע כְּזֶה וְנִיפָר שְׁהוּא טַעוֹת ע"ש.

וְקָשָׁה לְסַמְנָה ע"ז שְׁמַבְנָאָר בְּרַא"מ לְהִיפּוֹף מִדְּבָרֵי רַש"י גִּיטִין ס"ג בְּהָא דְּנִפְאָתָה שְׁפִי כָּף שְׁמָה וְעַל תְּפֶאֶת טַעוֹ ע"ש. וְכֵן בְּשָׂאָר הַפּוֹסְקִים לֹא סְמָכוּ עֲלֵי בְּזֶה כְּלָל וְאִין לּוֹמֵר דְּבַר כְּזֶה בְּנִירָאִי.

דְּהָא אִף לְמ"ד אִין חוֹשְׁשִׁין לְשְׁנֵי שְׁוִירֵי בֵּינּוּ דְּזֶה יָדוּעַ וְאִין לְסַפֵּק בְּשְׁוִירֵי אַחֲרַת שְׁמָא יֵשׁ הֵינּוּ שְׁאִין שְׁיֻנּוֹי. אֲבָל כְּשֵׁיִשׁ שְׁיֻנּוֹי וְאִשָּׁה זֶה מְוַחֲזָקַת פְּיָגָא בֹּא' וְכִשְׁכֶּתֵב בּו' מוֹכִיחַ שְׁוֹדָאִי אַחֲרַת הִיא אִף שְׁלֵא נוֹדַע לוֹ וְלָמָּה יִתְלָה בְּטַעוֹת.

וּבְפֶרֶט לְדִין שְׁאִין כּוֹתְבִין מְקוֹם הַדִּירָה אֶפְשָׁר גַּם רַשְׁד"ם מוֹדָה דְּזֶה רֵאִי דְּאִשָּׁה מְמָקוֹם אַחַר נִתְגַּרְשָׁה. כָּאֵן וְכ' שְׁמָה כְּמוֹ שְׁנִקְרָאת שְׁמַע: וְיִמְחַוֵּל רו"מ לְשִׁלּוֹחַ הַדְּבָרִים אֶל כְּבוֹד גִּיסוֹ דִּידֵי הָרַב הַגָּאוֹן נ"י אִם יַעֲמוּד עַל דַּעַתוֹ וְיִכְתּוּב דְּבָרִים שְׁל טַעַם הַנְּגִי מוֹכֵן לְהוֹדוֹת עַל הָאָמַת כִּי חִפְצָתִי צְדָקוֹ.

הַנְּרָאָה לְע"ד כְּתִבְתִּי. הֵק' יִצְחָק מְאִיר בְּהָרַב מוֹר"י ז"ל: מֵהִרְח"ש וּמֵהִרִיב"ל ג"כ לֹא ס"ל הָא דְּמֵהִרְשָׁד"ם דְּהָא אֶפְיָלוֹ בְּזִמְנָן כְּשֶׁדִּילְג פֶּרֶט הָאֲמָצְעֵי ג' מֵאוֹת פֶּסֶק בְּש"ע ס' קכ"ז דְּפְסוּל אִף שְׁנֵיפָר לְכָל שְׁהוּא טַעוֹת וְלֹא שְׁיִיכֵי הַחֲשָׁשׁוֹת מְכַש"כ בְּשְׁמַע דְּמכ"מ נִיפָר לְהַקְוָרָא שְׁאִין שְׁמַע זֶה אִשָּׁה זֶה וְכִי יִדְקַדֵּק אִם נִקְרָאת אַחֲרַת כֵּן אוּ לֹא.

וְהָרֵי אֶפְיָלוֹ בְּשִׁטְר ב"ב קס"ו יִלְמּוּד תַּחְתּוֹן מְעַלְיוֹן כְּגוֹן חֲנָן וְחֲנִנִי וְכַתְּבֵי הַשְּׁ"ף ס' מ"ב לִיִּישׁב תְּמִיהַת הַת"ח הָרֵי חֲנָן בְּנוֹן פְּשׁוּטָה וְחֲנִנִי בְּנוֹן כְּפּוּפָה וְכ' דְּמִיִּרֵי שְׁכ' חֲנָן וְאֵעֵפ"כ ס"ד דְּהָוֵי כַּב' אוֹתִיּוֹת וְאִין לְמַדִּין וְקמ"ל דְּלְמַדִּין כו' וּמוֹכַח דְּאֶפְיָלוֹ שְׁכ' חֲנָן בְּנוֹן כְּפּוּפָה בְּסוּף שְׁוֹדָאִי אִינוּ שְׁמַע אַחַר מ"מ כְּשֶׁר רַק מְשׁוּם דְּיִלְמּוּד מְעַלְיוֹן אֲבָל אִם גַּם בְּעַלְיוֹן כְּתוּב כֵּן לֹא הָוֵי חֲנִנִי גּוֹבָה בּוֹ: וְהַגַּם שְׁיֵשׁ לְדַחוֹת קֶצֶת.

מ"מ לענ"ד אין פשוט להכשיר דיעבד ואין לדחות דברי הג' מהר"ז פלאחר יד ואם אפשר להשיג גט אחר ראוי לעשות: סימן לד ב"ה יום א' תשא תר"ה לפ"ק לכבוד אהו' הרב הקריף ובקי המןפ'ל' מוה' מנחם זאב הפהו נ"י: הגיעני מכתב ארוך דברים של הכל.

על מה שפתב מקל השמות פאלו. השמיט מלשונו פאלו ומקשה שאינו פלל מ"ש בש"ע על פל השמות ומביא שם ונאפי ללא ענין.

וכי יכחיש שקריאת שם פיגא בסוף פקריאת שם בינא ופרידא. גם על מ"ש ששם ספרדי הוא מקשה שגם שם פלל הזה וכי אינו יודע שקשמדגישין בסוף בחולם או מלאפום ודאי שפותרין כו' בסוף.

ונה הי' הפוננה אוילי שם ספרדי שמדגישין שם שם זה ורו"מ עושה עצמו פמסתפק ונבוך שיהברת שם פיגא נוטה בסוף למלאפום ומתעקש להעמיד דבריו נגד הידוע לתינוקות. ואיך אפשר לכתוב אליו דברי טעם וסברא התלוי בבינת הלב למודנה על האמת.

והנה הרבנים בעל מאיר נתיבים והג' מהר"ז ו"ל והג' אב"ד לבוב הי' במדינתנו בעניירות הגדולות שבמדינה. ומסדרי גיטין.

ורו"מ רוצה להכחיש פולם בדבר הידוע. ומביא משם יוסל הושקי שאינו ענין פלל שנגזרים משם יוסף הושע שפתובים בו.

אבל שם פיגא שידוע לכל קריאת שם זה פכל השמות הנכתבים באלף בסוף. ובשבייל שנמצא בב"ש שם פיגו בו' נולד מזה שפוננת הב"ש על הנשים שנקראים פיגא בזמנינו ולהוכיח שהנחת השם הי' בו' ולשנות ממה שנקרא זה אינו עולה על שכל בר דעת: ומה שכופל ומשלש שרק משום לעז ועתה קורעין הגט.

פמה לא חלי ולא מרגיש לכתוב בשנינוי שמה רק משום לעז. ואין מהצורך להאריך בזה פבר פתבתי לו שעל דיעבד איני לא מספים כשאינו שעת הדחק גמור ולא מערער פשימצא גדולים המתירין.

ועיקר פנונתי הי' שיקתוב לגיסו לט (שו"ת) הגאון נ"י שכ' משמו לכתוב לכתחלה פיגו נגד הגדולים הנ"ל והוא גדול וצדיק ואו"נ והוא ענין חמור מאוד מצאתי א"ע מחניב בדבר להודיעו ואם יעמוד על דעתו יעשה כמו שירצה.

דברי ידידו הק' יצחק מאיר בהרב מור"י ו"ל סימן לה שאלה שם המגרש וואלף וכן נקרא פפי פל. רק שאומר ששמו מנלי וואלף וכן פתוב בהמענטריקעס אולם פל העולם אין יודעים מזה ולקריאת התורה נקרא לפעמים מנחם זאב ולפעמים שאין השמש יודע קורהו בשם זאב בלבד: תשובה אודות הגט הנה גם בנשתקע שם א' כ' ב"י לספק והב"ש ס"ק ל"ז הכריע לכתוב רק שם הב': הגם דעיקר ראייתם מרש"י סוף פרק במה מדליקין פבל פורסיה כו' וצריך לכתוב שם הב'.

תמוה לע"ד מוכח להפוך דאטו קמ"ל שם דעכשיו הא זה ידוע א"כ מה נ"מ שם הקדום בין פו וב"כ יכתוב שם דעכשיו. ומוכח דצריך לכתוב שם הקדום דמתקרי ושאפיר קמ"ל דזה דעכשיו עיקר ודמתקרי פבל כו'.

ומדוניק לשון רש"י וצריף דהני לי למימר דצריף. ולהנ"ל א"ש וצריף כו' ולקף נ"מ
לכתוב דמתקרי על הקדום.

מ"מ י"ל בדותק. ואין לחלוק על הפוס' דנשתקע אין כותבין אבן פאן דספק אם תשיב
נשתקע ע"י זכרון הפאסגן וכו' ואם מגלי הכינוי לא נשתקע גם מנחם לא הוי נשתקע.

א"כ נראה לכתחילה ליתן ב' גיטין א' זאב המכונה וואלף לחוד ושפא נשתקע כו'. וב'
זאב המכונה וואלף דמתקרי מנחם זאב המכונה מגלי וואלף.

ונה תלוי במנהג המקומות בשם משה ליב. ומסתמא עושין בב' גיטין כמ"ש תשו' נוב"י
שלא להגיד כלל משום ס' עד שינגמר נתינה ראשונה שבאופן זה אין מיוחד.

ורו"מ יברר בעיונו כי אין לי פנאי שנה אמתול באתי מדרף. דברי סימן לו שאלה ת"ח
אחד נשא אשה ודר עמה באהבה כדדף ת"ח עשרים שנה ועדיין לא סר מחבתה אף לא
זכה להבנות ממנה ולא היא לו שום נלד ולכן נפשו חשקה לקיים מצות פ"ו ולהעמיד
בנים ת"ח כי הוא ממשפחה גדולה בן גדול הדור ז"ל ולכן ביקש ממני למצוא היתר
לאחר שתשיג גט פטורין ע"י הממשלה כי זוגתו אינו רוצה להפרד ממנו בשום אופן:
תשובה החיים והשלום וכל טוב לכבוד אהובי וי"ס ה"ה הרב הגאון הגדול המפורסם
בוצינא קדישא חסידא פרישא נ"י פ"ה מו' חיים נ"י אבד"ק צאנז.

אחד"ש הטוב קבלתי מכתבו היקר והגם כי אין לי פה ספרים הנצרכים עכ"ז אכתוב
הנראה לע"ד: ע"ד אשר נסתפק רומ"כ אי חדר"ג הוא דאורייתא לחוש מספק ע"פ שו"ת
ספרדים שהביא בספר במי חיי מכנה"ג לענ"ד אין לחוש כלל שמפניך בתשובת מהרי"ל
סי' כ"א אם יספיק להתיר לו נישואין אספים כו' בדרכנו עבדינו עובדא ונהדר שיילינו
וכ"ש בתקנת הגאון רגמ"ה דקיל טפי אבל האשה לא שרינו כו' ורבותיו מ' שלום שכתב
מהרי"ל עליו נגד הטור גברא אגברא וכו' ומהר"א ששתקו לי' ודאי שהספיקו כמ"ש
החכם צבי על תשובה זו עצמה לענין ארוסה ע"ש בסי' קכ"ד והגם דבעל תשו' שב יעקב
עשה סגורין לדבריו החכם צבי בר סמך יותר.

גם י"ל דבכה"ג גם השב יעקב מודה וגם התם דהחמיר מהרי"ל בארוסה שתקו לי'
משא"כ הקא ודאי לא היא שותקין וליתן מכשול והיא כותבין למה מיקל בחדר"ג שהוא
מה"ת ולכן ודאי שהספיקו פנ"ל וכיון דמהרי"ל ורבותיו ס"ל פן הגם שהי' תשובת
הספרדים נגדם אין לחוש כלל שכל בני אשפנו נסמכים על דבריו בפרט דע"כ צ"ל
דאישתמיט לי' לבעל כנה"ג ולתשובות הנ"ל דברי מהרי"ל ורבותיו דאל"ה היא מביאים
עכ"פ דבריו אולם לענ"ד בחדר"ג מב' נשים כ"ע הודים דהוא מדרבנן והפ"י מ"ש שלא
משום דררא דאיסורא אלא משום קטטה לענ"ד פשוט דבשלמה בדבר איסור שניף
לתיקון אבל בדבר הרשות הרי מספקא להו אפילו קיבל על עצמו נידוי ע"ש בב"י יו"ד
סי' של"ד בשם קונדרסים כ"ש ב"ד וגדולי הדור איף שניף שהתקינו על דבר המותר
לעשות והא על מי שפרע פריף הש"ס ב"מ מ"ח האיף לייטינו ומשני דבעי עושה מעשה
עמה וכו' הרי"ף ש"מ דלאו עושה מעשה עמה הוא מדכ' שארית ישאל כו' ע"ש ולקף
ודאי שמקודם תיקון בתורת תקנה משום קטטה ואח"כ התקין על העובר על גזירתו דהני
אפקריתא ומשום חוצפא רשאי וממילא פינו דס' תקנה לקולא אין פאן חרם כלל: והנה

בס' חרם פסק ביו"ד סי' של"ד לקולא ויהש"ף בסי' ר"ח ס"ק י"ד פתב דס"ל נשגוף הנדוי ומה"ת רק דברים שמתקניב המגנדה לנוהג הם דרבנן ע"ש.

אולם לשון הש"ס שנידוי דרבנן נח משמע פהש"ף וכן מלשון הרמ"א בד"מ סי' של"ד שכתב בשם מהר"ם פדוואה בין נידוי ובין חרם דרבנן דלא פדמשמע בתשובת הרשב"א סי' תקצ"א ע"ש משמע ג"כ דלא פהש"ף הנ"ל וכל התשו' שמביא בס' בעי חיי הנ"ל סומכים רק על תשובת הרשב"א הנ"ל ולענ"ד בדברי הרשב"א אין הכרח כ"כ לפרש דבריהם.

ונה' ל' רשב"א שם דע כי זו ספיקא דאורייתא דאסור לעבדן על התקון ד"ת פמו בכל המקומות הרגילו לומר משביעין אנו ויש פאן שבועה גם פי יש ארור בו עם שבועה כו' ע"ש ומשמע דרק פשכותבין פן בהתקנה אז יש בו שבועה והוי ד"ת וז"ש פי בכל וכו' אבל סתם לא והכנה"ג בה' נידוי העתיק דבריו וכתב דפירושו דלא מיבעיא במקומות שכותבין פן דנדאי הוי ד"ת רק אפילו בסתם הוי ד"ת פי ארור יש בו שבועה כו' ע"ש והוא לא העתיק תיבה עם שבועה לכן פירש דקאי אסתם אבל לפי מ"ש בכל ספרי רשב"א עם שבועה נדאי דלא קאי אסתם רק על מ"ש מקודם שמשביעין כו' גם לשון פי לא משמע פפירושו כמ"ש הבעי חיי בעצמו עיין שם ולהנ"ל אין צריכין להגיה בדברי הרשב"א המובאים בב"י סי' רכ"ח דכתב בתרי ותרי כו' דהוי ספיקא דרבנן עיין שם וכ' הכנה"ג שם דט"ס הוא וצ"ל ספיקא דאורייתא כמ"ש בס' ת"ש ותקצ"א ולמ"ש גם בס' תקצ"א אינו סובר פלל דהוא דאורייתא גם מ"ש מסי' ת"ש שם לא פתב פלל דהיא דאורייתא רק דמחמירין גם שם רק הפסד ממון אבל לא דיהי' ספק דאורייתא ומינושבין ג"כ דברי מהר"ם פאדנוי שכתב דהרמב"ן בתשו' מי' רס"ג סובר דהוא דרבנן ודחה הכנה"ג דבריו דהרי תשובת הרמב"ן הם מהרשב"א והרשב"א עצמו פתב בס' תקצ"א דהוא דאורייתא ולמ"ש מינושב דאדרבה משם מוכח דהפי' כמ"ש פנ"ל.

אמנם קשה להקל נגד הש"ף ו"ל בחרם אבל בחרד"ג עכ"פ לענ"ד פנ"ל ונהרי גם הרמ"א ו"ל בד"מ אה"ע סי' א' הביא ג"כ לשון הנ"ל הפתוב במהרי"ל דהמיקל לא הפסיד כו' שלא גזר משום חשש איסור דאורייתא אלא תקנה בעלמא ובשל סופרים הלך אחר המיקל וכ"ש בתקנה בעלמא ע"ש ומורה ממש פנ"ל: ויעיין רי"מ בתשובת שער אפרים סי' קי"ג מ"ש שאין לתשובת הספרדים נגד הכרעת רמ"א לענין החרם של מיאון ע"ש בפרט בזה שאותן הת' עצמם מבי"ט ורשד"ם כ' להתיר דבמקום מצוה לא תיקן רגמ"ה והנה רשד"ם הוכיח דלא פשטה תקנת ר"ג ומנהגו לכתוב שבועה בכתובה שלא ישא ע"א ע"ש ודחה דצנרף הנשבעה על שהם י"ש דלא תיקן ר"ג וא"כ ממ"נ או דלא תיקן בשעה י"ש או דלא נתפשטה התקנה ויכולין להתיר כמ"ש תוספ' גיטין והובא במ"א סי' תר"צ ולומר שלא תיקן רק לבני אשכנז לא משמע כו' פלל: והנה בשעה י שנים ואין לו פלל דעת רוב הפוס' וכמעט כולם דלא גזר ר"ג דדברי מהר"ם מינץ בתשוב' שהפוננה במקום פ"ו ויבום ושהיא גדולה ושאר דבריו שם הי' תמוהים מאוד תמיד בעיני עד שראיתי ב"י בתשו' סי' י"ד שדחה פל דבריו ומאחר שמפני' בתשו' מזרחי הי' מודה גם.

הר"י מינץ ע"ש. וגם אם ב"י הי' שקול ג"כ הלקה כבתראי כ"ש מרן ב"י שכל ישראל נשענים על הוראותיו כ"ש שדברי, ברורים בעיני פל מעיין ונהרי הר"מ פאדווי שמחזיק ר"י מינץ כרבו והתנצל שהדפיס גם דבריו ע"ש והרמ"פ כ' בכמה תשו' בנשקה י' שנים מלא גזר ר"ג ולא הזכיר כלל ד' ר"י מינץ והוא פלא ונדאי שדבריו דחויים בעיניו שלא לעשות אף ספק שהרי הדפיס תשו' ר"י מינץ ונדעם רק מה שהדפיס תשו' זו משום כבוד כדאמר ב"ב ק"ל פי מטי פ"ד לא תקרעני' כו' שמה יהי' מי שמיישב דבריו.

או לחוש לפייסה. אבל להלקה לא הביא דבריו ולדחותם מפני הכבוד ולכך פאן שהרמ"א הביא ד' ר"י מינץ וד' ר"מ פאדווי ס"ל כרמ"פ הנ"ל דמ"ש הח"מ שסיים הרמ"פ מוטב כו' המעיין שם יראה שרק זה שלא הי' חפץ במצוה כלל ע"ש אבל נידן הדין כ' בכמה מקומות ח' י"ג י"ד דהגם דס"ל דנ"י יבמות ס"ד חולק על הריטב"א כ' שבטלה דעתו נגד הריטב"א ורבני צרפת והסוברים כר"י מינץ דמצנת יבום עדיף מפ"ו הקמירו ע"י שמצינו שחשו הפו' גם במקום יבום אבל למה שהכריע ב"י בתשו' הנ"ל דמצנת פ"ו עדיף אין שום ראיה לא מהפוס' לחוש בנשקה י' שנים ובדברי הנ"ל לענ"ד האמת כרו"מ (דמ"ש הנ"י דבמקום שנוהגין חדר"ג אסור להוציא קאי אמה שהביא מקודם פלוגתא בין הרשב"א וי"מ היכא שלא ילדה זכר ונקבה אי כופין ע"ש ונאהא כ' דמצד חדר"ג בכה"ג אסור להוציא אבל באין לו שום נלד גם הנ"י מודה) וגם אני פירשתי פן וטעם החילוק בין לא הי' לו כלל ובין יש לו א' דע"כ מה שאמרה תורה פ"ו הוא על הס' או משום דרוב מתעברות ויולדות ולא שייך תלי' במעשה דע"ז ציונה תורה ובלא ילדה י"ש יצתה מהרוב וצריף לישא אחרת מטעם הרוב ואף שיכול להיות שלא יקיים שתלד רק זכרים או נ' דלענן זה ליכא רוב מ"מ הא על זה הספק ציונה התורה פ"ו אבל פשיש לו זכר או נקבה שוב הספק אם יולד מאחרת ז או נ' ספק שקול והא יש מיעוט שיולד גם מזו ולכך אין חיוב ואין כופין א"כ כ' נ"י שפיר דכה"ג אין כופין דכיון דס"ל בלא ילדה כלל כופין ע"כ הא דאין כופין ביש לו א' מטעם שאין חיוב עליו ממילא אחר חדר"ג א"י לגרשה ע"כ.

אבל בלא ילדה כלל מודה הנ"י דאל"ה איך יסתור דבריו תוך כ"ד: שוב ראיתי תשובה ארוכה בס' ושב הפהו מהגאון החסיד מ' צבי הירש ז"ל אב"ד דק"ו פיורדא כ' ג"כ פנ"ל בפ"י ד' נ"ו כמ"ש ר"מ ומתיר בנשקה י"ש רק עכ"ז כ' שירא למעשה מתשו' רש"ל ז"ל.

ולע"ד גם בתשובת רש"ל לא הוזכר כלל שהי' י"ש ונשלא הי' לו נלד כלל. וביש"ש יבמות כ' בנשקה י"ש ע"ש והביא תשו' רגמ"ה בעצמו על נשקה י"ש לגרש בע"כ ע"כ דס"ל גם עתה פנ"ל.

ומ"מ יש"ש דצריף מנן אחר אף אי גזר לזמן בפי' חולק עליו רמ"א בד"מ וכו' בתוספות ביצה דא"צ ע"ש: עוד נראה לע"ד מאחר דכ' שגדולי צרפת הסכימו לגזירת ר"ג והריטב"א העיד בשם רבני צרפת דבנשקה י"ש ובמקום מצוה לא גזר א"כ אף האמת כשאר פ' שגזר עכ"פ ונדאי דלא פשטה תקנתו על במקום מצוה מאחר שלא ידעו פנ"ל וא"כ עכ"פ יש להתיר אף בשאר ב"ד ונראה שזה טעם הס"ח להתיר ליכם הנשוי חרד"ג לענן שיהי' חליצה כשירה פנ"ל.

ובלשון רמ"א לע"ד מאחר שכ' בד"מ אחר ר"י מינץ ד' רמ"פ וכ' בְּהִכִּי דְאֶחָר אֶלֶף ה' אינו אלא מנהג ויהי' א"כ למה נאמר בש"ע פי' אחר אדרבא נראה בעליל מדלא כ' ה'. אמנם יש חולקין אחר ד' ש"ע שכ' ולא החרים אלא ע"ס אֶלֶף ה' רק קודם מבואר שדעתו להקל במקום מצוה עכשיו שרק מנהג ותקנה רק סתם דברים שלא יקילו כמ"ש ב"י בתשו' הנ"ל.

גם כ' דיחוי מצוה סתם ולא הזכיר שיהיה דמ"ש רש"ל דא"י טעם חילוק בין אֶלֶף ה' לאח"כ אין פדי בסברא לחלוק על רשפ"א גם י"ל אם ימשוך הגאולה זמן ארוך ג"כ רצה להרבות זרע ישראל שלא יבטלו מפ"ו ומ"ש הראשונים ז"ל על הא דאין פופין הטעם בדין הוא שנגזר ע"ע כו' שהוא תמוה מאוד (מאחר שלא גזרו) וגם אם הי' גזרין הי' על זמן שהי' גזירות שש"מ ר"ל כמ"ש רש"י שהי' מבטלין ממילה אבל לא הי' גזרין על זמן שאין גזירות ומניחים לקיים המצות כמו לענין הצומות דאל"ה יקשה מה שאמרה מרים לעמרם ולכך נראה דכוננתם מאחר דמה שפעשין וכופין הוא מטעם דשליחותי' עבדינו דהדיוטות אנו א"כ פינון שהי' אז גזירת שש"מ ר"ל שהי' בדין שנגזר ע"ע א"כ לא נתנו לנו רשות לכך וא"כ שפיטלו הגזירות אין פאן סמוכין שיתנו לנו רשות וממילא לא שייך זה רק לענין לכך אותו ורוב הפו' כמעט כולם בשעה י"ש להתיר אף זה ע"פ דין.

אבל מ"מ פתבו שלא נשמע ע"ע מי שהתיר גם בשעה ע"ש בשב יעקב וניתן גט בע"כ ע"ת שכ' ר"מ. שאם יסכימו גדולי הדור שמוותר גט בע"כ במקום מצוה יהי' גט וממילא מותר לישא אשה אחרת מטעם ס"ס שפא מותר לישא ב' נשים במקום.

מצוה] קשה להסכים עמו פי' א"א להדר פני גדול ויצא פסק זה לכל השוהה י"ש שייגרש בע"כ על אופן זה. ומפורש בתשו' הר"ן שנה האיסור לגרש בע"כ פשט איסורו בכל ישראל וכל אחד יעשה כדברי ר"מ שייגרש בע"כ ע"ת שיבחר לו איזה מ"צ וישא אשה אחרת.

גם נ"ל אם נחוש ללשון התקנות שגם בדיעבד אינו גט ע"ש בתשו' הר"ן ז"ל א"כ אפשר לומר דדבר שאינו יכול לעשות בלא תנאי רק שהתנאי יהי' גורם שיהי' ביכולת לעשות המעשה אין באפשרי להתנות תנאי וגרע ממעשה שאא"ל עיי"ש.

ועוד יכול להיות דתלוי בביררה פי' אין שייך פאן תנאי מלתא אחריתא ויש לי ע"ז הרבה ראיות) ע"י בסי' ל"ז ד"ה והנה קי"ל ע"ש) ואין פאן מקום להאריך אמנם בכאן יש להוכיח מתקנת ר"ג הנזקן פ' השולח שלא יבטל שלא בפני השליח ופליגי דיעבד ג"כ והא למ"ד משום ח' ממזרות יכול לבטל ע"ת באם לא יודע לה קודם שתנשא שלא יהי' ביטול ואין פאן ח' ממזרות: ואין לומר דבאמת רשאי לבטל ע"ת פנ"ל דהוא נגד משמעות הש"ס וכל הפו' ומוכח עכ"פ דהיכא שתיקנו חכמים ואסרו לא רצו שיועיל תנאי או משום לא פלוג או יהי' מאיזה טעם שיהי' עכ"פ פאן בנידון דידן ג"כ אין להתיר ע"י תנאי.

גם אם דעת ר"מ להתיר ע"י ס"ס בל"ז יש ס"ס שפא הלכה כר' תחליפא דב"ד פופין גם אותו בשעה י"ש ודאי דלא שייך חר"ג פנ"ל ורגמ"ה בעצמו פ' פן הובא בהג"מ כ'

וַיִּשְׁקָה י"ש וְאַח"כּ אִם לֹא יִרְצָה לְגַרְשׁ כְּפִינֵנוּ לִי מִשׁוּם בִּיטוּל פ"ו דכ"כ דְּאָגִיד בָּהּ לֹא יִשְׁיֵג אַחֲרֵיתָא ע"ש אָמַר ר' תַּחְלִיפָא כו' וְנִיהוּ דְּנִימָא דכ' תְּשׁוּבָה זוּ קוֹדֵם שְׁתִּיקוּן אַף שְׁהוּא דוֹחַק מ"מ הָרִי פ' דְּגַם בַּח"ל כּוֹפִין וּמִסְתַּמָּא דְּלֹא תִיקָן בְּזוּה דְּדוֹחַק גְּדוּל לֹאמַר אַף דַּהב"ד כּוֹפִין אוֹתוֹ הוּא דְּוָקָא פְּשֵׁהִיא רוּצָה אָבֵל ע"כ כִּינּוּ דְּלֹא מִיפְקֵדָא אִין לְכוּפָה בְּשִׁבִיל שְׁיִקְיִים הוּא וּמִמִּילָא אָנוּס הוּא בְּתַקְנָתָא דר"ג וְאִין כּוֹפִין דְּנִיהוּ דְּמַצִּינוּ כְּזוּה בְּתַקְנַת וְחַכְמֵי הַש"ס כַּמ"ש תוּס' פ"ק דְּשִׁבְתָּ גַבֵּי הַתִּירוּ לְרִדּוּתָהּ דְּיִהְיֵי אָנוּס כו' וְלֹא יִהְיֵי חֲיִיב כַּנ"ל וְכוּן כּל שָׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה.

אָבֵל אַחַר הַש"ס לֹא מַצִּינוּ כַּה"ג שְׁתִּיקָנוּ לְבַטֵּל מַצְנָה וְיַחֲשִׁב אָנוּס וְהַגַּם שְׁבַהג"מ שָׁם מְקוֹדֵם כ' שַׁצ"ע אַחַר תַּקְנַת ר"ג אִם יִשׁ לְגַרְשׁ בַּע"כ הָרִי סִינִים ג"כ וְהַאֲשֵׁר"י פ' לְגַרְשׁ וְעִינֵן אֶלְפָסִי מִשְׁמַע דְּמִסְכָּים גַּם י"ל דְּמִיָּרִי בְּיֵשׁ לוֹ וְלֹד.

עכ"פ סָפַק הָיוּ וְאֵת"ל שְׁאִין כּוֹפִין שְׁמָא לֹא גִזַּר בְּמִקּוּם מַצְנָה. וְאֵת"נ גִּזַּר שְׁמָא כְּלָה הַזְּמַן כַּב"י וְרַמ"א מְחַשְׁיָבוּ לְעֵינְקָר וְלֹא שָׁם חָד הוּא דַס' א' שְׁמָא הַדִּין דַּב"ד כּוֹפִין יִשׁ נ"מ וְלַע"ד אִם יִסְכָּים רו"מ וְעוֹד מְחַכְמֵי הַדוֹר בְּשִׁקְהָ עֶשֶׂר שָׁנִים וְרוּצָה לְקַיָּים פ"ו שְׁאִין לוֹ כְּלָל בְּנִים לְהַתִּיר ע"י ק' רַבָּנִים וְהַשְׁלֵשֶׁת גִּט וְכַתְּנֻפָה לְיִשְׂא אַחֲרַת הַיִּיטִי מִסְכָּים ג"כ כִּי עַפ"י דִּין רֹב הַפּו' וְכַמְעַט כּוֹלָם מַתִּירִים בְּשִׁקְהָ כַּנ"ל.

וּבַל"ז אִין לְחוּשׁ נִגְדַת הַכְּרַעַת ב"י וְרַמ"א כַּמ"ש ש"א וְשָׁל"ה שְׁהִי ב' דוֹרוֹת אַחֲרֵיהֶם וְהִי בִּינֵיהֶם כְּאֵלוֹ יִצְאָ ב"ק לְפָסוּק כְּרַמ"א עַל אַחַת כְּפָה וְכַמָּה מֵאָז וְעַד עַכְשָׁיו וּפְשִׁט לְשׁוֹנָם בַּסִּי' א' וְסִי' קַנ"ד דְּמִדִּינָא ב"ד כּוֹפִין גַּם אוֹתוֹ בְּשִׁקְהָ י"ש וְדַאי פְּשׁוּט דְּכוּפִין גַּם אוֹתָהּ כַּמ"ש הָרֵא"ש דְּלֹא יָפָה כּוֹחָה מְכוּחוֹ וְאִף דְּהִבִּיא רַמ"א דְּלֹא נִהְגוּ לְכוּף בַּזוּה"ז הֵינּוּ לְכוּף אוֹתוֹ אָבֵל פְּשִׁרוּצָה מִשְׁמַע דְּהִדְרִינוּ לְדִין הַש"ס דְּזוּה דוֹחַק גְּדוּל לֹאמַר דַּאֲף שְׁהִי הַדִּין דְּכוּפִין אוֹתוֹ מִשׁוּם דְּמִיפְקֵדָא אַפ"ו אָבֵל אִם הִיא אֵינָה רְנָצִית אָנוּס הוּא בַּתְּקַנ"ח וְהִיא לֹא מִיפְקֵדָה דְּדוֹחַק לֹאמַר דר"ג תִּיקָן וְיַחֲשִׁיב אָנוּס הַגַּם דְּבַתְּקַנַת חו"ל מַצִּינוּ כֵּן וְהַש"ס דְּבָשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה יִשׁ לָהֶם פַּח וּפ"ק דְּשִׁבְתָּ גַבֵּי הַתִּירוּ לוֹ לְרִדּוּתוֹ כ' תוּס' כֵּן אָבֵל אַחַר הַש"ס אִינוּ וּמ"ש דִּיעָה ב' דְּגַם בְּמִקּוּם מַצְנָה הוּא הֵינּוּ רַק דְּרֵאוּי לְחוּשׁ וּכְשֶׁאֲפָשֶׁר לְפִינְסָה בְּמִמּוֹן מְחֻיָּב אָבֵל כַּשֵּׁא"א מוֹדָה כַּנ"ל: גַּם הַש"ס סִי' קִי"ט חוֹלֵק עַל רַש"ל אֲף לֹא מַצְאֵתִי ג"כ בְּמִהְרָשׁ"ל עַל שִׁקְהָ י"ש וְלֹא יִלְדָה כְּלָל אַדְרַבָּא מִיִּיטִי ת' ר"ג עַל שִׁקְהָ י"ש דְּכוּפִין אוֹתוֹ וְא"כ עַכ"פ לְהַתִּיר ע"י ק' רַבָּנִים כַּנ"ל לַע"ד כְּוֹלָם מוֹדִים כִּי לַע"ד מַה שִׁקְהָמִירוּ הוּא מְחַמַת שְׁחוּשְׁשִׁין אוּלַי נְכַלֵּל בְּתַקְנָתוֹ שְׁצָרִיף ק' רַבָּנִים גַּם בְּשִׁקְהָ י"ש דְּהָא ב"י בַּת' הַנ"ל הַקְּשָׁה עַל הוֹרָאֵת רַא"מ שֵׁא"צ הֵיטֵר כִּי לֹא גִזַּר בְּמִקּוּם מַצְנָה א"כ הָא דַּכ' בְּתַקְנַת הַח' שְׁשָׁם ר"ג שְׁלֹא לְיִשְׂא ב' נָשִׁים אִין לְהַתִּיר רַק בַּק' רַבָּנִים וּבַג' אַרְצוֹת כו' הָא גַּם הֵם לֹא יִתִּירוּ עַד שְׁיִרְאוּ טַעַם מְבוֹרָר לְהַתִּיר וּבְשִׁלְמָא אִי גִזַּר סְתָם הֵינּוּ דְּצָרִיף לְשִׁיר פַּח לְהַתִּיר בְּמִקּוּם מַצְנָה בַּק' רַבָּנִים כַּנ"ל וְיִישָׁב לְהוֹכִיחַ שִׁטְתוֹ דְּעַכְשָׁיו כְּלָה הַזְּמַן ע"כ אִין צָרִיף הֵיטֵר ע"ש וְא"כ לְהַחֲלִיקֵן בְּזוּה עַל הַב"י דְּלֹא כְּלָה הַזְּמַן מִמִּילָא מוֹכַח דְּגַם בְּמִקּוּם מַצְנָה צָרִיף הֵיטֵר ק' רַבָּנִים כַּנ"ל.

וְכוּן נִרְאֵה מַת' מְהַר"ם כו' דְּלִשׁוֹן זֶה דַּק' רַבָּנִים קָאִי עַל מְקוּם מַצְנָה. כַּנ"ל וְהַלְשׁוֹן שְׁיִהְיֵי טַעַם מְבוֹרָר הֵינּוּ שְׁיִרְאוּ אִם אִין הַמְּנִיעָה מַצְדוֹ שְׁלֹא לְשֵׁם מַצְנָה.

כָּלֵל עוֹד נִרְאֶה דְּנֻדָּאֵי לֹא בִּיטָל ר"ג מִצְוֵה רַבָּה כְּזוֹ רַק עכ"פ שְׂיִהְיֶה ע"י ק' רַבָּנִים וְלָכֵן ע"י ק' רַבָּנִים וְדָאֵי מוֹתֵר. וְעוֹד יֵשׁ לְצַרְרָה לְהַקְלֵל דְּמָה שְׂהִתְמַירוּ הוּא רַק מְשׁוּם דְּסוֹבְרִים כר"י מִינְיָן דְּיָבוּם עֲדִיף מִפ"ו וּמְדַרְאוּ דְחָשׂוּ בְּמָקוֹם יָבוּם כ"ש לְמַצּוֹת פ"ו אֲבָל לְפִי מָה שְׂהִכְרִיעַ הָרַב ב"י בַּת' דְּאֲדַרְבָּא יָבוּם קַל מִפ"ו שׁוּב אֵין הוֹכְחָה כָּלֵל וְאוּלַי כְּשִׁתְּרָאָה אֲשַׁתּוּ שְׂיִשְׁיֵג הֵימֵר לִישָׂא אַחֲרֵת קְרוּב הַדְּבָר שְׂתִתְרָצָה לְקַבֵּל גִּט וְלֹא נִצְטַרְהוּ לְחַדֵּשׁ דְּבָר וְזֹאת נִרְאֶה לִי עִפ"י דִּין וְיוֹתֵר טוֹב אִם הוּא ב"ב יִסַּע עִמָּה לֹא"י אוּלַי יִפְקֻד י"י אוֹתָם שְׂמָה לְצִאֵת יְדֵי הַפֶּל דִּישִׁיבַת ח"ל גּוֹרָם כִּי קָשָׁה עָלַי מְאוֹד לְחַדֵּשׁ דְּבָר מָה שְׂלֹא נִשְׁמַע וְלֹא חֲזִינְנָא לְרַבָּנָא קְשִׁישָׂאֵי דְעֵבְדֵי הָכִי וְלֹא שְׂמַעְתִּי כ"א אִישׁ אֶחָד ת"ח שְׂאֲחֵר שְׂשָׂהָה י"ש גִּירָשׁ בַּע"כ וְאָמַר שֶׁהִי עִפ"י ב"ד וְהִיא אַח"כ בְּקִאֲזִינִיץ אֲצֵל אִישׁ אֲלָקִים קְדוֹשׁ הַה"מ זצ"ל וְלֹא רַחֲמוּ כָּלֵל אוּלָם קִטְוֵן הֵייתִי אֲזַ וְאוּלַי הִיא עוֹד דְּבָרִים אֲבָל שְׂיִתִּירוּ ב"ד מְפֻרְסָמִים לְכַתְחִילָה לֹא שְׂמַעְתִּי.

גַּם יָכוֹל לְהִיֹּת לַע"ד מָה שְׂהִסְכִּימוּ בְּנִשְׁתַּטֵּית לְהַתִּיר ע"י ק' רַבָּנִים אֲף שְׂלֹא שְׂהָה י"ש וּבְשָׂהָה וְלֹא קִיָּים פ"ו נִתְיָרָאוּ אֲף שְׂזָה פְּשׁוּט יוֹתֵר ע"פ דִּין אוּלַי הוּא מְעוֹבְדָא בְּנִדְרָשׁ שֶׁה"ש עַל סִפְק גְּגִינָה וְנִשְׁמַחָה שְׂמִפְּוֹרָשׁ שְׂשָׂהָה י"ש וְלֹא יִלְדָה וּמְתַרְצִית מִתְחִילָה אַעפ"כ אַחֵר שְׂלֹא הֵייתָה חִפְצָה לְהַפְרֵד מִמֶּנּוּ נִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם רַשְׁב"י וְלֹא צִיָּוְהוּ לִישָׂא אַחֲרֵת עֲלֵי אוּ לְגִרְשָׁה בַּע"כ שֶׁהִי מוֹתֵר אֲזַ דְּנִרְאֶה כְּשִׁתְּרָצָה בּוֹ כ"כ יָכוֹלָה שְׂתַבָּא ע"י צִעֲרָה לְסַכְּנָה וּמ"ה בְּשׁוּטָה הַתִּירוּ וְלֹא בְּשָׂהָה י"ש בְּפִיקְחַת גַּם הָא בְּזִיוּג א' יֵשׁ אִיסוּר לְגִרְשׁ בַּע"כ: וְגַם נִתְיָשְׁבְתִי דְאֲפָשֵׁר דְּהָא הִרְאִישׁוּנִים ו"ל שְׂהִבִּיאוּ הָא דְבָדִין הוּא שְׂנִגְזוֹר מְפָרְשִׁים דַּע"י שְׂגָדוּלֵי הַדוֹר יִגְזְרוּ כְּנ"ל שַׁע"י הַבִּיטוּל מִמַּצּוֹת לֹא יִשְׂאוּ וְנִמְצָא זָרְעוּ שְׂל א"א כו' וְהָרִי הַש"י נִשְׁבַּע לֹא"א לְהַרְבּוֹת זָרְעוּ מִמִּילָא הִיא הַקַּב"ה מְבַטֵּל הַגְּזִירוֹת מִישְׂרָאֵל וְהִיא כְּטַל גַּם הַגְּזִירָה דְּרַבָּנָא הַנ"ל שְׂבָאָמַת לֹא הִיא רַק בְּעוֹד הַגְּזִירוֹת קִיָּיִם ר"ל עַל יִשְׂרָאֵל אֲף אִיף הִיא רַשָּׁאִים לְבַטֵּל מ"ע בְּיָדִים אֲף שְׂהַפְּוֹנָה לְהַנ"ל ע"כ שְׂיִחְשְׁבוּ בִי אֲנוּסִים מִחֲמַת הַתְּקִנָה דְּבָשֵׁב וּא"ת יֵשׁ פַּח כַּמ"ש תוּס' פ"ק דְּשַׁבַּת דְּחָשׁוּב אֲנוּס מָה שְׂאִינוּ רוֹדָה הַפֶּת כִּינּוֹן דְּחַז"ל אֲסָרוּ עָלֵינוּ וְהִבִּיא רֵאִי דֵהִי רַשָּׁאֵי ר"ג לְגִזְוֹר אֲף שְׂשָׂהָה י"ש שְׂלֹא יִשָּׂא אַחֲרֵת וְלֹא יִגְרָשׁ בַּע"כ וְשׁוּב יֵהִי אֲנוּס וְעִי"ז יִפְקֻד אוֹתָם הַש"י דִּי"ל דְּוָקָא קְוֹדֵם גְּזִירָתוֹ יֵשׁ עוֹנֵשׁ עָלָיו לְמָה אִינוּ נוֹשָׂא אַחֲרֵת עֲלֵי לְקִיָּים פ"ו אֲף דְּאֲגִיד בָּהּ וּמְעוֹנֵשׁ זֶה לֹא זָכָה לְהַבְּנוֹת מִמֶּנָּה אֲבָל כְּשִׁגְזוֹר י"ל דְּלֹא שְׂיָיִף כְּנ"ל דְּאֲנוּס וְהִיא בְּכַח רַגְמ"ה לְעֲשׂוֹת הָאֲנוּס שַׁע"י ז' יְבַטֵּל הָעוֹנֵשׁ מִמֶּנּוּ כְּשִׁאִינָה רַחֲמֵי וְיִפְקֻדוּ וְאִם לֹא יִפְקֻדוּ הוּא סִימָן שְׂגַם מֵאַחֲרֵת לֹא יֵהִי לוֹ.

וּקְצַת מְשַׁמְעוֹת לְשׁוֹן הַפּו' ו"ל דְּדִיבְרוּ בְּשָׂהָה י"ש רַק מִמֶּנּוּ אִם כּוֹפִין אוֹתוֹ אוּ לֹא וְלֹא מִמֶּנָּה גַּם בְּעִנְיָן הַמַּצְנָה אֲפָשֵׁר ד' ר"י מִינְיָן דְּיָבוּם עכ"פ וְדָאֵי מְקִיָּים בְּבִיאָתוֹ וּבְעִידָנָא. מִשָּׂא"כ פ"ו שַׁע"צ הַסִּפְק הוּא וְגַם שְׂהָה י"ש אִינוּ וְדָאֵי וְרו"מ אֲצֵל לְדִידִי וּכְדַעְתּוֹ הִרְחַבָּה יַעֲשֶׂה וְיוֹתֵר טוֹב שְׂיִפְעוּל בְּתַפְּיִלָּתוֹ שְׂיִפְקֻד ד' אוֹתָם כְּעוֹבְדָא דְרַשְׁב"י בְּמִדְרָשׁ הַנ"ל וְהִיא זֶה שְׂלוּם לְרוּמ"כ וְלְכָל הַמְּסוֹתוֹפְפִים כְּחִפְצוֹ וְחַפְצָא או"נ מַחוּ' דו"ש בְּאַהֲבָה: הַק' סִימָן לז' ב"ה טוֹב אֲדָר ב' תְּרִי"ג לַפ"ק לְהַרְבֵּי דַק' סְקַעְרַמְנוּיָטוֹן ע"ד הַמְּזַכָּה גִּט בְּמָקוֹם יָבוּם כו' לֹא הִיא לִי פְּנָאֵי.

ואין דעתי נוחה לפלפל בזה נגד המפורש במשנה וגמרא וכל הפוס' לאיסור ואף אם הי' מפורש ברש"ל להתיר ג"כ לא הי' לי לסמוך מאחר שלא הובא בש"ע אף באמת לא העתיק פראוי שגם ביש"ש מפורש ביבם קטן במקום קרוב שמכרת אותו ספיקא הוי גם דיעבד ממילא אפשר שצריכין העדים לינדע בבירור בשעת זכי' שאינה מפרת דאל"ה הוי מגרש בלא עדים.

גם מ"ש מהרש"ל רפי' בידן' לכתחלה. מד' מהרי"ל ות"ה משמע דספק גמור הוא.

גם החושש מדעת הרי"ף ו"ל דגם בזכות אינה מגורשת עד דמטי לידה פמבואר בפ"ט גם דברי הגאון מלבוב נכונים שאין ללמוד מהש"ס עכ"פ פיון שאז הי' גט ע"ת ועכשיו גט סתם ומ"ש ר"מ דאם עמד חוזר ח"ו יעיין ר"מ בתשובת מ"ב ובט"ז סי' קמ"ה שפל הגדולים הרעישו על מהר"מ ו"ל שרצה לפסוק חזרה מחמת אןמנדא.

וגם שיהי' ערמה בדבר ע"ש. ומ"ש דמשום הזכי' ממילא אם עמד יהי' חוב.

הכל הוא דבל"ז פיון דמס' חולצת שוב ונדאי זכות דלא תתיבם ולמה הוי ספק וע"כ פיון דבלא הגט טוב יותר גוף הגט חוב. ומ"ש בשם הט"ז.

הנה כתב לולי דמסתפינא מחבראי ורו"מ לא מיסתפי גמ כתב שם א"ל כו' דהאינדא דאין נוהגין ביבום כלל פדאיתא בסי' א' בהג"ה והב"ד כופין ומוחין בזה אם בא ליבם דהאינדא כו' א"כ זכות כו' ע"ש.

והיכן מצא הט"ז זה בהג"ה אדרבא מפורש סי' קס"ה להיפוך בהג"ה דאם מתפנין למצנה כו'. וע"כ פנונת הט"ז בינש ליבם אשה דבזה מבואר בהג"ה סימן א' דחר"ג נוהג גם במקום יבום ע"ש.

הרי אין שום א' מהאחרונים שמיקל ביבם קטן ומכירה אותו ואין צריך להאריך פי לע"ד אין שום קולא בזה. הק' יצחק מאיר: ב"ה ח"י אב תרנ"ג לפ"ק: שנית להרב דק' סקערנאוויץ נ"י: ע"ד האשה שזיכו לה גט שפתיבתי לרו"מ ולא הבאתי העתק פי לא חשבת שיהי' מי מרבני זמנינו שיתיר נגד סתימת הגמ' ורי"ף ורמב"ם וטור וש"ע.

ועתה פי שלח לי משני רבנים מפורסמים. ולאשר כ' ר"מ או שאספים לדבריהם או שאבטל דעתי מבלי להגיד או"ה ג"כ יתירה לזאת מוכרח אני להשיב.

הגם דאפשר שאגרוס עוד יותר ניצוח. פאשר ראיתי בתשו' פבוד אחיו ידידי הרב נ"י שכ' על מ"ש לחוש לדברי הרי"ף ורש"י דבזכי לא שרי' עד דמטי לידה וכ' תמה אקרא ושדברי שגגה הן דלא כ' הרי"ף רק בתן ויש להפליא על שפותר בענין חמור פנה ואינו מעיין במפרשי הרי"ף הסמוכים שהר"ן ובעה"מ ורמב"ן מפרשים דברי רי"ף בזכי ומי לא ידע שהרמב"ם מפרש דבריו בתן ואעפ"כ הר"ן ומהרי"ק סי' קמ"א ות"ה סי' רל"ז בשם גדול א' הובא ב"י סי' ק"מ וב"ש ס"ק ה' חוששים בזכי ואם ראה וכותב שדברי שגגה הם זו קשה מהראשונה עכ"ז מחוייב אני לכתוב דעתי: הנה עשו את הטפל עיקר מ"ש לסניף דברי הג' מלבוב ולחוש לדברי הרי"ף ע"ז בנו' סודתם.

ועל גוף הדין כ' הרב מקנטנא פבר העלו שיש לסמוך במקום עיגון על דברי יש"ש וט"ז דהאידידנא שאין מיבמין כו' שגם בזמן התלמוד רובן שונאות יבמיהן רק זימנין דרממא ליה וכ' וכן מבואר להדיא ברמב"ם פ"ט מה' ג' כו' א"י מה רוצה בדברים אלו.

הלא מ"מ מפורש בגמ' דספיקא הוא ותרמב"ם דניק וכו' הרי זה ספק מגורשת שרוב הנשים זכות הוא להן שלא יפלו לפני יבם ולפיכך תהי' ס' מגורשת. ומפורש בדבריו פ"י מה"ג וכו' שאמרנו ספק מגורשת כו' תצא והוא ס' ערוה כו' ולע"ד שהרמב"ם מפרש ד' הגמ' דאמר פיון דסניא ליה א"ד פיון דזימנין דמרחמא ליה ואם הי' הפי' רוב ומיעוט הול"ל או חיישינן למיעוטי.

גם תוס' ד' צ"ד כ' רק דמשמע דשכיח טפי דסניא ליה מדרחמא ליה. וכן משמע שם בתוס' דרבא דאמר ק"ו לאיסור פרת כו' לא ס"ל לחלק ע"ש.

ולכך הי' אפשר לפרש פיון דסניא ליה דהא חזינון פשנודע לה מהזכי' מתרצית דאלו מחתה הי' בטל הזכוי כדקי"ל הגדילו י"ל כו' איגלאי דזכות הוא לה וכמ"ש הר"ן פ"ב דקדושין גבי שמה נתרצה האב בדבר שעומד לכה ולכה מהני שנתרצה דאיגלאי שזכות הוא א"ד פיון דזימנין דרממא ליה חוב הוא בשעת זכי' ולא מהני למפרע.

וממילא למה דפשוט דספיקא הוא המ"ל שאינו ספק כלל דקי"ל דלא כרו"ש דדבר שאינו ודאי זכות בשעת מעשה לא מהני הריצוי בסוף דנימא איגלאי שהי' זכות. ולכך כ' הרמב"ם ז"ל דאינו פן דהא רבא גופי' לא ס"ל דרו"ש לשמה נתרצה האב ולרי"ף ברמב"ם גם ריצוי בפירוש לא מהני אף להיות ספק כמ"ש פ"ג מה"א.

ולכך פי' דרוב נשים זכות להן שלא תהי' זקוקה ואסורה לכל עולם בשביל היבם או דכינן דדנין על זו האשה ויכול להיות דמרחמא ליה חוב הוא ולא מהני הרוב להוציאה מחזקתה בשעת זכוי שמספקין ולכך סיים הרמב"ם עוד הפעם אחר שכ' שרוב כו' לפיכך תהי' ספק מגורשת דאי לאו הרוב גם ספק לא הי' פנ"ל.

מ"מ איהו שיהי' מפורש בכל הפו' דספק גמור הוא. ובש"ע שסתמו הדברים ובד"מ סי' ק"מהביא הספק ביבם קטן דגם פן אין מזכין מבואר בסתימת דבריהם דאין חלוק גם לדין: הרב הנ"ל שהגם שמהרש"ל אינו מיקל ביבם קטן ומפרת אותו מודה פאן שאביו אכזר כו' מי שמע דברים פאלה להתיר ס' יבמה לשוק בדברי הפל פשיגדל לא ישמע לאביו וא"צ להשיב.

גם כתב בפרט דעיקר טעמא דמהרש"ל שפשיגיהם רוצים ביבום ונראה דמתכונני' לשם מצוה גם האידידנא מיבמין. והאידידנא דלא נהגינן ביבום פלל אין להחמיר גם לדעתו וכ"כ אהיו נ"י.

וא"י אנה מצאו מנהגים חדשים אחר רש"ל ורמ"א שכ' ג"כ לשון זה סי' קס"ה וכ"כ ב"ש דבשניהם רוצים אין כופין פלל: ומה שהביא הרב הנ"ל ראי' שגם בזמן התלמוד כו' מהר"ן שהקשה על הרי"ף דבעי מטי לידן' גבי עבד ממתני' דתרומות וכן העבד כו' וקשיא ליה דהא ברישא תנו אשה וע"כ בשליח וא"כ גם בעבד פן וא"ל דקושית הר"ן לתי' א' דירושלמי דדילמא פליגי בדבר ושמואל ולכך הוכיח דגם רישא באשה מיירי

היכא דנכות לה כגון שמוצה לה במקום ביום ובאותן נשים שחולצות ולא מתיבמות כגון שפנדרה הנאה מיבמה וכ' דמוכח להדיא דבזיפה לחוד ג"כ מהני אף בלי תנאי כו' ע"ש.

ישפוט המעיין אם יש בקורי עפביש פאלו להתיר ס' איסור ורוצה להוכיח מהר"ן היפוח המפורש בדבריו בתשו' הובא ב"י סי' ק"מ דסתמא אמר מוצה לא מהני ובחי' גיטין אהא דשליח מתנה כגט דהולך לאו פזכי שנדחק מאוד ריש התקבל דבעשה שליח קבלה הוי כפקדון והולך כזכה ולמה לא מפרש בלא שליח אבלה ובאופן דנכות.

ומה דקשיא לי' ומגדיל התנימה על הר"ן יש לתמוה עליו שלא ראיה סוף ד' ירושלמי הנ"ל אמר ר"ח נעשה כו' ובהיתר אכלה ע"ש פי' מהרא"פ דדחי תי' ב' ונשאר רק תי' א' בארוסה. וא"כ בעבד ע"כ בזכוי.

ובל"ז ג"כ לק"מ דדיוק הר"ן מדפריד ירושלמי ותי' בארוסה ע"כ דניחא ליה בעבד ע"י זכי' ולמה נאמר דתי' ב' פליג בדין זכוי. דאי פליג למה שני אפילו כמשנה אחרונה הול"ל ע"כ לאו בהכי מוקמי דתינח אשה עבד מא"ל.

או דכוננתו לרשב"א קדושין פ"ק דדוקא ע"י אחרים ולא ע"י עצמו דל"ל גיטו וידו כו' ומיבעיא ל"ש מהו שיעשה שליח לקבל גיטו לפי' א' דתוס' דמגרע גרע ולמה לא פשטא ממתני' דתרומות הנ"ל דא"א אינו עושה שליח קבלה שחררה היכא משפחת לה אי פרי"ף דזכוי לא מהני עד דמטי לידיה.

הגם דאפשר לרשב"א לא שניד דמעין לידו מ"מ הא מודה הר"ף דמהני למפרע או כשנודע והספיק ע"ש. והיה מיושב לי מה דתמוה דא"א לפרש לר"א משום זכיה דסתם משנה פ' מי שמת כר"י דר"א סבר זכין לקטן ולא לגדול ע"ש.

ולהנ"ל א"ש דכיון דדוקא ע"י אחרים מהני פקטן. ובל"ז קשה ג"כ על הר"ן דבכסף ע"י אחרים ודאי דמהני אף שפטעם זכות לרי"ף ז"ל מ"מ הא אינו מחוסר עוד שום מעשה.

וצ"ל דס"ל לר"ן ולרי"ף ז"ל דטעמו דלא מגרש ומשחרר עד דמטי לידיה משום דכל שייכול למחות בזכיה מתלי תלי ולכה ל"ד עד שיגיע לידו רק שיודע לו ויתרצה וזה שניד גם בכסף כנ"ל.

עכ"פ אין בדברים הנ"ל שום ממשות ראיה: גם מ"ש על דברי הגאון מלבוב לדחות ג"כ מראי' הנ"ל אין צורך להשיב. ובאמת הגם שראייתו אינה ראיה אבל הסברא נכונה וכן אני זוכר שכתבתי לרו"מ שסברת הג' הנ"ל נכונה.

שמה שמזכיר גוסס בדבריו אינו אמת כי לא הוזכר בשאלה רק שהיה חולה בחולי הידוע ל"ע שג"כ רובן לחיים ככל חולה ודאי מגרש סתם ומעכשיו חוב הוא לה ומסתימת הרמב"ם ז"ל אין ראיה שהולך ומדבר מש"מ שבהלכה הקודמת כ' שמגרש ע"ת וכן בש"ע.

וגם אם נאמר שהלשון בדוקא נאמר עכ"פ מנין לנו להקל יותר מהמפורש בדבריהם שאמר בפירושו זכה כדי שלא תפול לפני יבם דהא מפורש בש"ס ב"מ ס"ו דא"ל דפטומי מילי הנה מהני בלי תנאי כפול כגט שכ"מ מ"מ (שו"ת) ונהגם דתוס' גיטין ע"ה כ' דנקיט

לרפנו דר"מ מ"מ הרי הרי"ף ורמב"ם ס"ל דבמעשיו לא בעי תנאי כפול וכן דיעה א' בש"ע סי' ל"ח.

וכ"ש באומר זכה דלתנס' ב"מ פ' א"נ הוי כמו שלית שניהם ואפשר דא"צ פלל ד"ת כמו בשלית ולקד' כ' הרמב"ם וש"ע לשון זה כדי שלא תפול כו'. אבל במגרש מעכשיו בפ"י ואינו אומר כלום בשעת נתינה פינון דהדין עמד אינו חוזר חוב הוא לה פינון שרופו לקנים פלל גט.

וכן מוכח מש"ס גיטין י"ג שכ' תוס' דאי גרסינו זה אתי מתני' כר"מ ע"ש דא"ל ר"פ דמוקי בשכ"מ א"כ ניהו דשחרור חוב אבל בגט הוי זכות וספיקא הוא דהא אפשט ממתני' דספק הוי. והא דומיא דעבד קתני דלא מהני פלל לאחר מיתה וברייטא לעיל כר"מ בארבעה דשנים.

ועוד דהנצרכו תוס' ד"ה האומר לדחוק דא"נ דנייק דהול"ל כ' גט לאשתי ותנו ש"ש זה כו' דא בגט ודאי הוי רבותא דתני זה דקמ"ל בשכ"מ דלאו זכות במקום יבם. וע"כ דבלא תנאי פשוט שהוא כפא"ר גט.

וראייתו להרב הג"ל שכ' שמהר"י ו' לב ח"א סי' כ"ז כ' להדיא דלא כהג' מלבוב מדכ' וקשיא לי טובא אמאי לא פשטי' בעי' דמזפה גם כו' ממשנתנו ותי' דס"ל תן לאו פנכי ולרמב"ם גרסינו תנו כו' ע"ש.

הנה גם אם הי' משמעות ברור ג"כ לא הנה לנו לסמוך על מה שמביא קושלי' אגב גררא ומשמעות הגמ' ותוס' להיפוך. וכן הרי"ף ו"ל דגריס זה.

ודמייירי בשכ"מ. וניהו דסבר דלא משתרי' עד דמטי לידה אבל עכ"פ דין מחודש הוא ומה פריף דלתני פתבו בגט ור' אשי דחיק לאוקמי מתני' דלא פהלקתא.

ולמה לא כפשוטו דצריף זה לאשמעינו דאף שזכות בגט שכ"מ מ"מ לא יתנו. דמשחרור לא שמעינו לה דדלמא כר"מ דחוב פנ"ל וע"כ פנ"ל: אולם באמת גם מהר"י ו' לב אין ראי' פלל די"ל דס"ל אי בשכ"מ איירי מסתמא נותן הגט ככל גט שכ"מ בתנאי א"מ.

ועוד דע"כ דא מה מקשה איף יפשוט הבעיא ממתני' דילמא סברי כר"ז. וע"כ קושיתו דהו"ל למפשט מרב דקי"ל כר"ה בין במלנה כו' ואמר והוא שצבורין כו' וא"כ שפיר מקשה למיפשט מר"ה דסבר גיטו פמתנתו דעמד חוזר לרש"י ורוב הפו' דבסתם שכ"מ א"כ ודאי דחשיב מזפה במקום יבם בלי תנאי א"כ מוכח מר"ה אליבא דרב דמזפה לא מהני משא"כ לדיון דעמד אינו חוזר ודאי דחוב הוא לה ככל גיטין.

ומ"ש הרב הג"ל. ומאריף לחלק בין מעצמו בלי הפצרה נותן גט שכ"מ זכות הוא שבוטחת באהבתו שיחזור וישאנה.

אתמהה על מי שירצה בדורינו זה להתיר א"א מסברת הפוסק שלא נמצא בשום פוסק לחלק דלדבריו ש"מ שזיפה גט לאשתו ועמד ולא בא לידה מותרת לעלמא ח"ו לומר פן ומה פריף ט' ע"ב והאיכא תנו גט זה כו'.

לא יתנו. דא אין שנים פלל דשחרור חוב לר"מ וגט שנותן הוי זכות ואין צנרף ליתנו לה פלל כשהוא בלא הפצרה ופשטא דש"ס יבמות ג"כ משמע כהג' מלבוב דמיבעיא רק אי

סניא ליבם או רחמא ועכ"פ הנה להזכיר האיבעני דמשום דסניאליבס מרנצית להתגרש מבבלה.

דע"ז אין שום הוכחה ממתני דחולצת כו' וא"א לומר שיהי' הסברא פשוטה כ"כ שלא יהי' צריף להזכיר. פינן דכל גט חוב הוא ופשוט וברור דאי נימא בלי תנאי דלא כהגאון מלבוב ע"כ שאמירתו זכה פדי שלא תפול לפני יבם הוי כתנאי כמ"ש לעיל.

אבל לא כמו שעלה ע"ד הרב הנ"ל. ועל מה שכ' לחוש לדעת הרי"ף האריף להמליץ עבור הרי"ף ממתנת מה שאינו ענין ושידוקא בשחרור לא בגט היפך מסברת חכמי הש"ס ומה יוסיף תת פח אם יושב דעת הרי"ף ו"ל אם לא הרי ר' פרץ והר"ן בתשו' הובא ב"י סי' ק"מ כ' להדיא בגט ומהרי"ק ות"ה אין צורך להשיב על דבריו: והנה כבוד ידידי הרב אחיו נ"י ג"כ האריף בענין גלוי דעת דבריו המבוארים בתוס' רא"ש במקומם ועיקר דבריו שפשאומר זכה וכל אדם יודע שא"י לעשות ש"ק וע"כ היינו שימות ותפול קמי יבם.

הנה דברי הרב מקונטנאהם סתירה לדבריו שהוא כותב שכל אדם יודע וה"ה רב גדול דעתו שזכות הוא לגמרי שתתגרש מעכשיו פדי שתנצל מספק שתפול לפני יבם. וגם זכה קאי על גוף נזיר הגט כמ"ש תוס' ב"ב קנ"א והא אתקין שמואל כו' ובאמר א"מ לחוד בלא כפילא לא מהני להיות גלוי דעת להוציא מגזירה דאין גט לאחר מיתה וזכי עכ"פ אינו יותר מצד א' שפוננתו כשימות תהי' מגורשת אבל הלוא לא אמר אם לא כמ"ש לעיל.

רק שזיכה ינה כתנאי אם הוא זכות ובגמ' וכו' פ' התקבל מבואר דזכה כמו התקבל וגם כהולך. וע"ש ב"ש סי' ק"מ ס"ק י"ב שהפוסקים כ' דזכי' הפי' כל שהוא זכותה וב"ש כ' שדוחק שאין חילוק.

וגם לדבריהם הפי' אם הוא זכות בשעת קבלה גם בסתם וכ"ש שפשאומר בפירוש שמעכשיו מגרשה שתהיה מותרת כו' דהפי' זכה אם הוא זכות אבל לפרש שפשאומר מעכשיו שיהיה עמד חוזר בש"ס אין לו שחר דנודאי שייך בי' שו' יש גט לא"מ וגם בזה אין הפי' רק אפקעינהו שיהיה נ"מ בקידוש אחותה וכה"ג רק כמ"ש הפוסקים דכיון דהפקיע שפמזדמן שוב אין כאן אומדנא כלל ואמרין דגומר בלבד לגרש מיד גם שיעמוד פנ"ל וממילא ככל הדברים שכל שאינו מתנה פראוי לא חשיב תנאי.

והנה רואה ר"מ שתוס' גיטין ע"ה כ' דהא דאי קיימת כו' לרבנן דר"מ וכ' מיד דג' עניני אומדנא כו'. אבל לר"מ לא מהני אומדנא דש"מ בגלוי דעת ע"ש.

ולהפוסקים דמעכשיו א"צ ד"ת באמת אפשר דסגי באמירתו פדי שלא תפול כו' כמ"ש לעיל דלרו"מ למה הוסיפו רמב"ם וש"ע לשון זה וא"ל דכוננתם לא שאמר זה הלשון רק שהיה הפוננה פו למה כ' הלשון באופן זה דאיכא למיטעי.

וע"כ או בדוקא נקטי או שסמכו אדלעיל שמיירי בגט שכ"מ על תנאי והרי הרמב"ם לא הזכיר כלל שהי' שכ"מ רק בעל שאמר לאדם א' זכה כו' א"כ לא יעלה על הדעת שפריא שאמר זכה כו' והי' פוננתו שלא תפול בלי תנאי שיועיל.

וע"כ או דסמך על הלכות הקודמות או שאמר בפירוש בלשון הנה וממילא גם בש"מ כן. וכן מפורש בחי' רמב"ן גיטין בלשון פדי שיעלה לא"י דהוי פפירש: ולא אכחד שאם הנה רק חשש זה של הג' מלבוב הנה מקום ספק ולפלפל בו פי בלשון הר"ן ו"ל פ"ק דגיטין אהה בעיא מזה גט במקום יבם פי' שיש לו אח ונתפנין לפטרה הימנו.

וכן לשון רש"י ו"ל יבמות קי"ח זיכה כו' שתתגרש מעכשיו במקום יבם שיש לו אח ונתפנין לפטרה הימנו דשלא במקום יבם והוא בא לגרשה כו' פשיטא לן כו' אלא הכא מי אמרינן.

משמעות לשונם בלי תנאי מ"מ אין זה הוכחה גמורה דוודאי לא סגי בכוננה לחוד דדברים שבלב אין דברים. אף אפשר הפי' פנין דאמר זכה ויש לו אח אמרינן דמוכח דנתפנין לפטרה הימנו.

אמנם פנין שלא הזכירו פלל שבש"מ מיירי הדבר קשה מאוד לאמרו שפריא שאמר זכה בגט זה לאשתי ובשביל שיש לו אח נימא דמוכח לפטרה אם ימות: והנה קשיא לי בכל הדברים דיש בהו זכות וחוב פשחור וכה"ג שפכת הרמב"ן במלקמות פ"ק דגיטין דאף דלעולם רק זכות שאם לא תתראה פשתשמע יהיה בטל הזכי' מ"מ פנין שהדבר מצד עצמו אינו זכות לא מהני ע"ש דפשיט פנין דמשום דאנן סהדי דהיה עושה שליח ובהנ"ל אין פאן אנן סהדי דאם הנה עושה שליח לא הנה יכול למחות כו' אולם למה לא יועיל תנאי ע"מ שתראה כמו מעכשיו ולאחר ל' שלא אחזר בי ע"ש.

או ע"מ שירצה אבא כו' כן יועיל פשמוזה ע"מ שיתראה הלה דעל תנאי זה שפיר הוי זכות גמור וגם כן אנן סהדי דהיה עושה שליח שיתן עלה על תנאי שיהיה הפרייה בינה. ולא מציינו זה פלל וע"כ צ"ל דלא מהני תנאי רק בדבר שיכול המעשה לחול בלא התנאי משא"כ הנ"ל דבלא התנאי לא יחול פלל דאינו זכות לא מהני להתנות שע"י התנאי יועיל דתנאי מילתא אחריתי הוא או דשוב שייך ברירה פנין דגוף המעשה א"א לחול אלא א"כ יתראה כנ"ל.

או איזה טעם שיהיה א"כ א"א לומר כד' הג' מלבוב הנ"ל. שאם בלי תנאי דא"מ לא הנה מהני הזכוי גם ע"י התנאי לא יועיל להחשב זכוי כנ"ל.

מ"מ מאחר שלא מצאתי מפורש סברות הנ"ל. א"א לנו להקל באיסור דאורייתא התמור. וגם י"ל לפי' מהרש"ל גיטין י"ג די"ל גם למסקנא אי בעי זריק לי גיטא שכ' דהגם דבגט שייך ג"כ א"ב זריק לה רק דבחוב לחוד לא שייך זה רק בעבד דיש זכות וחובה בזה פנין דיכול לעשות חוב זה בלאו הכי נשאר זכות ע"ש.

וא"כ י"ל במזכה במקום יבם דלענין היבום זכות שוב גם שחוב להתגרש ממנו שייך בל"ז יכול לעשות חוב זה דזריק לה גט. ולא שייך שבקא ליה באשת ישראל לענין מזונות וא"כ אין ראיה על עכשיו דחדר"ג שלא לגרש בע"כ י"ל לכ"ע דחוב לה כנ"ל: ומ"ש על דברי שפכתתי לראיה לדברי המלקמות דא"כ פנין שהדין חולצת יחשב זכות.

וכ' דאטו נשי דינא גמירי שתדע דין המשנה וש"ד שגגה הם דמי שהוא מרבנן כו' בדברי הבל זריק שפוטב פכל העולה על רוחו. ואם יודעת הדין יועיל.

והלא כל זכות הוא שלא מדעת ואמרנו פינו דאלו ידע הנה מרוצה משני וכ' מקצת דברי ומשיב עליהם וכי כתבתי זה לדין או קושיא או תירוץ אדרבה כתבתי לראיה שדנינו רק על שעת הזכוי.

ומה שחוזר וכותב עתה שנתניסד המנהג שלא ליניבם ומנהג מנהג תפסו הלא כבר בימי מהרש"ל ורמ"א ג"כ הנה המנהג להרחיק מיבום ומ"מ פשוטים וניכר שמכוננים למצנה אין מוחין בינדם ויותר הי' לו לומר למאי שפ"ה הר"ת ניכר שמכוננים למצנה היינו שבאים לחלוץ ע"ש וא"כ לא שייך מרחקא ליבם דאם יבאו להתניבם לא יהי' ניכר שמתפוננים למצנה וימנעוהו מליבם כנ"ל.

אולם גם ז"א באמת דכ' בש"ע וכה"ג שיש עוד אופנים שניכר. וגם יכולין להערים או להתניבם בלי ב"ד.

או לילך למקום שמיניבין. ומ"ש הרב הנ"ל דתקשה למה תיגון ר"נ במקום מצנה כו' כאבא שאול ולהכי נתפשט המנהג.

וכותב בלי עיון בש"ע מה שנתחבטו כל הראשונים ואעפ"כ פסק רמ"א סי' קס"ה שהמנהג כו' כמהר"מ פאדווי סי' י"ח וכן בסדר חליצה ששואלין אם תרצה ליניבם תיבמה. וכי שקר ח"ו ומאחר שאין שום משענת רק על ד' ט"ז והוא כ' לולי דמסתפינא.

ומ"ש ר"מ דלא מסתפי פמה רב גוברני' להתיר נגד סתם גמ' ורי"ף ורמב"ם וש"ע בלי שום סמך ומפורש בש"ס ב"ב ק"ל ע"ב אין למדין הלכה כו' ע"ש הלכה למעשה כו' רק הפ"ה שלנו היא הלכה למעשה משא"כ לשון לולי דמסתפינא ששגור בפוס' לשון זה שאינו סומך ע"ד להלכה.

ואיך אפשר לסמוך על זה באיסור חמור שכל ימיו. וס' אי תפסי קדושין וכמה מכשולות.

וגם שע"כ ט"ז לא ראה דברי רש"ל שכ' לכאורה הי' נראה כו' ואינו סומך על זה פינו דכששנייהם מכוננין למצנה אין מוחין כו' ודאי דאלו ראה ט"ז לא הנה כותב כמ"ש רמ"א ח"מ סי' כ"ה וגם שט"ז כתב רק שפופין כו' כמ"ש שיש איזה חסר בדבריו פינו שעכ"פ הול"ל הרמ"א ומסתברא דמיירי שיש לו אשה.

ומ"ש מצ"צ ועה"ג וכ' שמתירין ע"א ביבמה אף במקום גזירה כ"ש במקום שלא גזרו רק ספק ע"ש פמה רחקה דעתו מהאמת אם אמרי בע"א ביבמה שדעת רוב הפוסקים דנאמן ובמקום עיגון סומכין עליהן ובש"ע סי' קנ"ו סתם פן רק רמ"א הביא וי"א לזה צרפו הנ"ל מה שא"נ ביבום ולמה הביא ממרחק מס' שו"ת מה שמבואר ב"ש במקומו וח"מ סי' י"ז עושה ק"ו, להקל בספק דאורייתא המפורש בגמרא בלי שום חולק להמציא סברא ע"י המנהג להתיר נגד כל הפוסקים.

והא מבואר בכ"י סי' ס"ז שלא נתחדש מנהג ביבום אחר הרמ"א ומחבר ורמ"א סתמו הדין עכשיו וב"ש לא העיר פלום וסי' ק"מ כ' רמ"א לזכות במקום יבם מומר ובלא"ה לא. רש"ג גז"ה אע"כ אינו מיקל גם דיעבד ביבם קטן ומפרת אותו גם על הפ"ה רפ"ה בידי לכתחלה לע"ד רמ"א בד"מ אינו מפרש פן שכ' סי' ק"מ אפי' כו' יבם קטן משמע דאין חילוק.

נהרי ר"ת שפוסבר דמצנות חליצה קודמת אעפ"כ לא הקל כלל דמסתמא לא להתניבם. ונוסף על זה דברי הג' מלבוב דג"כ אין ראיה ברורה נגדו וגם דעת הרי"ף דחשש מהרי"ק ות"ה לזאת אין דעתי מספקת כלל להתיר גם מ"ש בענין תנאי קודם התורף לחלק בין אומדנא לתנאי אינו פלוג ומ"ש ר"מ ק"ו ממשאל"ס דאורייתא.

למה פותב שלא בהשגחה ואבקש לשלוח לי העתק ממכתב הראשון: והנלע"ד פתבתי הק' יצחק מאיר הנה נשתהה המכתב. והנני להוסיף ע"ד הנ"ל שפסיים אחיו נ"י אף דע"ז מסתפי כו' אבל אנו לא מסתפינו כו' מחמת הפוסקים הנ"ל וכ"ז פשוט וברור עכ"ל א"י למה מטעה השומעים איזה פוסקים הביא בגוף הדבר להתיר רק שפוסמכין על הלולי דמסתפינא של הט"ז במה שברור שלא ראה דברי רש"ל שכ' אמינא מלתא חדתא.

ורש"ל כ' להדיא בדינים שיוצאים להלכה ודין המזפה כו' הני ספק גט וחולצת ולא מיבמת ואפילו האידנא שא"נ ביבום כו' ובמקום כו' חדר"ג כו' דוקא בדיעבד כו' וכן אם היבם רחוק וקטן נמי בדיעבד אכן אם הוא קרוב ומפרת אותו אפילו הוא קטן אינה מגורשת בנדאי וחולצת ולא מתבמת כו' ע"ש מפנרש גם דיעבד דספק מגורשת הוא בקטן ומפרת: ולע"ד דגם באותן שהדין חולצת ולא מתבמת ג"כ לא מהני זכוי בגט.

וראיה דא"כ הי' עצה פשוטה בש"מ ואינה פאן לזכות לה גט ואח"כ לכתוב עוד גט ולזכות לה דכיון דאפשט דספיקא וחולצת ולא מיבמת מן הדין שוב גט שני זכות גמור הוא לה ומהני לגמרי להתירה.

נהרי מבואר במרדכי פרק האשה ה' מעשה דאביאסף שהי' שכ"מ ויבם קטן ושאלוהו אם זכות כו' והשיב דל"ש דהתלמוד לא חילק וגם בקטן ספק. ולמה לא עשו פנ"ל וכן שם דשאלו לרש"י ז"ל שרצה לזכות לארוסתו ולא רצה ולמה לא צוה פנ"ל לזכות ב' פעמים ב' גטין.

גם לא אשתמיט שום פוס' לכתוב פנ. וא"צ לדחות ד' אחיו דמשום דנשי לאו דינא גמירי אינו זכות.

וע"כ דגם היכא שהדין חולצת ול"מ אינו מועיל זכוי. וכן לא אשתמיט שום פוס' לומר דבאותן דחולצין ולא מיבמין יהיו נדאי גט דא"כ הול"ל שליוח מתנה כגט כה"ג.

וכן לענין חצר באעג"ח סי' קל"ט. ולע"ד הטעם דהא לא מצינו בש"ס רק משום דסנ' לי ודא הגט חוב שנאסרת לפהנים ובלא הגט שפא ימות היבם ותהי' מותרת דהא מבואר יבמות י"ח ובתוס' דלזמן מרובה חיישינו שפא ימות וכן יבמות קי"ז גבי צרה ונחמותה הבאה לא"מ דחוששת למיתה אף לשקר מש"ה כ"ש שלא יחשב זכות רק ביבום הטעם פיון דסנ' לי וע"כ יבם אותה אם לא ימות הני זכות שלא תנשא לשנוי לה יותר מהחוב לכהן פשימות וכמ"ש תוס' צ"ד משא"כ באותן שהדין חולצת ולא מתבמת דלמא לא ניחא לה בגט שתאסר לכהן ויותר ניחא לה להמתין שאם ימות תהי' מותרת לכהונה ואם יחי' יצטרף לחלוץ לה.

וגם בקטן אולי נח לה להמתין שאם כו' פנ"ל. אולם עדיין לא נתישב הא דכ' פעמים לזכות דהא כבר נאסרה לכהן מספק בזכוי ראשון ולכך צ"ל פיון דקי"ל הגדילו יכולין למחות וכן פל זכוי פשוטע.

א"כ עדיין גם בזכוי ב' שייך דלמא מרחמא ליבם ובאמת תמחה פשיודע לה ויהי בטל גם זכוי הראשון שלא יהי ספק וממילא גם זכוי ב' לא מהני דחוב הוא לה פנ"ל. וא"כ נדחה ראיה דלעיל די"ל בשאר דינים דחולצת ולא מתנבמת תשיב שפיר זכות מ"מ הדבר צ"ע מסתימת הפו' וש"ע.

דגם י"ל משום אי בע' זריק לה גיטא ופסל לכהן משא"כ עכשיו. ונהרי הח"ץ סי' צ"ו כ' גם על מומרת שזכוי לה גט אינו סומך למעשה מאחר שהגמ' סתמה ע"ש גם שמבואר בת"ה וש"ע.

ונאנו אזובי קיר נסמך נגד הגמ' וכל הפוסקים בלי שום סמך. ונוסף עוד תששות פנ"ל. שפכל אריכת הדברים אינו מוציא מידי ספק דונדאי או דשכ"מ צריף להיות גומר ומגרש לגמרי מעכשיו או שיהי' תנאי מפנרש ואי לאו דמיא למתנת ב"ח נדרים מ"ח הן לפניך פדי כו' אם הפי' זכי פנ"ל וגבי פדיון לא גמרת כו' ועוד מגרע פח הגט לפי דברי אהיו נ"י וגם רשפ"א ושאר פוסקים כ' דבאמר אם מת ואינו כופל גרע מאומדנא גרידא ע"ש. ונוסף גם תשש ד' הרי"ף פנ"ל. ולדעת רמות רוחא להתיר למעשה.

והכרח הענין מביאני לדבר קשות ונגד רצוני כי רואה אני שקל הדבר בעיני רוב"מ. ואיני אומר קבלו דעתי אולם זה אני מזהיר את רוב"מ שישלח כל דברי פהנייתו בלי מגרעת להרבנים המתירים ואחר העיון מה שירצו יעשו ואיני מחויב יותר ואל יטרידני רוב"מ עוד בדבר הזה.

זולת אם יראה איזה דבר חדש בדבריהם וכמדומה לי שרוב"מ לא שלח להם גם מכתבי הראשון פהנייתו וכן לא יעשה. גם לא שלח גב"ע מב"ד דק' ע"ח: הנלע"ד פתבתי הק' יצחק מאיר ב"ה סימן לח ע"ד השאלה.

יש לתמוה על ב"ד שהתירו מה שאינו ענין לת' הח"צ שחלב ארסי מיקרי שאין לה חלב פצימוק ואפילו ביש ספנה להאשה לא נשמע משם דבת' סי' ס"ג שם בסוף שכ' ותיקשי לך דבי ר"ג.

תמוה שלא הביא דברי הרא"ש ור"ן דקלא א"ל כו' וזה הי' עיקר טעם הג' ר' אב"ד ז"ל החולק דכשיש לה חלב שוב שייך הגזירה. אולם בתשוב' סי' ס"ו שם תיקן דכתב מילתא דל"ש פהאי כו' וחלב כו' אטו מחי' כו' ע"ש מה דלא שייך פלל פשחלב טוב לילד רק ספנה דינדה דשייך ל"פ.

אולם לא הוצרך ח"צ זה רק לר"ת דכ' שם לא מבעי' לר"ש דכל היכא דלא משעבדא דמומרת כו' שהרי כו' אין מניחין אותה אלא אפילו לר"ת כו' באינה ראוי' להניק כו' ע"ש. וא"כ למשמעות הש"ע סוף סי' י"ג וכ"כ בבב"י להקל בגרושה שלא התחילה להניק.

א"כ גם בספנת האשה פיון שאין מניחין אפשר להקל. אולם ז"א דמ"ש הח"צ ל"מ להר"ש היינו כפי דחיית ר"ת שלדברי הר"ש גם באלמנה כשלא משעבדא ראוי שתהי' מומרת מאחר שהח"צ סובר לגמרי כר"ת ע"ש: אבל אנו פשוטין לתפוס דעת הר"ש א"א עם דחיות התוס' רק דע"כ מודה ר"ש באלמנה דלא פליג גם בלא משעבדא רק

גְּרוּשָׁה דְּלַעוֹלָם אֵינָהּ מְשׁוּנְעֶבֶדֶת וְדָבִי ר"ג מְשׁוּם קָלָא אוֹ דְסוּבְרָ פְּדָבְרֵי ר"מ הוּבָא תְּשׁוּבַת הָרָא"ש כְּלָל י"ג דְּאָרְף בְּהַכְנִיסָה ג"ש וְכַה"ג דְּלֹא מְשַׁעְבֵּדָא לְהַנִּיךְ בְּעַצְמָה אֲבָל מְחַנְיָבֵת לְהַשְׁתַּדֵּל לְשִׁפּוֹר מְנִיקָה וּבְנִשְׂאֵת לֹא שְׂבִיק לָהּ בְּעַל ע"ש וּבְגְרוּשָׁה לֹא מְשַׁעְבֵּדָא כְּלָל עֵינֵן תְּשׁוּבַת הַגָּאוֹן בְּעַל מַג"ש בַּס' גְּבוּרַת אֲנָשִׁים.

א"כ צִימוּק וְסַפְנָה א"א לְלַמּוֹד לְהַתִּיר בְּאַלְמָנָה דְּהַפְּי' מְנִיקָה לִר"ש אוֹ מְשׁוּנְעֶבֶדֶת בְּעַצְמָה אוֹ לְהַשְׁתַּדֵּל וְנִדְחָה קו' שֶׁל הַח"צ. וּמ"ש הָרָא"ש וְש"ע לְהַתִּיר צִימוּק מְשׁוּם דְּפוֹסְקִין כִּר"ת וְהַפְּי' מְנִיקָה רְאוּי לְהַנִּיךְ וְהַגֵּם שְׁנֵאמַר שֶׁהִר"ש מְסַתְמָא אֵינּוּ חוֹלֵק עַל הַגָּאוֹן שֶׁהֵבִיא הָרָא"ש וְסָבַר דְּתַרְתִּי בְּעֵי שֵׁם מְנִיקָה עֲלֵי וּמְשַׁעְבֵּדָא ע"ש בְּדָבְרֵי בְּעַל מַג"ש מ"מ שׁוֹב הַהִיתֵר דּוֹקָא בְּצִימוּק.

מִשָּׂא"כ אֲלַמְנָה אָרְף דְּסַפְנָה לְאַשָׁה דְּנִקְרָא שֵׁם מְנִיקָה. שׁוֹב אוֹ דַל"פ.

אוֹ דְּמְשַׁעְבֵּדָא לְהַשְׁתַּדֵּל וְאַסוּרָה לְהִר"ש ג"כ וְלַד"ה אֲסוּרָה. זוּלַת דְּבָרֵי בְּעַל תְּשׁוּבַת אֲמוּנַת שְׁמוּאֵל הַמַּתִּיר בְּאַלְמָנָה ג"כ בַּג"ש וְדָבְרֵי דְּחוּיִם מְכַל הַפוֹסְקִים שְׁפָנְלָם גְּמָרוּ עַל הַסּוּמְכִים עַל תְּשׁוּ' א"ש הַנ"ל.

עכ"ז מְצַאֲתִי לְהַג' מוֹהֵר' יוֹנְתָן ז"ל סוּף סֶפֶר בְּנֵי אֶהוּבָה שֶׁהַתִּיר גַּם בְּסַפְנָה לְאַשָׁה. וְסוּבְרָ שְׁגַם זֶה אֵינָהּ נִקְרָא מְנִיקָה כִּינּוּן שְׂאִין ב"ד מְנִיחִין וְכַהֲפוּ' דַל"א ל"פ וְטַעַם הַב' ע"ש.

אוּלָם זֶה בְּסַפְנָה מְבוֹרְרֵת ע"ש שְׂאִין דּוֹחִין וְאָרְף שְׁלֵא יְהִי מְנִיקָה אַחֲרַת אֵינָהּ רְשָׁאֵי לְסַכּוֹן עַצְמָה. מִשָּׂא"כ בְּחֻשׁ שֶׁתְּסַתְמָא דַל"מ לְהַחֲזִיקִין עַל ר"ת דְּסַפְנָת אֲבָר לֹא חָשִׁיב כַּס"נ אָרְף בְּדַרְבְּנֵן רַק אָרְף לְשָׂאֵר פּוֹסְקִים בְּדְאוּרְיִיתָא לֹא חָשִׁיב סַפְנוֹת נְפִשׁוֹת כַּמ"ש ש"ע א"ח סִי' שַׁכ"ח.

וְנִד' לֹא דְמִי כְּלָל לְעֵינֵי שְׁמַרְדָּה. כִּינּוּן שֶׁתְּסַמִּיכָה עַל הָרוֹפֵא וְלֹא אָמַר כְּלָל שֶׁהוּא סַפְנָה רַק שְׁיַחֲשֶׁף הָרְאוֹת.

וְדַאי דְּכָשְׁלֵא יִמְצָא מְנִיקָה שְׁמַחְוִיבֵת לְהַנִּיךְ שְׁלֵא יִסְתַּכֵּן הַנּוֹלֵד וְנִקְרָא מְנִיקָה לְאַסוּרָ כַּנ"ל. וְעוֹד דְּלִסְמוּךְ עַל הָרוֹפֵא מְבוֹנָר ש"ע סִי' קפ"ז מְחַלּוֹקֵת.

וּבַא"י כ' דְּפִיָּהֵם כּו' שְׂאִין לְסַמּוּךְ כְּלָל. אָרְף בְּזֶה י"ל דַּעַכ"פ מַסְל"ת הָיִי רַק שֵׁם דְּשִׁינָה הַתְּפָאָרוֹת שְׁרִיפָא הָיִי כְּהַי דְּקוֹנְטְרַמִּיסִין מִשָּׂא"כ כָּאֵן אֲמִירְתּוֹ אֲזִי שְׁכַשְׁתַּנְשָׂא לֹא תְּנִיךְ שֶׁתְּסַתְמָא דַל"ש כַּנ"ל הָיִי מַסְל"ת דְּנִאָמֵן בְּדַרְבְּנֵן בְּלֵא אֵיִתְחַזְּקֵי אֲזִי כַּנ"ל.

וְאַבִּי שְׂאוּמֵר שֶׁהָרוֹפֵא אָמַר כֵּן י"ל דְּנִאָמֵן ג"כ עַד כְּשֶׁר מְפִי מַסְל"ת כְּמוֹ בְּעַדֵי נְשִׁים וּבְכוֹר לְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים. אוּלָם בְּנִשְׁבוּי' ב' דִּיעוֹת בַּש"ע אֵי מַהֲל"ת נִאָמֵן אַה"ע סִי' ז'.

וּבְזֶה מְשַׁמַּע ג"כ דְּהִיא א"נ לַכ"ע וְכ"ש עַד מְפִי מַסְל"ת דְּגָרַע וְצָרִיכִין לְגַבֵּב כָּל הַקּוֹלוֹת. וְאַעֲפ"כ אֵין מְקוֹם לְהַתִּיר דַּע"כ לֹא כ' לְהַתִּיר רַק כִּשָּׂא"א לְהַתְחִיל לְהַנִּיךְ כְּלָל שְׁיֵהֵן סַפְנָה.

אֲבָל אִם אֲפָשֶׁר לָהּ לְהַנִּיךְ זְמַן מָה רַק אֲנָרְף זְמַן הַהִנְקָה יְבִיאָהּ לְסַפְנָה דְּכַשְׁתַּרְאָה שְׁמִזִּיק לָהּ תְּשַׁמִּיט דַּד מְפִיו לַכ"ע כְּשָׂאֵר מְנִיקָה הוּא דְּחָל עֲלֵי הָאִיסוּר וְאָרְף בְּיַשׁ מְעַט חֲלָב מְסַתְפֵק ש"י בְּתִשׁוּ' ע"ש.

ובהנ"ל לכ"ע אסורה דרוב נשים בזה"ז א"א להם להניק כ"ד חדש ולא בשביל זה נשתנה
ח"ו דין חז"ל. דעכ"פ טובה לתינוק שתניקהו עד שתמצא אחרת וכל איסור חז"ל וזה
לא אמרו כלל בשם הרופא שמיד שתניק יום א' תסתמא וגם א"א שיאמר כזה.

גם איך ישפוט הרופא על אחר ד' שנים שמא תהי' בריאה לגמרי. וצריכין לינדע שבשעת
מיתת בעלה הי' ספנה פשתניק.

וא"י שום היתר לענ"ד דברי הדו"ש. הק' יצחק מאיר.

וח"ו להתיר בכאב עינים. רק במקרב הרב מונאדיסלוב נוסף דברים חשש אב צעהרונג
שאמר הרופא שאפשר חשש ספנה.

בזה אם אמר שלא תתחיל להניק כלל מחשש הנ"ל. וגם עכשיו יאמר רופא יהודי שא"א
לה להניק כלל מחשש ספנה נראה דאין חוששין שמא היתה בריאה בינתיים בשעת מיתת
בעלה פהאי יבמות פ'.

כיון דתחלתו וסופו לקוי כו' בכחישות דכל הגוף ע"ש אכל אם עכשיו בריאה לא מהני
חזקה דמעיקרא לומר השתא כו' כיון דכ"ע בחזקת בריאין כו' כדאמר קדושין ע"ט ע"ש
דר' יעקב משום חזקת ממון וביבמות ס"ה דאמר השתא דבריא משום שהחזקה ג"כ
וע"כ נשתנה כנ"ל לא על זמן שבינתיים כנ"ל: ומ"מ פשהרופאים אומרים אז שלא תניק
לעולם י"ל דל"ת בדרבנן שמא נשתנה אח"כ כל שלא נתברר להיפוך כיון שעשה פסק
חלבה ונדון רק על האיסור דרבנן ומסל"ת בדרבנן הרבה פוסקים דנאמן.

נדבר שיש לו מתירין הדעת נוטה דלא תשיב מלבד סברת הצ"ח בטלטול כיון שיפרוד
שידוך זה כמובן. ואפשר דלא מהדרינן עובדא בפרט ע"י שבועת המניקה עד"ר שדעת
זקינו בס' א"מ להתיר בשעת הדחק.

הנלע"ד פתבתי: סימן לט ב"ה ט' ניסן תרנ"ג לפ"ק תשובה שניה בענין הנ"ל. להרב ר'
הערצקי מפייעטערקוב אד"ש הגם פי אני טרוד וקודם החג.

עכ"ז לכבודו פניתי מעצט ומ"ש רו"מ ע"ד הח"צ בחלבה ארסי לילדיה מבעלה ולאחרים
לא מזיק דל"ד לצמקו דדי' דהוי פחמור זה דעור פשמת משועבד לשפור חמור אחר כן
דדי' לכלב משעבדי להשפיר א"ע כדי לשלם דמי מניקה.

ולע"ד גם אם הי' דומה הוי כספינה ויין זה דביש קפידא מצי לומר הקא היין וא"י ליתן
יין אחר. כן לא נשתעבדה מעולם רק להניק בני' מבעלה והא קאימנא.

ואם ארשי לילדים שלה ממנו אינה חגיבת דונאי קפידא בין בני' לאחרים. וגם נשתפחה
שדהו כחלה הבן במלמד בפרט דעכ"פ כדאמר קדושין י"ז בעושה מעשה מחט דעושה
מקצת מלאכה לכ"ע אינו צריך להשלים בחלה.

ואין האשה פחמור שנשאת רק להניק הבנים עוד יש כמה חילוקים. ומ"ש ראי' מנדרה
שלא להניק שכ' תוס' דחגיבת להשפיר מניקה והקשה דהוי כמנסה ולא שיהי' שלא יהא
כו'.

לענ"ד אין הפי' פֿלל מטעם מזיק רק פֿינן דִּהְנִיקָה בְּכָלֵל הַמְּלָאכּוֹת הַגּוֹי מוֹרְדָת מְמֵלָאכָה וּשְׂאָר מוֹרְדָת כּוֹפִין וְכֵן בְּפִשְׁעוֹתָא א"א לְכוּפָה לְהִנְיָק לְכֵן אוּ שְׂתַשְׁפּוּר כּו' אוּ תַצָּא בְּלֵא פְתוּבָה כְּמוֹ שְׁסִימוֹ תוּס' פְּתוּבוֹת נ"ט.

ומה שְׂתַמָּה רו"מ על הָאֲחֵרוֹנִים פֿשְׁבַּעַל מְחַל הַשְּׁיַעְבּוּד מְהָא דח"מ סי' של"ג בְּמֵלְמַד כּו' שְׂאֵי"ל שְׁיַעְבּוּד הַנַּעַר הַחִילּוּק פֿשוּט דְּשָׁם הַנַּעַר בְּעוֹלָם מִשְׁא"כ בְּשַׁעַת נִשְׁוֹאִין הַגּוֹי לְדַשְׁלַב"ל רַק הַחַיּוּב לוֹ בְּכָלֵל מַעֲשֵׂה יְדִי'.

ואִישְׁתַּמִּיט לִי לְמַר שְׁבֵאָה"ע סִימָן קי"ד ג"כ זֶה הַדִּין בְּנִתְחַיֵּיב לְזוֹן ב"א דְּפִטוֹר הָאֵם לֹא מְהַיָּי וְהוּא מִירוּשְׁלָמִי. וּבְסִימָן קי"ב מְבֹאָר דְּמַהְיֵי מְחִילְתָּהּ עַל מְזוֹן הַבְּנוֹת וְכ' שָׁם ח"מ וּב"ש ב' טְעָמִים א' פְּנ"ל לְדַשְׁלַב"ל וּב' דְּנִגְרָר אַחַר שְׂאָר ת"כ.

וּשְׁנֵי הֵם שְׁיִיכִים פֿאַן דְּנִגְרָר אַחַר שְׂאָר מַעֲשֵׂה יְדִי'. וּב"ל"ז פֿינן דִּהְחַיּוּב עָלָיו לְזוֹן קִטְנֵי קִטְנִים הַחַיּוּב שְׁלָהּ רַק לְפָרוּעַ חוֹב שְׁלוֹ וּמַהְיֵי מְחִילְתוֹ וְנִשְׂאָר הַחַיּוּב עָלָיו.

זוֹלַת זֶה וְדַאי הַח"ץ וְהַרְבֵּה גְדוֹלִים שְׁעָשׂוּ מַעֲשֵׂה דְרַב גּוֹבְרֵייהוּ. הַסּוּמָךְ עָלֵיהֶם אֵין לְעַרְעַר פֿלֵל.

וְה' יִשְׁלַח לוֹ רְפוּאָה שְׁלִימָה הַק' יִצְחָק מְאִיר סִימָן מ ע"ד הַשְּׂאֵלָה בְּמִינְקַת שְׁעָבְרוּ עָלֵי כ"ד חוֹדֵשׁ ע"י שְׁנַחֲשׁוּב חוֹדֵשׁ הַעֲיָבוֹר אֵי מוֹתֵר לְבַעַל אַחוּתָהּ לִישָׂא אוּתָהּ מֵאַחַר שְׁפִתָּב הַב"ש דְּבִישׁ סְנִיף מְצָרְפִין חוֹדֵשׁ הַעֲיָבוֹר וְנִחְשָׁב הַסְּנִיף שְׁיֵשׁ לוֹ בָּנִים קִטְנִים וְאֵין מִי שְׁיִשְׁמָשְׁנוּ: תְּשׁוּבָה שְׁלוֹם לְהַרְבֵּה הַגְּ"ל.

מ"ש סְנִיף לְהַתִּיר אֵין הַפִּירוּשׁ רַק בְּמָה שְׁיֵשׁ פּוּס' לְהַתִּיר בְּמִינְקָה כְּמוֹ עֲשִׂירָה וְכַה"ג לֹא בְּבָנִים קִטְנִים וְכַה"ג שְׂאֵין שְׁיִיכּוֹת וְלֹא דִיעָה לְהַתִּיר ע"י זֶה תוֹף זְמַן הַנִּיקָה רַק זֶה הִנֵּה יְכוֹל לוֹמַר דְּחַשִּׁיב צְוָרָךְ גְּדוֹל.

וּבְתַשׁוּ' נוֹדַע בִּיהוּדָה קָמָא סִי' כ' פְּתַב לְהַתִּיר בְּגִמְלָתוֹ כְּכָר שִׁי"ל דְּמוּדָה מֵהַר"מ. אָבֵל לֹא עָלָה עַל לְבוֹ לְהַרִים רֹאשׁ לְהַקֵּל נֶגֶד מְהַר"ם וְרַמ"א וּבְגִמְלָתוֹ יֵשׁ סְמָךְ לְדַבְרֵי הַנו"ב בַּהֲגַה"ה סְבִיב הַמְרָדְכֵי בְּקִיּוּשֵׁין שְׁפִתָּב גַּם כֵּן דִּי"ל דְּמוּדָה בְּגִמְלָתוֹ.

ומ"מ פֿשֵׁט דְּבָרֵי אַחֲרוֹנִים שְׁלָנוּ ט"ז וּב"ש שְׁלֹא לְהַקֵּל גַּם בְּגִמְלָתוֹ וְנִרְאָה שְׁלֹא רֹאָה דְּבָרֵי הַט"ז שְׁגַם הוּא ס"ל לְהַלְכָה דְּלֹא פְּמַהַר"ם וְאֵעִפ"כ אֵינּוּ רוֹצֵה לְהַקֵּל פֿלֵל נֶגֶדֶם וְכַפִּי הַנִּרְאָה אֵיזָה לְמַדָּן לְמַד לְהַאִישׁ שְׁיֵאמַר כֵּן כִּי הַמְתִּין שְׁנָה וְחִצִּי וְחוֹדֵשׁ א' קָשָׁה לוֹ לְהַמְתִּין לְקַיִם דְּבָרֵי חֻקִּים וְיִזְבֵּר עַל לֵב אִישׁ פְּנ"ל שְׁטוֹב לוֹ לְהַמְתִּין שְׁיֵהֵ' בְּהִיתָר, גְּמוּר.

דְּבָרֵי הַק' יִצְחָק מְאִיר בְּהַרְבֵּ מוֹר"י ז"ל סִימָן מֵא ע"ד הֵיבָם שְׁהַגִּיעַ לְכָלֵל שְׁנִים וְלֹא הִבִּיא ב' שְׁעָרוֹת שְׁנִשְׁתַּדְּדוּ וְרוֹצֵה לְכַנּוּס אִם אִסוּר כַּה"א שְׁמַבִּיא רַמ"א אַה"ע סִי' קנ"ט: הִנֵּה ח"צ בְּתַשׁוּבָה סִי' קט"ז דְּחָה דְּבָרֵי הַרַמ"א מֵאַחַר שְׂאָרוּסָה נִקְרֵאת אֲשֶׁתוֹ טְפִי מְזוּקוּקָה וְאֵעִפ"כ פֿסְקֵהַרַמ"א ס"א דְּלִיכָא חֲדָר"ג בְּאַרוּסָה א"כ מְכַש"כ בְּזוּקוּקָה ע"ש שְׁהַאַרְיָךְ.

ולע"ד שְׂאֵין לְדַחוּת בְּזֶה דְּבָרֵי רַמ"א דִּישׁ לְחַלֵּק בְּפִשְׁיטוֹת דְּבִאָמַת עַכְשָׁיו לִיכָא חַר"ג מִשׁוּם הַזִּיקָה. רַק דְּהַתָּם בְּאַרוּסָה פֿשְׁנוּשָׂא אַחֲרָת א"כ וְדַאי לֹא יִשָּׂא הָאַרוּסָה דְּתַהֵ'.

אסורה לו משום חר"ג וא"כ לא יהי' לו רק אחת ולא יעבור דכל זמן שהיא ארוסה אינו עובר.

אבל ביבום פנין דפסק שם דבמקום יבום לא גזר ר"ג ואין דוחין מצות יבום ורשאי ליבמה על אשתו. וא"כ עכשיו פשוטא ואח"כ ירצה לייבם ויהי' רשאי ליבמה וא"כ יהי' לו ב' נשים ונתבטל החר"ג.

דכשכבר יש לו אשה אנו אומרים דמותר לייבם לקיים המצוה אבל מה שנושא עכשיו יגרום לבטל ובזה ליפא מצוה שלא ישא ויהי' לו היבמה לחוד ולא דמי כלל לארוסה פנ"ל ואף למ"ש ריב"ש סי' י"ז דמותר לצאת בשפירא אף שיהי' אח"כ פ"נ דדחי שבת ולמדה מהא דמפלגינן בספינה קודם ג' ימים כו' לפי הרז"ה דעכשיו אינו עושה אסור ואח"כ פשפא שבת הותר מפני פ"נ.

ולדבר מצוה אף תוה"ג שרי ע"ש. ואף דאין פ"נ דוחה אלא היכא דא"א בלא חילול ועתה בידו שלא להפליג ולא יצטרף לחלל מ"מ מותר וא"צ למנוע עכשיו מלגרום הדחי' אח"כ ע"ש.

וא"כ גם בהנ"ל פנין דעכשיו מותר לישא דאין חר"ג בזקוקה ואח"כ אם ירצה יהי' באמת מותר לייבם משום מצות יבום דדחי לחר"ג ואף דעכשיו בידו שלא לישא ולא יצטרף הדחי' מ"מ א"צ למנוע כמו התם פנין דיהי' מותר אח"כ ע"פ דין.

וגם החולקים על הריב"ש פשיצטרף בנדאי לחלל מ"מ מודים בספק וכאן אפשר שיחלוץ והיא לדבר מצוה פנין שהגיע לכלל שנים וגם אי דמי לתוה"ג שרי פנ"ל. ומ"מ י"ל דאסור פאן.

דא"כ יהי' מותר ג"כ פשפדעתו לייבם באמת ויערים לבטל חר"ג לישא אשה ואח"כ יהי' מותר לייבם וזה משמע דגם הח"צ מודה דאסור פנין דעתו לייבם וכן בתוס' סוף גדרים וש"ע סי' קע"ח באומר שמאמינה דמנדין שגורם לבטל תקנות ר"ג וע"כ דהי' התקנה פן שלא יגרום לבטל חר"ג אף מ"מ אינו מוכרח דזה שפיר פשפדעתו לייבם ונושא אשה א"כ בדעתו עכשיו לגרום בטול חר"ג וע"ז הי' התקנה פנ"ל וכמו התם באומר שמאמינה משא"כ ברוצה באמת לחלוץ ואינו מערים כלל לבטל רק לישא אשה ולחלוץ אח"כ ליבמה פשיגדל.

ורק דניחוש דלמא מימלך אח"כ וירצה לייבם מה בכך פנין שתהי' מותרת פנ"ל. ודמי שפיר להך דריב"ש ועדיף מינ' דמבואר מדברי הפוסקים דאין הטעם דהמצות יבום דוחה לחר"ג רק דבמקום מצות יבום לא גזר כלל וא"כ לא יגרום שום אסור: אף מ"מ אין קושיא על הרמ"א פל"ל שפיר דגם בארוסה פשעומדת להנשא הי' אסור מידי לישא אשה אחרת והי' שייף תקנת ר"ג גם בעודה ארוסה דכשעומדת לכנס ככנוסה דמיא רק דכיון שנושא אחרת ממילא לא יוכל לישא הארוסה וא"כ בשעת נשואין דזו פבר הארוסה אינה עומדת לינשא משא"כ ביבמה שאף שנושא זו עדיין עומדת היבמה להתייבם שפיר י"ל דגם עכשיו בעודה זקוקה יש האיסור לישא עליו: והנה מה שהחליט הח"צ בדעת רמ"א דבארוסה ליפא חר"ג ומתוה"ג פך נחלק עליו בסי' קכ"ד וכו' שנתעלם מרמ"א ז"ל תשו' מיימוני סי' ל"ד ותשו' מהרי"ל דגם בארוסה יש חר"ג ע"ש.

ותמיהני על הג' ח"צ מלבד שלא ראה דברי רמ"א בד"מ סי' א' שהראה מקום לסי' קנ"ד ושם הביא ה"ד תשו' מיימוני דגם בארוסה יש חר"ג וגם תשו' מהרי"ל הביא ואם לא ראה דברי הד"מ אבל א"י לא ראה דברי הרמ"א בש"ע סי' ע"ז סעי' ב' שכ' ודוקא גשואה אבל ארוסה המורדת ואינה רצונה להפגס לו ונתגרשה בע"כ או ישא אחרת ומתירין לו ע"ש ומבואר דבארוסה שיינה חר"ג פשאנה מורדת והי' לו להקשות דברי רמ"א אהדדי עכ"פ מבואר שלא נעלם מרמ"א ז"ל דעת האוסרין: מא (שו"ת) והנה מה שנתחבטו בפ"י דברי רמ"א סי' א' הב"ש וח"צ.

לע"ד נראה פשוט פוננתו שלא פדבריהם ז"ל. רק דהא בתשו' מיימוני סי' ל"ד מה' אישות מסיים בארוסה במורדת דאין כופין אותו לגרש מיהו נראה בעיני הואיל ואיפא השתא תקנות ר"ג ז"ל שא"י לישא אחרת והוא לא קיים פ"ו נראה בעיני שכופין אותו להוציא פדי לקיים פ"ו שיוכל לישא אחרת כו' פנ"ל מד"ת אף שקשה הדבר שא"כ עשינו תקנה לפרוצות ולכופה ולהנשא לו אינה תקנה טובה דאין אדם דר עם כו' הלכך יעשו ב"ד פפי ראות עיניהם ע"ש: וע"כ טעמו דטוב יותר לכוף אותו לגרש משום מצות פ"ו ואין מתירין לו לישא אחרת ע"כ משום דלטעמי' אגיל דגם במקום מצות פ"ו גזר ר"ג וגם בשהה י' שנים אין מתירין ולכך כ' שראוי יותר לכוף אותו לגרש פדי לקיים כו' וא"כ להפוסקים דבמקום יבום או פ"ו לא גזר ר"ג וא"כ זה הדין עצמו שכ' התשו' מיימוני ה"ג"ל שיינה פשהוא אינו רוצה לכנס הארוסה דכדי לקיים פ"ו מתירין או לגרש בע"כ או לישא אחרת פנין דבמקום מצות פ"ו לא גזר ואין לכופו לכונסה דאין אדם דר עם כו' ולא ישא אדם כו' כמו שכ' התשו' מיימוני ה"ג"ל לגבי דינה דאין לכופה להנשא לו מה"ט וכיון דהדין הוא בארוסה דאין לכוף אותו לישאנה כמ"ש מהרי"ק סי' ק"א ממילא משום מצות פ"ו מתירין לו לישא אחרת כמו בשהה י' שנים דלא גזר.

אף זה לדעת הפוסקים דמקום מצוה לא גזר ר"ג אבל להפוסקים דגם במקום מצות פ"ו אין מתירין חר"ג ממילא גם גבי ארוסה אין מתירין לו לישא אחרת דאף שאין הדין נותן לכופו לישאנה מ"מ אף דאיפא מצות פ"ו אין מתירין לו לישא אחרת או לגרשה בע"כ: ובנה מדוקדקים דברי הרמ"א ז"ל סי' א' ס"י דעל מה שכ' המחבר אבל ביבמה לא החרים וכן בארוסה הוסיף הוא אם אינו רוצה לכנס אלא לפטור מהרי"ק סי' ק"א כו' דכיון דמבואר שם דאין הדין נותן לכופו לכונסה א"כ ממילא הוי כמו תשו' מיימוני ה"ג"ל דמשום פ"ו מתירין לו וע"ז כ' אח"כ וה"ה בכל מקום שיש דיחוי מצוה כו' אמנם יש חולקין כו' דחר"ג נוהג אף במקום מצוה.

וקאי היש חולקין שפיר על כל ה"ג"ל דגם בארוסה אין מתירין פנ"ל וכו' אח"כ ובגשתטית כו' או שמן הדין לגרשה ואינה רוצה ליקח גט כו' וסיים וכ"ש אם היא ארוסה ואינה רוצה להנשא או להפטר כו' דבנה גם לדיעה הב' מותר לו לישא אחרת וזה עצמו היא מ"ש סי' ע"ז דארוסה המורדת כו' יכול לגרש בע"כ או לישא אחרת והיא פדיעה השני' שבס"א דבארוסה אין מתירין רק פשאנה רוצה לא להנשא ולא להפטר פנ"ל.

ומיושב מה דכללו הרמ"א בארוסה עם במקום יבום שאין לו שום פ"י להב"ש וח"צ. וגם הסיום סותר להרישא וגם לא סתרי אהדדי ת' מהרי"ק שבס"י ק"א לשבס"י ס"ג שתמה הח"צ.

וגם מה שתמהה הב"ש דלא מוכח פלל במהרי"ק ולמ"ש מן שוב הפל דלא הביא ממהרי"ק רק דאין הדין לכופו לכוונסה וממילא מתירין לו משום מצנת פ"ו דלא שייך חר"ג במקום מצנה לדעה הא'. ולכך שפיר כ' הרמ"א גם בסי' קנ"ט וי"א ביבמה דאין רשאי לישא אשה עלי' פיון דיכול ליבם או לחלוץ דדינה פארוסה אסור לו לישא אחרת דגם פארוסה לא התיר אף לדעה א' רק בהוא רוצה לפטרנה ואינה רוצית לקבל גט רק לכוונסה דבנה איכא ביטול מצנה.

אבל לא משום דפארוסה לא גזר דע"ז לחוד לא הי' סומך הרמ"א פלל שגם מהר"מ פאדאווי לא כ' זה רק לסניף בעלמא. ורק זה כ' בבירור דבמקום ביטול מצנה לא גזר ע"ש סי' י"ד.

ומזה למד הרמ"א בפארוסה לדברי מהרי"ק סי' ק"א דדוקא בנשואה דמחויב לדור עמה ואף האמרה תורה כי שניא שלח ע"ז הי' תקנות הגאון ר"ג שלא יגרשנה בע"כ ומחויב לדור עמה וליכא ביטול מצנה משא"כ בפארוסה שאין פאן גזירת ר"ג לכוונסה כמ"ש מהרי"ק וממילא לא ישא אשה בע"כ ואיכא ביטול מצנה ומותר ליקח אחרת פיון שאין רצונם לקבל גט ממנו אבל כשהיא מרוצית להנשא או לקבל גט הדבר פשוט מאחר שאין פאן ביטול מצנה דאסור לישא אחרת גם על הפארוסה עד שיגרש הפארוסה גם לדעה א' שברמ"א סי' א'.

וממילא ביבמה אסור לו לישא אחרת מקודם עד שייבם או יחלוץ דמה ביטול מצנה איכא חמ"נ אם ייבם אין פאן ביטול מצנה ואם יחלוץ ישא אח"כ. ואם לא תתמצה לא להתניבם ולא לחלוץ נתיר לו אז לישא אחרת כמו בפארוסה משום ביטול מצנה פנ"ל.

ודברי רמ"א ברורים ובזה נתבטלו כל השגת הח"צ בסי' קי"ו וסי' קכ"ד הן בפארוסה והן ביבמה. ולע"ד האמת יורה דרכו שפונת הרמ"א כמ"ש גם שלא פ"י פן הגדולים הנ"ל: ומ"ש הח"צ עוד בתשו' הנ"ל דכיון דזיקה דרבנן לא שייך תקנת ר"ג דהוי תקנתא לתקנתא ולא עבדינן כמו בהאי רעיא כו' ע"ש.

ואין מהצורך להשיב ע"ז כי לא על הרמ"א נחלק רק על גדולי הראשונים רבינו אביגדור ורבינו חזקיה בהגה' מרדכי דכתובות שכתבו סברא זו ולא סמכו עלי'. ולא התירו רק משום שהשידוכין הי' בהיתר וכל מקודם חרם השידוכין ע"ש.

אבל פיון דזיקה פכנוסה מדרבנן אם הי' השידוכין אח"כ הי' אוסרין. והן הן דברי רמ"א שברמ"א סי' קנ"ט.

גם מוכח שם מדבריהם דסוברים דבמקום מצנה לא גזר ר"ג שכ' דלא אסרין לא באשתו ולא ביבמתו אם הוא נשוי כו' ואעפ"כ רוצה לאסור בזקוקה בלא השידוכין. וע"כ משום דאין פאן מצנה פנ"ל: וגם מוכח שם דשאר צדדי היתר שכ' ר' אביגדור הוא משום דסבר דקי"ל מצנות חליצה קודמת בבירור ודאי לא קיימא ליבום ואי רצה ליבם לא שבקינן לי' ע"ש פן להדיא.

וא"כ למה שפ' לקמן סי' קס"ה דאין כופין פלל ואף ביש לו אשה אחרת בפרט היכא דאומר דמתכוין למצנה פמבואר בב"ש שם ס"ק ג' א"כ שפיר פ' הרמ"א דאסור לו לישא

אחרת פדברי הג"מ הנ"ל: ובנדאי שאין פדאי בסברת הח"צ לחלוק על גדולי הראשונים מסברא בעלמא.

וגם מסברא ליתא דהא חזינו דגזרו שניות בתלוצה פמבנאר בש"ס מ' אף שהוא ב' גזירות. וכן פ' הרמ"א סי' קנ"ט דס' אחות זקוקה אסורה מהטור והג"מ ע"ש שחמור משאר אסור דרבנן וכן מבנאר בתוס' יבמות כ"ח דהוי אסרינו לחלוץ ברישא וקדר יבומי משום דלמא מיבם ברישא ופגע באחות זקוקה כו' אי לאו משום דפשוט לעולם וליפא למגזר ע"ש ד"ה ולימא כו' ומבנאר דאף דזיקה דרבנן עבדינו ב' תקנתא פנ"ל.

העולה מזה שהדין עם הרמ"א בכל פסקיו דארוסה שהיא מרצית בין להפנס בין להפטר נדאי אסור לי' לישא אחרת דאין פאן בטול מצוה דיקנס או יפטור. וכשאין רצונה להפטר והוא אינו רוצה לקנסה תלוי בב' הדיעות שבס"א' וכמ"ש משום דאיפא מצוה פינון דאין הדין לכופו וכו' כ' בד"מ סי' א' דהמיקל לא הפסיד פינון שהוא ספק.

וכשאינה רוצה לא לקנס ולא להפטר לכ"ע מתירין לו והוא הדין שבס"א' ע"ו פנ"ל. ובגפלה לו יבמה והוא גדול שיקול ליבם או לחלוץ אסור לו לישא אחרת עד שייבם או יחלוץ וכמ"ש בס"א' קנ"ט וזה ג"כ לכ"ע דאין פאן ביטול מצוה פנ"ל: ואף דלכאורה פינון דתלי הטעם בהגמ"ר דכתובות משום דעומדת להתיבם לכך אסור לו עכשיו לישא אחרת ודחי משום דסבר מצות חליצה קודמת ואינה עומדת ליבום ע"ש.

וא"כ אף לדין דקי"ל דרשאי ליבמה אף כשנשוי אשה מ"מ היינו כשהי' נשוי מקודם. אבל פאן לכאורה רשאי לישא אשה עכשיו על הזקוקה ושוב לא יהי' רשאי ליבמה דכיון דתלי' בהא אי עומדת להתיבם אסור לישא אחרת עלי' וכשאינה עומדת להתיבם אינה פכנוסה ומותר לישא עלי' וא"כ הא אמר פ"ק דחולין בהמה בחיי' עומדת לב' הדברים כו' נשתטה הנוכר הדבר כו' אי יש ברירה ע"ש.

וא"כ פאן אי עומדת ליבם ולחלוץ וא"כ כשנתיבמה אח"כ הנוכר הדבר דהי' עומדת להתיבם ואם פן הי' נשואי הראשונה באיסור חר"ג על השומרת יבם העומדת להתיבם וא"כ לא יהי' רשאי ליבמה כדי שלא יהי' נעשה איסור בראשונה.

דאף דאמרינו דביבום ליכא חר"ג משום מצוה וא"כ לכאורה אף דע"י היבום יהי' נעשה האיסור מ"מ יהי' מותר ליבם דז"א דאין הטעם דמצות יבום דחי לחר"ג רק דלא גזר ר"ג במקום מצות יבום ע"ש בפוסקים אבל אם הי' הגזירה גם בזה הי' אסור.

וא"כ לענין הראשונה שנאמר שיש בה חר"ג כשהשומרת יבם עומדת ליבום ועלי' הי' האיסור א"כ שפיר אינו רשאי ליבם כדי שלא יהי' עליו חר"ג מחמת הראשונה דכיון שיש החרם לא דחי מצות יבום וכאן יהי' למפרע איסור מחמת הנשואה אם ייבם דהנוכר הדבר שהי' חר"ג על הנשואה.

וא"כ פינון שלא יהי' רשאי ליבם מטעם הנ"ל שוב יהי' מותר לו עכשיו לישא על השומרת יבם דשוב כשנשוא זו לא תהי' השומרת יבם עומדת להתיבם עוד מטעם הנ"ל. אף באמת ז"א מפמה טעמים חדא דאי נימא פנ"ל לשוב אסור לו עכשיו לישא מחשש שפא באמת ייבם ויהי' איסור למפרע בנשואין של זו פינון דהנוכר כו' ועובר על חר"ג.

וכאותו דקי"ל שבוועה שלא אישן היום אם אישן למחר דלא יישן היום ושם יישן למחר דבתנאי לא מוזהר איניש פניו דדבדר זה עצמו אין איסור רק שיהי' נעשה איסור למפרע. חיישינו דלא יחוש ויישן למחר ויהי' איסור למפרע ואסור מטעם זה מיד עכשיו כו' וא"כ גם פניו דבמה שייבם לא יהי' איסור מצד עצמו דבמקום מצנת יבום לא גזר ר"ג רק דיהי' למפרע איסור משום הראשונה פניו דהוהביר דעמדה ליבום.

והוי פתנאה דלא מוזהר איניש ושוב אסור עכשיו לישא מחשש שם יבם ויהי' הוהביר דעמדה ליבום ויש בנשואי זו חר"ג פנ"ל. אף יש לחלק דדוקא באיסור דאורייתא חיישינו שם יישן למחר.

משא"כ בחר"ג דאזלינו בספיקו לקולא לא אסרינו עכשיו מספק שם יעבור ויהי' אסור למפרע פניו שלא יהי' רק איסור דרבנן ולא גרע משאר ס' דרבנן פנ"ל. אף באמת יהי' מותר ליבם גם כה"ג דלרוב הפוסקים בדרבנן היכא דלקולא אם נאמר אין ברירה פסקינו דאין ברירה דספקא הוי.

וא"כ אי מתירין עכשיו לישא מספק שוב יהי' מותר לו ליבם אח"כ דלא נאמר ברירה לחומרא דעבר למפרע אדרבנן דאין ברירה פנ"ל. וא"כ ממילא אסור עכשיו לישא דעדיין ליבומי קיימא וכינן דעומדת ליבום הוי ככנוסה ואסור לישא עלי' לא מטעם שם יבם רק פניו דעומדת ליבום חשיב כב' נשים גם עכשיו כדברי הגה' מרדכי הנ"ל: ועוד דלא אמרינו כלל ביבמה שעומדת לשתייהן ליבום וחליצה.

רק חשבינו לה ליבום עומדת לחוד וכמ"ש תוס' החולץ דיבמה קרובה לביאה טפי מארוסה. ומה"ט פ' הח"צ סי' א' דלכך בעי פנונה בפירוש לחליצה ולא מסתמא משום דמסתמא ליבום עומדת ולא לחליצה.

ואפילו למ"ד מצות חליצה קודמת פ' שם דחשיבא עומדת ליבום לחוד ע"ש. וא"כ אף כשחולצת אח"כ לא אמרינו הוהביר דהי' עומדת לחליצה דבמה שעומד רק לדבר א' לא אמרינו הוהביר להיפוך כמבואר בש"ס פ"ק דחולין דאי סתמא לגדל אף דנשחטה לא אמרינו הוהביר דלשחיטה כו': והנה מ"ש הח"צ להוכיח דשומרת יבם לא מיקרי אשה פמו ארוסה מהא דיבמות ס"א אג"רס אלמנה ונתמנה להיות כ"ג יבום וש"י לא יבום כו' וילפינו מדכ' יקח אשה כו' וא"ל דגלי קרא תיקשי מאי ראית לרבות ארוסה ולהוציא יבמה כו' ותמיהני שהוא גמרא ערוכה סוטה כ"ד דפליגי ר' יאשי' ור' יונתן בהך פחת אישך פרט לארוסה.

יכול שאני מוציא אף שומרת יבם ת"ל איש איש דברי ר"י ר"י אומר פרט לשומרת יבם אוציא שומרת יבם ולא ארוסה ת"ל אשה תח' אשה פרט לארוסה מר אלימא לי' ארוסה דקדושי דידן' ושוקלין ע"י ומר אלימא לי' שומרת יבם דלא מיתסרא מסירה לחופה ע"ש.

ואף דלמסקנא מייירי בבא עלי' יבם בבית חמי' ע"ש הוא מטעם דבעי קדמה כו' אבל בגוף הסברא פליגי פנ"ל. אף מ"מ פניו דמוקי התם מתני' כר"י משמע דלדין ארוסה טפי מיקרי' אשה משומרת יבם ע"ש.

ומ"ש הח"צ דאין שוּמְרֵת יָבֵם בְּכָלֵל אִשָּׁה דְקָרָא וְכַתְּבַת דְּפִשְׁוִיט הוּא נִרְאָה שְׂאִין זֶה בְּכָלֵל מְקוֹם דְּהָא מְבֻנָּאָר בְּמִשְׁנֵה סוּטָה מ"ג מִי הָאִישׁ כּו' אִירְס אִשָּׁה א' מְאַרְס אֶת הַבְּתוּלָה כּו' אִפְּלוּ שׁוּמְרֵת יָבֵם וְאִפְּלוּ שְׂמַע שְׂמַת אַחֵי בְּמִלְחָמָה חוּזְרֵי כּו' וְכ"פ הֶרְמֵב"ם ו"ל בְּאִין חִילוּק.

וּמְבֻנָּאָר דְּשׁוּמְרֵת יָבֵם בְּכָלֵל אִירְס אִשָּׁה הוּא. וְכֵן בַּה' סוּטָה פְּתַב הֶרְמֵב"ם דְּאִמְעוּט ש"י רַק מִתַּחַת ע"ש.

אָבֵל בְּלֹא"ה הִיָּה בְּכָלֵל אִשָּׁה כּו': וְהִנֵּה עוֹד הִי נִרְאָה דְּהָא לְכַאוּרָה דְּבָרֵי מְהָר"ם פְּאֲדוּוּי נְכוּנִים פִּינּוּן דְּלִשׁוֹן חר"ג שְׁלֹא יִשָּׂא ב' נָשִׁים כּו' מִנ"ל דִּיהִי' שְׂיִיף גַם בְּאַרוּסָה. וְהִנֵּה אַף דְּזֶה פִּשְׁוִיט דְּבְּכָלֵל נָשִׁים גַם אַרוּסָה בְּכָלֵל.

וְאַף דְּאָמַר פ"ק דְּיוֹמָא פְּמָה דְּלֹא פְּנִיס לָהּ לָאוּ בֵּיתוֹ הוּא הִיָּנּוּ דְּנֻקָּא מִשׁוּם דְּכ' בֵּית. אָבֵל בְּלֹא"ה וְדַאי אַרוּסָה בְּכָלֵל.

וְלַע"ד זֶה פְּנוּנַת הַתּוֹס' יְבָמוֹת י"ג ע"ב ד"ה לְרַבּוֹת אֶת הָאַרוּסָה אור"י דְּאַצְטְרִיף לְרַבּוּי אַרוּסָה מִשׁוּם דְּכ' בֵּית אַחִיו כּו' וּפ"ק דְּיוֹמָא מִשְׁמַע דְּבֵית נְשׁוּאָה מִשְׁמַע. וְתַמָּה הִג' מְהָר"י בְּרַעְסָלָא בְּהַגְהוֹת הַש"ס הָא מְפֻנָּרֵשׁ פ"ק דְּיוֹמָא אַרוּסָה לֹא תִתִּיבֵם כּו' ע"ש וְלַע"ד פְּנוּנַת תּוֹס' פִּשְׁוִיטָה שְׁלֹא נִטְעָה דְּבְּכָלֵל מְקוֹם דְּכ' אִשָּׁה צְרִיף קָרָא לְרַבּוּי אַרוּסָה ע"ז כ' תּוֹס' דְּאַצְטְרִיף קָרָא דְּהַחוּצָה רַק מִשׁוּם דְּכ' בֵּית דְּמִשְׁמַע נְשׁוּאָה אָבֵל בְּלֹא"ה וְדַאי אַרוּסָה בְּכָלֵל אִשָּׁה דְּקָרָא וְזֶה פִּשְׁוִיט.

דְּהָא בְּכָלֵל הָעֵרְוִית דְּנֶאֱסְרוּ מִחַמַּת אִישׁוֹת נֶאֱסְרוּ בְּקַדוּשִׁין לְחוּד פְּמְבֻנָּאָר בְּרַמְב"ם ה"א וְכָל הַפּוֹסְקִים וְאַף דְּמִשְׁמַע קִצַּת מִתּוֹס' רִישׁ יְבָמוֹת ד"ה בֵּיתוֹ דְּנֻקָּא בְּנֻכְנָסָה לְחֻנְפָּה נֶאֱסְרָה בַּת אִשְׁתּוֹ עָלָיו.

וְכ"כ בַּס' שְׁעַר הַמִּלְךָ בַּק' חֲנוּפַת חַתָּנִים וְכַס' בֵּית מְאִיר ס' ט"ו דְּכֵן דַּעַת הַתּוֹס' מ"מ הִיָּנּוּ דְּנֻקָּא מִשׁוּם דְּכ' שְׂאָר נֶאֱרֻסָה לֹא מִקְרִי שְׂאָרוֹ. וְבַל"ז אִין הַדַּעַת נוֹחָה כָּלֵל בְּדַבְרֵיהֶם.

וְהָא מִשְׁנֵה שְׁלִימָה שְׁנוֹ. הַמְקַדֵּשׁ אִשָּׁה וּבִתָּהּ אִשָּׁה וְאַחֻתָּהּ.

וְכָל הַש"ס מְלֵאָה מְזֵה. וְאַם בְּקַדוּשִׁין לְחוּד אִין בִּתָּהּ עָרוּהָ עָלָיו כְּמוֹ בְּאַנוּסָה לְמָה לֹא תִפְסוּ קַדוּשֵׁי בִתָּהּ אַח"כ הָא אִינָה עָרוּהָ כָּלֵל.

וְלַע"ד מוּטָב לְדַחֵן בְּמִשְׁמַעוֹת דְּבָרֵי תּוֹס' וְלֹא לְלַמּוֹד דִּין חֲדָשׁ מִדַּבְרֵיהֶם נֶגְדַת כָּל הַפּוֹסְקִים. וְאַף דְּלְכַאוּרָה הִי אֶפְשָׁר לְלַמּוֹד דִּין הַנ"ל אִי שְׂיִיף חר"ג בְּאַרוּסִין דְּהָא לֹא עָדִיף מִדִּין תּוֹרָה גְּבִי מְלָךְ בְּלֹא יִרְבֵּה לּוֹ נָשִׁים יוֹתֵר מִ"ח כּו' וּמְבֻנָּאָר בְּרַמְב"ם ה' מְלָכִים דְּאִינּוּ עוֹבְרֵי רַק בְּבִיאָה.

וּבְקַדוּשִׁין לִיכָּא אִיסוּר ע"ש. אַף לְהֶרְמֵב"ם גַם בְּנִשְׁוֹאִין לִיכָּא אִיסוּר וּבְאַמַּת הַכ"מ תְּמָה עָלָיו וְהִנֵּיחַ בַּצ"ע דִּילְקָה בְּקַדוּשִׁין לְחוּד ע"ש וי"ל דְּלִטְעַמְיָה אֲזִיל דְּחֻנְפָּה שְׂאִינָה רְאוּיָה לְבִיאָה לֹא מְהִי כָּלֵל וְא"כ לֹא מִשְׁכַּחַת לָהּ נִישְׁוֹאִין כָּלֵל.

וְשׁוּב בְּקַדוּשִׁין לְחוּד לִיכָּא אִיסוּר כַּנ"ל. וּמוֹכַח עַכ"פ דְּאִין אִיסוּר בְּקַדוּשִׁין.

אף אֶפְשֶׁר דְּגַם הַקְּדוּשִׁין לֹא מְהַנִּי דְקִי"ל כְּרַבָּא דְמַה דְאָמַר רַחֲמָנָא לֹא תַעֲבִיד אֵי עֲבִיד
לֹא מְהַנִּי וּפְרִיָה הַש"ס רִישׁ תְּמוּרָה מְלֵא יַקְחַ דְאִיסוּר פְּהוּנָה וּמְשַׁנֵּי דְכ' לֹא יִחַלֵּל כּו' אֲבָל
בְּלֹא"ה לֹא הִנֵּה מְהַנִּי הַקְּדוּשִׁין.

וּא"כ בְּמִלְךָ דְנִימָא דְהֶאֱיסוּר עַל הַקְּדוּשִׁין לְחוּד שׁוּב לֹא יְהִי מוֹעִילִים כְּלָל הַקְּדוּשִׁין.
וְשׁוּב אֶף דְאֶפְשֶׁר דְלָקִי מְשׁוּם דְעֵבֵר אֲמִימָרָא דְרַחֲמָנָא מ"מ אֲמָרִינֵן מְסַבְרָא דְהֶאֱיסוּר עַל
הַבִּיאָה כְּדָאמַר בִּיבְמוֹת צ"ז הָרְאוּי לְקִיחָה כּו' הָרְאוּי לְשְׂכִיבָה כּו' פִּינֵן דְלֹא תִפְסִי קְדוּשִׁין
מוֹקְמִינֵן לָהּ אַבִּיאָה וְיֵשׁ לְדַחוּת וְאִין לְהֶאֱרִיף.

דַּע"כ יֵשׁ אִיזָה לִימוּד שְׁם דְלֹא עֵבֵר בְּקְדוּשִׁין לְחוּד. אֲבָל בְּכָל מְקוּם בְּש"ס אַרוּסָה אֲשֶׁתוּ
מִיְקָרְיָא.

אֲמַנְם פִּינֵן דְלִשׁוֹן חֲר"ג שְׁלֹא יִשָּׂא ב' נְשִׁים מְבִנְאָר נְשׁוּאִין דְנִקָּא דְגַם בְּלִשׁוֹן ב"א אִין
קְדוּשִׁין בְּכָלֵל נְשׁוּאִין וְהָא מְבִנְאָר בְּתִשׁוּי הַרְשָׁבָא וּבִש"ע ס' כ"ז דָּאם אָמַר הָרִי אֶת
נְשׁוּאָתֵי אִינְהָ מְקוֹדְשֵׁת ע"ש דָּאִין אִירוּסִין נִקְרָא נְשׁוּאִין.

וְאֶף לְהַב"ש שְׁם דְסְפִיקָא הִיא ג"כ אֲזִלִּינֵן לְקוּלָא בְּלִשׁוֹן הַתְּקֵנָה בְּסַפֵּק כַּמ"ש בַּד"מ:
אֲמַנְם נִרְאָה לַע"ד דְהֵטַעַם דְאִירוּסִין בְּאַרוּסָה לִישָׂא אַחֲרָת הוּא פְּשׁוּט דְהָא לַעֲנִינֵן הַחֲר"ג
שְׁלֹא לְגַרְשׁ בַּע"כ אִין חִילּוּק בֵּין אַרוּסָה לְנְשׁוּאָה דָּאִין לִשׁוֹן מוֹרָה עַל נְשׁוּאָה יוֹתֵר
מְאַרוּסָה וּא"כ פִּינֵן דְמְבִנְאָר בְּתוּס' נְדָרִים וּש"ע ס' קע"ח בְּמֵאֲמִין לְדַבְרֵי אֲשֶׁתוּ שְׁטַמְאָה
הִיא מְנַדִּין אוֹתוּ דְגוֹרֵם הוּא שְׁטַמְאָסוֹר עָלָיו וְתַצְרֵךְ לְקַבֵּל גִּט הַנִּי כְּמִגְרֵשׁ בַּע"כ וּמְבַטֵּל
חֲר"ג ע"ש.

וּא"כ נִיהוּ דְבְאַרוּסָה אִין חֲרָם שְׁלֹא יִשָּׂא עֲלֵי רַק בְּנְשׁוּאֵי שְׁתִּיָהֶם. מ"מ הָא בְּמַה שְׁנִשְׂא
אַחֲרָת גוֹרֵם שְׁטַמְאָסוֹר הָאִירוּסָה עָלָיו דְלֹא יוּכַל לִישְׂאָנָה עוֹד מְשׁוּם הַחֲר"ג דְבְנְשׁוּאִין אִיכָא
הַחֲרָם.

וּא"כ מְמִילָא עוֹבֵר עַכְשָׁיו בְּנְשׁוּאִין אֵלּוּ הַחֲר"ג שְׁגוֹרֵם שְׁתִּיָאָסוֹר עָלָיו וְתַצְטְרֵךְ לְקַבֵּל גִּט
וּכְמוֹ מְגַרְשׁ בַּע"כ דְהֵתֵם שְׁמֵאֲמִינָה וְחָרָם זֶה שְׁיִיף גַם בְּאַרוּסָה כְּמוֹ בְּנְשׁוּאָה. וְשְׁפִיר
אָסוֹר לִישָׂא עַל הָאִירוּסָה כְּנ"ל: וּמִינְשֵׁב שְׁפִיר דְבְרֵי הַרְמ"א ז"ל ס' א' שְׁהוּצִיא מִדְבְרֵי
מַהֲרִ"ק שְׁאִין חֲר"ג בְּאַרוּסָה.

וְתַמָּה הַב"ש דְלֹא מוֹכַח כְּלָל מִמַּהֲרִ"ק שְׁיִיכַל לִישָׂא אַחֲרָת ע"ש וְלַהַנְ"ל א"ש דְכִינֵן
דְכַתֵּב שְׁם דָּאִין הַחֲר"ג בְּאַרוּסָה שְׁיִכְנוּס אוֹתָהּ כְּשֵׁאִינוּ רוּצָה. וּא"כ מְמִילָא בְּגוֹרֵם
שְׁתִּיָאָסוֹר עָלָיו שְׁלֹא יִשְׂאָנָה וְנִדְאֵי דְלִיכָא חֲר"ג מֵאַחַר דָּאִינוּ מְחַוִּיב כְּנ"ל.

וּא"כ שׁוּב מְמִילָא מוֹתֵר לִישָׂא אַחֲרָת עֲלֵי דְהָא מְצַד הַנְּשׁוּאִין עֲצָמָם אִין כָּאֵן אִיסוּר פִּינֵן
דְהֶרְאוּשׁוֹנָה רַק אַרוּסָה. וְרַק מְשׁוּם הַגְרָם שְׁגוֹרֵם שְׁלֹא יוּכַל לִישָׂא עוֹד הָאִירוּסָה.

וְזֶה מוֹכַח מִמַּהֲרִ"ק דְבְאַרוּסָה לִיכָא חָרָם בְּזָה: וּא"כ לַהַנְ"ל מְמִילָא בְּשׁוֹמְרַת יָבָם אֶף
דְנִימָא שְׁהוּא בְּאַרוּסָה מ"מ לֹא שְׁיִיף חֲר"ג לִישָׂא עֲלֵי דְעַכְשָׁיו אִין אִיסוּר. וּמְשׁוּם גוֹרֵם
שְׁתִּיָאָסוֹר לֹא שְׁיִיף דְהָא מוֹתֵרַת אַח"כ לִיבָם לַהַפּו' דְבִיבּוּם לֹא גְזַר ר"ג.

וּמְמִילָא אִין כָּאֵן אִיסוּר כְּלָל וְהַגְמ"ר דְאִוסַר הוּא מְשׁוּם דְסְבַר דְגַם בְּאַרוּסָה מְצַד עֲצָמוּ
שְׁיִיף הַחֲר"ג וְלֹא דְיִיק הַלִּשׁוֹן לִישָׂא ב' נְשִׁים. אוּ דְבַעֲזֵי לְהַתִּיר אֶף אֵי זִיקָה עֲדִיף מְאַרוּסָה

וככנוסה דמי' ע"ש דבנה האיסור מצד הנשואין עצמם דהוי פנושא ב' ע"ש אכל לדין שפ' בד"מ דאזלינו בספיקו לקולא אי בכלל שלא ישא הוא ארוסה וא"כ אף דבסי' ע"ו פ' לאיסור היינו מטעם הנ"ל משום הגורם שתיאסר הארוסה וכמו מגרש בע"כ דנה שיהיה גם בארוסה וממילא בשומרת יבם פ"ן דעכ"פ לאו ככנוסה.

אף אי היא פארוסה מותרת פנ"ל: ועוד דאף דנאמר דזיקה עדיפא מארוסה כמ"ש הנ"מ הנ"ל או למ"ש לעיל דנימא פ"ן דעומדת לייבם עדיפא ואסורה גם עכשיו. מ"מ אפשר לומר דע"כ לא אסר הרמ"א לישא על השומרת יבם בסי' קנ"ט הנ"ל.

רק ביבם א' ולא בב' יבמין ואף דבהגהות מרדכי הנ"ל מבואר דגם בב' אסור משום דקי"ל יש זיקה אפילו בתרי מ"מ היינו משום דגם בארוסה סבר דאסור אכל אי נימא דארוסה אין חר"ג רק משום דשומרת יבם עדיפא שעומדת לכנוס עדיין וקצת ככנוסה.

לענין זה שוב יש חילוק בין יבם א' לב'. דהא בש"ס יבמות י"ט לר' אושעז' דסבר זיקה ככנוסה דמי' משני אבני דילמא כי אמר ר"ש ככנוסה ביבם א' אכל בב' לא.

ואף דדחי לר' אושעז' מ"מ סברא זו לא דחי. וכן בנדריים ע"ד פריה לר"א אי יש זיקה אין ברירה כו'.

וא"כ כמו דאמרינו התם לחומרא פ"ן דאין ברירה ואינו מבואר למי תכנוס א"י להפר ואף לגבי גדול לא מיקרי ככנוסה פ"ן דאם פא קטן קנאה כו' ע"ש. וא"כ לדין לרוב הפוסקים דבספיקא דברירה אזלינו בדרבנן לקולא.

א"כ ממילא לענין תקנת ר"ג דנחשונה בשומרת יבם ככנוסה ממילא בב' יבמין פ"ן דאין ברירה מותר לא לישא אחרת דבנה אמרינו לקולא דלא תשיבא גבי ככנוסה משום דאין ברירה.

ואף דאם נתיר לזה נתיר גם להב' לישא אחרת מטעם ספיקא דרבנן ושוב א' עושה איסור ממ"נ. ז"א דהא גם בב' שבילין פשנשאל זה בפני עצמו וזה בפ"ע שניהם טהורין.

וממילא פ"ן דכל א' מותר בפ"ע לא איכפת לן מה שיהיה מותר גם להב' פ"ן דאין נשאלין בב"א ואצלו הדין דס' דרבנן לקולא פנ"ל: ובנה מדוקדק לשון הרמ"א סי' קנ"ט ס"ה וי"א דעכשיו דאיכא חר"ג כו' אם נפלה לאחד שומרת יבם אסור לישא אחרת כו' ע"ש.

ולאיה צורך פתב נפלה לאחד כו' ולמ"ש מדוניק דכ' המספר מקודם דאף בב' יבמין יש זיקה ולכך כ' אח"כ דלענין איסור זה דחר"ג דוקא בנפלה לאחד אסור משא"כ בב' יבמין דלענין שתהני עדיפא מארוסה נדאי יש חילוק בין א' לב' פנ"ל.

וא"כ הנה אפשר להתיר פשיש ב' יבמין לישא על השומרת יבם פנ"ל. ואח"כ פשירצה אפשר לייבם ג"כ להפ"ו דבמקום מצוה לא גזר.

ולא אמרינו הוברר הדבר דהי' השומרת יבם ככנוסה פ"ן דאין ברירה בדרבנן לחומרא פנ"ל: ומ"מ פשעכשיו פנושא זו בדעתו לייבם אח"כ יש לאסור כמ"ש לעיל דאף דבראשונה ליכא איסור ואח"כ ג"כ אין איסור מ"מ דמי לתוף ג' קודם לשבת דאין מפליגין דהוי כמתנה לחלל אף שיהיה מותר.

ולא הני לך דבר מצוה דהא יכול לייבם עכשיו וימיינם המצוה. אבל פשאינו רוצה לייבם או שאינו יכול עתה לייבם אינו צריך למנוע מלישא דמשום מצוה שרי כמו בהא דאין מפליגין פדברי ריב"ש ז"ל והכי קי"ל בש"ע א"ח סי' רמ"ח.

ואח"כ פשנמלה ורוצה לייבם להפוסקים דשרי שפיר מותר לייבם פיון דבמקום יבום לא גזר פנ"ל. או דאנוס הוא במצות התורה פנ"ל.

עכ"פ בב' יבמין כמ"ש פיון דעכשיו אין שום איסור פנ"ל: והנה עוד יש לכאורה טעם לאסור לישא על ש"י להפוס' דאסור לייבם כשיש לו אשה דשייך חר"ג גם ביבום. וא"כ עתה בנישואין אלו מבטל מצות יבום דלא יהיה רשאי לייבם.

ואף בב' יבמין יש לחוש דילמא מיינת אידה ובטל כו' פמבואר בש"ס יבמות י"ח. והי' נראה קצת ראי' ממה שפ' הרמ"א י"ד סי' רט"ז סעיף ז' מי שנשבע לאשה המשודקת לו שלא ישא עלי' וקודם שפנסה נפלה לו יבמה מותר ליבמה דעלי' אינו במשמע רק אם נשאה תחילה.

ולא יבנוס המשודקת אלא א"כ יתירו לו שבועתו ע"ש והדברים תמוהים מאוד כמ"ש הש"ך שהב"י מוחק זה דלמה יהי' אסור לישא ע"ש. גם קשה לכאורה מה דסיים רמ"א אלא א"כ יתירו לו שבועתו למה לא הנפיר כלל מחר"ג דלדין ודאי דאסור לו לישאנה אחר שקבוס יבמתו.

ואף די"ל דסמך פיון דנשבע שלא ישא עלי' משמע דמיירי במקום שלא נתפשט חר"ג דמקום חר"ג אין צורך לשבועה זו דבל"ז אסור. מ"מ לא הי' לו לרמ"א לסתום להתיר מה שאסור לדין.

ולמ"ש הי' נראה לפרש דבריו שפיר לדין במקום חר"ג והשבועה חל לרוב הפו' אף דיש חרם פיון שחר"ג דרבנן וגם פולל מקום שלא נתפשט רק להפוסקים דבמקום מצות יבום לא גזר. ופסק שפיר דרשאי לייבם קודם שנושא המשודקת ובאמת לא ישאנה אח"כ משום חר"ג.

ואח"כ כ' ויזהר שלא לכנוס המשודקת היינו אם רוצה לכנסה עכשיו קודם שמיבם לא יבנוס עד שיתירו לו השבועה דהא מבטל מצות יבום שלא יהיה רשאי לייבם אח"כ מחמת השבועה שלא ישא עלי'.

ולכך לא יבנוס אא"כ מתירין לו דאז יהי' מותר אח"כ לייבם דלא גזר ר"ג במקום יבום פנ"ל ומינשב שפיר. וא"כ הי' מוכרח דכה"ג פנשנשבע אסור לו לישא זו ולגרום שלא יוכל לייבם וא"כ ממילא גם בלא שבועה להפו' דשייך חדר"ג במקום יבום הני כמו בשבועה להנ"ל.

ואסור לו לכנוס פדי שלא יבטל אח"כ שלא יוכל לייבם משום חדר"ג פנ"ל: ואף דיש לדחות דגם אם נפרש פנ"ל מ"מ ע"כ הא דאסור הוא רק אי אמרינן פהפוסקים דמצות יבום קודמת למצות חליצה לכך אסור לישא ולגרום בטול היבום פנ"ל.

אָבֵל אֵי מְצֻנֹת חֲלִיצָה קוֹדֶמֶת וְדַאי דָּאִין אִיסוּר. וְא"כ י"ל דְּגַם הַפּוֹ' דְּבִמְקוֹם יְבוּם ג"כ שְׁיִיף חר"ג הֵינְנוּ מְשׁוּם דְּחוֹשְׁשִׁין לְהַפּוֹסְקִי דְּמְצֻנֹת חֲלִיצָה קוֹדֶמֶת וְלִכְּפֹ' חוֹשְׁשִׁין לְחַר"ג שְׁלֵא לִיבֵם דָּאִינוּ בְּמְקוֹם מְצֻנָה כַּנ"ל.

וְא"כ בְּשִׁלְמָא בְּשַׁבּוּעָה שְׁפִיר אָסוּר דְּשִׁמְא מְצֻנֹת יְבוּם קוֹדֶם וְאֵפ"כ לֹא יוּכַל לִיבֵם מִחֲמַת הַשַּׁבּוּעָה כַּנ"ל אָבֵל בְּלֹא שַׁבּוּעָה רַק מְשׁוּם חר"ג מוֹתֵר לִישָׂא מַמ"נ אֵי מְצֻנֹת יְבוּם קוֹדֶמֶת אִינוּ מְבַטֵּל כָּלֵל דְּגַם אַח"כ רִשְׁאֵי לִיבֵם מְשׁוּם מְצֻנָה לֹא שְׁיִיף חר"ג וְאֵי מְצֻנֹת חֲלִיצָה קוֹדֶמֶת ג"כ מוֹתֵר לִישָׂא דְּלֹא אֵיכְפַת לּוֹ מַה שְׁמְבַטֵּל וְגוֹרֵם שְׁלֵא יִיבֵם דְּהָא מְצֻנֹת חֲלִיצָה קוֹדֶמֶת וְאִין רְאִיָּה מְרַמָּ"א הַנ"ל.

אָף ז"א דַּמ"מ אָסוּר עֲכָשְׁוּ שְׁמָא מְצֻנֹת יְבוּם קוֹדֶם וְאֵפ"כ מְבַטֵּל דְּגוֹרֵם שְׁלֵא יוּכַל לִיבֵם דְּאִזּוּ נִיחּוּשׁ שְׁמָא מְצֻנֹת חֲלִיצָה קוֹדֶם וְכִינּוּן דַּע"כ פ' יְהִיָּה אָסוּר לִיבֵם מְסַפֵּק שְׁפִיר אָסוּר לּוֹ עֲכָשְׁוּ לְבַטֵּל אֵי מְצֻנֹת יְבוּם קוֹדֶם כַּנ"ל.

וְדַמִּי לְשַׁבּוּעָה הַנ"ל. וְעוֹד דְּמִשְׁמַע מִהַפּוֹסְקִים דְּשְׁיִיף חר"ג בְּמְקוֹם יְבוּם הוּא אָף מְצֻנֹת יְבוּם קוֹדֶם מ"מ גְּזוּר ר"ג אָף שֶׁהוּא בְּמְקוֹם מְצֻנָה ע"ש.

וְא"כ לֹא שְׁיִיף הַמַּמ"נ כַּנ"ל. אֲמַנְם בְּאֵמַת נִרְאָה דָּאִין אִיסוּר כָּלֵל בְּזָה מְשׁוּם שְׁגוֹרֵם שְׁלֵא יִיבֵם רַק לְחַלּוֹץ דַּע"כ לֹא אֲמַרִינּוּ בַּש"ס אִיסוּר דְּבִיטוּל מְצֻנֹת יְבָמִין רַק הֵיכָא דְּמַפְקִיעַ הַזִּיקָה שְׁתַּצָּא בְּלִי חֲלִיצָה כְּשֶׁמְקַדֵּשׁ אִמָּה אוֹ אַחֻוּתָהּ כְּמַבְוֹאָר בַּש"ס שָׁם.

אָבֵל כַּה"ג שְׁגוֹרֵם לְחַלּוֹץ וְדַאי לֹא מִיקְרִי בִּיטוּל מְצֻנֹת יְבָמִין וְכַמ"ש תוּס' לְהַדְיָא יְבָמוֹת כ"ו ע"ב ד"ה חֲלִיצָה גְּבִי צָרַת לֵאָה כו'. אָף אִין רֵאִי מִשָּׁם דְּאִינוּ דְּנִין אִם יִיבֵם אֶת לֵאָה כו' וְדַאי דְּלֹא שְׁיִיף שְׁיִיף אָסוּר לִיבֵם אֶת זוֹ מִחֲשָׁשׁ שְׁיִבְטֵל מְצֻנֹת יְבוּם מְצָרַת רַחֵל שְׁיִצְטָרֵף לְחַלּוֹץ.

וְאִיף נִימָא בְּשַׁבִּיל חֲשָׁשׁ זֶה לְבַטֵּל מִיַּד הַמְצֻנֹת יְבוּם מְזוֹ שְׁלֵא יִיבֵם רַק יְחַלּוֹץ וְלִכְּפֹ' הֵי מוֹתֵר לִיבֵם כַּנ"ל. אָבֵל בְּנִידוֹן דְּהַנ"ל אֲפָשֵׁר דְּגַם כַּה"ג מִיקְרִי בִּיטוּל מְצֻנֹת יְבוּם.

אָף בַּל"ז אֲנִן קו"ל כַּר"י דִּישׁ זִיקָה וְלֹא חִיִּישִׁינּוּ כָּלֵל לְמִיתָה כַּנ"ל: וְבַל"ז אָף בְּיָבֵם אֶחָד וְדַאי דְּלֹא שְׁיִיף לְמַנְעוֹ מִלִּישָׂא כְּדִי שְׁלֵא יֵאָסוּר לִיבֵם דְּהָא בְּדִידִי' תְּלִי רַחֲמָנָא אִם לֹא יְחַפְּזִין וְכִינּוּן שְׁנוּשָׂא אַחֲרַת וְאִינוּ חַפְּזִין לִיבֵם מֵאֵי חֲשָׁשׁ אִיסוּר בְּזָה.

וְמַה"ט מְבַוֵּאָר בִּי"ד ס' ל"ט הַנְּשַׁבֵּעַ לְחַלּוֹץ לֹא הָוִי לְבַטֵּל אֶת הַמְצֻנֹת דְּבְדִידִיָּה תְּלִי רַחֲמָנָא כו' ע"ש. וְכֵן מְדַלָּא פִּירְשׁוּ הַט"ז וְש"ף ס' רי"ו כַּמ"ש מִשְׁמַע דַּס"ל בְּנִשְׁבַּע כו' שְׁמוֹתֵר לּוֹ לִישָׂא הַמְשׁוֹדְכָת מִקוֹדֶם אָף שְׁלֵא יוּכַל לִיבֵם.

כִּינּוּן דְּאִינְהָ רוּצָה כַּנ"ל. וְאִין לּוֹמֵר דַּמ"מ הָוִי אִיסוּרָא מַה שְׁגוֹרֵם שְׁאָף אִם יְרָצָה אַח"כ לִיבֵם לֹא יְהִיָּה יְכוּל וְכִשְׁרוּצָה שׁוֹב מְצֻנָה עֲלֵי' וְאִין רֵאִי מְנַשְׁבֵּעַ לְחַלּוֹץ דְּעַכְשָׁיו אִינוּ בִּיטוּל מְצֻנָה וְמ"מ י"ל דְּאִיסוּרָא מִיְהוּ אִיכָא.

זֶה אִינוּ דְּהָא אֲפִילוּ לְגַבִּי דִּידָה בִּיבָמוֹת ק"ו דְּלֹא רְצָתָהּ לְהַתְּיָיבֵם מְשׁוּם אֲמַתְלָא דְּמַמוֹנָא הוּא דְּחֻזִי לָהּ וְאֲמַרָה שְׁאִין דַּעֲתוֹ לִיבֵם לְמְצֻנָה דְּהַטְעוּ ר' חַב"א אוֹתוֹ חַלּוֹץ לָהּ וְכַכָּף אַתָּה כּוֹנְסָה וְאַח"כ אָמַר מִינָף אִיפְסִילָא חַלּוֹץ חֲלִיצָה מְעַלְי' כו'.

ואיך גרם שתיאסר עליו שמה יהי בדעתו לשם מצוה ויתרצו שניהם אח"כ ויבטל המצוה דיבום אף שינרצו לא יהי יכולין משום החליצה פסולה ואיך עשה רחב"א פן. וע"כ דאין שום איסור בזה פניו דעכשיו אין רצונה ביבום ונותנת אמתלא רשאים לעשות שתיאסר כו'.

ומכש"כ גבי דידין דתלי בי רחמנא דאין איסור עליו לישא פניו שאינו רוצה עתה ליבם פנ"ל. ויש לדחות קצת דשם פניו דמאמינין לה על האמתלא וחוששין שייבם משום ממונא פנ"ל א"כ א"א בענין אחר והי צריף להטעותו ולאסרה משא"כ גבי דידיה דבידו או ליבם ליבמתו או לחלוץ אפשר דאינו רשאי לאסרה עליו ונגדוה שיצטרף לחלוץ.

אף יש ראיה מהא דקי"ל מצוה בגדול ליבם וזה מה"ת מוה"ג הבכור כו' ואעפ"כ אמר בש"ס ל"ט תלה בגדול עד שיבא ממדה"י אין שומעין לו אלא או חלוץ או יבם ופריף בש"ס נגיטר דלמא אתי ומיבם כו' אלא פל שיהוי מצוה לא משהינן כו'.

וא"כ כמו שאין משהינן מצוה זו עצמה ואין ממתניין אף שיכול להיות שייבם כמו כן אין מונעין אותו מלישא אשה ולעשות מצוה פניו שאינו יכול עכשיו ליבם או לחלוץ שאינה פאן וכה"ג פדי שיוכל לייבם אח"כ פניו שיוכל לחלוץ דהא שיהוי מצוה לא משהינן לענין זה שיהי' יבום במקום חליצה פנ"ל: ואף שיש לחלק קצת בין אותה מצוה עצמה דחליצה ויבום דלא משהינן ובין מצוה אחרת כמו נשואין.

מ"מ דומה לאותו שכ' רדב"ז בתשו' סי' י"ג מי שהבטיחוהו לצאת מבית אסורין פ"א בשנה דאיזה מצוה שאיתרמי לי יעשנה אף שלא יוכל לעשות אחרת ולא ימתין לעשות מצוה הגדולה ממנה פניו דקי"ל אין מעבירין על המצות והסכים עמו הח"צ בתשו' סי' ק"ו.

וכן בהנ"ל פניו שהגיע זמן הנשואין א"צ למנוע ממצות נשואין פדי שיוכל לקיים מצות יבום אח"כ אף שיהי' מצוה יותר גדולה פנ"ל: והנה עוד יש מקום עיון אף להפוסקים דגם ליבם על אשתו אסור משום חר"ג הא נדאי דלא מצינו בפ"י שגזר על זה רק ממילא פניו דאסור לישא על אשתו לא מתירין במקום יבום ג"כ.

וא"כ לכאורה י"ל דדוקא כשהי' נשוי אשה בשעה שמת אחיו דהא אמרינן מצורע שחל ח' שלו בע"פ וראה קרי בו ביום וטבל כו' ואמר עולא הואיל והותר לצרעתו הותר לקריו ודייק מינה הש"ס פ"ק דיבמות דגם באחות אשה ביבום נימא הואיל ואישתרי אישתרי ודחי תינח היכא דנשא מת ומת ואח"כ נשא חי כו' כמו התם שיצא בשעה שראוי להביא קרבן ומשני דאיצטרף באמת קרא רק בנשא מת ומת ואח"כ נשא חי כו' ע"ש.

ומבואר דכיון שבל"ז יש עלי' איסור אשת אח והתורה התירתו ממילא פשוטלד אח"כ עליו עוד איסור פניו שפבר הי' שעה שהיתה מותרת אמרינן הואיל ואשתרי אישתרי. רק באחות ושאר עריות ילפינן מעליה דלא הותרה פנ"ל.

ואם פן לא עדיף חר"ג משאר איסור. וא"כ בשלמא בהי' נשוי בשעה שמת אחיו א"כ היתה מיד בשעת נפילה אסורה עליו משום חר"ג ולא הותרה מעולם וכמו נשא חי כו' וראה בליל ח' כו'.

אָבֵל בַּהֲנֹל כְּשֶׁאֵז בְּשַׁעַת מִיתָהּ הִי פָּנוּי וְאֵח"כ נִשָּׂא א"כ נִיהוּ דִישׁ עֲכָשְׁיוּ אִיסוּר לִיבְמָה מִשׁוּם חֵר"ג כְּשֶׁאָר אִשָּׁה מ"מ כִּינּוּן שֶׁהִי אִיסוּר אֲשֶׁת אַח וְהוֹתֵרָה לִיבָם הוּאִיל וְאִישְׁתֵּרִי אִישְׁתֵּרִי כְּמוֹ נִשָּׂא מֵת וּמֵת וְאֵח"כ נִשָּׂא חֵי אִי לָאוּ קָרָא דְעֵלְיָ.

וּלְתִירוּץ הַב' שְׁבַתוֹסְפוֹת שֶׁם שֶׁהִקְשׁוּ אַרְבָּא דְאָמַר עֲרֻנָּה גּוֹפָה ל"צ קָרָא וְהִקְשׁוּ הָא אִישְׁטְרִיף עַל נִשָּׂא מֵת כּו' וְתִירְצוּ דְדוֹקָא שֶׁם טְוּמְאָה חַד הוּא ע"ש א"כ גַּם בַּהֲנֹל אִיסוּר. אָבֵל לְתִירוּץ הָא' דְרָבָא סָבַר דְּבִיאַה בְּמִקְצֵת לֹא שָׁמָּה בִיאַה כּו'.

וּא"כ הִי תְלוּי בְּמַחְלֻקַת רַמְבַּ"ם וְרַאב"ד ז"ל. דְּלֵהֲפּוֹס' דְּשָׁמָּה בִיאַה אָמְרִינּוּ הוּאִיל וְאִישְׁתֵּרִי אִישְׁתֵּרִי כּו' א"כ הִי אֶפְשָׁר לְהִתִּיר כִּנּוּן: אָף א"א לֹא מִשְׁנָה שְׁלִימָה שְׁנִינּוּ יְבָמוֹת ס"א נְפִלָה לֹא שׁוּמְרֵת יָבָם וְנִתְמַנָּה לְהִיּוֹת כ"ג לֹא יְכַנּוּס כּו' וְהָא ג"כ כְּבָר הִיָּתָה מְוֹתֵרַת בְּשַׁעַת נְפִילָה וּא"כ אָף שְׁנַעְשָׂה עֲכָשְׁיוּ כ"ג וְנִאָסְרָה מִשׁוּם אֶלְמָנָה מ"מ נִימָא הוּאִיל וְאִישְׁתֵּרִי אִישְׁתֵּרִי וְהוֹתֵר גַּם אִיסוּר אֶלְמָנָה לִכ"ג כִּינּוּן שֶׁהוֹתֵר אִיסוּר אֲשֶׁת אַח כִּנּוּן וְעַכ"פ קָשָׁה לְעוֹלָם דְּסָבַר הוּאִיל וְאִישְׁתֵּרִי כּו'.

וּמוֹכַח כְּתִירוּץ ב' אֶלְיָבָא דְרָבָא אָבֵל עַכ"פ לְעוֹלָא קָשָׁה. וְאֶפְשָׁר דְּהָא דִּילִיף הַש"ס מֵאִשָּׁה וְלֹא יְבָמָה מִיַּעוּטָא הוּא כְּדָאֵמַר שֶׁם נ"ט אַחַת וְלֹא שְׁתֵּי.

אָף מְלִשִׁין רַש"י ז"ל מְבַנְּאָר שְׁאִינּוּ מִיַּעוּט דְּלָאוּ יִתִּירָא הוּא רַק דְּאִין לְנוּ לְרַבּוֹת אֶלָּא א' ע"ש. וּמִמִּילָא אִיסוּרָה וְקָשָׁה כִּנּוּן: גַּם י"ל כִּינּוּן דְּגִלִי קָרָא בְּאַחֻת אִשָּׁה דְּלֹא אָמְרִינּוּ הוּאִיל וְאִישְׁתֵּרִי כּו' בְּנִשָּׂא מֵת וּמֵת וְאֵח"כ נִשָּׂא חֵי מְקָרָא דְעֵלְיָ מִב (שׁו"ת) שׁוּב לֹא אָמְרִינּוּ בְּשׁוּם אִיסוּר בְּיָבוּם הוּאִיל וְאִישְׁתֵּרִי כּו' אָף בְּאִיסוּר לָאוּ דְאֶלְמָנָה וְשָׁאָר אִיסוּר כִּנּוּן.

עוֹד נִרְאָה לִישָׁב דְּלֹא שְׁיִיף בְּזָה הוּאִיל וְאִישְׁתֵּרִי כּו' דְּהָא דְּהִתִּירָה תוֹרָה אִיסוּר אֲשֶׁת אַח לְקַיָּיִם מְצוֹת יָבוּם הוּא כְּדִי שְׁלֹא יִתְבַטֵּל הַמְצָנָה דְּאֵם יִשָּׁאָר הָאִיסוּר לֹא תִצְטָרֵף חֲלִיצָה ג"כ וְהִתִּירָה הַתוֹרָה.

וּא"כ אִין לְלַמּוֹד מְזָה הוּאִיל וְאִישְׁתֵּרִי כּו' רַק עַל אִיסוּר אַחֻת אִשָּׁה וְשָׁאָר עֲרִיּוֹת שְׁנַעְשָׂה אַח"כ דְּאִי נִימָא דִישׁ אִיסוּר עֲרֻנָּה תִצָּא בְּלֹא חֲלִיצָה וְתִבְטֵל מְצוֹת יָבוּם אָמְרִינּוּ שְׁפִיר הוּאִיל וְאִישְׁתֵּרִי כּו' שֶׁהִתִּירָה הַתוֹרָה אִיסוּר עֲרֻנָּה כְּדִי לְקַיָּיִם מְצוֹת יָבוּם וּמִמִּילָא גַּם כְּשִׁישׁ עוֹד אִיסוּר הוֹתֵרָה כְּדִי לְקַיָּיִם כּו' דְּאֵל"ה יִתְבַטֵּל הַמְצָנָה דְּכָל שְׁאִינּוּ עוֹלָה לִיָּבוּם כּו'.

אָבֵל בְּחִיבֵי לָאוּיִן דְּמַרְבִּינּוּ מִיְבָמְתוֹ דָּף כ' דְּאָף שְׁאִינּוּ עוֹלָה לִיָּבוּם עוֹלָה לְחִלְצָה וּא"כ שׁוּב לֹא שְׁיִיף הוּאִיל וְאִישְׁתֵּרִי דְּאִין לְלַמּוֹד מִמָּה שֶׁהִתִּירָה תוֹרָה כְּדִי לְקַיָּיִם הַמְצָנָה כִּנּוּן. שְׁיִיף מְוֹתֵר הָאִיסוּר לָאוּ בְּמָה שְׁלֹא יִתְבַטֵּל הַמְצָנָה אָף שֶׁתִּהְיֶה אִיסוּרָה בְּאִיסוּר לָאוּ דְשְׁפִיר תִּחְלוּץ מִיְבָמְתוֹ כִּנּוּן.

וְלֹא הוֹתֵר כָּלֵל אִיסוּר זֶה כִּינּוּן שְׁיִיף אֶפְשָׁר בְּחִלְצָה. דְּלֹא אִישְׁתֵּרִי הָאִיסוּר אֲשֶׁת אַח רַק מִשׁוּם מְצוֹת יָבוּם אָבֵל בְּלֹא ה"ה לֹא הִי מְוֹתֵר וּמִמִּילָא לְעַנְנֵן הִלָּאוּ לֹא שְׁיִיף כִּנּוּן דְּאִישְׁתֵּרִי דְּבִדְלִיכָא בְּיָטוּל מְצָנָה לֹא אִישְׁתֵּרִי כָּלֵל כִּנּוּן: וּמִיָּוֶשֶׁב שֶׁם הִרְבָּה דְּבָרִים.

וְהָא בְּאֵמַת גַּם בְּנִדְרָה הַנָּאָה מִיְבֻמָּה אַחַר מִיתַת בַּעֲלָהּ וְנִשְׁבַּע כּו'. וְנִימָא ג"כ דְּמִוְתָּרַת לִיבָם מְשׁוּם הוּאִיל וְאִישְׁתָּרִי כּו' פִּינּוּן שְׁהָאִסוּר נּוֹלַד אַח"כ שְׁפָכְרָה הִי שְׁעַת הָיְתָר.

וּע"כ כּמ"ש. וּמְמִילָא גַם בַּחַר"ג לְהַפּוֹסְקִים דְּשִׁינְךָ גַם בְּמִקּוּם יְבוּם מְמִילָא גַם בְּנִשְׂא אַחַר מִיתָה אָסוּר לִיבָם וְלֹא שִׁינְךָ הוּאִיל כּו' פִּינּוּן דג"כ צָרִיךָ תְּלִיצָה עכ"פ פּנ"ל כּמ"ש.

עוֹד יֵשׁ לְעֵינֵי הָא לֹא עָדִיף חַר"ג מְלָאוּ דְאִוְרָנִית' דְּהִי עוֹשֶׂה דִּיבוּם דּוֹחָה הַל"ת רַק מְשׁוּם גְּזִירָה אִטּוּ בִּיאָה שְׁנִי'. וּבַחַר"ג לִיכָא אִסוּר בְּבִיאָה שְׁנִי' פִּינּוּן שְׁפָכְרָה נִשְׂא כְּמִבְּנָאָר בְּפוֹסְקִים.

וּא"כ לָמָּה לֹא דְחָה הָעֲשֶׂה דִּיבוּם הָאִסוּר דַּחַר"ג דְּאִין סְבָרָא לּוֹמַר דְּבְּפִירוּשׁ גְּזַר ר"ג בְּמִקּוּם יְבוּם וְיֵשׁ כּח כּו' בְּשֵׁב וּא"ת. דְּהָא לֹא מְצִינּוּ כֵּן רַק בְּסִתָּם שְׁלֹא יִשָּׂא ב' נְשִׁים רַק דְּאִמְרִינּוּ מְמִילָא אָסוּר גַּם בְּיְבוּם.

וְלָמָּה לֹא יְדָחָה פּנ"ל. אִךְ לֹא קָשָׁה פִּינּוּן דְּנִכְלָל בַּחַר"ג גַּם בְּמִקּוּם יְבוּם שְׁהוּא בְּכָלֵל לֹא יִשָּׂא כּו' סִתָּם א"כ פִּינּוּן שְׁפָכְרָה יְדוּעַ מְצִנָּת יְבוּם הָיְתָה פְּאִילוּ הִי הַתְּקִנָּה וַחַר"ג בְּפִי' דְּאִף בְּמִקּוּם יְבוּם לֹא יִשָּׂא וְכִינּוּן דִּישׁ כּח בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה מְמִילָא אָסוּר פּנ"ל.

וְעוֹד י"ל דְּהָא בְּנִשְׁתַּטִּית הַבִּיא ב"ש סִי' א' דְּכִשְׁתַּרְפָּא מְחִיב לְגַרְשָׁה מִיָּד כְּדִי שְׁלֹא יִהִי לּו' ב' נְשִׁים ע"ש וּמִשְׁמַע דַּחַר"ג שִׁינְךָ גַם עַל אַח"כ. וְהִנֵּה עוֹד יֵשׁ קִצָּת חֲשֵׁשׁ לִישָׂא עַל ש"י מְשׁוּם דְּגוֹרָם שִׁינְךָ תְּלִיצָה פְּסוּלָה לְהַפּוֹסְקִים דְּכָל שְׁאָסוּר לִיבָם הָיְתָה תְּלִיצָה פְּסוּלָה.

וּא"כ לְהַפּוֹסְקִים דְּגַם בְּיְבוּם אִיכָא חַר"ג יִהִי תְּלִיצָה פְּסוּלָה דְּמַה"ט כ' בַּס"ח וּבְמִדְּכִי בְּשֵׁם הַרְא"מ דִּינִירוּ לּו' חַר"ג אִם הוּא נְשׁוּי כְּדִי שְׁלֹא יִהִי תְּלִיצָה פְּסוּלָה. וּא"כ גִּיהוּ דְּמִתִּירִין מְשׁוּם דַּא"א בְּעַנְגִּין אַחַר אָבֵל עַכְשָׁיו דְּאִפְשָׁר שְׁלֹא יִצְטָרַךְ שְׁפִיר י"ל דְּאִינוּ רִשְׁאֵי לְגִרָם תְּלִיצָה פְּסוּלָה: אִךְ גַּם ז"א דְּהָא הַרְא"מ כְּתִיב דְּמִתִּירִין לּו' קוֹדֵם הַתְּלִיצָה חַר"ג כְּדִי שְׁלֹא יִהִי תְּלִיצָה פְּסוּלָה שְׁיִוְכַל לִיבָם כּו' וּבְאֵמַת מִשְׁמַע מְדַבְּרִיו דַּעַפ"כ אִם רִצָּה לִיבָם אִף אַחַר הַהִתְרָה אָסוּר מְשׁוּם חַר"ג וּא"כ מַה תּוֹעֵלַת בְּהִתְרָה.

וּע"כ דְּמִסְפָּקָא לִי ג"כ אִי מִיקְרִי זֶה תְּלִיצָה פְּסוּלָה מְשׁוּם חַר"ג אוֹ לֹא. וְזֶה פְּשִׁיטָא לִי דְּאִם הִי הַדִּין דְּזֶה הָיְתָה תְּלִיצָה פְּסוּלָה וְדַאי הִי יְכוּלִין לְהִתִּיר חַר"ג דְּהָיְתָה בְּיִטּוּל מְצִנָּה פִּינּוּן שְׁגַם הַתְּלִיצָה לֹא יִהִי כְּתִיקוּנָה שְׁהוּא תְּלִיצָה פְּסוּלָה וְהִי רִשְׁאִין לְהִתִּיר חַר"ג אִף לִיבָם וְהִי מוֹתָר לִיבָם.

רַק דְּמ"מ אָסוּר לִיבָם שְׁמָא לֹא מִיקְרִי זֶה תְּלִיצָה פְּסוּלָה וְאִם כֵּן הָיְתָה תְּלִיצָה פְּתִיקוּנָה אִף שְׁלֹא יִהִי מוֹתָר לִיבָם וְשׁוּב א"צ לְהִתִּיר וְאִינוּ הָיְתָר פְּלֵל. דְּרַק לְצוּרָךְ מְצִנָּה נְתָן רִשׁוּת לְהִתִּיר מִשָּׂא"כ בַּל"ז אִין ב"ד כּו' וּלְכַךְ לְעַנְגִּין הַתְּלִיצָה שְׁפִיר מְהִי מַה שְׁמִתִּירִין לוֹחַר"ג מְמ"נ אִי לֹא מִיקְרִי תְּלִיצָה פְּסוּלָה א"כ וְדַאי פְּשָׁר בְּלֹא הַהִתְרָה.

וְאִי מִיקְרִי תְּלִיצָה פְּסוּלָה מְשׁוּם חַר"ג שׁוּב מְהִי הַהִתְרָה וְלִיכָא חַר"ג וְכִשְׁרָה הַתְּלִיצָה מִשָּׂא"כ לִיבָם עָדִינּוּ אָסוּר מְסַפֵּק שְׁמָא לֹא הָיְתָה ח"פ וְאִין הַהִתְרָה מוֹעִיל פִּינּוּן שָׂא"צ לְהַהִתְרָה פּנ"ל. וְאִף דְּמ"מ לֹא יוֹכַל לִיבָם מְסַפֵּק הַדִּין מ"מ זֶה לֹא הָיְתָה תְּלִיצָה פְּסוּלָה לְכ"ע פִּינּוּן דְּמ"מ וְאִם יָבֵא אֵלֶיהוּ כּו' כְּמִבְּנָאָר בְּפוֹסְקִים.

וא"כ אף לדעת הרא"מ אין חשש פנין דמתירין לו וגם אינו אלא ספק אי הוי ח"פ. ובאמת רוב הפוסקים לא ס"ל הא דרא"מ רק דלא הוי ח"פ וכמבואר בס"ח סי' מ"ח ואין חוששין להתיר אפילו לכתחילה וגם פשיטא את שאינו נשוי אין חוששין שיחלוץ זה דאין עליו חר"ג שלא יהי' ח"פ וע"כ דלא חיישינן לה וממילא אין טעם לאסרו עתה מלישא בנשכיל זה פנ"ל.

וגם הא באמת קי"ל דכשמתפונן למצוה יכול ליבם ואין בו משום חר"ג וא"כ אין פאן שום חשש פנ"ל והנה לכאורה למ"ש הב"ש סי' א' בנשתטית דכשנולשא אחרת משום דלא גזרו כו' מ"מ מיד פשנתרפאת צריף ליתן לה גט פשר פדי שלא יהי' לו ב' נשים ע"ש.

וכן בעבר ונשא כופין אותו לגרש השני' ע"ש. והנה בנשבע שלא לישא עד ג' שנים ועבר ונשא מבואר בי"ד סי' ר"ח דא"צ לגרש דאיסורא דעביד עביד וכיון שפבר עבר אין עוד איסור במה שידור עמה פנין שהשבועה הוא רק שלא לישא כו' ע"ש.

וא"כ למה בעבר ונשא כופין לגרש הא אין החר"ג רק שלא ישא ב' נשים וכיון שפבר ישא עבר פנ"ל ובזה י"ל משום קנס דעבר על חר"ג פנ"ל. אף בנשתטית שהי' בהיתר מה שנשא למה יצטרף ליתן גט פשנתרפא הא אין פאן איסור.

וע"כ דחוששין שמא הי' חר"ג שלא יהי' לו ב' נשים נשואות ולא שלא לישא לבד וכמ"ש שם בי"ד סי' ר"ח וסי' רי"ו בט"ז ס"ק י"א ע"ש. דאי משמעוהו הלשון שלא יהי' לו ב' אסור לישאנה אח"כ.

וכן בחר"ג אנו חוששין שמא פה הי' התקנה ולכך מחוייב לתת גט פשנתרפאה פנ"ל. ואם כן קשה למה מותר.

ביבמה ניהו דביאה ראשונה בהיתר משום מצות יבום מ"מ אח"כ יהי' אסור שלא יהי' לו ב' נשים. וכמו בחייבי לאוין אף אי דחי דמ"מ אסור אח"כ.

וע"כ צ"ל דר"ג לא גזר כלל במקום יבום להפוסקים הנ"ל שאם יצטרף לגרש לא ירצה ליבם ולכך לא גזר כלל. ולא משום דהמצוה דוחה וכנ"ל.

או י"ל דכיון שפנסה בהיתר שוב חל החר"ג שלא לגרש בע"כ וא"כ אינו רשאי לגרש היבמה בע"כ ושוב אינו עובר החר"ג במה שיש לו ב' נשים דהא פנין דמאי אולמא האי חר"ג מהאי ואינו רשאי לעבור בקום ועשה לגרש בע"כ ושוב אנוס ובמקום אנוס ליפא חר"ג פמו בנשתטית פנ"ל.

ולכך סובר הר"י מפריש נרמ"א ז"ל דלכתחילה שפיר אינו רשאי לישא על הזקוקה ולהביא עצמו שיהי' אנוס ולהיות לו ב' נשים פשייבם וכמ"ש לעיל בהא דאין מפליגין תוף ג' פמתנה לבטל כו' פנין שפידו ליבם או לחלוץ.

ואם כן ממילא כשא"א לו לחלוץ פנין שלא הביא ב' שערות שפיר משום מצוה רשאי פמו היתם לדבר מצוה והח"צ כ' ג"כ דמודה רמ"א בהא דהוי פמו נשתטית ע"ש. ואף דלא דמי דהתם אינו יכול לדור עמה דאין אדם דר כו' אבל פאן הא יכול ליבם מ"מ

סבר הח"צ פינון דבדידי' תלי רחמנא וכינון שאינו רוצה ליבם רק לחלוץ ואינו יכול תשיב אונס פנ"ל.

ועוד מאחר שהמנהג שלא ליבם כלל הוי מלתא דלא שכיח כלל לחוש שפא ייבם. והא בח"מ סי' י"ז סמך על זה לענין ה' נשים שאין מעידות שהוא דין גמור מאחר שהמנהג שלא ליבם: שוב ראיתי בב"ח סי' קס"ה הביא שמ"כ בהגהות כו' ועוד מאחר שקבר שיצה קודם נפילתה כו' איך תיאסר עליו משום חר"ג כו' וכתב הרי התיר מהרי"ח בשיצה קבר ונראין דבריו ודוקא לכתחילה הוא דאסור לשיצה משום דמכונע דקבר מפני מראית העין תשובת מהר"מ מ"צ כו' וכן מהרש"ל ביש"ש פ"ב דיבמות פתב אותו הלשון בעצמו בשם מהר"מ מ"צ.

ומדברי מדבריהם שאין אסור מדינא רק משום מראית העין וגם נראה מדבריהם שרק לכתחילה אסור לשיצה אחר שנפלה לו השומרת יבם אבל עבר ושיצה אף אם מותר לכנוס דאל"כ למה כ' ודוקא לכתחילה הוא דאסור לשיצה הי' לו לומר ודוקא בלא שיצה קודם אסור לישא לכתחילה מזה נראה דכוננתו דוקא בלא שיצה בהיתר אסור לשיצה לכתחילה אבל כשעבר ושיצה רשאי לכנוס פנ"ל.

וא"ל דכוננתו דאפילו לשיצה אסור ז"א חזא דאין זה סברא כלל להחמיר בשידוכין ועוד דהי' לו לומר ואפילו לשיצה אסור וע"כ נראה פנ"ל. ומדהעתיקו פן מהרש"ל וב"ח נראה דהכי ס"ל.

וכן יש לדקדק מלשון מהרש"ל ביש"ש פ"ב סי' י"ז שסיים ואסור ליבם לשיצה ולישא אשה עד שיחלוץ משום חרם ר"ג אבל אם שיצה קבר מותר לכנוס עכ"ל. משמע דהאסור לשיצה לכתחילה ולישא כו' דאין לומר דאו או קאמר ואף לשיצה לחוד דא"כ למה כ' משום חר"ג הו' בשידוכין לחוד ודאי דליכא חר"ג והי' ל"ל מפני מ"ע ואף שכ' אם שיצה קבר מ"מ פוננתו אם שיצה קבר בין קודם בהיתר ובין אם באסור מותר לכנוס דהוי קצת דיעבד ואף דאפשר לדחות בכוננתם כפי' הב' מ"מ פשט לשונם לא משמע רק פנ"ל.

בפרט באסור קל כזה דאין להחמיר. ואפשר דגם פוננת רמ"א סי' קנ"ט פן הוא שכ' ג"כ לשון זה פשידיה קבר מותר לכנוס ויש לפרש ג"כ פנ"ל: סיומא דהה פסקא ביבם גדול שפידו לחלוץ אסור לישא אחרת דלא כח"צ שנעלם ממנו פל הפוסקים הנ"ל והי' סבור שמהר"י מינץ לבדו פתב פן.

וקדעת רמ"א ז"ל וגם בארוסה אסור שפידו לגרשה ואין ביטול מצוה. אבל בכו"מ י"ג שלא הביא ב' שערות ושיצה פנ"ל ויש ב' יבמין הדבר פשוט דמותר לכנוס המשוודכת מאחר שגם בארוסה בביטול מצוה פ' רמ"א להקל ואף אי עדיף מארוסה מ"מ בב' יבמין יש צד להקל ומאחר שקבר שיצה פנ"ל והוא אנוס פנ"ל: הק' יצחק מאיר סימן מב הגה טעם הא' שפתב רמ"מ שלא רצה לסמוך על האב דאמר שבנו הוא ובהיאו שיחלוץ.

שמהר"ן לב פתב בשם הריב"ש בפ"י הרי"ף דאשתמודענא ע"פ קרוב כו' דוקא קודם אבל לא בשעת מעשה פנ"ל. תמיהני למה הביא מפרקק הלא דברי ריב"ש אלו הובאו

ב"י סי' קנ"ז ודחה דבריו שאינו נרא' פן משאר פוס' וסתם בש"ע סי' קס"ז ס"ח בלי חולק ונרמ"א לא הגיה וכן מבואר מלשון הרמב"ם ז"ל.

והרמב"ן וריטב"א שהביאו אהא דפ' ב"ס דנבדקת ע"פ נשים מהא דאשתמוע דנא מבואר להדיא דגם בפעם שפא לחלוץ נאמן. וגם בריב"ש שפנגדו חלוק עליו הוא התשב"ץ וגם בדבריו סי' קפ"ב אינו מבואר שסובר פן רק בפ"י הרי"ף אבל אפשר שסובר גם פן דנאמן דלא דחה רק שאין ע"א נאמן במלתא דעבידי לגלויי מה"ת ע"ש.

אבל בהה דאחיו לחלוץ שבל"ז ראוי להיות נאמן דמאי חילוק בין נתקדשת וא"י למי דנאמן ליתן גט בש"ס קדושין ס"ג אף דלא שייך מירתת משום חזקה אין אדם חוטא ולא לו ומה חילוק בין יודעין שמקודשת לא שנאמן שהיא הוא ובין שזקוקה לא שיהי' נאמן אף בעצמו שאחיו הוא לחלוץ וע"כ רק הטעם משום חששא כמ"ש הרשב"א בקמות ק"ו אהא דאין חולצין אלא אם פן מכירין ע"ש שפראה שאינו רק חשש דרבנן וכמ"ש תוס' שם ע"ש וגם בגט הא דאין כותבין אלא א"כ מכירין הוא דרבנן דקי"ל במקום ספנה כותבין אף שאין מכירין.

ושפיר י"ל דע"א קרוב נאמן. דעכ"פ זה לא מיקרי איתחזיק איסורא כמ"ש הר"ן אהא דקדשתו וא"י למי פיון שיודעין שלא מקודשת והוא רק מברר למי אינו מעיד נגדה חזקה קלל.

ויש בזה אריכות דברים. אבל עכ"פ אין ראי' לפסוק אף להחמיר נגד סתימת הש"ע בשביל הנמצא באיזה תשובה.

אולם לע"ד יש קצת חומר באשה זו הבאה בשאלה. די"ל דלא סמכו הפוסקים על עדות ע"א וקרוב רק משום דפסקו רוב הפוסקים דע"א ביבמה נאמן אף במת להוציא מחזקה.

ומשום דייקא וכמ"ש תוס' שם צ"ד דלא אמרינן משום דסנ' לי לא דייקא והוא משום מתוך חומר כו' וא"כ באשה זו שנשאת במזיד לזר קודם חליצה ולא שייך בה מתוך חומר כלל וחוץ דלא דייקא ואיך יהי' ע"א נאמן בה וגרע, טובא מע"א בקטטה דסקלו בתיקו ביבמות קי"ו פיון שרואין שאמרה גרשתי ורצתה להפקיע בשקר ע"ש.

ואין להאריך בפרט הזה דהא באמת עביד לגלויי ואפשר להתברר אם זה אחיו. והטעם הב' שכ' ר"מ והוא עיקר בעיניו שמאחר שכ' הב"י סי' קס"ט אם יש להם ריבוי שערות או ארנפות פיון שרגילות לאיש גדול כו' כ' ר"מ שזה שכ' פמו שרגילות לגדול כו' קאי גם על הריבוי כו' ומזה חידוש ר"מ דלא סגי בריבוי שערות במקום א' רק צריך שיהי' בכל המקומות על בית הערנה ועל איברי הגרע למעלה ולמטה פמו שיש לאיש גדול מאחר שאין עדות על השנים רק ע"פ האב ומבואר שם דלא מהני רק ריבוי שערות ובשביל זה רוצה ר"מ לפסול אף דיעבד, החליצה והביא מלשון התוס' קדושין ס"ג שכ' ג"כ פלשון הנ"ל.

זה תורף דברי ר"מ ולע"ד אינו נראה פן דאם פהבנת ר"מ א"כ הסמ"ג והטור שהעתיקו דברי סה"ת ולא פתבו כלל לשון זה פמו שיש לאיש גדול רק אם יש ריבוי שערות או אריכות כו' וכן סה"ת עצמו בסדר חליצה לא הזכירו ואי כרו"מ איך השמיטו מה שעיקר הדין תלוי בו שצריך להיות הריבוי שערות דוקא בכל המקומות פמו שיש לאיש גדול.

לכה נראה פשוט דמפרשים בתוס' דההך כמו שיש לאיש גדול אינו תנאי על הרבוי רק
הן דברי תוס' וסה"ת דאם יש רבוי או אריכות היינו דנה כמו שיש לגדול דבאיש גדול
דנה להיות רבוי שערות ואריכות ונה רק טעם דסמיכין ע"ז משום דרבוי ואריכות אין
דנה בקטנות אבל סגי במקום א' רבוי שערות.

דנה הני כמו שיש לאיש גדול ואין נ"מ בלשון זה לדינא ולכה השמיטו הסמ"ג והטור
פנ"ל. דנראה לע"ד דתוס' לאו מסבא דנפשייהו אמרו זה אף שלא כ' הפוסקים מהיכן
למדו נראה דהיינו מפ' בא סימן דפליג ר"י לעגן מ'און עד שירבה השחור כו' ופירש"י
בכל המקומות שיהי' שם שערות הרבה ולחד מ"ד שערות שוכבת ונראה כמו שירבה
השחור דהיינו ארנפות כו' וכ' תוס' יבמות י"ב ע"ב ד"ה דאפילו דטעמא דר"י.

אף דאינו חילוק דמה"ת גדולה בב' שערות אלא דגורו לעגן מ'און רק ברבוי שחור
ממש שיהא נראית גדולה לכל ע"י כף כו' ע"ש ומבואר מזה דברבוי שערות או ארנפות
נראה לכל שגדולה היא ובזה לא פליגי חכמים אר"י.

ולמדו מנה תוס' ו"ל גם לדין דאף דאין השנים ידועות מהני רבוי שערות או ארנפות
כשני הפירושים אליבא דר"י דלא נחלקו בסבא לדין עכ"פ שזו נראה גדולה לכל אף
שא"י השנים דאל"ה לא הי' סגי לר"י דעדיין אין נראית גדולה לכל שאין יודעין השנים
וכן בדיקות גומות לא בעינן מה"ט דמשמע שגראית גדולה בלי בדיקה פנ"ל.

כן נראה לע"ד וא"כ כמו בהא דר"י לא הוזכר כלל שיהי' הרבוי בכל המקומות דהא
שיקוף הבעים ודאי לא בעי דמבואר במשנה סנהדרין דאין נעשה בן סורר ומורה עד
שיקוף כו' ולא הקפת בעים ע"ש.

וכן לבן שלקות נדה נ"ב עד שתכלכל דהיינו רבוי שער הן אמת שהב"ח בפ"א א' שפי'
נראה מפרש ג"כ הך כמו לאיש גדול כמ"ש ר"מ שיהי' ארנפים כמו לגדול אולם מבואר
בדבריו שלא קאי הך כמו לגדול רק אארנפות כו'.

שהעתיק מהסמ"ג וסמ"ק. ובאמת לא נמצא כלל בסמ"ג הך כמו לאיש גדול.

וע"כ דדייק מלשון ארנפות הרבה ולא פי' שיעור. פ"ן דעכ"פ לא מהני כדי לכוף הי' לו
לפרש כמה ולכה מפרש כמו לגדול ולא הוצרך לפרש אבל ברבוי שערות אם לא הי'
סגי במקום א' מק בכמה מקומות הני לי' לפרש וכן ברא"ש פ' בא סימן כ' לשון הרבה
כו' דלא שכיח שיבאו בולן לפני הפרק.

וכן סה"ת עצמו פשקוצר וכ' סדר החליצה השמיט ג"כ הך דכמו לגדול רק בלשון סמ"ג
רבוי שערות או ארנפות הרבה. והטעם נראה ג"כ דכין דר"י אמר שירבה השחור דפי'
שערות הרבה ולא אמר שיעור כלל.

ואמר בש"ס לא שירבה ממש רק ב' שוכבת ונראה כמו שירבה כו' ולחד מ"ד שיהי' הב'
שערות מקיפות משפה כו' ע"ש דפליגי הך אמוראי בשיעור ארנפות ונה הוא קודם רבוי
שערות דהא אמרו לא שצריך שירבה כו' אלא אף ב' ארנפות כו'.

ומאחר דלא בריר לן שיעורא דהנה אמוראי בארנפות כ' שפיר דבעיר ארנפות הרבה
כמו לגדול כו' ולהקנותרסים שכ' הב"ח הי' מקובל השיעור פרוחב אצבע. אבל רבוי

שְׁעָרוֹת דְּמִבְּנֵי לַר"י סָתֵם וְלֹא פִי שְׁיָעוֹר כָּלֵל וְהוּא וְדַאי מְאֻחָר מִב' הַשְּׁיָעוֹרִים
דְּאַרְנוֹפוֹת שְׁפִלְיָגִי אֲמוֹרָאֵי פִינָן דְּאַמְרֵי לֹא שְׁיָרְבָה מִמֶּשׁ כו'.

א"כ פִּינָן דְּבְשִׁיעוֹר דְּשְׁיָרְבָה הַשְּׁחֹר נִרְאָה לְכָל כְּגֹדוֹל כַּמ"ש. מִמִּילָא סְמִכִינָן אַרְיָבוּי
שְׁעָרוֹת בְּלֹא הַחֲזִיק הַשְּׁנִים רַק ע"פ אָב וְאָרְף דְּלֹא בְּקִיאִין בְּגֻמּוֹת כַּנ"ל.

וְהִינּוּ שְׁנִירְאָה לְכָל רוֹאֵה הַרְבֵּה שְׁעָרוֹת. וְזֶה נִרְאָה לַע"ד בְּרוּר בְּמוֹצֵא הַדִּין דַּל"ה הִי
דְּבִרְיָהֶם רַק סְבָרוֹת הַלֵּב.

וְגַם בְּפִי כְּמוֹ שֶׁהוּא גְּדוֹל ג"כ פְּשוֹט לַע"ד כַּמ"ש דְּאִין בְּלִשׁוֹן זֶה נ"מ כָּלֵל לְדִינָא: וְהִנֵּה
הַדִּין שְׁלִפְנֵינוּ מִבְּנֵי בְּתִישׁוֹ נֹדַע בִּיהוּדָא סִי צ"ג וּמְסִיק דְּסִגִי כְּשִׁישׁ הַרְבֵּה שְׁעָרוֹת כְּדִי
לְכוּף מְצָרְפִין לְנֶאֱמָנוֹת הָאָב ע"ש.

וְאַתְמָה עַל רו"מ שֶׁכ' בְּשֵׁם תִּישׁוֹ הַנ"ל לְאִיסוּר. הֵגַם אֲמַנְם שְׁכָל דְּבְרֵי שֵׁם לַע"ד לֹא
בְּרִירִין.

מַה שְׁרָצָה, לְדַחֲוֹת דְּבְרֵי גְּדוֹלֵי הֶרְאִישׁוֹנִים בְּמִרְדְּכִי לַעֲנִין נֶאֱמָנוֹת הָאָב עַל הַשְּׁנִים וְכ'
לְדַחֲוֹת הַקוֹ מִמְעִיד שְׁאֲחִיו שֶׁל מֵת הוּא דְּהֵתֵם אִיכָא רֹב שְׁהָרֹב אִינָם אַחֲזִי וְכָאן רַק
חֲזָקָה דְּקִטְנוֹת וְרַבָּא עֲדִיף מִחֲזָקָה ע"ש.

אִינוּ כְּלוּם דְּנִדְאֵי ע"א נֶאֱמָן לְבָרֵר נֶגְדַּ הָרֹב וְכִי עֲלָה עַל לֵב שְׁכָשִׁידְעִין שְׁיִישׁ ב"ח אִיסוּר
וְא' הֵיטֵר שְׁאִין ע"א נֶאֱמָן שְׁזֵה הֵיטֵר. מִשָּׂא"כ בְּאִתְחַזִּיק אִיסוּרָא דְּמִבְּנֵי בְּש"ס דַּל"נ.

וְהָא בְּקִדְשֵׁי וְא"י לְמִי דְּנֶאֱמָן מִי שְׁבָא וְאָמַר קִדְשֵׁי. וְהָא נֶגְדַּ הָרֹב שְׁלֹא קִדְשֵׁיהָ.

וּבָאָב שְׁאָמַר אֵת בְּתִי כו' וְאַחַר כ"ד אָמַר הִנֵּה דְּמִבְּנֵי בְּתוֹס' פ"ב דְּכְתוּבוֹת דְּנֶאֱמָן בְּלֹא
הֶפֶה שְׁאָסַר כו'. וְע"כ מִטַּעַם הַר"ן דְּלֹא מִיקָרִי אִיתְחַזִּיק דְּבָר שְׁבַעְרֹנָה פִּינָן שְׁבַר מְבָרֵר
ע"ש וְהָא נֶגְדַּ הָרֹב.

וְכֹן בְּהָא דְּדִיִּיק בְּב"ב פ' י"נ מְהָא דְּזֵה אַחֲזִי אִינוּ נֶאֱמָן זֹאת אוֹמְרֵת בְּרִי וְשָׂמָא לָאו בְּרִי
עֲדִיף מָה רֵאִי הָא רֹב מְסִייעַ לְמַחֲזִיק שְׁאִינוּ אַחֲזִי. וְכֹן פ"ב דְּכְתוּבוֹת חֲבִירֵי כְּהֵן כו'
דְּנֶאֱמָן ע"א לְתֵרוּמָה רַק בְּיֻחְסִין מִשׁוּם מַעֲלָה כו'.

וְהָא רֹב אִינָם כְּהֵנִים. וְע"כ דְּפְשוּט פִּינָן שְׁיֻדְעִין דִּישׁ הַמִּיעוּט ג"כ וְרַק בְּתַעֲרֻבָתוֹ וְמַה
שְׁלֹא נֹדַע אֲמָרָה תוֹרָה לִילֵף אַחַר הָרֹב אֲבָל מַה שְׁלֹא נִתְעַרַב וְעוֹמֵד בְּפ"ע מַה עֲנִינּוּ
לְהָרֹב וְכִינּוּ שְׁהַעִיד הָעֵד בְּבְרִי שְׁזֵה אִינוּ מְעוֹרֵב כָּלֵל וְאִינוּ נִכְנָס בְּסַפֵּק מִמִּילָא אִינוּ מְעִיד
נֶגְדַּ הָרֹב כָּלֵל.

מִשָּׂא"כ בְּחֲזָקָה דַּמ"מ אִיתְחַזִּיק לְהִיפּוּף. וְמ"ש בְּתִישׁוֹ הַנ"ל לַעֲנִין הַגְּמוֹת דְּבְקִיאִין כְּשִׁישׁ
גְּמוֹת וְלֹא כ' שְׁאִין בְּקִיאִין רַק לְהִיפּוּף כְּשִׁישׁ אִינוּ גְּמוֹת ע"ש שְׁתַּמָּה עַל הַב"ח וּמְלַבֵּד
דְּאִישְׁתַּמִּיט לִי שְׁקִדְמוֹ הַב"ש כִּי קַס"ט ס"ק י' שֶׁכ' לְכַאוּרָה י"ל כֹּן כְּדְבְרֵי הַנ"ל ע"ש.

אוּלָּם נְעֵלָם מִמֶּנּוּ דְּבְרֵי סה"ת וְסָמ"ג וּמְרִדְכִי בְּמִקוּם שֶׁכ' לְהִדְאָ דְּצָרִיף רִיבּוּי שְׁעָרוֹת
מִשׁוּם שְׁאִין אֲנוּ בְּקִיאִין בְּגֻמּוֹת וְהִינּוּ אַרְף שְׁרוּאִין גְּמוֹת אִין אֲנוּ בְּקִיאִין ע"ש. וְמ"ש
מַה בְּקִיאוֹת לְרֵאוֹת גְּמוֹת ע"ש.

לע"ד קנשה בהיפוף. דהנה תמי' לי טובא הא דרי"ל כר"ה דשערות צריף ביה' בעיקרו גומות.

וא"כ הא נדאי דלכולה תנאי דפליגי באורח השערות או שיקרוץ בצ'פון או נטילת הזוג או לכוף פ'עי לכולהו גומות דקי"ל פ'כולהו להחמיר ע"ש ור"ה לא אמר למלת' פ'תנאי.

וא"כ הא דקי"ל כמ"ד התם גומות אע"פ שאין שערות. וקנשה במה פליגי תנאי הא ע"כ אית בהו גומות וסגי בגומות לחוד.

וצ"ל פ'ינן דאית בהו שערות וקטנות גרע כמ"ש בתשו' הנ"ל. או דפליגי ב'יוצאין מגומא א'.

וא"כ לדידן דקי"ל דסגי בגומות וכ' הרמב"ם וסמ"ג הטעם דחזקה הי' בהם שערות ונשרו ע"ש. ותמוה מאי בק' שונדאי הי' בהם שערות מ"מ מנא לן שהי' בהם שערות פ'די.

לכוף דלמא הי' פ'נטילה בזוג או נקרצות שגם להם יש גומות כמו פ'די לכוף ומה חזקה יש שהי' פ'די לכוף. וע"כ צ"ל ב'דוחק שיש להבחין בגומות עצמם אם הם ב'פ'די לכוף.

ודוחק גדול ונראה דע"כ הטעם משום ס"ס פ'ינן דהלכה פ'דברי פ'ולן להחמיר מספק א"כ פ'שיש גומות יש ס' שמא הי' בשערות פ'די לכוף ואת"ל הי' רק נקרצות או נטילת הזוג שמא סגי בק'.

אף לרשב"א דלא מהני ס"ס נגד חזקה פ'מבואר ב'דיני ס"ס וכינן דחזקה דקטנות הוי חזקה להפוסקים הנ"ל אף מועיל. וצ"ל משום חזקה דר'בא דהגיע לשנים הגיע לכלל סימנים וניהו דלא סמכינן ב'דאורייתא הוא משום דיש נגדה חזקה דקטנות אבל שוב הוי ס' השקול והוי ס"ס.

וא"כ בלא נודע שנותי' שוב ליכא למסמך פ'ל אריבוי גומות פ'ינן דליכא חזקה פ'נ"ל. ובל"ז צ"ע אי חשיב ס"ס דשם קטנות חד הוא.

ובחידושי הר"ן כ' דגם השערות קטנות מהני בב' גומות ולא פליגי תנאי פ'שיעור אורח כו' רק ב'יוצאין מגומא א' ע"ש. ונראה דסובר דגומות לחוד הוי סימן.

משא"כ לרמב"ם וסמ"ג דהטעם משום דנשרו: עוד חומר א' נראה לע"ד דהנה בתוס' ב"ב קנ"ד כ' ר"ת דבעינן שיהי' השערות שחורות דוקא ע"ש. ובמ'שנה למלך פ"ב מה"א הביא דברי ר"ת ותמה וכ' הפ'שתי בראשונים ואחרונים ולא מצאתי מי ש'הביא דברי ר"ת ש'יצטרך שחורות ע"ש ואני תמה על גדול פ'מוהו אף נעלם ממנו דברי טור וש"ע סי' קמ"א בענין שליח לקבלה שכ' ואם אין השנים ידועות כ"א ע"פ האב צריף ריבוי שערות שחורות וגדולות פ'די לכוף כו' וכן בש"ע והן דברי ה"ר פ'רץ בסמ"ק ומסיים בה כמו לענין חליצה ומבואר להדיא דצריף לחליצה שחורות פ'דברי ר"ת הנ"ל.

ותמיהני מאוד שלא הנפירו הפוסקים בה' חליצה פ'לום מהא דסי' קמ"א דבעי שחורות פ'נ"ל. ולע"ד הדברים ברורים ומק'רחים דהנה תמוה לי מ"ש הפוסקים דבריבוי שערות לא פ'עי ב'דיקות גומות והא בש"ס ב"ב קנ"ד מעשה בבני ברק בא' שמת כו' וערערו לומר קטן הי' מהו לב'דקו כו' ועוד סימנין עשוין להשתנות לא"מ.

והקשו תוס' א"ף אפ"ש שגרא קטן בתינו ולא"מ כגדול ופי' ר"ת שהי' בתינו לבנות ואחר מיתה הןשחרו וכ' תוס' ואינו נראה דלא אשכחן בשום מקום בשערות שיהי' דוקא שחורות כו' ואמר ר"י דשמא בתינו לא הי' גומות ועכשיו מ"מ יש גומות כו'.

ומה שסיימו שם בתוס' כדאמר פ' ב"ס גומות אף שאין שערות תמוה וע"כ פוננתם להא דשערות צריף שיהי' בעיקרון גומות וכ' הרמב"ן בחי' ב' תירוצים אלו: והנה להפוסקים הנ"ל דריבוי שערות לא בעי בדיקה דגומות א"כ נשאר קושית תוס' תימה עדיין יבדקו הלקוחות שמא יהי' ריבוי שערות והני גדול דאף שא"א להתברר אם יש גומות דזה עשוי להשתנות אחר מיתה מ"מ מה בכך הני פבלא בדיקת גומות דמהני ריבוי שערות דלענין השערות אינו משתנה.

וע"כ צ"ל כתי' א' שתיגרין ר"ת דבעינן שחורות ושמא הןשחרו א"מ. וא"כ שוב מוכח דבעי שחורות.

וא"כ כשאנו סומכין על ריבוי שערות שלא להצטרף בדיקת גומות שוב ע"כ צריף שיהי' שחורות דאל"כ הני תרתי דסתרי שלא יצטרף בדיקת גומות ולא נצטרף שחורות הוא נגד הש"ס כקושית תוס' פנ"ל.

ושפיר מדניק דברי הר"פ וטור וש"ע דבריבוי שערות בעינן שחורות דוקא פנ"ל. וגם בתוס' עצמם נראה לע"ד דהא א"ף דחה דברי ר"ת שלא נמצא חילוק בין שחורות והא בתוס' כתובות ל"ו הביאו פי' ר"ח אר"י שירבה השחור פנ"ל.

שפמוף לבשר שחורות. ודבריו דברי קבלה וכ"כ רמב"ן שמה למד ר"ת דבעינן שחורות וא"ף דחה דברי ר"ת.

אף פשוט דזה פי' ר"ח רק אר"י דאמר שירבה השחור אבל רבנו דהונפרו ב' שערות סתם בזה לא נמצא דליבעי שחורות. ולכך תגרין ר"י דשמא נעשה גומות.

וממילא לא קשה מ"ש דעדיין נבדוק שמא יהי' ריבוי שערות ומנהי בלי בדיקות גומות. דלא קשה דהא מאי דמהני ריבוי שערות כבר כתבנו דלמדו מדברי ר"י שאמר כשירבה השחור נראית גדולה לכל כו'.

וא"כ פיון שאין לנו ללמוד זה רק מדברי ר"י דשירבה השחור שוב א"א לנו ללמוד רק בריבוי שערות שחורות כפי' הר"ת לר"י דא"א ללמוד יותר. ושוב שייך תירוץ הראשון שמא הןשחרו א"מ ונשתנו.

ותגרין הר"י ז"ל שפיר דלענין ב' שערות לדין דקי"ל פרבנו אף דלא מצינו דליבעי שחורות מ"מ הא בעי גומות ושמא נשתנו. ואי לסמוך אריבוי שערות שוב ע"כ משום דר"י.

ושוב צריף שחורות ושייך תי' ר"ת פנ"ל. ושפיר כ' הטור וש"ע דלסמוך אריבוי שערות בעי שחורות וכדי לכוף לכו' נראה לע"ד דאם הי' הרבה שערות שחורות וגדולות כדי לכוף אף במקום א' בבית הערנה יש להכשיר החליצה ואם לא הי' שחורות אין בידינו להקל נגד הטור וש"ע סי' קמ"א הגם שלא הביאו הפוסקים לענין חליצה ואין סברא דהטור לא חשש רק באיסור אשת איש.

מאחר דהר"פ מסיים בהדיא כמו לחליצה כנ"ל. ולענן אי הוי חליצה פסולה הצריכה חיזור נראה לכאורה הדין עם ר"מ.

אולם שבענין חליצה פסולה הדברים עמוקים ורחבים ואין לי פנאי עתה קצרתי הנלע"ד פתבתי. הק' יצחק מאיר: בעזה"י סימן מג הנה אם יש לסמוך על הפרת העובר לידע מזה שכלו לו חדשיו מאחר שיש ו' חדשים מזמן שהנכר עברה ואמר בש"ס יבמות פ' החולץ ל"ז דרוב נשים עברה נכר לשליש ימיו כו' ואף שמת תוך ל' נדאי דכלו לו חדשיו ונחזיקו בכונין לכתור את אמו בלי חליצה.

הנה עצמו בזה גדולי דורינו ז"ל הג' אב"ד ליסא ז"ל והג' מור"ע אייגר ז"ל בשו"ת סי' פ"ט והוכיח מדקדוק לשון רש"י ז"ל שכתב וזו הואיל ולא הנכר עברה כו' דאי הנכר לא הוי מספקא לו.

ע"כ משמע דלא משום הרוב לט' ילדו דזו הי' הקושיא. רק משום זה בלבד לא הי' מספקא לו כיון שהנכר עברה מסתמא מראשון.

ומוכח דעכ"פ רוב הוא דאין עברה נכר קודם שלישי ימיו ע"ש שהאריה. ואין הכרח דע"כ רש"י ז"ל לא פי' זה לישוב מאי דמשני בפשיטות וזו הואיל ולא הנכר.

עברה. מאי פסקא והוי לו למימר הב"ע בלא הנכר.

ולכך פי' כנ"ל דממילא נדאי בלא הנכר דאל"ה לא הי' ספק. וא"כ עדיין יקשה מאי פסקא דהשגיחו ולא הנכר עברה דלמא בסתם שא"י עכשיו אם הי' עברה נכר לשליש ימיו או לא.

ונה שפיר נכלל בלשון סתם ספק דאין כאן הוכחה מצד עצמו דמראשון ואעפ"כ קשה קושית ש"ס דניזול בטר רובא דלט' ילדו. ועדיין למה משני סתם וזו הואיל ולא הנכר דהיינו דהשגיחו וראו שלא הנכר מאי פסקא הא י"ל שלא ראו.

ועדיין הוי לי' לשנויי הב"ע בראו שלא הנכר עברה. אלא ע"כ נראה דכוננת רש"י ז"ל ליישב דלא תקשה על המשנה גופי' למה סתם דס' כו' הי' לפרש דנקא בלא הנכר עברה דאל"ה בטר רובא אזלינן ודקמא הוא.

ומאי פסקא לי' למתני' למיתני' סתמא וכי לעולם בסתם לא הנכר עברה וע"ז פירש"י דאי הנכר לא הוי מספקא לו כו' והיינו כיון דתני במתני' ספק בן ט' לראשון ספק בן ז' לאחרון יוציא כו' א"כ נכלל בלשון המשנה דאיירי בלא הנכר עברה וכאילו פירש במשנה בלא הנכר דאי הנכר אינו ספק, והא מפרש הדין דהיכא שהוא ספק בן ז' כו' לא יוצא כו' ונאולא קשה כלל כנ"ל דשפיר כיון דמשני עכשיו דלכך איתרע רוב דלט' ילדו משום שראו שלא הנכר ואל"ה מחזיקין משום הרוב דלקמא שוב הוי כמפורש במשנה דמייירי בראו שלא הנכר דמה"ט הוי ספק דאל"ה לא היתה ספק כנ"ל.

וא"כ כיון דמוכח דכוננת רש"י כנ"ל אין שום הוכחה דיש רוב שאינו. נכר קודם.

דקא גם אם אין רוב רק כיון דליכא הוכחה להיפוך ממילא מחזיקין בדקמא משום רוב דלט' ילדו. ולכך כיון דתנו ספק הוי כמפורש בראו שלא הנכר כו' ופירש"י שפיר.

וגם הש"ס מה"ט משני סתם הואיל ולא הופר היינו דנכלל בלשון המשנה פנ"ל. וממילא אין הוכחה שיהיה רוב מצד עצמו שאינו נזכר קודם שלישי ימי' בלא רוב דלט' ילדן.

אף מש"ס לקמן דף מ"ב ותמתין משהו ותבדוק שפיר מוכח דעכ"פ רוב שאינו נזכר מקודם: אולם לא הי' צריכים הגדולים הנ"ל להוכיח זה מדיוקא דמפנרש בש"ס סנהדרין פ' בן סורר דר' פרוספדאי אמר ר"ש דג' חדשים אחר הבאת ב' שערות אינו נעשה בן סורר ומורה דבן ולא ראוי להיות אב דהנה נזכר ענברה.

ופריף דש"מ יולדת לז' אינו נזכר לשליש ימים דא"כ בתרי ותקלתא סגי למפטרי' דהנה ראוי להיות אב ומשני דאזלינן בתר רוב נשים דלט' ילדן ופריף מי אזלינן בד"נ בתר רובא כו' ע"ש.

ומוכח דאינו נזכר מקודם פלל ולכאורה מוכח דאף מיעוט אינו שיהיה נזכר דהא פריף מי אזלינן בתר רובא בד"נ וא"כ לס"ד דלא קטלינן אי הי' מיעוט דיולדות לז' נזכר וא"כ לדידה מי ניקח איה משפחת בן סו"מ אף בב' חדשים הא יש מיעוט שניזכר קודם.

וע"כ דגם מיעוט ליפא שיהיה נזכר קודם. אף אינו מוכרח דלס"ד ע"כ הנה צריף לומר כן באמת דאי לא אזלינן בתר רובא בד"נ ע"כ שגם מיעוט ליפא משא"כ לדידן דמסיק דאזלינן בתר רובא שפיר י"ל דמיעוט נזכר קודם.

אבל זה עכ"פ מפנרש דרוב אין ענבר נזכר קודם לג' דאל"ה לא הוי קטלינן ליה דראוי לקרותו אב ומפנרש פנ"ל. וכ"פ הרמב"ם ז"ל דג' חדשים אינו נעשה בן סו"מ משום דראוי להיות אב פנ"ל.

ומוכח דקודם אינו נזכר וסמכינן על רוב זה אף בדיני נפשות פנ"ל. וע"ש ברש"י ז"ל לענין הבחנה כו'.

והי' לכאורה ההיתר ברור: אמנם לע"ד אין דבריהם נראין פלל ויש לתמוה מאוד איה לא הביאו הגדולים הנ"ל דברי הטור אה"ע סי' קנ"ו שכ' להדיא ודוקא כו' ויהיה בר קיימא כגון שידוע שנולד לט' חדשים ולא משפחת לה אלא כשפירש ממנה אחר טבילתה ולא קרב אליה אחר כן כו'.

וכ"כ הראב"ן דף ק"כ ג"כ לשון זה אבל קים לן שפלו לז' חדשיו כגון שלא בא עלי' אלא בשעת טבילתה ושוב לא בא עליה וילדה לט' חדשים שקמים אחר טבילתה כו' ע"ש. ומבואר להדיא דבאופן אחר א"א לידע פלל שפלו חדשיו.

דהא הפרת עובר הוא בכל הנשים ולמה להו לדחוקי פנ"ל. וע"כ דלא מהני וכן מבואר בהג"מ ה' אבל בשם ת' רש"ל ז"ל כ' רש"י דלא קים לן פלל בדבר זה אלא היכא שלא שימשו עם בעלה פל ימי עבודה ע"ש והובא ב"י יו"ד סי' שע"ד ג"כ ובטור ג"כ שם כן.

ומאחר שמבואר להדיא בטור וראב"ן ורש"י והג"מ דא"א לידע פלל רק כבעל ופירש פנ"ל ממילא דברי גדולי זמנינו בטליו ונראה דאישתמיט להו דברי כל הפוסקים הנ"ל דאל"ה הנה להם להביאן עכ"פ ולפלפל בדבריהם.

והטעם פשוט כיון דחזינו דאין תלוי בג' חדשים הפרת העובר רק בשליש ימיו כמבואר בש"ס סנהדרין הנ"ל דמה"ט מספקא ליה בנולד לז' ולמסקנא בתרי חדשים ותקלתי נזכר.

וא"כ מלבד דמה ש'מבואר בדברי הגדולים הנ"ל דבהנפך ענפורה ואחר הפרת ענבר הנה
ה' חדשים ואיזה ימים דמהני ג"כ דנודע שפלוו חדשיו ע"ש. דזה טעות ברור לע"ד דכיון
ש'ספק אי נולד לח' ואי לח' הי' שליש ימי' ב' ח' ותרי תילתי וא"כ ע"ד י' ימים פגון שיש
ה' חדשים וח' ימים מה בקה ש'מא הנפך לב"ח וב' שליש פגון שהוא פגון ח' ונעדין הוא
בתוך ח' חדשים עם הח' או ט' ימים פנ"ל ואין שום הוכחה שאינו פגון ח' מן הפרת הענבר.

רק דאפילו בד' חדשים שלמים אחר הפרת עובר ג"כ אין לסמוך פלל פדמשמע מפל
הפוס' הנ"ל חדא דאין לדמות פלל הפרת הענבר מבר קנימא לנפל דאם אמרו בבר קנימא
שאינו נפך קודם לשליש ימי' שאז מכביד עלי' ונפך פדאמר בש"ס ריש גדה דמשנהנפך
ענפורה דינה שעתה משום דאז מכביד הנולד עלי' ע"ש ובר"ן אבל מנין להם שגם בנפל
פגון ואולי מכביד מקודם פגון שאינו פגון קנימא.

ולכך אין שום ראי' מהפרת עובר רק במה דאמר בש"ס ב' ב' קנימא בס' פגון ט' או פגון ז'
אבל לא לידע אם נפל או פגון קנימא משום דאם הי' נפל אין ראי' פלל מהפרת עובר פנ"ל.
והבא לחדש דין פשוט פנה במאי דשכיח נגד פל הראשונים והש"ע צריף להביא ראיה
ברורה לדבריו שאלות ותשובות חלק חשן המשפט ב"ה סימן א חל פבוד הרב הגאון
המאה"ג חריף ובקי נ"י פ"ה ע"ה החסיד מפורסם מהו משה אפרים נ"י אב"ד דק"ק
קאליש: על קושיותו דמר שבועות ל"ג דלמה לא בעי גם לראב"ש דג"כ שייף דילמא
הוי מודה ואמר בפני פלוני ופלוני דלא הי' מועיל העדות מטעם עשאא"ל פדאמר בש"ס
ב"ק ע"ה ע"ב.

אשר גם לי הוקשה זה ימים. הנה הטעם דאין מועיל הנזמה פשהודה מקודם בפני פלוני
ופלוני נראה לע"ד פשוט משום דבממון מהני הודאת בע"ד יותר מק' עדים.

ולכך פגון שהודה שהעדים אומרים אמת שביום פלוני גנב וכו' ג ועדי ההנזמה אומרים
שקר א"כ ממילא הודה שהעדים פטורים מלשלם לו מדין הנזמה ומועיל הודאתו לחובתו
יותר מהעדי הנזמה ויהי' פטורים פנ"ל ולכך הוי עשאא"ל.

ונה פשוט עד שאני תמה על הרב בעל פ"י ח"ד שכתב ריש מכות מג (שנ"ת) ה' שפרש"י
אהא דאמר רבא בעידנא דאסהדי גברא לאו בר קטלא כו' ופירש"י דאלו מודה מיפטר
נתמהו בתוס' דאיף מצינו שפטור ממיתה בהודאתו וכ' הפ"י דהוא גמרא ערוכה שהנה
יכול להודות ולומר בפני פלוני ופלוני הרג ולא הי' מועיל עדותם אח"כ שהנה עשאא"ל
פנ"ל ותמה על תוס' מאוד ע"ש.

ולע"ד אין דבריו נכונים דהטעם בממון כמ"ש מטעם הודאה עי' בשיטה מ' שם בב"ק ע"ה
בשם תוס' הרא"ש ג"כ סברא זו ע"ש וממילא במיתה פגון דלא מהני הודאתו לפטור את
העדים ממיתה אף שהודה שהעדים אומרים אמת מ"מ מה יועיל זה לפטרם הא אין זה
לחובתו ולדין העדי הנזמה נאמנים שהראשונים העידו שקר ודאי חייבים מיתה.

וממילא הוי ודאי עדות שיכול להזימו אף שאמר בפני פלוני ופלוני פנ"ל. והנה תוס'
סנהדרין פ"א גבי מי שנתחייב ב' מיתות ד"ה ונגמר הקשו הא הוי עשאא"ל דלא מיקטלי
דבלאו סהדותי' בר קטלא הוי ותירצו דכיון דאי מיתזמי קמאי או מכחשי מהני סהדותא
דבתראי מיקרי יכול להזימו פגון דמשפחת הנזמה באיזה אופן ע"ש: והנה קי"ל דבהודאה

היָא שְׁהוּא מְפֹטוּר לְפֹטוּר יְכוּלֵּל־לְחֻזוֹר בּוֹ עֵינֵן בַּח"מ ס"י ע"ט בְּאוֹמֵר נָא לְוִיתֵי וְחֻזֵר וְאָמַר
פְּרַעַתֵי אֵף שְׂבָאוּ עֲדִים אַח"כ שְׁלָהּ וְאִיגְלָאֵי מִלְתָּא וְשִׁהִיָּה מְחֻיָּב מ"מ פִּינּוֹ דְבִשְׁעַת
הוֹדָאָה לֹא הִיָּה לְחֻיָּב יְכוּלֵּל לְחֻזוֹר בּוֹ ע"ש.

וּא"כ לְכַאוּרָה קָשָׁה לְמָה הָוֵי עֲשֵׂאֵאֵי"ל אֵף שְׁהוֹדָה בְּפִנְיֵכֶם גְּנֻבְתֵי הָא פִּינּוֹ דְמוֹדָה בְּקִנְס
פְּטוּר א"כ הִי הוֹדָאָה לְפֹטוּר וְיְכוּלֵּל לְחֻזוֹר בּוֹ וְלוֹמַר לֹא טְבַחְתֵי כו' וְכִשְׁיַחְזוֹר בּוֹ יִתְחַיֵּיב
מִחֲמַת הָעֲדִים הַמְעִידִים שְׁטַבַּח וְשׁוּב יֵהִי מְהֵנִי הַזְמָה לְחֻיָּבֵכֶם פִּינּוֹ שְׁחֻזֵר בּוֹ קוֹדֵם שְׂבָאוּ
עַדִי הַזְמָה.

בְּפֶרֶט לְהַמְבֹאֵר ח"מ ס"י מ"ז בְּשֹׁטֵר אֲמַנְהָ דְיְכוּלֵּל לְגִבּוֹת אַח"כ דְּלֹא הוֹדָה רַק לְדַחּוֹת
בַּע"ח וְכֵן פְּאֵן וְהָוֵי מְמַשׁ כְּמוֹ בְּנִתְחַיֵּיב ב' מִיתוֹת לְתוֹס' הַנְּ"ל פִּינּוֹ דְאֵי מִתְפַּחְשֵׁי כו' וְגַם
פְּאֵן פִּינּוֹ שְׂאֲפָשֵׁר שְׁיִהִיָּה שְׁיִיָּד הַזְמָה שׁוּב הָוֵי יְכוּלֵּל לְהַזְמִימוֹ פְּנ"ל פִּינּוֹ דְאֵם יַחְזוֹר בּוֹ יוֹעִיל
הַזְמָה שׁוּב אֵף כְּשֵׂאֵינּוּ חוֹזֵר מְהֵנִי פְּנ"ל.

וּא"ל פִּינּוֹ דְבִשְׁעָה שְׁהַעִידוֹ לֹא הִיָּה יְכוּלֵּל לְהַזְמִימוֹ אֵף שְׁיַחְזוֹר בּוֹ אַחַר שְׁיַעֲיָדוֹ לֹא יוֹעִיל
הַזְמָה דו"א דא"כ גַּם הָתָם בְּב' מִיתוֹת לֹא יוֹעִיל אֵף שְׁהוֹכַחְשׁוּ הֶרְאִשׁוּנִים פִּינּוֹ דְבִשְׁעָה
שְׁהַעֲיָדוֹ הִי עֲדוֹת רֵאשׁוּנִים קִיָּמִים פְּנ"ל.

אוּלָם י"ל דְּזָה תְּלוּי בְּבַעֲי' זוֹ עֲצָמוֹ דְּמִשְׁבִּיעַ עַדִי קִנְס כו' דְּאֵי חֵיָּב וְלֹא אֲמַרִּינּוּ פִּינּוֹ דְּאֵלוֹ
אוּדִי כו' מִשׁוּם דְּהִשְׁתָּא מִיְהוּ לֹא אוּדִי כו' מִמִּילָא לֹא אֲמַרִּינּוּ סְבַרְתָּ תוֹס' הַנְּ"ל פִּינּוֹ דְּאֵלוֹ
אִתְפַּחְשֵׁי קִמְאֵי כו' וּמִיקָרִי שְׁפִיר אֵי אַתָּה יְכוּלֵּל לְהַזְמִימוֹ פִּינּוֹ דְּהִשְׁתָּא מִיְהוּ לֹא אִתְפַּחְשֵׁי
וְכֵן פְּאֵן גַּבִּי בְּפִנְיֵכֶם גְּנֻבְתֵי הָוֵי שְׁפִיר עֲשֵׂאֵאֵי"ל אֵף דְּיְכוּלֵּל לְחֻזוֹר בּוֹ מ"מ הִשְׁתָּא מִיְהוּ
לֹא הִדַּר בֵּיהּ וּר' אַחֲזִי בַר אֵיקָא סְבַר בְּאַמַּת דְּמִשְׁבִּיעַ עַדִי קִנְס חֵיָּב פְּנ"ל.

וּמִמִּילָא מְיֻנָּשֵׁב קוֹשְׁי' הַנְּ"ל דְּהָוֵי לִי לְמִיבַעֲי' גַּם לְרַאב"ש בְּמִשְׁבִּיעַ עֲדִי קִנְס דְּנִימָא אֵלוֹ
אוּדִי וְאָמַר בְּפִנְי פְּלוּנִי וּפְלוּנִי דְלִמ"ש מְיֻנָּשֵׁב דְּאֵי אֲמַרִּינּוּ סְבַרְתָּ אֵלוֹ אוּדִי שׁוּב מִמִּילָא
לֹא יוֹעִיל פְּלֵל כְּשֵׂאֵמֵר בְּפִנְיֵכֶם דְּהָוֵי יְכוּלֵּל לְהַזְמִימוֹ כְּסְבַרְתָּ תוֹס' הַנְּ"ל: וּבְזָה.

מְיֻנָּשֵׁב דְּלְכַאוּרָה לְמָה הַשְׁמִיט הָרַמְבַּ"ם דִּין זֶה הַמְפָּרֵשׁ בְּש"ס בְּאוֹמֵר בְּפִנְי פְּלוּנִי וּפְלוּנִי
כו' דְּכְשֵׂבָאוּ אַח"כ דְּהָוֵי עֲשֵׂאֵאֵי"ל וְאֵף שְׁפֶסֶק דְּמוֹדָה בְּקִנְס וְאַחַר כֶּף בְּאוּ עֲדִים פְּטוּר
מ"מ הָא פֶּסֶק דְּבַעֲי מְחֻיָּב עֲצָמוֹ בְּקִרְוֹ וְהִיָּה לוֹ לְפֶסֶק דְּאֵף כְּשֵׂאֵינּוּ מְחֻיָּב עֲצָמוֹ מ"מ
כְּשֵׂאֵמֵר בְּפִנְי פְּלוּנִי וּפְלוּנִי הָוֵי עֲשֵׂאֵאֵי"ל דְּפִלְיָגִי בֵּיהּ סוּמְכוּס וְרַבְּנָן וְקִי"ל פְּרַבְּנָן.

וּלִמ"ש א"ש דְּכִינּוֹן שְׁפֶסֶק מְשִׁבִיעַ עַדִי קִנְס פְּטוּר מִמִּילָא הָוֵי יְכוּלֵּל לְהַזְמִימוֹ פְּנ"ל: וְכֵן בְּתוֹס'
מְשִׁמַּע בְּכַמָּה דְּוֹכְתֵי דְּלֹא אֲמַרִּינּוּ סְבַרְתָּ הַנְּ"ל ב"מ רִישׁ הַמְּפָקִיד ד"ה דִּילְמָא מוֹדָה
וּמִיפְטוּר שְׁפַתְבוּ דְּהִיָּבּוּ דְּנִקָּא לְמ"ד מוֹדָה בְּקִנְס וְאַח"כ בְּאוּ עֲדִים פְּטוּר ע"ש וְקָשָׁה דְּגַם
לְמ"ד חֵיָּב מ"מ דִּילְמָא מוֹדָה וְאָמַר בְּפִנְי פְּלוּנִי וּפְלוּנִי גְּנֻבְתֵי דְּלֹא יוֹעִיל פְּנ"ל וּמוֹכַח
כִּמ"ש.

וְכֵן ב"ק ע"ד תוֹס' ד"ה דְּאִפְתִּי גְּבַרָא לֹא מְחֻיָּב שִׁכ' אֵין הַטַּעַם מִשׁוּם דְּאֵי בְּעֵי הָוֵי מוֹדָה
דְּאִפִּילוֹ לְשִׁמוּאֵל בְּמוֹדָה בְּקִנְס וְאַח"כ בְּאוּ עֲדִים חֵיָּב כו' וּמֵאֵי קוֹשְׁיָא הָא מְצִי לְהוֹדוֹת
בְּפִנְי פְּלוּנִי וּפְלוּנִי וְע"כ פְּנ"ל: סִימָן ב ה"ה הַגְּבִיר ר' יִשְׁכָּר בְּעַת נִסְעוּ מִכָּאן צְוָה שְׁפַל
הַחֹבוֹת מְוֹנָעִקְסֵלְעֵן אֲשֶׁר יִגְבֶּה ר' זוֹשָׁא בְּזָמֵן הַהוּא יִשְׁלַח הַמְּעוֹת לְיַד ר' יַעֲקֹבִי.

ואח"כ סרסר ר' ישראל אשר הוא מאנשי ר' ישכר לעסוק בגביות החובות לר' זושא שילנה לנכרי אהד ק"ד אדו' על פ"צ ולר' ישכר הנה חוב וועקסעל של נכרי הנ"ל סך צ' אדו' ור' זושא הלנה לו הק"ד אדו' ומנה לו המעות בביתו על שולחנו.

ומחמת פי ר' זושא ור' ישראל תבעוהו מקודם הצ' אדו' מר' ישכר לא רצה הנכרי ליקח כ"א י"ד אדו' המותר מצ' גם הי' סבור שהחוב שייך לר' זושא ג"כ באשר הי' שותפים בהרבה חובות. אולם ר' זושא לא רצה שלא ליתן לו רק י"ד אדומים שאז יש טענה בדיניהם שלא קיבל הפאליטא במזומנים.

ולכך מנה לו ר"ז כל המעות ק"ד אדו' על השולחן וקיבל הנכרי י"ד אדו' והצ' לקח ר' זושא מעות עצמו מעל השולחן ונתנם בביתו בין שאר מעות מגביות חובות ר' ישכר ור' ישראל אמר כי הוא לקח הצ' אדו' ונתנם בין מעות החובות הנ"ל.

ואח"כ אחר עבור איזה ימים נודע כי הנכרי הנ"ל הוא ב"ח גדול אשר כבר הי' הרבה דעקרעטין עליו אשר ר' זושא לא יוכל לגבות כלום מחוב שלו. וטוען ר' זושא כי חזר בו ותפס המעות בשביל עצמו.

ואף ששלח אח"כ כל המעות לר' יעקלי הנה על סמך שבנדאי ר' ישכר יעשה כפי שיהנה הדין תורה אם מועיל חזרתו אם לא. ועתה רוצה ר' ישכר באמת לקיים כפי הד"ת.

אולם אינו מאמינו שחזר בו אז. והעיד ר' ישראל בת"ע שהנכרי לא קיבל כלל המעות לידו רק הי' מונחים על השולחן.

ועל זה מסופק אם הוא לקחם ונתנם בתוך מעות החובות של ר' ישכר או גם הוא לא לקחם רק הניחם ג"כ שר' זושא בעצמם יקחם: עוד העיד שהוועקסיל הנה אז בידו והוא החזירו להנכרי פשקיבל הצ' אדו'.

וזאת מסופק אם גם מקודם הנה הוועקסיל מצ' אדו' בידו. או אז פשרצה הנכרי לשלם לקח הוועקסיל ממקום אשר היו מונחים כל הוועקסלין של ר' ישכר ונתנו להנכרי בעצמו.

עוד העיד שפאשר נודע לר' זושא שהנכרי ב"ח גדול אמר ר' זושא לר' ישראל שרוצה להחזיר הדבר כמקודם לפעול אצל הנכרי שיתחזיר ויתן ונעקסיל על שם ר' ישכר ויהנה חייב לו כמקדם ור"ז הוא יחזיק מעותיו כמקדם ואמר ר' ישראל כי לא נאה הדבר לפני ר' ישכר רק שידע בנדאי כי אין מן הסתם לא יבקש ר' ישכר עולה של ר' זושא ויתפאשר עמו בטוב: המעות צ' אדו' שקיבלו מעל השולחן אינו זוכר אם הניחום בתיבה אשר נקנה ממעות שותפות של ר' ישכר ור"ז אשר הנה עומד בבית ר' זושא או הניחום בתיבת ר"ז עצמו: ועתה ר' זושא מוחזק במעות ר' ישכר שחייב לו בהלונאה על וועקסלין ורוצה לזכות לו מעות הנ"ל.

עוד הבטיח ר' ישכר לר"ז שאם יהנה הד"ת שהמעות שייך לכל הב"ח לא יוכל ר"י לדחותו באשר יש עוד שאר ב"ח רק יתחלק ביניהם לפי ערך: נבאר מקודם אם האמת כדברי ר"ז שחזר בו אי מועיל חזרתו או לא.

הנה אם הנכרי לא קיבל המעות כלל רק שמנה לו ר"ז על שולחנו א"כ לא קנה הנכרי כלל המעות שלנה רק הי"ד אדו' שקיבל. דהא צריף שייעשה הלנה אינה קנין במעות ההלונאה משיכה או הגבהה ונה פשוט פמבואר פ"ב דקדושין.

וכאן שלא עשה שום קנין לא קנאם ואף שנתן ונעקסיל על כל הק"ד אדו'. מ"מ לא מיבעי' לדעת הרשב"א ורוב הפוסקים בח"מ ססי' ל"ט דאף שנתן הלנה שט"ח לא יוכל לכפות המלנה להלוותו ודאי לא קנה.

רק אף להרמב"ן ז"ל שם שיכול לכופו מ"מ להרבה פוסקים שם דוקא בשטר הקנאה ע"ש ולשאר פוסקים מ"מ לא קנה גוף המעות דאין מטבע נקנה בחליפין רק הנה מחוייב להלוותו כמ"ש הש"ך ז"ל שם וא"כ לא קנה פאן גוף המעות ומכל שכן לדעת הפוסקים דלא מהני כלל קנין חליפין בנכרי עיין תוס' קדושין ג' ע"א.

ואם הנה המעשה בישראל הלנה הנה מהני מטעם זכי' פיון שקבלם ר' ישראל בציווי מהני מטעם שליחות כאלו הגביהו הלנה וזכה הלנה וא"כ הנה זוכה עבור ר' ישכר והי' נקנה לו לפירעון ולא הנה מלנה זה יכול לחזור בו.

ואם ר' זושא עצמו קיבל המעות לא הנה מהני גם אם הנה הלנה ישראל דהא אין אדם זוכה בשלו לאחרים וא"י לזכות לא בעבור הלנה ולא בעבור מלנה האחר רק אם אחר הנה המקבל הנה מהני.

אבל פאן בנכרי הלנה דקי"ל אין שליחות לכותים ולא ס צקנה הנכרי כלל בהגבהת השליח וממילא לא זכה (המלנה האחר לפירעון חובו ויכול ר"ז לחזור בו וליקח המעות לעצמו ואף אם קיבל הנכרי לידו ממש וא"כ נתנם לר"ז או לר"י עבור חוב ר"י מ"מ נראה דלא קנה ר' ישכר לפירעון אף שקיבלו בשבילו דזכי' לא מהני בנכרי.

ואף שהם שלוחים של המלנה שהוא ישראל ולא של הנכרי מ"מ לא מהני למ"ש תוס' ב"מ פרק א"נ ע"א ע"ב ד"ה בשלמא. דכיון שאין הנכרי מפקירו רק מצנה לזכות צריף להיות שלוחו של הנכרי ג"כ וכיון דאין שליחות לעכו"ם לא מהני כלל ואינו זוכה ממנו בשביל הישראל דעובדא דידן ממש כמו התם בהעמידו אצל ישראל דהישראל מצנהו לגבות חובו מן הנכרי ע"ש וא"כ פיון שלא זכה בו ר' ישכר לפירעון ועדיין המעות של הנכרי ממילא יכול ר"ז לתפסו בחובו ולחזור בו פיון שחייב גם לו וכיון שחזר בו הם שלו פנ"ל.

אף לכאורה יש לעיין גם שם בדברי תוספ' ניהו דלא מהני מטעם ציוי הנכרי הא גם בע"כ מהני מטעם תפיסה דתופס לבע"ח קנה במקום שאינו חב לאחרים וצ"ל דשם איירי בגוונ' דלא מהני מטעם תפיסה אבל פאן לכאורה יהי' מועיל משום תפיסה פיון שלקח ר' ישראל עבור ר' ישכר זכה בו אף בע"כ של הנכרי.

אף גם ז"א למאי דמבואר בסמ"ע סי' ק"ה ס"ק ב' בשם הרי"ו ראובן שלח שליח לגבות לו יין מן הנכרי בחובו ואחר שלקח נתן השליח לשמעון שהיה ג"כ בע"ח של הנכרי ופ' דזכה בו בע"ח השני ע"ש ובתנאים ואף שדחה ע"ש בקצה"ח ונה"מ שפסקו בדבריו מחמת דברי תוס' הנ"ל.

והיינו דלא זכה משום דהוי תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים ושליחות העפוי"ם לא מהני ע"ש. וגם פאן הוא פנ"ל פיון דמטעם שליחות העפוי"ם לא מהני רק מטעם תפיסה והוי תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים פיון שפכר קיבל המעות והיה חייב לר' זושא ג"כ.

ואף דהי' מדעת ר"ז שנתרצה מ"מ יש להסתפק בתופס לבע"ח במקום שחב לאחר: ואותו האחר נתרצה שלא ידע שהוא חוב לו שהי' סבור דאיכא לאשתלומי מיניה ואח"כ נודע דלית ליה והי' חוב לו נראה ג"כ דלא הועיל תפיסתו פיון שכתב הרא"ש ז"ל ריש ב"מ הטעם דלא איתרבי זכיה ושליח רק פשאין חוב לאדם משא"כ פשהוא חוב לא איתרבי ע"ש וממילא פיון שנודע שפאמת היה חוב לאחר לא הועיל שליחותו פלום ומאי פכה שלא הי' ידוע אז וכמ"ש בח"מ סי' מ"ז גבי הודאה דכשנודע אח"כ שהי' חב לאחרים נתבטלה הודאתו למפרע אף שלא הי' אז ידוע ע"ש.

וא"כ בנידון דידן לא מהני מטעם תפיסה פנ"ל: אף לכאורה למ"ש בתנאים שם סי' ק"ה דהא נכסי עובד כוכבים פמדכר ומשעה דאיסתלק הוי הפקר וזוכה. התופס מההפקר עבור מלנה הראשון דקי"ל בהפקר מגביה מציאה לחבירו קנה חבירו ע"ש שרצה לדחות דברי הר"י ותיגרץ דשם הי' הישראל צריך להחזיר לו השט"ח וכל זמן שלא החזיר לו לא נסתלק הנכרי ע"ש סק"ד.

וא"כ בנידון דידן פיון שפכר החזיר הונעקסיל להנכרי א"כ שפיר נסתלק ממעות הנ"ל והוי הפקר וזוכה ר' ישראל מההפקר עבור ר' ישכר דקי"ל מגביה מציאה לחבירו קנה חבירו. ואף שבס' קצה"ח דחה דברי תומים הנ"ל דהא קי"ל דבע"ח גובה ממה שהפקיר הלנה.

וא"כ זכה שמעון בחובו אף שנסתלק העפוי"ם והוי הפקר וכ' וזה ברור ע"ש. ולענ"ד אין דבריו ברורים פלל דהא שם הי' חייב לראובן גם פן ושלחו ליקח לו הדכר בחובו וא"כ ניהו דבע"ח גובה מההפקר מ"מ הא פאן זכה השליח מההפקר מייד בשביל מלנה הראשון וא"כ שוב הוי של ראובן מטעם בע"ח פאילו גבאו בעצמו וממילא אח"כ אין שמעון בע"ח הב' יכול לתפסו ממנו כמו שאין יכול לתפוס אלו פכר היה בידי ראובן שהוא גם פן בע"ח וא"ל פיון דהטעם בהפקר דקני מגביה מציאה הוא משום מיגו דאי פעי זכי לנפשיה כו' וכאן אם הי' השליח זוכה בעצמו היה שמעון גובה ממנו שגובה מההפקר וגם עתה שזיכה בשביל ראובן גובה ממנו.

ז"א דאטו לא הי' יכול השליח לזכות בו הא הי' מהני הנכ"י שלו רק הבע"ח היה גובה ממנו ומבואר שם סי' רע"ה דמה שהב"ח גובה מהזוכה מן ההפקר הוא כמו שגובה מיורשים ומלקוחות ע"ש וא"כ פיון דקי"ל בע"ח מפאן ולהפא גובה.

וא"כ היה מהני זכיות השליח רק שהבע"ח היה גובה וא"כ שייך שפיר מיגו דאי פעי זכי לנפשיה ומייד זוכה בשביל ראובן בשליחותו והוי שוב פאלו היה בידי ראובן בעצמו וממילא הוא שלו מטעם בע"ח לא מן ההפקר ושוב אין לשמעון יכול לתפשו עכ"ל.

ויש לישב דבריו קצת למ"ש תוס' ב"מ דף י' לחד תירוץ דלקה הוי פרגלי הממלא משום דלא קני רק מטעם מיגו דאי פעי זכי לנפשיה ואז הי' פרגליו ולא עדיף גם עתה פשקונה

הוא הני ג"כ רק פרגליו ע"ש וי"ל גם פאן פיון דלענגן זה לא, הנה מועיל זכיה שלו שלא יגבה הבע"ח ממילא גם עתה לא עדיף ומנהי תפיסת שמעון פנ"ל ודוחק ויש לחלק בין עירוב לשאר דברים: אף פאן בל"ז לא שייך הנ"ל דאם נסתלק והני הפקר זכה לו תצירו לר"ז פיון שמונח על שולחנו ולא שייך על ר' ישראל אי בעי זכי לנפשיה.

ועוד דלא הנה פלל פנונת ר"י. לקנות כלל בשביל ר' ישפר במה שלקחו ומכש"כ לדעת הסמ"ע ריש סי' רס"ט דצריף שיאמר בפירוש שמתכוון לקנות בשבילו ולא קני מטעם תפיסה וכעודר בנכסי הגר כו' ואם ר' זושא עצמו לקחו מנכרי בשביל ר' ישפר י"ל דהי' מהני מטעם תפיסה.

ואף די"ל פיון שהני חוב לעצמו ומה דנתרצה הנה בטעות ולא מהני כמו חב לאחרים פיון שנודע שחוב לו. מ"מ נראה דמהני פיון שהוא עצמו העושה החוב לו דדוקא באחר שייך לאו כל כמיני' לחוב לאחרים משא"כ בהוא עצמו.

ועוד דניהו דהני כמו חב לאחרים מ"מ מהני תפיסתו ניהו דחוב לו מ"מ פיון שחייב לו שייך מיגו דאי בעי זכי לנפשי' וגם אם הנה חב לאחר ג"כ הי' מהני תפיסתו משום מיגו דאי בעי כו' ומאי בכאן יותר שחב לו פיון דשייך מיגו פנ"ל: עוד י"ל למ"ש באו"ת סי' ק"ה ס"ק ו' דדוקא באומר זכה לי או שלא מדעתו אבל אמר לה וקבא לי או טול לי, גלי דעתה' דלא ניחא לי דליקני' בתפיסתו ע"ש.

וגם פאן י"ל פיון שציינהו ליתנו לר' יעקלי גלי דעתה' כו'. ויש לדחות אף באמת אין אנו צריכין לכל זה פיון שלא קבלם הנכרי לידו כלל ולא קנה אותם כלל.

ולכאורה הי' אפשר לומר למאי דאמר בכריתות כ"ד אמר ר"ל הנותן מתנה לחבירו ואמר אי אפשרי בה פל המחזיק בה זכה וכן פסק הרשב"ם ב"ב קל"ח דאף דהמקבל לא קנה מ"מ הנותן נסתלק והני הפקר ואף להפוסקים דלא כר"ל הוא משום דלא זיהי רק אדעתא דליקבל מיניה ע"ש וא"כ פאן לא שייך אדעתא דליקבליה דהא לגבי הנכרי נקרא קיבל מיניה דנתחייב לו במה שמנה המעות ונתן לו ונעקסיל וא"כ נסתלק ר' זושא וניהו דלא קנאו הנכרי שוב הני הפקר וזכה ר' ישראל עבור ר' ישפר פנ"ל.

אף ז"א חזא דתוס' ב"ב שם דחה דלא הני הפקר דאדעתא דארז' אפקרז' וגם לר"ל לא הני הפקר פשאמר א"א קודם שבאת המתנה לידו ע"ש. ועוד דנראה פיון דקי"ל אין הפקר מועיל עד שיפקירונו לכל דומיא דשמיתא וא"כ בשלמא לר"ל דלא שבר אדעתא דליקבל מיניה רק שמיד נסתלק לגמרי בין כף בין כף אם כן שפיר הני הפקר לכל פנ"ל.

אבל לדידן דלא כר"ל ולא נסתלק רק אדעתא דליקבל מיניה ואם כן ממילא אף בכה"ג דלא שייך אדעתא דליקבל דנקרא קיבל מ"מ הא שוב לא הני הפקר לכל דהא לא נסתלק רק נגדו ולא מהני פנ"ל.

ועוד בל"ז לא שייך הקא טעם הנ"ל: עוד יש לדון מטעם קנין במעות פיון שנודע עתה שפכר הי' הרבה דטקרעטין עלי' קודם שהלנהו ר' זושא ולא ידע ואלו ידע ודאי לא הי' מלוהו א"כ מה שהקנהו מעות שהלנהו הי' בטעות ולא קנאו הנכרי וכשהמעות בעין עדיין הוא שלו לגמרי ואף שפכר הוא ביז אחרים מחוייבים להחזירו ומכש"כ פשחור בו פנ"ל.

ואף דפ"ב דקדושין גבי עשיר ונמצא עני לא הוי טעות פשלא התנה היינו משום דמה ענגו זה לקדושין דאין אומדנא שלא היתה מתקדשת אלו ידעה שהוא עני וממילא הוי דברים שפלב משא"כ לענגו הלואה דחזקה לא שדי איניש זוזי בכדי וכמו דאחריות טעות סופר מטעם הנ"ל.

ועיין ש"ך ססי' ל"ט שכתב דכשנודע שגיגע לו הפסד שלא יהי בטוח ממעותיו אף להרמב"ן א"צ להלוות דמסתמא אדעתא דהכי לא הלוהו. אף י"ל דשם הוא מטעם דגיהו דכבר הלוהו יכול לגבות מיד אף תוף זמנו פינון שלא יהי לו מה לגבות פשיגיגע הזמן וכמבואר סי' ע"ג רק דהוצרף לטעמא דאדעתא דהכי לא הלוהו דאל"ה אינו גובה תוף זמנו פינון שידע כמ"ש ש"ך סי' ע"ג ס"ק ל"ד גבי מלנה לי שנים לענגו שמקטה ע"ש.

ולכף פשלא הלוהו גובה מטעם גבי אכל אינו מוכרח דהוי טעות פנ"ל. ויש נפקא מיני' גם היכא שיש בע"ח מוקדם ששיעבד לו מטלטלין אג"ק ואח"כ לזה מאחר נודע אח"כ שהי' עני והוא בטעות ואם לא הי' טעות רק מטעם גבי א"כ גובה גם בע"ח המוקדם דהוי לזה ולזה וקנה דיחלוקו.

אבל אי אמרינו דהוי טעות פנ"ל א"כ הוי של השני לגמרי דהוי רק כמו פקדון שלו עדיין פנ"ל פינון שהמעות עדיין בעין. ועיין ש"ך וט"ז ריש סי' ע"ג שפסקו גם בהלוהו סתם ואינו רוצה ליתן לו שטר אח"כ יכול לכופו שיחזיר לו מעותיו דהוי אומדנא דמוכח משום לא שדי איניש זוזי בכדי.

שלא הלוהו רק שיפתן לו שטר. ואף להחולקים שם הוא משום דעביד איניש דמאמין לחבירו ע"ש משא"כ בהנ"ל שהוא אומדנא דמוכח שלא הי' מלוהו פנ"ל והוי כאלו התנה כמבואר בח"מ סי' ר"ז.

ובח"מ סי' קכ"ו סי' י' וי"א בהמחה אצל א' ונמצא שהוא עני הוי מקח טעות והוא מהסכמת פל הפוסקים ע"ש ובש"ך ס"ק מ"ד שם דמ"ש בש"ע ואם ידע שהוא עני כו' היינו דוקא בידוע שידע שהי' עני אבל מן הסתם אמרינו שפודאי לא ידע שהוא עני דחזקה לא שדי איניש זוזי בכדי והוי מקח טעות ע"ש ובש"ך ס"ק מ"ט בשם הג"ת דהוי כמו במקום עדים שנאמר דידע שהוא עני וקיבל עליו ואף שהש"ך ז"ל דחה היינו דהוי פטוען מחלת לי לענגו שבועה ע"ש אבל בסתם אמרינו דהוא טעות ע"ש.

רק לדעת הרמב"ן ז"ל שכתב דלא הוי טעות שהי' לו לשאול עליו ע"ש. א"כ גם בנ"ד שיהי' לו לשאול עליו אולם ע"ש בש"ך שמוסנפק אי יכול לומר אפילו קים לי פרמב"ן ע"ש שרוב הפוסקים חולקים עליו.

וא"כ בנ"ד ג"כ הוי בטעות ואף דלדעת הרבה פוסקים גם היכא דהוי מקח טעות הוי המעות הלואה אצל המוכר ולא פקדון ע"ש אף שהי' בטעות. אף ז"א דשם הטעות הוא רק לענגו המכר אבל אין הטעות לענגו להקנות לו בתורת הלואה המעות דאף שטעה בענגו המכר מ"מ אין ראיה שלא הי' נותן לו רשות להשתמש בהמעות ולכף לענגו זה קיים שהמעות הלואה פינון שהי' ברשותו ע"ש.

אבל בכה"ג שהוא עני והוי על זה עצמו הטעות על מה שהקנהו המעות בתורת הלואה וממילא לא הוי הלואה רק פקדון כמו בכל הקנינים שבטלים בטעות פנ"ל. ואף דיש

לחלק לכאורה דשם בהמחהו ונמצא עני י"ל הטעם דהא ביותר מכדי חצי קי"ל דיש
אונאה לשטרות והוי בישול מקח וא"כ פינון שהמחהו אצלו שהוא עני א"כ נתן לו חוב
זה לגובינא בעד פירעון חובו ואינה זו דכתיב שהי עני אין חובו שנה חצי ובטל מטעם
אונאה והוי בישול מקח דשייך בשטרות פנ"ל.

אבל טעות לא מיקרי. וא"כ בנ"ד דלא שייך מטעם אונאה לא הוי מקח טעות.

אף ז"א דכל הפוסקים נקטי שם מטעם מקח טעות ולא משום אונאה. ועוד דא"כ
להפוסקים דגם ביותר מחציו ואין אונאה לשטרות הי קיים שם וז"א דהא הרי"ף
והרמב"ם והמחבר סה"י ס"ו פסקו דאפילו שנה אלה בדינר אין אונאה לשטרות ואעפ"כ
כתבו האי דינא בהמחה ונודע שהוא עני וע"כ דאינו מטעם אונאה רק משום מקח טעות
פנ"ל.

וא"כ גם בנ"ד הוי בטעות פנ"ל והטעות פקדון. ואף שיש לחלק קצת דבשלמא התם
שהי לו חוב טוב ע"ז יש אומדנא ברורה דלמה יפטר את זה ויקח לו חוב אחר על עני.

משא"כ פאן שמלנוהו לזמן על רוחים אפשר דאף אם הי יודע שהוא ב"ח הי מלנוהו
דאפשר לזמן שקבע יהי לו לשלם ואף דעתה אין לו מ"מ זה דבר שנולד אח"כ ואז לא
הי בטעות. או אפשר בטוח עליו שאף שלא ישלם לשאר ב"ח לו ישלם או דאפשר
שבטעות זה עצמו שמלנוהו ירויח עד שישלם לו וכינון שאינו אומדנא ברורה שוב אף
שבאמת לא הי מלנוהו הוי דברים שבלב פנ"ל.

אף זה דוחק דנדאי אנו סהדי שלא הי מלנוהו מטעמים הנ"ל: ועוד די"ל דאף בדבר שנולד
אח"כ שייך אומדנא הנ"ל דהא התוס' כתובות מ"ז ע"ב אמאי דאמר בש"ס שלא כתב
לה אלא ע"מ לכנסה וכן ביבמה שנפלה לפני מוכה שחין דאמרינן אדעתא דהכי לא
קדשה נפשה והקשו דאם פן בכל מום שנולד אח"כ במקח נימא יש אומדנא אדעתא
דהכי לא קנה ותירצו דבמקח אין תלוי בדעת הקונה לבדו רק בדעת המוכר ג"כ והוא
לא הי מרנצה לזה התנאי ע"ש.

וא"כ בהלוא' דתלוי רק בדעת המלנה לבדו י"ל דשייך אומדנא גם על דבר שנולד אח"כ
דאלו אסיק אדעתא ודאי הי מתנה ואף שהלנוהו על רוחים וי"ל גם פן שהלנוה לא הי
מרנצה פינון שהוא לטובת המלנה ג"כ מ"מ בדבר קנה שאין פסידא לו ודאי הי מרנצה
הוי כמו שם לענין קדושין גבי נפלה לפני מוכה שחין כמ"ש תוס' ע"ש.

ושייך פאן אומדנא פנ"ל. ואין להקשות דא"כ גם שם בהי עשיר בשעת המחאה והעני
בח"מ סי' קכ"ו למה מהני נימא ג"כ אומדנא פנ"ל ז"א דאף אם הי יודע שיעני מ"מ הא
הי יכול לגבות ממנו כשהי עשיר ולא הי צריך להמתין ולא שייך הנ"ל: ועיין בכה"ג
ח"מ סי' ק"ד דין י"א לנה שאין לו לשלם כל הב"ח אם הסחורה שלקח בהקפה הוא בעין
או מאי דאתי מחמתו קיים אין לאחרים חלק בהם ומשמע דהטעם פנ"ל אף דמה שמביא
הכה"ג שם מרמב"ם פ"ו משלוחין והרי"ף ז"ל פ' המקבל ע"ש אין ראי' כלל דשם
בעסקא ודאי פינון דלא יתיב לי להוציאם שלא בעסקא ואינם נעשים מטלטלין אצל בעלי'
ודאי פסק הרמב"ם ז"ל שפיר דכשנתנם במתנה מוציאין מן המקבל.

ואין מזה שום ראיה להיכא שְלֹה או מְכַר לו סְתָם כַּנ"ל. אָמְנָם יֵשׁ רַאִי מִמ"ש הֶרְמֵב"ם ז"ל פ' כ"ו מה' מְלֹנָה ה' י"ב הָאִשָּׁה שְׁלֹנָתָה בְּשִׁטְר או עֲרֵבָה בְּשִׁטְר וְנִשְׂאָת חַיִּיבָת לְשִׁלְּמָ אַחַר שְׁנִשְׂאָת וְאָם הִי מְלֹנָה ע"פ אֵינָה מְשַׁלְּמָת עַד שְׁתַּגְרֵשׁ שְׁרִשׁוֹת בְּעַל כְּרִשׁוֹת לֹקַח וְאָם הִי אוֹתָן מְעוֹת הַהִלְוָאָה עֲצָמָן קַיָּמִין יַחְזִירוּ אוֹתָן לְמְלֹנָה ע"ש וְהוּא מְדַבְּרֵי הַגְּאוּנִים ז"ל כַּמ"ש הַה"מ שֵׁם וְהַה"מ ז"ל ה"ט תַּמָּה עֲלֵיהֶם בְּשִׁלְּמָא בְּפִקְדוֹן וְגוֹל דִּינָם שְׁפִיר דְּכָל הִיכָא דְאִיתָא בְּרִשׁוּתָא דְמַרְיָ הוּא אָבֵל בְּהִלְוָאָה פִּינּוֹן שְׁמֵלֹנָה לְהוֹצָאָ כּו' זְכָתָה בְּהֶם תִּיְקַרְף כְּשִׁלְּוֹתָה זְכָה בְּהֶם הַבְּעַל לְאֶכִילַת פִּירוֹת וְהַנִּיחַ בַּצ"ע: וְלִמ"ש הַטַּעַם שְׁפִיר מְשׁוּם אֲוֹמְדָנָא הַנ"ל דְּכִינּוֹן שְׁעֵתָה לֹא יוּכַל לְגַבּוֹת כְּלוּם מִמְּנָה אִם יֵהִי דִין מְלֹנָה וְאִיפָּא אֲוֹמְדָנָא שְׂאֵדְעָתָא דְהִכִּי לֹא הִלְוָה לָהּ וְהוּא רַק פִּקְדוֹן לְמַפְרַע כְּאֵלוֹ הַתְּנָה.

וְשִׁפִּיר גּוֹבָה מִמְּנָה כְּמוֹ פִּקְדוֹן וְלֹא זְכָה בּוֹ הַבְּעַל כְּלָל דְּאִי נִימָא שְׁזוּכָה בּוֹ יֵהִי פִּקְדוֹן כַּנ"ל. וּבְאֵמַת נִרְאָה מְבֹאָר דְהֶרֶב הַמְגִיד לֹא הִקְשָׁה עַל הַגְּאוּנִים ז"ל רַק כְּשִׁלְּוֹתָה אַחַר שְׁנִשְׂאָת דְמִשְׁמַע ג"כ מְדַבְּרֵיהֶם דְכְּשִׁהֲמַעוֹת בְּעֵין גּוֹבָה כַּמ"ש הַה"מ ה' י"ב לְהִדְיָא וְעַל זֶה הִקְשָׁה הַה"מ שְׁפִיר פִּינּוֹן שְׁיַדְעַה שְׁהִיא נִשְׂאָתָא א"כ אֲדַעְתָּי דְהִכִּי הִלְוָה לָהּ וְלֹא שְׁיַדְעַה אֲוֹמְדָנָא הַנ"ל וּמִמִּילָא זְכָה בְּהֶם הַבְּעַל.

אָבֵל בְּדִין הֶרְמֵב"ם ז"ל בְּלִוְוֹת' כְּשִׁהֲיָתָה פְּנוּיָ וְנִשְׂאָת אַח"כ מוֹדָה גַּם הַה"מ דְאָמְרִינּוֹן אֲוֹמְדָנָא הַנ"ל וְגוֹבָה הַב"ח וְהָא רַאִי שְׁלֹא הִקְשָׁה הַה"מ כְּלוּם עַל הֶרְמֵב"ם בְּהִלְכָה י"ב שְׁכ' דִּין הַנ"ל רַק בְּהִלְכָה ט' שְׁהִבִּיא הַה"מ דְבָרֵי הַגְּאוּנִים הַנ"ל הִקְשָׁה עֲלֵיהֶם וְכֵן ע"ש וּמְבֹאָר כַּמ"ש: וְכֵן בַּש"ע אַה"ע ס' צ"א פ' כְּדַבְּרֵי הֶרְמֵב"ם הַנ"ל דְכְּשִׁהֲמַעוֹת בְּעֵין גּוֹבָה אִף דְבַעַל לֹקַח הָנוּי וּמִהֲתִימָה עַל הַכֹּה"ג שְׁלֹא הִבִּיא דְבָרֵי הֶרְמֵב"ם וְש"ע הַנ"ל.

וְאַח"כ רַאִיתִי בְּגִי"ת שְׁעַר ל"ו ה"א שְׁכ' לְהִדְיָא בְּדַבְּרֵי הֶרְמֵב"ם הַנ"ל כַּמ"ש דִּי"ל דְמוֹדָה בְּלִוְוֹתָה אַחַר שְׁנִשְׂאָת פִּינּוֹן דְהִלְוָה עַל דַּעַת כֵּן מִשְׂא"כ בְּלִוְוֹתָה קוֹדָם וְנִשְׂאָת וְנִגְרַע פַּח הַמְלֹנָה אֲמַרִינּוֹן דְבָלִי סָפֵק לֹא אֲדַעְתָּא דְהִכִּי גָמַר וְהִלְוָה לְהוֹצָאָה כּו' דְהָנוּי כְּאֵלוֹ הֵם עֲדִינּוֹן בְּרִשׁוֹת הַמְלֹנָה וְלֹא נִכְנָסוּ מְעוֹלָם לְרִשׁוֹתָו וְהָנוּי כְּפִקְדוֹן כּו' שְׁלֹא נִתְּנָם לְהוֹצָאָה אֱלָא ע"ד שְׁלֹא יִגְרַע כּוֹחֵו מִכְּמוֹ שְׁהִי בְּשַׁעַת הַלְוָאָה ע"ש וּמְבֹאָר לְהִדְיָא הַנ"ל מִטַּעַם אֲוֹמְדָנָא.

וּמִמִּילָא בְּהִלְוָה אַח"כ הָעֲנִי שְׁאִין רַק הַמְּעוֹת בְּעֵין אֵין לְשׁוּם בַּע"ח כְּלוּם דְהָא מַה שְׁנִשְׂאָת הָנוּי מִמֶּשׁ כְּהָעֲנִי שְׁעֵתָה אֵין לָהּ אִף שְׁיָכוּל לְהִיּוֹת שְׁתַּתְּגַרֵּשׁ אוֹ תַתְּאֲלָמֵן וְיִהְיֵי לָהּ וְשְׁיַדְעַה ג"כ אֲוֹמְדָנָא הַנ"ל.

וְנִרְאָה דְאִף הַגְּבֵה מְדַעְתּוֹ הַמְּעוֹת לְבַע"ח אַחַר אוֹ נִתְּנָם בְּמִתְּנָה מוֹצִיאִין מִמְּנֻו דְהָנוּי לְמַפְרַע פִּקְדוֹן וְנִתְּנָן דְבָר שְׁאִינוֹ שְׁלוֹ דְהָא גַּם הֵתָם בְּעַל לֹקַח הוּא עַל מְעוֹת זֶה וְאֵעִפ"כ גּוֹבָה וּמֵאִי חִילּוּק בֵּין בְּעַל לְלֹקַח אַחַר וּמוֹצִיאִין מִמְּנֻו כַּנ"ל.

וְעוֹד נִרְאָה דְאִף אִם הַבַּע"ח אוֹ הַמְּקַבֵּל הוֹצִיאָו אַח"כ הַמְּעוֹת בְּעֵין שְׁנִתְּנָן לָהֶם לָוָה זֶה ג"כ חַיִּיבִים לְשִׁלְּמָ לְמְלֹנָה הָא דְמֵאִי בְּכָף שְׁהוֹצִיאָו פִּקְדוֹנֵו שֶׁל חֲבִירוֹ חַיִּיבִים לְשִׁלְּמָ מִשְׁלָהֶם כַּנ"ל פִּינּוֹן שְׁאִינוֹ מְלֹנָה לְמַפְרַע סִימָן ג' לְכַבּוֹד אַהוּ דוֹדֵי הֶרְבְּנֵי הַמְּוִפְלָא וּמְוִפְלָג חֲרִיף וּבְקֵי חֲכָם וְשִׁלְּמָ מוֹה' חַיִּים נ"י: ע"ד הַשְּׂאֵלָה.

הָרַב שֶׁהַפְּצִיר בְּבִגְי הַקְּהֵלָה וְחִתְמוּ א"ע לַעֲשׂוֹתוֹ חֲפְזֵי מְנַתִּינַת בְּשֵׁר כְּשֵׁר. וְאַח"כּ שְׂכַר
א' מִהַחֲתוּמִּים הַפּאכֵט וְאֵינּוּ רוֹצֵה לְזַכּוֹת לוֹ רַק חֲלָקוֹ כְּשֵׁאֵר נְתִינַת הַקְּהֵלָה: הַגַּם כִּי לֹא
חֲפְזֵי לְחַיּוֹת דְּעַתִּי בְּזֶה לְהַלְכָה וְלִכְנֹס בְּמַחְלֻקָּת.

עכ"ז לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ אֲכַתְּנֹב דְּרַף מִשָּׂא וּמִתֵּן לְפּוּם רְהִיטָא כִּי לֹא עֵינִינְתִּי כָּל הַצְּנֻרָף מְרוֹב
הַטִּירְדָּה: מ"ש ר"מ שֶׁהַדִּינִים דִּימֹוהוּ לִב' שֶׁעָרְבוּ וְרו"מ אָמַר שֶׁהוּא רַק כִּב' שְׁלוֹו.
הַדְּבָר פְּשוּט שֶׁהוּא רַק כִּב' שְׁלוֹו כִּינֹן שֶׁחֲתוּם עִמָּהֶם וְנִתְחַיְיְבוּ יַחַד לֹא נַעֲשֶׂה רַק לְנֶה עַל
חֲלָקוֹ וְעַל הַשָּׂאֵר רַק עָרַב שֶׁלֹּא יִפְרַע מִמֶּנּוּ תַחֲלָה וְכַמְבֹּאֵר ח"מ ס' ע"ז וְלֹא שֵׁינִף כָּלֵל
טַעַם הַפּו' בִּב' שֶׁעָרְבוּ ע"ש: וְהִי מְקוּם אֲתִי לֹאמַר דְּהָא זֶה הָיִי דְבָר שֶׁאֵינּוּ קְצוּב כְּמָה
שֵׁינִינְתִּי הַפּאכֵט וְא"כ לְהַרְמֵב"ם ז"ל לֹא נִתְחַיְיְבוּ כָּלֵל.

וְאִף שֶׁהַשְּׁנִים קְצוּבִים בְּכַתֵּב הַרְבָּנוֹת מ"מ הָיִי דְבָר שֶׁאֵינּוּ קְצוּב כְּמוֹ לְזוּן ה' שְׁנִים
כְּמִבְּנֹאֵר בְּרַמְב"ן וְרַשְׁב"א ז"ל לְדַעַת הַרְמַב"ם וּבב"י ס' ס' ע"ש ב"ש"ע. וְא"כ לְדַעַת
רו"מ שֶׁכ' דֶּהַפְּאֲכֵטִיר נִקְרָא מִן חֲזַק א"כ לְהַפּוֹסְקִים דִּיכּוֹלִין לֹאמַר קִים לִי כְּהַרְמַב"ם ע"ש
א"כ אִף חֲלָקוֹ א"צ לִיתֵן לְהַרְבּ וְאִף לְדַעַת שֶׁהֵבִיא הַמַּל"מ דְּדוֹנָא בְּמַתְחַיְיב בְּמַתְנָה פ'
הַרְמַב"ם כּו'.

מ"מ כָּאֵן שֶׁכָּבֵר הִי הָרַב אֲצֵלָם הָיִי רַק מַתְנָה וְיִכּוֹל לֹאמַר קִים לִי. אֲמַנֵּם לְדַעַת הַדִּינִים
שֶׁהָרַב נִקְרָא מִן חֲזַק בְּהַמְעוֹת נֶגֶד הַפְּאֲכֵטִיר י"ל לְהִיפּוֹף שָׂאֵף אִם כִּמ"ש דְּהָיִי רַק כִּב'
שְׁלוֹו מ"מ יִכּוֹל הָרַב לְחַפְּסוֹ בְּעַד כָּל בְּנֵי הַקְּהֵלָה וְהוּא דְּהָא קו"ל בְּעָרַב שְׁמוּדָה וְהַלְנָה
כּוֹפֵר דְּגוּבָה מִהָעָרַב דְּהָיִי כְּלִית לִי נְכִסֵּי כִינֹן שֶׁא"י לְגַבּוֹת מִמֶּנּוּ וְא"כ בְּזֶה נִיחָו דְּעַל חֲלָק
הַקְּהֵלָה הוּא עָרַב מ"מ הָא מִהַקְּהֵלָה לֹא יוֹכֵל לְגַבּוֹת וְיִכּוֹלִין לֹאמַר קִים לְן כְּהַרְמַב"ם ז"ל
דְּדְבָר שֶׁאֵינּוּ קְצוּב לֹא מִהָיִי.

וְא"כ כִּינֹן שֶׁהָרַב מִן חֲזַק יִכּוֹל לֹאמַר קִים לִי בְּאַמַּת כַּהֲש"ע דְּחֵינִיבִין בְּדְבָר שֶׁאֵינּוּ קְצוּב
וְכִינֹן שֶׁלֹּא יוֹכֵל לְגַבּוֹת מִהֶן דִּיאֲמָרוּ לְהִיפּוֹף שֶׁנֶּגְדָם לֹא יִהִי מִן חֲזַק וְא"כ מִמִּילָא יִכּוֹל
לְגַבּוֹת מִהַפְּאֲכֵטִיר גַּם חֲלָק הָעָרְבוֹת כְּמוֹ כְּלִית לְהוֹ נְכִסֵּי כְּנ"ל.

וְא"כ כְּמוֹ ב"ש"ע ס' מ"ט מ"ט (ש"ו"ת) בִּיב"ש שֶׁעָרַב בְּעַד יב"ש שֶׁאֵינּוּ גוּבָה מִמֶּנּוּ מ"מ"נ
מִשׁוּם שֶׁלֹּא יוֹכֵל לְגַבּוֹת מִן הַלְנָה אֵינּוּ גוּבָה מִעָרַב ג"כ ע"ש וְגַם כָּאֵן לִימָא כְּנ"ל כִּינֹן
שֶׁאֵינּוּ יִכּוֹל לְגַבּוֹת מִהַקְּהֵלָה גַּם מִמֶּנּוּ אֵינּוּ גוּבָה ז"א כְּמִבְּנֹאֵר בְּאַחְרוֹנִים שֶׁם הַחֲזִילוֹק כִּינֹן
הָא דְּהַלְנָה כּוֹפֵר וְהָעָרַב מוּדָה ע"ש דְּלֹא שֵׁינִף בְּזֶה.

גַּם לַע"ד נִרְאֶה הַחֲזִילוֹק שֶׁם דְּבִיב"ש שֶׁעָרַב בְּעַד יב"ש אִיף נִימָא שֶׁגוּבָה מִמֶּנּוּ מ"מ"נ הָא
כִּינֹן דְּהִיכָא דִּיכּוֹלִין לְגַבּוֹת מִהַלְנָה אֵינּוּ גוּבָה מִן הָעָרַב. רַק דְּנִימָא דְּהָיִי כְּהַלְנָה כּוֹפֵר כּו'
וְא"כ אִם נִימָא שֶׁיִּגְבָּה מִשׁוּם מ"מ"נ א"כ שׁוֹב יִכּוֹל לֹאמַר בְּאַמַּת אֲנִי הָעָרַב וְאֵפ"כ לֹא
תוֹכֵל לְגַבּוֹת מִמֶּנּוּ דְּהָא יוֹכֵל לְגַבּוֹת מִיב"ש הַב' הַלְנָה ג"כ בְּתוֹרַת מ"מ"נ וְכִינֹן שֶׁיִּכּוֹל
לְגַבּוֹת מִהַלְנָה אֵינּוּ גוּבָה מִהָעָרַב.

וְאִיף נִפְסוּק הַדִּין דְּגוּבָה מִשׁוּם מ"מ"נ הָא א"כ גַּם מִהַב' יִכּוֹל לְגַבּוֹת מ"מ"נ וְשׁוֹב אֵינּוּ גוּבָה
מִשׁוּם אֲחַד דָּאִם הוּא הָעָרַב אֵינּוּ גוּבָה מִמֶּנּוּ דִּיכּוֹל לְתַבְנֵעַ הַלְנָה כְּנ"ל וְגַם לְטַעַם זֶה לֹא
שֵׁינִף כָּאֵן כְּמוֹבֵן אִף בְּאַמַּת הַשְּׁ"ף ז"ל פ' דְּאֵינּוּ יִכּוֹל לֹאמַר קִים לִי כְּהַרְמַב"ם בְּדְבָר שֶׁאֵינּוּ

קצוב ולא שינה הנ' ולקמן סי' קל"א פ' הסמ"ע דב' ערב בד' ר' שאינו קצוב מודים הפוסקים דלא מיחייב.

וא"כ אף אם הי' פאן כב' שע' רבו לא הי' מחוייב לדעת הסמ"ע ז"ל. וגם אם הוא כב' שלוו אינו חייב על המותר מחלקו מצד הערבות לסמ"ע הנ"ל ולא שינה ג"כ מ"ש דהא מהלויין בעצמם יכול לגבות חלקם דבלוה אינו יכול לומר קים לי' פהרמב"ם רק בערב פנ"ל.

אף הש"ך ז"ל חולק גם בערב ופ' כמו בש"ע ע"ש. וא"כ גם מטעם ערב.

חייב.

אמנם אף דזה פשוט דהוי פאן כב' שלוו וכמבואר ח"מ סי' ס' ב' שנתחייבו לזון לא דינם כב' שלוו ובב"י שם בשם הריטב"א דהוי כב' שלוו ע"ש ולא כב' שע' רבו כו' מ"מ מ"ש ר"מ דבב' שלוו כ"ע מודים דאינו רק ערב על השאר.

ולע"ד פשוט דיכול המוחזק לומר בזה ג"כ קים לי' פהרא"ש פ' שבועות הפקדון וטור סי' ע"ז ובעה"ת וטור לדעת הרמב"ם ז"ל דגם בב' שלוו יכול לגבות ממי שיצאה אף דאית לי' נכסי להב' דהוי פל' א' לנה על הפל' ע"ש ועיין תשובת רמ"א סי' כ"ז שכ' דאין להוציא מיד המוחזק פינון שהרבה חולקים על הרא"ש ע"ש שמבואר להדיא כמ"ש דלהיפוך נדאי אין להוציא פנ"ל.

נאף שלא הובא בש"ע. ומ"ש הב"י דטור נרא"ש פחד חשיבי אינו מוכרח דכמה פעמים שהטור חולק על הרא"ש ז"ל.

גם אזיל לטעמי' שנסתקא מוטעת הי' לטור ברמב"ם ז"ל ועיין בדו"פ ובגי"ת שער מ"ד דלא פותי' בזה: והי' נראה לע"ד ראי' לדברי הרא"ש ז"ל מהא דאמר בש"ס ב"ק ק"ח בעי רבינא חומש וכפילא בתרי גברא מהו פגון מסר שורו לב' בני אדם וטענו בו טענת גנב חד נשבע והודה וחד נשבע ובאו עדים מי אמרינן בחד הוא דקפיד רחמנא דלא לישלם חומשא וכפילא אכל הא האי משלם חומש והאי כפל' א"ד על חד ממונא קפיד כו' ע"ש.

והנה אם נימא דאינם רק ערבין זה בזה א"כ לא הוי פל' א' נפקד רק על חצי דב' שקבלו פקדון הוי כב' שלוו כמבואר בש"ע. וא"כ איך אמרינן על חד ממונא קפיד כו' הא אינו משלם כפל' רק על מקצה.

דזה הוי פתובע לכל' א' מקצה שהפקיד אצלו ועל מקצה מטעם ערבות. והנה בשלמא לענין חומש דחייב גם בתשומת יד שפיר צריף השותף שהודה לשלם על הפל' דהא פינון דאמר נגנב פפר בחיוב ערבות ג"כ וזה הוי פפירת ממון דלא גרע מחמץ דמבואר דחייב ובש"ח א"י עלי' ק"ה ע"ב ומכש"כ בזה שהב' כופר ומחוייב הערב.

ושפיר פשהודה חייב חומש על פל': אבל הב' שפאו עדים לענין חיוב כפל' הא אינו חייב רק על טוען טענת גנב בפקדון ועל חיוב הערבות אינו חייב על פפירתו כפל' כמו במלוה. וא"כ אינו משלם כפל' רק על המקצה שהוא נפקד וא"כ ניהו דעל חד ממונא קפיד רחמנא שאינו משלם שתייהן מ"מ היף יפטור הכפל' ממקצת זה את חבירו מהחומש על מקצת הב' פינון שהוא ב' תביעות.

ומוכח דהסקבלגים וכל א' הוי נפקד על פולו פהרא"ש ז"ל. ונראה בזה דלטעמייהו אזלי דהרמב"ם ז"ל פ"ד מה' גניבה מפרש להאי בעיא לעגנו הפל והא' ודאי חייב חומש רק הספק על הב' אי פטור מפל והטור דחה דבריו סי' שנ"ב ומפרש להיפוך דכפל ודאי חייב רק אי פטור מחומש ע"ש מה שתמהו על הרמב"ם ולמ"ש א"ש דהרמב"ם לטעמי' לדעת שאר הפוסקים בדעתו שאינם רק ערבים ב' שלוו וא"כ לא מצינו לפרש בעי' דש"ס לפטור מחומש כמ"ש דהא אינו משלם כפל רק על המחצה פנ"ל.

ולכך מפרש להיפוך פיון דחומש משלם על הכל מטעם ערבות ג"כ שוב מיבעיא לי' אם נפטר זה מפל פנ"ל. אבל הטור לטעמי' דכל א' נפקד על הכל שפיר מצי לפרש שיפטור הפל את החומש פיון דזה משלם כפל ג"כ בעד פולו.

אולם הב"י הוכיח שם כפי' הטור ע"ש א"כ מוכרח פהרא"ש ז"ל דהוי נפקד על פולו כמ"ש. אף י"ל דלא מיבעיא לי' באמת רק על המחצה שמשלם זה כפל אי משלם הא' חומש על זה המחצה ג"כ או אינו משלם חומש רק ממחצה.

ודוחק. ומזה תימה ג"כ על הרמ"א ז"ל שפוסק דב' שקבלו פקדון אינם כלל ערביין ע"ש ובש"ף סי' ע"ז.

דא"כ לא שיניף כלל בעיא דש"ס הנ"ל. וי"ל דסובר דאיירי בהתנ' בפירוש שיוכל לגבות מפל א' הכל וכמו שפי' הירושלמי ע"ש או דלא כ' הרמ"א רק לעגנו שאינו קבלן ע"ש.

ומה שדחה הרמב"ן ז"ל והביא ראיה מהא דשנותפין ששאלו ונשאל לא' מהן אי כולא שואל בעינו כו' אי מיהו לפלגא דידי' מיפטור כו' ואי נימא דכל א' חייב הכל הא הוי כולא שואל.

ואי נימא פיון דאיכא שואל אחר לאו שואל הוא בפלגא דשיילי' נמי לאו כולא שואל ומ"ש ואף שאין כל הנאה שלו אלא מחצה שוין הם כו' ע"ש בבעה"ת שער מ"ד ובנ"י פ' השואל. ולכאורה זה תימה לדעת הרא"ש.

והוא ז"ל לא ראה דברי הרמב"ם. אף נראה לע"ד לישב.

דהא הטעם להרא"ש ז"ל הוא משום דכל א' נעשה לנה על פולו היינו שמחצית לנה עבור עצמו ומחצה הלנה להב' וכן אצל הב' פנ"ל ואף שהמלנה יודע שיקחו שניהם המעות ולא יוכל א' ליקח פולו מ"מ הוי כאלו הלנה מחצה הב' כדי להלוותו לשיתוף הב'.

וכן בשאלה אף שאינו יכול להשתמש רק במחצה כמ"ש הרמב"ן ז"ל מ"מ הוי כאלו שאל מחצה עבור עצמו ומחצה כדי להשאילו להשני פנ"ל. והנה מבואר שם פ' השואל שאלה לעשות בה פחות מפרוטה לא הוי שואל ע"ש.

וכן ודאי אם שואל ב' דברים א' לעשות בה פרוטה וא' על פחות מפרוטה תלוי ג"כ בבעיא דהתם שאל ב' פרות לעשות פרוטה ע"ש וממילא על דבר שהוא פחות מפרוטה אינו שואל פנ"ל. וא"כ בעי שפיר אח"כ בשנותפין ששאלו דכיון ששואל מחצה לתשמישו ומחצה הב' כדי להשאילו להשנותף השני א"כ על מחצה הב' הוי שאלו לעשות בה פחות מפרוטה דהא אינו יכול ליקח מחצה הב' לצורך עצמו כפל רק זה הוא השאלה מיד כדי להשאילו להב' וא"כ לנגד דידי' הוי רק על פחות מפרוטה וכמו לראות בה פנ"ל וכן הב'

וממילא לא נעשה שואל רק על מחצה שלו ועל השאר אינו אלא ערב וכפי שפיר דכונה שואל וזה אינו אלא חצי שואל כמו שפירש הנ"י ע"ש.

דעל מחצה הב' אינו שואל פנ"ל. א"ד אפלקא דידנ' מיהו פטור פנ"ל.

אבל בהלואה וכה"ג לענן חיוב תשלומין מגוף החפץ שפיר חייב כל א' הפל פינון שלנה פדי להלוות להב' פנ"ל. ולא קשה.

ויש לדחות קצת: עוד י"ל דהא הטעם פינון שהלנה לשניהם הוי כאילו פירש המלנה ממי שארצה אפרע. וכן בפקדון לענן אחריות הוי כאילו פירש שיתחייב כל א' בכל האחריות והיינו מפני שהוא לטובתו אבל בשנותפין ששאלו ונשאל לא' דכבר הי' נשאל לו דצריף להיות עמו בשעת שאלה וא"כ איף נימא דהי' דעתו שיהי' שואל על פולו ויתחייב באחריות הא אדרבא אם יהי' שואל על פולו פטור לגמרי מטעם שמירה בבעלים ולא יהי' קבלת אחריות פלל.

ולכף לא הוי שואל רק על מחצה שלו פנ"ל. ובל"ז י"ל לרא"ש ו"ל גיהו דהוי פחייב עצמו בפירוש עבור חלק הב' מ"מ שואל לא מיקרי רק על מחצה.

ואדרבא לדעת הרמב"ן ו"ל שאינם רק ערבים לבד לכאורה קשה לדעת הרמב"ם ו"ל ושאר פוסקים סי' קל"א דבערב על תנאי אם יהי' כף כו' לא משמעבד אפילו בקנין ע"ש. וא"כ לענן הקבלת אחריות שאם יאנס יתחייב והוא ערב על מחצה הב' אם יאנס א"כ לא משמעבד פלל מטעם ערב פינון שאינו בנדאי ויש לדחות.

גם פינון דהטעם משום אסמכתא ע"ש א"כ בשנותפין אמרינו איידי דבעי למיקני גמר ומקנה כמו משחק בקובץ סנהדרין בש"ס שם ע"ש. ולכף שפיר משמעבד מטעם ערב פנ"ל: ועכ"פ נראה דיכול המוחזק לומר קים לי פנ"ל וגם הרא"ש בתשובה בשם רבותיו פתב פן גם הבעה"ת הביא בשם איכא מ"ד פנ"ל אמנם יש לדון בב' שהתחייבו א"ע בדבר שאינו חייב בשטר לא מנה אם יוכל לגבות מכל אחד הפל.

וכמ"ש רמ"א ו"ל בתשובה דהטעם בהלואה פינון שתלוי בדעת המלנה לא הי' רוצה להלוות רק שיהי' שניהם ערבים ע"ש וא"כ מחייב במה שאינו חייב י"ל דלא שייף זה ולא נתחייב פל א' רק חצי.

ומש"ע סי' ס' בהתחייבו לזון אין ראי' די"ל שהתחייבו בשביל איזה דבר. אף באמת פינון דקי"ל גם בב' שקבלו פקדון דהם ערבים אף דלא שייף טעם הנ"ל.

אמנם י"ל למ"ש הרמב"ן ורא"ש פ' שה"פ דהיכא דמפניש בשטר פמה לנה פל אחד אינם ערבין ע"ש וע"כ דדוקא בלוו בסתם ביחד אינו מבנרר פמה לנה פל א' וכדאמר בש"ס בהפקידו בכרף א' שאינו ידוע פמה של פל א' וכן בהנ"ל ב' שלוו דיכול להיות שא' לנה יותר מחבירו ואינו מבנרר לכף ערבים משא"כ במפניש פמה לנה פל א'.

וא"כ במחייבים א"ע במה שאין חייבים רק בשטר זה הם מתחייבים וא"כ פינון שמצד השטר אין פל אחד מתחייב רק מחצה א"כ שוב אינו ערב על השאר ג"כ דהא מבנרר פמה נתחייב פל אחד דבשלמא בהלואה אף דמצד השטר אין יכולין לחייב פל א' רק מחצה מחייב לנה מ"מ אם באמת לנה יותר חייב יותר זה מזה ואינו מבנרר והם ערבים.

משא"כ בחיוב דאי אפשר שיהי' חיוב יותר ממה שמשמע מתוך השטר דכזה נתחייב וא"כ פיון שאינו לנה רק על מחצה ממילא מבואר כמה על כל א' ושוב אינו ערב כלל על השאר. וכמו במפורש כמה לנה פנ"ל: והי' נראה ראי' לנה שאין חזן או רב יכול לתפוס מא' מבני העיר כל השכירות מטעם ערבות מדברי תשב"ץ קל"ת באחד שהדיר הנאה להמקבל פנס מהקהל שכ' שאינו מחויב ליתן ע"ש והא מחויבים ליתן לו מצד ערבות וממילא יכולין להפרע אח"כ ממנו.

ואף שהוא נדר ג"כ מ"מ הוא פוטר מצד נדר שמעון לחוד ע"ש והא אינו יכול לגבות ממנו וגובה מהערב אף יש לדחות ע"ש. ומסי' כח"ח אין ראי' ע"ש: וא"כ בנידן דידן שהתחייבו עצמם כמה שאין חייבים שפבר הי' אצלם י"ל דאינם ערבים פנ"ל.

ואף לטעם הרשב"א ז"ל דלמה הלוי בשטר א' נדאי דנעשו ערבים. מ"מ שייך רק לענין ערבות אבל לענין להיות קבלן להפרע ממי שירצה י"ל דגם הרא"ש ז"ל מודה במתחייבים פנ"ל פיון שמבואר אינו קבלן דע"ז אין ראי' ממה שנוכתבים בשטר אחד.

גם אפשר דלא שייך כלל בכתב רבנות טעם הרשב"א ז"ל דלמה נתחייבו בשטר אחד כו' פיון שהוא דבר של רבים. גם היכא שלא הי' קנין רק מחמת שהוא דבר של רבים דנתקיים בלא קנין כמבואר בש"ע והטעם דהוי מתנה מועטת.

וא"כ י"ל דלענין הערבות שיהי' א' ערב בעד פולם זה שוב אינו דבר של רבים וקנין בעי. ולענין מי נקרא מוחזק פאן.

הנה זה פשוט שפיון שהפאקטיר יש לו פח למחות בקצב שלא ימכור עד שישלם לו כל הנתינה ממילא גם בזה נדאי יכול למחות ומה מהני מה שהרב מוחזק הלא אין לו דין כלל עם הרב.

אולם כשאינו מוחזק והרב כבר קנה הבשר ושלם להקצב רק שהפאקטיר לא יניחנו ליקח הבשר עד שישלם הנתינה בזה נראה דהרב מיקרי מוחזק פיון שהבשר שלו ואינו עליו רק חיוב נתיני' מעות.

ומ"ש ר"מ מבהמת ארנונא דפטור מבכורה אפילו מצוי לסלק לי' בזווא דהוי יד נכרי באמצע כו'. לא ראה ר"מ דברי תוס' ב"מ ע' ע"ב ד"ה אין מקבלין צאן ברזל כו' שכ' פיון דיצא מרשות בעלים לגמרי אמאי פטורין ומשני רבא דאף דיצא לגמרי מרשותו מ"מ לענין בכורה בכל דהו יד עפ"ם באמצע פטור דבעי מפל מקנה שיהי' מפל וכל כו' ע"ש.

ועוד דשם בבהמת ארנונא אי לא יהיב זוזא שקיל הבהמה וכדאמר בש"ס ב"מ גבי צאן ברזל משא"כ בזה דאף שאינו נוטל המעות לא שקיל הבשר רק שאינו מניח ליקח עד שיתן הנתינה וכיון שקנה הקונה מבעל הבשר הוא שלו.

ומה שהביא ר"מ מסי' שס"ט שגבאי השדות שמכרו בעד המס למלך ממכרן ממכר כו' אינו ענין לזה דהא חוב המס המגיע למלך הוא פשאר חוב ויכול לגבות השדה בתורת גובינא ולקח ממכרו ממכר.

אָבֵל כָּל זְמַן שְׁלֵא גָבַהּ וַיֵּשׁ סֶפֶק אִם חַיִּיב אוֹ לֹא וְדַאי דְּבַעַל הַשְּׂדֵה הָיִי מְוַחָזֵק וְאִין יְכוּלִין לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ כְּמוֹ כָּל בַּע"ח דִּינֵד בַּע"ש עַל הַתְּחַתּוּנָה: אֲמַנְם נִרְאָה מִטַּעַם אַחַר דְּהָיִי מְוַחָזֵק. וְלָמָּה דְּמִבְּנֵי ח"מ ס"י ע"ב ס' כ' וּבְכַמָּה דְּוִכְתִּי בְּמִלְוָה עַל הַמְּשָׁכּוֹן שְׁהַמְּלִינָה נִקְרָא מְוַחָזֵק בְּמִשְׁכּוֹן לְעֵנִין זֶה שְׁלֵא יוֹכֵל לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ הַמְּשָׁכּוֹן עַד שְׁיִשְׁלַם לוֹ וּבַס' א"י לְהוֹצִיא ע"ש.

וּא"כ גַּם כָּאן יֵשׁ לְהַפְּאֵכְטִיר זֶה הַזְּכוּת מִהַמְּלִיךְ שְׁמִנּוּחַ הַבְּשָׂר בְּתוֹרַת מְשָׁכּוֹן עַד שְׁיִשְׁלַם הַנְּתִינָה וְהָיִי מְוַחָזֵק לְעֵנִין זֶה וְאִף שְׁמִנּוּחַ אֲצֵל הַקְּצָב וְלֹא בְּרִשׁוֹת הַפְּאֵכְטִיר מ"מ לְעֵנִין זֶה דִּינָא דְּמִלְכוּתָא דִּינָא שֵׁ"י לְהוֹצִיא מִמְּקוֹם הַהוּא בְּלִי נְתִינָה וְכָל הֵיכָא דְּאִיתָא בְּרִשׁוּתֵי' קָאִי לְעֵנִין זֶה.

וַיֵּשׁ לְעֵנִין עוֹד בְּזֶה: וּמָה שְׁהֶאָרִיף ר"מ בְּעֵנִין לְפִטְרוֹ מִשׁוּם שַׁת"ח פְּטוֹר מִמַּס וּר"מ כ' פִּינּוֹן דְּבָא מִפְּתַח נְכָרִים דִּינָם פְּנָכְרִים אִינוּ מְוַחָזֵק דְּהָא פְּתַח הַב"י קס"ג לְדַעַת רַמְבַּ"ם וּש"פ דְּאִף מַס שְׁגוּבָה הַמְּלִיךְ מִכָּל א' וְא' חַיִּיבִין הַקְּהֵל לְשַׁלֵּם עֲבוּר הַת"ח וְאִף שְׁהַרְמַב"ן וּר"ח חוֹלְקִין יְכוּל לִזְמַר קִים לִי אִם הוּא מְוַחָזֵק וְא"כ לֹא שְׁיִיף זֶה שְׁבָא מִפְּתַח נְכָרִים דְּהָא הוּא עֲצָמוֹ צָרִיף לְשַׁלֵּם עֲבוּרוֹ לְהַמְּלִיךְ.

וְיְכוּל לְתַפְּסוֹ בְּעַד כְּוָלָם. וְהַדָּר לַמ"ש לְעֵיל.

אִף כָּאן לֹא שְׁיִיף כָּלֵל לְפִטְרוֹ הַת"ח כַּמ"ש ר"מ פִּינּוֹן שְׁאִינוּ דְּבָר הַכְּרַחֲזִי וְאִם לֹא יִקְנָה בְּשָׂר לֹא יִשְׁלַם. וְדַאי דִּינֵין ת"ח פְּטוֹר מִזֶּה.

וּבַל"ז לֹא שְׁיִיף כָּלֵל ב"ה דְּהַפְּאֵכְטִיר דִּינוֹ עַל הַקְּצָב שְׁאִינוּ ת"ח שְׁצָרִיף לְשַׁלֵּם לוֹ בְּעַד כָּל הַבְּהֵמָה. וְכִשְׁהַקְּצָב מוֹכֵר אַח"כ לְהַת"ח מוֹכֵר לוֹ בְּיִנְקָר וְשְׁאֵלוֹ דְּמֵי הַבְּהֵמָה הֵם יוֹתֵר כַּנ"ל.

וְכָל זֶה אִם הָיָה פְּתוּב שְׁמַחֲיִיבִים א"ע לְשַׁלֵּם עֲבוּרוֹ הַנְּתִינָה. אָבֵל כַּנְּרָאָה מְלִשׁוֹן ר"מ כ' רַק לְעַשׂוֹת חֲפָשִׁי מִהַפְּאֵכְטִי אֲפֹשֶׁר דְּהַכְּוֹנָה הוּא שְׁכָל מִי מֵהֵם שְׁיִהְיָה בְּיָדוֹ לְעַשׂוֹתוֹ חֲפָשִׁי הֵינּוּ שְׁיִשְׁכְּחוּן הַפְּאֵכְטִי יַעֲשׂוּ חֲפָשִׁי וְלֹא יִקַּח מִמֶּנּוּ.

וְאִין הַחַיִּיב רַק עַל הַשׁוֹכֵר הַפְּאֵכְטִי. גַּם אֲפֹשֶׁר דְּאִם הָרַב עָנִי יֵשׁ חַיִּיב מִטַּעַם נִדָּר כְּמוֹ בְּצִדְקָה כְּמִבְּנֵי בַש"ע הִי קַב"ה בְּאַמִּירָה לְעֵנִי ע"ש.

וְקִצְרֵתִי מְרֻב הַטְּרִדָה וְלֹא הִי לִי פְּנָאִי אִף לְעֵנִין שְׁנִית בְּדַבְּרֵי וּמוֹכ"ז נִחְפָּז מְאוֹד דְּבָרֵי ב"א יִצְחָק מְאִיר: סִימָן ד' הַשְּׂאֵלָה לֹא מְצָאֵתִי הִנֵּה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא ב"ב כ"ב הִנֵּהוּ דְּקוּלָּאִי דְּאִיִּתִי כו' א"ל מְעַלְמָא אָתוּ וּלְעַלְמָא לִיזְבִּנִי וְה"מ בְּיוֹמָא דְּשׁוּקָא אָבֵל בְּלֹא יוֹמָא דְּשׁוּקָא לֹא וּבְיוֹמָא דְּשׁוּקָא נְמִי ל"א אֵלָא לְזַבְּנֵי בְּשׁוּקָא אָבֵל לְאַהֲדוּרֵי לֹא כו'.

וּי"ל בְּזֶה ג' פִּירוּשִׁים א' ע"פ מ"ש תוּס' ד"ה מְעַלְמָא כו' מְכָאן מְשַׁמַּע דְּבְיוֹמָא דְּשׁוּקָא הִי מְוַחָזֵק לְהַלּוּוֹת לַב"א הַבָּאִים מִמְּקוֹמוֹת שָׁם לְשׁוּק לְנְכָרִים דְּאָתוּ מְעַלְמָא אָבֵל לְבָנֵי הַמְּקוֹם לֹא וְנִקָּא בְּשׁוּקָא אָבֵל לְאַהֲדוּרֵי לֹא עכ"ל.

נִרְאָה דְּמְפָרְשִׁים הַגַּמ' דְּלְעַלְמָא לְזַבְּנֵי דְּנִקָּא וּבְיוֹמָא דְּנִקָּא וּבְשׁוּקָא. וְכִשְׁחֲזַר אֲחַד מַג' הַתְּנָאִים מְצִי מְעַכְבֵּי וְהַטַּעַם פִּינּוֹן דְּעַבְדוֹ רַבְּנָן תַּקְּנִיתָא לְבָנֵי מְתָא דְּלֹא לְפַסַּק חַיִּוּתֵי' כַּמ"ש הַר"ן מַג"ש.

לא חילקו והתירו רק פשנראה שמוכרים לעלמא בשוק וביומא דשוקא. משא"כ בלא שוק אף לעלמא פיון שאינו נזכר לא פלוג.

ועוד דכיון דהזיקא דרבנים תמור מדניחיד ע"ש כ"ד ע"ב וגם קדירא דבי שנתפי כו' ולקד קוצץ כו' פן בהנ"ל אין צריף לשלוח שומר אם מוכר לעלמא או לבני עיר ולקד יכולין לעפב לגמרי שלא יבאו בלי שוק או לאהדורי.

וכן מפורש בהר"ן מג"ש דגם לעלמא א"י למפור בלי יומא דשוקא. פ"ב ב' י"ל דבסתם קאי דביומא דשוק ובשוק שרוב מעלמא רשאי למפור סתם אף שא"י אם הקונים מבני העיר או מעלמא דהולכין אחר הרוב משא"כ בלי שוק דהוי קבועים בני העיר אסור סתם למפור ושם מבני העיר וכדמחלק בש"ס פתובות ט"ו בין אזיל איהו לגבה כו' ולקד אסור לאהדורי.

וכן משמעות לשון רש"י ז"ל ד"ה יומא דשוקא והרבה באין ממקום אחר לקנות מהשוק לפיכך אין בה"ע כו' להביא כו' ולמפור לזקבצים לשוק ע"ש משמע בסתם. וא"כ אפ"ש דעל הידועים מעיר אחרת מותר גם בלי שוק ולאהדורי ג"כ.

פ"ג ג' שכ' הנ"י דהרוב מבטל המיעוט לגמרי ובשוק ניום השוק שיהרוב מעלמא מותר אף ליזועים מבני העיר דחשוב פמכירה לעלמא. אבל בלא יומא דשוקא שיהרוב בני העיר או דחשב קבוע או לאהדורי שאינו נקרא ע"ש השוק לא חילקו ומעפבין אף למפור לעלמא דלשון הנ"י משום דבשוק כו' והו פאלו לא מכרו לבני העיר הזאת כלל.

וכן פ"ה הב"י סי' קנ"ו דבריו. וכן מוכח מהרמב"ם ז"ל שלא הזכיר דלעלמא לזבני פמפורש בגמ'.

וע"כ דמפרש דזה רק טעם דמה"ט מותר בשוק וביומא דשוקא משום דמעלמא כו' ולעלמא לזבני נקרא שמוכר לעלמא ומה"ט מותר גם לבני העיר בשוק משא"כ בלי יוה"ש או לאהדורי כמ"ש ב"י אף לחזור על פתח בני עיירות אחרות וזה לכל הפי'.

כמ"ש הב"י רק החילוק דלתוס' גם ביום השוק ובשוק אסור למפור לבני העיר רק לעלמא ולהרמב"ם מותר דלא הזכיר דלזבני לעלמא כו' וע"ז כ' ודוחק לחלק בין הלנואה למכר שסברו במקר פהרמב"ם דמותר לבה"ע בשוק אבל לענין לאהדורי פשוט לב"י וכל הפוסקים דמעפבין.

דברמב"ם פיון שלא הזכיר החילוק לזבני לעלמא וע"כ ההיתר בכל בשוק ויה"ש. ממילא שיהזכיר אבל לחזור על הפתחים לא ג"כ בין לעלמא בין לבה"ע.

ובתוס' מפורש ג"כ דאסור לאהדורי אף בשוק ואף לעלמא רק הפרישה שכ' ז"ל הג"מ כו' ומשמע דלבה"ע אסור למפור אף בשוק כו' אבל מהרמב"ם ז"ל משמע שמוותר וכן משמע לי מלשון רבינו שכ' וביה"ש א"י לעפב עליהן כלל כו' וגם ממ"ש הג"מ והפוסקים אבל לאהדורי לסבב בעיר לא משמע דבשוק אפילו לבני העיר מותר דאי דוקא לעלמא מ"ט אסור לאהדורי ולמפור לעלמא גם טעם נכון לחלק בין מכירה להלנואה כו' במכירה א"צ לדרוש כו' וגם התוס' לא פי' דבריהן במקר כ"א בהלנואה כו' ע"ש.

ובדרישה הביא כל דברי הב"י וס"י ובפרישה כ' הנלע"ד דרבינו ס"ל דיש חילוק בין
מכר להלואה ע"ש. ולע"ד למה הנפיר הפרישה רק שחולק על הב"י בלמפור בשוק לבני
העיר ולא כ' גם על לאהדורי על פ' בני עיירות אחרות שמפורש בב"י לאיסור.

ועוד שכ' לרא' דאי דוקא לעלמא מ"ט אסור לאהדורי כו'. והא לב"י פשוט דאסור
ומוכח מהרמב"ם פ' ואיך מביא זה לרא' בלי שום טעם לסתור דברייהם.

אולם לע"ד פשוט וברור פוננת הדו"פ דגם הוא מודה דלאהדורי אסור בכל הפוסקים
הנ"ל. והיינו דלא פלוג חכמים או שלא יצטרכו להושיב שומרים שלא ימכרו לבני העיר.

ולכך קבעו חכמים דוקא בשוק כנ"ל. רק הוכיח שפיר דזה שייך אי אמרינו דבשוק
לגמרי מותר שייך הטעם כנ"ל אבל אי גם בשוק דוקא לעלמא א"כ ע"כ דלא אמרינו
שלא חילקו חכמיה.

וגם בזה יצטרכו לשמור שלא למפור בני העיר ואעפ"כ מותר למפור לעלמא א"כ מ"ט
יהי' אסור לאהדורי ולמפור לעלמא מה חילוק. ומוכח מזה דבשוק מותר אף לבה"ע דלא
חילקו.

ולאהדורי שפיר אסור נ"כ מה"ט שלא חילקו פשאינו שוק וכ' רק לרא' כנ"ל. וזה
ברור לע"ד.

ואח"כ דגמטוס' מחלקים בין מכר כו' היינו דסוברים ג"כ דלא חילקו ובשוק רשאי
למפור סתם דאין דרך לדרוש מי הקונה שייך לא חילקו. ומ"ש תוס' ודוקא להלוות
לנכרים דמשמע שצריך.

לידע אף בשוק שאינם בני העיר זה דוקא בהלואה שכל"ז הדרך לדרוש מי הלנה בזה
שייך לחלק שצריך שידע דוקא. כנ"ל.

אבל בענין לאהדורי לא נחלק כלל דמעפכין לפל. הפוסקים.

והגם דאם נפרש הגמרא בסתם אין לנו הוכחה. על בידוע שאין בני העיר לעכב
בלאהדורי.

מ"מ מאחר. שבתוס' מפורש והנ"י והרמב"ם דלא אסר אף בידוע בשוק בני העיר ע"כ
דלא פלוג.

ממילא לא מצאנו מי שיחלוק על. הב"י בלאהדורי על פ' עיירות אחרות דא"צ להושיב
שומרים.

כנ"ל.

וכן מבואר בש"ע שכ' סתם ביום השוק מותר והוא. שימכרו בשוק אבל לא יחזרו כו'
וציין הסמ"ע על שימכרו.

בשוק שכ' בפירוש דברי הטור דמותר למפור בשוק אף לבני. העיר דלא חילקו בזה כו'
היינו שגם תוס' וטור מודים לסתימת הש"ע שלא חילקו ומותר אף לבני העיר.

ומ"ש סמ"ע ובלבד. שלא יהדרו ע"פ ביתם.

לאו לדיוקא אתי להתיר פ' ב'ני. ענינות אחרות רק דלקאורה פנין שמונתר ביום השוק אף לבני.

עיר בונדאי מ"ט יהי אסור לאהדורי. ע"כ פתב דמ"מ בלבד.

שלא יהדר דזה לאו בכלל יום השוק וככל השנה ואסור אבל. אם הי' פוננתו להתיר לאהדורי הי' לו לסמ"ע לצנין על שלא יחזרו ולהתיר על פ' ב"ע אחרות לחלוק על הב"י. וע"כ.

פשוט כמ"ש. ומלבד זה נראה מדרישה שכ' שבפ' כ' דהטור.

סובר פו. וכן הלשון בסמ"ע ע"פ פתבתי בפ"ד הטור ע"ש.

אבל לדינא לא יחלוק על ב"י והמפורש ב"ן מג"ש ומשמעות.

הרמב"ם וכל הפוסקים דבאמת מ"ש דדוקא בהלואה כ' תוס'.

ובהג"מ פ"ו מה"ש הביא ד' תוס' ומפורש להלוות ולעשות. סחורה ע"ש ובתוס' שמופך לאהדורי אסור על בני עלמא.

ולענין לאהדורי לא שייכי ב' הטעמים של דו"פ וממילא מפורש. דגם במקר פו.

גם אי מ"ש הסמ"ע שלא יהדרו ע"פ ביתם. הוא בדוקא מ"מ אין פוננתו רק שזה נדאי אסור גם להטור אבל.

ע"פ בני עלמא אין הכרח לדעת. אבל להלכה נדאי אין חולק.

רק בענין מכירה בשוק לבני העיר דבל"ז דעת הרמב"ם וש"ע. דמותר כ' להסכים גם דעת הטור.

משא"כ לענין לאהדורי פנ"ל. ומעתה פדין פסקתם ולא ירף לבבו מה שפגלגל.

דידינו גיסו הרב נ"י על הפסק ב"ד מבלי עיון הראוי. גם מה דפשיטא לכו דשם בלאדזי חשיב פל יומא יום השוק לדידי מספקא לי טובא דהא ר"ה סבר דאף בעיר א' אסור פסקי לחיותא.

דגרע ממשהפך בתורה בהפקר מאחר שזה אומנתו ומחניתו כמ"ש תוס' במצודה. ובה"ג פסק כר"ה ע"ש ובמהרי"ק.

רק אנו קי"ל כר"ה בדר"י דבר מתא אב"מ לא מעכב ואב"מ אחריתי מעכב ובר מבוז מספקא לי. וע"כ נראה הטעם דבני עיר א' שהם פשוטפים וכל א' צריף למחני' וא"א שיהי' לכל א' אומנות מיוחד שאין לאחר והוי ככולם פרנסתם קבוע איזה אומנות שיהי'. או שפולם מרוצים דהו שותפין וכל. א' צריף מחי'.

אבל בר מתא אחריתי חשיב באקראי יורד. למחנת בני העיר הקבוע וענין בפשיטה מקובצת.

רק שוק. דמעלמא אין זה מחי' הקבוע להם חשוב גם נגד בני העיר.

באקראי וכהיפוך דבר הפקר לר"ת דשניהם באקראי כו' אבל. עיר שעיקר מחיותם מה שפאים ממ"א לקנות מהם וזה פרנסתם.

ונחשיבי ב"ע אחרת פאים לקפח מחינתם הקבוע פיון שתמיד פו. ואין ראיה על פשתמיד פיום השוק שא"י לעכב פנ"ל: ובענין המכירה בב"א הוא מחלוקת במציאות וא"י להבין.

והנלע"ד פתבתי הק' יצחק מאיר: ב"ה יום ד' נח תרי"א לפ"ק נוארשא עוד בענין הנ"ל לכבוד אהו' ידיד נפשי הרב הגדול חריף ובקי נ"י פ"ה. החסיד מ' העניף נ"י: מכתבו הגיעני ביו"ט העבר ולא היה לי פנאי כלל עד.

עתה פניתי מעט לכבודו. והנה רו"מ נצב לריב עם הב"י מסבא.

הא לא נעלם מכולם דלימכר לעלמא קיל מלבני העיר ודמיונות אלו דג כו' מבואר במקומו. ועכ"ז פשוט הג"מ והפוסקים דדוקא ביומא דשוקא ובשוק מותר לעלמא ולדעתו כל מענין ישר ישפוט בצדק שהוא דבר שא"א שהסמ"ע ממפרשי דברי הב"י ז"ל יכתיד דעתו תחת לשונו בכביל שדבריו תמוהים אצלו ולא יביאם להקשות או לסתור רק לכתוב להיפוך ויביא לראי' כאלו פשוט שלא כב"י ומ"ש שגראה בעליל שאין דעת דו"פ נוחה בטעמא דלא פלוג א"י מה הא ע"ז דנין כמ"ש פראשונה שהוכחה ש'לו הוא אי לא נימא לא פלוג בשוק א"כ גם לאהדורי כו' וע"כ דגם תוס' סוכרים לא פלוג וממילא מותר בשוק ובני העיר.

ולאהדורי אסור וא"צ לכפול הדברים ואם הסמ"ע דעתו לפסוק לענין בשוק לבה"ע הוא מסתימת הרמב"ם והפוסקים דשוק מותר לא כן לענין לאהדורי שפתימת הפוסקים דאסור וגם אם שדו"פ נדחק שתוס' מחלקים בין הלואה למכר הרי מפרש במרדכי דברי ריב"א ובהג"מ ה' שכנים הביא דברי תוס' להלוות ולעשות שחורה ע"ש.

גם מה שדחה ענין ק' דבי שותפי דשם מן הדין קוצץ כו' א"י מה וכי לא ראה ד' המרדכי וכל הפוסקים שלמדו משם דין יחיד עם רבים שצריף לסלק קודם מה שע"פ דין הממע"ה לע"ד פשוט דלאהדורי אסור לעלמא כהב"י אעפ"כ איני אומר קבלו דעתו ויכולין לשאול לרבנים אחרים.

גם מענין יום השוק לא ראיתי מי שיאמר שפשפל השנה יום השוק וזה מחיות בני העיר שיהיה תמיד דין יום השוק. ובענין ב"א כ' גיסו הרב נ"י שמוכרי הטושעל מוכרים מיכל א' או ב' וג'.

וא"י מה נקרא לאחדים אם זה אינו נקרא. ומוכר הארט חתיכה או כעין מיכעל על הטין אפשר שהוא כדברי רו"מ שאינו נקרא על יד ומ"מ אינו ברור דמלשון פדרף חנונים אינו דיוק דמסיפא בב"א משמע להיפוך.

ומאחר שמקורו רק לשון הרא"ש ז"ל מסבא א"א לעמוד עליו די"ל דנקט חנוני פדרף העולם וכלשון הגמרא חנות בצד חנות של חבירו אבל פשדרף סוחרי העיר שהם הארטאוונקעס למפור על החתיכה ועל טין שנקראים במדה גסה סוין כו' יכולין ג"כ לעכב על ב"ע אחרת ואין הכרח בזה לסתור פסק ב"ד לשונו' טועים.

והנלע"ד פֿתבתי דְבָרֵי או"נ דו"ש הק' יִצְחָק מְאִיר בְּהַרְב מור"י ז"ל: עכ"ז לענן ב"א י"ל מאחר שְעַל הָאָרֶט אֵין בה"ע קוֹנִים רק מְעַלְמָא הָוֵי שׁוֹב פְּיוֹם הַשׁוּק פִּינֵן דְסָתָם עֲנִין מְכִירָה זֶה הוּא מְלַבְנֵי עֲלָמָא: סִימָן ה' לְהַרְב דק"ק גִּוּר מו' לְיָבֵישׁ נ"י הִנֵּה מְטַעֵם יְתוּמִים שְׁסָמְכוּ אֶצֶל בעה"ב דְדִינוּ פֿאַפּוֹטְרוֹפּוֹס גְּמור כמ"ש בְּש"ס וְטוֹר וּש"ע ס' ר"ץ.

וה"ט תוֹעִיל קְנִיּוֹת קוֹנֵה הַבֵּית מר"ד אַחַר שְהִי ב' יְתוּמִים אוֹכְלִים ע"ש וְהִי מְשַׁתְּדֵל בְּשַׁל הַיְתוּמִים יֵשׁ לְעֵינֵן הַרְבֵּה אַף שְבַש"ע סָתָם הַדְּבָרִים שְׁדִין אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס דְסָמְכוּ פֿאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שְׁמִינְהוּ ב"ד אוֹ אֲבִיָּהֶם מ"מ הָא דַעַת הַרמ"ה הוֹבָא בְּרֵא"ש פ' הַנְּזָקִין וּבְטוֹר דְאִין רְשׁוֹת לְאֶפּוֹטְרוֹפּוֹס דְסָמְכוּ יוֹתֵר כַּח מְהַקְטִינִים.

וְדוֹקָא בְּפַעוּטוֹת וּבְמַטְלָטְלִין וְלֹא לְמַפְנֵי קַרְקַע. וְהִנֵּה הָרֵא"ש ז"ל כ' וְלֹא מְסַתְּבֵר לְחַלֵּק מְאִחַר שְׁיֵשׁ לוֹ כַּח לְתָרוּם הָוֵי פֿאַפּוֹטְרוֹפּוֹס גְּמור לְהַתְעַסֵּק בְּכָל תוֹעֵלַת הַיְתוּמִים כו' ע"ש.

וְנִרְאֶה פִּי רֵאָזִיתוּ דְלַהַרמ"ה הַטַעֵם רַק מְשׁוּם כַּח הַיְתוּמִים כְּמוֹ שְׁיִכּוֹלִין לְמַפְנֵי מְמַלְטָלִין בְּפַעוּטוֹת כֵּן יְכוֹלִין לְהַשְׁלִיט אֶת זֶה עַל מְטַלְטָלִין שְׁלֵהֵן לְעֵשׂוֹת מַה שְׁיִרְצֶה מִשֵּׁא"כ קַרְקַע וּפְחוֹת מ'ט'.

א"כ גַּם תְּרוּמָה שְׁאִין יְכוֹלִין לְתָרוּם דֵּה שְׁתַּרְמוּ כו' רִישׁ מ'ס' תְּרוּמו' א"כ גַּם אֶפְטְרוֹפּוֹס דְסָמְכוּ לֹא יוֹכֵל לְתָרוּם. וּמִדְחַזִּי דְתוֹרַת כו' מוֹכַח דְחַכְמִים תְּקִנוּ מְאִחַר שְׁסָמְכוּ אֶצֶל וְהִי דִינוּ פֿאַפּוֹטְרוֹפּוֹס גְּמור אַף בְּמַה שְׁהֵן אֵין יְכוֹלִין לְעֵשׂוֹת וְלֹא מְשׁוּם כַּח שְׁלֵהֵם.

וּמִמִּילָא גַּם בְּפְחוֹת מִבְּנֵי ט' וְגַם קַרְקַע מוֹעִיל מְכִירָתוֹ כַּנ"ל: וְנִרְאֶה דְרַק מְסַבְּרָא חֵלֵק עָלָיו הָרֵא"ש ז"ל דְאִין הַכְּרַח מְצִד קוֹנְשֵׁיָא הַנ"ל דְהָא וְדָאֵי גַּם לַרמ"ה אֵין הַטַעֵם מְשׁוּם שְׁלִיחוֹת דְנִימָא בִּי דוֹקָא מֵאֵי דְמָצִי עֲבָדֵי בְּעֶצְמָם מְהַבִּי שְׁלִיחוֹת אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס דְסָמְכוּ מִשֵּׁא"כ בְּמִידֵי דְלֹא מָצִי לְמַעַבְד בְּעֶצְמָם.

דְהָא קָטָן לֹא בֵר שְׁלִיחוֹת אַף בְּמֵאֵי דְמָצִי עֲבָדֵי בְּעֶצְמוֹ וְא"כ גַּם בְּמַטְלָטְלִין וּפְעוּטוֹת לֹא הִי מְהַבִּי. וְאַף דְמִמְשַׁנְּה פֿרַק הַתְּקַבֵּל קְטַנָּה שְׁאֲמָרָה הַתְּקַבֵּל כו' אֵין רֵאִי כ"כ דִּי"ל דוֹקָא שְׁם אַף דְמְקַבֵּלֵת גִּיטָה הוּא מְשׁוּם דְלֹא בְּעֵי דַעַתָּה מִשֵּׁא"כ לְעֵשִׂיַת שְׁלִיחַ בְּעֵינֵן דַעַת וְלִית לָהּ.

וְכֵן לְשׁוֹן הַרְמַב"ם פ"ב מַה שְׁנֹחֲחִין וְכַדְמְשַׁמַּע לְשׁוֹן הַש"ס גִּיטִין כ"ג דְפְרִיף חַש"ו מְשׁוּם דְלֹא בְנֵי דִיעַ וּפְרַש"י דְאִישׁ פְּתִיב וּמְשַׁמַּע דְאִינוּ נַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ מְשׁוּם שְׁאִינוּ ב"ד וְכֵן לְעֵשׂוֹת שְׁלִיחַ מִשֵּׁא"כ פְּעוּטוֹת דְחַשְׁבִּינֵן דִיעָה שְׁלֹו דִיעָה מְדַרְבְּנֵן לְעֵנִין לְמַפְנֵי מְטַלְטָלִין י"ל דְגַם לְעֵשׂוֹת שְׁלִיחַ לְמַפְנֵי מְטַלְטָלִין הָוֵי בְּגָדוּל.

אַף מִש"ס פ"ב דְקְדוּשֵׁין פְּרִיף וְתַסְבְּרָא כו' וּפ"ק דב"מ דְקָטָן לִית לִי תְצַר אֵי אִיְתַרְבִּי בְּתוֹרַת שְׁלִיחוֹת וְאַף דְנַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ מִמִּילָא אַעפ"כ אִימְעוּט בְּקָטָן אַף שֵׁא"צ דַעַתוֹ. וּמִמִּילָא גַּם פְּעוּטוֹת לֹא מְשׁוּי שְׁלִיחַ.

וְעַדִּין אִינוּ מְוַכְרַח עֵינֵן רַמְב"ם פ' כ"ט מַה מְכִירָה וּבִל"ז א"א לֹמֵר בְּאֶפּוֹטְרוֹפּוֹס רַק כְּמוֹ שְׁלִיחוֹת דְעֲלָמָא דְהָא מִינְוְהוּ אֲבִיָּהֶם דְמַת וּפְקַע שְׁלִיחוֹתֵי כְּמַבְוָאָר פ"ק דְגִיטִין הָאוּמֵר תָּן גִּט כו'. וְאַף דְקִי"ל כר"מ דְמָצֵן לְקִנְיִים דְבָרֵי הַמַּת.

ומנוי אפטרופוס חשוב פהשליש לכה וכ"כ רש"י ז"ל פתובות סוף פרק מציאת האשה ורא"ה וריב"ש שם. מ"מ איה מהני מכירתו לאחרים פנין שאין לו זכות בנכסים וכן לתרום ולעשר.

וכן להוציא עבדים לחירות הא לא עדיף מציוה בפירוש תן שחרור זה לעבדי ומת דבטל כו'. וצ"ל ע"כ או דמינוי אפטרופוס ומשליטו בנכסים הוא כמו קצת קנן כמו דמצינו קני ע"מ להקנות וכמתנה ע"מ להחזיר וכן בהנ"ל מקנ' לו לענן הדברים שלטובת היתומים.

אף אינו נראה פן ממשמעות הפוסקים וע"כ כמ"ש תוס' ורא"ש פ' השולח דמה שאפטרופוס תורם ומעשר אף שאינו שלו הוא דהפקר ב"ד הפקר והפקיעו ממון היתומים להיות של האפטרופוס במה שצריך להיות שלו שיוכל לתרום וכה"ג ע"ש והוא ג"כ כמו קני ע"מ להקנות ונראה דגם לדבריהם אין הטעם משום דמינוהו ב"ד הב"ד מפקירין ומקנים לו דא"כ עדיין קשה במינוהו אבי יתומים כמ"ש.

וכן באפטרופוס דסמכו פנ"ל וע"כ הפי' הוא דהי' תקנת חכמים כוללת למי שהוא אפטרופוס הפקיעו חכמים והקנו לאפטרופוס נכסי היתומים מה שצריך להיות שלו לתועלת יתומים ומהני התקנות חכמים מה"ת משום הפקר ב"ד כו' ולכה תורם ומשחרר פנ"ל ואף שחלקו הפוסקים בקנן דרבנן אי מהני מה"ת היינו בסתם קנן שתקנו חכמים נחלקו אם הי' התקנה שיפקיע לגמרי וועיל מה"ת או לא אבל ודאי דבמה שהפקירו בפירוש לגמרי שמועיל מה"ת דהא לפינן מקרא בש"ס פ' השולח.

וממילא אותה תקנה הוא בכל אפטרופוס בין מינוי ב"ד ובין אביהם ובין סמכו וזה גם לרמ"ה רק דסובר דלא תקנו חכמים ביתומים שסמכו שיהי' דינו כאפטרופוס רק באותן הדברים דחשבו חכמים דעתם לדעת בזה מהני סמיכת שלהם דהיינו שבאו אליו להשתדל בנכסיהם כמ"ש רש"י ונה"ן וכמו שיכולין להקנות פעוטות ובמטלטלין והוי בני דיעה לענן זה מהני דעתם ג"כ מה שסומכים על זה ודינו כאפטרופוס לענן מטלטלין וממילא שייך עליו התקנת חכמים דתורם ומעשר דכיון שהפקיעו והקנו לו גוף התבואה לתועלת היתומים ממילא יכול לתרום דשלו פנ"ל.

משא"כ פחות מט' וקרקע דאין דעתם חשיב דיעה אין בסמיכת שלהם ממש להיות חשיב מעשה בן דיעה וממילא אינו כאפטרופוס לענן זה: וכן למ"ש רמב"ן ז"ל בחידושו פאן דהא דתורמין משום דזכות הוא ומהני מה"ת דכל מה שיש רשות לאפטרופוס לעשות מה (שו"ת) חשיב זכות ומהני מה"ת ע"ש גם פן אין ראי' פלל ממה דתורם ומעבר.

וגם בתוס' פתובות י"א בהא דגר קטן כו' כ' ג"כ דמאי דהוא זכות גמור מהני מה"ת זכי לקטן. רק בתורם דלא זכות גמור דצריך אומד בין עין יפה לבינוני ושמא דעתם כו' ע"ש וא"כ בפעוטות דלענן הממון מהני קנינים לדעתם וסמיכתם שיהי' רשות להאפטרופוס ממילא לענן התרומה מהני דהוי זכות.

ועוד דלענן תרומה י"ל דהוי רק כמו חלוקה וכמו דמסיק פ"ב דקדושין ותסבא כו' אלא מנין ליתומים שבאו לחלוק כו' ופי' ה"ר"ן להפוסקים דלית לי' זכי לקטן מה"ת מאי משני ופי' דמשום דיש לכל א' חלק ורק לבדר בזה מהני שפיר מה"ת ע"ש וא"כ פנין

דחשבינו בטבל דלא מיקרי לךם משום חלקו של כהן פמבואר בש"ס סנפה וכן בשאר מתנות שלא הורמו.

וא"כ מה שתורם אינו רק לברר דמהני מה"ת. רק להניח לא תשיב זכות דיוכלו בעצמם פשיגדילו משא"כ להאכיל וכמ"ש בש"ס נדרים ל"ו ואף דרשב"א מחלק שם בין תורם משלו לענין זכות.

מ"מ להרבה פוסקים אינו פן. וכן פ' בש"ע ה' חלה סי' שכ"ח דבידוע דזכות הוא שיתקלקל העיפה מפריש שלא מדעתו מת"ה ע"ש.

וכן בלהאכיל פנ"ל וא"כ אין קושיא על הרמ"ה דאף שאין יכול לתרום בעצמם מ"מ יכול בעה"ב שסמכו אצלו לתרום פיון דחשיב זכות פנ"ל. וזה נראה דעת רש"י ז"ל ג"כ לעיל פ"ק השולח דפי' וכ' לי' שטרך בשמ"י בשם הקטן ובפעוטות ע"ש ותמהו בתוס'.

ולהנ"ל א"ש פיון דלענין הממון מהני דעת הקטן בפעוטות במטלטלין ממילא גוף השניחורר מהני מטעם זכות ויכול האפטרופוס לשחררו מה"ת דחשיב זכות דהני פמכיר' וממילא צריך לכתוב בשם הקטן פיון שהוא מטעם זכות: ולכך נראה דרק מסברא חלק הרא"ש ז"ל דמסתברא לי' פיון דעשאוהו חכמים פאפטרופוס גמור לכל הדברים פשרואין סמיכת דעתם אליו שוב אין אנו משגיחין על דעתם כלל ואין חילוק בין פעוטות וקרע כו'.

ולשון הרא"ש פן ולא מסתבר כו' ובש"ס פתובות סוף פ' מה"א אהא כו' אבל בי"ש אפטרופוס לא מהני ופירש"י ז"ל אפטרופוס שמינוהו ב"ד או אבי יתומים כו'. נראה משמעות לשונו לאפוקי אפטרופוס מצד יתומים שסמכו מהני מכירתם אף במקום אפטרופוס פיון שבא רק מכוחם.

וכסברת הרמ"ז ז"ל ועיין בריטב"א שהניח בצ"ע אי מהני מכירתם. ומהפ"ו דלא מהני אין ראוי דלא כהרמ"ה דהנינו משום דלא שייך כדי חייל ולמה יועיל פרטי הקנינים שלהם פיון דמהני מינוי אפטרופוס מפחם במטלטלין שוב זכות יותר שלא יועיל מעשה שלהם דהא יכול האפטרופוס למכור ואף שבא מפחם מה בכך פנ"ל.

אבל להיפוך יש ראוי קצת מהפ"ו דמהני מכירתם נגד האפטרופוס דסמכו דלהרא"ש נראה דנדאי לא מהני פנ"ל: והנה הריב"ש בת"ס' תצ"ה הסכים לרמ"ה וכ' מי שלא חילק בזה דברים אלו נכונים בטעמם ורואה אני אותם.

ונראה שראה דברי הרא"ש ז"ל ועליו פנונתו כמ"ש בח"מ סי' כ"ה היכא שדברי הראשון מפוסקים כו' והריב"ש מביא פמה פעמים דברי הטור ג"כ ובפרט פאן שכתב להדיא. שיש מי שלא חילק כו' והטור הביא ב' הדעות רק שכ' דעת הרא"ש פאחרונה וברי"ו נתיב כ' הביא רק דעת הרמ"ה ורק לענין קטן פחות מכן ט' וצ"ל דסבר דהרא"ש לא חילק רק על קרע.

דרחוק הוא שהר"י ישמוט דעת הרא"ש לגמרי. אבל.

בפחות מט' פוסק להדיא כהרמ"ה. ולזאת לע"ד יש לתמוה על הש"ע שסתם לגמרי בסי' ר"צ סי' כ"ד ביתומים שסמכו דיש לו דין אפטרופוס לכל דבר.

ולמה השמיט דעת רמ"ה וריב"ש דבתרא הוא נגד דעת הרא"ש ו"ל ששחלק מסבא ולא מצינו בשאר פוסקים והי' נראה לכאורה דהגוי ס"ד ומוקמינו לארעא בתזקת מ"ק דהיינו יתמי. שהנם אם נודה לכללא דכילי האחרונים ו"ל שלא לומר קים לי נגד הכרעת הש"ע.

היינו במיעוט נגד רוב או במה שהכריע ב"י ורמ"א בפירוש. או במה שגדחים דברי הפוסקים בראיות בהנ"ל דבב"י לאהכריע פלל ובש"ע מסתים לי' סתומי' ואם הי' ברירא לה פדעת הרא"ש הי' להם לבאר שאין חילוק בין פחות מט' ובין קרקע.

אמנם נראה לע"ד דאין לעשות מעשם פלל וכלל נגד סתימת הש"ע ורמ"א והסמ"ע והש"ך לא העירו כלל להוציא מהלוקח פמוןחזק עתה נגד דעתם הרחבה מדעתנו בפרט דדעת תוס' ב"ב ל"ב לחד תירוץ דהיכא דקימא ארעא תיקום דבס' דדינא לא מפקינו ממוןחזק לאוקמי בתזקת מ"ק ולא דמי לתרי ותרי בהא דבר שטיא.

דכל שאין הדין ברור לנו אין לעשות מעשה: ועוד מצאתי לרשב"א בת' ח"ב סי' מ"ט שסבר ג"כ פהרא"ש דמהני בסמכו ג"כ למפור קרקע. שוב ראיתי שגם המשנה למלך פ' י"א מה' נחלות הביא רשב"א הנ"ל אולם מה שסיים שגם הרמב"ן פתב פן אינו רק בת' המנוחסת שהו דברי רשב"א הנ"ל אעפ"כ בקטן פחות מפעוטות לענ"ד צ"ע: פיון דר' ירוחם סובר ג"כ כהרמ"ה ונראה שסובר פן גם בדעת הרא"ש.

דסבר דאין ראיתו ראי' פלל ע"ז דניהו דמוכח ממאי דתורם דחכמים תיקנו שיהי' דין פאפטרופוס היינו בסמכו היכא שיש להם דיעה. ונראה דהטור דלא ס"ל הכי היינו משום דהרא"ש לטעמי' דפ' בתשובה דאף גשתדל מעצמו בנכסי היתומים נעשה אפטרופוס וממילא אינו מחמת סמיכתם פלל ואין חילוק בין קטן כו'.

אבל כפי משמעות דברי רש"י ור"ן ושאר פוס' דסמכו דוקא שבאו אצלו לעשות על פיו כמ"ש רש"י ו"ל או להשתדל בנכסיהם כמ"ש הר"ן וכן משמעות הש"ע. א"כ ודאי אין סבא דקטן לגמרי יהי' מועיל סמיכתו.

דקא פל שאינו צרור וזרקו כו' פשוטה חשבינו לי' בש"ס גיטין דף ס"ד: והנה גם אם נפסוק כמשמעות הש"ע דמהני מכירתו גם בקרקע. מ"מ עדיין פיון שאינו ידוע אם להאכיל או להניח י"ל דארעא בתזקת יתמי עד שיבחר שמכר להאכיל ובזה נסתפק מהרי"ן לב סי' ע"ח פלל י"ג והביא ראיה דמוקמינו לאפטרופוס בתזקת נאמן שמכר פדין מדברי הר"י ברצולוני הובא בטור סי' קמ"ט אם יש חזקה בנכסי יתומים כשיש אפטרופוס מדלא מיקח ומסיק פיון דאי מפסיד מסלקינו לי' וכיון שלא מיקח הרי הפסיד עיין שם.

ומוכח דאל"ה מהני מה שקנה מהאפטרופוס אף שאין לו ראיה היך מכר אם להאכיל כו' ואעפ"כ לא רצה מהרי"ן לב לסמוך למעשה על ראי' הנ"ל ע"ש ולכאורה הי' נראה דאין ראי' משם ואדרבה מוכח להיפוך דקא טעמו פיון דאי מפסיד כו' וע"כ הפירוש דיתומים טוענים שלא קנה פלל מהאפטרופוס ואף שלא מיקח באמת עשה שלא פדין וראוי לסלקו.

ומאי טענה זו ניהו דאי ידעינן דמפסיד מסלקינן לי' מ"מ פיון שפזנה עצמו אנו מסופקין מוקמינן לי' בחזקת נאמן שנדאי אינו פושע ומפסיד ואם לא קנה ממנו הי' מוחה ומסתמא קנאו.

וע"כ דכיון דארעא בחזקת יתמי רק חזקה ראי' מדלא מיחה וכאן י"ל דמפסיד ופשע לא מהני חזקת נאמנות שלו להוציא מחזקת מ"ק והא דהוצרה לטעם הנ"ל ולא אמר משום דלמא מכר להניח ולא מהני.

היינו משום דלאיפא מ"ד דלא אמרינן טעם הנ"ל ומהני החזקה מדלא מיחה האפטרופוס ולא חיישינן דעשה שלא כדיון ומהני חזקת נאמנות נגד חזקת מ"ק א"כ שוב גם ס' זה לא הי' ספק שמא מכר להניח דמסתמא לא עשה שלא כדיון כנ"ל אבל לדעתו דחיישינן שעשה שלא כדיון ולא מיחה י"ל שפיר דחיישינן ג"כ שמכר להניח: אמנם הא עכ"פ מדיעה א' מוכח כן דסוברים דמהני החזקה ביש אפטרופוס וע"כ דלא חיישינן שמא מכר להניח וב' הדיעות הובאו בש"ע.

וגם מדיעה ב' שהו דברי ר"י ברצולוני הנ"ל נראה ג"כ ראית מהרי"ן לב נכונה פיון דדייק משום דאי לא מיחה מפסיד ובמפסיד מסלקינן לי'. ולמה לי' הך לישנא הי' לו לומר בפשיטות דחיישינן שעשה שלא כדיון אלא ע"כ דבעודו אפטרופוס לא חיישינן שעשה שלא כדיון רק סברתו הוא פיון דכל ענין החזקה תלוי במדלא מיחה כמבואר בש"ס ותוספות בכמה דוכתי.

ובנ"י ריש פ' חזקת דהי' תקנת חכמים משום דטפי מג' לא מזדהר בשטרין' תיקנו שאם לא ימחה יפסיד וכ"כ הרמב"ם פי"א מה"ט הואיל ולא מחית אתה הפסדת על עצמך ע"ש וא"כ גבי שלו שייך כנ"ל משא"כ באפטרופוס דאי באמת לא מכר לא שייך שיפסידו היתומים מחמת התקנה דאיהו דאפסיד אנפשי' דהא א"כ אינו אפטרופוס כלל דמסלקינן לי' ואין מעשיו קיימים במה שלא מיחה שיפסידו ע"י זה וממילא אין כאן תורת חזקה כלל ואין צורך למחות ואין כאן ראי' כלל.

והכי דייק לשון הר"י ברצולוני שפיר וממילא מוכח שפיר דלא חיישינן שמכר להניח שלא כדיון כנ"ל: והנה ברמב"ם ה"ש וש"ע סי' קפ"ה סי' ה' פשמשלח טוען בק' אמרתי לה למוכרו והשליח טוען בנ' וכן מכרתי כו' אם ידע הלוקח שחפץ זה של ראובן יחזיר החפץ לבעלים כו' ע"ש.

דכיון שידע הלוקח בשעה שקנה שזה רק שליח צריך לברר שהי' שליח על מכיר' זו ואל"ה מוקמינן החפץ בחזקת מ"ק. ולכאורה אפטרופוס דג"כ רק שליח וכיון שיש ספק אי חכר להניח דע"ז אינו שליח כלל והלוקח ידע שזה רק אפטרופוס.

א"כ צריך לברר שהמכיר' הי' באופן שהי' שליח דהיינו להאכיל ואל"ה בחזקת מ"ק קיימא. דגם שם שייך החזקה שלא עשה שלא כדיון ואעפ"כ לא מהני.

ואף דבסי' קפ"ב פסק המע"ה כבר חולק סמ"ע ס"ק ח' ושי"ף ס"ק ד' וב' החלוקים לא שייך כאן מ"ש. ודוחק לחלק דונקא התם שטוען המשלח ברי דהא טענינן ליתמי וחשיב כטענת ברי כמ"ש הרא"ש פ"ב דכתובות.

וְדוֹחַק לֹאמֵר דְּהוּי מְלִתָּא דְלָא שְׂכִיחַ דְלָא טְעֵנִינֵן. דְּלָא מְצִינֵנוּ זֵה.

וּלְכַמָּה פּוֹסְקִים טְעֵנִינֵן מְלִתָּא דְלָא שְׂכִיחַ: וְאֶפְשָׁר לֹאמֵר דְּהָא קָשָׁה הָתָם בְּשָׁלִיחַ נְהִי דְמִטְעֵם חֲזָקָה שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ אֵין לְחָשׁוֹב לְנֹדָאֵי שְׁעֵשָׂה כְּמוֹ שְׁצִינָה מְשַׁלַּח. דְּזוּ"א דְקוּ"ל דְּנֹקָא בְּדִרְבָּנָן סְמִינֵן אַחְזָקַת שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ וְלֹא בְּדָאוּ' כְּמִבְּנֹאֵר בְּש"ס עִירֻבִין ל"א.

אִךְ לָמָּה לֹא יוֹעִיל מִטְעֵם שְׁלִישׁ דְּהָא הִימְנִי' וְנִתְּן לֹו הַחֲפִיץ לְמַכְרוֹ אִךְ הָא מְבֹנָאֵר סִי' נ"ו דְּדוֹקָא כְּשֵׁאִין הַשְׁלִישׁ נֹוגַע דְּשִׁינָה בִּי חֲזָקָה אֵין אָדָם חוֹטֵא וְלֹא לֹו וּא"כ בְּפִרְסוּר שָׁם סִי' קפ"ה דְּנוֹטֵל שְׂכָר כְּשִׁינָה הַמְּקַח הֵנִי נֹוגַע בְּמָה שְׁאֹמֵר שְׁצִינָה בְּנ' וְלֹא מְהַנִּי מִטְעֵם שְׁלִישׁ.

וּא"כ בְּאַפְטְרוֹפּוֹס דְּאָמֵר בְּש"ס כְּתוּבֹת סוֹף פ'. מְצִיאוֹת הָאֵשָׁה דְּדָמֵי לְשְׁלִישׁ.

י"ל שְׁפִיר דְּנִנְאָמֵן כִּינֵן דְּהִימְנוּהוּ אוֹ אָבִי יְתוּמִים אוֹ הַב"ד. וְאֵינוּ נֹוגַע.

וּא"כ בִּיתוּמִים שְׁסִמְכוּ שְׁנִשְׁתַּדֵּל בְּעֵצְמוֹ. שֶׁכ' הָרִיטְבֵּ"א דְּאֵין מוֹסְרִין לֹו יוֹתֵר מִמָּה שְׁכָבֵר יֵשׁ תַּחַת יָדוֹ הוּבָא בְּמַהֲרֵי"ט סִי' ל"ז.

וּא"כ לְעֵנָן זֵה שְׁיִהֵי' לֹו דִין שְׁלִישׁ מִטְעֵם הִימְנִי'. שְׁמַצֵּד עֵצְמוֹ אֵין לֹו זֵה י"ל דְּאִךְ שְׁעֵשָׂאוּהוּ חֲכָמִים כְּאַפְטְרוֹפּוֹס מ"מ כַּח זֵה שֶׁהוּא תוֹסֶפֶת עַל מָה שְׁיֵישׁ לֹו שְׁפִיר אֵין נוֹתְנִין לֹו וּמְמִילָא צָרִיךְ בִּירוּר שְׁמַכְר לְהַאֲכִיל.

וּבְכַפְרֵט בְּנִידוֹן דִּידוֹן שְׁיָדוּעַ שְׁהִי' נֹוגַע בְּמַכִּירָה זֹו לְטוֹבַת עֵצְמוֹ נִרְאָה דְּלָא מְהַנִּי הַחֲזָקָה שְׁלֵא עֲשָׂה שְׁלֵא כְּדִין. וּבְכַפְרֵט לְעֵנָן מַכִּירָה לְהַנִּיחַ דְּאִיפָּא לְמַטְעִי וְלֹא כ"ע דִּינָא גְּמִירֵי וְעוֹד דְּנִרְאָה דְּהִלּוּקַח מוֹדָה שְׁהַמַּכִּירָה הִיטָה כְּדִי לְעֲשׂוֹת שְׁיָדוּף עִם הַקְּטוֹן.

וְזֵה לֹא מְהַנִּי דְּאֵין זֵה לְהַאֲכִיל מִי בְּקַשׁ מִיָּדוֹ. כְּשִׁינָה לְעֵשָׂה שְׁיָדוּף.

וְעוֹד דְּהָא ב' יְתוּמִים לֹא הִי' סְמוּכִים אֶצְלוֹ וּמָה שְׁנִשְׁתַּדֵּל לְחוּד לְרוּב הַפּוֹסְקִים לֹא מִיִּקְרִי סְמִכוֹ. וּא"כ הָא חֲזִינֵן דְּעֲשָׂה שְׁלֵא כְּדִין וְלֹא שְׁיָיִף הַחֲזָקָה וְעוֹד כִּינֵן שְׁבַטֵל הַמַּכִּירָה עַל חֲלָקָם בְּטֵל לְגַמְרֵי לְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים כִּינֵן שֶׁהוּא בְּשִׁטְר א'.

וּמַחְמַת הַפְּטוּרִים שְׁנִתְּנוּ הִיְתוּמִים לְאַפְטְרוֹפּוֹס ג"כ נִרְאָה דְּאֵינוּ שְׁיָיִף עַל הַבֵּית. דְּגַם בְּשׁוֹתְפִים כְּשִׁמְחֵל לֹא אִךְ לְהַפּוֹס' דְּהוּי מְחִילָה גַם לְהַב' הִינֵנוּ מְשׁוּם דְּתִלִּי זֵה בְּזֵה שְׁאָם לֹא יֵהִי הַמְּחִילָה רַק עַל חֲלָקוֹ וְיִהֵי' חֲטִיב מְחַצָּה שׁוֹתְף הַב' גַם הוּא יֵהִי חֲטִיב וּמְמִילָא הַמְּחִילָה עַל הַפֶּל.

מִשָּׂא"כ אִךְ שְׁמַחֵל לְהַאֲפְטְרוֹפּוֹס הַתְּבִיעוֹת מְחִיבִים שְׁיֵישׁ עָלָיו הִינֵנוּ אִם הִי' פְּשִׁיעָה דְּלָא מְצִי לְמִיְהַדֵּר וְכַה"ג. אֲבָל מְכִירַת הַבֵּית אִם אֵינוּ מַכִּירָה עַדִּין שְׁלָקָם הוּא וּמָה עֵנָן זֵה לָמָּה שְׁמַחֵלוּ וּפְטְרוּהוּ.

הָא אֵין זֵה תְּבִיעָה עָלָיו רַק שְׁהַבֵּית שְׁלָקָם.

לְזֹאת נִרְאָה לְע"ד שְׁהַבֵּית בְּחֲזָקַת יְתָמֵי קָאֵי. וְיִתֵּר הַדְּבָרִים אֵין לִיפְנָאֵי לְהַאֲרִיךְ כִּי מִטְרַדַת חַג הַפּוֹסַח הַבַּע"ל לֹא הִי' הַזְּמַן מְסִפִּים עֲמָדִי לְעֵינֵן עֵינֵן גָּמוּר גַם בְּמ"ש לְזֹאת לֹא יִסְמְךְ עָלֵי עַד שְׁיֵעִינֵן רו"מ בְּדְבָרֵי הַנָּ"ל: דְּבָרֵי יְדִידוֹ הַק' יִצְחָק מֵאִיר: סִימָן נִידוֹן הַשְּׂאֵלָה

שְׁהֶעֱתִיק רו"מ דְּבָרֵי הַגָּאוֹן מוֹר"ז ז"ל בְּשׁוֹ"ת שְׁלוֹ בְּמָה הֶרְגִיל בֵּין הַסּוֹחֲרִים כְּשֶׁרוֹצִים לְשַׁלֹּחַ סְחוּרָה לְמַדִּינָה אַחֶרֶת וְהַדְּרָכִים בְּחֻזְקַת סִפְנָה עוֹשִׂין מַעֲמֵד עִם מִי שֶׁרְגִיל בְּדָרָה הַזֶּה לְהוֹלִיךְ הַסְּחוּרָה וְנוֹתְנִים לוֹ כֶּף וְכָף לְמֵאָה וְהוּא מְקַבֵּל ע"ע אַחֲרֵי הַסְּחוּרָה וְהוֹלְכֶתָה אֶל אֶרֶץ חֶפְזַן הַסּוֹחֲרִים וּבְכַדִּי לְהַבְטִיחַ לָהֶם עַל אַחֲרֵי הוּא נוֹתֵן לָהֶם שֵׁט"ח ע"ס כֶּף וְכָף מְעוֹת כְּפִי שְׁוִי הַסְּחוּרָה וְאִם מְבִיאָה בְּשָׁלוֹם אֶל מְקוֹם הַהוּא מְחֻזָּר לוֹ שֵׁט"ח וְאִם אֵינָהּ אֲנוֹס שֶׁהַסְּחוּרָה אֲבוּדָה מְשַׁלֵּם לוֹ הַסֵּף שֶׁהַתְּחִיב בְּשֵׁט"ח.

וְגַם יֵשׁ דְּרָה אַחֵר שֶׁאֵין הַמּוֹלִיךְ מְקַבֵּל הָאֲחֵרִיּוֹת רַק אִישׁ אַחֵר מְקַבֵּל עָלָיו אַחֲרֵי הַסְּחוּרָה וְנוֹתֵן שֵׁט"ח וְהוּא נוֹטֵל עֲבוּר זֶה סֵף כֶּף וְכָף לְמֵאָה עֲבוּר קְבֻלַּת הָאֲחֵרִיּוֹת וְהַמּוֹלִיךְ הַמְתַּעֲסֵק בְּהוֹלְכַת הַסְּחוּרָה הוּא נוֹטֵל ג"כ שְׁכָר טְרַחְתּוֹ וְהוֹלְכֶתוֹ כְּמוֹ שְׁמַתְפָּשִׁים בֵּינֵיהֶם וְאִם הִצְלִיחַ דְּרָכּוֹ נוֹטֵלִים שְׁכָרָם וּמְחֻזָּר לָהֶם הַשֵּׁט"ח לְהַמְקַבֵּל הָאֲחֵרִיּוֹת.

וְאִם נֶאֱבָדָה אוֹ נִגְנְבָה הַסְּחוּרָה הַשְּׁכָר אֲבָד וְזֶה שֶׁקִּיבֵל אַחֲרֵי הַסְּחָרִים מְשַׁלֵּם אֶת אֲשֶׁר נִתְחַיֵּב בְּשֵׁט"ח כְּלִי טַעֲנָה וְהוּא מְנַהֵג שְׁנֵתְפָשֵׁט בֵּין הַסּוֹחֲרִים מִקֵּדָם בְּמַדִּינָה וְאֵין אִישׁ שֶׁעַל לֵב לְדַעַת אִי דִּינָא אִי מְנַהֵגָא שְׁמַצֵּד הַדִּין י"ל שֶׁקְבֻלַּת אַחֲרֵי הַסְּחָרִים זֶה אֲסַמְכְּתָא הוּא וְכִיּוֹן שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה קִנְיָן בְּב"ד חָשׁוּב לֹא מְהֵנִי: תְּשׁוּבָה מִהֶרֶב הַנֵּ"ל שֶׁכְּשֶׁהַמּוֹלִיךְ עֲצָמוֹ מְקַבֵּל הָאֲחֵרִיּוֹת אֵין סֵפֶק שֶׁמְחַוֵּב מְדִינָא כִּיּוֹן שֶׁהוּא הַמּוֹלִיכָה לְמְקוֹם סִפְנָה וְע"י נֶאֱבָדָה וְלוֹלִי שֶׁלְקַחָה עַל אַחֲרֵי הַסְּחָרִים שְׁלוֹ לֹא הִיא הַבְּעָלִים שׁוֹלְחִים סְחוּרָתָם לְמְקוֹם הַהוּא וְאִם בְּלֹא קְבֻלַּת אַחֲרֵי הַסְּחָרִים הִיא מְתַחֲיֵב כְּדֹאֲמַרִּינֵן ב"מ נ"ו הִרִי הוֹלְכִין לְמְקוֹם גְּדוּדֵי חַיּוֹת וְלִסְטִים כו' וְכ"ש בְּמְקַבֵּל עָלָיו בְּפִירוּשׁ דְּאֶפִּילוֹ בְּאֵינָהּ אֲנוֹס קי"ל דְּמַתְּנָה ש"ח כו' כְּשׁוֹאֵל וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בְּדָבָר פְּשׁוּט.

אִם כְּשֶׁאֵין הַמּוֹלִיךְ מְקַבֵּל הָאֲחֵרִיּוֹת רַק אִישׁ אַחֵר לְכַאוּרָה י"ל דְּהוּי אֲסַמְכְּתָא וּמְסִיק דְּהוּי עָרֵב בְּשַׁעַת מ"מ אוֹ קְבֻלָּן כו' עכ"ל. הֶעֱתַקְתִּי לְשׁוֹנוֹ כִּי אֵין הַס' בְּיַדִּי רַק מ"ש רו"מ בְּשֵׁמוֹ.

וְרו"מ מְסַתְּפֵק דְּהָא דְּהוֹלִיכֵן לֹא ע"ד כֵּן מְסָרוֹ מִשָּׂא"כ כָּאֵן שְׁמָסְרוֹ ע"ד שִׁיּוֹלִיךְ בְּדָרָה הַהוּא וּבְמָה נִשְׁתַּעֲבָד שָׂאֵם יֶאֱנָס יִשְׁלָם. וְאִי מִשׁוּם מַתְּנָה כו' כְּשׁוֹאֵל.

בְּקִצָּה ח' מְסַתְּפֵק אִי מְהֵנִי תְּנָאֵי בְּשׁוֹאֵל לְהַתְּחַיֵּב בְּמַתָּה מ"מ וְצָרִיךְ קִנְיָן כְּמוֹ בְּעֲבָדִים כִּיּוֹן דְּאֵינּוּ זֶה בְּדִין הַשׁוֹמְרִים וּבִש"ע מ"מ מְבַנְיָר בְּשׁוֹאֵל בְּהַמָּה מְחַבְּרִי לִילֵךְ דְּרָה דְּדוּעַ וּבָאוּ לִסְטִים בְּאוֹתוֹ דְּרָה הוּי מַתָּה מ"מ כְּנ"ל עכ"ל רו"מ: הִנֵּה יֵשׁ לְתַמְנָה עַל הֶרֶב הַנֵּ"ל שֶׁהִיא מְנַהֵג חֻדָּשׁ בְּעֵינָיו.

הִלָּא הַדְּבָר מְפִנְרֵשׁ בִּש"ע י"ד ס' קע"ג ס' י"ט לְתַת כ' לְטָרְיָן לְמִי שֶׁיִּבְטִיחַ ק' שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּסִפְיָנָה מוֹתָר וּבִש"ע וְש"ע שֶׁעַל שֶׁעַל הוּא מְרִיב"ש ס' ש"ח וְנ"ל מֵה שְׂאֲמַרְתָּ כו' וְנֶאֱמַר שֶׁהוּא בְּדָרָה אֲסַמְכְּתָא כו' אֲבָל כָּאֵן שְׁתוּלָה בְּדָבָר שֶׁהוּא מְקַרָּה אִם תְּהִי רִיחַ סְעָרָה כו' אוֹ חֲבַרַת שׁוֹדְדִים.

וְאֵין בְּיָדוֹ לְהִיּוֹת נִכּוֹן לְבוֹ וּבְטוֹחַ. מְכַל אֵלָה כְּשֶׁהַתְּנָה מְתַחֲלָה גָּמַר וּמְקַנָּה וְאֵין כָּאֵן אֲסַמְכְּתָא ע"ש.

והוא ממש פדין הב' הנ"ל שאחר מקבל האחריות ובעד קבלת האחריות נותנין כו"כ.
דג"כ פשוט שאין בידו להיות נמלט ממקרים הנ"ל שילקחו ממנו.

ושגם בזמן ריב"ש הי' מנהג פשוט אצל הסוחרים כמבואר ע"ש: אמנם לאשר לדינא יש
לפקפק עדיין דרבו הדיעות מאד בדיני אסמכתא סי' ר"ז בח"מ. ואין ראי'.

מהריב"ש דסובר שם דאינו בידו לא הוי אסמכתא: משא"כ דידן שהביא בש"ע סי' ר"ז
דיעה א' דאינו בידו פלל הוי וסמכתא כו' אם יהיו כו' וממ"ש הש"ע ביו"ד אין ראי'
דהעתיק דברי ריב"ש רק לענין איסור ריבית שאין איסור בזה אכל לא מייירי אם מהני
או לא ובאמת בעי קנין בבד"ח לדידן וכה"ג המסלק אסמכתא.

פינן דלא מייירי ביו"ד מענין החיוב ובח"מ בדיני האסמכתא לא הביא דין הנ"ל וי"ל
לדידן לא מהני: וראשונה יש לבאר במקבל בעצמו אחריות דבספר הנ"ל מדמי לה
להרי הוליקן למקום גדודי חיות כו' וגם בלא קיבל אחריות הי' חייב מטעם פשיעה.

ובזה פשוט דליתא דאם הי' ש"ח שציינה להוליה סחורה במקום ספנה בחנם. איה יעלה
על הדעת שיתחייב פשלא שינה משליחות המשלח והא אפילו הי' מזיק ממש בהולכה זו
קי"ל דהאומר קרע פסוטי פטור היכא דאיתי ליד' מתחלה לכה כמבואר בש' מה שהי'
פשיעה אם הי' עושה בעצמו מ"מ אם עשאו מדעת ע"ס סוף החובל ובפוסק' ופשוט בכל
דוכתי דאף המשלח ולא שינה שיהי' שייך לתקוני שדרתיך פטור כמו חנוני כו' לא אמרת
לי הב לי בסדדי כו' וכה"ג וא"כ פינן דההולכה למקום מסוכן הי' מדעתו ומה שנקלחה
הי' אז באונס נדאי דפטור וכמבואר אהי' משנה עצמה דהוליקה למקום גדודי כו' והעלתה
לראשי צוקין כו' ריש פ' המפקיד דהעלה למרעה טוב שהי' ברשות ולא הי' יכול לתקפה
פשנפלה פטור: וכן גם אם הי' ש"ש וציינהו להוליקו בדרך המסוכן ונקלחה באונס ג"כ
פטור דאף דאמר סוף האומנין במעביר חביות ממקום למקום ונשברה דאף במקום מדרון
שקרוב לאונס מ"מ חייב ש"ש ומבואר שם בתוס' דהניח חפץ במקום שיוכל ליפול ברוח
שאינה מצוי' הוי כמו גו"א דחייב ש"ש וה"ז דומה לנ"ד.

וכן ב"ק צ"ט טפח אומן שקלקלו דבשכר חייב אף שנתנו ע"ד פן דאפשר שיארע קלקול
ומראה דינר וכה"ג שם. אף מבואר שם בכל הנך דחייב רק משום דהי' לו להזהר שלא
לטעות אף דבש"ח לאו פשיעה הוא מ"מ ש"ש בעי למינטר נטירתא נטירתא חייב
כפשיעה דגניבה ואבידה ומראה דינר אם עין יפה לא הי' טועה וכן טפח ומעביר חביות
אף דנתקל לאו פושע מ"מ אם הי' מעיין יפה לא הי' נתקל ובדחפה א' לתברתה בנהר
מבואר בש"ס ב"מ צ"ג דחייב ש"ש משום איבעי לך לעבורי חדא חדא.

אבל אל"ה הי' פטור פינן שבשעת מעשה לא הי' אפשר להנצל ומאי דמשמע מטור סי'
ש"ו בטפח שבדק הספין ונפגם בעור דהי' חייב הטעם כמ"ש סמ"ע ס"ק קט"ו. דאם הי'
ספין טוב לא הי' נפגם מטור הבהמה ע"ש.

וגם בנ"ד אם מה שנקלחה הסחורה הי' בשביל חסרון בקיאתו בהולכה זו או לא עשה
תחבולות הנצרכים הי' חייב כמו כל אומנים פינן דש"ש הוא. משא"כ באונס שלא הי'
אפשר להנצל אף שעשה כל האפשר פטור פינן דההולכה ברשות וליקחה באונס וכן
מבואר ברמב"ם פ"ג מה' שכירות ה"ט העלה כו' אע"פ שתקפתו כו' שכל שתחלתו

בפשיעה כו' שהי' לו להעבירן א' א' שאין השומר נוטל שכר אלא לשמור שמירה מעולה והואיל ופשע כו'.

אע"פ שנגאנס בעת הנפילה חייב כו' מבואר דכשהוליקן לשם מדעת המשלח דלא פשע בהולכה זו שוב פטור על האונס שבפשעת מעשה: אף בנ"ד שנותנו להוליקה על אחריות שלו דרף שם נראה פשוט דמתחייב בלא קנן דהא אם לא הי' נותן לו רשות פלל נדאי דהי' חייב פשהוליקה למקום המסופן ונלקח.

וכמבואר ברמב"ם פ"ה מה' שלוחין. ובש"ע סי' קע"ו עבר ומכר בהקפה או פירש בים כו' פל פתח שיבא מחמת שנוי חייב לשלם לבדו והשכר לאמצע וכן בש"ס פ' הנוזל שלוח ששינה כו' הפסד לו ושכר למשלח ובב"י סי' קפ"ג בשם הגאונים המפקיד סחורה כו' ושינה והוליקה למקום אחר חייב באחריות כו' ונעשית מלנה כו'.

וא"כ פל מה שנפטר אותו כאן הוא רק מחמת נתינת הרשות להוליקו לשם. והוא לא נתן לו רשות פלל להוליקו על אחריות הפסד שלו רק על אחריותו ולא גרע מה שפירש שישלם לו פשיאנס פשהוליקה למקום פלוני מאם לא הי' מפרש פלל שהי' חייב משום שאין המפקיד רוצה שיהי' ממונו בספק הפסד והי' חייב פשנפסד עי"ז באונס וא"כ איך נפטור אותו במה שפירש שאינו רוצה שיינחנה בס' הפסד שלו רק על אחריותו.

והני פאומר קרע פסותי ותשלם לי דחייב. אף עדיין יש להסתפק דבמזיק שייך שפיר פנ"ל דחייב מצד עצמו כ"ז שאין זה פוטר אכל בנ"ד ודינא דרמב"ם וש"ע הנ"ל נראה דאין זה חשיב מזיק כמ"ש תוס' בכמה דוכתי וסוף האומגין ופ' המניח דחפץ של חבירו שהניח במקום שא"י ליפול ברוח שאינו מצוי או נתקל.

וכן פל מי שעוסק בדבר של חבירו ולא נתפנון להזיק דמטעם אדם המזיק אינו חייב ע"ש ובש"ס פ' הכונס דכופף קומתו כו' בפני דליקה שיוכלה לבא ברוח שא"מ דפטור מד"א וע"ש בתוס' שאין חילוק בין הביא חפץ למקום שיוכל לבא ההזיק ע"ש דכיון דלא פרי היזקא אז פטור וכן בטבח אומן דלא חייב משום מזיק ע"ש ונ"ד נדאי דחשיב פכחול ליזוק ברוח שא"מ דהא רוב פעמים באים בשלום.

וכן בדין הרמב"ם וגאונים הנ"ל וע"כ לחייבו רק מטעם פשיעה דשומר וזה בשינה אכל בעושה בדעת דמזיק לא הוי ופשעה אין כאן ושוב אפטר דלא מהני תנאי לחייבו בלא קנן דכיון שנותנו ע"ד ולא שייך שלא הי' לו לעשות כן: שוב עיניתי בנתיבות שכ"ג"כ לדחות דברי הקצה"ח בשואל שהתנה להתחייב במתה מחמת מלאכה פועין מ"ש וכ' פיון דאדם אחר הי' חייב מטעם מזיק והוי פאלו התנה שאם יאבד מחמת מלאכה לא יהי' שואל וחייב מטעם מזיק ע"ש ולדברי יש להסתפק בנאבד מחמת מלאכה באופן שכ' בת"ה שכ' רמ"א סי' ש"ז בלקחו לסטים בדרף נדאי לא חשיב מזיק מה שהלה בדרף ונחייבו רק מטעם שואל ופטור.

וכן מתה מחמת מלאכה ממש ג"כ נראה דלא מחויב מטעם מזיק פיון שפעה מלאכה פדרף ב"א לעשות לא מבעי' לי' לאסוקי דעת' שתמות כדאמר בש"ס במעביר חביות ונתקל ובתוס' שם ופ' המניח פנ"ל דלא חשיב מזיק דהוי אונס פשעוסק במלאכה הראוי' ונאבד עי"ז: אמנם דברי הרמב"ם פ"ה מה' שותפין וש"ע סי' קע"ו דכ' להדיא במשנה

ויפירש לים כו' דחייב בפקת שבא מחמת השינוי וא"א לומר מטעם פשיעה דהא בבבליים הוא.

וכן תמה במל"מ ומסיק דחייב מטעם מזיק ובש"ה סי' קע"ו ס"ק מ"ו כ' ג"כ חד תירוץ דאפשר דמכר באשראי הוא כמזיק בידים. ובאמת הדבר תמוה לומר בפ"י בספינה פדרף כל העולם דיהי' חשיב מזיק בידים.

וצ"ל דנזקא בגרמי מחלקין בין ברי הניזקא בשעת מעשה או לא אבל מזיק בידים היינו שעשה מעשה בגוף החפץ אף שלא הי' ראוי לזוזק אז מ"מ פשנפסיד אח"כ עי"ז חייב נדחוק. ועיין ברמב"ם ז"ל פ"א משכירות גבי גרוע גרעין לשמירתו דמחייבי אף בבבליים ע"ש שכ' הה"מ ג"כ דחשיב מזיק והניח בצ"ע.

ומדברי תוס' נראה בכמה דוכתי דכיון דלא הי' עומד אז להפסד לא חשיב מזיק. אמנם מ"מ נראה דגם תוס' סברי דחייב כה"ג דכיון שעושה שלא ברשות חייב מטעם גזלן ולע"ד גם בדברי הרמב"ם ז"ל הטעם פן דמבואר בש"ס ופוס' בשליח ושותף ששינה דפחתתו לו ומחויב לתקן העויות והרינוח למשלח או לשותפות.

וכן מבואר במרדכי ונ"י פ' הגזל דרשאי להתנות שלא יעסוק רק בדבר הזה ואם ישנה יהי' ההפסד עליו לבדו וזה מותר לו לשנות דלא חשיב גזלן במה ששינה דהא עדיין שלוחו דהותרו לאמצע ע"ש וכן פסק בש"ע יו"ד סי' קע"ז.

ולכאורה הם ב' הפכים פיון דמותר לו לשנות וע"כ דגם בזה הוי שלוחו ואיך ההפסד עליו משום דאינו שלוחו וע"כ הטעם מ"ש רש"י ז"ל ק"ב ע"ב לסחורה בכל מדי דאיכא רוחא ניחא לי וכי הותרו לאו שינוי הוא אף הא צריכין לדון על שעת השינוי שהי' אז ספק רינח והפסד אי בסתמא לא ניחא לי ממילא הוי גזלן והרינוח לו וכמו בכל מידי דלאו זכות בשעת מעשה דלא מהני מה שרוצה אח"כ ואף שגולד אח"כ שעשה מעשה זכות ואם ניחא לי אז למה ההפסד שלו לבדו.

אמנם נראה דהא מבואר בש"ס ב"ק דף צ"ז התוקף ספינתו של חבירו כו' רצה פקתה נוטל כו' ובש"ע סי' שס"ג ומבואר בש"ס שם דאף דקיימא לאגרא ונחת בתורת אגרא מ"מ חייב הפקת שמחמת מלאכה פיון ששכרו שלא מדעתו ובש"ע סי' ש"ט בשם ת"ה דשוכר שלא מדעתו הוי גזלן ובקיימא לאגרא לא הוי גזלן להתחייב בשאר אונסין אבל ודאי דחייב ממה מחמת מלאכה וכן מבואר בש"ס פ"ק האומנין השוכר חמור להוליכו ביהר ושינה דחייב בכל האונסים שבאו מחמת השינוי: ונראה דהטעם דאף דקיימי לאגרא מ"מ לא דמי לקייצי דמי' במכר דשם אין המוכר נכנס בס' הפסד משא"כ משפיר דנכנס בס' הפסד שמחמת מלאכה ודאי דאין זה יכול לשפור שלא מדעתו ולהכניסו לס' הפסד.

וזה הטעם בשואל שלא מדעת ג"כ דהוי גזלן. אף אם זה מקבל עליו החיוב ההפסד שמחמת מלאכה שיהי' חייב לשלם לו פיון שאין לזה שוב ס' הפסד ואין פאן קפידא אין זה גזלן.

וא"כ גם בלא קבלה שוב מחייבין אותו בכל הפסד שמחמת מלאכה פיון דאם לא ישלם ולא יהי' חיוב עליו שוב הוי גזלן וממילא חייב בכל האונסין וא"א לפטרו. ושוב פיון שמחויב די בחיוב ההפסד שע"י מלאכה דכיון שמשלם ויש חיוב עליו שוב אינו גזלן

דליפא קפידא פיון דקיימא לאגרא ואינו בס' הפסד פלל ושוב פטור על שאר אונסים שאינם מחמת מלאכה: ונה הטעם ג"כ בהא דהשוכר חמור כו' בפקעה כו' הוחמה חייב כו' ב"מ ע"ח ושאר אונסין פטור פיון דלא קייל ומעביר ע"ד של בע"ה לא חשיב גזלן במאי דליפא קפידא ואעפ"כ שוכר ושואל של"מ הוי גזלן וכיון דבהשפירו סתם רשאי להוליקם בקר ובקעה דסתמא אין מקפידין רק דחוינון שהקפיד זה שלא רצה להשפירו על הולקת הר וא"כ אין הוכחה רק שלא רצה ליכנס להספק הפסד של מלאכת הר דאם הי' משפירו להר הרי זה פטור בהפסד דמחמת מלאכה וזה לא רצה אבל עכשיו דשינה זה ואם לא הי' מחויב בהפסד דמלאכת הר הי' שוכר שלא מדעת וגזלן וממילא חייב ושוב די בחיוב זה בהפסד דמחמת מלאכה דאין זה מקפיד ולא הוי גזלן פיון דקיימא לאגרא וממילא אינו חייב בשאר אונסין שאינם מחמת מלאכה פנ"ל דהא אין המשפיר נכנס בס' הפסד פלל דמחמת מלאכת הר פיון שיתחייב השוכר פנ"ל.

ונה ג"כ הטעם בשליח שהתנה שלא ישנה ואם ישנה ההפסד עליו לבדו היינו דאינו רוצה ליכנס לס' הפסד וממילא אם לא יהי' חייב ההפסד על השליח יהי' גזלן וממילא פשחייב על ההפסד שוב אינו גזלן דכשאינו ספק הפסד למשלח מרוצה ושפיר הוי שלוהו דהותרו לו.

ודומה למ"ש הרא"ש פ' לולב הגזול במתנה ע"מ להחזיר ומתה מחמת מלאכה דחייב פיון דלא החזירו המתנה בטלה וניהו דשואל לא הוי מיהו נפקד ושולח יד הוי גזלן ואע"פ שברשות ירד הוא ביטל אותו רשות ועושה עצמו גזלן למפרע ע"ש וא"כ פשנתן רשות לשותף או לשליח לשנות ע"ת זה שיהי' ההפסד עליו אם יאנוס ממילא מחויב לשלם דאף דשאר תנאי אין כופין לקיימו מ"מ בזה אם אינו משלם בטל רשות והוי גזלן למפרע וממילא חייב דגזלן חייב בכל האונסין וכיון שמשפיריבין אותו ומשלם שוב אינו גזלן דהוי ברשות כמו התם: ונה ג"כ טעם של רמב"ם ז"ל בשותף ששינה ופירש לים.

דהפסד שמחמת זה עליו לבדו ורינח לאמצע אף ארדהוי בבועלים מ"מ לעגנון זה דשלא ברשות הוי גזלן פשולח יד ושואל שלא מדעת והיה חייב בכל אונסין רק פיון דכל הקפידא של ים יותר מיבשה הוא ס' הפסד שיש יותר מביים דאל"ה לא הי' שינוי פלל ושוב די באותו הפסד שמחמת ים פיון שחייב שוב לא הוי גזלן ואף דבפקדון הוי שולח יד אע"פ שרוצה לשלם היינו דוקא פקדון שאינו חפץ שיגע בו משא"כ שותף ושליח דאם לא יהי' חשש הפסד רוצה במה שעוסק דלארווחי קאי כמ"ש בש"ס: עור נראה לי יותר בפשיטות דנהי דלא קי"ל כר"מ דמעביר ע"ד בעה"ב נקרא גזלן היינו לעגנון שיתחייב באונסין מה שאינו עגנון למה שהעביר ע"ד דמה לי הכא כו' לעגנון זה לא הוי גזלן דדוקא שואל שלא מדעת כו' דכל הנאות שלו כו' אבל לעגנון ההפסד שמחמת העברתו ע"ד בעה"ב לזה שפיר גם לדין מחוייב מטעם גזלן דהא נטל של חברו ומכניסו לס' הפסד לצורך עצמו ולא גרע מהניח מקלו ותרמילו עלי' והכחישה דעכ"פ על ההכחשה חייב מטעם גזלן.

וגם בהנ"ל פירש לים וכה"ג שנותנו למקום שאינו משתמר פמקדם לצורך עצמו כדי להרויח הרי הכחישה והכניס לס' הפסד לצרכו וחייב באחריות זה ההפסד מטעם גזלן ואף למ"ש רמב"ן ז"ל שם דלא חשיב שואל שלא מדעת פיון שהבהמה רוצה פדרפה

והגוי כמו לצורכה ולצורכו ואין כל הנאה שלו ע"ש היינו לענון להתחייב בכל האונסין מטעם ש"מ.

וגם דהתם מה שהוא לצורכה הוא ברצון המפקיד משא"כ בשותף אף שרצונו להרויח לצורך השותפות מ"מ הא אין הבעלים רוצים בזה להניחו בס' הפסד שלא פמנהג ועושה הפל לצורך עצמו וחקקו ולא גרע ממאי דניחא ליה דתהיה פולא בסיס כו' בחביות ע"ש ס"פ המפקיד עכ"פ יהיה אידך שיהיה או מטעם מזיק או גזלן מוכח דאף בבעלים דפטור מתורת שומרין מ"מ חייב בהפסד שמחמת מלאכה וא"כ בשואל שהתנה חייב פנ"ל דאם אינו משלם בטל הרשות וחייב פנ"ל: אָמַנְם עֲדִינן יש להסתפק חדא דנראה ברשב"ם פ' י"ג וזה"מ פ"ג מהל' זכיה חולקין על הרא"ש שפכתב להדיא במתנה ע"מ להחזיר דפטור כשלא נאבד בפשיעה ואף דמת ולא קנים תנאו כו' מ"מ לא אמרינן דבטל מה שנתן לו רשות ויהיה למפרע כשלא ברשות דאין לומר דטעמין משום דאונס הוא מה שלא קנים התנאי דהא קי"ל כר"י בירושלמי דתנאי שהוא לטובת המתנה ע"מ שתתן לי כו' וכה"ג לא מהני מה שזה נאנס ולא קנים כו' דמ"מ זה אינו רוצה רק פשיטתקנים התנאי לטובתו. וא"כ למה פטור הא הגוי ש"מ למפרע וע"כ דס"ל דכיון שהיה אז ברשות א"א לעשותו גזלן ומזיק למפרע אף אפשר דהתם איירי רק בלא נשתמש רק שנתנו עמ"ל ונאבד דאין לחייבו מטעם גזלן.

ולכאורה למה באמת כ' הרא"ש סתמא אף דשואל לא הגוי מ"מ בנפקד ושולח יד כו' מאי פסיקא לי' דנשתמש בה וצ"ל דהרא"ש פירשתי קאמר דמתה מחמת מלאכה חייב פיון שנסתמש ונעשה גזלן למפרע ובאונסין גרידא חייב בלא האי טעמא.

ואף בלא נשתמש. דכיון שנתבטלה המתנה פיון שלא קנים תנאו ואעפ"כ פיון שהיה לו רשות להשתמש ולקנות במתנה זו שיקנים התנאי שוב הגוי פלוקח פלים ע"מ לבקרו כו' דזבינא חריפא הוא שואל וחייב באונסין כמבואר בש"ס פ' האונסין ונדרים ל"א ולרוב הפוסקים מטעם שואל מחייבין לו ע"ש דחשיב כל הנאה שלו מה שבידו לקנותו וא"כ במתנה עמ"ל פיון שלא קנים התנאי לא הי' שלו ואעפ"כ הי' כל הנאה שלו דהיה בידו לקנותו שיקנים התנאי.

ויהיה שלו במתנה ולא גרע מזבינא חריפא. רק במתה מ"מ הי' פטור דלא עדיף משואל וע"ז כ' הרא"ש דבזה שוב חייב מטעם גזלן למפרע וה"ר ישעיה שיהביא הרא"ש שם ס"ל דלא מחייב באונסין דדוקא שם פלוקח פלים כו' דקיבל מיד בתורת שמירה ואעפ"כ כל הנאה שלו שבידו לקנות מתי שירצה והגוי בהנאה זו שואל על של חבירו אבל מתנה עמ"ל שקבלו מיד בתורת שלו שקנאו ועל מה שקנה פטור ואין לו הנאה כלל משל הנותן דא"א לו לקנות בלא קיום התנאי ובקיום התנאי כבר הוא שלו וההנאה הוא משלו ודמי לבעל בנכסי אשתו דאמר בש"ס פלוקח הגוי ולא חשיב שואל וגם בזה אין כל הנאה שלו משל המשאיל דא"א לו ליהנות משל המשאיל.

הינו כשלא קנים התנאי רק לגרום שיהיה שלו למפרע. ודוקא פלוקח פלים שאינן שלו עדיין ואעפ"כ יש לו הנאה שבידו להיות שלו.

וי"ל דרק בסכרא זו פליגי רשב"ם והרב המגיד על הרא"ש אבל במתה מ"מ ונשתמש
אפשר דמודים דמאחר שנתבטל המתנה חייב מטעם גזלן דלא נזכר בדבריהם מחמת
מלאכה אף בדברי הרא"ש ז"ל נראה דחשיב ליה רבותא טפי החיוב דמחמת מלאכה
דאונסין גרידא ע"ש וממילא החולקין כ"ש בממ"מ: עוד אפשר לומר דטעם רשב"ם
והה"מ דכיון דקי"ל בע"מ להחזיר דגם בתזרת דמים מקנים לבד באתרוג ע"ש ובש"ס
פ' השואל אמר דבעל לוקח כו' ופטור מגו"א ואונסין.

רק בפשיטה וכ' תוס' וש"פ דגם לוקח בהמה לל' יום פטור ע"ש וא"כ איך נימא במתנה
עמ"ל ונאנס או נאכד דמשום דנתבטלה המתנה הוי גזלן או שש"מ וחיוב לשלם הא אם
נחייב אותו לשלם שוב יהיה פטור דהא נתקנים התנאי שהחזיר דמיו והיה שלו למפרע
ופטור מאונסין וגו"א והוי התשלומין שלא פדין ונהי דכשאינו משלם בטל המתנה ויש
חיוב עליו מ"מ איך נפסוק הדין שמשלם הא א"כ יהי שלא פדין ופטור דאף היכא
שמשלם ע"י כפיית ב"ד י"ל דחשיב: קיום התנאי ואין ראיה מהא דהמפקיד דאטריחו
לב"ד דהתם מטעם אומדנא אתינו והאומדנא רק כשלא נטריחנו.

ואדרבה מדצריף לפרושי לכשתגב ותרצה ותשלימני כו' משמע דכשתשלימני לחוד
היה אף בלי ריצוי ומ"ש תוס' ריש ב"מ. דף ה' ע"ב דמה שמשלם ע"י כפי' לא מיקרי
השבה מעליא היינו להכשירו לעדות ולשבועה כיון דלא שב מרשעו משא"כ לענין קיום
תנאי.

ואף דלענין הקדש אמרינו פ' י"נ קל"ז ע"ב: להיפך באמר לי דאינו קדוש ואף דאי אינו
קדוש הוי חזרה. והי' שלו וקדש למפרע שאני התם דא"י להקדיש דשא"ש או: אינו
ברשותו וכיון דאם יחול ההקדש אינו שלו א"א להקדש לחול עליו כיון דא"א להיות
שלו אם יחול ההקדש רק כשלא יחול משא"כ לענין חיוב תשלומין.

ויש לדחות דמ"מ מחייבין אותו לקיים התנאי ולשלם כיון דאם לא יקיים הוי גזל וחיוב
כמו בכל מתנה ע"מ להחזיר דכופין לקיים תנאו משום דאם לא יקיים יהי גזל ועוד דהא
מה דמקנים בתזרת דמו' הוא משום דלהרנותה מכנין מה לי הו' או דמיהו כמ"ש בש"ס
גיטין ע"ד ע"ב באיצטלית כו'.

וכאן דאם יהי' קיום תנאי בהחזרת דמיו נימא דפטור שוב הפנונה דוקא החפץ ולא גרע
מהא דלצעורי' ולא מקנים כלל בתזרת דמיו ושוב חייב לשלם משום גזלן. ואין להאריך
דבל"ז מוכח דהה"מ לא ס"ל פנ"ל דהא פוטרו בפשיעה אי הוי חשיב קיום התנאי במת
ע"ש ואעפ"כ מחייבו אי לא חשיב קיום התנאי וע"כ דהתשלומין לא הוי קיום פנ"ל וע"כ
טעמא דיזהו כיון שלא ביטל התנאי בפשיעה לא בטל הרשות למפרע שיהי' גזלן.

וי"ל דניהו דאונס לא חשוב קיום נגד המתנה דאינו רוצה באופן אחר רק שיתקיים ומה
לו באונסו של זה וגם בזה פליגי בירושלמי אבל מ"מ לגבי המקבל שיהיה עליו חיוב
גזלן למפרע שוב לגבי דידיה הוי אונסא כמאן דעביד ונגדו אמרינו אונסא רחמנא פטרין
ש"ף סי' כ"א.

דונדאי לא קיבל עליו באופן זה דהא שיתרצה להיות שואל ולהפוסקים דגזלן לא איתרבי
כמזיד. וע"כ צ"ל במה שהרא"ש ז"ל מחשיבו גזלן אף נתכונן היינו משום דהא קבלו

בתנאי זה ומשפמש בו א"כ דעתו פן אם יקנים התנאי משפמש בתורת שלו וכשלא יקנימה יהיה שואל או גזלן דהא יודע שתלוי בקיום התנאי וא"כ לגבי דידיה נדאי פיון שפאנס במה שלא יוכל לקנים התנאי ע"ז לא הי' דעתו להתחייב פלל.

פכה דאם לא באתי כו' וכל אונסין דקי"ל יש אונס ואף שגם הנותן לא היה דעתו כו' מ"מ הוא לא יעשה שואל וגזלן משא"כ כשלא קנים התנאי בפשיעה שפיר נעשה גזלן. וא"ש החילוק בין פשיעה לאונס שם דלכאורה אינו מוכן ע"ש וגם בגו"א הוי אונס על קיום התנאי וא"כ להנ"ל אם מתנה בפירוש גם על אונס י"ל דמודים להרא"ש ז"ל כשלא נתקנים התנאי חייב למפרע מטעם גזלן ושלא מדעת: גם י"ל דהם סוברים דלא מקנים חזרה בדמים.

ולכך פיון שלא נתקנים התנאי באונס לא שייך דעשה עצמו גזלן למפרע. והרא"ש ז"ל פתב רק משום דגם בחזרת דמים מקנים התנאי וא"כ אף שפאנס מ"מ עדיין בידו לקנים התנאי ולשלם וא"כ במה שאינו מקנים התנאי במזיד עושה עצמו גזלן למפרע ושולח יד ובש"ע לא הביאו דעת הרא"ש פלל ע"ש הי' רמ"א וסתם פהרשב"ם ולא חילק פלום בין נשפמש או לא ואין להאריף: והנה מ"ש בנתיבות דהוי תנאי אם יאבד לא יהיה שואל יש לדחות דאם היה אומר בפירוש אני משאילך על תנאי שאם מתה מחמת מלאכה תשלם היה שייך פנ"ל.

וג"כ דעת תוס' והרבה פוסקים היה צריך כל דיני תנאי לכפול וכדין אף במעכשיו דאל"ה תנאו בטל ומעשה קנים שקנאו לשאלה אף דאינו משלם אח"כ פיון שפצד קבלת חיובו לא מהני רק בתורת תנאי המבטל המעשה דל"ד למתנה על מנת להחזיר דהוי אונמדנא שא"ר ליתן שלו במתנה משא"כ לעגנו שיהיה שואל דאדרבה כל שואל פטור ממ"מ ובש"ע ב' דעות במעכשיו אי צריך דיני תנאי.

ובפרט בגונוי דאירי ביה שזה משאיל ומפרש שיתחייב השואל בממ"מ ולא אמר פלל שע"ת זה משאילו י"ל דלא הוי תנאי פלל דאין פאן אונמדנא דמוכח שתלה זה בזה פלל. וכהאי דפ"ב דביצה ד'.

מאה זווי ולינסוב ברתו כו' אי בעי נסיב פנ"ל. וכמו זכי בשדה כו' וכתבו השטר כו' (ב"ב ק"נ ע"ב) ואף דהלוקח יכול לחזור כשאין פותבין היינו משו' דלגבי דידל' אונמדנא דמוכח משא"כ במה שאינו אונמדנא ברורה ודהא בכל מקח טעות פ' רמ"א סי' רמ"ב דהמעות הוי הלנואה ולא פקדון ובש"ס ב"מ ע"ב בעובדא דפרדיסא כו' מלנה הוי כו'.

והא דכמו דהי' בטעות מה שנתן בתורת מקח דבטל. והוי כהתנה שנותן המעות רק שיהי' המקח קנים א"כ יהי' פקדון וע"כ דניהו דזה נדאי שלא נתן שיהיה המעות שלו רק כשיהי' המקח קנים אבל ע"ז אין הוכחה שלא רצה שיוכל להוציא ושיהיה מלנה וכן באסמכתא שהלנה ואמר אם א"א נותן לי מכאן ועד ג' שנים השדה שלי כו' למ"ד אסמכתא לא קניא ומ"מ הוי הלנואה ולא אמרינו פיון שלא נתנו לו רק כשיהיה התנאי שלו בשדה קנים ממילא בטלה ההלנואה והוי פקדון כשהדין דהוי אסמכתא דא"כ אמאי אמר התם דלכך הדרי פרי שהניחו לאכול אף דמחילה בטעות מהני משום דהוי רבית

קצוּצָה לפרש"י ע"ש וְהָא כִּינּוּן דְּבִטּוּל תְּנָאֵי שְׁלוּ דְהוּי אֶסְמַכְתָּא וְאִינוּ הִלְוָאָה רַק פְּקָדוֹן וּמְחַיֵּיב לְהַחְזִיר אוֹתוֹן מְעוֹת עֲצָמָן כְּשֶׁהוּן בְּעֵינֵי דְלָא הִי לֹו רְשׁוֹת כְּלָל לְהוֹצִיאָן מִיָּד.

וּא"כ לָא הוּי רַבִּית כְּלָל מַה"ת וְשׁוּב מְחִילַת הַפְּרִוֹת שְׁהֵנִיחוּ לְאַכּוֹל אַח"כ הוּי כְּמוֹ שְׁאָר מְחִילָה בְּטְעוֹת דְּמַהֲנֵי וּמוֹכַח דְּלָא חֲשִׁיב תְּנָאֵי לְעַנְגָּן שְׁלֵא יְהִי מְלֻנָּה אִף שְׁאָמַר בְּשַׁעַת הִלְוָאָה אִם א"א נוֹתֵן לִי כו' וּבִטּוּל זֶה מְשׁוּם אֶסְמַכְתָּא כְּנ"ל.

אִף יֵשׁ לְדַחֲוֹת דְּעַכְשָׁיו דְּקוֹנְיָמִינוּ דְּמְחִילָה בְּטְעוֹת הוּי מְחִילָה שׁוּב לְעַנְגָּן הִלְוָאָה ג"כ מְהֵנִי וְהִי מְלֻנָּה שְׁהֵרִי הֵנִיחוּ. וְאִף שֶׁהִי סוֹבֵר דְּתְנָאֵי קִיָּים מִשָּׂא"כ לְדִידֵן דְּקִי"ל דְּמְחִילָה בְּטְעוֹת לָא מְהֵנִי י"ל דְּגַם עַל הִלְוָאָה בְּטְעוֹת לָא מְהֵנִי.

עוֹד יֵשׁ לְדַחֲוֹת גַּם הַנ"ל. מְהָא דְּמַקְח טְעוֹת דְּשִׁפִּיר לִיכָא אֲנִימְדָנָא בְּכָל הַנְּדָה שְׁיִהְיֶה פְּקָדוֹן דְּאִם אֲנִס קוֹדֵם שְׁנִשְׁתַּמְשׁ בּוּ דִּיהֵי פְטוּר.

וּלְכַד אִף כְּשֶׁנּוֹחַ הָרְשׁוֹת מ"מ כָּאן י"ל דְּמוֹדִים דְּבִטּוּל הַשְּׂאֵלָה מִיָּד כִּינּוּן שְׁתַּלְּה לְמַקְח אִינוּ הוֹכַחָה שְׁאִינוּ רוֹצֶה שְׁיִהְיֶי מְלֻנָּה אִף אִם אִין הַמַּקְח קִיָּים כִּי בְּמְלֻנָּה חֲשִׁיב בְּאַחֲרִיּוֹת מִשָּׂא"כ בְּפְקָדוֹן.

כ"ז שְׁלֵא נִשְׁתַּמְשׁ פְּטוּר בְּאֲוֹנְסִין מִשָּׂא"כ בְּתְנָאֵי הַנ"ל שְׁיִשְׁלַם בְּמ"מ שִׁפִּיר הוּי אֲנִימְדָנָא שְׁלֵא יְהִי שׁוֹאֵל דְּמ"מ אִם יֶאָנֹס קוֹדֵם שְׁנִשְׁתַּמְשׁ שִׁפִּיר יְהִי שׁוֹאֵל כִּינּוּן שְׁלֵא נִתְבַּטַּל הַתְּנָאֵי וְיִתְחַיֵּיב וְאִם תְּמוֹת מ"מ טוֹב לוֹ יוֹתֵר שְׁלֵא יְהִי שׁוֹאֵל וְיִהְיֶה פְּקָדוֹן וְשׁוֹלֵם יָד וְחֲשִׁיב וְטוֹב לוֹ יוֹתֵר שְׁיִהְיֶי תְּלוּי תְּנָאֵי הַשְּׂאֵלָה בְּחִיּוּב דְּמ"מ כְּנ"ל.

וּבְזָה מִיָּנֻשָׁב מַה דְּקָשָׁה בְּדַבְרֵי הָרָא"ש ז"ל בְּמַתְנָה ע' לְהַחְזִיר דְּמְחַיֵּיב מִתָּה מ"מ מְשׁוּם דְּנִתְבַּטַּל הַמַּתְנָה וְהוּי שׁוֹלֵם יָד ע"ש וְהָא חֲזִינוּ בְּכָל מַקְח טְעוֹת דְּהוּי הִלְוָאָה מְשׁוּם דִּיהֵיב לִי ע"מ לְהוֹצִיאָן וְכַמ"ש רי"ף וְרָא"ש פ' הַמַּפְקִיד דְּלָא גְרַע מְמַעוֹת מוֹתְרִין בְּשׁוֹלְחֵנִי כִּינּוּן שְׁיִוִּדַע שְׁיִשְׁתַּמְשׁ בְּהוּן ע"ש וְא"כ בְּמַתְנָה ע"מ ל' נִיהוּ דְּהַמַּתְנָה ע"ח מ"מ הָרְשׁוֹת לְהַשְׁתַּמְשׁ מִנ"ל שְׁהוּא עַל תְּנָאֵי הָא לָא גְרַע כְּשֶׁלֵּא נִתְקַיָּים הַתְּנָאֵי מְמַקְח טְעוֹת מִיָּד וְגַם בְּמַעַמ"ל דְּעַתּוֹ כְּשֶׁלֵּא יִקְיָים הַתְּנָאֵי עכ"פ יְהִי לֹו רְשׁוֹת לְהַשְׁתַּמְשׁ בְּהוּן דְּהָא יוֹדַע שְׁיִשְׁתַּמְשׁ בְּשַׁעַת הַמַּתְנָה וְהוּי כְּמוֹ מַקְח טְעוֹת דִּיהֵיב לְהַכִּי דָא"ל כְּשֶׁהוּא עַל תְּנָאֵי בְּאַמְתָּ אִין לֹו רְשׁוֹת מִיָּד לְהַשְׁתַּמְשׁ מְחַשֵּׁשׁ שְׁמָא יֶאָנֹס וְיִתְבַּטַּל הַתְּנָאֵי וְהוּי שְׁלִיחוֹת יָד ז"א דְּלִמָּאֵי דְּמַסִּיק בְּש"ס סוֹפָה כ"ד גַּם לְרַבְּנָן דְּר"מ לָא חֲשִׁיבִין לְשְׁמָא יְבַקַע הַבּוֹד אוֹ שְׁמָא יְמוֹת ע"ש וְקָשָׁה כְּנ"ל דִּיהֵי לֹו דִּין שׁוֹאֵל בְּרְשׁוֹת גַּם שְׁלֵא נִתְקַיָּים תְּנָאוֹ וְיִפְטוֹר בְּמ"מ: וְלִמ"ש מִיָּנֻשָׁב דְּדוֹקָא מַקְח טְעוֹת אִין הַנְּתִינָה רְשׁוֹת ע"ח דְּנִיחָא לִיהּ יוֹתֵר שְׁיִהְיֶה בְּרְשׁוֹתוֹ לְעַנְגָּן אַחֲרִיּוֹת אֲוֹנֵס קוֹדֵם שְׁנִשְׁתַּמְשׁ.

מִשָּׂא"כ בְּמַתְנָה ע"מ ל' דְּאִף אִם יְהִי הַשְּׂאֵלָה ג"כ ע"ח דְּכְשֶׁלֵּא יַחְזִיר יִתְבַּטַּל הָרְשׁוֹת אַעפ"כ יְהִי חֲשִׁיב בְּאֲוֹנְסִין כְּנִרְאָה מְהָרָא"ש דְּנִקְיֵט זֶה לְב' טְעָמִים וְכַמ"ל דְּהוּי כְּלוֹקַח כְּלִים כו' דְּבִידוֹ לְקַנּוּת.

וְשׁוּב טוֹב לוֹ יוֹתֵר מַה שְׁיִתְבַּטַּל הָרְשׁוֹת וְיִהְיֶי חֲשִׁיב בְּמ"מ. וְאַעפ"כ יִתְחַיֵּיב בְּאֲוֹנְסִין קוֹדֵם מְלָאכָה.

וְלִהְיוֹת לַיִל דְּלֵהַחֹלְקִין בְּחַיִּיב אֲוֹנֵסִין שׁוֹב מִמִּילָא גַם מִתָּה מ"מ מִמִּילָא פְּטוֹר דְּהוּי כְּמוֹ
בְּמִקְח טְעוֹת דְּלֵא בְּטַל הֶרְשׁוֹת כְּנ"ל. אִךְ בְּהָא דְאָם אֲנִי חוֹזֵר בִּי אֲמַחֲוֹל לָךְ דַּכ' רַמְבַּ"ם
וּש"ע ס' ר"ז דְּנִגְדַּד הַמּוֹחֵל לֵא הוּי אֲסַמְכְּתָא אִף דְּנִגְדַּד הַכּוֹפֵל הוּי אֲסַמְכְּתָא כּו' וְאֵעִפ"כ
לֵא אֲמַרִּינָן דְּבִטּוֹל נִגְדַּד זֶה מִמִּילָא שְׁלֵא רִצָּה לְמַחֲוֹל רַק כְּשִׂיְהִיָּה מוֹעִיל תְּנַאי שְׁל זֶה לְכַפּוֹל
ג"כ וְתוֹס' סוּבְרִים בְּאַמַּת כֵּן פ' א"נ ס"ו ע"ש: עוֹד נִרְאָה דְּהָא וְדַאי בְּשׁוֹכֵר שְׁהַשְׁפִּירוּ
ע"מ שְׂיִהִיָּה כְּשׁוֹאֵל לְהַתְּחַיֵּיב בְּאַוֹנֵסִין דְּהַתְּנַאי לְחַיֵּיב דְּמַהֲנֵי דְּמַתְּנָה ש"ח כו' וְדַאי דְּנַעֲשֶׂה
כְּשִׁאֲרָ חוֹב וְאִף דְּאִינוּ מְשַׁלְּמִים אַח"כ כְּשִׁנְאַנְס מ"מ לֵא נִתְּבַטַּל הַהַשְׁפָּרָה לְמַפְרַע דְּאִין
הַתְּנַאי עַל מַעֲשֵׂה הַתְּשְׁלוּמִין רַק עַל הַחַיִּיב שְׁמַשְׁפִּירוּ בְּאַנְפֵּן שְׂיִהִיָּה עֲלָיו חַיִּיב וְהָא יֵשׁ
עֲלָיו חַיִּיב וְמָה שְׁאִינוּ מְשַׁלְּמִים הוּי כְּמוֹ שְׁאֲרָ חוֹב.

וְא"כ בְּשׁוֹאֵל שְׁהַתְּנָה שְׂיִתְחַיֵּיב בְּמ"מ וְדַאי ג"כ כְּנ"ל אִם הִי הַחַיִּיב מוֹעִיל נִגְמַר מִיָּד
הַשְׁאֵלָה אִף שְׁלֵא יִשְׁלַם אַח"כ כִּינֵן שְׁתַּלָּה בְּחַיִּיב וְלֵא בְּמַעֲשֵׂה הַתְּשְׁלוּמִין רַק דְּנִימָא כִּינֵן
שְׁאִינוּ מוֹעִיל קְבֻלַּת חַיִּיבוֹ שְׁל זֶה מִיָּד בְּטַל הַשְׁאֵלָה דְּלֵא הַשְׁאִילוּ רַק שְׂיִהִיָּה חַיִּיב דְּמַתָּה
מ"מ ע"ז וְכִינֵן שְׁאִין עֲלָיו חַיִּיב הוּי שְׁלֵא בְּרִשׁוֹת וְאַפְשָׁר דְּזֶה עֲדִיף דְּגַם הַחֹלְקִין עַל
הֵרָא"ש דְּלֵא בְּטַל לְמַפְרַע שְׁתַּלָּה בְּחַיִּיב וְאִין עֲלָיו חַיִּיב.

וְדַמִּי לְהָא דַּע"מ שְׁאִין לָךְ עֲלֵי שְׁאֲרָ כְּסוּת אִם הִי תְּנַאי קִיָּים ע"ש בְּתוֹס' פ' אַע"פ דְּאִי
כְּפֻלָּה הִיָּה הַמַּעֲשֵׂה בְּטַל רַק מִשׁוּם דְּהוּי א"א לְקִיָּמוֹ. מִשָּׂא"כ כָּאֵן דְּאַפְשָׁר בְּקִנְיָן וְעוֹד
דְּכָאֵן כְּשִׁמוֹעִיל הַתְּנַאי שְׁפִיר יִתְקַיָּים שְׂיִהִיָּה עֲלָיו חַיִּיב דְּמ"מ מִטַּעַם גְּזֻלָּן וְשׁוֹאֵל שֶׁל"מ.

אִךְ אֲמַנָּם לְהַפּוֹסְקִים דְּבַגְזִילָה וְש"י לֵא אִתְּרַבִּי שׁוֹגֵג ע"ש בְּש"ס פ' מְרוּבָה בְּהָא דְּנִתְּנָו
לְבַכּוֹרוֹת בְּנוֹ וְכְשִׁהִיָּה סְבוּר שְׁהוּא שְׁלוֹ לֵא חֲשׁוֹב גְּזֻלָּן. וְכֵן מְבֹאֵר לְהַדְּיָא בְּש"ס כְּתוּבוֹת
פ"ג כְּסְבוּרִין שְׁל אַבִּיהֵן טְבַחוּהוּ וְאַכְלוּהוּ כו'.

דְּמַשְׁלָמִין בְּזוֹל וְלֵא מְחַיֵּיבִין לְהוּ מִטַּעַם גְּזֻלָּן כְּמוֹ שְׁשׁוֹהוּא"כ כִּינֵן דְּאַמְרִינָן בְּש"ס ב"מ
ד' ס"ו גְּבִי אֲסַמְכְּתָא וּמוֹכֵר פִּירוֹת דְּקָל דְּחֲשִׁיב מְחִילָה בְּטְעוֹת דְּהַנִּיחוּ לְאַכּוֹל שְׁהִי סְבוּר
דְּהִדִּין הוּא דְּמַהֲנֵי מְכִירְתוֹ וְעַתָּה שְׁנוּדַע לוֹ שְׂיִוִּכַל לְחַזֵּר חוֹזֵר דְּהוּי בְּטְעוֹת ע"ש.

וְא"כ ע"כ הָא דְּהֵרָא"ש ז"ל מְחַשְׁבִּיבוּ לְגֻזְלָן בְּלֵא נִתְקַיָּים הַתְּנַאי אִף שְׁלֵא יָדַע אִזּוּ הִיָּינוּ
כְּמַש"ל דְּהָא יָדַע שְׁתְּלוֹי בְּקִיּוּם הַתְּנַאי וְכְשִׁלֵּא יְקִיָּים יְהִי גְזֻלָּן לְמַפְרַע כְּנ"ל אַבְל כָּאֵן
[בְּשׁוֹאֵל ע"מ שְׂיִתְחַיֵּיב בְּמַתָּה מ"מ וְזֶה מְקַבֵּל עֲלָיו חַיִּיב וְאִם הִדִּין דְּמַהֲנֵי הַחַיִּיב נִגְמַר
מִיָּד הַשְׁאֵלָה בְּלֵי תְּנַאי עוֹד בֵּין יִשְׁלַם אַח"כ אוֹ לֵא.

א"כ כִּינֵן דְּזֶה חֲשׁוֹב בְּטְעוֹת מִמִּילָא כִּינֵן שְׁהַתְּנָה וְסְבַר שְׁהִדִּין דְּמַהֲנֵי הַחַיִּיב שְׁמַקְבֵּל עֲלָיו
וְיֵשׁ לוֹ רִשׁוֹת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּלֵי שׁוּם תְּנַאי. וְשׁוֹב מִמִּילָא עַתָּה דְּנוּדַע לוֹ דְּלֵא מְהֵנִי הַחַיִּיב
וְחוֹזֵר בּוֹ מ"מ לֵא מְחַיֵּיב כָּל מִטַּעַם גְּזֻלָּן לְמַפְרַע דְּהָא לֵא אִתְּרַבִּי שׁוֹגֵג וְהָא הִי סְבוּר
שְׁהוּא שְׁלוֹ הֶרְשׁוֹת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ כִּינֵן דְּמַהֲנֵי הַחַיִּיב כְּנ"ל.

אִךְ יֵשׁ לְדַחוֹת דִּי"ל דְּאִין הַטַּעַם גְּבִי כְּסְבוּרִין שְׁל אַבִּיהֵם מִשׁוּם דְּלֵא אִתְּרַבִּי שׁוֹגֵג בְּגִזְלָה
רַק הַטַּעַם דְּהָא בְּגִזְלָן צָרִיף קִנְיָן הַמּוֹעִיל בְּמִקְח וּמְכָר כְּמ"ש כָּל הַפּוֹסְקִים וְאִם כֵּן כִּינֵן
דְּעוֹזֵר בְּנִכְסֵי הַגֵּר וְסְבוּר שְׁהֵן שְׁלוֹ לֵא קָנָה גַם בְּגִזְלָן לֵא הוּי קִנְיָן לְעַנְיָן גְּזִילָה כְּנ"ל וְא"כ
לְמַאי דְּקִי"ל בְּסְבוּר שְׁל גֵּר אַחַר דְּקִנְיָן כְּשִׁמְתַּכּוֹנִין בְּמִשְׁיכָה זֹו לְאִיזָה קִנְיָן שְׂיִהִיָּה וְאִם כֵּן
בְּשׁוֹאֵל שְׁמַתַּכּוֹנִין לְקִנְיָן שְׁאֵלָה הוּי גְזֻלָּן שׁוֹב בְּשׁוֹגֵג ג"כ וְזֶה נוֹגַע בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וְיֵשׁ

לפלפל הרבה ואין להאריך: אמנם באמת דאין צורך פלל לטעמים האלו בשוכר או בשואל דע"כ לא אמר בש"ס (ב"מ צ"ד) בטעמא דמתנה ש"ח וש"ש להיות כשואל משום בהאי הנאה או קנין כו' רק בש"ח וש"ש אבל שוכר ושואל דשכירות נתחייב בדבוב בלבד פמבואר בכל הפוס' ובש"ס בכמה דוכתי וביבמות דף ק"ו חלוץ ע"מ שתתן ר' זוזי כו' דחייב באמירתו לחוד.

וא"כ אם שכר חפץ או פרה ונתחייב לו בעד השכירות איזה חיוב בנדאי דנתחייב מידי כשמושה החפץ דזה דמי השכירות כשאר מקח דמתחייב במשיכת החפץ ואם הי' הרוב בתנאי שמתנה ומתחייב בתנאי ודמי דמועיל חיובו וא"כ בשוכר ושואל דקונה במשיכה שיהי' שכור או שואל לו וא"כ כשנה מתחייב לו בעד זה שאם תמות מ"מ ישלם לו לא גרע משאר חיוב בעד ההשכרה ומידי כשמושה החפץ נתחייב השכירות ומה צורך לקנות אחר.

ואיך חשיב זה דברים וזה עצמו הוי כקנו מידי דנדאי לא חשיב זה אונאה וגם משטה לא שיהי' כיון דראוי לזה. וזה פשוט לע"ד ואיני מבין מה נתחבטו קצה"ח ונ"מ: וזה יש להסתפק בשואל כשהתנה להתחייב ממ"מ שוב אפטר דזה הוי שכירות ושוב פטור משאר אונס שאינו מ"מ אף זה כשלא התנה אבל כשהתנה בפירוש בכל אונסין שוב חייב דמתנה להיות כשואל.

ועוד דמשום שכירות פנ"ל. ודוקא ש"ש וש"ח אף דתקנו משיכה בשומרין.

מ"מ אין משיכה וקנין בגוף החפץ כמ"ש תוס' ב"ק משא"כ שוכר ושואל פנ"ל: אמנם לע"ד בנ"ד ונהו בנידן דידהו בשואל כשהתנה שאם תמות ישלם הוא מפורש בש"ס דזה דין צאן ברזל דאמר ב"מ ס"ט ע"ב דתניא אע"פ שאמרו אין מקבלין צאן ברזל כו' אבל אמרו השם פרה לחבירו ואמר הרי פרתה עשוי עלי בל' דינר כו' לפי שלא עשאה דמים אלא לאחר מיתה.

וכן בספינה אגרא ופגרא שנותן שכירות ושאם תשבר ישלם לו וא"א לומר דשם איירי בקנין בב"ד חשוב דהא א"א שיהי' קנין מעכשיו אם תשבר או תמות דא"כ הוי לי' מלנה למפרע ושוב הוי רבית כשנוטל השכר ואף אם יחזור השכר הא סבר רבא דרבית ע"מ להחזיר אסור ב"מ ס"ג וא"ל דמירי בנכייטא וכמ"ש תוס' שם דא"כ מה תמה ר' ששת ארב דשתיק בהא דפרכיה ר"כ ור"א.

אי אגרא לא פגרא הא משמע שלא בנכייטא פלל דהא אמר שתייהו ומנ"ל לר"ש לתמונה לא שמע לי' לרב כו' וע"כ דאין הקנין מעכשיו רק קודם שתמות וכדאמר ריש המפקיד שעה אחת סמוך לאבידה ושבורה קנאו.

וא"כ קנין לא מהני דהדר סודרי' למרי' בחיוב דלאחר ל' פנ"ל ונידן דידן ממש פנ"ל ששם דמיהו ונותן שט"ח על שיווי הסחורה והשומא על אחר מיתה אם תמות או ישבר שתלקח הסחורה פנ"ל.

וגם רבית אינו כיון שהשומא על אח"כ ולענין זולא ברשות הנותן קאי וכהוא דב"מ ס"ד אי תקפה ברשותה יוקרא זולא ברשותי דפירשו התוס' גם במשנה ע"ש אף י"ל מטעם מתנה ש"ח כשואל.

אף בספינה ופרה הלא חיוב דמ"מ וחולקין השכר וגם פאן נוטלין שניהם השכר כשמוליד הסחורה ובאה בשלום למקום חפצו ששנה יותר וכטרשא דר"ח והא דהחמרים מעלים במקום היקר כמקום הזול ע"ש דף ע"ג ולא נזכר קנן פלל: עוד נראה דבשואל שהתנה להתחייב בממ"מ דהא ודאי דממ"מ ראוי להתחייב יותר משאר אונס שלא ממ"מ כמו שהקשה רמב"ן ותירץ משום פשיעה דבעלים הוא פטור ע"ש ומטעם זה השיג ש"ף על ת"ה ורמ"א בלסטים ששאל פלי זיין להלחם ונלקחו דכיון שלא פשע המשאל חייב ע"ש בש"ף סי' ש"מ סק"ו ולע"ד דברי רמ"ה ות"ה נכונ' דאין טעמ' דרמב"ן משום פשיעה ממש רק כמ"ש הנ"י פ"ק דסנהדרין וכו' הפו' שם ובש"ף סי' כ"ה בהדיוטות גמורים שקבלו עלי' דדינם דין אף שטעו ופטורין לשלם דכיון שידע שיכולין לטעות ולא אתני וצוה אותו לדין ע"ש דפטורין דהוי פאומר קרע את פסותי דפטור וכן בטעיה בד"מ שם דמבואר בעה"מ וש"פ דמשום פשיעותא דבע"ד דאיבעי לי' לגלוגי טענתיה ע"ש וכן במשאל פיון שידע שאפשר שתמות מחמת מלאכה וצוהו לעשות הוי לענן זה פאומר קרע פסותי כנ"ל רק דהוי אמרינן דמבעי לי' לשואל להתנות פיון דמחייב באונסין וע"ז אמר דפשיעותא דמשאל דידע יותר דמה שתוכל הבהמה לעשות מלאכה וממש פדין הש"ס בפועל ובעה"ב דבמה שידע יותר בעה"ב שדה שלו איבעי' לי' לאתנוי' ע"ש ב"מ ע"ו וממילא בהשאלו להלחם שידע שאפשר שינצח זה או זה וצוהו לכנוס לספק זה הוי פקדע את פסותי דלא גרע הספק מנדאי וכמו בהדיוטות הנ"ל ושפיר פסקו דפטור וממילא בהתנה באמת שישלם ודאי דלא גרע משאר אונס ששואל חייב וכמו קרע פסותי ותשלם לי: עוד י"ל דהא פשט לשון הש"ס לאו לאוקמי בכילתא שאלה משמע דהא שאלה לעשות מלאכה וכיון שאינה ראוי לזה לא נעשה שואל פלל והוי פמוכר זרעוני גינה ולא צמחה וכמו המוכר בהמה לרדאי ונמצא נגחן פיון שאינה ראוי למלאכה או שאר מום דמה חילוק בין קנן דשאלה או שאר קנינים וזה פשוט אף רמב"ן ז"ל קשיא לי' דהוי כטרפות דסרכא דשכיח דאיבעי לי' ללוקח להתנות ע"ש בר"ן חולין פא"ט ובש"ע ח"מ סי' רל"ב וע"ז תירץ פיון דפשיעותא דמשאל שידע עלי' דידי' רמי לאתנוי'.

וממילא פל הפטור שאינו שואל ושוב מהני התנאי דהא מתנה ש"ח להיות פשואל ואין פאן חיוב נוסף פלל על שואל רק שגם שאינו שואל הרי הוא פשואל ונחייב ממילא מתה ממ"מ כנ"ל.

ומנושב לי בזה קושיות תוס' אמתניתין דשואל משלם הפל והקשו הא מתה ממ"מ פטור. ולמ"ש א"ש דמה דפטור משום שאינו שואל אבל כשהוא שואל חייב בכל ויש לכנון זה בתירוץ ע"ש ב"מ צ"ד.

עוד י"ל דהא לוקח לל' יום פטור ובעל בנכסי אשתו כמ"ש בש"ס וא"כ שואל דהתשמיש בגוף החפץ נותן לו במתנה כמבואר ברמב"ם ז"ל (פ"א משאלה) להדיא דהוי קנן פירות במתנה וא"כ א"א לחייבו בממ"מ דלענן זה הוא שאלו וכל מה שחייבתו באונסין הוא בשביל שפל הנאה שאלו ויש לו רשות לעשו' בזה מלאכה ואם תחייבו בממ"מ אין הנאה פלל דהוא ספק הפסד על המלאכה כנ"ל.

וג"כ פנ"ל: ובאדם אחר המקבל האחריות יש להסתפק דהא בזרוק מנה לים ואתחייב לה מתלוקת הפוס' אי מחייב מדין ערב. ואף דכאן קונה זה הסחורה להשפיר בו שפירתהולכתו ואם הי' חשיב קנין א"כ מוציא זה הסחורה מרשותו לרשות אחר על פיו ומתחייב מדין ערב.

מ"מ אם קנין של זה רק פשתאבד הוי כערב ע"ת דג"כ ליש פוסקים שיניף דין אסמכתא כמבואר בהל' ערב ויש לעיין בזה אבל המקבל עצמו נראה דחייב כמ"ש והנראה לענ"ד פתבתי ולא הבתה פניתי מעט להתהלך ברחבה קצת דברי ידידה ד"ש.

הק' יצחק מאיר בהרב מור"י ז"ל סימן ב"ה יום ב' כ"ז אדר ראשון ת"ר לפ"ק הנה נוארשא החיים והשלום וכל טוב לכבוד אהובי ידיד נפשי הרב המאה"ג חריף ובקי נ"י פ"ה החדסיד מוה' אליעזר הפהן נ"י: מכתבו קבלתי לעת ערב ש"ק.

מה שתמהו ר"מ על התוס' שסוברים דלרנב"ה חכ"ש פטורין [ונהלא כל הילפותא מלא יהי' אסון או ממכה בהמה ע"ש ומנלן דשורף גדישו בשבת פטור בשלמא ברציחת אדם פסקינן דרוצח שגלה ונהרגו גואל הדם פטור א"כ הוי כמו ניתן להציל בנפשו או כמו מחתרת דהאי שעתא בר קטלא אבל בשורף גדישו דלאו בר קטלא בלא התראה מנ"ל דפטור לשיטת תוס' פתובות ל"א דמיתה לזה ונשלומין לזה חייב חוץ מרודף הואיל וניתן להצילו בנפשו ע"ש וכמו כן פרת לשמים] אינו מוכן כלל מה עלה על דעת ר"מ שחייבי מיתות שוגגין אין פטור רק או ברציחה דחייב גלות או בלא התרו בו בשאר ח"מ והוא מזיד ויש עונש מיתה.

והוא מבואר להיפוך בכמה דוכתי בש"ס במקומו ב"ק ל"ה שור שנהדליק הגדיש בשבת חייב והוא שנהדליק פטור כו' ודייק דומיא דשורו כו' דמקלקל כו' ומסיק רבא מתני' בשוגג וכתנא דבי חזקי' כו' ופי' רש"י ז"ל דכיון דהא דמקלקל פטור מטעם שנקרא אינו מתפונן מיפטר מתנא דב"ח דלא חלקת פן בהנ"ל כיון דאם הי' צריף לאפרו הי' חייב לא חלקת לפטור עיי"ש ומבואר דאף שאין איסור כלל מה"ת במקלל מ"מ פטרינו ליה מתשלומין משום לא חלקת.

ותוס' שם שפחלקו על רש"י היינו משום דאין איסור כלל אבל עכ"פ מפרשים דמשני דומיא דשורו דאף בשוגג פטור ע"ש עכ"פ הנה רואה היפוך מדבריה. דשוגג גמור דומיא דשורו ושוגג דשבת דאיכא קרבן ואעפ"כ פטור מתנא דבי חזקי' כו' גם גוף ההיקוש שיניף גם פן דתנא דב"ח מה מכה בהמה כו' בין מתפונן לאינו מתפונן לחייבו כו' ומבואר בש"ס ב"ק כ"ו ע"ב הי' אבן כו' ולא הפיר בה ועמד ונפלה לענין גיזקין חייב לענין גלות פטור כו' ואותן הפטורין מגלות משום דקרוב לאונס מבואר ברמב"ם דגואל הדם אסור ונהרג עלי' וא"כ ההיקוש שפיר מה מכה בהמה לא וחילק כו' אינו מתפונן פנ"ל.

ומ"מ חייב כמו כן מכה אדם פטור גם אינו מתפונן פנ"ל דליכא גלות ולא עונש מיתה דקיל מחייבי גלות ומוכח דזה כה"ג פטור ח"מ שוגגין. וממילא מוכח דאין שום ה"א וסברא לומר כמ"ש ר"מ דהא בסנהדרין ומ"ש ר"מ דמה ברשות לגואל הדם להרגו הוי פניתו להצילו ע"ט פריף מאי אינו מתפונן אי שאינו מתפונן כלל היינו שוגג כו' ומה פריף ה' צריף לפטור אינו מתפונן דליכא חייב גלות דקרוב לאונס ולא נלמד משוגג.

וע"כ דאין סברא כלל לחלק בנפשו. אינו דמיון כלל שזה מחויב מיתה בפשה שרודף ואלו נהפך ונהרג ונהרג.

ובגואל הדם רק רשות ואלו נהפך ונהרג פטור כמו קנאין וע"כ שאין זה חייב מיתה ואף שהמשנה למלך נסתפק בשתיקה בגואל הדם וברודף ובנהפך ונהרגו ע"ש (ולדבריו יש לה ללמוד משם ג"כ דאמר רבה סנהדרין ע"ד וב"ק קי"ז רודף שהי' רודף אחר רודף ושיבר פלים בין של רודף ובין של כל אדם פטור ולא מהדין כו' והא בשיבר של רודף מן הדין פטור דיכול להרגו אף בנדאי אסור ואין ראיה): לא ראה דברי הר"ן ו"ל בחידושו לסנהדרין פ"א ע"ב גבי קנאין כו' שכ' ואינו דומה לרודף דאם נהפך הנרדף כו' נדאי נהרג עליו כו' אבל קנאין שעשה העבירה רק לעשות נקמה והבא להרגו השפם להרגו כל שאינו מחויב מיתות ב"ד ע"ש מבואר להדיא דגם בגואל הדם אם נהפך ונהרגו פטור משא"כ ברודף.

ויש לתמוה מאד על בעל משנה למלך אף עלה על דעתו ברודף דנהפך ונהרגו יהי' פטור הא ביכול להציל בא' באבריו ונהרגו חייב ובזה הרודף שיכול להציל במה שלא יעשה העבירה יניח מלרדוף אחר העבירה ויציל עצמו ולא ינהגו ועל ידי שרוצה לעשות העבירה ולהרוג את זה יהי' פטור יותר.

אמתהא להעלות סברא כזו על ספר. עכ"פ אין לדמותו לניתן להצילו בנפשו כו': ועוד דהיקישא דתנא דבי חזקני' מפה אדם כו' היינו גם מפה אביו כמבואר סנהדרין פ"ד ע"ב וגם ע"ז דרשינו לא תחלוך בין שוגג כו' דפטור על החבורה אף דליכא גלות ושוגג גמור ותוס' (ע"ט ב') כ' דשניהם ילפינו רוצח ומפה אביו ע"ש.

ועוד דהא חייבי מלקות שוגגין (כתובות ל"ה) פוטר ג"כ ר"ל מהיקישא דאימקש לחייבי מיתות. ואי ח"מ באין גלות ג"כ לא פטור שוגג א"א ללמוד חייבי מלקות שוגגין שיהי' חמור מח"מ באין גלות.

וע"כ דאין שום חילוק בין דמזיד פטור דאימקוש ממילא פטור שוגג מהיקשא דתנא דב"ח ועוד דלרבא דרף עלי' קיל מדרף ריזיה דקרוב לאונס כמ"ש תוס' מפות ט' ע"א ד"ה אמר לי' וא"כ היקישא דתנא דב"ח דבין דרף עלי' כו' בקל גונוי דפטור פנ"ל: וממילא בין דילפינו אסון אסון לרנב"ה או פרת כמיתה שלכם ממילא שייך ההיקוש כמו כמיתה לא חלקת בין שוגג כו' כמו כן פרת פנ"ל.

וסברא שכתב ר"מ שמתפטר בקרבן מה בכך גם מזיד מתפטר בתשובה וסברא זו איתא להדיא בש"ס מפות י"ד בין דאי עביד תשובה כו' מוחלין לו לא פסיקא מלתא לקרת ואף על כי פן פוטר לרנב"ה ממילא גם שוגג פטור.

וה' תן לה ברכה ושלום כחפץ ידידו ד"ש באהבה: הק יצחק מאיר